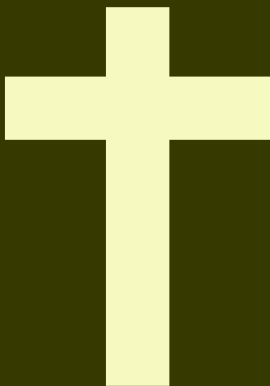

aúná-aimba simái
tarúmakain-kwasai

The New Testament in the Kosena Language of Papua New Guinea

aúná-aimba simái tarúmakain-kwasai
The New Testament in the Kosena Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kosena long Niugini

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kosena

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

363afe94-0b4c-5e94-bf3b-b68ce841dec7

Contents

Mátíyu	1
Mááka	96
Árúku	150
Yóni	245
aantá-kwaasi	308
Árómaa	396
1 Kórinti	440
2 Kórinti	485
Káresiya	515
Évésasi	531
Vírípai	545
Kórósi	555
1 Tésárónaika	566
2 Tésárónaika	575
1 Tímóti	580
2 Tímóti	592
Táítási	601
Virimóni	606
Ípiru	609
Yémési	643
1 Pítaa	654
2 Pítaa	666
1 Yóni	673
2 Yóni	684
3 Yóni	686
Yúte	688
paárurain-kwasai	692

Mátíyu

Ísu kwíyómpa'a irówana Mátíyu siyáánkai-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Ísun-aaí agaimakáiyé. Ísuna kwayó-kwáásímá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Mátíyu moórá-awí'a Árívái kwemá maanáúvái agaimakáiyé. Áánútu séna sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkaniye siróntemba ááéraan-aimba simái tarúmakon-auvai-kwandaaivimba agáyómba Ísuntavai siráawe. Yútaa-kwaasi Ísuntavai séna Áánútumo usásinankaiwaima Mésíyaaman-iyé sígwáe séna maanáúváiimbá agairáiyé. Ísu asirayámbá tokéna Áánútuna áamáankona ááimba simátimena Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba simátima'mae iráiyé. Mátíyu mirán-áímbá maanáúváiimbá agaimakáiyé.

Áríku 3:23-28

¹ Ísu Káráísitina akúni'a uráan-kwasai. Ísu aikwá'náma Tévítimani. Tévíti aikwá'náma Ááváramumani.

² Ááváramu Áísákaamba marankówana
Áísáka Yákópomba marankówana
Yákópo Yúta-iyai áváráwáínónnda matinkówana

³ Yúta Pérésinte Sáraante matínkaraimba
tinówa Témamani.

Péresi Éséronimba marankówana
Éséroni Árámumba marankówana

⁴ Árámu Ámínátapamba marankówana
Ámínátapa Násonimba marankówana

Násoni Sáómonimba marankówana

⁵ Sáómoni Póásimba maránkaraimba
anówa Áré'apimani.

Póasi Ópétimba maránkaraimba
anówa Árútimani.

Ópéti Yésimba marankówana

⁶ Yési Tévítimba marankówana
Tévíti kárákwiyi-i'a uráiwai Sórómonimba
maránkaraimba anówana aiva-kwáánkó áwí'a
Yúráya úwana naaén-kwamba Tévítimani.

⁷ Sórómoni Áríyapoamumba marankówana
Áríyapoamu Ápáisaamba marankówana

Ápáísaa Ésaamba marankówana

⁸ Ésaa Yíósavatimba marankówana
Yíósavati Yórámumba marankówana
Yórámu Ásáyaamba marankówana

⁹ Ásáyaa Yótámumba marankówana

Yótámu É'ásaamba marankówana

É'ásaa Ésékaayaamba marankówana

¹⁰ Ésékaayaa Mánásaamba marankówana

Mánásaa Émósimba marankówana

Émósi Yósáyaamba marankówana

¹¹ Yósáyaa Yékónaya-iyai áváráwáinónnda matinkówasa

minkánaávimbá Pépíróni-naopakewai Ísareri-kwaasi
tayí'maesa Pépíróniva'a ándáva'a mátínkaraawe.

¹² Pépíróniva'a mátínkó-kanaavimba

Yékónaya Síatiomba marankówana

Síatio Sérápápeomba marankówana

¹³ Sérápápeo Ápáyatimba marankówana

Ápáyati Éráyakimumba marankówana

Éráyakimu Ésomba marankówana

¹⁴ Éso Sétókomba marankówana

Sétóko Ékímumba marankówana

Ékímu Éráyatimba marankówana

¹⁵ Éráyati Éríesaamba marankówana

Ériesaa Mátánaamba marankówana

Mátánaa Yákópomba marankówana

¹⁶ Yákópo Yósépimba marankówana

Yósépi Máriaaamba awaikó úwana Máriaa Ísumba
anówamani. Ísuntavesa Áánútu usásinankaiwaiye
sésa Káráísitiye kwésewe.

¹⁷ Áávámumo máyonka'a sísamaivakemba éiyaimba
kumbaimái-kwaasi 14 kwaasi agáyówasa Tévítimo
paárurenamo máyonka'a sísamaivakemba éiyaimba
kumbaimái-kwaasi 14 kwaasi agáyówasa Pépírónivakewai
tayí'maesa Pépíróniva'a ándáva'a mátínkarowasa máyón-
kanaavimba sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-kwaasi
14 kwaasi agáyówana minká'á Máriaa Ísu Káráísitimba
maránkaraiye.

Ísumba maránkarain-kwasai.

Árúku 2:1-7

¹⁸ Ísu Káráísitimba marankómba maará uráiyee. Ísu
anówamba Yósépinka'a siváúmaresa ítámakowana Yósépi íma
kwesé kurónka'a ámú'a paáruraiye. Áánútun-amanko ámú'a
paárumankarowana

¹⁹ awaikó kawé'á kwéuwai séna kwaási túranka'a
ai'maráanana Máriaa aigaeyávéna iváimpo'a aúpá'á
ai'mátuwanaumne-imayaa uráiyee.

20 mirá imáyáama kwéena aùn-kwáyowana Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakewai kaainampá'á simámena séna Yósépiyo Tévitin-andaraken-kwaasi óne. Máriyaamo ámú'o káúvímba Áánútun-amankowe su'mai ámú'a kauwánkáimba po kwembá úwoi mayániyompo ima áá'a kaino.

21 iyámpóimo marankánimba áwí'a Ísuwe simámiyo siráíye. mináwíkóná ááimba kwená kwaási sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátinkaniye siráíye.

22 naaová'á Áánútun-aai simátímakowai sirónka'a póna mirán-tántáá'á paáruraiye.

23 kwemá agaimaréna séna moórá-inaamarugo kwaaí ima mairéna ámú'a kaumái iyámpói marankáinasa miníyámpóígó áwí'a Émáníyueriye sénááowe agaimaréna siráimba mináwíkóná ááimba Áánútu keséya máyáíye siráíye.

24 Yósépi aúvínké usásinena Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakewai siróntemba awainínkómbá mairéna

25 ima kwesé kúmba úwoi ména kárákwirowana iyámpói marankówana Ísuwe séna áwí'a tamánkaraiye.

aaváúmó usópaken-kwaasi taawánaraan-kwasai.

2

1 Yútiyaa-maravaken-kawaanako áwí'a Éróti máyonkanaanimba Pétáremu-naopa'a Máriyaa Ísumba maránkarowasa némpakemba aaváúmó usópaken-kwaasi kawer-ímáyáágwárá-kwáási teémesa Yérúsaremu-naopa'a téša

2 sésa Yútaa-kwaasira'a kárákwiyinine sénamo maránkáin-iyampoi náávara ánkaraao. aaváúmó usaipá'á méta awánáundaya moórá-o'a paárisata awánéta séta iyámpói maránkaraimba póta awánéta kwenáwí'a mósá maráné séta teémeta túne siráawe.

3 suwaná marará-káwáánákó Éróti mináímbá isówana arunkó sáwí'a úwasa Yérúsaremu-naopakewaigwara'a isówana tirunkó sáwí'a úwana

4 Éróti mono-káwáá-kwáásiyé áamámba sunkwáásiyé tááyowasa torupamáí máyówana séna Áánútu ai'maráníwaimba Káráisitimba marankánimba náávara ankáníyo súwasa

5 sésa Yútiyaa-marava'a Pétáremu-naopa'a ankáníye. Áánútun-aai simátímakowai agaimaréna séna

6 Yútiyaa-marava'a Pétáremu-naopakem-kwaasiyono. Yútiyaa-marava'a kárákwiraawaivimba kentí naaópa'o

kárákwiraawai íma tínaaempa'a máyáawe. kentí
naaópakemba moórawai paárurena kesí kwaási
Ísareri-kwaasira'a kawé'á umái kárákwiyiye
agaimaréna siráiyé suwaná

7 Éróti iséna aaváúmó usópaken-kwaasi aúpá'á tááyowasa
tuwaná tísaa ena séna nósa-tawai minó'á paárisara
awánaraao súwasa simámúwana

8 Éróti séna Pétáremuva'a miniyámpói koavakáá-umai
awáné'a tasimásimiya'a kesé kuré'a kwenáwí'a mósá
máráano súwasa

9 iséna kumbá aaváúmó usópa'o mésamo awánaraan-o'a
awánowana minókómá aiva'á kwégwena miniyámpóimó
máyonka'a kogwaúwasa

10 ávááraumai aamoí ésa

11 mindáúmpá'á iyésa anówante miniyámpóiyé tuwánésa
kívaíresa miniyámpóigó áwí'a mósá marésa unáámbá
óin-tokésa kawé-tántáá'á kóri-ontamba óimai amésa
kawer-úmumbó íi-yántáá'á óimai amésa áséi-kwiyum-
basawenkwará'a óimai ámakaawe.

12 ámatuwesa tuún-kwáúwana Áánútu kaainampá'á
simátimena séna Érótimba íma kosimáméro súwasa ó'on-
ampakemba kentí naaópa'a kóuraawe.

Ísumba ái'maesarai Ísípiva'a kurááyan-kwasai.

13 kóúwana kwíyómpakemba Ísóigona kwayó'nákómbá
Yósépi kaainampá'á awánówana séna Éróti miniyámpói
tuvuwíndayavena kwéavakaa-ivo usásine anówante
miniyámpóiyé tí'mae Ísipi-marava'a koména'a aáno
simámé'a ál'mae tiyó sénaumne súwana

14 mindó'wáámbá usásinena anówante miniyámpóiyé
tí'maena Ísipi-marava'a kwémena

15 mivá'á komáyowana Éróti pukáiyé. naaóvá'á Áánútun-
aai simátimakowai sirónka'a póna mirá uráiyé. kwemá
agaimaréna séna Ísóigo séna

Ísipi-maravakemba kesáánimba máyaina'a
ááyaanana koyauweráníye

siráiyé agaimaréna sirónka'a póna mirá uráiyé.

iyámpói tínkankaan-kwasai.

16 Éróti awánómba aaváúmó usópaken-kwaasi kampa'á
simáuwesa kóúwana Éróti arunkó áyamba úwana aaváúmó
usópaken-kwaasi simámakon-aintavaiye o'á paáruraiyemo
sirón-aintavaiye imáyáa éna évakarawai tí'maréna séna
Pétáremu-naor-ayampa'-naopimpa'a kaer-ímó ten-iyámpóiyé

ímo kaer-ímó tarén-iyampoie tivakáá-umai tínkantuwaaro súwasa mirá uráawe.

¹⁷ naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Yérémaya sirónka'a póna mirá uráíye. kwemá agaimaréna séna

¹⁸ Áráma-kwaasi ávááraumaimo ivi'ó taráamba ísaraawe. Áréseo aísavutantamba uráan-kwaasi miwítí iyámpóiyavesa ivi'á taawasá iyámpóimo pukáantavesa timambá aráápamai tínkaraawasa úwoi ivi'á támae iráawe agaimaréna siráíye.

Ísípivakemba tiráin-kwasai.

¹⁹ Éróti puwúmba Yósépi Ísípi-marava'a ména kwíyómpakemba Ísóigona kwayó'nákómbá kaainampá'á awánówana séna

²⁰ miniyámpóígómbá tuvuwónáe sen-kwáásí á'a púwóvo usásine anówante miniyámpóiyé tí'mae Ísareri-marava'a kwaaó súwana

²¹ usásinena awainínkónte ááninkónte tí'maena Ísareri-marava'a kúmba

²² Éróti ááninko áwí'a Ákéreasi kwemá avowáná anondá Yútiyaa-ayampa'a kawáá-máyái kwémayowana Yósépi iséna mináyámpá'ó koménintavena inkaisúwana kaainampá'á Áánútu simámuwana Káriri-ayampa'a

²³ Násáreti-naopa'a tí'maena koméraiye. naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai sirónka'a póna mirá uráíye. kwemá Ísuntavena séna Násáretivaken-kwaasiye sénááowe agaimaréna sirónka'a póna mirá uráíye.

3

Yóni simátímakarain-kwasai.

Máaka 1:2-8, Árúku 3:1-18, Yóni 1:19-28

¹ minkánaávimbá moóráwai áwí'a Yóni ména nombá pétinkowai póna Yútiyaa-marava'a kúmba kavóná-marava'a koména simátimena séna

² Áánútu kwená kwaási kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a teró simátíma'mae iráíye.

³ naaóvá'á Yóni íma máyonka'a Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Áísáya Yónimo paárinintavena imáyáa éna agaimaréna séna

moóráwai kavóná-marava'a ména aayamáirakemba séna Ísóigona aambá kwirankánaáomba kwená aambá arupí iyana minámpá'á kwíno

Áísáya agaimaréna sirónka'a póna Yóni paárúwana mináimbá paáruyaiye.

4 Yóni póigo áwí'a káámeri kwená áyáú-kwatoi iréna aúwarasinei ámúrandá uréna a'nóríné kwantáámikóná aúwé mintóné su'mai kwénena

5 aai simátíma'mae iyúwasa Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Yútiyaa-ayampaken-kwaasiye Yóntáni-nonkona menávápákéné maanávápákén-kwáásíyé miráumai kwaási tóyo ésa

6 sáwí'o uráamba paárumai avora'á simámúwana Yóni Yóntáni-nompimba nombá pétinkaraiye.

7 Yóni nombá pétinkena awánómba ámáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásíyé sáwíva'a nombó pétinkanintavesa kwenópa'a tóyo uwaná simátimena séna iyánkó póigon-araa'an-owe. Áánútu kentí sáwí-meyamba timínívo nááwa simátímísara iséra inkaiséra kwéteo.

8 kentí sáwí-mayai tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a kawe-máyái máyéwa'a tuwánanaumne.

9 Ááváramu kentáá síkwá'ná imbá póta Áánútuna kawe-kwáásíyá úne sé'a mirán-ímáyáá íma oró. Áánútu Ááváramu aísavutantamba ónááowe sénaraankasi maanóntámpínkémbá kanaám-po'a kwaási aúráaro sísá'á aúrásino. Ááváramu aísavutantamba uráundawai póta kawe-kwáásíyá úne sé'a mirán-ímáyáá íma oró.

10 íma kawer-arámbá iyain-taima ááimpimba kwéayaisuwesa iravimbó agaisúwáantemba Áánútu miráumai kentí sáwí-meyamba timíníye Yóni siráíye.

11 Yóni simásuwena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a tewái nombá kwévetinkaundanivo kesínaaemba tíníwai Áánútun-amankomba ai'maráínana kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye. íramó agáyáantemba íníye. kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uwóví'a ónaumne.

12 aawinkwínaumo sípétivimbo mósá makésamo iyaavumásúwááwanamo anómba marapá'ó kúmísanamo ásima úndáomo tútúwaisasamo kaíkai'o ínín-iravimbo kwiyúmáimo agaisuwésamo anómba naaúmpa'o mósá máráantemba kwaási miraráámbá íníye Yóni siráíye.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Mááka 1:9-11, Áríku 3:21-22

13 minkánáá Ísu Káriri-ayampakemba Yóntáni-nompa'a téna Yóni nombá pésinkainkwae séna túwana

14 Yóni séna ímanivo emó nombó pésinkaniyonda kanaán-ivo kentávái se nombá pésinkaao kwésene súwana

15 Ísu séna ivátuke súndantemba mirá uwo. mirámó ékaimo ékai Áánútu siráini'a óyauye súwana owé séna

16 nombá pérankowana nompínkembá usásinowana sokón-tawaai taaínkaar-úwana Yóni awánómba Áánútun-amanko mááiraamba úmaena Ísu ane'á kumbáyowana

17 aagówé su'mai kwíyómpakemba séna maawámá kesáanimba isa'á kwená imáyáa kwée'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráie.

4

Sáátáánigo Ísumba áísaa umai isánáe siráin-kwasai.

Mááka 1:12-13, Áríku 4:1-13

1 súwana Sáátáánigo Ísumba áísaa umai isáníntavena Áánútun-amanko Ísumba simámuwana kavóná-marava'a

2 koména toómbá íma néna ayáátáaka'a 40 no'waamba kwaúwana ávááran-aai ankówana

3 Sáátáánigo Ísu sáwí'o índá awánanae séna Ísunopa'a téna séna emá Áánútu áánimba úne kwésembo maanóntánkóntávái toómbá aúréna'a naanó siyó súwana

4 Ísu séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba séna toómbó náiyawaiye su'mai kwaási íma tátoraiwo

Áánútu siráini'a amápa'a íyana tátoraniye siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana

5 Sáátáánigo Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a kwéna anóm-bono'-nankona ávúmayaapa'a móankena

6 séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba séna Áánútu kwíyómpakemba kwená kwayó'nárawa'a ti'maráínasa enká'á kárákwiresa pósa óntanka'a aísamaima turaráanavo sésa tiyáándeí aramónááowe

siráie. mindáyavai emá Áánútu áánimba úne kwésembo maankákembá ásávenasa kwíyómpakendarawa'a arámbaesá marapá'á móru ankánááowe Sáátáánigo súwana

7 Ísu séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba á'a mirá siréna moórá-ainkwará'a séna

kentí Ísóigo Áánútumba

áísaa umai isánáe íma seró

siráimba emó séndantembo mirámó ékai Áánútumba áísaa umai isáúsino. mindáyavai emó sénda íma mirá ónaumne Ísu súwana

8 Sáátáánigo Ísumba áí'maena anón-omapa'a iréna móankena amápa'-marava'a kárákwiron-kwaasiye miwítí anón-asirayane agaráárankena

9 séna kenká'ó kívairemo kesí imáyáamo mósá máréna'o é'a kárákwiyi-mayai áména kárákwiyinione Sáátáánigo súwana
 10 Ísu séna Sáátáánigo kówaao. Áánútun-aaí aúváí-kwandaavinkemba séna
 kentí Ísóigo Áánútumpa'a imáyáa é'a kwenáwíre
 su'mai mósá maré'a kwená mayáiyé su'mai máyáaro
 siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana
 11 Sáátáánigo auwéna kúwasa kwíyómpakemba Áánútuna
 kwayó'nárawa'a kumésa Ísumba áwa'naa uráawe.

Ísu kwená mayáímó ááimba ásárain-kwasai.

Mááka 1:14-15, Áríku 4:14-15

12 Yóni marará-káwáánákó áwí'a Éróntintavena séna sáwí'a uráíye siróntavena ándáva'a máankowana máyon-aimba Ísu iséna Káríri-ayampa'a kwéna

13 Násáreti-naopa'a íma koména Kápénéamu-naopa'a koméraiye. mindáópa'a Káríri-nonkwaaunkon-awampa'-naopa'a Sépiyuraaniye Návataraiye tísaavutantamba uráawaiti maravá'á kwáyon-daopa'ani.

14 Ísu Kápénéamu-naopa'a komáyomba naaóvá'á Áánútun-aaí simátimakowai áwí'a Áísáya agaimaréna sirónka'a póna mirá uráíye. kwemá agaimaréna séna

15 Sépiyuraaninte Návatarainte mindárai tísaavutantamba uráawaiti maravá'á nonkwaaúnkón-awampa'a Yóntáni-nonkona menávápá'-máráó áwí'a Káríri-marava'a máyáawai ó'on-o'on-kwaasiyave'a súnda

16 minkwáásí túnkwi-ayampa'a mésa sámó kaípa'a awánanaaowe. Áánútuna némpa'o túnkwi-ayampa'o máyáawai sán-kamátinkaniye

agaimaréna sirónka'a póna Ísu paaréna mirá uráíye.

17 minkánáá Ísu simátimindayavena ááimba ásámái simátimena séna Áánútu kwená kwaási kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a teró siráíye.

Ísu éiyain-kwaasi tááyarain-kwasai.

Mááka 1:16-20

18 Ísu Káríri-kwaaunkon-awampakavamba kúmba kae-kwáásírái mésarai awaaó áwí'a Sáímoni moórá-awi'a Pítáa úwana áváko áwí'a Éndaru umái mésarai miwítí mayáímá pósarai noyáá'a to'mái tímapa'a kwénaesarai kwase-únámbá nompí tukóyana

19 Ísu simátimena séna kesé tekaiyó. noyáá'o to'máímo tímapa'o kwénaaoyantemba aúná-mayai tíménakai

kwénaaekai kesáái simátímapa'a kwénaaiyasa kesópa'a teró súwasarai

²⁰ minkwásé-únámbá tuwésarai kwesé kurááiye.

²¹ kwesé kuyaná Ísu kómarena kúmba kae-kwáásírái mésarai Sépéti ááninkai awaaó áwí'a Yémési úwana áváko áwí'a Yóniye tivowámpi kwimái nompí-sípívimbá mésaya kwase-únámbá to'mayaa kwéuwana Ísu minkáé'nárai tááyowasarai

²² avekáámbá tivowámbá mindómpí-sípívimbá auwésarai Ísuwe kurááiye.

Ísu sáwíva-kwaasivimba mayái mairáin-kwasai.

Árúku 6:17-19

²³ Ísu Káriri-ayampa'a naaó'-nao'a kwénaaena mono'-náúmpímpá'á Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba mináséi-kwásái kosimátímapa'a kwénaaena ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvatinkava'a kúwana

²⁴ kwenááigo Síriyaa-marava'a naaó'-nao'a kóyáwé úwasa ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasiye taraváá-kwámbó tirumpimbó máyon-kwaasiye tíyayaambo árúkun-kwaasiye tíyayaambo pukón-kwaasiye mirámó un-kwáásí taagwiya'maésa Ísunopa'a mátínkówana asóvatinkena

²⁵ aambó kwénaaumba sáwívarawai Káriri-ayampakene Tékaporisi-ayampakene Yérúsaremu-naopakene Yútiyaa-ayampakene Yóntáni-nonkona menávápákén-kwáásiyé miráumai-naoken-kwaasi kwenópa'a tóyo uráawe.

5

Ísu omápa'a ména simátímakain-kwasai.

Árúku 6:20-23

¹ Ísu máyowasa sáwíva-kwaasimo tóyo umbá tuwánéna omápa'a umáyowasa kwená kwaásiyomba torupamáí máyówana

² simátimena séna

³ Áánútu súwa'naa ínkwáé sewái Áánútu miwí kawé'á kwéumatinkena miwírá'á kwégawaaie.

⁴ miwívimbá sáwí-imayaa kwáyáísana tirunkó umbái kwétaiwai Áánútu miwí kawé'á kwéumatinkena etóyói kwéumatinkaiye.

⁵ kesávái túmo ímo maé kwéiyowai Áánútu miwí kawé'á kwéumatinkaimba pósa siráim-barama mayánááowe.

⁶ Áánútu siráintemba mirá ónái kwésewai Áánútu miwí kawé'á kwéumatinkena kawé'ó umáímo ménaaontavena kawerí'a umátinkaniye.

⁷ tirumbó kwéumatinkaawai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena arumbá umátinkaniye.

⁸ tirumpinkémbó kawer-áiné su'mai kwésewai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkaimba pósa Áánútumba awánanaaowe.

⁹ kwaásivimbo paru umátinkanaaontavesa mayái kwémayaawai Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena kesí iyámpóin-owe síníye.

¹⁰ Áánútuntavesamo imáyáamo ésamo arupí umáímo máyáantavesa sáwí'a kwéumatinkaawe. Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena miwí kwená kwaási-i'o ombá póna kwégawaaiye.

¹¹ keinárawa'o kentáv'é'o asiramáímo máyáantavesa mindáyavesa sáwí-aimba simátinkesa sáwí'a umátinkesa ó'on-o'on-kampar-aimba simátinkaamba Áánútu keinárawa'a kawe'á kwéumatinkaiye.

¹² naaóv'á'ó Áánútun-aaimo simátímakowaimo sáwí'o umátinkaraantemba ívé'a sáwí'a kwéumatinkaamba tirunkó kawe'á kwéina'a aamoí é'a kwíyómpakemba kentí kawe'-méyámbá mayánááowe Ísu siráíye.

sán-kai-áiné uwígón-aiye Ísu siráin-kwasai.

Mááka 9:50, Árúku 14:34-35

¹³ Ísu simásuwena simátimena séna marapá'ó máyáan-kwaasivimba mé'a uwígómó áséimo intenkáámbá kwéowe. mirá kwéombanivo uwímó sáwí'o énamo imbá íma kawe'á umái kéna íma áséi éna úwoisankaamba umágwisasa aampa'á tukésa kwénaaowe.

¹⁴ marapá'ó máyáan-kwaasivimba mé'a sámó kaintenkáámbá kwéowe. ááraipa'o kwáyáin-daopa'o mósá awánaantemba keinárawa'a máyáawaina ááimba kwéawanaaowe.

¹⁵ iramá oómbá kúra'maresa íma aúpá'á maráiyamba avora'á maráiyamba mindáópaken-kwaasi awánanaaowe.

¹⁶ miráumai sámó kaintembá kwaasivimba mé'a sán-kamátinkaiyasa kentí kawe'-máiyái tuwánésa kentivo kwíyómpa'o máyáiwai áwí'a mósá maránááowe Ísu siráíye.

Ísu ámáámba siráin-kwasai.

¹⁷ Ísu mináímbá simásuwena séna íma kentáv'é'a sé'a Mósesi siráin-aine Áánútun-aai simátímakaawai siráan-aine ivá'á túwáiwaiye íma seró. Áánútun-aai siráan-aimba íma tuwánaumpo siráanteni'o umáímo paárinintave'a kunkáumne.

¹⁸ simátíménda ísáaro. kwíyómba maramá kwáyáísana póna Áánútun-aai kwaíkwai'a kwéiye. Áánútun-aai

amápa'a kwaikwai'a kwéimba póna mináinkómó siráinten-
umai amápa-tantaa'a paáriníye.

19 miráumai Áánútun-aaivinkembo kítor-aimbo
araaisésamo ó'owantavesamo sésamo kwéundantemba
mirá ínimba mindá kanaán-íye síyanamo éna Áánútu séna
kesí kwaási kawááunda-kwaasivinkemba íma asirayán-
kwáásimán-owe sínívo Áánútun-aaímo taagwiyavésamo
simátimesamo sésamo Áánútun-aaí isáaro kwésewaiyavena
Áánútu séna kesí kwaási kawááunda-kwaasivinkemba anón-
kwaasiman-owe síníye.

20 moórá-aimba simátimunda isáaro. áamáán-kawaa-
kwaasiye áamáamba sen-kwáásiyé sésa Áánútumo siráintemba
umái máyaumnemo sembá kampa'á kwésewe. miwímó
ontembó keinárawa'o é'a Áánútumo kawááipa'a íma mé'a
Áánútumo siráintemba árai'a mirámó é'o é'a Áánútumo
kawááipa'a ménaaowe Ísu siráíye.

tínkamón-aimba siráin-kwasai.

Árúku 12:57-59

21 Ísu maarán-áinkwárá'á séna naaóvá'á Mósesi
kentíkwá'náyavena simátimakain-aimba isaraamba maará
séna tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. mirámó íyasamo
ésa aavimbá maitinkánááowe siráimbanívo

22 simátíme'a sé'a miwítí kwaásiyavesa aaisambá
kwétíyiyawai aavimbá maitinkánááomba mindá kanaán-
íye. miwítí kwaásiyavesa sáwí-aimba simátínkáawaima
tí'maesa aaimó isáawaitopa'a mátinkaiyasa aavimbá
maitinkánááomba mindá kanaán-íye. miwítí kwaásiyavesa
uwo'aó-kwáásiyá'o. úwoi-kwaasiya'o. sésa simái sáwí'a
kwéiyawai sáwí-meyambo mayánááopa'o iramó kwégaipa'a
ménaaomba mindá kanaán-íye.

23 mirán-áímbá imáyáa ombá Áánútuntave'o imáyáamo é'o
moórá-yantaa'o aménáe'o anóm-bono'-naumpa'o komé'o é'a
kentí kwaási aaí tátokaiya'o tááka'o maké'o é'a

24 Áánútumbo aménááon-tantaa'a óntan-taareigona eg-
waa'á mámare'a mináímbá koísámai arupí umásuwe'a koy-
auweré'a Áánútumba áméro.

25 aaimó simátinkanæe síyawaimo tí'mae kwíyasa
aampa'á mósímai paárumasuwesa koró. anón-kwaasimo
mátimiyasamo ésa i-kwáásí tímíyasa ándá-naumpa'a
tínkánááowe.

26 ímo mirámó íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa
íma ááéma ánásanaumne sésa amápa'-meyamba
tímatuwaiyasa ayútinkanaaowe Ísu siráíye.

aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.

Mátíyu 19:9, Máaka 10:11-12, Árúku 16:18

²⁷ Ísu mináimbá simásuwena séna naaóvá'á Mósesi simátímakain-aimba ísaraamba maará séna ó'owi tuwainímbáare tuwai'máate íma nááóro siráimbanivo

²⁸ simátíme'a sé'a moóráwaimo moórá-inimbo awánénamo tavisénáe sénamo ínimba íma avora'á ínivo imáyánekiye su'mai tavisínana Áánútu séna imáyáavinkemba á'a kwéyavisiye síníye.

²⁹ túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéimó awáné'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'aníye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'aníye.

³⁰ tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. kae-tiyáámbó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'aníye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'aníye.

³¹ naaóvá'á Mósesi maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwaíndawai aúváivimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráimbanivo

³² simátíme'a sé'a awainínkó íma moórá-kwaasigoe kwénaaisana awaikó ai'mátuwaisana minínínkó kówéna moórá-kwaasi komairéna minínínkó aúná-kwaasigoe kwénaaimba sáwí-amba kwénaaiye. aivar-áwáikómó ai'mátukaintavena mirá kwéiye. moórá-kwaasigo ai'mátukain-inimbo kwémayaimba kwegwárá'á umóyámbá kwémayaiye Ísu siráíye.

amápa-tantaapimba íma matuwé'a seró-kwasai.

³³ Ísu maarán-áinkwárá'á séna naaóvá'á Mósesi simátímakain-aimba ísaraamba maará séna Ísóigompata mirá ónaumne síyamba kampa'á seváinivo árai'a sé'a mirá oró siráimbanivo

³⁴ simátíme'a sé'a kemó mirá ónaumnemo síyambo é'a árai'a mirá oró. kemó ímo mirá ónaumnemo síyambo é'a árai'a íma mirá oró. Áánútu kárákwiraiwai kwíyómpa'a máyáivo Áánútu áwíka'a íma matuwé'a seró.

³⁵ Áánútu marapá'á kárákwiraipa'an-ivo íma marará'á matuwé'a seró. Yérúsaremu-naopa'a Áánútu kárákwirain-daópa'an-ivo íma mindáópa'a matuwé'a seró.

³⁶ avután-á'nóntáúrá'á kaantáún-a'nontau íma kanaán-umai auré'a kaantáún-a'nontaura'a avután-á'nóntáú íma kanaán-umai auránááovo tí'nónká'á íma matuwé'a seró.

37 kemó mirá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áiné su'mai seró. owé mirá ónaumne seró. kemó ímo mirá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áiné su'mai seró. a'áo íma mirá ónaumne seró. simátimunda-aimba Sáátáánigona imáyáavinkeni'a kwéowe Ísu siráiyé.

anondámo ímo tínkami-kwasai.

Árúku 6:29-30

38 Ísu mináimbá simásuwena séna Mósesi simátimakain-aimba ísaraamba maará séna moóráwaimo moóráwai aúrambo pítuwainasamo ésa kwená meeyámbá kwenáúramba pítuwanaaowe. moóráwaimo moóráwai áwááyaamba kútúyuwainasamo ésa kwená meeyámbá kwenáwááyaamba kútúyuwanaaowe siráimbanivo

39 simátime'a sé'a moóráwaimo sáwí'o umánkáimba íma anondá kwembá sáwí'a umánkaino. moóráwaimo áá'o tuwausínamo e íma kwembá inkamé ókwara'a kwántáminana tuwausíníye.

40 moóráwaimo ená unáánkwátóiyavesamo mayánaunda pó'a áí'mae'a aaimó isái-kwáásígónópa'a máánkare'a ókwara'a mayánaumnemo sínamo e íma a'áo se paákár-únáánkwátóigwara'a amiyó.

41 moóráwaimo aampa'ó tátorenamo séna kesí náaindaamba sáwíyanka'a súwa'naa uwómó sínamo e íma a'áo se úwoi ayáátáaka'a áwa'naa uwo.

42 moóráwaimo moórá-yantaatavenamo simiyó sínamo e úwoi amiyó. moóráwaimo moórá-yantaatavaimo kwááyu simiyó sínamo e mirá uwo Ísu siráiyé.

namuro-kwáásí kawe'á umátínkáaro-kwasai.

Árúku 6:27-28,32-36

43 Ísu mináimbá simásuwena séna naaóvá'á simátimakain-aimba ísaraamba maará séna kentí kwaásiti imáyáa oro. kentí namuro-kwáásí tiyámba umátínkáaro siráimbanivo

44 simátime'a sé'a kentí namuro-kwáásí imáyáa timé'a sáwí'o umátínkáawaiyave'a túwa'naa umai Áánútumpa'a námúnaa seró.

45 mirámó ombá kwíyómpa'o kentivo máyáiwaina iyámpói-i'a kwéowe. Áánútu miráumai kawe'á umátínkena aaí sisaná aa'á kaisaná kawe-kwáásíraré sáwí-kwaasirare aa'á kaisaná Áánútu aaí sisaná aa'á tisaná arupí-kwaasirare ímo arupímo umáimo máyáan-kwaasirare aa'á kwétiye.

46 amáparawai kentí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. táákísimo máyáan-umoyan-kwaasi íma kawe-kwáásí ombánivo miwítí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. miráumaimo kentí kwaásiti imáyáawe su'maimo

kwéiyano éna Áánútu íma kawé'-mékámá timínívo kentí namuro-kwáásígwárá'á imáyáa tíméro.

⁴⁷ amáparawai kentí kwaási-i'a umái kawé'á kwéumatinkaawe. Áánútuna aambó ímo kwáráawaigwara'a mirá kwéowe. mirámó onten-umái kentí kwaásiye su'mai ímanivo kentí namuro-kwáásígwárá'á kawé'á umátínkáaro.

⁴⁸ kentivo kwíyómpakewai kasenkuí'a umái máyáimba mindáyave'a imáyáa é'a kasenkuí'a umái máéro Ísu siráíye.

6

kwétuwa'naa-on-kwasai.

¹ Ísu mináímbá simásuwena séna évakarawaiyave'a tirumbá umátinke'a túwa'naa ónááomba íma maarán-ímáyáa é'a kwaási máyaiyanka'a kwétuwa'naa-onasa anón-kwaasiman-iye sígwáe-imayaa íma é'a úwoi túwa'naa oro. mirán-ímáyáámó kwéé'o túwa'naa íyanamo éna kentivo kwíyómpakewai kawé'-mékámá íma timíníye.

² óísambo ímo makáawaimo túwa'naa ónááomba kwaási aamoí umásinkaigwae-imayaa íma é'a íma anónkar-anonka'a síyamba úwoi túwa'naa ónááowe. kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi mono'-náúmparé aamparé kwirésa anónka'a sembá óísambo ímo makáawaimo tímémba íma miwítí imáyáa ombá kwétimesa kesúwí'a mósá maráígwáe sésa kwétimewe. árai'a simátíme'a sé'a mindámo tímén-anonda miwí túwí'o mósá máraámba á'a mimbéyámbá kwémayaawe.

³⁻⁴ óísambo ímo makáawaimo túwa'naa ónááomba kesí kwaási suwánaavo sé'a kwaásimo ímo máyaiyanka'a túwa'naa oro. mirámó ombá kentivo aúpá'ó kwéomba tuwánaiwai póna kawé'-mékámá timíníye Ísu siráíye.

Áánútumpa'a námúnaa kwéesen-kwasai.

Árúku 11:2-4

⁵ Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútumpa'a námúnaa sénááomba kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo sentembá íma mirá oró. miwí sésa kwaási suwánésa aamoí umásinkaigwae-imayaa ésa mono'-náúmpá'á mésa kwaásimo tóyo on-áyámpá'á mésa námúnaa kwésewe. árai'a simátíme'a sé'a miwímó mirámó kwéon-anonda miwí túwí'o mósá kwémaraamba mimbéyámbá kwémayaawe.

⁶ miwí mirá kwéovo Áánútumpa'a námúnaa sénááomba kentí naaúmpa'a keináraware su'mai umé'a kentivombó ímo ane'ó awánaraawaimpa'a námúnaa síyana aúpá'ó kwéomba tuwánaiwai póna iséna kawé'á umái túwa'naa íníye.

⁷ Áánútumpa'a námúnaa sénááomba úwoi-ainkaamba íma simái tavisénaawe. Áánútuna aambó ímo kwáráawai

sésa tavisimái-ainta senanayá súwa'naa íníye sésa úwoi-
ainkaamba simái kwétavisevo

⁸ íma mirá oró. kentifombó Áánútumpa'o mirám-
baaran-aintave'o kwéaisaa-e'o súwa'naa íníyemo síyamba á'a
awánaraimba póna túwa'naa íníye.

⁹ Áánútumpa'o aai sénááomba maará sé'a
kentáásivoo kwíyómpa'a máyaandawai óne. enáwí'a
usáyaaitarain-awita mósá kwémaraumne.

¹⁰ kentáará'á kawááuwoya kwésune. kwíyómpakewaimo
embó arááímo tainí'o ontembá súwa'naa inatá póta
marapátá máyaundawaiya embó arááímo tainíta ónaumne.

¹¹ ívé'a kentáási toóntá simiyó.

¹² kwaásimo sáwí'o kwéumasinkewata mindáyaveta anondá
íma sáwí'a umátinketa ivátá kwétuwaanaya miráumaiya ken-
táási sáwí-imayaa maisiyuwaaó.

¹³ sáwí'a ígwáe sésamo kentáámó iyambo e súwa'naa
íníyone. Sáátáánigo kentáá tatoraivo se kárákwiyiniyone.
[ená kwaásimo kawááúmae kwéiyonana ená asirayámbá
kwaikwai'a úmae kwéiyisana enáwí'a anómba úmae
kwéiyimba árrair-aimban-iyé.] mirán-áímbá Áánútuwe seró.

¹⁴ sáwí'o umátínkaraamba ímo anondámo sáwí'o é'o
ivátuwaiyanamo éna kentivo kwíyómpakewai keinárawa'o
sáwí'o kwéomba túwa'naa ena maitiyuwánívo

¹⁵ sáwí'o umátínkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'o ímo
ivátuwaiyanamo éna kentivo kwíyómpakewai keinárawa'o
sáwí'o kwéomba íma maitiyuwáníye Ísu siráíye.

toómbó auweson-kwásái.

¹⁶ Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútumpa'o
námúnaawe su'mai sé'a toómbá kwéawesomba asósói-
kwaqsimo ontembá íma mirá oró. miwí sésa kwaási
suwánésa sésa kawé'á ésa toómbá kwéawesowe sígwáe
sésa toómbó ímo naanten-tóí'á ma'mái kwémaewe. árai'a
simátíme'a sé'a miwítí meéyámbá miwí túwí'a mósá
kwémaraam-beyamba á'a mairáawe.

¹⁷ miwí ésa mirá kwéovo keinárawa'a toómbá
kwéawesomba tóí'a kwisuké'a ti'nóntáu paasá tumái kawé'a
úmaraiyasa

¹⁸ kwaási tuwánésa toómbá kwéawesowe íma síyana ken-
tivo tuwánéna kawé'-méyámbá timíníye. kentivon-ane'ó
ímo awánaawai aúpá'ó ombá awánaiwai kawé'-méyámbá
timíníye Ísu siráíye.

kwíyómpa'a kawé-tántáákóná kwaasái.

Árúku 12:33-34

19 Ísu mináímbá simásuwena séna marapá'ó máyáamba sáwívar-oisamba íma máráaro. maráíyan-oisamba avíyaraamba káínana kwaígo náínana atún-káínasa mindámbá sáwí'a umásuwesa umóyámbá mayánááovo sáwívar-oisamba íma maré'a

20 kawé'-má'yái mayáíyana kentí kawé'-tántáá'á kwíyómpa'a kwéniye. kwíyómpa'a kwáyáimba avíyaraamba íma káínana kwaígo íma náínana atú íma káínasa kwaási íma umóyámbá mayáíyana úwoi kwéniye.

21 marapá'ó kentí óísambo kwáyainanamo éna marapátávéna tinkánívo kwíyómpa'o kentí óísambo kwáyainanamo éna kwíyómpatavena tinkániye Ísu siráíye.

túranko kentí imáyáavimbo sámó kwégain-kwasai.

Árúku 11:34-36

22 Ísu mináímbá simásuwena séna túranko kentí imáyáavimbo sámó kaí-yántáá'an-íye. túrankomo kawé'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa sámá kánívo

23 túrankomo ímo kawé'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa tunkwiniye. marapá-tántáá'é su'mai imáyáamo iyanamo éna keinárawapimbo sámó kaí-yántáá'ó ímo kwénamo éna tuní-yántáákó anómba umái kwéniye Ísu siráíye.

óntantavena Áánútuntavena siráin-kwasai.

Árúku 16:13

24 Ísu mináímbá simásuwena séna íma kanaán-umai kae-káwáá-kwáásítí mayái kwémayaawe. mirámó ésamo ésa moóráwaimba aamoí ésa moóráwaimba íma aamoí umánkanaaowe. mirámó ésamo ésa moóráwaina mayái kawé'á umái maésa moóráwaina mayái sáwí'a umái mayánááowe. miráumai Áánútuna mayáímó ma'é'o é'a sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaa íma úmae iyónááowe. sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaamo é'o é'a Áánútuna mayái íma mayánááowe Ísu siráíye.

máyáantavai íma anón-imayaa oró-kwásái.

Árúku 12:22-31

25 Ísu mináímbá simásuwena séna mináímbá imáyáa é'a simátíme'a sé'a máyáamba íma anón-imayaa é'a toómbó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró. toómbó nánááomba úwoisambanivo kwaásimo máyáamba anóntantaa'an-íye. unáánkwátói ónááomba úwoisambanivo kwaási túma anón-tantaa'an-íye.

26 numagómpá'á imáyáa oró. numaó íma kígau kwéena toómbá áká'mai naaúmpa'a makéna nánívo kentivo

kwíyómpakewai miwítí toómbá tímísasa kwénaawe. Áánútu aúranka'a kemá kwaási numaómbá usáyaaaitaraamba póna kentí toómbó éna timíníye.

²⁷ keinárawa'o anón-imayaamo é'o é'a maíyan-kanaama íma kanaán-umai ayáátááka'a ménaaowe.

²⁸ unáánkwátói ónááontave'a íma anón-imayaa é'a kwaigwandáánk'á imáyáa oró. kwaigwandáánkó íma kígau éna íma kwená unáánkwátói makáivo

²⁹ simátíme'a sé'a naaóv'á Yútaa-kwaasiti anóndako áwí'a Sórómoni kwemá sáwívar-unankwatoíye konaaririyé makówai úwasa kwaási awánésa kawé'an-íye sumbánivo kwaigwandáán-aramba awánésa anón-kawé'an-íye kwésewe.

³⁰ uvá'á konaarirí-yántáaré séna kwaigwandáámbá Áánútu uvá'á makáíye. umá íma kwaíkwei'a ínivo ívé'a ínasa aaváyaa kwaási agaisúwánááomba Áánútu mintántáá'á imáyáa kwéena konaarirí-yántáá'á makáíye. miráumai Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínívo keinárawa'a Áánútuntave'a íma kanaán-umai kwésuwa'naa-iwaiman-íye ímo seráámbá kwésewe.

³¹ Áánútu kwétuwa'naa-imba pó'a toómbó nombó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró.

³² Áánútuna aambó ímo kwáráawai toómbó nombó nánááontavesa anón-imayaa kwéowe. toómbó nombó ímo kwéne'o e'a puwónááontavena kentivo imáyáa éna kwétimivo imáyáa íma anón-imayaa kwée'a

³³ Áánútumo kwená kwaásimo kawááintave'a aiva'á imáyáa é'a kwembó arááímo tainí'o kwéontave'a imáyáa é'a mirámó owaná mintántáá'á kwétimíye.

³⁴ ayunkáwe aaváyaaawe paárinin-tantaatave'a íma anón-imayaa íyana tirunkó umbaí táino. ívé'a kwáyáin-tantaatave'a imáyáa é'a aaváyaaamo paárinin-tantaa'a awáné'a imáyáa é'a moórá-tawai moórá-tawaimo paárinin-tantaa'o awánaantemba imáyáa oró Ísu siráíye.

7

íma sáwí-aimba simátíméero-kwasai.

Árúku 6:37-38,41-42

¹ Ísu mináímbá simásuvena séna tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye siyanamó éna Áánútu kentáváígwará'á mirá sínívo tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye sevó.

² kawer-áímbá kwésimatime'a sáwí-aimba kwésimatime'a íyantavena Áánútu kembá mirá íníye. tíménteni'a umái Áánútu miráumai timíníye.

³ kentúrampimba irarumbá kwáyáísa'o ombá íma awánaamba kentí kwaási tuwáné'a enaurampimba ayaantambá kwáyáíye kwésevo íma mirá seró.

⁴ kentúrampimbo irarumbó ímo awánaamba nóra sera kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánáe kwéseo.

⁵ kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-ovo kentúrampinkemba irarumbá maisuké'a tuwáné'a kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá kanaán-umai maitiyuwánááowe Ísu siráíye.

⁶ kawé-tántáá'ó iyánkómbó ímo áméntemba Áánútun-aaí arááiraawaima íma simátíméro. simátimiyasamo ésa aká'áamba simátinkanaaowe. kawé-tántáá'ó póigombo ímo áméntemba Áánútun-aaí íma sínkáíye kwésewaima íma simátíméro. simátimiyanamó éna mináínkó úndáraamba tokwíníye.

Áánútumpa'a námúnaa kwéesen-kwasai.

Árúku 11:9-13

⁷ Ísu séna Áánútumpa'o námúnaamo kwéseмба áísaá úmae kwéiyiyana timíníye. ááyamae kwéiyiyana kentáái isáníye. kwéavakaa úmae iyíyana Áánútu agaráátinkaniye.

⁸ áísaá íyanamo éna Áánútu timíníye. kwéaayewanamo éna Áánútu kentáái isáníye. avakáá íyanamo éna Áánútu agaráátinkaniye.

⁹ keinárawa'a iyámpóígwara-kwaasi kentáánimbaa'o kisaamá simiyómó síya'o é'a íma óntan-amu'a timé'a kisaamá timénááowe.

¹⁰ noyáá'a simiyómó síya'o é'a íma irankavayaambá timénááowe.

¹¹ ánivo sáwí-kwaasi ombánivo kentáánimbaa'a kawé-tántáá'á kwétimévo kwíyómpakemba kentáásivowa kaweré su'mai iwáí póna áísaá iyawaimo éna kawé-tántáá'á timíníye.

¹² kembó tirááímo táínda-i'o umáímo kwétuwa'naa-íya'a miwí miráumai túwa'naa oro. mináímbó simátimunda Mósesi siráín-aíne Áánútun-aaí simátímakaawai siráán-aíne minkáér-áínkóná ááimba kwésimatimune Ísu siráíye.

sáwíyan-ontaona kwaasái.

Árúku 13:24

¹³ Ísu séna kaer-óntámá kwáyáísa'a sáwíyan-ontavimba usáveraaro. anón-ontama anón-ankona ontamán-íye. Áánútuna némpa'o maí'mai'o ónááon-ayampa'a minánón-ámpá'á kwégwesa sáwíva-kwaasi minóntávímbá kwégowe.

¹⁴ sáwíyan-ontama umbai-áínkóná ontamán-íye. aúnái'o umáímo maí'mai'o ónááon-ayampa'a minúmbái-ámpá'á

kwégwesa esimái-kwaasiye su'mai minóntámá avakáá-umai awánésa kwéusaveraawe Ísu siráiyé.

kampar-áimbá siráan-kwaasiti kwaasái.

Árúku 6:43-44, Árúku 13:25-27

¹⁵ Ísu mináimbá simásuwena séna évakarawai kampa'á simátimesa sésa Áánútun-aaí simátimunda-kwaasi úne kwésewai miwí kárákwimai máéro. sipisípi-poigomo paru umáímo máintemba miwí kampa-párú umái kwénaaombanivo kawer-ímáyáá sáwí'a kwéumatinkaan-kwaasin-owe.

¹⁶ miwítí ááimbo awánanae'o é'a miwítí mayái awáné'a miwímó máyáawaina ááimba awánaaro. tekómó éna íma áwí-yantaa'a iyánívo te'á iyáníye. ampaantarígoma avo'árén-aramba íma iyánívo ampaantarí-aramba iyáníye.

¹⁷ miráumai kawe-táigó kawer-árámbá iyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba kwéiyaiye.

¹⁸ kawe-táigó íma sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo íma kawer-árámbá iyáísana

¹⁹ kawer-árámbó ímo iyain-taima ayáímai iravimbá kwéagaisuwaawe.

²⁰ miráumai minkámpá-kwáásítí mayái awáné'a miwítí ááimba miraráán-umai awánanaaowe.

²¹ kentávésa kesí Ísóigoman-iyé kwésewaigwara'a Áánútu íma mútú'a kárákwimimba póna kesivo kwíyómpakewaimbo arááímo tainí'o kwéowairare su'mai kárákwiyiniye.

²² Áánútu amáparawai máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tíndara'a kentávésa sáwívarawai sésa Ísóigoo ená asirayándéí Áánútun-aaí simátímakaumne. ená asirayándéí kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyukaumne. ená asirayándéí ó'on-o'on-kawe'-mayai ímo awánaraambayai mairáumne sénááombanivo

²³ simátíme'a sé'a íma kesí kwaási é'a sáwí-mayai kwémayaan-kwaasin-ovo kóro kemá sénaumne Ísu siráiyé.

naambá kwéoyawairaiti kwaasái.

Árúku 6:47-49

²⁴ Ísu mináimbá simásuwena séna kesáái isésa kwégaraiyawaima mirán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. kawer-ímáyáágwárá-kwáásí asirayán-dámbá ónáe sésa mai'á u'maésa kumémesa óntanka'a naamayáámba móru aimái naambá úmaraiyana

²⁵ aa'á téna anón-kavirayan-domba kumínana mindámbá íma tawisínda asiramái kwéena óntanka'-namba póna úwoi kwéniye.

26 ánivo kesááimo isésamo ímo kawe'ó umáimo kwéisiyawaima mirán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. naambá ónáe sésa íma mai'á ukésa iyamba nonáámááira'a paáká'á úmakaiyana

27 anón-a'a téna kavirayán-dómbá kuména mindámbá tawísíyuwainana sáwí'a íníye Ísu siráíye.

28 Ísu mináímbá simátímatuwowasa torupamáímo máyón-kwaasi isésa

29 áamámba sen-kwáásímó sentembá íma sivó anón-kwaasigoraamba siyé sésa táátavesa uráawe.

8

Ísu áúmo karón-kwaasi kawe'á umánkarain-kwasai.

Mááka 1:40-44, Áríku 5:12-14

1 táátavesa uwaná Ísu minómápákémbá kumúwasa sáwívarawai ánaeemba kwárówana

2 moóráwai áúmo karón-kwaasi Ísunopa'a téna anóndakoman-íye séna aísamaivimba takívairena séna kentávénamo ankáínamo e kanaán-umai aúnái'a umásinkaniyone súwana

3 Ísu ayáámba ane'á tátorena séna mirá ónaumpo enáúra'a karevú'a kawáúgwíye súwana avekáámbá kawáúguwana

4 Ísu séna enáúra'o umánkaunda-aimba simátimenavo enáúra'a kawáúgwimba po naaóvá'ó Mósesimo siráintemba mono'-máayái-kwáásítópa'a kwéma enáúma máagaraatinke póima tímínasa Áánútuntavesa ísámai tuvú'mái agayáiyasa amáparawai awánésa áúrakemba kawáúgwíye sénááowe Ísu siráíye.

Áróamáani-kwayo 'nakona kwaasái.

Áríku 7:1-10

5 Ísu mináímbá simásuwena Kápénéamu-naopa'a kúwana Áróamáani-i-kwaasiti kawááná'á ména Ísunopa'a téna asiramái séna

6 anóndakoo kesí kwayó'ná'á naaúmpa'a ména anón-ai'a isaná áúwawaako íma úwauwa kwéisana máyáíye súwana

7 Ísu séna koasóvamankanaumne súwana

8 kwemá séna kemá sáwíyan-kwaasi úmpo emá anón-kwaasi ómpo kesí naaúmpa'a íyínda uwóví'a ínáyompo ivátuwe aaiyé su'mai sinaná kesí kwayó'ná'á asóváino.

9 kegwárá'á kawáá-máyáígóná ááimba awánaraunda kesí kawáánákó sisa'á kwená mayái kwémae'a kesí i-kwáásíyávé'a súnasa kesí mayái kwémayaawe. moóráwaintave'a sé'a kwaaó súnana kwégwisa'a moóráwaintave'a sé'a tiyó súnana kwétisa'a kesí

kwayó'nátáv'e'a mirá uwómó súndantemba mirá kwéivo úwoi aaiyé su'mai sinaná kesí kwayóná'á asóváino súwana

10 Ísu mináimbá iséna áátavena éna kwenánaqembo kwa'maésamo kun-kwáásiyóntávéna séna simátimé'a sé'a minkwáásí Áróamáni-kwaasigo kentávéna súwa'naa íí-ásíráyámbá tokáiyé kwésivo kesí kwaási Ísareri-kwaasivinkene ó'on-kwaasivinkene íma mirán-áimbá kwésewe.

11 simátiménda isáaro. aaváúmó usaipakéné kumpéráipakene ó'on-o'on-ayampakene sáwívarawai tóyo ésa Áánútu kwená kwaásimo kawááipa'a mésa kentíkwá'ná Ááváramuwe Áísakaawe Yákópowe toómbá nánááombanivo

12 mindárau tisaavutantambo uráawai miwí túma maé kwéiyesa sésa Áánútu kawááipata ménaumne kwésewai tí'maena túnkwi-ayampa'a tiyuwáínasa ivi'á kwétesa sáwí'a umái mésa túwááyaamba akévundanaaowe Ísu simátiména

13 Áróamáni i-kwáásítí kawáánátávéna séna emó kentávémó séndantemba mirá onaná asóvanivo ená naaúmpa'a kwaaó súwana mitáwai kwená kwayó'ná'á asóvamaguraiye.

Ísu tí'o ún-kwaasi asóvatinkarain-kwasai.

Mááka 1:29-34, Áríku 4:38-41

14 Ísu Pítaana naaúmpa'a uména awánómbe Pítaa aísáankomba kokotámbe kwéankowana máyowana

15 ayáánka'a tátorowana minkókótámbe ánásowana usásinkwena toómbá agaimái tímakaiye.

16 toómbá timúwasa enónka'a taraváá-kwámbó tirumpimbó máyon-kwaasi tí'maesa Ísunopa'a mátínkówana aaí séna taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwówasa kóuwana tí'o ún-kwaasi asóvatinkaraiye.

17 naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna Ísuntavena séna sí'o kwéimba asóvasinkena sí'o kwéimba ánásamasinkaraiye agaimaréna sirónka'a póna Ísu mirá uráiyé.

Ísun-ánaemba kwaránáe siráan-kwasai.

Áríku 9:57-60

18 moórá-tawai sáwívarawai tóyo ésa Ísuna egwaa'á máyówana tuwánéna kwená kwaásiyavena séna monkwaaúnkóná menávápátá kónáe súwana

19 moóráwai áamámba sún-kwaasigo téna séna amápa'-naopa'o nááíndava'a esé naaónaumne súwana

20 Ísu minkwáásígómbá áísaa umai isánáe séna emó sénda súnda-aimba imáyáa uwo. kwaankó taaiyaivimbá

kwégwaisana numaómá ánáamba úmarena kwégwaivo kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai íma naambá úmare'a kwégwaumne súwana

²¹ moórawai kwenánaaemba kwakówai séna anóndakoo máyáanana kesivo puwína'a utamánke'a enánaaemba kwaránaumne súwana

²² Ísu séna ímanivo kesáái ímo isésamo pukáan-kwaasiraamba owáímá puwíyan-kwaasi utamátinkanaaovo emá kesínaaemba kwaraaó Ísu siráiyé.

anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.

Mááka 4:36-41, Árúku 8:22-25

²³ Ísu mináímbá simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívímbá usáatena nonkwaaúnkóná menávápá'á kúmba

²⁴ Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á anón-unda torówana nonkó tuvántááva éna nompí-sípívímbá ógwitowasa kunávekunavo sésa

²⁵ inkaisésa Ísumba koaúsesa sésa Ísóigo puwúnavaíya súwa'naa uwo suwaná

²⁶ nóintavaíya kwéinkaiseo. kentávé'a nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo séna usásinena asiramái séna úndáonte nonkóntéyavena maiváyákaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana nonkómá kararépaguwana

²⁷ táa'a kówasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya énawa úndáoe nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáámba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

taraváá-kwámbá maitíyukain-kwasai.

Mááka 5:1-17, Árúku 8:26-37

²⁸ simásuwesa mindómpí-sípívímbá kumbá Káriri-marama tínaaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa mimbáravá'á kumbá Ísu mindómpí-sípívínkémbá ásávowasarai kae'nárai kwenópa'a tiráái. minkáé'nárai taraváá-kwámbá tirumpimbá máyowasarai kwaásimo utamátínkóm-buri-aiva'a méсарai túwáávíte kwéuyasa kwaási inkaisésa minkáé'nárimo máyóyapa'a íma kwéguwasarai minkáé'nárai Ísunopa'a tésarai

²⁹ anónka'a sésarai Áánútu ááninkoo sínkami-kanaa íma tiráisasa sínkaminiyerai kwéteno suyasá

³⁰ egwaa'á sáwíva-poima mésa umá kwénowasa

³¹ minkáé'nárai tirumpinkén-taráváá-kwántómbá Ísuntavesa sésa si'mátuweyaamo e mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná

³² mirán-oro súwasa taraváá-kwántómbá minkáé'nárai tirumpinkémbá kárúwesa póí-tirumpimba koverówasa

mimpóiyómbá amápa'a ámémpakemba isaaisésa
nonkwaaúmpintá kumpéróm̄ba putásowasa

³³ póira'o tavíkówai awánésa avekáán-umai naaópa'a
kwésa póigomo úne Ísumo minkáé'nárimo umátinkone
mósimatim-besimati uwasá

³⁴ isésa koawánanae sésa kumbá koawánésa Ísuntavesa
sésa maambárává'á ivá siyuwéya kóaaó siráawe.

9

Ísu aísamai pukówaimba kawé'á umánkarain-kwasai.

Mááka 2:1-12, Árúku 5:17-26

¹ suwaná Ísu kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívimbá
usámaaisena kúmba kwená naaópa'a marapá'á ásávowasa

² évakarawai aísaimo pukówaimba kwandaaivimbá
marésa taagwiya'maésa tésa Ísunopa'a máánkówana Ísu
tuwánéna taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawé'á
umánkaniye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísaimo
pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa
mayauwáúmne súwasa

³ áamámba sun-kwáási keáimbá sésa Áánútu kweyáá sáwí-
imayaa maitiyuwánívo minkwáásígó Áánútumba aká'áámba
kwésimankaiye suwaná

⁴ Ísu miwítí imáyáa tuwánéna nóra séra mirá-sáwí-imáyáá
kwéoo.

⁵ moóráwaimo aísaimo pukáindawaintavenamo sénamo
ená sáwí-imayaa mayauwáúmne sínasamo ésa áraira síí.
kampará síiyo sénááowe. ánivo moóráwaimo aísaimo
pukáindawaintavenamo sénamo usásine eyáárika'a kwaaó
sínasamo ésa áraira síí. kampará síiyo awánanaaowe.

⁶ kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai marapá'á
máyaunda kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-
asirayamba tokáunda pó'a agaráátínkáanda awánanaaowe
séna aísaimo pukón-kwaasiyavena séna usásinke ená
kwandaaímá maimaé ená naaópa'a kwaaó súwana

⁷ usásinena kwená naaópa'a kúwasa

⁸ máyówai Ísumo úmba awánésa táátavesa ésa Áánútu
áwí'a mósá marésa sésa Áánútu minkwáásígómbá asir-
ayámbá ámisana póna mirá uráiyé sésa táátavesa ésa
tiyáámba tóipimba áákaawe.

Ísu Mátíyumba ááyarain-kwasai.

Mááka 2:13-17, Árúku 5:27-32

⁹ suwaná Ísu tuwéna kwéna awánóm̄ba moóráwai áwí'a
Mátíyu táákisimo máyón-daumpa'a máyowana awánéna

séna usásine kesé tiyó súwana usásinena kwenánaaemba kwa'maéna kúwasa

¹⁰ Ísu kwená kwayó-kwáásiyé Mátíyuna naaúmpa'a umésa toómbá nowasá sáwívarawai táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé mindáúmpá'á umésa nowasá

¹¹ áamáan-kawaa-kwaasi awánésa Ísuna kwayó-kwáásiyávésa tísaa esa sésa kentí anóndako nóra sénawa táákísimo máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'o on-kwáásiyé toómbá kwénaiyo suwaná

¹² Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawé'ó umáímo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo tí'o in-kwáásí kwétuwa'naa-iyé.

¹³ mindáyave'a arupí umáímo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a íma kunkáumpo sáwí'o umáímo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a kunkáumne. Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna

póimo tuvú'máímo agaimáímo símémba kanaán-ivo tirumbó kwéumatinkaamba anón-aamoi kwéune siráimba mindáyave'a imáyáa é'a mirá kwéumpo mináínkóná ááimba isé'a mirán-oro Ísu siráíye.

toómbá aawesuráan-kwasai.

Mááka 2:18-22, Áríku 5:33-39

¹⁴ súwasa Yóni nombó pétinkowaina kwayó-kwáásí Ísunopa'a tésa áísaa esa sésa keséya áamáan-kawaa-kwaasiye moórá-mora-tawai Áánútuntaveta imáyáa éta toómbá íma kwéneta námúnaawe su'mai kwésumpo ená kwayó-kwáásí íma mirá ésa toómbá úwoi kwénaawe. nóra esa mirá kwéoo suwaná

¹⁵ Ísu séna moóráwai aarai mayáíndawai amááraawi tanómba kautimínimba miwisé máyainasa aamoi ésa mintómbá íma a'áo sénááowo úwoi nánááowe. naaémba minkwáásígómbá áí'maesa kówiyasa minkánáámá amááraawi tirunkó sáwí'a ínasa toómbá a'áo sénááowe Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyíníntavena mináímbá siráíye.

¹⁶ Ísu mináímbá simásuwena séna ááéraan-ampantaamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúná-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó íyana aúná-ampanta sáwí'a ínana ááéraan-ampantao aúná-ampantaraani'a íma íníye.

¹⁷ aúná-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúná-anda-aran-domba anón-éna ááéraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atígwiníye.

mindáyavesa aúná-anda-aran-domba aúná-sipisipi-
auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawana minándá-árán-
dóné misípísípí-áúwárásí-anaveune kawé'á umái kwáyáiyé
Ísu siráiyé.

inaamarúgonté aaraigóntéi kwaasái.

Mááka 5:22-43, Árúku 8:41-56

18 Ísu mináimbá kwésimatimumba moóráwai mono'-
nánká'ó kárakwirowai téna Ísu anóndakoman-iyé séna
aísamaivimba kumbéna séna kesiyáámumba kwévuwivo
tiré ane'á koyátorenana usásinaino súwana

19 Ísu usásinena kwená kwayó-kwáásiyé mindákóe kumbá

20 moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininko sísamaivakemba
kae'á kumbaimái-ima naaeyámba kwéankowana minínínkó
Ísun-ánaemba kwa'maéna kwégwena kwená unáánkwátói
arááira'a koyátorena

21 imáyáa éna séna kwená unáánkwátói arááira'a
koyátóráánanama sí'a ésinkaniye-imayaa éna koyátorowana

22 Ísu kwanténa awánéna séna kesímánaako áá'a íma káino.
kentávái se árai'a súwa'naa íniwaiman-iyé sénda póna áí'a
éránkáiyé súwana minkánáá kawé'á umái méraiye.

23 kawé'á umái máyowana Ísu kwéna mono'-nánká'ó
kárakwirowaina naambó kwáyonka'a kwéna awánómbe
torupamáimo máyón-kwaasi uwíremba kwésesa anón-ivi'a
kwétowana Ísu tuwánéna

24 séna máápa'a kúmoro. minárásígó íma pukáivo úwoi
aúmá kwaiguráiyé súwasa Ísuna awíráái suwaná

25 Ísu ti'mátuwowasa máápa'a kunákárúwowana
minárásígó pukópa'a iyéna ayáánka'a tátorowana
minárásígó usásinowana

26 Ísumo ún-aimba kóyáwé uráiyé.

Ísu túramba kavíkóndarai kawé'á umátínkarain-kwasai.

27 mináimbá kóyáwé úwana minkákémbá Ísu aampa'á
kúmba kae'nárai túramba kavíkóndarai kwenánaemba
kwa'maésarai kwésarai anónka'a sésarai Tévitina akún-
ándárákéwái ómpo arunkái umásinkaaó suyaná

28 kwégwena naaúmpa'a umáyowasarai minkáé'nárai
kwesé umáyóyana Ísu tísaa ena séna kentávékai sékai
súramba kanaán-umai kawé'á umásinkaniyewa kwéseyo
Ísu súwasarai anóndakoo kanaán-umai mirá íniyone suyaná

29 kentávékai miráyavekai áraire séyamba póna túramba
kawé'á íno súwasarai

30 túramba awánamai kawé'á uyaná Ísu asiramái
simátimena séna kemó únda íma simátímékaiyo súwasarai

31 ivátuwesarai kwemó úmba mósimatim-besimatimba uyaná kóyáwé uráíye.

Ísu ááma turuvíyán-kwaasi kawe'á umánkarain-kwasai.

32 minkáé'nárai kuyasá évakarawai moóráwaimba áí'maesa Ísunopa'a máánkara. kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyontavena minkwáásígó íma aái kwésuwasa áí'maesa Ísunopa'a máánkówana

33 Ísu mayauwówana kóúwana minkwáásígó aái súwasa sáwívarawai awánésa táátavesa ésa sésa Ísareri-kwaasiya éta naaóv'á mirám-báyái íma awáraundaya ívékwarata íma kwéawanaumne sumbánivo

34 ámáán-kawaa-kwaasi sésa taraváá-kwántóntí kawááná'á asirayámbá ámisana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye siráawe.

Ísu arumbá umátinkarain-kwasai.

35 Ísu naaó'-nao'a anón-daopimpare sáwíyan-daopimpare kwénaaena mono'-náúmpimpá'á uména Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba áséi-aimba simátíma'maena iyéna ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvamatinkariye.

36 Ísu mirá kwéuwasa sáwívarawaimo tóyo umbá tuwánéna séna sipisípira'o ímo kárákwiraiwaimo ímo máyáísasamo sipisípimo sáwí'o umáímo nááóntemba mirá owasá íma túwa'naa úmae kwénaaowasa sáwí'a kwéowe séna arumbá umátinkena

37 kwaásima Áánútumpa'a tígwáe-imayaa éna kwená kwayó-kwáásiyávéna séna kígauva'a sáwíva-tomba ávu karáísasa mintómbá akaránááon-kwaasi esimái-kwaasi máyáamba pó'a

38 kígaugona avowámpa'a námúnaa síyana mayái-kwáási tí'maráínasa mintómbá akaránááowe Ísu siráíye.

10

Ísu kwená kwaási mayáír'á tí'mákain-kwasai.

Mááka 3:13-19, 6:7-13, Áríku 6:12-16, 9:1-5

1 Ísu kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tááyowasa tuwaná kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'mae'a nááóro-asirayamba tíména ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvamatinkai-asirayamba tímakaiye.

2 asirayámbá tíména kwená mayáír'á tí'maréna séna kesí aantá-kwaasin-owe súwai túwí'a moórawai áwí'a Sáímoniye séna aúná-kwi'a tamámena Pítaawe séna moórawai Pítaa

áváko áwí'a Éndaru moóráwai Sépéti ááninko áwí'a Yémési moóráwai Yémési áváko áwí'a Yóni moóráwai

³ Vírípi moóráwai áwí'a Pátóromu moóráwai áwí'a Tómaási moóráwai áwí'a Mátíyu kwemá táákisi mayówai moóráwai Árávíási ááninko áwí'a Yémési moóráwai áwí'a Tátiyasi

⁴ moóráwai áwí'a Sáimoni kwemá Árómaani-kamaani-kwaasi ti'mátuwanáe siráiwai moóráwai áwí'a Yútási Isakérióti kwemá naaénba Ísumba kwená namuro-kwáásirá'á agaráátinkaraiwai miráumai-kwaasi Ísuna kwayó-kwáásímán-owe.

⁵ Ísu minkwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi ti'maréna séna kosimátíma'mae nááóro. ó'onkaa-kwaasiti naaópimpare Sámériyaa-kwaasiti naaópimpare íma naae'a

⁶ kentí kwaási Ísareri-kwaasiti naaópimpa'a nááóro. sip-isípira'o ímo kárákwiraiwaimo ímo máyáísasamo sipisípimo sáwí'o umáímo nááóntemba Ísareri-kwaasi mirámó kwéomba

⁷ kosimátíme'a sé'a Áánútu kwená kwaásimo kawááimba ááimba kwéasaye kosimátí'mae nááóro.

⁸ tí'o in-kwáási asóvamatinke'a púwón-kwaasi usásintinke'a túmo karáin-kwaasi túma kawé'á umátinke'a taraváá-kwámbá tirumpimbá máyáan-kwaasi maitiyúwáanasa kónááowe. mimbáyáígóná asirayámbá úwoi timúna'a íma óntamba meéyámbakaavo úwoi kawé'á umátínkáro.

⁹ aampa'ó kwíyamba íma moórá-yantaa'a maimaé'a koró. óntamba íma unáámpímbá áítumae'a kwé'a

¹⁰ toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a tísamai-anaamba íma maimaé'a kwé'a tááúmba íma maimaé'a koró. moórámora-umai unáánkwátói timantenká umái kuvé'mae'a koró. túwa'naa ónááowai kárákwiyonaaovo évaka-tantaa'o íma maimaé'a úwoi koró.

¹¹ Áánútun-aaí simátímenaaontave'a moórá-naopa'o kwíyamba keinárawa'o naambó timíndawaimba avakáá é'a mindáúmparé su'mai mé'a kentí mayái maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró.

¹² moórá-naumpa'a iyíyamba máyaiyan-kwaasiyave'a sé'a kawé'á umái máéro síyasa

¹³ keinárawa'o kárákwiyiyanamo éna Áánútu kawé'á umátinkanivo ímo kárákwiyiyanamo éna Áánútu keináraware su'mai kawé'á umátinkaniye.

¹⁴ moórá-naopa'o kwíyamba naambó ímo tímésamo kentááimo ímo isáiyano éna Áánútu mindáópaken-kwaasi íma aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakem-baramo uwáéntenkaani'a oró. mindáúmpará'i. mindáópara'iyó. tuwé'a koró.

15 simátíménda ísáaro. Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaá ínín-kanaa tínimba naaóvá'ó Sótómu-naopare Kómóraa-naopare méraan-kwaasi sáwí'ó uráantavena sáwí-meyamba timíniye. keinárawa'o tínaaembo umátimenaon-kwaasi sáwí-meyamba timíniye. minkwáásiyóntí sáwí-meyanko Sótómu-naopakewaiye Kómóraa-naopakewaiyeti sáwí-meyankomba usáyaaitaniye Ísu siráiyé.

sáwí'a umátinkanaaon-kwasai.

16 Ísu mináimbá simásuwena séna simátíménda ísáaro. sipisípimo kwisanamó áwááisaantemo in-iyánkómó intenkáámbo on-kwáásívimbá tí'maránaumne. kawer-ímáyáágwára-kwáásiráámbo umái mé'a sáwí'ó umátinkanaaombo é'a íma anondá sáwí'a é'a paru umái máéro.

17 kárakwiyoro. mono-káwáá-kwáásí keinárawa'a tí'maesa anón-kwaasitopa'a mótkesa aavimbá maitinkésa mono-náúmpá'á mótkesa túwíruku'-nesa

18 kentávé'o asiramáímo máyáantavesa táto'mai tí'maesa kámááni-anon-kwaasitopare kawááon-kwaasitopare mátinkesa aavimbá maitinkáíya'a miwí kesáái simátíme'a ó'onkaa-kwaasiyonte kesáái simátimenaowe.

19-20 aaimó simátínkénka'a nóran-aina sénaumno-imayaa íma anómba é'a íma kentí imáyáavinken-aimba sénááovo kentíyon-amankó sénááon-aimba úwoi táaka tinkáína'a sénááowe.

21 évakarawai tívá'awaawi tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. tivoísáímo ésa tíráámaa'a tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. iyámpóiyombo ésa tinóvwowima tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe.

22 kentávé'o asiramáímo máyáantavesa tíyamba umátinkesa mirámó kwéomba ímo ivátuwesamo kentávésamo asiramáímo méwai Áánútu kawepá'á métinkaniye.

23 moórá-naopa'o méwasamo sáwí'ó umátinkewa'o é'a tiyuwé'a isaaisé'a ó'on-daopa'a koró. simátíménda ísáaro. Ísareri-kwaasiti naaó'-nao'a simátíma'mae kwénaaiyana mimbáyái íma ánásaraindara'a kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai moórágwara'a kumónaumne.

24 ívé-kwaasigo kwéagaraarankaiwaimba íma kwéusayaitaiye. mayái-kwáásígó kwená anón-kwaasi íma kwéusayaitaiye.

25 ívé-kwaasigo agaráárankainda-kwaasigomo índantemba íniye. mayái-kwáásígó kwená anón-kwaasigomo índantemba

íníye. miráumai kemá anóndako únasa simái sáwí'a umásinkesa sésa taraváá-kwántóntí kawáánákó áwí'a Píyésepu iyémá kwésewe. mirá kwéseмба pósa kesí kwaási simái ávááraumai sáwí'a umátinkanaaowe Ísu siráíye.

26 Ísu simásuwena séna mináimbá imáyáa é'a kwaási-taaroí íma inkaisé'a máero. aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. mindáyave'a kwaási-taaroí íma inkáiséro.

27 aúpá'ó simátíménda avora'á simátíméro. keinárawa'o simátíménda-aimba sáwíva-kwaasimo torupenká'á simátíméro.

28 tĩnkamiya'o puwónááon-kwaasi-taaroí íma inkáiséro. miwí kentimambá íma tĩnkambai ánásanaaovo Áánútu-aaroíye su'mai inkáiséro. kwemó éna sáwí-marupa'o iramó kwégaindava'a túgwarare timankwáraré tuwáinasa ménaaowe.

29 maarán-áimbá imáyáa oro. sáwíyan-dumama téntékaan-dumama kae'-númámá sáwíyan-ontankakemba siyáánkai-toyaaraamba kwémeyan-ovo Áánútu kíraan-dumama kárákwirena ímo kanaán-íye sínanamo éna íma puwéna marapá'á kumínívo

30-31 sáwíva'-numama Áánútu aúranka'a íma anón-tantaa'an-ivo kwaási anón-tantaa'a owaná póna kárákwirena amápa-tantaa'a kwéawanena kenti'nótáugwara'a kwétaampamai kwéawanaivo íma táá'a kaíno Ísu siráíye.

Ísu áwí'a avorató sénaunda-kwasai.

Árúku 12:8-9

32 Ísu mináimbá simásuwena séna amáparawai túranka'a kentávésa sésa kesí anóndakoman-íye siyawaiyave'a kesivo kwíyómpakewai aúranka'a sé'a kesí kwaásiman-owe sénaumne.

33 ánivo kwaási túranka'a kembá tínaaemba umásimiyawaiyave'a kesivo kwíyómpakewai aúranka'a sínaaemba umátimenaumne Ísu siráíye.

34 Ísu mináimbá simásuwena séna kentávé'a maarán-ímáyáa íma oró. kwaási amápa'a paru umái máyáantavena marapá'á kunkáíye. ímanivo marapá'á kunkáunda kwaási taáinka'a ésa évakarawai kesáái isáiyasa évakarawai aaisambá sénááowe.

35 ívékwara aanogwara'a kesáaiyavesa maará ónááowe. avowámá moóra-imayaa ínana ááninko ó'on-imayaa íníye. anówama moóra-imayaa ínana ayáámúnko ó'on-imayaa íníye. anáávúkowe ó'on-o'on-imayaa óyááoíye.

36 moóráwai kwenamáárawi kwená namuro-kwáásiráámbá umái ónááowe. kesááiyavesa miráumai miwítí imáyáa taaínka'a ónááowe Ísu siráiyé.

37 Ísu mináímbá simásuwena séna kesí kwaási-i'a ónáe síyawai aiva'á tinóvowiye táánimbaare tiyáámúmbaare tirumbá timésa naaémba kembá tirumbá símémba uwóví'anowe.

38 kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesí kwaási-i'a iyawaima umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'á íma maimaésa sínaaemba kwaránááomba uwóví'a ónááowe.

39 tirááímo táíndaí'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávésa imáyáa ésa tirááímo táínda-yantaa'a tuwésa puwésa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe Ísu siráiyé.

40 Ísu mináímbá simásuwena séna ti'maráandawai kentáái isáiyawai kesááígwara'a isánááowe. kesáái isáiyawai si'mákaiwain-aai gwara'a isánááowe.

41 Áánútun-aai simátimindawai évakarawaitopa'a kwínasa sésa Áánútun-aai kwésimatimendawai ónda pó'a enáái isánaumne síyawaima kwésimatimiwaimba Áánútu kawé'-mékámá aména kwéisaiyawaigwara'a mirám-békámá timíníye. arupí umái máyáiwai évakarawaitopa'a kwínasa sésa arupí umái máyaandawai ónda pó'a enáái isánaumne síyawaima arupí umái máyainda-kwaasigomba Áánútu kawé'-mékámá aména kwéisaiyawaigwara'a mirám-békámá timíníye.

42 kesí kwaási awánésa sésa úwoisan-kwaasi imbánivo Ísuna kwaási-i'a uráimba pó'a áwa'naa ónáe sésa sáwíyantantaa'a nombá amíyana Áánútu kawé'-mékámá timíníye Ísu siráiyé.

11

Yóni nombó pétinkaraiwaina kwaasái.

Árúku 7:18-35

1 Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi mináyáátáár-áímbá simátimatuwena mimbáravá'á tuwéna ó'on-o'on-daopa'a kwenáái kosimátíma'mae kwégwena kwená kawer-ámbá agaráátínkaraiye.

2 agaráátinkowana Yóni ándá-naumpa'a máyonka'a Áánútumo usásinankaiwai Káráísiti ún-aimba iséna kwená kwayó-kwáásí ti'marówasarai Ísunopa'a tésarai

3 áísaa esarai sésarai kumíníyonemo sirááwaiya'ono. á'owawa ónómpo kumíníwaina amu'maránaumno suyaná

4 Ísu séna tayauwerékai isááyamba awánááyamba Yónimba kosimámekai sékai

5 túramba kavíkaiwai túramba awánamai kawe'á owaná táá'a kaúnkaiwai táá'a kwéisaawana tísamaima pukaiwai kawe'á umái tísamaima kwétaawana túma karaiwai kawe'á kwéumatinkena puwón-kwaasi kwéusasintinkena úwoi-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimena séna

6 kentávéna íma kaer-ímáyáá iyawai tirunkó kawe'á kwéiye siyé Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááiyé.

7 Yónina kwayó'nakai tayauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-
aai amápa-kwaasi simátimena séna Yóni kavóná-marava'a máyáísa'a koawáné'a nóran-imayaa kwéera koawánarao. úndá toréna umá móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yónima iyé-ímáyáá uráao. Yóni íma mirán-kwáásímán-ivo asirayán-kwáásímán-iyé.

8 nóran-imayaa kwéera koawánarao. kawer-únánkwátói úmakainda-kwaasi Yónima iyé-ímáyáá uráao. ímanivo mirán-kwáásí kawer-únánkwátóigwara-kwaasi anón-kwaasiti naaúmpa'a kwémaewe.

9 nóran-imayaa kwéera koawánarao. Áánútun-
aai kwésiwai Yónima iyé-ímáyáá uráao. owé Áánútun-
aai kwésiwaiman-iyé. árai'a simátimé'a sé'a kwemá Áánútun-
aai siráawai usáyaaitariye.

10 Áánútun-
aai aúváivimba Yónin-
aai simái agaimaréna séna

Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái
maimaéna ená aiva'á kwéna ená aambá kwiýíniye
siráiyé

agaimaréna siráimba Yónintavena siráiyé.

11 simátiménda isáaro. Yóni nombá pétinkaraiwaina mayáígó
amápa-kwaasiti mayáígómbá usáyaaitaisana Áánútu kawe'á
umánkaraivo Áánútu kwená kwaásira'o kawááin-kwaasi
anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye anómba kawe'á umátinkaniye.

12 Yóni nombá pétinkaraiwai Áánútun-
aai simátimindayavena ááimba ásarainkakemba ívékwara'a évakarawai Áánútu
kawááipa'a iyóvo sésa aambá itánáe sésa anóm-bayai
máýáawasa évakarawai aamoí ésa Áánútu kenká'á
kawááinkwaé kwésewe.

13 naaóvá'á Áánútun-
aai simátimakowaiye Mósesiye Áánútu
kwená kwaásimo kawááinimba paáriníye-aimba suwaná
naaémba Yóni paáruraiye.

14 naaóvá'á Íráiyaa maémáiwai ókwara'a paáriníye-aimba
suwa'á mináímbó siráan-aintave'a áraire sewa'á kemá sé'a
Íráiyaantavesamo siráamba Yónintavesa siráawe kwésunda
mináíntávé'a áraire seró.

15 kwéisaawai ísámai kawe'á oro Ísu siráiyé.

16 Ísu mináimbá simásuwena moórá-ainkwara'a simátimena séna ivé'a máyáan-kwaasi nóran-kwaasiraane sénaumno. mirán-kwáásiráání'a kwéomba iyámpóiyomba naaópa'a marupímbá mésa aávéima kwétesa moórá-ayampa'o máyáan-iyampoi tááyesa imá tiré'a taseró.

17 moórá-íya súna'a íma táásá uráawe. ivi'á taan-íyá súna'a íma ivi'á taráawe. miníyámpói uráantemba maamáyáan-kwaasi mirá kwéowe.

18 Yóni nombá pétinkaiwai ména ándá-aran-domba íma kwénena Áánútuntavena ísámai toónkwará'á íma kwénaísasa kwentávésa sésa taraváá-kwámbá arumpimbá máyáiwaiman-íye kwésewe.

19 kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai mé'a ándá-aran-donkwara toónkwará'á kwénaunasa kentávésa sésa ándá-aran-donte toónté námae íyíwaima póna táákísi máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'a on-kwáásítí kwaásiman-íye kwésewe. ánivo Áánútu simátímakaintemba kwéowai sésa Áánútu kawer-ímáyáágwáráwáímán-íye kwésewe Ísu siráiyé.

íma aai ísaraan-kwasai.

Árúku 10:13-15

20 moórá-mora-tawai Ísu naaó'-nao'a kawe'-má'yái ímo awánaraam-bayai mayówasa awánésa sáwí-mayai íma tuwésa Áánútunopa'o ímo tuntávéna Ísu asiramái séna

21 keinárawa'a Kórásini-naopaken-kwaasiye Pétésáitaa-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba kentópa'a tíníye. naaóvá'ó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáitóni-naopaken-kwaasiye Áánútun-aaimo ímo ísaraawaivimbo kawe'-má'yái ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai miwítí sáwí-mayai tukáasino. sáwí-mayaimo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'mákáankakai Áánútu tuwánaraisino.

22 mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwé'e'a Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínínkanaa tínimba Áánútu Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáitóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba anómba timíníye-imayaa kwéowe. ánivo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewaiti sáwí-meyankomba usáyaaítaya-sawi-meyamba timíníye.

23 Kápénéamu-naopaken-kwaasiyono. kentúwí'a mósá maré'a sé'a kwíyómpa'a iyónaumno sembánivo púwón-ayampa'a kónááowe. naaóvá'á Sótómu-naopaken-kwaasivimbo kawe'-má'yái ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai miwítí sáwí-mayai

túwówana póna Áánútu mindáo'a íma ánásasuwowana ívé'a úwoi kwáyáisino.

²⁴ mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwée'a Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínínkanaa tínimba Áánútu Sótómu-naopakén-kwaasi sáwímeyamba anómba timíníye-imayaa kwéowe. ánivo kentí sáwímeyanko Sótómu-naopakewaiti sáwímeyankomba usáyaaítaya-sawimeyamba timíníye Ísu siráíye.

kesópa'a teró siráin-kwasai.

Árúku 10:21-22

²⁵ minkánáá Ísu Áánútuntavena séna kesivoó kwíyómpakwara mararákwará'á kárákwiraandawai óne. amápa-tantaa'a kwéisaumne sen-kwáásí íma simátíme úwoi-kwaasi simátíme

²⁶ mirámó iyávéna kwéankaisa'a pó'a enáwí'a mósá kwémaraumne Ísu Áánútuntavena siráíye.

²⁷ Ísu mináimbá simásuwena séna kesivo amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo séna símakaiye. amáparawai kesí ááimba íma suwánaraavo kemá kesivo ááninko únana póna kesí ááimba suwánaraiye. amáparawai kesivoná ááimba íma awánaraavo kesivombá pó'a keyáá kwená ááimba awánaraumne. kesivoná ááimba simátimenae únda-kwaasi kanaán-umai kesivona ááimba kwéawanaawe.

²⁸ kentí mayái umbai-máyái kwémayaawana kentópa'a umbai-yántáá'á kwáyáiwai kesópa'a tíya'a kentí imáyáa aúnái'a umátínkáana'a paru umái ménaaowe.

²⁹ kemá kesúma íma maé iyé'a paru umátinkaundawai úna'a pó'a kesí aambá kawé'á umái awáné'a kesáái taagwiyavíya'a kentí imáyáa aúnái'a umátínkáana'a paru umái ménaaowe.

³⁰ kesááimo taagwiyavónááomba íma umbái táinana timénaunda-mayai kawé'-máayáimán-íye Ísu siráíye.

12

Ísu savaatirár-áímbá siráin-kwasai.

Mááka 2:23-28, Árúku 6:1-5

¹ minkánáávímbá Yútaa-kwaasi agándaan-kanaara'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé kígauvimba úwítí-ton-kígauvimba kwéguwana kwená kwayó-kwáásí táái tinkówasa úwítí-aramba kútúmai ásima pítuwesa kwénowasa

² amáán-kawaa-kwaasi tuwánésa Ísuntavesa sésa tuwánaao. agándaan-kanaama aambá áumbakaawasa mirá kwéowe suwaná

³ Ísu séna naaóvá'ó Tévítimo urómba aúváivimba agaimarón-ainkona ááimba íma ísaraawe. Tévítiye kwená kwaásiye táái kwétinkowana

⁴ Tévíti Áánútuna mono'-náúmpá'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna kwéneka kwená kwaási timúwasa naráawe, mintómbá úwoi-kwaasi íma némáembanivo mono'-máayái máyón-kwaasi némáembani. Tévíti mintómbá umairéna timúwasa nonká'á Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe.

⁵ naaóvá'á Mósesi simátimakin-aimba aúváivinkemba awánaraawe. Áánútuntavesamo ísámaimo póimo tuvú'máimo kwéagayaan-kwaasi anóm-bono'-naumpa'a mayái kwémaesa agándaan-kanaagwara'a mayái kwémayaawasa mirámó kwéontavesa íma aai kwésimatinkesa sésa sáwí'a kwéowe íma kwésewe.

⁶ simátime'a sé'a keinárawapimba kwémayaunda-mayaigo anóm-bono'-naumpa'o kwémayaam-bayaigomba usáyaaitaraivo agándaan-kanaa mono'-máayái-kwáásí mayái kwémayaantave'o ímo sáwí'o kwéowe senkákémbá kesí kwayó-kwáásíyávé'a sáwí'a kwéowe íma seró.

⁷ Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna póimo tuvú'máimo agaimáimo símémba kanaán-ivo tirumbó kwéumatinkaamba anón-aamoi kwéune siráimba mináínkóná ááimbo isé'o kwarékai ímo sáwí'o uráan-kwaasi aavimbá íma maitinkáasino.

⁸ kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaara'o kwaásimo mayái kwémayaamba kendéimán-iye Ísu siráiyé.

ayáámba kawévaigurain-kwaasigona kwaasái.

Máaka 3:1-6, Árúku 6:6-11

⁹ Ísu mivá'á tuwéna mono'-náúmpá'á iyúwana

¹⁰ moóráwai ayáámba kawévaiguron-kwaasi máyowasa aavimbá mayankánáe sésa Ísumba áísaa esa sésa agándai-kanaama mayái aambá áúmakaan-kanaama póna áí'o in-kwáásí asóvamankai-mayai mayáinda amáámba araisíni. íya araisíníyo suwana

¹¹ Ísu tísaa ena séna keinárawapinkemba kentí sipisípi-poraa'o maipímbó pékaina'o é'a agándai-kanaara'a ááéma mósá asinánááo. owé á'a mirá ónáoomba

¹² kwaásigo sipisípi-poigomba usáyaaitaraimba póna agándai-kanaa áí'o in-kwáásí asóvamankanimba kawé'á éna amáámba íma araisíníye simátímatuwena

¹³ ayáámba kawévaiguron-kwaasiyavena séna enayáámba árútuwao súwana ayáámba árútuwowana kawé'á umánkowane ó'on-ayaankaamba úwasa

14 á máán-kawaa-kwaasi mono'-náúmpákémbá kumésa Ísumba nóraumaiya tuvuwónaundaya'iyo sésa á mááyu-aimba siráawe.

Ísu Áánútuna mayái-kwáásígóná kwaasái.

15 á mááyu-aimba sun-táámá Ísu iséna mimbárává'á tuwówasa sáwívarawai kwenánaaemba kwárówana tí'o ún-kwaasi amápa'a asóvamatinkena

16 asiramái séna kemó umátinkaunda-aimba íma simátíméro siráíye.

17 mirámó úmba naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya sirónka'a póna Ísu mirá uráíye. Áísáya agaimaréna séna Áánútu séna

18 kwembá usásinankaraunana kesí mayái-kwáásí isa'á kwená imáyáa kwée'a aamoí kwéumanke'a aaí senaná kesimankó kwesé máyainana ó'on-o'on-kwaasi amáparawai kesí arupí-aimba simátimena

19 íma aaisambá tiyéna íma anónka'a séna naaópa'a kwénaaena íma anónka'a séna

20 Áánútunopa'o ímo asiramáimo máyáan-kwaasi íma tiyuwéna kawe'á umátinkaniye. mirá úmae iyéna mayái maimaé iyéna íma ivátuwainana kesí arupí-aínko usáyaaitena kwáyainasa

21 ó'onkaa-kwaasi kwenáwí'a isésa sésa árai'a súwa'naa íníwaiman-íye sénááowe

Áánútu siráíye sirónka'a póna Ísu mirá uráíye.

Ísunte Píyésepuntei kwaasái.

Mááka 3:20-30, Árúku 11:14-23, 12:10, Árúku 6:43-45

22 moórawai maúmba kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyowana póna minkwáásígó íma aaí kwésuwana aúramba kavíkówasa áí'maesa Ísunopa'a máánkówana Ísu mayauwéna minkwáásígómbá kawe'á umánkowana kwemá aaí súwana aúramba awánówasa

23 sáwívarawai táátavesa ésa sésa mindá'á Tévítin-andarakemba paáriníyemo siráawaiya'i. ó'owa'iyo suwasá

24 á máán-kawaa-kwaasi mináimbá isésa kampa'á sésa ímanivo taraváá-kwántóntí kawááná'á áwí'a Píyésepu asirayámbá amísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye siráawe.

25 suwaná Ísu miwí tááma iséna simátimena séna moórá-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa íma asir-amáívakaamba kwémaewe. moórá-naopara'i. moórá-akuna'i. usíyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asir-amáívakaamba kwémaewe.

26 Sáátáánigona kwaásimo áái'o tiyésamo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáivakaamba kwémaewe, kentáv'é'o sembá Píyésepu asirayámbá ámísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiyemo kwéseмба

27 ánivo Píyésepuna asirayánká'ó taraváá-kwámbó kwémaitiyuwaundarakai kentí kwaásigwara'a Píyésepuna asirayánká'á taraváá-kwámbá maitiyúwáásino. mirán-áímbó síyasamo ésa kentí kwaási kampa'á kwésewe sénááowe.

28 ánivo kemá Áánútun-amankona asirayánká'á taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaundayavena Áánútuna asirayámbá keinárawapimba kwévaarisa'a kwéawanaawe.

29 moórá-aimba imáyáa oro. moóráwai moórá-nanko avowámó asiramáimo máyainanamo éna mindáúmpákémbó umóyámbó mayáindayavenamo éna íma úwoi uveránivo mindánkó avowámbá ánda asááumankenamo éna uvékena kwená náaindaamba umóyámbá mayániye.

30 kembá íma kwésuwa'naa-esa kesí namuro-kwáásiráámbá umái kwémaewe. íma súwa'naa esa kwaási torupamáí síméмба moórá-mora umáguraawe.

31 mindáyave'a simátíménda ísáaro. kwaási sáwí-mayai kwémaesa simái sáwí'a kwéumatinkaamba mindá Áánútu maitiyuwánivo Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwániye.

32 kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawaimba simái sáwí'a umásinkanaaomba mindá Áánútu maitiyuwánivo Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwéna ívékwara naaénkwara'a íma maitiyuwániye.

33 kawe-táigó kawer-arámbá iyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba kwéiyaivo taaéramba awánésa kawe-táigón-aramban-iyé. sáwí-taigon-aramban-iyé kwésewe.

34 iyánkó póígon-araa'an-owe. sáwíre su'mai on-kwáási mé'a pó'a íma kanaán-umai kawer-áímbá kwésewe. tirumpimbá kwáyáin-imayaanei kwésewe.

35 kawe-kwáási kawer-ímáyáávínkémbá kawe'-máyaí kwémayaavo sáwí-kwaasi sáwí-ímayaavinkemba sáwí-mayai kwémayaavo sáwí-kwaasi é'a sáwí-aimba kwésewe.

36 simátíménda ísáaro. Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba úwoi-aimbo ó'on-o'on-aimbo siráantavena tísaa íníye.

37 kawer-áímbó sirén-kwaasiyavenamo éna arupí-kwaasiman-owe Áánútu séna sáwí-aimbo sirén-kwaasiyavenamo éna sáwí-kwaasiman-owe síníye Ísu siráíye.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mááka 8:12, Áríku 11:29-32

³⁸ súwasa évaka'a amáán-kawaa-kwaasiye amáamba sun-kwáásiyé Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa anóndakoo áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná

³⁹ Ísu séna ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-kwaasi é'a Áánútuntave'a íma imáyáa é'a kentáv'é'a kwése'a Áánútumo ai'mákainamo e íma awánáúnda-mayai máyénata awánaanomo kwéseмба naaóvá'á Áánútu Yónaambo uráintemba kembá mirá ínivo mináimbá imáyáa oro.

⁴⁰ naaóvá'ó anón-doyaako Yónaambo nawíkwowanamo kaumbo-táwaimo arumpimbó méraintemba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kaumbo-táwai maipímbá ménaumne.

⁴¹ Yónaa kaumbo-táwai anón-doyaako arumpimbá máyowana miín-kwituwówana minkákémbá Nínívaa-naopa'a Áánútun-aaí kosimátimuwasa isésa sáwí-mayai tuwésa Áánútun-aaí ísaraawe. ívé'a Yónaamba usáyaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémба Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba Nínívaa-naopaken-kwaasi keinárawa'a aaivimbá maitinkésa sésa Yónaan-aaí iséta sáwí-mayai tukáundayaanivo Yónaamba usáyaaitaraiwai kentí naaópa'a máyowa'a kwenáái íma isé'a sáwí-mayai íma tukáawe Nínívaa-naopaken-kwaasi sénááowe.

⁴² naaóvá'á kentíkwá'nára'a kárákwírowai áwí'a Sórómoni kawer-ímáyáávínkémbá aaimá kwésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Sórómonin-aaí koisánáe séna kwémena kuráíye. ívé'a kemá Sórómonimba usáyaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémба Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba minínínkó keinárawa'a aaivimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Sórómonin-aaí táisaraumpo Sórómonimba usáyaaitaraiwai kentópa'a máyowa'a kwenáái ísómба íma ísámai kawé'á uráawe síníye Ísu siráíye.

taraváá-kwánkó koyauwékain-kwasai.

Áríku 11:24-26

⁴³ Ísu mináimbá simásuwena séna kwaási arumpinkémbá taraváá-kwánkó auwéna kavóná-marava'a nombá íma kwáyáipa'a kogwénaena séna náávара ménaumno séna avakáá uwááena

44 séna tayauweré'a kesí naambá kwaásigo arumpimbá pó'a koménaumne simásuwena téna taawánaimba mindánkómbá kankambá kwiyú'mái kawer-umásukaisana taawánéna

45 tayauweréna avakaeté-taravaa-kwamba miwítí sáwí-mayai anómba uráawai tí'maena minkwáásígó arumpimbá tamáyáawana moórá-taravaa-kwamba arumpimbá máyáísana minkwáásígó sáwí'a umái máyáísasa naaémba sáwíva-taravaa-kwamba máyáawana kwemá anómba sáwí'a umái méraiye. miráumai ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-mayai kwémaesa anómba sáwí'a úmaesa iyónááowe Ísu siráiyé.

Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.

Mááka 3:31-35, Áríku 8:19-21

46 Ísu kwéšimatimumba Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa aaí simámenaaontavesa máápa'a máyówana

47 moóráwai Ísuntavena séna enanówe enáúnava'maare aaí simámenaesa máápa'a máyáawe súwana

48 Ísu séna kesinó nááwa'iyo. kesúnava'a nááwiya'o séna

49 ayáándeí kwená kwayó-kwáásí agaráátinkena séna kesinó kesívá'maa'a máyáawe.

50 kesivo kwíyómpakewai siráini'a kwéowai kesinó kesúnava'maa'a kesímánaa'maa'an-owe Ísu siráiyé.

13

moóráwai ánáyumba tu'makáin-kwasai.

Mááka 4:1-20, Áríku 8:4-15

1 mitáwai Ísu naaúmpa'a tuwéna Káriri-nonkwaaunkon-awampa'a koména aaí simátimindayavena úwasa

2 sáwívarawai tóyo ésa kwená egwaa'á tamáyóntavena nompí-sípívimbá usámaaisena máyowasa minkwáásíyómbá nonkwaaúnkón-awampa'a máyówana ó'on-o'on-aimba kwántámai simátimakaiye.

3 moórá-aimba simátimena séna moóráwai ánáyumba maimaéna kígauva'a kwégwena

4 máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á kunkwáyáísana numaómá túkúnasukaiye.

5 évakar-anayumba óntankwara'-maravimba kunkwéna paáká'-márávimbá póna avekáán-umai anón-isana

6 aa'á kaisaná amímá ayáátáaka'a íma kunkéna aáyánkaguraiye.

7 évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó ara'násukaiye.

8 évakar-anayumba kawé'-márávimbá kunkwéna karuwéna anón-éna arambá imái sáwívar-aramba iyéna

évaka'a usáyaaitayan-aramba íyáísana évaka'a umaimái-aramba iráíye.

⁹ kwéisaawai ísámai kawe'á oró Ísu siráíye.

¹⁰ Ísu súwasa kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa taáísaa esa sésa kwésimatimenda nóra séwa kwántámai-aimba kwésimatimeno suwaná

¹¹ Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ainkona áaimba kwésimatimunda Áánútu keinárawa'a imáyáa tímisa'a kwéisaavo miwí imáyáa íma tímakaisasa kwéisaantave'a kwántámai-aimba kwésimatimune.

¹² Áánútun-aaimo ísámaimo kawe'ó iyawai Áánútu túwa'naa ínasa moórá-ainkwara'a isésa mirámó kwéiyano éna Áánútu túwa'naa ínasa amápar-ainkwara'a isánááowe. Áánútun-aaimo ímo ísámaimo kawe'ó ésa kampa'á sésa kawe'á umái kwéisaumne síyawaima tirumpinkémbá mináimbá maimayáinana íma kwéniye.

¹³ kwéisaambanivo íma ísámai kawe'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawe'á kwéowe. mirámó kwéontave'a simátimunda kwántámai-aimba kwésimatimune.

¹⁴ naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Áísáya siráimba miwí mirá kwéowe. Áísáya séna

kwéisaambanivo íma ísámai kawe'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawe'á kwéowe.

¹⁵ miwítí imáyáao umbái kwétaísana táako aaimó isáiyávéna ávón-kaisaná túranko awánaiyavena ávón-kwégaivo ímo mirámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kesópa'o tenkákái sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawe'á umátinkausino Áánútu siráíye Áísáya agaimaréna siráimba Ísu siráíye.

¹⁶ Ísu mináimbá simásuwena séna simátíme'a sé'a keinárawa'a kawe'ó umáimo awánaamba Áánútu kawe'á kwéumatinkaiye. kawe'ó umáimo ísáamba Áánútu kawe'á kwéumatinkaiye.

¹⁷ simátíménda ísáaro. naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowaiye arupí umái máyówaiye sáwíva-kwaasi keinárawa'o kwéunda-mayai kwéawanaanten-umai awánanae sésa umbá íma awánaraawe. miwí keinárawa'o kwéisaanten-umai isánáe sésa umbá íma ísaraawe Ísu siráíye.

¹⁸ Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna simátímatuwena séna moórawai ánáyumba tu'makáin-ainkona áaimba súnda ísáaro.

¹⁹ Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba isésa íma ísámai kawe'á kwéowana Sáátáánigo téna tirumpinkémbá tamaimái úwoiva'a kwétiyuwaiye. minkwáásí aampa'á kunkwáyáin-anayunkaamba kwéowe.

20 ányumbo óntankwara-maravimbo kúmimba maarán-ááimbán-iyé. Áánútun-ai isésa aamoí ombánivo

21 íma tirumpimbá táto'mai kawé'á owasá Áánútun-ai yavesa umbai-yántáári'a umátinkaantavesa Áánútun-ai ivátukaawe.

22 ányumbo karaampimbó kúmimba maarán-ááimbán-iyé. Áánútun-ai isáámbanivo marapár-úmbái-yántáátávésa imáyáa úmae naaésa óisan-imayaama úmae kwénaaesá mirán-ímáyááo Áánútun-ai káátasuweisasa íma Áánútuna mayái kwémayaawe.

23 ányumbo kawé'-máravimbó kúmimba maarán-ááimbán-iyé. Áánútun-ai isésa tirumpimbá táto'mai kawé'á ésá asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa kwétuwa'naa-owasa évakarawai usáyaaitamai-mayai kwémaesa kwétuwa'naa-owe Ísu siráiyé.

sáwí-anayumba u'makáin-kwasai.

24 Ísu mináimbá simásuwena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-ááimbán-iyé. moóráwai kwená kígauva'a kawer-ánáyumbá áwí'a úwíti-anayumba u'makáisana

25 moórá-no'waamba amááraawigwara'a tuún-kwaiguráawana namuro-kwáásígó téna arambó ímo iyáí-uwítiraan-anayumba sáwí-anayumba avuvumpimpá'á u'makáisana

26 úwíti anón-éna arambá iyáísana úwítiraan-damai u'makáiwai anón-isasá

27 mayái-kwáási awánésá kígauwo avowánópa'a téna séna kawer-ánáyumbá u'makáandavimba úwítiraan-damai náávakena mimpimbá kwáyáivo sewaná

28 séna namuro-kwáásígó mau'makáiyé sisasá áísaa esa séna táúyuwanaumne sewaná

29 séna ímanivo úwíti táúyuwaavainivo túwéwana

30 kwáyainana naaémba úwíti karepáina'a toómbó akaránááowaiyave'a senasá misáwí-úwítiráán-damáí táúmai asááumai iramá kwégaindava'a tuwésa úwíti úramba áká'mai kesí toón-dáúmpá'á maránááowe Ísu siráiyé.

taaérankona kwaasái.

Máaka 4:30-34, Áríku 13:18-21

31-32 Ísu maarán-áínkwará'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-ááimbán-iyé. moóráwai sáwíyan-taeranko áwí'a másátati mintáígó arambá ímo ane'ó awánaraan-taeramba kígauva'a u'makáawana anón-éna amaimá móivarena kóyáwé uráísana

numaómá mimpímpá'á ánáamba úmarena kwémaiye Ísu siráiyé.

³³ Ísu maarán-áinkwára'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyé. moórá-ininko péréti-tomba agayánaé séna kanaráán-tántáákó áwí'a páráwaa'a maimaéna intorái-yántáá'á sáwíyan-tantaa'a ayáúmaraisana kwéna intoréna anón-kwéiyé Ísu siráiyé.

³⁴ Ísu kwaásiyomba aái simátimenae sénamo úmba íma avora'á siráivo kwántámai-aíne su'mai simátímakaiye.

³⁵ naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai sirónka'a póna Ísu mirá uráiyé. kwemá agaimaréna séna

simátíménda kwántámai-aimba simátimenaumne. Áánútu maramá taróruainka'a aúpá'ó kwáyom-bayaigon-aaí ímo ísaraan-aimba simátimenaumne siráiyé agaimaréna siráimba Ísuntavena siráiyé.

sáwí-anayumba u'makáin-ainkona ááin-kwasai.

³⁶ Ísu mináímbá simátímatuwena tiyuwéna naaúmpa'a iyúwasa kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa namuro-kwáásígómó moóráwaina kígauva'o sáwí-anayumbo kwéu'maraiwaina ááimba simásimiyo suwaná

³⁷ Ísu séna kawer-ánáyúmbó u'makáiwaina ááimba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai úne.

³⁸ kígaugona ááimba maramán-iyé. kawer-ánáyúnkóná ááimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasiman-owe. sáwí-anayunkona ááimba Sáátáánigona kwaásiman-owe.

³⁹ namuro-kwáásígó sáwí-anayumba u'makáiwaina ááimba Sáátáánigon-iyé. toómbó akaránáon-kanaaona ááimba maramó ánásanin-kanaaman-iyé. toómbó akaránááowaina ááimba Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewaiman-owe.

⁴⁰ námáímo áú'maimo iravímbó agaisuwánááontemba naaén-kanaamo tínda mirá ónááowe.

⁴¹ kwaási úrandako kumpaáruraundawai kesí kwayó'nárawa'a kwíyómpakemba ti'maráanasa kesí kwaásivinkemba sáwí-kwaasi ó'owima sáwí-imayaa tíméwasa sáwí-amba kwégwaraawai kuntúkúmai

⁴² iramó kwégaipa'a tiyuwáiyasa mésa ivi'á tésa túwááyaamba akévundarewasa

⁴³ arupí umái máyáawai Áánútu kentivo kawááipa'a mésa aa'ó kwégaintemba mirá ónááowe. kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráiyé.

Áánútu kwaásimo kawááin-kwasai.

44 Ísu maarán-áinkwára'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyé. ó'oran-ontamba maravímbá utámarena ména pukáisana moóráwai téna taawánéna aamoí éna káátamarena mimbárámá meéyámbá ínintavena kwená óísamba maimái tímatuwena óntamba mairéna mimbárámá komeéyán-éna minó'órán-óntámbó ásámakaamba mairáiyé.

45 Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyé. moóráwai ameriyáámba meéyáambaraindayavena naaó'-nao'a kwénaaena

46 awánáinda moóráwai ó'oran-ameriyaamba makáinana awánéna kwená óísamba maimái kwétimena óntamba mairéna minó'órán-ámériyáámbá komeéyán-umai kwémayaiyé.

47 Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyé. kwasen-únánkáámbá moóráwai nompímbá túwáísana ó'on-o'on-doyaa'a

48 minúnámpímbá ógwitagwisana asináindayavena umái kwéawanaisasa évakarawai áwa'naa umái asímbai áámááíva'a makésa kawé'-nóyáá'á unáámpímbá áítaa sáwí-noyaa'a ivá'á kwétuwaawe.

49 naaén-kanaa tínimba mirá íniyé. kwíyómpaken-kwayo'narawa'a kawé-kwáásívínkémbá sáwí-kwaasiyomba tí'mai

50 iramó kwégaindava'a tuwáiyasa ivi'á tésa tí'o ínintavesa túwááyaamba akévundanaaowe simásuvena

51 kwená kwayó-kwáásiyávéna tísaa ena séna simátimunda-ainkona ááimba ára isaaó súwasa owé suwaná

52 Ísu simátimena séna isáamba simátimunda-aimba simátíméro. moóráwai naankó avowá kwená naaúmpa'a ááéraan-tantaare aúna-yantaare kwáyáísana taaímbai kwená kwaási kwétimiye. mindánkó avowámó kwétimintemba miráumai ááéraam-bonor-aimpinkene Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimpinkene simátíméro Ísu siráiyé.

*Násaretivakewai Ísumba tínaaemba umánkaraan-kwasai.
Mááka 6:1-6, Árúku 4:16-30*

53 Ísu mináimbá simátímatuwena mimbárává'á tuwéna

54 kwenamáapa'a kúmba miwítí mono'-náúmpá'á iyéna aai simátimuwasa táátavesa ésa sésa náávakena kawer-ímáyáá mairéna kawer-áimbá kwésimasimenayaawa nááwawa asirayámbá ámisana kawé'-máayái ímo awánáúnda-mayai kwémayaiyo.

55 kesáámó awánáúnda taaineí évaka-tantaa'o kwéiwai ááninkoman-iyé. Máriyaa áánimba éna Yémési Yósepi Sáímoni Yútási tuwaaómán-iyé.

⁵⁶ kwenáúnava'a maanká'á máyáawe.

⁵⁷ maankákéwáímá póna úwoi-kwaasiman-ivo náávakena mináímbá isénawa minásíráyámbá mairénawa kwésiyo sésa kayorésa tínaaemba umámúwana Ísu simátimena séna Áánútun-aai simátímíwai ó'on-o'on-daopa'a kwénaaisasa kwenáwí'a mósá kwémaraavo kwená naaópa'a komáyáimba kwenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasiman-iye sésa kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe Ísu siráíye.

⁵⁸ kesáámó úndanten-kwaasi póna íma súwa'naa íníye suntávéna ímo awánom-bayai moórá-mora-mayaiye su'mai mairáíye.

14

Yóni nombó pétinkaraiwai pukáin-kwasai.

Máaka 6:14-29, Áríku 3:19-20, Áríku 9:7-9

¹ minkánáá Ísuna mayáígón-áái símae iyúwana Káriri-marara-kawaanako áwí'a Éróti mináímbá iséna

² kwená mayái-kwáásiyávéna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwaiman-iye. pukáimpinkemba usásinkena póna asirayámbá kwempímbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye sirái.

³⁻⁴ ááema Éróti kwenáváko awainínkómbá áwí'a Erotíyasimba mairówana Yóni séna enáváko awainínkómbá aambá áumbakaawa mayááne simá-sima'a úwana Éróti ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándáva'a máánkarowana

⁵ Éróti Yónimba inkamónáe súmba kwaási-taaroi inkaiséna íma inkánkaiye. kwaási Yónintavesa sésa Áánútun-aai simátímíwaiman-iye suwaná Éróti séna Yónimba inkámónasa áwáá'a siyénááowe séna íma inkaména máyowana

⁶ kwembó ánkaron-kanqamo túwana anón-tanomba kaumái sáwíva-kwaasi tímúwasa nowaná Erotíyasi ayáámúnko téna túranka'a araimá marówana Éróti aamoí umánkena

⁷ minárásígóntávéna séna nóin-tantaatavena ankáíya simásímína'a áméno. árai'a súnda pó'a sísaina'a áméno súwana

⁸ anówamba koáísaa ena súwana anówama aai súwana Érotinopa'a téna séna Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá ará'mái táávepimba maré simiyó súwana

⁹ iséna arumbá kwéumbanivo aiva'á asirayán-áímbá siráin-aimba imáyáa éna toómbó naan-kwáásígwará'á ísaraantavaiye séna íma a'áo sénáe séna

¹⁰ moóráwaimba ai'marówana ándávinkemba Yónimba anu-marambá ará'mái a'nómbá

11 táávepimba maréna maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa

12 Yónina kwayó-kwáásí isésa anómba komaimái utamánkesa Ísunopa'a tésa tasimámakaawe.

naaémba Éróti Ísuna mayáigón-áái iséna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkarawai éna pukáimpinkemba usásinkena póna asirayámbá kwempímbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye Éróti siráiyé.

Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.

Máaka 6:31-44, Áríku 9:10-17, Yóni 6:1-13

13 Yóni puwómba kwená kwayó-kwáásí Ísumba simámúwana iséna tuwéna kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívímbá usámaaisena kwaásimo ímo máyaiyapata kónáe séna kúmba naaó'-naokewai mináímbá isésa marapá'á kóyo uwaná nompí-sípívímbá kwéna

14 marapá'á ásávomba misáwívá-kwáásí tuwánéna arumbá umátinkena tí'o ún-kwaasi asóvatinkaraiye.

15 Ísu asóvatinkowasa enónka'a kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a ti'márénasa egwaa'-náópimpa'a kwénaesa toómbá meéyámbáráaro suwaná

16 Ísu séna toóntáá'a íma kwíya'a toómbá tíméro súwasa

17 miwí sésa sáwíyan-tomba éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á kwáyáivo sáwíva-kwaasivimba íma kanaáníyie suwaná

18 Ísu maimaé másíméro séna

19 sáwíva-kwaasiyavena mara'á máéro séna éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuwena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásí tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa

20-21 amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 5,000 kwaaima uwasá aaraiyé iyámpóigwarare miráumai-kwaasi nowaná tímú'a vówasa Ísuna kwayó-kwáásí mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitaraawe.

Ísu non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.

Máaka 6:45-52, Yóni 6:15-21

22 áítumai ógwitowana minkákémbá Ísu kwená kwayó-kwáásí ti'maréna séna kesí aiva'á nompí-sípívímbá usámaaise'a menávápá'-náópa'a koró. misáwívá-kwáásí kwéti'mare'a sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna

23 misáwivá-kwáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Áánútumpa'a námúnaamo síndayavena omápa'a umáyowana no'wáamba aúkúwana Ísu kweyáá máyowasa

24 kwená kwayó-kwáásí nompí-sípívimbá non-avuvumpá'á máyówana maramá nénka'a kwáyowana anón-unda to'maé kwétena misípí tayáto'marowasa íma kumbá

25 irataró'a Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaaena kwená kwayó-kwáásímó máyónka'a túwasa

26 non-avóvomayaapa'o kwénaaumba awánésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowasa sésa kwaántáo kwénaaiye suwaná

27 Ísu avekáán-umai séna táá'a kaivó aáno máéro. kemá úne súwana

28 Pítáa simáména séna emó Ísóigo úrambo éma sina'á non-avóvomayaapa'a emó máyaandava'a konó súwana

29 Ísu séna kanaán-ivo tiyó súwana nompí-sípívínkémbá kunásávena non-avóvomayaapa'a Ísumo máyopa'a kúmba

30 kawé'á umái kúmba anón-undamo toróntavena imáyáa éna inkaisúmba nompímbá kunávekora'nara kwéena anónka'a séna Ísóigoo kembá tátoraao súwana

31 Ísu avekáán-umai ayáámba árú'mai tátorena séna anón-undamo toráintavai sáwí-imayaa e kesí asirayántávémó ímo imáyáamo óndayavai kunáveraane. kesí asirayántávái íma kaer-imáyáá uwo súwasarai

32 nompí-sípívimbá usámaaisewana anón-undao maivaiyówasa

33 nompí-sípívimbá máyówai Ísuna imáyáa mósá marésa sésa árai'a Áánútu ááninko óne siráawe.

Ísu Kénésárétiva'a tí'o ún-kwaasi asóvamatinkarain-kwasai.

Máaka 6:53-56

34 árai'a Áánútu ááninko óne sésa kwaaúnóná menávápá'á Kénésáréti-marava'a kumbá marapá'á ásávowasa

35 mimbápákén-kwáásí Ísumba aúyésa naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aimba isésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa tóyo ésa

36 sésa ená unáánkwátói-araaira'a tátoraiana tí'a étinkainkwae suwasá tátórowana tí'a étínkaraiye.

15

tíkwá'nái áamáamba siráan-kwasai.

Máaka 7:1-13

1 áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo máyopa'a tésa sésa

² ená kwayó-kwáásí nóra isasá kentáá síkwá'nái áamáamba íma kwarésa tiyáamba íma sese ombá toómbá kwénaao suwaná

³ Ísu séna kentíkwá'námo simátímakaan-amaamba kwaré'a Áánútuna áamáamba kwéaraaisemba nóra éra mirá kwéoo.

⁴ Áánútu séna kentinóvowi túwí'a anómba oró. ánivo anóvowimo sáwíkaambo simátinkaindawaimba tuvuwíyana puwíniye Áánútu siráivo

⁵ keinárawa'o siráamba moórawai anóvowiyavena simátimena séna moórá-yantaa'a Áánútundeiman-ivo íma kanaán-umai timénaumne siréna anóvowíma íma kwétuwa'naa-iyé. mirámó ontávé'a kanaán-iyé kwésewe.

⁶ mirá-sáwí'ó ontávé'a Áánútun-aaí tuwé'a kentíkwá'nái áamáamba kwégwaraawe.

⁷ kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi-owe. naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya keinárawatavena áraír-aimba siráimba agaimaréna séna Áánútu séna

⁸ maawímá kesúwí'a tóikakene su'mai sésa kesí imáyáa íma tirumpimbá kwáyáiyé.

⁹ kwaásiti áamáamba simái paárombanivo Áánútuna áamáamban-iyé kampa'á sembá miraráán-umai kesí imáyáa kampar-imáyáa mósá kwémaraawe

Áánútu siráiyé Áísáya simái agaimakáiyé Ísu siráiyé.

kwaásimo sáwí'o umátínkáin-tantaakona kwaasái.

Máaka 7:14-23

¹⁰ Ísu mináimbá simátímatuwena kwaásiyavena teró súwasa kwenópa'a tuwaná séna simátíménda isé'a kawé'a oró.

¹¹ máápaken-tantaa'o naawái íma kwaási sáwí'a kwéumatinkaiwo tirumpinkén-áínkó kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye siráiyé.

¹² súwasa Ísuna kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa áamáán-kawaa-kwaasi emó simátíménda-aimba isésa áwáá'a aéesa kayóráamba íya isaánó suwaná

¹³ Ísu séna kesivo kwíyómpakewai ímo u'makáin-anayumbo éna táúyuwaniye.

¹⁴ áamáán-kawaa-kwaasi tááiyave'a íma anón-imayaa oró. miwí ímo aambó awánaakakemba tóikakemba kampa'á simátimesa sésa aambá agaráátinkanaumne kwésewe. moórá aúgavitawai moórá aúgavitawaimba ayáánto'maesarai íma kanaán-umai kóyááoivo mirámó ésaraimo ésarai maipimbá koyuvánkoyaaoye súwana

¹⁵ Pítaa séna kwántámai-aimbo simátíménda-ainkona ááimba simásimiyo súwana

16 Ísu séna kenkwárá'á íma táako pééi kwésisa'a mé'a ísáambanivo íma ísámai kawé'á uráawe.

17 máápaken-tantaa'o naawái tindáámpá'á kunáyúsúgwinivo

18 aaimó kwéseмба tirumpinkén-ímáyááó éna mindá kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye.

19 tirumpin-ímáyáávínkémbá sáwí-imayaa ésa tinkamiyasamo puwónááoni'a ésa aarai-úmóyámbá ésa kwaai-úmóyámbá ésa amápa-tantaa'a umóyámbá ésa kampar-áímbá simátinkesa simái sáwí'a umátinkesa

20 mirá-sáwí'ó kwéomba tirumpinkén-ímáyááó kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tiyáambo ímo sese ombó toómbó kwénaamba mindáo kwaási íma sáwí'a kwéumatinkaiye Ísu siráiyé.

Kénááni-maravaken-ininkona kwaasái.

Mááka 7:24-30

21 Ísu mináímbá simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé mivá'á tuwéna Táyaa-naopare Sáítóni-naopare mináyámpá'á kúmba

22 mináyámpákén-ínínkó íma Yútaa-inimba póna Kénááni-ininko Ísunopa'a téna anónka'a séna anóndakoo Tévítin-andarakewai arumbá umásinkaa. taraváá-kwámbá ke-siyáámúnko arumpimbá máyáísana sáwí'a umái máyáiyé súwana

23 Ísu iséna íma aai súwasa kwená kwayó-kwáási kwenópa'a téna asiramái séna ai'mátuwaao. aasiyaasi mirá siváínivo suwaná

24 Ísu séna Áánútu si'mákaisa'a Ísareri-kwaasiye su'mai túwa'naa e'a Ísareri-kwaasimo sipisípi-poiraan-umaimo kóyáwé kwéowai kwétuwa'naa-une súwana

25 minínínkó Ísun-aóka'a mara'á kumbaéna séna anóndako súwa'naa uwo súwana

26 Ísu séna iyámpóiti toómbá maimái iyámbá timúnavo miráumai Ísareri-kwaasimo túwa'naa úndantemba emá ó'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'naa únavo kwésune súmbanivo

27 minínínkó séna anóndako árai'a sémpo iyánkó avowá owé sisaná toón-ayai takwémandaiye. miráumai ó'onkaa-ininkoman-iye sinaná kanaán-ína súwa'naa ínáyone súwana

28 Ísu séna kentávái asiramái máyaanda-ininko sénda pó'a mirá ónaumne séna mitáwai ayáámúnkomba asóvamankaraiye.

Ísu sáwívarawai asóvamatinkarain-kwasai.

29 asóvamankena kúmba Káríri-kwaankon-awampa'a koukúmai omápa'a mara'á umáyowasa

³⁰ sáwíva-kwaasi kwemó máyopa'a kumbá tísamaimo tausokón-kwaasiye tiyáántámbo mavíkuron-kwaasiye túrambo kavíkón-kwaasiye aaimó ímo sun-kwáásíyé ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi tí'maesa kwenaísamaivimba mó'tinkowana asóvamatinrowasa

³¹ tísamaimo tausokón-kwaasi kawé'á uwasá tiyáántámbo mavíkuron-kwaasi kawé'á uwasá túrambo kavíkón-kwaasi kawé'á umái awánowasa aaimó ímo sun-kwáásí aaí şuwasá misáwíváráwái awánésa ávááraumai táá'a kówasa Ísareri-kwaasiti Ísóigo áwí'a mósá makáawe.

Ísu moórágwara'a toómbá tímakain-kwasai.

Mááka 8:1-10

³² Áánútu áwí'a mósá marówana Ísu kwená kwayó-kwáásí tááyowasa tuwaná séna maankwáásíyómbá kaumbo-táwai kesé máyáawana maimaésa tiráan-tomba ánásaisa'a sirumbá kwéumatinkaumne. tí'maráanasa miwítí naaó'-nao'a kónááombanivo aampa'á kwíyamba kánoka'a pósa púwóvainiye súwasa

³³ kwená kwayó-kwáásí sésa kavóná-marava'a sáwíva-kwaasin-ovo náánkakenta toómbá maimáiya tíménaumno suwaná

³⁴ Ísu tísaa ena séna nóraumai-tona kwáyáiyo súwasa avakaeté kwáyáísana esimái-noyaakwara'a kwáyáiye suwaná

³⁵ minkwáásíyóntávéna séna mara'á máéro séna

³⁶ avakaeté-tone noyááre maisokéna Áánútuntavena súwi séna mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásír'á tímúwasa minkwáásíyómbá tímúwasa

³⁷⁻³⁸ amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 4,000 kwaaima uwasá aaraiyé iyámpóigwarare miráumai-kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-kwáásí mintón-ayai túwómba avakaeté-unampimba áítumai ógwitowana

³⁹ Ísu misáwívá-kwáásí tí'maréna kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívímbá usámaaisesa Mágátani-ayampa'a kuráawe.

16

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mááka 8:11-13, Áríku 12:54-56

¹ miv'á'á Ísu máyowasa amáán-kawaa-kwaasiye Sátúsimonor-aimbo sun-kwáásíyé Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa árraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyé'nata awánaano suwaná

² Ísu séna enáínka'o awánaamba aaváúmá naaerírí'a vaisa'á sé'a aaváyaavimba aa'á káníye sé'a

3 aaváyaavimba awánaamba ainánkó aaváúmá káátasuwaisa'a sé'a ívé'a aa'á tíníye kwésewe. kwíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káníye. aa'á tíníye kwésemba mirán-tántáákóná ááimba awánaambanivo Áánútumo ívé'o kwéin-tantaakona ááimba íma awánaraawe.

4 ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-kwaasi é'a Áánútuntave'a íma imáyáa é'a kentávé'a kwése'a Áánútumo ai'mákainamo e íma awánáúnda-mayai máyénata awánaanomo kwésemba naaóvá'á Áánútu Yónaambo uráintemba kembá mirá ínivo mináímbá imáyáa oró. naaóvá'ó anón-doyaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-táwaimo arumpimbó méraintemba kemá kaumbo-táwai maipímbá ménaumne Ísu séna tiyuwéna kuráíye.

*íma kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi-i'a oró siráin-kwasai.
Mááka 8:14-21*

5 tiyuwéna kúmba Ísu kwená kwayó-kwáásiyé nonkwaaúnkóná menávápá'á kumbá marapá'á ásávesa kwená kwayó-kwáási péréti-tomba íma máyómba tuwinkésa kuwaná

6 Ísu áamáan-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásiyé kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi owé-imáyáa kwéena kwená kwayó-kwáási simátimena séna intóráin-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpímbá kwémaraawana kwéintorena anómba intembá áamáan-kawaa-kwaasiye Sátúsi-mono-kwaasiyavaiye imáyáa é'a kentúma kárákwimai máéro súwasa

7 keáímbá sésa nóra séna mirá kwésiyo. péréti-tomba íma maimaéta túnanaya mirá kwésiye suwaná

8 Ísu keáímbó kwésun-aimba iséna nóra séra toómbá íma kwáyáíye-aimba kwéseo. kentávé'a íma sáwíyan-imayaa é'a anón-imayaa oró.

9 kanaán-umai toómbá timénaunda ááémo uráundawaina ááimba íma tááko pééi kwésiye. éva'aasei-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaawara kemó uráundawaina ááimba íma awánaraawe.

10 avakaeté-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaawara kemó uráundawaina ááimba íma awánaraawe.

11 áamáan-kawaa-kwaasiye Sátúsi-mono-kwaasiyavaiye imáyáa é'a pérétimo intóráin-tantaatave'a kentúma kárákwimai máéro-aimbo súnda íma péréti-tontave'a kwésumpo nóra éra íma ísaraao súwana

12 tááko pééi súwasa mináínkóná ááimba ísówana pérétitontavena íma siráivo áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-mono-kwaasiye tááiyavena séna kárákwimai máéro siráiyé.

Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.

Mááka 8:27-30, Áríku 9:18-21

13 Ísu Sísáriya Vírípai-naokon-ayampa'a kúmba kwená kwayó-kwáásí tísaa ena séna kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawaintavesa amáparawai kentávésa nóran-kwaasiye kwéseo súwasa

14 miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaandawai óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Íráiyaama óne sewasá évakarawai naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Yéremaya óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaawaivinkemba moórawai óne kwésewe suwaná

15 Ísu séna keinárawa'a kentáv'é'a nóran-kwaasiye kwéseo súwana

16 Sáimoni Pítaa séna Áánútumo usásinankaiwaima Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne. Áánútu asirayáncwáráwái ááninko óne Pítaa súwana

17 Ísu séna Sáimoni Yónaa ááninkoma ónana Áánútu kawé'á kwéumankaiye. kesí ááinkona ááimba sénda kwaási íma simámévo kesivo kwíyómpakewai mináímbá embá simámísa isáánda póna Áánútu embá kawé'á kwéumankaiye.

18 simátíme'a sé'a enáwí'a Pítaawemo kwéseмба mináwíkoná ááimba óntamban-iyé. anón-ontanka'a kesí naankáámbá ónaunda mindánkáámbá kesí kwaási-i'a owaná púwón-asirayanko íma usáyaaitaniye.

19 Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-asirayamba áména marapá'ó máyaanda sáwí'o ombá aambó aunóndanten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a aambá áúmbakaiye. kawé'ó ombá ímo aambó aunóndanten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a mirá uráiyé simásuwena

20 kwená kwayó-kwáásíyávéna asiramái séna Áánútumo usásisinkaiwaima Yútaa-kwaasi kwésimu'maraawai úne-aimba íma simátíméro Ísu siráiyé.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.

Mááka 8:31-9:1, Áríku 9:22-27

21 minkánáá Ísu kwemó puwínín-aimba ááimba ásámái kwená kwayó-kwáásí simátiména séna Yérusaremu-naopa'a kondá Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sen-kwáásíyé sí'a índai'a umásinkesa sinkamiya'a

puwónaundanivo kaumbo-táwai maisúwáanana Áánútu usásisinkaniye súwana

22 Pítaa áí'maena kweyááva'a máankena séna Ísóigoo mirán-áímbá sénavo Áánútu íma owé sínasa séndanteni'a íma umánkanaaowe súwana

23 Ísu kwanténa Pítaantavena asiramái séna Sáátáánigo siyuwé kóao. kwaásiti imáyáavinkemba kwésembo íma Áánútuna imáyáavinkemba kwésembo kesí aambá íma itaaó Ísu siráíye.

24 Ísu mináímbá simásuwena kwená kwayó-kwáási simátimena séna kesínaaemba kwaránáe síyawai tirááímo táínda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaundatima sùgwaata'mae'a kondantembá kesínaaemba kwaránááowaima umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'á úwoi maimaésa sínaaemba kwaránááowe.

25 tirááímo táíndai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávésa ísámai tirááímo táínda-yantaa'o tuwésamo puwésa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe.

26 marapákémbó amápa-tantaa'o kwémaesamo puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa íníye. puwíyamba marapá'ó makáan-tantaa'nei íma anondáí'a umásuwesa ókwara'a ayáátááka'a ménaaowe.

27 kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kesí kwayó'nárawa'a kwíyómpakewaiye kesivoná asirayánkwará'á kumé'a amápa-kwaasimo úmae kwéiyomba imáyáa é'a miwítí meeyámbá timénaumne.

28 árai'a simátime'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aiva'á puwé'a kemá kwaási úrandako kesí kwaásimo kwégawaaunda suwáné'a naaémba puwónááowe Ísu siráíye.

17

Ísu ó'on-kuwawaa'a aúkáin-kwasai.

Mááka 9:2-13, Árúku 9:28-36

1 Ísu mináímbá simásuwena ava'moraé-no'waamba kwaéna Pítaante Yémésinte kwenáváko Yóninte umái tí'maena omápa'a iyúmba miwíyé su'mai umésa

2 miwí túranka'a Ísu ó'oran-auma auvúwana óipakemba aaváúgómó inten-úwana kwená unáánkwátóirakemba sán-kena kwayání'a kówasa

3 awánomba kae-kwáásírái kwíyómpakemba paárésarai mindárai túwí'a Mósesiye Íráiyaae Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana

4 Pítáa Ísuntavena séna Ísóigoo maanká'ó maúndaya kawé'á imbá póta emó sinataamó éta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moóra endéi éta moóra Mósesindei éta moóra Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe siráiyé.

5 mirá kwésunka'a ainánkó sán-kámaena kwayání'a kámae kuména kunkáátowana mináinámpínkémbá aaigówé su'mai séna maawámá kesáanimba isa'á kwená imáyáa kwé'e'a ávááraumai aamoí umánkaumne. kwenáái ísáaro súwasa

6 kwená kwayó'nárau mináimbá isésa marapá'á kumbésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowana

7 Ísu miwímó máyópa'a téna tine'á tátorena séna táá'a kaivó usásinaaro súwasa

8 awánomba mindárai kwíyómpa'a iyúyana Ísuwe su'mai méraiye.

9 máyowasa omápakemba kúmúmba Ísu asiramái simátimena séna awánaamba íma simátíméro. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai púwóndavinkemba usásinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae iyóro súwasa

10 kwená kwayó'nárau Ísumba áísaa esa sésa áamáamba sen-kwáási Íráiyaa aiva'á paárínana Áánútu usásinankaiwai Yútaa-kwaasiya amu'makáúndawaiya naaémba paáriniyemo sembá nóra sésa mináimbá kwéseo suwaná

11 Ísu séna aiva'á Íráiyaa paaréna to'mayaa íniye-aimba árair-aimban-iyé.

12 simátíme'a sé'a Íráiyaa á'a paárúwasa íma aúyésa sáwí'a umánkanae sésa sáwí'a umánkesa mirá uráantemba kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawaimba sáwí'a umásinkanaaowe súwana

13 tááko péei súwasa Íráiyaa siráimba Yóni nombá pétinkaraiwaintavena siráiyé siráawe.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkain-kwasai.

Máaka 9:14-29, Áríku 9:37-42

14 simásuwesa omápakemba kúmúmba sáwíva-kwaasi torupamá máyówasa awánomba moóráwai Ísunopa'a téna aísamaivimba kumbéna séna

15 anóndakoo kesáanimba arumbá umánkaao. sáwí'a umái ména tanaambá váguvagu kwéena aigaregó nonkáánéna aiyayaamba sápisimagwisana nompíné iravíné tanaambá kwévamae kwénaaisa'a

16 ená kwayó-kwáási máyáapa'a máankaunasa íma kanaán-umai kawé'á umánkaraawe súwana

17 Ísu séna kentí imáyáa kae'náér-imayaama isa'á kentáv'é'a íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbái kwétaivo

nóraumai-tawaiya'i kesé ménaumpo enáánimba áí'mae tiyó súwana áí'maena túwana

18 Ísu taraváá-kwántavéna séna auwé kóaaó súwana arumpinkémbá auwéna kóúwana miniyámpói kawé'á umánkowana kawé'á umái méraiye.

19 kawé'á umánkowasa naaémbo Ísu kweyáá máyonka'a kwená kwayó-kwáásí tésa sésa nóra séta mintáraváá-kwámbá íma kanaán-umaiya mayáúkaumno suwaná

20 Ísu séna Áánútuntave'o mayauwáníyemo sé'o asiramáímo máyáankakai mayáúwáísino. árai'a simátíme'a sé'a moórá-taigo áwí'a másátati sáwíyan-aramba ma'makáísana áruma kwikéna anón-tainambo kwéiyintemba kesé aráápamai sáwíyanka'a mé'a naaémbo anóni'a umái aráápamai mé'a omátave'o sé'o kítímae ór-ayampa'a kóaaomo síyanamo éna mirá íníye.[

21 Ísu mináímbá siráimba kwesé aráápamai máyáamba kwená mayái amápa'a kanaán-umai mayánááontavena siráíye.]

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Mááka 9:30-32, Árúku 9:43-45

22 Ísu kwená kwayó-kwáásí Káríri-ayampa'a torupamáí máyówana Ísu simátímena séna kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba ó'on-kwaasi timíyasa

23 sínkamiya'a puwé'a kaumbo-tawai maisúwáanana usásisinkaniye súwana miwí tirunkó umbaí taráíye.

táákísi-ontamba tukáan-kwasai.

24 tirunkó umbaí tówasa Ísu kwená kwayó-kwáásiyé Kápénéamu-naopa'a kumbá anóm-bono'-nankontavesa táákísi-ontamba kwémayaawai Pítaanopa'a tésa sésa ená anóndako anóm-bono'-nankontavena táákísi-ontamba kwétuwai. íya kwétuwaiyo suwaná

25 Pítaa séna kwétuwaiye simásuvena naaúmpa'a iyúwana táákísin-aimbo ímo sirónka'a Ísu Pítaamba áísaa ena séna Sáimoniyo marapákén-ánón-kwáásí timááraawitopakemba táákísi-ontamba maésa ó'onkaatopakemba maésawa kwéompo nóran-imayaamo kwéemo e simásimiyo súwana

26 Pítaa séna táákísi-ontamba ó'onkaatopakemba mairáawe súwana Ísu séna miráumai Áánútuna kwaásiya póta anóm-bono'-nankona táákísi-ontamba íma tuwánaundayaanivo

27 áwáá'a sevái póta úwoi tuwánaundayaanivo nonkwaaúmpá'á kuré ánda túwénana kumína aiva'ó torénda-noyaa'a mairé óipimbo óntambo kwáyaina maimaé

minóntándéí esáváiyé kentáváiyé táákisi móuwo Ísu súwana mirá uráiyé.

18

nááwa kwéusayaaitaiyo siráan-kwasai.

Mááka 9:33-37, Árúku 9:46-48

1 mitáwai Ísuna kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa taáísaa esa sésa Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasivinkemba nááwa usáyaaitesa anón-kwaasi-i'a kwéoo suwaná

2 Ísu moórá-iyampoi ááyowana túwana avumpimbá aránkena

3 séna árai'a simátimé'a sé'a sen-ímáyáámó ímo tuwé'o iyámpóimo ímo usáyaaitanae-ímayaamo ontembó keinárawa'a mirán-ímáyáámó ímo íyanamo éna Áánútu kenká'á íma kawááiniye.

4 miníyámpóigó tísamaivimbo máintemba mirámó kwéowai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasivinkemba kwéusayaaitaawe.

5 kentávésa imáyáa kwéesa iyámpói áwa'naa onten-umái kwésuwa'naa-owe Ísu siráiyé.

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mááka 9:42-48, Árúku 17:1-2

6 Ísu mináimbá simásuwena séna iyámpóigomo kesááiyavenamo árairemo sintenkáán-umai évakarawai áraire kwésewe. évakarawai tésa kesááiyavesamo áraire kwésewaima kampar-áimbá tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kówiyasa Áánútu kampa'ó síyawaima sáwí-meyamba anómba timínivo miwímó tinumarampimbó anón-ontambo aríkwímaresamo nompimbó túwááwasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áimbá íma simátiméwasa sáwí-ampa'a íma kosinó. mindá kanaán-iyé.

7 marapá'á máyáanka'a kesáái tuwésa sáwí-ampa'a kónááontavena ó'on-o'on-tantaako kwétavisiye. mirá-sáwí-tántáákó kwaíkwei'a kwéimba pósa sáwí-ambo ó'owimo agaráátínkáawai sáwí-meyamba mayánááowe.

8 tiyáánkowa'i. tísamaigowa'i. sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaana'i. moórá-tisamaiya'i. arátúwáaro. kae-tiyááná'i. kae-tísámáiyá'i. kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o íramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráimbo maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-iyé.

9 túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéimo awáné'o é'a

sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-
iye. sáwí'o uráimbo maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-
iye Ísu siráiyé.

sipisípi-poimo áúyokain-kwasai.

Árúku 15:3-7

¹⁰ Ísu séna úwoi-kwaasiyave'a úwoisamban-owe íma sé'a
kárákwiyoro. Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai
miwír'á kárákwiraawai kesivo kwíyómpakewaina egwaa'á
mésa miwí táái kwésimamevo kárákwiyoro Ísu siráiyé.

[

¹¹ Ísu mináimbá simásuwena séna kemá kwaási úrandako
kumpaáruraundawai Áánútuna aampa'ó ímo kwégwaraan-
kwaasiyave'a tivakáá-umai sáwí'o umáimo máyáampinkemba
kawer-ámpá'á métínkáandayave'a kunkáumne.]

¹² sipisípira'a kárákwiyowai kwéon-aimba ísáaro.
moórawai sáwíva-sipisipi 100 sipisípira'a kárákwiraisana
moóra-sipisipi áúyokwisana misáwívá-sípísípímó umó
kwénaamba tiyuwéna moórámó áúyokwimba koavakáá
eéména

¹³ awánénamo imbá aamoí kwéena séna kesí sipisípi
áúyokwimba áikaumne séna mimbóráwáiná aamoí anómba
éna sáwíva-sipisipi ímo áúyokombo úwoimo máyáawaiti
aamoí sáwíyanka'a kwéiyé.

¹⁴ sipisípira'o kárákwiyowaimo áúyokwi-sipisipiyavenamo
arunkómó umbaimó taintembá kentivo kwíyómpakewai
kwená aampa'ó ímo kwégwaraan-kwaasiyavena arunkó um-
baí kwétaiyé Ísu siráiyé.

kentí kwaási sáwí'a umátínkáan-kwasai.

¹⁵ Ísu mináimbá simásuwena séna ená kwaási Áánútuna
kwaásigomo embó sáwí'o umánkainamo e kwempá'á
mináintávái kosimámínana kwewé su'mai máyaindara'a
kosimámínana enáái isénamo arupí umánkainamo ékai kwesé
esé kawé'á umái máékaiyo.

¹⁶ enáái ímo isáínamo e moóráwaiya'i. kaekóná'i. kotí'mai
kwempá'á simámiyo. Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna
séna moóráwaimba aaivimbá mayankánée séna mináimbá
ísarewai kaerá'i. kaumbowá'i. tí'maena mátinkena áisaa
umai isáníye siráimba mindáyavena ená kwaási enáái
isáníntavena moóráwaiya'i. kaekóná'i. kotí'mai kwempá'á
mé'a simámíyana kentáái isáíno.

¹⁷ ánivo ímo isáínamo e Áánútuna kwaási torupamátinke
enáái simátímínasa mésa simámíyana kwemó miwí tááimo

ímo isáínamo e imáyáa e se Áánútuna aambó ímo kwáráan-kwaasiraamba éna táákisi-umoyan-kwaasiraamba kwéiye siyó Ísu siráíye.

18 Ísu séna árai'a simátíme'a sé'a marapá'ó máyáanka'a sáwí'o ombá aambó aunónaaonten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a aambá áumbakaiye. kawe'ó ombá ímo aambó aunónaaonten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a mirá uráíye Ísu siráíye.

19 Ísu mináímbá simásuwená séna moórá-aimba simátíménda isáaro. marapá'ó máyáanka'a kae-kwáásígóráímó moórá-aintavesaraimo mimbórá-ímáyáámó ésaraimo kesivo kwíyómpakewaimo áísaa íyanamo éna mirá umátinkaniye.

20 kaumbo-káé-kwaasi kentávésa imáyáa ésa torupamáí máyáamba túwa'naa ónaundayave'a miwisé ménaumne Ísu siráíye.

21 Ísu mináímbá súwana Pítaa Ísunopa'a téna séna Ísóigoo kesí kwaási sáwí'o umásínkáva'o kwéiyomba mindáyave'a nóraumai-tawai íma aavimbá mayankéra íma imáyáa éra ivátuwanuumno. avakaeté-tawaiíma sáwí'a umásínkáimba íma aavimbá mayanké'a íma imáyáa é'a ivátuwaunda pó'a moórá-tawaimo sáwí'o umásinkaindara'a aavimbá íya mayankéra. íya imáyáa éra. ivátuwanuumno súwana

22 Ísu séna íma avakaeté-tawaiye su'mainivo úwoi mirá úmae iyuwó Ísu siráíye.

óntamba ámakaintavai íma ivátuwaao siráin-kwasai.

23 Ísu séna sáwí'o umátínkáamba íma imáyáa é'a ivátuwaaromo súnda maarán-íiyávé'a sé'a Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áímbán-iye. moórá anón-kwaasigo kwená mayái-kwáásí óntamba kwááyu tímakena

24 tísaa ónáo kwéimba anón-ontamba 10,000,000 ontamba kwááyu ámakaiwaimba moóráwai ál'maena móaminkwae séna iyísana

25 íma móamintavena óntan-anavo séna kwembá airé'a awainínkómbá airé'a kwená iyámpóíye kwená póíye kwená óísane maimaé'a ó'on-kwaasiti mayái mayáníntave'a miwí kwétime'a óntamba maimaé'a kemó tukáunda-ontankaamba umái másíméro sisaná

26 kwená mayái-kwáásígó aísamaivimba kumbaéna séna arumbá umásinkema simu'makéna'a óntamba avakáá-é'a amápa'a áméno sisaná

27 kwená anón-kwaasigo arumbá umánkena séna kanaán-ivo kwááyu ámakaunda-ontamba íma imáyáa ónaumpo ivátuwaao sisaná

28 mayái-kwáásígó máápa'a kuména moórá mayái-kwáásígómbá awánéna sáwíyan-ontamba 100 ontamba ámakaiwaimba awánéna amósamba kumbapaména anónka'a séna kwááyumo ámakaunda-ontamba avekáámbá simiyó sisaná

29 kwenáísamaivimba kumaéna séna arumbá umásinkema simu'makéna'a óntamba avakáá-é'a áméno sisaná

30 íma iséna áí'maena ándáva'a móankena séna kwááyumo ámakaunda-ontamba símínasa ayúránkáaro sisasá

31 mayái-kwáásiyómbá awánéna tirumbá umánkesa miwítí anón-kwaasira'a kosimáméwana

32 anón-kwaasigo iséna kwená mayái-kwáásígó sáwívar-ontamba 10,000,000 ontamba mairáiwaimba ááyaisana tisaná séna sáwí-mayai-kwaasi óne. kentávái arumbá umásinkaaó séndayave'a mirá é'a anón-ontamba kwááyu ámakaunda-ontamba íma imáyáa ónaumpo ivátuwe íma simiyó sé'a

33 sirumbó umánkaraundantemba moórá-mayai-kwaasigomba arumbá umánkáaraamba sáwí'a óne séna

34 arumbá anómba sáwí'a umánkena ándáva'o kárákwiraindakonka'a móankena séna kwááyumo ámakaunda-ontamba amápa'a simína ayúranksaaó sisaná ándáva'a ánkaraíye

35 Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyávéna séna kentí kwaásimo sáwí'o umátínkáambo ímo ivátuwe'o imáyáamo úmae kwéiyianamo éna kesivo kwíyómpakewai kentí sáwí-mayai íma maitiyuwáníye. óntan-anavomo intembá kesivo mirá umátinkaniye Ísu siráíye.

*aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.
Mááka 10:1-12, Áríku 16:18*

19

1 Ísu mináyáátáár-áimbá simátímatuwena Káríri-ayampa'a tuwéna Yútiyaa-ayampa'a Yótáni-nonkona menávápár-áyámpá'á komáyowasa

2 sáwívarawai tóyo uwaná tí'o ún-kwaasi asóvatinkaraíye.

3 asóvatinkowasa amáán-kawaa-kwaasi sésa Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa moórá-kwaasigo maanántáváiyá'i. ó'on-o'on-aintavaiya'i. awainínkómbá kanaarará auwáníyo. mirámó énamo éna amáán-aimba araaísíni. íya araaísíniyo suwaná

4 Ísu séna naaóvá'ó Mósesimo agaimakáin-aimba awánaraawe. maarán-áimbá agaimaréna séna Áánútu kwíyómba maramá taróruronka'a aaraigwárá kwaaigwárá'á taróruraiye.

5 taróruřena séna aaraigwára kwaaigwára'á tatóruřaundayavesa tinóvowi tiyuwésa awaikóe awainínkóe tágárotamai mimbórá-túmá ma'mái kwémaewe Áánútu siráıye.

6 mindáyavesa awaikóe awainínkóe íma kae-kwáásiráámbá ésa mimbóráı'a kwéowe. Áánútu aarai-kwaaı moóráı'a umátínkaraintayesa íma tasáero Ísu súwasa

7 miwı́ sésa naaóvá'á Mósesi maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwaındawai aúváıvimba agaimaréna séna kesuwainımbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiıno siráıye. nóra séna mirán-áımbá siráıyo suwaná

8 Ísu séna kentıkwá'ná tirumbá makáamba pósa Áánútun-aaı íma ísóntavena mindáyavena Mósesi minámáámbá siráımbanivo Áánútu kwıyómba maramá taróruřonka'a íma mirá siráıye.

9 simátıme'a sé'a moóráwaimo awainínkó íma moórá-kwaasıgoe kwénaaisana awaikó ó'on-aintavena ai'mátuwenamo ó'on-inimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye Ísu siráıye.

10 Ísu mináımbá simásuwena máyowasa kwená kwayó-kwáası sésa aaraimó kwémayaamba sénda-aimba kwáyáınka'a pósa mirá kwéovo ímo aaraimó maésamo úwoımo kwémaemba kawé'á kwéowe suwaná

11 Ísu séna amáparawai sen-áımbá íma kawé'á umái ísáawasa aaraimó ímo mayánááontavesa Áánútu asirayámbá tímakaiwai mináımbá kwéısaawe.

12 évakarawai moórá-mora-aintavesa íma aarai máyáawasa évakarawai tinóvowi sáwı-kwaası tınkaraawai aarai íma máyáawasa évakarawai túmo sáwı'o umátínkaraawai aarai íma máyáawasa évakarawai Áánútu kwená kwaásımo kawááın-aimba isésa Áánútuntavesa imáyáa ésa aarai íma kwémayaawe. kanaán-umai mirá ónaumnemo kwésewai mináımbá isánááowe Ísu siráıye.

Ísu iyámpói kawé'á umátínkarain-kwasai.

Mááka 10:13-16, Árúku 18:15-17

13 Ísu simátımuwasa évakarawai Ísu tátorena kawé'á umátınkena Áánútumpa'a námúnaa sínkwáe sésa iyámpói tí'maesá tuwasá kwená kwayó-kwáası sésa tí'mae'a kóro suwaná

14 Ísu simátımena séna íma kóro sé'a tiyuwáıyasa kesópa'a iyámpói úwoı teró. minıyámpóımo kesópa'o tentembá Áánútu kwená kwaásımo kawááımba miraráán-umai kwégawaaimba iyámpóımo kesópa'o tí-amba íma ítátınkaaro séna

15 miníyámpóirá'á ayáámba tátorena túwa'naa umai námúnaa simásuwena tíyukaiye.

óísankwara-kwaasigona kwaasái.

Mááka 10:17-31, Árúku 18:18-30

16 tíyuwówana moóráwai ívé-kwaasigo Ísunopa'a téna séna anóndakoo nóran-kawera umáíya aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'maira ónaumno súwana

17 Ísu séna nóra se kawé'-má'yá'yává'yá sísaá oónó. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawé'ná'án-iyé. aúnái'a úmai maí'mai'a ónáé sémo e Áánútuna áamáámba kawé'á umái kwaraaó súwana

18 mindákó áisaa ena séna nóin-amaana kwaránaumno súwana Ísu séna tinkamiyasamo puwónááoni'a íma uwó. íma aarai-úmóyámbá uwó. íma umóyámbá mayaaó. kamparáímbá íma simátinkaaó.

19 kentinóvowi túwí'a anómba uwó. esávái-ímáyáámó óndantemba ená kwaásiti imáyáagwara'a uwó. miráumai-amaamba kwaraaó Ísu súwana

20 mindákó séna mináamáámbá kwa'maé'a kwéiyumpo nóran-amaankona íma kawé'á kwéuno súwana

21 Ísu séna amápa-tantaa'o kanaamó émo e ená náaindaamba ó'on-kwaasi kwétime óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana ená kawé'-méyámbá Áánútu kwíyómpa'a ankáníye. tímatuwemo e kesínaaemba kwaráníyone súwana

22 mináímbá iséna sáwíva'-naaindaamba makóntavena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a kwéuwana kuráíye.

23 kúwana Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna séna árai'a simátítime'a sé'a sáwívar-oisambo makén-kwaasi Áánútumo kwená kwaásimo kawááipa'a kwíyamba umbái táníye.

24 moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóigó kwaigóná avaapimbá íma kanaán-umai kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná avaapimbó kóverainkakai sáwívar-oisamba makén-kwaasi Áánútumo kawááipa'a kosinó Ísu súwasa

25 kwená kwayó-kwáásí mináímbá iséna táátavesa ésa séna umbái taintávésa nóran-kwaasiya Áánútumo kawááipa'a ménagoo suwaná

26 Ísu tuwánéna séna kwaási miwítí mayáínéí íma meyámbaresa kónááovo Áánútu amápa-tantaa'a úwoi kanaán-umai kwéiye súwana

27 Pítáa séna ísaaó. kentáásí amápa-tantaa'a tuwéta enánaemba kwégwaraumpo nóram-beyana mayánaumno súwana

28 Ísu séna árai'a simátítime'a sé'a Áánútu amápa-tantaa'a aúnái'a úmaraindara'a kemá kwaási úrandako

kumpaáruraundawai ságayankwarawai mé'a kárákwiyona'a keinárawa'a sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi kesínaaemba kwégwaraawai Ísareri-kwaasi mayáiyávé'a tísaa ónááowe. Ísareri sísamaivakemba kae'á kumbaimái tínkaraiwai-andarakewai tísaa ónááowe.

²⁹ kentávésa imáyáa ésa Áánútun-ai kosimátimenaaontavesa naambáru'a tuwésa tuwaaísái tiyuwésa tivá'maa'a tiyuwésa tímánaa'maa'a tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miwítí maramá túwáawaina anondáma túwáan-tantaa'a mirán-tántáá'á sáwíva'a mémaesa aúnaí'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe.

³⁰ ívé'a évaka'a aivakéwái aáno tínaaeni'a íyasa ívé'a évaka'a tínaenkewai aáno aivarí'a ónááowe Ísu siráíye.

20

ándá-aran-kigauva'-mayai-kwaasiti kwaasái.

¹ Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áímbán-íye. moórawai ándá-aran-kigaugo avowámá kesí mayái mayáígwáe séna ááéma usásinkena kwaási tivakáá-umai tuwánéna

² séna kesí mayái kwémaewa'a moórá-tawai-mayaigona óntamba tíméno sisasá owé sewaná tí'maena kwená ándá-aran-kigauva'a móitinkaisasa mayái kwémayaawana

³ usá aaváyaavimba ókwara'a mayái mayáígwáe séna mayáímó mayánáe sésamo torupamáímo máyáapa'a kwéna tuwánéna

⁴ séna kesí mayái kwémaewa'a arupí-meyamba tíméno sisasá

⁵ owé séna mimbáyái kwémayaawana kwáyá'wái mirán-umai ókwara'a kwétirena eénáínka'a ókwara'a kwétirena

⁶ mayái ánásanaaon-kanaa sáwíyanka'a kwétisana mayáímó mayánáe sésamo torupamáímo máyáapa'a kwéna évakarawai tuwánéna séna nóra éra úwoi máyáao sisasá

⁷ séna íma moórá-kwaasigo kesí mayái máyáaro siráawata máyaumne sewaná tiré'a kesí ándá-aran-kigauva'a mayái máyáaro sisasá mirá uráawe.

⁸ mirá owaná eénáínka'a kigaugo avowámá mayái-kwáásír'ó kárákwiraiwaintavena séna mayái-kwáásí tááyare miwítí meéyámbá tímé naaémbo tiráawai aiva'á tímé aiva'ó tiráawai naaémba timiyó sisaná

⁹ iséna mirá éna mayái ánásainiye kwéinka'a tiráawai moórá-tawai-mayaigona óntamba tíména miráumai tímatuwena

10 ááema aaváyaavimba tiráawaiti meéyámbá timénáe kwéisasa miwí imáyáa ésa kentáásí meéyámbá anómban-iyé kwésewana moórá-tawai-mayaigona óntamba tímísasa

11 maimaésa kígauo avowámá í'ái simánkáawana

12 miwíwínkémbá moóráwaj séna naaémbo tiráan-kwaasi sáwíyam-bayai mairáavo kesáá aiva'á tiráundawaiya anón-a'a kwégaisata umisi-aráá'á méta anóm-bayai mairáundaya mimbóráí'a umáíya meéyámbá símakaandaya nóra séwa kentáámó siméndantem-beyamba miwí tímakaano sisaná

13 kígauo avowámá séna kesí kwaásiyo kemá sé'a kesí mayái kwémaewa'a moórá-tawai-mayaigona óntamba tíméno súna'a owé sé'a mayái mairáawa'a mindáyave'a íma sáwímeyamba kwétimumpo

14 kentí meéyámbá maimaé'a koró. keinárawa'o timúndantem-beyamba naaémbo tiráawai mirám-béyámbá timénáe'a kwéune.

15 kesí óntambo taaímbare'o kwétimunda mindá kendéímán-iyé. sáwíyam-bayai mairáawai anón-ontamba kwétimuna'a ímo kayórááraamba kwégayoraawe kígauo avowámá siráíye Ísu siráíye.

16 Ísu mináímbá simásuwena séna miraráán-umai Áánútu kwená kwaásimo kawááípa'a aiva'á kwégowai íyasa naaémbo kwégowaise mimbóráí'a umái aasiyaasi aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

Ísu kwemó puwíníntavena siráin-kwasai.

Mááka 10:32-34, Áríku 18:31-33

17 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónáe séna aampa'á kwégwena kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena

18 simátimena séna maísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá moóráwaj kembá kwaási úrandakomba monokáwáá-kwáásíyé ámaámba sen-kwáásíyé agaráátinkainasa kembó sínkami-aimba simái tarúmaresa

19 sí'mai ó'onkaa-kwaasi timíyasa kanaaráá'a kwésinkesa súwíruku'a nésa taaira'á sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-tawai maisuwé'a usásinanaumne Ísu siráíye.

kae'nárai tinówama Ísumba áísaa uráin-kwasai.

Mááka 10:35-45

20 minkánáá Sépéti ááninkai tinówama tí'maena Ísunopa'a téna moórá-yantaatavena áísaa ínintavena anóndakoman-iyé séna takívairowana

21 Ísu séna nóintavaiya sísaá ínáyewa kwéono súwana tinówa séna emó kawááíndava'a kesááninkai usásintinke évarevar-akwampa'a tinkáníyone súwana

22 Ísu séna sénda-ainkona ááimba íma ísaraiye. sáwí-nombo anavéúmpinkembo náúndanten-umai sí'a índai'a umásinkanaaomba keinárai kanaarárá kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoíyo súwasarai keiráí kanaám-pókai náyauye suyaná

23 Ísu séna árai'a séye. kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoivo kesí évareva-sukwampa'a kemá íma usásintinkanaumpo Áánútu kae'nárai umátinkaraimba póna usásintinkaniye súwasa

24 Ísuna kwayó-kwáásí siyáánkainarawa'a mináímbá isésa mináváráwai áwáá'a tíyúwana

25 Ísu tááyowasa tuwaná séna á'a ísaraawe. marapár-ánón-kwáásíyómbá usáyaaítamai asirayán-áímbá simátí-simati kwéuwasa kwenkóyai kwentáyai'a uráawe.

26 anón-kwaasimo ontembá keinárawa'a íma mirá oró, keinárawapinkemba usáyaaítanae siyawai ó'owiti kwayó'a maránááowe.

27 keinárawapinkemba aivarí'a ónáe siyawai amáparawaiti mayáímá túwa'naa oro.

28 kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai íma súwa'naa ígwáe'a kunkáumpo kemá kwaási túwa'naa ónáe'a kunkáumne. sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaundayave'a puwónaumne Ísu siráíye.

*Ísu túramba kavíkóndarai kawe'á umátinkarain-kwasai.
Máaka 10:46-52, Áríku 18:35-43*

29 Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé Yériko-naopakemba kumbá sáwíva-kwaasi tínaaemba kumbá

30 kae'nárai túramba kavíkóndarai aanéiva'a mésarai Ísu kwétiye-aimba isésarai anónka'a sésarai Tévítin-andarakewai ómpo arunkáí umásinkaaó suyasá

31 misáwívá-kwáásí áwáá'a tíyésa sésa aai séyavo suwasaráí mináímbá ivátuwesarai ó'omba anónka'a sésarai anóndakoo Tévítin-andarakewai ómpo arunkáí umásinkaaó kwésuyana

32 Ísu aampa'ó kumba minká koména tísaa ena séna nóin-tantaara tirááímo táínda-yantaa'a umátinkanaumno súwasarai

33 anóndakoo súramba kawe'á umásinkaaó suyaná

34 Ísu arumbá umátinkena ayáámba túranka'a tátorowasarai avekáámbá túramba kawe'á umái awánésarai Ísu ánaaemba kwa'mái kurááíye.

21

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Máaka 11:1-11, Árúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásiyé kumbá Yérúsaremu-noar-ampa'a kumbá Órive-omakar-egwaa'-nao'a áwí'a Pétévasi-nao'a egwaa'á kwésa kwená kwayó-kwáásí kae'á máti'marena

² séna epín-dáopa'a kurékai awáneyamba moóra-poigo áwí'a tónki ánda kwímaraawana áráakwara'a máyáivo koawánékai ándáma iyátuwekai áí'maekai tekaiyó.

³ moóranakomo tuwánénamo tísaa ínakai anóndako ayáá'mae'a kónáe siyé kosimámiyana séna ánivo áí'maekai kokaiyó síníye Ísu siráíye.

⁴ naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai siráintemba Ísu mirá uráíye. Áánútun-aaí simátímakowai séna

⁵ Sáiyono-noapaken-kwaasiyavai simátíme se kenti kawááná'á kentópa'a kwempa'á teémena tónki-poigo ayáá'maena téna tónki-poigon-araako ayáá'maena kwétiye simátímiyo siráíye

agaimaréna Sáiyono-naoparemo siráimba Yérúsaremu-naopatavena siráíye. mináímbá paaréna Ísu kae'nárai tí'marówasarai

⁶ Ísumo súntemba mirá ésarai

⁷ tónki-poi áráakwara'a áí'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáásí paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóígó arósáánumpimba kwandaái uwí'márówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa

⁸ sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiye sésa évakarawai paákár-únánkwátói ayú'mái évakarawai taayánáma ayáiresa aampa'á uwí'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóirare mintááyánaravane augwétámai kwéguwasa

⁹ aiva'á nááún-kwaasiye Ísun-ánaaemba nááún-kwaasiye anónkar-anonka'a sésa Tévitin-andarakewai áwí'a mósá kwémaraumne. Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawe'á kwéumankaiye. kwíyómpakewai kwenáwí'a mósá kwémaraumne anónkar-anonka'a suwaná

¹⁰ Ísu Yérúsaremu-naopa'a kúwasa isaaisésa tóyo kwéesa nááwa kwétiyo suwasá

¹¹ évakarawai sésa Ísu Áánútun-aaí simátímiwai Káríri-ayampakemba Násáreti-naopakewaiman-íye siráawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Máaka 11:15-19, Árúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

12 suwaná Ísu Yérúsaremu-naopa'a anóm-bono'-naumpa'a Áánútuna naaúmpa'a iyéna mono'-náúmpá'ó meéyámbó kwémayon-kwaasi tuwánéna uti'mátuwena mono'-nánkóná óntambo meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena Áánútuntavesa imáyáa ésa máái-numama kwéamun-dumama meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena

13 simátimena séna Áánútun-aii aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kesí naatavéna séna Áánútumpa'o námúnaamo sen-dámbán-iyé kwésewe agaimaréna siráiyé. ánivo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siráiyé.

14 Ísu mináimbá simásuwena anóm-bono'-naumpa'a máyowasa túrambo kavikówaiye aiyayaambo tausokówaiye kwenópa'a tuwaná asóvamatinkowasa

15 iyámpói mésa anónkar-anonka'a sésa Tévitin-andarakewai áwí'a mósá kwémaraumne sumbá mono-káwáá-kwáásiyé ámáamba sun-kwáásiyé iséna Ísumo ó'oran-kawe'-mayaimo mayómba awánéna tirumbá sáwí'a umánkesa

16 Ísuntavesa sésa iyámpóimo sáwí-aimbo kwéseмба iya kwéisaano suwaná Ísu séna á'a kwéisaunda Áánútun-aii aúváivimba agaimakáin-aimba awánaraawe. maarán-áimbá séna túwa'naa óndayavesa pósa iyámpóiyé umarané enáwí'a mósá kwémaraawe agaimaréna siráiyé Ísu simásuwena

17 tiyuwéna máápa'a kuména mindáópa'a tuwéna Pétáni-naopa'a kwéna mindó'wáámbá koméraiye.

taaigó aáyánkarain-kwasai.

Mááka 11:12-14,20-24

18 Pétáni-naopa'a kogwáumba usásinesa Yérúsaremu-naopa'a tumbá Ísumba áái ankówana

19 moóra-taigo áwí'a víkima aankón-awampa'a kwáyowana mintáéramba nánáe séna ááimpa'a kwéna awánómba ánáwe su'mai kwáyowana mintáigóntávéna séna ená arambá íma iyáníyone súwana mintáímá aáyánkaraiye.

20 mintái aáyánkówasa Ísuna kwayó-kwáásí awánéna táátavesa ésa tiyáamba tóipimba aavéna sésa víki-tai ááéma aáyánkagwiye suwaná

21 Ísu séna árai'a simátime'a sé'a Áánútuntave'o ímo kaer-ímáyáámó é'o asirayán-ímáyáámó é'o é'a víki-taigontave'o súnanamo aáyánkaintemba kanaán-umai mirá é'a miráwé su'mai íma é'a maanómátávé'a sé'o iré mapámbai nompá'á kumuwómó síyanamo éna mirá íníye.

22 Áánútumpa'a námúnaa sé'a ó'on-o'on-tantaatave'a áísaa e'a sembá árai'a Áánútu kanaán-umai súwa'naa umásinkaniye sembá kanaán-umai kwétuwa'naa-iyé.

nááwa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.

Mááka 11:27-33, Áríku 20:1-8

23 Ísu mináimbá simásuwena anóm-bono'-naumpa'a uména Áánútuna áséi-kwasai kwésimatimuwasa mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye tésa sésa nááwa ai'mákaisa tiréwa nááwampinkena mairéwa asirayám-báyái kwémayaanda simásimiyo suwaná

24 Ísu séna aiva'á moórá-aimba tísaa ona'á anondámo síya'ó é'a sísa on-áimbá simátimenaumne.

25 ááéma Yóni nombá pétinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pétinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pétinkaraiyo súwasa miwímá keáimbá sésa nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pétinkaraiyemo senanayáámó éna nóra séra Yónin-aaiyave'a íma áraire sirááo síníye.

26 kwaási simámakaawana nombá pétinkaraiyemo senasayáámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaawe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavesa Áánútun-ai simásímakaiwai uráiyé kwéseмба pósa áwáá'a siyénááowe mirá keáimbá sésa

27 Ísuntavesa sésa emó sísa ónda-ainta íma ísaraumne suwaná Ísu séna ímo simásimiya'a nááwampinkena mairéra asirayám-báyái kwémayaunda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráiyé.

moóráwai ááninkaiti kwaasái.

28 Ísu mináimbá simásuwena séna simátíménda-aimba imáyáa oró. moóráwai kaer-iyámpói títinkaraiwai aivakéwáintávéna séna kesááninkoo kesí ándá-aran-kigauva'a mayái komayaaó sisaná

29 aivakéwái séna íma sínkáiyé séna ména moórá-imayaa éna mayái komáyáísana

30 naaénkewaintavena séna kesí ándá-aran-kigauva'a mayái komayaaó sisaná owé simái ivátuwena íma mayái mairáiyé

31 Ísu simásuwena tísaa ena séna nááwa tivowán-áái kwéisaiyo súwasa aivakéwái avowán-áái kwéisaiye suwaná Ísu séna mináimbá imáyáa é'a simátíménda-aimba ísáaro. táákísi-umoyan-kwaasiye eénánká'ó kwénaaon-inine sáwí'a kwéon-kwaasin-owe kwésembanivo miwímá Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ampa'a ááéma kwégovo keinárawa'ando.

32 Yóni nombá pétinkaraiwai téna kawer-ámbá agaráátinkowa'a kwenááiyave'a íma áraire siráavo táákísi-umoyan-kwaasiye eénánká'ó kwénaaon-inine Yónin-aaiyavesa áraire suwa'á keinárawa'a miwí tuwán'éa Yónin-

aaiyave'a íma áraire sé'a kentí sáwí-imayaa íma tuwé'a Áánútunopa'a íma tiráawe Ísu siráiyé.

ándá-aran-kigaura'o taviyéwaiti kwaasái.

Mááka 12:1-12, Áríku 20:9-19

³³ Ísu mináimbá simásuwena séna moórá kwántámai-aimba simátíménda ísáaro. moóráwai anóm-baragwarawai ména óntan-kurima úmakena ándá-aran-kigau úmarena ándá-arankona tááve'a úmarena ándá-arambo mapándáápá ínana anombó kumínín-taave'a úmarena óntan-damba kígaura'o taviyí-námbá úmarena ayáátááka'a ó'om-barava'a koménae séna maankígáúrá'ó taviyíyawaimo é'a kesávái évakar-aramba maé'a évaka'a kembá siyúwáaro simátimena ó'om-bapa'a komáyáísana

³⁴ arambó ávumo kain-kánáá tisaná aanávómá kesí ándá-aramba komáyáaro séna kwená kwayó'nárawa'a ti'maráísasa minkígáúrá'ó taviyéwaitopa'a tewasá

³⁵ táto'mai moóráwaimba tuvuwésa moóráwaimba tuvú'maraawana púwísasa moóráwaimba óntandei tuvuwésa ándá-aramba íma tímémba ti'mátuwaawasa kowaná

³⁶ aanávómá aiva'á kwená kwayó'nárawa'a évaka'a ti'maréna naaémba sáwívarawai ti'maráísasa tewasá minkígáúrá'ó taviyéwai táto'mai aiva'ó uráantemba mirá ésa sáwí'a umátinkesa ándá-aramba íma tímémba ti'mátuwaawasa kowaná

³⁷ aanávómá ména naaémba séna kesááninkomba ai'maráánana kwínasa kwenáái isánááowe séna ai'maráísana tísasá

³⁸ minkígáúrá'ó taviyéwai awánésa keáimbá sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáínata kesáá mayánáe sésa

³⁹ táto'mai ándá-aran-kigauvakemba awéntayuwesa tuvúwónana pukáiyé.

⁴⁰ Ísu mináimbá simásuwena séna minkígáúgó aanávómá tínimba kígaura'o taviyéwai nóra síníyo súwasa

⁴¹ miwí sésa misáwí-kwáásí tínkaminasa puwíyana ó'on-kwaasi kesí kígaura'a taviyéro sínasa minkígáúrá'á taviyésa arambó ávumo kain-kánáá tándantemba aanávómbá minárámbá aménááowe siráawe.

⁴² suwaná Ísu simátimena séna Áánútun-aai aúváivimba awánaraawe. maarán-áimbá agaimaréna séna

óntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaaamba uráiyé. mindá Ísóigo isatá awánéta séta ó'oran-kawe'a uráiyé kwésune

agaimaréna siráiyé.

43 mináimbá imáyáa é'a simátime'a sé'a Áánútu keinárawa'a Yútaa-kwaasiyavena maará séna kenká'á íma kawáá-ónaumne séna tiyuwéna ó'onkaa-kwaasiyavena kenká'á kawáá-ónaumne sínasa kwená mayáí mayánááowe.]

44 minóntánká'á tanaambá kovésa sáwí'a umái ménaaovo minóntánkó tuvú'mái sáwí'a umásuwaniye Ísu séna kwenááiyavesamo ímo áraire siyawai imáyáa éna mináimbá siráíye.]

45 Ísu súwasa mono-káwáá-kwáásíyé áamáan-kawaa-kwaasiye isésa táako pééi súwasa sésa moóráwai ááninkai kwaasáimo simbá kentááyávéna siyé sésa ándá-aran-kigaura'o tavíkáawaiyavenamo simbá kentááyávéna siyé sésa óntankowemo simbá kentááyávéna siyé sésa

46 táto'mai tuvuwónáe sésa umbá amápa-kwaasi Ísuntavesa sésa Áánútun-aaí simásímíwaiman-iyé sun-kwáásí táároi inkaisésa Ísumba íma tátoresá ivátukaawe.

22

anón-tanomba kauráin-kwasai.

Árúku 14:16-24

1 moórágwara'a Ísu aai simátimindayavena kwántámai-aimba simátiména séna

2 Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-iyé. moóráwai kárákwiraiwai ááninko aaraí mayáníntavena anón-tanomba kauvónáe séna

3 sáwíva-kwaasi tááyéna séna aáno tanómba tamandaaró séna ména tanómba kaumaréna kwená mayáí-kwáásí ti'maréna séna tamandaaró kosimátíméro sisasá mirá owasá ivátuwesa íma tewaná

4 ó'omba mayáí-kwáásí ti'maréna séna tááyaraundawai kosimátime'a sé'a toómbó naí kwéto'mayaa é'a puru-makané naanté-póíyé tuvú'mái kwégauvumpo tamandaaró. kesááninko aaraí mayáindara'a tamandaaró. kosimátíméro séna ti'maráísasa mirá kosewasá

5 ivátuwesa íma tésa moóráwai kwená kígauva'a kówisana moóráwai óntambo kwémayaim-bayaiva'a kówisasa

6 évakarawai kárákwiraiwaina mayáí-kwáásíyómbá táto'mai tínkamowasa púwówana

7 kárákwiraiwai áwáá'a séna kwená i-kwáásí ti'maráísasa miwí tínkamowasa púwówasa miwítí naampimpá'á iramá agagaowaná kágwisana

8 kárákwiraiwai kwená mayáí-kwáásíyávéna séna tanómba kauvé'a tááyaraundawai kesááninkona tanómba tamandaígómbá uwóví'an-owe.

⁹ aantáá'o kwaásimo torupamáimo máyáapa'a kotivakáá-umai ó'on-o'on-kwaasi tuwáné'a simátimiyasa tanómba tamandaaró sisasá

¹⁰ kwená mayái-kwáásí isésa aampa'á kwénaesa kwaási tivakáá-umai tuwánésa sáwí-kwaasiye kawe-kwáásíyé torupamátinkesa tí'maesa tésa toómbó naí-náúmpá'á sisipáá uráawe.

¹¹ Yútaa-kwaasi aaraimó máyáanka'o ombá tanómba nánésamo ten-kwáásí ontará'ó tewasá mayái-kwáásí kawer-únánkwátói tíméwasa urésa mindáúmpá'á umésa toómbá kwénaavo minúnánkwátóimo ímo urésamo ésa íma toómbá umandánaáowe. toómbó naí-náúmpá'á sisipáá owaná kárákwiraiwai tuwánaimba moóráwai íma kawer-únánkwátói uréna máyáísana awánéna

¹² séna nóra éwa kawer-únánkwátói íma uréwa iráano sisaná íma aai sisaná

¹³ kárákwiraiwai kwená mayái-kwáásíyávéna simátimena séna aiyayaanka'a asááumai máápa'a tunkwi-ayampa'a aúwéwana ivi'á téna áí'o índayavena áwááyaamba akévundaniye siráíye Ísu siráíye.

¹⁴ Ísu mináimbá simásuwena séna Áánútu sáwíva-kwaasi tááyain-kwaasivinkemba évakarawaiye su'mai kwená kwaási-i'a kwéumatinkaiye siráíye.

táákísi-aintavesa áísaa uráan-kwasai.

Máaka 12:13-17, Árúku 20:20-26

¹⁵ Ísu súwasa amáán-kawaa-kwaasi máápa'a kumbésa keáimbá sésa nóran-ainta áísaa onanayá sáwí-aimbo sínata aavintá mayankánaumno sésa

¹⁶ miwí tínaaembo kwárón-kwaasiye Éróti amááraawiye tí'márówasa Ísunopa'a tésa sésa anóndakoo árai-kwaasi po Áánútuna aambó kwáraán-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne. kwaási táároi íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma inkaisé tirumbá airá'mái-aimba íma séma arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne.

¹⁷ simáménda-ainta isaaó. kanaarátááwá táákísi-ontamba Áróamáani-kamaani-kwaasiya tíménaum. íya tíménaumno. tíménaundaya Yútaa-kwaasiya kentáásí amáámba araaisénaundaya'iyompo nóran-imayaamo émo e simásimiyo suwaná

¹⁸ Ísu miwí tááma iséna imáyáa éna arumpimbá séna Áróamáani-kamaani-kwaasi táákísi-ontamba tíméromo senasamó ésa Yútaa-kwaasi áwáá'a sésa Áróamáani-kamaani-kwaasi sáwí'o umásínkáawaiya óntamba tíméro

kwésiye sénááowe séna Áróamáani-kamaani-kwaasi táákísi-ontamba íma tíméromo senasamó ésa Áróamáani-kamaani-kwaasi áwáá'a sésa táákísi-ontamba íma tíméro kwésiye sésa aavimbá maisinkánááowe-imayaa éna áísaa unkwáásíyávéna séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi pó'a kentávé'a sáwí-aimbo síndawe sé'a kwésisaa-owe.

¹⁹ táákísi-ontamba moórá maimái máagaraasinkaaro súwasa maimái máagaraarankowana

²⁰ séna nááwa óikaana uráinkara áwí'a kwáyáiyó súwasa

²¹ miwí sésa Áróamáani-kamaani-kawaanako óikaamba isaná áwí'a kwáyáiyé suwaná Ísu séna Áróamáani-kamaani-kawaanakondei kwembá áméro. Áánútundei Áánútumba áméro súwasa

²² mináimbá ísówana táá'a kówasa íma aai sésa auwésa kuráawe.

pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.

Máaka 12:18-27, Áríku 20:27-40

²³ kuwasá Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésen-kwaasi pósa mitáwai Ísunopa'a tésa

²⁴ sésa anóndakoo naaóvá'á Mósesi séna moóráwai aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ávákoma maimakéna awaaóná anondáwe séna iyámpói ankániye siráiyé.

²⁵ moórá-aimba isaaó. moórá-tawai maanká'á avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana

²⁶ kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana mirá eémesa avakaeté-kwaasi putásaawana

²⁷ minínimbá naaémba pukáiyé simásuwesa

²⁸ Ísumba áísaa eša sésa mirámó ombá kwaásimo puwíyampinkembo usásinaiya-tawai minínimbá avakaeté-kwaasi tuwainimbá póna nááwa mayániyo suwaná

²⁹ Ísu séna Áánútun-aai aúváivimba agaimakón-aimba íma kawé'á umái isé'a Áánútuna asirayámbá íma awáné'a pó'a miráumai sáwísawaa-aimba kwésewe.

³⁰ pukémpinkemba usásinesa kwíyómpa'a uménaaonkanaa aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ésa Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o máéwaimo ontembá minínínákwá'á miráumai aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe.

31 kwaási pukémpinkemba usásinanaaomba simátíménda ísáaro. Áánútu simátímakomba aúváivimba agaimakón-aimba awánaraawe.

32 Áánútu Mósesintavena maarán-áimbá séna Áánútu úne. enaíkwa'ná Áávaramune Áísákaane Yákoopone miwítí Áánútu úne siráíye. Áánútu mináimbá siráimba minkáúmbó-kwaási á'a púwúwasa utamátínkaraambanivo mináimbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe Ísu súwasa

33 kwesémo máyón-kwaasi isésa táátavesa ésa sésa ááin-kwasai kwésimasimiye siráawe.

aivar-ámáánkóná kwaasái.

Mááka 12:28-31, Árúku 10:25-28

34 suwaná Ísun-aaigo Sátúsi-monor-aimbo sun-kwaási táái usáyaaitomba amáán-kawaa-kwaasi isésa torupamáí mésa

35 miwívínkémbá moórawai amáamba kaw'e'á umái ísarowai Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe séna áísaa ena séna

36 anóndakoo Áánútuna amáámpinkemba nóran-amaana aivar-ámáámbán-iyo súwana

37 Ísu séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútumpa'a kentí Ísóigomba kentiruné kentí imáyáawe kentimané améro agaimaréna siráíye.

38 minámáámbá aivar-ámáámbá isaná

39 miwá ánaaenken-amaamba anón-amaamba maarán-ámáámbán-iye. Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna kesávái-ímáyáámó ontembá kentí kwaásiti imáyáagwara'a oró

agaimaréna siráíye.

40 minkáér-ámáánkó ávonkaamba uráísana Mósesimo ó'on-amaambo siráine Áánútun-aaí simátímakowaj siráan-amaane megwí-megwiraamba éna kaer-ámáánkó ávonkaamba uráínka'a tagwéaraapaiye Ísu siráíye.

Áánútumo usásinankaiwai Káráisitina kwaasái.

Mááka 12:35-37, Árúku 20:41-44

41 súwasa amáán-kawaa-kwaasi torupamáí máyówana Ísu miwí tísaa ena séna

42 Áánútumo usásinankaiwai Káráisiti nááwan-andaraken-kwaasiya'iyo súwasa kentáásíkwá'ná Tévítin-andaraken-kwaasiman-iye suwaná

43 Ísu séna naaóvá'á Áánútun-amanko Tévítimba imáyáa amúwana Tévíti Káráisitintavena séna kesí Ísóigoman-iye siráimba

44 monor-ímá agaimakón-auvai-kwandaavimba Tévíti agaimarena séna

kesí Ísóigonatavena Áánútu séna kesiyáánúrapa'a asir-ayán-áyámpá'á mara'á ména'a ená namuro-kwáási usáyaaitaanasa miwí ánásanaaowe

Áánútumo siráin-aimba Tévíti siráiyé.

45 miráumai Tévíti Káráisitintavena séna kesí Ísóigoman-iyé siráimbanivo nóraumaiya kwemá Tévítin-andaraken-kwaasiman-iyó Ísu sumba

46 Káráisiti Tévítina Ísóigoma éna Tévítin-andaraken-kwaasigoman-iyé sumbanivo miwí íma kanaán-umai aai sésa táátavesa ésa minkánáárakémbá íma áísaa úmaesa iráawe.

23

ámáán-kawaa-kwaasiye ámáámba sun-kwáásíyé miwítí kwaasái.

Máaka 12:38-40, Áríku 11:39-44,47-52, Áríku 20:45-47

¹ Ísu torupamáí máyón-kwaasiye kwená kwayó-kwáásíyé simátimena séna

² Áánútu usásintinkaraisasa ámáámba sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-kwaasiye Mósesi agaimakáin-aimba awánésa kwésimatimemba

³ isé'a kwáráaro. Mósesi siráin-amaamba miwí tóikakene su'mai sésa íma kwégwaraavo miwímó ontembá íma oró.

⁴ umbai-yántáá'ó asááúmakesamo túgwaata'mae'a korómó sésamo ímo túwa'naa ontembá miwí umbai-áimbá simátimesa íma túwa'naa ombá úwoi kwáráaro kwésewe.

⁵ miwí sésa kwaási suwánésa anón-kwaasin-owe sígwáe sésa Mósesi siráin-amaamba agaimái anavéúmpimba makésa túwayaankare tiyáánkare asááúmaresa miwítí kwátói-araira'a ayáátááka'a taváákarara úmakesa naaópa'a avuvumpa'á kwénaesa

⁶ tanómbo kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámpá'á mésa mono'-náúmpá'ó umáyáapa'a anón-kwaasimo maí-áyámpá'á umésa

⁷ kwaási suwánésa sésa anón-kwaasi monor-áimbá simátíméwain-owe sígwáe sésa naaópa'a avuvumpa'á kwénaesa mirámó ontávésa aamoí kwéowe.

⁸ miwí mirá kwéombanivo íma mirá oró. keinárawatavesa anón-kwaasi monor-áimbá simátíméwai owémó síyambo é'a kímborawai anón-kwaasi isatá kwená kwaásiya mimbóráí'a umáíya máyaumne seró.

⁹ keinárawapinkemba moóráwaintave'a anón-kwaasi ke-sivón-iyé sevó. kentifó kwíyómpa'a máyáiyé.

10 keinárawapinkemba moóráwaintave'a kentáára'a kárákwiraiwain-iyé sevó. Áánútumo usásisinkaiwai keyáá keinárawaka'a kárákwiraundawai kemá úne.

11 keinárawapinkemba usáyaaitanae síyawai keinárawati kwayó'-máyaí máyáaro.

12 kentúwí'o mósá maráiyawaima Áánútu úwoi-kwaasiraamba umátinkanivo kentúwí'o ímo mósá maráiyawaima Áánútu mósá tinkániye Ísu siráiyé.

13 Ísu mináimbá simásuwena séna áamáamba sen-kwáásiyé áamáan-kawaa-kwaasiye simátíménda ísáaro. kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. Áánútu kwená kwaásimo kawááin-amba kwéitatinkaawe. Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ampa'a íma kónáe sé'a kónáe kwéowaiti aambá kwéitatinkaawe.

[
14 áamáamba sen-kwáásiyé áamáan-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi é'a ketor-ínintí óísankwara naankwará'á umóyámbá kwémae'a kwaási suwánésa súwí'a mósá maráígwáe sé'a kampakómbá tavisimái-namunaa kwésewe. mindáyave'a kárákwiyoro.]

15 áamáamba sen-kwáásiyé áamáan-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi é'a simátimunda monor-áimbá kwaráígwáe sé'a tivakáá úmae'a anón-domba kóate'a némpa'a kwénaae'a tuwáné'a kentí sáwí-mayai agaráátínkáawasa miwítí sáwí-mayaigo kentí sáwí-mayaigomba usáyaaitaraimba pó'a mindáyave'a kárákwiyoro.

16 aambá íma kawé'a umái awáraawai kampa'á sé'a maarán-ámbá kwáráaromo kwésewai kárákwiyoro. keinárawa'o monor-áimbó sembá kampa'á simátime'a sé'a anóm-bono'-nankon-aaí tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna kanaán-íníye. ánivo kawer-óntámbá áwí'a kóri-ontankon-aaí tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye kwésewe.

17 minkórí-óntánkó anóm-bono'-nankomba íma usáyaaitaraiwo mindáumpá'ó kwénimba mindá kawé'an-iyé. keinárawa'a monor-áintávéna táako íma péei sisa'á kwéisaawe. sáwí-imayaagwara-kwaasi simátimén-aimba kampar-áimbán-iyé.

18 keinárawa'o monor-áimbó sembá kampa'á simátime'a sé'a Áánútuntavesamo póímo tuvú'máímo agáyáantaareigon-aaí tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna kanaán-íníye. ánivo mintááréirá'ó Áánútumbo kwéame-poigon-

aai tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo semba minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye kwésewe.

19 Áánútumbo ámém-poigo mintááréígómbá íma kwéusayaaitaivo mintááréígó usáyaaaitarena ámém-poi kawe'á kwéiye. keinárawa'a monor-áintávéna táako íma pééi sisa'á kwéisaawe. sáwí-imayaagwara-kwaasi simátímén-aimba kampar-áimbán-íye.

20 asirayán-áimbó semba Áánútuntavesamo póimo tuvú'máimo agáyáan-taareigon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa mintááréígón-ááigwara'a Áánútumbo kwéamem-poigon-aigwara'a kwésewe.

21 asirayán-áimbó semba anóm-bono'-nankon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa mindánkón-ááigwara Áánútu mindáúmpá'á máyáiwain-aigwara'a kwésewe.

22 kwíyónkon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa Áánútu mivá'á kárákwiraiwain-aigwara'a kwésewe.

23 áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. naaóvá'ó Mósesimo siráintemba kentí kígauvakemba sáwíyan-tonkwara'a taaínkaar-umai siyáánkai maké'a moóra Áánútumba kwéame'a kawe'á kwé'e'a mirán-ámáámbá ísámai iyé'anivo Mósesimo siráin-amaamba anón-amaamba ivá'á tu'maré'a pó'a kwaási íma arupí umátinke'a tirumbá íma umátinke'a íma Áánútuntave'a asiramái-imayaa é'a mirá ontávé'a pó'a minánón-ámáántómbá ivá'á tukáawe.

24 aambá íma kawe'á umái awáraawai kampa'á sé'a maarán-ámbá kwáráaro kwéseмба sáwíyan-amaamba kwaré'a anón-amaamba tukáawe. mirámó ombá toómpímbá kankambá kwáyáisa'a kító-kankamba túkúyuwe'a anón-kankamba mindágwara'a kwénaantenkaan-kwaasin-owe.

25 áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. anavéúne táávere paákáre su'mai kwéseese owain-ovo andáámpa'a sáwí'a uráisa'a pó'a kempímbá sáwíva-tantaa'a anómba kwáyáíye.

26 áamáán-kawaa-kwaasiyono. monor-áintávéna táako íma pééi sisa'á kwéisaawe. anavéúne táávere andáámpa'o sese owanamó andáámpare paákáre kawé'ó kwéintemba kentí sáwí-imayaa tuwé'a kawer-ímáyáá umái máero.

27-28 áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. kwaásimo maipímbó utámakaawanamo kaviraisasamó kwaási ímo awánaantemba kentirumpímbá mirá isa'á sáwí'a kwéowasa kwaási íma kwétuwanaawe. kwaásimo maipímbó

utámakesamo kanaagunémo owasá awánésamo sésamo kawé'á kwéowe sentembá keinárawa'a tuwánésa kawekwáásímán-owe sembánivo kentirumpimbá mirá-sáwíyántáá'á kwáyáísa'a kaumbo-káér-ainkwara-kwaasiman-owe.

²⁹ áamámba sen-kwáásiyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. kentíkwá'ná Áánútun-aaí simátímakowai tínkamuwasa púwúwa'a utamátínkaraapa'a konaarirí kwéowe. arupí umái máyón-kwaasi tínkamuwasa púwúwa'a utamátínkaraapa'a konaarirí kwée'a

³⁰ sé'a miwí tísaaavutantamba uráawai sé'a minkánaávimbó métaraiya kentáá síkwá'námo uráantemba íma miráyá uráusino kwésewe.

³¹ mirán-áímbó kwésemo maarán-áímbá sé'a Áánútun-aaí simátímakowai tínkamesa mirá-sáwí'á uráawai tiráata úne kwése'a miwímó uráantemba mirá kwéowe.

³² kentíkwá'námo uráantembo mirámó kwée'a ánásanaaowe.

³³ ánásanaaomba iyánkó póígon-araa'an-owe. Áánútu keinárawa'a aaivimbá matínkáína'a sáwí-meyambo mayánááopa'a iramó kwégaipa'a tu'maá'námo ímo kwáyáipa'a kónááowe.

³⁴ miráumai kesáái simátimenaaoowaiye agaráátínkanaaoowaiye kawer-ímáyáágwárá-kwáásiyé tí'maráanasa keinárawapimba kwénaaiya'a évakarawai tínkamiyasa puwíya'a évakarawai taaira'á tínkamiyasa puwíya'a évakarawai kentí mono'-náúmpímpá'á taándéí tínkame'a moórá-mora-naopimpa'o kwénaaiya'o é'a tí'mátu'mae'a naaónááowe.

³⁵ mirámó iyana arupí-kwaasimo tínkamom-beyamba amáparawaiti meéyámbá kentópa'a tíniye. aiva'ó tuvúwanamo pukáin-kwaasigo áwí'a Épeo naaémbo moóráwai Pérékaya ááninko áwí'a Sékáraya anóm-bono'-naumpa'a máyowana moórá-ayampa'a Áánútuntavesamo ísámaimo póímo tuvú'máímo agáyáan-onta-tarei kwáyowana moórá-ayampa'a aiva'-mónó-káwáánákówé su'mai iyún-ontama kwáyowana avumpimbá Sékáraya umáyowasa tuvúwana pukáíye.

³⁶ minkáé-kwáásíráítí avumpimbó agairáan-kwaasi tínkamuwasa pukáawaigwara'a miwítí sáwí-meyamba ívé'o máyáan-kwaasi mayánááowe Ísu siráíye.

*Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.
Árúku 13:34-35*

37 Ísu mináimbá simátímatuwena Yérúsaremu-naopakén-kwaasi arumbá umátinkena séna Yérúsaremu-naopakén-kwaasiyono. Áánútun-aaí simátímakowai títambae'a kwéiyuwasa pukáawe. Áánútu tí'marówasa kurówai óntantamba títambae'a kwéiyuwasa pukáawe. kokórigomo áráátombo ayóí-ándámpá'ó títikarenamo káátamatinkaintemba aasiyaasi-táwai kemá mirá ónaumne kwésundanivo tínaaemba kwéumasimewe.

38 ísáaro. Áánútu tiyuwáina'a tu'nankáámbá ónááowe.

39 simátíme'a sé'a íma úwoi suwánanaaovo naaémbo sé'o Áánútu ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'a kwéumankaiye síyanka'a moórágwara'a suwánanaaowe Ísu siráíye.

24

anóm-bono'-namba tawísí-áimbá siráin-kwasai.

Mááka 13:1-2, Árúku 21:5-6

1 Ísu mináimbá simásuwowasaya anóm-bono'-naumpakemba kárúwesa kúmúmba kwená kwayó-kwáásí sésa anóm-bono'-namba kawé'-nambán-ivo awánaao suwaná

2 Ísu séna ívé'o awánaan-dantave'a simátíme'a sé'a aáno kwaasi tésa mindámbá amápa'a tawísíyuwesa amápar-ontankwarare tawísíyuwanaaowe Ísu siráíye.

sáwí-kanaa tíníye siráin-kwasai.

Mááka 13:3-13, Árúku 21:7-19

3 Ísu mináimbá simásuwena Óríve-omaka'a umáyowasa kwená kwayó-kwáásí kweyáá máyonka'a tésa áísaa esa sésa emó sénda nósa-tawaiya tíníyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a emá kuméma ívé'o kwáyáin-tantaa'a ánásaniye sénaumno suwaná

4 Ísu séna kampar-áimbá isé'a áraire sevó kárákwiyoro.

5 sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa sáwívarawai minkámpár-áintávésa áraire sénááowe.

6 áái'o tíyáán-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáíyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tínda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'an-íye.

7 moórá-ayampa-kwaasimo áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amááraayavena usásimbai áái'a tíyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. ó'on-o'om-barava'a anóm-barima táníye.

8 mirán-tántáá'ó paárína'a sé'a amápa-tantaa'o ánásaninkanaa íma tiráivo iyámpóímo títikánée owanamó anón-ti'o

intembá umbai-kánáámó tínimba miráumai ááimba ásíye seró.

⁹ mirán-áimbó síyasa minkákémbá keinárawa'a táto'mai ó'owima tímíyasa sáwí'a umátinkesa tínkamiya'a puwónááowe. kentáváímó asiramáimo máyáantavesa ó'on-ó'on-kwaasi amáparawai tiyámba umátinkanaaowe.

¹⁰ kesááiyavesa áraire kwésiyawaivinkemba sáwívarawai kesáái tínaaemba umámesa miwítí namuro-kwáásí moórámorawai agaráátinkesa tiyámba umátinkanaaowe.

¹¹ sáwívarawai paárésa kampa'á sésa Áánútun-aaí simátimundawai úne sésa sáwívarawai kampa'á simátiyuwanaaowe.

¹² miráumai sáwí-mayaigo kóyáwé éna anómba ínasa ó'owiti imáyáamo eémemba ivátuwesa kesávái-ímáyááwé su'mai ónááovo

¹³ ímo ivátuwesamo kentáváímó asiramáimo méwai ánásai-kanaara'a Áánútu tí'mai kawepá'á métinkaniye.

¹⁴ amápa'-maravaken-kwaasi isánááontave'a ásí-kwasai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba simátíma'mae iyíyana naaémba amápa-tantaa'a ánásai-kanaama tíniye Ísu siráíye.

sáwí-kanaagona kwaasí.

Mááka 13:14-23, Áríku 21:20-24

¹⁵ Ísu mináimbá simásuwena séna naaémba ávááraumai inkaisí-yántáákómá paáriníye. naaóvá'á Áánutun-aaí simátímakaiwai áwí'a Tánieri mintántáátávéna siráíye Ísu siráíye. kemá Mátíyu sé'a maanáúváímó torausíyawai tááko pééi sína'a isáaro kwésune. Ísu séna Áánútuna kawe'-mápá'á misáwí-yántáá'á paárinasa awánanaaomba

¹⁶ Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaaisésa iyánááowe.

¹⁷ ontará'ó máyaiyan-kwaasi íma naaúmpa'a iyíyamba óísamba ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe.

¹⁸ kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyíyamba unáánkwátói ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe.

¹⁹ tímúkwarrar-inimba ívér-iyampoigwarrar-inimba minkánáámá sáwí'a ónááowe.

²⁰ isaaisé'o iyónááomba táúgwi-kanaa iyé'a agándai-kanaa iyé'a únavo sé'a Áánútumpa'a námúnaa seró.

²¹ minkánáámá tínimba anón-umbai táníye. naaóvá'á Áánútu maramá tarórumba ívéka to'mái mirán-úmbái-yántáá'á íma tiráíye. aánogwara'a mirán-úmbái-yántáá'á íma tíniye.

22 mirán-úmbái-yántáá'ó kwéin-kanaa Áánútu ákise úmakaiye. mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaamo ayáátááka'o kwéninkakai amápa-kwaasi íma úwoi túvamai máésino. Áánútu ítámakain-kwaasiyavena imáyáa éna mirán-úmbái-yántáá'á ákise uráiyé.

23 ákísemo ínasa évakarawaimo simátimesamo sésamo Áánútumo usásinankaiwai mivá'-maava'a máyáiyé síya'o é'a íma ísáaro.

24 évakarawai paárésa kampa'á sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa évakarawai kampa'á sésa Áánútun-aaí simátimundawai úne simátíma'maesa naaónááomba ímo awánem-bayai kwémaesa Áánútumo ítámakain-kwaasi kampa'á simátiyuwanae sésa mirán-ánóm-báyái mayánááowe.

25 miwíyávé'a árai-kwaasin-owe sevó sé'a íma paáruraanka'a aiva'á simátimumpo kárákwiyoro.

26 sún-da-aimba imáyáa é'a naaémbo moóráwaimo kentávénamo sénamo paárurena kavóná-marava'a máyáiyemo sína'o é'a íma koró. moóráwaimo kentávénamo aúpá'á máyáiyemo sína'o é'a íma áraire seró.

27 kwíyómpa'o tawáombo úmae kwisasamó awánaantemba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai miráumai avora'á ókwará'a kumónaumne.

28 póímo awáímó kaviraipá'ó náíndayavenamo evontáán-dúmáómó torupamáimo máyáintemba Áánútu sínana sún-da-aimba paáriníye Ísu siráiyé.

Ísu marapá'á kumínín-kwasai.

Mááka 13:24-31, Árúku 21:25-33

29 Ísu mináímbá simásuwena séna mirán-úmbái-yántáá'á tínín-kanaama ánásainana aaváúmá túnkwínana kwíyómba íma sán-káínana o'á kwíyómpakemba kuntínana kwíyónko torá'naára'a ínasa

30 amápa'-maravaken-kwaasi kwíyómpa'a awánanaaomba ó'oran-tantaa'a awánésa kentávésa sésa kumíníyena to'mayaa kwéiyé sésa táátavesa kwéesa ivi'á kwétesa suwánanaaomba kemá kwaási úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpimbá kúmóna'a suwánanaaowe.

31 uwíremba kwése'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'a tí'maráanasa Áánútumo ítámakain-kwaasi amápa'-maravakemba tí'maesa moórávimba torupanááowe.

32 Ísu mináímbá simásuwena séna moórá-tai naí-táígo áwí'a víki-taigontave'a imáyáa umái ísáaro. aráságáyómó

agayáinda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwiyanka'a tíniye sénááowe.

³³ mirámó intembá kemá súnda-yantaa'a ína'a awáné'a sé'a sáwiyanka'a kumíniye sénááowe.

³⁴ árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó súnda-yantaa'a paáríniye.

³⁵ kwíyómba maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaikwai'a íniye Ísu siráiyé.

kúmónnda-kanaa kwaási íma ísaraan-kwasai.

Máaka 13:32-37, Áríku 17:26-30,34-36

³⁶ Ísu mináimbá simáshwena sēna kúmónnda-kanaama aaváúvimbá kwaási íma isáawasa kwíyómpaken-kwayo'narawa'a íma isáawa'a kemá Áánútu ááninkoma íma isáúnana kesivo kweyáá ísaraiye.

³⁷ naaóvá'á moóráwai áwí'a Nówaa máyonka'a kwaási íma Áánútuntavesa imáyáa ésa maémáéntemba naaémba kemá kwaási úrandako kúmónnda mirá ónááowe.

³⁸ kavirayán-dónkómó ímo tínkankonka'a nombá toómbá kwénesa tiyáámúmbaa'a kwétokwaa-esa aaraí máyówasa kwaai máyówasa kwéuwana Nówaa non-avóvomayaa'o kúndaumpa'a umáyowasa

³⁹ kavirayán-dónkó tínín-aimba ísaresa íma imáyáa ésa máyówana anón-a'a téna kavirayán-dónkó amápa-kwaasi tínkamuwasa putásaraawe. mirámó uráantemba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai ókwara'a kúmóndara'a kentávésamo ímo imáyáamo iyawai mirá ónááowe.

⁴⁰ minkánáá maará ónááowe. kae-kwáásí kígauva'a méyana Áánútu moóráwaimba auwéna moóráwaimba airániye.

⁴¹ minkánáá kaer-ínínkáí toómbá kwégwanteyana Áánútu moórá-inimba auwéna moórá-inimba airániye.

⁴² kemá kentí Ísóigo kúmónnda-kanaama íma ísaraavo kárákwimai máéro.

⁴³ simátíménda-aimba imáyáa oró. naakó avowámó umóyán-kwáásímó tínín-kanaamo ísarenarai umóyán-kwáásí timbá kwéto'mayaa-ena awánéna kwatúwáísana kwená naaúmpakemba umóyámbá íma máyáísino.

⁴⁴ miráumai kemá kwaási úrandako kumónaundayave'a pó'a keinárawa'a íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnnavainivo kwéto'mayaa-e'a simu'maré'a máéro Ísu siráiyé.

sáwí'a owasá kawé'á owasá uráan-kwasai.

Áríku 12:42-46

45 Ísu mináimbá simásuwena séna kawe'-máyaímó kwémayaawai kawer-ímáyáágwárá-kwáásíyávé'a kwésune. kwená anóndako séna kesí mayái-kwáásírá'á kárákwire toómbá taaímbai tíma'mae iyuwó síníye.

46 kwená anóndako téna kwená mayáímó kawe'ó umáímó mayáínda taawánáínana mayáímó kwémayaindawai arunkó kawe'á ínana

47 minánóndákó séna kesí náaindaamba amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo síníye.

48 ánivo mimbáyái-kwáásígómó imáyáamo énamo kesí anóndako ayáátáaka'a íma tíníye sénamo

49 mayái-kwáásí tínkamenamo toómbó nénamo uwoaó'-nómbá kwénaan-kwaasiye uwoaó'ó énamo

50 kwená anóndako tínín-kanaa ímo ísarenamo ímo imáyáa kwéindara'a téna

51 anónka'a tainkámbai ai'mátuwena séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo mésamo tí'o kwéisasamo ivi'ó kwétesamo túwáayaambo akévundaresamo máyáapa'a kóaaó síníye Ísu siráíye.

25

siyáánkai-inaamaruti kwaasái.

1 Ísu mináimbá simásuwena aaraimó kwémayaawainá ááimba imáyáa éna séna naaén-kanaamo tínimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áímbán-íye. aaraimó mayáníwaimba toómbá náíyanesa siyáánkai-inaamaru oómbá kúra'maesa aampakémbá koáíkaawe.

2 minárásíyómbá éva'aasei sáwí-imayaagwara'a owasá éva'aasei kawer-ímáyáágwárá'á owasá

3 sáwí-imayaagwarar-arasi oómbá kúraresa ó'on-anaveumpimba iramó kánín-domba íma atíyoraawasa

4 kawer-ímáyáágwárár-árásí oómbá kúraresa ó'on-anaveumpinkwara'a iramó kánín-domba atíyoresa

5 aaraimó mayáníwaimba koamu'makáawana íma ááéma tisasá tógávaa'a isasá tuún-kwaiguráawe.

6 tuún-kwáyáawana no'wáán-avuntamba moóráwai aayamáí séna kwétivo koairánáisaiye sisasá

7 misíyáánkái-árásí usásinesa oómbá to'maesa kombá

8 sáwí-imayaagwarar-arasi kawer-ímáyáágwárár-árásíyávésa sésa kentáásí iramá pisinánívo nombá atísimero sewasá

9 kesáágwárá'á miráumai kwéanasaivo nombó atiyén-daumpakemba komeéyámbáráaro sewasá

10 kwégowana aaraimó mayáníwai tisasá éva'aasei-arasi to'mayaan-umai máyáawai kwesé toómbó náiyanesa naaúmpa'a íyówana

11 onta umásúwáisasa minévá'ááséí-árásí nombó atiyénáesamo kówai tésa anónka'a sésa anóndakoo onta tisinkaaó sewaná

12 íma awánáúnda-arasi ombá pó'a íma onta titinkánaumne siráiyé.

13 Ísu simásuwena séna miráumai kemó kúmónnda-kanaa íma ísarenka'a kumónaumpo kárákwimai máéro Ísu siráiyé.

kaumbo-máyái-kwáásítí kwaasái.

Árúku 19:11-27

14 Ísu mináimbá simásuwena séna naaén-kanaamo tínimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbániye. moórá-anondako némpa'a kwááyu koménae séna éna kwená mayái-kwáásí tááyena séna kesí óntanka'a kárákwiyoro séna

15 moóráwai kwená mayái kawe'-máyái máyáísana awánaiwaintavena séna kesí óntamba éva'aasei-unamba kárákwiyuwo séna aména moóráwai kwená mayái sáwíyanka'a kawe'-máyái máyáiwaintavena séna kesí óntamba kaer-únámbá kárákwiyuwo séna aména moóráwai kwená mayái sáwíyam-bayai máyáiwaintavena séna kesí ónamba moórá-unamba kárákwiyuwo séna aména tiyuwéna námpa'-marava'a kówisana

16 éva'aasei-unan-ontamba mairáiwai minóntándéí mayái maimaé kwégwena ó'omba éva'aasei-unan-ontamba máyáísana

17 moóráwai kaer-únán-óntámbá mairáiwai minóntándéí mayái kwémaena ó'omba kaer-únámbá máyáísana

18 moóráwai moórá-unan-ontamba mairáiwai minóntándéí íma mayái maéna úwoi maravímbá utámakaiye.

19 utámakaisasa mirá kwéowana miwítí anóndako ayáátáaka'a kuróm-bapa'a mivá'a ména naaémba téna kwááyumo tímakaunda-ontamba torupamáí awánanae séna tááyaisasa

20 tésa éva'aasei-unan-ontamba mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna éva'aasei-unan-ontambo símakaandavinkemba mayái kwémae'a ó'omba éva'aasei-unan-ontamba mairáumne sisaná

21 anóndako séna kesí mayái-kwáásígó kawe'á óne. kentávemo imáyáamo émo sáwíyan-tantaaka'o kawe'ó umáímo kárákwiraandantemba sáwíva-tantaaka'a kárákwiyiniyone. kesirunkómó aamoimó intembá kesé taménana enarunkó aamoí íno sisaná

22 kaer-únán-óntámbá mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna kaer-únán-óntámbó

símakaandavinkemba mayái kwémae'a ó'omba kaer-únán-óntámbá mairáumne sisaná

²³ anóndako séna kesí mayái-kwáásígó kawé'á óne. kentávemo imáyáamo émo sáwíyan-tantaaka'o kawé'ó umáimo kárákwiraandantemba sáwíva-tantaaka'a kárákwiyiniyone. kesirunkómó aamoimó intembá kesé taménana enarunkó aamoí íno sisaná

²⁴ moórá-unan-ontamba mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna emá asirayán-kwáásí éma ó'owiti mayáivínkémbá toómbá kwéne ó'owiti kígaurakemba úwoi kwénaae kwémandaana'a

²⁵ enáároi inkaisé'a ená óntandei mayái íma mayáúnda úwoi aúpá'á makáunda po ená óntamba mayáníyone sisaná

²⁶ anóndako séna sáwí-mayai-kwaasigo kavóná-kwaasi po kentávemo sémo ó'owiti mayáivínkémbá toómbá kwéne ó'owiti kígaurakemba úwoi kwénaae kwémandaana'a óne sénda po

²⁷ kesí óntambo amápa-kwaasiti óntambo máráandaumpa'o makáandarakai tiré'a kesí óntankwara aa'wáá-ontankwara'a mayáúsino séna

²⁸ kwená mayái-kwáásiyávéna séna minóntámbá mairé'a siyáánkai-unan-ontambo tokáiwaimba áméro.

²⁹ sáwíva-tantaaka'o kawé'ó umáimo kárákwisinkaiwaimba moórá-mora-yantaa'a áménana kárákwisinkanivo ímo kawé'ó umáimo kárákwisinkaindawaimpakemba makáimba máyáana'a

³⁰ misáwí-máyái-kwáásígómbá áí'mae'a máápa'a móru auwáiyana túnkwi-ayampa'a tí'o kwéisasamo ivi'ó kwétesamo túwááyambo akévundaresamo máyáapa'a kwíníye siráíye Ísu siráíye.

Ísu máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kwasai.

³¹ Ísu mináimbá simásuwena séna kemá kwaási úrandako naaémba kúmóndara'a ságayankwara kwíyómpakenkwayo'narawakwara'a kárákwiraundawai pó'a kúmónasa

³² amápa'-maravaken-kwaasi kesúranka'a torupamáí máyaiya'a sipisípi-poiye méme-poiraremo kárákwiraiwaimo taaímbaraintemba minkwáásiyómbá miráumai taaímbake'a

³³ évakarawai siyáánúrapa'a mótinke'a évakarawai siyáánepa'a métinke'a

³⁴ kárákwiraundawai siyáánúrapa'o maíyan-kwaasiyave'a sé'a kesivo kawé'á umátínkáiwain-owe. Ánútu maramó tarórunonka'a kentí imáyáa éna kentí maru'á to'mayaa úmakaivo mivá'á tamáéro.

³⁵ kawé'á umásinke'a kembó sááimo sinkómba toómbá simé'a nombá simé'a ó'om-bapaken-kwaasimo ówánda aamoí umásinke'a kentí naaúmpa'a mógwésinke'a

³⁶ unáánkwátói-iyaa'imbo ówánda kwésime'a sí'o úmba kwégarakwiye'a ándáva'o maéwánda kwésuwa'naa-e'a mirá umásínkaraawe. mirán-áímbá senasá

³⁷ arupí umái máyáawai sísa esa sésa Ísóigo nósa-tawaiya embó ááimo ankómba toóné noné améta

³⁸ nósa-tawaiya ó'om-bapaken-kwaasiraambo undá aamoí umánketa kentáásí naaúmpa'a móanketa nósa-tawaiya unáánkwátói-iyaa'imbo undá améta

³⁹ nósa-tawaiya áí'o úmba áwa'naa eta nósa-tawaiya ándáva'o maúnda áwa'naa uráumno síya'a

⁴⁰ kárákwiraundawai sé'a árai'a simátíme'a sé'a kesí kwaási úwoi-kwaasi miráumaimo túwa'naa uráamba mindá kembán-iyé simátímenaumne.

⁴¹ mirá simátímatuwe'a siyáánepa'o maíyan-kwaasiyave'a sé'a Áánútu sáwí'a umátinkaniwain-ovo siyuwé'a kóro. Áánútu Sáátáánigone kwená kwayó'náraware imáyáa éna anón-irama to'mayaa umátínkaraisana kaíkai'a éna íma písínáípa'a mivá'á komáéro.

⁴² kembó sááimo sinkómba toóné noné íma simé'a

⁴³ ó'om-bapaken-kwaasimo ówánda íma aamoí umásinke'a kentí naaúmpa'a íma mósinke'a unáánkwátói-iyaa'imbo ówánda íma simé'a sí'o úmba íma súwa'naa e'a ándáva'o maéwánda íma súwa'naa e'a mirá umásínkaraawe. mirán-áímbá senasá

⁴⁴ sísa esa sésa Ísóigo nósa-tawaiya embó ááimo ankómba toóné noné íma améta nósa-tawaiya ó'om-bapaken-kwaasiraambo undá íma aamoí umánketa kentáásí naaúmpa'a íma móanketa nósa-tawaiya unáánkwátói-iyaa'imbo undá íma améta nósa-tawaiya áí'o úmba íma áwa'naa eta nósa-tawaiya ándáva'o maúnda íma áwa'naa uráumno síya'a

⁴⁵ kemá sé'a árai'a simátíme'a sé'a kesí kwaási úwoi-kwaasi íma túwa'naa uráamba mindá kembán-iyé simátímenaumne.

⁴⁶ mirán-áímbá simátímatuwe'a aai senasá miwítí sáwí-meyambo ímo ánásenamo kwaíkwei'o ínín-ayampa'a komai'mai'a ónááovo arupí umái máyáawai aúnaí'a umái mai'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

26

Ísuna áamáyu-aimba siráan-kwasai.

Máaka 14:1-2, Árúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹⁻² Ísu minó'ón-ó'ón-áímbá kwená kwayó-kwáásíyávéna simátímakaiye. naaóvá'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá imáyáa éna séna kae-nó'wáámbá kwaésa tíyótaasa í-tánón-kánáá tínimba kembá táto'mai taairáá

sínkamiya'a puwónaumne Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna simátímakaiye.

³ simátimuwasa mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Káyavaasina naaúmpa'a torupamáí mésa

⁴ sésa nóraumaiya aúpá'á Ísumba táto'mai inkamónaundaya'iyó.

⁵ amápa-kwaasi áái'a tíyáávainivo tanómbo kauvíyan-kanaara'a íma tuvuwónaumne siráawe.

Ísumba áséi-masawemba pérankarain-kwasai.

Máaka 14:3-9, Yóni 12:1-8

⁶ suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwai áwí'a Sáímonina naaúmpa'a áúma kárúkokovaa'a uréna ánásarowaina naaúmpa'a ména toómbá kwénowana

⁷ moórá-ininko iyéna áséi-kwiyumba úm-basawemba anón-ontankakemba meéyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba Ísu a'nómpímbá atímarowasa

⁸ kwená kwayó-kwáásí awánésa áwáá'a sésa nóra séna mimbásáwémbá úwoi atiyankaiyo.

⁹ mimbásáwémbó ó'owimo tíménamo anón-ontambo mairénamo ímo óísambo makáan-kwaasi tíméraambaniye suwaná

¹⁰ Ísu iséna ivátuwe'a íma áwáá'a aééro. kawe'á umái pésinkaiye.

¹¹ ímo óísambo máráan-kwaasi keséma maí'mai'a kwéiya'a túwa'naa ónáe sé'a túwa'naa ónááombanivo kemá keséma marapá'á íma maí'mai'a ónaumne.

¹² púwóndara'a masawémba pésinkesa utamásinkanaaovo minínínkó á'a masawémba pésinkaiye.

¹³ árai'a sumpo maísáaro. kesí áséi-aimba amápa'-mapa'a kwésimatimesa minínínkómó umásinkain-aimba kwésimatimiyasa tááka'a maránááowe Ísu siráiyé.

Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.

Máaka 14:10-11, Árúku 22:3-6

¹⁴ súwana Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimáí-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási moórá-awí'a Isakérióti mono-káwáá-kwáásítópa'a kwéna

¹⁵ séna Ísumbo tátoraiyantavaimo agaráátínkáana'o é'a nóraumai-meyana siménááoo súwasa moórá-kwai aiyayaan-umai siyáánkai-ontamba 30 ontamba táámpamai ámúwana Yútási maimaéna

¹⁶ kwéna nóraumai Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa áaimba ásámai uráiyé.

tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.

Máaka 14:12-21, Árúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

17 Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa aiva-táwai túntemba kwená kwayó-kwáásí Ísumba taáísaa esa sésa náávvara tíyótaasa í-tánómbá kogauvónaundaya'iyo suwaná

18 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kwékai moórá-kwaasigontavekai sékai kentáásí anóndako séna kesí kanaamá tísatá kesí kwayó-kwáásíyé ená naaúmpa'a tíyótaasa í-tánómbá nánaumne kwésiye kosímámékaiyo súwasarai

19 Ísumo súntemba mirá ésarai minká'á tanómba mágauwankaraaiye.

20 tanómba mágaumakoyasa enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kwésa mindáúmpá'á umésa

21 toómbá kwémandesa uwaná Ísu séna keinárawapinkemba moóráwai kembá namuro-kwáásírá'á agaráátinkaniye súwana

22 tirunkó umbái tówasa moórá-mora-umai áísaa esa sésa Ísóigoo kewá'iyo sinté kuwaná

23 Ísu séna moóráwai kwená toón-ayai maimaéna kesé moórá-taavepimba tu'mái náíndawai kwemá kembó namuro-kwáásírá'ó agaráátinkaniwaiman-iyé.

24 naaóvá'á Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna kwaási úrandako puwíniye siráintemba pó'a púwónana namuro-kwáásírá'ó agaráátinkaniwai sáwí-meyamba mayániye. kwembó ímo maránkaraankakaankasi kawé'á isinó Ísu súwana

25 Yútási kwembó agaráátinkaniwai séna anóndakoo kentáváiyá kwéseno súwana Ísu séna á'a séne siráiyé.

Ísu kwená kwayó-kwáásí toómbá tímakain-kwasai.

Máaka 14:22-26, Árúku 22:15-20, 1 Kórinti 11:23-25

26 súwasa toómbá kwénowana Ísu péréti maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai kwená kwayó-kwáásí tímatuwéna séna mindá kesúman-ivo maimái naaró séna

27 ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna Áánútumpa'a súwi séna tiména séna amáparawai naaró.

28 mindá kesí naaemán-iyé. kesí naaemá sáwívarawaiyavena kumínimba póna Áánútu sáwí-imayaa maitiyuwéna séna kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áímbá simái tarúmakaíye.

29 simátime'a sé'a ókwara'a ándá-aran-domba íma nánaumpo kesivo kwená kwaásimo kwégawaaiipa'a kesé

ménaaomba ándá-aran-domba aúná-nomba nánaumne Ísu súwasa

³⁰ Áánútuntavesa ísámai monor-ímá simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Óríve-omapa'a iráawe.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mááka 14:27-31, Áríku 22:31-34, Yóni 13:36-38

³¹ Óríve-omapa'a umáyówana Ísu simátimena séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna sipisípira'o kawááiwaimba tuvúwónana puwínasa sipisípiyomba kóyáwé ónááowe Áánútu siráiyé siráimba póna ívé'-no'waamba táá'a káína'a siyuwé'a kóyáwé ónááowe.

³² ánivo púwónasa utamásinkaiya'a usásine'a kentí aiva'á Káriri-ayampa'a kona'á kesínaaemba kónááowe Ísu súwana

³³ Pítaa séna amáparawai auwésa kóyáwé íyambanivo kemá íma mirá ónaumne súwana

³⁴ Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'-no'waamba kokórigó íma áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu Pítaantavena súwana

³⁵ Pítaa séna entémo sínkamonae íya'o é'a íma auwé'a kónaumne súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a mirá simásaraawe.

Ísu Kétésémaniva'a námúnaa siráin-kwasai.

Mááka 14:32-42, Áríku 22:39-46

³⁶ amápa'a mirá simásuwesa Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé taai-kanáágúnéyómbá áwí'á Kétésémaniva'a komésa Ísu simátimena séna manká'á máyaiya'a Áánútumpa'a námúnaa kosénaumne séna

³⁷ Pítaawe Sépéti ááninkaiye tí'maena komáyowana umbaiyántáákómá arumbá sáwí'a kwéuwana

³⁸ simátimena séna kesirunkómá umbaiyé taisa'á pó'a puwóra'naraamba umái máyaumne. maanká'á mé'a kesé kárákwimai máéro séna

³⁹ tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anónnda'an-iye séna mara'á kumbaéna námúnaavinkemba séna kesivoó emó kanaán-iye sémo e maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwéma ánivo kesí imáyáa íma kwaréna'a ená imáyáa kwaráano Ísu siráiyé.

⁴⁰ Ísu námúnaa simásuwena kwená kwayó-kwáásiráútópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaigurówana tayúsena Pítaantavena séna íma kanaará'á sáwíyanka'a kesé kárákwimai máyáane.

⁴¹ Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyaváínivo Áánútumpa'a námúnaa seró. imáyáago kató

isaná áúgomo umbaimó taimbá mindá áúgávaa'a kwéiye simásuwena

⁴² moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútumpa'a námúnaavinkemba séna minúmbái-yántáá'á enópa'a úwoi tíníyemo sina'ó é'a emó sindantembá mirá ónaumne siráiyé.

⁴³ Ísu námúnaa kosimásuwena kwená kwayó-kwáásiráútópa'a téna tayuwánómbe tuún-kwaigurésa tógávaate kwéuwana

⁴⁴ moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna ké'naamba námúnaa kosimásuwena koyauweréna

⁴⁵ minkáúmbónárauyavena séna tuúmó kwaiguré'o máyáamba kemá kwaási úrandakomba sáwí'o kwéon-kwaasira'a agaráátinkainasa tátoranaaon-kanaa kwétivo

⁴⁶ usásinewata kwétiyapata konó. kembó agaráátinkaniwai kwétiye Ísu siráiyé.

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mááka 14:43-50, Árúku 22:47-53, Yóni 18:3-12

⁴⁷ Ísu mináimbá kwésuwana kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási tumba kwesé sáwíva-kwaasi taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaésa tumbá monokáwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye miwímá ti'márówasa tumbá

⁴⁸ ááéma Yútási Ísumbo agaráátinkaintavena simátimena séna paruvará umánkáandawaimba tátoraaoro siráimba

⁴⁹ póna Yútási Ísunopa'a téna séna anóndakoo máyaano kwésena paruvará kwéumankowana

⁵⁰ Ísu séna kesí kwaásiyo ónái sindái'a uwó súwasa kwesémo tuwái Ísumba tátórówana

⁵¹ Ísuna kwayó-kwáásívínkémbá moóráwai taánasatama ámúrandavinkemba taú'maena aiva'mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásígó áá'a agáúsuwuwana

⁵² Ísu kwentávéna séna ená taánasatama ámúrandavimba kwiyuwó. taánasataneimo tínkamiyan-kwaasi anondámo ésa taánasatanei tínkamiyasa puwónááowe.

⁵³ maaráyávé'a imáyáa oró. kesivontávé'o sé'o súwa'naa uwómó senanamó éna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a sáwívarawai íma kanaán-umai táámpanaaowai avekáámbá ti'maráínasa súwa'naa ónááowe.

⁵⁴ mirámó súndarakai Áánútun-aai aúváivimba agaimakáin-umbai-yantaa'a kesópa'a íma tisinó. ánivo siráintemba miráumai paáriniye Ísu siráiyé.

⁵⁵ Ísu mináimbá simásuwena tun-kwáásiyávéna séna kentávé'a umóyán-kwáásímán-iye sé'a pó'a taánasatagwara

ánáyatankwara'a maimaé'a kembá tátoranae sé'a kwétewe. sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesáái kwésimatimundara'a íma kembá tátokaawe.

⁵⁶ naaóvá'á Áánútun-ai simátimakowai aúváivimba agaimakáan-aimba kembó mirámó umásínkéne'a kwétewe súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a inkaisésa auwésa kóyáwé uráawe.

anón-kwaasi Ísumba aai simánkaraan-kwasai.

Máaka 14:53-65, Áríku 22:54-55,63-71, Yóni 18:13-14,19-24

⁵⁷ kwená kwayó-kwáásí auwésa kuwasá Ísumba tátorowai áí'maesa aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Káyavaasina naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á amáamba sun-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye torupamáí máyón-daumpa'a móankowana

⁵⁸ Pítaa tínaaemba nénka'a teémáyomba aiva'-mónó-káwáánákóná máápar-ontavinkemba íréna naamaúva'a ména Ísun-ane'o paáríndamo awánáíndayavena i-kwáásiyé méraiye.

⁵⁹ Pítaa máyowasa mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye amáparawai Ísumba tuvuwíyana puwíní-ainkona ááimba avakáá-uwana

⁶⁰ íma kwáyowasa Ísuntavesa mósi-mesi-aimba sésa íma moórá-aimba suwasaráí kae-kwáásígórái usásinesarai

⁶¹ kampa'á sésarai kwemó sisatáámó isáúndaya anóm-bono'-namba Áánútuna naambá kanaán-umai tawísíyuwe'a kaumbo-tawai maisuwé'a ónaumne siráiyé suyaná

⁶² aiva'-mónó-káwáánákó usásinena Ísumba áísaa ena séna mindáraimo simánkaayan-aimba anondá íya síníyono súwana

⁶³ Ísu iséna íma aai súwana aiva'-mónó-káwáánákó séna Áánútu asirayánkwáráwái aúranka'a mé áísaa onda-áímbá árair-aine su'mai simásimiyo. Áánútumo usásinankaiwai Káráísiti Áánútu ááninkowa'onompo simásimiyo súwana

⁶⁴ Ísu séna á'a sémpo simátíme'a sé'a naaémba suwánáina'a kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáína ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á umé'a ainámpímbá kumónaumne Ísu súwana

⁶⁵ aiva'-mónó-káwáánákó arumbá sáwí'a kwéuwana kwená unáánkwátói tarátuwena séna Áánútumba aká'áámba simánkena kwesávái simbá póta mináíntávéta aavimbá mayankéta ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivatá tuwéta Áánútumbo simáímo sáwí'o umánkáintaveta

⁶⁶ nóraya ónaumno súwasa sáwí'an-ivo tuvuwíyana puwíno sésa

67 Ísumba tuwirááíma kwirankésa tuvuwésa tiyáándeí tuvúwún-kwaasi

68 aká'áámba sésa esávái se Áánútu usásisinkaiwai úne séndawai ómpo kemá nááwa kwétuvuwuna simásimiyo siráawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

Máaka 14:66-72, Áríku 22:56-62, Yóni 18:15-18,25-27

69 Pítaa naamaúva'a máyowana aiva'-mónó-káwáánákóná kwayór-árásígó awánéna kwenópa'a téna séna Káriri-ayampakewaise maéndawai óne súwana

70 Pítaa amáparawai túranka'a séna emó sénda-aimba saákoma íma kawé'án-íye simásuwena

71 máápar-ontavimba komáyowana ó'omba kwayór-ínáámárúgó awánéna máyón-kwaasiyavena séna minkwáásígómá Ísu Násáreti-naopakewaiye maíwaiman-íye súwana

72 Pítaa aika'á maréna séna íma awánáúnda-kwaasiman-íye simásuwena máyowasa

73 sáwíyanka'a máyómba Pítaanopa'a tésa sésa Ísuna kwayó-kwáási mirán-kwáási máyáawata awánemayaundantenkaan-kwaasiraamba éma mináyámpákén-kwáási tááiraamba kwésene suwaná

74 Pítaa séna kampar-áimbó kwésenanamo éna Áánútu sínkaminiye. síyawaimba íma awánáúndana'an-íye kwésuwana kokórigoma áái súwana

75 Pítaa Ísumo simámun-aimba áaka'a maréna mirá siráinka'a kokórigomo ááimo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiman-íye síníyone siráimba mináimbá áaka'a maréna máápa'a kuména ávááraumai ivi'á taráíye.

27

Ísumba Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.

Máaka 15:1, Áríku 23:1-2, Yóni 18:28-32

1 ivi'á tówasa aaváúmá usónka'a mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye Ísumbo tuvuwíyanamo puwínín-aimba mimbórá-áimbá símaresa

2 Ísumba ayáánka'a asááúmaresa áí'maesa Árómani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máankaraawe.

Yútási pukáin-kwasai.

aantá-kwaasi 1:18-19

3 Páírátinopa'a máánkarowana Yútási Ísuna kuntaru'á mairówai Ísumbo tuvuwónááomba awánéna séna ímo mirá

oráámbá kemá sáwí'a úne séna kuntaru'ó ésamo ámakon-ontamba 30 ontamba maimaéna mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye miwítópá'a kwéna séna

4 íma sáwí'a uráin-kwaasi agaráátinkauna'a tuvuwónáe'a kwéomba kemá mindá sáwí'a úne súwasa miwí sésa íma kendéiyáán-ivo endéimán-iyé suwaná

5 Yútási minóntámbá anóm-bono'-naumpa'a metuwéna tiyuwéna ánda maimaéna ándákwamba varáiyé.

6 Yútási minóntámbá anóm-bono'-naumpa'a metuwówasa mono-káwáá-kwáási maésa sésa maanóntámbá kuntarur-óntámbá póta amápa-kwaasimo Áánútuntavesamo imáyáamo ésamo máráan-ontampimbo máráandaya kentáási monor-ámáámbá karánaumne simásuwesa

7 minóntánkón-áái kwésesa mimbórá-áímbá sésa minóntándéí moórá-marama saweimó kwéom-barama meéyámbakaanasaya mimbárávimbá ó'om-baravaken-kwaasi puwíyan-kwaasi utanááowe siráawe.

8 mirá uráantavesa mimbáráyávésa sésa kuntaru'-márámán-iyé siráawasa ívékwara'a mirá kwésewe.

9 mono-káwáá-kwáási mirán-áímbá kwésesa mimbárámá meéyámbakaamba Áánútun-aii simátímakowai áwí'a Yéremayamo siráin-aimba paáruraiye. Yéremaya séna

Ísareri aísavutantamba uráawai évakarawai mimbórá-áímbá sésa moóráwaimbo kuntaru'ó ónááon-ontamba 30 ontamba maimaésa

10 saweimó kwéom-barama meéyámbakaamba Ísóigo simásímakaintemba mirá ónááowe Yéremaya siráimba pósa mirá uráawe.

Páírátí Ísumba áísaa uráin-kwasai.

Máaka 15:2-5, Áríku 23:3-5, Yóni 18:33-38

11 Ísumba Áróamáani-kamaani-kawaanakonopa'a máánkówana kwenaúranka'a máyowana áísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwasa

12 mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye ó'on-o'on-aintavesa aavimbá mayánkówana Ísu iséna íma aái súwana

13 Páírátí Ísumba áísaa ena séna sáwívar-aimba kwésimankaavo íya kwéisaano súwana

14 Ísu iséna amápar-aintavena íma anondá aái súwana kámááni-kawaana'a Páráítí sáwívar-imayaa uráiyé.

Ísumba aráá'a tuyúwóro siráin-kwasai.

Máaka 15:6-15, Áríku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

15 naaóvá'a Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba Áróamáani-kamaani-kawaanako séna

amáparawai torupamáí mésa aamoí ésa ándáva'o máyáin-kwaasi áwí'a tewa'á ayúrankanaumne séna minkánáá miráumai ándá-kwaasi kwéayurankaiye.

16 Ísumba Páírátinopa'a máánkónka'a moóráwai áwí'a Párápási amáparawai kwenáái ísarowai ándáva'a máyowasa

17 sáwíva-kwaasi torupamáí máyówana Páírátí tísaa ena séna ándáva'o máyáan-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a tewa'á ayúránkáano. Párápásiya'i. Ísu Áánútumo usásinankaiwaiye kwésewaina'iyo séna

18 Páírátí imáyáa éna séna mono-káwáá-kwáásí Ísuntavesa íma anón-kwaasi-i'a ínkwáe sésa táto'maesa kesópa'a máankaraawe séna mináimbá tísaa uráiyé.

19 Páírátí mináimbá kwétísaa-ena aaimó ísón-daumpa'a máyowana awainínkó moóráwaimba ai'marówana kwenópa'a téna séna enawainínkó séna no'wáamba kaaimbá awánáunda minkwáásígó íma sáwí'a uráísana sirunkó umbái kwétaivo íma aaivimbá mayankaaó siyé simámakaiye.

20 awainínkón-áái kwésimamumba mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye úwoi-kwaasi sáwívarawai kwakwiyésa sésa Páírátintave'a sé'a Párápásimba ayúránkénasa Ísumba tuvuwíyana puwíno simáméro simátímúwana

21 Páírátí moórágwara'a tísaa ena séna minkáé-kwáásívínkémbá nááwana ayúrankanaumno súwasa miwí sésa Párápásimba ayúrankaao suwaná

22 Páírátí séna Ísumba Áánútumo usásinankaiwainemo sewáimbá nóra ónaumno súwasa amáparawai sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná

23 Páírátí séna nóra-sawira uráina'iyo súwasa anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae iráawe.

24 mináimbá símae iyúwana Páírátí miwí táái íma kanaán-umai karánaumne-imayaa éna amáparawai áái'a tiyáavo séna táávepimba nombá atimarena amáparawai túranka'a umásítai'a éna ayáamba sese éna séna mindákómó puwínín-umbai-yantaa'a kesiyáámpimba íma kwáyáivo kentiyáámpimba kwáyaiye súwasa

25 amáparawai sésa puwínata mimbéyámbá kentáásísaavutantambo ónááowaiseya mayánaumne suwaná

26 Párátí Párápásimba ayúrankena i-kwáásí simátimuwasa Ísumba áwí-andanei áwíruku'nowana Páírátí séna áí'mai taaira'á tuvuwíyana puwíno séna Ísumba i-kwáásír'á tímakaiye.

*i-kwáásí Ísumba simái sáwí'a uráan-kwasai.
Mááka 15:16-20, Yóni 19:2-3*

27 Páírátí Ísumba kwená i-kwáásír'á timúwasa áí'maesa kámááni-kwaasiti naaúmpa'a móankesa amápar-i-kwaasi tááyowasa tamésa

28 kwená unáánkwátói ayú'maesa naaeyanyán-únánkwátói anón-kwaasiti unáánkwátóiman-iyé sésa Ísumba umánkesa

29 anón-kwaasiti kánumo'an-iyé sésa áwí-andama owepamáí Ísu a'nómpimbá kuvérankesa tááúmba ayáánúrapa'a torankésa kanaaráá'a ankésa moórá-mora-umai kívairesá sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'á óne sésa

30 tuwirááíma kwirankésa ayáámpimbo toránkón-taumba mairésa a'nónká'á tuvánto'na kwéesa

31 kanaaráá'a ánkáyuwesa naaeyayán-únánkwátói ayú'maesa kwená unáánkwátói umánkesa tuvuwíyanamo puwíndava'a áí'maesa kuráawe.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Máaka 15:21-32, Árúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

32 i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwái Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáímoni aampa'á kwétuwasa i-kwáásí tátoresá Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwatarankesa sésa áwa'naa umai tiyó suwaná mirá úwasa

33 kwésa moórá-marago áwí'a Kórígótaava'a kwésa mináwíkóná ááimba a'nómayaampare supa'á kwésa

34 ándá-aran-domba mairésa áí'a ánásainkwae sésa ikaa'ó vai-yántáá'á mimpimbá marésa Ísumba ámúwana óika'a ma'mai awánéna íma naráíye.

35 Ísu íma nówasa áí'maesa taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmaresa kwená unáánkwátói mayánáe sésa aávéiya kwétiyaananaya náawa usáyaaitaindawai mayáníyo sésa mirá ésa

36 mará'á mésa Ísunka'a kárákwiresa

37 Ísumbo tuvúwúwanamo puwún-ainkona ááimba aúváivimba agaimarésa sésa Ísu Yútaa-kwaasiti kawááná'á an-iyé agaimarésa a'nónká-táír'á mósá marésa

38 umóyántémo uyan-kwáásír'ái tí'maesa Ísumba évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmaresa mará'á mésa minkwáásír'á kárákwirowasa

39 évakarawai tésa tiyáámba tóipimba áákesa timánáantata'a umánkesa aká'áámba simánkesa sésa

40 úwé emá séma anóm-bono'-namba tawísiyuwe'a kaumbo-táwai maisuwé'a ó'omba ónaumne siráampo Áánútu ááninkomo émo e esávái enáúma áwa'naa ema eyáárika'a taairakémbá taútuwe marapá'á kumuwo siráawe.

41 suwasá miráumai mono-káwáá-kwáásíyé amáámba sun-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye kanaaráá'a ankésa

42 sésa ó'owi túwa'naa éna kwesávái kwenáúma íma kanaán-umai áwa'naa íníye. Ísareri-kwaasiti kawááná'á úne seémáyáimba póna árai'o seémáyáindamo éna kweyáárika'a taairakémbá kumínata awánéta séta árai'a Áánútu áánimban-íye sénaumne.

43 Áánútuntave'a asiramái máyaunda Áánútu áánimba úne seémáyáimba Áánútumo áwa'naa ónáo sénaraai ívé'a áwa'naa isinó suwasaráí

44 miwímó suntembá umóyántémo uyan-kwáásiráí évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowairai kanaaráa'a Ísumba ánkaraaiye.

Ísu pukáin-kwasai.

Máaka 15:33-41, Áríku 23:44-49, Yóni 19:28-30

45 Ísumba kanaaráa'a ánkówana kwáyá'wái amápa'-mapa'a túnkwena auváuamá kaapa marówana túnkumba

46 Ísu anónka'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba séna eroi eroi rama sapakataniyemo sún-aimba maarán-áimbá séna Áánútu kesí Áánútuwo nóra séwa siyuwáánó súwasa

47 minká'ó máyón-kwaasi isésa évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aai simátímakaiwaimba Íráiyaamba kwéaayaiye suwaná

48 moóráwai isaaiséna paru-táyánáma maimaéna ándá-aran-domba ikaa'-nómpímbá tu'maéna oviyen-támayopimba kinúvaimena naínkwáe séna Ísu oíka'a mósá marówasa

49 évakarawai sésa Íráiyama kuména áwa'naa íni. íya áwa'naa íníyo séta amu'maréta máyaumne suwaná

50 Ísu moórágwara'a anónka'a kwésena avowa ayáámpimba kwenamambá to'maréna pukáiyé.

51 Ísu puwúwana anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá úmakomba sanaan-áyáírakémbá utaváá'maena marapá'á móru taváákaar-umai kaesé umágúwana póna Áánútunopa'a iyónááon-amba kwi'marówana anóm-barima tówana anón-ontantomba tawákaa'a kwéuwana

52 utámáróm-buri-aivimba awááumaron-ontamba akwákúwasa Áánútuna kwaási sáwívarawai pukómpinkemba usásinesa

53 utámáróm-buri-aivinkembausásine-mesa Ísu pukéna usásinon-tawai Yérúsaremu-naopa'a paárúwasa sáwívarawai awánaraawe.

54 Ísu puwúmba i-kwáásítí kawáánákówé kwená i-kwáásíyé Ísumbo kárakwimaresamo máyówai marímo tówanamo amápa-tantaa'o paárúmba awánésa ávááraumai táátavesa ésa sésa árai'a kwemá Áánútu ááninkoman-íye siráawe.

55 mináimbá sumbá sáwívar-inimba awánanae sésa tumbá némpa'a tamésa awánara. minínintómbá Káriri-ayampakembo Ísun-ánaaembo kwa'maésamo áwa'naa úmaesamo Yérúsaremuva'o tiráan-inintompinkemba

56 moórá-inimba Mágátáraa-naopakem-ininko áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba Yémésinte Yósépite tinówa áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba Sépéti ááninkai tinówa úwasa évakar-inintonkwara'a tamésa awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Mááka 15:42-47, Árúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

57 minínintómbá tamáyówana enónka'a moóráwai óisankwarawai áwí'a Yósépi Árimátíyaa-naopakewai Ísun-aaiyavena áraire súwai

58 Páírátinopa'a téna séna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana kwená i-kwáásiyávéna séna Ísun-auma maimái áméro súwasa mirá uwaná

59 Yósépi Ísun-auma tamaimái aúná-ampantavimba asááumai

60 maimaéna kemó púwónasamo utamásínkéne sénamo aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámarena óika'a anón-ontandei awááumasuwena kúwasarai

61 Máriaa Mágátáraa-naopakem-ininko úwana araámáo úwasarai mara'á mésarai Ísumbo utamánkóm-buri-aivimba karátuwesarai méraaiye.

Páíráti utamánkáapa'a kárákwiyoro siráin-kwasai.

62 minínínkáí kará'matuwesarai máyóyasa usá aaváyaavimba savaatirá'á mono-káwáá-kwáásiyé amáán-kawaa-kwaasiye Páírátinopa'a tóyo ésa

63 sésa anóndakoo úwoimo aúvamai máyáinka'a kampar-áintémó siwái séna kaumbo-táwai maisuwé'a púwóndavinkemba usásinanaumne siráimba ísaraundaya sáaka'a makáundaya po

64 i-kwáási ti'márénasa kaumbo-táwai utámaráam-buri-aivimba kogárákwiresa awánaaro. kwená kwayó-kwáási kwenáuma asímbaesa aúpá'á utámaresa sésa pukáimpinkemba usásinkaiye seváinivo. mirán-áimbó síyanamo éna minkámpár-áínkó ááémo siráin-kampar-ainkomba usáyaaitaivainivo suwaná

65 Páíráti séna kentí i-kwáási ti'máréwasa sentení'a umái mimbúrí-áivimbá kawé'á umái kárákwiyoro súwasa

66 kwésa kwaási murí-áivimbá usáveraavo sésa sanómbá maimaésa móaraapamaranae sésa kurésa mirá maúmaresa i-kwáási mátiyuwesa kóuraawe.

28

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mááka 16:1-10, Árúku 24:1-10, Yóni 20:1-18

¹ Yútaa-kwaasimo agándon-kanaa ánásowasarai sontaará'á usá aaváyaavimba aaváúmá usónka'a Máriaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araámáó úwasarai Ísumbo utamánkáapa'a koawánanae sésarai kuyambá

²⁻³ anóm-barima tówana Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakemba kuména kwenóikakemba aaváúmó usénamo intembá kwéuwana kwená unáánkwtóirakemba ainánkómó intembá kwayání'a kwégowana kuména murí-áigón-óika'a makón-ontamba kunakwátuwena minóntánk'á mara'á máyowana

⁴ mimbúrí-áír'á'ó kárakwiyuwai ávááraumai táá'a kówasa tiyántámbá kwétowana tímáávomba kavúkuraiye.

⁵ kárakwiyuwai mirá kwéuwasarai minkáér-ínimbá kuyaná kwíyómpakewai minínínkáí simátimena séna íma táá'a kaíno Ísumba taaira'á tuvúwówana púwíwaimba taawánayae sékaimo téyamba ísaraumne.

⁶ kwemó siráintemba pukáimpinkemba usásinena kówéna íma maanká'á máyáivo utamánkaraampimba uawánékai

⁷ isaaisékai kwená kwayó-kwáásí kosimátimekai sékai Ísu pukáimpinkemba usásinena kentí aiva'á Káríri-ayampa'a kwína'a koawánanaaowe. mináímbá kosimátímékaiyo siráiyé.

⁸ súwasarai minínínkáí avekáámbá utamánkópa'a tuwésarai táátavesarai uyaná tirunkó aamoí úwasarai kwená kwayó-kwáásí kosimátimiyantavairai aampa'á kuyambá

⁹ Ísu minínínkáí tuwánéna séna náávava máyaayano súwasarai anóndakoma iyé-ímáyáá ésarai kwenaísamaivimba tamésarai aísamaira'a tátoresarai kwená imáyáa mósá máróyana

¹⁰ Ísu simátimena séna kesívá'awaawi kosimátimiyasa Káríri-ayampa'a komésa suwánaaro Ísu siráiyé.

utámárópa'a kárakwiraawaiti kwaasái.

¹¹ Ísu mináímbá súwasarai kwemó súntemba minínínkáí aampa'á kuyambá utámárópa'o kárakwiyun-i-kwaasi évakarawai Yérúsaremu-naopa'a kwésa mono-káwáá-kwáásí paárún-tantaa'a kosimátímúwasa

¹² mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye torupamáí mésa aái simái mimbórá-áímbá símaresa utámárópa'o kárakwiyun-i-kwaasi anón-ontamba tímésa

¹³ simátimesa sésa maarán-áimbá simátíméro. no'wáamba suún-kwaiguráunasaya Ísuna kwayó-kwáásí tésa kwenáuma umóyámbá maimaésa kóuraawe kosimátíma'mae'a nááóro.

¹⁴ Páírátimo mináimbó isáínataamo éta moóra-ainkwará'a simáménanaya keinárawa'a íma aaivimbá maitinkániye suwasá

¹⁵ miní-kwáásí isésa óntamba maimaésa kurésa sunten-áiné su'mai kosimátíma'mae nááúwana mináinkó kóyáwé úwasa ísaraamba ívékwará'a Yútaa-kwaasi kwéisaawe.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mááka 16:14-18, Árúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁶ Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba moóra kumbaimái-kwaasi Káríri-ayampa'a Ísumo minómáká'á komáéromo sirón-omaka'a komáyówana

¹⁷ miwí túranka'a paárúwasa awánésa kwená imáyáa mósá márówasa évakarawai kaer-ímáyáá ésa sésa Ísu pukáimpinkemba usásinkaiyo. ó'owawa iyó suwaná

¹⁸ Ísu miwítí egwaa'á taména séna Áánútu asirayámbá siména séna kwíyómpare maraparé kárákwiyuwo simbá

¹⁹ pó'a mindáyave'a amápa'-marava'a kesáái simátíma'mae nááiyasa kesí kwaási-i'a ésa kesivowé kemá kwenááninkowe kwenamankóé tarúmai máyaiya'a kentáásúwíka'a nombá pétinke'a

²⁰ simátímakaunda-aimba kwarésa asiramái tátoraigwae sé'a simátíma'mae iyóro. maramá kwáyaindara'a keinárawate mé'a ívé'o kwáyáin-tantaa'o ánásaindara'a keinárawate ménaundayave'a imáyáa úmae iyóro Ísu siráiyé.

kemá Mátíyu sún-da-aimba ánásaiye.

Mááka

Ísu kwíyómpa'a irówana Mááka moórá-kwaai aiyayaamba umái siyáánkai-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Ísu Áánútu ááninkon-aii agaimakáiyé. Mááka moórá-awí'a Yóni Mááka kwemá Yérúsaremuva'a kwenamáápa'a ména anón-éna Pítaante Póronte túwa'naa umai mayáí mairáiyé. Árómaa-kwaasi Ísun-aii isáígwáé séna maanáúvái agaimakáiyé. Árómaa-kwaasi asirayánkó tirááíma tain-kwáásín-owe séna maarán-áímbá agairáiyé. Ísu asirayámbá tokéna tí'o ún-kwaasi asóvamatinkena taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwéna sáwí-imayaaó tátokaimpinkemba ayútínkaraiyé. mirán-áímbá Mááka agaimakáiyé. Mááka agairáin-ainkona ayáírá'á maarán-táúntámpímbo [] kwáyáin-aimba moórá-kwaasi agaimakáiyé.

Yóni nombá pétinkowai simátímakain-kwasai.

Mátíyu 3:1-12, Áríku 3:1-9, Yóni 1:19-28

¹ Áánútu ááninko Ísu Káráísiti kwená áséi-kwasai maarámán-iyé.

² naaóv'á moóráwai áwí'a Yóni íma máyonka'a Áánútun-aii simátímakowai áwí'a Áísáya Yónin-aii simái agaimaréna séna

Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái maímaéna ená aiva'á kwéna ená aambá kwirankéna

³ kavóná-marava'a ména aayamáírakemba séna isóígona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí iyana minámpá'á kwíno Áánútu siráiyé

Áísáya agaimaréna sirónka'a Yóni paárúwana mináímbá paáruraiyé.

⁴⁻⁵ Yóni nombá pétinkowai kavóná-marava'a komáyowasa Yútiyaa-ayampake Yérúsaremu-naopaken-kwaasi amápa'a Yóninopa'a tuwaná simátiména séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a tíyana sáwí-imayaa maitiyuwáina'a nombá pétinkanaumne súwasa sáwí'o uráamba paárumai avora'á simámúwana Yóni Yótáni-nompimba nombá pétinkaraiyé.

⁶ Yóni póígo áwí'a káámeri kwená áyáu-kwatoí iréna aúwarasinei ámúr-anda uréna a'nóríné kwantáámíkóná aúwé mintóné su'mai kwénéna

⁷ simátimena séna moórawai kesínaaemba tíniwai kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uvóví'a ónaumne.

⁸ kemá nombá pétinkaundanivo kwemá Áánútu amankómbá ai'maráínana kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye siráíye.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Mátíyu 3:13-17, Árúku 3:21-22

⁹ minkánaá Káríri-ayampakemba Násareti-naopakemba Ísu túwana Yótáni-nompimba Yóni kwembá nombá pérankowana

¹⁰ Ísu nompínkémbá usásinowana sokón-tawaai taaínkarúwana Yóni awánómba Áánútun-amanko mááiraamba úmaena Ísu ane'á kumbáyowana

¹¹ kwíyómpakemba aaiǵowé su'mai séna emá kesááninko óna'a ená imáyáa kwée'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráíye.

Sáátáánigo Ísumba áísaa umai awánanae siráin-kwasai.

Mátíyu 4:1-11, Árúku 4:1-13

¹² súwana Áánútun-amankoma Ísumba simámuwana kavóná-marava'a komáyowana

¹³ kae-kwáái aiyayaan-do'waamba 40 no'waamba komáyowana Sáátáánigo Ísu sáwí'o índá awánanae séna ó'on-o'on-aimba súwana Ísu íma sáwí'a éna aváá-kwánkáán-umai máyowasa kwíyómpakemba Áánútuna kwayó'nárawa'a kumbésa áwa'naa umánkaraawe.

Ísu éiyain-kwaasi tááyarain-kwasai.

Mátíyu 4:12-22, Árúku 4:14-15

¹⁴ naaémba Yóni Káríri-marara-kawaanako áwí'a Éróntintavena séna sáwí'a uráíye siróntavena Yónimba ándáva'a máankowana máyowana Ísu Káríri-ayampa'a kwéna Áánútuna áséi-kwasai simátimena séna

¹⁵ Áánútu kwená kwaásira'o kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútuna áséi-aintave'a áraire seró siráíye.

¹⁶ mináimbá simásuwena Káríri-kwaaunkon-awampakavamba kúmba kae-kwáásiráí méсарai awaaó áwí'a Sáímoni úwana áváko áwí'a Éndaru umái méсарai miwítí mayáímá pósarai noyáá'a to'mái tímapa'a kwénaaesarai kwase-únámbá nompí tukóyana

¹⁷ Ísu simátimena séna kesé tekaiyó. noyáá'o to'máímo tímapa'o kwénaaoyantemba aúná-mayai tíménakai kwénaaikai kesáái simátímapa'a kwénaaiyasa kesópa'a teró súwasarai

18 minkwásé-únámbá tuwésarai kwesé kurááiyé.

19 kwesé kuyaná Ísu sáwíyanka'a kúmba kae-kwáásírái mézarai Sépéti ááninkai awaaó áwí'a Yémési úwana áváko áwí'a Yóniye nompí-sípívimbá mézarai kwase-únámbá to'mayaa kwéuyana

20 Ísu tuwánéna tááyowasarai mindómpí-sípívimbá tivowáné kwená mayái-kwáásiyé tiyuwésarai Ísuwe kurááiyé.

arumpimbá taraváá-kwámbá máyowaina kwaasái.

Árúku 4:31-37

21 Kápénéamu-naopa'a komáyómba Yútaa-kwaasi monor-áimbó kwéison-kanaa túwana Ísu mono'-náúmpá'á uména kwenáái simátimuwasa

22 isésa asiramái súntavesa sésa áamámba sentenkáání'a íma kwésivo anón-kwaasigoraamba kwésiye sésa táátavai uráawe.

23 táátavai uwaná mimbónó'-náúmpá'á moórawai kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyon-kwaasigo ména

24 anónka'a séna Ísu Násáretivakewaima óne. kentáá nóra taéwa tasínkambaiya ánásaniyono. embá awánáúndawai Áánútuna kawe-kwáyó'ná'á óne súwana

25 Ísu taraváá-kwántánéna asiramái séna aaiseré minkwáásí tiyuwé kóaaó súwana

26 mintáraváá-kwánkó minkwáásí toká'mái tuvámbarowana aiyayaanko sápisimaguwana kwáá'a túmaena arumpinkémbá kóúwasa

27 awánéna táátavai ésa keáimbá sésa mindóra'iyo. aúnaí'an-iyé. kwemá taraváá-kwántávéna asiramái kwésisasa sintembá kwéowe suwaná

28 mirá úwasa Káríri-ayampa'a Ísun-aaí kóyáwé úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasj asóvatinkarain-kwasai.

Mátíyu 8:14-17, Árúku 4:38-41

29 isówasa mono'-náúmpá'á tuwésa Sáímoninte Éndaruntei mindáraití naaúmpa'a iyúmba Yémésiye Yóniye Ísuwe umái iyúmba

30 Sáímoni aísáankomba kokotámba kwéankowana máyowasa Ísumba simámúwana

31 iséna kwenópa'a téna ayáánka'a táto'mai usásinankowana kokotámba ánásowana usásinkwena toómbá agaimái tímakaiye.

32 toómbá agai-timúwasa enónka'a tí'o ún-kwaasiyonkwara taraváá-kwámbó tirumpimbó máyón-kwaasiyonkwara'a tí'maesa Ísunopa'a mátínkówasa

33 mindáópaken-kwaasiyomba amápa'a ontará'á torupowaná

34 Ísu ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasiyomba asóvamatinkena taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maituyuwówasa mintáraváá-kwántómbá Ísuntavesa Áánútu ááninkoman-iyé sésa kwembá awánontavena aaiséráaro Ísu súwasa kóuraawe.

Ísu Káríriwa'a simátímakain-kwasai.

Árúku 4:42-44

35 kóuwana irataró'á Ísu usásinena mindáópa'a tuwéna námúnaa síndayavena íma kwaási máyópa'a koména námúnaa kwésena máyowana

36 Sáimoni kwená kwaásiye Ísumba avakáá-umai

37 awánésa sésa amápa-kwaasi embá kwéavakaa-owe suwaná

38 Ísu séna ó'on-daopimpakwarata kwénaaeta kesáái simátímapa'a koónaumne. mirá ónaundayave'a túne séna

39 Káríri-ayampa'a mono'-náúmpímpá'á kosimátímapa'a kwénaaena tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitiyuwówasa kóuraawe.

Ísu áúma karón-kwaasi kawé'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 8:1-4, Árúku 5:12-16

40 moórá-tawai Ísunopa'a áúma karón-kwaasigo téna anóndakoman-iyé séna aísamaivimba takívairéna séna kentávénamo ankáínamo e kanaán-umai aúnaí'a umásinkaniyono súwana

41 Ísu arumbá úwana ayáándeí ane'á tátorena séna mirá ónaumpo enáúra'a karevú'a kawáúgwiye séna

42 avekáámbá kawé'á umánkowana kawáúguwana

43-44 Ísu asiramái séna enáúra'a kawáúgwimba po Mósesimo siráintemba mono'-máayái-kwáásítópa'a kwéma enáúma máagaraatinke póima tímínasa Áánútuntavesa isámai tuvú'mái agayáiyasa amáparawai awánésa áúrakemba kawáúgwiye sénááowe. ánivo enáúra'o umánkaunda-aimba simátimunavo se kwaaó Ísu súwana

45 minkwáásígó ivátuwena kawé'á umánkon-aimba simátíma'mae iyúwana mináínkó kóyáwé úwasa sáwívarawai Ísu tíniye sésa kentí naaópimpa'a torupamáí máyówana mindáyavena Ísu íma naaó'-nao'a kúmba kwaási íma máyónkavamba máyowasa naaó'-naoken-kwaasi kwenópa'a tóyo uráawe.

2

Ísu aísamai pukówaimba kawe'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 9:1-8, Árúku 5:17-26

¹ évaka'-no'waamba kwaéna Ísu Kápénéamu-naopa'a kúmba kwená naaúmpa'a máyowasa sáwíva-kwaasi isésa

² torupésa mindáúmpá'á sisipáá ésa pááimpakwara'a sisipáá umásowana Ísu kwenáái kwésimatimuwasa

³ éiyain-kwaasi aísaimo pukówaimba taagwiya'maésa tumbá

⁴ mindáúmpá'á sáwíva-kwaasi sisipáá uwasá íma kanaán-umai iyóra'naraan-esa naanamiva'á taagwiya'maésa umésa avaa'á akósámaresa ándára tátoresá túwówana kumeémena Ísumo máyonka'a aúranka'a kumúwana

⁵ Ísu taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawe'á umánkaniye-imayaa umbá Ísu tuwánéna aísaimo pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa

⁶ amáamba sun-kwáási mésa

⁷ imáyáa ésa sésa nóra séna mirá siyó. Áánútu kweyáá sáwí-imayaa maitiyuwánívo kwaási íma mirá ónááovo Áánútumba aká'áamba kwésimankaiye-imayaa ésa suwaná

⁸ Ísu minímáyáámó umbá awánéna simátimena séna nóra séra mirán-imáyáá kwéoo.

⁹ moóráwaimo aísaimo pukáindawaintavaimo sénamo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne sínasamo ésa áraira sií. kampará siíyo sénááowe. ánivo moóráwaimo aísaimo pukáindawaintavaimo sénamo eyáárika'a usásine ená kwandaaimá maimaé kwaaó sínasamo ésa áraira sií. kampará siíyo awánanaaowe.

¹⁰ kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai marapá'á máyaunda kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-asirayamba tokáunda pó'a agaráátínkáanda awánanaaowe séna aísaimo pukón-kwaasiyavena séna

¹¹ isaaó. usásinke ená kwandaaimá maimaé naaópa'a kwaaó súwana

¹² amápa-kwaasi túranka'a usásinkwena kwená kwandaaimá maimaéna kúwasa amáparawai táátavesa ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa íma awánaraundai'a isa'á awánáúmne sésa táátavesa ésa tiyáamba tóipimba áákaawe.

Ísu Áríváimba ááyarain-kwasai.

Mátíyu 9:9-13, Árúku 5:27-32

¹³ Ísu tuwéna Káríri-nonkwaaukon-awampa'a kúwasa sáwíva-kwaasi kwenópa'a torupowaná kwenáái simátimena

14 kwéna awánómba Árávíási áániŋko áwí'a Árívái táákísimo máyón-daumpa'a máyowana Ísu awánéna séna usásine kesé tiyó súwana usásinena kwenánaaemba kwa'maéna kuráiyé.

15 kúwasa Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé Árívaina naaúmpa'a umésa toómbá nowasá táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé sáwíva'a Ísun-ánaaemba kwa'maéna Árívaina naaúmpa'a umésa nowasá

16 áamáán-kawaa-kwaasivinkemba áamáamba sun-kwáási Ísumo táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé toómbó kwénomba tuwánésa Ísuna kwayó-kwáásiyávésa tísaa esa sésa nóra sénawa táákísimo máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'o on-kwáásiyé Ísu toómbá kwénaiyo suwaná

17 Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawé'ó umáímo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo tí'o in-kwáási kwétuwa'naa-iyé. mindáyave'a arupí umái máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a íma kunkáumpo sáwí'o umáímo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a kunkáumne Ísu siráiyé.

toómbá aawesuráan-kwasai.

Mátíyu 9:14-17, Árúku 5:33-39

18 moórá-tawai Yóni nombó pétinkowaina kwayó-kwáásiyé áamáán-kawaa-kwaasiye Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésuwasa évakarawai Ísumba taáísaa esa sésa Yónina kwayó-kwáásiyé áamáán-kawaa-kwaasiti kwayó-kwáásiyé moórá-mora-tawai Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésevo ená kwayó-kwáási íma mirá ésa toómbá úwoi kwénaawe. nóra ésa mirá kwéoo suwaná

19 Ísu séna moóráwai aaraí mayáíndawai amááraawi tanómba kautimínimba miwísé máyainasa aamoí ésa mintómbá íma a'áo sénááoyo úwoi nánááowe.

20 naaémba minkwáásígómbá aí'maesa kówiyasa minkánáamá amááraawi tirunkó sáwí'a ínasa toómbá a'áo sénááowe. Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyíníntavena mináímbá siráiyé.

21 Ísu mináímbá simásuwena séna ááéraan-ampantamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúna-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó íyana aúna-ampanta sáwí'a ínana ááéraan-ampantao aúna-ampantaraani'a íma íníyé.

22 aúna-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúna-anda-aran-domba anón-éna ááéraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atigwiniye.

mindáyavesa aúná-anda-aran-domba aúná-sipisipi-
auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawe Ísu siráiyé.

Ísu savaatirár-áimbá siráin-kwasai.

Mátíyu 12:1-8, Árúku 6:1-5

²³ moórá-tawai Yútaa-kwaasi agándon-kanaara'a Ísuwe
kwená kwayó-kwáásiyé úwíti-ton-kigauvimba kwégwesa
kwená kwayó-kwáási úwíti-aramba kútúmai ásimá pítuwesa
kwénowasa

²⁴ áamáan-kawaa-kwaasi tuwánésa Ísuntavesa sésa
maisaaó. ená kwayó-kwáási agándaan-kanaama aambá
áúmbakaawasa mirá kwéowe suwaná

²⁵⁻²⁶ Ísu séna naaóv'á Tévítimo urómba aúváivimba
agaimarón-ainkona ááimba íma ísaraawe. aiva'mónó-
káwáán'á áwí'a Ápáyata máyonka'a Tévítiye kwená
kwaásiye táái kwétinkowana Tévíti Áánútuna mono'-
náúmp'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna
kwénena kwená kwaási timúwasa naráawe. mintómbá
úwoi-kwaasi íma némaembanivo mono'-má'yái máyón-kwaasi
némáembani. Tévíti mintómbá umairéna timúwasa nonká'á
Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a
áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe.

²⁷ Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna túwa'naa ínintavena
agándain-kanaa maréna kwaási aiva-tántáá'á maréna
agándain-kanaama naaén-tantaa'a póna túwa'naa ínintavena
makáiyé.

²⁸ kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-
kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaamo
kwaásimo mayái kwémayaamba kendéimán-iyé Ísu siráiyé.

3

ayáámba kawévaigurain-kwaasigona kwaasái.

Mátíyu 12:9-14, Árúku 6:6-11

¹ moórá-tawai Ísu mono'-náúmp'á iyúmba moóráwai
ayáámba kawévaiguron-kwaasi máyowasa

² aaivimbá mayankánae kwésuwai mésa Ísuntavesa sésa
agándaira'a póna minkwáásímó kawé'ó umánkainataamo éta
táto'maiya aaivintá mayankánaumne sésa Ísumba awánomba

³ Ísu ayáámba kawévaiguron-kwaasiyavena séna kemó
máyaundara'a tiyó súwana mirá úwana

⁴ Ísu miwíyávéna séna kentáásí áamáan-aimpimba nóin-
aina kwáyáiyó. agándai-kanaara'a póta kawé'-má'yáiyá
kwémayaum. sáwí-mayaiya kwémayaumno. kwaási áwa'naa
onanayá kawerá umáiyá méni. inkámónanaya puwíniyo.
tísaa ena súwasa íma aai suwaná

5 Ísu móyuwana meyuwana éna áwáá'a títuwena kwaásiyavaimo ímo imáyáamo kwéontavai arumbá kwéuwana ayáámba kawévaiguron-kwaasiyavena séna enayáámba árútuwao súwana ayáámba árútuwowana kawé'á umánkowasa

6 áamáan-kawaa-kwaasi mono'-náúmpá'á tuwésa avekáán-umai Éróтина kwaási torupésa Ísumba nóraumaiya tuvuwónaundaya'iyó sésa áamáayu-aimba siráawe.

sáwívarawai nonkwaaúnkón-awampa'a kuráan-kwasai.

7 Ísu tiyuwéna kwená kwayó-kwáásí t'i'maena Káríri-nonkwaaunkon-awampa'a kúmba sáwíva-kwaasiyomba Kárírivaken-kwaasi Yútiyaavaken-kwaasi

8 Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Ítúmiyaa-ayampaken-kwaasi Yótáni-nonkona menávápákén-kwáásí Táyaanaor-ayampaken-kwaasi Sáítóni-naor-ayampaken-kwaasi miráumaivaken-kwaasiyomba Ísuna mayái-áímbá isésa Ísunopa'a tóyo uwaná

9-12 sáwíva-kwaasi asóvamatinkowasa mindáyavesa tí'o ún-kwaasiyomba asóvamasinkainkwaé sésa Ísunane'o tátoraiyanesa kwenkuvará'á úmaesa kwéiyuwasa tirumpimbó taraváá-kwámbó máyon-kwaasi Ísumba awánésa mara'á kumbésa anónka'a sésa emá Áánútu ááninko óne suwaná Ísu asiramái séna Áánútu ááninko óne sé'a íma simái paároro séna kwená kwayó-kwáásí simátimena séna sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a ésa siméntáyuwaavo nompí-sípí maimaé'a egwaa'á másínkáaro siráiyé.

Ísu kwená kwayó'nárawa'a tááyarain-kwasai.

Mátíyu 10:1-4, Áríku 6:12-16

13 Ísu omápa'a uména évakarawai usásintinkanae séna tááyowasa kwenópa'a iyúwana

14 minkwáásívínkémbá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi usásintinkena séna kesí aantá-kwaasi é'a mé'a kesáái kosimátimapa'a kónááontave'a t'i'maré'a

15 tirumpínkémbó taraváá-kwámbó komaitiyuwánááon-asirayamba timúnda miráyávé'a usásintinkaumne siráiyé.

16 miwí túwí'a Sáímoniye séna aúna-kwí'a tamámena Pítaawe súwaima séna

17 Sépéti ááninkorai túwí'a Yémési Yóni aúna-kwí'a Poanésiye súwairai minkwíkóná ááimba kwíyónaaimo siwái áráakaiye súwairaiyavena séna

18 moóráwai Éndaru moóráwai Vírípi moóráwai Pátóromu moóráwai Mátíyu moóráwai Tó máasi moóráwai Árávíási

ááninko áwí'a Yémési moórawai Tátiyasi moórawai Sáímoni kwemá Árómaani-kamaani-kwaasi ti'mátuwanae siráiwai
 19 moórawai Yútási Isakérióti kwemá naaémba Ísumba kwená namuro-kwáásirá'á agaráátínkaraiwai miráumai-kwaasi Ísu usásintinkena naaópa'a koyauwékáiyé.

Ísunte Píyésepuntei kwaasái.

Mátíyu 12:24-32, Áríku 11:14-23, 12:10

20 Ísu naaúmpa'a iyúmba ó'onkwara'a sáwíva-kwaasi torupésa sisipáá untávái Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé toómbá íma kanaará'á umái notávésa

21 Ísumba amááraa isésa aívó'an-iyé sésa tairánáe sésa tiráawe.

22 Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Áánútuna amáámba sun-kwáási tésa sésa taraváá-kwántóntí kawááná'á áwí'a Píyésepu asirayámbá ámísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaiyuwayiye suwaná

23 Ísu tááyowasa tuwaná kwántámai-aimba simátimena séna Sáátáánigo kwesávái íma maisuwániye.

24 moórá-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa íma asiramáivakaamba kwémaewe.

25 moórá-akumba usíyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asiramáivakaamba kwémaewe.

26 Sáátáánigona kwaásimo áái'o tiyésamo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáivakaamba kwémaewe.

27 moórawai moórá-nanko avowámó asiramáimo máyainanamo éna mindáúmpákémbó umóyámbó mayáíndayavenamo éna íma úwoi uveránívo mindánkó avowámbá ánda asááúmakenamo éna uvékena kwená náaindaamba umóyámbá mayániye Ísu siráiyé.

28 Ísu simásuwena séna maísáaro. kwaási sáwí-mayai kwémaesa simái sáwí'a kwéumatinkaamba mindá Áánútu maitiyuwánívo

29 Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwáinana kwaikwai'a íniye Ísu siráiyé.

30 Ísuntavesa sésa taraváá-kwánkó kwenarumpimbá máyáiyé suntávéna Ísu mináímbá simátimakaiye.

Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.

Mátíyu 12:46-50, Áríku 8:19-21

31 mináímbá simátimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa máápa'a mésa sésa Ísuntavai tiyó se kosimáméro suwasá

32 naaúmpa'o máyón-kwaasi sésa enanówe enáúnava'maare máápa'a mésa kwéaayaawe suwaná

³³ Ísu séna kesinó nááwa'iyo. kesúnava'a nááwiya'o séna
³⁴ naaúmpa'o máyón-kwaasi tuwánéna séna kesinó kesívá'maa'a máyáawe.

³⁵ Áánútu siráini'a kwéowai kesinó kesúnava'maa'a kesímánaa'maa'an-owe Ísu siráiyé.

4

moóráwai ánýumba tu'makáin-kwasai.

Mátíyu 13:1-23, Árúku 8:4-15

¹ ókwara'a Ísuma Káriri-nonkwaaunkon-awampa'a koména aaí kwésimatimuwasa sáwívarawai tóyo ésa kwená egwaa'á tamáyóntavena nompí-sípívimbá usámaaisena máyowana nompí-sípímá kwaaún-avovomayaa'a kwáyowasa minkwáásiyómbá nonkwaaúnkón-awampa'a máyówana

² ó'on-o'on-aimba kwántámai simátiména séna

³ maísáaro. moóráwai ánýumba maimaéna kígauva'a kwégwena

⁴ máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á kunkwáyáísana numaómá túkúnasukaiye.

⁵ évakar-anayumba óntankwara'-maravimba kunkwéna paáká'-márávimbá póna avekáán-umai anón-isana

⁶ aa'á kaisaná ánú'a ayáátááka'a íma kunkéna aáyánkaguraiye.

⁷ évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó ara'násúwáísana íma arambá iráiyé.

⁸ évakar-anayumba kawé'-márávimbá kunkwéna kárúrena anón-éna arambá imái sáwívar-aramba iyéna évaka'a usáyaaitayan-aramba iyáísana évaka'a umaimái-aramba iráiyé.

⁹ kwéisaawai isámai kawé'á oró Ísu siráiyé.

¹⁰ Ísu súwasa naaémba kwená kwayó-kwáásiyé évaka-kwaasiye mésa Ísuntavesa sésa minkwántámái-áínkóná áaimba sinatá isáano suwaná

¹¹ Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kawáain-ainkona áaimba kwésimatimunda Áánútu keinárawa'a imáyáa tímisa'a kwéisaavo ó'on-kwaasi kwántámai-aine su'mai kwésimatimumpo

¹² kwéisaambanivo íma isámai kawé'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawé'á kwéowe.

isékai Áánútunopa'a tewaná Áánútu miwítí sáwí-imayaa maitiyúwáísino.

mindáyave'a kwántámai-aimba kwésimatimune Ísu siráiyé.

¹³ Ísu simátímatuwéna séna maankwántámái-áimbó simátimunda íma isáiyankakemba pó'a ó'on-o'on-kwantamai-aimbo sendá íma isánááowe.

14 mináínkóná ááimba súnnda ísáaro. moóráwaimo ányumbo tu'maráinten-umai Áánútun-ai simátímísana

15 évakar-anayumbo aampa'ó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-ai ísáawana Sáátáánigo téna tirumpinkémbá maimái úwoiva'a kwétiyuwaiye.

16 évakar-anayumbo óntankwara'-maravimba kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa avekáán-umai Áánútun-ai isésa aamoí ombánivo

17 íma tirumpimbá táto'mai kawé'á owasá Áánútun-aiyavai umbai-yántáári'a umátinkaantavai Áánútun-ai ivátukaawe.

18 évakar-anayumbo karaampimbó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-ai ísáámbanivo

19 marapár-úmbái-yántáátávái imáyáa úmae naaésa óisan-imayaa úmae kwénaaesa ó'on-o'on-tantaa'a mayánáe kwésimae naaésa mirán-ímáyááó Áánútun-ai káátasuweisasa íma Áánútuna mayái kwémayaawe.

20 évakar-anayumbo kawé'-márávimbó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-ai isésa tirumpimbá táto'mai kawé'á ésa asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa kwétuwa'naa-owasa évakarawai usáyaaitamai mayai kwémaesa kwétuwa'naa-owe Ísu siráiyé.

oómbá kúrakain-kwasai.

Árúku 8:16-18

21 Ísu simásuwena séna oómbó kúra'maraamba íma aúpá'á marésa íma aasípáa-amendaampa'a marésa avora'á mósá kwémaraawe.

22 mirámó onten-umái aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe.

23 kwéisaawai ísámai kawé'á oró.

24 tíménten-umai Áánútu miráumai tíména moórágwara'a tímíniye. mindáyave'a ísáan-aimba imáyáa umái kawé'á oró.

25 Áánútun-aimo ísámaimo kawé'ó kwéowai Áánútu túwaa'naa ínasa moórá-ainkwara'a isánááowe. Áánútun-aimo ímo ísámaimo kawé'ó kwéowai tirumpinkémbá maimayáinana íma kwéniye. mindáyave'a ísáan-aimba imáyáa umái kawé'á oró Ísu siráiyé.

ánáyumba tukáisana arambá iyáin-kwasai.

26 Ísu simátiména séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyé. moórawai ánáyumba tu'maréna

27 íma áwa'naa ena kwaéna iraréna kwéisana ánáyumba kweyáárika'a kwéanon-iyé.

28 maragómá ányunkomba áwa'naa isaná áruma kwíkéna anón-umai arambá iréna
 29 ávumq kaisaná áká'nanaaon-kanaa tisasá áká'mai kwénaawe Ísu siráiyé.

taaérankona kwaasái.

Mátíyu 13:31-35, Árúku 13:18-19

30 Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaimba nóinkara kwégawaaiyompo maarán-áimbá simátíména'a isánááowe.

31 Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba maarámán-iyé. sáwíyan-taeranko áwí'a másátati mintáígó arambá ímo ane'ó awánaraan-taeramba maravímbá u'makáawana mimpínkémbá kwíkéna

32 anón-taima anón-éna amaimá anón-amaima móivarena kóyáwé uráisana numaómá mimpímpá'á ánáamba úmarena kwémaiye Ísu siráiyé.

33-34 Ísu kwaásiyomba aaí simátimenae sénamo úmba íma avora'á siráivo kwántámai-aine su'mai simátimuwasa taaímbai súntemba móisaiyuwowana mináyáirákémbá simátimuwasa móisowana miráumai simátiména ánivo kwená kwayó-kwaási kwesé máyonka'a mináínkóná ááimba simátíma'mae iráiyé.

anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.

Mátíyu 8:23-27, Árúku 8:22-25

35 mitáwai enónka'a Ísu kwená kwaásiyavena séna nonkwaaúnkóná menávápátá kónáe súwasa

36 ó'on-kwaasi tiyuwésa Ísumba áí'maesa nompí-sípívímbá usáatesa kuwasá évaka'-nompí-sipigwara'a kumbá

37-38 Ísu misípígó ayááivá'á aún-kwaigurówana anón-unda torówana nonkó tuvántááva éna nompí-sípívímbá ógwitowasa kunávekunavo sésa inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa anóndakoo kesí imáyáa íma inatá puwúnavaíya súwa'naa uwo suwaná

39 usásinena asiramái séna úndáonte nonkóntéyavena maiváyákaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana nonkómá kararépaguwana

40 Ísu simátiména séna nóintavaiya kwéinkaiseo. kentávé'a nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo súwana

41 táá'a kówasa keáimbá sésa nóran-kwaasiya énawa úndáoe nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáámba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

5

taraváá-kwámbá arumpinkémbá mayáúkain-kwasai.

Mátíyu 8:28-34, Árúku 8:26-39

¹ simásuwesa mindómpí-sípívímbá kumbá Káríri-marama tínaaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa mimbárává'á kumbá

²⁻⁴ Ísu mindómpí-sípívínkémbá mimbárává'á ásávwana moórawai taraváá-kwámbá arumpimbá máyon-kwaasigo utamátinkó-muri-aiva'a máyomba Ísunopa'a tirái. minkwáásí kárár-umankontemba taráka-yaraka úwaima póna íma kwaási mésayavai íma kárár-umankowana ména

⁵ enómba irarómba omáka'a utamátinkó-muri-aiva'a kwénaaena kwáá'a kwétena óntandei kwenáúra'a kwétena

⁶⁻⁸ nénkakemba Ísumba awánéna isaaiséna Ísun-aóká'á taména kwená imáyáa éna áwí'a mósá marówana Ísu minkwáásígó arumpinkén-táraváá-kwánkóntávéna séna emá taraváá-kwámbá ómpo minkwáásígómbá auwé kóaaó súwana anónka'a séna Ísuwo usáyaaitamai-Isoigo ááninko ómpo Áánútuntavai ísámai sínkamonavainivo nóra umásinkaniyono súwana

⁹ Ísu séna enáwí'a náawa'ono súwana sáwíva'a máyaumpo kesúwí'a sáwívarawai úne séna máyowasa

¹⁰⁻¹³ omáka'a sáwíva-poima ména umá kwénowasa minkwáásígó arumpinkén-táraváá-kwántómbá Ísuntavesa asiramái sésa ó'opa'a íma si'maraaó. mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná mirá oró súwasa taraváá-kwántómbá minkwáásígó arumpinkémbá kárúwesa póí tirumpimbá kovérówasa mimpóíyómbá amápa'a ámémpakemba isaaiséna nonkwaaúmpíntá kumpérómba putásowasa

¹⁴ póíra'o tavíkwai úmba awánéna avekáán-umai naaópa'a kwésa kígauvimpá'o máyón-kwaasi mósimatim-besimati uwasá iséna koawánanae sésa kumbá

¹⁵ Ísunopa'a koyorupésa awánomba taraváá-kwántómbó arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwátóí úmarena kawé'á umái máyowasa koawánéna táátavai uwasá

¹⁶ Ísumo minkwáásígómbó kawé'ó umánkawasamo awánon-aine póígomo ún-aine simátímúwasa

¹⁷ iséna Ísuntavesa sésa maambárává'á ívá siyuwéya kóaaó suwaná

¹⁸ nompí-sípívímbá usámaaisowana taraváá-kwámbó arumpinkémbó mayauwón-kwaasigo Ísuntavena asiramái séna esé kónáe súwana

19 ímanivo ená naaópa'a kuré Ísóigomo arumbó umánkenamo kawé'ó umánkáin-aimba enamááraawi kosimátimiyo súwana

20 Tékáporisi-ayampa'a mindáópata Ísumo umánkon-aimba simátíma'maena kúwasa amápa-kwaasi sáwívar-imayaa uráawe.

inaamarúgonté aaraigóntéi kwaasái.

Mátíyu 9:18-26, Árúku 8:40-56

21 Ísu Káriri-kwaaunkona menávápákembá nompí-sípívimbá koyauweréna túmba moórágwara'a kwaaúnkón-awampa'a máyówasa sáwíva-kwaasi torupowaná

22 moóráwai mono'-nánká'ó kárákwirowai áwí'a Yáírasi téna Ísumba taawánéna Ísu anóndakoman-iye séna aísamaivimba kumbéna

23 asiramái séna kesiyáámumba puwíndayavena kwéivo tiré ane'á koyátorenana asóvéna kawé'á umái máino súwana

24 Ísu kwesé kúmba sáwíva-kwaasi Ísumba taúkúraa'namai kwa'maé kuwaná

25 moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininkogwara'a kwa'maéna kúmba kwembá naaeyámba kwéankowana sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima maisuwéna mináí'á íma érankowasa

26 sáwíva-sontaa-kwaasi áwa'naa uwaná óísamba tíma'mai ánásasuwowana mináí'á íma érankomba anón-ai'a umágúwana

27-28 minínínkómá Ísumo kawé'ó umátínkaron-aimba iséna séna Ísuna unáánkwátóira'a koyátóráánanama sí'a ésinkaniye séna sáwíva-kwaasimo kwa'maé kumpímbá minínínkó maréna ánaaempakemba unáánkwátóira'a tátorowana

29 mindááéyánkoma érankowana imáyáama éna asóvasinkaiye súwana

30 Ísu imáyáama éna séna kempínkén-ásíráyánkó moóráwaimba kawé'á umánkáiye séna kwántámai tuwánéna séna náawawa kesí unáánkwátóira'a tátoraina'iyo súwasa

31 kwená kwayó-kwáásí Ísumba simámesa sésa úwé sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a úmaesa iyómpimba tátokaavo náawawa kesí unáánkwátóira'a tátoraina'iyo nóra séwa kwéseno suwaná

32 tátokaiwaintavena mógara'megara úwana

33 minínínkó imáyáa éna séna asóvasinkaiye súwana ayántámbá kwétowana Ísu aísamaivimba kumbaéna asóvamankon-aimba simámuwana

34 Ísu séna kesímánaako kentávái se árai'a súwa'naa íníwaiman-iye sénda póna áí'a éránkáivo kawé'á umái kwaaó Ísu siráiyé.

35 Ísu mináimbá kwésuwasa mono'-nánká'ó kárakwirowaina naaópaken-kwaasi tésa Yáirasintavesa sésa enayáámúnko pukáivo anóndatavai ténavo simámiyo suwaná

36 Ísu mináimbá iséna ivátuwena Yáirasintavena séna mináintávái íma áákar-aaka'a éma kentávái ísámai kuwo séna

37 kwa'maésamo kun-kwáásiyóntávéna maanká'á méwaro séna Pitaante Yémésinte kwenáváko áwí'a Yóninte tí'maena kúmba

38 sáwíva-kwaasi mono'-nánká'ó kárakwirowaina naaúmpa'a torupamáí mésa anón-ivi'a kwétowana Ísu iséna

39 naaúmpa'a usávé'mai iyéna séna íma ivi'á taaró. minárásí íma pukáivo úwoi aúmá kwaiguráíye súwasa

40 Ísun-awiráái suwaná tí'mátuwowasa máápa'a kunákárúwovana minárásígó anóvowiye kwená kwayó-kwáásiráúm tí'maena minárásígó pukópa'a iyéna

41 ayáánka'a tátorena kwenááivinkemba simámena séna tarita kumi mirámó súmba kwántámai séna inaamarúgóo usásinaao súwana

42 usásinkwena sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima maisukáin-inaamaruma usásinowasa awánésa táátavesa uwaná

43 Ísu asiramái séna kemó únda-aimba íma simátíméro séna minárásígómbá toómbá áméro siráíye.

6

*Násáretivakewai Ísumba tínaaemba umánkaraan-kwasai.
Mátíyu 13:53-58, Árúku 4:16-30*

1 minkákémbá Ísu kwenamáápa'a kwéena kwená kwayó-kwáásiyé kumbá

2 Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaara'a mono'-náúmpá'á iyéna aai simátimuwasa sáwíva-kwaasi iséna táátavai ésa sésa náávakena kawer-ímáyáá mairéna kawer-áimbá kwésimasimenayaawa nááwawa asirayámbá ámisana kawé'-má'yái ímo awánáúnda-mayai kwémayaiyo.

3 kwentáámó awánáúnda taainéí évaka-tantaa'o kwéiwaiman-íye. Máriyaa áánimba éna Yémési Yósisi Yútási Sáimoni tuwaaómán-íye. kwenáúnava'a maanká'á máyáawe. maankákéwáímá póna úwoi-kwaasiman-ivo náávakena mináimbá isénawa minásíráyámbá mairénawa kwésiyo sésa kayorésa tínaaemba umámúwana

4 Ísu simátimena séna Áánútun-aaí simátímíwai ó'on-o'on-daopa'a kwénaaisasa kwenáwí'a mósá kwémaraavo kwená naaópa'a komáyáimba kwenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasiman-íye sésa kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe Ísu siráíye.

⁵ kesáámó úndanten-kwaasima éna íma súwa'naa íníye suntávéna ímo awánom-bayai moórá-mora-mayaiye su'mai mairáíye. moórá-mora tí'o ún-kwaasi tine'á ayáándeí tátorena asóvatinkena

⁶ kwenamáápakén-kwaasi sésa íma súwa'naa íníye sun-áíntávéna imáyáa uwááena naaó'-nao'a Áánútun-ai simátímapa'a kuráíye.

Ísu kwená kwaási mayáír'á ti'mákain-kwasai.

Mátíyu 10:5-15, Áríku 9:1-6

⁷ Ísu kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tááyowasa tuwaná kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'mae'a nááóro-asirayamba tíména séna kaesé umásuwe'a nááóro séna

⁸ asiramái simátiména séna aampa'ó kwíyamba íma moórá-yantaa'a maimaé'a koró. toómbá íma maimaé'a kwé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a óntamba íma maimaé'a koró. tááúmba vaimaé'a

⁹ tísamai-anaamba kwimaé'a moórá-mora-umai unáánkwátói timantenká umái kuvé'mae'a koró.

¹⁰ Áánútun-ai simátiménaaontave'a moórá-naopa'o kwíyasamo naambó timíya'a mindáúmparé su'mai mé'a kentí mayái maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró.

¹¹ moórá-naopa'o kwíyambo naambó ímo tímésamo kentáímo ímo isáíyanamo éna Áánútu mindáópaken-kwaasi íma aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakem-baramo uwáéntemba unté'a koró Ísu simátimuwasa

¹² kwená kwayó-kwáási isésa naaó'-nao'a kwénaaesá kosimátimesa sésa sáwí-imayaa tínaaemba umáme'a Áánútumpa'a teró sésa

¹³ taraváá-kwántómbá kwaási tirumpinkémbá komaitiyuwésa tí'o ún-kwaasi taaéraampinken-domba atínkáva'a kuwasá asóvatinkava'a kuráawe.

Yóni nombó pétinkarawai pukáin-kwasai.

Mátíyu 14:1-12, Áríku 3:19-20, 9:7-9

¹⁴ Ísuna mayáígón-áái símae íyúwana Káriri-mararakawaanako áwí'a Éróti mináímbá ísarai. Ísuntavesa évakarawai sésa Yóni nombó pétinkarawai pukáimpinkemba usásinkena póna kwempímbá asirayámbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye suwasá

¹⁵ évakarawai sésa kwemá Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Íráiyaa pukáimpinkemba usásinena máyáíye suwasá évakarawai sésa kwemá naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowairaamba máyáíye suwaná

16 Éróti iséna séna kwemá Yóni nombó pétinkaraiwaiman-
iye. kemá simátinkaunasa Yóni anumarambá arátúwááwana
pukáisana usásinankaisana máyáiyé Éróti siráiyé.

17-19 ááéma Éróti kwenáváko awainínkómbá áwí'a
Erotiyasimba mairówana Yóni séna enáváko awainínkómbá
aambá áumbakaawa mayááne simásima'a úwana Éróti
ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándávimba máánkarowana
Erotiyasima Yóni ááiyavena aaisambá séna inkamónáe
súwana

20 Éróti séna ímaniye séna Yóni kawer-ímáyáágwárá-kwáási
úntavena Éróti kwenáároi inkaiséna kwenká'á tavíkéna
Erotiyasima inkámívo séna kwenká'á tavíkéna kwenááima
ísámai kaumbo-káér-imayaa umánkena aasiyaasí koísaraiye.

21 ánivo naaémba Erotiyasina kanaamá túmba Éróti anón-
tanomba kaumái kwená kawáá-kwaasi ááipin-anon-kwaasi
Káriri-ayampaken-anon-kwaasi tímúwasa nowaná

22 Erotiyási ayáámúnko téna araimá marówasa Érótiye
toómbá naráan-kwaasiye aamoí umánkówana Éróti
minárásígóntávéna séna nóintantaatavena ankáíya
simásímína'a áméno séna

23 árai'a súnnda pó'a sísaina'a áméno. kesí maramó arááímo
táindamo e sísaina'a tasá-áméno súwana

24 anówamba koáísaa ena séna nóintantaara
komayánaumno súwana Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá
koáísaa-e mayaaó súwana

25 avekáán-úwana Érótinopa'a téna taáísaa ena séna ívé'a
Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá ará'mái táávepimba maré
simiyó súwana

26 iséna arumbá kwéumbanivo aiva'á asirayán-áimbá
siráin-aimba imáyáa éna toómbó naan-kwáásígwárá'á
ísaraantavaiye séna íma a'áo sénáe séna

27 i-kwáásí moórá ai'marówana ándávinkemba Yónimba
anumarambá ará'mái a'nómbá

28 táávepimba maréna maimaéna minárásígómbá
máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa

29 Yónina kwayó-kwáásí iséna anómba komaimái
utamánkaraawe.

naaémba Éróti Ísuna mayáígón-áái iséna séna
minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwai éna
pukáimpinkemba usásinankaisana máyáiyé Éróti siráiyé.

Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 14:13-21, Árúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

30 Ísumo mayáírá'ó ti'mákain-kwaasi mimbáyái maisuwéna
Ísunopa'a tésa amápa'-mayaimo máyón-aimba aaimó sun-
áimbá simámúwasa

31 Ísunopa'a sáwíva-kwaasi kuré ire untávésa toómbá íma kawé'a umái nowaná mindáyavena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna kwaásimo ímo máyaiyapata kométa agándaano súwasa

32 nompí-sípívimbá usámaaisesa kwaásimo ímo máyáapataawe sésa kuwasá

33 sáwíva-kwaasi tuwánésa aúyésa naaó'-naokemba marapá'á kóyo uwasá Ísun-iyai nompí-sípívimbá kumbá

34 marapá'á ásávena misáwívá-kwáásí tuwánéna arumbá umátinkena sipisípi-poi-ayuraamba miwítí kawáá íma máyówasa kewé su'mai máyóntavena Ísu arumbá umátinkena ayáátáár-aaí kwésimatimuwasa

35 enónka'a kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a

36 ti'márénasa egwaa'-náópimpa'a kwénaaesa toómbá meeyámbáráaro suwaná

37 Ísu simátimena séna kemá toómbá tíméro súwasa sáwívar-ontankaken-tomba 200 kinaaraken-tomba meeyámba'maiya tímúsina. óntamba íma kwáyáíye suwaná

38 nóraumai-tona káyáíya koawánaaro súwasa koawánésa tésa sésa sáwíyan-tomba éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwárá'á kwáyáíye suwaná

39 Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna inkwima'mái mara'á máéro súwasa

40 moóráva'a 50 kwaasi máúwasa moóráva'a 100 kwaasi máúwasa miráumai-kwaasi kwimakówana

41 Ísu éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwárá'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuwena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásí tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa noyáá'a topán-topan-umai tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa

42-44 amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-kwáásí mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitaraawe.

Ísu non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 14:22-33, Yóni 6:15-21

45 áítumai ógwitowana minkákémbá Ísu kwená kwayó-kwáásí ti'maréna séna kesí aiva'á nompí-sípívimbá usámaaise'a menávápá'-náópa'a Pétésáítava'a koró. misáwívá-kwáásí kwéti'mare'a sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna

46 misáwívá-kwáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Áánútumpa'a námúnaamo síndayavena omápa'a umáyowana

47 no'wáám̄ba aúkúwana Ísu kweyáá marapá'á máyowasa kwená kwayó-kwáásí nompí-sípívimbá non-avóvomayaapa'a máyówana maramá nénka'a kwáyowana

48 Ísu awánómba anón-unda to'maé kwétena misípí tayáto'marowasa nombó tuwintámaesamo kun-támayo'a nonkó tavímayowasa íma kumbá irataró'a Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaaena kwená kwayó-kwáásímó máyónka'a téna táyaaaitaguwasa

49-50 awánésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowasa sésa kwaántáo kwénaaiye suwaná Ísu avekáán-umai séna táá'a kaiyó aáno máéro. kemá úne séna

51 nompí-sípívimbá usámaaisena kwegwárá'á umáyowana anón-undaoma maivaiyówasa táátavesa ávááraumai uwaná

52 íma táákoma kawe'á umái méra. sáwíyan-tompinkembo sáwíva-kwaasi taaín-timuwásamo nowáiná ááimba íma táákoma kawe'á umái méraawe.

Ísu Kénésárétiva'a tí'o ún-kwaasi asóvamatinkarain-kwasai.

Mátíyu 14:34-36

53 táátavesa ávááraumai ésa kwaaúnkóná menávápá'á Kénésáréti-marava'a kumbá non-awámpá'á nompí-sípí ándáneí avíkwímaresa

54 marapátá ásávowasa mimbápákén-kwáásí Ísumba aúyésa

55 naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aimba isésa tí'o ún-kwaasi kúkutaavimba tí'maesa tóyo uwaná

56 Ísu kító'-nao'a anón-dao'a kwaivá kwénaauwasa tí'o úwai tí'mai maruká'á marésa sésa ená unáánkwátói-araira'a tátoraiyana tí'a étinkainkwae suwasá tátórówana tí'a étínkaraiye.

7

tíkwá'nái áamáám̄ba siráan-kwasai.

Mátíyu 15:1-9

1 áamáán-kawaa-kwaasiye áamáám̄ba sun-kwáásíyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo máyopa'a tésa

2 tuwánomba Ísuna kwayó-kwáásí évaka'a tiyáám̄ba íma sese un-tiyáándéí toómbá kwénowasa

3 Yútaa-kwaasi áamáán-kawaa-kwaasiye úwoi-kwaasiye tíkwá'nái áamáám̄ba kwáróntavesa tiyáám̄ba sese umásukesa toómbá nésa

4 máákétirakemba naaópa'a iyésa tiyáám̄ba sese umásukesa toómbá nésa tíkwá'nái áamáám̄ba ó'on-o'on-amaamba kwarésa tááve'a nonánámá anavéúmbá sese uráawe.

⁵ áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé Ísunka'a torupésa sésa ená kwayó-kwáásí nóra isasá kentáá síkwá'nái áamáamba íma kwarésa tiyáamba íma sese ombá toómbá kwénaao suwaná

⁶ Ísu séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-owe. naaóv'á'á Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Áísáya keinárawatavena árair-aimba siráimba agaimaréna séna Áánútu séna maawímá kesúwí'a tóikakene su'mai sésa kesí imáyáa íma tirumpimbá kwáyáíye.

⁷ kwaásiti áamáamba simái paárombanivo Áánútuna áamáamban-iyé kampa'á sembá miráráán-umai kesí imáyáa kampar-imáyáa mósá kwémaraawe Áánútu siráimba aúvávimba agaimakáíye.

⁸ Áánútuna áamáamba tuwé'a tíkwá'nái áamáamba kwétoraawe.

⁹ Áánútun-ai kwétuwaantavai miwá anondá kentááiyavai aamoí kwéowe.

¹⁰ naaóv'á'á Mósesi séna kentinóvowi túwí'a anómba oró. ánivo anóvowimo sáwíkaambo simátinkaindawaimba tuvuwíyana puwíníye Mósesi siráivo

¹¹ keinárawa'o siráamba moóráwai anóvowiyavena simátimena séna moórá-yantaa'a Áánútundeiman-ivo íma kanaán-umai timénaumne siréna

¹² anóvowima íma kwétuwa'naa-iyé. mirámó ontávái kanaán-iyé kwésewe.

¹³ mirá-sáwí'ó ontávé'a Áánútun-ai tuwé'a kentíkwá'nái áamáamba kwéware'a kentáái kwésimatimewe. miráráání'a kwéowe Ísu siráíye.

*kwaásimo sáwí'o umátínkáin-tantaakona kwaasái.
Mátíyu 15:10-20*

¹⁴ Ísu mináimbá simátímatuwena kwaásiyavena teró súwasa kwenópa'a tuwaná séna simátíménda isé'a kawé'á oró.

¹⁵ máápaken-tantaa'o naawái íma kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tirumpinkén-áínkó kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye. [

¹⁶ kwéisaawai isámai kawé'á oró] Ísu siráíye.

¹⁷ Ísu simásuwena minkwáásíyómbá mátiyuwena naaúmpa'a umáyowasa kwená kwayó-kwáásí sésa mináínkóná ááimba simásimiyo suwaná

¹⁸ Ísu séna kenkwárá'á íma tááko pééi kwéisa'a mé'a isáambanivo íma isámai kawé'á uráawe. máápaken-tantaa'o naawái kwaási íma sáwí'a kwéumatinkaiye.

¹⁹ mindá íma imáyáa kunkwaéna tindáampa'a kunáyúsúgwinivo

20 aaimó kwéseмба tirumpinkén-ímáyááó éна mindá kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye.

21 tirumpin-ímáyáávínkéмба sáwí-imayaa éса тінkamiyasamo пуwónááoni'a éса aarai-úmóyámbá éса kwaan-úmóyámbá éса amápa-tantaa'a umóyámbá éса

22 túran-anda éса mirá-mira-sawi'a éса kampar-áímbá séса aosaambá kwimaé naaéса kawe'-máyaímó kwémayaantavesa tirunkó simái sáwí'a kwéumatinkesa тívókari'a éса uwo'aórí'a éса

23 mirá-sáwí'ó kwéomba tirumpinkén-ímáyááó kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo тiyáámbo ímo sese ombó тоómbó kwénaamba mindáo kwaási íма sáwí'a kwéumatinkaiye Ísu siráiyе. áнivo Ísumo kwemó siráimba amápa-tomba kawe'á umái kwénaawe siráiyе.

*Kénááni-maravaken-ininkona kwaasái.
Mátiyu 15:21-28*

24 Ísu mináímbá simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé miv'á tuwéна Тáyaa-naopare Sáítóni-naopare mináyámp'á kúмба moórá-naumpa'a uméна séна kemó tamaúnda íма simátíméро súwasa áнivo évaka-kwaasi tamáún-aimba ísówana

25 moórá-ininko ayáámúnko arumpimbá taraváá-kwámbá máyowana minínínkó Ísumo tamáún-aimba iséна avekáán-umai kwenópa'a iyéна mara'á kumbaéна

26 kwemá íма Yútaa-inimba póна Síriyaa-marava'a Vínisiyaa-naopaken-ininko Ísunopa'a iyéна mara'á kumbaéна asiramái séна kesiyáámúnko arumpinkéмба taraváá-kwámbá mayauwaaó súwana

27 Ísu simámena séна aiva'á iyámpói тоómbá timéнаumne. iyámpóiti тоómbá maimái iyámbá timúnavo miráumai Ísareri-kwaasimo túwa'naa úndantemba emá ó'onkaa-inimba óнда pó'a áwa'naa únavo kwésune súmbanivo

28 minínínkó séна anóndako árai'a sémpo iyámpóiti тоón-ayai iyánkó tamandániye. miráumai ó'onkaa-ininkoman-iyе sinaná kanaán-ína súwa'naa íniyone súwana

29 Ísu séна kawer-áímbá séndayavai enayáámúnko arumpinkéмба taraváá-kwámbá mayáúkaumpo ená naaópa'a kwaaó súwana

30 kwená naaópa'a kwéна koawánómба taraváá-kwámbá kóúrowana ayáámúnko kawe'á umái tuvaiká'á méraiye.

Ísu sáwívarawai asóvamatinkarain-kwasai.

31 Ísu Тáyaa-naopar-ayampakemba Sáítóni-naopar-ayampa'a táúkúmaena Тékáporisi-ayampa'a táúkúmaena Kárirí-nonkwaaumpa'a kúмба

³² évakarawai aívó'na'a ál'maesa tésa sésa enayáándeí tató'mai asóvamankao suwaná

³³ kwaásivinkemba ál'mai kweyááva'a ankéna ayáánánáneí áápimba maréna awirááíma kwi'maréna amáávira'a tátorena

³⁴ kwíyómpa'a karákéna sirumbá kwéiye séna kwenááivinkemba séna epaata mináímbá kwántámai séna áá'o kaúnimba intíyuwaumne súwana

³⁵ áá'a kawe'á úwana amáávíma etóyóí úwana aai kawe'á umái súwana

³⁶ Ísu asiramái séna íma simátíméro súwasa íma ísónkakemba simátímapa'a kuwasá

³⁷ ísówana ávááraumai táá'a kówasa sésa amápa-tantaa'a kawe'á unté kwéiyena táá'o kaúnín-kwaasi kawe'á kwéumatinkena aaimó ímo kawe'ó umáímo sen-kwáási kawe'á kwéumatinkaiye siráawe.

8

Ísu moórágwara'a toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 15:32-39

¹ moórá-tawai sáwíva-kwaasi torupowaná miwítí toómbá ánásowana Ísu kwená kwayó-kwáási tááyowasa tuwaná

² séna kaumbo-táwai kesé máyáawana maimaésa tiráan-tomba ánásaisa'a sirumbá kwéumatinkaumne.

³ ti'maráanasa kentí naaó'-nao'a kónááombanivo némpaken-kwaasi aampa'á kwíyamba kánoka'a pósa púwóvainivo súwasa

⁴ kwená kwayó-kwáási sésa kavóná-marava'an-ivo náákakenta toómbá maimáíya timénaumnó suwaná

⁵ tísaa ena séna nóraumai-tona kwáyáíyo súwasa avakaeté kwáyáíye suwaná

⁶ minkwáásiyóntávéna séna mara'á máéro séna avakaeté-tomba maisokéna Áánútuntavena súwi séna toómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásirá'á tímúwasa minkwáásiyómbá tímúwana

⁷ kaumbo-káé'-noyaa'a kwáyowana Ísu maisokéna Áánútuntavena súwi séna kwená kwayó-kwáásirá'á tímúwasa minkwáásiyómbá tímúwasa

⁸⁻⁹ nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-kwáási mintón-ayai túwómba avakaeté-unampimba áítumai ógwitowana

¹⁰ Ísu misáwíva-kwáási ti'maréna kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívímbá usámaaisesa Táómánúta-ayampa'a kuráawe.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mátíyu 16:1-4, Árúku 12:54-56

11 mivá'á Ísu máyowasa áamáán-kawaa-kwaasi sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná

12 Ísu arumbá umbaí kwétopakemba séna ívé'o máyáan-kwaasi nóra séra ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano kwéseo. árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi íma agaráátinkanaumne séna

13 ivátíyuwena nompí-sípívimbá usámaaisena nonkwaaúnkóná menávápá'á kuráíye.

íma kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi oró siráin-kwasai.

Mátíyu 16:5-12

14 Ísu kwená kwayó-kwáásíyé nonkwaaúnkóná menávápá'á kumbá kwená kwaási péréti-tomba íma máyómba tuwinkésa kuwaná kimbora-tomba nompí-sípívimbá kwáyowana

15 Ísu áamáán-kawaa-kwaasiye Érótiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi owé-ímáyáá kwéena kwená kwayó-kwáási simátimena séna intóráín-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpímbá kwémaraawana kwéintorena anómba intembá áamáán-kawaa-kwaasiye Érótiye miwí tááiyavai kentúra'a kárákwimai máéro súwasa

16 keáímbá sésa nóra séna mirá kwésiyo. péréti-tomba íma makáunanaya mirá kwésiye suwaná

17 Ísu keáímbó kwésun-aimba iséna nóra séra toómbá íma kwáyáíye-aimba kwéseo. kanaán-umai toómbá timénaunda ááémo uráundawaina ááimba íma tááko pééi kwésiye. kentí ímáýáagoma kentirunkómá usisi'ándaisa'a kwéowe.

18 túramba kwáyáimbanivo íma awánamai kawe'á kwéowe. táá'a kwáyáimbanivo íma ísámai kawe'á kwéowe.

19 éva'aasei-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaaó séna tísaa úwasa sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampinta ógwitaraumne suwaná

20 avakaeté-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaaó séna tísaa úwasa avakaeté-unampinta ógwitaraumne suwaná

21 Ísu séna nóra éra íma tááko pééi sisa'á ísaraao Ísu siráíye.

Ísu aúramba kavíkwaimba asóvamankarain-kwasai.

22 Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé Pétésáitaa-naopa'a kumbá évakarawai aúramba kavikówaimba áí'maesa Ísunopa'a tésa sésa táto'mai asóvamankaa suwaná

23 Ísu ayáánka'a tátorena áí'maena mindáókona ayááivá'á kwéna aúrampimba awirááíma kwirankéna aúranka'a tátorena séna ára kwéawanaano súwana

24 awánéna séna kwéawanaumne. taairaán-kwáási marapá'á kwénaaowa'a kwéawanaumne súwana

25 moórágwara'a Ísu aúranka'a tátorena kawé'á umánkowana aúramba kararéna kawé'á umái kwéawanowana

26 Ísu séna mindáópa'a kónavo ená naaópa'a tayauweré kwaaó siráiyé.

Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.

Mátíyu 16:13-20, Áríku 9:18-21

27 Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé Sísáriya Vírípai-naokon-ayampa'a kúmba aampa'á kwéguwana kwená kwaási tísaa ena séna kentávái amáparawai nóran-kwaasiye kwéseo súwasa

28 miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaadawai óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Íráiyaama óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaawaivinkemba moóráwái óne kwésewe suwaná

29 Ísu séna keinárawa'a kentávái nóran-kwaasiye kwéseo súwana Sáimoni Pítaa séna Áánútu usásinankaiwaimba Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne súwana

30 mináimbá íma simátíméro Ísu asiramái siráiyé.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.

Mátíyu 16:21-28, Áríku 9:22-27

31 Ísu kwemó puwínín-aimba ááimba ásámai kwená kwayó-kwáásí simátimena séna sí'a índai'a umásinkesa Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé amáámba sen-kwáásiyé tínaaemba umásimesa sínkamiya'a puwónaundanivo kaumbo-táwái ánásaina'a puwóndavinkemba usásinanaumne séna

32 miráumai avora'á simátimuwana Pítaa Ísumba áí'maena kweyááva'a máankena séna mirán-áimbá sénavo súwana

33 Ísu kwanténa kwená kwayó-kwáásí tuwánéna Pítaantavena asiramái séna Sáátáánigo siyuwé kóaa. kwaásiti imáyáavinkemba kwésempo íma Áánútuna imáyáavinkemba kwésene Ísu siráiyé.

34 Ísu mináimbá simásuwena kwaásiyonte kwená kwayó-kwáásiyé tááyena séna kesínaaemba kwaránée síyawai

tirááimo táinda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesínaaemba kwaránáowaimba umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'á úwoi maimaésa sínaaemba kwaránááowe.

³⁵ tirááimo táindai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávái Ísámai Áánútu áséi-aintavai Ísámai tirááimo táinda-yantaa'o tuwésa puwésa aúnái'a umái mai'mai'a ónááowe.

³⁶ marapákémbá amápa-tantaa'a kwémaesa puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa íniye.

³⁷ puwíyamba marapá'ó makáan-tantaa'nei íma anondái'a umásuwesa ókwara'a ayáátááka'a ménaaowe.

³⁸ ívé'a Áánútuntavesa íma imáyáa ésa máyáanka'a kenkwará kesááigwara'o tigaemó umásínkáamba pó'a aáno kemó marapá'ó kúmóna miwí sigaemá umátinkanaumne. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai aáno kesivoná ságayankwara kwíyómpakembo Áánútuna kwayó'nárawati ságayankwara'o marapá'ó kúmóna miwí sigaemá umátinkanaumne.

9

¹ árai'a simátime'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aiva'á puwé'a Áánútu kwená asirayándéi kwégawaaimba awáné'a naaémba puwónááowe Ísu siráiyé.

Ísu ó'on-kuwawaa'a aúkáin-kwasai.

Mátíyu 17:1-13, Árúku 9:28-36

² Ísu mináimbá simásuwena ava'moraé-no'waamba kwaéna Pítaante Yémésinte Yóninte tí'maena anón-omapa'a iyumba miwíyé su'mai umésa miwí túranka'a Ísu ó'oran-auma auvúwana

³ kwená unáankwátóira'a ságayamba kwaéna kwayáni'a kéna aaváúmó usénamo intembá mirá úwasa

⁴ awánomba kae-kwáásírái kwíyómpakemba paárésarai mindárai túwí'a Íráiyaae Mósesiye Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana

⁵ Pítaa Ísuntavena séna anóndakoo maanká'ó maúndaya kawé'á imbá póta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moórá endéi éta moórá Mósesindei éta moórá Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe súwana

⁶ ávááraumai táá'a kówana nóin-aina'i síníyena póna mirán-aimba Pítaa siráiyé.

⁷ mirá kwésunka'a ainánkó kuména káátaguwana mináínámpínkémbá aaigówé su'mai séna maawámá kesáánimba isa'á kwená imáyáa kwéune. kwenáái isáaro súwasa

8 kwená kwayó'nárau awánomba mindárai kwíyómpa'a iyúwana Ísuwe su'mai méraiye.

9 máyowasa omápakemba kúmúmba Ísu asiramái simátimena séna awánaamba íma simátíméro. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai púwóndavinkemba usásinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae iyóro súwasa

10 isésa íma simátimesa mináímbá úwoi tátoresá keáímbá sésa púwóndavinkemba usásinanaumne simbá nóran-aina'iyó keáímbá siráawe.

11 keáímbá sésa Ísuntavesá áísaa esa sésa amáamba senkwáási sésa Íráiyaa aiva'á paárínana Áánútu usásinankaiwai Yútaa-kwaasiya amu'makáundawaiya naaémba paáriniyemo sembá nóra sésa mináímbá kwéseo suwaná

12 Ísu séna aiva'á Íráiyaa paaréna to'mayaa íniye-aimba árair-aimban-iye. moórá-aimba kwaási úranda'a kumpaárurawaintavena agaimaréna séna kwembá áí'a índai'a umánkesa tínaaemba umánkanaaowe agaimaréna siráiyé.

13 simátíme'a sé'a Íráiyaa á'a tiráiyé. agaimaróntemba umái kwembá sáwí'a umánkanae sésa sáwí'a umánkaraawe. mirán-áímbá kwentávái agaimaróntemba kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaintavai agaimakáawe Ísu siráiyé.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkain-kwasai.

Mátíyu 17:14-21, Áríku 9:37-43

14 Ísu simásuwena omápakemba kúmúmba kwená kwayó-kwáásítópa'a kúmúwasa sáwíva-kwaasi torupésá amáamba sun-kwáásiyé Ísuna kwayó-kwáásiyé asirayán-áímpákémbá sésa

15 Ísu túntavesá ivátuwesa parubará umánkówana

16 Ísu séna nóintavai asirayán-áímbá kwéseo séna tísaá úwana

17 minkwáásiyómpínkémbá moóráwai séna anóndakoo kesáánimba áí'mae'a túne. kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyáísana íma aai kwésisana

18 mintárávái-kwánkó táto'mai amentánaanta isaná tanaambá váguvagu kwéena áwááyaamba akékúndena aigareó nonkáánéna aiyayaamba sápisimagwisana mirá úmaena kwéiyisa'a ená kwayó-kwáásiyávé'a sé'a taraváá-kwámbá arumpinkémbá mayaúwáaro súnasa íma kanaán-umai mayáúkaawe súwana

19 Ísu séna kentávái íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbái kwétaivo nóraumai-tawaiya kesé ménaumno simásuwena séna ánivo enáánimba áí'mae tiyó súwasa

20 áí'maesa tuwaná mintáráváá-kwánkó Ísumba awánéna miniyámpói améntáyuwowana tanaambá véna kwárere'a éna aigareó monkáánúwana

21 Ísu avowántávéna séna nósatawai ánkariyo súwana umaranka'á ánkariye.

22 tuvuwíndayavena póna sáwívaka'a améntámai irá káúvóra'na éna améntámai nompímbá túwáara'na kwéiye. emó kanaamó e arumbá maisinkéya súwa'naa uwo súwana

23 Ísu séna nóra séwa emó kanaamó e súwa'naa uwo kwésono. Áánútumpa'a agevamái máyaawai amápa-tantaa'a kanaará'á ónááowe súwana

24 miniyámpóígó avowámá avekáán-umai anónka'a séna kemá Áánútumpa'a agevamái máyaundanivo kemá Áánútuntavai íma asiramái kwémaunda-yantaa'a súwa'naa uwo súwana

25 Ísu awánómbe sáwíva-kwaasi sisipáá uwaná taraváá-kwántávéna séna aívó-taravaa-kwankoo auwé kóaaa. íma koyauwérénda áka'a kóaaa súwana

26 kwáá'a téna miniyámpói améntáyuwowana tanaambá wówana arumpinkémbá kóúwana miniyámpói púwóra'na umai máyowasa évakarawai sésa á'a púwiye suwaná

27 Ísu ayáánkwanda táto'mai usásinakowana koku'á méraiye.

28 koku'á máyowana Ísu naaúmpa'a umáyowasa Ísumo kweyáá máyonka'a kwená kwayó-kwáásí umésa sésa nóra séta mintáráváá-kwámbá íma kanaán-umaiya mayáúkaumno suwaná

29 námúnaa kwésembe pó'a miráumai mirán-táraváá-kwámbá mayauwánááovo ó'on-tantaa'neimo é'a íma kanaán-umai mayauwánááowe Ísu siráiyé.

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Mátíyu 17:22-23, Áríku 9:43-45

30-31 Ísu simásuwena tuwéna Káríri-ayampa'a aampa'á kwégwena sáwíva-kwaasi torupaavó séna kesí kwayó-kwáásíyé su'mai aái simátimenae séna aampa'á kwégwena séna kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba ó'on-kwaasi timíyasa sínkamiya'a puwé'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne súwasa

32 kwemó sún-ainkona ááimba íma isésa áísaa ónáe sésa umbá táá'a kówasa íma áísaa uráawe.

nááwa kwéusayaaitaiyo siráan-kwasai.

Mátíyu 18:1-5, Áríku 9:46-48

33 íma áísaa esa Kápénéamu-naopa'a kumbá naaúmpa'a umáúwana Ísu tísaa ena séna aampa'á kwéte'a nóin-aina siráao súwasa

34 aampa'á kwégwesa sésa kentáávínkémbá nááwa kwéusayaaitaiyo sésa iséise úmae kwégwesa pósa íma aai suwaná

35 Ísu mara'-maéna kwená kwaási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasiyavena séna maisáaro. usáyaaitanae síyawai tínaeni'a ésa amáparawaiti kwayó'á máráaro simásuwena

36 moórá-iyampoi áí'mai avumpimbá usásinankena taparéna simátimena séna

37 kentávái imáyáa kwéesa iyámpói áwa'naa onten-umái kwésuwa'naa-owe. súwa'naa onten-umái Áánútu sí'mákaiwaimba kwéawa'naa-owe Ísu siráíye.

kentí mayái íma sáwí'a kwéiwaina kwaasái.

Árúku 9:49-50

38 súwana Yóni Ísuntavena séna anóndakoo moóráwai kwénaaena taraváá-kwántóntávéna séna Ísuna asirayámbá kwáyáintavai auwé kóao simátímapa'a kwégwisasa mintáraváá-kwámbá kóuraawe. minkwáásígó íma kentáávínkén-kwáásímá ómpo íma miráne étuwaaoya siráumne Yóni súwana

39 Ísu séna íma tuvínankaaro. ímo awánaam-bayaimo máyáawai úwoi kesúwí'a íma sáwí'a simásinkanaaowe.

40 kentáási mayáígómbá íma sáwí'a kwéowai úwoi kwésuwa'naa-owe.

41 árai'a simátime'a sé'a keinárawa'a tuwánésa sésa Ísu Káráísitina kwaási ombá pó'a túwa'naa ónáe sésa sáwíyan-tantaa'a nombá timíyawaima Áánútu kawe'-meyámbá timíníye Ísu siráíye.

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mátíyu 18:6-9, Árúku 17:1-2

42 Ísu mináímbá simásuwena séna iyámpóígomu kesááiyavaimo áraire sintenkáán-umai évakarawai áraire kwésewe. évakarawai tésa kesááiyavaimo áraire kwésewaima kampar-áímbá tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kówíyasa Áánútu kampa'ó síyawai sáwí-meyamba anómba timínívo miwímó tinumarampimbó anón-ontambo aríkwímaresamo nompímbó túwáawasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áímbá íma simátíméwasa sáwí-ampa'a íma kosinó. mindá kanaán-íye.

43-44 tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. kae-tiyáámbó kwáyaina'o é'a

sáwí-marupa'o iramó kaíkai'o kwéipa'a kónááomba mindá sáwí'an-ye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-ye.

⁴⁵⁻⁴⁶ tísamaigomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tisamaima arátúwáaro. kae-tísamáímó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kaíkai'o kwéipa'a kónááomba mindá sáwí'an-ye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-ye.

⁴⁷ túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéímo awáné'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-ye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba Áánútu kwená kwaási kawááipa'a máyáamba mindá kawé'an-ye.

⁴⁸ iramó kwégaipa'a marinkómó éna kwaíkwai'a kwéinana iramó éna íma pisináinda kaíkai'a kwéiye Ísu siráiyé.

⁴⁹ Ísu simásuwena séna uwímó toónká'ó úmárááwanamo kawé'ó intembá Áánútuma kwaásira'a iramó kaintenkáán-umai maráínasa kawé'á umái ménaaowe.

⁵⁰ uwímá kawé-tántáá'á imbánivo anómba ánásaisana ayáántámba kwáyáimbanivo ó'a uwímó kái'a íma úmaranaaowe. uwígómó áséimo intenkáámbá kwée'a paru umái ménaaowe Ísu siráiyé.

10

aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.

Mátíyu 19:1-12, Árúku 16:18

¹ Ísu minká'á tuwéna Yútiyaa-ayampa'a Yótáni-nonkona menávápá'á komáyowasa moórágwara'a sáwíva-kwaasi torupowaná ké'naamba aái kwésimatimuwasa

² áamáán-kawaa-kwaasi sésa sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa moórá-kwaasigo awainínkómbá kanaarará auwáníyo. mirámó énamo éna áamáán-aimba karáni. íya karáníyo suwaná

³ naaóvá'á Mósesi nóra-amaana simátímakaiyo séna tísaa úwasa

⁴ miwí sésa Mósesi maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwaindawai aúváivimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráiyé suwaná

⁵ Ísu séna kentíkwá'ná tirumbá makáamba pósa Áánútun-aaí íma ísóntavai mindáyavai Mósesi minámáámbá siráimbanivo

⁶ Áánútu kwíyómba maramá taróruronka'a íma mirá siráivo Áánútu aaraigwárá kwaagwárá'á taróruraiye.

7 miráumai taróruraintavai tinóvowi tiyuwésa awaikóe awainínkóe tágárotamai

8 mimbórá-túmá ma'mái kwémaewe. mindáyavai awaikóe awainínkóe íma kae-kwáásiráámbá ésa mimbóráí'a kwéowe

9 Áánútu aarai-kwaái moóráí'a umátínkaraintavai íma tasáero Ísu siráíye.

10 Ísu simásuwena naaúmpa'a umésa kwená kwayó-kwáási Ísumo sún-aintavesa áísa uwaná

11 séna moóráwaimo awainínkómbó ai'mátuwenamo ó'oninimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye.

12 moórá-ininkomo awaikómbó auwénamo ó'onkwambo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye Ísu siráíye.

Ísu iyámpói kawe'á umátínkarain-kwasai.

Mátíyu 19:13-15, Áríku 18:15-17

13 Ísu simátimuwasa évakarawai Ísu tátorena kawe'á umátinkainkwaé sésa iyámpói tí'maesa tuwasá kwená kwayó-kwáási sésa tí'mae'a kóro suwaná

14 Ísu tuwánéna áwáá'a tiyéna séna íma kóro sé'a tiyuwáiyasa kesópa'a iyámpói úwoi teró. miníyámpói kesópa'a tentembá Áánútu kwená kwaási kawááimba miráráán-umai kwégawaaimba iyámpói kesópa'a tí-amba íma ítátinkaaro.

15 árai'a simátime'a sé'a Áánútuntavesamo sésamo iyámpóíraan-umai kenká'á kwégawaa-onemo síyanamo éna miwírá'á kawááinivo ímo mirámó síyawaimo éna íma kawááiniye Ísu séna

16 miníyámpóiyómbá tiránkena tine'á tátorena kaweráímbá simátímakaiye.

óísankwara-kwaasigona kwaasái.

Mátíyu 19:16-30, Áríku 18:18-30

17 Ísu simátimena kwéguwana moóráwai isaaiséna Ísu anóndakoman-iye séna takívairéna séna kawe'ná'á óne. nóra umáíya aúnaí'a umái kwíyómpa'a maí'maira ónaumno súwana

18 Ísu séna kentávái nóra séwa kawe'ná'á óne kwésono. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawe'ná'án-iye.

19 Áánútuna áamámba á'a ísaraane. minámáámbá aúváivinkemba agaimaréna séna kwaási tinkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. íma aarai-úmóyámbá oró. íma umóyámbá máyáaro. íma kampar-áímbá simátínkáaro. kwakarái-áímba íma seró. kentinóvowi túwí'a anómba oró siráíye súwana

20 mindákó séna minámáámbá kesí iyámpóírakemba ísare'a pó'a kawe'á úmae kwéiyune súwana

21 Ísu awánéna aamoí éna séna kawe'á éma moórá-yantaa'a íma kawe'á uráampo ená náaindaamba ó'on-kwaasi kwétime óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana ená kawe'-mékámá Áánútu kwíyómpa'a ankáníye. tímatuwemo e kesínaaemba kwaráníyone súwana

22 mináimbá iséna sáwíva'-naindaamba makóntavai kanagí'á túmaena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a kwéuwana kuráíye.

23 kúwana Ísu kwanténa kwená kwayó-kwáásiyávéna séna sáwívar-oisambo makén-kwaasi Áánútumo kwená kwaási kawááipa'a kwíyamba umbái táníye súwana

24 kwená kwayó-kwáási mináíntávái táá'a kówana kesí iyámpóiyono. óisan-imayaamo eémáyaiyawaimo Áánútumo kawááipa'o kwíyamba umbái táníye.

25 moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóigó kwaigóná avaapimbá íma kanaán-umai kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná avaapimbó kóverainkakai sáwívar-oisamba makén-kwaasi Áánútu kawááipa'a kosinó súwasa

26 mináimbá iséna táátavai ésa sésa umbái taintávái nóran-kwaasiya Áánútu kawááipa'a ménaaoo suwaná

27 Ísu tuwánéna séna kwaási miwítí mayáinéi íma meyámbarésa kónááovo Áánútu amápa-tantaa'a úwoi kanaán-umai kwéiye súwana

28 Pítáa séna isaaó. kentáási amápa-tantaa'a tuwéta enánaemba kwégwaraumne súwana

29 Ísu séna árai'a simátime'a sé'a kentávái imáyáa ésa Áánútuna áséi-aimba kosimátimenaaontavesa naambáru'a tuwésa tuwaaísái tiyuwésa tívá'maa'a tiyuwésa tímánaa'maa'a tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miwítí maramá túwáawainá anondáma

30 marapá'ó máyáanka'a túwáan-tantaa'a mirán-tántáá'á sáwíva'a mémaesa tuwaaísái-i'a ésa tímánaa'maari'a ésa tinóisai-i'a ésa kentí iyámpói-i'a ésa naambá maramá mayánááomba miwívimbá umbai-yántáári'a umátinkanaaombo ésa naaén-kanaa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe.

31 ívé'a évaka'a aivakéwái aáno tínaaeni'a íyasa ívé'a évaka'a tínaenkewai aáno aivarí'a ónááowe Ísu siráíye.

Ísu kwemó puwíníntavai siráin-kwasai.

Mátíyu 20:17-19, Áríku 18:31-34

32 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónáe séna aampa'á kwégwesa Ísu aiva'á kúwana kwená kwayó-kwáási táá'a kówana tínaaembo kun-kwáásígwára'á táá'a kówana Ísu

kwená kwaási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena kwempá'ó tín-tantaakontavai mósimatimena

³³ séna maisáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá moóráwaj kembá kwaási úrandakomba mono-káwáá-kwáásiyé áamámba sen-kwáásiyé agaráátinkainasa kembó sínkami-aimba simái tarúmaresa sí'mai ó'onkaa-kwaasi timiyasa

³⁴ kanaará'a kwésinkesa tuwirááíma kwisinkésa súwiruku'a kwénesa sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne Ísu siráíye.

Yémésiye Yóniye Ísumba áísaa urááyán-kwasai.

Mátíyu 20:20-28

³⁵ minkánáá Sépéti ááninkorasarai Yémésiye Yóniye Ísunopa'a tésarai sésarai anóndakoo áísaa oyaní'a umásinkaniyono suyaná

³⁶ nóintavai kwétinkainara umátinkanaumno súwasarai

³⁷ ená ságayam-barupa'o umaéma kenkáí usásisinke évarevar-akwampa'a sínkáníyone suyaná

³⁸ Ísu séna séyan-ainkona ááimba íma ísaraaiye. sáwí-nombo anavéúmpinkembo náúndanten-umai sí'a índai'a umásinkanaaomba keinárai kanaarará kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoíyo. sí'o índai'o umásinkanaaontemba kanaarará keinárai mirá umátinkanaaoo súwasarai

³⁹ keiráí kanaám-pókai mayáyauye suwaná Ísu séna árai'a séye. kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoíye. sí'o índai'o umásinkanaaontemba keinárai mirá umátinkanaaovo

⁴⁰ kesí évareva-sukwampa'a kemá íma usásintinkanaumpo Áánútu kae'nárai umátínkaraimba póna usásintinkaniye súwasa

⁴¹ Ísuna kwayó-kwáási siyáánkainarawa'a mináímbá isésa Yémésinte Yóninte áwáá'a tíyúwana

⁴² Ísu tááyowasa tuwaná séna á'a ísaraawe. marapár-ánón-kwáásiyómbá usáyaaítamai asirayán-áímbá simáti simati kwéuwasa kwenkóyayi kwentáyai'a uráawe.

⁴³ anón-kwaasimo ontembá keinárawa'a íma mirá oró. keinárawapinkemba usáyaaítanae síyawai ó'owiti kwayó'á maránááowe.

⁴⁴ keinárawapinkemba aivarí'a ónáe síyawai amáparawaiti mayáímá túwa'naa oro.

⁴⁵ kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai íma súwa'naa ígwáe'a kunkáumpo kemá kwaási túwa'naa ónáe'a kunkáumne. sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaundayavai puwónaumne Ísu siráíye.

*Ísu aúramba kavíkówaimba kawe'á umánkarain-kwasai.
Mátíyu 20:29-34, Árúku 18:35-43*

46 Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé Yéríko-noapa'a kumbá sáwíva-kwaasigwara'a mindáoopa'a tuwésa aampa'á kuwaná Tímíyasi ááninko áwí'a Páátímíyasi aúramba kavíkówai óntamba inai simái mayánae séna aanéiva'a kumbéna kwéinaai súwasa

47 évakarawai sésa Ísu Násáretivakewai kwétiye suwaná iséna anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaó súwasa

48 sáwívarawai áwáá'a aéesa sésa aaiseraaó suwaná mináimbá ivá kwétuwena ó'omba anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaó súwana

49 Ísu aampa'ó kweémáyomba kwená egwaa'á kousásinena séna ááyaaro súwasa aúrambo kavíkówaimba ááyesa séna enarunkó kawe'á íno. kwéaayaivo usásinaao suwaná

50 a'marénamo máyon-ampaanta agwáímarena usásinena Ísun-aóká'á túwana

51 Ísu séna nóin-tantaara embó arááimo táinda-yantaa'a umánkanaumno súwana anóndakoo súramba kawe'á umásinkainkwae'a úne súwana

52 Ísu séna kentávái kanaán-umai súwa'naa íníwaiman-iyé sénda pó'a kawe'á umánkaumpo kwaaó súwana avekáámbá aúramba awánéna Ísun-ánaaemba kwakáiyé.

11

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 21:1-11, Árúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

1 Ísu kwená kwayó-kwáásiyé kumbá Yérúsaremu-naor-ampa'a kumbá Óríve-omakar-egwaa'-naokai moórá Pétévasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwasa minkáé'-náór-egwaa'a kwésa kwená kwayó-kwáásí kae'á máti'marena

2 séna epín-dáoopa'a kurékai moórá-poigo áwí'a tónki koawáneyambo kwaásimo ímo ayáákainda-poi ándáma iyátuwekai áí'maekai tekaiyó.

3 moóranankomo tuwánénamo nóra óyáekai óyómo sínakai anóndako ayáá'mae'a konasá áí'maesa koyauweránááowe siyé simámékaiyo súwasarai

4 kuyaná mimpóímá ontará'á ándáneí anumarampimbá kwímarowana máyowasarai koawánésarai minándá koiyatúwóyana

5 minká'á máyón-kwaasi séna nóra sékai mimpóígóná ándáma kwéiyatuwaaiyo suwasaráí

6 Ísumo sún-aimba simátímúyasa kanaán-ivo mirá okaiyó suwasarái

7 ái'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáási paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóígó arósáánumpimba kwandaaí uwí'márówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa

8 sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiye sésa évakarawai paákár-únánkwátói ayú'mái évakarawai taayánama ayáiresa aampa'á uwí'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóirare mintááyánáravane augwétámai kwéguwasa

9 aiva'á nááún-kwaasiye Ísun-ánaemba nááún-kwaasiye anónkar-anonka'a sésa Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye.

10 kentáá síkwá'ná Tévitimo kawáá-uraintemba miraráámhá íníye. kwenáwí'a mósá kwémaraumne anónkar-anonka'a suwaná

11 Ísu Yérúsaremu-naopa'a kúmba anóm-bono'-naumpa'a uména amápa-tantaa'a awánéna enónka'a kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena Pétáni-naopa'a kuráiyé.

taaigóná kwaasái.

Mátíyu 21:18-19

12 Pétáni-naopa'a kogwáúmba usá aaváyaavimba mindáoopa'a tuwésa aampa'á kumbá Ísumba ááima ankówana

13 moórá-taigo áwí'a víkima kwáyowana mintáéramba nánáe séna ááimpa'a kwéna awánómba arambó iyáikánáámó ímo túmba íma iyéna ánáwe su'mai kwáyowana avakáá uwááena

14 mintáígóntávéna séna ená arambá íma iyáníyone. moórágwara'a kwaási ená arambá íma nánááowe súwasa kwená kwayó-kwáási mináimbá ísaraawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Mátíyu 21:12-17, Áríku 19:45-48, Yóni 2:13-22

15 Ísumo sún-aimba isésa Yérúsaremu-naopa'a kumbá Ísu anóm-bono'-naumpa'a iyéna mono'-náúmpá'ó meéyámbó kwémayon-kwaasi tuwánéna uti'mátuwena mono'-nánkóná óntambo meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena Áánútuntavai imáyáa ésa máái-numama kwéamun-dumama meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena

16 simátimena séna ókwara'a íma mono'-náúmpá'á mirántántáá'á maimaé'a iré kunke oro.

17 Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kesí naantavái sésa Áánútumpa'o námúnaamo sen-dámbá isasá ó'on-o'om-barapaken-kwaasi tésa námúnaa kwésewe

agaimaréna siráiyé. ánivo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siráiyé.

18 Ísu súwasa mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sun-kwáásíyé Ísuna áamáayu-aimba kwésesa sáwíva-kwaasimo Ísun-aaimo ísámae kwéiyuntavai táátavai ésa Ísumba tuvuwónááon-amba kwéavakaa-uwasa

19 enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé Yérúsaremu-naopa'a tuwésa kuráawe.

taaijó aáyánkarain-kwasai.

Mátíyu 21:20-22

20 Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kogwaésa usásinesa aampa'á kumbá víki-taima awánomba ánúka to'mai amápa'a móayankaguwana

21 Pítaa Ísumo sún-aimba ááka'a maréna séna awánaao. aaimó simámakaanda-taima á'a aáyánkagwiye súwana

22 Ísu séna Áánútunka'a aráápamai máéro.

23 árai'a simátíme'a sé'a maanómátáváimo sé'o iré mapámbai nompá'á kumuwómó síyawai ímo kaer-ímáyáámó tokésamo súndantemba árai'a íniye síyanamo éna árai'a mirá íniye.

24 mindáyavai Áánútumpa'a námúnaa sé'a ó'on-o'on-tantaatavai áísaa e'a sembá árai'a Áánútu kanaán-umai súwa'naa umásinkaiye sembá kanaán-umai kwétuwa'naa-iyé.

25 Áánútumpa'a námúnaa sembá sáwí'o umátínkaraamba anondá sáwí'a ónaumne-imayaa íma é'a ivátuwaaro. mirámó íyanamo éna kentivo kwíyómpakewai keinárawa'a sáwí'o kwéomba maitiyuwániye. [

26 ánivo sáwí'o umátínkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'o ímo ivátuwaiyanamo éna kentivo kwíyómpakewai sáwí'o kwéomba íma maitiyuwániye] Ísu siráiyé.

nááwa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.

Mátíyu 21:23-27, Áríku 20:1-8

27 Ísu kwená kwayó-kwáásíyé ókwara'a Yérúsaremu-naopa'a kumbá anóm-bono'-naumpa'a kwénaauwasa mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye áamámba sun-kwáásíyé Ísunopa'a tésa

28 sésa nááwa ai'mákaisa tiréwa nááwampinkena mairéwa asirayám-báyái kwémayaanda simásimiyo suwaná

29 Ísu séna aiva'á moórá-aimba tísaa ona'á anondámo síya'o é'a sísa on-áimbá simátimenaumne.

30 ááéma Yóni nombá pětinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pětinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pětinkaraiyo súwasa

31 miwímá keáimbá sésa nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pětinkaraiyemo senanayáámó éna nóra séra Yónin-aiyavai íma áraire siráao síníye.

32 kwaási simámakaawana nombá pětinkaraiyemo senasayáámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaaoowe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavai sésa Áánútun-ai simásimakaiwai uráíye kwésemba pósa áwáá'a siyénááowe mirá keáimbá sésa

33 Ísuntavesa sésa emó sísaá ónda-ainta íma ísaraumne suwaná Ísu séna ímo simásimiya'a nááwampinkena mairéra'i. asirayám-báyái kwémayaunda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráíye.

12

ándá-aran-kigaura'o taviyéwaiti kwaasái.

Mátíyu 21:33-46, Áríku 20:9-19

1 Ísu kwántámai-aimba simátimena séna moóráwai óntan-kurima úmakena ándá-aran-kigau úmarena ándá-arankona tááve'a úmarena ándá-arambo mapándáápá ínana anombó kumínín-taave'a úmarena óntan-damba kígauva'o taviyínámbá úmarena ayáátááka'a ó'om-barava'a koménae séna maankígáúr'ó taviyíyawaimo é'a kesávái évakar-aramba ma'é'a évaka'a kembá siyúwáaro simátimena ó'om-bapa'a komáyáísana

2 arambó ávumo kain-kánáá tisaná aanávómá kesí ándá-aramba komayaaó séna kwená kwayó'ná'a ai'maráísana minkígáúr'ó taviyéwaitopa'a tisasá

3 táto'mai tuvú'maresa ándá-aramba íma ámémba ai'mátuwaawana kówisana

4 aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá minkígáúr'ó taviyéwai táto'mai a'nómbá tuvámbai sáwí'a umánkówana kówisana

5 aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá táto'mai tuvú'marááwana púwísana aanávómá moórá-mora-umai tí'maráintemba tewasa tínkamba tínkamba kwéowasa évaka'a púwówasa évaka'a tayauwéráawana

6 aanávómá kímborawai kwenááninkomba póna kwená imáyáama ámakaiwaima máyáimba ayáátááka'a imáyáa eémena kesááninkon-ai isánááowe séna ai'maráísana

7 tisasá minkígáúr'ó taviyéwai awánésa keáimbá sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáínata kesáá mayánáe sésa

8 táto'mai tuvúwówana púwísasa maimái aaumépa'a tukáawe.

9 Ísu mináímbá simásuvena séna minkígáúgó aanávómá mirá íniye. téna kígaura'o tavíyéwaima tínkaminasa puwíyana ó'onkaa-kwaasi kesí kígaura'a tavíyéro síníye.

10 Áánútun-aii aúváivimba awánaraawe. maarán-áímbá agaimaréna séna óntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba uráíye.

11 mindá Ísóigo isatá awánéta séta ó'oran-kawe'a uráíye kwésune

agaimaréna siráíye Ísu súwasa

12 mono-káwáá-kwáásí mináímbá isésa kentááyáváíyá siyé sésa táto'mai tuvuwónáe sésa umbá amápa-kwaasiyavai táá'a kówasa ivátuwesa kuráawe.

táákísi-aintavai áíśaa uráan-kwasai.

Mátíyu 22:15-22, Árúku 20:20-26

13 mono-káwáá-kwáásí kwésa Ísumba áíśaa íyana sáwí-aimbo sínasa aavimbá mayankánááontavai amáán-kawaa-kwaasivinkemba évakarawaiye Éróti amááraawivinkemba évakarawaiye ti'márówasa

14 Ísunopa'a tésa sésa anóndakoo árai-kwaasi po kwaási táároi íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma inkaisé tirumbá airá'mái-aimba íma séma Áánútuna aambó kwáráan-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne. emá nóra se kwéisaano. kanaarátááwá táákísi-ontamba Árómáani-kamaani-kwaasiya timénaum. íya timénaumno. timénaundaya Yútaa-kwaasiya kentáási amáána araisénaundaya'iyompo

15 timénaum. íya timénaumno suwaná Ísu miwí tááma iséna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-owe séna kentávái sáwí-aimbo síndawe sé'a kwésisaa-owe. moórá-ontamba maimái máagaraasinkaaro súwasa

16 maimái máagaraarankowana séna nááwa óikaana uráinkara áwí'a kwáyáiyo súwasa miwí sésa Árómáani-kamaani-kawaanako óikaamba isaná áwí'a kwáyáiye suwaná

17 Ísu séna Árómáani-kamaani-kawaanakondei kwembá áméro. Áánútundei Áánútumba áméro súwasa mináímbá ísówana táá'a kówasa íma aai siráawe.

pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.

Mátíyu 22:23-33, Árúku 20:27-40

18 suwasá Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésun-kwaasi pósa Ísunopa'a tésa sésa

19 anóndakoo naaóvá'á Mósesi séna moóráwaj aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ávákoma maimakéna awaaóná anondáwe séna iyámpói ankániye siráiyé.

20 moórá-aimba isaaó. moórá-tawai avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana

21 kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana mirá eémesa

22 avakaeté-kwaasi putásaawana minínimbá naaémba pukáiyé simásuwesa

23 Ísumba áisaa esa sésa mirámó ombá kwaásimo puwiyampinkembo usásinaiya-tawai minínimbá avakaeté-kwaasi tuwainimbá póna nááwa mayániyo suwaná

24 Ísu séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimakón-aimba íma kawé'á umái isé'a Áánútuna asirayámbá íma awáné'a pó'a miráumai sáwísawaa-aimba kwésewe.

25 pukémpinkemba usásinesa kwíyómpa'a uménaaonkanaa aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ésa Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o máéwaimo ontembá minínínákwá'á miráumai aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe.

26 kwaási pukémpinkemba usásinaaomba Mósesi mináintávái agaimakáiyé. aúváivimba agaimaréna séna áru-taira'a iramá kaimbá íma mintáimá kágwisana mintáivínkémbá Áánútu Mósesintavena séna Áánútu úne. enaíkwá'ná Ááváramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne siráiyé. Áánútu mináimbá siráimba minkáúmbó-kwáási á'a púwúwasa utamántínkaraambanivo

27 mináimbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe. ánivo kentááima sáwísawaa-aimba siráawe Ísu siráiyé.

aivar-ámáánkóná kwaasái.

Mátíyu 22:34-40

28 súwana amáámba sún-kwaasigo ména amápa-kwaasimo sumbá iséna Ísuna usáyaaitamai-kwasai iséna Ísumba áisaa ena séna Áánútuna amáámpinkemba nóran-amaana aivar-ámáámbán-iyó súwana

29 Ísu séna aivar-ámáámbá sénaumpo Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Ísareri-kwaasi másáaro. Áánútu kentáási Ísóigo éna mimbórá-Ísóígómán-iyé.

30 Áánútumpa'a kentí Ísóigomba kentiruné kentí imáyáawe kentimané kentí asirayáné améro

agaimaréna siráiyé.

³¹ miwá ánaaenken-amaamba sénaumpo ísáaro. Áánútun-aii aúváivimba agaimaréna séna

kesávái-ímáyáámó ontembá kentí

kwaásiti imáyáagwara'a oró

agaimaréna siráiyé. minkáér-ámáánkómá amápar-amaamba usáyaaitaraiye Ísu simámuwana

³² minkwáásígó séna anóndakoo árai'a sénda Áánútu kweyáá Ísóigoman-ivo ó'on-o'on-isoima íma máyáawe.

³³ kesáámá Áánútumpa'a kesirumbá imáyáama kesí asirayámbá kwempá'á tuwéta mirá onó. kesávái-ímáyáámó úndantenta kesí kwaásiti imáyáagwara'a onó. minkáér-ámáánkómá amápar-amaamba usáyaaitaraiye. toómbá sipisípima iravímbá agaimái Áánútumba amúndanivo mindágwara'a usáyaaitaraiye séna

³⁴ mindá'ó súmba kawer-ímáyáávinkémbá súwana póna Ísu iséna séna Áánútumo kawááimba kwená egwaa'á máyáane súwasa ísómbe Ísun-aiiyavai táá'a kóntavai íma áísaa úmaesa iráawe.

Áánútumo usásinankaiwai Káráísitina kwaasái.

Mátíyu 22:41-46, Áríku 20:41-44

³⁵ íma áísaa úmaesa iyúwana Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména kwésimatiména séna amáámbo sen-kwáásí séna Káráísitima Téviti-andaraken-kwaasiman-iyé kwésevo

³⁶ naaóvá'á Áánútun-amanko Tévítimba imáyáa amúwana Téviti Káráísintavai séna kesí Ísóigoman-iyé siráimba monor-ímá agaimakón-auvaivimba Téviti agaimaréna séna

kesí Ísóigontavena Áánútu séna kesiyáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á ména'a ená namuro-kwáásí usáyaaitaanasa miwí ánásanaaowe

Áánútumo siráin-aimba Téviti siráiyé.

³⁷ miráumai Téviti Káráísitintavai séna kesí Ísóigoman-iyé siráimbanivo nóraumaiya kwemá Tévítin-andaraken-kwaasiman-iyé Ísu súmba Káráísiti Tévítina Ísóigoma éna Tévítin-andaraken-kwaasigoman-iyé. úwoi-kwaasi amápa'a Ísun-aii iséna aamoí uráawe.

ámáámbo sen-kwáásítí aambá kwáráavo siráin-kwasai.

Mátíyu 23:1-36, Áríku 11:37-54, Áríku 20:45-47

³⁸ úwoi-kwaasi amápa'a Ísun-aii iséna aamoí kwéuwana Ísu kwésimatiména séna évaka'o amáámbo sen-kwáásítí aambá kwáráavo. minkwáásí ayáátáár-ampantama iyésa naaópa'a

avuvumpa'á kwénaauwasa pósa kwaási tuwánésa sésa anón-kwaasin-owe kwésewe.

³⁹ minkwáási mono'-náúmpá'ó umáyáapa'o anón-kwaasimo maí-áyámpá'á umésa tanómba kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámpá'á mésa kawe-tómbá kwénaawe.

⁴⁰ minkwáási ketor-ínintí óísankwara naankwará'á umóyámbá kwémaesa kwaási suwánésa súwí'a mósá maráígwáe sésa kampakómbá tavisimái-namunaa kwésewe. mirámó owáiná anondá umbai-yántáá'á mayánááowe Ísu siráiyé.

ketor-ínínkó Áánútumpa'a óntamba tukáin-kwasai.

Árúku 21:1-4

⁴¹ simásuwena Ísu anóm-bono'-naumpa'a ména óntambo túwón-anaveunkona egwaa'á ména tuwánómba kwaásiyomba tésa óntamba túwómba sáwívar-oisankwara-kwaasi sáwívar-ontamba túwówana

⁴² moórá-ketor-ininko íma óísamba makón-ininko téna sáwíyan-ontamba kae-tóyaráámbá tuwówana

⁴³ Ísu kwená kwayó-kwáási tááyena séna árai'a simátíme'a sé'a minkétór-ínínkómó túwáin-ontankoma amápa-kwaasimo tukáan-ontamba usáyaaitaiye.

⁴⁴ miwímá sáwívar-oisampinkemba évaka'a tukáavo kwemá sáwíyan-oisampinkemba mútú'a túwáimba póna óísan-iyaaimba méníye Ísu siráiyé.

13

anóm-bono'-namba tawísí-áímbá siráin-kwasai.

Mátíyu 24:1-2, Árúku 21:5-6

¹ Ísu mináímbá simásuwowasaya anóm-bono'-naumpakemba kárúwesa kúmúmba kwená kwayó-kwáásívínkémbá moóráwai anóm-bono'-nantavai séna úwé awánaao. maanóntán-dámbá kawe'á kwáyáísana minóntámbá anón-ontamba kwáyáiyé súwana

² Ísu séna maanáñón-dámbá awánaaro. aáno kwaási tésa mindámbá amápa'a tawísíyuwesa amápar-ontankwara'a tawísíyuwanaaowe Ísu siráiyé.

sáwí-kanaa tíníye siráin-kwasai.

Mátíyu 24:3-14, Árúku 21:7-19

³ Ísu mináímbá simásuwena Óríve-omaka'a uména anóm-bono'-namba awánómba Pítaawe Yémésiye Yóniye Éndaruwe kúraumai-kwaasi Ísumo kweyáá máyonka'a tésa áísaa esa sésa

⁴ emó sénda nósa-tawaiya tíníyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a Ísumo simbá mirá íníyeya sénaumno suwaná

⁵ Ísu séna kampar-áimbá isé'a áraire sevó kárákwiyoro.

⁶ sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa sáwívarawai minkámpár-áíntávái áraire sénááowe.

⁷ áái'o tíyáán-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáíyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tinda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'an-iyé.

⁸ moórá-ayampa-kwaasimo ésa ó'on-ayampa-kwaasiye áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amááraayavai usásimbai áái'a tíyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe. ó'on-o'om-barava'a anóm-barima táníye. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. mirán-tántáá'ó paárína'a sé'a amápa-tantaa'o ánásaninkanaa íma tiráivo iyámpóímo tinkánée owanamó anón-ti'o intembá umbai-kánáámó tínimba miráumai ááimba ásáíye seró.

⁹ mirán-áíntávái kárákwiyoro. mono-káwáá-kwáási keinárawa'a tí'maesa anón-kwaasitopa'a mótingesa aaivimbá maitinkésa mono'-náúmpá'á mótingesa tínkamesa kentáváímó asiramáímo máyáantavai táto'mai tí'maesa kámááni-anon-kwaasitopare kawááon-kwaasitopare mótingesa aái simátinkaiya'a minánón-kwáási kesáái simátimenaaowe.

¹⁰ aiva'á áséi-kwasai amápa'-maravaken-kwaasi simáti simati kwéiyana naaémba amápa-tantaa'a ánásai-kanaama tíníye.

¹¹ táto'mai aaimó simátínkénka'a nóran-aina sénaumno-imayaa íma anómba é'a íma kentí imáyáavinken-aimba sénááovo Áánútun-amanko sénááon-aimba úwoi tááka tínkáína'a mináímbá sénááowe.

¹² évakarawai tivá'awaawi tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. tivoísáímo ésa tiráamaa'a tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. iyámpóiyombo ésa tinóvwowima tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe.

¹³ kentáváímó asiramáímo máyáantavai amáparawai tíyamba umátinkanaaowe. ímo ivátuwesamo kentáváímó asiramáímo méwai ánásai-kanaara'a Áánútu tí'mai kawepá'á métinkaniye.

sáwí-kanaagona kwaasái.

Mátíyu 24:15-28, Áríku 21:20-24

¹⁴ Ísu mináímbá simásuwena séna naaémba ávááraumai inkaisí-yántáákómá uwóví'a íi-márúká'á paáriniye Ísu siráíye. kemá Mááka sé'a maanáúvái mó torausíyawai tááko pééi sína'a isáaro kwésune. Ísu séna uwóví'a íi-márúká'á

paárínasa awánanaaomba Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaaisésa iyónááowe.

¹⁵ ontará'ó máyaiyan-kwaasi íma naaúmpa'a iyiyamba óisamba ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe.

¹⁶ kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyiyamba unáánkwátói ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe.

¹⁷ tímúkwarar-inimba ívér-iyampoigwarar-inimba minkánáámá sáwí'a ónááowe.

¹⁸ isaaisé'o iyónááomba táúgwi-kanaa iyé'a únavo sé'a Áánútumpa'a námúnaa seró.

¹⁹ minkánáámá tínimba anón-umbai táníye. naaóvá'á Áánútu maramá tarórumba ívéka to'mái mirán-úmbái-yántáá'á íma tiráíye. aanogwara'a mirán-úmbái-yántáá'á íma tíníye.

²⁰ mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaa Ísóigo ákise úmakaiye. mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaamo ayáátááka'o kwéininkakai amápa-kwaasi íma úwoi túvamai máésino. Áánútu ítámakain-kwaasiyavai imáyáa éna mirán-úmbái-yántáá'á ákise uráíye.

²¹ ákisémo ínasa évakarawaimo simátimesamo sésamo Áánútumo usásinankaiwai mivá'-maava'a máyáíye síya'o é'a íma ísáaro.

²² évakarawai paárésa kampa'á sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa évakarawai kampa'á sésa Áánútun-aaí simátimundawai úne simátíma'maesa naaónááomba ímo awánem-bayai kwémaesa Áánútumo ítámakain-kwaasi kampa'á simátiyuwanae sésa mirán-ánóm-báyái mayánááowe.

²³ miwíyávái árai-kwaasin-owe sevó sé'a íma paáruraanka'a aiva'á simátimumpo kárákwiyoro Ísu siráíye.

Ísu marapá'á kumínín-kwasai.

Mátíyu 24:29-35, Áríku 21:25-33

²⁴ Ísu mináímbá simásuwena séna mirán-úmbái-yántáá'á tínín-kanaama ánásainana aaváúmá túnkwinana kwíyómba íma sán-káínana

²⁵ o'á kwíyómpakemba kuntínana kwíyónko tora'naára'a ínasa

²⁶ kemá kwaási úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpímbá kúmóna'a suwánanaaowe.

²⁷ kwíyómpaken-kwayo'narawa'a ti'maráanasa Áánútumo ítámakain-kwaasi amápa'-maravakemba tí'maesa moórávimba torupanááowe Ísu siráíye.

²⁸ Ísu mináímbá simásuwena séna moórá-tai naí-táígo áwí'a víki-taigontavai imáyáa umái ísáaro. aráságáyómó

agayáinda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwiyanka'a tíniye sénááowe.

²⁹ mirámó intembá kemá súnda-yantaa'a ína'a awáné'a sé'a sáwiyanka'a kumíniye sénááowe.

³⁰ árai'a simátimé'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó súnda-yantaa'a paáriníye.

³¹ kwíyómbe maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaikwai'a íniye Ísu siráíye.

kúmónnda-kanaa kwaási íma ísaraan-kwasai.

Mátíyu 24:36-44, Áríku 17:26-30,34-36

³² Ísu mináimbá simásuwena séna kúmónnda-kanaama aaváúvimbá kwaási íma isááwasa kwíyómpakenkwayo'narawa'a íma isááwa'a kemá Áánútu ááninkoma íma isáúnana kesivo kweyáá ísaraiye.

³³ kemó kumónaunda-kanaa íma ísaraiyanka'a kumónaumpo kárákwimai máéro.

³⁴ mirámó ínintenkaan-umai maarán-áimbán-íye. moórá-anondako némpa'a kwááyu koménae séna éna kwená mayáí-kwáásiyávéna mayáí máyáaro séna tí'má'mai kwégwena ontará'ó kawááiwaintavena séna taviyiyó séna kóuraiye.

³⁵ naankóná aanávómó tínimbo ímo ísaraantemba ké'naamba kemá kúmónnda-kanaama íma ísaraavo kárákwimai máéro. enáíndarara'i. no'wáámpina'i. iratarórá'i. kwáyá'wáíya'i. kumónaumno minkánáá íma ísaraavo

³⁶ kentávái íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnnavainivo kwéto'mayaa-e'a simu'maré'a máéro.

³⁷ kemó simátimunda amápa-kwaasiyave'a sumpo taviyé'a máéro Ísu siráíye.

14

Ísuna áamáyu-aimba siráan-kwasai.

Mátíyu 26:1-5, Áríku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹ Ísu mináimbá simátimuwana naaóvá'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánómbá ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaama ayúnkaraamba kauvónaumpo sésa kae-táwaima úwoi mésa mono-káwáá-kwáásiyé áamáamba sun-kwááiyé sésa nóraumaiya Ísumba aúpá'á táto'mai inkamónaundaya'íyo.

² amápa-kwaasi áái'a tíyáávainivo tanómbo kauvíyan-kanaara'a íma tuvuwónaumne siráawe.

Ísumba áséi-masawemba pérankarain-kwasai.

Mátíyu 26:6-13, Yóni 12:1-8

3 suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwai áwí'a Sáimonina naaúmpa'a áuma kárúkokovaa'a uréna ánásarowaina naaúmpa'a ména toómbá kwénowana moóra-ininko iyéna áséi-kwiyumba ún-basawemba anón-ontankakemba meéyámbakaim-basawemba maimaéna iyumba minánávéunkó ói'a móankaisuwena Ísu a'nómpímbá atímarowasa

4 évakarawai keáimbá sésa áwáá'a aéesa nóra séna mimbásáwémbá úwoi atiyankaiyo.

5 mimbásáwémbó ó'owimo tíménamo anón-ontambo mairénamo ímo óísambo makáan-kwaasi tíméraambaniye sésa minínínkómbá áwáá'a áúwana

6 Ísu séna ivátuwe'a íma áwáá'a aééro. kawe'á umái pésinkaiye.

7 ímo óísambo máráan-kwaasi keséma maí'mai'a kwéiya'a túwa'naa ónáe sé'a túwa'naa ónááombanivo kemá keséma marapá'á íma maí'mai'a ónaumne.

8 minínínkómá kwená imáyáavinkemba kawe'á umái pésinkaiye. púwóndara'a masawémbea pásinkesa utamásinkanaaovo minínínkó á'a masawémbea pásinkaiye.

9 árai'a sumpo maisáaro. kesí áséi-aimba amápa'-mapa'a kwésimatimewasa minínínkómá umásinkain-aimba kwésimatimiyasa tááka'a maránááowe Ísu siráiyé.

Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.

Mátíyu 26:14-16, Áríku 22:3-6

10 súwana Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási moóra-awí'a Isakérióti mono-káwáá-kwáásítópa'a kwéna séna túwa'naa ona'á Ísumba tátoranaaowe súwasa

11 isésa aamoí kwéesa sésa mirámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná nóraumi Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa ááimba ásámai uráiyé.

tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.

Mátíyu 26:17-25, Áríku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

12 Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa túntemba tíyótaasa í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tuvú'mái kwégauvunka'a kwená kwayó-kwáásí Ísumba taáisaa esa sésa náávava tíyótaasa í-tánómbá kogauvónaundaya'iyó suwaná

13 kae'á ti'maréna séna Yérúsaremu-naopa'a kwíyana moóráwaimo nonánámó maimaénamo kwíndawaimba kóánaaemba kwáráakaiyo.

14 kwemó naaúmpa'o iyínanamo naankó avowámó máyáinakai kosimámekai anóndakoma áísaa ena séna

kesí kwayó-kwáásiyé náán-ayampara tíyótaasa í-tánómbá nánaumno kwésiye kosimámékaiyo.

15 kwemá avóvomayaa'-nankomba anón-ayampa'a agaráátinkaniye. kísuvu'o umándanaaon-tantaa'a mimpímbá kwáyáiyé. amápa-tantaa'a arúsámarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai

16 mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a kwésarai Ísumo sún-tantaa'a kwáyowasarai minká'á tanómba mágauwankaraaiye.

17 tanómba mágaumakoyasa enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásiyé mindáúmpá'á umésa

18 toómbá kwémandesa uwaná Ísu séna keinárawapinkemba moóráwai keséya toómbá kwénaiwaima kembá namuro-kwáásírá'á agaráátinkaniye súwana

19 tirunkó umbái tówasa moórá-mora-umai áísaa esa sésa kewá'iyó sinté kuwaná

20 Ísu séna moóráwai kwená toón-ayai maimaéna kesé moórá-taavepimba tu'mái náíndawai kwemá kembó namuro-kwáásírá'ó agaráátinkaniwaiman-iyé.

21 naaóvá'á Áánútun-aii aúváivimba agaimaréna séna kwaási úrandako kumpaáríndawai puwíniye siráintemba pó'a púwónana namuro-kwáásírá'ó agaráátinkaniwai sáwí-meyamba mayániye. kwembó ímo maránkaraankakaankasi kawé'á isinó Ísu siráiyé.

Ísu kwená kwayó-kwáásí toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 26:26-30, 1 Kórinti 11:23-25

22 súwasa toómbá kwénowana Ísu péréti maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai tímatuwena séna mindá kesúman-ivo maimái naaró séna

23 ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna Áánútumpa'a súwi séna tímúwasa amáparawai nowaná séna mindá kesí naaemán-iyé.

24 kesí naaemá sáwívarawaiyavai kumínimba póna Áánútu kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áímbá simái tarúmakaiye.

25 simátíme'a sé'a ókwara'a ándá-aran-domba íma nánaumpo Áánútu kwená kwaási kwégawaaipa'a mé'a ándá-aran-domba aúná-nomba nánaumne Ísu súwasa

26 Áánútuntavai ísámai monor-ímá simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Óríve-omapa'a iráawe.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:31-35, Áríku 22:31-34, Yóni 13:36-38

27 Óríve-omapa'a umáyówana Ísu simátimena séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna sipisípira'o kawááiwaimba tuvúwónana puwínasa sipisípiyomba kóyáwé ónááowe Áánútu siráiyé siráimba póna táá'a káína'a siyuwé'a kóyáwé ónááowe.

28 ánívo púwónasa utamásinkaiya'a usásine'a kentí aiva'á Káríri-ayamapa'a kona'á kesínaaemba kónááowe Ísu súwana
29 Pítaa séna amáparawai auwésa kóyáwé íyambanivo kemá íma mirá ónaumne súwana

30 Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'-no'waamba kokórigó íma kaeká'á áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáunda-kwaasiye síníyone Ísu Pítaantavai súwana

31 Pítaa asiramái séna entémo sínkamonaé íya'o é'a íma auwé'a kónaumne súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a mirá simásaraawe.

Ísu Kétésémaniva'a námúnaa siráin-kwasai.

Mátíyu 26:36-46, Áríku 22:39-46

32 amápa'a mirá simásuwesa Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé taai-kanáágúnéyómbá áwí'a Kétésémaniva'a komésa Ísu simátimena séna maanká'á máyaiya'a Áánútumpa'a námúnaa kosénaumne séna

33 Pítaawe Yémésiye Yóniye tí'maena komáyowana umbaiyántáákómá arumbá sáwí'a kwéuwana

34 simátimena séna kesirunkómá umbaiyé taisa'á pó'a puwóra'naraamba umái máyaumne. maanká'á mé'a kárákwimai máéro séna

35-36 tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anónnda'an-iyé séna mara'á kumbaéna námúnaavinkemba séna kesivoó amápa-tantaa'a kanaán-umai kwéonda po kanaán-iyé sémo e maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwéma ánívo kesí imáyáa íma kwaréna'a ená imáyáa kwaráano Ísu siráiyé.

37 Ísu námúnaa simásuwena kwená kwayó-kwáásíráútópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaigurówana tayúsena Pítaantavena séna Sáimoniyo aún-kwaiguréma íma kanaará'á sáwiyanka'a kárákwimai máyáane.

38 Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyaváínivo Áánútumpa'a námúnaa seró. imáyáago kató isaná áúgomo umbaimó taimbá mindá aúgávaa'a kwéiyé simásuwena

39 moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna ké'naamba Áánútumpa'a námúnaa kosimásuwena

40 kwená kwayó-kwáásítópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaigurésa tógávaate kwéuwasa nóran-aina'i. anondá íma simámuwana

41 tiyuwéna ké'naamba námúnaa kosimásuwena koy-
auweréna minkáúmbónárauyavai séna tuúmó kwaiguré'o
máyaamba á'anivo kemá kwaási úrandakomba sáwi'o kwéon-
kwaasira'a agaráátinkainasa tátoranaaon-kanaa kwétivo

42 usásinewata kwétiyapata konó. kembó agaráátinkaniwai
kwétiye Ísu siráiyé.

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mátíyu 26:47-56, Árúku 22:47-53, Yóni 18:2-12

43 Ísu mináimbá kwésuwana kwená kwayó-kwáási
sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba
moórawai áwí'a Yútási tumba kwesé sáwíva-kwaasi
taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaésa tumbá mono-
káwáá-kwáásiyé áamáamba sun-kwáásiyé Yútaa-anon-
kwaasiye miwímá ti'márówasa tumbá

44 ááéma Yútási Ísumbo agaráátinkanintavai simátimena
séna paruvará umánkándawaimba táto'mai áí'mae'a
tavi'mae'a koró siráimba

45 póna Yútási Ísunopa'a téna séna anóndakoo máyaano
kwésena paruvará kwéumankowasa

46 kwesé tuwái Ísumba tátórówana

47 Ísuna kwayó-kwáásívínkémbá moórawai taánasatama
maimaéna aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásígó áá'a
agáúsuwowana

48 tun-kwáásiyávéna séna kentávái umóyán-kwáásímán-iye
sé'a pó'a taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaé'a kembá
tátoranae sé'a kwétewe.

49 sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesé mé'a kesáái
kwésimatimundara'a íma kembá tátokaawe. naaóvá'á
Áánútun-aai aúvávimba agaimakáan-aimba kembó mirámó
umásínkéne'a kwétewe súwasa

50 kwená kwayó-kwáási amápa'a inkaisésa auwésa kóyáwé
uwasá tun-kwáási Ísumba áí'maesa kwéguwana

51 moóra ívé-kwaasigo ampaantawé su'mai úsúrena Ísun-
ánaaemba kwéguwasa tátorankowana

52 ampaantamá kwatuwéna kwátóiyaaimba kuráiyé.

anón-kwaasi Ísumba aai simánkaraan-kwasai.

Mátíyu 26:57-68, Árúku 22:54-71, Yóni 18:13-24

53 kúwasa Ísumba tátorowai áí'maesa aiva'-mónó-
káwáánákóná naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á mono-
káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye áamáamba sun-
kwáásiyé torupamáí máyón-daumpa'a móankowana

54 Pítaa tínaemba nénka'a teémáyomba aiva'-mónó-
káwáánákóná máápar-ontavinkemba íréna naamaúva'a
ména i-kwáásiyé irará'á koména irá kwégauviye.

55 Pítaa irá kwégauvuwasa mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye amáparawai Ísumba tuvuwíyana puwíní-ainkona áaimba avakáá-uwana íma kwáyowasa

56 Ísuntavesa mósi-mesi-aimba sésa íma moórá-aimba suwasá

57 évakarawai usásinesa kampa'á sésa

58 kwemó sisatáámó isáúndaya anóm-bono'-namba kwaási uráan-damba tawísíyuwe'a kaumbo-táwai kwaisuwé'a kwaásimo ímo íyan-damba ónaumne siráiyé suwasá

59 minkwáásí íma moórá-aimba suwaná

60 aiva'-mónó-káwáánákó usásinena Ísumba áisaa ena séna simánkáan-aimba anondá íya síníyono súwana

61 Ísu iséna íma aai súwana aiva'-mónó-káwáánákó áisaa ena séna kesáámó áwí'o mósá maráúndawai ááninko e Áánútumo usásinankaiwai Káráísitiya'ona simásimiyo súwana

62 Ísu séna kemá úne. suwánáina'a kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáímá ayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á umé'a ainámpímbá kumónaumne Ísu súwana

63 aiva'-mónó-káwáánákó arumbá sáwí'a kwéuwana kwená unáánkwátói tarátuwena séna Áánútumba aká'áamba simánkena kwesávái simbá póta mináintávái aavimbá mayankéta ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivátá tuwéta

64 Áánútumbo simáímo sáwí'o umánkaintavaiya nóraya ónaumno súwasa sáwí'an-ivo tuvuwíyana puwíno sésa

65 Ísumba tuwirááíma kwirankésa aúrampa'a ampantanéi káátamakesa kwétuvuwesa sésa esávái se Áánútu usásisinkaiwai úne séndawai ómpo kemá náawa kwétuvuwuna simásimiyo kwésuwasa i-kwáásí áí'mai tiyáándeí tuvúkáawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:69-75, Áríku 22:56-62, Yóni 18:15-27

66-67 Pítaa naamaúva'a ména irará'á kwégauvuwana aiva'-mónó-káwáánákóná kwayór-árásígó téna Pítaamba takarákéna séna Ísu Násáretivakewise maéndawai óne súwana

68 emó sénda-aimba sáákoma íma kawé'an-íye simásuwena máápar-ontavimba komáyowana

69 minárásígó moórágwara'a awánéna máyón-kwaasiyavena séna evíwána kwaásivinkenda'an-íye súwana

70 moórágwara'a Pítaa séna ímaniye simásuwena máyowasa sáwíyanka'a máyómba Pítaantavesa sésa áraitá súne. Kárírivakenda'a po kwená kwayó-kwáásívinkéndá'á óne suwaná

⁷¹ Pítáa aika'á maréna séna kampar-áimbó kwésenanamo éna Áánútu sínkaminiye. síyawaimba íma awánáúndana'an-iyé kwésuwana

⁷² kokórigoma moórágwara'a áái súwana Pítáa Ísumo simámun-aimba ááka'a maréna mirá siráinka'a kokórigomo kaeká'ó ááimo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiman-iyé síníyone siráimba mináimbá ááka'a maréna ávááraumai ivi'á taráiyé.

15

Ísumba Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Árúku 23:1-5, Yóni 18:28-38

¹ ivi'á tówasa aaváúmá usónka'a mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye amáamba sun-kwáásiyé mimbórá-áimbá símaresa Ísumba ayáánka'a asááúmaresa áí'maesa Áróamáani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máánkarowana

² Páírátí Ísumba áísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwasa

³ mono-káwáá-kwáási ó'on-o'on-aintavai aavimbá mayánkówana

⁴ Páírátí Ísumba áísaa ena séna sáwívar-aimba kwésimankaavo anondáma íya moórá-aimba síníyono súwana

⁵ Ísu iséna íma anondá aái súwana kámááni-kawaana'a Páírátí sáwívar-imayaa uráiyé.

Ísumba aráá'a tuvúwóro siráin-kwasai.

Mátíyu 27:15-26, Árúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

⁶ naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba Áróamáani-kamaani-kawaanako séna amáparawai torupamáí mésa aamoí ésa ándáva'o máyáin-kwaasi áwí'a tewa'á ayúrankanaumne séna minkánáá miráumai ándá-kwaasi kwéayurankaiye.

⁷ Ísumba Páírátinopa'a máánkónka'a moóráwái áwí'a Párápási ándáva'a ména évakarawai kámááni-kwaasiye áái'a tíyónka'a kwemá moóráwaimba tuvuwúwana puwúwasa ándávimba ánkárowana máyowasa

⁸ sáwíva-kwaasi torupamáí mésa Páírátintavai sésa moóráwaimba ayúrankaao suwaná

⁹⁻¹⁰ Páírátí imáyáa éna séna mono-káwáá-kwáási Ísuntavai íma anón-kwaasi-i'a ínkwáe sésa táto'maesa kesópa'a máánkaraawe séna tísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará ayúrankanaumno súwasa

11 mono-káwáá-kwáásí úwoi-kwaasi sáwívarawai kwak-wiyésa sésa Ísumba íma ayúrankaniyompo Párápásimba ayúrankaao simáméro suwasá isésa mináímbá simámúwana

12 Páírátí séna Ísumba Yútaa-kwaasiti kawááná'á iyémó sewáímbá nóra ónaumno súwasa

13 anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná

14 Páírátí séna nóra-sawira uráina'iyó súwasa anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae íyúwana

15 Páírátí miwí táái owé senasá aamoí umásinkaigwae séna Párápásimba ayúrankena i-kwáásí simátimuwasa Ísumba áwí-andanei áwíruku'nowaṅ Páírátí séna áí'mai taaira'á mátuvuwíyana puwíno séna Ísumba i-kwáásírá'á tímakaiye.

*i-kwáásí Ísumba simái sáwí'a uráan-kwasai.
Mátíyu 27:27-31, Yóni 19:2-3*

16 Ísumba i-kwáásírá'á timúwasa áí'maesa kámááni-kwaasiti naaúmpa'a móankesa amápar-i-kwaasi tááyowasa tamésa

17 naeeyayán-únánkwátóí anón-kwaasiti unáánkwátóíman-iyé sésa Ísumba umánkesa anón-kwaasiti kánumo'an-iyé sésa áwí-andama owepamáí Ísu a'nómpímbá kuvérankesa

18-19 kanaáráá'a ankésa moórá-mora-umai kívairesá sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'á óne sésa tááúndei a'nómbá tuvánto'na kwéesa tuwirááíma kwirankésa

20 kanaáráá'a ánkáyuwesa naeeyayán-únánkwátóí ayú'maesa kwená unáánkwátóí umánkesa tuvuwíyanamo puwíndava'a áí'maesa kuráawe.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Mátíyu 27:32-44, Árúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

21 i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwái Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáimoni kwemá Arekesándaawe Árúvusinte tivowámá kwemá Yérúsaremu-naor-ampa'a túwasa i-kwáásí tátoresá Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwaatarankesa sésa áwa'naa úmae tiyó suwaná mirá úwasa

22 kwésa moórá-marago áwí'a Kórigótaava'a kwésa mináwíkoná ááimba a'nómayaapare supá'á kwésa

23 ándá-aran-domba mairésa áí'a ánásaínkwae sésa ikaa'ó vai-yántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámúwana íma naráíye.

24 Ísu íma nówasa áí'maesa taaira'á aiyayaampimba máyuvusumaresa kwená unáánkwátóí mayánáe sésa aávéiya kwétiyaananaya nááwa usáyaaitaindawai mayáníye sésa mirá ésa

25 aakaaká'ó máún-kanaa-avaura'a tuvúwúmba

26 Ísumbo tuvúwúwanamo puwún-ainkona ááimba aúváivimba agaimarésa sésa Ísu Yútaa-kwaasiti kawááná'án-iyé agaimarésa taaira'á mósá marésa

27 umóyántémo uyan-kwáásírái tí'maesa Ísumba évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowana [

28 naaóv'á'á Áánútun-aii aúváivimba agaimaréna séna kwemá sáwí'a on-kwáási máépa'a máyáísasa awánaraawe agaimaréna sirónka'a pósa mirá uráawe.]

29 taaira'á tuvúsúmarowasa évakarawai tésa tiyáámba tóipimba áákesa timánántata'a umánkesa aká'áámba simánkesa sésa úwé emá séma anóm-bono'-namba tawísiyuwe'a kaumbo-táwai kwaisuwé'a ó'omba ónaumne siráampo

30 esávái enáúma áwa'naa ema eyáárika'a taairakémbá taútuwe marapá'á kumuwo suwasá

31 miráumai mono-káwáá-kwáásiyé áamámba sun-kwáásiyé sésa ó'owi túwa'naa ena kwesávái kwenáúma íma kanaán-umai áwa'naa íniye.

32 Áánútumo usásisinkaiwai é'a Ísareri-kwaasiti kawááná'á úne seémáyáimba póna árai'o seémáyáindamo éna kweyáárika'a taairakémbá kumínata awánéta séta árai'a Áánútu áánimban-iyé sénaumne suwasarái miwímó suntembá umóyántémo uyan-kwáásírái évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowairai Ísumba kanaáráá'a ánkaraaiye.

Ísu pukáin-kwasai.

Mátíyu 27:45-56, Áríku 23:44-49, Yóni 19:28-30

33 Ísumba kanaáráá'a ánkówana kwáyá'wái amápa'-mapa'a túnkwena aaváúmá kaapa marówana túnkumba

34 Ísu anónka'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba séna eroi eroi rama sapakataniyemo sún-aimba maarán-áimbá séna Áánútu kesí Áánútuwo nóra séwa siyuwáánó súwasa

35 minká'ó máyón-kwaasi isésa évakarawai sésa naaóv'á'ó Áánútun-aii simátímakaiwaimba Íráiyaamba kwéaayaiye suwaná

36 moóráwai isaaiséna paru-táyánáma maimaéna ándá-aran-domba ikaa'-nómpímbá tu'maéna oviyen-támayopimba kinúvaimaena naínkwé séna Ísu óika'a mósá maréna séna Íráiyama kuména taairakémbá kunayútuwani. iya kunayútuwaniyo séta amu'maréta máyaumne súwana

37 Ísu anónka'a kwésena puwúwana

38 anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá úmakomba sanaan-áyáírakémbá utaváá'maena marapá'á móru

taváákaar-umai kaesé umágúwana póna Áánútunopa'a iyónááon-amba kwi'makáiyé.

³⁹ Ísu anónka'a kwésena puwúmba i-kwáásítí kawáánákó Ísumo anónka'o sénamo miráumai puwúmba awánéna séna árai'a kwemá Áánútu ááninkoman-iyé siráiyé.

⁴⁰ mináimbá súmba sáwívar-inimba awánanae sésa tumbá némpa'a tamésa awánara. minínintómpínkémbá moórá-inimba Mágátáraa-naopaken-ininko áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba aú-kwaasi Yémésinte Yósisinte tinówama áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba áwí'a Sárómi

⁴¹ miráumai-inimba Ísumo Káriri-ayampa'o naaúpa'o kwenánaaembo kwa'maésamo áwa'naa úmaesamo kuráan-inimba Ísu Yérúsaremuva'a tumba minínintómbá tésa taaira'á tuvúsúmaronka'a némpa'a tamésa awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:57-61, Árúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁴² minínintómbá tamáyówana Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaa aaváyaaraamba kwáyowana ívékaamba enónka'a moóráwái áwí'a Yósépi Árimátíyaa-naopakewái

⁴³ kwemá anón-kwaasi éna kawe-kwáásí éna Áánútu kwená kwaási kawááiniyé séna amu'maréna máyowái íma áá'a kómba Páírátinopa'a téna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana

⁴⁴ Páírátí imáyáa éna ára pukuráína'iyó séna i-kwáásítí kawáánákómbá ááyena séna Ísu ára pukuráína'iyó súwana

⁴⁵ owé á'a pukuráiyé simámuwana Páírátí séna kanaampó Ísun-auma mayáníyone súwana

⁴⁶ Yósépi aúná-ampantama komaimaéna tiréna Ísun-auma taairakémbá tamaimái minámpáántávimbá asááumai maimaéna aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámarena óika'a anón-ontandei awááumasuwena kúwasarai

⁴⁷ Máriaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araámáo Yósimba anówama úwasarai mésarai Ísumbo utamánkomba taawánésa kurááiyé.

16

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mátíyu 28:1-8, Árúku 24:1-12, Yóni 20:1-10

¹ Yútaa-kwaasimo agándon-kanaa ánásowasa kaumbo-ínimbá Máriaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araámáo Yémésimba anówama úwana Sárómi úwasa miráumai-inimba Ísun-aura'a áséi-kwiyu-masawemba mápérankanae sésa

² ááéma aaváúmá usónka'a mimbásáwémbá maimaéna Ísumbo utamánkaropa'a kumbá

³ aampa'á kwégwesa iséise ésa sésa murí-áigó óika'a awááumasukaan-ontamba anón-ontamba póna náawa akwásinkanintaa'iyó sésa

⁴ awánomba minóntámbá á'a akwátukowasa awánésa

⁵ mimbúrí-áír'á iyúmba moórawai ívé-kwaasi kwayán-únánkwátóigwara-kwaasi minká'á máyowasa awánomba táá'a kówana

⁶ simátimena séna íma táá'a kaíno. Ísumba Násáretivakewaimba taaira'á tuvúwówana púwíwaimba taawánanae sé'o kwétemba pukáimpinkemba usásinena kówéna íma maanká'á máyáivo utamánkaraampimba uawáné'a

⁷ kwená kwayó-kwáásiyé Pítaa iyai kosimátimé'a sé'a Ísumo siráintemba pukáimpinkemba usásinena kentí aiva'á Káríri-ayampa'a kwína'a koawánanaaowe. mináimbá kosimátiméro súwasa

⁸ mimbúrí-áimá tuwésa táá'a kéna tiyántámbá tówasa isaaisésa kwésa táá'a kóntavai mináimbá íma kosimátimakaawe.

Máaka kemó súnda-aimba ánásaiye.

[Ísu paárúwana Máriyaa awánarain-kwasai.

Yóni 20:11-18

⁹ sontaará'á ááéma Ísu pukáimpinkemba usásinena aiva'á Máriyaa Mágátáraa-naopaken-ininko aúranka'a paárúwana ááéma Ísu miníninkó arumpinkémbá avakaeté-taravaa-kwamba mayáúkain-ininko aúranka'a paárúwana

¹⁰ awánéna kwená kwaási ivi'ó kwétopa'a kosimátimuwasa

¹¹ Ísumo aúvówanamo minínínkómó awánón-aimba simátimumba isésa íma ísámai kawé'á uráawe.

Éméyási-naor-ampa'a Ísumba awánaraayan-kwasai.

Áríku 24:13-35

¹² minkákémbá kae-kwáási aampa'á nén-ampa'a kwéguyana Ísu ó'on-kwaasi túwawaakaamba makéna minkáé'nárai túranka'a paárúwasarai awánésarai

¹³ koyauwerésarai Ísuna kwaási tasimátimúyasa ísómba íma ísámai kawé'á uráawe.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mátíyu 28:16-20, Áríku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁴ minkákémbá Ísuna kwayó-kwáási sísamaivakemba moórá kumbaimái-kwaasi toómbá kwénowana Ísu paárúwasa awánowana Ísu áwáá'a tiyéna séna kemá pukáundavinkemba usásinkaunda suwánaresa simátiméwa'a ísámai sirumbá kwéairaraawe sé'a ísámai tuwarónaawaro

kwéowe. simátímén-aintavai áraire seráámbá íma áraire siráawe simásuwena

¹⁵ sésa kesí áséi-kwasai amápa'-marava'a simátímapa'a koró.

¹⁶ kesááyavesa áraire sésa kenká'á agevamái mésa nombá peráiyana Áánútu miwímá sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkanivo kesááyavesa íma áraire síyawaima Áánútu aaivimbá maitinkániye.

¹⁷ kesááyavesa áraire sésa kenká'á agevamái máyáawai ímo awánaam-bayaima maésa kesí asirayándéi kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitiyuwésa ó'on-aimpinkemba sésa

¹⁸ áwáávi'o índa-iraankavayaambo tátoraiyanamo váíndamo ésa íma puwésa puwí-nómbó náiyambo ésa íma puwésa tí'o ín-kwaasira'a tiyáándeí táto'mai asóvatinkanaaowe Ísu siráíye.

Áánútu Ísumba airówana iráin-kwasai.

Árúku 24:50-53, aantá-kwaasi 1:9-11

¹⁹ Ísóigo Ísu mináímbá simásuwowana Áánútu Ísumba áí'maena kwíyómpa'a móankowana Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á máyowasa

²⁰ Ísuna kwayó-kwáásí amápa'-marava'a áséi-kwasai simátímapa'a kuwaná Ísóigo kwétuwa'naa-uwasa kwaási ímo awánaraam-bayaima mayówasa awánésa sésa maanáímbó simásíménta árair-aimban-iye siráawe.

mináímbá ánásaiye.]

Árúku

Ísu kwíyómpa'a irówana Árúku évakar-ima maisuwéna Ísun-aaí agaimakáíye. Árúku íma Yútaa-kwaasiman-ivo ó'onkaa-kwaasigoma éna sontaa-máyái mairáíye. Kíríki-kwaasi Ísun-aaí isáígwáe séna maanáúvái agairáíye. Kíríki-kwaasi arupí umáímo máyáamba tirááíma tain-kwáásímán-owe séna maanáímbá agairáíye. Ísu árai'a arupí-kwaasima póna arumbá kwéumatinkaiwaiman-íye. Áánútumpa'a námúnaa sen-áiné Áánútun-amankon-aaine sáwí'o kwéumbeyamba Áánútu kwémaisyuwain-aíne mirán-áímbá Árúku agaimakáíye.

¹⁻⁴ anóndako Tíóvíraasiyo moórá-kwasai sénaumpo isaaó. Áánútu kentáávímbá paáruraimba aiva'á awánaraan-kwaasi mintántáákón-áái simátíma'maesa iráamba isasá kentáá kwésimasimewe. sáwívarawai mináímbá árairaimba agaimakáamba mináínkóná ááimba kawé'á umái isé'a aivakén-áímbá avupinkén-áímbá naaénken-aimba agaimái amúne. ísaraanda-aimba árair-aina'i. kampar-áíná'iyompo mindáyave'a maanáúváímá agaimái amúmpo awáné isaaó.

Yónimba marankánín-aimba simámakain-kwasai.

⁵ Yútiyaaa-maravaken-kawaanako áwí'a Éróti máyonkanaavimba moórawai áwí'a Sékáraya kwemá Ápáísana akún-ándárákén-kwáásí ména Áánútuna mono'-náúmpá'á mayái kwémayowai máyowana awainínkó áwí'a Érisapeti kwemá Érónina akún-ándárákén-ínímbá póna Áánútuna mono'-náúmpá'á mayái kwémayon-kwaasiti akún-ándárákén-ínímbá úwasarai

⁶ Áánútu aúranka'a minákwá'á kawé'á umái mésarai Ísóigo arááíma kwégwaresarai kwená amáámba kawé'á umái isésarai

⁷ iyámpóí iyaaimba ageínímbá ména anónu'mai aráankamba karáíye.

⁸⁻⁹ anónu'mai aráankamba kamáguyasa Sékárayaana akúmbá Áánútuna mono'-náúmpá'á mayái kwémaesa mirá úmae kwéiyesa miwítí mayái taínkaar-ésa Sékárayaamba usásinankowana áséi-kwiyumba índa-yantaa'a agayáíndayavena Ísóigona anóm-bono'-naumpa'a iyúwasa

¹⁰ áséi-kwiyumba índa-yantaa'a agayái-kánáámá amápa'a Yútaa-kwaasi máá'aruva'a mésa Áánútumpa'a námúnaa kwésuwana

11 Sékáraya Ísóigona anóm-bono'-naumpa'a iyúwana áseí-kwiyumbo íí-yántáá'ó agayái-tááréígoná ayáánúrapa'a kwíyómpaken-kwayo'na'a paárúwana

12 Sékáraya awánéna kantúmba éna inkaisúwana

13 kwíyómpakewai séna Sékárayaao íma inkaisiyó. Áánútumpa'o námúnaamo sénda ísáíntavena enawainínkó Érisapeti iyámpói mayánívo miniyámpóígo áwí'a Yóniye siyó.

14 marankáínana enarunkó aamoí kwéinasa á'on-kwaasigwara'a aamoí ónááowe.

15 marankáíndara'a Áánútun-amanko miniyámpóígo arumpimbá anómba ínana ándá-aran-domba uwo'aó'-nómbá íma náino. Áánútu aúranka'a kwenáwí'a anómba íníye.

16 kwemá anón-éna Ísareri-kwaasiyomba tavisínasa miwítí Ísóigo Áánútumpa'a ókwara'a ténááowe.

17 kwemá Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Íráiyaa uráintemba asiramái ména Ísóigona aiva'á kwéna tivoísáíye táánimbaate tavisínasa tágárotamai ménaaowe. aaimó ímo isáíyan-kwaasi tavisínasa arupí-kwaasimo íyantemba miwí ésa kawer-ímáyáá ónááowe. miráumai Ísóigomo kumíníntavena kwená kwaási to'mayaa umátinkaniye kwíyómpakewai súwana

18 Sékáraya séna kesé kesuwainínté anónu'mai áráankamba kágurauvo nóra séra mináíntávé'a áraire sénaumno súwana

19 kwíyómpakewai séna kemá Képarieri mé'a Áánútu aúranka'a máyaunana kawe-kwásái siména si'máráísa'a móru simámundayavai

20 íma áraire sémpo emá íma aai sindá ménana naaénkanaa kemó súnda-yantaa'a paárína kawe'á umái aai síníyone súwasa

21 máá'aruva'a máyón-kwaasi Sékárayaamba amu'matuwé mésa sésa anóm-bono'-naumpa'a nóintavena ayáátááka'a máyáíyo kwésuwana

22 máápa'a kuména íma aai súwasa anóm-bono'-naumpa'a kaainkáání'a umái awáraiye suwaná ayáán-awaame'a kwéena íma aai súmba ména

23 kwená mayái-kánáá ánásowana kwená naaópa'a kuráíye.

24 komáyowana awainínkó Érisapeti ámu'a paáréna aúpá'á éva'aasei-kwiyomba ména

25 séna Ísóigo kawe'á umásinkena mirá uráintave'a aamoí é'a ayáátááka'a iyámpói íma tinkáúnda misígáémó imbá kwéanasaiye Érisapeti siráíye.

Ísumba marankánín-aimba simámakain-kwasai.

26 Érisapeti ámú'kwá'a ména ava'moraé-kwiyomba maisuwówana Áánútu kwená kwayó'ná'á áwí'a Képarierimba kwíyómpakemba ai'marówana Káríri-marava'a Násáreti-naopa'a kuména

27 moóra-arasigomba áwí'a Máriaamba simámindayavena kunkáíye. minárásígó íma kwaai mairón-arasigo Téviti-andaraken-kwaasira'a áwí'a Yósépinka'a siváúmaresa ítámakowana

28 kwíyómpakewai Máriaanopa'a kuména séna mé'ono. Áánútu aamoí umánkena esé máyáíye simámuwana

29 anón-imayaa uwááena séna mináinkóná ááimba nóran-aintavaiya siíyó kwésuwana

30 miwámá séna Máriaao Áánútu aamoí umánkáívo íma áá'a kaíno.

31 ámú'o kaumáímo iyámpóímo maranké Ísuwe se áwí'a tamánkaniyone.

32 kwemá anón-éna anón-kwaasi-i'a ínasa usáyaaitamai-Isoigo ááninkoman-íye sénááowe. aíkwa'náon-awí'a Tévítimo kawáá-máyái mairóntemba Áánútu kawáá-máyái amínana

33 Yákópon-andaraken-kwaasi kawáá-máyái kwaikwai'a ínana minkáwáá-kwí'á íma ánásainda kwaikwai'a íníye Képarieri súwana

34 Máriaa séna nóra se seénó. kemá íma kwaai mairé'a úwoi máyaumne súwana

35 kwíyómpakewai séna Áánútun-amanko esé máyainana usáyaaitamai-Isoigona asirayámbá embá amína po maránkénasa ó'oran-iyampoi Áánútu áánimban-íye sénááowe.

36 enamááraa-ininko áwí'a Érisapeti aráankamba kéné ámú'a kauráíye. ageínimbán-íye kwésewana ámú'a kauréna ava'moraé-kwiyomba maisukáíye.

37 Áánútu amápa-tantaa'a etóyói kwéena kwenkwará'á mirá kwéumankaiye súwana

38 Máriaa séna Áánútuna kwayór-árásí úmpo simásimendantemba Áánútu kembá mirá íníye súwana Áánútu ai'mákowai auwéna iráíye.

Máriaa Érisapetina namu'á kuráin-kwasai.

39 iyúwana sáwíyanka'a Máriaa ména usásinena avekáán-umai Yútiyaa-marava'a omápar-ayampa'a moóra-naopa'a kwéna

40 Sékárayaana naaúmpa'a iyéna Érisapeti áwí'a mói tówana

41 Érisapeti Máriyaa amósámba isówana iyámpóigo anówan-arumpimba ména úwauwa úwana Áánútun-amanko Érisapeti arumpimbá anómbe úwana

42 anónka'a séna Áánútu kawé'á umánkena ó'on-inimba kítoka'a kawé'á umátinkena embá anónka'a kawé'á umánkaraiye. marankániyonda-iyampoigonkwara'a kawé'á kwéumankaiye.

43 íma súwíkwárar-inimba úndanivo kesí Ísóigomba marankániyonda-inimba éma kesí namu'á kwétene.

44 enamósámbe isáúnana sirumpimbá máyáin-iyampoigo aamoí éna úwauwa uráiyé.

45 Áánútu simámakain-aimba árai'a paáriníyé séndayavena Áánútu kawé'á kwéumankaiye Érisapeti siráiyé.

Máriyaa Áánútuna aamoí éna imá siráin-kwasai.

46 súwana Máriyaa séna kesí imáyáago Ísóigo áwí'a mósá kwémaraisa'a

47-49 Áánútuna kwayór-árásí úwoi-arasi únana kentávéna imáyáa isaná sirunkó kawé'á isa'á Áánútu kawer-ámpá'á mésínkaiwaimba aamoí kwéumankaumne. Áánútu anón-asirayankwarawai anómbe umásínkáimba pósa kentávésa sésa Áánútu kawé'á umánkaraiye sénááowe. ívé'a máyáan-kwaasigwara naaémbo paáronaaon-kwaasigwara'a mináímbá símaesa kónááowe. Áánútu ó'orawaima éna

50 kwenáísamaivimbo máyáan-kwaasiyavena naaóvá'ó maémáen-kwaasigwara ívé'o máyáan-kwaasigwara naaémbo paáronaaon-kwaasigwara'a arumbá umátínkámaena iyíníyé.

51 Áánútu asiramái ména asirayám-báyái maéna kentúwí'o mósá máráan-kwaasi tí'mátu'makaiye.

52 Áánútu túwí'o kwáyáin-kwaasi sáwíyanka'a mórúna umátinkena ímo túwí'o kwáyáin-kwaasi anónka'a mósá kwéumatinkaiye.

53 táái kwétinkain-kwaasi kawé-tántáá'á tíména sáwíva-tántaa'a makáan-kwaasi íma tíména tí'mátukaiye.

54-55 Áánútu kentáá síkwá'nágwara Ááváramuntavaigwara'a asiramái séna enkwára enáísavutantambo iyawaigwara'a sirumbá umátínkámae iyónaumne siráin-aimba ááka'a makéna kentáá Ísareri-kwaasiya kwená kwayó-kwáásíyá kwésuwa'naa-iyé Máriyaa séna

56 Érisapetiye ména kaumbo-kwíyómbá maisuwéna kwená naaópa'a kunkáiyé.

Érisapeti Yónimba maránkarain-kwasai.

57 kumúwana Érisapetina kanaamá túwana iyámpói maránkówasa

58 Ísóigo arumbá umánkarain-aimba isésa kwe-namááraawe kwená naaópakewaiye isésa anówankwara'a aamoí umánkaraawe.

59 aamoí uwaná miníyámpóigó avakaumboé-no'waamba kwaúwasa áúra'a káramai araa'éna ónáo sésa avowá áwí'a Sékárayaawe simánkanae uwaná

60 anówama séna ímanivo kwenáwí'a Yóniye seró súwasa

61 miwí sésa íma ená kwaásiva'a mirán-kwí'á kwáyáiyé suwaná

62 avowámbá áá'a kaúnkowska tiyáándeí umásítai'a ésa nóran-kwira tamáminiyono suwaná

63 avowámá aúvái-kwandaai síméro séna umásítai'a úwasa máámúwana agaimaréna kwenáwí'a Yóniye séna tímúwasa awánésa anón-imayaa uwaná

64 Sékáraya agaimaréna ói'a etóyóí úwana aai séna Áánútu áwí'a mósá marówasa

65 mindáópaken-kwaasi táá'a kówana Yútiyaa-marava'a omápar-ayampa'a mináímbá kóyáwé umágúwasa

66 ísówai anón-imayaa ésa sésa miníyámpóigó naaémba nóran-kwaasiya méniyo sésa Ísóigona asirayámbá kwesé máyáiyé siráawe.

Sékáraya siráin-kwasai.

67 miníyámpóigó avowámbá Sékárayaamba Áánútun-amanko anómba umánkowana Áánútun-aii simátimena séna

68 Áánútu kentáási Ísóigo éna kwená kwaásiya Ísareri-kwaasiya súwa'naa ena sáwí-imayaaó tátoraimpinkemba iyásinkaindayavenaya kwéimba póta kwenáwíta mósá maránaumne.

69 Áánútu kwená kwayó-kwáási Tévítin-andarakewaimba asirayán-kwáási usásinankaraimba póna sáwí'o umáiyaaamo máyaundavinkemba kawer-ámpátá mésinkaniye.

70 naaóvá'á Áánútu mináímbá kwená kawe-kwáási simátimuwasa agaimakáawe.

71 naaóvá'á Áánútu kentááyávéna asiramái séna tiyámbo kembó umátínkén-kwaasi namuro-kwáási tátokaampinkemba métiranaumne siráiyé.

72 naaóvá'á Áánútu kentáá síkwá'náyavena arumbó umátinkanin-aimba séna kwená asirayán-áímbá ááka'o maránín-aimba siráiyé.

73-74 Áánútu Ááváramu kentáá síkwá'náyavena kentáási namuro-kwáásitópakemba mésinkainata íma sáá'a kwégainata kwená mayái maéta

⁷⁵ kwenaúranka'a kawe'á umái arupí umái maí'mai'a ónaunda-ainta asiramái siráíye. Sékáraya simásuwena séna

⁷⁶ kesááninkoo entávésa usáyaitayan-Isoigon-ai simátiminyondawai óne sénááowe. aiva'á kwé Ísóigona aambá kwiyíníyone.

⁷⁷ Ísóigo kwená kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwéna kawer-ámpá'á métinkanin-aimba kwésimatime Ísóigona aambá kwiyíníyone.

⁷⁸ kentáásí Ísóigo ávááraumai arumbá umásinkenaya aaváúmó iyénamo sámó kaintembá kawer-ámpátá mésinkenaya sáma kamásinkanintaawe.

⁷⁹ túnín-ayampa'o máyáawai puwónááontavena táá'a kai-wái sáma kamátinkena kawer-ámpá'á métinkaniye Sékáraya siráíye.

⁸⁰ súwana miníyámpóígó anón-éna kawer-ímáyáá kwéena kavóná-marava'a ména Ísareri-kwaasi túranka'a paárininkanaa kwétuwana kavóná-marava'a méraiye.

2

Máryaa Ísumba maránkarain-kwasai.

Mátíyu 1:18-25

¹ minkánáávimbá Áróamáani-kamaani-anondako áwí'a Ógásitasi kwemá simátimena séna amápa'-marava-kwaasi túwí'a agayánááowe siráíye.

² aiva'á túwí'o agayón-kanaavimba Sáíriniyasi Síriyaa-kwaasiti kawáánákó máyón-kanaavimba

³ namupa'ó maivá kuráawai koyauwerésa kentí akúmbó máyópa'a túwí'a agayáiyantavesa tiráawe.

⁴ Yósépi Tévitin-andaraken-kwaasi póna Káíriri-marava'a Násáreti-naopa'a tuwéna Yútiyaa-marava'a Tévitina naaópa'a téna mindáó-kwí'a Pétáremuva'a túwana

⁵ awainínkó-árásígó Máryaa ámúkwari'a úwana áwí'a mayáíndayavena áí'maena túwana

⁶ mindáópa'a ména iyámpóímo ankái-kánáá túwana

⁷ aivar-iyámpóí marankéna iyámpóígona unáánkwátói úsúrena purumakankóná táávepimba ánkariye. túwí'a kwéagayowasa sáwíva-kwaasi kwirómpimba kwaásimo kwááyumo kwáén-daumpa'a íma ména purumakankóná naaúmpa'a ména maránkaraiye.

sipisípira'o tavíkwai simátímakain-kwasai.

⁸ mimbápá'á sipisípira'o tavíkwai no'wáamba uvá'á kwégawaa-esa máyówana

⁹ Ísóigo kwená kwayó'ná'á kwíyómpakemba ai'marówana sipisípira'o tavíkówaitopa'a paárúwana Áánútuna ságayamba tuwówana kumúwasa awánésa ávááraumai táátavesa uwaná
¹⁰ kwíyómpakewai séna íma táá'a kaíno. áséi-kwasai kusimátimunda pósa sáwíva-kwaasi kwéisesa ávááraumai aamoí umánkanaaowe.

¹¹ ívé'a Tévítina naaópa'a iyámpói maránkáisana miníyámpóigóntávésa Áánútu usásinankaiwai Ísóigoman-iyé sénááowe. miníyámpóigó keináraware ó'on-kwaasiye sáwí'o umáimo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye.

¹² miníyámpóimá ampantanéí úsúmai purumakankóná táávepimba máráisa'a koawáné'a sé'a simásímakain-aimba árar-aimba kentáá kawer-ámpá'á mésinkaniwaimba maránkaraiye sénááowe súwasa

¹³ avekáámbá kwíyómpakendarawa'a sáwíva'a paárésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa

¹⁴ kwíyómpa'a Áánútu áwí'a mósá maráúmne. marapá'á Áánútu aamoí umátínkáin-kwaasi paru umái máyáawe siráawe.

sipisípira'o tavíkówai Ísumba koawánaraan-kwasai.

¹⁵ kwíyómpakendarawa'a kwíyómpa'a kuntuwerésa iyúwasa sipisípira'o tavíkówai sésa Ísóigo simásímakain-kwasaiyaveta Pétáremuva'a koawánanaisaiye sésa

¹⁶ avekáán-umai kumbá Máriyaae Yósépiye mésarai puru-makankóná táávepimba Ísumba ánkaroymba taawánésa

¹⁷ kwíyómpakewai sirón-kwasai miníyámpóigóná kwaasái tasimátimesa

¹⁸⁻²⁰ koyauwerésa simásímakain-ainta árar-aine sésa ísaron-aintavesa koawánontavesa Áánútu áwí'a mósá makáawe. sipisípira'o tavíkówai simátimun-aimba ísówai imáyáa uwaná Máriyaa mináimbá áákar-aaka'a éna imáyáa uráiyé.

Ísu áwí'a tamámakain-kwasai.

²¹ iyámpói ánkáyuwena avakaumboé-no'waamba kwaúwasa miníyámpóigó áúra'a kárámai araa'éna uwaná áwí'a tamánkena anówamo ímo ámúkwarí'o urónka'a kwíyómpakewai sirón-kwí'a tamánkena Ísuwe siráiyé.

Símiyoniye Ánaae Ísumba awánaraayan-kwasai.

²² naaová'á Mósesi aaraimó iyámpóimo tinkésa nombó pétuwesa miwítí naaópa'o iyónááon-aimbo siráin-kanaa túwasarai Yósépi Máriyaae Ísumba áí'mesarai Ísóigombo amíyanesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááiyé.

23 Ísóigona áamáamba Mósesi agaimaréna séna Ísóigo séna kentí iyámpói aiva'á inaamai-iyámpóiyómbá tí'mae'a kesópa'a mátinke'a ená iyámpóiyé sénááowe Ísóigo siráiyé Mósesi agaimaréna siráiyé.

24 moóráva'a Ísóigona áamáamba agaimaréna séna Áánútuntavekai ísámai máái-numa kae'á vamái agáyáákaiyo. Ímo mááimo makékai mááiraan-dumago áráá'a kae'á maimái agáyáákaiyo siráiyé. mináímbá mirá óyááoiyantavesarai Ísumba áí'mesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááiyé.

25 kuyaná moóráwái áwí'a Símiyoni kwemá Yérúsaremuva'a ména kawé-kwáásí póna Áánútun-aaiyavena asiramái ména Ísareri-kwaasi kawé'á umátinkaniwaimba amu'maréna máyowana Áánútun-amanko kwesé ména

26 ááéma simámena séna íma ááéma puwíníyompo Ísóigomo usásinankaiwaimba awáné puwíníyone simámakaimba

27 Áánútun-amanko imáyáa amúwana anóm-bono'-naumpa'a umáyowasarai Ísu anóvwí áamáamba mirá siróntavesarai Ísumba áí'mesarai anóm-bono'-naumpa'a iyúyana

28 Símiyoni miníyámpóí tapéna Áánútuntavena súwi simásuwena séna

29 Ísóigoo simásímakaanda-aimba ívé'a paárisana sirunkó kawé'á kwéimba pó'a úwoi puwónaumne.

30-31 amápa-kwaasiyavai ísámai kawer-ámpá'ó métinkaniwaimba usásinankaana'a á'a kwéawanaumne.

32 ó'onkaa-kwaasi sáma kamátinkena kawer-ámbá agaráátinkainana póna Ísareri-kwaasi súwíta iyíniye Símiyoni siráiyé.

33 Símiyoni miníyámpóígóntávéna súwasarai anóvwí isésarai anón-imayaa uyaná

34 Símiyoni séna Áánútu kawé'á umátinkaniye simásuwena miníyámpóígó anówantavena séna Áánútu maaníyámpóí usásinankaiye. kwentávésa Ísareri-kwaasi évakarawai Áánútuntavesa kawé'á umái méwasa évakarawai tínaaemba umámenaowe. Áánútu kwembá awaamékáámbá umánkáísasa sáwí-aimbo simánkanaaowaiti

35 sáwí-imayaa amápa-kwaasi túranka'a paáriníye. ááigwara-tantaako airaráísanamo áí'o intenkáámbá umbai-yántáá'á enarumpimbá tíniye Símiyoni Máriaantavena siráiyé.

36-37 moórá-ininko áwí'a Ánaa kwemá Áánútun-aaí simátímakon-ininko ména Ásan-andaraken-inimba Vániyueri ayáámúnko póna kwaai mairéna avakaeté-ima

maisuwówana awaikó puwúwana ayáátáaka'a 84 ima maisuwéna áránkamba kéna aasiyaasi-táwai anóm-bono'-naumpa'a uména enónka'a aaváyaavimba no'wáamba Áánútu áwí'a mósá kwémarena námúnaawe su'mai síndayavena ima toómbá kwénena

³⁸ Símiyoni kwésun-tawai kwegwárá'á egwaa'á taména Áánútuntavena súwi séna miníyámpóígón-áái simátimena Áánútu Yérúsaremuvaken-kwaasi sáwí-imayaaó tátokaimpinkemba iyásinkaindavenaya sirániwaimba kwéamu'maraundawaintavena miníyámpóígón-áái simátímakaiye.

Yósépiye Máriaae Násáreti-naopa'a kurááyan-kwasai.

³⁹ Yósépiye Máriaae Ísóigo siráin-amaamba ánásamasuwesarai Káriri-marava'a mindáraití naaópa'a Násáreti-naopa'a komáyóyana

⁴⁰ mindáraití iyámpóígo anón-umagwena asiramái ména kawer-ímáyáá kwéuwana Áánútu kawe'á kwéumankowana méraiye.

Ísu iyámpói maúnka'a anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

⁴¹ naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá túntemba Ísu anóvowi Yérúsaremu-naopa'a kóyo urááiye.

⁴² Ísu sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima maisukónka'a kóyo uyambá pósarai mintánómbá nayááoiyantavesarai Ísumba áí'maesarai Yérúsaremuva'a komáyóyana

⁴³ mintánón-kánáá ánásowasa miwítí naaópa'a kóyáwé uwaná Ísu Yérúsaremuva'a máyowesarai anóvowi ima awánésarai

⁴⁴ imáyáá ésarai kwenamááraewa aampa'á kwégwiyo-imayaa ésarai aampa'á kwégwesarai enónka'a kwétoyo uwasarái mindárai miwítí naaóraavimba timááraavimba tındawe sésarai avakáá uyambá

⁴⁵ ima awánésarai avakáá uwááesarai ó'a tayauwerésarai Yérúsaremuva'a koavakáá úmaesarai kuyambá

⁴⁶ kaumbo-táwai ánásowana anóm-bono'-naumpa'a máyowesarai anóvowi awánaraaiye. Yútaa-kwaasi aaimó simátímún-kwaasiti avumpimbá Ísu ména miwí táái kwéisená mináíntávéna tísaa úwasa

⁴⁷ anondá kwembá áisaa uwaná kwená kawer-ímáyáávínkémbá simátimuwasa isésa táátavai uwasarái

⁴⁸ anóvowi taawánésarai táátavai ésarai tiyáámba tu-vimpínésarai anówama séna kesááninkoo enavowé kesé avakáá úmaekai kwénaauyana sirunkó umbaí kwétaivo nóra éwa mirá kwéono súwana

49 Ísu séna nóra ékai sivakáá kwéoyo. kesivoná naaúmpa'a máyaumpo nóra ékai íma ísaraaiyo súwasarai

50 mináínkóná ááimba íma kawe'á umái ísaraaiye.

51 íma ísóyana Ísu anówowiye Yérúsaremuwakemba Násáreti-naopa'a téna miwí tááiyavena kató úmae kwéiyena tamáyowana anówama Ísumo uráimba imáyáa umái máyowana

52 Ísu anón-umagwena kawer-ímáyáá kwéuwasa Áánútugwara kwaásigwara'a aamoí umánkaraawe.

3

Yóni simátímakain-kwasai.

Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:2-8, Yóni 1:19-28

1 Áróamáni-kwaasiti anóndako áwí'a Táípíriyasi ména kawáá-máyái mairéna sísamaivakemba éva'aasei kumbaimái-ima maisuwónka'a Yútiyaa-marara-kawaanako áwí'a Póntíyasi Páírátí máyowana Káríri-marara-kawaanako áwí'a Éróti máyowana áváko áwí'a Vírípi kwemá Ítúróa-maravare Tárékónaitisi-maravare kárákwirowana Áráiseni Ápíríni-marava'a kárákwirowasa

2 miráumai-kwaasi kárákwironka'a Ánásiye Káyavaasiye aiva'mónó-káwáánákái máyóyana Sékáraya ááninko áwí'a Yóni kavóná-marava'a máyowana Áánútu aaimá simámuwana

3 Yóni Yótáni-nonkona arúyá'á kwénaaena simátimena séna sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a tíya'a nombá pétinkanana Áánútu kentí sáwí-imayaa maitiyuwániye Yóni siráiyé.

4 mirá súntavena naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna séna

moórawai kavóná-marava'a ména aayamáírakemba séna Ísóigona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámpá'á kwíno.

5 omá'a kárámai ukwítu'mae koró. kae'náér-amba arupí oró. kuyáúsaavau-amba maimái kawe'á oró.

6 Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniwaimba ai'maráínana kumínimba amáparawaima awánanaaowe

Áísáya agaimaréna sirónka'a póna Yónintavena mináimbá siráiyé.

7 súwasa Yóni nombá pésinkainkwaé sésa sáwíva-kwaasi kwenópa'a tóyo uwaná Yóni simátimena séna iyánkó póígon-araa'an-owe. Áánútu kentí sáwí-meyamba timínívo nááwa simátímísara iséra inkaiséra kwéteo.

⁸ kentí sáwí-mayai tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a kawé'-máyaí máyéwa'a tuwánanaumne. Ááváramu kentáá síkwá'ná imbá póta Áánútuna kawé-kwáásiyá úne sé'a mirán-ímáyáá íma oró. Áánútu Ááváramu aísavutantamba ónááowe sénaraankasi maanóntámpínkémá kanaám-po'a kwaási aúráaro sisa'á aúrásino. Ááváramu aísavutantamba uráundawai póta kawé-kwáásiyá úne sé'a mirán-ímáyáá íma oró.

⁹ íma kawer-árámbá íyain-taima ááimpimba kwéayaisuwea iravímbo agaisúwáántemba Áánútu miráumai kentí sáwí-meyamba tímíniye Yóni siráiyé.

¹⁰ súwasa isésa sésa simásimenda-ainta nóraya ónaumno suwaná

¹¹ Yóni séna kaer-únánkwátói makáawai ímo makáawaima moórá-mora-umai tímatuwaaro. toómbá makáawai ímo makáawaima moórá-mora-umai tímatuwaaro Yóni súwasa

¹² táákísi-ontamba kwémayon-umoyan-kwaasi Yóni nombá pésinkainkwaé sésa kwenópa'a tésa sésa anóndako ómpo nóraya ónaumno suwaná

¹³ Yóni séna íma kampa'á simái anón-ontamba maé'a táákísi-ontane su'mai máyáaro súwasa

¹⁴ i-kwáási sésa kesáá nóraya ónaumno suwaná Yóni séna tínkantuke'a miwítí óísamba mayánáe íma seró. kamparáimbá kwésimatime'a miwítí óísamba mayánáe íma seró. kentí mayáígóná meéyántávé'a íma kayoré'a tirunkó kawé'a kwéina'a máéro Yóni siráiyé.

¹⁵ Yútaa-kwaasi Áánútumo usásinankaiwaimba amu'marésa mésa Yónin-aai isésa anón-ímayaa ésa sésa Áánútumo usásinankaiwai kwemá Yóniya'i. á'owaawa'iyó kwésuwana

¹⁶ Yóni séna kesínaaemba tíníwai kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uwóví'a ónaumne. kemá nombá pétinkaundanivo kwemá Áánútun-amankomba ai'maráínana kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye. iramó agáyáántemba íníye.

¹⁷ aawinkwínaumo sípétivimbo mósá makésamo iyaavumásúwááwanamo anómba marapá'ó kúmísanamo ásimá úndáomo tútúwaisasamo kaíkai'o ínín-iravimbo kwiyúmaimo agaisuwésamo anómba naaúmpa'o mósá maráántemba kwaási miraráámbá íníye Yóni séna

¹⁸ Áánútuna áséi-kwasai ísámai kawer-ígwáe séna mirán-áimbá simátíma'maena iráiyé.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Mátíyu 3:13-17, Mááka 1:9-11

19-22 Yóni simátíma'maena kwéiyena sáwíva-kwaasi nombá kwévetinkena naaémba Ísumba pérankowana námúnaa kwésuwana sokón-tawaai taaínkaar-úwana Áánútun-amanko mááiraamba úmaena ane'á kumbáyowana aaigówé su'mai kwíyómpakemba séna emá kesááninko óna'a ená imáyáa kwéé'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráiyé.

Yóni Áánútuna áséi-kwaşai kwésimatimumbanivo Káríri-marara-kawaanako áwí'a Érótima áváko awainínkó áwí'a Erotíyasimba mairówana mindáyavena ó'on-o'on-tantaa'a sáwí'a uráintavena Yóni séna sáwísawaa kwéone súwana Éróti Yónimba áí'mai ándáva'a ankéna mindáyavena sáwí-mayai maimaéna iráiyé.

*Ísu aikwá'nái túwíkona kwaasái.
Mátíyu 1:1-17*

23 Ísu marapá'á kumbéna kaumbo-siyáánkái-ímá maisuwéna kwénaaena Áánútun-aaí simátiminimba ááimba asówasa kwaasí imáyáa ésa sésa Yósépi ááninkoman-iyé kwésewe.

Yósépi avowá áwí'a Írai úwana

24 Írai avowá áwí'a Mátáta úwana
Mátáta avowá áwí'a Árívái úwana
Árívái avowá áwí'a Méokai úwana
Méokai avowá áwí'a Yánai úwana
Yánai avowá áwí'a Yósépi úwana

25 Yósépi avowá áwí'a Mátátayasi úwana

Mátátayasi avowá áwí'a Émósi úwana
Émósi avowá áwí'a Néamu úwana
Néamu avowá áwí'a Ésérai úwana
Ésérai avowá áwí'a Nágai úwana

26 Nágai avowá áwí'a Méata úwana

Méata avowá áwí'a Mátátayasi úwana
Mátátayasi avowá áwí'a Sémeni úwana
Sémeni avowá áwí'a Yóséke úwana
Yóséke avowá áwí'a Yóta úwana

27 Yóta avowá áwí'a Yóánana úwana

Yóánana avowá áwí'a Árésa úwana
Árésa avowá áwí'a Sérápápeo úwana
Sérápápeo avowá áwí'a Síátio úwana
Síátio avowá áwí'a Nérái úwana

28 Nérái avowá áwí'a Méokai úwana

Méokai avowá áwí'a Étai úwana
Étai avowá áwí'a Kósamu úwana
Kósamu avowá áwí'a Éómetamu úwana
Éómetamu avowá áwí'a Eyá úwana

29 Eyá avowá áwí'a Yósúwa úwana

Yósúwa avowá áwí'a Éríyesa úwana

Éríyesa avowá áwí' a Yórimu úwana
 Yórimu avowá áwí' a Mátáta úwana
 Mátáta avowá áwí' a Árívái úwana
³⁰ Árívái avowá áwí' a Símiyoni úwana
 Símiyoni avowá áwí' a Yútaa úwana
 Yútaa avowá áwí' a Yósépi úwana
 Yósépi avowá áwí' a Yónamu úwana
 Yónamu avowá áwí' a Éráyakimu úwana
³¹ Éráyakimu avowá áwí' a Mériya úwana
 Mériya avowá áwí' a Ména úwana
 Ména avowá áwí' a Mátáta úwana
 Mátáta avowá áwí' a Nétáani úwana
 Nétáani avowá áwí' a Tévíti úwana
³² Tévíti avowá áwí' a Yési úwana
 Yési avowá áwí' a Opéti úwana
 Opéti avowá áwí' a Póási úwana
 Póási avowá áwí' a Sára úwana
 Sára avowá áwí' a Násoni úwana
³³ Násoni avowá áwí' a Ámínátapa úwana
 Ámínátapa avowá áwí' a Á'mini úwana
 Á'mini avowá áwí' a Anái úwana
 Anái avowá áwí' a Éséroni úwana
 Éséroni avowá áwí' a Pérési úwana
 Pérési avowá áwí' a Yútaa úwana
³⁴ Yútaa avowá áwí' a Yákópo úwana
 Yákópo avowá áwí' a Áísákaa úwana
 Áísákaa avowá áwí' a Ááváramu úwana
 Ááváramu avowá áwí' a Téra úwana
 Téra avowá áwí' a Né' o úwana
³⁵ Né' o avowá áwí' a Séráka úwana
 Séráka avowá áwí' a Áríyu úwana
 Áríyu avowá áwí' a Péréki úwana
 Péréki avowá áwí' a Ípa úwana
 Ípa avowá áwí' a Síra úwana
³⁶ Síra avowá áwí' a Kénááni úwana
 Kénááni avowá áwí' a Avakatí úwana
 Avakatí avowá áwí' a Sému úwana
 Sému avowá áwí' a Nówaa úwana
 Nówaa avowá áwí' a Árémeki úwana
³⁷ Árémeki avowá áwí' a Métúsara úwana
 Métúsara avowá áwí' a Ínóki úwana
 Ínóki avowá áwí' a Yéréti úwana
 Yéréti avowá áwí' a Má'arario úwana
 Má'arario avowá áwí' a Kénááni úwana
³⁸ Kénááni avowá áwí' a Ínosi úwana
 Ínosi avowá áwí' a Sėti úwana
 Sėti avowá áwí' a Áándamu éna kwemá Áánútu áánimban-iye.

miwí Ísu aíkwá'ná owé-ímáyáá uráawe.

4

*Sáátáánigo Ísumba áisaa umai isánáe siráin-kwasai.
Mátíyu 4:1-11, Mááka 1:12-13*

¹ Yóni Ísumba nombá pérankaronka'a Áánútun-amankoma Ísumba anómba kwéumankena simámuwana Ísu Yótáni-nomba tuwéna kavóná-marava'a komáyowana

² Sáátáánigo Ísu sáwí'o índá awánanae kwésuwana Ísu íma toómbá nombá ména kae-kwáái aiyayaan-do'waamba 40 no'waamba kwaúwana ávááran-aai ankówana

³ Sáátáánigo séna emá Áánútu áánimba úne kwésempo maanóntánkóntávái toómbá aúréna'a naanó siyó súwana

⁴ Ísu séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba séna toómbó náiyawaiye su'mai kwaási íma tátoranivo Áánútu siráini'a amápa'a íyana tátoraniye siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana

⁵ Sáátáánigo Ísumba áí'maena iyéna avekáán-umai amápa'-marava'a kárákwiron-kwaasi agaráárankena

⁶ séna amápa'-marava'o kárákwiyuwo sénamo símakaimba moóráwaimba kesí imáyáavinkemba kanaán-umai tíménaunda isa'á embá aménana enáwí'a iyíniye.

⁷ kesí imáyáamo mósá máréna'o é'a kárákwiyi-mayai aména kárákwiyiniyone Sáátáánigo súwana

⁸ Ísu séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba séna kesí Ísóigo Áánútumba imáyáa é'a kwenáwire su'mai mósá maré'a kwená mayáiyé su'mai máyáaro siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana

⁹⁻¹¹ Sáátáánigo Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a kwéna anóm-bono'-nankona ávúmayaapa'a móankena séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba séna Áánútu kwíyómpakemba kwená kwayó'nárawa'a ti'maráínasa enká'á kárákwiyonaaowe.

ó'omba séna óntanka'a aísamaima turaráanavo sésa tiyáándeí aramónááowe

siráiye. miráumai emá Áánútu áánimba úne kwésempo maankákémbá ásávenasa kwíyómpakendarawa'a arámbaesa marapá'á móru ankánááowe Sáátáánigo súwana

¹² Ísu séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba á'a mirá siréna moórá-ainkwará'a séna kentí Ísóigo Áánútumba áisaa umai isánáe íma seró

siráimba emó séndantembo mirámó ékai Áánútumba áísaa umai isáúsino. mindáyavai emó sénda íma mirá ónaumne Ísu súwana

13 Sáátáánigo amápa-tantaatavena Ísumba áísaa umai ísáiyuwena séna sáwíyanka'a ó'a taáísaa umai isánaumne séna auwéna kuráíye.

Ísu kwená mayáímó ááimbo ásárain-kwasai.

Mátíyu 4:12-17, Mááka 1:14-15

14 kúwana Áánútun-amankona asirayámbá Ísumpimba kwáyowana Ísu kavóná-marava'a tuwéna Káríri-marava'a komáyowasa kwenááigo amápa'-mapa'a kóyáwé úwana

15 miwítí mono'-náúmpímpá'á Ísu simátimuwasa amáparawai kwenáwí'a mósá makáawe.

Násáretivakewai Ísumba tínaaemba umánkaraan-kwasai.

Mátíyu 13:53-58, Mááka 6:1-6

16 minkákémbá Ísu kítokomo maémáin-daopa'a Násáreti-naopa'a koména Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaama aasiyaasi-táwai mono'-náúmpá'á umaémáintemba miráumai uména Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba simátimindayavena usásinowasa

17 naaóvá'á Áánútun-aaí sirówai Áísáya agaimakón-kwandaai ámúwana mairéna kwéarirena moórá-aimba awánéna táámpamai séna

18 Ísóigon-amanko kesé máyáíye. úwoi-kwaasiyavai kesí áséi-kwasai kosimátimiyo séna si'mákaimba póna Ísóigon-amanko kesé máyáíye. tátokaan-kwaasiyave'a kemá ayútínkáana'a máero siyé-áimbá kosimátimiyo. túrambo kavíkáin-kwaasiyavai ó'a túramba awánamai kawé'á umátinkao-aimba kosimátimiyo. tirumbó umbaimó táínda-kwaasiyavena minúmbái-yántáá'á ánásaniye siyé-áimbá kosimátimiyo.

19 Ísóigo kwená kwaási kawé'á umátinkanin-kanaagon-aaí kosimátimiyo séna si'mákaiye

agaimaréna siráíye Ísu simásuwena

20 mináúvái-kwándáái tavúmai kárákwirowaimba aména aaí simátimindayavena mara'á máyowasa mindáúmpá'á máyón-kwaasi aaí síníye úwasa aúrampimba karákówana

21 Ísu séna mináimbá táámpamai súna'a iséiraan-aimba avora'á kwévaariye súwasa

22 isésa aiva'á kawer-áimbá kwésiye sésa aamoí umánkesa naaémba anón-imayaa ésa sésa Yósépi ááninko éna maankákéwái póna kesáámó úndanten-kwaasiman-ivo nóra séna mirán-áimbá kwésiyo suwaná

23 Ísu séna kwaási kwántámai-aimba sésa emá sontaa-kwáási ómpo enáúra'a eyááríka'a kawé'á uwó kwésewe. mináimbá kentávé'a simásuwe'a sé'a Kápénéamu-naopa'a kawé'-máyaí mairáanata ísaraumpo maanká ená naaópakwara'a mirám-báyái mayaaó kentávé'a sénááombanivo

24 árai'a simátíme'a sé'a Áánútun-aaí simátímíwai kwená kwaásitopa'a Áánútun-aaí kosimátimíniyenamo kwimbá kwenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasiman-iye sésa kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe.

25 áraír-aimba sénaumpo ísáaro. naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráiyaa máyonka'a kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba maisuwéna íma aa'á téna ayawaimá tówana minkánáámá Ísareri-kwaasiti maravá'á ketor-ínimbá sáwíva'a máyówana

26 Áánútu íma minkétór-ínimbá kotúwa'naa ínáyone séna ó'om-baravaken-ketor-inimba Sáítóni-marava'a Sárévati-naopaken-inimba koáwa'naa uwó séna Áánútu Íráiyaamba ai'marówana kuráíye.

27 naaóvá'á moóráwai Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráisa máyonka'a Ísareri-kwaasiti maravá'á túma karón-kwaasi sáwíva'a máyówana Áánútu minkwáásiyómbá íma asóvatinkaraimbanivo ó'om-barava'a Síriyaa-maravaken-kwaasi áúma karón-kwaasi áwí'a Néamanimba asóvamankaraiye Ísu súwasa

28 mimbónó'-náúmpá'á máyówai isésa imáyáa ésa kentááyávéna Áánútu íma túwa'naa ínáyone Ísu siyé sésa tirunkó ikaa'á vówasa

29 usásinesa Ísumba tátokesa tavisímaesa máápa'a kunákáruwesa miwítí naaór-omapa'a ámémpa'a améntáyuwanae uwaná

30 ánivo Ísu minkwáásímívinkemba tuvíyuwena kóuráiye.

arumpimbá taraváá-kwámbá máyowaina kwaasái.

Mááka 1:21-28

31 Ísu Káríri-marava'a Kápénéamu-naopa'a koména Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaara'a mono'-náúmpá'á uména aaí simátimuwasa

32 isésa asiramái súntavesa anón-kwaasigoraamba siyé sésa táátavai uráawe.

33 táátavai uwaná mimbónó'-náúmpá'á moóráwai taraváá-kwámbá kwenarumpimbá máyon-kwaasigo ména anónka'a séna

34 Ísu Násáretivakewai óne. kentáá nóra éwa tasínkambaiya ánásaniyono. embá awánáúndawai Áánútuna kawé-kwáyó'ná'á óne súwana

35 Ísu taraváá-kwántávéna asiramái séna aaiseré minkwáásí tiyuwé kóaaó súwana mintáraváá-kwánkó minkwáásí toká'mái túranka'a tuvámbarena íma sáwí'a umánkena úwoi kóúwasa

36 awánésa táátavai ésa keáimbá sésa nóran-aina kwésiyo. asirayán-áimbá taraváá-kwántávéna asiramái kwésimatimisasa tirumpinkémbá kwégowe suwaná

37 mirán-áimbá Ísun-aaí mináyámpá'á kóyáwé úwasa ísaraawe.

*Ísu tí'o ún-kwaasi asóvamatinkarain-kwasai.
Mátíyu 8:14-17, Mááka 1:29-34*

38 ísówana Ísu mimbónó'-náúmpá'á tuwéna Sáímonina naaúmpa'a iyúmba Sáímoni aísáankomba kokotámba kwéankowana máyowasa Ísumba simámúwana

39 íséna kwenópa'a téna kokotánkontavena séna ánásaaó súwana minkókótámba ánásowana usásinkwena toómbá agaimái tímakaiye.

40 toómbá agai-timúwasa enónka'a ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi tí'maesa Ísunopa'a mátínkówana ayáámba tátorowasa asóvaraawe.

41 mirá úwasa taraváá-kwámbá sáwíva-kwaasi tirumpinkémbá tiyuwésa anónka'a sésa Áánútu ááninko óne simásuwesa kóuraawe. taraváá-kwámbá imáyáa ésa Ísuntavesa Áánútumo usásinankaiwaima iyé-ímáyáá untávéna Ísu aaiséráaro súwasa tiyuwésa kóuraawe.

*Yútiyaa-ayampa'a Ísu simátímakain-kwasai.
Mááka 1:35-39*

42 kóuwana aaváúmá usónka'a Ísu mindáópa'a tuwéna námúnáa síndayavena íma kwaási máyópa'a komáyowasa avakáá-umai awánésa sésa kónavo keséya maiyó suwaná

43 Ísu séna ó'on-daopimpakwara'a áséi-kwasai Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba kosimátimenaumne. mirá ónaundayavena Áánútu si'mákaisa'a kunkáumne séna

44 tiyuwéna Yútiyaa-ayampa'a koména mono'-náúmpámpá'á simátíma'maena iráíye.

5

*Ísu kwená kwayó'nárawa'a tááyarain-kwasai.
Mátíyu 4:18-22, Mááka 1:16-20*

1 moórá-tawai Ísu nonkwaaúnkón-awampa'a áwí'a Kénésáréti-kwaaunkon-awampa'a máyowasa Áánútun-aaí ísánáe sésa tóyo ésa kwenkuvará'á úmaesa tuwaná

2-3 kae'á sáwíyan-dompi-sipi nonáámááíva'a kwáyowana moórá Sáímonindei kwáyowana awánówasa noyáá'a tóróyan-kwaasi mindómpí-sípí tuwésa kwase-únámbá kwésese uwaná misípí úwoi kwáyowana awánéna Sáímonina nompí-sípívimbá usáatena Sáímonintavena séna egwaa'á maimaé kwaaó súwana egwaa'á avúsúmaena nonawámpá'á kúwana Ísu mimpímbá mara'á ména amápa-kwaasi simátímakaiye.

4 simásuwena Sáímonintavena séna nompí-sípí avúsúmae nonavuvumpá'á kuré egwára ená kwaásigwara'a kwase-únámbá túwéwana nompímbá kumína'a noyáá'a asínáaro súwana

5 Sáímoni séna anóndakoo ívé'-no'waamba mirá úmae iyúndaya íya noyááta asinéta úwoiya máyaundayaanivo emó séndantemba ónaumne séna

6 nonavuvumpá'á kwésa kwase-únámbá túwówana nompímbá kumúwana sáwíva'-noyaa'a minúnámpímbá ógwitena tararáára'naraamba úwasa

7 moórá-nompi-sipivimba miwítí kwaási máyówasa awánésa tiyáán-tuwaa'a ésa tasúwa'naa oro suwasá tésa minkáé-sípívimbá noyáá'a mósá márówana ógwitena umbái téna nompímbá kunávekora'naraamba úwana

8 Sáímoni Pítaa mirámó úmba awánéna Ísuma anóndakoman-íye séna aísamaivimba kívairena séna Ísóigoo sáwí-kwaasi úmpo siyuwé kwaaó siráíye.

9 sáwíva'-noyaa'a asínóntavena Pítaawe kwesé máyón-kwaasiye táátavai uwasá

10 Sáímoniye noyáá'a to'maésarai nááúyawai Sépéti ááninkai túwí'a moóráwai Yémési úwana moóráwai Yóni mindáraiye táátavai uyaná Sáímoni Pítaa Ísuntavena séna Ísóigoo sáwí-kwaasi úmpo siyuwé kwaaó súwana Ísu séna íma áá'a kaíno. noyáá'o to'maé kwénaaomba mimbáyái ivátuwe'a ívé'a kwaási tavisíyasa kesirááíma kwaráaro súwasa

11 mindómpí-sípí tavisímaesa nonáámááíva'a mámaresa miwítí mayáímá ivátuwesa Ísun-ánaaemba kwa'maésa kwénaaowe.

*Ísu áúma karón-kwaasi kawe'á umánkarain-kwasai.
Mátíyu 8:1-4, Máaka 1:40-45*

12 moórá-tawai Ísu moórá-naopa'a máyowana moóráwai amápa-kuva'a áúma karón-kwaasi Ísumba awánéna anóndakoman-íye séna aísamaivimba takívairena séna kentávénamo ankáínamo e kanaán-umai aúnái'a umásinkaniyone súwana

13 Ísu ayáámba ane'á tátorena séna mirá ónaumpo enáúra'a karevú'a kawáúgwiye súwana avekáámbá kawáúguwana

14 Ísu asiramái séna enáúra'a kawáúgwimba po naaóvá'ó Mósésimo siráintemba mono'-máýái-kwáásítópa'a kwéma enáúma máagaraatinke póima tímínasa Áánútuntavesa ísámai tuvú'mái agayáiyasa amáparawai awánésa áúrakemba kawáúgwiye sénááowe. ánivo enáúra'o umánkaunda-aimba simátimunavo se kwaaó Ísu súwana

15 ivátuwena kawe'á umánkon-aimba simátíma'maena iyúwana mináinkó naaó'-nao'a kóyáwé úwasa sáwívarawai tóyo ésa kwenáái kwéise'a onaná tí'o in-kwáási asóvatinkainkwae sésa tóyo uwaná

16 ánivo Ísu Áánútumpa'a námúnaa síndayavena kavóná-marava'a kóyo uráiyé.

Ísu aísamai pukówaimba kawe'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 9:1-8, Mááka 2:1-12

17 moórá-tawai évakarawai ámáán-kawaa-kwaasiye ámáamba sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Káríri-ayampakemba Yútiyaa-ayampakemba tóyo ésa Ísu moórá-naumpa'a aái kwésimatimumba táisaraawe. Áánútu Ísumba asóvatinkanin-asirayamba ámakowana máyowasa

18 évakarawai aísamaimo pukówaimba kwandaaivimbá marésa taagwiya'maésa tésa Ísunopa'a máánkáananaya kawe'á ínkwáe sésa tumbá

19 mindáúmpá'á sáwíva-kwaasi sisipáá uwasá íma kanaán-umai iyóra'naraan-esa naanamiva'á taagwiya'maésa umésa avaa'á akósámaresa ándára tátoresá túwówana kumeémena kwaásivimbo Ísumo máyompimba aúranka'a kumúwana

20 Ísu taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawe'á umánkaniye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa

21 ámáán-kawaa-kwaasiye ámáamba sun-kwáásiyé iséise esa sésa Áánútu kweyáá sáwí-imayaa maitiyuwánivo kwaási íma mirá ónááovo Áánútumba aká'áamba kwésimankaiye suwaná

22 Ísu minímáyáámó umbá awánéna séna nóra éra mirán-ímáyáá kwéoo.

23 moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo sénamo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne sínasamo ésa áraira síí. kampará síiyo sénááowe. ánivo moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo sénamo eyáárika'a usásine kwaaó sínasamo ésa áraira síí. kampará síiyo awánanaaowe.

24 kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai marapá'á máyaunda kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-asirayamba tokáunda pó'a agaráátínkáanda awánanaaowe

séna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna isaaó. usásinke ená kwandaaímá maimaé ená naaópa'a kwaaó súwana

²⁵ túranka'a usásinkwena kwená kwandaaímá kwémaena Áánútu áwí'a mósá kwémarena kwená naaópa'a kúwasa

²⁶ amáparawai táátavai ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa íma awánaraundai'a isa'á awánáúmne sésa táátavai ésa tiyáamba toípimba áakaawe.

Ísu Áríváimba ááyarain-kwasai.

Mátíyu 9:9-13, Máaka 2:13-17

²⁷ naaémba Ísu aampa'á kwégwena awánómba táákisi-mayai kwémayowai áwí'a Árívái táákísimo máyón-daumpa'a máyowana Ísu awánéna séna usásine kesé tiyó súwana

²⁸ usásinena amápa-tantaa'a tuwéna kwenánaemba kwa'maéna kwéna

²⁹ Ísuwe náíndayavena kwená naaúmpa'a anón-tomba agayówasa táákísimo máyón-kwaasiye ó'on-o'on-kwaasiye Áríváina naaúmpa'a tamésa mindáraiye tamésa tagwémandowasa

³⁰ amáán-kawaa-kwaasiye miwítí amáamba sun-kwáásiyé Ísuna kwayó'nárawatavesa áwáá'a tiyésa tísaa esa sésa táákisi máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'a on-kwáásiyé toómbá kwénaao suwaná

³¹ Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawe'ó umáímo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo tí'o in-kwáásí kwétuwa'naa-iyé.

³² mindáyave'a arupí umái máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a íma kunkáumpo sáwí'o umáímo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a kunkáumne Ísu siráiyé.

toómbá aawesuráan-kwasai.

Mátíyu 9:14-17, Máaka 2:18-22

³³ suwasá évakarawai Ísuntavesa sésa Yóni nombó pétinkaiwaina kwayó'nárawa'a moórá-mora-tawai Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésewasa amáán-kawaa-kwaasiti kwayó'nárakwara'a mirá kwéovo ená kwayó'nárawa'a íma mirá ésa toómbá nombá úwoi kwénaawe. nóra ésa mirá kwéoo suwaná

³⁴ Ísu séna moóráwai aarai mayáíndawai amááraawi tanómba kauntimínimba miwisé máyainasa aamoí ésa mintómbá íma a'áo sénááovo úwoi nánááowe.

³⁵ naaémba minkwáásígómbá áí'maesa kówiyasa minkánáámá amááraawi tirunkó sáwí'a ínasa toómbá a'áo sénááowe Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyíníntavena mináímbá siráiyé.

³⁶ Ísu mináímbá simásuwena maarán-áímbá kwántámai-aimba séna ááéraan-ampantamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúná-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó íyana aúná-ampanta sáwí'a ínana ááéraan-ampantao aúná-ampantaraani'a íma íníye.

³⁷ aúná-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúná-anda-aran-domba anón-éna ááéraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atígwiníye.

³⁸ mindáyavesa aúná-anda-aran-domba aúná-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawe.

³⁹ ááéraan-anda-aran-domba naawáímó ombá sésa ááéraan-anda-aran-domba áséi kwéiye kwésesa aúná-anda-aran-domba íma kwésinkaiye kwésewe.

6

*Ísu savaatirár-áímbá siráin-kwasai.
Mátíyu 12:1-8, Mááka 2:23-28*

¹ moórá-tawai Yútaa-kwaasi agándon-kanaara'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé kígauvimba úwiti-ton-kígauvimba kwégwesa kwená kwayó-kwáásí úwiti-aramba kútúmai ásíma pítuwesa kwénowasa

² áamáán-kawaa-kwaasi évaka'a tuwánésa sésa agándaan-kanaama aambá áúmbakaawa'a nóra era mirá kwéoo suwaná

³ Ísu séna naaóvá'á Tévítimo urómba aúváívimba agaimarón-ainkona ááimba íma ísaraawe. Tévítiye kwená kwaásiye táái kwétinkowana

⁴ Tévíti Áánútuna mono'-náúmpá'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna kwénena kwená kwaási timúwasa narááwe. mintómbá úwoi-kwaasi íma némáembanivo mono'-má'yái máyón-kwaasi némáembani. Tévíti mintómbá umairéna timúwasa nonká'á Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe.

⁵ kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaamo kwaásimo mayái kwémayaamba kendéimán-íye Ísu siráíye.

*ayáámba kawévaigurain-kwaasigona kwaasái.
Mátíyu 12:9-14, Mááka 3:1-6*

⁶ moórá-tawai Yútaa-kwaasi agándon-kaaara'a Ísu mono'-náúmpá'á iyéna kwésimatimuwana moóráwai ayáánúrapparyaamba kawévaiguron-kwaasi máyowasa

⁷ áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé mésa Ísuntavesa agándaira'a póna minkwáásímó kawé'ó

umánkainataamo éta táto'maiya aaivintá mayankánaumne
sésa Ísumba awánomba

⁸ Ísu minímáyáámó umbá awánéna ayáámba
kawévaiguron-kwaasiyavena séna usásine kemó
máyaundara'a umaíyó súwana usásinena Ísunopa'a
túranka'a umaúwana

⁹ Ísu miwíyávéna séna moórá-aintave'a tísaa ónáo'e a sune.
kentáásí ámáán-aimpimba nóin-aina kwáyáiyó. agándai-
kanaara'a póta kawe'-máayáiyá kwémayaum. sáwí-mayaiya
kwémayaumno. kwaási áwa'naa onanayá kawerá umáíya
máni. inkámónanaya puwíniyo tísaa ena súwasa íma aai
suwaná

¹⁰ Ísu móyuwana meyuwana éna ayáámba kawévaiguron-
kwaasiyavena séna enayáámba árútuwaaó súwana ayáámba
árútuwowana kawe'á umánkowasa

¹¹ miwí tirumbá ávááraumai sáwí'a úwasa nóra umáíya
inkamónaumno sésa kemó máyómpimba iséise uráawe.

Ísu kwená kwayó'nárawa'a tááyarain-kwasai.

Mátíyu 10:1-4, Mááka 3:13-19

¹² minkánáávimbá Ísu enónka'a omápa'a uména íma aúmá
kwaéna Áánútumpa'a námúnaa símaena kwéiyuwana

¹³ móirarowana Ísun-ánaaemba kwarón-kwaasi tááyowasa
íyúwana minkwáásívinkémbá sísamaivakemba kae'á kum-
baimái-kwaasi táámpámarena séna kesí aantá-kwaasin-owe
séna túwí'a taráiyé.

¹⁴ miwí túwí'a téna moóráwai áwí'a Sáímoniye séna aúná-
kwi'a tamámena Pítaawe súwana séna moóráwai Pítaa áváko
áwí'a Éndaru moóráwai áwí'a Yémési moóráwai áwí'a Yóni
moóráwai áwí'a Vírípi moóráwai áwí'a Pátóromu

¹⁵ moóráwai áwí'a Mátíyu moóráwai áwí'a Tómaasi
moóráwai Árávíási ááninko áwí'a Yémési moóráwai áwí'a
Sáímoni kwemá Arómáani-kamaani-kwaasi ti'mátuwanæ
siráiwai

¹⁶ moóráwai Yémési ááninko áwí'a Yútási moóráwai
Yútási Isakérióti kwemá naaemba Ísumba kwená namuro-
kwáásír'á'á agaráátínkaraiwai miráumai-kwaasi Ísu
tááyaraiye.

Ísu sáwíva-kwaasivimba mayáí mairáin-kwasai.

Mátíyu 4:23-25

¹⁷ omápakemba Ísu miwísé arúvá'á kumbáyowasa
kwenánaaemba kwarón-kwaasi sáwívarawaiye Yútiyaa-
ayampakemba Yérúsaremu-naopakemba uwí-nón-
awampakemba Táyaa-naopakemba Sáíntóni-naopakemba
sáwíva-kwaasiye tamésa

18 Ísun-aaí isánáe sésa tí'a ún-kwaasigwara'a asóvamatinkainkwae sésa tóyo ésa taraváá-kwámbá tirumpimbá máyón-kwaasigwara'a tóyo uwaná Ísu taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwówasa

19 tí'a ún-kwaasi Ísun-ane'a tátoraanana sí'a ánásainkwae sésa mirá uwaná asirayámbá tokéna póna mintí'á asóvamatinkariye.

tirunkó kawé'á éna sáwí'a éna ínín-kwasai.
Mátiyu 5:1-12

20 Ísu mirá umátiyuwena kwená kwayó-kwáásí tuwánéna séna keinárawa'a Áánútu súwa'naa ínkwáe sewái Áánútu kawé'á kwéumatinkena kwégawaiye.

21 ívé'a táái kwétinkaiwai tirumbá etóyóí umái máéro. Áánútu kanaa umátinkaniye. ívé'a tirumbá sáwí'a kwéisasa ivi'á kwétaawai tirumbá etóyóí umái máéro. tirumbá kawé'á ina'a kwiráái sénááowe.

22 keinárawa'a kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaintave'a asiramái máyáawai kwaási tínaaembo umátinkesa tíyámbo umátinkesa sáwí-aimbo simátinkesa sáwí-kwaasin-owe sénááomba tirumbá etóyóí umái máéro.

23 mirá íya'a tirunkó kawé'á kwéina'a imá kwéte'a kwíyómpakemba kentí kawé'-mékámbá mayánááowe. naaóvá'á miwítikwá'ná mirá ésa Áánútun-aaí simátímakowai sáwí'a umátinkaraawe.

24 ánivo marapákén-tántáá'á makáawaima kárákwiyoro. tirunkó kawé'á kwéin-tantaa'a á'a makáamba pó'a íma moóráma kawé'-mékámbá mayánááowe.

25 ívé'a tímú'a vaiwái kárákwiyoro. naaémba táái tinkániye. ívé'a kwiráái kwésewai kárákwiyoro. naaémba ivi'á tánááowe.

26 naaóvá'á kentíkwá'ná kampar-áímbá simátímakowai túwí'a mósá makáamba pósa mirámó kwésesamo kentúwí'o mósá kwémarewa'o é'a kárákwiyoro Ísu siráiyé.

namuro-kwáásí kawé'á umátínkáaro-kwasai.
Mátiyu 5:38-48

27 Ísu simásuwena séna kemó simátíménda-aimba ísáaro. kesááimo isé'o é'a kentí namuro-kwáásí tirumbá kawé'á umátinke'a tíyámbo umátínkéwai kawé'á umátínkáaro.

28 sáwí-aimba simátínkéwai kawé'á umátínkáaro. sáwí'a umátínkéwaimo é'a Áánútumpa'a námúnaa simái miwí túwa'naa oro.

29 táá'o tuwausíya'o é'a íma tinkamé'a ókwara'a kwántá-timiyasa tuwausónááowe. kentí unáánkwátói mairésa sésa ókwara'a mayánáe síya'o é'a íma a'áo seró.

³⁰ moórá-yantaatavaimo simiyó síya'o é'a úwoi tíméro. kendéimo moórá-yantaa'o máyáíya'o é'a íma usisi'á síméro seró.

³¹ kembó tirááimo táínda-i'o umáimo kwétuwa'naa-íya'a miwí miráumai túwa'naa oro Ísu siráíye.

³² Ísu simásuwena séna amáparawai kentí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. sáwí'o kwéon-kwaasi íma kawe-kwáásí ombánivo miwítí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. miráumaimo kentí kwaásiti imáyáawe su'maimo kwéiyanamo éna Áánútu íma kawe'-mékámá timínivo kentí namuro-kwáásígwárá'á imáyáa tíméro.

³³ amáparawai kawe'á kwéumatinkaan-kwaasi kawe'á kwéumatinkaawe. sáwí-kwaasigwara'a mirá kwéowe. mirámó onten-umái kawe'ó kwéumatinkaan-kwaasiye su'maimo kawe'ó umátínkéwanamo éna Áánútu íma kawe'á owé síníye. kentí namuro-kwáásígwárá'á kawe'á umátínkáro.

³⁴ sáwí-kwaasi naaémba siménááowe-imayaa ésa kwétimewe. naaémbo timénááon-kwaasiye su'maimo timíyanamo éna Áánútu íma kawe'á owé síníye. naaémba siménááowe-imayaa íma é'a úwoi tíméro.

³⁵ kentí namuro-kwáásí kawe'á umátinke'a imáyáa tíméro. anondá simígwáe-imayaa íma é'a úwoi tíméro. mirámó iyambo é'a Áánútumpakemba kawe'-mékámá mayánááowe. Áánútu kwentávésa íma súwi sen-kwáásí úwoi kwétuwa'naa-ena sáwí-kwaasigwara'a mirá kwéisasa pósa kwaási keinárawa'a mirámó ombá tuwánésa sésa Áánútu kwíyómpakewai áánimbaa'a owé sénááówe.

³⁶ kentivomá arumbá kwéumatinkaintemba mirá oró Ísu siráíye.

*íma sáwí-aimba simátíméro siráin-kwasai.
Mátíyu 7:1-5*

³⁷ tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye síyanamo éna Áánútu kentáváígwárá'á mirá sínivo tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye sevó. umbai-yántáá'ó timíyanamo éna Áánútu kenkwárá'á mirá ínivo umbai-yántáá'á tímévo. sáwí'o umátinkaiya'o é'a mináimbá íma tááka'a maré'a tuwinkásuwaaro. mirámó íyanamo éna Áánútu kemó sáwí'o ombá maitiyuwáníye.

³⁸ timíyantemba Áánútu anondá kembá timíníye. toómbó tíméwasamo nawááesamo aráávara'o ontembá Áánútu mirá umái sáwíva-tantaa'a timíníye. miráumai tíméntemba Áánútu miráumai timíníye Ísu siráíye.

39 Ísu simásuwena kwántámai-aimba séna moóra aúgavitawai moóra aúgavitawaimba ayáán-to'maesarai íma kanaán-umai kóyááoivo mirámó ésaraimo ésarai aísava'a tuvamóyááoíye.

40 kwená iyámpóímo agaráátínkáiwaimbo ombá íma kwembá kwéusayaaitaavo kwenáái ísámaesa kwemó intení'a kwéowe Ísu siráíye.

41 Ísu simásuwena séna kentúrampimba irarumbá kwáyáisa'o ombá íma awánaamba kentí kwaási tuwáné'a enaúrampimba ayaantambá kwáyáiye kwésevo íma mirá seró.

42 kentúrampimbo irarumbó ímo awánaamba nóra sera kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánáe kwéseo. kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-ovo kentúrampinkemba irarumbá maisuké'a tuwáné'a kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá kanaán-umai maitiyuwánááowe Ísu siráíye.

taaigónté arankóntéi kwaasái.

Mátíyu 7:17-20, Mátíyu 12:33-35

43 Ísu simásuwena séna kawé-táígo íma sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo íma kawer-arámbá kwéiyaivo

44 mintáígo arambá awánésa sáwí-taiye kawé-táíyé kwésewe. tekómo éna íma áwí-yantaa'a iyánívo té'a iyáníye. ampaantarígo avo'arén-aramba íma iyánívo ampaantarí-aramba iyáníye.

45 miráumai kawé-kwáásí kawer-ímáyáávínkémbá kawé'-má'yái kwémayaavo sáwí-kwaasi sáwí-ímayaavinkemba sáwí-mayai kwémayaawe. tirumpimbá kwáyáin-ímayaanei kwésewe Ísu siráíye.

naambá kwéoyawairaiti kwaasái.

Mátíyu 7:24-27

46 Ísu simásuwena séna kentávái anóndako óne kwésebanivo kemó simátimunda-aimba íma kwa'mái kawé'á kwéowe.

47 kesópa'o tésa kesáái isésa kawé'á umái kwégwaraiyawai mirán-kwáásímó simátiméndara'a ísáaro.

48 naambá ónáo sésa maravímbá mai'á u'maésa kumeémesa óntamba kunavakáá-ésa minká'á naa-mayáámba aimái naambá úmaraiyana aa'á téna anón-kavirayan-domba kumínana mindámbá íma tawisínda asiramái kwéena óntanka'-namba póna úwoi kwéniye. miraráán-umai kwaásimo kesópa'o tésa kesáái isésa kawé'á umái kwégwaraawai asiramái ménaaowe.

49 ánivo kesáímo isésamo ímo kawé'ó umáímo kwéisaawaima mirán-kwáásímó simátiméndara'a ísáaro.

naambá ónáe sésa íma mai'á ukésa íyamba paáká'á úmakaiyana anón-a'a téna kavirayán-dómbá kuména mindámbá tawísíyuwainana sáwí'a íníye. miráráán-umai ímo kesááimo ísámaimo kawe'ó íyawai íma asiramái ménaaowe Ísu siráíye.

7

Áró máani-kwayo'nakona kwaasái.

Mátíyu 8:5-13

¹ Ísu mináyáátáár-áímbá simátímatuwena Kápénéamu-noapa'a komáyowana

² Áró máani-i-kwaasiti kawááná'á ména kwená kwayó'ná'á aráái tówaimba áí'a kwéuwana puwíndayavena kwéena máyowana

³ minkáwáánákó Ísumo tamáyon-aimba iséna Yútaa-anon-kwaasiyavena séna Ísumba koáí'mae'a tíyana taasóvamankaino séna ti'marówasa

⁴⁻⁵ Ísunopa'a asiramái kosésa minkáwáánákó Yútaa-kwaasiya kwésuwa'naa-ena kentáásí mono'-námbá úmakaimba póna kawe-kwáásí po kawe'á umái koáwa'naa íníyone suwaná

⁶ Ísu iséna miwísé kwéna minkáwáánákóná naambá eg-waa'á kwáyonka'a kúwana minkáwáánákó kwená kwaásí simátimena séna Ísunopa'a kosimáme'a maará simáméro. anóndakoo kentáásí kawáánákó séna kemá sáwíyan-kwaasi úmpo emá anón-kwaasi ómpo ivátuwe kesí naaúmpa'a íyínda uwóví'a íníyone.

⁷ mindáyavai íma enópa'a kosimámakaunda po íma kesí naaúmpa'a iyé úwoi aaiyé su'mai sinaná kesí kwayó'ná'á asóváino.

⁸ kegwára'á kawáá-máyáígóná ááimba awánaraunda kesí kawáánákó sisa'á kwená mayái kwémae'a kesí i-kwáásíyávé'a súnasa kesí mayái kwémayaawe. moóráwaintave'a sé'a kwaaó súnana kwégwisa'a moóráwaintave'a sé'a tiyó súnana kwétisa'a kesí kwayó'nátávé'a mirá uwómó súndantemba mirá kwéiye siyé. Ísumba kosimáméro súwasa ti'marówai tésa tasimámúwana

⁹ Ísu mináímbá iséna áátavai éna kogwanténa kwenánaaembo kwa'maésamo kun-kwáásíyóntávéna séna simátimé'a sé'a minkwáásí Áró máani-kwaasigo kentávéna súwa'naa íi-ásíráyámbá tokáíye kwésivo kesí kwaásí Ísareri-kwaasivinkene ó'on-kwaasivinkene íma mirán-áímbá kwésewe Ísu súwasa

10 ti'marón-kwaasi koyauwerésa tésa taawánomba kwayó'ná'á kawé'á umái máyowasa taawánaraawe.

Ísu moóráwaimba usásinankarain-kwasai.

11 Ísu sáwiyanka'a ména tiyuwéna kwená kwayó-kwáásiyé sáwíva-kwaasiye kúmba Néni-naopa'a kwéna

12 mindáókona óntan-kurigona ontara'á kúnka'a moórá-ketor-ininko ááninko puwúwasa taagwiya'maésa sáwíva-kwaasi anówae kwétuwana

13 Ísóigo anówamba awánómba arumbá umánkena séna íma ivi'á taaó séna

14 kúkútaa-taira'a kotátorowasa taagwiya'maésa tun-kwáásí tamáúwana Ísu séna ívé-kwaasigoo usásinaao súwana

15 pukómpinkemba usásinena aai kwésuwana Ísu anówantavena áí'mae kwaaó súwasa

16 amáparawai táátavai ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa ívé'a Áánútun-aaí sin-kwáásí anón-kwaasi kentáávimbá kwévaariye. Áánútu ai'maráísana kwená kwaásiya súwa'naa íi-kwáásiyá kúmiye suwaná

17 mináímbá Ísuntavesamo sun-áínkó Yútiyaa-ayampa'a évarevar-awampa'a kóyáwé uráiyé.

Yóni nombó pétinkaraiwaina kwaasái.

Mátíyu 11:2-19

18 mináínkó kóyáwé úwasa Yónina kwayó-kwáásí isésa Yónimba kosimámúwana kwená kwayó'nárai tááyowasarai tuyaná

19 simátimena séna Ísumba maanáímbá koáisaa okaiyó. emá kumíníyonemo siráawaiya'ono. á'owawa ónómpo kemá kumíníwaina amu'maránaumno siyé. kosekaiyó Yóni súwasarai isésarai

20 Ísunopa'a tasimámesarai Yóni nombá pétinkaiwai si'maráísakai enópa'a túye. Yónimo simbá kumíníyonemo siráawaiya'ono. á'owawa ónómpo kemá kumíníwaina amu'maránaumno siyé. Ísumba tasimámúyana

21 minkánáávimbá Ísu sáwíva-kwaasi ó'on-o'on-ti'a ún-kwaasi kawé'á umátinkena taraváá-kwámbá tírumpinkémbá kwémaitiyuwena túramba kavíkón-kwaasi túramba awánamai kawé'á uwaná

22 Ísu Yónimo ti'marón-kwaasiyavena séna tayauwerékai awánaan-tantaa'a isáán-aimba Yónimba kosimámekai sékai túramba kavíkaiwai túramba awánamai kawé'á owaná táá'a kaúnkaiwai táá'a kwéisaawana tísamaima pukáiwai kawé'á umái tísamaima kwétaawana túma karáiwai kawé'á kwéumatinkena puwón-kwaasi kwéusasantinkena úwoi-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimena séna

23 kentávéna íma kaer-ímáyáá iyawai tirunkó kawé'á kwéiye siyé. Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááíye.

24 Yónina kwayó'nárai tayauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-
aai amápa-kwaasi simátimena séna Yóni kavóná-marava'a
máyaísa'a koawáné'a nóran-imayaa kwéera koawánaraa.
úndá toréna umá móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yónima
iyé-ímáyáá uráao. ímanivo Yóni íma mirán-kwáásímán-ivo
asirayán-kwáásímán-íye.

25 nóran-imayaa kwéera koawánaraa. kawer-únánkwátóí
úmakaínda-kwaasi Yónima iyé-ímáyáá uráao. ímanivo mirán-
kwáásí kawer-únánkwátóígwara óísankwara-kwaasi anón-
kwaasiti naaúmpa'a kwémaewe.

26 nóran-imayaa kwéera koawánaraa. Áánútun-
aai kwésiwai Yónima iyé-ímáyáá uráao. owé. Áánútun-
aai kwésiwaiman-íye. árai'a simátimé'a sé'a kwemá Áánútun-
aai siráawai usáyaaitaraiye.

27 Áánútun-
aai aúvái-kwandaavimba Yónin-
aai simái
agaimaréna séna

Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái
maimaéna ená aiva'á kwéna ená aambá kwiýíniye
siráíye

agaimaréna siráimba Yónintavena siráíye.

28 simátimé'a sé'a Yónina mayáígó amápa-kwaasiti
mayáígómbá usáyaaitaisana Áánútu kawé'á umánkaraivo
Áánútu kwená kwaásira'o kawááin-kwaasi anón-kwaasiye
úwoi-kwaasiye anómba kawé'á umátinkaniye Ísu siráíye. [

29 táákísi kwémayon-kwaasiye úwoi-kwaasiye mináímbá isésa
Áánútumo siráin-aimba árair-aimba póta konanayá nombá
pésinkainkwaé sésa Yóninopa'a kuráawe.

30 ánivo Yóni Áánútuna aambá agaráátínkaraimba
ámáán-kawaa-kwaasiye ámáámba sun-kwáásíyé minámbá
tínaaemba umámesa íma nombá perómba kóuraawe.]

31 Ísu moórá-ainkwara'a simátimena séna ívé'a máyaan-
kwaasi nóran-kwaasiraane sénaumno.

32 mirán-kwáásírání'a kwéomba iyámpóiyomba naaópa'a
marupímbá mésa aávéma kwétesa moórá-ayampa'o
máyaan-iyampoi tááyesa imá tiré'a taseró. moórá-íya súna'a
íma táásá uráawe. ivi'ó taan-íyá súna'a íma ivi'á taráawe.
miníyámpói uráantemba maamáyaan-kwaasi mirá kwéowe.

33 Yóni nombá pétinkaiwai ména ándá-aran-domba íma
kwéneña Áánútuntavena ísámai toónkwará'á íma kwénaísa'a
kwentávé'a sé'a taraváá-kwámbá arumpimbá máyaíwaiman-
íye kwésewe.

³⁴ kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai mé'a ándá-aran-donkwara toónkwará'á kwénauna'a kentávé'a sé'a ándá-aran-donte toónté námae iyíwaima póna táákísi máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'a on-kwáásítí kwaásiman-iyé kwésewe.

³⁵ ánivo Áánútu simátímakaintemba kwéowai sésa Áánútu kawer-ímáyáágwáráwáimán-iyé kwésewe Ísu siráiyé.

Ísu aísamaira'a masawémba atírain-kwasai.

³⁶ moórá-tawai áamáan-kawaa-kwaasigo áwí'a Sáímoni kwemá Ísuntavena séna kesí naaúmpa'a toómbá tamandaaó súwana kwená naaúmpa'a iréna toómbá ugwénowana

³⁷ mindáópaken-inimba eénánká'á naaún-ininko Ísu áamáan-kawaa-kwaasigona naaúmpa'a ména toómbá kwénaiye-aimba minínínkó iséna óntan-anaveumpimba áséi-kwiyumba úm-basawemba kwáyomba maimaéna

³⁸ mindáúmpá'á iyéna Ísun-ánaaempa'a aísamaivimba uména ivi'á kwétowana a'numá ka'maéna Ísu aísamaira'a kumúwana minínínkó ayáátáár-a'nontaunei aísamairakemba kwéuwaena aísamai kwéamo'nená áséi-kwiyumbo úm-basawemba aísamaira'a atímarowana

³⁹ áamáan-kawaa-kwaasigo Ísumbo ááyowai awánéna imáyáa éna séna minkwáásígómó Áánútun-aaí kwésiwaimo inkákái aísamaira'o uyátokain-inimba eénánká'á naaín-ininko iyé-ímáyáá isinó séna mirán-ímáyáá úwana

⁴⁰ Ísu minkwáásígóntávéna séna Sáímoniyo moórá-aimba simámenae súwana minkwáásígó séna anóndako siyó súwana

⁴¹ Ísu séna moóráwai óntamba kwétimiwai ména moóráwaimba sáwívar-ontamba siyáánkai-tamayor-ontamba aména moóráwaimba sáwíyan-ontamba moórá-tamayor-ontamba ámísana

⁴² aanávómbó amí-kánáá tisasaráí óntamba íma kwáyáísasarai avakáá uwááesarai kwenópa'a tíyana séna kanaánivo íma meéyámbá mayánaumpo keináraití meéyántúwí'a tawígauvatuwaumpo kokaiyó siráiyé-aimba Ísu Sáímonimba simámena séna mindáyavena mirámó sintávéna minkáé-kwáásígóráí tirunkó aamoí kwéumankaiye. moóráwai ávááraumai aamoí kwéumankaimba nááwa'iyó Ísu áísaa ena súwana

⁴³ Sáímoni séna sáwívar-ontambo mairénamo aanávómbó ímo máamisanamo meéyán-áwí'a tawígáúvatuwawaiwí anón-aamoí kwéumankaiye Sáímoni súwana Ísu séna mindáyave'o súnnda á'a séne simásuwená

⁴⁴ kogwanténa minínínkómbá awánéna Sáímontavena séna minínínkómbá awánaao. ená naaúmpa'a iyúnda

kentáásí ááimba sísamaimo sese íí-nómbá íma siménana minínínkó ìvì'á kwétáisana a'numá sísamaira'a kúmísana kwena'nónánei uwákaiye.

⁴⁵ parubará íma umásínkaanana minínínkó sísamaima taamó'namo'na uráíye.

⁴⁶ kentáásí ááimba íma si'nómpá'á masawémba asinkáánana minínínkó sísamaira'a áséi-kwiyumba im-básáwémbá atímai asínkaraiye.

⁴⁷ mináímbá simáme'a sé'a minínínkóná amápa-sawi-imayaa mayauwáúnda póna kembá anón-aamoi umásínkena mirán-tántáá'á kawé'á umásínkáíye. áńivo moóráwaimbo kító-sawi-yantaa'o mayauwáúnda sáwíyan-aamoi kwéumasinkaiye Ísu Sáímonintavena simásuvena

⁴⁸ minínínkóntávéna séna ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa

⁴⁹ kwesémo toómbó kwénon-kwaasi keáímbá sésa kwaásiti sáwí-imayaa kwémaitiyuwaiwaima mindá nórán-kwaasiya'iyó suwaná

⁵⁰ Ísu minínínkóntávéna séna kentávái áraire séna'a ená sáwí-imayaa mayauwé'a kawé'á umánkaumpo aánoumai paru umái kwaaó Ísu siráíye.

8

évakar-inimba Ísuwe kwénaaon-kwasai.

¹ minkákémbá Ísu naaó'-nao'a anón-daopimpare sáwíyan-daopimpare kwénaaena Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba áséi-aimba simátíma'maena iráíye. Ísuwe kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi kwénaauwasa

² évakar-ininte kwénaaesa minínínkómbá évaka'a tí'a úwana Ísu kawé'á umátínkaron-inimba uwasá évaka'a tírumpinkémbá taraváá-kwámbá maitiyukain-inimba uwaná moórá-inimba Mágátáraa-naopakemba áwí'a Máriaa Ísu kwenarumpinkémbá avakaeté-taravaa-kwamba mayáúkon-ininko úwana

³ moórá-ininko áwí'a Yóánana awaikó áwí'a Súsá kwemá Éróтина naanká'á kárákwírowai úwana moórá-ininko áwí'a Súsáana úwasa évakar-ininkwara'a uwasá miráumai-inimba pósa kentí náaindaampinkemba Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé túwa'naa úmaesa kuráawe.

moóráwai ánáyumba tu'makáin-kwasai.

Mátíyu 13:1-23, Mááka 4:1-20

⁴ naaó'-naoken-kwaasi sáwíva'a Ísunopa'a tóyo uwaná Ísu simátimena séna

5 moóráwai ányumba maimaéna kígauva'a kwégwena máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á kunkwáyáísasa kwaási tísamaigo tavútukaawana numaómá túkúnasukaiye.

6 évakar-anayumba óntankwara'-maravimba kunkwéna karuwéna anoníyaim-barava'a póna aáyánkaraiye.

7 évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó ara'násukaiye.

8 évakar-anayumba kawé'-márávimbá kunkwéna karúmai anón-éna arambá imái sáwívar-aramba iráíye. kwéisaawai isámai kawé'á oró Ísu siráíye.

9 súwasa Ísuna kwayó-kwáásí Ísuntavesa minkwántámái-áínkóná ááimba sɛnatá ísáano suwaná

10 Ísu séna Áánútu kwená kwaási kawááin-ainkona ááimba kwésimatimunda Áánútu keinárawa'a imáyáa tímísa'a kwéisaavo ó'on-kwaasi kwántámai-aine su'mai kwésimatimumpo kwéisaambanivo íma isámai kawé'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawé'á kwéowe Ísu siráíye.

11 Ísu simátímatuwena séna mináínkóná ááimba súnɔa ísáaro. moóráwaimo ányumbo tu'maráinten-umai Áánútun-aaí simátímísana

12 évakar-anayumbo aampa'ó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí ísááwana Sáátáánigo imáyáa éna Áánútun-aaíyavesa áraire síyana sáwí-ampakemba kawerámpá'á métínkáivo séna tirumpinkémbá tamaimái úwoiva'a kwétiyuwaiye.

13 évakar-anayumbo óntankwara'-maravimba kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí isésa aamoí ombánivo íma tirumpimbá táto'mai kawé'á ontávésa sáwíyanka'a áraire kwésewana ó'on-o'on-tantaako tísasá miwáná imáyáa ésa Áánútun-aaí ivátukaawe.

14 évakar-anayumbo karaampimbó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí ísáámbanivo marapár-úmbái-yántáátávésa imáyáa úmae naaésa óísan-imayaama úmae kwénaaesa ó'on-o'on-tantaa'a mayánáe kwésimae naaésa mirán-ímáyááó Áánútun-aaí káátasuweisasa íma Áánútuna mayái kwémayaawe.

15 évakar-anayumbo kawé'-márávimbó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí isésa kawer-ímáyáágwára-kwáásí isésa tirumpimbá táto'mai kawé'á ésa asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa ó'owima kwétuwa'naa-owe Ísu siráíye.

*oómbá kúrakain-kwasai.
Mááka 4:21-25*

16 Ísu simásuwena séna oómbó kúra'maraamba íma aúpá'á marésa íma asípáa-amendaampa'a marésa avora'á mósá makéwasa amáparawai naaúmpa'o iyíyamba awánanaaowe.

17 mirámó onten-umái aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe.

18 kwéisaan-aimba imáyáa umái kawe'á oró. Áánútun-aaimo ísámaimo kawe'ó kwéowai Áánútu túwa'naa ínasa moórá-ainkwara'a isánááowe. Áánútun-aaimo ímo ísámaimo kawe'ó ésa kampa'á sésa kawe'á umái kwéisaumne kwésewai tirumpinkémbá maimayáínana íma kwéniye. mindáyave'a ísaan-aimba imáyáa umái kawe'á oró Ísu siráíye.

Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.

Mátíyu 12:46-50, Mááka 3:31-35

19 súwasa Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa sáwíva-kwaasi Ísuwe mésa sisipáá uróntavesa íma naaúmpa'a iyúmba máápata tamáyówana

20 mindáúmpá'ó máyon-kwaasigo Ísuntavena séna enanówe enáúnavare embá awánanae sésa máápa'a tamáyáawe súwana

21 Ísu amáparawaiyavena séna Áánútun-aaimo isésa kawe'á kwéowai kesinówe kesúnava'maa'an-owe Ísu siráíye.

anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.

Mátíyu 8:23-27, Mááka 4:35-41

22 moórá-tawai Ísu kwená kwayó-kwáásiyé nompí-sípívimbá usáatena nonkwaaúnkóná menávápá'á kónáe séna mīwísé kúmba

23 Ísu aún-kwaigurówana minkwááúmpá'á anón-unda torówana nonkó tuvántáava éna nompí-sípívimbá ógwitowasa kunávekunavo sésa

24 inkaisésa Ísumba koaúsesa sésa anóndakoo puwúnavaíyaawe suwaná Ísu usásinena asiramái séna úndáonte nonkóntéyavena maiváyáakaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana nonkómá kararépaguwana

25 Ísu simátimena séna kentávé'a nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo súwana táá'a kówasa keáimbá sésa nóran-kwaasiya énawa úndáoe nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáamba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

taraváá-kwámbá arumpinkémbá mayáúkain-kwasai.

Mátíyu 8:28-34, Mááka 5:1-20

26 simásuwesa mindómpi-sípívimbá kumbá Káríri-marama tínaaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa

27 mimbáravá'á kumbá Ísu mindómpí-sípívínkémbá mimbáravá'á ásávowana moórawai mindáópakewai Ísunopa'a téna kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyowana póna ayáátáaka'a unáánkwátói-iyaaimba ména íma kwená naaúmpa'a maéna kwaásimo utamátínkóm-buri-aiva'a máyowana

28-29 sáwíva-tawai mintáraváá-kwánkó sáwí'a umánkowasa kwaási kárákwiresa aiyayaanka'a asááúmarowana minándá tarátuwena mintáraváá-kwánkó áí'maena kavóná-marava'a máánkarowana ména Ísumo túmba awánéna kwáá'a túwana Ísu taraváá-kwánkóntávéna séna auwé kóaaó súwana Ísuma anóndakoman-iyé séna aísamaivimba kumbéna anónka'a séna Ísuwo usáyaaitamai-Isoigo ááninko ómpo sínkamonavainivo nóra umásinkaniyono súwana

30 Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana minkwáásígó sáwíva-taravaa-kwamba kwenarumpimbá máyontavena séna kesúwí'a sáwívarawai úne séna máyowasa

31-32 omáka'a sáwíva-poima ména umá kwénowasa minkwáásígó arumpinkén-táraváá-kwántómbá Ísuntavesa asiramái sésa kwaántái naaópa'a íma si'maraaó. mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná mirá oró súwasa

33 taraváá-kwántómbá minkwáásígó arumpinkémbá kárúwesa póí tirumpimbá kovérówasa mimpóiyómbá amápa'a ámémpakemba isaaisésa nonkwaaúmpíntá kumpérómba putásowasa

34 póíra'o tavíkwówai úmba awánéna avekáán-umai naaópa'a kwésa kígaúvimpá'o máyón-kwaasi mósimati mesimati uwasá

35 isésa koawánanae sésa kumbá Ísunopa'a koyorupésa awánomba taraváá-kwámbá arumpinkémbá kóun-kwaasigo unáánkwátói úmarena Ísu aísamaivimba kawé'a umái máyowasa koawánéna táátavai uwasá

36 Ísumo minkwáásígómbó kawé'ó umánkawasamo awánon-aimba simátímúwasa

37 isésa ávááraumai táátavai ésa pósa Kégésaa-maravaken-kwaasi amáparawai Ísuntavesa sésa maambáravá'á ivá siyuwéya kóaaó suwaná nompí-sípívímbá usámaaisowana

38 taraváá-kwámbó arupinkémbó mayauwón-kwaasigo Ísuntavena asiramái séna esé kónáe súwana ímanivo

39 ená naaópa'a kuré Áánútumo embó kawé'ó umánkain-aimba kosimátimiyo súwana Ísumo umánkon-aimba mindáópa'a simátíma'maena kuráíye.

inaamarúgónté aaraigóntéi kwaasái.

Mátíyu 9:18-26, Mááka 5:21-43

40 Ísuma Káríri-kwaaunkona menávápákémbá nompí-sípívimbá koyauweréna túmba sáwíva-kwaasi amu'marésa máyówana túwasa aamoí uwaná

41-42 moórawai mono'-nánká'ó kárakwirowai áwí'a Yáírasi téna Ísu anóndakoman-iyé séna aísamaivimba kumbéna asiramái séna kimbora kesiyáámúmba puwíndayavena kwéivo tiré ane'á koyátorenana asóváino súwana minínáámárúgó sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima tásukain-arasigontavena avowá tasúwana Ísu kwesé kúmba sáwíva-kwaasi Ísumba taúkúraa'namai kwa'maé kuwaná

43 moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininko sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima naaeyámba kwéankowasa íma kanaán-umai asóvamankowana mináí'á úwoi kwáyowana

44 minínínkó sáwíva-kwaasivimba Ísun-ánaaemba kwa'maéna kwégwena kwená unáánkwátóí-ayaaíra'a koyátorowana mindááéyánkoma érankowana

45 Ísu séna nááwawa kesí unáánkwátóira'a tátoraina'iyó súwasa amáparawai sésa ímaniye suwaná Pítaa séna anóndakoo sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a úmaesa íyómpimba tátokaawe súwana

46 Ísu séna kempínkén-ásíráyánkó moórawaiimba kawé'á umánkáimba awánare'a sé'a moórawai kesí unáánkwátóira'a tátokaiye kwésune súwana

47 minínínkó imáyáa éna íma aúpá'á úmpo á'a suwánaraiye-imayaa éna ayántámbá kwétowana Ísu aísamaivimba kumbaéna amáparawai túranka'a kwená unáánkwátóira'o tátorowanamo asóvamankon-aimba simátimuwana

48 Ísu séna kesímánaako kentávái se árai'a súwa'naa íniwaiman-iyé sénda póna áí'a éránkáivo kawé'á umái kwaaó Ísu siráíye.

49 Ísu mináímbá kwésuwasa mono'-nánká'ó kárakwirowaina naaópaken-kwaasi tésa Yáírasintavesa sésa enayáámúnko pukáivo anóndakontavai ténavo simámiyo suwaná

50 Ísu mináímbá iséna Yáírasintavena séna mináíntávái íma áákar-aaka'a éma kentávái isénana enayáámúmba kawé'á umái méníye Ísu séna kúmba

51 Yáírasina naan-egwáá'á kwéna kwa'maésamo kun-kwáásíyóntávéna maanká'á méwaro séna Pítaawe Yóníye Yémésiye minárásígó anóvwíye tí'maena naaúmpa'a usávé'mai iyúmba

52 mindáúmpá'ó máyón-kwaasi anón-ivi'a kwétowana Ísu séna íma ivi'á taaró. minárásígó íma pukáivo úwoi aúma kwaiguráíye súwasa

53 minkwáásíyómbá á'a pukuráíye-imayaa ésa Ísuna awiráái suwaná

54 Ísu minárásígó ayáánka'a tátorena séna inaamarúgóo usásinaao súwana

55 minárásígón-amanko arupimbá túwana avekáámbá usásinowana Ísu séna toómbá amíyana náino súwasarai

56 anówowi táátavai uyaná Ísu asiramái séna kemó únda-aimba íma simátímekaiyo siráíye.

9

Ísu kwená kwaási mayáírá'á ti'mákain-kwasai.

Mátíyu 10:5-15, Mááka 6:7-13

1 naaémba Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tááyowasa tuwaná kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'mae'a nááóro-asirayamba tiména tí'o ún-kwaasi asóvamatinkai-asirayamba tiména

2 séna Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba kogwésimatime'a tí'o índá-kwaasi kwéasovamatinke'a oró séna

3 aampa'ó kwíyamba íma moórá-yantaa'a maimaé'a koró. tááumba íma maimaé'a kwé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a toómbá íma maimaé'a kwé'a óntamba íma maimaé'a koró. moórá-mora-umai unáánkwátói timantenká umái kuvé'mae'a koró.

4 Áánútun-aaí simátimenaontave'a moórá-naopa'o kwíyasamo naambó timíya'a mindáúmparé su'mai mé'a mindánkó avowá arunkó sáwí'an-ivai mindáúmpá'á mé'a kentí mayái maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró.

5 moórá-naopa'o kwíyasamo ímo naambó timíyana Áánútu mindáópaken-kwaasi íma aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakem-baramo uwáéntemba unté'a koró Ísu simátimuwasa

6 kwená kwayó-kwáásí tuwésa naaó'-nao'a kwénaaesa Áánútuna ásei-kwasai simátíma'maesa kwégwesa tí'o ún-kwaasi asóvamatinkamae kuráawe.

Éróti Ísun-aaí ísarain-kwasai.

Mátíyu 14:1-2, Mááka 6:14-16

7 Ísuna mayáígón-áái símae iyúwana Káíriri-marara-kawaanako áwí'a Éróti mináímbá iséna anón-imayaa urái. Ísuntavesa évakarawai sésa kwemá Yóni nombó pétinkarawai pukáimpinkemba usásinkaiye suwasá

8 évakarawai sésa kwemá Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráiyaa pukáimpinkemba usásinena máyáíye

suwasá évakarawai sésa kwemá naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaawaivinkemba moórawai pukáimpinkemba usásinkaiye suwaná

⁹ Éróti minámápár-áimbá iséna séna kemá simátinkaunasa Yónimba anumarambá arátúwááwana pukáivo mináímbó kwéseмба nááwa'iyompo awánanaumne Éróti símae iráiyе.

*sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.
Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Yóni 6:1-13*

¹⁰ Ísuna aantá-kwaasi Ísumo tímúm-bayai maisuwésa kwenópa'a tésa amápa'-mayaimo un-áimbá simámúwana Ísu miwíyé su'mai tí'maena Pétésáítaa-naopa'a komáyowasa

¹¹ ánivo sáwíva-kwaasi iséna kwa'maésa kuwaná Ísu tuwánéna aamoí éna Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba simátimena tí'o ún-kwaasi asóvamatinkariye.

¹² asóvamatinkowasa enónka'a kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi Ísunopa'a tésa sésa íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a tí'márénasa egwaa'-náópimpa'a kwénaesa toón-ávákái naan-avákái oró suwaná

¹³ Ísu simátimena séna kemá toómbá tíméro súwasa miwí sésa sáwíyan-tomba éva'aaseigwara kae'-nóyáákwará'á kwáyáivo sáwíva-kwaasivimba íma kanaán-ínivo toómbá komeyán-oro-aina kwéseño áísaa esa suwasá

¹⁴ sáwíva-kwaasi 5,000 kwaaima uwasá aaraiyé iyámpóiyе máyówana Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna séna inkwíma'mái taaínkaa taainkaarumai 50 50 umai mara'á máero simátíméro súwasa

¹⁵ iséna mirá umátinkowana

¹⁶ Ísu éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuwena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáási tímúwasa misáwíva-kwáási tímúwasa

¹⁷ amáparawai nowaná tímú'a vówasa Ísuna kwayó-kwáási mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwítaraawe.

*Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.
Mátíyu 16:13-19, Mááka 8:27-29*

¹⁸ moórá-tawai Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé máyówana Ísuwe su'mai Áánútumpa'a námúnaa simásuwena tísaa ena séna kentávésa amáparawai nóran-kwaasiye kwéseño súwasa

¹⁹ miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaandawai óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Íráiyaama óne sewasá

évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaiwai pukáandavinkemba usásinkaandawai óne kwésewe suwana

²⁰ Ísu séna keinárawa'a kentávé'a nóran-kwaasiye kwéseo súwana Pítaa séna Áánútu usásinankaiwaimba Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne súwana mináimbá íma simátíméro Ísu asiramái siráíye.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.

Mátíyu 16:20-28, Mááka 8:30-9:1

²¹ Ísu séna mináimbá íma simátíméro simásuwena

²² séna kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai sí'a índai'a umásinkesa Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé áamáamba sen-kwáásiyé tínaaemba umásimesa sínkamiya'a puwónaundanivo kaumbo-táwai maisuwéna Áánútu usásisinkaniye Ísu siráíye.

²³ Ísu simásuwena amáparawai simátimena séna kesínaaemba kwaránáe síyawai tirááímo táinda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesínaaemba kwaránááowaima umbai-yántáá'a aasiyaasi-táwai timiyasa minúmbái-yántáá'a úwoi maimaésa sínaaemba kwaránááowe.

²⁴ tirááímo táindai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávésa ísámai tirááímo táinda-yantaa'o tuwésa puwésa aúnái'a umái maí'maí'a ónááowe.

²⁵ marapákémbó amápa-tantaa'o kwémaesamo puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa íníye.

²⁶ kesááiyavaigwara kentáváígwará'ó tigaemó umásínkáamba pó'a aáno kemó marapá'ó kúmóna miwí sigaemá umátinkanaumne. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai aáno kesí ságayankwara kesivoná ságayankwara kwíyómpakembo Áánútuna kwayó'nárawati ságayankwara'o marapá'ó kúmóna miwí sigaemá umátinkanaumne.

²⁷ árai'a simátime'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aiva'á puwé'a Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba awáné'a naaémba puwónááowe Ísu siráíye.

Ísu ó'on-kuwawaa'a aúkáin-kwasai.

Mátíyu 17:1-13, Mááka 9:2-13

²⁸ Ísu simásuwena avakaumboé-no'waamba kwaéna Pítaante Yóninte Yémésinte tí'maena námúnáa síndayavena omápa'a uména

²⁹ námúnáa kwésuwana ói'a ó'on-oi'a auvúwana kwená unáánkwátóirakemba kwayání'a kénéa tугáyáagaya kwéuwasa

30-31 awánomba kae-kwáásírái kwíyómpakemba paárésarai mindárai túwí'a Mósesiye Íráiyaae Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana kwíyómpake-sagayamba kwáyowarasarai naaóvá'á Áánútu Ísuntavena Yérúsaremuva'a puwíniye siráimba sáwíyanka'a mirá íníye-aimba kwésuyasa

32 Pítaae máyóyan-kwaasiye tuún-kwáyómba usásinesa Ísuna ságayamba Ísuwe máyóyan-kwaasi tuwánomba

33 mindárai Ísumba íma auwésarai iyúyana Pítaa Ísuntavena séna anóndakoo maanká'ó maundaya kawé'á imbá póta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moóra endéin-éta moóra Mósesindei éta moóra Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe Pítaa íma imáyáa úmba úwoi siráiyé.

34 mirá kwésunka'a ainánkó kuména káátaguwasa táátavai uwaná

35 ainámpínkémbá aagíwé su'mai séna maawámá kesáánimba éna kemá usásinankaundawain-ivo kwenáái isáaro

36 simásuwowasa awánomba mindárai kwíyómpa'a iyúyana Ísuwe su'mai máyowasa awánaraamba minkánáá íma simátimesa mináímbá úwoi tátokaawe.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkain-kwasai.

Mátíyu 17:14-21, Mááka 9:14-29

37 aaváyaaraamba omápakemba kúmúmba Ísunopa'a sáwívarawai tóyo uwaná

38 minkwáásíyómpínkémbá moóráwai anónka'a séna anóndakoo maandá'á kímbora kesáánimban-ivo arumbá umánkaao.

39 moóra-taravaa-kwamba arumpimbá taména kwáá'a kwétena amentánaanta isaná tanaambá váguvagu kwéena áwááyaamba akékúndena aigareó nonkáánéna aiyayaamba sápisimagwisana mirá úmaena kwéiyena sáwí'a kwéumankaisa'a

40 ená kwayó-kwáásíyávé'a sé'a taraváá-kwámbá arupinkémbá mayaúwáaro súnasa íma kanaán-umai mayáúkaawe súwana

41 Ísu séna kentí imáyáa kae'náér-imayaa isa'á kentávái íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbaí kwétaivo nóraumai-tawaiya kesé ménaumno simásuwena miníyámpóígó avowántávéna séna enáánimba áí'mae tiyó Ísu súwana

42 áí'maena túwana mintáraváá-kwánkó miníyámpóí améntayuwowana tanaambá vówana aiyayaamba sápisimaguwana aigareó nonkáánúwana Ísu awánéna mintáraváá-kwánkóntávéna séna auwé kóao séna

miníyámpói kawé'á umánkena avowántávéna séna áí'mae
kwaáo súwasa

43 Ísumo mirámó úmba Áánútuna anón-asirayamba
awánésa amáparawai táátavai ésa tiyáámba tóipimba
áákaawe.

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Mátíyu 17:22-23, Mááka 9:30-32

44 Ísu amápa'-mayaimo mayómba awánésa táátavai uwaná
kwená kwayó-kwáásiyávéna séna simátíménda tááka'a
márááro. kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba
ó'on-kwaasi timíyasa sínkamiya'a puwónaumne súwasa

45 kwemó sún-ainkona ááimba íma isésa miwítí imáyáa
umbái tówana mináinkóná ááimba aúpá'á kwáyowasa íma
ísámai kawé'á ésa áísaa ónái sésa umbá táá'a kówasa íma
áísaa uráawe.

nááwa kwéusayaaityo siráan-kwasai.

Mátíyu 18:1-5, Mááka 9:33-37

46 Ísuna kwayó-kwáásí keáin-keaimba sésa kentáávínkémbá
nááwa aiva-kwáási-í'a ínियो sésa keiyái kwésuwana

47 Ísu miwítí imáyáamo umbá awánéna moórá-iyampoi
ái'mai akwámpa'a ankéna

48 simátiména séna kentávái imáyáa kwéesa iyámpói
áwa'naa onten-umái kwésuwa'naa-owe. súwa'naa
onten-umái Áánútu si'mákaiwaimba kwéawa'naa-owe.
keinárwapinkemba évakarawai sé'a kemá sáwíyan-
kwaasima úne kwésiyawai Áánútu minkwáásiyávéna
kwéusayaaitaawe kwésiye Ísu siráiyé.

kentí mayái íma sáwí'a kwéiwaina kwaasái.

Mááka 9:38-40

49 súwana Yóni Ísuntavena séna anóndakoo moóráwai
kwénaaena taraváá-kwántóntávéna séna Ísuna asirayámbá
kwáyáintavena auwé kóaa simátímapa'a kwégwisasa
mintáráváá-kwámbá kóuraawe. minkwáásígó íma
kentáávínkén-kwáásímá ómpo íma miráne étuwaaoya
siráumne Yóni súwana

50 Ísu séna íma tuvínankaaro. kentáásí maiyáígómbá íma
sáwí'a kwéowai úwoi kwésuwa'naayaan-owe Ísu siráiyé.

Sámériyaa-kwaasi Ísumba íma naambá ámakaan-kwasai.

51 Áánútu Ísumba airáinana kwíyómpa'a iyínín-kanaama
sáwíyanka'a tíníye úwana Ísu kwenarumpin-ímáyáá éna asir-
amáí séna Yérúsaremu-naopa'a kónái séna kwéna

52 kwená kwaásiyavena kogwaénááon-damba koavakáá kwéiyaro séna ti'marówasa aiva'á Sámériyaa-kwaasiti naaópa'a kuwasá

53 Ísu Yérúsaremu-naopa'a kwíniye-aimba isésa tirunkó sáwí'a úwasa íma naambá tímúwasarai

54 kwená kwayó-kwáásivínkembá kae-kwáásiráí Yémésiye Yóniye mináimbá isésarai sésarai Ísóigo Áánútu kwíyómpakemba iramá tuwáínana kuména minkwáásí kavúkoro-aimbo kwésuyamba kwéankaiyo suyaná

55 Ísu mégwantena asiramái séna íma mirá sekaiyó súwasa

56 mindáópa'a tuwésa ó'on-daopa'a kuráawe.

*Ísun-ánaaemba kwaránáe siráan-kwasai.
Mátíyu 8:19-22*

57 aampa'á kwéguwana moóráwai Ísuntavena séna amápa'-naopa'o nááíndava'a esé naaónaumne súwana

58 Ísu minkwáásígómbá áísaa umai isánáe séna kwaankó taaiyaivimbá kwégwaisana numaómá ánáamba úmarena kwégwaivo kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai íma naambá úmare'a kwégaumne séna

59 minkákémbá moóráwaintavena séna kesínaaemba kwa'maé kwíniyone súwana anóndakoo máyáanana kesivo puwína'a utamánke'a enánaaemba kwaránaumne súwana

60 Ísu séna ímanivo kesáái ímo isésamo pukáan-kwaasiraamba owáímá puwíyan-kwaasi utamátinkanaaovo emá Áánútumo kwená kwaásimo kwégawaain-aimba simátíma'mae kwíniyone súwana

61 moóráwai Ísuntavena séna anóndakoo enánaaemba kwaránaunda pó'a aiva'á kesimááraa siyáamba tímatuwe'a naaémba enánaaemba tágwaranaunda kanaawá'iyó súwana

62 Ísu séna Áánútuna mayáímó ááimbo ásáimaimo kwémaesamo ivátuwesamo ó'on-imayaamo owáí Áánútu kwená kwaási kwégawaipa'a íma kanaán-umai mayái mayánááowe Ísu siráiyé.

10

Ísu 72 kwaasi mayái tímakain-kwasai.

1 naaémba Ísóigo sáwíva-kwaasi 72 kwaasi usásintinkena kaesé umásuwe kwemó kwínín-daopimpa'a aiva'á kónááowe séna

2 Áánútunopa'o ténááontavesa kwenáái kosimátíma'mae koró-áimbá simátimena séna kígauva'a sáwíva-tomba ávu karáisasa mintómbá akaránááon-kwaasi esimái-kwaasi

máyáamba pó'a kígaugona avowámpa'o námúnaa síyana mayái-kwáásí ti'maráínasa mintómbá akaránááovo

³ koró. sipisípi-araa'a kwínana áwááisaantemo in-íyánkómó intenkáámbá on-kwáásívimbá ti'maránaumne.

⁴ óntambo inaainaimó sí-únámbá íma maimaé'a kwé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a tísamai ánáamba íma maimaé'a kwé'a aampa'ó kwégwe'a ayáátááka'a íma úwoi-aimba símae kwé'a

⁵ moórá-naumpa'o iyé'a sé'a paru umái máétaao serómó.

⁶ síyana paru umái maíndawaimo éna mimpárú-áímbá kwempimbá kwénivo ímo paru umái maíndawaimo éna mimpárú-áínkó koyauweréna keinárawatopa'a tíníye.

⁷ mayái kwémayaiyawai meéyámbá máyáantavai timínda-naumpa'a uméwana timínda-tomba nánááowe. íma ó'on-daumpimpa'a naaé'a timínda-naumpare su'mai umáéro.

⁸ moórá-naopa'o kwíyasa naambá timésa toómbá timésa íya'o kwéne'a

⁹ mindáópa'o tí'o índa-kwaasi kwéasovamatinke'a simátíme'a sé'a Áánútu kwená kwaási kawááinin-kanaa kentópa'a sáwíyanka'a tíníye simátíméro.

¹⁰ moórá-naopa'o kwíyasamo naambó ímo timíya'a aampa'á kwégwe'a avora'á simátíme'a sé'a

¹¹ kentí naaópakem-baramo sísamaivakenta uwátuwaundaya Áánútu keinárawa'a íma aamoí umátinkaintavai umásítai'a umái agaráátinkaumne. ísáaro. Áánútu kwená kwaási kawááinin-kanaa sáwíyanka'a tíníye isa'á tínaaemba umámewe simátíméro.

¹² simátíme'a sé'a Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba naaóvá'á Sótómu-naopa'a méraan-kwaasi sáwí-kwaasi sáwí-meyamba timínímbanivo keinárawa'o tínaaembo umátimenaon-kwaasi sáwí-meyamba ávááraumai timíníye Ísu siráíye.

*íma aai ísaraan-kwasai.
Mátíyu 11:20-24*

¹³ Ísu simásuwena séna Kórásini-naopaken-kwaasiye Pétésáítaa-naopaken-kwaasiye kárákwiyoro. naaóvá'á Táyya-naopaken-kwaasiye Sáítóni-naopaken-kwaasiye Áánútun-aaimo ímo ísaraawaivimbo ó'on-o'om-bayai ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai kentí sáwí-mayai tukáasino. sáwí-mayaimo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'mákáankakai Áánútu tuwánaraisino.

14 mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwée'a Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínínkanaa tínimba Áánútu Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáítóninaopaken-kwaasiye sáwí-meyamba anómba timíníye-imayaa kwéowe. kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewaiti sáwí-meyankomba usáyaaaitaya-sawi-meyamba timíníye.

15 Kápénéamu-naopaken-kwaasiyono. kentúwí'a mósá maré'a sé'a kwíyómpa'a iyónaumne sembánivo púwón-ayampa'a kónááowe Ísu simásuwena

16 kwená kwayó-kwáásíyávéna simátimena séna kentáái ísámai kawé'á kwéowai mirámó ombá kesáái ísámai kawé'á kwéovo tínaaemba kwéumatinkaawai kenkwára'á mirá kwéowe. tínaaemba kwéumaşinkaawai mirámó ombá si'mákaiwainkwara' a mirá kwéowe Ísu siráíye.

72 kwaasi koyauwékáan-kwasai.

17 Ísu súwasa minkwáásí 72 kwaasi isésa kóyáwé urésa Ísunopa'a tóyo ésa aamoí taumánkesa sésa Ísóigoo taraváá-kwántóntávéta séta Ísuna asirayámbá kwáyáintave'a tiyuwé kóro kwésunasaya isésa kóuraawe suwaná

18 Ísu séna mirá owaná kwíyómpakembo tawáombo intembá Áánútu Sáátáánigona asirayámbá maisukáimba awánaraumne.

19 simátíménda ísáaro. asirayámbá timúna'a pó'a kwaaiivaainkómó váindamo é'a íma puwíyana áwááisaantemo índa-uvowankomo váindamo é'a íma puwónááowe. tímakaunda-asirayanko Sáátáánigona asirayánkómbá kwéusayaaitaimba póna íma amápa-tantaako sáwí'a umátinkaniye.

20 taraváá-kwántómbá kentáái isésa kóuraantave'a íma aamoí ovo Áánútu kwíyómpa'a aúvái-kwandaavimba kentúwí'a agaimakáintave'a aamoí oró Ísu siráíye.

*Ísu Áánútu áwí'a mósá makáin-kwasai.
Mátíyu 11:25-27, Mátíyu 13:16-17*

21 minkánáá Áánútun-amanko Ísumba imáyáa amúwana arunkó kawé'á úwana séna kesivoó kwíyómpakwara mararákwára'á kárákwiraandawai óne. amápa-tantaa'a kwéisaumne sen-kwáásí íma simátime úwoi-kwaasi simátime mirámó íyávéna kwéankaisa'a pó'a enáwí'a mósá kwémaraumne Ísu simásuwena

22 simátimena séna kesivo amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo séna símakaiye. amáparawai kesí ááimba íma kawé'á umái suwánaraavo kesivo kemá ááninko únana póna kesí ááimba suwánaraiye. amáparawai kesivoná ááimba íma kawé'á umái

awánaraavo kesivombá pó'a keyáá awánaraumne. kesivoná ááimbo agaráátinkaundawai kwéawanaawe Ísu siráiyé.

23 Ísu simásuwena mégwantena kwená kwayó-kwáásiyáváiyé su'mai séna awánaamba póna tirunkó kawé'á ina'a máéro.

24 simátimé'a sé'a naaóv'á'á Áánútun-ai simátimakowaiyé anón-kwaasiyé keinárawa'o kwéundamayai kwéawanaanten-umai awánanae sésa umbá íma awánaraawe. miwí keinárawa'o kwéisaanten-umai isánáe sésa umbá íma ísaraawe Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna siráiyé.

Sámériyaavakewai namuro-kwáásí áwa'naa uráin-kwasai.

25 moórá-tawai Ísu kwenáái kwésimatimuwana moóráwai amáamba kawé'á umái ísarowai Ísunopa'a téna áísa umai Ísumba isánáe séna anóndakoo nóra umáíya aúnaí'a umáíya kwíyómpa'a maí'maira ónaumno súwana

26 Ísu séna Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba awánáanda mináintávái nóran-imayaa kwéono súwana

27 minkwáásígó séna Áánútun-ai aúvái-kwandaavinkenainko séna kentiruné kentí imáyáawe kentí asirayáné Áánútumpa'a kentí Ísóigomba améro séna kesávái-ímáyáámó ontembá kentí kwaásiti imáyáagwara'a oró siráiyé súwana

28 Ísu séna árai'a séndanivo mirámó é aúnaí'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ínáyone Ísu siráiyé.

29 súwana minkwáásígó imáyáa éna ó'on-kwaasi suwánésa kawé-kwáásímán-iye sígwáe séna Ísuntavena séna kesí kwaási náawa'iyó súwana

30 Ísu séna simátiménda isaaó. moóráwai Yútaakwaasi Yérúsaremu-naopakemba Yéríko-naopa'a kónáe séna aampa'á kwimbá umóyán-kwáásí tátokesa kwená unáánkwátói ayú'maesa tuvú'maráawana puwíndayavena aampa'á máyáísana

31 moóráwai Áánútuntavenamo ísámaimo póí'o tuvú'mái kwéagayaiwai minámpá'á kwimbá aanéiva'a máyáísana kóawanena moórá-aaneiva'a kóyaaitaisana

32 moóráwai Árívái-andarakewai mono'-náúmpá'á mayái kwémayaiwai minámpá'á kwimbá aanéiva'a máyáísana kwená egwaa'á kwéna kóawanena moórá-aaneiva'a úwoi kóyaaitaisana

33 moóráwai Sámériyaavaken-kwaasi miwímá Yútaakwaasiti namuro-kwáásívínkémbá moóráwai minámpá'á kwimbá koawánéna arumbá umánkena

34 kwená egwaa'á koména masawémba ándá-aran-donkwara'a umái avivimbá arankéna asáaumankena mósá

árámbai kwená tónki-poi arósáánumpimba ankéna áí' maena kwááyumo ten-kwáásímó kwáén-daumpa'a móankarena kárákwirena

³⁵ usá aaváyaavimba mindánkó avowámbá kae-táwai mayaigna óntamba aména séna kawe'á umái kárákwire kwenane'ó túwénda-ontambo é'a ke té'a anondá embá máamenaumne simásuwena kóuraiye Ísu simásuwena

³⁶⁻³⁷ nóra umáiya aúnái'a umái maí'maira ónaumno súwaintavena Ísu áísaa ena séna umóyán-kwáásí tuvúkáan-kwaasigona kwaási minkáúmbó-kwáásívínkembá nááwa'iyó Ísu súwana minkwáásígó séna arumbá umánkena áwa'naa uráiwai kwená kwaásiman-iyé súwana Ísu séna kwemó intembá komé mirá ínnyone Ísu siráiyé.

Máátaante Máriaantei kwaasái.

³⁸ Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé aampa'á kúmba moórá-ininko áwí'a Mááta máyon-daopa'a kúwana Ísuntavena séna kesí naaúmpa'a toómbá umandaaó súwana

³⁹ uména aai kwésuwana minínínkón-áúnko áwí'a Máriaa Ísuntavena anón-kwaasima iyé-ímáyáá éna aísamaivimba taména kwenáái kwéisowana

⁴⁰ Mááta amápa-tomba kwéagayena anóm-bayai kwémaena anón-imayaa éna Ísunopa'a téna séna Ísóigoo kesúngo íma súwa'naa isa'á keyáá anóm-bayai kwémayaumpo kentávái íma ímáyaá éma simámínana tasúwa'naa íno súwana

⁴¹ Ísu arumbá umánkena séna Máátao sáwíva-tantaa'a anón-imayaa ónana enarumbá umbái kwétaivo

⁴² kesááimo kwéisaimba mindá anón-tantaa'a póna mindáyavena Máriaa máyáimba pó'a íma ivátuwe'a ai'maráanana kwíníye Ísu siráiyé.

11

Áánútuumpa'o námúnaamo kwésen-kwasai.

Mátíyu 6:9-15, Mátíyu 7:7-11

¹ Ísu moórá-tawai Áánútuwe aai kwésuwasa kwená kwayó-kwáásí máyówana Ísu simásuwowana kwená kwaásivinkemba moórawai séna Ísóigoo Yóni nombá pétinkaiwai kwená kwayó-kwáásí agaráátínkáisasa Áánútuwe aai kwésentemba kentáá agaráásínkénata Áánútuwe aai senó súwana

² Ísu séna Áánútuwe aai sénááomba maará sé'a seró. kentáásivoo enáwí'a usáyaaitarain-awita kesáá mósá kwémaraumne. kentáará'á kawáá-uwoya kwésune.

³ aasiyaasi-táwai kentáásí toóntá simiyó.

⁴ kwaásimo sáwí'o kwéumasinkewata mindáyaveta anondá íma sáwí'a umátinketa ivátá kwétuwaunaya miráumaiya kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwaaó. sáwí'a ígwáe sésamo kentáámó íyamo e súwa'naa íníyone. mirá-áimbá Áánútuwe seró Ísu siráiyé.

⁵⁻⁶ simásuwena simátimena séna moórá ená kwaási némpakemba no'wáán-avuntamba tína íma toómbá maké ená kwaásigona ontava'á komé áísaa-e se kesí kwaási némpakemba timbá íma toómbá makáunana káno'a máyáivo toómbá símína'a mááméno sinaná

⁷ kwená naaúmpakemba séna ontá umásuweta kesí aarai iyámpóise suúyá kwaiguráumpo íma usásine'a aménaumpo kóaaó síníye.

⁸ kesí kwaási pó'a aménaumne-imayaamo ímo kwéinanamo éna ayáátáaka'a inaaí kwésinana íma aigaemá ínana inaaí kwésindayavena usásinena amíníye.

⁹ miraráán-umai simátimé'a sé'a Áánútunopa'o námúnaamo kwéseмба áísaa úmae kwéiyiyana timíníye. ááyamae kwéiyiyana kentáái isáníye. kwéavakaa úmae iyíyana Áánútu agaráátinkaniye.

¹⁰ áísaa íyanamo éna Áánútu timíníye. kwéaayewanamo éna Áánútu kentáái isáníye. avakáá íyanamo éna Áánútu agaráátinkaniye.

¹¹ keinárawa'a iyámpóígwara-kwaasi kentáánimbaa'o noyáá'a simiyómó síya'o é'a íma irankavayaambá timénááowe.

¹² kokóri-auma simiyómó síya'o é'a íma áwááisaan-uvowamba timénááowe.

¹³ áñivo sáwí-kwaasi ombánivo kentáánimbaa'a kawetántáá'á kwétimévo kwíyómpakemba kentáásivowa kaweré su'mai iwái póna enamambá simiyó síyawai Áánútu kwenamambá timíníye Ísu siráiyé.

Ísunte Píyésepuntei kwaasái.

Mátíyu 12:22-30, Mááka 3:20-27

¹⁴ moóráwai arumpimbá taraváá-kwámbá máyowana íma aaí kwésuwana Ísu mayauwówana kóúwana minkwáásígó aaí súwasa sáwívarawai awánésa táátavai uwasá

¹⁵ évakarawai sésa taraváá-kwántóntí kawááná'á áwí'a Píyésepu asirayámbá amísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye suwasá

¹⁶ évakarawai Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná

17 Ísu miwí tááma iséna simátimena séna moórá-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa íma asiramáivakaamba kwémaewe. moórá-akumba usiyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asiramáivakaamba kwémaewe.

18 Sáátáánigo kwaásimo áái'o tiyésamo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáivakaamba kwémaewe. kentáv'é'o sembá Píyésepu asirayámbá ámísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye kwésemba

19 ánivo Píyésepuna asirayánká'ó taraváá-kwámbó kwémaitiyuwaundarakai kentí kwaásigwara'a Píyésepuna asirayánká'á taraváá-kwámbá maitiyúwáásino. mirán-áímbó síyasamo ésa kentí kwaási kampa'á kwésewe sénááowe.

20 ánivo kemá Áánútuna asirayánká'á taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaundayavena Áánútuna asirayámbá keinárawapimba kwévaarisa'a kwéawanaaowe.

21 asirayán-kwáásigó iwevóí tokéna kwená naaka'á kárákwiraisana kwená náaindaamba kawé'á umái kwáyáivo

22 moóráwai kwená asirayámbá usýaaitaraiwai téna tainkámbai kwená iwevóí asiramái tátokain-iwevóí tayaviyéna kwená náaindaamba tayavírena taaín-timakaiye.

23 kembá íma kwésuwa'naa-esa kesí namuro-kwáásiráámbá umái kwémaewe. íma súwa'naa esa kwaási torupamáí símémba kóyáwé kwéumagowe Ísu siráíye.

taraváá-kwánkó koyauwékain-kwasai.

Mátíyu 12:43-45

24 Ísu simásuwena moórá-aimba séna kwaási arumpinkémbá taraváá-kwánkó auwéna kavóná-marava'a nombá íma kwáyáipa'a kogwénaaena séna náávarena ménaumno séna avakáá uwááena séna tayauweré'a kesí naambá kwaási arumpimbá pó'a koménaumne simásuwena

25 téna taawánaimba mindánkómbá kankambá kwiyú'mái kawer-umásukaisana taawánéna

26 tayauweréna avakaeté-taravaa-kwamba miwítí sáwí-mayai anómba uráawai kotí'maena minkwáásigó arumpimbá tamáyáawana moórá-taravaa-kwamba arumpimbá máyáísana minkwáásigó sáwí'a umái máyáísasa naaémbe sáwíva-taravaa-kwamba máyáawana kwemá anómba sáwí'a umái méráíye Ísu siráíye.

árai'a tirunkó kawé'á kwéin-kwasai.

27 Ísu mináímbá simásuwowana sáwíva-kwaasivinkemba moórá-ininko Ísuntavena anónka'a séna enanó embá maránkarena náámba ámakaiwaimba Áánútu kawé'á umánkaraiye súwana

28 Ísu séna árai'a sémpo Áánútu kwenáái ísámai kawé'a kwéowaima anón-kawé'a kwéumatinkaiye Ísu siráiyé.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mátíyu 12:38-42, Mááka 8:12

29 súwasa sáwíva-kwaasi Ísunopa'a tóyo uwaná simátimena séna ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-kwaasiman-owe kentáv'é'a kwéseмба Áánútumo ai'mákainamo e ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaanomo kwéseмба naaóvá'á Áánútu Yónaamba uráintemba kembá mirá ínivo mináímbá imáyáa oró.

30 naaóvá'á Níníva-naopaken-kwaasi Yónaa uráintavesa Áánútu ai'mákaiye siráantemba kemó ondá awáné'a Áánútu ai'mákaiye sénááowe.

31 naaóvá'á Yútaa-kwaasira'a kárákwirowai áwí'a Sórómoni kawer-ímáyáavinkémbá aaimá kwésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Sórómonin-aaí koisánée séna kweémena kuráiyé. ívé'a kemá Sórómonimba usáyaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémба Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba miníninkó keinárawa'a aaivimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Sórómonin-aaí táisaraumpo Sórómonimba usáyaaitaraiwai kentópa'a máyowa'a kwenááimo ísááraamba íma ísaraawe síníye.

32 naaóvá'á Yónaa Níníva-naopa'a Áánútun-aaí kosimátimuwasa isésa sáwí-imayaa tuwésa Áánútun-aaí ísaraawe. ívé'a Yónaamba usáyaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémба Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavesa tísaa ínín-kanaa tínimba Níníva-naopaken-kwaasi keinárawa'a aaivimbá maitinkéna séna Yónaa-aaí iséta sáwí-mayai tukáundayaanivo Yónaamba usáyaaitaraiwai kentí naaópa'a máyowa'a kwenáái isé'o sáwí-mayaimo túwááraamba íma tukáawe Níníva-naopaken-kwaasi sénááowe Ísu siráiyé.

túranko kentí imáyáavimbo sámó kwégain-kwasai.

Mátíyu 5:15, Mátíyu 6:22-23

33 oómbó kúra'maraamba íma aúpá'á maráiyamba avora'á mayáiyasa naaúmpa'o iyíyawai awánanaaowe.

34 miráumai túranko kentí imáyáavimbo sáma kaí-yántáá'án-iyé. túrankomo kawé'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa sáma káníye. túrankomo ímo kawé'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa túnkwiniye.

35 kentí sáma kaí-yántáá'á túnkwiyavainivo kentúra'a kárákwimai kawé'a oró.

36 kentí imáyáago íma túnkwimba amápa'a sáma kwégaimba oómbá sáma kamátinkaintemba póna kentí imáyáago kentúra'a sáma kamátinkaniye Ísu siráiyé.

mono-káwáá-kwáásí sáwí'a owé siráin-kwasai.

Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Árúku 20:45-47

37 Ísu mináimbá simásuwowana moóráwai amáán-kawaa-kwaasigo Ísunopa'a téna séna kesí naaúmpa'a toómbá umandaaó súwana toómbá naaíndayavena uména

38 íma ayáámba sese umásuwena toómbá kwénowana minkwáásígó awánéna áátavai éna imáyáa úwana

39 Ísóigo awánéna simámena séna kemá amáán-kawaa-kwaasi anavéúne táávere paákáré su'mai kwésese ovo andáámpa'a sáwí'a uráisa'a túran-anda kwée'a sáwí'a kwéowe.

40 sáwí-imayaagwara-kwaasi máyáawe. Áánútu paákántántáá'á éna andáámpa-tantaare imáyáawe mindágwara'a uráiyé.

41 kentí imáyáamo arupí é'o kemó makén-tantaa'o ímo makén-kwaasi timé'o é'a kentí imáyáao kawé'á íniye.

42 kemá amáán-kawaa-kwaasi kentí kígaувakemba sáwíyan-tonkwara'a taaínkaar-umai siyáánkai maké'a moórá Áánútumba kwéame'a kawé'á kwée'a mirán-áimbá ísámai iyé'anivo anón-amaamba ivá'á tu'maré'a pó'a Áánútumba íma imáyáa kwéame'a óísaniyaain-kwaasi sáwí'a kwéumatinkaantavai kárákwiyoro.

43 kemá amáán-kawaa-kwaasi mono'-náúmpá'á umé'a kawer-áyámpá'á kwaási túranka'o umáémba tiráái kwétaiye. marupá'ó umáyáawasa kwaási tuwánéna kawer-áimbó sembá tiráái kwétaimba pó'a kentúra'a kárákwiyoro.

44 kwaásimo maipímbó utámakaawanamo kaviraisasamó kwaási ímo awánaantemba kentirumpimbá mirá isa'á sáwí'a kwéowasa kwaási íma kwétuwanaamba pó'a kárákwiyoro Ísu siráiyé.

45 Ísu simásuwowana moóráwai amáámba sún-kwaasigo Ísuntavena séna mirámó sénda kentáágwará'á simáíya sáwíta kwéumasinkaane súwana

46 Ísu séna kemá amáámba sen-kwáásí kemó amáámbo simátímén-aínko umbái kwétiyaisa'a mináimbá íma kwétuwa'naa-omba pó'a kárákwiyoro.

47-48 kentíkwá'ná Áánútun-gai simátímakaawai tínkamuwasa púwúwa'a utamátínkaraapa'a konaarirí kwéowe. naaóvá'á kentíkwá'ná uráantave'a kawé'á uráawe sé'a utamátínkaraapa'a konaarirí kwéomba pó'a kárákwiyoro.

49 naaóvá'á Áánútu kawer-ímáyáávínkémbá séna kesáái simátimenaawaiye agaráátinkanaawaiye ti'maráanasa miwíwímbá kwénaaiyasa évakarawai sáwí'a umátinkesa évakarawai tínkamiyasa puwónááowe Áánútumo siráimba mináímbá paáruraiye.

50 naaóvákwará avumpinkwará naaénkwara'a Áánútun-
 aai simátímakowaima tínkamuwasa pukáantavai póna misáwí'ó uráawaina anondá-meyamba ívé'o máyáan-
 kwaasitopa'a tíniye.

51 aiva'ó tuvúwanamo pukáin-kwaasigo áwí'a Épeo naaémba moórawai áwí'a Sékáraya anóm-bono'-naumpa'a máyowana moórá-ayampa'a Áánútuntavesamo isámaimo póimo tuvú'máimo agáyáan-ontan-tarei kwáyowana moórá-ayampa'a aiva'-mónó-káwáánákówé su'mai iyún-ontama kwáyowana avumpimbá Sékáraya umáyowasa tuvúwana pukáiyé. minkáé-kwáásiráí avumpimbá tínkamuwasa pukáawaigwara'a miwítí sáwí-meyamba ívé'o máyáan-
 kwaasi mayánááowe.

52 kemó amáámbo sen-kwáásí árair-aimbo ímo aúpá'ó tukáankakai mináímbá isámái kawer-osinó. kemá íma isámái kawer-ombá ó'on-kwaasiti aambá aúнкаamba pó'a kárákwiyo-ro Ísu siráiyé.

53 Ísu mináímbá simásuwena máápa'a kumúwasa amáámbo sun-kwáásiyé amáán-kawaa-kwaasiye tirumpimbá áwáá'a aeésa ó'on-o' on-tantaatavesa áísaa umai isáananamo

54 aaimó kaé'mái-aimbo sína'o é'a aavimbá mayánkánée sésa áísaa uráawe.

12

*íma kaumbo-káér-ainkwarari'a oró siráin-kwasai.
 Mátíyu 10:26-27*

1 mitáwái ávááraumai sáwíva-kwaasi torupésa sisipáá umái máyówana Ísu kwená kwayó-kwáásí simátimena séna amáán-kawaa-kwaasi kaumbo-káér-ainkwarak-
 kwaasiraamba ovó íma miráumai máéro. intóráin-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpimbá kwémaraawana kwéintorena anómbo intembá amáán-
 kawaa-kwaasiti sáwí-aimba mirá kwéivo keinárawapimba misáwí-áínkó anómbo tiváínivo kentúra'a kárákwiyo-ro.

2 aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe.

3 no'wáámbo siráan-aimba sán-káíndara'a síyasa isánááowe. aúpá'ó siráan-aimba amápa-kwaasi túranka'a síyasa isánááowe Ísu siráiyé.

moórawai áároi inkáiséro siráin-kwasai.
Mátíyu 10:28-31

4 Ísu simásuwena séna kesí kwaási simátíménda ísáaro. évakarawai tínkamiya'a puwónááovo moóra sáwí'o umátinkai-yantaa'a íma kwéraivo íma miwíyávé'a inkáiséro.

5 kemá simátíme'a sé'a Áánútu máyáivo kwenáároi inkáiséro. kwemó tínkamina'o puwónááombo éna kemá kanaán-umai sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a mátiyuwaniye. mináimbá Áánútuntave'a inkáiséro-aimba kwésune Ísu siráiyé.

6 Ísu simásuwena séna sáwíyan-dumama téntékaan-dumama éva'aasei-numama sáwíyan-ontandei kae-tóyaráán-óntándéí kwémeyan-ovo Áánútu kíraan-dumama íma awinkaiwáímá póna awánaraiye.

7 numamá kító-tantaa'a awánaiwaima póna kwaásima anón-tantaa'a ovó íma táá'a kaíno. kenti'nóntáuma kwétaampaiwaiman-ivo íma táá'a kaíno Ísu siráiyé.

Ísu áwí'a avorató sénaunda-kwasai.
Mátíyu 10:32-33, Mátíyu 12:32, Mátíyu 10:19-20

8 Ísu simásuwena séna simátíme'a sé'a amáparawai túranka'a kentávésa sésa Áánútu ai'maráísana kunkáiwai kesí anóndakoman-iye síyawaiyave'a kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai túranka'a sé'a kesí kwaásiman-owe sénaumne.

9 ánivo kwaási túranka'a kembá tínaaemba umásimiyawaiyave'a kemá Áánútuna kwayó'nárawa túranka'a sínaaemba umátimenaumne.

10 kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawaimba simái sáwí'a umásinkanaaomba mindá Áánútu maitiyuwánivo Áánútun-amankomba simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwáinana miwísé kwaíkwai'a íníye.

11 kesí kwaási-i'a ontávái táto'mai tí'maesamo anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé túranka'o mátínkaresamo aaivimbá maitínkéwa'o é'a nóran-aimbo síyamba íma táá'a káínana

12 Áánútun-amanko sénááon-aimba úwoi tááka'a tinkáína'a sénááowe Ísu siráiyé.

óísankwara-kwaasigo sáwí-imayaa uráin-kwasai.

13 súwana sáwíva-kwaasivinkemba moórawai Ísuntavena séna anóndakoo kesivo puwísana kesuwaá amápa-tantaa'a mairéna íma taaímbai kwésimivo emá sinaná taaímbai násimino súwana

14 Ísu séna kesí kwaásiyo mináímbá íma koisé'a keávaráwaiti náaindaamba íma taaín-timenaumne simáména
 15 amáparawaiyavena séna kwaási kawe'á umái máyáawaiti ááimba íma sáwíva'-naaindaamba makáavo náaindaamba mayánáe seéme'a máyáavainivo kentúra'a kárákwiyo Ísu siráíye.

16 simásuwéna moóra-aimba simátiména séna moóráwai sáwíva'-naaindaamba makáindawai kwená kígauva'a sáwíva-tomba kwáyáísana

17 kwesávái-ímáyáá éna sáwíva-tombo áká'maimo maránaunda-namba íma kwáyáivo nóra ónaumno.

18 mirámó é'a toómbá makáunda-namba tawísíyuwe'a anón-damba úmare'a mimpímbá amápa-tomba áká'mai maré'a kesí nááindaankwara'a maránaumne.

19 mirámó é'o é'a kesávái sé'a amápa-tantaa'a íma aáváán-tuwáúnda toómbá námai iyé'a nombá námai iyé'a ayáátáaka'a úwoi mé'a onaná sirunkó kawe'á kwéina'a ménauumne kwéísana

20 Áánútu simáména séna sáwí'o úmae kwénaaonda-kwaasima óne. ívé'-no'waamba puwéma esávái makáanda-naaindaamba túwénana nááwa mayáníyo Áánútu siráíye.

21 marapá'á esávái-nááíndáané su'mai makáiyawai mirán-kwáásimán-ivo marapá-tántáaré su'mai marésa Áánútumpaken-tantaa'a íma makáawe Ísu siráíye.

Áánútumpa'a imáyáa améron-kwasai.

Mátíyu 6:25-34

22 Ísu mináímbá simásuwéna kwená kwayó-kwáásíyávéna séna kwésimtime'a sé'a miraráán-umai máyáamba íma anón-imayaa é'a toómbó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró.

23 toómbó nánááomba úwoisambanivo kwaásimo máyáamba anón-tantaa'an-íye. unáánkwátói ónááomba úwoisambanivo kwaási túma anón-tantaa'an-íye.

24 numagómpá'á imáyáa oró. numaó íma kígau kwéena toómbá áká'mai naaúmpa'a makéna nánívo Áánútu miwítí toómbá tímísasa kwénaawe. Áánútu aúranka'a numaómá kító-tantaa'an-ivo kwaási anón-tantaa'a póna kentí toómbó éna tímíníye.

25 keinárawa'a anón-imayaamo é'o é'a kentí maíyan-kanaama íma kanaán-umai ayáátáaka'a ménaaowe.

26 mindá sáwíyan-tantaa'a isa'á íma kanaán-umai ónááomba pó'a ó'on-o'on-tantaatave'a íma anón-imayaa oró.

27 kwaigwandáánk'á imáyáa oró. kwaigwandáánkó íma kígau éna íma kwená unáánkwátói makáivo simátime'a sé'a naaóv'á Yútaa-kwaasiti anóndako áwí'a Sórómoni kwemá sáwívar-unankwatoíye konaaririyé makáiwai úwasa kwaási awánésa kawé'an-íye sumbánivo kwaigwandáán-aramba awánésa anón-kawé'an-íye kwésewe.

28 uvá'á konaarirí-yántáaré séna kwaigwandáámbá Áánútu uvá'á makáíye. umá íma kwaíkwaí'a ínivo ívé'a ínasa aaváyaa kwaási agaisuwánááomba Áánútu mintántáá'á imáyáa kwéena konaarirí-yántáá'á makáíye. miráumai Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínimba pó'a keinárawa'a maarán-áímbá ímo seráámbá Áánútu íma kanaán-umai kwésuwa'naa-iwaiman-íye kwésewe.

29 Áánútu kwétuwa'naa-imba pó'a toómbó nombó nánááontave'a íma anón-imayaa oró.

30 moórá-mora-maravaken-kwaasi Áánútun-aai íma ísáan-kwaasi toómbó nombó nánááontavesa anón-imayaa kwéowe. toómbó nombó ímo kwéne'o é'a puwónááontavena kentivo mintántáátávéna imáyáa kwéivo íma anón-imayaa kwée'a

31 Áánútu kwená kwaási kwégawaaintave'a imáyáa íyana mintántáá'á timíníye Ísu siráíye.

kwíyómpa'a kawé-tántáákóná kwaasái.

Mátíyu 6:19-21

32 Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyávéna séna kemá kesínaaemba kwégwaraawai kárákwiraumne. kentáásivomo simbá kesí kwaási kawáá ondá keinárawagwara'a kawáá ónááowe. mirá íyana kesirunkó kawé'á íníye simbá póna íma táá'a kaíno.

33 kentí náaindaamba kwétime'a meéyámbá mairé'a ímo makén-kwaasi tíméro. mirámó kwéiyana kentí kawé-méyámbá kwíyómpa'a kwáyáinasa kwaási íma umóyámbá íyana íma avíyaraamba káínana kawé'á umái aasiyaasi kwaíkwaí'a ína'a minkáwé'-méyántávé'a imáyáa é'a

34 marapá'ó kentí óísambo kwáyainanamo éna marapátávéna tinkánivo kwíyómpa'o kentí óísambo kwáyainanamo éna kwíyómpatavena tinkáníye Ísu siráíye.

mayái-kwáásímó kwéto'mayaa on-kwásái.

35-36 Ísu simásuwena séna anón-kwaasigo aaraimá kwétokwaa on-tánómbá komandánáe séna kwínasa kwená mayái-kwáásí unáánkwátói úmaresa mésa oómbá kúra'makesa amu'matuwé méwana téna tááyainasa avekáámbá onta tiyankánááowe. miwí kwéto'mayaa ontembá keinárawa'a kwéto'mayaa e'a amu'maré'a máéro.

37 minánón-kwáásígó tinda kwená mayái-kwáásí koku'á mésa amu'matuwé ménka'a tìnana tirunkó kawé'á íniye. árai'a simátimé'a sé'a minánón-kwáásígó mayái mayáíndayavena unáánkwátói ayú'mái mórúna maréna minkwáásiyóntávéna maanká'á méwa'a toómbá tíméro síníye.

38 minánón-kwáásígó no'wáán-avuntana'i. irataróra'iyó. tinda kwená mayái-kwáásí koku'á mésa amu'matuwé ménka'a tìnana tirunkó kawé'á íniye.

39 simátiménda-aimba imáyáa oró. naankó avowámó umóyán-kwáásímó tínín-kanaamo isénaraai umóyán-kwáásí timbá kwéto'mayaa ena awánéna kwatúwáísana kwená naaúmpakemba umóyámbá íma máyáísino.

40 miráumai kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kumónaundayave'a pó'a keinárawa'a íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnavainivo kwéto'mayaa e'a simu'maré'a máéro Ísu siráiyé.

*sáwí'a owasá kawé'á owasá uráan-kwasai.
Mátíyu 24:45-51*

41 súwana Pítáa séna Ísóigoo emó sénda-aimba kentááyáváyíyé su'mai kwése. amápa-kwaasiyavaigwarara kwéseno súwana

42 Ísóigo séna kawé'-máyáímó kwémayaawai kawer-ímáyáágwára-kwáásiyávé'a kwésune. miwítí anóndako séna kesí mayái-kwáásírá'á kárákwire'a toómbá taaímbai tíma'mae'a íyóro síníye.

43 miwítí anóndako téna mayáímó kawé'ó umáímo mayáínda tatuwánáinana mayáímó kwémayaindawai tirunkó kawé'á ínana

44 minánóndákó séna kesí náaindaamba amápa-tantaaka'a kárákwiyoro síníye.

45 ánivo mimbáyái-kwáásímó imáyáamo ésamo kesí anóndako ayáátááka'a íma tíníye sésamo mayái-ínínákwá'ó tínkamesamo toómbó nésamo uwoaó'-nómbó kwénesamo uwoaó'ó ésamo

46 miwítí anóndako tínín-kanaa ímo ísaresamo ímo imáyáa kwéindara'a téna anónka'a tatínkambai Áánútun-aaí ímo kwéisaan-kwaasi máyáapa'a mótinkaniye Ísu siráiyé.

47 Ísu simásuwena séna mayái-kwáásí miwítí anón-kwaasigon-aaí isésa kwemó síndantemba íma íyamba máyáawana anón-kwaasigo téna anónka'a tatínkaminiye.

48 ánivo mayái-kwáásí miwítí anón-kwaasigon-aaí íma isésamo ombá sáwí'a ésa máyáawana anón-kwaasigo téna sáwíyanka'a tatínkaminiye. Áánútu kawer-ímáyáá anómba

tímakaiyawai anóm-bayai máyáaro. kawer-ímáyáá anómba tokaiyawai kwaási túwa'naa oró Ísu siráiyé.

*Ísu kwaási taainánín-kwasai.
Mátíyu 10:34-36*

49 Ísu simásuwena séna iramó kaintembá mayáímá máyáandayave'a marapá'á kumbáyaunda mimbáyái ánásainana kawé'á íníye-imayaa kwéune.

50 sáwíyanka'a kembá sí'a índai'a ónááontavena sirunkó umbái kwétaisana sí'o índai'o ónááomba ánásainana sirunkó kawé'á íníye.

51 kentávé'a maarán-ímáyáá íma oró. kwaási amápa'a paru umái máyáantavena marapá'á kunkáiyé. ímanivo marapá'á kunkáunda kwaási taaínkaa'a ésa évakarawai kesáái isáiyasa évakarawai íma isánááowe.

52 ívékwara aánogwara'a moórá-naumpa'a éva'aasei-kwaasi mésa kesááiyavesa miwítí imáyáa taaínkaar-urésa kaumbonárau moórá-imayaa iyasa kae'nárai ó'on-imayaa óyááoiye.

53 avowámá moórá-imayaa ínana ááninko ó'on-imayaa íníye. anówama moórá-imayaa ínana ayáámúnko ó'on-imayaa íníye. anáávukoe ó'on-o'on-imayaa óyááoiye. kesááiyavesa miráumai miwítí imáyáa taaínkaa'a ónááowe Ísu siráiyé.

*évaka-tantaakona ááimbo kwéisaan-kwasai.
Mátíyu 16:2-3, Mááka 8:11-13*

54 Ísu sáwíva-kwaasiyavena séna ainámbó kwáyaina'o é'a sé'a aa'á tíníye kwésiyana aa'á tíníye.

55 úndá to'mái ánásaina'o é'a sé'a aa'á káníye kwésiyana aa'á káníye.

56 kwíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káníye. aa'á tíníye kwésemba mintántáá'á awánaraawe. kae'náér-on-kwaasi pó'a mirán-tántáákóná ááimba awánaambanivo Áánútu ívé'o kwéin-tantaakona ááimba íma awánaraawe Ísu siráiyé.

*aaimó arupímo íi-kwásái.
Mátíyu 5:25-26*

57 Ísu séna simátíménda-aimba isáiyuwe'a minkáér-ámpá'á taaínkaa'a uré'a moórá-ampare su'mai koró.

58 moórá-aimba isáaro. aaimó simátinkanæ síyawaimo tí'mæ kwíyasa aampa'á mósimai paárumasuwesa koró. anón-kwaasimo mátimiyasamo ésa i-kwáásí timíyasa ándánaumpa'a tinkánááowe.

⁵⁹ Ímo mirámó íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa íma ááema ánásanaumne sésa amápa'-meyamba tímatuwaiyasa ayútinkanaaowe Ísu siráiyé.

13

sáwí-imayaamo ímo tuwáiyawaimo puwónááon-kwasai.

¹ Ísu kwésimatimuwasa évakarawai tasimámesa sésa Káríri-maravaken-kwaasi évakarawai Áánútuntavesa ísámai póimo tuvú'mái agáyáamba kámááni-kwaasiti anóndako áwí'a Páírátí évakarawai tí'máráísasa tínkamisasa pukáawe suwaná

² Ísu séna miKárírívákémbá pukáan-kwaasiyave'a sembá miwítí sáwí-imayaao Kárírivakemba amáparawaiti sáwí-imayaagomba usáyaaitaraintavesa pukáawewa kwéseo.

³ Íma mirá kwéovo simátíme'a sé'a kentí sáwí-imayaamo ímo tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a keinárawakwara'a puwónááowe.

⁴ imáyáa oró. Síróamuva'a ayáátáá'-namba tawiséna sáwíva-kwaasi 18 kwaasi tínkamisasa pukáawe. mindáyave'a sembá miwítí sáwí-imayaao Yérúsaremuvakemba amáparawaiti sáwí-imayaagomba usáyaaitaraintavena pukáawewa kwéseo.

⁵ Íma mirá kwéovo simátíme'a sé'a kentí sáwí-imayaamo ímo tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a keinárawakwara'a puwónááowe Ísu siráiyé.

taaigó íma arambá iráin-kwasai.

⁶ Ísu kwántámai-aimba simátímena séna moóráwái kwená ándá-aran-kigauva'a áséi-aramba íyain-taima u'makáísana áruma kwíkáísana arambá komayánáe séna koawánaimba íma iráísana

⁷ minkígáúr'á kárákwirain-kwaasiyavena séna kaumbor'á áú'a simbá mintáéramba komayánáe'a koawánáúnda íma arambá iráisa'a úmpo mintáímá tumásuwaa. maragóná anombá nasúwáivainivo tumásuwaa sisaná

⁸ mindákó séna anóndako ímampo'a mintáiyááimpa'a oó'á túmake'a agámo'a maké'a

⁹ moórá-au'o sínda awánaanana arambó iyéna kawé'a ínivo mirámó ímo ína'a tumásuwanaumne siráiyé Ísu siráiyé.

Ísu saavatirá'á moórá-inimba asóvamankarain-kwasai.

¹⁰ moórá-tawai Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéisonkanaara'a Ísu mono'-náúmp'á'á uména aái kwésimatimuwana

¹¹ moórá-ininko taraváá-kwámbá arumpimbá máyonininko ména ayáátááka'a sáwí'a umái ména 18 ima

maisuwéna miráumai sáwí'a umái máyowana arósáánumba káínáívai kurówana íma kanaán-umai koku'á máyowana

12 Ísu minínínkómbá awánéna séna enáí'a ánásaino séna

13 ane'á tátorowana avekáámbá arósáánumba arupí úwana koku'á usásinena Áánútu áwí'a mósá marówana

14 Ísu agándon-kanaara'a minínínkómbá asóvamankontavena mono'-nánká'á kárakwirowai arunkó sáwí'a úwana sáwíva-kwaasiyavena séna ava'moraé-kanaa mayáí kwémayenka'a sí'a asóvamasinkainkwaé sé'o é'a té'a agándaan-kanaamo é'a íma teró súwana

15 Ísóigo séna kaumbo-káér-ainkwará-kwaasiman-owe. agándaan-kanaara'a kentí purumakankwárá'á tónki-poigwara'a naaúmpakemba ayúranke'a áí'mae'a nompá'á kowaná nombá kwénaiye.

16 minínínkó Ááváruma aísavutantamba uráin-inimba isaná Sáátáánigo ayáátáaka'a 18 íma tátokaisa'a agándaan-kanaara'a ayúrankauna'a sáwí'a kwéone kwésewe Ísu súwasa

17 simáímo sáwí'o umánkówai mináímbá isésa tigmaemá uwaná kawé'-má'yáí kwémayontavena úwoi-kwaasi tirunkó kawé'á uráíye.

taaérankona kwaasái.

Mátíyu 13:31-33, Mááka 4:30-32

18 Ísu séna Áánútu kwená kwaási kawááimba nóinkara kwégawaaiyompo maarán-áímbá simátínéna'a isánááowe.

19 Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba maarámán-iye. moóráwai sáwíyan-taeranko áwí'a másátati mintáérámbá kígauva'a u'makáisana anón-éna amaimá móivarena kóyáwé uráísana numaómá mimpímpá'á ánáamba úmarena kwémaiye. Áánútumo kwená kwaási kwégawaaimba miraráámbá éna kwenááigo sáwíyamba kwaási tirumpimbá kunkwéna anómba kwéiye Ísu siráíye.

20 simásuwena séna Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba nóinkara kwégawaaiyompo maarán-áímbá simátíména'a isánááowe.

21 moórá-ininko péréti-tomba agayánáe séna kanaráán-tántáákó áwí'a páráwaa'a maimaéna intorái-yántáá'á sáwíyan-tantaa'a ayáúmaraisana kwéna intoréna kwéanon-iye. Áánútu kwená kwaásimo kawááimba miraráán-umai kwenááigo kwaási tirumpimbá sáwíyamba kunkwéna anómba kunkwéiye Ísu siráíye.

sáwíyan-ontaona kwaasái.

Mátíyu 7:13-14, Mátíyu 7:21-23

22 Ísu mináímbá simásuwena Yérúsaremu-naor-ampa'a kúmba naaó'-nao'a kwenáái simátíma'maena kúwana

23 moórawai séna anóndakoo Áánútu moóra-mora-kwaasiye su'maiya kawer-ámpá'á métinkaniyo súwana Ísu séna

24 tiyáántamba égési úmae'a sáwíyan-ontavimba usáveranaaowe. simátíme'a sé'a sáwívarawai usáveranae sésa iyambanivo íma kanaán-umai usáveranaaowe.

25 naankó avowámá usásinena ontá úmaraina'a ontará'á umé'a ááye'a sé'a anóndakoo ontayá tisinkaaó síyana íma tuwánáúnda-kwaasi náávakena'oo sína'a

26 kentáásí naaópa'a te enáái tasímásimenata eséya toómbá nombá naráundayaawe síyana

27 kwemá séna íma tuwánáúnda-kwaasi kentí naambárure kentóikare íma tuwánáúnda-kwaasin-ovo kóro naankó avowámá síniye Ísu simásuwena séna

28 Áánútu kwená kwaási kawááipa'a ti'maráina'a máapakemba awánáiyamba kentíkwá'ná Ááváramuwe Áísákaawe Yákópowe Áánútun-aaí simátímakowaiye Áánútu kwégawaaipa'a méwa'a tuwáné'a tíyántave'a é'a ivi'á tánááowe.

29 aaváúmá usaipakén-kwáásíyé aaváúmá kumpéráipaken-kwaasiye évarevar-awampaken-kwaasiye Áánútu kawááipa'a tésa tamésa nánááowe.

30 minkánáárá'á naaén-kwaasivinkemba évakarawai aivari'a ónááovo aiva-kwáásí naaéni'a ónááowe Ísu Áánútumo kawááintavena mináímbá siráiyé.

*Ísu arumbá umátinkarain-kwasai.
Mátíyu 23:37-39*

31 mitáwai áamáán-kawaa-kwaasi évakarawai Ísunopa'a tésa sésa anón-kwaasi áwí'a Éróti séna Ísumba tuvúwónana puwíniye kwésivo maanká'á tuwé ó'om-bapa'a kówao suwana

32 Ísu séna Érótimba iyánaankaraama túwáin-kwaasi kosimáme'a sé'a taraváá-kwámbá kwaási tirumpinkémbá kwémaitiyuwe'a tí'a on-kwáásí kwéasovamatinkaunda-mayai ivé'a maé'a aaváyaa maé'a ayúnká kesí mayái ánásanaumne.

33 Áánútun-aaí simátímakaawai Yérúsaremu-naopare su'mai kwétinkamowasa kwévuwontave'a ivé'a aaváyaa ayúnká aampa'á kwégwe'a mayái maivá kónaumne siyé Érótimba kosimáméro Ísu simásuwena

34 Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá umátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasiyono. Áánútun-aaí simátímakowai tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. Áánútu ti'marówasa kurówai óntantamba tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. kokórigomo áráátombo ayóí-ándámpá'ó

tínkarenamo káátamatinkaintemba aasiyaasi-táwai kemá mirá ónaumne kwésundanivo tínaaemba kwéumasimewe.

³⁵ Ísáaro. Áánútu tiyuwáina'a tu'nankáámbá ónááowe. simátíme'a sé'a íma úwoi suwánanaaovo naaémbo sé'o Áánútu ai'maráisana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye síyanka'a moórágwara'a suwánanaaowe Ísu siráíye.

14

Ísu aiyayaamba intorón-kwaasi asóvamankarain-kwasai.

¹ moórá-tawai agándon-kanaara'a Ísu amáán-kawaa-kwaasi anón-kwaasigona naaúmpa'a toómbá náíndayavena umáyowasa agándai-kanaara'o Ísumo nóramo índa awánanae sésa umésa awánowana

² moóráwái aiyayaamba kwéintoron-kwaasigo kwená egwaa'á máyowana

³ Ísu minkwáásígómbá awánéna amáán-kawaa-kwaasigo amáámba sun-kwáásiyé tísaa ena séna agándaan-kanaara'a kanaarará áí'o in-kwáási asóvamankanaundaya'iyo súwasa

⁴ isésa íma aai suwaná minkwáásígómbá áí'mai kawé'á umánkena séna ánivo kuwó súwana kóúwana

⁵ tísaa ena séna keinárawapinkemba kentí iyámpóíya'i. kentí póráára'iyo. maipímbó pékaina'o é'a agándai-kanaara'a ááéma mósá asinánááo Ísu súwasa

⁶ mináimbá íma kanaán-umai anondá siráawe.

kwaási íma kentúma maimaé iyi-kwásái.

⁷ aai íma anondá suwasá toómbó nánáesamo tun-kwáási aiva'á uménaemo sumbá Ísu tuwánéna kwántámai-aimba séna

⁸ moóráwái séna aaraimó tokwaa on-tánómbá taman-daaó sína íma aiva'á umaiyó. aiva'ó uménanamo enáwí'o usáyaaitaraindawaimo tínanamo éna

⁹ tááyaindawai entávéna séna usásinenana maankwáásígó maanká'á tamaíno sínana aigaemá umásuwe tínaaempa'a kumbényone.

¹⁰ ánivo tááyainamo tínaaempa'o uménanamo tááyaindakwaasigomo kweyááríka'o entávénamo séna kesí kwaásiyo usásine aiva'á umaiyó sínamo umáínasa awánéna enáwí'a mósá maránááowe.

¹¹ anón-kwaasima úne síyawaima Áánútu miwí túwí'a mórúna tiyuwánivo sáwíyan-kwaasima úne síyawaima Áánútu miwí túwí'a maimaé iyíniye Ísu siráíye.

¹² Ísu simásuwena ááyarowaiyavena séna anón-tanomba kauvónáe sinda-táwai óísankwara-kwaasiye enamááraawe ená akúné ená kwaásiye su'mai íma tááyao. mirámó inasamó

ésa naaémba ááyewa toómbá komandáníyonda mindá ená toónkóná anondáman-iyé.

13 ánivo anón-tanomba kauvónáe sinda-táwai ímo óísambo makén-kwaasiye tíyayaamba sáwí'a urén-kwaasiye aúgavitan-kwaasiye tááyenasa tamandánááombanivo

14 ená toónkóná anondáma íma amíyambanivo enarunkó kawé'a ínana Áánútu ená toónkóná anondáma amíníye. naaémba arupí umái mén-kwaasi pukémpinkemba usásinaiya-tawai Áánútu amíníye Ísu siráiyé.

anón-tanomba kauráin-kwasai.

Mátíyu 22:1-10

15 mináímbá súwasa Ísuwe toómbá kwénowai isésa uwaná moóráwai séna Áánútu kwená kwaási kawááipa'a toómbá nánááowai tirunkó aamoí íníye súwana

16 Ísu séna árai'a simbánivo simátíménda imáyáa oró. moóráwai anón-tanomba kauvónáe séna sáwíva-kwaasi tááyamakena máyáísana

17 mintánómbó nánááon-kanaa sáwíyanka'a tínana kwená mayái-kwáásígómbá ai'maráísana tááyaraiwaiyavena séna toómbó naí kwéto'mayaan-ivo teró sisasá

18 miwí íma tíí-áímbá sewaná moóráwai séna maramá meéyán-ure'a koawánanaumpo íma tanómba kauvópa'a kónaumne siyé kosimámiyo sisaná

19 moóráwai séna siyáánkai-poima meéyán-ure'a koawánanaumpo íma tanómba kauvópa'a kónaumne siyé kosimámiyo sisaná

20 moóráwai séna ívé'a aaraí mairáunda pó'a tanómba kauvópa'a íma kónaumne siyé kosimámiyo sisaná

21 mimbáyái-kwáásígó kwená anóndakonopa'a téna mirá sewé tasimámísana arunkó sáwí'a isaná séna avekáámbá naaó'-nao'a kwénaae tíyayaamba sáwí'a uráinda-kwaasiye túramba kavíkáinda-kwaasiye óísamba íma makén-kwaasiye tivakáá-umai tí'mae tiyó séna ai'maráísana

22 mimbáyái-kwáásígó mirá kosimái koyauweréna taséna simásimendantemba kosimái tí'mae'a túnda ená naaúmpa'a paaí karekó'a umái máyáawe sisaná

23 kwená anóndako séna amápa-kwaasi kesí naaúmpata sisipáá oró. amápar-ampa'a kwénaae kwaásimo tivakáá-e asiramái simái tí'mae tiyó siráiyé.

24 Ísu séna simátíme'a sé'a aiva'ó tááyaraiwai íma tésa kwená toómbá íma tamandánááowe Ísu mináímbá kwántámai-aimba siráiyé.

imáyáa kawé'a urésa Ísu-ánaaemba kwaránááon-kwasai.

Mátíyu 10:37-38

²⁵ súwasa Ísuwe aampa'á kuwaná mégwantena simátimena séna

²⁶ kesínaaemba kwaránáe síyawai aiva'á kembá imáyáa simésa naaémbe anóvowiye awainínkówé kwená iyámpóíye kwenávárawaawe kwenáúnávare kwesáváíyé imáyáa oró. ímo mirámó iyamba uwóví'a ónááovo mirámó ésamo ésa kesínaaemba kwarésa kesí kwayó-kwáásí-í'a ónááowe.

²⁷ kemó puwónaunda-taimo súgwaata'mae'o kondantembá kesínaaemba kwaránááowaima umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'ó ímo maimaésamo sínaaembo kwáráamba uwóví'a ombá pósa íma kesí kwayó-kwáásí-í'a ónááowe.

²⁸ moórá-aimba ísáaro. ayáátáá'-namba ónáe síyawai aiva'á óntambo tuwésamo ónááon-imayaa ésa óntamba táámpamai awánáiyambo kanaamó ínasamo ésa mináyáátáá'-námbá ónááowe.

²⁹⁻³⁰ ímo táápamaimo awánaresamo mindámbó iyamba minóntámbá ánásagwinana mindámbá úwoi kwáyainasa kwaási awánésa íma áságwimai umásukaawe sésa tuwíráaíma sénááowe.

³¹ moórá-aimba ísáaro. moórá áái'a tiyáívin-ánón-kwáásígó áái'a tiyánáe séna aiva'á kwená i-kwáási táámpainda sáwíva-kwaasi 10,000 kwaasi ína ó'on-i-kwaasiti anóndako kwená i-kwáási táámpainda ávááraumai sáwíva-kwaasi 20,000 kwaasi ína imáyáa éna kembá usáyaaítanaao. íya usáyaaítanaao séna

³² íma kanaán-umai usáyaaítanaumne-imayaamo énamo éna anón-kwaasi némpa'a máyainana aantá-kwaasi ti'maréna séna íma áái'a tiyánaundayaanivo úwoiya ménaum. nóraya ónaumno siyé kosimáméro síníye.

³³ Ísu mináimbá simásuwena séna aiva'á ónááon-imayaa urésa naaémbe síyantemba ónááowe. miráumai kesínaaemba kwaránáe síyawai aiva'á makáan-tantaatavesa imáyáa urésa íma mintántáá'á tuwánaumnemo sésamo ésa kesínaaemba íma kwaránááovo mintántáá'á tuwánaumnemo sésamo ésa kesínaaemba kwarésa kesí kwayó-kwáásí-í'a ónááowe Ísu siráíye.

uwígóná kwaasái.

Mátíyu 5:13, Mááka 9:50

³⁴ Ísu simásuwena séna uwímá kawé-tántáá'á ímbánivo anómbe ánásaisana ayáántamba kwáyáimbanivo ó'a uwímó kái'a íma úmaranaaowe.

³⁵ ayáántamba íma agámo'a maráiyana kawé'á ínivo úwoiva'a tuwánááowe. kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráíye.

15

sipisípi-poimo áúyokain-kwasai.

Mátíyu 18:12-14

1 táákísi-ontamba kwémayon-umoyan-kwaasiye sáwí'a kwéun-kwaasiye Ísunopa'a kwenáái isánáe sésa tuwasá

2 áamáan-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa keáimbá sésa sáwí-kwaasiye toómbá kwénena aai kwésimba sáwí'a kwéiye suwaná

3 Ísu mináimbá iséna kwántámai-aimba séna

4 sipisípira'a kárákwiyowai kwéon-aimba ísáaro. moóráwai sáwíva-sipisipi 100 sipisípira'a kárákwiraisana moórá-sipisipi áúyokwisasa misáwívá-sípísípí uvá'á máyáawana moóráma áúyokwimba koavakáá-émena awánéna

5 aamoí kwéena áúgwaata'maena

6 naaópa'a téna kwenamááraawe kwená naaópaken-kwaasiye tááyaisasa torupamáí máyáawana séna kesí sipisípi áúyokwisa'a koavakáá-éme'a ál'mae'a túmpo aamoiyá ónái sisasá aamoí uráawe.

7 simátíme'a sé'a miráumai kwíyómpa'a máyáawai marapá'á tuwánaamba arupí umái máyáan-kwaasi kawé'á umái máyáamba tuwánésa aamoí kwéowasa sáwí'a umái máyáampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Áánútunopa'a tíyasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpa'a máyáawai anón-aamoí kwéowe Ísu siráíye.

óntamba áúyokain-kwasai.

8 Ísu séna moórá-aimba imáyáa oró. moórá-ininko siyáánkai-ontan-arumba makáísana moórá áúyokwisana oómbá kúra'makena kwená naaúmpa'a kankambá kwégwiyuvena kawé'á umái avakáá-éna

9 awánéna kwenamááraawe kwená naaópaken-kwaasiye tááyaisasa torupamáí máyáawana simátímena séna kesí óntamba áúyokwisa'a avakáá-éme'a mayáúmpo aamoí iyataao sisasá aamoí uráawe.

10 simátíme'a sé'a miráumai sáwí'a umái máyáampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Áánútunopa'a tíyasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpa'a máyáawai anón-aamoí kwéowe Ísu siráíye.

ívé-kwaasigo avowámbá auwéna kóurain-kwasai.

11 Ísu séna moórá-aimba imáyáa oró. moóráwai kaer-íyámpóí tínkaraiwai máyáísana

12 naaénkewai avowántávéna séna ená amápa-tantaa'a ímo pukéndara'a ívé'a taaímbai simiyó sisaná taaínkaar-umai ááninkai tímísana

13 naaénkewai sáwiyanka'a ména kwembó ámakaindaindaamba kwétimena óntane su'mai maimaéna némpa'-marava'a koména sáwí'a úmaena kwéiyena kwená óntamba tu'mái

14 ánásasuweisana anón-ayawaima taisaná toóntávéna avakáá uwááena

15 mimbáravákén-kwáásígónópa'a kwéna mayái mayánáe kosímae iyísana kesí maravá'á komé kesí póira'a kárákwiyuwo sisaná

16 koména póira'a kárákwirena ááesantavai úmae kwéiyena póiti toómpínkémbá nánáe séna sisasá íma ámévana

17 ména naaémba kawer-ímáyáá éna séna kesivoná mayái-kwáásí sáwíva-tomba nawááesa tímú'a vaisasá aráávara'a kwéomba pó'a maanká'á mé'a sáái sinkáína'a puwúnavaimpo'a

18 maanká'á tuwé'a kesivonópa'a kwé'a sé'a kesivoó Áánútu aúrankare enaúrankare sáwí'a únda pó'a

19 kentávái kesáánine sénda uwóví'a ómpo kesí mayái-kwáásiyé siyó kosénaumne séna

20 mivá'á tuwéna teéména aampa'á kwétisana némpakemba avowámá awánéna aruntavéna umánkena isaaiséna koyaparéna ivi'á kwétaisana

21 ááninko séna kesivoó Áánútu aúrankare enaúrankare sáwí'a uráumpo kentávái kesáánine sénda uwóví'a óne sisaná

22 avowámá mináímbá ivá kwéyuwena kwená mayái-kwáásí tááyaisasa tewaná séna avekáámbá kawer-únánkwátói maimaé mágwéumanke'a kesáánimba intávé'a kwairambá kwéumanke'a aísamai ánáamba kwéumanke'a

23 ánóígwara-purumakan-araa'a maimaé'a máyuvu'mai aamoi-tánómbá kauvíyata kwéneta aamoiyá umánkáano.

24 kesááninko áúyokurai. pukurái. kwésunana úwoi ména timbá póta aamoiyá ónaumne sisasá aamoí uráawe.

25 aamoí owaná aivakéwái kígauvakemba timbá naankóná egwaa'á téna aamoí on-áímbá taiséna

26 mayái-kwáásígómbá ááyena séna nóinkara aamoí kwéoo sisaná

27 enává'a kawé'a umái tiráisana enavo séna ánóígwara-purumakan-araa'a tuvú'mái kaúvóro sisasá mirá kwéesa máyáawe sisaná

28 mináímbá ísáísana arunkó sáwí'a isaná kayoréna íma naaúmpa'a iyísana avowámá máápa'a kuména aivakéwai arumbá kusimái iyáísana

29 avowántavéna séna ayáátáaka'a esé mé'a sáwívar-ima kwémaisuwe'a enáái íma ankaisé'a emó séndantemba mirá kwéuna anóm-poiye sáwíyam-poi méme-araare íma tuvúsiména'a kesí kwaásiye naráumne.

³⁰ enááninko ená anón-ontamba maimaéna koména aarai tine'á minóntámbá máyu'mai ánasasuwena tisa ánóígwara-purumakan-araa'a tuvú'mái kwégaumai améne sisaná

³¹ avowámá séna ayáátááka'a kesé máyaanda kesí amápa-tantaa'a endéin-iye.

³² enáváko áúyokurai. pukurái. kwésunana úwoi ména tintávéta aamoiyá kwéumankaumne siráiyé Ísu siráiyé.

16

moóráwai mayáí sáwí'a uráin-kwasai.

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna moórá-aimba isáaro. moóráwai náaindaankwara-kwaasigo mayáí-kwáásíyávéna séna kesí náaindaanka'a kárákwiyuwo sisaná mirá kwéisasa évakarawai tésa sésa ená náaindaanka'a íma kawé'á umái kárákwiraisana ená óntamba áúyokaiye sewaná

² mindákó iséna kárákwiraiwaimba ááyaisana tisaná séna enáái sewa'á isáúnda po kesí náaindaanka'a íma kárákwiyiniyompo kesí náaindaanka'a kárákwiyonda-auvai agaimái símína'a ená mayáígóná ááimba awánaano sisaná

³ kwégwena imáyáa éna kesí anóndakomo si'mátuwaina'a nóra ónaumno. kemá íma asirayándá'á pó'a mara-máyái íma kanaán-umai mayánaunda pó'a inaaímó siíyáwái sigaemá ínivo

⁴ mirá é'a aasósóí'a úmae kwénaaonana si'mátuwainasa naaémba meéyán-ónaumne sésamo úwoimo mairáan-kwaasiti naaúmpa'a sínkaresa toómbá siménááowe-imayaa umásuwena

⁵ kwená anóndakonopakembo naaémba meéyán-ónaumne sésamo úwoimo mairáan-kwaasi tááyaisana moóráwai tisaná séna kesí anóndakomba nóraumai-meyana amíníyono sisaná

⁶ séna sáwíva'-masawemba 1,000 masawemba ógwitamai aménaumne sisaná mindákó séna ená aúwáivimba íma 1,000 iye se 500 iye simái agai-simiyó sisaná mirá isaná

⁷ ó'a moóráwai tisaná séna kesí anóndakomba nóraumai-meyana amíníyono sisaná séna sáwíva-ton-unamba 1,000 unamba aménaumne sisaná mindákó séna ená aúwáivimba íma 1,000 iye se 800 iye simái agayaaó sisaná

⁸ mináímbó simbá anóndakomba simáméwana iséna kwená náaindaanka'a sáwí'a umái kárákwiraiwaintavena séna kawer-ímáyáágwára-kwáásí ontembá mirá óne siráiyé. marapá-kwáásí kentí imáyáarakemba ásagwimai mirámó ondawái kawé'á íníye simái kwémayaavo sámó kain-áyámpá'ó máyáan-kwaasi íma mirá kwéowe. miráumai anóndako kwená náaindaanka'a kárákwiraiwaintavena séna kawer-ímáyáágwára-kwáásí ontembá mirá óne siráiyé Ísu siráiyé.

9 Ísu simásuwena mináintávéna séna ísáaro. marapá'á kentí óntandei túwa'naa íyasa kentí kwaási-i'a íya'a kentí óntambo ánásaindara'a kwíyómpa'o ésa iyónááon-kanaa kwíyómpa'a minkwáási tuwánésa aamoí umátinkanaaowe.

10 sáwíyan-tantaaka'a kawe'á umái kárákwiyowai anón-tantaaka'a kawe'á umái kárákwiyonaaowe. sáwíyan-tantaaka'a sáwí'a umái kárákwiyowai anón-tantaaka'a sáwí'a umái kárákwiyonaaowe.

11 marapá-tántááká'ó ímo kawe'ó umáímo kárákwiraiyawaimo éna Áánútu kwíyómpaken-tantaa'a íma tiména kárákwiyoro síníye.

12 marapá'ó Áánútumpaken-tantaaka'o ímo kawe'ó umáímo kárákwiraiyawaimo éna Áánútu kwíyómpaken-tantaa'a íma tiména kendéimán-íye síníye.

13 íma kanaán-umai kae-káwáá-kwáásítí mayáí kwémayaawe. mirámó ésamo ésa moóráwaimba aamoí ésa moóráwaimba íma aamoí umánkanaaowe. mirámó ésamo ésa moóráwaina mayáí kawe'á umái maésa moóráwaina mayáí sáwí'a umái mayánááowe. miráumai Áánútuna mayáímó maé'o é'a sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaa íma úmae iyónááowe. sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaamo é'o é'a Áánútuna mayáí íma mayánááowe Ísu siráíye.

14 Ísu mináimbá súwasa ámáán-kawaa-kwaasi isésa óntantavai aamoí kwéesa pósa Ísuna awíráái suwaná

15 Ísu simátiména séna keinárawa'a kwaási túranka'a kawe'-mayáí kwémayaawasa tuwánésa sésa kawe-kwáásímán-owe kwésevo Áánútu kentí táama kwétuwanaiye. amápa-tantaako áumo mósá kwémaraan-tantaatavena Áánútu úwoisan-tantaa'an-íye kwésiye Ísu siráíye.

16 Ísu simásuwena séna Mósesi Áánútuna ámáámba simátímakaimba Áánútun-aaimo simátímakeawaimo agaimakáamba naaóvá'á maémáen-kwaasiye minávúmpín-kwáásíyé naaén-kwaasiye Yónimo nombó pétinkaraiwaiye ména mináimbá taagwiyakáawe. ívé'a áséi-kwasai Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba kwésimatimemba pósa kwaási Áánútu kawááipa'a tiyáántamba asirámaesa kwéusaveraawe.

17 maramá kwíyómba ánásanibanivo Áánútuna ámáámba sáwíyan-aimba anón-aimba íma ánásena aasiyaasi kwaikwai'a íníye.

18 moóráwaimo awainínkómbó ai'mátuwenamo ó'on-inimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye. moórá-kwaasigo ai'mátukain-inimbo kwémayaimba kwegwárá'á umóyámbá kwémayaiye Ísu siráíye.

óísankwara-kwaasigonte Árásárásintei kwaasái.

19 Ísu séna moórá-aimba ísáaro. óísankwara-kwaasigo ména kawer-únánkwátói sáwíva'a makéna kawetómbá námae kwéiyisana

20-21 moóráwai áwí'a Árásárási íma óísamba makáiwaj anón-karevu'a kwégaisana máyáísasa ayáí-tómbá amínana náníye sésa óísankwara-kwaasigona ontará'á móankaraawana máyáísana iyánkó téna minkárévú'á tauwá'naraiye.

22 naaémba ímo óísambo makáin-kwaasigo púwísasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakendarawa'a kunáí'maesa Ááváramumo kawemápá'ó máyáipa'a móankaraawana óísankwara-kwaasigo púwísasa utámakaawana

23 sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a anón-ai'a kwéisana ména mósá awánaimba némpa'a Ááváramuwe Árásárásiye máyaayana tuwánéna

24 aayamáivinkemba séna kesivoó Ááváramuwo sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a anó-si'a kwéisa'a máyaumpo arumbó umásinke Árásárásimba ai'márénana kunkéna ayáánánáma nompí tu'mái simáávira'a maráinana tasiyasi íno sisaná

25 Ááváramu séna kesááninko marapá'á máyaandara'a amápa-kawe-tantaa'a makáampo Árásárási sáwí'a umái méraivo mindáyavai imáyáa uwó. ívé'a kwemá kawé'á umái máyaivo embá áí'a ipá'á máyaane.

26 senda-áínkwará'á imáyáa uwó. avumpimbá kuvakamá anómba kwáyáivo maankákémbá íma kunámaatwasa mivákémbá íma usámaaisewasa ónááovo anón-kuvaka kwáyáiyé sisaná

27 óísankwara-kwaasigo séna kesivoó Ááváramuwo emó senda-aintave'a šimáme'a sé'a Árásárásimba ai'márénana kesivoná naaópa'a

28 éva'aasei kesívárawaisai méraavo kusimátimena sáwí-marupa'o iramó kaipá'á tevó simátimino sisaná

29 Ááváramu séna Mósesi siráin-aine Áánútun-ai simátímakaawai siráan-aine aúvávimba agaimakáamba pósa táápamai isánááowe sisaná

30 kesivoó Ááváramuwo ímanivo moóráwai pukáimpinkemba usásinena kusimátiminasa sáwí-imayaa tuwésa Áánútumpa'a kónááowe sisaná

31 Ááváramu séna Mósesi siráin-aine Áánútun-ai simátímakaawai siráan-aine ímo isésamo ésa pukáimpinkemba usásinkaiwain-ai íma isánááowe Ááváramu siráiyé Ísu siráiyé.

17

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mátiyu 18:6-7, Mátiyu 18:21-22, Mááka 9:42-48

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna ó'on-o'on-tantaa'a kwaásitopa'a tínsa kesáái tuwánááowe. évakarawai tésa kesáái kwéisaawaima kampar-áímbá tasimátimiyasa kesáái tuwésa kówiyasa kampa'ó síyawainopa'a sáwí-meyamba tíniye.

² miwímó tinumarampimbó anón-ontambo aríkwímaresamo nompímbó túwááwasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áímbá íma simátiméwasa kesááimo ísaraan-iyampoi kesáái íma tuwésa sáwí'a osinó.

³ mindáyave'a kentúra'a kárákwiyoro.

kentí kwaásimo kembó sáwí'o umátinkaiya'o é'a keinárawapa'a mindáyave'a simátimiyasa sáwí'a únemo síya'o é'a íma moórágwara'a imáyáa é'a ivá'á túwáaro.

⁴ kentí kwaásigomo kembó sáwí'o umántínkáva'o kwéiyesamo kentópa'o tésamo sáwí'a únemo símae kwéiyiya'o é'a íma moórágwara'a imáyáa é'a ivá'á túwáaro. mimbórá-táwaimo avakaetéra'o mirámó íya'o é'a íma imáyáa é'a ivá'á túwáaro Ísu siráíye.

Ísuwe aráápamai máyáan-kwasai.

⁵ suwasá Ísóigona aantá-kwaasi kwentávésa sésa esé aráápamaiya máyaundaya súwa'naa inatá esé aráápamaiya máyaundaya asiramáíya máéno suwaná

⁶ Ísóigo séna moórá-taigo áwí'a másátati sáwíyan-aramba to'makáawana áruma kwikéna anón-tainamba kwéiyintemba kesé kitoka'a aráápamai máyáamba pó'a naaémba anónka'a kesé aráápamai mé'a anón-taiyave'o sé'o taawí'mae anón-dompimba kunkaruwuwómó síyanamo éna mirá íniye. Ísu mináímbá siráimba kwesé aráápamai máyáamba kwená mayái mayánááontavena siráíye.

mayái-kwáásítí mayáígóná kwaasái.

⁷ Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna mayái-kwáásígómbá ai'marááwana mayáímá kwémaena kígauvakena'i. póíra'a kárákwiraindavakena'i. timbá ená toómbá emá agaimái naaó íma sésa

⁸ kavegavé umái kawer-únánkwátói uré toómbá agai-símí'a nasúwáana naaémba ená toómbá agaimái náníyone mirán-áímbá kwésewe.

⁹ sintembá mayái-kwáásí mirá kwéesa úwoi miwítí mayái isasá mirá kwéomba pósa íma túwí'a mósá kwémaraawe.

¹⁰ miráumai keinárawa'a mirá kwée'a simátíméndantemba umái mé'a ánásanaaoka'a sé'a úwoi kwená mayái-kwáásiyá úndaya póta úwoi kentáási mayáiyá mairáumne sé'a íma kentúma maimaé'a íyóro Ísu siráiyé.

Ísu túma karón-kwaasi kawé'á umátínkarain-kwasai.

¹¹ Ísu Yérúsaremu-naor-ampa'a kúmba Sámériyaa-marawe Káríri-marawe avumpin-ámpá'á kwéena

¹² moórá-naopa'a kwéguwasa túma karón-kwaasi siyáánkai-kwaasi kwétesa némpa'o Ísumo túmba awánésa

¹³ aayamáí sésa anóndako Ísuwo kentáá arumbá umásinkao suwaná

¹⁴ Ísu tuwánéna séna mono'-máiyái-kwáásitópa'a kwé'a kentúma máagaraatinkewasa tuwánésa túma kawáúgwiye sénááowe súwasa aampa'á kumbá túma kawé'á umátinkowana

¹⁵ miwíwínkémbá moóráwai áúma kawé'á umánkomba awánéna koyauweréna anónka'a tasiréna Áánútu áwí'a mósá maréna

¹⁶ Ísu anóndakoman-iyé séna aísamaivimba takívairena súwi séna minkwáási íma Yútaa-kwaasi Sámériyaa-maravaken-kwaasigo súwi súwana

¹⁷ Ísu séna siyáánkai-kwaasi túma kawé'á umátinkaunda avaréiyain-kwaasi íma koyauwérááwana

¹⁸ kímborawai ó'om-baravaken-kwaasigo koyauweréna Áánútu áwí'a mósá kwémaraiye simásuwena

¹⁹ minkwáásígóntávéna séna kentávái súwa'naa íníwaiman-iyé sénda póna enáúma kawé'an-ivo kwaaó Ísu siráiyé.

Áánútu kwená kwaási kawááin-kwasai.

Mátíyu 24:23-28, Mátíyu 24:37-41

²⁰ súwasa áamáan-kawaa-kwaasi Ísumba áísaa esa sésa Áánútu kwená kwaási kwégawaain-kanaama nósa-tawaiya tíníyo suwaná Ísu séna Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba íma kanaán-umai túrandei awánanaaovo

²¹ Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba kwaási túra'a ááimba ásárimba pósa maanká'á ópa'a kárákwiraiye íma kanaán-umai sénááowe Ísu siráiyé.

²² Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyávéna séna naaémba kemá kwaási úrandako kúmónnda-kanaa awánanae siyambanivo íma mirán-kánáámá suwánanaaowe.

²³ évakarawai sésa maavá'á máyáivo tawánaaromo síyasa ó'owima sésa maavá'á máyáivo tawánaaromo síya'o íma áraire sé'a kóyáwé oró.

²⁴ kwíyómpa'o tawáombo úmae kwisasamó awánaantemba kemá kwaási úrandako miráumai avora'á ókwara'a kumónaumne.

²⁵ misúnda-aimba íma paárurainasa aiva'á ívé'o máyáan-kwaasi tínaaemba umásinkesa sí'a índai'a umásinkanaaowe.

²⁶ naaóvá'á moóráwai áwí'a Nówaa máyonka'a kwaási íma Áánútuna imáyáa ésa maémáentemba naaémba kemá kwaási úrandako kúmóna mirá ónááowe.

²⁷ Nówaa máyonka'a nombá toómbá kwénesa tiyáámúmbaa'a kwétokwaa-esa aaraí máyówasa kwaai máyówasa kwéuwana Nówaa naaúmpa'a non-avóvomayaa'o kún-daumpa'a umáyowana anón-a'a téna kavirayán-dónkó amápa-kwaasi tínkamuwasa putásaraawe.

²⁸ naaóvá'á moóráwai áwí'a Áróti máyonka'a íma Áánútuna imáyáa kwéesa mésa nombá toómbá kwénesa kwémeya úmae kwénaaesa kígauma naambá úmae naaémáémba

²⁹ Áróti Sótómu-naopa'a tiyuwónka'a Áánútu óntankwara iraronkwará'á kwíyómpakemba tuwówana kuména tínkamuwasa putásaraawe.

³⁰ Áróti máyonka'a kwaási íma Áánútuna imáyáa ésa maémáyáantemba kemá kwaási úrandako ókwara'a kumpaárondera'a mirá ónááowe.

³¹ ókwara'a kúmóndara'a ontará'ó máyaiyan-kwaasi naaúmpakemba náaindaamba íma ó'a umayánááowe. kígauva'o máyaiyan-kwaasi náaindaamba naaúmpa'o kwáyainda ó'a íma umayánááowe.

³² Áróti awainínkón-áái imáyáa oró. kwená náaindaamba tuwón-imayaa éna mógwantowana óntankwara iraronkwará'á kuména tuvuwúwana pukáiyé.

³³ tirááímo táíndai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávésa imáyáa ésa tirááímo táínda-yantaa'a tuwésa puwésa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe.

³⁴ simátíme'a sé'a ókwara'a kúmóndara'a mindó'wáámbá kae-kwáási mimbórává'á tuúmá kwéreyana Áánútu moóráwaimba auwéna moóráwaimba airáníye.

³⁵ minkánáa kaer-ínínkáí toómbá kwégwanteyana Áánútu moórá-inimba auwéna moórá-inimba airáníye. [

³⁶ kaekóráí kígauva'a méyana Áánútu moóráwaimba auwéna moóráwaimba airáníye Ísu súwasa]

³⁷ kwená kwayó-kwáási sésa Ísóigoo emó sénda-aimba náávatavai seénó suwaná póimo awáímó kaviraipá'ó náíndayavenamo evontáán-dúmáómó torupamáímo máyáintenba Áánútu sínana súnda-aimba paáriniye Ísu siráiyé.

18

moórawai ketor-ínínkón-áái ísarain-kwasai.

¹ Ísu séna aasiyaasí Áánútumpa'a námúnaa kwésesa túwáavo séna kwántámai-aimba simátimena séna

² moórá-naopa'a aaimó isáí-kwáásígó ména íma Áánútu áároi inkaiséna íma kwaásiti imáyáa éna máyáísana

³ mindáópa'a ketor-ínínkó ména aasiyaasí aaimó isáí-kwáásígónópa'a tóyo éna séna sáwí'a umásinkanaesa kwéovo aai súwa'naa umásinkaaos sisaná

⁴ ayáátáaka'a kwenáái íma ísarena naaémba imáyáa éna séna Áánútu áá'a íma inkaisé'a kwaásiti imáyáa íma é'a kwéunda pó'a

⁵ minínínkó kesópa'o timbá suwesaráánivaimpo'a áwa'naa ónaumne siráíye.

⁶ Ísógo simásuwena séna aaimó isáí-sáwí-kwáásígón-áái imáyáa oró.

⁷ Áánútuna kwaási kwempá'ó námúnaamo símae kwéiyomba túwáavo séna íma ayáátáaka'a úwoi maéna miwí táái iséna

⁸ sáwí'o umátínkénka'a ááéma túwa'naa íníye. naaémba kemá kwaási úrandako ókwara'a kúmóndara'a máyaiyan-kwaasivinkemba kesááiyavesamo áraire sésamo kesémo aráápai-i'a ónááo. íya ónááoo tuwánanaumne Ísu séna Áánútumpa'o námúnaamo símae kwéiyomba túwáavo séna mináimbá siráíye.

ámáán-kawaa-kwaasigonte táákisi máyón-kwaasigontei kwaasái.

⁹ évakarawai kawe-kwáásí úne sésa kentúma maé iyésa ó'on-kwaasi túma simái sáwí'a umátínkén-kwaasiyavena kwántámai-aimba Ísu simátimena séna

¹⁰ kae-kwáásígórai moórawai ámáán-kawaa-kwaasigon-ivo moórawai táákisi-ontamba máyáin-kwaasigo isasarái anóm-bono'-naumpa'a námúnaa séyáe sésarai iyóyamba

¹¹ ámáán-kawaa-kwaasigo koku'á ména kwenáúma maé iyéna séna Áánútuwo kemá évakarawai ontembá íma kwéumpo entávé'a súwi kwésune. umóyámbó maésamo kampa'ó kwésesamo aarai-úmóyámbá maésamo ombá kemá íma mirá kwéune. maa máyáiwai táákisi máyáin-umoyan-kwaasi intembá kemá íma mirá kwéune.

¹² aasiyaasi-sóntáará'á kae-kae-táwai monotávé'a imáyáa é'a íma toómbá kwénaumne. aasiyaasi-kígáúgóná sontaará'á mayáúnda-yantaa'a taaínke'a kemá avaréiyaimba maé'a moóráma embá áma'mae'a kwéiyune sisaná

13 táákísi máyáin-kwaasigo moóráva'a koku'á ména aigaemá éna kívairena séna Áánútuwo kempímbá sáwí-imayaa kwáyáivo arumbá umásinkaaó siráiyé.

14 Ísu mináímbá simátimena séna ísáaro. Áánútu táákísi máyáiwaina sáwí-imayaa mayáúwáísana Áánútuwe tágárotamai maéna kwená naaópa'a kwisaná áamáan-kawaa-kwaasigo kwempímbá sáwí-imayaa úwoi kwáyáísana kwená naaópa'a kuráiyé. anón-kwaasi úne síyawaima Áánútu túwí'a mórúna tuwánívo Áánútu aísamaivimba máyáawaima Áánútu túwí'a maimaé iyíniye Ísu siráiyé.

Ísu iyámpói kawé'á umátínkarain-kwasai.

Mátíyu 19:13-15, Mááka 10:13-16

15 simátimuwasa évakarawai Ísu tátorena kawé'á umátinkainkwae sésa iyámpói tí'maesa tuwasá kwená kwayó-kwáásí tuwánésa kóro suwaná

16 Ísu miníyámpóiyávéna tááyena séna teró. íma kóro sé'a tiyuwáiyasa kesópa'a iyámpói úwoi teró. miníyámpói kesópa'a tentembá Áánútu kwená kwaási kawááimba miráráán-umai kwégawaaimba iyámpói kesópa'a tí-amba íma ítátinkaro.

17 árai'a simátimé'a sé'a Áánútuntavesamo sésamo iyámpóíraan-umai kenká'á kwégawaa-onemo síyanamo éna miwír'á'á kawááinivo ímo mirámó síyawaimo éna íma kawááiniye Ísu siráiyé.

óísankwara-kwaasigona kwaasái.

Mátíyu 19:16-30, Mááka 10:17-31

18 súwana moóráwái Yútaa-kwaasiti anóndako Ísunopa'a téna séna anóndakoo kawé'ná'á óne. nóra umáíya aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'maí'a ónaumno súwana

19 Ísu séna kentávái nóra séwa kawé'ná'á óne kwéseno. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawé'ná'án-iyé.

20 Áánútuna áamámba á'a ísaraane. minámáámbá aúvávimba agaimaréna séna íma aarai-úmóyámbá oró. kwaási tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. íma umóyámbá máyáaro. íma kampar-áímbá simátinkaro. kentinóvowi túwí'a anómba oró siráiyé súwana

21 mindákó séna minámáámbá kesí iyámpóírakemba ísare'a pó'a kawé'á úmae kwéiyune súwana

22 Ísu iséna séna kawé'á éma moórá-yantaa'a íma kawé'á uráampo ená náaindaamba ó'on-kwaasi kwétime óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana ená kawé'-méyámbá Áánútu kwíyómpa'a ankániye. tímatuwemo e kesínaemba kwarániyone súwana

23 mináimbá iséna sáwíva'-naaindaamba makóntavena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a uráiyé.

24 arunkó sáwí'a kwéuwana Ísu awánéna séna sáwívar-oisambo makén-kwaasi Áánútumo kwená kwaási kawááipa'o kwíyamba umbái táníyé.

25 moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóigó kwaigóná avaapimbá íma kanaán-umai kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná avaapimbó kóverainkakai sáwívar-oisamba makén-kwaasi Áánútu kawááipa'a kosinó súwasa

26 mináimbá iséna áísaa esa séna umbái taintávái nóran-kwaasiya Áánútu kawááipa'a ménaaoo suwaná

27 Ísu séna kwaási miwítí mayáínéí íma meéyámbarésa kónááovo Áánútu úwoi kanaán-umai mégwétinkaiye súwana

28 Pítáa séna isaaó. kentáásí naaópa'a tuwéta enánaaemba kwégwaraumne súwana

29 Ísu séna árai'a simátíme'a sé'a Áánútu kwená kwaási kwégawaaintavesa imáyáa ombá naambáru'a tuwésa tuwainímbáá'a tiyuwésa tuwaaísái tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miráumaimo túwáawaina anondáma

30 marapá'ó máyáanka'a túwáán-tántaa'a mirán-tántáá'á sáwíva'a mémaesa naaén-kanáa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'maí'a ónááowe Ísu siráiyé.

Ísu kwemó puwíníntavena siráin-kwasai.

Mátíyu 20:17-19, Mááka 10:32-34

31 Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena simátimena séna maisáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá naaóvá'ó Áánútun-aaimo simátímakowaimo kwaási úrandakon-aai agaimakáan-aimba paáriniye.

32 kembá sí'mai ó'onkaa-kwaasi timíyasa kanaáráá'a kwésinkesa simái sáwí'a umásinkesa tuwirááíma kwisinkésa

33 súwíruku'a nésa sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne Ísu súwasa

34 kwená kwayó-kwáásí nóin-aintavena síiyó séna mináinkóná ááimbo aúpá'ó kwáyontavesa íma ísámai kawerésa Yérúsaremu-naor-ampa'a kuráawe.

Ísu aúramba kavikówaimba kawé'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 20:29-34, Mááka 10:46-52

35 Ísu aampa'á kúmba Yéríko-naor-egwaa'a kúwana moórawai aúramba kavikówai óntamba inaaí simái mayánée séna aanéiva'a kumbéna kwéinaai séna

36 sáwíva-kwaasimo tésamo kínkimbo sumbá iséna nááwiya'o súwasa

37 Ísu Násáretivakewai kwétiye suwaná

38 anónka'a séna Ísuwo Tévitin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaó súwasa

39 aiva'á tun-kwáásí áwáá'a aéesa sésa aaiseraaó suwaná mináimbá ivá kwétuwena ó'omba anónka'a séna Ísuwo Tévitin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaó súwana

40 Ísu aampa'ó kweémáyomba kwená egwaa'á kousásinena séna áí'mae teró súwasa áí'maesa egwaa'á tuwaná Ísu áísaa ena séna

41 nóin-tantaara embó arááimo táinda-yantaa'a umánkanaumno súwana anóndakoo súramba kawé'á umásinkaaó súwana

42 Ísu séna kentávái kanaán-umai súwa'naa íníwaiman-iyé sénda póna aúramba kawé'á íno súwana

43 avekáámbá aúramba kawé'á umái awánéna Ísun-ánaaemba kwa'mái kwégwena Áánútu áwí'a mósá marówasa sáwíva-kwaasi awánéna Áánútu áwí'a mósá makáawe.

19

Sákíyasina kwaasái.

1 Áánútu áwí'a mósá márówana Ísu Yéríko-naopa'a kóyaaítanae séna kúmba

2 moóráwai áwí'a Sákíyasi táákísi-ontamba máyón-kwaasiti anón-kwaasigo póna sáwívar-ontamba makéna

3 Ísumba awánanae séna úmba sáwíva-kwaasi úyatukowana ákí-kwaasigo póna íma kanaán-umai awánéna

4 maanámpá'á tíníyone séna minkwáásí tínaaempakemba aiva'á úya'mai moórá-taiva'a usáatena máyowana

5 Ísu mintáígó ááimpa'a kwéna mósá awánéna séna Sákíyasiyo ená naaúmpa'a kónaumpo avekáámbá marapá'á kumuwó súwana

6 aamoí umásuwena avekáámbá marapá'á mórúna tuwéna kunáí'maena kwená naaúmpa'a kúwasa

7 minkwáásíyómbá awánéna tirunkó sáwí'a úwasa sésa sáwí'a in-kwáásígóná naaúmpa'a kwégwiye suwaná

8 Sákíyasi kwená naaúmpa'a mósá ankena Ísóigontavena séna anóndakoo kesí óísamba avumpimbá taaínkaakai uré'a évaka'a ímo makáan-kwaasi timé'a évakarawai kampa'á simátiyuwe'a óntamba umóyámbá mairáunda pó'a éiyain-eyain-umai tíma'mae'a kónaumne súwana

9 Ísu séna ívé'a maandáúmpá'ó máyáan-kwaasi kawer-ámpá'á métinkaumne. Ááváramu aísavutantambo uráandayave'a mirá kwéune.

10 kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai enkáán-kwáásí tivakáá-umai sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métínkaandayave'a kunkáumne Ísu siráíye.

siyáánkai-kwaasiti kwaasái.

11 mináímbá ísówana Ísu Yérúsaremu-naor-egwaa'a kúwasa kwesé kun-kwáásí imáyáa ésa sésa Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaimba sáwiyanka'a paáriníye suntavéna kwántámai-aimba simátimena

12 séna moórá anóndakon-aaí ísáaro. kámááni-kwaasi némpa'-marava'a máyáawana kotísaa onasamó kanaán-íye síya'o é'a kesí kwaásira'a takárákwiyonae séna

13 kwená mayái-kwáásí siyáánkai-kwaasi tááyaisasa tewaná óntamba kae-támayo-tamayo'a tíména séna koméraana'a minóntánkákémbá mayái kwémayewa'a té'a évakar-ontankwara'a tamáyáano séna kówisasa

14 kwenamááraawi tíyántavesa umánkesa kámááni-kwaasi kosimátimé'a sé'a kentáará'á íma takárákwiyiniye kosimátiméro sewasá kuráawe.

15 ánivo minánóndákómbá kárákwiyi-mayai áméwana koy-auweréna téna ááema óntamba tímakain-kwaasi tááyaisasa tewaná séna tímakaunda-ontankakemba nóraumai-ontana mairágo sisaná

16 aiva'á ámakaiwai téna séna anóndakoo símakaanda-ontankakemba mayái kwémae'a moórá-unan-ontamba mairáumne sisaná

17 anóndako séna kesí mayái-kwáásígó kawé'á óne. sáwíyan-tantaaka'a kawé'á umái kárákwiraanda po siyáánkai-nao-kwaasira'a kárákwiyuwo sisaná

18 moórá-mayai-kwaasigo téna séna anóndakoo símakaanda-ontankakemba mayái kwémae'a siyáánkai-tamayor-ontamba mairáumne sisaná

19 ánivo éva'aasei-nao-kwaasira'a kárákwiyuwo sisaná

20 moórá-mayai-kwaasigo téna séna anóndakoo símakaanda-ontamba ampantavímbá mú'úmai aúpá'á makáunda po mayáníyone.

21 emá asirayán-kwáásí éma ímo makáanda-yantaa'a kwémae úwoi kwénaae ó'owiti kígauvaken-tomba kwénaana'a pó'a enáároi inkaisé'a úwoi aúpá'á makáunda po mayáníyone sisaná

22 anóndako séna sáwí-mayai-kwaasigo ónda pó'a kentáváímó séndantemba aaí simánkanaumne. kentávái se asirayán-kwáásí éma ímo makáanda-yantaa'a kwémae úwoi kwénaae ó'owiti kígauvaken-tomba kwénaane sénda po

23 kesí óntambo amápa-kwaasiti óntambo máraandaumpa'o makáandarakai tiré'a kesí óntankwara aa'wáá-ontankwara'a mayáúsino séna

24 máyáan-kwaasiyavena séna maanóntámbá mairé'a kae-támayor-ontamba tokáiwaimba áméro sisasá

25 miwí sésa ímanivo kae-támayor-ontamba á'a tokáiyese wana

26 simátime'a sé'a sáwíva-tantaaka'o kawe'ó umáímo kárakwisinkaawaima moórá-mora-yantaa'a tíménasa kárakwisinkanaaovo ímo kawe'ó umáímo kárakwisinkaawaivakemba makáan-tantaa'a máyána'a

27 kesí namuro-kwáásí kentáará'á íma kárakwiyniyone siráawai tí'mae'a kesópa'a tiré'a tínkamiyasa púwóro siráiyese Ísu siráiyese.

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Yóni 12:12-19

28 Ísu mináímbá simásuwena aiva'á Yérúsaremu-naor-ampa'a kúmba

29 Óríve-omakar-egwaa'-naokai moórá Pétévasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'-náór-egwaa'a kwéna kwená kwayó-kwáásírái kae'á máti'marena séna

30 epín-dáópa'a kurékai moórá-poigo áwí'a tónki koawáneyambo kwaásimo ímo ayáákainda-poi ándáma iyátuwekai áí'maekai tekaiyó.

31 moóranakomo tuwánénamo nóra óyáekai óyómo sínakai anóndako ayáá'mae'a kónáe siyé simámékaiyo súwasarai

32 kuyaná súntemba mimpóí máyowasarai koawánésarai

33 ándáma koiyátúwóyana mimpóígó avowámá awánéna séna nóra sékai mimpóígóná ándáma kwéiyatuwaaiyo súwasarai

34 mindárai sésarai anóndako ayáá'maena kwínkwáe simásuwesarai

35 áí'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáásí paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóígó arósáánumpimba kwandaái uwí'márówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa

36 sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiyese sésa paákár-únánkwátói ayú'mái aampa'á uwí'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóira'a augwétámai kwégwena

37 Óríve-omapinken-ampa'a kumúmba Yérúsaremu-naor-egwaa'a kúwasa Ísun-ánaeemba sáwíva-kwaasi kwa'maé kwégwesa aamoí ésa ó'on-o'om-bayai kawe'-má'yái mayómba awárontavesa Áánútu áwí'a mósá marésa anónkar-anonka'a sésa

38 Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu minkáwááná'á kawe'á kwéumankaiyese. Áánútu kentááyavena séna paru umái máéro kwésimba póna kwenáwí'a anómba kwéiyese anónka'a suwasá

³⁹ misáwivá-kwáásívínkémbá évaka'a áamáán-kawaa-kwaasi sésa anónðakoo enánaaemba kwa'maé kwénaaon-kwaasiyavai se aaiseré nááoro siyó suwaná

⁴⁰ Ísu séna simátíme'a sé'a ímo aaimó senkákái maanóntánkó kentáváiyé séna aai sisinó Ísu siráiyé.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

⁴¹ Ísu Yérúsaremu-naor-egwaa'a kwéna awánéna kwaásiti ivi'á téna séna

⁴² paru umái kwémaewaina ááimba íma ísámai kawer-uráawe. ísarekaankasi paru umái máésino. ívé'a íma kanaán-umai kwéisaawe.

⁴³ kentí namuro-kwáásí tésa kentí naaópa'a taúkúmakesa maramá u'mái ontavímbá karí'á tásuwesa

⁴⁴ kentí aarai-iyámpóígwará'a kwétinkamesa kentí naambá tawísiyuwanaaowe. Áánútu kawer-ámpá'á métinkanae séna tisa'á tínaaemba umánkáamba pósa kentí namuro-kwáásí tésa mirá ónááowe Ísu siráiyé.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Mátíyu 21:12-17, Mááka 11:15-19, Yóni 2:13-22

⁴⁵ Ísu mináímbá simásuwena Yérúsaremu-naopa'a anóm-bono'-naumpa'a iyéna mono'-náúmpá'ó meéyámbó kwémayon-kwaasi uti'mátuwena

⁴⁶ simátímena séna Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna mindá kesí naambá Áánútumpa'o námúnaamo sen-dámbán-iyé agaimaréna siráiyé. ánivo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siráiyé.

⁴⁷ aasiyaasí anóm-bono'-naumpa'a Ísu simátíma'maena iyúwasa mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sun-kwáásíyé anón-kwaasiye Ísuna áamááyu-aimba kwésuwasa

⁴⁸ úwoi-kwaasi sáwiva'a Ísun-ai ísámae kwéiyuwasa tu-vuwónááon-amba íma kanaán-umai avakáá uráawe.

20

nááwa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.

Mátíyu 21:23-27, Mááka 11:27-33

¹ moórá-tawai Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména Áánútuna áséi-kwasai kwésimatimuwasa mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sun-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye tésa

² sésa nááwa ai'mákaisa tiréwa nááwampinkena mairéwa égési-mayai kwémayaanda simásimiyo suwaná

³ Ísu séna aiva'á moórá-aimba tísaa ona'á simásíméro.

⁴ ááéma Yóni nombá pétinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pétinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pétinkaraiyo súwasa

⁵ miwímá keáímbá sésa nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pètinkaraiyemo senanayáámó éna nóra séra Yónin-aiiyave'a íma áraire siráao síníye.

⁶ kwaási simámakaawana nombá pètinkaraiyemo senasayáámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaawe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavesa sésa Áánútun-aii simásímakaiwai uráíye kwéseмба pósa óntantamba mairésa sínkamonaawe.

⁷ Ísuntavesa sésa emó sísaá ónda-ainta íma ísaraumne suwaná

⁸ Ísu séna ímo simásimiya'a nááwampinkena mairéra'i. égési-mayai kwémayaunda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráíye.

ándá-aran-kigaura'o tavíyéwaiti kwaasái.

Mátíyu 21:33-46, Mááka 12:1-12

⁹ Ísu kwántámai-aimba simátimena séna moóráwai ándá-aran-kigau úmarena ayáátáaka'a ó'om-barava'a koménae séna maankígáúr'ó tavíyíyawaimo é'a kesávái évakar-aramba maé'a évaka'a kembá siyúwáaro simátimena ó'om-bapa'a komáyáísana

¹⁰ arambó ávumo kain-kánáá tisaná aanávómá kesí ándá-aramba komayaaó séna kwená kwayó'ná'á ai'maráísana minkígáúr'ó tavíyéwaitopa'a tisasá táto'mai tuvú'maresa ándá-aramba íma ámémba ai'mátuwaawana kówisana

¹¹ aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá minkígáúr'ó tavíyéwai táto'mai tuvú'maresa sáwí'a umánkesa ándá-aramba íma ámémba ai'mátuwaawana kówisana

¹² aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá táto'mai tuvú'marááwana naaemá kúmísasa awéntayuwawana kówisana

¹³ aanávómá séna nóra ónaumno. kesááninko imáyáa ámakaundawaimba ai'maráanana kwínasa kwenáái isánááowe séna ai'maráísana tisasá

¹⁴ minkígáúr'ó tavíyéwai awánésa keáímbá sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáínata kesáá mayánáe sésa

¹⁵ táto'mai ándá-aran-kigauvakemba awéntáyuwesa tuvúwówana pukáíye. Ísu mináímbá simásuwena séna minkígáúgó aanávómá mirá íníye.

¹⁶ téna kígaura'o tavíyéwaima tínkaminasa puwíyana ó'onkaa-kwaasi kesí kígaura'a tavíyéro síníye Ísu súwasa mináímbá isésa sésa íma mirá oró suwaná

¹⁷ Ísu árimba tuwánéna tísaa umai isánáe séna imáyáa oró séna Áánútun-aii aúvái-kwandaaivimba maarán-áímbá agaimaréna séna

eróntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiye
sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba
uráíye

agaimaréna siráimba mináíntávé'a imáyáa oró.

¹⁸ kwíyamba minóntánká'a tanaambá kovésa sáwí'a umái
ménaaovo minóntánkó tuvú'mái sáwí'a umásuwaniye Ísu
súwasa

¹⁹ mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sun-kwáásíyé simbá ken-
tááyávéna siyé sésa táto'mai tuvuwónáe sésa umbá amápa-
kwaasiyavena táá'a kówasa ivátukaawe.

táákísi-aintavesa áísaa uráan-kwasai.
Mátíyu 22:15-22, Mááka 12:13-17

²⁰ ivátuwesa tátoranaaon-kanaa kárákwiyesa évakarawai
ti'marésa sésa Ísun-aaí kwéisaan-kwaasimo ontembá
té'a áísaa iyana sáwí-aimbo sinata táto'mai kámááni-
kawaanakonopa'a móankanaumne sésa ti'márówasa
Ísunopa'a tésa

²¹ sésa anóndakoo árair-aimba kwése kwaási táároi
íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma
inkaisé tirumbá airá'mái-aimba íma séma Áánútuna aambó
kwáráan-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne.

²² emá nóra se kwéisaano. kanaarátááwá táákísi-
ontamba Áró máani-kamaani-kwaasiya timénaum. íya
timénaumno. timénaundaya Yútaa-kwaasiya kentáásí
ámáána araisénaundaya'iyompo timénaum. íya timénaumno
suwaná

²³ Ísu miwí tááma iséna séna

²⁴ moórá-ontamba maimái máagaraasinkaaro súwasa
maimái máagaraarankowana séna nááwa óikaana uráinkara
áwí'a kwáyáiyó súwasa Áró máani-kamaani-kawaanako
óikaamba isaná áwí'a kwáyáíye suwaná

²⁵ Áró máani-kamaani-kawaanakondei kwembá áméro.
Áánútundei Áánútumba áméro súwasa

²⁶ mináímbá ísówana táá'a kówasa íma aai siráawe. Ísu
kwaási túranka'a ména íma sáwí-aimba súwasa pósa íma aai
sésa tátokaawe.

pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.
Mátíyu 22:23-33, Mááka 12:18-27

²⁷ íma tátowasa Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí
púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésun-kwaasi pósa
Ísunopa'a tésa

²⁸ sésa anóndakoo naaóvá'á Mósesi séna moóráwai
aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ávákoma
maimakéna awaaóná anondáwe séna iyámpói ankániye
siráíye.

29 moórá-aimba isaaó. moórá-tawai avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana

30 kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana

31 kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana mirá eémesa avakaeté-kwaasi putásaawana

32 minínimbá naaémba pukáíye simásuwesa

33 Ísumba áísaa esa sésa mirámó ombá kwaásimo puwíyampinkembo usásinaíya-tawai minínimbá avakaeté-kwaasi tuwainimbá póna nááwa mayáníyo suwaná

34 Ísu séna marapá'á máyáan-kwaasi aaraí máyáawasa kwaai máyáawasa tiyáámúmbaa'a kwétokwaa-esa kwéowe.

35 Áánútu tááyena séna pukémpinkemba usásine'a kwíyómpa'a uménaaowe siráimba minínínákwá'á kwíyómpa'a uménaaomba aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe.

36 Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o mésamo ímo kwévuwontemba minkwáásí mirá esa íma ókwara'a puwónááowe. pukémpinkemba usásinanaaomba Áánútuna kwaásiman-owe.

37 kwaási pukémpinkemba usásinanaaomba Mósesi mináintávéna agaimakáíye. aúváivimba agaimaréna séna áru-taira'a iramá kaimbá íma mintáímá kágwisana mintáívínkémbá Áánútu Mósesintavena séna Áánútu úne. enaíkwá'ná Ááváramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne siráíye. Áánútú mináimbá siráimba minkáúmbó-kwáási á'a púwúwasa utamátínkaraambanivo

38 mináimbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe. Áánútu aúranka'a amáparawai máyáawe Ísu súwasa

39 amáámba sun-kwáásí sésa anóndakoo kawer-áimbá simásimakaane suwaná

40 Ísun-aaiyavena táá'a kóntavesa íma áísaa úmaesa iráawe.

*Áánútumo usásinankawai Káráísitina kwaasí.
Mátíyu 22:41-46, Mááka 12:35-37*

41 íma áísaa úmaesa iyúwana Ísu séna Káráísitima Téviti-andaraken-kwaasiman-iye kwésevo

42 naaóvá'á Tévítima Káráísitintavena séna kesí Ísóigoman-iye siráimba monor-ímá agaimakón-auvai-kwandaavimba Téviti agaimaréna séna erkesí Ísóigontavena Áánútu séna kesiyáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á

43 mara'á ména'a ená namuro-kwáásí usáyaaitanasa miwí ánásanawa

Áánútumo siráin-aimba Tévíti siráiyé.

44 miráumai Tévíti Káráisitintavena séna kesí Ísóigoman-iyé siráimbanivo nóraumaiya kwemá Tévítin-andaraken-kwaasiman-iyé Ísu súbma Káráísiti Tévítina Ísóigoma éna Tévítin-andaraken-kwaasigoman-iyé.

ámáámbo sen-kwáásítí aambá kwáráavo siráin-kwasai.

Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Árúku 11:37-54

45 sáwíva-kwaasi mináimbá kwéisowana Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna séna

46 évaka'o ámáámbo sen-kwáásítí aambá kwáráávo. minkwáásí ayáátáár-ampantama iyésa naaópa'a avuvumpa'á kwénaaowasa pósa kwaásí tuwánésa sésa anón-kwaasiman-owe kwésewe. minkwáásí mono'náúmpá'ó umáyáapa'a anón-kwaasimo mai-áyámpá'á umésa tanómba kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámpá'á mésa kawetómba kwénaawe.

47 minkwáásí ketor-ínintí óísankwara naankwará'á umóyámbá kwémaesa kwaásí suwánésa súwí'a mósá maráígwáe sésa kampakómbá tavisimái-namunaa kwésewe. mirámó owáiná anondá umbai-yántáá'á mayánááowe Ísu siráiyé.

21

ketor-íninkó Áánútumpa'a óntamba tukáin-kwasai.

Mááka 12:41-44

1 simásuwena Ísu anóm-bono'-naumpa'a ména tuwánómba óntambo túwón-anaveumpimba sáwívar-oisankwara-kwaasi sáwívar-ontamba túwówana

2 moórá-ketor-ininko íma óísamba makón-ininko téna sáwíyan-ontamba kae-tóyaráámbá tuwómba Ísu awánéna

3 kwená kwayó-kwáásiyávéna séna árai'a simátíme'a sé'a minkétór-íninkómó túwáin-ontankoma amápa-kwaasimo tukáan-ontankomba usáyaaitaiye.

4 miwímá sáwívar-oisampinkemba évaka'a tukáavo kwemá sáwíyan-oisampinkemba mótú'a túwáimba póna óisan-iyaaimba méniye Ísu siráiyé.

anóm-bono'-namba tawísí-áimbá siráin-kwasai.

Mátíyu 24:1-2, Mááka 13:1-2

5 súwasa évakarawai anóm-bono'-nantavesa sésa kawer-óntánkákémbá úmakaawe. Áánútumba ámakaaan-tanta'a'á konaarírí úmakaawata awánéna aamoiyá kwéune suwaná

⁶ Ísu séna aáno kwaási tésa awánaan-tantaa'a amápa'a tawísiyuwesa amápar-ontankwarare tawísiyuwanaaowe Ísu siráiyé.

sáwí-kanaa tíniye siráin-kwasai.

Mátíyu 24:3-14, Mááka 13:3-13

⁷ Ísu mináimbá súwasa áisaa esa sésa anóndakoo emó sénda nósa-tawaiya tíniyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a Ísumo simbá mirá ínáyeya sénaumno suwana

⁸ Ísu séna kampar-áimbá isé'a áraire sevó kárakwiyo. sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásisinkaiwai únda póna minkánáá sáwíyanka'a tíniye sénááowe. mirán-áimbá síyawai tínaaemba íma kwáráaro.

⁹ áái'o tíyáán-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáíyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tinda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'an-íye.

¹⁰ moórá-ayampa-kwaasimo ésa ó'on-ayampa-kwaasiye áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amááraayavena usásimbai áái'a tíyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe.

¹¹ ó'on-o'om-barava'a anóm-barima táníye. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. sáwíva-kwaasi tí'a íníye. kwíyómpa'a ó'on-o'on-tantaa'a paárína'a awáné'a táátavai ónááowe.

¹² mintántáá'ó ímo paárínasa keinárawa'a táto'mai sáwí'a umátinkesa mono'-náúmpá'á mono-káwáá-kwáási aavimbá maitinkésa ándáva'a mótinkanaaowe. kentáváímó asiramáímo máyáantavesa táto'mai anón-kwaasitopare kámááni-kawaa-kwaasitopare mótinkesa aai simátinkaiya'a

¹³ minánón-kwáási kesáái simátimenaawe.

¹⁴ aaimó simátínkénka'a nóran-aina sénaumno-imayaa íma anómba íyana tirunkó íma umbaí taíno.

¹⁵ minkánáá kawer-ímáyáá timé'a aai tááka'a tínkáana'a síyasa kentí namuro-kwáási íma kanaán-umai kentáái araisésa íma usáyaitanaaowe.

¹⁶ kentinóvowiye kentinvá'awaawiye kentinmááraawiye kentí kwaásiye tí'maesa anón-kwaasitopa'a mótinkesa aai simátinkaiyasa keinárawapinkemba évakarawai tínkamiya'a puwónááowe.

¹⁷ kentáváímó asiramáímo máyáantavesa amáparawai tíyámba umátinkanaaowe.

¹⁸ mirá ésa íma timambá tínkambai ánásanaaowe.

¹⁹ asiramáímo maé'o é'a kawé'a umái ménaaowe Ísu siráiyé.

sáwí-kanaagona kwaasái.

Mátíyu 24:15-21, Máaka 13:14-19

20 Ísu mináímbá simásuwena séna Yérúsaremu-naopa'a namuro-kwáásí taúkúmaraiya'a sé'a amápa-tantaa'a tawísíyuwanaaon-kanaa tiyé sénéááowe.

21 Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaaisésa iyónááowe. naaópa'o máyaiyan-kwaasi mindáópa'a tuwésa kóyáwé ónááowe. kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyónááowe.

22 minkánáá Áánútu sáwí-meyamba timínana Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinken-aimba paáriníye.

23 tímúkwarrar-inimba ívèr-iyampoigwarrar-inimba minkánáá sáwí'a ónááowe. Áánútu maankwáásíyávèna áwáá'a tiyínana anón-umbai táníye.

24 ó'om-baravakewai évakarawai ayáátáá'-mankara'nei tínkamesa évaka'a tí'maesa ó'on-o'on-kwaasiti maravá'á mótinkesa ó'onkaa-kwaasi Yérúsaremu-naopa'a kárákwiyesa sáwí'a íyana Áánútu séna kentí kanaamá ánásaiye síníye Ísu siráíye.

Ísu marapá'á kumínín-kwasai.

Mátíyu 24:29-35, Máaka 13:24-31

25 Ísu mináímbá simásuwena séna aaváúrá'á kwíyónka'a oká'á ó'on-o'on-tantaa'a paáriníye. marapá'á ó'on-o'om-bapaken-kwaasi umbai tiyáníye. uwí-nónkó anónka'a áái kwésena tuvántááva ínasa kwaási inkaisénááowe.

26 kwíyónko tora'naára'a ínasa kwaási sésa nóra íníyo sésa tiyántámbá kwétainasa táátavai kwéesa anón-imayaa ónááowe.

27 kemá kwaási úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpímbá kúmóna'a suwánanaaowe.

28 kemó súnnda-yantaa'a ááimba ásámai paárina'a mósá awánanaaowe. Áánútu kawer-ámpá'á métinkanin-kanaa sáwíyanka'a tínimba pó'a to'mayaa umái mé'a mósá awánaaro Ísu siráíye.

29 Ísu mináímbá simásuwena séna moórá-tai naí-táígó áwí'a víki mindágwara ó'on-taigwara'a imáyáa oró.

30 aráságáyómó agayáinda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwíyanka'a tíníye sénéááowe.

31 mirámó intembá kemá súnnda-yantaa'a ína'a awáné'a sé'a Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba sáwíyanka'a tíníye sénéááowe.

32 árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó súnnda-yantaa'a paáriníye.

33 kwíyómba maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaíkwaí'a íníye Ísu siráíye.

34 Ísu simásuwena séna kentúra'a kárákwiyoro. uwo'aó'-nómbá né'a kavóná mé'a marapá-tántáá'á anón-imayaa ováínivo. mirámó kwé'o é'a íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnnavainivo kárákwiyoro.

35 kivo'o aumakáawanamo ímo imáyáa imbó kwaígomo tavágwintemba ó'on-o'om-baravaken-kwaasi íma kwéisenka'a kumúnnavainivo

36 kárákwiyoro. námúnaa símae kwéiyiyana kemó súndayantaa'a kentópa'o tína'o é'a asiramái é'a kwaási úrandako súranka'a ménaaowe Ísu siráíye.

37 minkánáávimbá aasiyaasi-táwai Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména kwenáái simátíma'maena kwéiyena enónka'a máápa'a kumbéna Óríve-omapa'a no'wáámba umaí'mai kwéuwasa

38 sáwíva-kwaasi aaváyaavimba ááéma Ísun-aaí isánáe sésa anóm-bono'-naumpa'a umaí'mai'a úmae iráawe.

22

Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.

Mátíyu 26:1-5,14-16, Mááka 14:1-2,10-11, Yóni 11:45-53

1 naaóvá'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánómbá ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaama sáwíyanka'a túwasa

2 mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sun-kwáásíyé Ísuna áamáayu-aimba suwaná úwoi-kwaasiyavena táá'a kówasa íma avora'á tátoranaumne siráawe.

3 suwaná Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaqsivinkewai áwí'a Yútási moóra-awí'a Isakérióti póna Sáátáánigo kwenarumpimbá koména imáyáa amúwana

4 mono-káwáá-kwáásítópare mono'-náká'ó kárákwírowaitopare kwéna séna túwa'naa ona'á Ísumba tátoranaaowe súwasa

5 isésa aamoí kwéesa sésa mirámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná

6 Yútási owé séna ímo kwaásimo mépa'o é'a nóraumai Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa ááimba ásámai uráíye.

tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.

Mátíyu 26:17-25, Mááka 14:12-21, Yóni 13:21-30

7 Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa túntemba tíyótaasa í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tuvú'mái kwégauvunka'a

8 Ísu Pítaante Yóninte ti'maréna séna tíyótaasa í-tánómbá kogwégauviyata komandaanó súwasarai

9 mindárai sésarai náávava kogauvóyauyo suyaná

10 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kwíyana moóráwaimo nonánámo maimaénamo kwíndawaimba kóánaaemba kwáráakaiyo. kwemó naaúmpa'o iyínanamo

11 naankó avowámó máyáinakai kosimámekai anóndakoma áísaa ena séna kesí kwayó-kwáásiyé náán-ayampara tíyótaasa í-tánómbá nánaumno kwésiye kosimámekaiyo.

12 kwemá avóvomayaa'-nankomba anón-ayaampa'a agaráátinkaniye. kísuvu'o umándanaaon-tantaa'a mimpímbá kwáyáiyé. amápa-tantaa'a arúsámarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai

13 mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a kwésarai Ísumo sún-tantaa'a kwáyowasarai minká'á tanómba mágauwankaraaiye.

Ísu kwená kwayó-kwáási toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 26:26-30, Mááka 14:22-26, 1 Kórinti 11:23-25

14 tanómba nánááon-kanaa túwasa Ísuwe kwená aantá-kwaasiye toómbó naivá'á komáyówana

15 Ísu simátimena séna sáwíyanka'a sí'a índai'a umásinkanaaon-kanaa íma tiráina'a ááéma tíyótaasa í-tánómbá keinárawate nánaumne-imayaa úmae iráunda ívé'a minkánáá paárimba póta nánaumne.

16 simátime'a sé'a marapá'á maantánómbá íma ókwara'a nánaumpo Áánútu kwená kwaási kwégawaaipa'a maantánónkóná ááimba avora'á kwáyaina'a nánaumne séna

17 ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna Áánútumpa'a súwi séna maimái moórá-mora-umai naaró.

18 simátime'a sé'a ándá-aran-dombo íma nánaumpo Áánútu kwená kwaási kwégawaaipa'a mé'a ókwara'a nánaumne séna

19 péréti maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai tímátuwena séna mindá kesúman-ivo keinárawatave'a ísámai kesúma tuwánaumne. miráumai kentáv'e a imáyáa kwée'a námae iyóro súwasa

20 toómbá násúwówana ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna pérétimo tímúntemba miráumai ándá-aran-dombo tíména séna mindá kesí naaemán-iye kesí naaemá keinárawatavena kumínimba póna Áánútu séna kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áímbá simái

tarúmakaisa'a miráumai kentáv'é'a imáyáa kwée'a námae íyóro.

²¹ kembó namuro-kwáásír'á'ó agaráátinkaniwai keséya ména toómbá kwénaiye.

²² naaóvá'á Áánútu séna kwaási úrandako puwíniye siráintemba pó'a púwónana namuro-kwáásímó agaráátinkaniwai sáwí-meyamba mayániye Ísu súwasa

²³ kwená kwayó-kwáási keáímbá sésa nááwa mirá ínísana siyó siráawe.

aiva-kwáásítí kwaasái.

²⁴ Ísuna kwayó-kwáási keáín-keaimba sésa kentáávínkémbá nááwa aiva-kwáási-í'a íníyo kwésuwana

²⁵ Ísu séna marapár-ánón-kwáásiyómbá usáyaaitamai asir-ayán-áímbá simátí simati kwéuwasa kwenkóyai kwentáyai'a ésa sésa kentáási anón-kwaasi kawé'á kwéowe siráawe.

²⁶ keinárawa'a miráumaimo anón-kwaasimo ontembá íma mirá oró. keinárawapinkemba anómba ménae síyawai amáparawaiti mayái túwa'naa oró. usáyaaitanae síyawai ó'owiti kwayó'á máraáro.

²⁷ marapá-kwáásívínkémbó toómbó ménamo kwénaiwai anón-kwaasin-ivo kísuvu'o kwéumamiwai sáwíyan-kwaasi ímbánivo kemá kentí anóndako íma mirá é'a kentí kwayó'nákááni'a kwéune.

²⁸ mirá úna'a kembó sáwí'o umásínkáanka'a kesé mé'a íma síyukaawe.

²⁹ kesivo kentávéna séna kwaási kawááuwu siráintemba keinárawatave'a mirán-áímbá simátimenaumne.

³⁰ kwaási kawáá ondará'á mé'a toómbá kwéne'a kawáá ondará'á mé'a Ísareri áánimbaa'a sísamaiyakemba kaé'á kumbaimái-aanimbaati minándárakén-kwáási táái isé'a taáínkaa'a ónááowe Ísu siráíye.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:31-35, Máaka 14:27-31, Yóni 13:36-38

³¹ Ísu Sáímonimba arumbá umánkena séna Sáímoniyo isaaó. owáímó to'máímo tuvimpí owanamó arú'ó marapá kúmíساسamo anónka'a mósá máyáantemba kawé-tántáá'á mósá maé'a sáwí-yantaa'a úwoi kwáyaindayavena Sáátáánigo tísaa umai isánáe sína'a

³² mindáyave'a Áánútumpa'a námúnáa sé'a kesémo aráápamai máyaanda siyuwáanavo sé'a námúnáa siráumne. emá siyuwé koyauweré kesí kwaási asiramátinkaaó Ísu súwana

³³ Pítaa séna Ísóigoo ándáva'o áí'maesamo kwíya'o é'a kesé kóyauye. tuvuwíyamo puwína'o é'a kesé puwóyauye Pítaa súwana

34 Ísu séna Pítaao simáme'a sé'a ívé'a kokórigo íma áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu Pítaantavena siráiyé.

35 Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna óntambo inaaínaaimó síí-únámbá íma maimaé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a tísamai ánáamba íma maimaé'a koró mináímbá ááéma sé'a tí'mákaunda moóra-yantaatave'a aáváán-kuráina'íyo súwasa miwí sésa ímaniye suwaná

36 Ísu séna ívé'a óntan-unamba makáiyawai minúnámbá maimaésa koró. toón-únámbá makáiyawai minúnámbá maimaésa koró. taánasatama íma makáiyawai miwítí paákákén-únánkwátói ó'owima tímésa óntamba mairésa taánasatama meéyán-uresa koró.

37 simátíme'a sé'a naaóvá'á Áánútun-aaí aúvái-kwandaivimba Áísáya agaimaréna séna

erái'maesa sáwí'a uráan-kwaasi ermépa'a móankaraawe agaimaréna siráimba kentávéna siráimba póna paáriníye Ísu súwasa

38 kwená kwayó-kwáásí sésa Ísóigoo kae-tánasatama makáumne suwaná kwemó sún-ainkona ááimba íma ísóntavena séna á'aniye Ísu siráiyé.

*Ísu Kétésémaniva'a siráin-kwasai.
Mátíyu 26:36-46, Mááka 14:32-42*

39 Ísu simásuwena máápa'a kuména Óríve-omapa'a umaé'mae kwéuntemba iyúwasa kwená kwayó-kwáásí ánaaemba kwa'maésa

40 iyúwana Ísu simátiména séna Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyáváínivo Áánúmpa'a námúnaa seró séna

41 tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anónda'an-íye séna mara'á kumbaéna námúnaavinkemba

42 séna kesivoó embó ankáinamo e maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwéma ánivo kesí imáyáa íma kwáréna'a ená imáyáa kwáráano súwana

43 Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai paaréna asir-amánkarowana

44 arunkó anón-umbai tówana Áánútumpa'a námúnaa asir-amái kwésuwana umisimá naaeráámbá marapá'á úmae kumúwana

45 námúnaa simásuwena usásinena kwená kwayó-kwáásíráútópa'a téna tayuwánómba tirunkó umbái tówasa tuún-kwaigurówana

46 tayúsená tasimátimena séna tuúmó kwáyáamba usásine'a námúnaa seró. Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyáváínivo Áánútumpa'a námúnaa seró Ísu siráíye.

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Yóni 18:3-12

47 Ísu mináimbá kwésuwana sáwíva-kwaasi kwétuwana Ísuna kwayó-kwáási sisamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási kwemá misáwívá-kwáásívimbá aiva'á téna Ísumba parubará umánkaindayavena Ísuna egwaa'á túwana

48 kampakómbá kwéuntavena Ísu séna Yútásiyo kemá kwaási úrandakomba kesí namuro-kwáásirá'ó agaráátínkéndayavai parubará kwéumasinkaane súwasa

49 Ísuwe máyówai moórá-yantaa'o paárinin-imayaa ésa sésa Ísóigoo taánasataneiya karánaumno suwaná

50 Ísuna kwayó-kwáásívínkémbá moóráwai taánasata maimaéna aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásígón-áá'a agáúsuwowna

51 Ísu étuwaaó séna minkwáásígón-áá'a maimái kawé'á umánkaraiye.

52 kawé'á umánkowasa mono-káwáá-kwáásíyé mono'-nánká-káwáá-kwáásíyé anón-kwaasiye Ísumba tátoraianesa tamáyówana Ísu simátimena séna kentávé'a umóyán-kwáásímán-iye sé'a pó'a taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaé'a kembá tátoranae sé'a kwétewe.

53 sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesé máyaundara'a íma kembá tátokaawe. ívé'a kentí kanaamá tisa'á tunínkóná asirayánkwará'á mé'a kembá tátoranaaowe Ísu siráíye.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:57-58,69-75, Mááka 14:53-54,66-72, Yóni 18:12-18,25-27

54 súwasa Ísumba tátoresá ál'maesá aiva'-mónó-káwáánákóná naaúmpa'a móankowana Pítaa tínaaemba nénka'a teémáyomba

55 mindánkóná naamaúva'a iramá agaimarésá máyówana Pítaa miwísé mara'á tamáyowana

56 iramá kawé'á umái kwégowana moórá-kwayor-arasigo téna Pítaamba takarákéna séna minkwáásígó kwesé máiwain-iye súwana

57 Pítaa séna ímanivo kemá íma awánáúnda-kwaasiman-iye súwana

⁵⁸ sáwíyanka'a moóráwai Pítaamba taawánéna séna kwená kwaásivinkenda'a óne súwana Pítaa séna kemá ímaniye súwana

⁵⁹ sáwíyanka'a moóráwai Pítaantavena asiramái séna árai'a sune. Kárírivakenda'a póna kwená kwayó-kwáásivínkéndá'án-iye súwana

⁶⁰ Pítaa séna emó sénda-aimba íma kwéisaumne kwésuwana kokórigoma áái súwana

⁶¹ Ísóigo kwanténa Pítaamba awánówana Pítaa Ísóigo simámun-aimba ááka'a maréna mirá siráinka'a ívé'ó kokórigomo ááimo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúndana'an-iye síníyone siráimba mináimbá ááka'a maréna

⁶² máapa'a kuména ávááraumai ivi'á taráiyé.

*Ísumba kanaáráá'a ánkaraan-kwasai.
Mátíyu 26:67-68, Mááka 14:65*

⁶³ Pítaa ivi'á tówasa Ísunka'a kárákwirowai kanaáráá'a ankésa tuvuwésa

⁶⁴ aúrampa'a ampantanéi káátamakesa kwétuvuwesa sésa esávái se Áánútumo usásisinkaiwai úne séndawai ómpo kemá nááwa kwétuvuwuna simásimiyo kwésesa

⁶⁵ ó'on-o'on-aimba simái sáwí'a umánkaraawe.

*monor-ánón-kwáásítópa'a Ísumba ánkaraan-kwasai.
Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Yóni 18:19-24*

⁶⁶ aaváúmá usónka'a Yútaa-kwaasiti anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé áamáamba sun-kwáásiyé torupamáí máyówasa Ísumba áí'maesa móankowasa

⁶⁷ sésa Áánútumo usásinankaiwai Káráísitiya'ona simásimiyo suwaná simátíména'o é'a íma kawé'á umái isánááowe.

⁶⁸ moóra-aimbo tísaa ona'ó é'a íma simásimenaawe.

⁶⁹ kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáíná ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á uménaumne súwasa

⁷⁰ amáparawai sésa ewá sé Áánútu ááninko úne kwéseno suwaná Ísu séna á'a sewé súwasa

⁷¹ miwí sésa kwesávái siráimba póta mináíntávéta aavintá mayankéta ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivatá tuwánaumne siráawe.

23

*Ísumba Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.
Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Yóni 18:28-38*

¹ mináíntávésa misáwívaráwái usásinesa Ísumba áí'maesa Árómáani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máankesa

2 aaimá simánkesa sésa minkwáásígó Yútaa-kwaasi kampar-áimbá simátimena miwítí imáyáa simái sáwí'a kwéena séna Árómaan-kamaani-anondakomba táákisi-ontamba íma áméro kwésena kwesávái séna Yútaa-kwaasiti kawááná'á é'a Áánútu usásisinkaiwai úne siráiyé suwaná

3 Páírátí Ísumba áísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwana

4 Páírátí mono-káwáá-kwáásiyáváiye úwoi-kwaasiyavaiye séna minkwáásígó íma sáwí'a uráisa'a awánáúmne súwasa

5 asiramái sésa Káríri-ayampa'a kwaásiti imáyáa kwéyavisena minkákémbá Yútiyaa-ayampa'a taména mirá kwéiye siráawe.

Ísumba Érótinopa'a máánkaraan-kwasai.

6 suwaná Páírátí mináimbá iséna séna Káríri-ayampakendara'iyo súwasa

7 owé mináyámpákéndá'án-iye suwaná imáyáa éna séna Éróti mináyámpákén-káwááná'á póna ívé'a maanká'á Yérúsaremu-naopa'a tamáyáimba póna ai'maráanana kwenópa'a kwínana kwemá isáníye Páírátí simásuwena ai'marówasa áí'maesa Érótinopa'a máánkaraawe.

8 ayáatáaka'a Éróti Ísuntavena kwésun-aimba iséna Ísumba awánaanana ímo awánáúnda-mayai mayáína'a awánanae súwasa Ísumba Érótinopa'a máánkarowana awánéna aamoí éna

9 ó'on-o'on-tantaatavena áísaa úwana Ísu íma aai súmba úwoi máyowasa

10 mono-káwáá-kwáásiyé áamáamba sun-kwáásiyé mésa Ísumba simánkón-aimba asiramái suwasá

11 Érótiye kwená i-kwáásiyé Ísumba simái sáwí'a kwéumankesa kanaaráá'a ankésa anón-kwaasiti unáánkwátói umánkesa áí'maesa Páírátinopa'a ókwara'a máánkaraawe.

12 ááéma Érótiye Páírátíye aaisambá sirááyamba pósarai minkánáámá kawé'á umái máyóyasa Ísumba áí'maesa ókwara'a Páírátinopa'a máánkaraawe.

Ísumba aráá'a tuvúwóro siráin-kwasai.

Mátíyu 27:15-26, Mááka 15:6-15, Yóni 18:39-19:16

13 máánkarowana Páírátí mono-káwáá-kwáásiyé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye tááyena

14 séna minkwáásí kesópa'a máanke'a sé'a kwaásiti imáyáa simái sáwí'a kwéiye kwésewe. kentúranka'a áísaa únana simánkáan-ainkona ááimba íma kwáyáísa'a awánáúmne.

15 Érótiye áísaa úyamba mináínkóná ááimba avakáá uwááekai úyana ai'maráísasa áí'maesa kesópa'a tiráawe. tuvuwíyanamo puwíníni'a uráimba

16 pó'a i-kwáásí senasá áwíruku'a násúwéwa'a ayúrankanaumne súwasa [

17 Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba moórá-kwaasi tááyowana Páírátí minkwáásí ayúrankowana miwítópa'a kúwana Páírátí séna Ísumba ayúrankanae súwasa]

18 amáparawai anónka'a sésa ímanivo tuvuwíyana pwínívo Párápásimba ayúrankaaao siráawe.

19 ááéma évakarawai kámááni-kwaasiye áái'a tíyómba moóráwái áwí'a Párápásima kwemá moóráwaimba tuvuwúwana puwúwasa ándáva'a ánkrowasa sésa Párápásimba ayúrankaaao suwaná

20 Páírátí Ísumba ayúrankanae-imayaa éna simátimuwasanivo

21 anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná

22 Páírátí ókwara'a séna nóra-sawira uráina'iyó. tuvuwíyanamo puwíníni'a íma uráimba pó'a i-kwáásí senasá áwíruku'a násúwéwa'a ayúrankanaumne súwasa

23 anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae íyún-ainko Páírátin-aaigomba usáyaaitowana

24 Páírátí miwí táái iséna owé séna kemó sentembá oró séna

25 moóráwaimba ayúrankena kámááni-kwaasi áái'o tíyómbo moóráwaimba tuvuwúwana puwúwasa ándáva'a ánkrowaimba tááyowaimba Páírátí ayúrankena taaira'á tuvuwíyana puwíniye-imayaa untávéna Ísumba i-kwáásír'á tímakaiye.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Yóni 19:17-27

26 tímúwasa i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwái Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáímoni kwemá Yérúsaremu-naor-ampa'a túwasa i-kwáásí tátoresá Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwaatarankesa sésa Ísun-ánaaemba tíyó suwaná mirá úwasa

27 sáwíva-kwaasi Ísun-ánaaemba kwa'mái kwéguwasa aaraiyómbá tirumbá umánkesa imá sirésa ivi'á támaesa ánaaemba kwa'mái kwéguwana

28 Ísu kwanténa séna Yérúsaremu-naopaken-inintono. íma kesí ivi'á té'a kentí iyámpóiyavaiye kesáváiyé ivi'á taaró.

29 Yérúsaremu-naopa'a sáwí-kanaama tínimba ageíníné ímo iyámpóímo tinkésamo náámbo tímakaan-inine aamoí

kwéesa iyámpói-iyaaimba pó'a inkaisé'a kónaumne sésa aamoí kwéowe sénááowe.

³⁰ minkánáámó tínimba sáwíyan-omakontavaiye anón-omakontavaiye sésa ááéma pukónáivo kítímae kusiráápaaó sénááowe.

³¹ kemá aúná-tairaani'a únda pósa sáwí'a kwéumasinkaavo keinárawa'a aáyánkayan-tairaamba ombá pósa sáwí'a anómba umátinkanaaowe Ísu siráíye.

³² Ísu súwasa kae-kwáásí sáwí'a urááyan-kwaasigwara'a tí'maesa Ísunte tínkamonaé sésa tí'maesa

³³ mimbárágó áwí'a a'nómayaampare supa'á kurésa Ísumba taaira'á tuvuwésa évarevar-akwampa'a kae-kwáásí taaira'á tuvúsúmarowana

³⁴ Ísu séna kesivoó mayáígóná ááimba íma awánaresa kembá sáwí'a kwéumasinkaamba íma imáyáa e sáwí-meyamba íma timé sáwí-imayaa maitiyuwaaó súwasa i-kwáásí sésa kwená unáánkwátói náawa mayáníyono sésa taainkaar-urésa aávéima tésa usáyaaitaindawai mayáníye suwasá

³⁵ kwaásiyomba mésa árimba awánésa Yútaa-anon-kwaasi kanaaráá'a ankésa sésa ó'owi túwa'naa éna Áánútumo usásinkaiwaimo énamo éna kwesávái kwenáúma áwa'naa íníye suwasá

³⁶ i-kwáásíyé kanaaráá'a ankésa ikaa'ó vón-domba maimaésa kwenópa'a tésa sésa naaó.

³⁷ Yútaa-kwaasiti kawááná'ó émo e esávái enáúma áwa'naa uwo suwasá

³⁸ ááéma aúváíma agaimakésa sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'án-íye sésa agaimái Ísu a'nónká-táírá'á mósá makáawe.

³⁹ mósá márówana sáwí'o uyan-kwáásímó tínkamuyan-kwaasigorai moóráwai Ísumba kanaaráá'a ankéna séna Áánútumo usásinankaiwaimo émo e enáúma áwa'naa e kenkáígwárá'á súwa'naa uwo súwana

⁴⁰ moóráwai séna íma mirá siyó. Áánútun-áá'o kwéinkaiseraai mirá íma sésino. kwembó sáwí-meyambo kwéamentemba kenkáígwárá'á mirá kwéowe.

⁴¹ kwemá íma sáwí'a uráíwaimba sáwí-meyamba kwéamevo keiráí sáwí'a uráuyawainkai sáwí-meyamba kwéumasinkaawe séna

⁴² Ísuntavena séna Ísuwo ená kwaási kawáá indará'á kesí imáyáagwara'a uwó súwana

⁴³ Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'a kesé kawé'-mápá'á méníyone Ísu siráíye.

Ísu pukáin-kwasai.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Yóni 19:28-30

⁴⁴ súwana kwáyá'wái amápa'-mapa'a túnkwená aaváúmá kaapa marówana túnkumba

⁴⁵ anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá úmakomba tavaákaarumai kaesé umágúwana póna Áánútunopa'a iyónááon-amba onta tisuwówana

⁴⁶ Ísu anónka'a séna kesivoó kesimambá enayáámpimba kwéto'maraumne simásuwena puwúwana

⁴⁷ i-kwáásítí kawáánákó Ísumo puwúmba awánéna Áánútu áwí'a mósá maréna séna árai'a arupí-kwaasiman-iyé súwasa

⁴⁸ sáwíva-kwaasi koawánanaumne sésa torupamáí máyón-kwaasi Ísumo puwúmba awánésa tirunkó umbaí tówasa miwítí naaópa'a kóyáwé uwasá

⁴⁹ Ísuwemo naaún-kwaasiye Káríri-ayamapakemba Ísun-ánaemba kwa'maésa Yérúsaremuva'a tirón-inine nénka'a tamésa amápa-tantaa'a awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Yóni 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ awánowana moóráwái áwí'a Yósépi Yútiyaa-marava'a Árimátíyaa-naopakewai kwemá kawé'ná'á arupí umái máyowái Áánútu kwená kwaási kawáá íníye séna amu'maréna póna Ísumbo tuvuwónáe sun-kwáásí tááiyavena íma owé siráiwai kwemá

⁵² Páírátinopa'a téna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana owé súwana

⁵³ Ísun-auma taairakémbá tamaimái aúná-ampantavimba asááumai maimaésa kwaási aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámaresa kwaási íma makóm-buri-aivimba mámaresa

⁵⁴ toómbó áká'maimo to'mayaa un-kánáá Yútaa-kwaasi agándon-kanaa sáwíyanka'a tíniye kwésuntavesa Ísumba utamánkówasa

⁵⁵ Kárírivakembo Ísun-ánaembo kwa'maésamo tirón-inimba Yósépi-ánaemba kwa'maésa tésa Ísumbo utamánkomba taawánésa

⁵⁶ tayauwerésa áúra'o mápérankanae sésa áséi-kwiyumbasawemba to'mayaa unká'á agándon-kanaama túwana amáámbo sunten-umái úwoi méraawe.

24

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mátíyu 28:1-10, Mááka 16:1-8, Yóni 20:1-10

¹ agándon-kanaama úwoi máyówana ánásowasa aaváúma usónka'a áúra'o mápérankanae sésa áséi-kwiyum-basawemba to'mayaa úmakom-basawemba maimaésa Ísumbo utamánkaropa'a kwésa

² awánomba anón-ontamba óikakemba á'a akwátukowasa awánésa

³ mimbúrí-áír'á'á iyúmba Ísóigo Ísun-auma íma kwáyowasa awánésa

⁴ anón-imayaa ésa awánomba kae-kwáásír'ái tугáyáagaya ún-unankwatoi urésarai egwaa'á máyóyasa tuwánésa

⁵⁻⁶ táátavai ésa kívairowasarai sésarai púwisa'o máankaraam-buri-aivimba íma máyáivo usásinena kóuraivo íma maampímbá avakáá-oro. kwemá Káríriva'a úwoimo máyáinka'a simátímakain-aimba imáyáa oro.

⁷ maará séna kembá kwaási úrandakomba sáwí-kwaasira'a timíyasa sínkamiya'a puwé'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne siráíye suyasá

⁸ isésa simátímakain-aimba tááka'a marésa

⁹ mimbúrí-áímá tuwésa kwésa Ísuna kwayó-kwáási sísamaivakemba moóra kumbaimái-kwaasiye ó'on-kwaasiye mináímbá kosimátimesa

¹⁰ minínímbá moóra Mágátáraa-naopaken-ininko áwí'a Máriaa úwana moóra araámáó kwemá Yémésimba anówama úwana moóra Yóánana úwasa miwísé máyón-inimba Ísuna aantá-kwáásiyávésa mináímbá kosimátímúwasa

¹¹ isésa sésa úwoi kampar-áímbá sewé simásuwesa úwoi máyówananivo

¹² Pítaa usásinena isaaiséna utamánkóm-buri-aivimba kokívairéna awánómba ampantanéímó asááúmaesamo máutamankaron-ampantawe su'mai kwáyowana awánéna koyauweréna mindáyavena anón-imayaa uráíye.

Éméyasi-naor-ampa'a Ísumba awánaraayan-kwasai.

Mááka 16:12-13

¹³ anón-imayaa úwasarai mitáwai Ísuna kwaásivinkemba kae'nárai Éméyasi-naopa'a kóyáe siráái. mindáópa'a Yérúsaremuva'a ayáátáákakaamba kwáyowasarai Éméyasi-naopa'a kóyáe sésarai Yérúsaremuva'a tuwésarai aampa'á kwégwesarai

¹⁴ Ísumbo éiron-aimba símaesarai kwéguyana

¹⁵ Ísu egwaa'á téna minkáé'náraiye kwéguwasarai

¹⁶ awánoyana Áánútu túrampa'a túntinkarowasarai íma aúyamai kawer-uyaná

¹⁷ Ísu séna nóin-aina aampa'á símae kwégooiyo súwasarai minká komésarai tirunkó sáwí'a kwéuwasarai

18 moórawai áwí'a Kéríyópasi kwemá séna ívé-kanaama Yérúsaremu-naopa'a tóyo ésa éiraan-tantaa'a awánaraavo eyááma íya awánaraano áísaa ena súwana

19 Ísu séna nóra éiraana'íyo súwasarai mindárai sésarai Ísu Násáretivakewaintavairai kwésuye. Áánútun-aai siráiwai Áánútu aúranka'a asirayám-báyái kwémaena asirayán-áimbá kwésimasimisata ísaraumne.

20 kentáásí anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé Ísumba tuvuwíyanesa Áró máani-kamaani-kwaasigomba áméwana owé sisasá taaira'á tuvúwówana pukáíye.

21 kesáá Ísareri-kwaasiya séta kentáásí kawáánarí'a éna Áró máani-kamaani-kwaasi usáyaaitaniyeya siráundaya tuvúwówana pukáíye. moóra-ainkwara'a kwáyáíye. tuvúwówana pukáimba kaumbo-táwai maisukáíye.

22 évakar-inimbo simásímén-ainta sáátavaiya kwéune. ívé'a aaváyaavimba ááéma utamánkaraapa'a kombá

23 kwenáúma íma kwáyáísasa koawánésa koyauwerésa tésa sésa kwíyómpakendarai tuwánáúnasaraiya sésarai pukáimpinkemba usásinkaiye séye tasewatá

24 kentáávínkémbá évakarawai utamánkaraapa'a koawánaawana minínimbó sentembá mirá éna íma kwáyáísasa awánaawe suyaná

25 Ísu séna sáwí-imayaagwara'a óye. naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai agaimarésa siráan-aintavekai íma ááéma áraire kwéseye.

26 Áánútu usáşinankaiwaimba áí'a índai'a umánkanaaombanivo ságayan-ayampa'a uméniye mirám-biran-aimba Áánútu siráíye.

27 Áánútun-aai aúváivinkemba kwentávésa siráan-ainkona ááimba simátímakaiye. mináimbá Mósesi agaimaréna siráin-ainkwara minkákémbá Áánútun-aai sirón-kwaasi agaimarésa siráan-ainkwara'a simátímakaiye.

28 simátimuwasarai kuyan-dáókona egwaa'á kuyaná Ísu kógwéyaaitowasarai

29 mindárai tátoresarai asiramái sésarai sáwíyanka'a enánivo kesérai méniyone suyaná mindáraiye naaúmpa'a uména

30 toómbá náíyanesa kwéuwana toómbá maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai timúwasarai

31 awánésarai Ísumba aúyoyana aúyokuwasarai

32 sésarai aampa'ó túyanamo Áánútun-aai aúváivinkemba simásímísanarai sirunkó anón-aamoi kwéíye siráííye.

33 mináimbá simásuwesarai usásinesarai koyauwerésarai Yérúsaremu-naopa'a tuyambá Ísuna kwayó-kwáásí

sísamaivakemba moórá kumbaimái-kwaasiye ó'on-kwaasiye torupamáí máyómba tuwánoyasa

³⁴ miwí sésa árai'a Ísóigo pukáimpinkemba usásinena Sáimoninopa'a paárisana awánériye suwasaráí

³⁵ mindárai aampa'ó kuyan-áímbá simátimesarai sésarai toómbá topámbai símísakai Ísóigomba aúyarauye sirááíye.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mátíyu 28:16-20, Máaka 16:14-18, Yóni 20:19-23

³⁶ mináímbá kwésuyana Ísu paáréna miwítí avumpimbá ména aánoumai máéro súwasa

³⁷ inkaisésa kwaántá sewé sésa táátavai uwaná

³⁸ Ísu séna íma táá'a kaíno. íma kaer-ímáyáá é'a

³⁹ siyáánarumpin-avigwara sísamaivin-avigwara'a awáné'a kentávé'a kwemán-íye seró. kwaántá-kwaasi amagwára ayáántánkwará'a íma kwáyáivo kembá úwoi kwáyáivo suwáné'a sine'á tátoraaro

⁴⁰ Ísu simásuwena ayáánarumpin-avigwara aísamaivin-avigwara'a agaráátinkowasa

⁴¹ anón-aamoi kwéesa táátavai ésa anón-imayaa kwéuwana kwaántán-íye sevó séna Ísu naí-yántáá'á makáao tísaa ena súwasa

⁴² agaimakón-doyaa'a ámúwana

⁴³ maimái túranka'a naráíye.

⁴⁴ násuwena simátimena séna kesé úwoi máyaundara'a maará sé'a kentávéna Mósesi agaimaréna siráin-ainkwara Áánútun-aai sirón-kwaasi agaimaréna siráan-ainkwara monor-ímá agaimaréna siráan-ainkwara'a árai'a paáriníye simátímakaundawe.

⁴⁵ Áánútun-aai aúváí-kwandaavinkemba kawé'á umái isánááontavena miwítí imáyáa kawé'á umátínkaraiye.

⁴⁶ Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútumo usásinankaiwaimba áí'a índai'a umánkaiyana puwínímbanivo kaumbo-táwai maisuwéna usásinainasa

⁴⁷ kwená asirayánkwará'á mésa aiva'á Yérúsaremu-naopa'a simátimesa minkákémbá ó'on-o'om-baravaken-kwaasi mósimatim-besimatín-esa sésa kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáníye agaimaréna siráíye.

⁴⁸ awánaan-aimba simátíma'mae'a koró.

⁴⁹ kesivo asiramái séna tíméndawaimba ai'maráanana keinárawate kumbéniye. Yérúsaremu-naopa'a máyaiyana keinárawapimba kumbéna kwíyómpaken-asirayamba tímína'a awánaan-aimba simátíma'mae'a koró Ísu siráíye.

Áánútu Ísumba airówana iráin-kwasai.

Mááka 16:19-20, aantá-kwaasi 1:9-12

⁵⁰ simásuwena Ísu tí'maena Yérúsaremuva'a tuwéna Pétáni-naor-egwaa'a koména ayáándeí káátarena séna Áánútu kawé'á umátinkaiye

⁵¹ kwésimatimuwana Áánútu airówana kwíyómpa'a iyúwasa

⁵² Ísuna imáyáa ésa áwí'a mósá marésa tirunkó anón-aamoi kwéuwasa koyauwerésa Yérúsaremu-naopa'a tésa

⁵³ aasiyaasi-táwai anóm-bono'-naumpa'a kwéiyesa Áánútu áwí'a mósá makáawe.

Árúku kemá sún-da-aimba ánásaiye.

Yóni

Ísu kwíyómpa'a irówana kaumbo-kwáái aiyayaan-iya'iyó. miráumai-ima maisuwéna Yóni Ísun-aaí agaimakáiyé. Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yóni kwemá séna Ísun-aaíyavai áraire sígwáé séna maarán-áímbá agaimakáiyé. Áánútuna imáyáama agaráátínkáiwaima marapá'á maránkaraimba kwemá Ísuman-iyé. Yóni séna kwemá Áánútun-aaigoman-iyé siráiyé. Ísu Áánútu ááninko sáwí-imayáao tátokaimpinkemba iyásínkáiwaiman-iyé sénááontavai Ísu kawe'-má'yái ímo awánarom-bayai mairáiyé. évakarawai kwenáíyavai áraire sésa kwená aampa'á kwárówasa évakarawai kamparé sésa simái sáwí'a umánkaraawe. Ísu Áánútunopa'o iyí-ámbá éna áraikona ááimba éna maí'maí'a ónááowaina ááimban-iyé-aintavai áraire sewái Ísu aúnái'a umái maí'maí'a ónááoni'a kwéumatinkaiyé. aúnái'a umái maí'maí'a kwéomba ááimba kwéasaawe. mirán-áímbá Yóni agaimakáiyé.

1 ááinka'a maramá íma kwáyonka'a Áánútuna imáyáama agaráátínkáiwaima kwenáwí'a Áánútun-aaigoman-iyé. Áánútun-aaigoma aasiyaasí ména Áánútuwe ména kwemá Áánútuma póna

2 ááinka'a Áánútun-aaigoma Áánútuwe ména

3 amápa-tantaa'a úmarowana Áánútu imáyáama amúwana amápa-tantaa'a minkánáá paárurain-tantaa'a úmakaiyé.

4 Áánútun-aaigoma kwaásimo maí'maí'o ónááowaina ááimban-iyé. miraúmai kwemá kwaásivimba sáma kamátinkena

5 túnín-ayampa'a sáma kaisaná túnín-tantaakoma sámo kain-tántáákómbá íma usáyaaíténa uvisínkaiyé.

6 moóráwai áwí'a Yóni máyowana Áánútuma ai'maréna

7 sámo kain-áímbá maimaé amápa-kwaasiva'a kwinasá mináímbá isésa sésa árai'a Ísu Káráísitima kwaási sáma kamátinkaiwaiman-iyé sígwáé súwana

8 Yóni kwemá íma sámo kamátinkaina'a póna sámo kamátinkaindawain-aaí maimaéna kuráiyé.

9 Áánútun-aaigoma amápa-kwaasivimba sáma kamátinkaiwaiman-iyé. Yóni simátímakainka'a Áánútun-aaigoma marapá-kwáásívímbá kumpaáruraiyé.

10 Áánútun-aaigoma maramá tarórumakena marapá'á kumbáyowasa marapá-kwáásí kwená ááimba íma kawé'a umái awánaraawe.

11 kwenamáápa'a kumbáyowasa kwenamááraa íma paru umánkomanivo

12 évakarawai paru umánkesa kwentávésa sésa árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé suwaná póna miwíyávéna séna Áánútuna iyámpóiyomban-owe siráiyé.

13 kwaási kentí imáyáavinkeni'a umái kwématinkaavo Áánútuna iyámpói íma miráumai Áánútuna iyámpóiraani'a kwéowe. Áánútu kwená imáyáavinkemba umátínkáimba pósa Áánútuna iyámpóiraani'a kwéowe.

14 Áánútun-aaigoma kwaásima aúkena marapá'á ména kentáávimbá máyowata awánaraumne. paru-yántáákwará arupí-yantaakwara'a kwempímbá sáwíva'a kwáyon-kwaasi póna ságayankwara-kwaasi úwata awánaraumne. avowámá ááninkomba kímborawaimba póna ságayamba amúwana miságáyánkwará'á máyowata awánaraumne.

15 Yónima kwentávéna amápa-kwaasi simátimena séna kembá íma masínkaraanka'a kesínaaembo tíniwaima kweinónkáámbá paáruena ména póna kembá usáyaaitaraiye siráunda-aimba minkwáásiyávé'a siráumne siráiyé.

16 paru-yántáá'á kwempímbá sáwíva'a kwáyáiwaima póna kentáá kawé'a kwéumasinkavata kwiyé.

17 naaóvá'á Áánútu Mósesimba ai'maréna séna kesí amáámba simátimiyo séna naaémba Ísu Káráisitimba ai'maréna séna parumó íi-yántáá'á arupí-yantaa'a móruntimiyo siráiyé.

18 naaóvá'-naovakwara ívékwara'a marará-kwáásí Áánútun-ane'a íma awánaraambanivo kímborawai ááninkoma kwesé ména mimbóráí'a umái ména póna kwéagaraasinkaintaawe.

Yóni nombó pétinkaraiwaina kwaasái.

Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:7-9, Árúku 3:15-17

19 Yérúsaremu-naopakemba Yútaa-kawaa-kwaasi mono'-máiyái-kwáásinté Árívái-andaraken-kwaasiyonte ti'marówasa Yóninopa'a tésa áísaa esa sésa emá nááwa'ono suwaná

20 Yóni íma umémpa'a tuwómbe avora'á séna Áánútumo usásinankaiwaima Káráisitima íma kemá úne súwasa

21 emá nááwa'o. Íráiyaa naaóvá'á Áánútun-ai simátímakaiwaiya'ono suwaná Yóni séna ímaniye súwasa miwí sésa naaóvá'á Áánútu séna kesáái simátiminiwai

Mósesiraan-kwaasi ai'máráanana kumíníye siráimba kwemá ewá'ono suwaná Yóni séna ímaniye súwasa

²² miwí sésa nááwa'ono súnaya simásimenda-aimba si'mákaawaiya kosimátimenaumne suwaná

²³ Yóni simátimena séna Áánútun-aai simátimakowaima áwí'a Áísáya naaóvá'á agaimaréna séna

kavóná-marava'a moóráwai ména aayamáírakemba séna

Ísóigona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámpá'á kwíno

siráimba mindá kemá úne Yóni súwasa

²⁴ taáísaa-un-kwaasivinkemba évaka'a ámáán-kawaa-kwaasi miwímá

²⁵ Yónimba áísaa esa sésa emó sémo Áánútumo usásinankaiwaima íma kemá úne. íma kemá Íráiyaama úne.

Áánútun-aai simátiminiwaima Mósesiraan-kwaasi íma kemá úne. emó siráandanivo nóintavai nombá kwévetinkaano suwaná

²⁶ Yóni séna kemá noné su'mai kwévetinkaunana kentí avumpimbó moóráwaimo máyáimba íma kwéawanaamba póna

²⁷ aáno kesínaaemba tíndawajima kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uwóví'a ónaumne. kwená mayáimá kwémayaundayave'a pó'a kemá úwoi-kwaasi úne Yóni siráíye.

²⁸ Yótáni-nonkona menávápá'á Pétáni-naopa'a Yóni nombá kwévetinkowasa áísaa uwaná Yóni mináimbá siráíye.

Ísuna kwaasái Yóni simátimakain-kwasai.

²⁹ simásuwena usá aaváyaaraamba Ísumo túmba Yóni awánéna simátimena séna kentí sáwí-imayaayavesa ísámai sipisípi-araa'o tuvúwówanamo púwísasamo

Áánútumbo áméntemba kwétin-kwaasi amápa-kwaasiti sáwí-imayaayavena ísámai maitiyuwáíndayavena póna puwíníye. mindáyavena Áánútu ai'máráísana kúmimba póna puwíníye.

³⁰ kembá íma masínkaraanka'a kesínaaembo tíníwaima kweinónkáámbá ména kembá kwéusayaaitaiyemo siráunda-aimba minkwáásíyávé'a siráumne.

³¹ Áánútumo usásinankaiwain-aai isé'a nááwantavesa seéo siráunda isa'á nombá kwévetinkaunda pósa Ísareri-kwaasi kwembá kawé'á umái awánanaaowe Yóni siráíye.

³²⁻³⁴ Yóni awánaron-aimba simátimena séna Áánútumo usásinankaiwaintave'a sé'a nááwa'iyó siráunda kwíyómpakemba Áánútun-amankoma mááiraamba úmaena kwenane'á kumbáísaa'awáné'a sááka'a makáunda póna Áánútu si'mákaiwaima séna nombá kwévetinkenana kesimankómá moórá-kwaasigo ane'á kumbaína emá awané se Áánútun-amankoma tirumpimbá anómba

umátinkaniwaiman-iyé siráin-aimba sááka'a makáundara'a póna mirámó imbá awáné'a simátimé'a sé'a kwemá Áánútu ááninkoman-iyé Yóni siráiyé.

Éndaruwe Pítaae Ísun-ánaaemba kwakááyan-kwasai.

³⁵ simásuwena usá aaváyaaraamba Yóniyé kwená kwayó-kwáásiráiyé mésaya

³⁶ Ísumo kúmba awánésaya uwaná Yóni séna minkwáási Áánútu ai'mákain-kwaasi póna amápa-kwaasiti sáwí-imayaayavena ísámai puwíníye. kentí sáwí-imayaayavesa ísámai sipisípi-araa'o tuvúwówanamo púwísasamo Áánútumbo áméntemba amápa-kwaasiti sáwí-imayaayavena ísámai puwíníye súwasarai

³⁷ mindárai isésarai Ísun-ánaaemba kwáróyana

³⁸ Ísu kogwanténa métuwanena séna nóintavaiya'oyo súwasarai miwí tááivinkemba sésarai Araapaiyo náávava kwémaeno kwántámai sésarai anóndakoo náávava kwémaeno suyaná

³⁹ Ísu séna taawánaakaiyo súwasarai kwesé kuyambá mindáúmpá'á komésaya aaváúmá toraétáapa'a marónka'a komáyáawe.

⁴⁰ Yóni siráin-aimba iséna Ísun-ánaaemba kwakón-kwaasi moórawai áwí'a Éndaru kwemá Sáímoni Pítaa ávákoma póna

⁴¹ aiva'á awaaómá avakáá-umai awánéna séna Áánútumo usásinankaiwaima Mésiyya máyáisa'a awánaraumne sirái. Mésiyyaawe-kwi'a kwántámai Kíríki-kwaasi tááivinkemba Káráísitiye sembá mináwikóná ááimba Áánútumo usásinankaiwaiman-iyé kwésewe.

⁴² Sáímonimba áí'maena Ísunopa'a tuyaná Ísu awánéna séna Yóni ááninkoma úne. enáwí'a Sáímoniye. moórakwi'a Pítaawe simánkaumne Ísu siráiyé. miwí tááivinkemba Pítaawemo sembá anón-ontankowe kwésewe.

Vírípiye Nátáníyoe Ísun-ánaaemba kwakááyan-kwasai.

⁴³ usá aaváyaaraamba Ísu séna Káríri-ayampa'a kónáe séna Vírípimba avakáá-umai áí'maena séna kesínaaemba kwaraaó siráiyé.

⁴⁴ kwemá Pétésáitavakemba Éndarunte Pítaantei naaópaken-kwaasiman-iyé.

⁴⁵ Vírípima Nátáníyomba avakáá-éna séna Mósesiye Áánútun-aai simátímakowaiye Áánútun-aai aúvávimba agaimarésamo siráan-kwaasigonta awánaraumne. kwemá Násáreti-naopakemba Yósépi ááninko áwí'a Ísuman-iyé súwana

46 Nátáníyo séna kesáámó súndaya Násáreti-naopakemba íma kawe-kwáásímán-iyé kwésune súwana Vírípi séna taawánaao súwasarai

47 kuyambá Ísu Nátáníyomba awánéna séna mendá árai'a Ísarerina'a íma kampar-ímáyáámá kwáyáinda'a kwétiye súwana

48 Nátáníyo áisaa ena séna nóintavaiya kesí imáyáama suwánéwa seénó súwana Ísu séna Vírípima íma ááyarainka'a ená naaópa'a víki-taaigona ááinka'a máyaana'a kesí imáyáavinkemba awánaraumne súwana

49 Nátáníyo séna anóndakoo emá Áánútu ááninko e Ísareri-kwaasi kentáásí kawááná'á óne súwana

50 Ísu séna víki-taigona ááinka'a máyaana'a kesí imáyáavinkemba awánaraumne súndayavai kentávái se áraire Áánútu ááninko óne kwésene. ená naaópa'a máyaana'a imáyáavinkemba awáraundayavai sénda po mintántáákómbá usáyaaitanin-tantaa'a naaémba awánaniyone.

51 árai'a simátime'a sé'a kwíyómpa'a sokón-tawaii taáinkaa'a ínasa kwíyómpakemba kwaási úranda'a kumpaáruraundawaisopa'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'a iré kunke íya'a tuwánanaaowe Ísu siráiyé.

2

Ísu ándá-aran-domba kasúkáin-kwasai.

1 ayúnkáraamba Káríri-ayampa'a Kéna-naopa'a torupamáí mésa aaraí kwétokwaa-esa Ísumba anówama komáyowasa

2 Ísunte kwená kwayó-kwáásíyé tááyowasa komáyówana

3 ándá-aran-domba namái ánásowana Ísumba anówama Ísuntavena séna ándá-aran-domba ánásaiye súwana

4 Ísu séna kesí mayáiyávái íma simásimiyo. amáparawaimo kesí ááimbo suwánanaaon-kanaama íma tiráiyé súwana

5 Ísumba anówama mayái máyón-kwaasiyavena séna simátimindantemba oró siráiyé.

6 Yútaa-kwaasi tiyáánka'a nombá pékon-amaamba sáwíva'a kwáyomba mindáyavai ava'moraéma anó-sawei-anama kwáyowana

7 Ísu mayáimó máyón-kwaasiyavena séna misáwéi-ánávimbá nombá atímai ógwitaaro súwasa atímai ógwitamarowana

8 Ísu séna évaka'-nomba umaé'a toónká'ó kárákwiraiwaimba mááméro súwasa mirá uwaná

9 mindómbá ándá-aran-domba kasuvúwana toónká'ó kárákwirawai néna séna náávaken-dona'iyomo súmba

mayáímó máyón-kwaasi Ísun-áai kwéisesa awánaraawe. náávaken-dona'iyó séna aaraimó mayón-kwaasigomba ááyowana túwana séna

¹⁰ amápa-kwaasi aiva'á kawer-ándá-árán-dómbá tíméwasa násúwáawasa úwoi-anda-aran-domba kwétimewe. emá íma mirá óndarakemba naaémbe kawer-ándá-árán-dómbá kwésimene siráiyé.

¹¹ Káríri-ayampa'a Kéna-naopa'a Ísu mimbáyái-áwáámé'á úmba kwená ságayamba agaráátinkowasa kwená kwayó-kwáásí awánésa sésa áraire Áánútunopakemba kunkáiyé siráawe.

¹² minkákémbá Ísuwe anówawe mináváráwáínondawe kwená kwayó-kwáásiyé miráumai-kwaasi Kápénéamu-naopa'a sáwíyanka'a kumbéaraawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Mátíyu 21:12-13, Mááka 11:15-19, Árúku 19:45-46

¹³ naaóvá'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo ún-kanaama ákíse kwéunka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kwéna

¹⁴ anóm-bono'-naumpa'a iyúmba mivá'á kwaásiyomba mésa monotávésa purumakambá sipisípima máái-numama kwémeyambaresa mono'-nánkóná óntamba kwémeyanesa máyówana Ísu tuwánéna

¹⁵ ándánankakemba taámbá tarórumaena mindáneí puru-makambá sipisípima tusú úmaena mono'-nánkóná óntambo meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena

¹⁶ máái-numamo meéyámbáron-kwaasiyavena séna maimaé'a kóro. kesivoná naaúmpa'a íma máákéti maré'a maimaé'a kóro Ísu súwasa

¹⁷ kwená kwayó-kwáásí awánésa sésa naaóvá'á Áánútun-áai aúváivimba agaimaréna séna Áánútuwo ená naambá sáwí'a ovó sé'a ávááraumai imáyáa kwéune agaimaréna sirónka'a pósa mináimbá kwená kwayó-kwáásí tááka'a makáawe.

¹⁸ Yútaa-kawaa-kwaasi Ísuntavesa sésa nóin-awaamera inatá awánéta séta Áánútu asirayámbá ámakaintavenayawa anóm-bono'-naumpa'a mirá kwéoneya sénaumno suwaná

¹⁹ Ísu séna maambónó'-námbá tawísíyuwewa'a kaumbo-táwai umásuwanaumne súwasa

²⁰ sésa maambónó'-námbá ayáátááka'a 46 ira'a mayáímá kwémayaan-damba isamá emá se kaumbo-táwai umásuwanaumne kwésene sumbánivo

²¹ mono'-nántávéna siráimba kwenáúyavena siráiyé.

22 naaémba pukáimpinkemba Áánútu Ísumba usásinankainka'a kwená kwayó-kwáásí mináimbá tááka'a makésa sésa Ísu siráin-aimba árarir-aimba siráiyé sésa Áánútun-aaí aúváivinken-aimba árarir-aimban-iyé siráawe.

23 naaová'ó Áánútumo Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáará'á Yérúsaremuva'a Ísu ó'on-o'om-bayai kawé'-máayímá mayówasa kwaásiyomba awánésa Ísuntavesa sésa áraire Áánútunopakemba kunkáiyé sumbánivo

24 Ísu kwaási tirumbá tuwánéna séna mináimbá kentávésa íma tirunkakémbá kwésevo tivókari'a kembá umásinkanaaowe séna

25 kwaási íma simámun-aimpinkenban-ivo kwemá kwaási tirumbá tuwánarontavena Ísu mináimbá siráiyé.

3

Níkótimasima Ísumba áísaa uráin-kwasai.

1 moóráwají áamáán-kawaa-kwaasi Yútaa-kwaasiti kawáán'á áwí'a Níkótimasi

2 kwemá moórá-no'waamba Ísunopa'a téna séna anóndakoo Áánútun-aaí simásiminyondayavena embá ai'maráísama tamáyaanata awánaraumne. Áánútumo embó asirayámbo ímo ámakainkakai ó'on-o'on-kawé'-mayai íma kanaán-umai mayáásino súwana

3 Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ímo ókwara'o aúnáraan-umai matinkáiyawaimo ésa Áánútumo kawááipa'a íma ménaaowe súwana

4 Níkótimasi séna anón-umáguraavo nóraumai aúnaí'a ónááoo séna tinóisai tirumpimbá íma ó'a komáiyasa matinkánááowe súwana

5-6 Ísu séna árai'a simáme'a sé'a kwaásimo matinkáamba mindá kwaásiman-ovo Áánútun-amankomo umátinkáimba mindá Áánútun-amankogwara'a aúnaí'a kwéowe. ímo nonkwará Áánútun-amankogwara'o aúnáraani'o umáímo ménaaoni'a umátinkáawai Áánútumo kawááipa'a íma ménaaowe.

7 ókwara'a aúnáraan-umai matinkáníyemo súnda-aintavena íma áá'a kaíno.

8 maarán-áimbá imáyáa uwó. úndáoma kwená imáyáavinkemba kwénaaisasa ane'á íma kwéawanesa sésa náávakena náávára kwénaaiyo kwésewe. mirámó intembá Áánútun-amankoma miraráán-umai kwaási kwéumatinkaiye súwana

9 Níkótimasi séna nóra ena mirá íníyo súwana

10 Ísu séna Ísareri-kwaasivimba aaí kwésimatimendawai óndanivo mináimbá íma isááne.

11 árai'a simáme'a sé'a kesáá awáraunda-yantaa ísaraunda-yantaataveta kwésimatimunda isa'á íma kwéisaawe.

12 mirá kwéon-tantaa marapá'ó kwéon-tantaatave'o kwésimamunda íma áraire séndanivo kwíyómpa-tantaatave'o simáméndamo e nóra e áraire síníyono.

13 íma kwíyómpa'a irésa kunkáavo keyáá kwíyómpakemba kunké'a kumpaáruraundawai kwíyómpa-tantaa'a kanaán-umai agaráátinkaumne.

14 naaóvá'á Mósesi óntandei iraankavayaambá tarórumai taaira'ó mósá marówasa puwónáesamo un-kwáásí awánésa íma pukáawe. mirámó uráintemba kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba sínkambai taaira'á mósá maránááomba pósa

15 kesááiyavesamo árairemo síyawaimo ésa aúnaí'a umái aasiyaasí mai'mai'a ónááowe Ísu siráiyé.

16 Áánútu marapá'á máyáan-kwaasiyavena ávááraumai aruntávéna éna póna kwenáánimba kímborawaimba ai'marówana kunkáimba pósa kwenááiyavesamo áraire síyawaima kwaási máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a íma mai'mai'a ónááovo kwená egwaa'á aúnaí'a umái mai'mai'a ónááowe.

17 marapá-kwáásí aavimbá maitinkaaó séna Áánútu ááninkomba íma ai'marówana kunkáivo marapá-kwáásí sáwí-imayaavimba máyáawima kuntí'mai kawer-ámpá'á métinkaaó séna Áánútu ááninkomba ai'marówana kunkáiyé.

18 Áánútu ááninkon-aaiyavesa áraire kwésewai íma aavimbá maitinkánivo ímo árairemo kwésewaima á'a aavimbá maitínkaraiye. Áánútu kímboraaaninkon-aaiyavesa árairemo ímo kwésentavena á'a aavimbá maitínkaraiye.

19 sámo kamátinkaiwaima marapá'á kunkáimbanivo kwaási sáwí'a kwéesa pósa túnín-ayampatavesa imáyáama ésa sámo kamátinkaiwainopa'o ímo tentávéna aavimbá kwémaitinkaiye.

20 sáwí'o kwéowai sámo kamátinkaiwaintavesa íma kwétinkaisasa kesí mayáímá paárivero sésa íma sámo kamátinkaiwainopa'a tagwémaewe. sáwí'o kwéowai mirá kwéovo

21 arupímo kwéowai sámo kamátinkaiwainopa'a tamáyáamba pósa Áánútu siráini'o kwéomba kwétuwanaawe.

Ísuna kwaasái Yóni simátímakain-kwasai.

22 minkákémbá Yútiyaa-ayampa'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé komésa nombá kwévetinkowana

23-24 minkánáávimbá Yóni íma ándáva'a máankaronka'a Ínóni-ayampa'a Sérími-naokona egwaa'-nónayumpa'a Yóni ména sáwíva'-nomba kwáyopa'a máyowasa kwaásiyomba tóyo uwaná Yóni nombá kwévetinkowasa

25 Yónina kwayó-kwáásíyónté moórá Yútaa-kwaasigoe mésa mono'-nómbó pétinkon-aintavesa kwesimá kwesiman-esa

26 Yónina kwayó-kwáásíyómbá kwenópa'a tasimámesa sésa anóndakoo Yóntáni-nonkona menávápá'á esé méraiwaimba kwenáwí'a mósá makáawaima kwemá nombá kwévetinkaisasa sáwíva-kwaasi kwétoyo owe suwaná

27 Yóni séna Áánútumo tímíساسamo ombá mindá miwínéimán-iyé.

28 kemó siráunda Áánútumo usásinankaiwaima íma kemá úmpo si'marówa'a kwená aiva'á tiráumne siráunda-aimba ísaraawe.

29 maarán-áimbá imáyáa oró. aúná-ininkomo awaikónópa'o tisanamá awaikó amáaraanarawa'o aamoimó onten-umái Ísunopa'a tewa'á aamoí kwéune.

30 kwemá anón-kwaasi imbá póna kwenáwí'a iyínívo kemá kító-kwaasima únda póna kesúwí'a kumíníye Yóni siráíye.

31 kwíyómpakewaima amáparawai usáyaaitaraiye. maankákén-kwáásí marapá-kwáásí pósa marapá'ó kwéon-tantaatavesa kwésevo kwíyómpaken-kwaasi usáyaaitarain-kwaasi póna

32 awánarain-tantaa ísarain-tantaatavena kwésisasa íma kwéisaambanivo

33 kwenááyavesa áraire kwésewai sésa Áánútu árair-ainkona ááimban-iyé sisasá tuwánésa sésa Áánútu árair-ainkona ááimban-iyé kwésewe.

34 Áánútu ai'mákaiwaimba kwenamankómbá ámatukaimba póna Áánútun-ai kwésisasa mináántávésamo árairemo kwésewai sésa Áánútu árair-ainkona ááimban-iyé kwésewe.

35 Áánútu avowámá éna ááninkomba arumbá aména séna amápa-tantaa'a kawááumai taviyiyó siráíye.

36 ááninkon-aaiyavesamo árairemo sésamo kwesé aráápamai maíyawai aúnái'a umái maí'mai'a ónááovo kwenááimo ímo ísámaimo kawé'ó kwéiyawai íma aúnái'a umái méwana Áánútumo áwáá'o tíyimba miwísé aasiyaasi kwaikwai'a isasá kwémaewe.

4

Sámériyaavaken-ininkona kwaasái.

1-3 Yóni nombó pétinkarain-kwaasi Ísumo pétinkaraimba kóyaaitamai-kwaasi pétinkaraiye. ánivo Ísuma íma

pétinkaraivo kwená kwayó-kwáásí pétinkaraawe. Yónimo kwévetinkain-kwaasi Ísumo kwévetinkaimba kóyaaitamai-kwaasi kwévetinkain-aimba ámáán-kawaa-kwaasimo isón-aimba Ísu iséna Yútiyaa-ayampa'a tuwéna moórágwara'a Káríri-ayampa'a kónáe séna

⁴ Sámériyaa-ampa'a kónaumne séna

⁵ kúmba Sámériyaa-ayampa'a Sáíkka-naopa'a naaóvá'ó Yákópomo ááninko Yósépimbo ámakom-barama egwaa'á kwáyon-daopa'a kúmba

⁶ Yákópo nombá uwíníyena u'makóm-bai'a kwáyowana aampa'á kwéguwana Ísumba ávón-kówana mimbáiká'á kwáyá'wái komáyowasa

⁷⁻⁸ kwená kwayó-kwáásí toómbá meéyán-onae séna naaópa'a kuwaná Sámériyaa-ininko nombá uwíníyena túwana Ísu séna nombá usimiyó súwana

⁹ minínínkó séna emá Yútaa-kwaasi ómpo kemá Sámériyaa-inimba úmpo íma nombá usimiyó siyó siráiyé. Yútaa-kwaasiye Sámériyaa-kwaasiye íma moórá-anavinkemba kwénaantavena íma nombá usimiyó siyó súwana

¹⁰ Ísu séna Áánútumo kanaán-umaimo amínín-tantaa'a íma awánaraane. nombá usimiyómó súnnda-kwaasigona ááimba íma suwánáánda-kwaasi úne. kesí ááimba suwánáándawairaankasi kwántámai se aasiyaasí maí'mai'a ónááon-domba simiyó séna'a amúsino súwana

¹¹ minínínkó séna maandómbá avéúmpá'ó kunkwáyáimba náán-anavina maí'mai'o ónááon-domba uwíníyono.

¹² kentáá síkwá'náoma Yákópoma maandóm-bái'á u'maréna kwená sipisípiye kwená akúnté tímakaimba pósa maandómbá kwénaawe. kemó súnnda emá timíníyonda-nonkoma Yákópo tímakain-donkomba íma usáyaaaitaniye kwésune súwana

¹³ Ísu séna maandómbó kwénaiyawaimo éna ókwara'a nontávéna tinkánivo

¹⁴ kemó tíménda-nombo náiyawaimo éna íma ókwara'a nontávéna tinkániye. kemó tíménda-nombo náiyawaimo éna tirumpimbá nonayumpinkémbó usausa intenkáámbá ínasa pósa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe súwana

¹⁵ minínínkó séna emó sénda-nomba símína'a naananá nontávéna íma sinkáína'a íma maampinkémbá tauwónaumne súwana

¹⁶ Ísu séna enawaikómbá koááyamai áí'mae tiyó súwana

¹⁷ séna kesuwairíyaaimba úne súwana Ísu séna emá árai'a séndamanivo

¹⁸ éva'aasej-kwamba mairé miwísé maémaenda isamá ívé'o minkwáásígó emó máyaanda íma enawai'á isamá po árair-aimba simásimene súwana

19 minínínkó séna kemó imáyáamo únda Áánútun-aaí simátimendana'a óne.

20 Sámériyaa-kwaasi kentáá síkwá'náma sésa maanómáká'á Áánútuna imáyáa mósá máráaro siráawa'a keinárawa'a Yútaa-kwaasi sé'a Yérúsaremu-naopa'a Áánútuna imáyáa mósá máráaro sewé súwana

21 Ísu séna kemó sendamá áraire siyó. moórá-kanaamo tínimba maanómákákwárá Yérúsaremu-naopakwarare su'mainivo amápa'-mapakwara'a kesivoná imáyáa mósá maránááowe.

22 keinárawa'a Sámériyaa-kwaasi kwená imáyáa máráambanivo kwená ááimba íma awánare'a owe. Yútaa-kwaasiya kwená imáyáa mósá maréta kwená ááinta awánaraumne. Áánútu séna moóráwai sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkanae síníwai Yútaa-kwaasivinkemba paáriniye siráíye.

23 kesivo séna kesí imáyáama mósá maráiyamba íma toíkakemba é'a árai'a tirunkakémbá kesí imáyáa mósá máráaro siráimba miráumai moórá-kanaama kwétisasamo árai'o kesivoná imáyáamo mósá kwémaraiyawaima tirunkakémbá arupí umái kesivoná imáyáama mósá maránááowe.

24 Áánútumba áúma íma kwáyáísana amankómá máyáísasa pósa íma túrandei ane'á kwéawanaavo miraráán-umai Áánútuna imáyáamo mósá máráambo ombá kwenamankó túwa'naa isasá tirunkakémbá kwená imáyáa mósá máráaro súwana

25 minínínkó séna Áánútumo usásinankaiwaima Káráísitiye sewái kumíniye. kumíndara'a amápa-tantaatavena simátiminiye sewa'a ísaraumne súwana

26 Ísu séna mináímbó séndawaima maandá kemá úne Ísu siráíye.

27 Ísu mináímbá súwasa kwená kwayó-kwáásí koyauwerésa Ísumo Sámériyaa-ininkontavena súmba Yútaa-kwaasiti namuro-íníntávéna kwésuwana póna táá'a kówasa tirumpin-ímáyáámá ésa miníníntávéna nóintavaiya kwéankaisana iyó-imayaa ésa Ísuntavesa nóra séna minínínkóe kwésiyo-imayaa ésa íma taáísaa uwaná

28 miníníntávéna kwená sawei-ánámá tuwéna naaópa'a kwéna simátimena séna

29 amápa'a uráunda-yantaa'a paárurain-kwaasi máyáíye. Áánútumo usásinankaiwaiya'ia taawánaaro súwasa

30 naaópa'a tuwésa Ísunopa'a tumbá

31 Ísuna kwayó-kwáásí Ísuntavesa sésa anóndakoo toómbá naaó amatáará'á suwaná

32 Ísu séna kemá íma awánaan-tomba makáumne súwasa

33 kwená kwayó-kwáásí keáímbá sésa nááwa toómbá maimaéna máamakaiyo suwaná

34 Ísu séna toóntávénamo tááimo kwétinkaintemba si'mákaiwain-aai isé'a kwená mayáimá maimaé'a kwégwe'a ánásanaundayavai kwésinkaiye.

35 kígauva'a kwáyáin-tontave'a éiyain-kwiyomba ánásainana ávuma káínata áká'mai torupánaumne kwésevo kemá sé'a awánaaaro. ívé'a maankánáámá toómbó ávumo kaintembá miráraán-umai kwaásiyomba tí'mai Áánútunopa'a kwiyónááowe.

36-37 kwaásiyombo tí'mai Áánútunopa'a kwitinkáíyan-kwaasimo ésa miwí kawe'-méyámbá mayáiyasa Áánútunopa'a tíyan-kwaasi aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe kwésune. évakarawai kígau úmaraiyasa ó'owima akaránááowe kwésewe. miráumai kígau iyawaigwara akaráiyawaigwara'o ésarai aamoí ónááowe.

38 ó'owima kígau úmakaamba isa'á kemá tí'maráúna'a ó'owiti mayáivínkén-tómbá kwéakaraawe Ísu kwántámai-aimba simátímakaiye.

39 ánivo minínínkó séna amápa'a uráunda-yantaa'a paáruraiye siráin-aimba isésa pósa Sámériyaa-kwaasi mindáópaken-kwaasi Ísuntavesa sésa árai'a Áánútumo usásinankaiwaiman-iyé sésa

40 Ísunopa'a tésa sésa kentáásí naaópa'a tamaiyó suwaná Ísu kae-táwai koména

41 aai simátimuwasa isésa sáwíva-kwaasigwara'a sésa árai'a sáwí'o umáimo máyaundavinkenta kawer-ámpátá mésinkaniwaiman-iyé sésa

42 minínínkómbá simámesa sésa íma enááiyé su'maiyavetaanivo kwenáái ísaraundayaveta séta marapá-kwáásí sáwí'o umáimo máyaundavinkemba kawer-ámpátá mésinkaniwaiman-iyé siráawe.

Ísu moórá-iyampoi asóvamankarain-kwasai.

43 Ísu kae'-nó'wáámbá kwaéna mindáópa'a tuwéna Káriri-ayampa'a kónáe séna kwéna

44 séna Áánútun-aai simátímíwain-awi'a kwenamááraa íma mósá máraávo á'on-daopaken-kwaasi kwenáwí'a mósá máraáwe súwasa

45 miráumai Káriri-ayampa'a kúwasa mináyámpákén-kwáásí aamoí umánkaraawe. ááéma tíyótaasa í-tánón-kánáará'á miwí Yérúsaremu-naopa'a koména Ísuna mayáimó mairáimba awánaraamba pósa aamoí umánkaraawe.

46 aamoí umánkówana Ísu Káriri-ayampa'a kwénaaena Kéna-naopa'a non-úranko ándá-aran-dombo kasúkáindaopa'a kúmba kámááni-kwaasi Kápénéamu-naopakenkwaasigo ááninkomba áí'a kwéuwana

47 Ísu Yútiyaa-ayampakemba Káriri-ayampa'a tiráin-aimba iséna Ísunopa'a téna séna kesááninko puwíndayavena kwéisa'a úmpo kesí naaópa'a kuré koasóvamankaniyono súwana

48 Ísu séna ímo ó'om-bayai-awaame'o awáné'o é'a íma kesááiyave'a áraire sénááowe súwana

49 anóndakoo kesáánimba puwíndayavena kwéimba avekáán-umai tiyó súwana

50 Ísu séna enáánimba asóvagwivo kwaaó súwana Ísun-aaiyavena áraire séna kúmba

51 aampa'á kúmba kwená mayái-kwáásí tésa sésa enáánimba áí'a éránkariye suwaná

52 tísaa ena séna kesáánimba nósa-tawaiya áí'a éránkariyo súwasa sésa tindauma kwáyá'wái kokotámba éránkariye suwaná

53 avowámá imáyáa éna séna mitáwai enáánimba asóvagwiwemo siráimba árai'a siráiyé súmba pósa kwená akúmpákén-kwáásí amápa'a Ísun-aaiyavesa áraire siráawe.

54 Yútiyaa-ayampakemba Káriri-ayampa'a komáyomba moóráma kawe'-máayái-áwáámé'á uréna minká'á miniyámpóigómbá asóvamankowasa kwená akúmbá áraire siráawe.

5

nonkwaaúmpá'á Ísu moóráwaimba asóvamankarain-kwasai.

1 aáno Yútaa-kwaasi monotávésa tanómba kaumakónka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kurái.

2 Yérúsaremu-naokona óntan-kuriva'a ontamá kwáyomba áwí'a sipisípigona ontamá miwáná egwaa'á nonkwaaúmbá áwí'a Pétéséta-nonkwaaumba kwáyowana

3 mindónkón-awampa'a kwááyu-namba éva'aasei-namba kwáyowasa mindáúmpátá tí'a ún-kwaasiyomba évaka'a tógavitan-kwaasiyonte tíyayaamba kararón-kwaasiyonte mésa [nonkómó píví'namaemo kúmba amu'marésa máyówana

4 moórá-mora-tawai kwíyómpakewaima nonpímbá kumúwana nonkómá píví'namae kúwana aiva'á nonpímbá kumúwaimba áí'a éránkariye.]

5 tí'o ún-kwaasiyompimba moóráwai ména ayáátááka'a 38 ira'a áí'a kwéun-kwaasi máyowana

⁶ Ísu awánéna ayáátááka'a áí'a kwéiye-imayaama éna áísaa ena séna embá asóvaiyavai kwéankaiyo súwana

⁷ séna nonkómá píví'namae kwíndara'a sí'maimo nompímbó sinkáníwaima íma máyáíye. kemá kumónáe'a úndanivo moóráwai kembá kumáyaaitena nompímbá aiva'á kúmísana kesí'a úwoi kwáyáíye súwana

⁸ Ísu séna usásinaao. ená tuvai'á maimaé kwaaó súwana

⁹ avekáán-umai áí'a érankowana kwená tuvai'á maimaéna kuráíye.

Yútaa-kwaasi monor-áímbá kwéison-kanaara'a mirá úwasa

¹⁰ Yútaa-kawaa-kwaasi asóvamankon-kwaasiyavesa sésa ívé'a agándaan-kanaama po ená tuvai'á maimaé kwégonda aambá áumbakaawe suwaná

¹¹ séna asóvamasinkaraiwaima séna ená tuvai'á maimaé kwaaó siráíye súwasa

¹² miwí áísaa esa sésa ená tuvai'á maimaé kwaaómó siráíwai nááwa'iyo suwaná

¹³ sáwíva-kwaasivimba Ísuma áúyokuwana póna asóvamankarowai séna áwí'a íma isáúnda-kwaasiman-íye siráíye.

¹⁴ simásuwena aáno anóm-bono'-naumpa'a iyúmba Ísuma avakáá-umai awánéna séna áí'a éránkáimba po sáwíyamba sínkáivo se sáwí-imayaa ivátuwaaó súwana

¹⁵ iséna Yútaa-kawaa-kwaasi kosimátimena séna asóvamasinkaraiwaima Ísuman-íye súwasa

¹⁶ Yútaa-kwaasi monor-áímbá kwéison-kanaara'a Ísuma asóvamankarontavesa Yútaa-kawaa-kwaasi Ísumba sáwí'a umánkámae iyúwana

¹⁷ Ísu séna kesivo aasiyaasi-táwai mayáímá kwémayaimba pó'a miraráán-umai mayáímá mayánaumne súwasa

¹⁸ agándon-kanaara'a asóvamankarontavaigwara Áánútuma kesivomán-íye siróntavaigwara'a pósa Yútaa-kawaa-kwaasi sésa tuvuwónáe síma sima'a umbá Áánútuma kesivomán-íye sirónten-umai Áánútuwe kesé mimbóráí'a umái máyauye siráimba pósa Yútaa-kawaa-kwaasi sésa tuvuwónáe siráawe.

avowáná kwaasái Ísu siráin-kwasai.

¹⁹ suwaná Ísu simátimena séna árai'a simátimé'a sé'a ááninkoma pó'a íma kesí imáyáavinkemba únda kesivomó ímbá awáné'a mirá kwéune. kesivomó intembá ááninko kwéune.

²⁰ kesivo ááninkomba arumbá siména amápa-tantaa'ó kwéimba kwéagaraasinkaiye. usáyaaitanim-bayai agaráásinkaina'a mimbáyái máyána'a táátavai ónááowe.

21 kesivomá pukáampinkembo usásintinkaintemba ááninko kesí imáyáavinkemba usásintinkanae'a kwéune.

22 kesivo séna íma aaivimbá maitinkánaumpo aaivimbó maitinkánim-bayai kesááninkomba ámakaumne siráiyé.

23 aaivimbó maitinkáanda-mayai símakaimba pósa kesivo áwí'o mósá márántemba ááninko súwí'a mósá maránááowe. kesúwí'o ímo mósá maráiyawaimo ésa kesivomá sí'mákaiwai áwí'a íma mósá maránááowe.

24 árai'a simátimé'a sé'a kesááimo isésamo árai'a ai'mákaiwaima Áánútuma iyémó kwésiyawaima á'a ááimba ásámai aúnái'a umái maí'maí'a kwéowe. kwaási máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a kwaémáyaimba Áánútuna egwaa'á tamáyáamba pó'a íma aaivimbá maitinkánaumne.

25 árai'a simátimé'a sé'a moórá-kanaa kwétinasa pukáiyán-kwaasi Áánútu ááninko-saai isánááowe. isáiyawaima usásinesa maí'maí'a ónááowe.

26 kesivomá kwaási máyáawaina ááimban-iyé. asirayámbá siména séna mirámó úndantemba kwaási máyáawaina ááimba óne siráiyé.

27 kemá kwíyómpakemba kwaási úranda'a kumpaáruraundawai únana póna kesivo kentávéna séna aaivimbó maitinkáníyonda-mayai amúne siráiyé.

28 mináántávéna íma táá'a kaíno. moórá-kanaamo tínimba utamátinkaren-kwaasi amápa'a kesáái isésa

29 utamátinkarepakemba usásinanaaowe. kawe'ó uréwaimo usásinesa aúnái'a umái maí'maí'a ónááowe. sáwí'o uréwaimo usásinaiya'a aaivimbá maitinkánaumne. mináántávéna íma táá'a kaíno Ísu siráiyé.

Ísumba kwená ááin-kwasai.

30 Ísu simásuwéna séna íma kesí imáyáavinkemba úndanivo sí'mákaiwaima simásímakaintemba mirá kwéune. íma kesí imáyáavinkemba úndayave'a arupí umái aaivimbá maitinkánaumne. kesivo simásímakainten-umai aaivimbá maitinkánaumne.

31 keyáámo kesáváímó súndarakai kamparé sesinó.

32 moóráwaigwara'o kentávénamo kwésimba árai'a kwésiye.

33 keinárawa'a évakarawai tí'márówasa Yóni nombá pétinkaiwaimba koáísaa uwaná Yóni kentávéna séna árai-kwaasiman-iyé. kosimátiméro siráiyé.

34 kesí ááimbo sénááontavai íma anón-imayaa úndanivo Yóni kentávái siráin-aintavai áraire síya'a sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkanae-imayaa kwée'a minááimbá kwésimatimune.

35 oómbó aampa'ó kúra'mae konten-umái Yóni kentí aampa'ó kúratinkowa'a sáwíyanka'a aamoí uráawe.

36 moórá-yantaakoma Yónima kentávéna siráin-ainkomba usáyaaitaraiye. kesivomó simásímakaim-bayaima kwémayaunana mimbáyáígómá kesí ááimba kwévaariye. kesivomó siménamo si'mákaim-bayai kwémayaunasa kesí ááimba kwéawanaawe. mintántáákómá Yónima kentávéna siráin-ainkomba usáyaaitaraiye.

37 kesivo si'mákaiwaima kwegwárá'á kentávéna simbánivo kwenáái ísámai íma kawe'á é'a kwenane'á íma awánaraawe.

38 si'marówa'o kunkáundayave'a íma áraire kwéseмба póna Áánútun-aaí íma tirumpimbá kwáyáíye.

39 keinárawa'a sé'a aúnái'a umái mai'mai'a ónaumne sé'a Áánútun-aaí aúváívimba awána-awana kwéowe. mináúváívimbá kesí ááimba agaimarówa'anivo íma kawe'á umái ísaraawe.

40 kawe'ó umáímo isé'o kesópa'o tékaankasi aúnái'a umái mai'mai'a osino.

41 kwaási kesúwí'a anómba umásinkanaaowe-imayaa íma kwéune.

42 Áánútumbo ímo tirumbó áménka'a kwétuwanaumne.

43 kesivomá simásímakaintave'a kunkáundanivo íma kawe'á umásinkaraawe. ániyo moóráwaimbo kesivomó ímo simámakaindawaimo tína'o é'a kawe'á umánkanaaowe.

44 keinárawa'a sé'a kwaási kentáá súwí'a anómba umásinkanaaowe sé'a pó'a kesáái íma áraire kwésewe. Áánútuma kentáá súwí'a anómba umásinkaniye sékaankasi kentávé'a áraire sesinó.

45 kesivo aúranka'a íma aavimbá maitinkánaunda póna Mósesi naaóvá'á amáán-aimba agaimakáiwai aavimbá maitinkániye. Mósesi kwésuwa'naa iyémó sewáímó éna kwemá aavimbá maitinkániye.

46 Mósesi kesáái agaimarómba pó'a Mósesin-aaiyave'o árairemo kwésekaai kesáaiyave'a áraire sesinó.

47 Mósesimo agaimakáin-aintave'a íma áraire kwéseмба pó'a kesáaiyave'a íma áraire kwésewe Ísu siráíye.

6

Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Árúku 9:10-17

1-4 naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tiyótaasa í-tánón-kánáá sáwíyanka'a tíniye kwéuwana Káriri-kwaaunkona menávápá'á Ísuma nompí-sípívimbá kwéna minkwáúnkóna moórá-awi'a Táípiriyasi nompá'á kúmba tí'o ún-kwaasiyomba asóvatinkarowasa awánaresa pósa kwenánaaemba kwárówasa Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívínkémbá marapá'á ásávesa omápa'a umáyówasa

5-6 sáwíva-kwaasi Ísunopa'a kwéiyuwana tuwánéna imáyáama éna séna naaémba mirá ónaumpo aiva'á Vírípimba áísaa umai isánáe séna áísaa éna séna náávakena toómbá meeyámba'maiya tíménara nánááoo súwana

7 Vírípima séna sáwívar-ontankaken-tomba 200 kinaaraken-tomba meeyámba'maiya tímúnasaya naasinó súwana

8 moórá-kwayo-kwaasi Sáimoni Pítáa áváko áwí'a Éndaru

9 kwemá séna moórá-iyampoigo éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á makáimbanivo sáwíva-kwaasi máyáawe súwana

10 Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna séna mara'á máéro simátíméro súwasa simátímúwasa mara'á máúmba minkwáásívínkémbá sáwíva-kwaaima 5,000 kwaaima máyówana

11 Ísu mintómbá maisokéna Áánútuntavena súwi simásuwena toómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásirá'á tímúwasa miwímá tímúwana toómbó nontenkáan-umai noyáá'a miráumai nowaná tímú'a vówasa miwítí imáyáaomo úni'a uwaná

12 kwená kwayó-kwáásiyávéna séna mintón-ayai íma úwoiva'a tuwé'a máyáaro súwasa

13 éva'aasei-tompinkemba nésamo túwón-ayaivinkemba sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áitumai ógwitowasa

14 Ísumo úmba awánésa sésa Áánútun-aaí simátímíwaima íya awánáúnda-awaame'a isatá awánáúmne sésa kwéamu'maraundawaiman-iye sésa

15 kentáásí kawááíta ínáyemo sumbá Ísu miwí tirumpimbó sun-áímbá iséna íma mirá ónaunasa sewé séna tiyuwéna omápa'a iráíye.

Ísuma non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 14:22-23, Mááka 6:45-52

16 Ísu omápa'a umáyowasa enónka'a kwená kwayó-kwáásí nonkwaúnkón-awampa'a kumésa

17 Kápénéamuva'a kónáe sésa nompí-sípívimbá usámaaisesa kuwaná Ísuma íma usauwerówana no'wáámba aúkúwana

18 anón-undaoma kwétena nonkómá tuvántááva kwéuwasa

19 tamayó'nei nombá tuwíntámaesa ayáátááka'a kuwaná Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaaena nompí-sípígóná eg-waa'á túwasa awánésa táátavesa kwéuwana

20 Ísu séna kemá úmpo táá'a kaivó aáno máéro súwasa

21 aamoí ésa sésa nompí-sípívimbá usámaaisaao suwaná avekáán-úwana nompí-sípígó non-awámpá'á kúpa'a kuráiyé.

Ísumba avakáá uráan-kwasai.

22 aaváyaavimba menávápá'á komáyón-kwaasi sésa tindauma kimbora-nompi-sipima kwáyáísana Ísuma íma mimpímbá kwisasá kwená kwayó-kwáásí miwíyé su'mai kuráavo Ísuma náávára máyáiyó siráawe.

23 évaka-kwaasi nompí-sípívimbá Táípiriyasivakemba kwétoyo-esa tindauraamba Ísu Áánútuntavena súwi súwasa kwaásiyomba toómbá néiron-ayampa'a tésa

24 Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé íma máyóntavesa tivakáá ónáe sésa mindómpí-sípívimbá usámaaisesa Kápénéamuva'a kuráawe.

Ísu maí'mai'a ónááon-tomba úne siráin-kwasai.

25 Kápénéamu-ayampa'a kumbá Ísumba awánésa sésa kesí anóndakoo nósá-tawai maavá'á tiráano suwaná

26 Ísu séna maísáaro íma kawer-áwáámé'á agaráátínkaraundayave'a kwésivakaa-ovo toómbó naráantave'a kwésivakaa-owe.

27 toómbó ímo kwaikwai'o índá-tontave'o é'a íma mayáímá maé'a kwaási maí'mai'o ónááon-tontave'o é'a mayáímá máyáaro. mintómbó timénaunda kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai mintómbá timénaumne. Áánútu kesivomá kentávéna séna aamoí kwéumankaumne. kesí mayáímá mayaaó simbá pó'a mintómbá timénaumne súwasa

28 áisaa esa sésa nóraumaiya Áánútuna mayáímá mayánaumno suwaná

29 Ísu séna kentávé'o sé'o árai'a Áánútuma ai'mákaisana kunkáiwai iyémó sembá mindá Áánútuna mayáímá maé'a sewé súwasa

30 nóra awaamera'i. ímo awánáúnda-awaame'o inatáámó éta awánétaamo éta séta árai'a Áánútuma embá ai'maráísama kunkáandawaima óne. nóim-bayai-awaamera íníyono sésa

31 kentáá síkwá'náma kavóná-marava'a mésa kwíyómpaken-tomba áwí'a máána-tomba némaëmbanivo emó uráandawaimo éna íma mindá usáyaaitaraiye. naaóv'á'á Áánútun-aai aúvávimba agaimaréna séna kwíyómpaken-tomba timúwasa naráawe agaimaréna siráiyé suwaná

32 Ísu séna maísáaro Mósesimo tímakon-tomba íma kwíyómpaken-tomban-iyé. kesivomá kwíyómpaken-tomba kawé-tómbá kwétimiye.

33 kwíyómpakembo marapá'ó kunkáiwaima kwemá Áánútuma kwétimin-tomban-iyé. kwentáv'é'a pó'a maí'mai'a ónááowe súwasa

34 sésa sénda-tomba aasiyaasi-táwai simiyó suwaná

35 Ísu séna kemá maí'mai'a ónááon-tomba úne. kesópa'a kwétiyawai íma tááima kwétinkaiye. kenká'á aráápamai kwémaiyawai íma nontáv'éna kwétinkaiye.

36 á'a simátimé'a sé'a kesí mayái-áwáámé'á awánaambanivo kesááiyave'a íma áraire sésa kenká'á íma aráápamai kwémaewe.

37 ánivo kesivomó kwésimin-kwaasimo é'a kesópa'a ténááowe. kesópa'o tíyan-kwaasiyave'o é'a íma kóro sénaumne.

38 kesí imáyáa kwaránaundayave'a kwíyómpakemba íma kumbáyaumpo si'mákaiwaina imáyáa kwaránaundayave'a kumbáyaumne.

39 si'mákaiwaima simásiména séna amúnda-kwaasi sáwí-amba kwáráavo se kawááuwó. naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkaano.

40 kesivomá simásiména séna kesááninkoo embá awánésa sésa Áánútu ááninkoman-iyé síyawaima aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe siráiyé. naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkanaumne Ísu siráiyé.

41 kemá kwíyómpaken-tomba úne Ísu súntavesa Yútaanon-kwaasi tirunkó sáwí'a kwéuwasa iséise kwéesa

42 sésa kwemá Ísuma Yósépi ááninkoman-iyé. anóvowi átaamo tuwánáundayaanivo nóra sénawa kwíyómpakemba kunkáumne kwésiyo suwaná

43 Ísu simátiména séna íma mirá iséise oró séna

44 kesópa'a íma úwoima ténááovo kesivo kembá si'mákaiwaima tááyaina'a kesópa'a tíya'a naaén-kanaama puwíyampinkemba usásintinkanaumne.

45 mindáyavai naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai agaimarésa sésa Áánútu amápa-kwaasi simái agaráátinkaniye siráawe. kesivon-áái ísámai kawé'á íyawai kesópa'a ténááowe.

46 kesivombá íma awánaraavo kemá Áánútunopakemba kunkáundawai keyááama kesivombá awánaraumpo kesivon-áái ísámai kawé'á íyawai kesópa'a ténááowe.

47 árai'a simátimé'a sé'a kesááiyavesa áraire sésa kenká'á aráápamai kwémaewai aúnaí'a umái maí'mai'a kwéomba ááimba kwéasaawe.

48 kemá maí'mai'a ónááon-tomba úne.

49 kentíkwá'náma kavóná-marava'a mésa máána-tomba neémesa úwoi putaráawe.

50 ánivo kwíyómpaken-tomba mirán-tómbá náiyawaima úwoi maí'mai'a ónááowe.

51 kemá kwíyómpaken-tomba maí'mai'a ónááon-tomba úne. mintómbó nésamo ésa maí'mai'a ónááowe. kesúma timúna'a naantáv'é'a pó'a maí'mai'a ónááowe Ísu siráiyé.

52 Ísu súwasa Yútaa-anon-kwaasi tirunkó sáwí'a kwéuwasa iséise ésa sésa nóra éna mindá'á kwenáúma simínata nánqumno suwaná

53 Ísu simátimena séna árai'a sune. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai pó'a kesúmo imo né'o kesí naaemó imo né'o é'a íma maí'mai'a ónááowe.

54 ánivo kesúma kesí naaemá naawái aúnái'a umái maí'mai'a kwéomba ááimba kwéasaamba pó'a naaénkanaama puwíyampinkemba usásintinkanaumne.

55 kesúma kawé-tómbán-iyé. kesí naaemá kawé'-nómbán-iyé.

56 kesúma kesí naaemá naawái kesé tarúmai máyáawa'a kemá miwísé tarúmai máyaumne.

57 kesivo si'mákaiwaima maí'mai'a kwéintave'a kemá maí'mai'a kwéune. kemá maí'mai'a kwéundayave'a pó'a kesúma naawái maí'mai'a ónááowe.

58 kentíkwá'náma toómbá neémesa úwoi putaráawe. kemá sún-da-tomba kwíyómpaken-tomba íma mirán-tómbán-iyé. kemó sún-da-tomba mintómbá naawái aasiyaasí maí'mai'a ónááowe Ísu séna

59 Kápénéamu-naopa'a mono'-náúmpá'á mináímbá simátímakaiyé.

60-61 Ísu simásuwowasa kwenánaaemba kwakón-kwaasi tirunkó sáwí'a kwéuwasa isámai iséise ésa sésa kwemó sín-áínkómá íya sinkáin-aimba póna umbái kwétaiyé suwaná Ísu arumpin-ímáyáámá éna simátimena séna mináíntáv'é'a kayókáawe.

62 kemó kwíyómpakembo kwaási úranda'o kumpaáruraundawaimo kuntauweré'o iyóna'o suwáné'o é'a nóra imáyáawa ónááoo.

63 kwaásiti asirayánkó íma túwa'naa ivo Áánútun-amanko aúnái'a umái maí'mai'a kwéumatinkaiwaiman-iyé. mirámó intembá kemó sún-da-aimba aúnái'a umái maí'mai'a ónááon-aimba ímbánivo

64 évakarawaima kentáv'é'a sé'a kampa'á siyé kwésewe Ísu súmba Ísuma kampa'á siyé mó sun-áímbá kwená kun-taru'ó íniwainkwara'a naaóvá'á ísaronka'a póna évakarawai kentáv'é'a sé'a kampa'á siyé kwésewe Ísu simásuwena

65 séna mindáyave'a á'a simátimé'a sé'a kesópa'a íma úwoima ténááovo kesivomó tááyaina'a ténááowe siráiyé.

66 Ísu súwasa kwenánaaemba kwakón-kwaasi évakarawai Ísumba ivá'á auwésa kwesé íma kwénaauwana

67 Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasiyavena séna kegwárará ivá'á kwésiyuwaao séna tísaa úwana

68 Sáimoni Pítáa séna anóndakoo nááwa ewa kónaunawa seénó. emá aúnái'a umái maí'maí'a ónaumne-aimba kwésene.

69 Ívé'a entávéta séta árai'a séne. Áánútunopakemba kawená'á óneya kwésune súwana

70 Ísu simátimena séna kemá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasima ítátinkaundanivo keinárawapinkemba moórá sáwína'a paáriníye súmba

71 Sáimoni Isakérióti ááninko áwí'a Yútásintavena séna Yútási kwemá kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba Ísuna kuntaru'á mayáníwaiman-íye. kwentávéna mináimbá siráíye.

7

Ísu áúnava'maati kwaasái.

1 minkákembá Yútiyaa-ayampaken-kwaasi Ísumba tuvuwónáe kwésuntavena Ísuma Yútiyaa-ayampa'a íma kwénaaena Káriri-ayampa'a kwénaauwana

2 Yútaa-kwaasimo kwááyu-nambo ésamo tanómbó kwégauvon-kanaama sáwíyanka'a túwasa

3 Ísu áúnava'maa'a aká'áamba simánkesa sésa maanáyámpá'á tuwéma Yútiyaa-ayampa'a kwaási torupanááopa'a ená mayáímá komáénasa pósa ená kwaási ená kawe'-má'yái awánanaaowe.

4 amápa-kwaasi suwánanaaowe síyawaima íma aúpá'á mayáímá mayánááomba po amápa-kwaasi túranka'a mayái komayaaó sésa

5 Ísun-áúnava'maa'a kwentávésa íma imáyáa ésa sésa Áánútunopakemba kunkáiye sésa mináimbá simámúwana

6 Ísu simátimena séna amáparawai kesí ááimba suwánanaao-kanaama íma tiráivo kemá úwoi kwíyasa tuwánésa

7 marapá-kwáásí kembá íma áwáá'a tíkaavo miwíyávé'a sé'a kentí mayáímá sáwí'a kwéowe súndayavesa kembá áwáá'a síkaawe.

8 tanómbó opa'á koró. amáparawai kesí ááimba suwánanaao-kanaama íma tisa'á ívé'a íma tanómbó opa'á kúmpo kemá koró séna

9 Káriri-ayampa'a méraiye.

Ísu Yérúsaremuva'a kuráin-kwasai.

10 Ísu máyomba áúnava'maa'a tanómbó upa'á kuwaná naaémba kwemá aúpá'á kúwasa

11 Yútaa-anon-kwaasi Ísumba kwéavakaa-esa sésa náávava máyáyo sésa tísaa uwasá

12 Ísuntavesa úwoi-kwaasi sáwívar-aimba iséise ésa sésa évakarawai sésa kawe-kwáásímán-iyé suwasá évakarawai sésa ímanivo kampa'naampa-kwáásímán-iyé sésa

13 Yútaa-anon-kwaasi sáwí'a umásínkáavo sésa íma avora'á sumbá aúpá'á siráawe.

14 Yútaa-kwaasimo kwááyu-nambo ésamo tanómbó kwégauvon-kanaama évareva kwáyowana avumpin-táwai Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména kwenááima simátimuwasa

15 Yútaa-anon-kwaasi isésa táátavai ésa tóipimba tiyáámba áákesa sésa monor-áimbó isópa'a íma koména ísaraimbanivo nórapakena ísaraiyo suwaná

16 Ísu minímáyáámó umbá iséna séna kesí imáyáavinkemba íma simátimé'a Áánútu si'mákaiwaina imáyáavinkemba simátimune.

17 keinárawa'a imáyáama é'a sé'a náávaken-aina simásímakaiyo. kwená imáyáavinkena'i. Áánútuna imáyáavinkena'iyó-imayaama kwéowe. Áánútumo siráini'a ónáe síyawai miwímó ésa simátimunda-ainkona ááimba isánááowe.

18 kesávái-ímáyáávinkén-áimbá síyawai kesúwí'a mósá maráígwáe sésa kentí imáyáavinkemba kwésevo ti'mákaiwai áwí'a mósá maránáe síyawai íma kampa'naampá'á sembá árarir-aimba kwésewe.

19 Mósesi áamámba simátímakombanivo íma ísámai kawer-urére sembá sínkamonaé kwésewe súwasa

20 úwoi-kwaasiyomba sésa íma tuvuwónáe-imayaa kwéeta máyaumpo enarumpimbá taraváá-kwámbá máyáisa mirán-áimbá séne suwaná

21 Ísu séna monor-áimbá kwéisaan-kanaara'a íma awánaraan-awaame'a uráunda pó'a kemá sáwívar-imayaa kwéowe.

22 kentíkwá'narakemba sésa iyámpói matínkaraawasa avakaumboé-no'waamba kwaésa túra'a araa'éna umái karánááowe suwaná naaémba Mósesi mináimbá agaimakómbo pósa évaka-tawai monor-áimbá kwéisaan-kanaara'a mirá kwéowe.

23 Mósesina áamámba íma ankáiraamba pó'a agándai-kanaara'a mirám-báyáímá iyámpói túra'a kwéowe. ánivo agándai-kanaara'a moóráwaimba asóvamankaraunda pó'a mayáímá mayaánavo sé'a áwáá'a kwésiye.

24 íma awáné-aase aintávái íma simátínkáaro. árai'a awánáíyan-aintavai simátínkáaro Ísu siráiyé.

25 Ísu simásuwowasa évakarawai Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sésa minkwáásiyáváíya tuvuwónáewa kwéseo sésa

26 kwemá avora'á kwenááima simátímísa'anivo íma aaivimbá mayánkaraawe. anón-kwaasiyomba sésawa kwemá Áánútumo usásinankawaima Káráísitiman-iyé mirá kwéseo. íya kwéseo.

27 maankwáásígóná naaópa'a awánáúndanivo Áánútumo usásinankaiwaina naaópa'a íma awánáúndavakemba tíniye siráawe.

28 minkákémbá Ísu anóm-bono'-naumpa'a simátimena séna kembá ára suwánéra kesi máápa'a ára awánéra mirá kwéoo. íma kesi imáyáavinkemba kunkáumpo moórawai si'mákaisa'a kunkáumne. kwemá áraite siwáímán-iyé. kwembá íma awánaambanivo

29 kemá á'a awánáúnda si'mákaisa'a kwenópakemba kunkáumne súwasa

30 mináímbó súnkakemba tátoranae suwááesa kwená kanaamá íma tiróntavesa íma tátorowasa

31 úwoi-kwaasivinkemba évakarawai sésa Áánútumo usásinankaiwaima tíndara'a kwená mayáígóná awaamékoma amápa'-mayaigomba usáyaaaitaniye-imayaa kwéeta Ísuna mayáígómá mirám-báyáígómá póna Ísu Áánútumo usásinankaiwaiman-iyé kwésune siráawe.

Ísumba koyátoraaro sésa ti'mákaan-kwasai.

32 úwoi-kwaasiyomba mináímbá sumbá amáán-kawaa-kwaasi isésa miwiyé mono-kawáá-kwáásiyé i-kwáásiyávésa sésa Ísumba koyátoraaro sésa ti'márówasa kuwaná

33 Ísu séna sáwiyanka'a keinárawate mé'a si'mákaiwainopa'a iyóna'a

34 sivakáá uwááe'a íma suwáné'a umáéndava'a íma kanaán-umai iyónááowe súwasa

35 Yútaa-anon-kwaasi iséise ésa sésa náávava kwíndayavena síyómpo avakáá uwááeta íya awánanaumne. Kíriki-ayampara Yútaa-kwaasi máyáapara kwéna kwenáái simátiminiyo sésa

36 kwemá séna sivakáá uwááe'a íma suwáné'a umáéndava'a íma iyónááowe simbá póta mináínkóná ááimba íma ísaraumne siráawe.

maí'mai'a ónááon-donkona kwaasái.

37 Yútaa-kwaasi kwááyu-nambo ésamo tanómbo kwégauvon-kanaara'a moóra-kanaama kwáyowana minkánáá anón-kanaama úwana minkánáárá'á Ísu usásinena anónka'a séna nontávénamo kwétinkaindawai kesópakemba tamandaaró.

38 Áánútun-ai aúvávimba agaimaréna siráintemba non-ayumpinkémbó usausa intenkáámbó kesááiyavesa áraire

síyawaima tirumpinkémbá nonayumpinkémbó intembá íníye Ísu súbma

³⁹ Áánútun-amankontavena siráíye. Ísu íma kwíyómpa'a kuntuwékáintavena Áánútun-amanko íma kunkáíye. Ísu imáyáa éna séna kemá púwóndavinkemba usásine'a ke-sivonópa'a iyé'a Áánútun-amankomba ai'maráanana kuména kesááiyavesa áraire síyawai tirumpimbá kumbéniye-imayaa éna Ísu mináímbá simátímakaiye.

Ísuntavesa imáyáama taaínkaa'a uráan-kwasai.

⁴⁰ Ísumo simátímumba kwaásiyomba isésa évakarawai sésa árai'a kwemá Áánútun-aaí simátímíwaiman-iyé suwasá

⁴¹ évakarawai sésa kwemá Áánútumo usásinankaiwaima kwéamu'maraundawaiman-iyé suwasá évakarawai sésa Áánútumo usásinankaiwaima íma Kárírivakemba tíniye.

⁴² naaóvá'á Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútumo usásinankaiwaima Tévítin-andarakemba Tévítina naaópa'a Pétáremuva'a marankániye agaimaréna siráíye sésa umbá

⁴³ Ísuntavesa imáyáama taaínkaa'a ésa

⁴⁴ évakarawai sésa tátoranae sumbánivo íma tátokaawe.

⁴⁵ íma tátoresá i-kwáásí mono-káwáá-kwáásitópare ámáán-kawaa-kwaasitopare koyauwérówasa nóra séra íma táto'mai áí'mae'a teéó suwasá

⁴⁶ i-kwáásí sésa kwenááigoma amápa-kwaasi tááigomba usáyaaitaraiye suwasá

⁴⁷ ámáán-kawaa-kwaasi tísaa esa sésa kenkwará'á kampa'á simátiyuwaisara kwéseo.

⁴⁸ anón-kwaasiye kesáá ámáán-kawaa-kwaasiyaawe íma árai'a kwíyómpakemba kunkáíye kwésumpo kegwára'á mirá seró.

⁴⁹ úwoi-kwaasiye su'mai áraire kwésewe. miwímá Mósesina ámáámba íma ísáamba póna Áánútu tínkaminiye suwaná

⁵⁰ ámáán-kawaa-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Níkótimasi ááéma Ísunopa'a iráiwaima simátimena séna

⁵¹ kentáásí ámáánko séna íma úwoi sé'a sáwí'a uráíye sé'a kwenááima ísare'a kwená mayáí awáné'a aavimbá mayánkáaro kentáásí ámáánko siráíye súwasa

⁵² Níkótimasimba aká'áamba simánkesa sésa Kárírivakewain-ánaemba kwaráánó. Áánútun-aaí aúváivimba awánamai kawer-uréo. Áánútun-aaí simátímíwaima íma Kárírivakenda'an-ivo kwemá íma Áánútun-aaí simátímíwaiman-iyé sésa [

⁵³ kentí naaó'-nao'a kóyáwé uwaná Ísu Óríve-ompa'a iráíye.]

8

moórá-ininko ó'on-kwaasiye máyon-kwasai.

¹ Óríve-omapa'a Ísu uména

² aaváyaavimba kuména anóm-bono'-naumpa'a umáyowasa kwaásiyomba kwenópa'a torupowaná mara'á ména kwenáái simátimuwasa

³ áamáamba sun-kwáásiyé áamáán-kawaa-kwaasiye aaraí áí'maesa minínínkó ó'on-kwaasiye máyomba pósa áí'mai amáparawai túranka'a ankésa

⁴ Ísuntavesa sésa anóndakoo minínímbá ó'on-kwaasiye máyáísata awánéta táto'mai áí'maeta túne.

⁵ áamáán-auvaivimba Mósesi agaimaréna séna mirámó índawaimba óntandei tuvúwónanaya puwíníye agaimaréna siráíye. nóran-imayaa éwa seénó sésa

⁶ Ísumba maka sésa mirá senaná paárinata kwembá aavimbá mayankánáe sésa suwaná Ísu kívaréna ayáánauvi'nei marará'á aúváí agaimarówasa

⁷ áísaa aísaa uwaná usásinena simátimena séna imó sáwí'o uráíndawái aivar-óntámbá maimé tuvuwíno simátimena

⁸ moórágwara'a kívaréna ayáánauvi'nei marará'á aúváí agaimarówasa

⁹ isésa moórá-mora-kwaasi kunákárúwasowana anón-kwaasi aiva'á kumúwasa miwán-ánaeemba kwa'maésa kúmúwana minínínkówé su'mai Ísuwe máyowana

¹⁰ usásinena áísaa ena séna náávvara máyaa. amáparawai íma aavimbá mayankánááoo súwana

¹¹ owé íma aavimbá maisinkánááowe súwana kegwárá'á íma aavimbá mayankáúna kómpo moórágwara'a íma mirán-uwó Ísu siráíye.

kwaási sáma kamátinkaina'a úne Ísu siráin-kwasai.

¹² ókwara'a Ísu kwenáái simátimena séna kwaási sáma kamátinkaina'a úne. kesínaaembo kwaráiyawai íma tunínivo sáma kamái mai'mai'a ónááowe súwasa

¹³ áamáán-kawaa-kwaasi sésa eyáá ená ááimba séndamanivo íma árai'a kwésene suwaná

¹⁴ Ísu séna ímanivo kesááigona ááimba árai'a kwésune. á'a awánáúndavakemba kunkáundayavai á'a awánáúndava'a iyónaunda pó'a kemá sún-da-aimba árai'a kwésune. kesí ááimba íma suwánaraawe.

¹⁵ marapá-kwáásí kentí imáyáavinkemba aaimá maisínkaavo kemá íma aaimá kwémaitinkaumne.

¹⁶ kemó aaimó maitinkáundarakai arupí úsino. íma kewé su'mai aavimbá maitinkánaumpo kesé kesivoé aavimbá maitinkáyauye. miráumai kemó aaimó maitinkáundarakai arupí úsino.

17 kentí áamáán-auvaivimba agaimaréna séna kae-kwáásírái moórá-aimbo séyambo ékai mináímbá árai'a kwéseye agaimaréna siráiyé.

18 miráumai kemá kesávái simátimunana kesivoé kesé mimbórá-áímbá simátimuyamba póna árair-aimban-iyé súwasa

19 enavomá náávára máyáiyó áísaa esa suwaná kesí ááimbo ímo suwánaantavai kesivombá íma kwéawanaawe. kesí ááimbo suwánaankakenkai kesivombá awánaasino Ísu súmba

20 anóm-bono'-naumpa'a óntambo túwón-daumpa'a mináímbá simátimuwasa tátoranae sésa suwááesa kwená kanaamá íma túntavesa íma tátokaawe.

21 minkákémbá Ísu simátimena séna tiyuwé'a iyóna'a sivakáá uwááe'a íma suwánanaaowe. puwíyamba kentí sáwí-imayaa kwáyáina'a puwónááowe. iyóndava'a íma kanaán-umai iyónááowe súwasa

22 Yútaa-anon-kwaasi sésa kwemá séna iyóndava'a íma kanaán-umai iyónááowe simbá póna kweyáárikara puwíndayavena síiyó suwaná

23 Ísu séna keinárawa'a maankákén-kwáásímán-ovo kemá sanaankéndá'á úne. keinárawa'a marapakén-kwáásímán-ovo kemá kwíyómpakenda'a úne.

24 simátime'a sé'a puwíyamba kentí sáwí-imayaa kwáyáina'a puwónááowe. kemá kwíyómpakenda'a úmpo kentávé'o ímo áraire sé'o é'a kentí sáwí-imayaa kwáyáina'a puwónááowe súwasa

25 mináínkóná ááimba íma ísámai áísaa esa sésa nááwawa oónó suwaná Ísu séna aasiyaasi-táwai á'a simátímakaumne.

26 keinárawatave'a sáwívar-aimba kanaán-umai sé'a aaivimbá maitinkáundanivo si'mákaiwaina aaiyé su'mai amáparawaiyave'a kwésimatimune. kwemó arupí iwáín-áái kwésimatimune súwasa

27 Áánútun-aaima şúmbanivo íma ísówana

28 mindáyavai Ísu séna kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai sí'mae'a taaira'á mói sínkamonaaomba pó'a suwáné'a sé'a kwemó siwáímá kwená imáyáavinkemba íma sivo avowamá simámakain-aimpinkemba siráiyé mirá sénááowe.

29 sí'mákaiwai aamoí ínkwáe-i'a úmae kwéiyunda póna íma siyuwéna kesé máyáiyé súwasa

30 sáwíva-kwaasi ísésa kwentávésa árai'a kwíyómpakenda'an-iyé siráawe.

tátokaawanamo Ísu ayútínkáin-kwasai.

31 Ísuma Yútaa-anon-kwaasi kwentávésa árai'a kwíyómpakenda'a iyémó sirówaiyavena séna kesááimo ísámaimo kawé'ó é'o é'a kesí kwaási aú'mái ménaaowe.

32 árarir-aimba íséwana tátokaiyampinkemba mináráír-áínkó ayútinkaniye súwasa

33 Ááváramun-andaraken-kwaasi únda póta íma ó'on-kwaasi tátokaawe. nóra se ayútinkaniye seénó suwaná

34 Ísu séna árai'a simátime'a sé'a sáwí'o kwéowaima misáwí'kómá kembá kwétatoraiye. kesí mayái úwoi mayáígwáe sésa meéyámba'mai tátokaantenkaan-kwaasin-owe.

35 mirán-kwáásí kawáánákóná naaúmpa'a íma maí'mai'a ónááovo kwenáánimbaa'a maí'mai'a ónááowe.

36 kemó Áánútu ááninkomo ayútínkáana'o é'a ayútuwe'a ménaaowe.

37 Ááváramun-andaraken-kwaasi ombánivo kesáái íma tirumpimbá kwáyáintave'a tuvuwónáe kwésewe.

38 kesivo agaráásínkáin-aimba kwésumpo kentivomá simátímín-aimba kwésewe súwasa

39 Ááváramu kentáásivoman-iyé suwaná Ááváramun-andarakewaimo ékai Ááváramumo úntemba mirá uráasino.

40 Áánútu árarir-aimba simásímakaimba simátimundanivo tuvuwónáe kwésewe. Ááváramu íma mirá uráivo

41 kentivomó uráintemba mirá kwéowe súwasa kesáámá íma kesinóma eénkwááírákembá kentáá masínkaraiye. kentáásivoma mimbóráwái Áánútuman-iyé suwaná

42 Áánútunopakemba kunkáunda pó'a Áánútu áráá'o ékai kentirumbá simésino. íma kesí imáyáavinkemba kunkáumpo kwemá si'máráisa'a kunkáumne.

43 kemó súnda nóra séra íma kwéisaao. kesááigo umbái kwétiyaiye.

44 kemá Sáátáánigo áráá'a pó'a kwenarááíma kwaránáe kwésewe. kwemá ááinkakemba tuvúkaiwaiman-iyé. árai'o síi-yántáá'á íma kwempimbá kwáyáísana kampa'naamparáínkómá avowai'a kwéiye.

45 miráumai árarir-aimba simátimundayavai árarir-aimba iyémá íma kwésewe.

46 íma sáwí'a uráunda kwéisaawe. arupí-aimba simátimuna'anivo íma áraire kwésewe.

47 Áánútu áráá'a pósa kwenáái isésa máyáavo keinárawa'a íma Áánútu áráá'maari'a uré'a pó'a kwenáái íma ísaraawe Ísu siráiyé.

48 Ísu simásuwowaşa Yútaa-anon-kwaasi aká'áámba simánkesa sésa árai'a séta Sámériyaa-kwaasi ónana taraváá-kwámbá enarumpimbá máyáísampo mináímbá siráne suwaná

49 Ísu séna taraváá-kwámbá íma kesirumpimbá máyáiyé. kesivo áwí'a anómbe úndanivo kesúwí'a sáwí'a umásínkáawe.

50 íma kesúwí'a anómba ónáe. Áánútu kentávéna séna kawe'-má'yái mayáanda pó'a enáwí'a mósá anómba umánkanaumne kwésiye.

51 árai'o senda-áimbá kesáái ísámai kawe'á iyawai íma puwónááowe súwasa

52 Yútaa-anon-kwaasi sésa sénda-aimba taraváá-kwámbó enarumpimbó má'yáimba áta ísaraumne. Ááváramu puwúwasa Áánútun-aaí simátímakowaima púwúmbanivo emá se kesáái ísámai kawe'á iyawai íma puwónááowe siráane.

53 kentáásivo Ááváramu puwúwasa Áánútun-aaí simátímakowaima pukáambanivo miwí usáyaaaitaniyono. emó sénda náávakendara'ono suwaná

54 Ísu séna kesúwí'o mósá maráúndarakai úwoi úsina. kesúwí'o mósá maránimba kesivomán-iyé. kwentávé'a sé'a kentáásí Ísóigoman-iyé kwésewe.

55 kwembá kwéawanaumpo kemá íma awánaraawe. kemó sé'o íma awánáúmne mo súndarakai kemó ontembá kampa'ná'á maúsino. á'a kwéawane'a pó'a kwenáái mósá kwémaraumne.

56 kentivo Ááváramu kemó marapá'ó kumónaunda-aimba iséna aamoí éna kembá suwánéna kwenarunkó kawe'á uráíye súwasa

57 Yútaa-anon-kwaasi sésa emá ívé-kwaasi íma kae-kwáái umái siyáánkai-ima maisukáampo emá séma Ááváramumba awánaraumnéwa seénó suwaná

58 árai'a simátíme'a sé'a Ááváramumbo ímo maránkaronka'a kemá maémaundaniye súwasa

59 mináíntávái tuvuwónáe sésa óntamba má'yómbanivo Ísu aúpá'á anóm-bono'-naumpakemba kárúwaguraiye.

9

Ísu aúramba kavíkówaimba kawe'á umánkarain-kwasai.

1 Ísu kúmba moóráwaimba anówama aúgavitamba maránkarowaimba awánésa

2 kwená kwayó-kwáásí áísaa esa sésa anóndakoo nááwana sáwí-yantaakona anondáwa aúramba kavíkáiyo. kwendéígówá'i. anóvwineigowa'iyó suwaná

3 Ísu séna íma kwená sáwí-yantaakon-ivo íma anóvwiti sáwí-yantaakon-ivo Áánútuna kawe'-má'yái kwenane'a paárínasa awánanaaontavena aúramba kavíkáiye.

4 si'mákaiwaina mayáiyá má'yáano. sámó kainká'ó mayáímó kwémayaawanamo no'wáámbo aúráisanamo mayáímó má'yáan-kanaamo ánásaintemba miráumai

mayáímá mayáúnda-kanaama ánásanimba póta ívé'a Áánútuna mayáíyá mayánaumne.

⁵ marapá'ó maúnda kwaási sáma kamátinkaina'a úne séna

⁶ marará'á awirááíma kwi'maréna mindáneí toiraambá úmarena aúranka'a a'maréna

⁷ simámena séna nonkwaaúnkó áwí'a Síróamu-kwaaumpimba awaa'á koyoraaó súwana mirá uráíye. Síróamuwemo súmba kwenááivinkemba kwántámai séna ai'marái-kwáúné súwana koyotuwéna aúramba awánamai kawé'á éna túwasa

⁸ kwená naaópaken-kwaasiye ókwaasiye awánésa sésa kwemá aampa'ó ména óntantemo inaaí síma sima'a in-dará'íyo suwasá

⁹ évakarawai sésa owé kwemán-íye suwasá évakarawai sésa ímanivo mimbórá-óikwárará'íyo suwaná kwemá séna ímanivo kemá úne súwasa

¹⁰ áísaa esa sésa nóra ónana aúramba kawé'á ííyo suwaná

¹¹ moóráwái áwí'a Ísuma kwemá awirááíma kwi'maréna mindáneí toiraaní'a úmarena súranka'a a'maréna simásimena séna Síróamu-kwaaumpimba awaa'á koyoraaó sisa'á isé'a suwaa'á koyoráúnana súramba kawé'an-íye súwasa

¹² áísaa esa sésa náávava kuráíyo suwaná íma awánáúmne siráíye.

¹³⁻¹⁴ simátimuwasa áí'maesa ámáán-kawaa-kwaasitopa'a máánkówana Ísuma toimá aúranka'a a'maréna aúramba kawé'á umánkaron-kanaama Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaa mayáímá aambá áúmbakon-kanaama úwasa aúramba kawé'á umánkarowaimba áí'maesa ámáán-kawaa-kwaasitopa'a máánkówasa

¹⁵ áísaa esa sésa nóra ónana aúramba kawé'á ííyo suwaná toimá súranka'a asínkáisa'a suwaa'á koyoráúnana súramba kawé'á umásínkáíye súwasa

¹⁶ ámáán-kawaa-kwaasi évaka'a sésa agándaan-kanaara'o mirá uráintavena íma Áánútunopakemba kunkáíye suwasá évakarawai sésa sáwí-imayaa-kwaasimo énarankasi íma kanaán-umai kawé'-má'yái-áwáámé'á isinó suwasá imáyáama taaínkaa'a ésa

¹⁷ sésa enaúramba kawé'á umánkaraivo kwentávái nóin-imayaawa kwéono áísaa esa suwaná Áánútun-aii simátímíwaiman-íye súwasa

¹⁸ ánivo miYútaa-ánón-kwáásí aúramba kawé'ó umánkontavesa íma imáyáa umbá anóvowi tááyowasa

¹⁹ tuyasá tísaa esa sésa kenkáítí táánina'íyo. ánivo aúgavitana maránkaraayana'íyo. nóra ena aúramba awánamai kawé'á kwéíyo suwasaráí

²⁰ kesááninkain-íye. maránkarauyamba aúgavitane.

21 ánivo ívé'a nóra isaná aúramba kawé'a umái kwéawanaiyompo kwemá anómban-ivo áísaa iyana kweyáárika'a simátimino sirááiyé.

22 ááéma Yútaa-anon-kwaasi sésa Ísuntavesa Áánútumo usásinankaiwai kwéamu'maraundawaiman-iyé síyawai mono'-náúmpá'á íma iyónááowe sumbá póna minánóvóví Yútaa-anon-kwaasiyavena táá'a kówasarai

23 sésarai anón-umaguraivo kwembá áísaa oro sirááiyé.

24 simásúwóyasa ókwara'a aúramba kawé'a umánkarowaimba ááyowana túwasa sésa minkwáásígó sáwí-imayaa kwéiye sewatá ísaraunda po Áánútu aúranka'a arupí umái simásimiyo suwaná

25 sáwí-kwaasiya'i. kawé-kwáásiyá'iyó. kemá íma isáúmne. moórá-yantaatave'a isáúnda súramba kavíkwimbanivo ívé'a súramba awánáúmne súwasa

26 nóraumai aúramba kawé'a umánkaraiyo áísaa esa suwaná

27 á'a simátimundanivo íma isáawe. ókwara'o simátimena'o é'a isánááoo. kwenaráái kwaránáemo sé'a kwená kwayó-kwáásí-í'a ónááowe súwasa

28 aká'áamba simánkesa sésa emá kwenaráái kwaráampo kesáámá Mósesi arááíya kwégwaraumne.

29 Áánútu Mósesimba aái simámakaivo minkwáási náávaken-kwaasiya'iyó suwaná

30 mindá'á mirá séna kemá mirá sembánivo minkwáási ó'oran-kwaasin-iyé. kemá súramba kawé'a umásínkaraisa'a sune.

31-33 kwemó ímo Áánútunopakembo kunkénaraankasi íma mirá uráisino. Áánútuma sáwí-imayaa kwéowai tááima íma kwéisaivo kwená mayáímó máyáawai tááima kwéisaiye. Áánútu áwí'o mósá maráawai tááima kwéisaiye. maambárámó úmaronkakemba íma moórá-augavitan-kwaasi máyáísana kawé'a umánkaraiye sewa'á kwéisaumne súwasa

34 enanóma aampa'á maránkaraisa po úwoivaken-kwaasima éma enáái kentáá kawé-kwáásiyá kwésimasimendayaanivo mono'-náúmpákémbá kunákárúwaaó suwaná kunákárúwaraiye.

35 minkákémbá Ísu ai'mátukaan-aimba iséna avakáá-umai awánéna áísaa ena séna kwíyómpakemba kwaási úrandakona arááíya kwégwaraano súwana

36 Ísuntavena séna anóndakoo emó sénda nááwawa'iyó. simásímína'a kwenaráái kwaráano súwana

37 Ísu séna á'o aúrambo suwánáanda kemá úne súwana

38 emá Ísóigoma óne séna kívaréna kwená imáyáa mósá makáiyé.

³⁹ kwená imáyáa mósá marówana Ísu séna marapá'á kunkáunda pósa kwaási avuntambá taaínkaa'a ónááowe. túrambo kavikáindawai túramba kawe'á umái awánáiyasa túrambo awánemayaiyawai túramba kaviyíniye súwasa

⁴⁰ áamáán-kawaa-kwaasimo évaka'o máyówai isésa áísaa esa sésa ewá séwa kentááyavaiya túramba kavikáiwai owéwá seénó suwaná

⁴¹ Ísu séna túrambo kavikáawaimo máyáankakai kentí sáwí-imayaagona meéyámbá íma kwáyáisino. áta awánáúmne sentávéna kentí sáwí-imayaagona meéyámbá kwáyáiye Ísu siráiyé.

10

sipisípigona kusavá'ó kárákwiraan-kwasai.

¹ Ísu séna árai'a simátimé'a sumpo ísáaro. sipisípi kusavá'ó kónáe síyawai ímo sipisípigona ontavímbó usávekesamo ésa kusarákémbó maatésamo ésa miwí umóyándáraware sénááowe.

² sipisípira'a kárákwiraiwai ontavímbá usá kwéveraiye.

³ miráumai ontará kawááná'á onta tiyánkáisana usáverena kwená sipisípi túwí'a utaisasá kwenáái isésa kwenópa'a kowaná

⁴ sipisípi kusavínkémbá tí'maena aiva'á kwisasá kwenáái ísántavesa ánaaemba kwégwaraawe.

⁵ ánivo ó'on-kwaasi táái íma ísámai tínaaemba íma kwa'maésa kwéesa inkaisésa kóyáwé kwéowe

⁶ Ísu mirá simátimuwasa mináínkóná ááimba íma ísaraawe.

Ísu sipisípira'a kárákwirain-kwasai.

⁷ mináínkóná ááimba íma ísántavena Ísu séna árai'a simátimé'a sé'a sipisípigona ontamá kemá úne.

⁸ íma kunkáundara'a évakarawai tiráawai umóyándáraware. miwí táái sipisípiyonko íma ísaraawe.

⁹ kemá ontamá úne. kesópa'o tíya'o é'a usáveraaró senasá usáveraiya'a kárákwiyonaumne. toómbó naíyávésamo ésa kunákárúwaresa násuwesa ó'a usáveranaaowe.

¹⁰ umóyán-ámpá-kwáásímó tíyawaimo ésa kwaási tínkambai áwáávi-tantaq'a ónááombanivo kemá kunkáunda pósa ó'oran-kawe'a umái maí'maí'a ónááowe.

¹¹ sipisípira'a kawe'á umái kárákwiraundana'a úne. sipisípira'o kawé'ó umáímo kárákwirainda'a séna kesí sipisípi túwa'naa ónaumne séna puwíniye.

¹² ánivo óntantavaiye sésa sipisípira'a tavíkáawai áwáávíte in-íyánkómbá awánésa sipisípi ivátiyuwesa kóuwana sipisípiyomba vamái kwatúwáísasa kówitawaa'a umáguraawe.

13 miwí sipisípira'o taviyí-ímáyáámá tuwésa óntane su'maimo mayái-ímáyáá kwéowe.

14-15 sipisípira'a kawé'á umái kárákwiraundana'a úne. kesivo kembá súyaisa'a kemá kesivombá aúyáunana mirámó úndantemba kesí sipisípi amápa'a túyáunasa kembá kwésuyaawe. kesí sipisípima túwa'naa ónaundayave'a pó'a kemá puwónaumne.

16 kesí sipisípi évaka'a ó'on-kusava'a máyáamba pó'a kotíránasa kesáái ísámai tésa mimbórái'a umái máyaiya'a amáparawaira'a kárákwiyonaumne.

17-18 púwóndavinkemba usásinanaunda-imayaama kesivomá símisa'a kemá owé súndayavena kwenarumbá kwésimiye. kemó ímo owé súndarakai íma kanaán-umai sínkamosino. kesí imáyáavinkemba puwónaunda pó'a kanaará'á puwónaumne. púwóndavinkemba kanaán-umai usásinanaumne. kesivomá simásimena séna mirán-owo séna mirámó ónaunda-asirayamba símakaiye Ísu siráiyé.

19 Ísu mináimbá súntavesa Yútaa-anon-kwaasi imáyáa ésa taáínkaar-uwasá

20 évakarawai sésa taraváá-kwámbá arupimbá máyáintavena uwo'aó'á kwéiyé. nóra séra kwenáái kwéisaa suwasá

21 évakarawai sésa taraváá-kwámbó arupimbó máyáinkakai íma mirá-áimbá sisinó. taraváá-kwámbó arumpimbó máyáinkakai íma aúgavitan-kwaasi aúrumba kawé'á umái awánéna máisino siráawe.

Yútaa-anon-kwaasi tíngaemba umánkaraan-kwasai.

22 Yútaa-kwaasi anóm-bono'-nambo uráan-kanaamo túntemba Yérúsaremu-naopa'a tanómba kwégauvunka'a minkánáá táúgwi-kanaa póna túwana

23 Ísu anóm-bono'-naumpa'a ména Sórómoni aúgwimai úmakopa'a kwéguwasa

24 Yútaa-anon-kwaasi torupésa taúkúmaresa áísaa esa sésa entávéta sáwívar-imayaaya kwéune. Áánútumo usásinankaiwai kwéamu'maraundawaima ewá ónómpo arupí umái sinatá ísáano suwaná

25 Ísu séna simátimuna'anivo íma ísaraawe. kesivo simásímakaim-bayaima kwémayaunda póna kesí ááimba avora'á kwévaariye.

26 keinárawa'a íma kesí sipisípiyomba pó'a kesááiyave'a íma áraire kwésewe.

27 kesí sipisípi túyáúnasa kesáái ísámai kesínaaemba kwégwaraawa'a

28 imáyáama timúnasa aúnái'a umái maí'mai'a kwéomba pósa íma puwónááowe. kawáá úndavinkemba íma kanaán-umai tayaviyénááowe.

29 kesivomá símakaimba kwená asirayánkó amápar-asirayankomba usáyaaitaisasa kesivomá kawááimpinkemba íma kanaán-umai tayaviyénááowe.

30 kesé kesivoé mimbórái'a kwéuye Ísu siráiyé.

31 súwasa Ísumo sún-aintavesa Yútaa-anon-kwaasi ókwara'a tuvuwónáe sésa óntamba máyówana

32 Ísu simátimena séna kesivomá simásímakaim-bayai kawé'-má'yáimá kwémayauna'a kwéawanaavo nóim-bayaiya mayáúndayavaiya sínkamonaao súwasa

33 íma kawé'-má'yáiyávéta inkamónáeta kwéumpo Áánútumba aká'áamba simánkaandayaveta inkamónaundayaawe. marapá-kwáásígómá séma Áánútuma úne séndayaveta inkamónaundayaawe suwaná

34-35 Ísu séna Áánútun-aaí aúváivimba ímo kamparáímbó kwáyáin-auvaivimba agaimaréna séna Áánútu séna ísóigoman-owe siráiyé agaimaréna siráiyé. Áánútun-aaí simátímakowaiyavena séna ísóigoman-owe siráiyé.

36 kesivomá ításinkena sí'mákaisa'a marapá'á kunkáumpo Áánútu ááninko úne kwésundayave'a Áánútumba íma aká'áamba kwésimankaumne.

37 kesivoná mayáimó ímo kwémayaundarakai kentáv'é'a kwíyómpakemba kunkáiyé sé'a íma áraire sesinó.

38 kwíyómpakemba kunkáiyé sé'a íma áraire sembánivo kesí mayáiyáv'é'a Áánútuna mayáimá kwémayaiyé sé'o é'a minká'á sé'a kwesé avowáe mimbórái'a kwéoye sénááowe Ísu súwasa

39 moórágwara'a tátoranae sésa umbá táto'mai tovíráyuwowana kóuraiyé.

40 Ísu miwí tiyuwéna Yótáni-nomba kóaatena ááéma Yóni nombá pétinkaropa'a komáyowasa

41 kwaásiyomba torupésa sésa Yóni ímo awánáúndamayaima mairáimbanivo minkwáásiyáv'éna simásímakainaimba árair-aimba siráiyé suwasá

42 sáwíva-kwaasi Ísuntavesa árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé siráawe.

11

Árásárasi pukáin-kwasai.

1 moóráwái áwí'a Árásárasi Pétáni-naopa'a máyowana áí'a úwasarai ámanaakai túwí'a Máriaae Máátaae mimbóráv'á'a mésaya

2 Máriaa ó'on-tawai áséi-kwiyumba ún-basawemba Ísu aísamaira'a atímarena kwena'nóntáunei uwátukai-ininko éna tiyóvígomba áí'a kwéuwasarai

3 minúnándarái moóráwaintavesarai sésarai Ísumba kosimáme se anóndakoo enarumbá amakaandawaimba áí'a kwéiye kosimámiyo suyaná kosimámuwana

4 Ísu iséna séna Árásárásimbo áí'o kwéimba íma pu'mái ánásaindayavena áí'a kwéivo Áánútu áwíkwara ááninko súwíkwara'o mósá maránááontavena áí'a kwéiye Ísu séna

5 Máátaante Máriaante Árásárásinte kwenarumbá tímakomba póna

6 áí'a kwéun-aimba iséna kae-táwai aáno maéna

7 minká'á kwená kwayó-kwáásíyávéna séna ókwara'a Yútiyaa-ayampata kónaumne súwasa

8 sésa anóndakoo Yútaa-anon-kwaasi óntandei tuvuwónáe sésa kwéopa'a ókwara'a mináyámpá'á kónáe kwésene suwaná

9-10 Ísu miwí simátimena séna túnkwisasamo kombá íma sama kaisasá pósa tanaambá kwévaavo sámó kaisasamó kombá íma tanaambá kwévaawe. mirámó ontembá isa'á ívékanaa kawé'á umái mayáímá mayánaumne Ísu séna

11 kentáásí kwaásigo Árásárási aúmá kwégwaimba pó'a usásinankaandayave'a kónaumne súmba

12-13 Árásárási pukóntavena Ísu súmbanivo kwená kwayó-kwáásí imáyáa ésa aún-kwaiguráimba póna usásinaniye-imayaa ésa sésa anóndakoo kawé'á imbá póna áí'a érankaniye suwaná

14 Ísu avora'á séna Árásárási pukwiyé.

15 áí'o ipa'á íma kwesé máyaunda kawé'á imbá póta kwenópataamo kondá suwáné'a kentávái árai'a Áánútumpakemba kunkáiye simásinkanaaowe súwana

16 kwená kwayó-kwáásívínkémbá moóráwai áwí'a Tómási kwááyu áwí'a ávárawaama kwemá simátimena séna Yútaa-anon-kwaasi Ísumba inkamónááomba póta kweséya puwónáeta kónaumne Tómási siráiyé.

Ísuma puwíyampinkemba usásinanaaowaina ááimban-iye kwaasái.

17 súwana Ísu Pétáni-naopa'a kúmba Árásárási puwúwasa utámárówana éiyaimba kwaúnka'a Ísu koísaraiye.

18 Pétáni-nao'a Yérúsaremuva'a egwaa'á pósa

19 Máátaante Máriaante tiyóvígo pukóntavesa Yútaa-kwaasiyomba ivi'á kogwétesa máyówana

20 Ísu kwétiyemo sumbá Mááta iséna kwétupa'a kúwana Máriaa naaúmpa'a máyowana

21 Mááta Ísuntavena koséna anóndakoo emó maanká'ó máyaandarakai kesiyóvi íma púwísino.

22 ívé'o Áánútumbo áísaa inanamó éna mirá íníye-imayaa kwéune súwana

23 Ísu séna enayóvi pukáimpinkemba usásinaniye súwana

24 Mááta séna naaén-kanaama tìnana pukáindavinkemba usásinaniye-imayaama kwéune súwana

25 Ísu séna púwómpinkemba kwéusasinaawemo sewáiná ááimba kemá úne. aúnaí'a umái maí'maí'a ónááowaina ááimba kemá úne. kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái máyáawaimo ésa puwónááombanivo usásinanaawe.

26 mésa kesááiyavai áraire sésa kenká'á agevamái máyáawaimo ésa íma puwónááowe. mindáyavai emá áraire kwéseno Ísu Máátaantavena súwana

27 Ísóigoo emá Áánútumo usásinankaiwai kwéamu'maraundawai óne. Áánútu ááninko óne. marapá'á kumíníyondawai emá óne Mááta siráiyé.

28 Mááta simásuwena kwéna áúnkontavena aúpá'á áápimba simámena séna anóndako kwétena kwéaayaiye súwana

29 Máriaa iséna avekáán-umai usásinena kwétupa'a kúmba

30 Ísuma Máátaamo taawánónka'a ména íma naaópa'a túmba

31 Máriaa usásinenamo kúmba Yútaa-kwaasi ivi'á tonkwáásí awánésa imáyáa ésa sésa utamánkáapa'o ivi'ó táíndayavena kwiyé sésa kwa'maésa kumbá

32 Ísu máyonka'a Máriaa kwéna anóndakoman-iyé séna aísamaivimba kívaréna séna Ísóigoo emó maanká'ó máyaandarakai kesiyóvi íma púwísino súwasa

33 Máriaae kwenánaaemba kwakón-kwaasiye ivi'ó tombá Ísu tuwánówana arumbá éna umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a úwana

34 tísaa ena séna náánkara utamánkaraao súwasa anóndakoo taawánaao suwaná

35 Ísu ivi'á tómba

36 Yútaa-kwaasi awánésa sésa pukáiwaimba aruntávéna umánkáiyé suwasá

37 évakarawai sésa aúgavitan-kwaasi aúramba kawé'á umánkaraimbanivo nóra séna íma asóvamankaisana pukáiyó siráawe.

Ísu Árásárásimba usásinankarain-kwasai.

38 suwaná Ísuna umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a úwana utamánkaropa'a kúmba murí-áivimbá mámakesa óika'a óntandei awáá umásúwówana Ísu koawánéna

39 séna óntamba akwátúwáaro súwana Mááta pukówai ámanaako séna Ísóigoo éiyain-tawai kwáimba póna ánkúte íníye súwana

40 Ísu séna á'a simáme'a súnnda kesáiyavaimo áraire sémo kenká'ó agevamáimo mémo e Áánútuna kawe'-máayáimá awánaniyone súwasa

41 óntamba akwátúwówana Ísu kwíyómpa'a awánéna séna kesivoó kesáái kwéisaandayave'a súwi sune.

42 kesáái kwéisaampo maanáimbá kwésunda pósa maanká'á máyaan-kwaasi kentávésa árai'a Áánútu ai'mákaisana kunkáiyé sénááowe simásuwena

43 anónka'a séna Árásárásiyo iyuwó súwana

44 pukówaima iráimba ampaantanéi avakúmá ánáan-kwisuwesa aiyayaanka'a asááúmaresa a'nómpá'á káátamaresa mirán-úmakon-tantaakwara'a iyúwana Ísu séna iyátúwéwana máino siráiyé.

anón-kwaasi Ísuna amááyu-aimba siráan-kwasai.

Mátíyu 26:1-5, Mááka 14:1-2, Árúku 22:1-2

45 Yútaa-kwaasiyomba Máriyaanopa'a kun-kwáásí Ísumo úmba awánésa sésa árai'a Áánútunopakemba kunkáiyé suwasá

46 évakarawai ímaniye sésa amáán-kawaa-kwaasitopa'a kosésa Ísumo ún-aimba simátímúwasa

47 mináimbá isésa amáán-kawaa-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé aaimó ísón-kwaasi tááyesa sésa íma awánáúnda mayai maémáyáimba póta nóraya ónaumno.

48 úwoimo túwáananamo éna mirám-báyáimá maémáyainda pósa amáparawai kwenááiyavesa áraire sénááowe. minká'á Áróamáani-kamaani-kwaasi tésa anóm-bono'-namba tayawísíyuwesa kentáámá amáparawaima sáwí'a umásínkáávainivo nóraya ónaumno suwaná

49 moórawai áwí'a Káyavaasi minkánáá aiva'-mónó-káwááná'á póna séna íma kawe'á umái kwéisaawe.

50 Yútaa-kwaasi amápa'a púwóvo séna moórawai puwíníye Káyavaasi siráiyé.

51 mináimbó súmba íma kwená imáyáavinkemba siráivo minkánáá aiva'-mónó-káwááná'á máyontavena póna Áánútu imáyáama amúwana paárumai séna Yútaa-kwaasi amáparawaiyavena ísámai Ísu puwíníye.

⁵² íma Yútaa-kwaasiye su'mai Áánútu áráá'a ovó ó'on-o'om-baravaken-kwaasi mimbóráí'a umái méigwae séna Ísu puwíniye.

⁵³ Káyavaasi mináimbá súwasa minkákémbá Yútaa-anon-kwaasi Ísuna áamááyu-aimba suwaná

⁵⁴ mindáyavena Ísu íma Yútaa-anon-kwaasi túranka'a kwéna tiyuwéna ugóná ayááivá'á Évaráímu-naopa'a kúmba kwená kwayó-kwáásíyé koméraawe.

⁵⁵ komáyówana tíyótaasa í-tánón-kánáá sáwiyanka'a tínimba pósa tirumbó kawé'ó íyanesa naaó'-naokemba Yérúsaremu-naopa'a koyorupésa

⁵⁶ Ísuntavesa mivá maaya'a awánésa anóm-bono'-naumpa'a torupésa sésa tanómbó opa'á tíní. íya tíníyo siráawe.

⁵⁷ mono-káwáá-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye sumbá Ísumbo awánésamo ésa simásimiyata tátóráano sumbá mindáyavesa úwoi-kwaasi sésa tanómbó opa'á tíní. íya tíníyo siráawe.

12

Máryaa Ísu aísamaira'a áséi-kwiyum-basawemba pékain-kwasai.

Mátíyu 26:6-13, Mááka 14:3-9

¹ tíyótaasa í-tánón-kánáámá sáwiyanka'a túwana ava'moraé-kanaa úwoi kwáyowana Ísu Pétáni-naopa'a kwéna pukómpinkemba usásinankarowai áwí'a Árásárásina naaópa'a kúwasa

² Ísuna toómbá agaimarówana Ísuwe Árásárásiye toómbó naivá'á máyóyana Mááta mintómbá maimái tíma'maena kúwana

³ Máryaa áséi-kwiyumba úm-basawemba anón-ontankakemba meéyámbakena Ísu aísamaira'a sáwíva'a atímarena kwéna'nóntáunei uwaúwana mimbásáwén-kwíyúnkó anónka'a naaúmpa'a iyúwana

⁴⁻⁵ moóráwaj áwí'a Yútási Isakérióti séna nóra sénawa mimbásáwémbá ivátuwena anón-ontamba 300 kina mairéna ímo óísambo makáan-kwaasi taaín-timiyo séna mináímbó siráimba Ísuna kuntaru'ó mayáníwaima séna

⁶ íma óísan-iyaaín-kwaasiti imáyáa éna séna kwemá Ísuna kwaásiti óntanka'a kárákwironda'a umóyándá'á póna minóntámpínkémbá mayánáe séna mináímbá súwana

⁷ Ísu séna minínímbá aúwéwana úwoi máíno. púwónanamo pésinkanintavena mirá kwéiye.

⁸ ímo óísambo máraán-kwaasi keséma maí'mai'a kwéiya'a túwa'naa ónáe sé'a túwa'naa ónááombanivo kemá keséma marap'á íma maí'mai'a ónaumne Ísu siráiyé.

Árásárásina áamáyu-aimba siráan-kwasai.

⁹ súwasa Pétáni-naopa'a Ísu máyáiyé sumbá sáwíva-kwaasi Yútaa-kwaasi isésa Árásárási pukówana usásinankarowainte kotuwánanae sésa kuráa.

¹⁰⁻¹¹ Árásárásimba usásinankarontavesa pósa Yútaa-kwaasima miwítí anón-kwaasi tiyuwésa Áánútunopakemba kunkáiwainopata kónáe sésa suntavái mono-káwáá-kwáási Árásárásina áamáyu-ainkwar'a'a siráawe.

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Áríku 19:28-40

¹² tindaúraamba áséi-masawemba pérankomba póna ívékaamba Yérúsaremuva'a Ísu kwétiyemo sumbá kwaásiyomba isésa

¹³ taayánama ayáiresa aampakémbá kogwéairesá anónkar-anonka'a sésa Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye. kwená Ísareri-kwaasiti kawááná'ániye kwenáwí'a mósá kwémaraumne suwaná

¹⁴ moórá-poima áwí'a tónkigo Ísumba ayáá'maena túmba

¹⁵ naaóvá'á Áánútun-aaí aúváiivimba agaimaréna séna Sáiyono-naopaken-kwaasi táá'a kaivó kentí kawááná'á kwétiye. naanté-tónkígó ayáá'maena kwétiye

agaimarénamo siróntemba miráumai Ísu tiráiyé.

¹⁶ mitáwai kwená kwayó-kwáási íma imáyáama umái tááka'a makómba pósa Ísu pukómpinkemba kwíyómpa'a iyúnka'a tááka'a marésa sésa aúváiivimba kwáyáinka'a póna mirán-iyé siráawe.

¹⁷ Ísuma Árásárási pukómpinkemba usásinankomba awánésa évaka-kwaasi simátímúwasa

¹⁸ isésa mindáyavesa pósa aampakémbá koáirówasa

¹⁹ mono-káwáá-kwáási iséise esa sésa amáparawai kentáámá siyuwésa kwenarááiyé su'mai kwégwaraavo nóraya ónaumno siráawe.

Kíríki-ayampaken-kwaasi Ísumba awánanae siráan-kwasai.

²⁰ Yérúsaremu-naopa'a monor-áímbá isánáe sésa Yútaa-kwaasi kuwasá Kíríki-kwaasiye kwésa

²¹ Víripima Káríri-ayampa'a Pétésáítaa-naopaken-kwaasigonopa'a tésa sésa Ísumba awánanaeta túne suwaná

22 Vírípima Éndarumba kosimái áí'maesarai Ísumba kosimámúyana

23 Ísu séna kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba póna kesúwíko anómbó índayavena ívé'a kwévaariye.

24 árai'a simátíme'a sé'a ánáyumbo úwoimo kwaíndamo éna íma arambá iyánívo ayumbá u'maráawana aáyánkarena áruma kwiréna sáwívar-aramba imái ávu káníye.

25 mirámó ontembá tirááímo táíndai'o ésa íma kawé'a umái ménaaovo maambárárakén-ímáyáámó tuwáiyawai aúnái'a umái mai'mai'a ónááowe.

26 kentávésa ená mayáímá mayánáe síyawai kesínaaemba kwáráaro. mirámó iyawai kesé ménaaowe. kesí mayáímó mayáiyawaima kesivo kentúwí'a mósá maráníye Ísu siráíye.

Ísu kwemó puwúntavena siráin-kwasai.

27 Ísu simásuwena séna kesirunkómá umbaiyé taimbá pó'a nóra sénaumno. kesivoó maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwaaó íma mirá sénaumpo kemá mindáyave'a kunkáumne.

28 kesivoó enáwíko anómba íníye súwana kwíyómpakemba aai séna á'a kesúwí'a anómba uráunda pó'a moórágwara'a ónaumne súwasa

29 máyón-kwaasiyomba isésa évakarawai sésa kwíyónaai siyé suwasá évakarawai sésa Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai aai kwésimamiye suwaná

30 Ísu simátimena séna mináímbó isáámba íma kembá kwésuwa'naa-ivo kembá kwétuwa'naa-íye.

31 marapá-kwáásímó aaivimbó maitinkáín-kánáámá kwétiye. marapá-kwáásítí sáwí-kawaana'a kwatiyuwánín-kanaama kwétiye.

32 taaira'á mói sinkánááon-tawaima amáparawaima ímáýáama tíménasa kesópata ténááowe Ísu séna

33 mirámó siráimba taaira'á inkamíyana puwíníntavena súwasa

34 kwaasiyomba isésa sésa Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna Áánútumo usásinankaiwaima aasiyaasi mai'mai'a íníye siráivo emó sénda kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba pósa taaira'á mói sínkamiya'a puwónaumne sémpo emá nááwa se ewá seénó suwaná

35 Ísu séna kwaási sáma kamátinkaina'a úndanivo sáwíyanka'a kesé ménaumne. kwaásimo túnín-ayampa'o kombá náávara'i kwégowasa pósa íma kwéawanaawe. túnín-tantaako kesópa'a tivó sé'a sáma kamátinkaipa'a máéro.

36 sáma kaimbá pó'a kentáv'é'a sé'a kentáásí ságayanda'a óne sembá pó'a ságayanko áráá'maa'a aú'mái ménaaowe Ísu siráíye.

Yútaa-anon-kwaasi Ísuntavesa íma áraire siráan-kwasai.

Ísu simásuwena tiyuwéna aúp'á á méraiye.

37 túranka'a kawé-máyái íma awánaraan-awaame'a uráimbanivo kwentávésa íma árai'a Áánútunopakemba kunkáíye siráawe.

38 mindáyavena naaóv'á á Áánútun-aii simátímakowaima áwí'a Áísáya siráin-aimba árai'a sumba Ísóigoo kawer-áimbá kosimátimunasaya mináintávésa íma áraire kwésewe. ená asirayámbá agaráátinkaandamanivo íma kwéawanaawe

Áísáya agaimaréna siráíye.

39 Ísun-aiiyavesa íma áraire suntavéna naaóv'á á Áísáya agaimaréna séna

40 Áánútuma túramba kavítúwáísasa pósa túramba íma kwéawanaawe.

Áánútuma táá'a kaúntinkaisasa pósa íma kwéisaawe.

Áánútumo simbá mirá uráunda pósa kesópa'a íma tíya'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawé'á umátinkanaumne

Áánútu siráíye Áísáya agaimaréna séna

41 Ísuna ságayamba awánomba póna mináimbá agaimaréna siráíye.

42 Yútaa-anon-kwaasi évaka'a Ísuntavesa árai'a Áánútunopakemba kunkáíye séna amáán-kawaa-kwaasi mono'-náúmp'á íyóvo séna aambá áúmbaraavainiye séna íma avora'á sumbá

43 Áánútuma kesúwí'a mósá maráínkwáe-imayaama ímanovo kwaási évakarawai kesúwíta mósá maráígwáe-imayaama ésa mirán-ímáyáámá umbá pósa Ísuntavesa áraire íma avora'á siráawe.

Ísu simátimuwasa taaínkaa'a uráan-kwasai.

44 íma avora'á suwaná Ísu anónka'a séna kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái máyáawai íma kentáváíyé su'mai kwésevo si'mákaiwaintavaigwara'a áraire kwésewe.

45 kesí ááimbo suwánaawaimo ombá íma kené su'mai kwésuwanaayo si'mákaiwainkwara'a kwéawanaawe.

46 marap'á kumúnda kwaási sáma kamátinkaina'a únda pósa kenká'á agevamái máyáawai íma túnín-ayampa'a ménaaowe.

47 kesááima ísámai íma kawe'á kwéowai aavimbó maitinkáima íma kemá úne. marapá-kwáásí íma aavimbá maitínkáandayave'a kumúndanivo sáwí'o umáimo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkanæ'a kunkáumne.

48 naaén-kanaara'a kesáái isésa tínaaemba umásinkaiyawai sésa kawer-áimbá sínaaemba umámakaundaniye sénéáowe.

49 íma kesí imáyáavinkemba súnda pó'a kesivo si'mákaiwaima simásímakain-aimba súnda pó'a naaén-kanaama tínsa sésa kawer-áimbá sínaaemba umámakaunda ímo oráámbá uráundaniye sénéáowe.

50 kesivon-ááima aúnái'a umái mai'mai'a ónááon-aimban-ye. súnda-aimba kesivo simásímakain-aimba kwésimatimune Ísu siráiyé.

13

Ísu kwená kwaási tísamaira'a nombá pétinkarain-kwasai.

1 tíyótaasa í-tánón-kánáá aavýaaraamba kwáyowana ívékaamba Ísu imáyáama éna séna marapá'á tuwé'a kesivonópa'a kuntuweré'a iyónaunda-kanaama kwétiye séna marapá-kwáásí kwenááima ísón-kwaasi ávááraumai imáyáama tíména miwíyáváyíyé séna puwíníye súwana

2 Sáátáánigo Sáímoni ááninkomba áwí'a Yútási Isakériótimba Ísuna kuntaru'á uwó-ímáyáámá ámakowasa Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé toómbá kwénowana

3 avowámá amápar-asirayamba ámakowana póna Áánútunopakemba kunkáunda pó'a kuntuweré'a iyónaumne-imayaama Ísu éna póna

4 toómbá némáyonkakemba usásinena paákákén-únánkwátói ayú'marena táúri úsúmaena

5 táávepimba nombá atímarena kwená kwayó-kwáásí tísamaira'a nombá pétinkena táúrinei uwátuwena

6 Ísuma Sáímoni Pítaanopa'a túwana séna Ísóigoo íma kesísamaira'a nombá pésinkaaoo súwana

7 Ísu séna kemó úndama ívé'a íma kwéisaanda po aáno isáníyone súwana

8 Pítaa séna kesísamaira'o nombó pésinkendayave'a a'áo síma síma'a ónaumne súwana Ísu séna enáísamaira'o ímo nombó pérankanamo éma kesí kwaási-i'a íma iníyone súwana

9 Pítaa séna Ísóigoo ená kwaási-i'a ónáe súmpo sísamairare su'mai íma pésinkenda síyayaampakwara si'nómpákwárá'á nombá pésinkaaoo súwana

10 Ísu séna nombó pékaawaimo ésa íma amápa-kuva'a nombá peránááovo tísamairare su'mai nombá peránááowe.

keinárawa'a nombá pétasaawana kímborawai íma nombá pékaiye súmba

11 Ísu kwená kuntaru-kwáásígómbá ísarontavena séna keinárawa'a nombá pétasaawana kímborawai íma nombá pékaiye siráíye.

12 Ísu simásuwena tísamaira'a nombá pétinkayuwena paákákén-únánkwátóimo ayú'maromba maimái úmaena ménamo toómbó némáyopa'a kwéna tísaa ena séna kemó úndawaina ááimba ára kwéisaa.

13 kentávé'a sé'a amápa-tantaa'a agaráásinkaandawaima Ísóigoma ónemo sembá árai'a mirán-kwáásímá úne.

14 kemá kentí agaráátinkaina'a Ísóigoma pó'a tísamaira'a nombá kwévetinkaundayave'a kemá moórá-mora-umai nombá pétinkaaro.

15 kemó kentí kwayó'ó maráúndantemba keinárawakwara'a mirán-oro.

16 árai'a simátíme'a sé'a kwayó-kwáásímó ésa miwítí anón-kwaasigomba íma usáyaaitanaaowe. ti'mákaiwain-aaí maimaésa kosimátímakaawaimo ésa ti'mákaiwaimba íma usáyaaitanaaowe.

17 miráumai kemó uráunda á'a awánaraavo mirámó íyambo é'a tirumbá kawé'á ónááowe.

18 keinárawapinkemba íma amáparawaiyave'a sumpo ítátinkaunda-kwaasi á'a túyaraumne. Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna kesé moórávinkembo toómbó naráiwaima kesí kuntaru-kwáásímán-íye agaimaréna siráimba árai'a siráíye.

19 íma paáruraisa'a simátímunda póna aáonomo paárína'a kentávé'a sé'a árai'a séna Áánútunopakemba kunkáíye sénááowe.

20 árai'a simátíme'a sé'a ti'maráanasá kwíyawai táái ísámai kawé'á íyantén-umai kesáái ísámai kawé'á ónááowe. kesááimo isáiyantén-umai si'mákaiwain-aaí isánááowe Ísu siráíye.

moóráwai kesí kuntaru'á íníye Ísu siráin-kwasai.

Mátíyu 26:20-25, Máaka 14:17-21, Árúku 22:21-23

21 Ísu simásuwena kwenarumbá umbaí tówana séna árai'a simátíme'a sé'a keinárawapinkemba moóráwai kembá namuro-kwáásír'á agaráátinkaniye súwata

22 kwená kwayó-kwáásí moórá-mora-umai méta kwe-naúvínaayaivimba éta nááwantavena siíyó séta

23 kwená kwayó-kwáásí Ísuma kembá arumbá símakowaima Ísuna egwaa'á máyaawanana

24 Sáimoni Pítaa kentávéna aúwánáán-awaame'a éna séna nááwantavai seénó se áísaa uwọ súwa'a

25 avakáá-umai áísaa e'a sé'a Ísóigoo emó sénda nááwa'iyọ séwánana

26 Ísu séna kemó toómbó nompí tu'mái aménaunda-kwaasi kwemán-iyé séna toómbá maimaéna nompímbá tu'mái mindá'á Sáimoni Isakérióti ááninko áwí'a Yútásimba amúwana

27 mintómbá mayówana Sáátáánigo kwenarumpimbá iyúwana Ísu simáména séna emó ónáe sindai'a maaránka'a uwó Ísu súwasa

28 toómbó kwénaapa'o máyón-kwaasi Ísumo sún-ainkona ááimba íma ísámai kawer-umbá

29 sésa Yútási óntanka'a tavíkówaintavena Ísu séna ímo óísambo makáan-kwaasi évaka'a timiyó Ísu siyé sésa tanómbo káúvón-kanaaratavai sésa toómbá meéyán-uwọ Ísu siyé suwaná

30 Yútási Ísumo amún-tomba maimaéna avekáán-umai máápa'a kumúwana túnkuraiye.

aúná-amaambo simátímakain-kwasai.

31 Yútási máápa'a kumúwana Ísu séna ívé'a kwaási úrandako súwí'a anómbo umái kwévaarisana kesí mayáígómá Áánútu áwí'a anómbo umái kwévaariye.

32 kesí mayáígómá Áánútu áwí'a anómbo intembá ívé'a Áánútu kesúwí'a anómbo íníye.

33 kesí iyámpóiyono. sáwíyanka'a kesé mé'a tiyúwáana'a sivakáá ónááowe. Yútaa-kwaasiyave'o á'o simátíme'o súndantemba kentávé'a sé'a iyóndara'a íma kanaán-umai iyónááowe.

34 aúná-amaamba simátíména'a kesirumbó timúndanten-umai moórá-mora-umai kentirumbá tíméro.

35 moórá-mora-umaimo kentirumbó timíyasamo ésa tuwánésa sésa Ísuna kwayó-kwáásín-owe sénááowe Ísu siráíye.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:31-35, Máaka 14:27-31, Árúku 22:31-34

36 Ísu simásuwowana Sáimoni Pítaa áísaa éna séna Ísóigoo náávara iyíníyono súwana iyóndara'a ívé'a íma sínaaemba kwaráníyompo aáno sínaaemba kwaráníyone súwana

37 Pítaa séna Ísóigoo nóintavaiya ívé'a íma ánaaemba kwaránaumnó. íma pó'a áwa'naa umai púwónana kawé'á íníye súwana

38 Ísu séna áwa'naa umai puwónaumnemo sénda kemá árai'a simáme'a sé'a kokórigomo ímo ááimo siráindara'a

kaumborá'á kentávái séma íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu siráíye.

14

Áánútunopa'a iyónááon-amba kemá úne Ísu siráin-kwasai.

¹ Ísu simásuwena simátimena séna kentirumbá íma sáwí'a é'a íma anón-imayaa oró. Áánútuwe aráápamai mé'a kesé aráápamai máéro. kenti imáyáa Áánútumpa'a tuwé'a Áánútuna imáyáa é'a ánivo kesí imáyáa oró.

² kesivoná naaópa'a sáwíva'-maru'a kwéariye. ímo mirámó uráinkakai íma simátimusino.

³ kemó iyúnda kenti maru'á uto'mayaa umátinkanae'a iyúne. usauwé'mae'o kunti'mae'o iyónnda kemó máyaundara'a uménaaowe. mirá ona'á kesé ménaaowe.

⁴ kemó iyúnda-amba á'a awánaawe súwana

⁵ Tó máasi simámena séna anóndakoo emó iyónnda-naopa'a íma awánáúmne. nááraumai minámbá awánanaumno súwana

⁶ Ísu séna Áánútunopa'o iyónááon-amba kemá úne. kemá áraikona ááimba úne. kemá maí'mai'a ónááowaina ááimba úne. kesivoná naaópa'a íma úwoi iyónááomba pó'a kemá minámbá únda pó'a iyónááowe.

⁷ kesí ááimbo kwésuwanekai kesivombá awánaasino. ívé'a kwéawanaawe súwana

⁸ Vírípi séna anóndakoo enavombá agaráásínkénanaya kentáá kanaa íno súwana

⁹ Ísu séna ayáátáaka'a keséma máyaundanivo emá kesí ááimba íma kwésuwanaane. kesí ááimba suwánaawaima kesivombá á'a kwéawanaavo nóra isa enavombá agaráásinkaaó seénó.

¹⁰ kemá kesivoé tarúmai máyaunana kesivomá kesé tarúmai máyáíye. mináíntávé'a áraire seró. íma kesí imáyáavinkemba súmpo kesivomá kesé ména kwená mayáímá isa'á súne.

¹¹ kemá kesivoé tarúmai máyaunana kesivomá kesé tarúmai máyáimba pó'a mináíntávé'a áraire seró. ímo mirámó sé'o é'a kesí mayáímá awáné'a sé'a árai'a kwíyómpakemba Áánútunopakemba kunkáíye seró.

¹² árai'a simátime'a sé'a kentávé'a árai'a Áánútunopakemba kunkáíye síyawaima kemó úndantembayai miwígwará'á mayánááowe. kesivonópa'a iyé'a Áánútun-amamba ai'maráándayavena miwítí mayáígó kesí mayáígómbá usáyaaitaníye.

¹³ kesí imáyáamo é'o sísa íya'o é'a mirá ónaumpo kentávé'a ísámai kesivo áwí'a mósá maránááowe.

14 kesí imáyáamo é' o sísaa íya' o é' a kemá mirá ónaumne Ísu siráiyé.

Áánútun-amamba ai'máráanana kumíníye siráin-kwasai.

15 Ísu mináimbá simásuwena séna kentirumbó símakaambo é' a kesáái ísámai kawé'á ónááowe.

16 kesivombá áísaa onaná karáá'á tutinkáníwaimba ai'maráinana kumbéna kesé aasiyaasi maí'mai'a íniye. kwemá áraikona ááimban-iyé.

17 marapá-kwáásí kwembá íma awánésa kwenáái íma ísáamba pósa íma kanaán-umai sésa kesé tamaiyó sevó kesé ména kentirumpimbá maí'mai'a imbá pó'a kwembá kwéawanaawe.

18 sáwíyanka'a tiyuwáúndanivo íma megusaamó ontembá ónááovo usauweránáumne.

19 sáwíyanka'a marapá-kwáásí kembá íma suwánanaaombanivo keinárawa'a ókwara'a suwánanaaowe. kesé ménaunda pó'a kemá aúnái'a umái ménaaowe.

20 minkánáámá tínimba pó'a sé'a árai'a avowáe ména kesé máyáísata kwesé máyaumne mirá sénááowe.

21 kesááimo taagwiyavésamo kawé'ó kwéowai tirumbá kwésimewe. tirumbá simíyawaima kesivoé kesé sirunkái timéyauye. kesirumbó timúndawaiyavaiye simái avora'á paárumai ménaumne súwana

22 Yútási Isakéríóti aráámáómá áwí'a Yútási séna Ísóigoo nóintavaiye séwa úwoi-kwaasiyavaiye simái íma avora'á paárumai ménaumne seénó. kentááyáváiyé simái avora'á paárumai ménaumne seénó súwana

23 Ísu séna tirumbá símakaawaima kesáái ísámai kawé'á íyana kesivomá arumbá miwí timínakai kesé kesivoé miwísé kumbéyauye.

24 kesáái ísámai íma kawé'á kwéowai tirumbá íma símakaawe. súnda-aimba íma kesí imáyáavinken-aimbanivo kesivo si'mákaiwaina imáyáavinken-aimban-iyé.

25 kesé máyaundara'a mináimbá kwésimatimune.

26 ánivo kesivomá kwenamambá kentí karáákómbá ai'maráinana kumbéna kesí anondá éna amápa-tantaa'a agaráátinkena súnda-aimba timína'a tááka'a maránááowe.

27 tiyuwé'a paru kwéumatinke'a kentirumbó kwempa'ó marái-yántáá'á kwétimune. marapá-kwáásí íma kwétimewa'anivo kesirumbó kwempa'ó maráúndantemba miráumai kwétimune. mindáyavena kentirumbá íma sáwí'a éna íma táá'a kaíno.

28 tiyuwáandanivo kentópa'a usauweránaumnemo súnda á'a kwéjsaawe. kentirumbó símakaambo é'a kesivonópa'a iyóndayave'a aamoí ónááowe. kesivomá kembá usáyaaitaraintavaiye simái aamoí ónááowe.

²⁹ íma paáruraisa'a simátimunda póna paárína'a kentáv'é'a sé'a árai'a siráiyé sénááowe.

³⁰ Sáátáánigo maambárará'á sáwí-kawaana'a kwétimba pó'a íma ayáátáaka'a aaimá simátimundanivo kwená asir-ayánkó íma kembá tátoraniye.

³¹ kesivomá simásímakaimba mirá únda suwánésa sésa avowámbá arumbá ámakaiye sénááowe. usásinaiyata konó Ísu siráiyé.

15

árai'a ándáma kemá úne Ísu siráin-kwasai.

¹⁻⁵ Ísu simátimena séna árai'a ándáma kemá úne. kesivomá minándará'á tavíkáiwaiman-iyé. ándáma kemá úne. ándágo amaimá kemán-owe. ímo arambó iyáínda-amaimo éna ayááisiyuwaniye. arambó iyáínda-amaimo éna ayááe'marainana aráságáyó agaimái arambá iyániye. ayááe'maraintemba simátímakaunda-ainkoma mirá kwéena tirumbá arupí kwéiyé. kesé tarúmai maíya'a kemá kempá'á tarúmai máéno. amaiyé su'maigomo éna íma arambá iyániye. mirámó intembá kesémo ímo tarúmáimo maíyambo éna íma arambá iyániye. kemá kesé tarúmai máéna'a pó'a kesémo tarúmáimo maíyawaimo é'a sáwívar-aramba imái ménaaowe. kembó ivá'ó siyuwésamo ésa íma arambá imái ménaaowe.

⁶ amaimó ayááisuwainda-amaimo aáyánkáíndamo éna aú'mái agaisuwániye. kesémo ímo tarusíyawaima mirá íníye.

⁷ kesémo tarúmáimo maíyawai kesááimo kentirumpimbó táto'maraiyawaima áisaa íyana póna mirá umátinkaniye.

⁸ sáwívar-arambo imáimo maíyan-kwasimo tuwánésamo ésa sésa Ísu arááima kwáráan-kwasin-owe síyana kesivo áwíkomo éna anómba íníye.

⁹ kesivomó arumbó símakainten-umai kesirumbá kembá kwétimune. kemó é'a misírúntáváiye simái máéro.

¹⁰ kesivoná amáámbo ísámai kwenaruntaváiye simái máyaundantemba kesí amáámbo isé'o é'a kesiruntaváiye simái ménaaowe.

¹¹ mináimbá simátímakaunda pó'a kesí aamoi-yántáákó kentirumpimbá anómba kwáyaina'a aamoí umái máéro.

¹² kesirumbó timúndantemba moórá-mora-umai tirumbá tíméro. mindá kesí amáámbo kwétimune.

¹³ kentí kwaásiyavaiye simái kwétuwa'naa-e'a puwónáe sésamo puwíyamba íma moórá-aimba simái usáyaaitamai tirumbá timénááowe.

¹⁴ kesááimo isémáyayawaimo é'a kesí kwaási-i'a ónááowe.

¹⁵ anón-kwasigona kwayó-kwáási anóndakona mayái íma awánaraambanivo kwenávárawaisai kwená mayái

awánaraawe. mirámó ontávé'a pó'a kesivomó amápar-aimbo simásimakaimba simátimunda pó'a íma kesí kwayó-kwáásiyé sendá kesívárawaisaiye sénaumne.

¹⁶keinárawa'a íma kembá ításinkaawa'a kemá keinárawa'a ítátinkaunda pó'a kwégwe'a asirayán-árámbá koimái sáwívase umái máéro. kesí imáyáamo é'o kesivompá'ó áisaa íyanamo éna mirá umátinkaniye.

¹⁷moórá-mora-umai tirumbá tíméro sé'a mirán-amáámbá simátímakaumne Ísu siráiyé.

marapá-kwáásí tíyámba umátinkaraan-kwasai.

¹⁸Ísu mináímbá simátimena séna marapá-kwáásímó keinárawatavesamo tíyambo umátinkaiya'o é'a tááka'a maré'a sé'a aiva'á kentáásí Ísóigomba áyámba umánkaraawe sénááowe.

¹⁹kemá marapá-kwáásívinkémbá kembá ítátinke'a kendéin-owe súnnda pósa marapá-kwáásí tíyámba kwéumatinkaawe. kembó úwoimo marapá-kwáásímó onkákái kentávésa sésa kenkáán-kwáásín-owe sésa tirumbá tímésino.

²⁰kwayó-kwáásí miwítí anón-kwaasigomba íma usáyaaitaraawemo súnnda imáyáama oró. kentí anóndako únasa pósa marapá-kwáásí aká'áámba simásinkesa sáwí'a umásínkáanten-umai keinárawa'a aká'áámba simátinkesa sáwí'a umátinkanaaovo kesááima isámai kawe'á iyawai kentááima isánááowe.

²¹keinárawa'a kesí kwaási-i'a ombá pósa marapá-kwáásí aká'áámba simátinkesa sáwí'a umátinkanaaowe, si'mákaiwaimba íma awánaamba pósa sáwí'a umái mirá ónááowe.

²²kemó ímo kusimátimundarakai marapá-kwáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á kwáísino. kusimátimunasa miwítí sáwí-imayaama ivá'á túwááraamba íma ivá'á túwáawana úwoi kwáyáiyé.

²³tíyambo masinkáiyawai kesivonkwará'á tíyámba kwéumankaawe.

²⁴kemó ó'owimo usáyaaitamaimo ímo ó'on-o'om-bayaimo mayáúndarakai marapá-kwáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á kwáísino. kesí mayáímá awánésa kenté kesivonté tíyámba kwéumasinkaawe.

²⁵Áánútun-ai aúváívimba agaimaréna séna úwoiyavesa kembá tíyámba kwéumasinkaawe siráinka'a póna mináímbá ívé'a kwévaariye.

²⁶kesivonópa'a iyé'a kentí karáá'á tutinkáníwaimba ai'maráanana kesivonópakemba kwenamankó keinárawate kumbéna kwemá áraikona ááinda'a póna kentávéna amápa-tantaa'a kusimátiminiye.

27 kemó mayáímó ááimbo asááwándarakemba á'a suwánaraamba pó'a kentáváígwará kesí mayáiyáváígwará'á simátímapa'a kónááowe.

16

1 naaémba kesááiyave'a íma asiramái mé'a siyúwáavo sé'a mináímbá kwésimatimunda imáyáa oró.

2 naaémba marapá-kwáásímó keinárawatavesamo mono'-náúmpákémbá kwatuwánáemo sénááomba mindáyavesa sésa Ísuna kwayó-kwáási tinkamiyawai Áánútuna mayáímá kwémayaawe kampa'á sénááowe.

3 kenté kesivonté íma suwánaamba pósa miráumai sáwí'a umátinkanaaowe.

4 ívé'a mináímbá kwésimatimunda póna mindá paárína'a tááka'a maré'a sé'a simásimakaimba kwévaariye sénááowe. mindáyave'a kwésimatimune Ísu siráiyé.

Áánútun-amanko mayáímá kwémayain-kwasai.

Ísu simásuwena séna keinárawate máyaunda pó'a mináímbá íma simátímake'a

5 si'mákaiwainopa'a iyóndatavaiye sé'a ívé'a simátímakaana'a náávara iyónó sé'a íma sísa owa'á

6 iyónaumne súnda-aimbo ísááwana tirunkó umbaí taisa'á pó'a náávara iyónó sé'a íma sísa owe.

7 árai'a simátíme'a sé'a ímo iyúndarakai kentí karáá'á tutinkáníwaima íma kúmísino. iyé'a kwembá ai'maráanana keinárawate kumbéna kawe'á umátinkaniye.

8 kumbéna marapá'á máyáan-kwaasi kentí sáwí-imayaagona ááimba agaráátinkaniye. arupímo umáímo maígona ááimba agaráátinkaniye. Áánútumo aavimbó maitinkáníwaina ááimba agaráátinkaniye.

9 kesááiyavaimo ímo áraire síyawaiyavena simátimena séna kentí sáwí-imayaa úwoi kwáyáiyé síníye.

10 kesivonópa'a iyúnda íma suwánanaaomba póna kentí karáá'á tutinkáníwaima arupí umái ménaaomba kuna-garáátinkaniye.

11 maambárará'á sáwí-kawaana'a á'a aavimbá mayánkaraimba póna Áánútu aavimbá maitinkáníyema simátiminimbaniye.

12 sáwívar-aimba simátimusina umbai-áímbá pó'a ívé'a íma kanaán-umai isánááomba pó'a naaémba isánááowe.

13 Áánútun-amankoma kumbéna amápa-tantaatavena árair-aama va'mái simátiminiye. íma kwená imáyáavinkemba simátiminivo simámakain-aimba simátimena aáonomo paárinin-tantaa'a simátiminiye.

¹⁴ sùnda-aimba simátiminana kesúwí'a anómba íníye.

¹⁵ amápar-aintomba kesivondéimá mindá kendéimán-íye. miráumai sé'a simámakaunda-aimba Áánútun-amankoma simátiminiye Ísu siráíye.

tirumbá umbaí tamái naaémba kawé'á uráin-kwasai.

¹⁶ Ísu simásuwena séna sáwíyanka'a íma suwáné'a aáno suwánanaaowe súwasa

¹⁷ kwená kwayó-kwáásívínkémbá évakarawai sésa kesivonópa'a iyúnda pó'a sáwíyanka'a íma suwáné'a aáno suwánanaaowemo simbá nóintavaiya kwésiyo.

¹⁸ sáwíyankaremo simbá mináínkóná ááimba íya kwéisaumne. nóintavaiye séna kwésiyo suwaná

¹⁹ Ísu miwí tuwánarena áísaa ónáe kwéuwana simátimena séna sáwíyanka'a íma suwáné'a aáno suwánanaaowemo sùnda-aintave'a keinárawa'a ávááraumai kemó sùnda-aintave'a ísámae kwénaaowe.

²⁰ árai'a simátime'a sé'a keinárawa'a ivi'á táiyasa marapá-kwáásí aamoí ónááombanivo kentirumbá umbaí tamái mé'a naaémba kentirumbá etóyói ónááowe.

²¹ moórá-ininkomo iyámpóimo maránkarainda-kanaama tíanamo éna áí'o kwéuwanamo maránkaraintavaiye séna ísámai umbaí táinana naaémba miníyámpói awánéna aamoí umánkaniye.

²² mirá ontembá kentirumbá ísámai umbaí té'a naaémba suwáné'a aamoí ónááowe. aamoimó íi-yántáá'á íma maitiyuwánááowe.

²³ minkánáá tína'a íma sísaa ónááovo kesivombá áísaa iyamba kentávé'a ísámai áísaa iyantavena póna mirá umátinkaniye.

²⁴ kesivombá íma áísaa uráavo ívé'a kentávé'a ísámai áísaa iyamba mirá umátinkainana kentirunkó anómba aamoí ína'a máero Ísu siráíye.

marapá-tántáá'á Ísu usáyaaitaraiye siráin-kwasai.

²⁵ Ísu simásuwena séna kwántámai-aimba simátimunda pó'a naaén-kanaama tína'a kesivon-áái paárumai simátimenaumne.

²⁶ minkánáámó tína'a kesí imáyáa ontávái kesivombá áísaa íya'a kemá íma áísaa onaná

²⁷ kwemá úwoi tiména kwenarumbá tímakaintavena póna úwoi timíníye. kentávé'a sé'a Áánútunopakemba kunkáíye sé'a tirumbá símakaantavena kesivomá arumbá tímakaiye.

²⁸ kesivonópakemba marapá'á kumbáyaunda pó'a ívé'a marapá'á tuwé'a kesivonópa'a iyónaumne Ísu súwasa

²⁹ kwená kwayó-kwáásí sésa ívé'a íma kwántámai-aimpinkemba sémpo avorató kwésimasimene.

³⁰ kesáámá séta áisaa ónáisaye íma súnayaama emá ísaraandana'a po paárumai kwésene. miráyá séta Áánútunopakemba kunkáane kwésune suwaná

³¹ Ísu séna kentáv'é'a Áánútunopakemba kunkáiyé sembánivo

³² sáwiyanka'a siyuw'é'a kentí naaó'-nao'a kóyáwé owa'á keyáá maúsina kesivomá kesé máyáiyé.

³³ mináímbá simátimunda pó'a kesé tarúmai mé'a aanoumai kwempa'á máéro. marapá-kwáási aká'áámba simátinkesa sáwí'a umátinkanaaombanivo marapá-tántáákwárá kwaásigwara'a usáyaaitaraunda pó'a kentirumbá aamoí umái ménaaowe Ísu siráiyé.

17

Ísu kwená kwaásiyavena ísámai Áánútumpa'a námúnaa siráin-kwasai.

¹ Ísu simásuwena kwíyómpa'a awánéna séna kesivoó minkánáámá kwétiye. kesúwí'a anómba ina'á enáwí'a anómba umánkáano.

² amápa-kwaasi tavíkáundayavai asirayámbá símakaanda pó'a símakaanda-kwaasi aúnái'a umái maí'mai'a umátinkaunda mindáyavai kesúwí'a anómba ina'á enáwí'a anómba umánkáano.

³ eyáama árair-Isoigoma óne. kembá si'mákaandana'a úne. empáré Kempáré tésa kenkáísááima ísááwai aúnái'a umái maí'mai'a kwéowe.

⁴ marapá'á enáwí'a anómba umái símakaanda-mayaima ánásaumne.

⁵ kesivoó maramá íma taróruraandara'a esé máyauyana kesúwí'a anómba kwáyáinka'a po ókwara'a mirán-ínkwáe'a kwésune.

⁶ marapá-kwáásívínkémbá ená kwaási-i'a umátinke símakaandawaima entávái mirándá'á máyáiyé simái paárumatinkaunasa enáái kwéisaawe.

⁷ símakaandayavesa sésa mintántáá'á Áánútu ámakaintantare kwésewe.

⁸ símakaanda-aimba simátimunda kwéisaawe. enópakemba kunkáunda-aimba isésa sésa Áánútu ai'mákaisana kunkáiyé kwésewe.

⁹ miwíyáv'é'a ísámai kwéaisaa-une. marapá-kwáási úwoi-kwaasiyave'a íma áisaa úmpo símakaanda-kwaasi ená kwaasiyave'a ísámai kwéaisaa-une.

¹⁰ ená kwaási kesí kwaásiman-owe. kesí kwaási ená kwaásima ésa kesúwí'a anómba kwéowe.

¹¹ marapá'á íma máénda enópa'a iyóndanivo miwímá marapá'á ménaaowe. kawé-késívóo miwírá'á emá taviyénda

pósa Áánútumbo ááyaan-kwaasi-i'a umái ménaaowe. esé kesémo tarúmaimo maúyantemba miwímá tarúmai ménaaowe.

¹² miwísé mé'a tavíkáunda Áánútumbo ááyaan-kwaasi-i'a umái mésa íma sáwí-amba kwakáawe. ánivo moórawai sáwí-amba kwaránimba póna mináimbá Áánútun-ai aúvávimba agaimaréna siráin-aimba paáriniye.

¹³ enópa'a íma iyúnda marapá'á mé'a miwí tirumpimbá kesí aamoi-yántáákó anómba kwégwaintavai mináimbá kwésimatimune.

¹⁴ enáái simátímakaumne. kemó ímo árai'o marapá-kwáásímó úndantemba miwímá íma árai'a marapá-kwáásímá ombá pósa marapá-kwáásí úwoi-kwaasima tíyámba kwéumatinkaawe.

¹⁵ íma sé'a miwímá marapákémbá kuntiraaó sumpo Sáátáánigo sáwí'a umátínkáivo se taviyiyó kwésune.

¹⁶ kemó ímo árai'o marapá-kwáásímó úndanten-umai miwímá íma árai'a marapá-kwáásímán-owe.

¹⁷ enááima árair-aimba póna tirumpimbá kwáyainasa ená kwaási-i'a umái ménaaowe.

¹⁸ kembó si'maráána'o marapá'ó kunkáundantemba miwímá ti'maráanasa marapá-kwáásívimbá ménaaowe.

¹⁹ miwíyáváiye sé'a enarááíye su'mai kwaráúnda pósa enarááíye su'mai kwaránááowe.

²⁰ íma maankwáásíye su'maiyave'a áisaa e'a sumpo miwí táái isésa kentávésa sésa árai'a Áánútunopakemba kunkáíye síyawaiyavaigwara'a kwéaisaa-une.

²¹ kesivoó áisaa e'a sé'a esé kesémo tarúmaimo maúyantemba miwímá enté kentéva'a tarúmai ménaaowe. miwímá tarúmai máyáamba pósa marapá-kwáásí tuwánésa sésa árai'a Áánútuma Ísumba ai'mákaisana kunkáíye sénááowe. mindáyave'a námúnaavinkemba kwésimamune.

²² esé kesémo mimbórái'o umáimo maúyantemba símakaanda-asirayamba tímakaunda pósa mimbórái'a umái ménaaowe.

²³ emá kesé tarúmai máéna'a kemá miwísé tarúmai máyaunda pósa miwímá tarúmai ménaaowe. marapá-kwáásí mindá tuwánésa sésa Áánútuma Ísumba ai'mákaisana kunkáíye sénááowe. enarumbá símakaandanten-umai miwígwará'á tímakaanda pósa marapá-kwáásí tuwánésa sésa áraire sénááowe.

²⁴ kesivoó maramá íma tarórunonka'a enarumbá siméma asirayámbá símakaane. símakaanda-kwaasi kesé maígwáe sé'a súnnda pósa kesí asirayámbá awánanaaowe.

²⁵ kesivoó arupínako óne. marapá-kwáásí embá íma kwéawanaambanivo kemá awánáúnda símakaanda-kwaasi

kentávésa sésa Áánútuma ai'mákaisana kunkáiwaiye kwésewe.

²⁶ entávái mirándá'á máyáiyé simái paárumatimunasa enarumbó símakaandantemba miwí tírumbá simíya'a miwísé ménaumne. entávái mirándá'á máyáiyé simái paárumatinkare'a paárunte kónaumne Ísu námúnaavinkemba mirá siráiyé.

18

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mátíyu 26:47-56, Máaka 14:43-50, Árúku 22:47-53

¹ Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé Kítáróni-nomba kóaatésa taai-kanáágúnévimbá komáyówana

² Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé mintái-kánaágúnévimpá'á kóyo untavéna Yútási Ísuna kuntaru-kwáásí mintái-kánaágúnévá'á awánéna

³ mivá'á kúmba áamáán-kawaa-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé i-kwáásígwará mono'-nánkár-í-kwáásígwará'á ti'márówana Yútási tí'maena taánasatagwara ányatankwara'a maimaésa oómbá to'maésa mintái-kánaágúnévá'á kumbá

⁴ Ísu kwenópa'o tínín-tantaakomba awánéna kwená kwaásivinkemba usásinena miwí túrampa'a koména tísaa ena séna nááwana avakáá-íya kwéoo súwasa

⁵ Ísu Násáretivakewaintaveta kwéavakaa-une suwaná miwántávé'o sembá kemá úne súwana Yútási Ísuna kuntaru-kwáásímá póna miwísé máyomba

⁶ kemá úne Ísu súwasa miwí tayauwéropa'a tanaambá vowaná

⁷ Ísu moórágwara'a tísaa ena séna nááwana avakáá-íya kwéoo súwasa Ísu Násáretivakewaintaveta kwéavakaa-une suwaná

⁸ Ísu séna á'a simátimunda maandá kemá úne. kembó sivakáá ontavé'a maankwáásí étinkaiyasa koró Ísu súmba

⁹ Áánútuntavai siráimba símakaanda-kwaasi íma sáwí-amba kwakáawe sirónka'a póna paárumai mináimbá súwana

¹⁰ Sáimoni Pítaa taánasatama ámúrandavinkemba taú'maena aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásí áá'a agáúsuwomba minkwáyó-kwáásígó áwí'a Márakáasi kwenáá'a agáúsuwowana

¹¹ Ísu Pítaantavéna séna ená taánasatama ámúrandavimba kwiyuwó. sí'a índai'a umásinkanaaombanivo kesivoná mayáímá íma tuwánáúnda pó'a mirámá ónaumne Ísu siráiyé.

Ísumba áí'maesa Ánásinopa'a máánkaraan-kwasai.

12 Ísu súwasa i-kwáásiyé miwítí anón-kwaasiye mono'-nánkár-í-kwáásiyé Ísumba táto'mai ayáánka'a asááúmaesa

13 áí'maesa aiva'á moórá-kawaana'a áwí'a Ánásinopa'a máánkówana kwemá Káyavaasi aísáánkoma póna minkánaámá Káyavaasima aiva'-mónó-káwáánákómá póna

14 ááéma simátimena séna Yútaa-kwaasi amápa'a púwóvo séna moóráwai puwíniye siráiwaina aísáánkonopa'a máánkaraawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

15 máánkówasarai Ísuna kwayó-kwáásírái moóráwai Sáimoni Pítaawe moóráwaiye Ísun-ánaeemba kwa'maésarai kuyambá aiva'-mónó-káwáánákó moóráwaimba awánuwuwana aaimá ísópa'a Ísumba ánkaroopa'a umáyowana

16 Pítaa aan-taaréivimbá máyowana aiva'-mónó-káwáánákómá awánówaima usauweréna ontará'óarákwiron-arasigontavena simámuwana ontá tiyánkówana Pítaamba áí'maena usáverowana

17 minárásígó Pítaamba awánéna áísaa ena séna minkwáásígóná kwayó-kwáásiyá'ono súwana Pítaa séna a'áo ke ó'on-kwaasi úne súwasa

18 táúgwitavesa ésa mayái-kwáásiyé i-kwáásiyé iramá agaimarésa tiyáámba kwégauvuwana Pítaa mináimbá simásuwena irará'á koména ayáámba kauráiyé.

*aiva'-mónó-káwáánákómá Ísumba áísaa uráin-kwasai.
Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Árúku 22:66-71*

19 Pítaa irará'á kwégauvuwana aiva'-mónó-káwáánákómá Ísuntavena séna simátímakaanda-aimba simásimiyo. ená kwayó-kwáásiyávái gwará'á simásimiyo súwana

20 Ísu séna Yútaa-kwaasiti anóm-bono'-naumpare sáwíyam-bono'-naumpare simáti simati eémáyaunda avora'á seémáyaunda íma aúpa'á simátimakaumpo

21 nóintavai kwésisaa-ono. kesááimo ísaraqawai tíśaa inasá simátimakaunda-aimba ísaraamba pósa sénááowe súwana

22 mono'-nánkár-í-kwáásígó Ísumba tuvuwéna séna aiva'-mónó-káwáánákómó simpímbá íma mirá siyó súwana

23 Ísu séna sáwí-aimbo súndarakai misáwí-áimbá ááéma avora'á ísinó. kawer-áimbó súndayavai nóinkakena sínkamono súwana

24 Ánási ai'marówasa ayáámpinken-anda íma ayútuwesa mindánankwara'a áí'maesa Káyavaasi aiva'-mónó-káwáánákónopa'a máánkaraawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiman-iyé siráin-kwasai.

Mátíyu 26:71-75, Mááka 14:69-72, Áríku 22:58-62

²⁵ aiva'-mónó-káwáánákónópa'a Ísumba máánkówana Pítaa irará'á ména ayáamba kwégauvuwasa irará'ó máyón-kwaasi áisaa esa sésa egwárará minkwáásígóná kwayó-kwáásí oónó suwaná mináimbá umémpa'a tuwéna séna ke ímaniye súwana

²⁶ aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásí Pítaantavena séna emá minkwáásígóe taai-kigáúvá'á máyaaya'a tuwánaraunda áraira súno séna Pítaama áá'a agáúsukowai akún-ándarákéwáímá súwana

²⁷ Pítaa moórágwara'a séna ke ímaniye súwana kokórigó áái siráiyé.

Ísumba áí'maesa Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Áríku 23:1-5

²⁸ kokórigó áái súwasa irataró'a Káyavaasina naaúmpakemba Ísumba áí'maesa kámááni-anondakona pááimpa'a máankesa sésa íma Yútaa-kwaasiti naaúmpa'an-ivo ó'on-kwaasiti naaúmpa'a iyéta tíyótaasa í-tánómbá íya náúnavaíyaawe sésa íma iyúwana

²⁹ Áró máani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátí kunákárúwena kuntísaa ena séna minkwáásí nóinkakena aavimbá mayankánae séo súwasa

³⁰ ímo sáwí'o uráinkakai íya áí'maeta túsino suwaná

³¹ Páírátí séna keyáárika'a áí'mae'a kentí amáámbo makénten-umai simánkáaro súwasa miYútáá-ánón-kwáásí sésa Áró máani-kamaani-kwaasi moóráwaimbo tuvú'máímo utaiyáavái aambá áúntukaawe sumbá

³² ááéma Ísu simátimena séna taaira'á mói sínkamiya'a puwónámne siráin-aimba paárúwasa áí'maesamo kumbá mináintávésa uwaná

³³ Páírátí naaúmpa'a kuntauweréna iyéna Ísumba ááyena séna emá Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana

³⁴ Ísu séna ená imáyáavinkena sísaa ó. kwaási simámakaawa sísaa oónó súwana

³⁵ Páírátí séna kemá íma Yútaa-kwaasima úne. ená kwaásiye mono-kawáá-kwáásíyé áí'maesa kesópa'a tiráavo norá ónasawa'iyó súwana

³⁶ Ísu séna kemó kawáái'o úndama íma marapá'á kwáyáiyé. kemó kawáái'o úndamo marapá'ó kwáyáinkakai kesí kwayó-kwáásí áái'a tíyáásino. Yútaa-kwaasi kembá tátoraavo sésa áái'a tíyáásino sésa tátokaawe. kemó kawáái'o úndama íma marapá'á kwáyáiyé súwana

³⁷ Páírátí áisaa ena séna kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne. mindáyave'a marapá'á kumúnana masínkaraimba

pó'a arupí-aimba kwésimatimune. arupí-aintavesamo
 aamoimó owái kesááima kwéisaawe súwana
³⁸ Páírátí séna nói-aina arupí-aimban-iyó siráíye.

Ísumba aráá'a tuvúwóro siráin-kwasai.

Mátíyu 27:15-31, Mááka 15:6-20, Árúku 23:13-25

Páírátí simásuwena kunákáruwena Yútaa-kwaasitavena
 séna kwemó sáwí'o uráimbo simásímakaamba avakáá únda
 íma isáúmpo

³⁹ tíyótaasa í-tánón-kánáá tintembá moórá-kwaasi
 ááyaawa'a ándávakemba ayúrankaundantemba minkánáámó
 tinká'á Yútaa-kwaasiti kawáánará ayúrankanaumno tísaa
 ena súwasa

⁴⁰ anónka'a sésa ímanivo kwembá íma ayúranke
 Párápásimba ayúrankaao suwaná Párápásima ááite tiyéna
 umóyánté in-kwáásímán-íye sésa kwembá ayúrankaao
 siráawe.

19

¹ suwaná Páírátí i-kwáásí simátimuwasa Ísumba áwí-
 andanei áwírúku'-nesa

² anón-kwaasiti kánumo'an-íye sésa áwí-andama owepamáí
 Ísu a'nómpímbá kuvérankesa naaeyayán-únánkwátóí anón-
 kwaasiti unáánkwátóíman-íye sésa umánkesa

³ kanaaráá'a ankésa moórá-mora-umai kwenópa'a tésa
 sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'á óne sésa tiyáándeí tuvúto'na
 uráawe.

⁴ tuvúto'na uwaná moórágwara'a Páírátí kunákáruwena
 amápa-kwaasiyavena séna maísáaro. íma sáwí'a uráintave'a
 áí'mae'a túranka'a máankaraana'a awánaaro. íma sáwí'a
 uráíye súwana

⁵ Ísu kunákáruwena a'nómpímbá áwí-andagwara
 naaeyayán-únánkwátóígwara'a kunákárúwowana Páírátí
 simátimena séna minkwáásígómbá awánaaro súwasa

⁶ mono-káwáá-kwáásíyé mono'-nánkár-í-kwáásíyé
 awánésa anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno
 suwaná Páírátí séna kwemá íma sáwí'a uráimba pó'a
 kemá íma tuvuwónaumpo keinárawa'a áí'mae'a taaira'á
 máyuvuwo súwasa

⁷ Yútaa-kwaasi sésa kwemá séna Áánútu áánimba
 úne seémáyaimbanivo kentáásí ámaánkoma séna mirámó
 síndawaimba tuvuwíyana puwíno símakaampimba póta
 tuvuwónaumne suwaná

⁸ Áánútu áánimba úne siráin-aimba Páírátí isówana
 ávááraumai áá'a kówana

⁹ naaúmpa'a kuntuweréna umaéna Ísumba áísaa ena séna
 náávakewaiya'ono súwana Ísu iséna íma aaí súwana

10 Páírátí séna kemó áísaa únda nóra se íma aai kwéseno. kemó aaimó senasamó ésa ayúrankanaaowe. kemó senasamó ésa taaira'á tuvuwíyama puwíníyone. minásíráyámbá tokáumne súwana

11 Ísu séna Áánútumo minásíráyámbó ímo ámakainkakai íma toráasino. Áánútu ámakaiwo sí'maenamo enká'ó másínkaiwaina sáwí-mayaigoma ená sáwí-mayaigomba usáyaaitaraiye siráiyé.

12 Ísu súwana Páírátí mináímbá iséna séna nóra'iyo ke minkwáásí ayúrankanae'a kwéune súwasa Yútaa-kwaasi anónka'a sésa emó ayúrankemo éma íma Árómáani-kamaani-aiva-kawaanakona kwaási-i'a kwéone. Ísu séna kemá kawáánákómá úne siráintavai Árómáani-kamaani-aiva-kawaanakomba usáyaaitanae siráintavai mindáyavaiye séma íma ayúrankaao suwaná

13-14 Páírátí mináímbá iséna Ísumba áí'maena máápa'a óntan-ayaumá kwáyom-barupa'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba áwí'a Kápata-marupimba kumbéna aavimbá maitínkarom-barupa'a kumbéna Yútaa-kwaasiyavena séna kentí kawáánákómán-iye súwana tíyótaasa í-tánón-kánáámá aaváyaaraamba tíniye úwana ívékaamba kwáyá'wái sáwíyanka'a tíniye úwana Páírátí Yútaa-kwaasiyavena séna kentí kawáánákómán-iye súwasa

15 Ímaniye sésa anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná Páírátí tísaa ena séna kentí kawáánákómbá taaira'á tuvuwíyane'a kwéowe súwasa mono-káwáá-kwáásí sésa Árómáani-kamaani-aiva-kawaanako kweyááma kentáásí kawáánákómán-iye suwaná

16 Yútaa-kwaasi tááigo usáyaaitontavena Páírátí séna Ísumba taaira'á tuvúwóro séna tímakaiye.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Árúku 23:26-43

17 Páírátí tímúwasa i-kwáásí Ísumba áí'maesa taaimá tuvuwónááon-taima kwenká'á ámúwana áúgwaata'maena tuvuwónááon-ayampa'a kúmba mináyámparé sésa áwí'a a'nómayaampare Yútaa-kwaasi tááivinkemba Kórígótaavare mináyámpá'á kúwasa

18 taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmaresa kae-kwáásírái Ísuna évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmaresa Ísumba avumpimbá tuvúsúmarowana

19 Páírátí kwená mayái-kwáásíyávéna séna Ísu Násáretivakewaima Yútaa-kwaasiti kawááná'an-iye sé'a agaimái taaira'á aráápamankaaro súwasa

20 kaumbo-kwáásí tááivinkemba Yútaa-kwaasi tááivinkenkwara Áróamáni-kwaasi tááivinkenkwara Kíríkikwaasi tááivinkenkwara'a agaimái aráápamankarowasa sáwíva-kwaasi awánomba tuvúwún-ayampa'a anón-daopa'a egwaa'á kwáyontavai sáwíva-kwaasi mináúvámá awánésa táámpamai Ísówasa

21 Yútaa-mono-kawaa-kwaasi Páírátintavesa sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'án-iyé íma mirá simái agayáámpo kwemá séna Yútaa-kwaasiti kawááná'á úne mirá simái agayaaó suwaná

22 Páírátí séna á'a agaimakáumne siráiyé.

23 i-kwáásí Ísumba taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmaronka'a kwená unáánkwátói maimaésa éiyainka'a taaímbaresa moóra-mora-i-kwaasi éiyain-kwaasi minúnánkwátói maimaésa moóra-ampaanta paákár-únánkwátói íma arúmakon-ampaantama maimaésa sésa

24 tararáivo séta aávéiya kwétiyaananaya náawa usáyaaitena mayániyo sumbá Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna

kesí unáánkwátói taaímbai maimaésa moóra kesí ampaantarátávésa aávéima tiyaráawe sirónka'a pósa i-kwáásí mirá uráawe.

25 i-kwáásí mirá uwasá Ísuna kwaasi taaira'á tuvúkón-taigona ááimpimbo máumba Ísumba anówa úwana kwenáunko Kóropasi awainínkó áwí'a Máriaa úwana Mágátáraa-naopaken-ininko áwí'a Máriaa úwasa miráumai-inimba taaigoná ááimpimba máyówana

26 Ísu kwenanówamba awánéna kembá Yónimba suwánéna anówantavena séna mindá enáánimban-iyé séna

27 kentávéna séna mindá enanóman-iyé súwa'a isé'a kesí naaúmpa'a móankare'a kárákwiraumne.

Ísuma pukáin-kwasai.

Mátíyu 27:45-56, Máaka 15:33-41, Árúku 23:44-49

28 minkákémbá Ísu imáyáama éna amápa'-mayaima ánásaumne súmba sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba iyátinkaunda-mayai amápa'-mayai ánásasuwaumne séna Ísun-aaí Áánútuna aúvávinkemba paárinintavena Ísu séna nontávái kwésinkaiye súwana

29 ándá-aran-domba ikaa'-nómbá anavéúmpímbá kwáyowana paru-táyánama mindómpímbá tu'maéna oviyentámayopimba kinúvaimaena naínkwáe séna Ísu óika'a mósá marówana

30 Ísu néna séna amápa'-mayaima ánásasuwaumne séna a'nómbá kivaímai avowa ayáámpimba kwenamambá to'maréna pukáiyé.

Ísuna akwámpímbá kwaantáándéi agaivaráin-kwasai.

31 Ísu kweyáárika'a puwúwana Yútaa-kwaasima agándon-kanaama tíyótaasa í-tánón-kánaámá aaváyaaraamba tíniye úwasa pósa sésa agándai-kanaara'a puwíyan-kwaasi taaira'á máévo sésa Páírátinopa'a tésa sésa puwíyan-kwaasi íma úwoi tiyúwéwasa taaira'á máéro. tísamaima ankaisíyasa ááéma puwíyasa taairakémbá marapá'á maitiyúwáaro suwaná

32 Páíráti owé súwasa i-kwáásí Ísuna évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmaron-kwaasi tísamaima koankaisésa

33 Ísunopa'a tumbá á'a pukóntavesa kwenáísamaima íma ankáísúmba

34 moórá-i-kwaasigo Ísuna akwámpímbá kwaantáándéi agaivówana naaegwárá nonkwárá'á kunkáiyé.

35 mindámó awánáúndawaima simátímaKaumne. awáné'a árair-aimba súnda pó'a isé'a sé'a áraire sénááowe.

36 Áánútun-aii aúváivimba agaimaréna séna kwenayáátamba íma ankaisíníye agaimaréna sirónka'a pósa i-kwáásí mirá uráawe.

37 moóráva'a agaimaréna séna kwaantáándéímó agaiváíndawaimba avuwónááowe agaimaréna sirónka'a póna paáruraiye.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Áríku 23:50-56

38 Yósépima Árimátíyaa-naopakewaima Ísun-aii isówai póna Yútaa-anon-kwaasi táároi inkaiséna kwenáwí'a áúyotukomba póna Ísuma puwúnka'a Páírátinopa'a téna séna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana Páíráti séna kanaámpó mayáníyone súwana Yósépi Ísun-auma komayówana

39 Níkótimasima ááéma Ísunopa'a no'wáámba tiráiwai áséi-kwiyumba úm-basawemba anóm-basawemba kae'á maimaéna Yósépimba kóái'maesarai

40 Ísun-auma komaimaésarai ampaantavímbá mináséi-kwíyúm-básáwénkwárá'á asááúmaesarai tésarai Yútaa-kwaasi miráumai utaantembá pósarai miráumai utarááiyé.

41 Ísumbo tuvúkáan-ayampa'a taai-kigáúmá kwáyowana utaráam-buri-aima ímo kwaási utaróm-buri-aima kwáyowasarai

42 agándai-kanaama sáwíyanka'a tíniye sésarai mimbúrí-áímá egwaa'á kwáyontavesarai Ísumba mimpímbá máutaraaiye.

20

Ísuma pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mátíyu 28:1-8, Mááka 16:1-8, Árúku 24:1-12

¹ sontaará'a irataró'a íma sán-karowana Máriaa Mágátáraa-naopaken-ininkoma utamánkaropa'a kwéna koawánómba murí-áígóná óikaken-ontamba maisukówana koawánéna

² isaaiséna Sáimoni Pítaante kenté tasimásimena séna kentáási anóndakon-áuma murí-áívínkémbá maimaésa náávava makááo súwakai

³ Pítaae kesé utamánkóm-buri-aiva'a kónáe sékai

⁴ isaaisékai kówáyamba kemá Pítaamba kóyaaíta kwé'a aiva'á murí-áívímhá kówánda

⁵ kivaire'a ampaantawé su'mai kwáyomba awáné'a íma murí-áívímhá usáverááwánana

⁶ Sáimoni Pítaa téna murí-áívímhá usáverena awánómha ampaantawé su'mai kwáyowana

⁷ Ísu a'nónkákén-ámpáántá moórá-ayampa'a kwáyowana awánówa'a

⁸ murí-áívímhá aiva'á kówándawai usávere'a awáné'a sé'a árai'a pukáimpinkemba usásinkaiye séwándanivo

⁹ Áánútun-aaí aúváívimba agaimaréna séna pukáindavinkemba usásinaniye siráimba íma ísámai kawé'á ówáyamba

¹⁰ kenkáísi naaópakai kuráuye.

Ísu paáruwana Máriaa awánarain-kwasai.

Mááka 16:9-11

¹¹ naaópa'a kówáyana Máriaa murí-áígó óika'a ména ivi'á kwétena kivairena murí-áívímhá awánómha

¹² kae-kwáási kwayán-únánkwátóigwara'a Ísumba utamánkóm-barupimba mésarai moóráwai a'nómpá'á maúwana moóráwai aísamaiva'a maúwana umái máyóyana Máriaa tuwánówasarai

¹³ sésarai menínínkóo nóntavai ivi'á kwétaano suyaná Máriaa séna kesí Ísóigomba maimaésa náávava makááo sé'a íma kwáyáísa'a kwéawanaumne

¹⁴ simásuwena tagwántámai awánómha Ísuma úmbanivo íma aúyówana

¹⁵ Ísu séna menínínkóo nóin-ivira kwétewa nááwana kwéavakaa-ono súwana Máriaa séna taai-kigáúrá'á tavikáiwaima iyé-ímáyáá éna séna emó maimaémo nááva'o maké simásimiyo. komayánáivo súwana

¹⁶ Ísu séna Máriaao súwana mégwantena kwenááivinkemba séna Araponai súmba maanáipínkémbá kwántámai séna kesí Ísóigoo súwana

17 Ísu séna kesivonópa'a iyóndayavai kwéumpo íma tátoraao. kesivárawaisai kosimátíme se kesivo kentivonópa'a iyúne. kesí Ísóigo kentí Ísóigonopa'a iyúne súwana

18 Máriyaa Mágátáraa-naopaken-ininko Ísuna kwayó-kwáásí kosimátimena séna Ísóigomba awánáúmne séna Ísóigomo sún-aimba simátímakaiye.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mááka 16:14-18, Árúku 24:36-49

19 misóntááóná enónka'a Ísuna kwayó-kwáásí Yútaa-anon-kwaasiyavena táá'a kówasa naaúmpa'a umésa ontá umái ítáyuwowana Ísuma paárumai túranka'a ména séna aánoumai máéro séna

20 ayáánarumpin-avigwara akwámpín-ávígwará'á agaráátinkowasa miwítí Ísóigomba awánésa pósa ávááran-aamoj umánkówana

21 Ísu moórágwara'a séna aánoumai máéro. kesivomó si'mákaintemba umái keinárawa'a ti'maráana'a kesí mayáímá komáyáaro séna

22 kwenááma aútimena séna Áánútun-amankomba tíménana kesé méníye.

23 sáwí-imayaamo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáámá ánásaniye. ímo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáámá úwoi kwaíkwai'a íníye Ísu siráíye.

Tómáasi Ísumba awánarain-kwasai.

24 Ísuma paárúwasa kwená kwayó-kwáásí awánasuwonka'a Tómáasi kwááyu-awi'a ávárawaao kwemá ó'opa'a máyomba

25 túwasa simámesa sésa Ísóigoma paárisata awánáúmne suwaná Tómáasi séna ayáánarumpin-avigwara akwámpín-ávígwará'ó awáné'o tátorekai sé'a pukáimpinkemba usásinkaiye súsono súwana

26 avakaeté-no'waamba maisuwésa Tómáasigwarar-umai ókwara'a kwená kwayó-kwáásíyé naaúmpa'a umésa ontá umái ítáyuwowana Ísuma paárumai túranka'a ména séna aánoumai máéro séna

27 Tómáasintavena séna siyáánarumpimba táto'mai awáné sukwámpimbá táto'mai awáné se kentávái kamparé sénavainivo áraire siyó súwana

28 Tómáasi séna kesí Ísóigoo emá kesí Áánútu óne súwana

29 Ísu séna ááéma íma suwánarempo kamparé siráandaniye. ívé'a suwánáanda po áraire kwésene. ímo suwánawaimo ésa árairemo sésamo ésa aamoí ésa tirumbá kawé'á ónááowe Ísu siráíye.

³⁰ Ísuma kwená kwayó-kwáásí súranka'a ó'on-o'om-bayai-awaame'a agaráásinkowa'a évaka'a maankwándááívimbá íma agaimaráúndanivo évaka'a agaimakáumne.

³¹ Ísuma Áánútu áánimba póna kwemá usásinankaiwaiman-iyé séna maanáúváímá agaimakáúnda pó'a Ísuntavesa áraire sénááowe. mirámó síyawaimo ésa Ísuwe tarúmai maí'mai'a ónááowe sé'a mindáyave'a maanáúváímá agaimakáumne.

21

avakaeté-kwaasima Ísumba awánaraan-kwasai.

¹ naaémba Táípíriyasi-kwaaukon-awampa'a Ísu miráumai paárúwasa kwená kwayó-kwáásí awánaraawe.

² kwená kwayó-kwáásí torupésa miwí túwí'a Sáímoni Pítaawe Tómaasi kwááyu-awí'a ávárawaawe moóráwai Káríri-ayampakemba Kéna-naopaken-kwaasi áwí'a Nátáníyowe Sépéti ááninkaiye ó'on-kae-kwaasiye miráumai-kwaasi torupówana

³ Sáímoni Pítaa simátimena séna noyáá'a kotoránáe'a kúne súwasa kesáágwara'a montá kónáeta kwéune sésa nompí-sípívimbá usámaaisesa kumbá no'wáámba noyááramai kwima-kwimar-umbá íma noyáá'a torówana

⁴ irataró'a Ísu nonawámpá'á máyowasa íma aúyowana

⁵ Ísu séna iyámpóiyono. noyáá'a tokááo súwasa ímaniye suwaná

⁶ Ísu séna kwase-únámbá tiyáánúrapar-ayampa'a nompímbá túwéwana kumína'a noyáá'a asínáaro súwasa kwemó súnten-umai sáwíva'-noyaa'a asínówana mindómpí-sípívimbá íma kanaán-umai máráára'naraa éna ógwitowa'a

⁷ kemá Pítaantave'a sé'a epínda Ísóigoman-iyé séwánana Pítaa mináimbá iséna mayáímó mayáíndayavena paákákén-únánkwátói ayú'maromba minúnánkwátói maimái úmaena nompí-sípí tuwéna nompímbá ásávena nonáámááíva'a kúwana

⁸ nonáámááí egwaa'á kwáyowata ó'on-kwaasiya mindómpí-sípí maimaéta kwase-únámbá tavisímaeta kówánda

⁹ nonáámááíva'a ásávaawandaya iramá kwégowana noyáákware toónkwará'á kwéagayowata awánaawanaya

¹⁰ Ísu séna tóráan-doyaa'a évaka'a maimaé'a teró súwana

¹¹ Sáímoni Pítaa nompí-sípívimbá usámaaisena kwase-únámbá tavisímaena nonáámááíva'a mámarowana anón-doyaa'a 153 noyáá'a kwéna sáwíva'-noyaa'a kwáyombanivo kwase-únámbá íma tararówana tavisímaena nonáámááíva'a mámarowana

12 Ísu simásimenaya séna tamandaaró súwata nááwa'ono séta áísaa ónáe séta ówándaya íma áísaa eta Ísóigoma iyé-ímáyáámá ówánanaya

13 Ísu noyáákwará toónkwárá'á maimái símakaintaawe.

14 Ísu pukómpinkemba usásinomba kaeká'á paárúmba ívékwarakaamba paárúwata awánaraundayaawe.

Ísu Pítaantavena kesí kwaásira'a taviyiyó siráin-kwasai.

15 toómbá násuwowana Ísuma Sáimoni Pítaantavena séna Yóni ááninko Sáimoniyo. miwímá usáyaaitewa enarumbá kwésimeno súwana owé Ísóigoo ená imáyáamo umánkaunda á'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípi-araaka'a taviyiyó séna

16 ókwará'a Ísu áísaa ena séna Yóni ááninko Sáimoniyo. kesí imáyáama kwéono súwana owé Ísóigoo ená imáyáamo umánkaunda á'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípira'a taviyiyó séna

17 kaumborá'á Ísu áísaa ena séna Yóni ááninko Sáimoniyo. kesí imáyáama kwéono súwana kaumborá'á áísaa ena súntavena Pítaa arumbá umbaí tówana séna Ísóigoo amápa-tantaa'a á'a awánaraandayavai ená imáyáamo umánkaundagwara'a á'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípira'a taviyiyó.

18 árai'a simáme'a sé'a emá aú-kwaasima máyaanda po ená unáánkwátói ane'maké ená imáyávinkemba úwoi kwénaaempo anónu'mai kéma enayáámá árutuwenasa ímo embó arááímo táíndava'a máankanaqowe Ísu séna

19 mináímbó súmba Pítaamo miráumai taaira'á puwéna mindá Áánútu áwí'a mósá maráníye séna Pítaantavena séna kesirááíma kwaraaó siráíye.

Ísunte Yóninte mindáraití kwaásai.

20 Ísu Pítaantavena simásuwowana Pítaa kogwanténa moóráwaimba awánarai. ááéma toómbá narópa'a Ísun-aóká'á ména séna Ísóigoo nááwa ená kuntaru-kwáásí íníyo siráíwaimba

21 Pítaa kogwanténa awánéna Ísuntavena áísaa ena séna Ísóigoo minkwáásíndó súwana

22 Ísu séna kemó súndamo é'o é'a kwemó éna úwoi maambárará máyaina'a kemá kumónaumnemo súndamo énamo éna íma endéin-ivo kendéimán-íye. emá kesirááíma kwaraaó Ísu súwasa

23 kwená kwayó-kwáásí íma kawé'á umái ísónkakemba sésa kwemá íma puwíníye sésa simátíma'mae kuwaná kwemá

íma puwíníye Ísu íma mirá siráimbanivo kwemó éna úwoi máyaina'a kemó kumónaumnemo súndamo énamo éna íma endéin-íye Ísu siráíye.

²⁴ íma puwíníyemo siráan-kwaasi kemá Yóni úne. mináimbá kwésimatimatuwe'a aúváivimba kwéagaisuwaunda mináimbá árair-aimban-íye.

²⁵ Ísumo mairáim-bayaima évaka'a agaé'a évaka'a íma agairáunda pó'a amápa'o agaisuwé'o é'a maranéí káátamaranaumpo náávava maránaumno sé'a sune.

kemá Yóni súnda-aimba ánásaiye.

aantá-kwaasi

Ísu kwíyómpa'a irówana Áríku kae-kwáái aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimakáiyé. Áánútunopa'o iyí-ámbá Yútaa-kwaasiti monor-áimbá isaná Ísuma marapá'á kunkáinka'a kwenááiyavai áraire sésa kwenká'á aráápamai kwémaen-amban-iyé. Áánútun-amanko Ísuna kwayó-kwáásíyé kwená aampa'ó kwégun-kwaasiye asirayámbá timúwasa Ísun-aii aiva'á Yútaa-kwaasi Yérúsaremuva'o máyówai simátímúwasa mináintávái áraire sésa kwenká'á aráápamai máyówai Yútaa-kwaasiti maravá'á ó'on-daopimpa'a kosimátímakaawe. minkákémbá évakarawai ó'om-baravaka'a Yútaa-kwaasiye ó'on-o'on-kwaasiye kosimátin-tasimatin-uraawe. Áríku mirán-áimbá agaimakáiyé.

aantá-kwaasiti mayáímó mairáan-kwasai.

¹ Tíóvíráasiyo ívé-kwandaavimba moórá-kwasai sénaumpo isaaó. aiva-kwándááívímbá Áánútu Ísumba ai'marówana marapá'á kunkáin-ainkwara mayáímá kumbairáin-ainkwara aaimá siráin-ainkwara avumpimbá amápa'-mayaima mairáinkwara'a komaé tamae umái kwená mayái marapá'á ánásowana

² Áánútu kunairówana kwíyómpa'a iráin-ainkwara'a aiva-kwándááívímbá agaimakáunda isa'á ívé-kwandaavinkwara'a agaimaráúmpo isaaó. Ísu kesí aantá-kwaasiye séna ítámakaiye. Ísu íma kwíyómpa'a irónka'a Áánútun-amankona asirayánkwará'á ména aantá-kwaasi kwená amáámba simátímakaiye.

³ Ísu pukáimpinkemba usásinena kae-kwáái aiyayaan-kanaama 40 kanaama moórá-mora-tawai paárurena kwenáuma kawé'á umái agaráátinkowasa awánésa sésa árai'a Ísu pukáimpinkemba usásinena máyáiyé suwaná paáruronka'a Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba simátíma'maena iráiyé.

⁴ moórá-tawai torupésa toómbá kwénowana Ísu paáréna séna maanká'á Yérúsaremu-naopa'a íma tuwé'a úwoi mé'a kesivo kesimambá timénaumnemo asiramái siráimba kwéamu'maré'a máyáanana úwoi timíno. mináimbá á'a simátíme'a sé'a

⁵ Yóni nombá pétinkaraimbanivo sáwiyanka'a Áánútun-amanko kuména keinárawapimba anómba umátinkanivo amu'maré'a máéro Ísu siráiyé.

Áánútu Ísumba kunairówana iráin-kwasai.

⁶ Óríve-omapa'a Ísuwe aantá-kwaasiye torupésa Ísumba áisaa esa sésa Ísóigoo ívéra Áróamáani-kamaani-kwaasi ti'mátuwewa Ísareri-kwaasiya kawáá ínnyono suwaná

⁷ Ísu séna moórá-kanaamo tínimba ívéra'i. aánowa'iyó. Áánútu kwená imáyáavinkemba mirá ínnye. kawe-kánáámó sáwí-kanaamo paárinimba Áánútu kwená imáyáavinkemba mirá ínnye. mirán-kánáámó tínimba sáwíyan-aimbanivo

⁸ kemó sendá anón-aimbanivo ísáaro. Áánútun-amankoma kentópa'a kúminimba kwená asirayámbá tirumpimbá anómba umátinkaina'a kesááigwara kentáváigwará'á simátíme'a Yérúsaremu-naopare Yútiyaa-ayampare Sámériyaa-ayampare amápar-ayampare kosimátíma'mae'a nááóro

⁹ Ísu simásuwowasa awánomba Áánútu Ísumba kunairówana ainánkó Ísumba káátaguwasa íma awánowana

¹⁰ Ísumo iyúmba kwíyómpa'a karátuwesa máyówasarai avekáán-umai kae-kwáásí kwayán-únánkwátói úmaesarai egwaa'á mézarai

¹¹ sézarai Káíriri-ayampaken-kwaasiyono. íma kwíyómpa'a karátuwe'a máéro. awánaawanamo Áánútu kunairáisanamo kwíyómpa'o iyínten-umai ókwara'a miráumai kumínnye sirááiyé.

Yútásina mayáírá'á usámairain-kwasai.

¹² mindárai simásúwóyasa aantá-kwaasi Óríve-omapa Yérúsaremu-naor-egwaar-omapa'a tuwésa Yérúsaremu-naopa'a koyauwerésa

¹³ máyón-daumpa'a ávúmayaataan-daumpa'a umésa miwímá Ísuna aantá-kwaasi moórá-morawai túwí'a Pítaawe Yónnye Yémésnye Éndaruwe Vírípiye Tóamásiye Pátóromuwe Mátíyuwe Árávíási ááninko áwí'a Yémésnye moóráwai kwemá Áróamáani-kamaani-kwaasi ti'mátuwanae siráiwai áwí'a Sáimoniye moóráwai ó'on-Yemesi ááninko áwí'a Yútásnye miráumai-kwaasi aantá-kwaasi

¹⁴ tayorupontembá námúnaa seémáémbani. minkwáásnyónté évakar-inintone Ísumba anówawe Ísun-ává'awaawnye tayorupamáí mésa námúnaa seémáémbani.

¹⁵ námúnaa síma-síma kwéesa moórá-kanaama sáwíva-kwaasi 120 kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire siráan-kwaasi tayorupamáí máyówana Pítaa usásinena simátimena séna

16-17 kesí kwaásiyono. naaóvá'á Áánútun-amankoma kentáá síkwá'náomba áwí'a Tévítimba simámena Yútási-aai súwana agaimakáimba póna mináímbá paáriniye. ááéma kentááyáváiyé Yútásintavaiye Ísu kesí mayái máyáaro séna ításinkowata aantá-kwaasiti mayái-íta umáíya mairáúndayaawe. naaémba Yútási tí'maena Ísunopa'a túwasa táto'mai áí'maesa ándávimba ánkaraawe. [

18 Yútási misáwí-máyáígóná meéyámbá óntamba mairéna maramá meéyán-umasuwena mimbárává'á ándáma uréna kweyáárika'a kwenanumarambá arátuwena ámú'a kuvánkaar-úwana ayánaruntomba marapátá kunkturáiyé.

19 Yérúsaremuvaken-kwaasi isésa miwí tááivinkemba mimbárágó áwí'a Akeotaava'an-iye sésa kwántámai-kwi'a naae-márává'án-iye siráawe.]

20 ánivo monor-ímó agaimakón-auvai-kwandaavimba Tévíti agaimaréna séna

kwená naambá tu'nambá isasá
mimpímbá íma kwaási kwégwaewe
agaimaréna séna moóráva'a agaimaréna séna
kwená mayáirá'á moórawai usámayaniye
agaimaréna sirónka'a póta

21-22 moórawai Yútásina mayáirá'á usámayaniwaimba avakáá-umaiya airánaundayaawe. Ísu Káráisitima pukáimpinkemba usásinkain-aimba kweséya tásáumai simátíma'maeta kónaunda póta Yóni nombá kwévetinkowana Ísu mayáímá ááimba ásámai mayówata kuré-ire úmae kwénaaowananaya Áánútu Ísumba kunairówana kwíyómpa'a iyúwasa awánaraawaivinkemba moórawaimba airáananaya kwemá Yútásimo tukáim-bayai usámayaniye Pítáa simásuwowasa

23 isésa kae-kwáási túwí'a tésa moórawai kaumbo-kwí'á tamámakaawai moórá-awí'a Yósépi moórá-awí'a Paasapasi moórá-awí'a Yásátasi uwaná moórawai áwí'a Mátáyási miráumai-kwaasirai túwí'a tamásuwesa

24 námúnaa sésa Ísóigoo amápa-kwaasiti imáyáa awáné tirumbá tuwáné minkáé-kwáásivínkémbá náawa Yútásina mayái aantá-kwaasiti mayáirá'á usámayaniyo. agaráásínkénata awánaano.

25 Yútási kwená mayái ivátuwena puwéna kwená mayáígóná meéyámbá sáwí-marupa'a kunkáiyé sésa

26 námúnaa simásuwesa kae-kwáási túwí'a kae-kwándááivímbá agaimái anavéúmpímbá kuvé'makowana moórawai moórá-kwandaai mósá mairéna awánómbe Mátáyásiye sésa agaimakówana aantá-kwaasi sísamaivakemba moórá kumbaimái-kwaasivimba komayái mairáiyé.

2

Áánútun-amankoma kunkáin-kwasai.

¹ naaémba toómbá áká'mai Áánútuntavesa ísámai kaunánáe sésa torupaan-kánáámá túwasa Ísun-aaiyavesa áraire siráawai amápa'a mimbórá-náúmpá'á torupamáí máyówana

² avekáán-úwana kwíyómpakemba anón-undaraamba torówasa kwéisowana máyón-daumpa'a kuména móanoni'a úwana

³ iraronkáán-tántáá'á paárurena taínkaar-umai moórá-mora-kwaasi tinepimpá'á kóyáwé úwana

⁴ Áánútun-amankoma tirumpimbá anómba umátinkowasa máyówana Áánútun-amankoma asirayámbá timúwasa ó'on-o'on-kwaasi tááivinkemba siráawe.

⁵ toómbá áká'mai Áánútuntavesa ísámai kaunánáe sésa torupaan-kánáá túntavesa Yútaa-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá márówai ó'on-o'om-baravakemba Yérúsaremu-naopa'a tayorupamáí máyówana

⁶ úndáraamba torónka'a isésa mindámbó kwáyopa'a tayorupowasá miwí tááivinkemba kwésuwasa isésa táátavai ésa

⁷ ávááraumai imáyáa ésa sésa kwésewai amápa'a Kárírivakewai mináímbá kwésewain-owe sésa

⁸ moórá-morawai sésa kesááivinken-aine simásaraawe.

⁹ kesáámá évaka'a Páátiyaa-maravakewaiya évaka'a Mítiyaa-maravakewaiya évaka'a Iramu-máravákéwáiyá évaka'a Mésópótemiyaa-maravakewaiya évaka'a Yútiyaa-maravakewaiya évaka'a Kápátósiyaa-maravakewaiya évaka'a Pontasi-máravákéwáiyá évaka'a Ésiyaa-maravakewaiya

¹⁰ évaka'a Vírísiyaa-maravakewaiye évaka'a Pámpíríyaa-maravakewaiya évaka'a Ísípi-maravakewaiya évaka'a Árípiyaa-maravakewaiya Sáíríni-maragona egwaakéwáiyá évaka'a Árómaa-naopakewaiya miráumai-naopakemba tayorupamáí méta

¹¹ Árómaa-naopakewaiya évaka'a Yútaa-kwaasiya évaka'a á'on-ampa'a tuwéta Yútaa-monor-ampata kwégwareta ánivo évaka'a Kíríti-maravakewaiya évaka'a Árépiyaa-maravakewaiya tayorupamáí máyaunasaya Áánútu kawé-máyái mairáin-aimba kwésesa moórá-morawai kesááivinkenta kwésewata kwéisaundayaawe sésa

¹² táátavai ésa ávááran-imayaa ésa iséise ésa sésa mintántáákóná ááimba náára íníyo suwasá

¹³ évakarawai kwíráái sésa miwí uwoaó'-nómbá nésa uwoaó'á ésa ó'on-o'on-kwaasi tááivinkemba kwésewe siráawe.

Pítaa simátimakain-kwasai.

¹⁴ simásúwówana aantá-kwaasi 11 kwaasi usásinompimba Pítaa usásimbai ména torupamáí máyón-kwaasiyavena anónka'a simátimena séna kesí Yútaa-kwaasiyono. Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye ó'om-baravaken-Yutaa-kwaasiye maísáaro. Káririvakewai ó'on-o'on-kwaasi tááivinkemba kwésewaina ááimba simátimumpo ísáaro.

¹⁵ uwoaó'-nómbó nésa uwoaó'ó owémó kwésemba minkwáásí íma uwoaó'á kwéowe. kwaási no'wáámba uwoaó'-nómbá nésa uwoaó'á kwéovo ívé'a aaváyaavimba ísasá minkwáásí íma uwoaó'á kwéowe. mintántáákóná ááimba maará ínivo

¹⁶ naaóv'á Áánútun-ai simátimakowai áwí'a Yóweri agaimaréna siráin-aimba kwévaariye. maarán-áimbá agaimaréna séna

¹⁷ Áánútu séna naaén-kanaa maará ónaumne. kesimambó amáparawaimo tíménaunda kentáánimbaare kentiyáámumbaare kesáái avora'á simátimenaaoowe. kentí ívé-kwaasiye anónutan-kwaasiye kaaimbá awánanaaoowe.

¹⁸ árai'a minkánáará'á kesimambá kesí kwayór-ínínákwá'á tíménaunda kesáái avora'á simátimenaaoowe.

¹⁹ kwíyómpa'a marapá'á ó'on-o'om-bayai-awaame'a ónaunda naaegwára iragwára anón-umunkwara'a paáriníye.

²⁰ aaváúmá tunínana kwíyómba naaerírí'a váina'a mirámó ónaunda kesí ó'on-o'om-kanaa ságyan-kanama paárinimba

²¹ kentávésamo Ísóigowemo síyawaima sáwí'o umáímo maíyampinkemba kawer-ámpá'á métinkanaumne Áánútu siráíye

Yóweri agaimaréna siráíye Pítaa mináimbá simásuwena

²² séna Ísareri-kwaasiyono. senda-áimbá ísáaro. Áánútuma Ísumba Násaretivakewaimba asirayámbá amúwana simámakaim-bayai maéna kawé-máyái ó'on-o'om-bayai-awaame'a uráimba keinárawapimba úmba awánaraawe.

²³ naaóv'á Áánútu imáyáamo éna mirá-mira ónaumnemo siráinka'a pósa évakarawai Ísumba áí'mai keinárawa'a tímúwa'a tuvuwónáe sé'a sáwí-kwaasi tímúwasa áí'maesa taaira'á tuvúwúwana puwúmbanivo

²⁴ Áánútu pukáimpinkemba usásinankaraiye. pukéna marapá'á maígómá íma kanaán-umai tátorowana Áánútu Ísumba ayúrankowana pukáimpinkemba usásinkaiye.

²⁵ mindáyavena naaóv'á kentáá síkwá'náo áwí'a Tévíti Ísun-ai agaimaréna séna

aasiyaasí Ísóigo kesé máyáísa'a awánaraumne. kwemá sirávaimai máyáimba pó'a íma sáwí-imayaa kwéune.

26-27 mindáyave'a kesirumbá kawé'á umái mé'a Áánútu áwí'a mósá kwémaraumne. púwón-ayampa'a kesimambá íma másiyuwaníyone. kesirumbá ámakaunderawaima ená kwayó-kwáásí únda po puképa'a íma másiyuwenana súma kaviráníye. mindáyave'a máyaunda pó'a imáyáa é'a púwóndavinkemba usásisinkaniye.

28 púwíndavinkemba usásine maí'mai'a íníyone séma kesé máyaunda póna kesirumbá kawé'á umái anómba ína'a ménaumne

Tévíti agaimaréna siráíye Pítaa mináímbá simásuwena séna
29 kesí kwaásiyono. kentáa síkwá'náo áwí'a Tévítin-
aai avora'á simátimunda kwemó agaimakáimba íma kwesávái siráíye. kwemá puwúwasa utámakowana kwená maravaraambá á'a awánaraamba póna agaimarómba íma kwesávái siráíye.

30 naaóvá'á Áánútu séna Tévítimo kawááná'ó ménamo uráintemba moóráwai minákúmpákéwái anondára'a kawááná'á méniye Áánútu siráimba Tévíti Áánútun-aai simátimakaiwai póna kwemá séna Áánútu siráin-aimba árai'a paáriniye Tévíti siráíye.

31 Tévíti Áánútumo naaémbo ínín-imayaa éna séna Áánútumo usásinkaiwaima Káráísiti kwemá puwíndavinkemba usásinaniye súntavena séna

pukén-ayampa'a íma máuwainana

áúma kaviráníye

Tévíti súmba

32 mindá Ísuntavena siráíye. ánivo Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankowata áta awánaraundayaawe.

33 Áánútu kunái'maena anón-kwaasi póna ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á móankena kwenamambá ámakaiye. avowámó árai'a kesimambá aménaumnemo siráimba ámakaisana kwenamambá kembá símakaimba kwéise'a kwésuwane'a kwéowe Pítaa mináímbá simásuwena séna

34 Tévíti íma kwíyómpa'a iráiwai séna

kesí Ísóigontavena séna Áánútu séna kesiyáánúrapa'a asir-
ayán-áyámpá'á mara'á ména'a

35 ená namuro-kwáásí usáyaaitaanasa miwí ánásanaaowe Tévíti siráíye. kwemá íma kwíyómpa'a iráiwai póna kwesávái íma siráíye.

36 ánivo keinárawa'a taaira'á tuvúkáawaintavena Áánútu séna kemá usásinankaundawai Káráísiti éna Ísóigoma iyémá Áánútu siráimba pósa Ísareri-kwaasi amáparawai kawé'á umái ísáaro Pítaa simásuwowasa

37 ísóm̄ba tirumbá umbaí tówasa Pítaawe aantá-kwaasiyavaiye sésa sáwí'a uráumpo nóra ónaunanayaawa síiyó suwaná

38 Pítaa séna keinárawa'a moórá-morawai amáparawai misáwí-ímáyáá tínaaemba umáme'a Áánútunopa'a té'a Ísu Káráisitintave'a isámai nombá péráaro. mindáyavena kentí sáwí-imayaa maitiyuwéna Áánútun-amankomba úwoi timíníye.

39 Áánútu kesópa'a terómó sendawáímá kesimambá timénaumne Áánútu siráimba pósa keinárawatavaiye kentíráá'maatavaiye ó'on-o'om-baravakewaiyavaiye asirayán-áimbá siráiyé Pítaa siráiyé.

40 Pítaa simásuwena ó'on-o'on-ainkwará káwer-áínkwárá'á simásuwena égési umái simátimena séna ívé'o sáwí-kwaasi méwaimo é'a sáwí-meyamba mayánááowe. kemá ívé'a sáwí-ampa'a tuwé'a pó'a íma sáwí-meyamba mayánááowe Pítaa súwasa

41 sáwíva-kwaasi isésa kwenááiyavesa áraire sésa nombá kwéveresa mitáwai sáwíva-kwaasi 3,000 kwaasi Ísun-aaiyavesa árairemo suwasá Ísuna kwaási sáwíva-kwaasi-i'a ésa

42 torupamáí maivá'á iyésa aantá-kwaasi Ísun-aai simátíma'mae kwáávantan-úmaesa kwéiyesa moórá-morai-kwaasi kwétuwa'naa-esa Ísuntavesa isámai aráá-tomba kwénesa námúnaa sinté iráawe.

43 námúnaa sinté iyésa mirámó umbá aantá-kwaasi kawé'-máiyáí ó'on-o'om-bayaima kwémayowasa pósa amáparawai táátavai uwasá

44 Ísun-aaiyavesa áraire suwáí mimbórá-ímáyáá kwéesa torupanté kwéiyesa imáyáa ésa kentáásí náaindaamba amáparawainein-iyé sésa

45 miwítí maramá miwítí náaindaamba ó'on-kwaasi tímésa óntamba mairésa taaínkaar-umái ímo makón-kwaasi tímatusa

46 aasiyaasi-táwai Yútaa-kwaasiti anóm-bono'-naumpa'a Áánútuntavesa isámai torupanté kwéiyesa ó'on-o'owiti naaúmpa'a komésa Ísuntavesa isámai aráá-tomba kwénesa tirumbá kawé'á umái mésa toómbá taaínkaar-umai kwétimesa nésa

47 Áánútu áwí'a mósá marówasa amáparawai tuwánésa miwíyávésa kawé'á kwéowe suwaná aasiyaasi-táwai Ísóigo évakarawai sáwí'o umáímo máyópinkemba kawer-ámpá'á métinkowasa Ísun-aaiyavesa áraire suwáiyé torupamáí méraawe.

3

Pítaa aísamaima kawé'á umánkarain-kwasai.

1-2 moórá-kwaasi anówa maránkarompinkemba aísamaima pukurón-kwaasi máyowasa aasiyaasi-táwai áí'maesa anóm-bono'-nankona ontará'á áwí'a kawer-óntará'á móankarowana ména anóm-bono'-naumpa'o iyún-kwaasiyavena óntantavai inaainaaí sún-kwaasi máyonka'a anóm-bono'-naumpa'a Pítaae Yóniye iyúyana aaváúmá toraétáápa'a kúwasa námúnaa kwéesen-kanaara'a iyúyana

3 tuwánéna séna óntamba símékaiyo súwasarai

4 túramba kararésarai Pítaa séna kenkáí suwánaao suyaná

5 siméyááoiye-imayaa éna tuwánówana

6 Pítaa séna íma óntamba makáumpo Ísuna asirayándéi kawé'á umánkanaumne. Ísu Káráísitima Násáretivakewaina asirayámbá kwáyáintave'a sé'a usásine naauwó sune Pítaa séna

7 ayáánúrapa'a táto'mai usásinankowana aísamba aísána kawé'á úwana

8 usásinkwena tokávara taúvaraa'a éna aamoí éna Áánútu áwí'a mósá kwémarena mindáraiye anóm-bono'-naumpa'a

9 kweyáárika'a marapá'á iyéna Áánútu áwí'a mósá marówasa amáparawai awánéna

10 sésa miwá aasiyaasi-táwai anóm-bono'-nankona kawer-óntará'á ména óntan-inaai síma-sima'a indá'an-iyé sésa táátavai ésa kweyáárika'a marapá'á kwéiyuntavesa tiyáámba tuvimpín-ésa táátavai uráawe.

Pítaa simátímakain-kwasai.

11 kweyáárika'a kwéiyena aamoí éna Pítaante Yóninte tine'á tátorowasa amáparawai táátavai ésa miwítópa'a tóyo ésa anóm-bono'-naumpa'a Sórómoni áúgwimai úmakopa'a tóyo uwaná

12 Pítaa tuwánéna séna Ísareri-kwaasiyono. mintántáátávái íma táá'a kaíno. íma túramba kenkáí aráá'a sivuwóro. íma kenkáísi asirayánkó kawé'á umái arupí umái mékai kwéuvo

13 Áánútuna asirayánkó mirá kwéisana minkwáási kweyáárika'a kwénaaiye. mirá uráintavai Áánútu Ísu áwí'a mósá maréna kentáá síkwá'ná Ááváramu Áísákaa Yákópo miwítí Ísóigoma kwená kwayó'nákó áwí'a Ísumba póna mósá makáíye. ánivo Ísumba áí'mae'a Áróamáni-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máánkarowana Páírátí séna ayúrankananae súwa'a a'áo siráawe.

14 kawe-kwáásí arupí umái máyon-kwaasiyave'a a'áo sé'a moórá-kwaasi inkamúwana puwúwasa ándáva'a áúkon-kwaasiyave'a ayúrankaao siráawe.

15 mirá urántave'a aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowaina ááin-kwaasi kemá tuvúwana pukáimpinkemba Áánútu usásinankowakai awánarauye.

16 awánarauyawai Ísuna asirayánkó aísamaima pukón-kwaasi kawe'á umánkaraiye. Ísuna asirayántávéna áraire siráimba isaná minkwáásí kawe'á umái kwénaaisa'a kwéawanaawe Pítáa siráíye.

17 Pítáa mináímbá simásuwena séna keinárawate kentí kawáánarawate íma awánamai Ísumba kawer-uré'a tuvukáawe.

18 naaóvá'á Áánútu kwenáái simátímakowaiyavena séna simátíme'a sé'a kemó usásinankaundawaimba sáwí'a umánkanaaowe Áánútu siráinka'a póna keinárawa'o Ísumbo uráamba mináímbá paáruraiye.

19 mindáyave'a kentí sáwí-imayaa tínaaemba umásuwe'a Áánútunopa'a tíyana póna Áánútu kentí sáwí-imayaa maitiyuwáníye.

20 moórá-mora-tawai Ísóigo kwená asirayámbá timína'a kwesé ménaaontave'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a teró. Áánútuma túwa'naa ínkwaé séna usásinankaiwaimba Ísumba ai'maránana kumíníntave'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a teró.

21 Ísu kwíyómpa'a umáyáimba póna naaén-kanaamo éna amápa-tantaa'a aúnaí'o índatawai ókwara'a marapá'á kumíníye. naaóvá'á Áánútu mináímbá simátimuwasa Áánútun-aaí ísón-kwaasi kawe-kwáásí isésa simátímakaawe.

22 Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Mósesi séna Áánútu kentí Ísóigo kembá kesí mayái mayaaó séna si'mákainten-umai Áánútun-aaímo simátiminiwaimba keándarakemba moóráwaimba ai'maránana kwenáái simátíminasa isanááowe.

23 ímo isáiyawaimo éna Áánútu kwená kwaásivinkemba tí'maena moóráva'o tinkáindawai ánásanaaowe Mósesi siráíye.

24 Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Sámúwéri kwemá simátímakonka'a naaén-kwaasi simátímíntemba mai-simátíma'maesa iyémáyáamba kwévaariye.

25 naaóvá'á Áánútu kentáá síkwá'ná áwí'a Ááváramuntavena séna enándáraken-kwaasiyavena amápa'-marava-kwaasi kawe'á umátinkanaumne Áánútu asiramái siráíye. Ááváramun-andaraken-kwaasi owaná póna keinárawatavena Áánútu mináímbá asiramái siráíye.

²⁶ miráumai Áánútu Ísuntavena kesí mayái mayaaó séna ai'marówana keinárawapimba kunkáiyé. amáparawai kentí sáwí-imayaa tínaaemba umásuwaiyana aiva'á keinárawa'a kawé'á umátinkanintavena keinárawapimba kunkáiyé Pítaa Ísareri-kwaasiyavena simátímakaiye.

4

Pítaante Yóninte aaivimbá maitínkaraan-kwasai.

¹ anóm-bono'-naumpa'a Pítaae Yóniye kwésimatimuyasa tóyo ésa mono'-máyaí-kwáásiyé mono'-nánká'ó kárakwirowaiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásiyé tóyo ésa

² miwí táái taisésa áwáá'a suwasarái mindárai Ísu pukáimpinkemba usásinkain-aimba simátímúyasa úwoi-kwaasi isésa sésa Ísu pukáimpinkemba usásinkaintavesa amápa-kwaasi pukémpinkemba usásinanaaowe suwasá mináimbá isésa kamparé sésa áwáá'a kwésesa

³ mindárai tátoresá sésa eénáimba póta aaváyaavimba aaivimbá maitinkánaumne sésa kawáá-kwáási ándáva'a tínkómbanivo

⁴ úwoi-kwaasi sáwíva'a 5,000 kwaasi mindárai táaiyavesa árairema siráawe.

⁵ aaváyaavimba aaivimbá maitinkánaumne sésa kwáúmba aaváyaavimba Yérúsaremu-naopa'a Yútaa-kawaa-kwaasiye anón-kwaasiye amáámbe sun-kwáásiyé miráumai-kwaasi miwí táái isánáe sésa torupésa

⁶ aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Ánásiye kwená akún-ándá-kwáásiyé Káyavaasiye Yóniye Arekesándaawe torupamá mésa

⁷ Pítaante Yóninte tááyowasarai miwítópa'a tuyasá tísaa esa sésa aisamaimo pukáin-kwaasi nóra uráaiyo. nááwana asirayáná keináraivimba kwáyáintavaiya kawé'á umánkaraaiyo. nááwa áwíra tékai kawé'á umánkaraaiyo suwaná

⁸ Áánútun-amankoma kwempímbá anómba umánkowana Pítaa séna Ísareri-kawaa-kwaasiye anón-kwaasiye ísáaro.

⁹ aisamaimo pukáin-kwaasi kawé'á umánkaraundayave'a kwésisaa-owe. nóra séra kawé'ó umánkaraundayave'a kwésisaa-owe.

¹⁰ avora'á simátíménda keinárawate amápar-Ísareri-kwaasiye ísáaro. Ísu Káráisitima Násáretivakewaimba taaira'á tuvúwówana Áánútu pukáimpinkemba usásinankaraiwaimba kwenáwíka'a súyana kwená asirayánkó minkwáási kawé'á umánkáisana keinárawapimba kawé'á umái máyáisa'a kwéawanaawe.

11 Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba Ísun-aaí agaimaréna séna

óntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba uráíye

mináímbá Ísuntavena agaimaréna siráíye.

12 kwewé su'mai sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpátá mésinkanintaawe. Áánútu séna kwenáwikare su'mai kwená asirayánkówé su'mai kwaási sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye Pítaa siráíye.

13 Pítaa mináímbá kwésimatimena Pítaae Yóniye íma táá'a kwégowasarai asiramái simátímúyasa minkáwáá-kwáásí tuwánésa táátavai ésa mindáráimo úwoi-kwaasirai ímo aúváívimbo awánaroyawaiyavesa pósa táátavai ésa sésa Ísuwe kwénaauyantavesarai mirá kwéoiye sésa

14 awánomba Pítaante Yóninteyopa'a aísamaima kawé'a umánkaron-kwaasi máyowasa awánésa mindáráimo simátimenaon-aintavesa avakáá uwááesa ivátíyuwesa

15 sésa máápa'a kúmókaiyo suwasaráí kúmúyasa minkáwáá-kwáásí iséise esa sésa

16 mindáraiye nóra ónaumno. ó'om-bayai kawé'-máyaímá mairááyamba pósa Yérúsaremuven-kwaasi amápa'a isáamba póta íma kamparéyá sénaundayaanivo

17 ó'on-o'on-daopaken-kwaasi íma isánááontaveta mindáraiaveta simátimeta séta Ísu áwíka'a íma simátímékaiyo sénaundayaaniye sésa

18 tááyowasarai iyúyasa sésa Ísun-aaí íma simátímékaiyo. Ísu áwí'a íma taakaiyó suwasaráí

19 Pítaae Yóniye sésarai kemó mirá simásinkaiyakaimo Áánútun-aaímo tuwékaimo Áánútu aúrampimba kawerá ínía ke mináímbá ókwara'a isáaro.

20 keiráímá awárayan-tantaa ísarauyan-tantaa'a íma tuwáyauvo úwoi simátimeyauye suyasá

21-22 kawáá-kwáásí ó'onkwara'a asiramái simátímatuwesa sésa ánivo úwoi kárúwaakaiyo sirá. aísamaima kawé'a umánkaron-kwaasi kae-kwáái aiyayaan-ira'a 40 ira'a íma kweyáárika'a kwénaauwasarai kawé'a umánkóyasa úwoi-kwaasi isésa Áánútu áwí'a mósá maróntavesa mindárai íma tinkamesa úwoi kárúwaakaiyo siráawe.

asiramái ménaumne sésa námúnaa siráan-kwasai.

23 kárúwaakaiyo suwasaráí Pítaae Yóniye kenti kwaásitopa'a tésarai mono-káwáá-kwáásiyé anón-kwaasiye simátímakaan-aimba másimátímúyasa

24 isésa Áánútumpa'a námúnaa sésa Ísóigoo kwíyómba maramá uwí-nómbá tarórumarena miwán-arumpimba tarórumaraanda-yantaakakwara'a kwégawaa-one.

25 naaóvá'á emá sunaná enamankómá ená kwayó-kwáási kentáá síkwá'náomba Tévitimba kusimámuwana agaimaréna maará séna

nóintavai ó'om-baravakewai áwáá'a sésa nóintavai áamáyu-aimba suwááesa áúkaawe.

26 ó'om-baravaken-kawaa-kwaasi tokwaa úmae tayorupésa Ísóigonte kwemó usásinkaiwainte áái'a tiyamátinkanae siráawe

mináimbá Tévíti agaimaréna siráíye.

27 mináimbá paárúwasa Yérúsaremu-naopa'a Érótiye Póntiyasi Páírátíye ó'onkaa-kwaasiye Ísareri-kwaasiye torupésa Ísuna áamáyu-aimba sésa emó usásinankaandawaimba ená kawe-kwáyó-kwáási Ísuntavesa áamáyu-aimba siráawe.

28 naaóvá'ó emó mirá ónááowemo siráanda pósa torupésa mirá uráawe. emó ímo mirá ónááowemo siráandarakai íma Ísumba tuvúkáasino.

29 Ísóigoo mono-káwáá-kwáási tááimo simáímo káráraamba ísaraanda po súwa'naa ínáyonda póta íma inkaiséta enáái úwoi asiramái simátimenaundayaawe.

30 ená asirayámbá símínata tí'o índa-kwaasiya asóvatinkavata konó. ená kawe-kwáyó-kwáásígó áwí'a Ísuwe súnanaya kwená asirayánkó ó'on-o'om-bayaima kawé-máyáímá paáriniye

31 námúnaa simásúwówana torupamáí máyón-daumpa'a toraa'náára'a úwana Áánútun-amankoma miwíwímbá anómba umátinkowasa Áánútun-aaí asiramái simátíma'mae kuráawe.

náaindaamba moórá-mora umátímakaan-kwasai.

32 Ísuna aampa'á kwéguwai mimbórá-ímáyáá kwéesa mésa kentí náaindaantavesa íma kendéí kendeiye kwésesa úwoi moórá-mora-umai tíma'maesa kuwasá

33 aantá-kwaasi ávááraumai asirayánkwará'á mésa Ísu pukáimpinkemba usásinkain-aimba asiramái simátíma'maesa kwégwesa Áánútu aantá-kwaasi túwa'naa úntavesa kawé-máyáí maimaé kwéguwasa

34-35 Ísuna aampa'á kwéguwai maramá naambá makówai ó'on-kwaasi kwétimesa óntamba mairésa aantá-kwaasi tímúwasa taaínkaar-umai íma makón-kwaasi tímakaamba pósa Ísuna aampa'á kwéguwai amápa-tantaa'a íma aáváán-túwówana

36-37 moórawai áwí'a Yósépi póna kwegwárá'á mirá éna moórá-marama ó'on-kwaasigomba aména óntamba mairéna aantá-kwaasi tiména kwemá Áríváí-andarakewai Sáíparasi-ayampakemba tamáyowasa aantá-kwaasi moórá áwí'a simámesa Kíríki tááivinkemba Páánápáasiye sésa kwántámai-kwi'a tirávayaina'a iyémó suwáímá minóntámbá tímakaiye.

5

Ánánáesinte Sáváeraantei kwaasái.

1 Páánápáasi minóntámbá tímúwasarai moórawai áwí'a Ánánáesi awainínkó áwí'a Sáváerae mésarai moórá-marama ó'on-kwaasi kwétimesarai óntamba mairésarai

2 taaináyauyo-aimba awainínkómbá simámuwana mirá ínnyone súwana minóntámbá taaínkaar-urena évaka'a kwesávái maéna évaka'a maimaéna aantá-kwaasi mói tiména kampa'á séna amápa'a tímúne súwana

3 Pítaa séna Ánánáesiyo Sáátáánigo áísaa umai isánáe sintávái owé se mararákén-óntámbá amápa'a tímúne siráanda Áánútun-amankomba kampa'á simáukaane.

4 mimbáramá ená maramá isa tuwé óntamba mairé ená óntamba isa évaka'a tímé íma sáwí'a éma mararákén-óntámbá évaka'a tímúne íma sénda amápa'a tímúne séndama sáwí'a ómpo íma kwaásiye su'mai kampa'á simátíyukaampo Áánútun-amankomba kampa'á simáukaane Pítaa súwana

5 Ánánáesi iséna pu'maéna tuvamúwasa mináímbá ísaraan-kwaasi ávááraumai táátavai uwasá

6 ívé-kwaasi tésa puwúmba taasááumaesa maimaésa máutaraawe.

7 máutaawana awainínkó sáwíyanka'a ména awaikómó puwún-aimba íma ísarena Pítaa-iyaitopa'a túwana

8 Pítaa séna keináraití mararákén-óntámbá amápara símakaiyo súwana minínkó séna owé amápa'an-iyé kampa'á súwana

9 Pítaa séna enawaikóe esé mimbórá-ímáyáá ékai Ísóigon-amankomba kampa'á simáu'mai awánayae sirááiye. enawai'ó mágwéutaan-kwaasi tésa embá tamaimaésa máutanaaowe Pítaa súwana

10 pu'maéna Pítaa aísamaivimba tuvamúwasa ívé-kwaasi tésa puwúmba taawánésa maimaésa awaikómbó utamánkópa'a máutowasa

11 Ísóigona kwaásiye ó'on-kwaasiye iséna táátavai uráawe.

ó'on-o'om-bayai kawé'-má'yáígóná kwaasái.

12 aantá-kwaasi kwaási túranka'a ó'on-o'om-bayai kawé'-máyaímá maimaésa íyúwasa Ísuna aampa'á kwéguwai anóm-bono'-namba Sórómoni áúgwimai úmakopa'a aasiyaaí torupamáí kwémauwasa

13-14 ó'on-o'on-akwa'a sáwíva'a Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa miwisé torupamáí maémaémbanivo ó'on-kwaasi tuwánésa sésa kawé-kwáásín-owe sésa táátavai ésa íma miwisé torupamáí máyówasa

15 aantá-kwaasimo uráamba isésa tí'o ún-kwaasi tuvaipímbá taagwiya'maésa naambáru'a mátinkesa sésa Pítáa kwénaaena amankó'naanko taaugwétáínasa asóvaigwae suwasá

16 ó'on-o'on-daopakemba tí'o ún-kwaasigwara tirumpimbá taraváá-kwámbá máyon-kwaasigwara'a tí'maesa Yérúsaremu-naopa'a mátínkówana Áánútu Pítaamba áwa'naa úwasa amápa'a asóvasaraawe.

kawáá-kwáásí aantá-kwaasi sáwí'a umátínkaraan-kwasai.

17 mirá kwéuwana aiva'-mónó-káwáánákóe kwená kwaási Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásiyé sésa amáparawai íma kentáásiraaíma kwaráavo aantá-kwaasi tirááíma kwaráawe sésa tiyántavai ésa

18 táto'mai ándáva'a tiyúwówana

19 mindó'wáámbá kwáúnka'a Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakendako ontamá tisuwéna tí'maena máápa'a móruntinkena séna

20 anóm-bono'-naumpa'a umé'a aúna-amba kwaási kawé'á umái mai'mai'a ónááon-ankona ááimba usimátíméro súwasa

21 isésa irataró'a anóm-bono'-naumpa'a umésa mináímbá simátímakaawe.

anóm-bono'-naumpa'a moóráva'a kwésimatimuwasa moóráva'a aiva'-mónó-káwáánákóe kwená kwaásiye tésa ándá-kwaasi táái isánáe sésa Ísareri-anon-kwaasi tááyowasa tésa mono'-nánkár-í-kwáásiyávésa sésa aantá-kwaasi ándáva'a máyáavo kotí'mae'a teró suwasá

22 kumbá íma máyówasa koyauwerésa tésa sésa

23 ándá-namba ontamá umásuwesa i-kwáásí ontará'á máyáawata onta tisuwéta awánáúndaya íma máyáawata úne suwasá

24 mono-káwáá-kwáásiyé mono'-nánká'ó kárakwirowaiye isésa táátavai ésa sésa mindá nóraya ónaundaya'iyo simásuwesa sáwívar-imayaa kwéuwana

25 moóráwai téna séna ándáva'a mátiyukaan-kwaasi anóm-bono'-naumpa'a mésa kwésimatimewa'a tuwánáúmne súwasa

26 mono'-nánk'á ó kárákwirowaiye kwembó áwa'naa unkwáásiyé kotí'maesa kwempa'á tésa sésa úwoi-kwaasi miwí táái isésa sínkamovo sésa kwempa'á

27 tí'maesa aaimó isái-kwáásítópa'a mátínkówana aiva'-mónó-káwáánákó

28 séna á'a simátimeta séta minkwáásígón-áái kwenáwíka'a íma simátíma'mae'a koróyá siráundaya isa'á á'a simátíméwasa Yérúsaremuvaken-kwaasi amápa'a isáyaraawa'a ke kampa-kúvimbá sinkéta minkwáási tuvúkáawe kwésewe aiva'-mónó-káwáánákó súwasa

29 Pítaa-iyai ó'on-aanta-kwaasiyonkwar'a sésa Áánútun-aaí aivar-áínkómá póna kwaási tááigomba usáyaaitaraimba póta kentááiya íya iséta Áánútun-aaíya iséta miráyá ónaumne.

30 keinárawa'a Ísumba taaira'á inkámúwana puwúwana kentáá síkwá'náona Ísóigo Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankena

31 séna anón-kwaasi póna sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye séna ayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á móankena Ísareri-kwaasi kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwániye séna Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankena ayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á móankaraiye.

32 mináímbá iséta kawe'á umáíya kwésimatimunanya Áánútun-amanko mináímbá kawe'á umái kwésimatimiye. Áánútuma kwenáái isámai kawe'á kwéowai kwenamambá kwétimisana Áánútun-amanko mináímbá kwésimatimiye aantá-kwaasi siráawe.

33 simásúwówasa aaimó isái-kwáási isésa tirumbá sáwíte úwasa tinkamona-e-imayaa uwaná

34 miwítí avumpinkémbá moórawai usásinena amáán-kawaa-kwaasigo áwí'a Kámérieri kwemá usásinena miwí táái káráyuwena kwemá Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba aasiyaasí simáti simati kwéuwasa kwenáwí'a mósá makáawai kwemá usásinena aantá-kwaasiyavena séna sáwíyanka'a máápa'a kumónááowe súwasa máápa'a kúmúwana

35 séna Ísareri-kwaasiyono. minkwáásiyávái mirá ónáemo síyamba kakaariyá íma mirá é'a isáiyuwe'a mirán-oro.

36 ááéma moórawai áwí'a Tiutaásí usásinena séna anón-kwaasi únda pó'a kesirááíye sé'a kwaránááowe súwasa sáwíva-kwaasi 400 kwaasi kwarówana moórawai Tiutaásímbá tuvuwúwana puwúwasa kwembó kwa'maésamo nááún-kwaasi kóyáwé ésa kwená mayái ivátukaawe.

³⁷ minkákémbá túwí'ó aawásó-tawai moóráwai Káririvakewai áwí'a Yútási usásinena tááyowasa sáwíva-kwaasi kwenarááíma kwa'maésa kwéguwana moóráwai tuvuwúwana puwúwasa kwembó kwa'maésamo nááún-kwaasi kóyáwé umáguraawe.

³⁸ mindáyavai imáyáa é'a minkwáásiyómbá íma ándáva'a mátiyuwe'a tíyúwéwasa máéro. miwítí mayáígóná ááimbo marará-kwáásítí imáyáavinkembo énamo éna ánásaniye.

³⁹ miwítí mayáígóná ááimbo Áánútuna imáyáavinkembo ína'ó é'a íma kanaán-umai karánááovo úwoi kwaikwai'a íníye. Áánútumpakembo ína'ó é'a minkwáásí sáwí'ó umátinke'ó é'a Áánútunkwara'a sáwí'a umánkanaaowe Kámérieri súwasa aaimó isái-kwáásí isésa kwenááiyavesa owé sésa

⁴⁰ aantá-kwaasi tááyowasa iyúwasa túwíruku'a nésa asiramái sésa Ísun-aai kwená asirayámbá íma simátíméro sésa ti'mákaawe.

⁴¹ ti'márówasa kwéesa tigaeyávái uráasina Áánútu imáyáa tímúwana tirunkó kawé'á úwasa sésa Áánútu asirayámbá símakaisata Ísuntaveta asiramáíya máyaundaya pósa sí'ó iní'a umásínkáantaanivo sirunkó kawetá isatá máyaumne aantá-kwaasi simásuwesa

⁴² aasiyaasi-táwai anóm-bono'-naumpa'a kwaásiti naúmpimpa'a Ísuna áséi-kwasai simátíma'maesa kwénaaesa Áánútumo usásinankaiwai Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundayawai kwemá Ísuman-iye sésa simátíma'maesa kuráawe.

6

avakaeté-kwaasi túwa'naa uráan-kwasai.

¹ simátíma'maesa kuwasá Ísun-aai isésa sáwíva-kwaasi kwená aampa'á kwégwesa máyónka'a Yútaa-kwaasi ó'om-baravaken-kwaasi Kíríki tááivinken-aimba sun-kwáásí Yérúsaremuva'a máyón-Yútaa-kwaasiyavesa í'ái tinkésa óntamba taaínkesa Kíríki-ketorinimba íma tímúnkakemba í'ái tínkówasa

² mindáyavesa aantá-kwaasi Ísuna aampa'á kwéguwai amáparawai tááyowasa tuwasá sésa Áánútun-aai simátimunda-mayai tuwéta óntamba taaínkaar-umai tímúnda-mayaimo máyáandaya uwóví'a ónaundayaawe sésa

³ keinárawapinkemba avakaeté-kwaasi túwí'ó tewatá óntambo taaínái-máyái tíménaumne. mindárawa'a kawer-ímáyáágwára-kwáásí Áánútun-amanko miwívimbá anómbo umátínkáin-kwaasi túwí'a tewatá óntambo taaínái-máyáíyá tíméta

4 kesáá Áánútunopata námúnaa kwéseta Áánútun-aaí simátíma'maeta kónaundayaawe aantá-kwaasi suwasá

5 isésa tirumbá kawé'á kwéuwasa avakaeté-kwaasi túwí'a tombá moóráwai áwí'a Sítiveni kwemá Áánútun-amanko kwempímbá anómba umánkowana Ísuntavai imáyáa umái asiraiwái úwana moóráwai áwí'a Vírípi úwana moóráwai áwí'a Pórókórasi úwana moóráwai áwí'a Náíkéna úwana moóráwai áwí'a Táímóno úwana moóráwai áwí'a Páménasi úwana moóráwai áwí'a Níkóráasi kwemá Ántíoku-naopaken-kwaasi póna ó'on-ampakemba Yútaa-monor-ampa'a kuréna minkákémbá Ísuna aampa'á kwétuwai úwasa

6 miráumai-kwaasi tí'mai aantá-kwaasitopa'a móitinkowasa Ísóigona mayái mayóntavesa tine'á tátokesa Áánútumpa'a námúnaa siráawe.

7 Áánútun-aaí simátíma'maesa kwéguwasa Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sáwíva'a Ísuna aampa'á kwéguwasa Áánútuna mono'-náúmpá'á mayái máyón-kwaasi sáwíva'a Ísun-aaí isésa kwená aampa'á kwéguwasa miráumai kwégwesa sáwíva-kwaasi-i'a uráawe.

Sítivenimba tátokaan-kwasai.

8 Ísóigo Sítivenimba áwa'naa úwana asirayánkwará'á ména amápa-kwaasi túranka'a ó'on-o'om-bayai kawé'-máayáimá maéna máyowasa

9 moórá-tawai évakarawai Sítiveninopa'a tésa kamparáiné-ímáyáá ésa kwesimá kwesiman-esa miwímá Yútaa-kwaasima pósa évakarawai Sáíríni-maravakewai évaka'a Arekesándiyaa-maravakewai évaka'a Sírisiyaa-maravakewai évaka'a Ésiyaa-maravakewai miráumai-mapaken-kwaasi mimbórá-mónó'-náúmpá'á mésa Sítiveninopa'a tésa kamparáiné-ímáyáá ésa kwesimá kwesiman-umbanivo

10 Áánútun-amanko Sítivenimba kawer-ímáyáá amúwana póna Sítivenin-aaigo miwí tááigomba usáyaitowasa

11 ivátuwesa kwésa aúpá'á óntamba torupamáí évaka-kwaasi timésa sésa Sítiveni Mósesimba simái sáwí'a umánkena Áánútumba simái sáwí'a umánkaraisata ísaraumne. kosimátíméro suwasá

12 minkámpár-áímbá tasimátímúwasa úwoi-kwaasiye anón-kwaasiye amáámba sun-kwáásíyé ísówana tirunkó sáwí'a úwasa Sítiveninopa'a tésa tayáto'mai ái'maesa monor-ánón-kwáásítópa'a máankesa

13 kamparáímbó sun-kwáásí kotí'maesa mátínkówasa kampa'á sésa minkwáásígó anóm-bono'-namba simái sáwí'a úmae iyéna Mósesina amáámba simái sáwí'a úmae iyéna

14 séna naaóvá'á Mósesimo áamáambo simátímakain-amaamba Ísu Násáretivakewaima ivátuwena ó'on-amaamba kwésena Yútaa-kwaasiti anóm-bono'-namba tawísiyuwaniye Sítiveni siráiyé. mirán-kámpár-áímbá kwésuwasa

15 amápa-kwaasi Sítivenimba awánomba kwíyómpakemba Áánútuna kwayó-kwáásí tóikaamba aúkówasa awánaraawe.

7

Sítiveni monor-ánón-kwáásí simátímakain-kwasai.

1 mirá simásúwówana aiva'-mónó-káwáánakó Sítivenimba áisaa ena séna kwésen-aimba árair-aina'i. kampar-áiná'iyó súwana

2 Sítiveni séna kesivoísái kesuwaaísáiyó simátíménda ísáaro. naaóvá'á kentáá síkwá'náo Ááváramu íma Áránaava'a komáyonka'a Mésópótemiyaa-marava'a máyonka'a Áánútu asirayánkwáráwái kuména

3 Ááváramuntavena séna ená maragwárá enamááraawigwara'a tiyuwé kwina'á moórá-marama agarááránkáandava'a koméniyone súwana

4 iséna mimbáramá Káutéa-kwaasiti maravá'á tuwéna teémena Áránaava'a tamáyowana avowá puwúwana Áánútu ai'marówana teémena maavá'á máyaundava'a túwana

5 minkánáá Áánútu íma maramá amúmba asiramái séna aáno maambáramá enkwárá enaísaavutantambo íyawaigwara'a timénaumne. Áánútumo súmba Ááváramu iyámpói íma maránkaronka'a mináímbá simámena

6 moórá-ainkwara'a séna enaísaavutantambo íyawai ó'on-kwaasiti maravá'á koméwasa umbai-máyái timésa sáwí'a umátínkéwana sáwívar-ima 400 íma ánásaina'a

7 sáwí'o umátinkanaaowaima sáwí-meyamba timénaunda pósa enaísaavutantambo íyawai mimbáramá tuwésa maavá'á tésa kesí imáyáa mósá maránááowe séna

8 mináímbá naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena séna aáno maambáramá enkwárá enaísaavutantambo íyawaigwara'a timénaumne siráimba mináímbá simái tarúmarena póna túra'a káramai araa'éna uwó Áánútu siráiyé.

súwana Ááváramu ména Áísákaamba ankéna avakaumboé-no'waamba kwaéna áúra'a káramai araa'éna umánkowana Áísákaa anón-éna Yákópomba ankéna áúra'a káramai araa'éna umánkowana Yákópo anón-éna sísamaivakemba kae'á kumbaimái-iyampoi tinkéna túra'a káramai araa'éna umátínkáva'a kuráiyé.

9 mirá umátínkáva'a kúwasa minávaráwáínónnda tívako áwí'a Yósépointavesa naaénkewai íma kentáará'á kárakwiyniyé sésa tirumbá sáwí'a umánkesa aí'maesa ó'on-kwaasiva'a mátimesa óntamba máyówasa miwí Yósépinba

ái'maesa kweémesa Ísípi-marava'a máánkówana Áánútu kwesé máyowasa

¹⁰ umbai-máyái amésa sáwí'a umánkómbanivo Áánútu kwesé ména áwa'naa ena kawer-ímáyáá aména kwená umbai-yántáá'á ánásamankowana mimbáramá Ísípi-marara-kawaanako Yósépina kawer-ímáyáá iséna séna Ísípi-marava'a amápa-kwaasira'a kawé'á umái kárákwiye kesí náaindaanka'a mirán-owo súwana kwemó süntemba kwéuwana

¹¹ naaémba ayawaimá téna Ísípi-maravare Kénááni-maravare amápar-ayampa'a ayawaimá tówasa tááiyavai ésa kentáá síkwá'náyomba toómbá íma kentáávimbá kwéraiye.

¹² Ísípi-marava'a toómbá kwáyáiyé-aimba isáúmpo komeyán-oro Yákópo séna áánimbaa'a ti'marówasa komeyá úmaesa

¹³ tivowánópa'a tamáyówana mintómbá ánásowana ó'a kuwaná Yósépi miwítí egwaa'á tamaéna séna kemá Yósépi kentívá'a úne súwasa kesí imáyáao pukáane súndayaawe suwaná Ísípi-marara-kawaanako Yósépina ááimba iséna awaaisái tuwánówana

¹⁴⁻¹⁵ Yósépi awaaisái simátimena kesivombá kosimámiyana ená akúmbá tí'mae Ísípiva'a tiyó Yósépi siyé. kosimáméro Yósépi súwana avowámá iséna kwená akúmbá 75 kwaasi tí'maena Ísípiva'a kawé'á umái komésa púwúwasa

¹⁶ naaémba miwí tísaavutomba tiyáántamba maimaé teémesa Sékémuva'a máutomba naaóvá'á Ááváramu Émon-andaraken-kwaasima óntamba tímatukom-barava'a máutaraawe.

¹⁷ ánivo kentáá síkwá'náyomba Ísípi-marava'a komésa sáwíva-kwaasi agairáawe. Áánútu Ááváramuntavena asirayán-áímbá séna Kénááni-marama enaísaavutantambo iyawai timénaumne siróntemba timínín-kanaa ákíse únka'a

¹⁸ moóráwai Ísípi-marara-kawaanako Yósépimo naaóvá'ó pukóntavena kwená mayái-áímbá íma ísarowai póna

¹⁹ kentáá síkwá'náya umbai-máyái tiména maimái sáwí'a kwéumatinkowasa iyámpói máápa'a tiyuwówasa pukáawe.

²⁰ iyámpóiyomba púwúwana minkánáávimbá Mósesi kawer-óígwarár-iyámpói ánkarena anówama naaúmpa'a aúpá'á ánkarrowana kaumbo-kwíyómbá putuwéna

²¹ máápa'a ái'maena móru ánkarrowana Ísípi-kawaanako ayáámúnkoma awánómba aráái tówana kesáanine séna kárákwirowana anón-úwasa

²² Ísípi-kwaasi miwítí ááimba kwésimama'mae iyúwana Mósesi kwéisena anón-éna kwemó mayóm-bayaigoe

kwenááigoe kawe'á uráiyē.

²³ Mósesi mirán-kwáásí ména kae-kwáái aiyayaan-ima 40 íma maisuwéna kesí kwaási Ísareri-kwaasi kotuwánanae séna kúmba

²⁴ Ísípi-kwaasigo Ísareri-kwaasigomba sáwí'a umánkowana Mósesi tuwánéna Ísareri-kwaasi áwa'naa ena Ísípi-kwaasigomba tuvúwúwana puwúwana

²⁵ Mósesi imáyáa éna séna Áánútu mimbáyáírátávéna usásisinkaraimba pó'a Ísípiwakemba Ísareri-kwaasi tí'mae'a koónaunda mimbáyáiyávésa owé sénááowe siráimbanivo Ísareri-kwaasi íma mirán-ímáyáa uwaná

²⁶ Mósesi kogwaéna usásinena kúmba Ísareri-kwaasi kaekó áái'a tíyóyana tuwánéna tiyoráinda-imayaa éna séna kae'náraiyo mimbórá-naoraama óivo áái'a tiyaáyavo súwana

²⁷ aiva'ó ááimba'maimo tiyón-kwaasigo Mósesimba améntáyuwena séna nááwa embá usásinankaraisa kentáási kawáái'a éwa aaiyá kwésimasimeno.

²⁸ tindaumo Ísípi-kwaasimo tuvuwónanamo puwéiraintena kembá mirá ínnyono súwana

²⁹ Mósesi iséna inkaiséna kweéme kweémena Mítíyani-marava'a ó'on-kwaaiti maapa'a koména kaer-iyámpói matínkaraiye.

³⁰ Mósesi kaer-iyámpói matinkéna ména kae-kwáái aiyayaan-ima 40 íma maisuwéna moórá-tawai kavóná-marava'a kwégwena Sáínai-omapa'a egwaa'á kwáyonka'a kwéguwana sáwíyan-taivinkemba irá kwégena íma mintái kówana Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewaima mimpímbá máyowana mintái íma kówana

³¹⁻³² Mósesi awánéna anón-imayaa éna egwaa'á koména awánówana Áánútu séna enaíkwá'ná Áávaramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne súwana Mósesi mináimbá iséna ayántámbá tówana úwoiva'a karakówana

³³ Ísóigo séna máyaunda póna á'oram-barama kwáyáipa'an-ivo kawe'-márává'á méraapa'an-ivo maambáramá sáwí'a ónavainivo aísamai ánáamba ayútuwaa.

³⁴ Ísípiwa'a kesí kwaási sáwí'o kwéumatinkaawasamo ivi'ó kwétaamba tuwánáúnda pó'a túwa'naa ónaumpo usásinena'a ai'maráana kweéme kweéme Ísípiwa'a kuré kesí kwaási Ísareri-kwaasi kótí'mae Kénááni-marava'a kwaaó Áánútu Mósesintavena siráiyē.

³⁵ kwembá Mósesimba Ísareri-kwaasi tíñaemba umánkesa séna nááwa embá usásinankaraisa kentáási kawáái'a éwa aaiyá kwésimasimeno siráawe. siráan-kwaasiyavena Áánútu

mináímbá siráíye. kwembá Mósesintavena Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewaima sáwíyan-taivinkemba aai simámakaiye. kwembá Mósesimba Áánútu kawáá-máyái aména ai'marówana Ísípivakemba Ísareri-kwaasi kótí'maena Kénááni-marava'a kuráíye.

³⁶ kwemá Mósesima Ísípiva'a ímo awárom-bayai ó'om-bayai mayówasa sésa úwoi tí'mae kóuwo suwaná tí'maena kúmba nonkó áwí'a naae-nóné supa'á kwéna ímo awárom-bayai kawe'-má'yái komaéna tí'maena kúmba kavóná-marava'a kae-kwáái aiyayaan-ira'a 40 ira'a komáyówana ímo awárom-bayai kawe'-má'yái maimaéna iráíye.

³⁷ kwemá Mósesima simátimena séna Áánútumo kembó usásisinkarainten-umai naaémba moóráwaimba kentísaavutantambo iyawaivinkemba usásinankaniye. Áánútun-aai simátiminiwaimba usásinankaniye.

³⁸ kwemá Mósesima kavóná-marava'o Áánútuna kwaási Ísareri-kwaasimo méraapa'a miwísé ména kentáá síkwá'náyonte ména Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai kwesé ména Sáínai-omapa'a umáyowana Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai Áánútuna áamámba simámuwana ímo ánásai-aimba simámuwasa simátíma'maesa kuráanta kwéisaumne.

³⁹ Mósesin-aai simátímúmba kentáá síkwá'ná íma isésa tínaaemba umámesa Ísípiva'a tayauweránáe-imayaa uwaná

⁴⁰ naaémba Áánútu Mósesimba ááyowana omápa'a umáyowasa Mósesi awaaó áwí'a Érónintavesa sésa Mósesi Ísípivakembo síkaiwaiya náávava kóuraiyo. íma awánáundavata kóuraivo moórá-isoigomba tarórúmarewata kwenaráíya kwáraano sésa

⁴¹ óntandankakemba purumakan-aráákaamba úmaresa minkámpár-ísóígóná aamoimá umánkesa póima tuvú'mái kwénesa úmakon-tantaatavesa aamoí ésa toóní'a umái kwénowana

⁴² mindáyavena Áánútu ánaaemba umátiyuwowasa kwíyóntavesa aaváúyávésa otávésa kesí ísóigoman-iye siráawe. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai agaimaréna séna

Ísareri-kwaasiyono. kavóná-marava'a kae-kwáái aiyayaan-ira'a 40 ira'a mé'a póima tuvú'mái neémáémba íma kentávé'a ísámai neémáémbanivo

⁴³ kentí kampar-ísóígóntávé'a ísámai kwená ampanta-námbá maimaé'a kwénaaowe. minkámpár-ísóígó áwí'a Mórókowe siráawe. okáán-tántáá'á tarórumake'a áwí'a Erevááníyé kwése'a toré kwénaaowe. minkámpá-káér-ísóírái úmare'a kesí ísóigowe kampa'á sé'a áwí'a maé kwéiyowe. mirá

uráantave'a kentí maravákémbá ti'maráana'a kweéme'a
moórá-marava'a áwí'a Pépíróni-marava'a koménaaowe
Áánútun-aaí simátímakowai agaimaréna siráíye.

44 naaóvá'á kavóná-marava'a Áánútu Mósesimba
agaráárankena Áánútuna naambó ampantará'ó ónááomba
maará ónááowe séna agaráárankowasa Áánútumo súntemba
mirán-dámbá umái maimaésa kavóná-marava'a kwénaaowe.

45 naaémba miwí táánimbaa'a kentáá síkwá'náyomba
mindámbá maimáyówana Yósúwa tí'maena Kénááni-
marava'a kúmba Áánútu túwa'naa ena mimbárává'ó máyón-
kwaasi kwatuwówasa kóuwasa koyavíresa mindámbá
minká'á mámaresa máyówana naaémba Tévíti Ísareri-
kwaasiti kawááná'á máyompimba mindámbá úwoi
kwáyowana

46 Tévíti kawe'á umái máyowana Áánútu aamoí
umáankowana Tévíti Áánútumba áisaa ena séna ená naambá
ónaum. íya ónaumno. emá Yákópona Ísóigoma po owé sina'ó
é'a ená naambá ónaumne súwana

47 Áánútu séna emá íma ínáyompo enááninko Sórómoni kesí
naambá íníye siráimbanivo

48 Áánútu kwíyómpa'o máyáimba kwaási úmakaan-
daumpa'a íma máyáíye. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aaí
simátímakowai agaimaréna séna

49 Ísóigo séna kwíyómpa'a kárakwiye'a marará'á
kárakwiyunda pó'a úmaraniyonda-naumpa'a íma úwoi
marapá'á kumbénaumne.

50 kesávái mintántá'á amápa'a tarórumakaumne Ísóigo
siráíye
agaimaréna siráíye Sítiveni siráíye.

Sítiveni mináímbá simátímatuwena aaimó isái-
kwáásiyávái simátimena séna

51 keinárawa'a tirunté máráamba mé'a pó'a Áánútuna
aampa'ó ímo kwáráan-kwaasiraani'a umái mé'a Áánútun-
aaí kwéisaambanivo íma isámai kawe'á kwéowe.
kentíkwá'náyomba Áánútun-amankomba tínaaemba
umámemaentemba kemá mirá kwéowe.

52 kentíkwá'náyomba Áánútun-aaí simátíma'maesa
kwéguwai amáparawai sáwí'a umátinkesa Áánútuna kawe-
kwáyóná'á kumíníye-aimba simátímakowai tínkamuwasa
pukáawe. naaémba kwemá kumúwa'a kuntaru'á umái
tuvúwúwana pukáíye.

53 ánivo kwíyómpakewaima Áánútuna amáámba
simátímakowa'a keinárawa'a ísaraambanivo íma isámai
kawe'á uráawe Sítiveni siráíye.

Sítivenimba óntandei tuvúkáan-kwasai.

54 Sítiveni mináimbá simátimumba aaimó isáí-kwáási ávááraumai tirunkó sáwí'a úwasa i'naiyámbá mésa tíyántavesa uwaná

55 Sítivenimba Áánútun-amanko kwempímbá anómba umánkarowana kwíyómpa'a awánómba Áánútuna ságayamba kwáyowana Ísu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á máyowana Sítiveni awánéna

56 séna awánaaro. kwíyómba taaínkaar-isaná Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á Ísuma kwaási úrandako máyáimba awánaraumne súwasa

57 miwí anónka'a kwáá'a tésa kwenáái íma isánáe sésa tááka'a tíyáándeí awááésa Sítivenimba tarááparaapa ésa

58 tátokesa taagwiya'maésa marur-awámpá'á máyuwesa óntamba mairésa tuvúkáawe. Sítivenintavesa kampar-áimbá siráawai paákár-únánkwátói ayútuwowana ívé-kwaasi áwí'a Sóro minúnánkwátói kárákwírowasa

59 Sítivenimba óntandei tuvúto'naa uwaná Ísóigonka'a námúnaavinkemba séna Ísu Ísóigoo kesimambá kumbaimaéna'a púwóno séna

60 arauntaúmbá airéna anónka'a séna Ísóigoo sáwí'a kwéumasinkaambanivo miwí íma sáwí'a umátinke miwítí sáwí-imayaa maitiyuwaaó Sítiveni simásuwena pukáiyé.

8

Sóro Ísuna kwaási sáwí'a umátínkarain-kwasai.

1-3 Sítivenimbo tuvúmba Sóro arunkó aamoí úmbanivo évakarawai Áánútun-aaiyavesamo asiramáímo máúwai Sítiveni áúma maimaé máutesa anón-ivi'a tombánivo Sóro Ísuna aampa'ó kwéguwai tínkambai ánásanae séna kúmba naaúmpimpakemba aarakwá'á koyavisimái ándáva'a tíyupa'a kúwasa Yérúsaremuva'a Ísuna aampa'ó kwéguwaima aivarí'a umái sáwí'a umátinkowasa kóyáwé uwasá aantá-kwaasiye su'mai Yérúsaremuva'a máyówasa ó'on-kwaasi Ísuna aampa'ó kun-kwáási Yútiyaa-ayampa'a Sámériyaa-ayampa'a kóyáwé uráawe.

Sámériyaava'a áséi-kwasai kosimátímakaan-kwasai.

4 Ísuna aampa'ó kwéguwai kóyáwé ésa Ísuna áséi-kwasai kosimátíma'maesa kurá.

5 Vírípi Sámériyaa-naopa'a kúmba kosimátimena séna Áánútumo usásinankaiwai amu'maráúndawaiyaamo á'o kunkáimba kwemá Ísuman-iyé

6 Vírípi simátimumba kawé'á umái ísówana ímo awánarom-bayai mayówasa awánowana

7 taraváá-kwámbá tirumpimbá máyówaiyavena aai súwasa taraváá-kwámbá kwáá'a tumásuwesa kóuwasa kwaási kawé'a umái máyówana aiyayaamba pukón-kwaasi asóvatinkowasa kawé'a umái mésa

8 Sámériyaavaken-kwaasi ávááraumai tirunkó kawé'a umái méraawe.

9 Sámériyaa-naopa'a moóráwai áwí'a Sáimoni ména anón-kwaasi úne séna pukaa'á agaimaéna kwéiyuwasa táatavai kwéesa

10 anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye kwená mayái awánésa kwenaráái kwégwaresa sésa Áánútuna asirayánkóe kwená asirayánkóe moórái'a uráiyé kampa'á suwaná

11 ayáatááka'a pukaa'á agaimaéna kwégum-bayai mayówasa kwenaráái kwégwaresa táatavai uráambanivo

12 naaémba Vírípi Áánútuna áséi-kwasai kosimátimena Áánútu kwená kwaási kwégawaain-kanaama kosimátimena Ísu Káráisitín-aaí kosimátimuwasa isésa sésa árair-aimban-iyé suwaná Vírípi minákwá'á nombá pétinkowana

13 Sáimoni kwegwára'á áraire súntavai Vírípi nombá pérankowana Vírípiye kwénaauwana ímo awánóm-bayai mayówana awánéna áatavai uráiyé.

14 mirámó Sámériyaava'o kwéumba Yérúsaremuva'a aantá-kwaasi mésa Sámériyaavaken-kwaasi Áánútuna áséi-kwasai isésa mináimbá méyatokaan-aimba isésa Pítaante Yóninte ti'márówasarai kweémesarai

15 Sámériyaava'a komésarai Ísuna aampa'ó kwéguwaiyavai isámai námúnaavinkemba sésarai Áánútun-amankomba mayánááowe sirááiyé.

16 Vírípi nombá pétinkaronka'a Ísóigo Ísuntavena isámai nombá pétinkowana Áánútun-amamba íma marómba pósarai Pítaae Yóniye námúnaavinkemba sésarai

17 tiyáamba tátoroyana Áánútun-amanko tirumpimbá kumúwasa mairáawe.

18 aantá-kwaasirai tiyáamba tátoroyana Áánútun-amanko tirumpimbá kumbaúwasa máyómba Sáimoni awánéna asir-ayámbá meéyámbaranae séna Pítaante Yóninteyavena séna óntamba maékai

19 minásíráyámbá simékaiyo. ó'on-kwaasi siyáamba tátoraanana Áánútun-amanko tirumpimbá kumbaínkwáe súwana

20 Pítaa séna Áánútu úwoi kwétimin-tantaatavai óntandei meéyán-ónáe sénda po ená óntankwara'a esé iravímbá ánásayaaoye.

21 Áánútu aúranka'a ená imáyáa íma arupí imbá po maambáyái kenkáisi mayái íma súwa'naa ínáyone.

²² ená sáwí-imayaagomba ánaaemba umásuwe Ísóigomba áísaa inaná ená sáwí-imayaagona anondá mayauwáníye.

²³ Áánútu íma asirayámbá ámakaintavai enarumbá sáwí'a umásinkaanana ená sáwí-imayaao anómba éna embá tátokaiye Pítaa súwana

²⁴ Sáímonima Pítaante Yóninteyavena séna súwa'naa ékai Ísóigomba námúnaavinkemba áísaa íyana emó sénda misáwí-yántáá'á íma kempá'á tíno Sáímoni siráíye.

²⁵ súwasarai Pítaae Yóniye Ísóigon-aaí simátimesarai Ísuwe naaémáúyan-aimba simátimesarai Yérúsaremuva'a kónáe sésarai aampa'á kweémesarai Sámériyaa-ayampa'a naaó'-nao'a Áánútuna áséi-kwasai kosimátíma'maesarai kurááiye.

Vírípinte Ítíópiyaavaken-kwaasintei kwaasái.

²⁶⁻²⁸ mindárai Yérúsaremuva'a kuyaná Vírípi Sámériyaava'a máyomba moóráwai anón-kwaasi Ítíópiyaa-maravakewai éna Ítíópiyaa-kwaasiti kawáá-ínínkó áwí'a Káándásina óntanka'a kárákwirowai Áánútuna imáyáa éna Yérúsaremuva'a kweémena Áánútu áwí'a mósá maréna koyauweréna kwená káárivimba anóm-poigo tavisímaena kún-kaarivimba kúmba Ísóigona kwayó'ná'á kwíyómpakewai Vírípintavena séna usásine Yérúsaremuvakemba Kásaava'a kwégon-ampa'a kwaaó súwana iséna usásinena minámpá'á kweémena kavóná-marava'a kúmba Ítíópiyaa-maravaken-anon-kwaasi kwená káárivimba kweémena aúvái-kwandaavimba awánéna naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísaya agaimakón-aimba awánómba

²⁹ Áánútun-amanko Vírípintavena séna kwená káárigona egwaa'á kwaaó súwana

³⁰ isaáisena kúmba Áísaya agaimakón-aimba táámpamai kwésuwana Vírípi iséna áísaa ena séna mináínkóná ááimba kwéisaano súwana

³¹ á'a moóráwai simásiminimba pó'a isánaumpo kesí káárivimba usáataao súwana Vírípi minkáárivímbá usáatena umaúwana

³² mináúvái-kwándááívínkén-áímbá táámpamai séna sipisípi áyáumo karánáesamo owanamó ímo kwáá'o tintembá minkwáásígó íma aaí siráíye. sipisípi tuvuwónáesamo owanamó ímo kwáá'o tintembá minkwáásígó íma aaí siráíye.

³³ kwenáwí'a móruna tuwésa sáwí'a umái aavimbá mayánkaraawe. kwená kwaási sáwí-mayai mairésa tuvuwówana marapá'á máyáin-kanaama ánásaraiye.

mindáyavesa miwítí sáwí-mayai íma kanaán-umai avora'á simátimenaowe agaimaréna siráiyé.

³⁴ Ítíópiyaavaken-kwaasi mináimbá táámpamai simásuwena Vírípintavena áísaa ena séna Áánútun-aaimo simátímakowai nááwantavena mináimbá siráiyó. kwesávéna sirái. ó'owantavena siráiyó súwana

³⁵ Vírípi Áánútun-aaimo aúváivinkembo táámpamaimo simámakainten-umai Ísuna áséi-kwasai kwésimamena

³⁶ aampa'á kuyambá nombá kwáyopa'a kwésarai uyaná Ítíópiyaavaken-kwaasigo séna nombá kwáyáínka'a pésinkainkwae sé'a únana nóinko aampimbá ítáraiyo súwana

³⁷ Vírípi séna Ísumpa'o arumbó amé kwenááiyavai áraire simáímo maína'o é'a nombá pérankanaumne súwana Ísu Káráísintave'a árai'a Áánútu áánimban-iye kwésune séna]

³⁸ káárimo maisoréna kúwaintavena séna káári tátoraaó súwana iséna tátorowasarai Vírípiye Ítíópiyaavaken-kwaasiye nompímbá kumbésarai Vírípi nombá pérankowasarai

³⁹ úwoiva'a iyúyana Áánútun-amanko Vírípimba kunáí'maena kóúwana Ítíópiyaavaken-kwaasi awánómba íma máyombanivo aamoí untáva'a kwená naaópa'a kúmba

⁴⁰ Áánútun-amanko Vírípimba kunáí'maena Ásátóti-naopa'a máánkarowana Vírípi mináyámpá'-náópa'a Áánútuna áséi-kwasai simátíma'maena Sísáriyaa-naopa'a kuráiyé.

9

Sóro Ísun-aaiyavai áraire siráin-kwasai.

¹ minkánáámá Sóro Ísóigona aampa'á kwéguwaiyavena arumbá sáwí'a éna tínkamonaé síma-sima'a kwéena aiva-mónó-káwáánakónópa'a

² koáísaa ena séna aúváí agaimái símína'a maimaé'a Támásikasi-naopa'o Yútaa-mono'-naumpimpa'o máyáan-kwaasiti anón-kwaasi mátíméno súwana owé séna mináimbá agaimaréna séna Sóro Ísuna aampa'á kwégwiyawai tivakáá-umai tuwánéna táto'mai tí'maena teémena Yérúsaremuva'a ándáva'a mátiyuwaniye séna agaimaréna súwana

³ Sóro mináúvái maimaéna kweémena Támásikasi-naopa'a egwaa'á kúmba kwíyómpakemba ságayamba tawáonkaantantaa'a tuwówana kuména aúgáyáagaya úwana

⁴ tuvamúwana aaigówé su'mai séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a kwéono súwana

⁵ emá nááwa seénó súwana kemá Ísuma súmpo kembá sáwí'a umásinkaampo

6 usásine Támásikasi-naopa'a koménana moóráwaimo síndantema mirán-uwo súwasa

7 Sóroemo kun-kwáásí íma aai sumbá mésa íma kwaási ane'á kwéawanesa aaimó sune su'mai ísówana

8 Sóro usásinomba aúramba íma kawe'á umái awánówasa kwaási ayáán-to'maesa Támásikasi-naopa'a máánkarowana

9 kaumbo-nó'wáámbá ména íma aúramba awánéna toómbá nombá íma naráiyé.

10 Sóro kaumbo-nó'wáámbá kwaúwana moóráwai Támásikasiva'a ména Ísuna aampa'á kúwai áwí'a Ánánáesima aúramba karákéna kaainkáání'a umái awánómba Ísóigo simámena séna Ánánáesiyo súwana wó séna Ísóigoo kemá úne súwana

11 usásine aampa'á kwaáo. minánkó áwí'a apumó uráin-ampa'a kuré Yútásina naaúmpa'a kwéé moóráwai Táásásinaopakewai áwí'a Sóromba koawánaao. kwe námúnaa kwésiye.

12 kaainkáání'a awánarainka'a moóráwai áwí'a Ánánáesi téna ane'á tátoraísana aúramba kawe'á umái awánaraiye Ísóigo súwana

13 Ánánáesi séna Ísóigoo sáwíva-kwaasi kwenáái simásímakaawe. Yérúsaremuva'a ená kwaási sáwí'a umátinkarain-aimba simásímakaawe.

14 aiva'-mónó-káwáánákó aúváí agaimái ámísana ená imáyáa mósá máráan-kwaasi ándáva'o tiyuwáíndayavena Támásikasiva'a tiráiyé súwana

15 Ísóigo séna kesí mayái áménana kesáái kosimátin-tasimatimba ó'on-daopaken-kwaasiye kawáá-kwáásiyé kesí kwaási Ísareri-kwaasiye kosimátin-tasimatimba ínimba po usásine kwenópa'a kwinaná

16 kesí mayái Sóro kwémayainasa kwaási sáwí'a umánkanaaowe. mindáyave'a ke agaráárankanaumne Ísóigo siráiyé.

17 súwana Ánánáesi iséna kwéna sún-daumpa'a uména Sóro ane'á ayáámba tátorena séna Sóroo kesí kwaásima óne. aampa'á kwéte Ísóigo Ísumba awánaraandawaima si'maráísa'a túne. aúramba kawe'á umái awánenana Áánútun-amanko arupimbá anómba umánkaindayavena si'maráísa'a túne súwana

18 Sóro aúrampinkemba amanonoí tákúwana aúramba kawe'á umái awánéna usásinowana Ánánáesi mono'-nómbá pérankowana

19 toómbá násuwena áúgoma kawe'á úwana méraiye.

Sóro Támásikasiva'a simátímakain-kwasai.

Sóro Támásikasiva'a évaka'-no'waamba kwaéna Ísuna aampa'á kwéguwaise ména

²⁰ avekáán-úwana mono'-náúmpá'á uména Ísun-ai simátimena séna árai'a Ísuma Áánútu áánimban-iyé súwasa

²¹ kwenáái ísón-kwaasi táátavai ésa moóra-morawai tísaisaa esa sésa Yérúsaremuva'a Ísuna imáyáa mósá márán-kwaasi tínkamin-kwaasiman-iyé. Ísuna imáyáa mósá márán-kwaasi tí'mae ándáva'a mono-káwáá-kwáásirá'ó mátinkanae séna maanká'ó tiráin-kwaasiman-iyé. Ísumpa'a téna máyáiyé sésa táátavai uráawe.

²² suwaná Sóro asiramái simátíma'mae iyéna séna árai'a Áánútumo usásinankaiwaimba amu'maráúndawaiya Ísuman-iyé séna kwenááigo iyúwasa Támásikasivaken-Yutaa-kwaasi isésa kwembá íma anondá simámakaawe.

²³ íma anondá simámúmba sáwíva'-no'waamba kwaésa torupamáí mésa Sórona áamáyu-aimba sésa

²⁴ tuvuwíyanesa no'wáámba kwáyá'wái Támásikasi-naokona óntan-kurigona aaumémpa'a mésa ontará'á takárákwi-karakwi kwéuwana moóráwai áamáyu-aimba sumbá kosimámuwasa

²⁵ moóra-no'waamba Sóron-ai isésa Ísuna aampa'á kwéguwai Sóromba powaivimbá áítumai óntan-kurigona avaapimbá túsúyuwesa ándára tátoresá túwówana kumeémena marapá'á móruna tuwéna kóuraiye.

Sóro Yérúsaremuva'a komérain-kwasai.

²⁶ Sóro Yérúsaremu-naopa'a kweémena kwéna séna Ísuna aampa'á kwégowaise koménae'a kúne súwasa miwí sésa Ísun-ai íma ísaraiwai kampar-áimbá kwésiye sésa kwenáároi inkáísúwana

²⁷ moóráwai áwí'a Páánápáasi Sóron-ai iséna kawé'á úwana áí'maena aantá-kwaasitopa'a kwéna Sóron-ai kosimátimena Sóro Támásikasi-ampa'o kwégwenamo Ísóigombo awánówana aái simámakain-aimba simátimena Sóro Támásikasi-naopa'o Ísun-aaimo asiramáímo simátíma'maena kuráin-aimba simátimuwasa

²⁸ isésa áraire suwaná Sóro miwísé ména Ísuna asir-ayámbá kwáyowana Yérúsaremu-naopa'a Ísun-ai asiramái kosimátin-tasimatin-ena

²⁹ ó'on-Yutaa-kwaasi Kíríki-kwaasi tááivinkemba kwésen-kwaasi simátimuwasa aái kwésima-kwesiman-esa tuvuwónáe sésa

³⁰ áamáyu-aimba sumbá Ísuna aampa'á kuwái isésa Sóromba áí'maesa kweémesa Sísáriyaa-naopa'a máankesa sésa Táásási-naopa'a kwaaó sésa aí'márówana mindáópa'a kóuraiye.

31 kóúwasa Ísuna aampa'ó kun-kwáásímó tínkamumba étínkówasa aánoumai kwempa'á maésa Yútiyaa-ayampa'a Káríri-ayampa'a Sámériyaa-ayampa'a Ísuna aampa'á kwéguwai aánoumai kwempa'á máyówana Áánútun-amankoma túwa'naa úwasa asiramái mésa Ísun-ai simátímúwasa isésa áraire sésa mirá kwéesa sáwíva-kwaasi-i'a ésa Ísóigo áwí'a mósá marésa kwenáísamaivimba méraawe.

Pítaa Árítaa-naopa'a kuráin-kwasai.

32 Pítaa aampa'á kwénaaena naaó'-nao-kwaasiti naaópa'a kwéna Áánútuna kwaási tuwánáíndayavena Árítaa-naopa'a kúmba

33 moóráwai áwí'a Íniyasi ména aambó naaí íma naaéna avakaumboé-ima maisuwéna naaúmpare su'mai ména kwégwauwana

34 Pítaa awánéna séna Íniyasiyo Ísu Káráisiti asóvamankaivo usásinke ená kwandaai arusaaó súwana usásinkwena kúwasa

35 Árítaa-naopaken-kwaasiye Séróno-naopaken-kwaasiye amápa'a awánésa Ísóigompa'a tésa méraawe.

Pítaa Yópaa-naopa'a kuráin-kwasai.

36 Yópaa-naopa'a moórá-ininko ména áwí'a Tápítaama póna Kíríki-kwaasi tááivinkemba mináwí'a Tókáasiye kwésuwana kwemá Ísuna aampa'á kún-inimba aasiyaaí kawé'-máyaí kwémaena óísamba íma makón-kwaasi kwétuwa'naa úwana

37 áí'a úwana puwúwasa kwenáúma sese umásuwesa maimaésa ávúmayaataan-daumpa'a móankaraawe.

38 Yópaa-naopakemba Írítiyaa-naopa'a egwaa'á pósa Yópaavaken-kwaasi Ísuna kwaási Pítaa Írítiyaava'a tamáyon-aimba isésa kae-kwáási ti'márówasarai Pítaamba kosimámesarai sésarai isaaisé kesópata tiyó sésa si'maráawakai túye suyaná

39 Pítaa usásinena mindáraise kúwasa áí'maesa minínimbá puwúwasa matuwé máyón-daumpa'a ávúmayaataan-daumpa'a iyúwasa Pítaanopa'a ketorínimbá tayorupamái maésa íví'a tésa Tókáasi íma pukáinka'a aru-símakain-unankwatoiye sésa agarááránkówana

40 awánéna séna máápa kárúwaaro súwasa kúmúwana Pítaa kivairena Ísóigompa'a námúnaa simásuwena mégwantena minínimbá awánéna séna Tápítaao usásinaao súwana aúramba kwégararena Pítaamba awánéna usátorauva'a maúwana

41 Pítaa kousásinankena Ísuna aampa'á kun-kwáásiyé ketoríniné tááyowasa áúvamankomba uawánésa

42 Yópaa-naopa'a kosimátíma'maesa kuwasá isésa sáwíva-kwaasi Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á aráápamai máyówana

43 Pítaa Yópaa-naopa'a sáwíva'-no'waamba kwaéna moóráwai áwí'a Sáimoni kwená naaúmpa'a máyowana minkwáásígó kwaan-áúwarasinei kwená mayái mayón-kwaasigona naaúmpa'a méraiye.

10

Pítaa Kóníríyasina naaúmpa'a iráin-kwasai.

1 Sísáriyaa-naopa'a moóráwai áwí'a Kóníríyasi ména Áróma'avakemba sáwívar-i-kwaasira'a 100 i-kwaasira'a kárakwirowai máyowasa miní-kwáásí túwí'a Ítári-i-kwaasiye kwésesa uwaná

2 Kóníríyasi Áánútun-aaiyavena asiramái ména kwená akúnté Áánútuna imáyáa éna áwí'a mósá maréna Yútaa-kwaasimo ímo óísambo makón-kwaasi kwétuwa'naa-ena Áánútumpa'a námúnaa símae iyúmba

3 moórá-tawai enónka'a námúnaa kwésuwana Áánútuna kwayó'ná'á kwiyómpakewai aúranka'a paárúwana kawé'á umái awánówana séna Kóníríyasiyo súwana

4 áá'a kówana aúramba kararéna séna Ísóigoo nóran-aina simásiminyewa seénó súwana emó námúnaamo séndawai kwaásimo túwa'naa óndawai Áánútu aúranka'a kawé'á óndayavai Áánútu ená imáyáa imbá pó

5 ená kwaási ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwai áwí'a Sáimoni Pítaamba koairáaro.

6 kwemá araámáó Sáimonina naaúmpa'a ména minkwáásígó kwaan-áúwarasi-mayaimo máyáin-kwaasigona naaúmpa'a uwí-nónkóná awámpá'-náúmpákémbá koairáaro

7 simásuwena áuyokuwana Kóníríyasi kwená mayái máyón-kwaasivinkemba kae-kwáyó-kwáásíráinte moórá-i-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá marówainte miráumai-kwaasirau tááyowasa

8 tuwaná kwiyómpakewaimo simámakon-aimba simátimena séna miráumai Yópaa-naopakemba koairáaro séna ti'mákaiye.

9 ti'marówasa aampa'á kógwaesa kweémesa Yópaa-naopa'a egwaa'á kumbá kwáyá'wái Pítaama naan-ávúmayaapa'a uména Áánútumpa'a námúnaa kwésuwana

10 áái ankówana toómbá nánáe súwasa toómbá agáyómba kaainkáání'a umái awánómba

11 kwíyómba taaínkaar-úwana mimpínkémbá anón-ampanta éiyain-araaira'a tátoresa túwówana kuména marap'á kumúwana awánómba

12 minámpántávimbá kwai-kwaamba póíma iraankavayaambá aváá'-númámá ó'on-o'on-kwai-kwaamba máyowana

13 aaigówé su'mai séna Pítaao usásinke tuvú'mái agandaaó súwana

14 Pítaa séna Ísóigoo ímanivo kentáásí ámáámba Yútaa-kwaasiya mirán-tántáá'á aambá áúmbakaawata pó'a íma kwénaumne súwana

15 minááigówé su'mai ókwara'a séna Áánútu kawetántáaré siráin-tantaatavai íma aambá áúmbakaawe siyó súwana

16 kaumborá'á kaainkáámbá awánówana kwíyómpa'a minámpántámá iráíye.

17 iyúwana Pítaa minkááínkáán-áínkóná ááimba nóra aainá'iyó súmba Kóníríyasimo ti'marón-kwaasi Sáímonina naambá taawánésa ontará'á tamésa

18 tááyamai taáísaa esa sésa Sáímoni Pítaa maandáúmpará kwááyu máyáiyó suwaná

19 Pítaa minkááínkáán-áínkóná ááimba avakáá-úwana Áánútun-amankoma séna kaumbo-kwáásí embá avakáá-úmaesa kwétevo

20 usásinke kumuwó. kemá ti'maráúnasa tentávái íma kaer-ímáyáá e miwísé úwoi kwaaó súwana

21 Pítaa kuména minkwáásíyávéna séna kwésivakaa-on-kwaasi úmpo nóintavera kwésivakaaó súwasa

22 kentáásí kawáánakó áwí'a Kóníríyasi si'maráísata enópata túne. kwemá kawe-kwáásí Áánútuna imáyáá éna áwí'a mósá maráísasa pósa Yútaa-kwaasi amápa'a kwentávésa kawe-kwáásíyé kwésewe. moóráwai Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai kusimáména séna ti'marénasa Pítaamba Yópaa-naopakemba koairéwana enópa'a téna aai tasína isaaó sisatá túne suwaná

23 Pítaa ti'maena naaúmpa'a tinkówasa kwáúmba aaváyaavimba Pítaa usásinena miwísé kuráíye.

miwísé kúwasa Yópaa-naopakemba Ísuna aampa'á kun-kwáásí évaka'a aúyoresa

24 aampa'á kógwaesa kweémesa Sísáriyaa-naopa'a kumbá Kóníríyasi kwenamááraa kwená kwaásiye tááyowasa tayorupamáí mésa Pítaamba amu'makówana

25 Pítaa Kóníríyasina naambó kwáyonka'a ontará'á kúwana Kóníríyasi aamoí éna anóndakoman-íye séna aísamaivimba kumbaúwana

26 Pítaa séna emó óndanten-kwaasi úmpo usásinaao séna usásinakena

27 aai simáma'maena Kóníríyasiye naaúmpa'a iyúmba sáwíva-kwaasi torupamáí máyómbe utuwánéna

28 séna kentáásí áamámba ísaraawe. Yútaa-kwaasiya ó'onkaa-kwaasiye íma moórárata tágárotamaiya kwémaumne. miwítí naaúmpata íya kwénaaundarata Áánútu agaráásinkena amápa-kwaasi íma sáwí-kwaasin-owe siráisa'a awáraunda póta íma sáwí-kwaasiye sénaunda pó'a úwoi kawé'á umái ménaumne.

29 mindáyavai sááyaamba íma a'áo súnnda túmpo nóintavaiya sááyaraao Pítaa súwana

30 Kóníríyasi séna éiyain-do'waamba kwaé'a ívékaamba eénáínka'a kesí naaúmpa'a námúnaa súnana avekáámbá moóráwai ságyan-unankwatoi umásorena súranka'a kumbaéna

31 séna Kóníríyasiyo emó námúnaamo sémo kwaási túwa'naa ema Áánútu aúranka'a kawé'á óndayavena Áánútu ená imáyáa imbá pó

32 ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwai áwí'a Sáímoni Pítaamba koairáaro. araamáó Sáímonina naaúmpa'a máyáíye. kwaan-áúwarasi-mayaimo máyáin-kwaasigona naaúmpakemba uwí-nónkóná awámpá'-náúmpákémbá koairáaro súwa'a

33 avekáán-umai ti'maráúnasa embá koairáawa kawé'á umái téne. kesáá Áánútu aúranka'a torupamáí méta Ísóigo simámakain-aimba simásiminkwae séta amu'makáunaya kwétene Kóníríyasi siráíye.

Pítaa simátimakain-kwasai.

34 Kóníríyasi simásuwowana Pítaa séna ívé'a kwéisaumne. árai'a Áánútu íma Yútaa-kwaasiye su'mai kwégarakwiyo

35 amápa'-mapaken-kwaasi Áánútu aúranka'a arupí umái kawé'á umái máyáawai Áánútu miwí aamoí kwéumatinkaiye.

36 Áánútu Ísu Káráisitimba ai'marówana Ísareri-kwaasiyavai áséi-kwasai simátimakaimba á'a ísaraawe. Ísu Káráisiti amápa-kwaasiti Ísóigoman-íye. mináséi-kwásáiyávésa árairemo síyawai tirumbá kawé'á umái kwempa'á ménaaomba

37 ke ísaraawe. Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a té'a nombá peránááowe siráimba Ísun-aaí aiva'á Káríri-ayampakemba kwétena Yútiyaa-marava'a kóyáwé uráíye.

38 Ísu Násáretivakewain-aaí ísaraawe. Áánútu kwenamambá Ísumba ámakowana kwempímbá anómbe

umánkowana Áánútu asirayámbá aména kwesé mériaintavena naaó'-nao'a kawé'-má'yái kó'yáwé éna Sáátáánigo tátorain-kwaasi kawé'á umátínkáva'a kuráiyé.

³⁹ Yútiyaa-marava'a Yérúsaremu-naopa'a mayáímá mairáimba awánaraundayaawe. kwembá taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmarowana puwéna

⁴⁰ kaumbo-táwái maisuwówana Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankowana paárúnta kesúrandaiya awáraumpo

⁴¹ íma amápa-kwaasi awánaraawe. Áánútu simátíméromo siráinta Ísunta awánéta pukáimpinkemba usásinonka'a toómbá nombá kweséya naráumne.

⁴² Ísu asiramái simásimena séna Áánútu imáyáa siména pukén-kwaasigwara túvaren-kwaasigwara'a aavimbá maitinkáníyone siyé simátíméro Ísu siráiyé.

⁴³ naaóv'á Áánútun-aaí simátímakowai Ísun-aaí simátimesa sésa kwenááiyavesa áraire sésa kwesé aráápamái maíyawai Ísuna asirayánká'á Áánútu miwítí sáwí-imayaa maitiyuwáníye naaóv'á siráawe Pítaa siráiyé.

⁴⁴ Pítaa mináímbá kwésimatimuwana kwéison-kwaasivimba Áánútun-amankoma minámápáráwáímbá kuména

⁴⁵⁻⁴⁶ Áánútun-amankoma kumbaúwasa ó'on-o'on-aimpinkemba Áánútu áwí'a mósá márówasa Yútaa-kwaasi Ísuna aampa'á kun-kwáásí Pítaae Yópaavakemba tuwáiyé táátavai ésa sésa Áánútu ó'onkaa-kwaasigwara'a kwenamambá úwoi kwétimiye sésa táátavai uwaná Pítaa séna

⁴⁷ Áánútu kwenamantá símakaintenta miwígwará'á kwétimimba póta nombá peránááomba íma aambá aunónaumpo úwoi nombá peránááovo

⁴⁸ pétinkaaro súwasa Ísu Káráisitintavesa ísámai nombá pétinkowasa Pítaantavesa sésa kaumbo-káé'-no'waamba keséya kwaíníyone suwaná mirá uráiyé.

11

Yérúsaremuva'a Pítaa simátímakain-kwasai.

¹ ó'onkaa-kwaasi Ísun-aaí isésa tátokaawemo sumbá aantá-kwaasiye Ísuna aampa'á kuwái Yútiyaa-maravaken-kwaasiye mináímbá isésa máyówana

² Pítaa Yérúsaremu-naopa'a kúwasa évaka-kwaasi áwáá'a aéesa Yútaa-kwaasi túra'a kárámai araa'éna kwéontemba ó'onkaa-kwaasigwara'a mirá orómó sirón-kwaasi Pítaamba áwáá'a aéesa

³ sésa emá ó'onkaa-kwaasiti naaúmpa'a ugwaé ímo túmo kárámai araa'éna úmakaan-kwaasiti naaúmpakemba toómbá umandaráne suwaná

⁴ Pítaa amápa-tantaa'a uráimba simátimena

⁵ séna Yópaa-naopa'a mé'a Áánútumpa'a námúnaa séwándara'a kaainkáámbá awánaawanana kwíyómpakemba anón-ampanta éiyain-araaira'a tátoresá túwówana kuména kesí egwaa'á kumúwa'a

⁶ mimpímbá árimba awánaawanda póima kwai-kwaamba iraankavayaambá áváá'-numama máyowa'a awánaawanana

⁷ aaigówé su'mai séna Pítaao usásinke tuvú'mái agandaaó súwa'a isé'a

⁸ sé'a Ísóigoo ímanivo kentáásí amáámba mirán-tántáá'á aambá áumbakaawata pó'a íma kwénaumne séwánana

⁹ minááigówé su'mai ókwará'a séna Áánútu kawé-tántáaré siráin-tantaatavai íma aambá áumbakaawe siyó súwa'a

¹⁰ kaumborá'á kaainkáámbá awánaawanana kwíyómpa'a minámpántámá iráíye.

¹¹ avekáámbá Sísáriyaavakemba kaumbo-kwáásí kesópa'a ti'marówai tumbá

¹² Áánútun-amanko simásimena séna íma kaer-ímáyáá e miwísé kwaaó súwa'a kówánasa Yópaavakemba maankwáásí ava'moraé-kwaasi Ísun-aaí isáawai súyorowata Sísáriyaa-naopata Kóníríyasina naaúmpata kówánana

¹³ simásimena séna Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai kesí naaúmpa'a kumbáyáísa'a awánáúnana séna ti'márénasa Yópaa-naopakemba moóráwai áwí'a Sáimoni Pítaamba koairéwana

¹⁴ téna aaí tagwésimatimina'a egwará ená akúnkwará'á amápa'a kwéisewana Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye kwíyómpakewai siráíye Kóníríyasi súwa'a

¹⁵ aaí kwésewanana Áánútun-amanko aiva'ó kentáávímbó kunkáintemba miwívímbá mirá úwa'a

¹⁶ awáné'a moórá-aimba sááka'a makáumne. ááéma Ísóigo séna Yóni nombá pétinkaraimbanivo Áánútun-amanko kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye Ísóigo siráin-aimba sááka'a makáumne.

¹⁷ ánivo kesáá Ísóigo Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraire séwánanaya Áánútu kwenamankómbó símakaintenta ó'onkaa-kwaasi miwí mirá kwéowa'a awánaraunda pó'a kemá Ísuna mayái-kwáásímá pó'a nombá pérómba íma aambá aunówánasa úwoi nombá pékaawe Pítaa súwasa

¹⁸ mináímbá isésa áwáá'o áumba ivátuwesa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa Áánútu mirá kwéena íma Yútaa-

kwaasiye su'maiya aai kwésimasimintaanivo ó'onkaa-kwaasiyavaigwara'a aai kwésimatimisasagwara'a miwítí sáwí-imayaa tínaaemba umámesa Áánútunopa'a tésa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe siráawe.

Ántiokuvakewai Ísuna kwaásiti kwaasái.

19 ááéma Sítivenimba tuvúwúwana puwúwasa ó'onkwaasi Ísuna aampa'ó kun-kwáásí sáwí'a umátínkówasa kóyáwé uráamba évaka'a Vínísiyaa-marava'a kuwasá évaka'a Sáíparasi-marava'a kuwasá évaka'a Ántioku-naopa'a kuwasá miwímá minkáúmbó-márává'á máyón-kwaasi Yútaa-kwaasiye su'mai Ísun-aaí kosimátimesa

20 miwívínkémbá évaka'a Sáíparasi-maravakewai évakarawai Sáírini-maravakewai miwímá Ántioku-naopa'a komáyónka'a Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiyegwara'a Ísóigo Ísuna áséi-kwasai kosimátimuwana

21 Ísóigona asirayámbá miwísé máyowasa sáwíva-kwaasi Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa kwempá'á tiráawe.

22 Ántiokuvaken-kwaasi Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa kwempá'á tiráan-aimba suwasá Ísóigona kwaási Yérúsaremuva'a máyón-kwaasi mináímbá isésa Páánápáasimba ai'márówana Ántioku-naopa'a kweémena

23 koména Áánútu kawé'á umátínkaromba tuwánéna aamoí éna asiramái simátiména séna kentirunkaké ísámai Ísóigontavai máéro séna

24 Páánápási kawé-kwáásí úwana Áánútun-amanko kwempímbá anómba umánkowana Ísóigonte aráápamai asiramái ména aai simátíma'maena kwéiyuwasa sáwíva-kwaasi isésa Ísóigompa'a tésa méraawe.

25 máyówana Páánápási Sóromba avakáá úmaena Táásási-naopa'a kúmba

26 koawánéna koái'maena Ántiokuva'a tésarai moórá-i tamaisuwésarai Ísóigona kwaásiye mésarai sáwíva-kwaasi tayorupontembá Ísun-aaí simátíma'maesarai iyúyasa Ísuna aampa'á kwéguwaiyavai sésa Káráisitina kwaásiye suwaná aiva'á Ántiokuva'a mináímbá paáruraiye.

27 mináímbá paárúwana minkánáá évakarawai Áánútun-qai simátímakowai Yérúsaremuva'a tuwésa kweémesa Ántiokuva'a kuwaná

28 miwívínkémbá moóráwai áwí'a Ákápási kwemá usásinena Áánútun-amanko kwesé máyowana séna anón-ayawaima amápa'-mapa'a táníye súnka'a póna naaémba

Árómáani-kamaaniti kawááná'á áwí'a Kórótíyasa máyonka'a mináyáwáímá paáruraiye. Ákápáasi mináímbá súwasa

²⁹ isésa Ísuna aampa'á kwéguwai moórá-morawai sésa óntamba torupamáí Ísun-aaí isáawai Yútiyaa-marava'a máyáan-kwaasi timénáe sésa

³⁰ mirá ésa minóntámbá Páánápáasinte Sóronte tímúwasarai maimaésarai kweémesarai Ísóigona kwaásiti anón-kwaasi mátimakaaíye.

12

ókwará'a sáwí'a umátínkaraan-kwasai.

¹ minkánáá Érótimba anówainkoma araámáó Érótima Yútaa-kwaasiti kawááná'á kwemá Ísuna aampa'á kwéguwai évakarawai sáwí'a umátinkena

² moóráwaimba ai'marówana Yóni awaaó áwí'a Yémésimba koyáto'mai anumarambá arátuwowana puwúwasa

³ Yútaa-kwaasi Ísun-aaiyavesamo ímo áraire suwáí aamoí kwéuwana Éróti awánéna aamoí umásinkaigwae séna moóráwaimba ai'marówana Pítaamba koyátokai. Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayonkanaavimba moórá-tawai Pítaamba koyáto'maena

⁴ ándáva'a máánkowasa siyáánkain-umai ava'moraé-i-kwaasi kwenká'á kárákwirowasa éiyain-eiyain-kwaasi anondánonda umái kárákwiyuwasa Éróti séna naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáámá ánásaina'a Pítaamba áí'mae'a Yútaa-kwaasi túranka'a aavimbá mayanké'a inkamónaumnemo kwésumba

⁵ Pítaa ándáva'a máyombanivo Ísóigona kwaási Ísóigompa'a námúnaa simái Pítaamba áwa'naa uráawe.

Pítaamba ándávakemba ayúránkarain-kwasai.

⁶ námúnaa kwésesa Pítaantavai isámai áísaa uwaná aaváyaaraamba Éróti Yútaa-kwaasi túranka'a Pítaamba aavimbá mayankánaumne kwésuwana ívé'-no'waankaamba Pítaamba aiyayaanka'a asááúmakesa kaer-í-kwáásí évareva'a máyóyana Pítaa aún-kwaigúwasarai kaer-í-kwáásí ontará'á kárákwiroyana

⁷ avekáámbá Ísóigona kwayó'ná'á kwíyómpakewai kumúwana ándá-naumpa'a sán-kówana Pítaamba ayoírá'á kwétuvuwena aúsuwana usásinowana séna avekáán-usásinao kwésuwana Pítaa ayáámpinken-anda kweyááríka'a ayú'maena marapá'á kumúwana

⁸ kwíyómpakewai séna enámúranda uré enaísamai ánáamba maimái uwó súwana mirá úmayowana ená paákákén-únánkwátói kuvé'máenakai kesé kúmóyo súwana

⁹ Pítaa ándá-naumpakemba kwenánaaemba kuména íma kwaásin-iyé-imayaa éna kaaimbá kwéawanaumne-imayaa kwéena

¹⁰ i-kwáásímó máyon-ontara'a kunáyaaitesarai minkákémbá moórá-ontara'a i-kwáásímó máyon-ontara'a kunáyaaitesarai minkákémbá ándávakembo naaópa'o kónáesamo uwasamó titinkémáen-ontara'a asirayán-óntará'á kúmúyana kweyáárika'a tigúwasarai kunákárúwagwesarai aampa'á kuyaná avekáán-úwana kwíyómpakewai Pítaamba auwéna aúyokuwana

¹¹ Pítaa imáyáa éna séna íma kaaimbá awánáúmpo árai'a Ísóigo kwená kwayó'ná'á ai'máráísana kuména Éróti sínkamonaé kwéisana ayáápinkemba kuntavíyuwaisa'a túne. Yútaa-kwaasigwara'a sínkamonaesamo ombá kuntavíyuwaisa'a túne Pítaa siráiyé.

¹² Pítaa simásuwena Máriaana naambó kwáyopa'a kwéna Yóni Máákaamba anówana naambó kwáyopa'a kúwasa sáwíva-kwaasi mindáúmpá'á torupamáí mésa Pítaantavai ísámai Ísóigompa'a námúnaa kwésuwana

¹³ mindánkóná ontará'á kotuwátuwar-úwana moórá-arasi mindáúmpá'á kígau ún-arasigo áwí'a Áróta ontará'á kuména

¹⁴ séna nááwa'ono súwana Pítaa séna kemá úne súwana Pítaa amósámba iséna kunaamoí úmaena ímo ontamó tiyankómba isaaiséna sáwíva-kwaasitopa'a usimátiména séna Pítaa ontará'á máyáiyé súwasa

¹⁵ miwí sésa emá uwo'aó'á éma kampa'á séne suwaná minárásígó ókwara'a séna árai'a Pítaa ontará'á máyáiyé súwasa miwí sésa Pítaan-amankon-iyé

¹⁶ kwésuwana Pítaa ontará'á árimba tuván-tuvan-úwasa íséna onta kuntisuwésa awánomba kwemá Pítaa úwasa táátavai uwaná

¹⁷ aaisékéwa'a simátíméno séna Ísóigo ándávakemba kembá sí'maena aampa'á mésiyuwaivo Yémésinte Ísun-aaimo ísaan-kwaasiye kosimátíméro Pítaa simátiména tiyuwéna ó'on-daopa'a kuráiyé.

¹⁸ kúwasa irataró'a i-kwáásí Pítaamba kárákwirowai awánomba íma máyowasa kantúmbá ésa Pítaa náávara kóuraiyo suwaná

¹⁹ Éróti iséna Pítaamba avakáá oró súwasa avakáá uwááesa tuwówana Éróti miní-kwáásí aaiwimbá maitinkéna séna tínkamoro séna évakarawai tí'marówasa tínkamuwasa púwúwana Éróti mirá umásuwena Yútiyaa-marava'a tuwéna kumeéména Sísáriyaa-naopa'a kumbéraiye.

20 Éróti Sáítóni-naopaken-kwaasiye Táyaa-naopaken-kwaasiye ávááraumai áwáá'a tiyúwasa minkáé'-náópaken-kwaasi tayorupamáí mésa sésa Érótimo kárákwirai-maravakemba kentáásí toómbá kwémayaundayaawe sésa mináímbá simáí kawer-ónáe sésa Érótinopa'a tumbá kwená naaka'ó kárákwirowai áwí'a Párasatasimba másimamuwana isówasa minááísámbá másimai tukáawe.

21 minkákémbá Éróti anón-kanaa úwana kwenká'ó kárákwirowaina unáánkwátói úmaena kárákwirowai maé'maer-únka'a uména ayáátáár-aimba kwésuwasa

22 Érótimba simáí arumbá iyaésa sésa íma kwaásigo kwésivo Ísóigo kwésiye anónka'a suwaná

23 Éróti mináíntávéna íma Ísóigo úmpo úwoi-kwaasi úne séna aúpá'á tuwówana Ísóigona kwayó'ná'á kwíyómpakewai tuvuwúwana uvowánkó arumbá unkarówana pukáiyé.

24 puwúwasa Ísóigona kwaási Áánútun-aii kosimátin-tasimatin-uwasá isésa áraire sésa Ísóigompa'a tésa méraawe.

25 Ántíokuvaken-kwaasi Yérúsaremuvaken-kwaasiyavesa óntamba tíménaumne sirómba pósarai Páánápáasiye Sórowe kwéti'matuwesarai mimbáyái ánásowasarai ívé-kwaasigo áwí'a Yóni Máákaamba áí'maesarai Yérúsaremuva'a tuwésarai kweémesarai Ántíokuva'a kurááiyé.

13

Áánútu Páánápáasinte Sóronte mayái tímakain-kwasai.

1 Ántíoku-naopa'a Ísóigona kwaásivinkemba Áánútun-aii kwésimatimen-kwaasiye kawer-ímáyáá kwéagaraantinkaan-kwaasiye mésa moóráwai áwí'a Páánápáasi úwana moóráwai avután-kwaasigo áwí'a Símiyoni úwana moóráwai Sáíríni-maravaken-kwaasigo áwí'a Árúsiyasi úwana moóráwai áwí'a Mánéyeni kwemá Éróti kawáánákóná naaúmpa'a maémaumba úwana moóráwai Sóro úwana umái mésa

2 moórá-kanaa Ísóigona kwaási Áánútuna imáyáa mósá kwémaresa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésunka'a Áánútun-amanko simátiména séna Páánápáasinte Sóronte kesí mayáír'á'á usásintinkaraumpo mindárai tiyúwáaro súwasa

3 toómbá íma nombá námúnaawe su'mai kwésesa Áánútuna mayái mayáígwáe sésa tine'á tiyáándeí tátoresá ti'marówasarai kurááiyé.

Sáíparasi-marava'a kosimátímakaayan-kwasai.

4 Áánútun-amanko Páánápáasinte Sóronte ti'marówasarai Yóni Máákaamba áí'maesarai Ántíoku-naopa'a tuwésarai

Sérúsiyaa-naopa'a kumésarai uwí-nónkóná avumpim-báravá'á áwí'a Sáíparasi-marava'a kónáe sésarai nompí-sípí táto'mai usáatesarai kweémesarai

⁵ Sáíparasi-marava'a Sárámisi-naopa'a mindómpí-sípívínkémbá kunásávesarai Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpímpá'á Áánútun-aaí simátíma'maesarai kwéguyana Yóni Mááka túwa'naa úmaena kúwasarai

⁶ kawer-áimbá simátíma'maesaya marapá'á kweémesaya Páávoso-naopa'a kuwaná moóráwai mindáópa'a Yútaa-kwaasigo ména kwenáwí'a Paayísu Kíríki táávinken-kwí'a Érímasa kwemá pukaa'á agayón-kwaasi póna kampa'á séna Áánútun-aaí simátimundawai úne súwana

⁷ moóráwai kámááni-kwaanako áwí'a Sésiasa Porasa ména kawer-ímáyáágwárá-kwáási póna Áánútun-aaí isánáe séna Páánápáasinte Sóronte tááyowana Érímasa pukaa'á agayón-kwaasigo kámááni-kwaanakoe aasiyaasí maí'mai'a úwai máyowana kámááni-kwaanako Páánápáasinte Sóronte tááyowasarai tuyaná Érímasaagwara'a téna

⁸ mindárai táái tasimái karéna kámááni-kwaanako Ísun-aaiyavai áraire sivo séna mindárai táái tasimái karówana

⁹ Sóro moórá-awí'a Póro Áánútun-amanko kwempímbá anómba umánkowana Póro pukaa'á agayón-kwaasigomba aráá'a avuwéna

¹⁰ séna Sáátáánigo aráá'a po kawer-ánkóná uwa-kwáási éma amápa-sawisawaa-imayao empímbá anómba umánkaraimba po Ísóigona kawer-ámbá sáwí'a úmae iyóndayavena

¹¹ ívé'a Ísóigo ená meéyámbá amína aúrampa kavíkwína évaka-tawai sámó káinda íma awánaniyone Póro súwana avekáámbá Érímasaamba aúrampa'a ítáguwana siyáánka'o táto'maesamo naaiyane séna kwaási tivakáá úmae kwénaauwana

¹² kámááni-kwaanako Ísóigon-aaí iséna áátavai éna Ísóigomo úmba awánéna séna Ísóigon-aaí árair-aimban-iye séna kwempá'á téna méraiye.

Písítiyaa-marava'a Ántíoku-naopa'a kurááyan-kwasai.

¹³ Póro kwesé kwénaauwaise Páávoso-naopa'a tuwésaya nompí-sípí táto'mai usáatesaya kwémesaya Pámpíríyaa-marava'a Pékaa-naopa'a mindómpí-sípívínkémbá kunásávesaya kúmúwana Yóni Mááka tiyuwéna Yérúsaremuva'a kóúwasarai

¹⁴ mindárai marapá'á kweémesarai Písítiyaa-marava'a Ántíoku-naopa'a kwésarai Yútaa-kwaasi monor-áimbá

kwéison-kanaara'a Yútaa-mono'-naumpa'a mara'á
umáyóyasa

15 aúváí-kwandaavinkemba Áánútuna áamáamba Mósesi
agaimakómba simátimesa Áánútun-aii simátímakowai
agaimakón-aimba simátímúwasa Yútaa-mono-
kawaanarawa'a moóráwaimba ai'márówana mindáraitopa'a
téna séna kentáási kwaásiraiyo kwaasái kwáyainakaimo ékai
kentáási imáyáa simái kawe'á umásinkaakaiyo súwana

16 Póro usásinena séna másáaro. kesí Ísareri-kwaasiye
ó'onkaa-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá máráawaiye ísáaro.

17 naaóvá'á Ísareri-kwaasiti Ísóigo kentáa síkwá'náyavena
séna kesí kwaásiman-owe súwasa ó'on-kwaasiti maravá'á
Ísípi-marava'a mésa sáwíva-kwaasi agáyówana Áánútu
kwená anón-asirayamba kwáyontavai Ísípiwakemba tí'maena

18 kavóná-marava'a mátinkowasa sáwívar-ima 40
ira'a kwénaesa aasiyaasí Áánútuntavesa sáwí-imayaa
kwéumbanivo Áánútu miwírá'á kárákwirena íma tiyuwówasa

19 Kénááni-marava'a avakaeté-maravaken-kwaasi moórá-
mora-umai máyówana Áánútu tínkambaena kwéiyuwasa
évaka'a putásowana miwítí maramá maimaéna kwená
kwaási Ísareri-kwaasi mátimuwasa

20 mimbáravá'á mésa sáwívar-ima 450 ima maisukáawe.

450 ima maisúwówana Áánútu moórá-mora-kwaasi
kawáá-máyáírá'á usásintinkava'a kúwana Áánútun-aii
simátímakowai áwí'a Sámúwéri kwemá usávaaruwasa mirán-
káwáá-kwáási ánásasowasa

21 Ísareri-kwaasi Áánútu íma kentáará'á kárákwiyinkwae
séna kentáávínkémbá moóráwaimo éna kentáará'á
kárákwiyiniye suwaná Áánútu séna Pénisamini-andarakewai
Kísaa ááninko áwí'a Sóro kwemá kárákwiyi-mayai mayániye
súwana mimbáyái mairéna 40 ima maisuwówana

22 Áánútu mimbáyái Sóropakemba Yési ááninko
áwí'a Tévítimba amúwana mayówana séna Tévíti kemó
súndanteni'a kwéimba pó'a aamoí kwéumankaumne Áánútu
siráiyé.

23 naaóvá'á Áánútu séna Tévítin-andarakembo aánono
usásinankaandawai kwemó éna Ísareri-kwaasi sáwí'o
umáimo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye
siráimba Ísuntavena árar-aimba siráiyé.

24 Ísu íma amápa-kwaasi túranka'a paárurowana
Yóni nombó pétinkowai amápar-Isareri-kwaasiyavena
simátimena séna kentí sawi-ímáyáá tínaaembo umáme'o
Áánútumpa'o tíya'o é'a nombá pétinkanaumne súwasa mirá
uwaná nombá pétinkena

25 kwená mayáí sáwíyanka'a ánásaniye kwéuwana simátimena séna kentí imáyáaomo kentáváímó nááwa'iyó sénááomba kwéamu'maraawai kemá íma kwemá úmpo kesínaaemba tíníwai kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó sindavimba kemá aaimó sendamá uwóví'a ónaumne Yóni siráiyé Póro siráiyé.

26 Póro simásuwena séna kesí kwaási Ááváramun-andaraken-kwaasiye ó'onkaa-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá maráawaiye isáaro. sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaimba kentááyávéna Áánútu siráiyé.

27 Yérúsaremuvaiken-kwaasiye miwítí kawáánárawate sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniyemo siráin-aimba Ísuntavai sirómba íma imáyáa uráawe. aasiyaasi-táwai monor-áimbá kwéison-kanaama Áánútun-aii simátímakowai agaimakón-aimba aúvái-kwandaavinkemba táámpamai kwésuwasa isésa Ísuntavai sirómba íma imáyáa uráavo tuvúwana pukáivo mináúvái-kwándááivínkén-áimbá paáruraiye.

28 tuvuwí-ámbá avakáá umbá íma sáwí'a uráimbanivo Páírátintavesa úwoi sésa tuvuwíníyone siráawe.

29 Áánútun-aii aúvái-kwandaavimba Ísun-aii agaimakómba amápa'a mirá uwasá taairakémbá maimái murí-áívimbá máutamankowana

30 Áánútu pukáimpinkemba usásinankowana

31 ayáátááka'a moórá-mora-tawai kwená kwaási túranka'a paáruraiye. ímo tuvúkónka'a Kárírivakemba Yérúsaremuva'a kwesé kuráawai pukómpinkemba usásinenamo moórá-mora-tawaimo paárumai máyomba minkwáásí awánésa sésa awáraundayavai ísaraundayavai Ísareri-kwaasi kosimátíma'maeta kónáe sésa kuráamba mimbáyái paai kwémayaawe.

32-33 Páánápáasiye kesé mináséí-kwásái simátíméyanekai túye. Áánútu kentáá síkwá'náyavena mirá ónaumne sirómba kesáá máyaunda-kanaavinta mirá éna Ísumba pukáimpinkemba usásinankaraiye. mináimbá monor-ímá agaimakón-auvaivimba kaepímbá agaimaréna séna emá kesáánimba óna'a kesí mayáírá'á ánkaraumne agaimaréna siráiyé.

34 Áánútu pukáimpinkemba usásinankaraimba póna íma ókwara'a puwínana áuma kaviráníntavena Áánútu séna Tévíntave'a sé'a árai'a kawé'á umánkanaumne siráundantemba embá kawé'á umánkanaumne Áánútu siráiyé.

35 moóráva'a monor-ímá agaimakón-auvaivimba agaimaréna séna

Áánútu kwená kawé-kwáyó'ná'á íma
auwáínana áúma kaviráníye
agaimaréna siráíye.

36 mináímbá íma Tévítintavena siráívo Tévítí Áánútuna
mayáí kwémaena puwúwasa maimaésa aikwá'námo
utámakompimba máutamarrowana áúma kaviraráivo

37 Áánútu Ísuma pukáimpinkemba usásinankarowaimba
kwenáúma íma kaviraráíye Póro siráíye.

38 Póro simásuwena séna kesí kwaásiyono. ísámai kawé'á
oró. Ísuma pukáimpinkemba usásinankaraiwaintavena
kwaásiti sáwí-imayaa sáwí-mayai maitiyuwáníye Áánútu
siráíye. mináímbá simátimunda ísámai kawé'á oró.

39 Áánútu Mósesimbo simámakain-amaambo kwáráawaimo
ombá minámáánkó kentí sáwí-imayaa íma maitiyuwáínana
arupí umái máyáawain-owe Áánútu íma sínívo Ísumo éna
kwenááiyavesa áraire sésa kwenká'á aráápamai máyáawaiti
sáwí-imayaa maitiyuwáínana miwíyávéna arupí umái
máyáawain-owe Áánútu síníye.

40 miráumai Áánútun-aaí simátímakowai tááigo kempá'á
tivó sé'a kárákwimai kawé'á oró.

41 naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai agaimaréna sésa
árair-aintavai simái sáwí'a on-kwáási ísáaro. keinárawa'o
máýáan-kanaara'a mayáí máyáanda mimbáyáímó
awáné'o é'o ímo kesópa'o té'o é'a úwoi puwónááowe.
mimbáyáíyávésamo simátimiyá'a mináíntávésa íma
áraire sénááowe
sésa agaimaréna siráawe. mináímbá kempá'á tivó sé'a
kárákwimai kawé'á oró Póro siráíye.

42 mináímbá simásuwena Pórowe Páánápáasiye máápa'a
kumónáe kwéuyasa kwaási sésa ókwara'a monor-áímbó
ísáan-kanaa tínakai mináímbá másíyata isánaumne

43 simásuwesa máápa'a kumésa sáwíva-kwaasi Yútaa-
kwaasiye ó'onkaa-kwaasi Yútaa-monor-ampa'a kwéguwaiye
Póronte Páánápásinte kwa'maésa kuwasaráí sésarai
Áánútu úwoi kawé'á umátinkanivo úwoi asiramái kwená
aampa'á koró siráíye.

44 suyaná Yútaa-kwaasi monor-áímbó kwéison-kanaa
túwasa mindáópaken-kwaasi amápa'a Ísóigon-aaí isánáe
sésa Yútaa-mono'-naumpa'a umáyówasa

45 Yútaa-kwaasi tuwánésa tirumbá sáwí'a úwasa
mináímbá kwáráavo sésa Póronte Páánápásinte aká'áamba
simátinkesa kampar-áímbó kwéseye sésa simái kárówasarai

46 miwí táároi íma inkaisésarai asiramái sésarai aiva'á árai'a Áánútun-aaí simátimuyamba mináimbá tínaaemba umáme'a íma sínkáiyé sembá pó'a aúnái'o umáímo maí'mai'o ónaunda uwóví'a ónaumne-imayaa ombá pókai tayauwerékai ó'onkaa-kwaasiva'a Áánútun-aaí kosimátiméyauye.

47 ááéma Ísóigo simásimenaya séna
emá ó'onkaa-kwaasi sáma kamátinke kesáái
kwésimatiminasa kesí aambá awánáíya'a amápa'-
maravaken-kwaasi sáwí'o umáímo máyáampinkemba
kawer-ámpá'á métinkanaumne

Áánútu mináimbá simásimakaimba pókai ó'onkaa-kwaasi kwenáái kosimátiméyauye Póro siráiyé.

48 Póro súwasa ó'onkaa-kwaasi isésa Ísóigon-aiyavesa aamoí ésa tirumbá kawé'á umái máyówana Áánútu séna kesí kwaási é'a aúnái'a umái maí'mai'a ónááowe súwasa miwí Ísóigon-aiyavesa áraire sésa kwempá'á tésa méraawe.

49 Ísóigompa'a aráápamai mésa mimbáravá'á Ísóigon-aaí kosimátin-tasimatin-uwasa sáwíva-kwaasi isésa

50 Yútaa-kwaasi Póronte Páánápáasinte tirumbá sáwí'a umátinkesa mindáópaken-anon-kwaasiye aarai túwí'a kwáyon-inimba Yútaa-monor-aimba asiramái máyón-ininte mindárai táái simátimesa miwítí imáyáa tavisuwasá isésa Póronte Páánápáasinte sáwí'a umátinkesa aaisambá tiyésa miwítí maravákémbá ti'mátuwowasaraí

51 Áánútu minkwáásí íma aamoí umátinkaniye-umasitai'a ésarai tísamaivakem-barama uwáésarai Ántíoku-naopa'a tuwésarai Áíkóniyamu-naopa'a kuyasá

52 Ántíoku-naopa'a Ísuna aampa'á kun-kwáásí máyówana Áánútun-amankó miwívímbá anómba umátinkowasa tirumbá kawé'á umái méraawe.

14

Póroe Páánápáasiye Áíkóniyamu-naopa'a kurááyan-kwasai.

1 Póroe Páánápáasiye Áíkóniyamu-naopa'a kwésarai ááémo urááyantemba Yútaa-mono'-naumpa'a umésarai áséi-kwasai asiramái simátímúyasa isésa sáwíva-kwaasi Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye Ísun-aiyavesa áraire sésa kwempá'á tésa máyómbanivo

2 évaka-Yutaa-kwaasi Ísun-aiyavesa tínaaemba umámesa íma áraire sirówai Póronte Páánápáasinte sáwí-aimba simátínkówasa ó'onkaa-kwaasi isésa mindáraiye Ísun-aaí ísówaiye tirumbá sáwí'a umátínkómbanivo

³ mindárai ayáátáaka'a mindáoopa'a méсарai miwí táaroí íma inkaisésarai Ísóigon-aaí asiramái simátímúyana Ísóigo kwaási úwoi kawe'á kwéumatinkaimba awánaigwae séna mindárai kwená asirayámbá timúwasarai ímo awánarombayai kawe'-máyaí máyóyasa

⁴ mindáoopakewai kaepí taaínkaar-urésa évakarawai sésa Yútaa-kwaasi tááiyavesa áraire suwasá évakarawai sésa aantá-kwaasi tááiyavesa áraire siráawe.

⁵ suwasá ó'onkaa-kwaasiye Yútaa-kwaasiye miwítí anón-kwaasiye torupamáí mésa tímááyu-aimba sésa óntandei Póronte Páánápáasinte tínkamonaé suwasaráí

⁶ mináímbá isésarai kawe'ó iyapa'a méyae séсарai Áríkoniyaa-marava'a kwésarai Árísitaa-naopare Tépi-naopare ó'on-o'on-daopare

⁷ áséi-kwasai simátíma'maesarai kurááiyé.

Árísitaa'a Tépi'a kurááyan-kwasai.

⁸ moóráwai Árísitaa-naopa'a anówa arupinkémbá aísamai sáwí'a umáguomba maránkarowana íma aaíntómba ááémo maúnka'a ména

⁹ Póro kwésimatimun-aimba iséna árair-aimba kwésimba póna kawe'á umásinkaniye-imayaa úwana Póro minímáyaámó úmba awánéna aráá'a avuwéna

¹⁰ anónka'a séna enaísamainé usásiṅṅao súwana usásinkwena aamoí éna kweyaáríka'a marapá'á kúmba

¹¹ sáwíva-kwaasi Póromo úmba awánésa miwí tááivinkemba Áríkoniyaa-aimpinkemba sésa kentáási ísóigorai kwaásiraan-umai marapá'á kentáávímbá kumbáyaaiye sésa

¹² miwítí ísóigo áwí'a mindárai tamátimesa sésa Páánápáasintavesa Súsiye sésa Pórontavesa aaiyé simátímíwaiye sésa Émisiye sirá.

¹³ marukón-awampa'a minkámpár-ísóigó áwí'a Súsi kwená mono'-námbá kwáyowana minkámpár-ísóigóntávái ísámai póí'o umándon-kwaasigo purumakambá kwémaena moigwáán-aramba kwétararena umái maimaéna mindáókona kuri-óntará'á mói marówasa sáwíva-kwaasi miwítí ísóigontavaimo póí'o umándaante miráumai Ísuna aantá-kwaasiraira'a póí'a umándanae

¹⁴ sun-áímbá isésarai sáwí'an-iyé séсарai kentí unáánkwátói tarátuwesarai isaaisésarai sáwíva-kwaasivimba komaésarai anónka'a séсарai

¹⁵ kenkáí nóra ónáera kwéoo. keiráí kemó onten-kwáási úye. áséi-kwasai tasimátímuyamba pó'a mirán-kámpári'o tuwé'a árair-Isoigompa'a teró. árair-Isoigo kwíyómba éna maramá éna uwí-nómbá éna mimpímbá kwáyáin-tantaa'a úmarena asirayánkwáráwái máyaíye.

16 ááéma Áánútu úwoi tíyukowa'a kentí imáyáavinkemba amápa'-mapaken-kwaasi kwénaaesá

17 miráumai kwéombanivo Áánútu máyáíye sígwáe séna aai sisaná aa'á téna toónkó kawé'á isa'á kwéne'a tirumpimbá aamoí kwéowe. miráumai awáné'a mirámá iní-Ísóígó máyáíye sígwáe séna Áánútu kawerí'a kwéíye

18 mindárai mináímbá suyasá amápa-kwaasi asirésa mindáraitara'a póí'a umándanaumne kwésuwasarai íma mirá oró simái tuvímbaesarai íyúyasa ivátukaawe.

19 ivátuwowasa évaka'-Yútaa-kwaasi Písítiyaa-marava'a Ántioku-naopakemba évaka'a Áíkóniyamu-naopakemba tésa amápa-kwaasiti imáyáa tavisuwasá isésa Póromba óntandei tuvuwésa á'a púwiye-imayaa ésa tavisímaesa mindáókona awámpá'á mátúwówasa

20 Ísuna aampa'á kuwái taúkúmakesa taawánowana usásinena mindáópa'a kwéna kogaúmba usá aavýaavimba usásinesarai Pórowe Páápápásiye mindáópa'a tuwésarai Tépi-naopa'a kurááíye.

Síriyaa-marava'a Ántioku-naopa'a ókwara'a kurááyan-kwasai.

21 Pórowe Páánápásiye Tépi-naopa'a áséi-kwasai kosimátímúyasa isésa áraire sésa Ísuna aampa'á kwéguwasarai mindárai Árisitaa-naopa'a ókwara'a komésarai minkákémbá Áíkóniyamu-naopa'a komésarai minkákémbá Písítiyaa-marava'a Ántioku-naopa'a ókwara'a komésarai

22 miráumai kwénaesarai Ísóigon-aaiyavesa áraire sirówai miwítí imáyáa asiramátinkesarai sésarai Ísuna aampa'á asiramái koró sésarai Áánútu kwená kwaási kwégawaipa'a kónáe sé'o é'a minámpá'á umbaiyé tain-ámpá'á kónááowe sésarai

23 miráumai mindáópata kwénaesarai maará ésarai Ísóigona kwaásivinkemba miwítí anón-kwaasi usásintinkava'a kuyasá Áánútuna imáyáa ésa toómbá íma nésa námúnaawe su'mai kwésesa mindárai Ísóigompa'a aráápamai máyówaiyavai Ísóigo kárákwitinkamae iyíníye simátímakaaiye.

24 simátimesarai Písítiyaa-marava'a kóyaaitesarai Pámpíriyaa-marava'a kwésarai

25 Pékaa-naopa'a komésarai áséi-kwasai kosimátimesarai minkákémbá Átériyaa-naopa'a kumésarai

²⁶ nompí-sípí táto'mai usáatesarai teémesarai Síriyaa-marava'a Ántíoku-naopa'a ókwara'a tirááiyé. ááéma mindáópa'a Ísóigona kwaási mindáraiya vesá Áánútu túwa'naa úmaena iyínívo kwená mayáí komáyáakaiyo sirówasarai mimbáyáí komaisuwésarai tirááiyé.

²⁷ Ántíokuva'a tuyasá Ísóigona kwaási tayorupamáí máyówasarai Áánútumo simátimuni'o urááyan-aimba sésarai Ísuna aampa'á ó'onkaa-kwaasi agaráátinkauyasa mináintávái áraire sésa minámp'á kwégowe-aimba tasimátimesarai

²⁸ mindáópa'a Ísun-ai ísówai ayáátááka'a méraaiye.

15

Yérúsaremuva'a torupamáí mésa siráan-kwasai.

¹ Ántíoku-naopa'a máyóyasa évakarawai Yútiyaa-maravakemba Ántíoku-naopa'a komésa Ísun-ai ísówaiyavesa sésa Áánútumo Mósesimbo simámakon-amaambo ímo isé'o túra'o kárámaimo araa'énamo iyanamo éna Ísóigo sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámp'á íma métinkaniye suwasaráí

² Pórowe Páánápáasiye mináintávái áwáá'a tiyésarai kwesimá kwesiman-esa Ántíokuvakewai Ísun-ai ísówai sésa Yérúsaremuva'a aantá-kwaasiye Ísóigona kwaásiti anón-kwaasiye mináintávái kotísaa oró sésa Póronte Páánápásinte évaka-kwaasiye ti'márówasa kuráawe.

³ Ísóigona kwaási ti'márówasa kweémesa Vínísiyaa-marava'a Sámériyaa-marava'a naaó'-nao'a komáyówasa Ísun-ai ísówai torupamáí máyówai simátimesa sésa ó'onkaa-kwaasi Ísun-ai isésa áraire sésa kwemp'á tésa máyáawe suwasá isésa tirumbá kawe'á úwasa

⁴ naaó'-nao'a simátímatuwesa kweémesa Yérúsaremu-naopa'a komáyówasa aantá-kwaasiye Ísóigona kwaásiye miwítí anón-kwaasiye tiyáamba kwétimesa aamoí uwasá Áánútumo mayáímó tímakaim-bayaimo mairáan-aimba másimatimuwasa

⁵ isésa évakarawai Ísun-aaiyavai áraire sumbánivo amáán-kawaa-kwaasiti aampa'á kwéguwai usásinesa sésa ó'onkaa-kwaasi Ísun-aaiyavai áraire kwésewai Mósesi simátímakon-amaamba isésa túra'a kárámai araa'éna orómá kosimátíméro suwasá

⁶ aantá-kwaasiye anón-kwaasiye sésa mináimbá torupamáí méta imáyáa umáíya senó siráawe.

⁷ suwasá torupamáí mésa ayáátááka'a mináímbá suwaná Pítaa usásinena séna kesí kwaásiyono. ó'onkaa-kwaasi áséi-kwasai isésa Ísun-aaiyavai áraire sígwáe séna ááema Áánútu keinárawapinkemba usásisinkena si'marówa'a kosimátimewanasa isésa áraire siráawe. kemá mináímbá á'a ísaraawe.

⁸ Áánútu amápa-kwaasiti imáyáa tuwánéna ó'onkaa-kwaasiyavena séna kesí kwaásiman-owe séna kwenamambó símakonten-umai miwímó tímakomba awánaraumne.

⁹ Áánútu Yútaa-kwaasiya ór-amba íma agaráásinkenaya ó'onkaa-kwaasi íma ór-amba agaráátinkena kwéivo Áánútu amápa-kwaasiya mimbórá-ámbá kwéagaraasinkaiye. miwí Ísun-aaiyavai áraire sunkákémbá miwítí sáwí-imayaa maitiyuwéna kawer-ímáyáa umátinkaraiye.

¹⁰ Mósesin-aaigo kentáá síkwá'náya umbái tiyówasa íma kanaán-umai kwakáawe. kentáágwará'á miráumai umbái taisatá íya kanaán-umai kwakáumne. mindáyavai ó'onkaa-kwaasi Ísuna aampa'á kowáiyáváímó Mósesin-aai kwaráaro síyasamo ésa umbai-ámbá kwaránááowe. mirámó íyanamo éna Áánútu áwáá'a sína'a pó'a íma mirá ónááowe.

¹¹ Ísóigo Ísu úwoi súwa'naa enaya sáwí'o umáímo máyaundavinkenta kawer-ámpá'á mégwésinkaintaawe. mináíntáváiyá áraireya sénáísae mirámó kwéintenta ó'onkaa-kwaasigwara'a mirá kwéiye Pítaa siráíye.

¹² Pítaa súwasa isésa amáparawai árai'a siyé sésa íma aaí suwasaráí Pórowe Páánápáasiye Áánútu tímakaimbayai ó'onkaa-kwaasivimba mimbáyái mairááyan-aimba simátimesarai Áánútuna mayái ímo awánaraam-bayai kawe'-máiyái mairááyan-aimba

¹³ simátímatuwoyana Yémési séna kesí kwaásiyono. kesáái ísáaro.

¹⁴ ááema Áánútu ó'onkaa-kwaasiyavena imáyáa éna minkwáásívínkémbá évakarawai usásintinkena séna kesí kwaásiman-owe siráin-aimba Pítaa ívé'a simásímakaiye.

¹⁵ Áánútun-aai simátímakowai mináímbá aúvái-kwandaivimba agaimarésa sésa

¹⁶ Ísóigo séna naaémba kumé'a Tévitina naambá tawísíyukaan-damba kunumásuwanaumne. sáwí-yantaakwara'a kawe'á kunumásuwanaunda pósa

¹⁷ ó'onkaa-kwaasi kesópa'a ténááowe. kesí kwaásiman-owe sendawái kesópa'a ténááowe séna

¹⁸ Ísóigo mináímbá naaóv'á sirómba póna ívékwara'a mirá kwésiye Yémési siráíye.

19 Yémési simásuwena séna Ísóigo siráin-aintave'a imáyáa é'a sé'a ó'onkaa-kwaasi Áánútumpa'a kwéten-kwaasi umbaimáyái íma timénaumpo

20 aúváíma agaimái timéta séta kampar-ísóigóntávái imáyáa ésa póí'o umándaamba mimpóí íma naaró. aarai-úmóyámbá kwaai-úmóyámbá íma oró. póíma tuvú'newana kwená naaemá ímo kumíndamo úwoimo kwáyáina'a mimpóí íma naaró. naaegwárá'á íma naaró. mináímbá aúváíkwandaavimba agaimaráumpo awánaaro.

21 ááémo maémáén-kwaasiye ívé'o máyáan-kwaasiye ayáátáaka'a aasiyaasí monor-áímbá kwéisaan-kanaara'a mináímbá Mósesin-aaí simátíma'maesa kuráawe. mindáyaveta aúváí-kwandaavimba agaimaráumpo awánaaro Yémési siráíye.

aúváí agaimái ó'onkaa-kwaasi tímakaan-kwasai.

22 súwasa aantá-kwaasiye Ísóigona kwaásiye miwítí anón-kwaasiye sésa kanaám-pota kentáávímbá évakarawaiye ti'maráanasaya Pórowe Páánápáasiye Ántiokuva'a kwíyapa'a miwísé kónááowe sésa miwítí avumpinkémbá kae-kwáásí túwí'a mósá makáan-kwaasirai túwí'a tombá moórawai áwí'a Sáírásí úwana moórawai kaer-áwí'á Yútásiye Paasapasíyé umái

23 aúváí timésa ti'marówasa kurá. mináúváívímbá agaimarésa maará sésa kesáá kentí kwaásiya úne. aantá-kwaasiye anón-kwaasiye moórá-aimba sénaumpo kentáásí kwaási ísáaro. ó'onkaa-kwaasi Ántioku-naopa'a Síriyaa-marava'a Sírisiyaa-marava'a máyáan-kwaasi ísáaro.

24 kentáávínkémbá évakarawai kentópa'a kwésa ímo simátímakaunda-aimba miwítí imáyáavinkemba kosimátímúwa'a ísé'a tirumbá sáwí'a úwa'a umbái taráanta íséta

25-26 torupamáí méta imáyáa éta mimbórá-áímbá simái kae-kwáásí usásintinketa ti'maráúnasaya Páánápáasiye Póroe migóíye. mindárai kesí kwaásiya siruntá tímakaundanaraiye sínkamiyakai puwúyavo-imayaa íma ésarai Ísóigo Ísu Káráísitina mayái kwémayauye-imayaa ésarai asiramái kwémayaiye.

27 Yútásinte Sáírásinte ti'maráúnasarai migóiyamba pósarai aúváívinken-ainkwara simátimeyaaói-ainkwara'a mimbórá-áímbá pósarai kosimátimeyaaóiye.

28 Áánútun-amankowe kesááwé mimbórá-áímbá simáíya íma umbai-áímbá simátimumpo maanáúváívínkén-áímbá simátimundaya ísáaro.

29 kampar-ísóigóntávái imáyáa ésa póí'o umándaamba mimpóí íma naaró. naaemá íma naaró. póímo tuvú'newana

kwená naaemó ímo kumíndamo úwoimo kwáyáina'a mimpóí íma naaró. aarai-úmóyámbá kwaai-úmóyámbá íma oró. kesáámó súnda-aimbo é'o é'a kawe'á ónááowe. mináímbá ánásaíye. aúváiima agaimái timésa siráawe.

³⁰ suwasá mináúváiimá timésa ti'márówasa maimaésa kweémesa Ántioku-naopa'a kuwasá Ísóigona kwaási toru-pamáí máyówasa mátímúwasa

³¹ mináúvái-kwándááivínkémbá táápamái simátímúwasa kawer-áímbá isésa tirumbá kawe'á úwasarai

³² Yútásiye Sáírásiye Áánútun-aii simátímakoyan-kwaasi ayáátááka'a simátimesarai miwítí imáyáa arupí umátímúyasa isésa asiramái máyówasarai

³³ miwísé évaka'-no'waamba máyóyasa Ísun-aii ísówai sésa á'a kanaán-ivo ti'mákaan-kwaasitopa'a kawer-áímbá kosimátímékaiyo suwaná

³⁴ Sáírási ó'on-imagaa éna mindáópa'a máyowasarai

³⁵ Pórowe Páánápásiye ayáátááka'a Ántiokuva'a mésarai mindáraiye évakarawaiye mésa Ísóigon-aii simátíma'maesa kuráawe.

Pórowe Páánápásiye tarákaa'a urááyan-kwasai.

³⁶ naaémba Póro Páánápásintavena séna naaó'-nao'a Ísóigon-aaimo simátímakauyamba Ísun-aaimo ísaraawai kawerá umáíya máyáawa tuwánamaekai kóyauye Póro súwana

³⁷ Páánápási séna Yóni Máákaamba áí'mekai kóyáe súwana

³⁸ Póro séna kweséya téwáyana Pámpíriyaa-marava'a kenkáí másiyuwena kwená naaópa'a tayauweréna kuráimba pókai íma áí'mekai kóyauye Póro súwasarai

³⁹ mináíntávái kayorésarai aaisambá simásuwesarai mindárai tarákaar-uyaná Páánápási Yóni Máákaamba áí'maena nompí-sípí táto'mai usáatesarai kweémesarai Sáíparasi-marava'a kuyaná

⁴⁰ Póro séna ke Sáírásimba airánaumne súwasa Ísun-aii ísówai námúnnaa simásuwesa sésa Ísóigo úwoi kawe'á umátinkanivo kokaiyó suwaná Sáírásimba áí'maena kúmba

⁴¹ Síriyaa-marava'a Sírisiyaa-marava'a naaó'-nao'a kwénaesarai Ísóigona kwaási túwa'naa úmaesarai kuyasá kawe'á umái méraawe.

16

Tímóti mindáraiye kuráin-kwasai.

¹ Pórowe Sáírásiye mirá uyambá Tépi-naopa'a Árisitaa-naopa'a kuyaná moórawai áwí'a Tímóti mindáópa'a ména Ísuna aampa'á kwéguwai úwana anówama Ísuna aampa'á

kwégun-inimba Yútaa-inimba úwana avowámá Kíríki-kwaasi úwana umái máyówasa

² Árisitaa-naopakewai Áíkóniyaa-naopakewai Ísun-ai isówai Tímóti áwí'a mósá makáawe.

³ avowámá Kíríki-kwaasi póna áúra'a íma kárámai araa'éna urómba pósa Yútaa-kwaasi mináyámpá'ó máyáan-kwaasi mirán-áimbá isówana Póro séna Ísóigona mayáír'á Tímótimba airánáe séna Yútaa-kwaasi aamoí ígwáe séna Tímótimba áúma kárámarena

⁴ áí'maena naaúwasa naaó'-nao'a kwénaesa aantá-kwaasiye Ísóigona kwaásiti anón-kwaasiye Yérúsaremuva'a siráan-aimba Ísóigona kwaásiyavai simátíma'maesa kweésa sésa mináimbá ísáaro suwasá

⁵ Ísóigona kwaási Ísumpa'a asiramái mésa ó'on-kwaasi simátíma'maesa kuwasá isésa aasiyaasi-táwai évakarawai Ísun-aaiyavesa áraire sinté kwégwesa sáwíva-kwaasi-i'a uráawe.

Póro kaainkáámbá awánarain-kwasai.

⁶ Pórowe Sáírasiye Tímótiye Vírísiyaa-marava'a Kárésiyya-marava'a kwénaesa Ésiyaa-marava'a áséi-kwasai kosimátimenae sumbá Áánútun-amanko íma kónááowe súwasa

⁷ isésa kweémesa Mísiyaa-maragona oóvimbá kwésa Pítíniyaa-marava'a kónáe sésa uwaná Ísun-amanko íma kónááowe súwasa

⁸ isésa Mísiyaa-marava'a kómaatesa kweémesa Táróasi-naopa'a kumbésa

⁹ no'wáámba Póro kaainkáámbá awánówana Másétóniyaa-maravaken-kwaasigo koku'á taména séna Másétóniyaava'a tasúwa'naa uwo asiramái súwana

¹⁰ Póro kaainkáámbá awánéna simásimuwata usásineta séta Másétóniyaa-kwaasiya áséi-kwasaiya kosimátimunanaya Áánútuya kwésaayaisata Másétóniyaava'a kónáeya siráundayaawe.

Árítiyaama Ísumpa'a tiráin-kwasai.

¹¹ séta Táróasi-naopa'a nompí-sípí táto'mai usáateta kówánanaya mindómpí-sípígó apu úmaena kúwata Sámóteresi-marava'a kogwaéwándaya usá aaváyaavimba kweémeta Níápórisi-naopa'a marapá'á kunásáveta

¹² minkákémbá Vírípai-naopa'a marapá'á kuráundayaawe. mindá Másétóniyaa-marava'a anón-daopa'a Árómaani-kamaani-kwaasi kárákwiraan-daopa'a évaka'-no'waamba kógwaeta

¹³ Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaa túwata imáyáa éta Yútaa-kwaasi nonawámpá'á torupamáí mésa

námúnaa kwésewe séta naaópa'a tuwéta nonawámpá'á kumówándaya aaraiyómbá torupamáí máyówata kumbéta simátimewanasaya

14 isésa uwaná moórá-ininko Táyátaira-naopaken-ininko áwí'a Árítiyaama kwená mayái óoraan-tantaa'a ampantará'á tásuwena kwétimena óntamba kwémaena kwemá Áánútuna imáyáa éna kwenáwí'a mósá makón-inimba Ísóigo imáyáa amúwana Póron-aaí kawe'á umái isówana

15 minínínkógwará kwená akúnkwará'á nombá pétinkowana minínínkó séna kentávái sé'a Ísóigon-aaiyavena áraire séna Ísumpa'a asiramái máyáin-ininkoman-iye sé'a kesí naaúmpa'a taménaaowe asiramái súwata kwená naaúmpata koméraumne.

Pórowe Sáírásiyé ándáva'a máyóyan-kwasai.

16 moórá-arasi mayái kwémayon-arasigomba évakarawai óntamba tuwésa meéyán-uráan-arasigomba taraváá-kwámbá kwenarumpimbá máyowana évaka-kwaasitopa'o naaémbo kwínín-aimba simátimuwasa óntambo ámúmba kwembó meéyámbakaan-kwaasi tímúwasa maémaémbani. moórá-tawai námúnaa kwésupa'a kumówánanaya minárásígó suwánéna

17 Póronte kenté sínaaemba kwa'maéna kwégwena anónka'a séna Áánútu kwíyómpa'a máyáiwaina mayái kwémayaan-kwaasiman-owe. Áánútu sáwí'o umáimo máyáampinkemba kawer-ámpá'á mégwétinkain-aimba kwésimatimewaiman-owe minárásígó séna

18 sáwívaka'a kwa'maéna kwégwena mirá súwana Póro arumbá umbái tówana mégwantena kwenarumpimbó máyon-taravaa-kwankontavena séna Ísu Káráisitina asirayámbá kwáyáintavai égési umái sé'a minárásí auwé kóaaó súwana avekáámbá auwéna kóúwasa

19 minárásígómbó meéyán-uráawai awánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa íma kawer-óntámbá mayánaumne sésa Póronte Sáírásinte tiyáánka'a táto'mai tavisímaesa naambárupa'a kawáá-kwáásitopa'a mátinkesa

20 Áróamáni-kamaani-kwaasitopa'a mátinkesa sésa maandárai Yútaa-kwaasirai kentáásí naaópa'a sáwí-mayai kwémayaaiye.

21 kentáásí amáámba kwégaesarai ó'on-ampar-amaamba kwéseye. maandáraimo séyan-amaamba íya kwaránaumpo Áróamáni-kwaasiti amáámba kwaránaumne suwasá

22 sáwíva-kwaasi taúkúmaresa anónka'a símae iyésa sésa áraire suwasá kawáá-kwáásí mindáraití unáánkwátóí tarátíyuwesa sésa kunánaandei tínkamoro suwasá

23 ávááraumai tínkambaresa tavisímaesa ándáva'a avúsúyuwesa ándáva'o kárákwiron-kwaasiyavai sésa ontará'á kárákwimai mindárai kawé'á uwo suwaná

24 avumpin-dáúmpá'á móavususuyuwena tísamairai taai umairéna aráápamarena ándáneí kárárumarowasarai méraaiye.

25 méсарai no'wáán-avuntamba Pórowe Sáírásiye námúnaa kwéсарai Áánútuna imá kwésuyasa ándáva'o máyón-kwaasi ísówana

26 avekáámbá anóm-barima tówana naamayáámbá karekó'a umágúwana amápar-ontama tigúwana ándáva'o máyón-kwaasi tíyayaampimpaken-andama kweyáárika'a ayúkúwasa

27 ándá-naumpa'o kárákwirowai aúma kwáyomba póna usásinena awánómba ontan-tigurówana usáawanena séna ándá-kwaasi kóuraawe-imayaa éna anón-kwaasigon-aaroi inkaiséna kwená taánasatama mósa taúkéna kwenáúvimba agaiváíndayavena úwana

28 Póro awánéna anónka'a séna íma mirán-owo. kesáámá amápata úwoiya máyaumne súwana

29 ándá-naumpa'o kárákwirowai kwená kwaásiyavai séna oómbá kúra-šimero súwasa kúrar-amuwana avekáán-umai ándá-naumpa'a iyúmba ayántámbá kwétowana anóndaraima óye séna Póronte Sáírásinte tísamaivimba kumbaéna

30 usásinena tí'maena máápa'a kumbéna séna nóra onaná sáwí'o umáímo máyaundavinkemba Áánútu kawer-ámpá'á mésinkaniyo súwasarai

31 mindárai séсарai Ísóigo Ísu Áánútumpakemba kunkáiwain-aaiyavai áraire sinaná ewé ená akúné sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye simámesarai

32 minkwáásiyómbá Ísóigon-aai simátímúyasa isésa

33 mindó'wáán-avuntamba ándá-naumpa'o kárákwirowai tí'maena tirósáánumpar-avima kwésese umátiyuwena mitáwai kwesé kwená kwaásiye mono'-nómbá pékaawe.

34 nombá pé'maena Póronte Sáírásinte tí'maena kwená naaúmpa'a mátínkarena toómbá timúwasarai kwénoyasa kwewé kwená akúné Ísun-aaiyavai áraire siráamba pósa tirumbá kawé'á umái méraawe.

35 máyówasa usá aaváyaavimba Áróamáani-kawaa-kwaasi i-kwáási tí'marówasa ándá-naumpa'a kwésa sésa mindárai ayútínkénasarai kókaiyo suwaná

36 ándá-naumpa'o kárákwirowai Pórontavai séna Áróamáani-kawaa-kwaasi i-kwáási tí'marááwasa tésa sésa Póronte Sáírásinte ayútínkaao sembá pókai ayútínkáanakai tirumbá kawé'á ínakai kokaiyó súwana

37 Póro i-kwáásíyávái séna íma kawer-áimbá sésa kempímbá íma kwáyáin-aimba simái kunánaantamba sínkamesa ándáva'a avúsúyukaawe. Áróamáani-kwaasiti aúvái tokáuyan-kwaasi úyambanivo sínkamomba uwóví'a ésa minámáámbá káráyukaawe. ívé'a aúpá'á ayúsinkai-imayaa owakái íma mirá óyauye-imayaa ékai Áróamáani-kawaa-kwaasi kesópa'a tésa ontá tayísúwéwakai kóyauye Póro súwasa

38 i-kwáásí isésa koyauwerésa Póron-aai tasimátimesa Áróamáani-kwaasiti aúvái tokááin-kwaasiye simátímúwasa isésa táátavai ésa

39 ándá-naumpa'a komésa sésa keinárai Áróamáani-kwaasiti aúvái tokááyan-kwaasi óyata íma ísareta úwoiya tínkankaunda mindá uwóvíta éta tínkankaumne sésa tí'maesa máápa'a kumésa aánoumai sésa kentáásí naaópa'a tuwékai kokaiyó suwasaráí

40 Pórowe Sáírásiye ándáva'a tuwésarai Árítiyaana naaúmpa'a kuyasá Ísun-aai ísówai torupamáí máyówasarai miwítí imáyáa kawé'á umátinkesarai tiyuwésarai kurááiyé.

17

Tésárónaikaa-naopa'a koméraayan-kwasai.

1 Pórowe Sáírásiye kwésarai Ámpíporisi-naopa'a Ápóróniyaa-naopa'a kóyaatesarai Tésárónaikaa-naopa'a kuyaná mindáópa'a Yútaa-kwaasiti mono'-námbá kwáyowana

2 Póro úntemba Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwésunka'a mono'-náúmpá'á uména Áánútun-aai aúvái-kwandaavinken-aimba simátimumba monor-áimbó ísaan-kanaara'a kaumborá'á simátimena

3 séna aúvái-kwandaavinkemba séna Áánútumo usásinankaiwaimba áí'a indai'a umánkaiyana puwéna usásinaniye siráimba mináínkóná ááimba avora'á simátimune. mináímbá Ísuntavesa siráawe Póro súwasa

4 isésa Yútaa-kwaasi évaka'a mináíntávésa áraire sésa Póronte Sáírásinte tínaemba kwarésa Kiríki-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá márówaiye sáwívar-inimba túwí'a kwáyon-ininte miráumai-sawiva-kwaasi kwakáawe.

5 kwárówasa Yútaa-kwaasi tuwánésa tirumbá sáwí'a úwasa sésa mináímbá kwáráavo sésa sáwí-kwaasi kavóná-kwaasi tirówasa torupamáí mésa áái'a tiyánáe sésa imáyáa tímúwasa Yésónona naambá taúkúmaresa Póronte Sáírásinte tayáto'maeta amápa-kwaasi túranka'a aavintá maitinkánáisaiye sésa tivakáá umbá

6 íma máyóyasa Yésónowe Ísun-aaí ísówai évakare tavisímaesa mindáópaken-kawaa-kwaasitopa'a mátinkesa anónka'a sésa Pórowe Sáírásiye sáwí-aimba kwémaresarai amápa'-marava'a kwétesarai ívé'a maankákwará'á kentáásí naaópa'a tamáyaayana

7 Yésóno kwená naaúmpa'a matínkaraiye. Árómaani-aiva-kawaanakona áamáamba karésa sésa kentáará'ó kárákwiraiwai Ísuman-iyé kwésewe suwasá

8 amápa-kwaasiye kámááni-kawaa-kwaasiye isésa tirumbá sáwí'a úwasa áái'a tiyái-ímáyáá uwasá

9 kawáá-kwáásí Yésónompi kwimái évaka-kwaasiyavai sésa óntamba simíyata ayútínkáana'a ti'mátuwaaro suwasá óntamba tímúwasa ayútínkówasarai kurááiyé.

Pérea-naopa'a kuráan-kwasai.

10 ayútínkówasarai kuyasá no'wááni'a únka'a Ísun-aaí ísówai Póronte Sáírásinte tínkamovo sésa ti'márowasarai Pérea-naopa'a kweémesarai kuyambá Yútaa-kwaasiti mono'-náuimpá'á umésarai Ísun-aaí simátímúyasa

11 minkwáásíyómbá íma Tésárónaika-kwaasiraamba ésa kawer-ímáyáá kwéesa Póron-aaí kawé'á umái isésa aasiyaasi-táwai Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba awánésa sésa Póro áraira kwési. kampará kwésiyo sésa aasiyaasi-táwai Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba táámpamai awánomba

12 Yútaa-kwaasi sáwívarawai Ísun-aaíyavesa áraire suwasá Kíríki-inimba túwí'o kwáyon-inimba sáwíva'a Ísun-aaíyavesa áraire suwasá Kíríki-kwaasi sáwívarawai Ísun-aaíyavesa áraire suwasá

13 Póro Pérea-naopa'a Áánútun-aaí kwésimatimiyemo sun-áímbá Yútaa-kwaasi Tésárónaikaavaken-kwaasi isésa Pérea-naopa'a tésa miwítí ímáyáá tayavisimái suwasá isésa Póromba áwáá'a aéesa áái'a tiyamánkai-imayaa uwasá

14 avekáámbá Ísun-aaí ísówai Pórontavai ínkámóyo sésa uwí-nómpá'á kumuwo suwaná kumúwasarainivo Sáírásiye Tímótiye mindáópa'a úwoi máyóyasa

15 Póromba áí'maesa kumeémesa Áténesi-naopa'a móruna auwésa kuntauwerésa miwítí naaópa'a iyésa Sáírásinte Tímótinte usimátimesa sésa avekáán-umai kesópa'a kúmókaiyo Póro siyé usimátímakaawe.

Póro Áténesi-naopa'a mérain-kwasai.

16 Póro Áténesi-naopa'a kuména Sáírásinte Tímótinte kwétimu'marena awánómba mindáópaken-kwaasi sáwíva'a

kampar-ísóí úmakeša miwán-áwí'a mósá kwémarowana
Póro tuwánéna arumbá umbái tówana

17 Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpá'á uména Yútaa-
kwaasiye ó'onkaa-kwaasi Áánútuna imáyáa mósá márówaiye
usimátimena Áánútuna áséi-kwasai usimátimena aasiyaasi-
táwai mindáókona marupá'á máyón-kwaasi Áánútun-aaí
simátíma'maena iyúwasa

18 Épíkúriyaan-aaí ísámai kuwáiyé Sítóikin-aaí ísámai
kuwáiyé Póronopa'a téša kwesimán-kwesiman-esa
évakarawai séša aaiyé símaena nááín-kwaasi nóine kwésiyo
suwasá évakarawai séša ó'om-bapaken-isoigontavena
kwésiye sumbá Póro Ísun-aaí séna pukáimpinkemba
usásinkaiye simátímakaintavesa mináímbá suwasá

19 Póromba áí'maesa kawáá-kwáásímó torupamáí mésamo
évakar-aimbo simáímo kawer-un-áyámpá'á áwí'a Áríópagasi-
ayampa'a Póromba áí'maesa máankesa séša aúna-aimbo
kwésimatimenda-aimba simásímínata ísáano.

20 kesáá mináíntá ísáúnda mináínkó á'oran-ivo ókwara'a
mináínkóná ááimba simásímínata ísáano séša

21 Áténisi-naopaken-kwaasiye ó'om-bapaken-kwaasi
mindáópa'a tamáyón-kwaasiye aasiyaasi-táwai torupamáí
méša aúna-aíne su'mai kwésewe. mindáyavesa mináínkóná
ááimba simásímínata ísáano siráawe.

22 suwaná Póro usásinena Áríópagasiva'a torupamáí
máyón-kwaasiyavena séna Áténisi-naopaken-kwaasi ísáaro.
monotávé'o asiramáímo máyáawai á'a tuwánaraumne.

23 kentí naaópa'a kwénaae'a tuwánáúna'a évaka-tantaa'a
úmake'a miwán-áwí'a mósá kwémaraamba tuwánaraumne.
óntan-taareira'a aúváima agaimaréna séna íma awánáúnda-
isoigontavai maanóntán-tááréimá úmakaumne agaimaréna
siráimba úwa'a awánaraumne. minísóígómbá íma awánaan-
isoigon-aaí simátimune.

24 kwemá kwíyómba maramá mimpímbá kwáyáin-
tantaa'a úmarena amápa-tantaaka'a kárákwirena íma kwaási
úmakaan-daumpa'a méraiye.

25 kweyáama kwaásimo máyáawaina ááinkoma póna táama
kwétimena amápa-kwaasira'a kárákwiyena kwempímbá ímo
ááimo ánkaraiwaima póna íma kwaási kwembá áwa'naa
owáímán-iyé.

26 Áánútu aiva'á moórá-kwaasi úmakowasa
kwempínkémbá ó'on-o'on-kwaasi sáwíva'a paáruresa
amápa'-marava'a kóyáwé uráawe. Áánútu kwená
imáyáavinkemba amápa'-marama taaín-timena amápa-
kwaasiti kanaamá makáíye.

27 kembá sivakáá-umai suwánaigwae séna Áánútu mirá uráiyé. kwemá íma némpa'a máyáivo egwaa'á máyáimba póta awánanaundayaawe.

28 moóráwai séna kwemá máyáísata póta kesáámá máyaumne siráiyé. keinárawapinkemba moóráwai agaimaréna séna árai'a kwená iyámpóíya úne agaimaréna siráiyé.

29 Áánútuna iyámpóíya póta kwaásimo kentí imáyáavinkembo óntambo úmaken-tantaatavetaamo éta kesivowéyá íma sénaumne.

30 ááemo miwímó mésamo sáwí'o umbá Áánútu miwíyávéna íma sáwívar-aimba siráivo ívé'a amápa'-mapaken-kwaasiyavena séna sáwí-amba tuwé'a kesópa'a teró Áánútu kwésiye.

31 kwená imáyáavinkemba amápa-kwaasi aavimbá maitinkánín-kanaama tíniye. aavimbó maisinkánín-kwaasiya á'a usásinankaraiye. pukáimpinkemba usásinankaraimba pósa árai'a kwemá aavimbá maisinkáníntaaniye sénááowe Póro siráiyé.

32 pukáimpinkemba usásinankaraiyemo súbma isésa évakarawai aká'áamba suwasá évakarawai sésa moórátawaimo índa simásimínata ísáano suwaná

33 Póro tiyuwéna kóúwasa

34 évakarawai kwenánaaemba kwa'maésa kwésa kwenáái isésa Ísun-aaiyavesa áraire sumbá miwívínkémbá moóráwai áwí'a Táyónisi kwemá Áríópagasi kánísóróna'a úwana moórá-ininko áwí'a Tamarísiye minkáé'nárai umái évakarawaivi kwimái Ísun-aaiyavesa áraire sésa kwempá'á tiráawe.

18

Póro Kórinti-naopa'a komérain-kwasai.

1 Póro Áténisi-naopa'a simátímatuwena tiyuwéna Kórinti-naopa'a komáyowana

2 moóráwai Yútaa-kwaasigo áwí'a Ákwíra máyowana kwembá anówa Pontasi-márává'á ména maránkarowana ména anón-éna Ítári-marava'a Árómaa-naopa'a koména awainínkó áwí'a Párisirae máyóyana mimbárává'á kárákwiron-kawaa-kwaasigo áwí'a Kórótíyasa Yútaa-kwaasi áwá'á a tí'mai Árómaa-naopakemba ti'mátuwowasa kuwasarái Ákwírae Párisirae Kórinti-naopa'a komáyóyana Póro mindáraitopa'a kwéna

3 kwená moórá-mayai-kwaasitopa'a póna mindáraise koména ampanta-námbá kwéesaya óntamba kwémaesaya

4 Yútaa-kwaasimo monor-áimbó kwéison-kanaamo túntemba Póro Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpá'á uména Yútaa-kwaasiye Kíríki-kwaasiye Ísun-aaiyavesa áraire sésa kwempá'á tígwáe séna Ísun-aai simátíma'maena iráiyé.

5 kwésimatimunka'a Sáíráiyé Tímótiye Másétóniyaa-marava'a tuwésarai Kórínti-naopa'a kúmúyana Póro aasiyaa-táwai kawer-áimbá simátíma'maena kwéiyena Yútaa-kwaasiyavena séna Áánútumo usásinankaiwaimba Yútaa-kwaasiya amu'maráúndawaiya kwemá Ísuman-iyé súwasa

6 kwenáái araisésa sáwí-aimba simánkówana kwená unáánkwátóirakemba kankambá apivíyena séna Áánútumo sáwí'o umáímo máyáampinkembo kawer-ámpá'ó ímo métinkanimba kentí ááinko ína'a sáwí'a ónááowe. kemá íma sáwí'a umátinkaumpo keyááríka'a sáwí'a ontávé'a tiyuwé'a ó'onkaa-kwaasiva'a kosimátíma'mae'a kónaumne Póro simásuwena

7 tiyuwéna moórá-kwaasigona naaúmpa'a komáyowana mindáúmpákén-kwáásígó áwí'a Tísíyasi Yásási kwemá ó'onkaa-kwaasigo éna Áánútuna imáyáa mósá marówai úwana kwená naambá Yútaa-kwaasiti mono'-nánkóná egwaa'á kwáyowana Póro mindáúmpá'á koména kawer-áimbá kosimátíma'maena iyúwana

8 moóráwai áwí'a Kárísipasi Yútaa-kwaasiti mono'-nánkár-ánón-kwáásígó Ísóigon-aaiyavena áraire súwasa kwená akúnkwará'á áraire kwésuwasa Kórínti-naopaken-kwaasi sáwívarawai Póron-aai isésa Ísóigon-aaiyavesa áraire sésa mono'-nómbá pékaawe.

9-10 nombá pérówana moórá-no'waamba Póro kaainkáámbá awánówana Ísóigo séna íma áá'a kaíno. kemá esé ménaunda po íma ivátuwe kesáái úwoi simátíma'mae kwaaó. mindáópakemba sáwívarawai kesáái isésa kesí kwaási-i'a ónááomba pósa íma sáwí'a umánkanaaowe Ísóigo súwana

11 Póro mindáópa'a moórá-i umái ava'moraé-kwiyomba ména Áánútun-aai simátíma'maena iráiyé.

12 simátimuwana Árómáani-kamaani-kwaasi áwí'a Káriyomba ai'marówana Kíríki-kwaasiti maravá'á kogárákwironka'a Yútaa-kwaasi Póromba tátoresá áí'maesa Káriyonopa'a máankesa

13 sésa maankwáásígó évakar-aimba kwésimatiména Áánútumpa'o iyónááon-amba moórá-ankwara'a kwéagaraatinkaiye. mináínkó kentáásí amáámba kwéaraaisiye suwaná

14 Póro sénáe súwana Káriyo Yútaa-kwaasiyavena séna minkwáásígó kámááni-kwaasi tááimo sáwí'o énamo sáwí-mayaimo mairáinkakai kentáái ívé'a kawé'á umái isáúsina.

15 ánvivo kentí ááine kentúwíre kentí áamááne su'maiyave'a tásísaa ontávé'a ivátuwe'a keyáárika'a mináímbá másimai kawé'á oró. ke íma mirán-áímbá isánaumne séna

16 aaimó síi-náúmpákémbá ti'mátuwowasa

17 moóráwai áwí'a Sósénisi Yútaa-kwaasiti mono'-nánkár-ánón-kwáásígómbá tátokesa aaimó isón-dankona egwaa'á inkámúwana Káriyo mindáyavaimo ímo imáyáamo úmba ivátukaiye.

Póro Ántíokuva'a ókwara'a kuráin-kwasai.

18 Póro Kórinti-naopa'a ayáátááka'a Ísun-aii isówaiye ména tiyuwéna séna Párisiraante Ákwíraante tí'maena Síriyaa-marava'a kónáe séna Sénkíriyaa-naopa'a kumbéna Áánútuntavena árair-aimba séna a'nóntáu amápa'a káráyuwena mindárai tí'maena nompí-sípí táto'mai usáatesaya kweémesaya

19 Évésasi-naopa'a mindómpí-sípívínkémbá marapá'á kunásávesaya Póro Párisiraante Ákwíraante minká tiyuwéna Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpá'á uména aai kwesimá kweiman-uwasa

20 miwí sésa ayáátááka'a keséya méniyone suwaná ímaniyé simásuwena

21 kwéna séna Áánútumo owé sénamo si'maráína'o é'a koy-auweránaumne séna nompí-sípí táto'mai usáatena Évésasi-naopa'a tuwéna kweémena

22 Sísáriyaa-naopa'a mindómpí-sípívínkémbá marapá'á kunásávena kunkéna Yérúsaremuva'a marapá'á iyéna Ísóigona kwaasiyavena kawer-áímbá simátímatuwena Síriyaa-marava'a Ántíoku-naopa'a koména

23 évaka'-no'waamba kwaitinkéna tiyuwéna Kárésiyaa-ayampa'a Vírísiyaa-ayampa'a naaó'-nao'a kwénaaena Ísun-aii isówaiyavena simátíma'maena iyúwasa asiramái méraawe.

moóráwai áwí'a Ápórosina kwaasái.

24 moóráwai Yútaa-kwaasi áwí'a Ápórosi éna kwemá Arekesándiyaavaken-kwaasi Évésasi-naopa'a tamérai. kwemá Áánútun-aii kawé'á umái kwéisena aúváí-kwandaivinken-aimba kawé'á umái simátíma'maena iyúwana

25 moóráwai Ísóigona aampa'á kwégun-aimba simámakowana aamoí éna asiramái simátímena Ísun-aii

arupí umái simátíma' maena iyéna Yóni nombó pétinkon-aine su'mai iséna Ísuna kwaási nombó kwévetinkon-aimba íma isómba

26 Évésasi-naopa'a taména Yútaa-kwaasiti mono'-náuimpá'á asiramái simátímúwasarai Párisirae Ákwírae isésarai áí'maesarai kentí naaúmpa'a máankesarai Áánútuna aampa'á kwégun-aimba amápar-aimba kawé'á umái simámakaaiye.

27 simámuyana Ápórosi iséna séna Ákáyaa-marava'a kónáe súwasa Évésasi-naopaken-kwaasi Ísun-aaí isówai áwa'naa ónaumne sésa aúváiima agaimái aménaya Ísun-aaí isááwai Ákáyaa-marava'a máyáawai mátimínasa kawé'á umánkáaro suwaná mináúvái maimaéna kweémena kúmba Áánútu úwoi áwa'naa úwana Ísuna aampa'á kuwái túwa'naa ena

28 avora'á Yútaa-kwaasiye aái kwesimá kwesiman-ena Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinken-aimba simátimena séna Áánútumo usásinankaiwaimba kwéamu'maraundawaiya kwemá Ísuman-iye súmba kwenááigo miwí tááigomba usáyaaítowana miráumai Ísuna aampa'ó kuwái túwa'naa uráiyé.

19

Póro Évésasi-naopa'a kuráin-kwasai.

1 Ápórosi Kórinti-naopa'a máyowana Póro avumpim-báravá'á kweémena Évésasi-naopa'a kúmba Ísuna aampa'ó kun-kwáási máyówana

2 Póro tuwánéna tísaa ena séna Ísun-aaíyave'a áraire siráan-kanaa ára Áánútun-amankoma kentirumpimbá kumbéraiyo súwasa miwí sésa ímaniye. Áánútun-amankon-aaíya íya ísaraumne suwaná

3 Póro séna nóran-aína kwésesa nombá pétinkaraao súwasa miwí sésa Yóni simátímakain-aimba kwésimasimesaya nombá pésinkaraawe suwaná

4 Póro séna Yóni séna sáwí-imayaa tínaaemba umásuwe'a Áánútumpa'a teró súwasa mirá uwaná nombá pétinkena séna moóráwai kesínaaemba tíniwain-aaíyavai áraire sé'a kwesé aráápamai máéro Yóni siráiyé. miwántávéna Ísuwe siráiyé Póro súwasa

5 miwí isésa Ísóigo Ísuntavesa ísámai nombá pérówana

6 Póro tine'á ayáamba tátorowana Áánútun-amanko miwívimbá anómba umátinkowasa ó'on-o'on-kwaasi tááivinkemba kwésesa Áánútun-aaí simátimesa

7 sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi mirá uráawe.

8 mirá uwaná Póro miwísé ména kaumbo-kwíyónká'á Yútaa-kwaasiti mono'-náúmpá'á kwéiyena Áánútu kwená kwaási kwégawaa-in-aimba asiramái simátíma'maena iyúwasa

9 évakarawai tirunté marésa mináíntávésa íma áraire sésa amáparawai túranka'a Ísóigona aantavésa simái sáwí'a uwaná Póro tiyuwéna Ísuna aampa'ó kun-kwáásí tí'maena moóráwai áwí'a Tíránasi ira-námbá úmakon-daumpa'a mói tínkarena aasiyaasi-táwai Ísóigon-aaí simátíma'maena kwéiyena

10 kaer-í maisuwówasa Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye Ésiyaa-marava'a máyón-kwaasi amápa'a Ísóigon-aaí ísaraawe.

Síva áánimbaati kwaasái.

11 Ísóigon-aaí ísówana Áánútu Póromba asirayámbá amúwana ímo awárom-bayai ó'om-bayai mayówasa

12 évaka-kwaasiyomba ampantanéí Póro ane'á to'maésa kentí kwaásimo tí'o úwai tine'á máyo'marowasa asóvawasa kentí kwaási tirumpimbá taraváá-kwámbá máyowasa mirá máumatinkowana taraváá-kwámbá kóuwasa

13 évaka'-Yútaa-kwaasi kwénaesa kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'maesa kwégwesa taraváá-kwántávésa sésa asiramái séta Ísu áwíka'a Póro kwésinawíka'a kóroya kwésune suwaná

14 moóráwai áwí'a Síva Yútaa-mono-kawaa-kwaasigo áánimbaa'a avakaeté mésa pósa mirám-báyái máyówana

15 taraváá-kwánkó simátimena séna kemá Ísumba awáné'a Póromba awáné'a kwéumpo kemá nááwiya'o simásuwowana

16 taraváá-kwánkó arumpimbá máyon-kwaasigo tínkamuwana naaé kwégumuwana unáánkwátói tarátíyuwena minávákáété-kwáásí usáyaatena tuwéntáiyuwowasa unáánkwátói-iyaaimba máápa'a kúmúwasa

17 Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye amápa'a Évésasi-naopaken-kwaasi mináímbá isésa táátavai ésa Ísóigo Ísu áwí'a mósá makáawe.

18 sáwívarawai máyónka'a Ísun-aaiyavesa áraire suwái tésa kwaási túranka'a paárésa sésa sáwí'a uráumne sésa

19 miwíwínkémbá pukaa'ó agayáán-kwaasi miwítí aúvái-kwandaai tamairésa pukaa'ó agáyón-aimba kwáyontavesa tamaimái iravímbá agaisuwésa mináúvái-kwándááímó meéyán-uraamba sáwíva-kwaasi aiyayaamba naikamáiyavai minóntánkó áwí'a 50,000 kina tuwésa

20 mirá anón-tantaa'a umbá pósa Ísóigon-aaí asiramái simátíma'maesa kuwasá sáwívarawai mináíntávésa áraire siráawe.

Évésasiva'a anónkar-anonka'a siráan-kwasai.

21 mirá uwaná Póro séna Másétóniyaa-marava'a Ákáyaa-marava'a kwénaae'a Ísóigon-aaí simátíma'mae'a naaónáe séna minkákémbá Yérúsaremuva'a kuré'a Árómaa-naopa'a kónaumne séna

22 Tímótinte Érásátasinte áwa'naa í-kwáásiráí ti'marówasarai Másétóniyaa-marava'a kuyaná Ésiyaa-marava'a kweyáá méraiye.

23 máyowasa minkánáá Évésasi-naopaken-kwaasi Ísóigona aampa'ó kuwáiyávésa tirumbá sáwí'a umátinkesa mindáopakemba anónkar-anonka'a suwaná

24 moóráwai áwí'a Témítiyasi minkwáásígó óntandei úmakena miwítí kampar-ísóígóná kító'-mono'-nane séna minkámpár-ísóí-íninkó áwí'a Átémisiye sésa kwená mayái-kwáásiyómbá úmakowasa sáwíva-kwaasi óntamba mágwétimesa minkámpár-ísóígóná naambá kwémeyan-uwana

25 Témítiyasi mimbórá-máyái kwémayon-kwaasi tááyowasa tayorupowaná simátimena séna kentáásí anón-ontamba mimbáyáírakéntá kwémayaumne.

26 ánivo Póro séna kwaásimo úmáráamba kampar-ísóígómbá kwéumaraawemo sin-áímbá Ésiyaa-marava'a Évésasi-naopaken-kwaasiye ó'on-o'on-daopaken-kwaasiye isésa áraire kwésewe. kemá Póron-aaí á'a ísaraawe.

27 Póron-aaigo kentáásí mayáímó sáwí'o índayavena kwéiye. íma miráwé su'mai ínivo Ésiyaa-maravaken-kwaasiye amápa'-maravaken-kwaasiye kentáásí ísóí-ininko áwí'a Átémisi mósá kwémaraamba Póron-aaigo Átémisina mono'-námbá úwoisankaamba simái umásukaimba póna kwenáwí'a kumíníye siráíye.

28 súwasa mináímbá isésa tirumbá sáwí'a úwasa aaisambá sésa anónkar-anonka'a sésa Évésasi-naopaken-kwaasi kentáásí Átémisi áwí'a anómba kwéiye sésa

29 ayamái suwasá mindáópa'a tésa anónkar-anonka'a kwésesa Pórowe kwénaauyan-kwaasi Másétóniyaavaken-kwaasirai moóráwai áwí'a Káyási uwaná moóráwai áwí'a Árísítakasi mindárai tavisímaesa torupamáí máyópa'a mátínkówana

30 Póro amápa-kwaasi torupepá'á iyónáe súwasa Ísuna aampa'ó kuwáí íma kwaaó sésa tátorowasa

31 mimbáravákén-ánón-kwáási évakarawai Pórona kwaási pósa aai tuwésa sáwíva-kwaasi torupepá'á íma iyuwó Pórontavesa siráawe.

32 suwasá torupon-kwáásiyómbá sáwívar-imayaa uwaná miwítí imáyáa sáwí'a úwasa évakarawai ó'on-aintavesa suwasá évakarawai mirá suwasá évakarawai sésa nóin-aintavaiye sétaawa tayoruparáumno-imayaa uwasá

33 Yútaa-kwaasi miwítí avumpinkémbá moóráwai áwí'a Arekesándaamba túraŋka'a máánkarowasa évakarawai anónka'a sésa emá aai siyó suwaná miwí táái karánáe séna ayáámba mósá tuwówasa

34 awánomba Yútaa-kwaasi úntavesa mimbórá-áímbá ayáátáaka'a tavisimái anónka'a sésa Évésasi-naopaken-kwaasi kentáásí Átémisi áwí'a anómba kwéiye siráawe.

35 anónka'a kwésuwana mindáópaken-anon-kwaasigo aúvái mo agayóndako tiyorái-ímáyáá éna séna Évésasi-kwaasiyono. amáparawaiya awánáúnda Átémisina mono'-námbá kwégawaa-eta ó'oran-ontamba kwíyómpakemba marapá'á kunkáin-ontamba kwégawaa-une.

36 mináímbá íma kanaán-umai karánááovo amápa'a aaiseré'a mé'a íma sáwí'a oró.

37 mindárai mono'-náúmpákémbá íma umóyámbá ésarai kentáásí ísóí-inintavai íma simái sáwí'a uráaya'anivo úwoi tí'mae'a maanká'á tiráawe.

38 Témitiyasiye kwená mayái-kwáásiyé aai simátinkanae sésamo ésa aaimó simátinkai-kanaa úwoi kwáyáíye. anón-kwaasi máyáamba pósa aai simái kawé'á umátinkanaaowe.

39 ánivo keinárawa'o ó'on-aimbo kwáyáina'o é'a amápa-kwaasimo torupamáimo máyáampimba simái kawé'á umásuwanaaowe.

40 kesáámó aai vintáámó ménaundaya ívé'o áái'o tiyéta Áró máani-kamaani-kwaasi tésamo tásísa esayaamo nóinkaken-aira tiyááomo síyata kesáámó sénaunda-ainta íma kwáyáíye.

41 aúvái mo agayón-kwaasigo simásuwena torupamáimo máyón-kwaasi tí'mátuwowasa kóuraawe.

20

Póro Másétóniyaa-maravare Kíríki-maravare kwénaaun-kwasai.

1 miwí táái ánásowana Póro Ísuna aampa'á kun-kwáási tááyowasa tuwaná miwítí imáyáa simái kawé'á umátinkena séna Ísun-aiye su'mai maimái tirumpimbá kawé'á oró séna ánivo méwaro séna tiyuwéna Másétóniyaa-marava'a kweémena

2 mivá'á naaó'-nao'a kwénaaena Ísuna aampa'á kun-kwáásiyávéna ávááraumai simátíma'maena kwénaauwasa tirumbá kawé'á úwana tiyuwéna Kíríki-marava'a kweémena

3 koména kaumbo-kwíyómbá maisuwéna nompí-sípívimbá Síriyaa-marava'a kónáe séna úwasa Yútaa-kwaasi kwená áamáyu-aimba sumbá iséna ivátuwena Másétóniyaa-marava'a marapá'á kónaumne súwasa

4 maaráumai-kwaasi moóráwai Pérea-naopakewai Pírasi ááninko áwí'a Sópata úwana Tésárónaika-naopakendarai túwí'a Árisítakasiye Sékandaawe uyaná Tépi-naopakewai áwí'a Káyási úwasarai Ésiyaa-maravakendarai túwí'a Tikikásaawe Tóvimasiye uyaná Tímóti úwasa umái Pórowe kwésa

5 aiva'á Táróasi-naopa'a koména kentáásimu'a makówata

6 Yútaa-kwaasimo ímo intóráin-tantaakwara-pereti úwoi-peretimo kwéagayon-kanaama ánásonka'a Vírípai-naopakemba nompí-sípí táto'mai usáateta kweémeta éva'aasei-no'waamba mindómpí-sípívimbá kógwaeta Táróasi-naopa'a marapá'á kunásáveta aiva'ó komésamo kentáásimu'o makón-kwaasiyeya kométa moóra-sontaaya méraumne.

Yútíkásaamba pukáimpinkemba usásinankarain-kwasai.

7 sontaará'á Ísuntaveta ísámai toómbá néta aráá-tomba naandayávéta torupamáí máyaawananya Póro aaváyaa kónáe séna simátíma'maena no'wáán-avuntamba iyúmba

8 ávúmayaataan-daumpa'a méta sáwívar-omba kúra'maketa máyaawananya

9 moóráwai ívé-kwaasigo áwí'a Yútíkása naan-aváápímbá umáyowana Póro Ísun-ai simátíma'maena kwéiyuwana Yútíkásaamba áúgávaa'a úwana kwaeguréna meminkákémbá toká'maena marapá'á kuntuvamúwasa marapá'á kunkésa kunawánomba pukúwasa uwaná

10 Póro kuména kunkívairéna taparéna awánéna séna íma imáyáa oró. pukéna kusúvarena umái máyáíye simátiména

11 mindáúmpá'á iyéna Ísuntavena ísámai toómbá topámbai tímúwasa nowaná Póro simátíma'maena kwéiyuwana mói irataró'a tiyuwéna kúwasa

12 puwúwanamo usásinankon-kwaasigomba áí'maesa kwená naaúmpa'a máankesa tirumbá kawé'á úwasa méraawe.

Póro Máíritasi-naopa'a kuráin-kwasai.

13 máyówana Póro simásimenaya séna keinárawa'a nompí-sípívimbá Ásoso-naopa'a kwégwiya'a kemá marapá'á kweéme'a Ásoso-naopakemba nompí-sípí táto'mai usáate'a

kónaumne súwata aiva'á kunkéta nompí-sípí táto'mai usáateta kweémeta Ásoso-naopa'a kówánanaya

14 Póro marapá'á kweémema Ásoso-naopa'a kuréna nompí-sípí táto'mai usáatowata kweémeta Mítírini-naopa'a kógwaeta

15 irataró'a kweémeta Káyoso-marava'a kóyaaitaawananaya enówata kógwaeta usá aaváyaavimba kweémeta Sémóso-marava'a kóyaaitaawananaya enówata kógwaeta usá aaváyaavimba kweémeta Máiritasi-naopa'a kówánanaya

16 toómbá aká'mai Áánútuntavesa ísámai kaunánáe sésa torupaan-kánáá sáwiyanka'a tiniye kwéuwana Póro séna avekáámbá Yérúsaremu-naopa'a kuré'a mintánómbá komandánáe séna nompí-sípívimbá Évésasi-naopa'a kóyaaitanaundapo Ésiyaa-marava'a íma ayáátáaka'a ménaumne súwata Máiritasi-naopata kuráumne.

Póro Évésasivaken-kwaasiyavai méwaro siráin-kwasai.

17 Máiritasi-naopata kówánanaya Póro moóráwaimba ai'marówana Évésasi-naopa'a kweémema Ísóigona kwaásiti anón-kwaasiyavena kosimátimena séna Póro kwétaayaivo teró siráiyé súwasa

18 tuwaná simátimena séna kesáái ísáaro. kesí aiva-táwai Ésiyaa-marava'a kesé komé'a kemó ówánda suwánaraawe.

19 Yútaa-kwaasi sínkamiyanesa kwésuwana sirunkó umbái kwétowa'a íma imáyáa é'a Ísóigona kwayó'ná'á úne sé'a kwenáísamaivimba mé'a kwená mayái mairáumne.

20 íma aúpá'á tuwé'a amápar-aimba úwoi simátime'a kembó túwa'naa íí-áimbá torupamáí máyáampine kentí naaúmpare simátíma'mae'a iráunda á'a ísaraawe.

21 Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye ávááraumai simátime'a sé'a sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a té'a Ísóigo Ísun-aaiyave'a áraire sé'a kwesé aráápamai máéro simátíma'mae'a iráumne.

22 ánivo Áánútun-amanko Yérúsaremuva'a kwaaó simásimakaimba pó'a mirá ónaumne. kesine'ó paárinintavai íma isáúnda úwoi kwégune.

23 amápa'-naopa'o kúnda Áánútun-amanko asiramái simásimena séna umbai-yántáá'á umánkesa ándáva'a máánkanaaowe simásímimba mindáwe su'mai ísaraumne.

24 sínkamiya'o puwónaundara'a íma kárákwiyonaunda pó'a Ísóigo Ísu símakaim-bayai maimái ánásanaumne. Áánútu úwoi kwésuwa'naa-i-aimba áséi-kwasai simátíma'mae'o kwéiyunda-mayai maimái ánásanaumne.

25 mimbáyái mairáunda keinárawapimba kwénaae'a Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba simátímakaunda pó'a naaémbo é'a kembó ímo suwánáiyamba ken-ísaraumne.

26-27 íma inkaiséwánda Áánútun-aaí amápar-aimba simátímakaunda pósa keinárawapinkembo évakarawaimo kesááimo ímo isésamo Áánútumpa'o ímo tésamo ombá íma kesí ááinkoman-ivo kentí ááinko ína'a mirá ónááontave'a mináimbá ívé'a asiramái kwésimatimune.

28 Áánútu ááninkomba ai'marówana kuména kumpuwéna kwená naaenéí meéyán-umásukaimba Ísóigona kwaásin-ovo kárákwiyoro. Áánútun-amanko kembá usásintinkaraivo kentúrakwara Ísóigona kwaásirakwara'a kawé'á umái kárákwiyoro. sipisípira'o kárákwiyonten-umai kárákwiyoro.

29 áwáávitemo índa-iyamba téna sipisípi tavamáimo kwáráintemba kemá kónasa kwaási tésa tasáwí'a ónááowe.

30 moórá-kanaa tínsa keinárawapinkemba évakarawai usásinesa Ísuna aampa'á kon-kwáásítí imáyáa tavisénae sésa kampar-áimbá síyasa évakarawai áraire sésa kwaránááowe.

31 mindáyave'a kárákwimai kawé'á oró. kaumbo-í kwéte'a moórá-morawaimba sirumbá kwéumatinke'a aaváyaavimba enónka'a no'wáamba aasiyaasí simátínkámae'a iráumne. mináintávé'a imáyáa umái kawé'á oró.

32 kawé'á íyana Áánútu kárákwitinkamae iyína'a máero. kwenááigo asiramátinkaniye. kwená kwaásimo kawé'ó kwéumatinkaintemba kenkwará'á kawé'á umátinkaniye.

33 óntantavai unáánkwátóiyavai á'owiti náaindaantavai íma súran-anda kwéune.

34 mayáímá kwémae'a minóntándéí ímo makáunda-yantaa'a mégwémae'a kembó súwa'naa on-kwáásítí toómbá unáánkwátóí kwémaitime'a kwéune. mirámó ówánda á'a suwánaraawe.

35 asirayám-báyáímó mayááwánda suwánaraamba pó'a mirá kwé'e'a pasusímáimo máyáan-kwaasi túwa'naa ónááowe. Ísóigo Ísu siráin-aimba imáyáa oró. kwemá séna kwémayaawai tirunkó kawé'á kwéimbanivo kwétimatuwaawai tirunkó kaweté kwéiye Ísu siráin-aimba Póro siráiyé.

36 Póro simásuwena kívairéna minánón-kwáásiyé Ísóigompa'a námúnaa simásuwowasa

37 amáparawai ávááran-ivi'a kwétesa Póromba tayaparésa parubará umánkesa uwaná

38 Póro séna naaémbo é'a íma suwánanaaowe siráin-aintavai tirumbá umbái kwétowasa nompí-sípívimbá mórúna áúkaawe.

21

Póro Yérúsaremuva'a kuráin-kwasai.

1 móruna aúwówata minkwáásiyávéta méwaro séta tiyuwéta nompí-sípívimbá usáateta arupí umái kweémeta Kóso-naopa'a kóyaaiteta kweémeta kógwaeta usá aaváyaavinkaamba Áróso-naopa'a kóyaaiteta kweémeta Pátaraa-naopa'a kuréta marapá'á ásáveta

2 awánaawandaya Vínisiyaa-marava'a kwíní-nompi-sipi kwáyowata mimpímbá usáateta kweémeta

3 Sáíparasi-marama siyáánepa'a kwáyowata kóyaaiteta kweémeta Síriyaa-marava'a kówándaya Táyyaa-naopa'a náaindaamba mógwéyuwowata marapá'á ásávaawanasaya

4 Ísuna aampa'á kuwái máyówata tuwánéta moórá-sontaa miwísé máyaawanasaya sésa Áánútun-amanko simátímakain-aimba Pórontavesa simámesa sésa inkámóvo Yérúsaremuva'a íma kwaaó simáma'maesa iyúwata

5 miwísé máyaawanda-kanaa ánásowata mindáópa'a tuwéta kówánasaya minkwáásiyómbá miwítí aarai-iyámpóise sí'maesaya naambáru'a tuwésa uwí-nómpá'á kúmúwata kívaireta Áánútumpa'a námúnaa simásuweta ówánasaya

6 kentááyávésa ánivo koró suwatá miwíyávéta ánivo méwataao simásuweta nompí-sípívimbá usáataawanasaya miwí kuntuwerésa miwítí naaópa'a iráawe.

7 miwítí naaópa'a iyúwata nompí-sípívimbá Táyyaa-naopata tuwéta Tórémesi-naopata marapá'á ásáveta Ísun-aaí ísówai tuwánéta siyáánta kwétimeta moórá-no'waamba miwísé kwaéta

8 usásineta marapá'á kweémeta Sísáriyaa-naopa'a kówándaya ááema aantá-kwaasi avakaeté-kwaasira'a Ísuna mayái tímakowai inkemba moóráwai áwí'a Vírípina naaúmpata umáyaawananaya kwemá Ísun-aaí kwésimatimuwai máyowasa

9 ayáámúmbaa'a éiyaimba mésa íma kwaaí mairésa úwoi mésa Áánútun-aaí kwésimatimesa tivowáe máyówata

10 évaka'-no'waamba mindáúmpátá kwégwaewananaya moóráwai Áánútun-aaí kwésimatimuwai áwí'a Ákápáasi Yútiyaa-maravakemba

11 kuména Póro ámúr-anda kumbairéna kwenáísamai ayáánka'a asááumai umásítai'a umái agaráárankena séna Áánútun-amanko séna maaná múr-ándáó avowámó Yérúsaremuva'o iyínasamo ésa Yútaa-kwaasi táto'mai miráumai asááumaresa áí'maesa ó'onkaa-kwaasi mátimenaawe Áánútun-amanko siráíye Ákápáasi kusúwata

12 iséta keséya máyón-kwaasiye Pórontaveta séta Yérúsaremuva'a íma iyuwó asiramái séwánanaya

13 Póro séna nóintavai ivi'á kwétera kaer-ímáyáá kwéumasinkaawana kesirunkó umbái kwétaiyo. Yérúsaremuva'o íyónasamo kembó tátoranaaomba íma sáá'a kwégaiye. Ísóigo Ísun-ai simátimudayavaimo sínkamonaesamo sésa úwoi sínkamonaawe Póro súwata

14 kwenááiya íma kanaán-umaiya araaisénaumne séta ivátuweta séta Ísóigona imáyáara'a mirá ónááowe siráundayaawe.

15 mirá simásuweta évaka'-no'waamba miwísé kwaéta kentáásí náaindaamba to'mayaa úmaeta mindáópa'a tuwéta Yérúsaremuva'a iyówánasaya

16 Sísáriyaavaken-kwaasi Ísuna aampa'á kuwái évaka'a keséya Yérúsaremuva'a iyésa moórawai áwí'a Nésonona naaúmpata móisinkowana minkwáásígó Sáíparasi-maravaken-kwaasi ayáátáaka'a Ísuna aampa'á kwéguwai séna kesí naaúmpa'a ménaawe súwasa kwená naaúmpata móisinkaraawe.

Póroe Yémésiye aai simátímakaayan-kwasai.

17 móisinkesaya kentí naaópa'a kúmúwata Yérúsaremuva'a umáyaawanasaya Ísun-ai isówai aamoí kwéumpinkemba sirówata

18 ugwaéwándaya usá aaváyaavimba Ísóigona kwaásiti anón-kwaasi Yémési torupamátinkowasa máyópata Póro sí'maenaya kúwata komáyaawananaya

19 Póro ayáámba tíma'mai parubará éna séna Áánútu ámakaim-bayaimo ó'onkaa-kwaasivimbo mairáin-aimba amápar-aimba simátimuwasa

20 isésa Áánútu áwí'a mósá marésa Pórontavesa sésa kentáásí kwaásiyo. sáwíva-kwaasi Yútaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire kwésesa Mósesina amáámba íma tuwésa asiramái isésa méraamba á'a ísaraane.

21 évakarawai miwíyávái sésa Póro ó'onkaa-kwaasiti naaó'-nao'a kwénaaena Yútaa-kwaasi mindáópaka'a máyáan-kwaasiyavai simátimena séna Mósesina amáámba ivátuwe'a kentí iyámpói túra'a íma kárámai araa'éna umátinke'a Yútaa-kwaasiti aambá íma kwáráaro Póro kwésiye sewasá isésa

22 emó tiráanda-aimba isésa áwáá'a kwésevo

23 simáméendantenta uwó. maanká'á éiyain-kwaasi mésa Áánútumpa'a árair-aimba símakaamba po

24 egwará'á mirán-uwó. Yútaa-kwaasiti amáámba ísámai kawé'ó íi-yántáá'á e minéiyáin-kwáásítí pói'o meéyán-umátiyuwe mono-káwáá-kwáásí timé miwísé a'nóntáu káráyuwenasa awánésa Yútaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire

sewái sésa emá Mósesina áamámba isé máyaanasa entávái kampar-áimbá simánkaraawe seró.

25 áńivo ó'onkaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire siráawaiyaveta ááema moórá-aimba séta agaimaréta séta kampar-isóígóntávái imáyáa ésa pói'o umándaamba mimpói íma naaró. naaemá íma naaró. póimo tuvú'newana kwená naaemá ímo kumíndamo úwoimo kwáyáina'a mimpói íma naaró. aarai-úmóyámbá kwaai-úmóyámbá íma oró. ááema mináimbá agaimaréta tukáundayaawe suwaná Póro iséna

26 usá aaváyaavimba minkwáásí tí'maena Yútaa-kwaasiti áamámba ísámai kawé'ó íí-yántáá'á usá umásuwena Póro anóm-bono'-naumpa'a iyéna monokáwáá-kwáásiyávéna séna avakaeté-no'waamba maisuwéta Yútaa-kwaasiti áamámba ísámai kawé'ó íí-yántáá'á umái ánásasuweta moórá-morawai pói'a úmaeta Áánútunka'a máamenaundayaaniye simátimakaiye.

anóm-bono'-naumpa'a Póromba tátokaan-kwasai.

27 simátimena máyowana minávákáété-nó'wáámbá ánásowana Póro anóm-bono'-naumpa'a umáyomba évaka'a Yútaa-kwaasi Ésiyaa-maravakewai uawánésa Pórontavesa sáwí-aimba simánkesa inkamí-imáyáá kwéesa tátokesa anónka'a sésa

28 Ísareri-kwaasi súwa'naa oro. maankwáásígó naaó'-nao'a kwénaaena Ísareri-kwaasiyavena sáwí-aimba simátinkena Mósesina áamámba simái sáwí'a kwéumankena maanánóm-bónó'-námbá simái sáwí'a kwéiye. ívé'a ó'onkaa-kwaasi tí'maena maanánóm-bónó'-náúmpá'á Yútaa-kwaasiye su'maimo iyí-náúmpá'á mógwétinkaisana póna maankáwé'-námbá sáwí'a kwéiye sumbá

29 Évésasi-naopaken-kwaasigo áwí'a Tóvimasi Póroo Yérúsaremuva'a kwénaauwasa awánonka'a pósa imáyáa ésa Póro áí'maena anóm-bono'-naumpa'a móankaraiye-imayaa kampa'á ésa mindáyavesa mináimbá siráawe.

30 mináimbá anónka'a simásuwowasa mindáópaken-kwaasi mimbórávímbá takwiyésa Póromba tayáto'mai mono'-náúmpákémbá tavisímaesa máá'aruva'a móruna auwésa mono'-nánkóná onta mósá kwéumaresa

31 sáwíva-kwaasi Póromba inkamír-inkami'a kwéuwana moóráwai Áróamáani-i-kwaasiti anóndakontavena usimámena séna Yérúsaremuva'a amápa-kwaasi áái'a kwétiyaawe súwana

32 avekáán-umai i-kwáásiyé miwítí kawáá-kwáásiyé tí'maena isaaiséna kuména kwaási torupamáí máyómpimba tavákáara'a úmaena kumúwasa i-kwáásiyé miwítí anóndakone tuwánésa inkamé máyómba úwoi máyówana

33 anóndako Póromba tayátorena i-kwáásiyávéna séna kaer-ándánéí taasááoro simásuvena tísaa ena séna maankwáásí nááwa'iyó. kwe nóra uráiyó súwasa

34 évakarawai ó'on-o'on-aintavesa suwasá évakarawai mirá suwasá uwaná anóndako mináinkóná ááimba íma íséna i-kwáásiyávéna séna mindá'á áí'mae'a i-kwáásítí naaúmpa'a iyóro súwasa

35 áí'maesa ontaví-karáúrávambá iyúmba inkamónáesa kwéuntavai i-kwáásí tiyáánka'a toká'maesa kwéiyuwasa

36 tínaaemba kwa'maé kwéiyesa tuvuwíyana puwíno símaesa anónka'a iráawe.

Póro simátímakain-kwasai.

37 i-kwáásí Póromba áí'maesa miwítí naaúmpa'a iyónáe suwaná Póro miwítí anóndakomba simámena séna moórá-aimba simámenae súwana anóndako séna Kíríki-kwaasi tááivinkemba kwésembo

38 emá íma Ísípi-maravaken-kwaasi óne. minkwáásígó Áróamáani-kamaani-kwaasiyavena aaisambá tiyéna sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi simái tí'maena áái'o tiyái-yántáá'á maimaesa kavóná-marava'a kuráamba íma kwemá óne súwana

39 Póro séna Yútaa-kwaasi úne. kesinó kembá Sírísiyaa-marava'a Táásási-naopa'a masínkarena anón-daopa'a masínkaraiye simásuvena séna moórá-aimba simátimenae súwana

40 anóndako séna ánivo mirán-uwo súwana Póro ontará-karáúrá'á ména aaiseránááontavena ayáámba mósá tuwéna séna kemó senda-áímbá ísáaro súwasa aaisérówana Yútaa-kwaasi tááivinkemba Ípírún-aimpinkemba simátímakaiye.

22

1 Póro simátimena séna kesívarawaisai kesivoísáiyó aai simátínkáamba anondá mináímbá sénaumpo ísáaro séna

2 Ípírún-aimpinkemba súwasa miwí tááivinken-aimba pósa íséna aaisékésa kwenáái kawé'á umái ísówana Póro séna

3 kemá Yútaa-kwaasi úne. kesinó Sírísiyaa-marava'a Táásási-naopa'a masínkówa'a anón-é'a Yérúsaremuva'a Kámérierinopa'a tamáyaawanana kentáá síkwá'nái ámáámba asiramái simásíma'maena iráiyé. maanká'ó máyáan-kwaasimo Áánútuntavaimo asiramái máyáantemba Áánútun-aaí asiramái mé'a méyatokaumne.

4 Ísuna aampa'á kun-kwáásí sáwí'a kwéumatinke'a tavisímae'a ándáva'a aarai-kwaai mátínkaraumne.

5 ááema aiva'mónó-káwáánákówé monor-ánón-kwáásiyé aúvái simésa Támásikasi-naopa'a Yútaa-kwaasi maimaé mátimiyo suwa'á Ísuna aampa'á kun-kwáásí kotí'mae'a

Yérúsaremuva'a ándáva'a mátinkanae sé'a Támásikasi-naopa'a kuráumne. ááemo mináúvámó símakaan-kwaasi kotísaa e'o é'a kentávái árai'a kwésiye seró.

6 ánvivo aampa'á kweéme'a Támásikasi-naopa'a egwaa'á kówánana kwáyá'wái kwíyómpakemba ságayamba tawáonkaan-tantaa'a tuwówana kuména sùgáyáagaya úwa'a

7 marapá'á tuvamówánana aaiyé su'mai kwéisaawanana saáyena séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a kwéono súwa'a

8 emá náawa kwésono séwánana kemá Násáretivakewaima Ísuma únama sáwí'a kwéumasinkaane súwasa

9 kesémo máyón-kwaasi ságayamba awánésa kwésimasimun-aimba íma kawé'á umái ísówa'a

10 áísaa e'a sé'a Ísóigo ke nóra ónaumno séwánana Ísóigo séna usásine Támásikasi-naopa'a kwinaná moóráwai Áánútumo embó ámakaim-bayai-aimba simámino súwana

11 ságayanko sùgáyáagaya úwa'a íma kwéawanaawanasa kesé kwénaaun-kwaasi siyáán-to'maesa Támásikasi-naopa'a kuráawe.

12 kuwaná moóráwai áwí'a Ánánási Áánútun-aaiyavena asiramái ména kentáási amáamba kwéisowasa Yútaa-kwaasi Támásikasi-naopakewai kwenáwí'a mósá makówai

13 kesópa'a téna kesí egwaa'á taména séna Sóroo kesí kwaásiyo. ó'omba kawé'á umái aúrumba awánaniyone súwa'a avekáámbá súrumba awánamai kawé'á ówánana

14 séna kentáá síkwá'nási Ísóigo embá usásinankaintavai kwená imáyáa kwaráníyone. kwená kawé-kwáyóná'á awáné kwenáái isé ónda po kwenáái kwaráníyone.

15 awánáánda-yantaa isáánda-yantaa'a amápa-kwaasi simátíma'mae naaíníyone.

16 íma úwoi maé usásine Ísóigo Ísumba ááyenana ená sáwí-imayaa mayauwáina Ísuntavai ísámai mono'-nómbá peraaó Ánánási simásuwowa'a mirá uráumne.

17 mirá é'a koyauweré'a Yérúsaremuva'a tamé'a anóm-bono'-naumpa'a Áánútumpa'a námúnaa kwése'a kaainkáámbá awánaawanana

18 Ísóigo simásimena séna Yérúsaremuva'o máyáan-kwaasi kesáái simátímínasa íma kawé'á umái isánááovo avekáámbá usásine maanká'á tuwaaó Ísóigo súwa'a

19 Ísóigo mono'-náúmpímpá'á kwénaae'a enááiyavai áraire sen-kwáási táto'mai tínkambai tavisímae'a ándáva'a mátiyukaunda á'a suwánaraawe.

20 Sítiveni enáái simátímakaiwaimba tuvúkáanka'a kemá mé'a sirunkó kawé'á kwéuwa'a tuvúkáan-kwaasiti paákár-únánkwátóira'a kárákwiraawanasa tuvúwúwana pukáiyé séwánana

21 Ísóigo séna ai'maráana usásine nánka'a ó'onkaa-kwaasi kesáái simátíma'mae naauwó Ísóigo siráiyé Póro siráiyé.

22 Póro súwasa naaémbo sún-aintavesá áwáá'a sésa anónkar-anonka'a kwésesa áike'a tuvuwíyana puwino. mirán-kwáásí íma maambárává'á méniye

23 anónkar-anonka'a kwésesa miwítí unáánkwtóí ayúkésa awáávána kwéesa ovaí káúresa óipa'a kwéiyaata uwaná

24 Áró máani-anondako i-kwáásíyávéna séna áí'mae'a kentí naaúmpa'a íyóro súwasa mirá uwaná séna Pórombo áwíruku'a náiyana Yútaa-kwaasi tááigona ááimba sínata ísáano súwasa

25 Póromba ándáneí asááúmankesa áwíruku'a nánáe sésa uwaná i-kwáásítí kawááná'á máyowana Póro kwentávéna séna kemá Áró máani-kwaasiti aúvái-kwandaai tokáundawaimba ímo sísa ombá aaivimbó maisinkésamo súwíruku'a nánááon-imayaa kwéomba pósa ámáamba karésa uwóví'a ónááomba pósa íma úwoi súwíruku'a nánááowe Póro súwana

26 íséna kwená anóndakomba kosimámena séna minkwáásí Áró máani-kwaasiti aúvái-kwandaai tokáiwaimban-ivo nóra ónaumno súwana

27 anóndako íséna Póronopa'a téna séna Áró máani-kwaasiti aúvái-kwandaai tokáano súwana owé súwana

28 anóndako séna kemá anón-ontamba kwétuwe'a mináúvái-kwándáái maimái tokáumne súwana Póro séna kesivo tokáimba pó'a kegwára'á úwoi tokáumne súwasa

29 áwíruku'a nánáe sun-kwáásí mináímbá ísésa nénka'a kuwaná anóndakogwara'a áátavai éna séna Áró máani-kwaasiti aúvái-kwandaai tokáiwaimba asááúmankaunda uwóví'a úne séna áátavai uráiyé.

Póromba monor-ánón-kwáásítópa'a máánkarain-kwasai.

30 áátavai éna usá aavýaavimba anóndako séna Yútaa-kwaasi Pórombo simánkáan-ainkona ááimba síya'a isánáe séna mono-káwáá-kwáásíyé monor-ánón-kwáásíyávéna séna torupamáí méwaro séna i-kwáásíyávéna Póro ayáámpinkenanda ayútuwaaro súwasa ayútuwowana áí'maena torupamáí máyónka'a máánkaraiye.

23

1 máánkarowana Póro monor-ánón-kwáásí tuwánamai kawer-éna séna kesí kwaásiyono. kemá ááégwara ívékwara'a Áánútu aúranka'a kawé'á umái mé'a moóra-yantaa'a sirunkó íma umbái kwétaiye súwana

2 aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Ánánáesi kwemá Pórona egwaa'ó máyówaiyavena séna ói'a turááaro súwasa mirá uwaná

³ Póro kwentávéna séna empímbá sáwí-imayaa kwáyáimba póna Áánútu embá inkamíniye. emá mé imáyáa e áamáamba kwa'mái aavimbá kwéankaumne séndanivo minámáámbá karé se óí'a turáráaro sánasa sói'a turáráamba áamáamba karáane Póro súwasa

⁴ kwená egwaa'á máyówai sésa Áánútuna aiva'-mónó-káwáánákómbá simái sáwí'a kwéumankaane suwaná

⁵ Póro séna aiva'-mónó-káwááná'á iyémó sewa'ó isékai íma mináimbá súsino. Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna kentí kwaásira'o kárákwirewai íma simái sáwí'a umánkáaro agaimaréna siráimba pó'a uwóví'a úne Póro siráiyé.

⁶ Póro simásuwena monor-ánón-kwáásí tuwánéna imáyáa éna évakarawai Sátúsi-monor-aimba sésa púwómpinkemba íma usásinanaaowe-aimba sun-kwáásí owasá évakarawai áamáán-kawaa-kwaasi owé-imáyáá éna anónka'a séna kesí kwaásiyono. kesivomá áamáán-kawaa-kwaasigo éna kembá masínkaraimba kemá áamáán-kawaa-kwaasi úne. Áánútu pukén-kwaasimo usásintinkaniyemo siráunda-aintavai ivé'a aavimbá kwémáisinkaawe Póro simásuwowasa

⁷ isésa áamáán-kawaa-kwaasi Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí keiyái keiyai aaisambá simái taaínkaar-uráawe.

⁸ Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí Áánútu pukén-kwaasimo usásintinkanin-aintavesa kampar-áímbán-iyé kwésesa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakendarawa'a íma máyáawe kwésesa kwaási timambá íma máyáiyé suwasá áamáán-kawaa-kwaasi sésa Áánútu pukén-kwaasi usásintinkaniye. Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a máyáawe. kwaási timambá máyáiyé kwésuwasa mináíntávái taaínkaar-esa

⁹ aaisambá sésa áamáán-kawaa-kwaasivinkemba áamáamba sun-kwáásí usásinesa asiramái sésa kesáámó awánáundaya Póro íma sáwí'a kwéivo Áánútuna kwayó'nákó kwembá simámakai. moórawai kwíyómpakewai kwembá simámakaiyo. íya isáúmne suwasá

¹⁰ aaisambá anónkar-anonka'a siráawe.

aaisambá anónkar-anonka'a suwaná i-kwáásítí anóndako séna Póromba aaisan-aéemesa tavisíyapa'a aiyayaamba tawíyévainivo i-kwáásíyávéna séna kwaásiti avumpimbá komé'a koái'mae'a kentí naaúmpa'a iyóro súwasa miwítí naaúmpa'a móankaraawe.

¹¹ móankarowana mindó'wáámbá Ísóigo Pórona egwaa'á kumbéna séna asiramái mé kentávái Yérúsaremuva'a simátímakaantemba Árómaa-naopa'a kosimátiminiyone Ísóigo siráiyé.

Póromba áamááyu-aimba siráan-kwasai.

12 súwasa usá aaváyaavimba Yútaa-kwaasi évaka'a torupamáí mésa Póromba áamáyu-aimba sésa tuvútuweta toónkwárá nonkwárátá nánaundayaanivo ímo tuvuwéta toónkwárá nonkwárátá íya nánaundayaawemo asiramái

13 sun-kwáásí kae-kwáái aiyayaan-kwaasi mésa sésa

14 mono-káwáá-kwáásiyé anón-kwaasiyavesa kosimátimesa sésa torupamáí méta asiramái séta Póromba tuvútuweta toónkwárá nonkwárátá nánaumpo ímo tuvuwéta toónkwárá nonkwárátá íya nánaundayaawe.

15 miráumai keinárawate monor-ánón-kwáásiyé Áróamáani-anondakontavai kampa'á kosimáme'a sé'a Póromba áí'mae kesópata tinatá áísaa umai mináinkóná ááinta isánáe sewé kosimáme'a seró. mináimbá isésamo aampa'ó áí'maesamo tíyata tuvuwónaundayaawe siráawe.

16 suwaná Póromba áamánaako ááninko áamáyu-aimbo sumbá iséna isaaiséna i-kwáásítí naaúmpa'a iyéna Póromba mináimbá usimámuwana

17 iséna i-kwáásítí kawáánákómbá ááyena séna mindá'á áí'mae anóndakonopa'a kwinaná moórá-aimba kosimámino súwana

18 áí'maena anóndakonopa'a kwéna séna ándáva'o umáyáin-kwaasigo áwí'a Póro sááyena séna minivé-kwáásí áí'mae anóndakonopa'a kwinaná moórá-aimba simámino sisa'á enópa'a áí'mae'a túne súwana

19 anóndako mindá'á ayáán-to'maena ímo kwaásimo máyón-ayampa'a ánkarena áísaa ena séna nóin-aina'íya siná'á ísáano súwana

20 mindá'á simáména séna Yútaa-anon-kwaasiye monor-ánón-kwáásiyé moórá-aimba sésa usá aaváyaavimba enópa'a iyésa kampa'á usésa Póromba áí'mae kesópata kumínata áísaa umai mináinkóná ááinta isánáe kampa'á usenááowe.

21 miwí táái íma isaaó. kae-kwáái aiyayaan-kwaasi asiramái sésa Póromba tuvútuweta toónkwárá nonkwárátá nánaumpo ímo tuvuwéta toónkwárá nonkwárátá íya nánaundayaawe sésa aúpá'á aampa'á kárákwiresa miwí tááiyavai owé síníyono sésa kárákwiraawe. mindáyavai miwí táái íma isaaó. minivé-kwáásígó anóndakomba mirá simámuwana

22 iséna séna simásimenda-aimba íma ó'on-kwaasi simátime anóndakomba simámakaumne. íma siyó séna ai'mákaiye.

Póromba áí'maesa anóndakonopa'a kunkáan-kwasai.

23-24 minivé-kwáásí ai'maréna i-kwáásítí kawáánákái tááyowasarai tuyaná séna ívé'-no'waamba Póromba áí'maekái Sísáriyaa-naopa'o kámááni-anondakonopa'a móruna aúwáakaiyo. sáwívar-i-kwaasi 200 i-kwaasi to'mayaa íyasa évaka-kwaasi ósin-arósáanumpimbo nááón-kwaasi 70 kwaasi

to'mayaa íyasa sáwíva'a 200 kwaasi kwaantáámbo tokáan-kwaasi to'mayaa íya'a Pórombo ayáá'maena kwínín-osimba to'mayaa umánke'a ívé'-no'waamba Póromba kawe'á umái kárákwimai áí'mae'a kámááni-anondako áwí'a Víríkísinopa'a mórúna aúwáaro séna

²⁵ aúvái agayéna maará simámena séna

²⁶ kentáásí anón-kwaasi Víríkísi isaaó. kemá Kórótíyasa Árísiya sáwíyan-aimba simámenaumpo isaaó. kawerá umái máyaano.

²⁷ Yútaa-kwaasi minkwáásí áwí'a Póromba tátokesa tuvuwíyanesa kwéowa'a Árómáani-kwaasiti aúvái tokáin-kwaasigo isa'á isé'a Yútaa-kwaasi tiyáámpinkemba tavisimái kesí i-kwáásí tiyáámpimba tinkáúnasa áí'maesa migowé.

²⁸ minkwáásígómbó simánkén-aimba isánáe sé'a áí'mae'a miwítí anón-kwaasitopa'a kunkáumne.

²⁹ íma sáwí'a uráintavai isasá miwítí áamáán-aíne su'mai simánkaraawe. kemó ándáva'o auwé'o tuvúwónanamo puwíníni'a íma uráíye.

³⁰ Yútaa-kwaasi évaka'a áamáayu-aimba sewa'á isé'a enópa'a ai'maráanasa áí'maesa kumónááowe. kwembó simánkaraan-kwaasiyave'a simátime'a sé'a kwembó aaivimbó mayánkáan-aimba enaúranka'a simái kawer-oró. mináúvái-kwándááivimbá agaimaréna siráíye.

³¹ agaimaréna súwasa i-kwáásí simátimuntemba mirá ésa mindó'wáámbá Póromba áí'maesa kweémesa Ántípátisi-naopa'a kunkwaésa

³² usá aaváyaavimba i-kwáásí marapá'á kwénaaun-kwaasi kuntauwerésa miwítí naaópa'a íyúwasa ósin-arósáánumpimba kwénaaun-kwaasi Póromba áí'maesa

³³ kweémesa Sísáriyaa-naopa'a ósin-arósáánumpinkemba marapá'á kumbaésa mináúvái anóndakomba móru amésa Póromba aúranka'a móru ánkárowana

³⁴ mináúvái táámpamai iséna Pórontavai séna emá náám-baravaken-kwaasiya'ono súwana Póro séna kemá Sírísíyaa-maravaken-kwaasi úne súwana iséna

³⁵ ánivo aaimó simánkaraan-kwaasi kumíya'a isánaumne séna kwená kwaásiyavena séna Érótimo uráin-daumpa'a máánkare'a kawe'á umái kárákwiyoro súwasa mirá uráawe.

24

Yútaa-kwaasi Póromba simánkaraan-kwasai.

¹ kárákwiyuwasa éva'aasei-no'waamba kwaésa aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Ánánáesiye anón-kwaasiye Póromba aaimó simánkénesa Sísáriyaa-naopa'a Víríkísinopa'a kúmúmba

moórawai áamáamba kawe'á umái isón-kwaasi áwí'a Tétárasí kwesé Víríkísínopa'a kumbésa

² Póromba ááyowana túwana Tétárasí aaí simánkena anóndakomba simái arumbá airaréna séna kentáásí anóndakoo kawer-ímáyáágwárá-kwáásí po kawe'á umái kárákwiraanata ayáátáaka'a paru umáiya máyaumne. ená imáyáavinkemba kawe'á umái súwa'naa ónata maémáyaundayaawe.

³ kesáá naaó'-nao'a máyaunda-kwaasiya aasiyaasi-táwai entávái aamoí kwéundayaawe.

⁴ íma ayáátáár-aimba sénaumpo embá ávón-kaíyávinivo ákí-aimba sénaumpo usúká'mai isaaó.

⁵ maankwáásígó aosaambá kwimái amápa'-marava'a kwénaaena Yútaa-kwaasi simái tirumbá airaráísasa Násáretivakewaina aampa'á kwégwaresa kwéowana mirámó on-kwáásítí aiva'ná'á ména mirá kwéiye.

⁶ mirá kwéena ó'onkaa-kwaasi áí'maena anóm-bono'-naumpa'a móankaraisana ména sáwí'a uráintavaiya maankwáásíyá tátoketa [kentáásí monor-ánón-kwáásítópa'a aaí simánkanae kwéunanya

⁷ i-kwáásítí anóndako áwí'a Árísiya kuména kusínkambaiya siyáápinkemba Póromba kunáí'maena uména

⁸ simásimenaya séna enópa'a móru sénááowe sisatá kwégumundayaawe.] maankwáásígómbó áísaa inanamó éna aaivimbó mayánkaraunda-aimba kwe sína amápar-aimba isaaó Tétárasí súwasa

⁹ Yútaa-kwaasi kwembá áwa'naa esa mináímbó simbá árair-aimba siyé siráawe.

Póro Víríkísimbo mósímaamakain-kwasai.

¹⁰ suwaná kámááni-anondakoma aúwanaan-awaame'a éna Pórontavena e siyó súwana Póro séna emó kárákwiyonda ayáátáaka'a imá maisu'maé iráanda pó'a enaúranka'a anondá ke aaí sénaundayavai sirunkó aamoí kwéiye.

¹¹ Áánútuna imáyáa é'a kwenáwí'a mósá máráandayave'a Yérúsaremuva'a umé'a siyáánkai umái kae'-nó'wáámbá ánásaraivo évakarawai tísaa inasá árai'a siyé sénááowe.

¹² anóm-bono'-naumpare sáwíyam-bono'-naumpimpare máá'aruvare íma aaisankáámbá sé'a íma kwaasi simái áái'o tiyái-áímbá siráunda Yútaa-kwaasi suwánaraawe.

¹³ kembó simásínkáamba kampa'á sevó mináínkóná ááimba íma kwáyáiyé.

¹⁴ avorá'á ke simámenaumne. Ísuna aampa'á kwégwe'a kentáá síkwá'nái Ísóigona imáyáa é'a áwí'a mósá kwémaraunasa Ísuna aantavái maankwáásíyómbá sésa kampar-ámbán-iye kwésewe. Mósesina áamáamba isé'a

Áánútuun-aaí simátímakowai agaimakón-aimba isé'a áraire kwésune.

15 miwí sésa Áánútu amáparawai sáwí-kwaasiye kawekwáásiyé pukémpinkemba usásintinkaniyemo kwésesa amu'maráantemba kemá mirá kwéune.

16 mindáyavai kesí imáyáavimba sáwí'an-ivo sé'a Áánútu aúrankare kwaási túrankare kawé'á umái máyaumne.

17 ánivo ó'on-o'om-barava'a kwénaae'a évakar-ima maisuwé'a Yérúsaremuva'a kesí kwaási íma toómbá makáan-kwaasi óntamba kwétime'o Áánútuntavai ísámai póí'o ondayávé'a iráumne.

18 mimbáyái kwémae'o Yútaa-kwaasiti amáámba ísámai kawé'ó íi-yántáá'á umásuwe'a Áánútuntavai ísámai póí'o ondayávé'a anóm-bono'-naumpa'a umáyaawanasa kesópa'a sáwíva-kwaasi íma tamésa túwaai kwésesa máyówasa Yútaa-kwaasi suwánowasa

19 évakarawai Yútaa-kwaasi Ésiyaa-maravaken-kwaasi mésa suwánaraawe. sáwí'o uráanasamo suwáresa enaúranka'a simásínkáaro.

20 monor-ánón-kwáásítópa'a máyaawandara'o sáwí'o uráanasamo suwánaresaraankasi moórá-aine su'mai siráasino. moórá-aine su'maimo senkákái isáásino.

21 monor-ánón-kwáásítópa'a máyaawandara'a anónka'a sé'a Áánútu pukén-kwaasimo usásintinkaniyemo siráunda-aintavai ívé'a aivimbá kwémaisinkaawe séwánasa kemó siráunda-aintavai kwésimasinkaawe Póro siráiyé.

22 súwana Víríkísi Ísuna aampa'á kwégun-aimba á'a ísarena séna i-kwáásítí anóndako áwí'a Árísiya kwemá kumína'a maanámbá ísámai kawer-ónaumpo koró simásuwena

23 Póromba kárákwirowaintavena séna ándáva'a kawé'á umái kárákwiye íma aiyayaanka'a asááúmárenasa ímo kwemó makáinda-yantaa'a kwená kwaási áwa'naa ónáe síyamo e úwoi owé sinasá áwa'naa oro Víríkísi siráiyé.

Póro Víríkísinte Túrusíraante simátímakain-kwasai.

24 Víríkísi simásuwena ména évaka-tawai maisuwéna awainínkómbá Yútaa-inimba áwí'a Túrusíraamba áí'maena taména Póromba ááyowana téna séna Ísu Káráisitinaaiyavai árairemo sésa aráápamai máyáan-ainkona ááimba simátimuwasarai ísóyana

25 Póro kawer-áínkóná ááimba kwésena ke túra'a kárákwiyi-aimba kwésena Áánútu kwaásimo máyáawaina ááimba tísaa ínín-aimba súwana Víríkísi áá'a kówana séna ánivo kwaaó. naaémbo ímo mayáímó kwáíndara'a ááyanaumne séna

26 imáyáa éna Póro ándáva'a meéyán-onaná ayúsinkainkwaé séna óntamba simína'a ayúrankanaumne-imayaa éna mindáyavena aasiyaasi-táwai Póromba ááyowana túwasarai kwaasái símae irááiyé.

27 kwaasái símae iyúyana kaer-ímá maisuwéna moóráwai áwí'a Pósiyasi Vésétasi kwemá Vírikísina anondá kámááni-mayai usámayanimba ákíse úwana Vírikísi Yútaa-kwaasi tirumbá kawé'á ínkwaé séna Póromba íma ayúránkaraivo úwoi ándáva'a ánkaraíye.

25

Póro aiva-káwáánákónópa'a kónaumne siráin-kwasai.

1 Póro ándáva'a máyowana Vésétasi mináyámpá'á Sísáriyaa-naopa'a taména kaumbo-nó'wáámbá tagwaimái tuwéna Yérúsaremuva'a umáyowasa

2 Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé kwenópa'a tésa sésa Pórombo simánkaraundantenta óta simánkanae sésa

3 súwa'naa e Póromba kunai'márénana Yérúsaremuva'a iyíno. mináímbá sumbá évakarawai aampa'á kárákwiresa inkamíyanesa-imayaa ésa mináímbá suwaná

4 Vésétasi séna Póro Sísáriyaa-naopa'a ándáva'a máyáiyé. kemá sáwíyanka'a kumónaumpo

5 keinárawapinkemba anón-kwaasi kesé kwégumesa Póro sáwí'o uráinda-aimba síya'a ísáano simásuwena Vésétasi

6 avakaumboé-no'waana'i. siyáánkai-no'waana'iyo. kwaéna Sísáriyaa-naopa'a kumbéna usá aaváyaavimba aaimó ísón-daumpa'a uména Póromba koái'mae teró súwasa koái'maesa tuwasá

7 Yútaa-kwaasi Yérúsaremuvakemba kúmúwai Póromba kunúkúmare mésa áúiyaaín-aimba simánkówana

8 Póro miwí táái anondá simátimena séna kemá íma Yútaa-kwaasiti áamáamba káráre'a anóm-bono'-namba íma sáwí'a é'a Árómáani-kamaani-kwaasiti áamáamba íma káráraumne Póro súwana

9 Vésétasi Yútaa-kwaasi tirumbá kawé'á ínkwaé séna Póromba áísaa éna séna Yérúsaremuvara iyínara simánkaraan-aimba ísámai kawer-ónaumno súwana

10 Póro séna ímaniye. Árómáani-kamaani-aiva-kawaanakona kwaási ómpo kesáái ísámai kawé'án-uwo. Yútaa-kwaasiti áamáamba ímo káráraunda á'a suwánaraane.

11 áamáambo káráre'o sáwí'o uráundarakai tuvuwónáemo sembá íma a'áo súsono. úwoi sinkamosino. simásínkáan-aimba íma árair-aimba pó'a íma iyónaumpo Árómáani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a konaná kesáái ísámai kawé'á íniye Póro súwana

12 Vésétasi iséna kwená kawer-ímáyáágwárá-kwáásíyé aai simásuwena Pórontavena séna Áró máani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a kónáe sénda pó'a ai'maráana kwíníyone Vésétasi siráíye.

Póro Ágáripante Pénáisinte simátímakain-kwasai.

13 Vésétasi simásuwena máyowana naaémba moóráwai Yútaa-anon-kwaasi áwí'a Ágáripa úwana ámánaanko áwí'a Pénáisi úwana mindárai Sísáriyaa-naopa'a kumésarai Vésétasi kámááni-kawaa-mayai mairóntavesarai kwenópa'a kumésarai ayáámba kwéamesarai

14 évaka'-no'waamba kwáúyana Vésétasi Ágáripaamba Póron-aai simámena séna Vírísiki moóráwaimba íma ayúnránkáimba úwoi ándáva'a ánkáisana máyáíye.

15 Yérúsaremuva'a umáyaawandara'a Yútaa-kwaasiti anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé kesópa'a tésa kwembó simánkaraan-aimba sésa tuvuwó suwa'á

16 simátíme'a sé'a moóra aosaambá kwáyáinasa mináósáámhá ísáiyuwesa tínkamonaaovo Áró máani-kwaasi íma úwoi tínkamonaaowe, moóráwaimba aavimbó mayánkéwana túranka'a ména miwí anondá aai simátíminasa Áró máani-kwaasi mirámó sínda-aimba kawé'á umái isánááowe. Áró máani-kwaasiti ááimba mirán-áímbáníye. simátímewanasa

17 kúmúwa'a íma úwoi mé'a usá aaváyaavimba aaimó sínúmpá'á umé'a Póromba áyaawanasa áí'mae íyúwasa

18 kwembó simánkaraan-kwaasi usásinowa'a sáwí'ó uráinda-aimba sénááowe-imayaa ówánasa

19 kentááíye su'mai sésa moóráwai áwí'a Ísu pukáiwaintavai sésa Póro séna kwemá usásinena úwoi máyáíye siráin-aintavai aaisambá siráawe.

20 kemá sé'a nóraumai mináínkóná ááimba isánaumno sé'a Póromba áísaa e'a sé'a Yérúsaremuvara íyínara simánkaraan-aimba ísámai kawer-ónaumno séwánana

21 Póro séna ímaniye. ándáva'a máyaunasa kárákwiraamba pó'a Áró máani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a konaná kesáái ísámai kawé'á íníye súwa'a kárákwiraan-kwaasiyavai sé'a kárákwimai kawé'á uréwana aambá paárína'a ai'maráanana kwíníye siráumne

22 Vésétasi súwana Ágáripa séna mindákón-áái isánáe súwana séna ánivo aaváyaa isáníyone Vésétasi siráíye.

23 súwasarai Ágáripaawe Pénáisiye kwairóyamba usá aaváyaavimba usásinesarai kawer-únánkwátói úmaesarai i-kwáásítí anón-kwaasiye mindáópaken-anon-kwaasiye aánoumai íyúyasa amáparawai kwétuwanowasarai aaimó

sii-náúmp'á íyúyana Vésétasi Póromba ááyowasa áí'mae íyúwana

²⁴ Vésétasi séna anóndako Ágárípaemo máyáan-kwaasiye ísáaro. Yérúsaremu-naopakewaiye maankákéwáiyé Yútaa-kwaasimo aaimó maankwáásímó simánkaraamba awánaaro. tuvuwiyana puwínomo anónka'o simae iráamba

²⁵ avakáá úmae'a iyúnda íma sáwí'a uráimba póna íma puwíníye. Áróamáani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a kónaumne siráintave'a ai'maráanana kwínimba

²⁶ kemó aúváiimo agaimáiimo aménaunda íma kwáyáiyé. mindáyavai mamáyáan-kwaasivimba Ágárípa aúranka'a máankaunda po kwemó sínda-aimba isé simásímína'a aúvái agayánaumne.

²⁷ ándáva'o máyáin-kwaasimo úwoimo ai'maré'o simánkaraan-aimbo ímo aúváiimbo agaimáiimo aménaunda uwóví'a ónaumne Vésétasi siráiyé.

26

Póro anondá simátímakain-kwasai.

¹ súwana Ágárípa Pórontavai séna ánivo simánkaraan-aimba anondá simátimiyo súwana Póro ayáámba mósá tuwéna simánkaron-ainkomba anondá síndayavena séna

² kentáásí anóndako Ágárípaao Yútaa-kwaasi simásínkaraan-aimba enaúranka'a anondá sénaundayavai sirunkó aamoí kwéiyé.

³ Yútaa-kwaasiti ááinkwara áamáankwara'a kawé'á umái kwéisaandayavai sirunkó kawé'á kwéintavai íma sívón-kaiyé sé kesáái kawé'á umái isáníyone.

⁴ kemá iyámpóirakemba kesí Yútaa-kwaasivimba mé'a Yérúsaremuva'a komé'a kemó ówándawaina ááimba Yútaa-kwaasi amápa'a suwánaraawe.

⁵ áamáan-kawaa-kwaasiti aampa'á arupí umái kuráumne. áamáan-kawaa-kwaasi Áánútuna imáyáaya éta asirayán-ámpátá kwégwareta minámpá'á arupí umái kuráumne. Yútaa-kwaasi ayáátáaka'a suwánaraamba pósa sésáinasamo ésa kentávái árai'a siyé sénááowe.

⁶ naaóvá'á Áánútuna kentáá síkwá'náyavai árai-aimba simátímakomba paárínintavai amu'makáumnemo siráunda-aintavai aavimbá maisínkaraawe.

⁷ kentáá síkwá'ná sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba Yútaa-kwaasi no'wáámba aaváyaavimba eénáínka'a Áánútuna imáyáa mósá kwémaresa minaráir-áímbá amu'maráantemba mirá kwéundayavai aavimbá maisínkaraawe.

8 Yútaa-kwaasiyono. Áánútu kwaási pukémpinkemba kanaán-umai usásintinkaniye-aintavai nóra isará íma áraire kwéseo.

9 ááéma kemá imáyáa é'a Ísu Násáretivakewaina aampa'á kwégowai sáwí'a umátinkanaumne-imayaa uráumne.

10 Yérúsaremuva'a mirá ówánana mono-káwáá-kwáási si'márówa'a Áánútuna kwaási sáwívarawai tí'mai ándáva'a tinkaraawanasa tinkamiyasa púwóro sumbá kegwará'á mirán-oro siráumne.

11 aasiyaasi-táwai mono'-náúmpímpá'á kwénaae'a Ísun-aii simái sáwí'a ígwáe sé'a tínkambae'a iráumne. sirunkó ikaa'á vówa'a némpa'-naopimpakwara'a kwénaae'a tínkambae'a kuráumne.

12 anóndako Ágárípaaó mindáyavai mono-káwáá-kwáási aúvái agaimái simúwa'a Támásikasi-naopa'a maimae'a kówánda

13 kwáyá'wái ságayamba aaváúgóbó usáyaatarai-sagayamba tuwówana kwíyómpakemba kuména kesinepakéné kesé kun-kwáási tinepakéné sán-kówata

14 marapátá tuvamówánanaya aaiyé su'mai súwa'a isááwánana simásimena Yútaa-kwaasi tááivinkemba séna Sóroo nóintavai kembá sáwí'a kwéono. póimo ándámo kwímakaawanamo ayáámbo kawésintemba emá mirá kwéone súwana

15 Ísóigoo nááwa'ono séwánana Ísóigo séna kembá Ísumba sáwí'a kwéumasinkaana'a úne.

16 usásinaao. kesí mayái mayáínkwáe sé'a usásinanke'a enaúranka'a paárúnda ívé'o suwánáandarakemba agarááránkáanda-aimba simátíma'mae iyíniyone.

17 ai'maráana Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye simátímínasa évaka'a áwáá'o aíya'a miwí tiyáámpinkemba airánaumne.

18 simátímínasa túnín-ampa'a ivátuwesa sámó kain-ámpá'á teró. Sáátáánigona asirayámbá tuwésa Áánútuna asir-ayámbá tamáyáaro. simátímínasa kesááiyavesa áraire sésa aráápamai maíya'a miwítí sáwí-imayaa maitiyuwé'a Áánútunde-i'a umátinkaunda-kwaasivimba mótkinkanaumne Ísu simásímakaiye.

19 anóndako Ágárípaaó kwíyómpakemba simásímakain-aimba íma tuwé'a úwoi mirá kwéune.

20 aiva'á Támásikasi-naopa'a simátíme'a naaémba Yérúsaremuva'a simátíme'a minkákémbá Yútaa-kwaasiti maravá'á simátíme'a ó'onkaa-kwaasiti maravá'á simátíme'a sé'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a té'a kawé'-máyái mayáiyasa tuwánésa sésa Áánútumpa'a tiráawain-owe sígwáe sé'a simátíma'mae'a kuráumne.

21 mindáyavai anóm-bono'-naumpa'a máyaawandara'a Yútaa-kwaasi kembá tátokesa tuvuwónáe siráambanivo

22 Áánútu súwa'naa úmaena ívékwar'a kwéiyisa'a maanká'á mé'a anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye kesáái kwésimatime'a Áánútun-ai simátímakowai agaimakáan-aimba Mósesi agaimakáin-aimba kwésimatimunda-aimba mimbórá-áimbá kwésimatimune.

23 maará sésa Áánútumo usásinankaiwaiyavesa agaimarésa sésa áí'a índai'a íyana aiva'ná'á pukáimpinkemba usásinankaniye-aimba agaimakáamba pósa Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye pukáimpinkemba usásinkain-aimba isésa sámó kain-ámpá'á kwígwáe sésa agaimarésamo siráan-aimba kemá kwésimatimune Póro siráiyé.

24 Pórombo simánkaraan-aimba anondá kwésimatimuwana Vésétasi anónka'a séna Póroo uwoaó'á kwéone. aúváíma awánamae kwéiyé po uwoaó'á kwéone Vésétasi súwana

25 Póro séna anóndakoo íma uwoaó'á kwéumpo súnda-aimba árair-aimba arupí-aimban-iyé.

26 súnda-yantaa'a íma aúpá'á uráavo amápa-kwaasi táápimba siráamba egwárá'á mináimbá ísaraampo kemá íma ínkaisé'a úwoi kwésimamune.

27 Áánútun-ai simátímakowai tááiyavai áraire kwésono. árairemo kwésemba á'a ísaraumne Póro súwana

28 Ágárípa séna ákí-aimba simásimenda-imayaa e Ísun-aaiyavai áraire sénaumne-imayaa oónó súwana

29 Póro séna íma ákí-aintavai íma ayáátáár-aintavai kwésune. kembó asááuraan-andaoma íma keinárawapimba kwaínkwáe kwésundanivo Ísun-aaiyavai áraire siráundantemba kesáái kwéisaan-kwaasiye esé mirá sénááontavai Áánútumpa'a námúnaa kwésune Póro siráiyé.

30 súwasa Ágárípaawe Vésétasiye Pénáisiye amápa-kwaasiye usásinesa

31 máá'aruva'a kumbésa keáimbá sésa íma sáwí'a uráintavai ándáva'a ankésa tuvuwíyana puwíno siráawe suwaná

32 Ágárípa Vésétasintavena séna Áróamáni-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a kónaumne ímo siráinkakai ayúrankaanana kówisina mináimbá siráimba po ai'márénana Áróamáni-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a kwíno Ágárípa siráiyé.

27

Póro Árómáa-naopa'a kuráin-kwasai.

1 súwana Vésétasi to'mayaa éna séna Ítári-marava'a Árómáa-naopa'a nompí-sípívimbá kwígwáe séna Póronkwar'a évakar-anda-kwaasigwara'a moórá-kwaasigontavai

kárákwimae kwínkwáe séna méankowana minkwáásígó áwí'a Yúriyasi kwemá Árómaani-aiva-kwaasigona i-kwáásítí kawáánákómbá méankowana

² moórá-nompi-sipi Átámítivakemba kwáyowana Ésiyaa-maragona awámpáká'-náópa'a kónáe súwata mindómpí-sípívimbá usáateta Másétóniyaa-maravake Tésárónaikaa-naopaken-kwaasi áwí'a Árísítakasi kwesé usáateta kweémeta

³ usá aaváyaavimba Sáítóni-naopa'a marapá'á kunásávaawananya Yúriyasi Póromba arumbá umánkena séna úwoi ená kwaási kotuwánenasa ímo tokénda-yantaa'a áméro súwana mirá úwata koyauweréta

⁴ mindómpí-sípívimbá usáateta kwégowananya úndá toréna nompi-sípí táto'marowana íma kúwata nonavuvumpa'á kwáyom-barago áwí'a Sáíparasi-marama kwáyopa'a mináyámpá'á úndá íma torówata mivátá kweémeta

⁵ Sírisiyaa-marava'a Pámpíriyaa-marava'a kóyaaiteta Árisiyaa-marava'a Máíraa-naopa'a marapá'á kunásávaawananya

⁶ moórá-nompi-sipigo Arekesándiyaavake-sipigo Ítárimarava'a kónáe sú-sipigo kwáyowana i-kwáásítí kawáánákó awánéna mindómpí-sípívimbá mósinkaraiye.

⁷ mósinkowata kówándaya sáwíyan-unda toréna mindómpí-sípígó íma aintówata évaka'-no'waamba kwaéta mirá úmaeta Náitasi-naor-egwaata kówándaya anón-unda toréna nompi-sípí ai'á tosétuwowata sínaaempakenta koyauweréta nonavuvumpa'-márágó áwí'a Kíríti-marava'a úndá íma torópa'a kweémeta ayááíwá'-márámá áwí'a Sáómóni-marava'a kóyaaiteta

⁸ uwí-nónawampakavamba suwesaraayávái úmaeta kweémeta Árásea-naokona egwaa'á kawekwáúné supa'á

⁹ ayáátááka'a komáyaawananya aiva'-mónó-kawáánákó Yútaa-kwaasiti anóm-bono'-naumpa'a avumpin-dáúmpá'á kwéiyun-kanaa ánásowana minkánáá úndá torái-kánáá uwínónkó tuvántááva kwéuwasa inkaisésa íma nompi-sípívimbá kwénaaun-kanaa túwana Póro imáyáa éna simátimena séna

¹⁰ ívétaamo nompi-sípívimbó kónaundayaamo sáwíyantaa'a kesinetá paáriníye. íma náaindaane su'mainivo nompi-sípíyé kwaásiye aúyoranaaowe. mináímbá kemá á'a ísaraunda póta aáno ménaumne Póro súwana

¹¹ i-kwáásítí kawáánákó Póron-ai íma iséna nompi-sípímó avúsúmai kúwain-aaiye misípígó avowán-ááiye su'mai iséna Póron-aaiyavai íma áraire-imayaa úmba

¹² misípígó kwáyompa'a úndámo torái-kánáá íma kawé'á ún-ayampa'a mésa sáwíva-kwaasi sésa tuwéta Víníki-

naopata komáyáananaya úndá torái-kánáá ánásainata kónaumne sumbá Víníki-naopa'a Kíríti-marava'a kwáyondaopa'a kawé'-nónkwaumpa'a ímo úndámo torón-kwaumba kwáyowasa mináimbá siráawe.

anón-unda torówana uwí-nónkó aintásarain-kwasai.

13 suwaná tiyáánepakemba sáwíyan-unda torówasa awánésa sésa Víníki-naopata kónaumne sésa nompímbó túwówanamo táto'matuwe máyon-anda mósá tavisimái kwémaresa uwatá Kíríti-maragona uwí-nónawampakavanta kówánda

14 Kíríti-maravakemba anón-unda toréna

15 mindómpí-sípí tatorowana íma aiyámba'mai kúwana avúsúmae nááún-tamayo'a tuwówana úndáo kweyááríka'a améntamaena kúwana

16 nonavuvumpa'á sáwíyam-barago áwí'a Kóta-mara kwáyowana úndá íma kwétoropata kówánda tinaaempa'o kárárumakesamo tavisímaesamo iyú-sipi tavisimái

17 anó-sipivimba marésa anó-sipi tawísívo sésa ándáneí asááumai kawer-úmárówana Árípiyaa-mara-ayampa'a uwí-nómpímbá nonáámáái-oma'a kwáyowasa minómáká'á ai'á máikwiyivo sésa úndáo avúsúmai kwégon-ampanta ayú'mai mórúna márówana kwempa'á kúwana

18 usá aavýaavimba minúnda paai kwétorowasa óisamba taaímbai uwí-nómpá'á kwétuwesa

19 usá aavýaavimba misípívimbó mayáímó máyón-kwaasi mayái-yántáá'á nompá'á kwétuwowana

20 minánón-únda paai kwétorowata ayáátáaka'a aaváúmá o'á íma awánéta sípígomo kwínín-amba íma awánéta imáyáa éta kentáási maráyá íma awánaandaya maavátáyá ánásanaumne-imayaa uráundayaawe.

21 imáyáa ówánda ayáátáaka'a toómbá íma kwénowana Póro túranka'a taména séna Kíríti-marava'a kwéteta seéwánda íma kesáái isaraawe. isékai sáwí'o íi-yántáá'ó náaindaambo tuwái íya awánáúsino.

22 ánivo tirumbá asiramái máéro. nompí-sípíyé su'mai sáwí'a ínivo kwaasi íma puwónaundayaawe.

23 Áánútuna imáyáa mósá kwémaraunda ívé'-no'waamba kwemá kwená kwayó'ná'á ai'maráísana kwíyómpakemba kesópa'a kumbéna

24 séna Póroo asiramái maiyó. emá Árómáani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a kwinaná enáái isáníye. Áánútu embá kawé'á umánkáimba póna esémo kwégon-kwaasi kárákwiyinasa íma puwónááowe siráíye.

25 mindáyavai asiramái máéro. simásímintemba Áánútu mirá ínimba á'a isáúmne.

26 úndáo nompí-sípí améntayuwainata nonavuvumpa'á maragóná awámpátá kónaumne Póro siráiyé.

27 súwana uwí-nómpimbá áwí'a Étériyaa-nompimba sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-no'waamba úndá toréna améntámaena kúwasa no'wáán-avuntamba sípivimbayai-kwaasi sésa maragóná egwaatá kwégumne sésa

28 ándá-ayaira'a umbaimó tón-tantaa'a arikwímakea nompimbá tu'mái tavisimái awánomba mindónkwááúmbá ayáátáaka'a 120-ra'a kwáyowasa kwégwesa ó'a móyu'mai awánomba ákíra'a 90-ra'a úwasa

29 maragóná awámpá'á óntamba kwáyaindara'a tuvamúnavo sésa táátavai ésa éiyain-anda ayútúwówana ánaaempakemba nompimbá kuména tátorowasa avekáá iraráinata nóin-tantaara kwáyáiya awánanae sésa

30 nompí-sípívím-báyái-kwáásí imáyáa ésa aúpá'á kónaumne-imayaa ésa kampa'á sésa aipakén-ándá ayútuwanae sésa sáwíya-sipi nompá'á móruna túwówana

31 Póro i-kwáásíyé miwítí kawáánákóntáváiyé séna sípivimbayai-kwaasimo ímo anó-sípívimbó máésamo ésamo amápa'a ánášanaaowe Póro súwasa

32 i-kwáásí sáwíya-sipigona ándá káráyuwówana kóuraiye.

33 kóúwana sáwiyanka'a irataró'a Póro séna sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-no'waamba káno'a mé'a íma toómbá náráavo ívé'a toómbá naaró;

34 kemá asiramái simátíme'a sé'a toómbá né'a túma kawé'á ína'a mé'a íma ánášanaaowe

35 Póro simásuwena amápa-kwaasi túranka'a toómbá mairéna Áánútuntavena súwi séna toómbá topámbai nówasa

36 awánowana tirumbá kawé'á úwata toómbá naáwándaya

37 mindómpí-sípívimbá sáwíva-kwaasi 276 kwaasi máyaawanda-kwaasi toómbá naáwánanaya

38 símú'a vówanaya misípí umbái tówasa mimpimbó kwáyon-tomba áwí'a úwítí-tomba nompimbá maisu'márówana etoyóí úwata maémaumne.

nonkó tuvántáávanena misípí tawísíyukain-kwasai.

39 máyaawananaya irataró'a úwasa awánomba íma awánom-barama kwáyowasa awánomba mivá'á nonkó irówana kawé'-nónaamaai kwáyowasa awánésa sésa meivátá iyónanaya kawé'-nónaamaaiva'a póna sípigo úwoi iyíniye sésa

40 sípigombo tátorain-anda káráyuwówana nompá'á kumúwasa avúsúmaesa nááún-tamayoka'a kárárumaron-anda ayútuwesa aipa'á ampantá arikwímaresa úndáomo kweyáárika'a avúsínata nonáámááíva'a kónáe sésa

41 kuwaná nompímbá nonáámáái-oma'a kwáyowana mimpímbá misípígó ai'á mááritowana nonkó áyámiva'a tuvántáávanemena tawísíyukaiye.

42 tawísíyuwowa i-kwáásí sésa ándá-kwaasi nombá tuvámbai kóvainivo tínkamona suwaná

43 i-kwáásítí kawáánákó Póromba áwa'naa ena séna íma tínkamoro simásuwena séna nombó tuvámbaimo kawé'ó uréwai nompímbá ásávaré'a tuvámbae'a aápa'a koró.

44 évakarawai ímo nompímbó tuvámbai awánarewai nompí-sípígóná taai-ayái maire'a minká'á tátoke'a avúsúmae'a aápa'a koró súwata mirá éta amápa-kwaasiya kawé'á umáíya aápata kóyo uráundayaawe.

28

Mórata-maravata kóyoraunda-kwasaiya.

1 aápata kawé'á umáíya komáyaawanasaya mindónávúmpá'-márágó áwí'a Mórata-marawe suwatá ísraumne.

2 aa'á téna táúgwí'a kwéuwasa mimbárávákén-kwáásí kawé'á umásinkesaya iramá agaisínkówata siyáánta kwégauvowananya

3 Póro iráárí'a komaimaéna mimpímbá máagaimarowana koko'á úwana kwaaivainkó téna Póro ayáánka'a tauntorówasa

4 kwaási awánésa keáímbá sésa moórá-kwaasi tuvúwísana púwísana nompí-sípívímbá timbá nonkómá íma tuvúkáiмба póna ívé'a kwená anondáma maéna iraankavayaankó váínana puwíníye keáímbá kwésuwana

5 Póro ayáámba tuvimpín-úwana miniráánkáváyáámbá tará'maéna iravímbá tuvamúwana íma Póromba áí'a úwasa

6 minkwáásí Pórontavai imáyáa ésa intoráínana puwíníyo. marapá'á tuvaména puwíníyo-imayaa ésa ayáátááka'a aúrampimba avú'maresa mésa amu'matuwé máyówana íma ave'á puwúwasa imáyáa móruna ésa sésa minkwáásí ísóigoman-íye siráawe.

7 suwaná mimbárávákén-ánón-kwáásígó áwí'a Pápáriyasi kwená maramá egwaa'á kwáyowai kawé'á umásinkenaya másinkowata kwená naaúmpata kaumbo-nó'wáámbá kog-waéwánanaya

8 Pápáriyasi avowámbá kokotámba ankéna ayánómbá naaegwará'á kwéuwana máyowana Póro kwenópa'a kwéna awánéna Áánútumpa'a námúnaa kwésena ayáándeí ane'á tátorowana mináí'á ánásowasa

9 awánésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa Póronopa'a tuwaná miráumai asóvamatinkava kúwasa

10 aamoi-yántáá'á símúwata máyaawanasaya nompí-sípívimbá kónáe séwánda-tawaiya ímo makáawanda-yantaa'a símúwata kuráumne.

Árómaa-naopa'a kuráunda-kwasaiya.

11 moórá-nompi-sipigo Arekesándiyaavakemba áwí'a keáváráwái-ísóí-sípígó éna úndámo torái-kánáá mimbárágóná nonkwaaúmpimbá kwáyowata kaumbo-kwíyómbá maisuwéta mindómpí-sípívimbá usáateta kweémeta

12 Sísari-marava'a Sáírákusu-naopa'a kwéta marapátá ásáveta kaumbo-nó'wáámbá kwaéta

13 nompí-sípívimbá usáateta kwéta Árísiyamu-naopa'a kógwaeta usá aaváyaavimba sínaaempakenta úndá toréna siméntámenaya kwéguwata kae'-nó'wáámbá kógwaeta Ítárimarava'a Pútíyori-naopa'a marapá'á ásávaawanasaya

14 Ísun-aaí ísówai máyówata kotuwánaawanasaya simásimesaya sésa moórá-sontaa keséya ménaaowe suwatá miráumaiya moórá-sontaa miwísé maéta Árómaa-naopata marapátá kówánda

15 Árómaa-naopakemba Ísun-aaí ísówai kówánda-ainta isésa aampaké kotiránáe sésa Ápíyasi-naopa'a máákéti-maruka'a amápa-kwaasi kwááyumo kwaí-námbá kaumbo kwáyopa'a tuwaná Póro tuwánéna Áánútumpa'a aamoi úwana arunkó kawé'á uráiyé.

Póro Árómaa-naopa'a mérain-kwasai.

16 Póro arunkó kawé'á kwéuwata Árómaa-naopa'a kówánanaya mindáópaken-kamaani-kwaasi Pórontavai séna íma ándá-naumpa'a maé úwoi-naumpa'a ménana i-kwáásígó enká'á kárákwiyiniye súwana

17 kaumbo-nó'wáámbá maisuwéna Póro mindáópakemba Yútaa-kwaasiti anóndarawa'a tááyowasa kwená naaúmpa'a tuwaná simátimena séna kesí kwaásiyono. Yútaa-kwaasi simái íma sáwí'a uráumpo kentáá síkwá'nái ámáámba íma kárárandanivo Yérúsaremu-naopa'a kembá táto'mai Árómaaani-kamaani-i-kwaasira'a tíméwasa ándáva'a sínkaraawe.

18 sínkaresa sínkamiyanesa kesáái avakáá-omba íma isasá ayúrankanae sewasá

19 Yútaa-kwaasi mináímbá kárówa'a kesí ááimba íma sáwí'a uróntavai sé'a Árómaaani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a konaná kesáái isániye. kesí Yútaa-kwaasi aaí simátinkanae íma súnnda kesáái isáínkwáe sé'a Árómaaani-kamaani-aiva-kawaanakonopa'a tiráumne.

20 Yútaa-kwaasiya Áánútumo usásinkaiwaimbo amu'makáundawain-aii séwánasa tátokesa siyáánka'a asááuraamba pó'a tááyamai tuwáné'a simátimenae Póro súwasa

21 isésa miwí sésa Yútiyaavakemba Yútaa-kwaasi íma entávái aúvái agaimái túwáawana tiráiyé. íma évakarawai aai másimasimesaya entávái sáwí-aimba íma kwésimankaawe siráawe.

22 amápa'-mapa'a Ísuna aampa'á kwégontavai sáwí'a kwéumatinkaamba kwéisaumpo mináimbá simásímínata isáano siráawe.

23 simásuwesa moórátawai Póro simátiminin-kanaa marésa komésa minkánáá túwasa sáwíya-kwaasi Póro máyopa'a tuwaná aaváyaavinkemba áaimba ásarena Áánútu kwená kwaási kwégawain-aimba simátíma'maena no'wáamba móanasaraiye. naaóvá'á Mósesi agaimakáin-aimpinkene Áánútun-aii simátímakowai agaimakáan-aimpinkene Ísun-aii simátíma'maena iyéna Ísun-aaiyavai áraire sígwáe séna simátímuwasa

24 isésa évakarawai sésa árair-aime suwasá évakarawai sésa kampar-áiné suwasá

25 miráumai aaisankáá simái taaínkaar-uwaná Póro séna naaóvá'á Áánútun-amanko moóráwaimba Áánútun-aii simátímakowaimba áwí'a Áísáyaamba simámuwana kentíkwá'náyomba simátímakomba mináimbá árair-aimban-iyé.

26 Áísáya agaimaréna séna

Áánútu séna minkwáásíyávái kosimátíme se kwéisaambanivo íma isámai kawé'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawé'á kwéowe.

27 miwítí imáyáao umbái kwétaisana tááko aaimó isáíyávéna ávón-kaisaná túranko awánaiyavena ávón-kwégaivo ímo mirámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaaomo tuwésamo kesópa'o tenkákái sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawé'á umátinkausino Áánútu siráiyé

Áísáya agaimaréna siráiyé. Póro simásuwena

28 séna kemá mirá kwéowa'a pó'a simátíme'a sé'a Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á kwémetinkain-aimba ó'onkaa-kwaasi kosimátímaundaya Áánútun-aii kwéisaawe

29 Póro mináimbá simásuwowasa [Yútaa-kwaasi kwesimá kwesiman-esa aaisa-símaesa kóuraawe.]

30 kóuwana Póro mindáópa'a ména kaer-ímá maisuwéna kwená óntamba naanka'á kwétuwena máyomba sáwíva-kwaasi kwenópa'a tuwaná aamoí éna

³¹ Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba Ísóigo Ísu Káráisitín-aaí simátíma'maena iráíye. kámááni-kwaasi mĩnáníntávái íma aambá aúnúwana asiramái simátíma'maena iráíye.

kemá Áríku sún-da-aimba ánásaiye.

Árómaa

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaamba avakaeté-iya'iyó. miráumai-ima maisuwéna Kórínti-naopa'a ména maanámbá agaimái Árómaa-naopa'a máyón-kwaasi agaimái moórá-ininko áwí'a Vípimba amúwana mátímakaiye. Árómaa-naopa'a kámááni-kwaasiti aiva'-náópa'a Ítárimarava'a kwáyon-daopa'an-iyé. Póro Árómaa-naopa'a kwíníyena póna Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasivimba mayái mayáníyena póna miwí túwa'naa umai to'mayaa umátinkanae séna maarán-áímbá agaimái Vípimba amúwana mátímakaiye. Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye amáparawai sáwí'o úmae kwégon-asirayanko tátokowana Ísun-aaiyavai áraire sewáiyé su'maiyavai arupí umái máyáawe Áánútu siráiyé. Áánútun-amankoma sáwí'o úmae kwégon-asirayanko tátokaimpinkemba iyátínkáísasa Ísuwe tarúmai aúnái'a umái kwémaewe. Áánútuna áamáankona mayái-áínkwárá'á agaimái amúwana mátímakaiye.

1 kemá Póro Ísu Káráisitina mayái-kwáásigó é'a maanámbá agaimaráúmpo isáaro. Áánútu kembá aantá-kwaasi ítámarena séna kesáái áséi-kwasai kosimátima'mae naauwó séna si'mákaiye.

2 naaóvá'á Áánútu kwenáái simátímakowaiyavena mináséi-kwásái simái asirámakain-aimba súwasa aúvái-kwandaivimba agaimakáawe.

3 mináséi-kwásái Áánútu ááninko kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitintavesa simái agaimakáawe. kwemá kwaásimo kunaúkáiimba anóndako áwí'a Téviti aisaavutantamba uráiwaiman-iyé.

4 kwenamankó Áánútunopakemba póna Áánútu kwembá pukáimpinkemba usásinankaraintaveta minánón-ásíráyámbá awánéta séta Áánútu ááninkoman-iyé kwésune.

5 ó'on-o'om-baravaken-kwaasi kwenááiyavesa áraire sésa taagwiyavónááontavena Áánútu Káráisitimba imáyáa amúwana kentávéna séna kesáái kosimátima'mae naauwó séna kawe'-máiyái símakaiye.

6 Ísu Káráisitina kwaási-i'a ónááontavena Áánútu tááyena keinárawa'a Árómaa-naopa'a máyáawaigwara'a tááyaraiye.

7 mináíntávé'a imáyáa kwée'a maanáúvái agaimaráúmpo isáaro. keinárawa'a Árómaa-naopa'a máyáawai Áánútu arumbá kwétimena kwená kwaási-i'a

ónááontavena tááyaraiwai ísáaro. Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi túwa'naa ésarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

Árómaa-naopa'a kónáe siráin-kwasai.

⁸ keinárawa'a Ísu Káráísitiye aráápamai máyáan-ainko amápar-ayampa-kwasiva'a kóyáwé isasá ísááwa'a Ísu Káráísitina mayáíyávé'a imáyáa é'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

⁹ Áánútuna mayáí karuwaa'á umái kwémae'a ááninkon-aaí áséi-kwasai kwésimatime'a keinárawatave'a námúnaa símae kwéiyunda Áánútu kwéisaiye.

¹⁰ kentópa'o ímo kúndayave'a sé'a Áánútumpa'a áísaa úmae iyé'a arááímo táínamo e aambá kwisínkéna'a Árómaa-naopa-kwaasiye komáéno kwésune.

¹¹ Áánútun-amanko kwésuwa'naa-isa'a kotúwa'naa ona'á kwenááiyave'a asiramái imáyáa ónááontave'a kentópa'a kónáe sé'a kwéune.

¹² mirámó ina'o é'a keinárawa'a túwa'naa ona'á kembá súwa'naa ónááowe. Ísu Káráísitintave'a imáyáa kwée'a túwa'naa ona'á kembá mirá ónááowe.

¹³ kesí kwaásiyono. kentópa'o ímo kúndayave'a sáwí-imayaa ováínivo maanáimbá ísáaro. sáwíva-kanaa kónáe sé'a únda moórá-yantaako tátoraisa'a máyaumne. ó'onkaa-kwasivimbo Áánútuna aambó agaráátinkaawanasamo kwakáantemba keinárawa'a ó'onkaa-kwaasi owa'á mirá ónáe sé'a kwéune.

¹⁴ Áánútu súwa'naa uráintave'a sáwíva-kwaasi anón-daopare sáwíyan-daopare amápar-aimbo ísaraawaiye ímo ísaraawaiye túwa'naa onó.

¹⁵ mirámó únda Árómaa-naopa'o máyáan-kwaasi áséi-kwasai kosimátimenae sé'a kwéune.

áséi-kwasaignona asirayán-kwásái.

¹⁶ áséi-kwasaiyave'o ímo sigaeyávé'o kwéunda maarán-áimbán-iye. áséi-kwasaiyavesa árairemo kwésewai Áánútu kwená asirayándéi miwítí sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba kwéiyatinkaiye. aiva'á Yútaa-kwaasi ísaraawasa naaémba ó'onkaa-kwaasi kwéisaawe.

¹⁷ Ísu Káráísitin-aaiyavetaamo áraire kwésundayavenaya mindáyavenawe su'mai Áánútu séna arupí umái máyáawe kwésisata kwenaúranka'a arupí umáíya máyaumne. áséi-aimpinkemba mirán-áíntá ísaraumne. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna

Áánútun-aaiyavesa áraire kwésentavena

Áánútu séna arupí umái máyáawe kwésimba
pósa aúnái'a umái kwémaewe
agaimaréna siráiyé.

Áánútumba tínaaemba umámakaan-kwasai.

18 Áánútu maanáimbá agaráásínkaraiye. marapá-kwáási
sáwí-imayaa ésa sáwí'a ésa mirámó kwéomba Áánútuna
árait-ainkona aambá áumbakaamba póna Áánútu áwáá'a
séna kwíyómpakemba sáwí-meyamba timíníye.

19 Áánútu kwená áaimba íma aúpá'á maréna avora'a
agaráátínkaraimba marapá-kwáási awánésa íma imáyáa
uráamba póna sáwí-meyamba timíníye.

20 Áánútu maramó tarórurainkakene minavumpinkéné
Áánútuna áaimba awánésa kwená asirayámbó kwaikwai'o
kwéin-asirayamba kawé'a umái awánésa Áánútun-
ane'a túrandei íma kwéawanaambanivo kwená áaimba
á'a kwéisaawe. Áánútu tarórurain-tantaa'a awánésa
pósa kwemó máyáin-aimba kanaán-umai kwéisaawe.
mindáyavesa sáwí'o kwéomba miwítí ááinko isasá sáwí'a
kwéowe.

21 Áánútu máyáin-aimba ísaraambanivo ivátuwesa
kwenáwí'o mósá marésamo árai'a máyáiyé seráámbá íma
mósá marésa súwi íma sésa ivátuwesa kaé'náer-imayaa
kwéesa túnkain-ayampar-imayaa kwéesa

22 kampa'á sésa kawer-ímáyáágwárá-kwáásiyá úne
sembánivo sáwí-imayaagwara-kwaasi ésa

23 Áánútu maí'mai' kwéiwaina imáyáa íma mósá
marésa kwaási áúwawaakaamba numamá kwai-kwaamba
iraankavayaambá tarórumakesa mintántáákóná imáyáa
mósá kwémaraawe.

24 kwaási mirá-sáwí'á kwéontavena Áánútu ánaaemba
umátimena séna sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o ónááomba
úwoi mirán-oro siráísasa miwívimbá miwí túma sáwí'a
kwéowe.

25 Áánútun-aaí árait-aimba araaisésa kampar-áimbá
kwégwaresa Áánútu amápa-tantaa'a taróruraiwaina imáyáa
íma mósá marésa kwená mayáí íma kwémaesa kwemó uráin-
tantaakona imáyáa mósá marésa mintántáákóná mayáí
kwémayaawe. Áánútu áwíre su'mai mósá márááraamba
árai'a mindá íma mósá kwémaraawe.

26 kwaási mirá-sáwí'á kwéontavena Áánútu ánaaemba
umátimena séna sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o ónááomba
úwoi mirán-oro siráísasa aaraí tuwai'máá'a tiyuwésa keiyái
kesuwaininé sisaná kesuwairé sésa sáwí'a úmae nááówasa

27 kwaai miráumai tuwainimbáá'a tiyuwésa keiyái
kesuwainí kesuwai símae kwénaesa mirá-sáwí'á úmae

kwénaaontavena Áánútu miwí túra'a sáwí-meyamba arupí umái kwétimiye.

²⁸ Áánútu kwenáái árarir-aimba arááiséntavenawe séna ánaaemba umátimisana miwítí sáwí-imayaago táái tinkéna isasá kentí imáyáavinkeni'o kwéomba uwóví'a kwéowe.

²⁹ ó'on-o'o-sawi-imayaago miwívimbá anómba isasá sáwí'o kwéomba íma agandésa túran-anda ésa sáwí'a umátinkesa kawe'-má'yáímó kwémayaantavesa tirunkó simái sáwí'a kwéumatinkesa tinkamowasa púwówasa aaisambá sésa kampa'á simátiyuwesa simái sáwí'a kwéumatinkesa kwantánaanta-aimba símae kwénaaesa

³⁰ túwí'a kumínkwáe sésa kampar-áimbá kwésesa Áánútumba tíyámba kwéumankesa sáwí-aimba kwésimatinkesa kampa'á sé'a anón-kwaasiya úne sésa túma maé iyésa aúna-sawi-mayai mayánáe sésa mirá ésa tinóvowi táái araaisésa

³¹ tirumpimbá kawer-áimbá íma kwáyáísasa simáímo asirámakaini'a íma ésa miwítí kwaásiti imáyáa íma ésa tirumbá íma umátinkesa mirámó kwéomba

³² Áánútu áamámba simarena séna mirá-sáwí'ó kwéowai puwónááowe siráimba isésa íma ivátúwáamba mirá úmae iyésa íma agandésa mirámó kwéowaiyavesa aamoí kwéowe.

2

Áánútu aaivimbá kwémaitinkain-kwasai.

¹ évakarawai tuwánésa sésa sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba mayánááowe kwésewai simátíménda ísáaro. mirámó kwéseмба keinárawakwara'a mirá-sáwí'á kwéomba póna aaivimbá maitinkáína'a sáwí-meyamba mayánááowe.

² mirá-sáwí'ó kwéowai Áánútu aaivimbá maitinkéna sáwí-meyamba tímimba kwemó arupí umáímo mirámó kwéin-ainta ísaraumne.

³ évakarawai tuwáné'a sé'a sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba mayánááowe kwéseмба mirá-sáwí'á kwéomba pó'a Áánútu aaivimbá íma maisinkéna sáwí-meyamba simíníye íma seró.

⁴ sáwí'a kwéowana Áánútu arumbá umátinkéna íma ááéma sáwí-meyamba tíména timu'maréna máyáíye. mindáyave'a úwoisan-tantaa'an-íye íma seró. sáwí'o kwéomba tuwé'a Áánútumpa'a ténááontavena arumbá umátinkéna timu'maréna máyáíye.

⁵ ániyo kemá tirunté maré'a sáwí'o kwéomba íma tuwé'a Áánútumpa'a íma kwétewe. mirá-sáwí'á úmae kwéiyontavena Áánútumo áwáá'o sénamo arupí-sawi-meyamba timínín-kanaa tínana Áánútu ávááraumai sáwí-meyamba timínana anómba íniye.

⁶ minkánáá t́nana amáparawai miwítí mayáiyávéna kawé'-meyáné sáwí-meyane anondá timíníye.

⁷ kawé'á úmae kwéiyesa sésa Áánútu kentáá súwí'a mósá maréna ságamasinkenaya maí'maí'o ónaunda-ita umásinkaniye kwésewai Áánútu aúnaí'a umáí maí'maí'a ónááoni'a umátinkaniye.

⁸ kesáyáváiyé su'maí imáyáa ésa kawer-áimbá tínaaemba umámesa sáwí-aimba kwégwaraawai Áánútu ávááraumai áwáá'a tiyéna sáwí-meyamba timíníye.

⁹ sáwí'o kwéowai Áánútu tí'a índai'a umátinkena umbaiyántáá'á tiména Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye mirá éna

¹⁰ kawé'ó kwéowai Áánútu ságamatinkena túwí'a mósá maréna paru umátinkena Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye mirá éna

¹¹ íma taaínkaar-umai-meyamba timínívo arupí umai-meyamba timíníye.

¹² ó'onkaa-kwaasi Áánútu naaóv'á'ó Mósesimbo simámakain-amaamba íma isésa sáwí'a kwéontavena máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a maí'maí'a ónááowe. Yútaa-kwaasi Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba isésa arááiséntavena Áánútu minámáánkóná ááinkwara'a aavimbá maitinkániye.

¹³ Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba isésa ímo kwaráíyanamo éna Áánútu arupí umáí máyáawe íma síníye.

¹⁴ Áánútu ó'onkaa-kwaasi kwená amáámba íma simátimakowasa miwítí imáyáavinkembo minámáámbó kwarésamo ombá minámáámbá ísaraan-kwaasiraamba kwéowe.

¹⁵ mirámó kwéomba Áánútuna amáámba miwítí imáyáavimba kwáyáísasaraamba máyáawana tirumpimbá aai kwéna kawé'ó ontávéna mináínkó séna kawé'á kwéowe séna sáwí'o ontávéna sáwí'a kwéowe kwésiye.

¹⁶ moóra-kanaamo tínanamo éna Áánútu Ísu Káraísitintavena sínana kwemá kwaásiti imáyáa aúpár-ímáyáá taaímbarena aavimbá maitinkániye. áséi-kwasaimo kwésimatimunda mináínkwará'á kwésimatimune.

Yútaa-kwaasi Áánútuna amáámba tokáundaya póna kwésuwa'naa-iye siráan-kwasai.

¹⁷ Yútaa-kwaasiya úne kwésewai ísáaro. Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba ísaraundaya póta kawé'á umáíya máyaundaya Áánútuna kwaásiya úne sé'a kentúma mósá kwémaraawe.

¹⁸ minámáámbá ísaraantave'a Áánútumbo arááímo tainí'o kwéon-aimba isé'a kawé'ó kwéon-tantaare sáwí'o kwéon-tantaare kanaán-umai taaímbare'a

19 asiramái sé'a kawer-ámbó imo awánaraan-kwaasi kanaán-umai agaráátinketa túnkain-ayampa'o máyáan-kwaasi kanaán-umai sáma kwégamatinketa

20 táá'a íma ísáan-kwaasi kwéagaraatinketa iyámpóíraani'a on-kwáásí kwéagaraatinkaundayaawe kwésewe. Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba ísaraantave'a imáyáa é'a sé'a amápar-aimba iséta árair-ainta kwésune-imayaa kwée'a pó'a mirán-áimbá kwésewe.

21 évakarawaimo kwéagaraatinkaamba keinárawakwara'a mináimbá kwáráaro. umóyámbá íma orómó kwéseмба keinárawakwara'a íma mirán-oro.

22 aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné íma orómó kwéseмба keinárawakwara'a íma mirán-oro. kampar-ísóígó sáwí-yantaa'a iyémó kwéseмба keinárawakwara'a sáwí'a kwée'a minkámpár-ísóígóná naaúmpa'a sáwí'a kwéomba mindá ivá'á túwáaro.

23 Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanta ísaraumne sé'a kentúma mósá kwémaraambanivo minámáámbá araise'a sáwí'a ombá kwaási tuwánésa sésa Áánútu áwí'a sáwí'a kwéumankaawe kwésewe.

24 mindáyavena naaóvá'á Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna

Yútaa-kwaasi sáwí'a kwéontavesa ó'onkaa-kwaasi tuwánésa Áánútumba simái sáwí'a kwéumankaawe agaimaréna siráiyé.

25 Yútaa-kwaasi ontávé'a túra'a kárámai araa'éna kwée'a sé'a Áánútuna kwaásiya úne kwésewai Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwáráamba Yútaa-kwaasi ombá mindá kawé'á kwéumatinkaiwo minámáámbá íma kwáráamba Yútaa-kwaasi é'a túra'a kárámai araa'éna uráamba mindá íma kawé'á umátinkaisa'a úwoi-kwaásiraamban-owe.

26 ó'onkaa-kwaasi íma túra'a kárámai araa'éna kwéowai Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwárááwanamo imbá Áánútu séna Yútaa-kwaásiraamba é'a túra'a kárámai araa'éna kwéowairaamba é'a kesí kwaásiraamban-owe kwésiye.

27 Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba agaimarówa'a Yútaa-kwaasi isé'a túra'a kárámai araa'éna uráambanivo minámáámbá arááiraamba pósa ó'onkaa-kwaasi íma túra'a kárámai araa'éna kwéowai minámáámbá kwégwaraawaimo ésa aavimbá maitinkánááowe.

28-29 túra'a kárámai araa'éna kwéowai mindáyavenawe su'mai íma Yútaa-kwaasi Áánútuna kwaási-uramban-ovo Áánútun-amanko miwítí sáwí-imayaa maitíyukaiwai Yútaa-kwaasi Áánútuna kwaási-uramban-owe. agaimakáin-amaanko íma mirá kwéumatinkaiwo Áánútun-amanko mirá kwéumatinkaiye. mirámó kwéon-kwaasiyavesa ó'on-kwaasi

íma aamoí kwéumatinkaavo Áánútuwe su'mai aamoí kwéumatinkaiye.

3

¹ ímo ó'onkaavimban-ivo Yútaa-kwaasivimba nóran-kawe-tantaara paáruaiyo. túmo káramaimo araa'énamo uráamba mindá nóran-kawe-tantaara paáruaiyo sembó

² sísaá íya'o é'a anondá sé'a kawe-tántáá'á paáréna aiva'á Yútaa-kwaasi Áánútun-aaimo tátoranaaontavena simátímakaiye sénaumne.

³ simátímakaimbanivo évakarawai Áánútuntavesa íma imáyáa ésa kwenáái íma kwétaagwiyavowe. mirá kwéovo Áánútu íma mirá éna kwemó siráintemba kwéena simái asirámakaini'a kwéiye.

⁴ kwaási kampar-áimbá kwésevo Áánútu árar-aine su'mai kwésiye. Áánútuntavena simái aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

enááigo árar-aine su'mai isasá kwaási

ísaraawe. íma kanaán-umai aavimbá mayankánááovo enááigo amápa-kwaasi

táái kwéusayaaitaiye

agaimaréna siráiyé.

⁵ kesáámó sáwítaamo úndavinkemba Áánútuna kawe'-máyaí avora'á kwégwaintaveta sáwíta kwéunanaya Áánútu sáwí-meyamba símimba sáwí'a kwéiyeya íma seno. mirán-áimbá kwaásiti imáyáavinkemban-ivo íma miráyá seno.

⁶ Áánútumo ímo arupí umáimo ménaraankasi naaémba amáparawaimo máyáawaina áaintavena íma tísaa isinó.

⁷ moóra-aimba ísáaro. kesáámó kampar-áimbó súndavinkemba Áánútuna árar-aimba avora'á paárisana kwenáwí'a mósá anómbe kwéiyintaveta kesáámó sáwí'o kwéundayavenaya Áánútu aavimbá maisínkáimba sáwí'a kwéiyeya íma seno.

⁸ mirán-kámpar-áimbó kwésemba mimpínkémbá sésa kesáámó sáwí'o kwéundaya mimpínkémbá kawe-tántáá'á paárinana Áánútu áwí'a iyíniye íma mirán-áimbá seró. évakarawai kesúwí'a sáwí'a umásinkanaaontavesa kentávésa kampa'á sésa mirán-áimbá kwésiye kwésevo Áánútu miwí aavimbá maitinkéna arupí umái sáwí-meyamba timíniye.

amáparawai íma arupí umái máyáan-kwasai.

⁹ kemá Póro mináimbá imáyáa é'a sé'a Áánútu aúranka'a íma maarán-iyé. Yútaa-kwaasiya kawe-kwáásíyá únasaya ó'onkaa-kwaasi sáwí-kwaasi owémá íma mirán-ivo ké'naan-aimba sé'a sáwí-imayaago amáparawai tátokaiye kwésune.

10 mindáyavena Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna Áánútu aúranka'a amáparawai íma arupí umái máyáawe.

11 ánivo amáparawai arupí íí-yántáá'á íma kawé'á umái kwéawanesa Áánútuwe maénáe íma kwésewe.

12 amáparawai Áánútumba tínaeмба umámesa sáwí-amba kwarésa kaé'náe'a ésa íma kawé'á kwéowe.

13 kwaásimo pu'máimo kaviraantembá miwí tááigo mirá kwéisasa kampa'á kwésimatiyuwaawana miwí tááigo kwaaiwainkómó kwaásimo vaintembá kwéisasa

14 anómba simái sáwí'a umátinkesa

15 ááéma tínkamowasa púwówai mésa

16 kwénaaopa'a tí'a úní'a umái umbai-yántáá'á timésa

17 íma paru umátinkesa

18 Áánútu áároi íma inkaisésa ivátuwesa máyáawe agaimaréna siráíye.

19 Áánútu amápa'-maravaken-kwaasiyavena amáámba séna mináímbá kwáráaro siráimbanivo araiséta amáparawaiya Áánútu aúranka'a sáwí'a éta súnnda arupí umáíya máyaumneya íma árai'a kwésune.

20 Áánútumo siráin-amaamba kwáyáísata amáparawaiya íma árai'a séta amápar-amaamba kwégwaraundaya póna Áánútu kentááyávéna séna arupí umái máyáawe síniye sénaundaya kampar-áímbá sénaundayaawe. amáámba kwéiseta sáwí'a uráumneya kwésundayaawe.

Ísun-aiyavai áraire sewái Áánútu arupí umátínkain-kwasai.

21 Áánútu aúná-amba agaráásinkenaya Áánútu aúranka'o kwaásimo arupí kwéumatinkain-amba agaráásinkenaya kwemó siráin-amaamba íma imáyáa éna minámbá agaráásínkaraiye. mináíntávésa naaóvá'á Mósesiye Áánútun-aaí simátímakowaiye minámbá paáriníye-aimba simátimesa agaimakáawe.

22 kwaási Ísu Káráísitavesa sésa árai'a kentáási sáwí-imayaavinkemba iyásínkaraiye kwésewana miwíyávéna Áánútu séna arupí umái máyáawe kwésiye. Ísu Káráísitin-aiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyáawai Áánútu arupí kwéumatinkaimba mimbórá-ámbá kwáyáíye.

23 amáparawai sáwí'a ésa Áánútumbo arááímo kwétaini'o umáímo ménaesamo ombá ívé'a íma miráumai máyáawana póna

24 Áánútu úwoi túwa'naa ena arumbá umátínkáísana Ísu Káráísiti miwítí sáwí-imayaagomo tátokaimpinkembo

iyátinkena Áánútu aúranka'a arupí umátinkanintavena pukáiyé.

25 Áánútu séna sáwí'o kwéom-beyamba maitiyuwánintavena Ísu Káráísiti puwínana kwená naaemá kumíniye siráimba mináíntávéta séta árai'a mirá kwéiyé kwésundayavenaya kentáásí sáwí-meyamba kwémaisyuwaiye. ááémo sáwí'o uráamba Áánútu íma ááéma sáwí-meyamba tiména kwemá arupí kwéimba awánanaaontavena séna naaémba Ísu Káráísiti puwéna miwítí sáwí-meyamba maitiyuwániye siráiyé.

26 ívé'a Áánútu arupí kwéimba awánanaaontavena kwaásimo sáwí'o kwéontavena imáyáa éna maará kwéiyé. Ísu Káráísiti miwítí sáwí-meyamba kwémaitiyuwainaintavesa áraire kwésewai Áánútu kwenaúranka'a arupí kwéumatinkaiye.

27 miráumai kesúya maé iyónaundaya kentáávimbá íma kwáyáiyé. kentáásí kawe'-máayáiyávéna ímanivo Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraire súndayavena mindáwe su'maiyavena Áánútu kwenaúranka'a arupí kwéumasinkaintaawe. miráumai kesúya maé iyónaundaya kentáávimbá íma kwáyáiyé.

28 simátimunda árair-aimban-iyé. Áánútuna áamáanta kwégwaraundayavenaya ímanivo kwenááiyaveta áraire súndayavenaya Áánútu kwenaúranka'a arupí kwéumasinkaintaawe.

29 íma Yútaa-kwaasiye su'mainovo ó'onkaa-kwaasigwara'a túwa'naa ínintavena Áánútu máyáiyé.

30 mimbóráwái Áánútu ména Yútaa-kwaasiya kwenaúranka'a arupí umásinkenaya ó'onkaa-kwaasigwara'a mirá kwéumatinkaiye.

31 kwenááiyaveta áraire séta kwenká'á agevamái máyaundayavenaya Áánútu arupí kwéumasinkaisata miráumai Áánútuna áamáamba íma tuwéta minámáánkóná ááimba awánéta kwégwaraumne.

4

Ááváramu Áánútun-aaiyavai áraire siróntavai arupí umái máyáane Áánútu siráin-kwasai.

1 Ááváramu Yútaa-kwaasiya síkwá'náma kwenááimo simátíménda ísáaro.

2-3 Áánútun-aai aúvávimba agaimaréna séna Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútu séna arupí umái máyaane siráiyé

agaimaréna siráiyē. Ááváramuna kawē'-má'yá'yávénamo Áánútumo sénamo arupí umái máyaane siráinkakai Ááváramumo kwená mayá'yávénamo áuma maéna iyúmba kwáísino. Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútu séna arupí umái má'yá'ane siráimba mindáyavena Áánútu aúranka'a Ááváramu áuma maéna iyúmba íma kwáyombaniye.

⁴ moórá-aimba ísáaro. moóráwaina mayái kwémayaawana meéyámbó kwétimimba íma úwoi kwétimivo miwítí mayái awánéna meéyámbá kwétimiye.

⁵ maarán-áimbá árair-aimban-iyē. kawē'-má'yái kwémayaundayavena arupí umái má'yá'awe-aimba Áánútu íma kwésivo Áánútun-aaiyaveta áraire kwésundayavenaya Áánútu séna arupí umái má'yá'awe kwésiye. sáwí'o uráundayaamo arupí kwéumasinkainta Áánútuman-iyē.

⁶ Áánútu kawē'-má'yá'ímó mairáantavena íma imáyáa éna Áánútun-aaiyavesa áraire siráantavena imáyáa éna arupí umátínkáiwai miwí tirunkó kawē'á kwéiyē. mináíntávéna naaóv'á Tévítí aúvái'vimba agaimaréna séna

⁷ Áánútu sáwí'o uráawaiti sáwí-imayaa maitiyuwéna íma imáyáa úmae íyísana tirunkó kawē'á kwéiyē.

⁸ sáwí'o uráawai Áánútu íma imáyáa úmae íyísana tirunkó kawē'á kwéiyē agaimaréna siráiyē.

⁹ mináimbá túra'o kárámaimo araa'énamo uráawai Yútaa-kwaasiyavenawe su'mai íma séna ímo túra'o kárámaimo araa'énamo uráawaiyavenagwara'a Tévítí séna miwítí sáwí-imayaagwara'a maitiyúwáísana tirunkó kawē'á kwéiyē-aimba siráiyē. ó'omba mináimbá sé'a Áánútun-aai aúvái'vimba agaimaréna séna

Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútu séna arupí umái máyaane siráiyē agaimaréna siráiyē.

¹⁰ Ááváramu áúra'a íma kárámái araa'éna urónka'a Áánútu kwentávéna séna arupí umái máyaane séna

¹¹ Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena arupí umái máyaandawai ómpo enáúra'a kárámái araa'éna uwó súwana mirá uráiyē. miráumai túra'o ímo kárámaimo araa'énamo uráawai'gwara'a Áánútun-aaiyavesa áraire kwésentavena Áánútu séna arupí umái má'yá'awe kwésiye. miwí Ááváramumo mirámó siráintemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésesa pósa Ááváramuntavesa kentáá síkwá'náraamban-iyē kwésewe.

12 súra'o kárámaimo araa'énamo kwéundawaiya kwemá kentáá síkwá'náma iyéyá kwésune. súra'o kárámaimo araa'énamo kwéundayavetaawe su'mai ímanivo Ááváramumo mirámó siráintemba Áánútun-aaiyaveta áraire kwésundayavetaawe Ááváramuntaveta kentáá síkwá'náma iyéyá kwésune. Ááváramu áúra'o ímo kárámaimo araa'énamo urónka'a Áánútun-aaiyavena áraire séna máyomba póna Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai tíkwá'náman-iyé.

Áánútun-aaiyavai áraire sewái Áánútu simái asirámakaimba timínín-kwasai.

13 naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena simái asirámakon-aimba séna ewé enáisaavutantamba ónááowaiye amápa'-marama kentí maramá kwáyáiyé siráiyé. Ááváramu Áánútuna áamáamba kwakóntavena ímanivo kwenááiyavena áraire súwana Áánútu séna arupí umái máyaane súntavena Áánútu Ááváramuntavena simái asirámakon-aimba siráiyé.

14 Áánútu simái asirámakon-aimba Mósesimbo simámakain-amaambo kwégwaraawaiyavena íma siráivo Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewaiyavena siráiyé. mirámó ímo uráinkakai Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai úwoiyavesa sesinó. Áánútu simái asirámakaimba úwoiyavena sisinó.

15 áamáán-aimba kwáyáísasa arááírántavena moórá-amba Áánútumo áwáá'o sénamo sáwí-meyambo timínín-amba paáruraiye. áamáán-aimbo ímo kwáyáinkakai íma arááísísina. áamáán-aimba kwáyáiyé.

16 Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena simái asirámakon-aimba siráiyé. miráumai Ááváramu aisaavutantambo ónááowai Áánútun-aaiyavesa áraire sénááowai Áánútu úwoi túwa'naa ena simái asirámakaimba timíníyé. Áánútu Mósesimbo simámakain-amaambo ísaraawaiye su'mai ímanivo Ááváramumo Áánútun-aaiyavenamo áraire siróntemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai kwemá úwoi kwétuwa'naa-iyé. Áánútun-aaiyaveta áraire kwésundawaiya Ááváramu kentáá síkwá'náraamban-iyé.

17 Áánútu aúranka'a Ááváramu máyowana maarán-áimbá simái agaimaréna séna ó'on-o'on-kwaasi tíkwá'áma óne Áánútu siráiyé

agaimaréna siráiyé. Áánútu púwómpinkembo kwéusasintinkaiwai éna kwemó aaimó sisanamó ímo kwáyáin-tantaakomo kwévaariwain-aaiyavena Ááváramu áraire siráiyé.

¹⁸ kwaási ímo paáronaaon-tantaatavena Áánútu Ááváramuntavena súwana Ááváramu árai'a mirá ínáyena siyé siráimba póna ó'on-o'on-kwaasi tíkwá'náman-iyé. Áánútun-
aai aúváivimba agaimaréna séna
enaísaavutantambo ónááowai
sáwíva-kwaasi paáronaaowe
agaimaréna siráimba pósa paáruraawe.

¹⁹ ááéma Ááváramu anónu'mai karéna ména sáwívar-ima
100 ima maisuwéna máyowana awainínkó Séraa ageínímbá
máyowana póna íma imáyáa éna Áánútuntavena asiramái
imáyáa kwéena

²⁰ Áánútu simáímo asirámakon-aintavena áraire séna íma
kaer-ímáyáa éna asiramái ména Áánútu áwí'a mósá maréna

²¹ séna Áánútumo simáímo asirámakainten-umai kanaán-
umai iyámpói simíníye séna

²² miráumai Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena séna
arupí umái máyaane siráiyé.

²³ arupí umái máyaane siráimba íma Ááváramuntavenawe
su'mai siráivo

²⁴ kentááyávénagwara'a mirán-áímbá siráiyé. Ísóigo
Ísumba pukáimpinkemba Áánútu usásinankaraiwain-
aaiyaveta áraire súndayavenaya séna arupí umái máyáawe
kwésiye.

²⁵ kesáámó sáwí'o uráundayavenaya kentáási
sáwí-meyambo maisiyuwáníntavenaya Áánútu Ísu
Karáísitimba ai'marówana kuména kumpuwúwana
Áánútu kwenaúranka'a arupí umásinkanintavenaya
pukáimpinkemba usásinankaraiye.

5

Áánútu arupíya umásínkáin-kwasai.

¹ Ísu Karáísitin-aaiyaveta áraire súndayavenaya Áánútu
kwenaúranka'a arupíya umásínkarenaya Ísóigo Ísu
Karáísitina mayáímá imáyáa éna paru kwéumasinkaisata
mimbórái'a umái kwémaumne.

² Ísu Karáísitin-aaiyaveta áraire súndayavenaya
Áánútu úwoi kwésuwa'naa-ipata mósinkaraisata méta
Áánútuwe ságayan-ayampata ménaundayaveta amu'maréta
máyaunanaya sirunkóyá aamoí kwéiyé.

³ umbai-yántáá'ó kesópata kwáyáimba sirunkóyá aamoí isatá minúmbái-yántáá'á kwáyáintaveta asiramái méta íma sívón-káinta

⁴ mindáyavena Áánútu séna kawe'á umái máyáawe sisatá mindáyaveta kwesé ménaundayaveta amu'maréta máyaunana sirunkóyá aamoí kwéiye.

⁵ kwesé ménaundayaveta amu'maréta máyaundaya kentááyávéna íma awinkánimba póna íma sigaeyá íniye. Áánútu kwenamankómbá ai'marówana keséya kumbéna Áánútumo kentááyávénamo anón-imayaamo imbá kwéagaraasinkaimba póta kwesémo ménaundayaveta amu'maréta máyaunanaya póna íma sigaeyá kwéiye.

⁶ kesáá íma asiramái máyaawananya Áánútumo siráin-kanaamo tiráimba kesáámó sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkembo kusúwa'naa índayavenaya Ísu Káráisiti kumpukáiyé.

⁷ arupí-kwaasigombo áwa'naa ónaundayave'a puwónáe senkákái umbai taisinó. kawe-kwáásigómbó áwa'naa ónaundayave'a kwená anondá puwónáe sésa puwósino. íya puwósino. íma isáúmne.

⁸ ánivo kesáámó sáwítaamo umáíyaamo máyaundaya súwa'naa índayavenaya Ísu Káráisiti kumpukáiyé. Ísu Káráisiti pukáimpinkemba Áánútu arumbó símimba mindá kwéagaraasinkaintaawe.

⁹ Ísu Káráisiti kentááyávéna imáyáa éna pukáintavena Áánútu aúranka'a arupí umásínkarainta pónaya Káráisiti árai'a kentáásí sáwí-meyamba maisíyukaintavenaya Áánútu íma áwáá'a síyíniye.

¹⁰ kesáá Áánútumbo síyámba umánkaraundaya kwenááninko kentááyávéna imáyáa éna pukáimba póta Áánútuwe mimbórá-ímáyáávátá máyaundaya miráumai Ísu Káráisiti úwoi ména póna árai'a kawer-ámpá'ó kwégundayavenaya kwégarakwiyye.

¹¹ íma mináiné su'mainivo maarán-áínkwárá'án-iye. Ísóigo Ísu Káráisiti Áánútunte mimbóráí'a umásínkáisanaya póna Áánútuntavena kesirunkóyá aamoí kwéiye.

Áándamunte Ísuntei kwaasái.

¹² maarán-áímbá isáaro. aiva-kwáásigó Áánútun-ai arááiraimba póna sáwí'o kwéon-amba paáruraiye. sáwí'a uráimba póna puwón-amba paáruraiye. amáparawai sáwí'a kwéomba pósa puwón-ampa'a kwégowe.

13 Áánútumo Mósesimbo ámáambo ímo simámakonka'a kwaási sáwí'a uráamba isaná Áánútu misáwí'ó uráan-aimba íma agaimakáíye.

14 aiva'á Áándamu máyowasa matinka-matinka úmaesa tunka'á Mósesi usá máúnka-kwaasiyomba pukáawe. Áándamu Áánútun-ai arááírowasa kwempínkén-kwáási évakarawai íma mirá umbá sáwí'a umbá pósa pukáawe.

Áándamu naaémbo paárinwaimo íninteni'a éna Káráisitimo évaka-tantaa'o íninteni'a íma uráivo

15 sáwí'a uráimbanivo Áánútu úwoi kwésuwa'naa-intaawe. Áándamu Áánútun-ai arááíraimba pósa amáparawai pu'maé kwéiyomba árair-aimban-ivo Áánútu amáparawai úwoi túwa'naa ínintavena moóráwaimba Ísu Káráisitimba ai'marówana kuména kawe'á umátinkáva'a kwéiyimba minánkó usáyaaitaraiye.

16 Áándamu aiva-kwáásígó sáwí'a uráinkakemba amáparawaiya sáwí'a úmae kwéiyunanaya Áánútu íma mirá éna kawe'á kwéumasinkaintaawe. aiva-táwai aiva-kwáásígó Áánútun-ai arááírowana Áánútu séna sáwí'a ónda po puwíníyone séna naaémba sáwíva-kwaasi sáwí'a uwaná séna úwoi túwa'naa e'a kesúranka'a arupí umátinkanaumne siráíye.

17 Áándamu aiva-kwáásígó sáwí'a uráinkakemba amáparawai puwí-ámpá'á kwégwaraawana minánkó tátokaivo moóráwai Ísu Káráisiti maarán-ánón-káwé'-máyaí mairáíye. Áánútuntavesa súwa'naa uwo sewái úwoi kawe'á umái kwétuwa'naa-ena kwenaúranka'a arupí umái kwéumatinkaisana Káráisiti túwa'naa isasá asiramái mésa sáwí-mayaigomba kwéusayaaítaawe.

18 ánivo mináinkóná áaimba maarán-áimbán-íye. aiva-kwáásígó sáwí'a urónkakemba Áánútu amáparawaiyavena séna sáwí'a kwéesa puwónááowe siráimba póna moóráwai Ísu Káráisiti kawe'á urónkakemba sáwí'o uráampinkemba iyátinkena aúnaí'o umáimo maí'mai'o ónááoni'a kwéumatinkaiye.

19 aiva-kwáásígó Áánútun-ai arááíronkakemba amáparawai sáwí'a uráambanivo moóráwai Ísu Káráisiti Áánútu siráini'a urónkakemba Áánútu kwenaúranka'a sáwívarawai arupí kwéumatinkaiye.

20 sáwí'a umbá Áánútu kwená ámáamba Mósesimba simámakomba mindáyavena miwítí sáwí-mayaigo anómba uráíye. mirá umbánivo Áánútu arumbá umátinkámae iyúwana anómba uráíye.

21 ááéma sáwí'o urón-imayaago tátokowasa pósa puwí-ámhá kwakáawe. mirá uráambanivo ívé'a Áánúto arumbó kwéumasinkaiwaiya tátoraisata kwenaúranka'a arupí umáíya máyaundaya kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti aúnaítaamo umáíya maí'maí'o ónaunda-ita kwéumasinkaiye.

6

Ísuwe tarúmaiya máyaunda-kwasai.

1 simátíménda ísáaro. maarán-áímhá íma seró. Áánúto úwoi súwa'naa úmae iyínana anómba ínintaveta sáwí'a úmae kwéiyeta ménae íma seró.

2 púwón-kwaasimo miwítí sáwí-mayaigomo ímo ókwara'o tátotuwenamo kwáíntemba kentáávímhá sáwí-mayaigo íma tátotuvena kwáyáísata póta íma sáwíta úmaeta kwéiyeta ménaumne.

3 maarán-áímhá ísaraawe. nombó pésinkaanta Ísu Káráísiti kweséya tarúsinkaisata kweséya pukáara'naraamba umáíya máyaunanaya kentáásí sáwí-imayaago íma táto'mae kwéiyisata máyaumne.

4 nombó pésinkaanta kesáá Ísu Káráísitiye puwúnasaya utaráara'naraanta kwéunanaya kentáásí sáwí-imayaago íma táto'mae kwéiyiye. Áánúto kentáásivowa ó'oran-asirayandei pukáimpinkemba usásinankaraintemba kentáá usásisinkaraara'naraamba uráísata aúnaí'a umáíya máyaumne.

5 Ísu Káráísitima pukáimba kwemó kwaásiti sáwí-mayaigomba usáyaaitaraintemba kweséya tarúmai máyaundayavenaya sáwí-mayaigo kentáá íma tátokaiye. miráumai Ísu Káráísitimo pukáimpinkembo usásinankaraintemba kweséya tarúmai máyaundayaveta aúnaí'a umáíya máyaumne.

6-7 maarán-áímhá ísaraawe. púwówanamo ímhá sáwí-imayaago íma tátotuvena kwáyáísana kentáásí sáwí-imayaagona asirayámhá ánásainana kesáámó sáwí'o úmae kwéiyundawaiya íma táto'mae iyínintavena Ísu Káráísiti taaira'á pukáísana kentáásí sáwí-imayaago kentáá íma tátokaiye.

8 Ísu Káráísitiye pukáara'naraanta umáíya máyaundaya póta mináímhá árair-aimba isatá kweséya máyaumne.

9 maarán-áíntá ísaraumne. Ísu Káráísiti pukáimpinkemba usásinkaisana puwí-ásíráyánkó íma tátoraisana ókwara'a íma kwéuwuiye.

10 sáwí'o kwéombo ánásanintavena mimbórá-táwai pukáimba póna mindáyavena íma ókwara'a puwéna usásinena ména Áánútuntavena imáyáa kwéena máyáíye.

11 miráumai imáyáa é'a sé'a pukáara'naraanta umáíya máyaunanaya sáwí'o kwéundawaiya íma tátotuwena kwáyáísata méta Ísu Káráísitiye tarúmaiya máyaundaya Áánútu aamoí ínkwáe-i'a umáíya máyaumne.

12 kentí sáwí-imayaayave'a tirááiyave'a ováínivo sáwí'o kwéowai keinárawa'a íma tátoraino.

13 kentúwawaa'neiye kentiyáánamaineiye íma owé simái sáwí'a kwée'a pukáara'naraan-umai máyáawanamo usásintinkaisa'o máyáawai Áánútumpa'a kentúwawaa'a amé'a kwentávé'a owé simái kentúwawaa'neiye kentiyáánamaineiye kwená kawé'-máyáíyé su'mai máyáaro.

14 Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko íma kárákwiyisana Áánútu úwoi túwa'naa iwái kárákwiyisana póna kentí sáwí-imayaago kentúra'a íma tátoraino.

Áánútu kwená mayái-kwáásí-i'a umátínkáin-kwasai.

15 mináímbá imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáará'á íma kárákwiyisana Áánútu úwoi súwa'naa iwái kárákwiyisata mindáyaveta íma úwoi sáwí'a úmaeta íyóno.

16 kwená mayái mayánaumnemo sembá kwemá kárákwiyisasa kwená mayái-kwáásí máyáawe-aimba ísaraawe. miráumai sáwí'o íyanamo éna misáwí-ímáyáágó tátokaina'a misáwí-máyái maimaé kwéiye'a máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a maí'mai'a ónááovo Áánútun-aimo isáíyanamo éna kwemá kárákwiraina'a kwená mayái maimaé kwéiyiyana kwenaúranka'a arupí umátinkaniye.

17 ááémo sáwí'o uráam-bayaigo tátokowasa naaémba árair-aimba simátíma'mae íyówa'a isé'a kentirumpimbá asiramái tátokaawa'a mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

18 sáwí'o kwéum-bayaigo tátokompinkemba Áánútu iyátinkowa'a arupí-mayai kwémayaawana minárúpí-máyáígó tátokaiye.

19 íma asiramái máyáantave'a kesáái isánááon-aimba simátímune. ááéma sáwí'a ónáe sé'a ó'on-o'on-tantaakwara'a sáwí'a uwaná tátokombanivo ívé'a kawé'á ónáe sé'a kawé'-máyáíyé su'mai kwémae'a Áánútundi-i'a oró.

20 ááémo sáwí'o um-báyáígó tátokonka'a kawé'ó íí-ímáyáá íma kwée'a

21 sáwí'o uráamba ívé'a tigaemá kwéiye. sáwí'o un-tavéna íma kawé-tántáá'á kentópa'a tiráíye. mirá-sáwí'ó

úmae iyómpinkemba máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a maí'maí'a kwéowe.

²² Áánútu sáwí'o kwéumpinkemba iyátinkena kwená mayái-kwáásí-í'a umátínkaraimba pó'a Áánúntundeí-i'a umái mé'a aúnaí'a umái maí'maí'a ónááowe.

²³ sáwí'o kwéom-bayaigona anondá puwónááombanivo Áánútu kentáásí Ísóigo Ísu Káráísitina mayái imáyáa éna aúnaítaamo umáíya maí'maí'o ónaunda-ita kwéumasinkaiye.

7

Áánútun-amanko agaráásínkarain-anta kwégwaraunda-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. amáparawai amáán-aimba ísaraamba pó'a simátíménda ísáaro. úwoimo máyáanka'a amáán-aínko kárákwiraimba póna puwíyamba mináínkó íma kárákwiyiniye.

² amáánkomo siráintemba aarakwá'ó ombá awaikómó aúvamaimo máyáínka'a awainínkó kwesé tarúmai máyáísana awaikómó puwísanamo imbá tarúmaimo máyaayamba kwéanasaiye.

³ awaikómó máyáínka'a aaraigómó ó'on-kwaasigoe námae kwénaaisanamo imbá sáwí-inimban-iyé kwésevo awaikómó puwínanamo éna amáánko siráintemba ó'on-kwaasimo mayánimbo éna kanaán-iyé.

⁴ kesí kwaásiyono. miráumai keinárawatavenawe séna Ísu Káráísiti pukáimba Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaamba imáyáa é'a Ísu Káráísitiye tarúmaimo máyáantave'a pukáara'naraambo umáimo máyáamba minámáánkó íma tátokaivo Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawe. Áánútu Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba usásinankaraiwai Ísundeí-i'a umái mé'a pó'a Áánútuna mayái kwémayaawe.

⁵ ááéma sáwí-imayaayaveta sirááyavetaamo uráundarata íma mirán-oro siráin-amaamba iséta imáyáa éta ivátuweta sáwí-imayaayaveta sirááyaveta éta sáwí'a éta puwónaunda-amba kwaréta

⁶ miráyá uráunda ívé'a Áánútu sáwí-imayaago tátokaimpinkenta iyásínkáisanaya Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaanko íma tátokaisata ááéraan-amba Mósesimo agaimakáin-amaankona aambá íma kwaréta aúna-amba Áánútun-amanko agaráásínkarain-anta kwégwaraumne.

Áánútuna amáambo ímo kwáyáinkakai sáwí-mayaigona ááimba íma isáúsino siráin-kwasai.

7 mináimbó imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaantave'a sáwí-amaamban-iyé íma seró. minámáán-áimbó ímo kwáyáinkakai sáwí-mayaigona ááimba íma isáúsino. túran-anda íma oró. minámáánkómó ímo mirá siráinkakai súran-andamo úndayave'a sáwí'a kwéune íma súsino.

8 minámáánkó séna túran-anda íma oró siráimba kempímbá sáwí-imayaa kwáyáimba pó'a minámáámbá araaísénáe sé'a súran-anda ávááraumai uráumne. minámáánkómó ímo kwáyáinkakai sáwí'o kwéunda íma imáyáa é'a sáwí'a kwéune súsino.

9 áamáánko íma mirá oró siráimba íma isé'a kawe'á umái máyaumne-imayaa é'a mé'a naaémba minámáámbá ísaraunda araaísénáe sé'a arááiraunda

10 mindá puwónaundawai úne. minámáámbó kwakáundarakai kawe'á umái máyausino. minámáámbá arááiraundawai pó'a puwónaundawai úne-aimba ísaraumne.

11 minámáánkó séna íma mirá oró siráimba kempímbá sáwí-imayaago kwéna póna kampa'á simásiyuwaisa'a mináimbá araaísénáe sé'a arááiraunda pó'a puwónaundawai úne.

12 miráumai Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaan-aimba íma mirá oró-áimbá Áánútun-aaí arupí-aimba kawer-áimbán-iyé.

13 minkáwér-áínkó íma puwónaundai'a umásínkaraiwo kesí sáwí-imayaago puwónaundai'a umásínkaraiye. sáwí-imayaayave'a siráái kwétaimba pó'a minámáámbó araaísénáe sé'o arááiraunda puwónaundawai é'a kesí sáwí-mayaigona ááimba ávááraumai sáwí'a úwa'a awánaraumne. minámáánkó séna íma sáwí'a oró siráimba pó'a kemó sáwí'o uráunda kesí sáwí-imayaago anómba sáwí'a úwa'a awánaraumne.

sáwí'o kwéundawaiya tátokain-kwasai.

14 áamáámba Áánútumpakemba kunkáivo kemá marapákén-kwáásí únana sáwí'o kwéundawai tátokaisa'a minímáyáágóná mayái kwémayaumne.

15 kawe'ó úndayavena kwésinkaisa'a mirá ónáe súndanivo íma mirá kwéune. sáwí'o úndayavena íma kwésinkaisa'a íma mirá ónáe súndanivo mirá kwéune. mirámó kwéunda íma kawer-ímáyáá kwéune.

16 íma sáwí'a ónáe súndanivo mirá-sáwí'ó kwéundayave'a sé'a Áánútu siráin-amaamba kawer-ámáámbán-iyé kwésune.

17 sáwí'o kwéunda íma kemá mirá kwéumpo sáwí-imayaago kempímbá kwáyáisa'a sáwí'a kwéune.

18 marapá-kwáásí únda kanaán-umaimo kawé'ó únda kempímbá íma kwáyáísa'a awánaraumne. kawé'ó úndayavena kwésinkaisa'a íma kanaán-umai kawé'á kwéune.

19 kawé'á ónáe sé'a úndanivo íma mirá'é'a íma sáwí'a ónáe sé'a úndanivo úwoi sáwí'a kwéune.

20 íma sáwí'a ónáe súndanivo mirá-sáwí'á kwéunda íma kemá mirá kwéumpo sáwí-imayaago kempímbá kwáyáísa'a sáwí'a kwéune.

21 maarán-áínkóná ááimba kwáyáíye. kawé'á ónáe sé'a úndanivo sáwí-imayaago tavisímae kwéiyisa'a

22 kesirumpimbá Áánútuna áamántave'a aamoí kwéundanivo

23 moórá-ainkona ááimba kempímbá kwáyáísana sáwí'o ónáe súndawai kembá tavisisaná Áánútuna áamáamba kawer-ámáamba pó'a kwaránáe súndawai tavisisaná sáwí'o ónáe súndawai tavisimái tátokaiye.

24 eésé'á kwéunana sirunkó sáwí'a kwéisa'a máyaundayave'a sé'a sáwí'a kwée'a puwónaundai'a kwéundavinkemba nááwa siráníyono kwésunana

25 Ísóigo Ísu Káráísiti síráísa'a Áánútuntave'a súwi kwésune.

miráumai kesirumpinkén-ímáyáá kwée'a sé'a Áánútuna áamáamba kwaránáe súndanivo kesúgoma sáwí-imayaavinkemba sáwí'a kwéíye.

8

Áánútun-amankomba arááímo kwétaini'a kwéon-kwasai.

1 miráumai Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawai miwítí sáwí-meyamba maitíyukaintavena Áánútu íma aavimbá maitinkéna sáwí-meyamba íma timíniye.

2 ááéma sáwíta uráundawai tátokowata puwónaundawaiya ówánanaya Ísu Káráísiti iyásínkaraisata kweséya aúnaí'a umáíya máyaunanaya Áánútun-amanko kárákwiyisana Áánútu aavimbá íma maisínkénaya íma sáwí-meyamba simíniye.

3 Áánútu kwená áamáamba siráimbanivo sáwí'a ónáe séta minámáamba íma kanaán-umaiya kwakáunda póna minámáánkó sáwíta umáíya máyaundavinkemba íma síkaisata máyaunanaya naaémba Áánútu ááninkontavena séna sáwí'a kwéomba po miwiyávái se kumpuwíníyone séna ai'marówana kesáámó sáwí'o kwéundawaiyaamo úndanten-augwarawai maimaéna kentáásí sáwí-imayaamo maisiyuwáíndayavenaya kumpukáíye.

4 Áánútu mirá uráimba póta sáwí-imayaayavetaamo sirááiyavetaamo kwéunda ímo mirá kwéetaamo Áánútun-amankomo siráini'o kwéetaamo éta Áánútuna áamáanko siráintemba miráyá umáiya arupíya ónaumne.

5 sáwí-imayaayavesamo tirááiyavesamo kwéowai miwítí sáwí-imayaago tátokaivo Áánútun-amankomba arááímo kwétaini'a kwéowai kwená kawer-ímáyáágó kwégarakwiyiye.

6 miwítí sáwí-imayaayavesamo tirááímo kwétain-imayaawe su'mai kwéowai máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a mai'mai'a ónááovo Áánútun-amankombo arááímo kwétain-imayaawe su'mai kwéowai paru umái aúnái'a umái mai'mai'a ónááowe.

7 sáwí-imayaayavesa tirááiyavesa kwéon-imayaawe su'mai kwéowai Áánútuna áamáamba íma kanaán-umai taagwiyavésa Áánútuna namuro-kwáásiráámbá kwéowe.

8 sáwí-imayaayavesamo tirááímo kwétaini'o kwéowai Áánútu íma aamoí kwéumatinkaiye.

9 Áánútun-amankomo kentirumpimbó máyáimbo é'a sáwí-imayaayave'o tirááímo kwétaini'a íma kwée'a Áánútun-amanko siráini'a kwée'a máyáawe. Ísu Káráisitín-amanko tirumpimbó ímo máyáiwai íma kwená kwaási-i'a kwéowe.

10 Ísu Káráisitín-amanko kentirumpimbó máyáimbo éna Áánútu kwenaúranka'a arupí umátínkaraimba pó'a kenti-mankó mai'mai'a íniwai é'a sáwí'o urántave'a kentúgoma puwíníwaiman-owe.

11 Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankowana kwenamankómó kentirumpimbó máyáimbo éna keinárakwara'o éna puwónááompinkemba usásintinkaniye. kwenamankó kentirumpimbá máyaintavena Áánútu mirá íniye.

12 kesí kwaásiyono. mináimbá imáyáa iyata íma kentáási imáyáavinkeni'a éta Áánútun-amankombo arááímo kwétainita umáiya máéno.

13 sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o kwéombo éna Áánútu séna máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a máéro siráivo Áánútun-amankomo túwa'naa ína'o sáwí-imayaamo tuwé'o é'a aúnái'a umái ménaaowe.

14 Áánútun-amankomo kwésintembo kwégwaraawai Áánútu áánimbaa'an-owe.

15 Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kentirumpimbá máyáiwai íma inkaisí-í'a umátínkáísana inkaisí-yántáákó

íma tátokaisa'a máyáavo Áánútu áánimbaari'a umátínkáisa'a Áánútumba kwéaaye'a sé'a kesivoó kwése'a kwémaewe.

16 kesáá séta Áánútu áánimbaata úneyaamo kwésunda Áánútun-amanko kentáásirumpimba ména séna mindá árair-aimban-iyé kwésiye.

17 Áánútuna iyámpói úndaya póta Áánútumo kentááyávénawe sénamo to'mayaa úmakaimba maimaéta Ísu Káráisitimo mayáninten-umaiya mayánaundayaawe. umbai-yántáá'ó kwempímbó kwáyontemba kentáávímbá umbai-yántáá'á kwáyáimba póta naaémba kweséya ságayan-ayampa'a ménaundayaawe.

Áánútu kwená ó'ora-sagayamba agaráásinkanin-kwasai.

18 maarán-áímbá imáyáa é'a sé'a árai'a Áánútu kwená ó'ora-sagayamba agaráásinkainata mindáyaveta imáyáa kwéeta kentáávímbá kwáyáin-umbai-yantaataveta íma anón-imayaa kwéundayaawe.

19 Áánútu áánimbaare ayáámúmbaareya únasaya Áánútumo tarórurain-tantaako kwaí-kwaankowe taaigówé amápa-karaan-tantaakowe kentáámó suwánanaaontavesa mósá titaagwirésa amu'marésa máyáawe.

20 naaóvá'á Áánútu tarórurain-tantaatavena séna kampindágwiniye séna kwená imáyáavinkemba séna íma miwítí imáyáavinkemba siráimba maarán-ímáyáá éna séna

21 naaémba kampindái-yántáá'á aambá áúntinkaanana taróruraunda-yantaa'a ó'a íma kampindámae iyíniye. kesí iyámpóimo iyátínkáanasamo kawe'ó umáimo ménaaontemba mintántáákó miráumai kawe'á umái kwéniye Áánútu minímáyáá uráiyé.

22 maarán-áíntá ísaraumne. aaraimó iyámpóimo tinkésamo eésé'ó ontembá Áánútumo amápa-tantaa'o tarórurain-tantaako eésé'á kwéena Áánútumo paárinintavena amu'maréna máyáiyé.

23 íma Áánútumo tarórurain-tantaakowe su'mainivo kesáágwára'á miráyá kwéeta Áánútumo to'mayaa úmakaintantaa'o simínintaveta imáyáa ónaundayavenaya Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kesirumpintá kumbáyáísata eésétá kwéeta amu'maréta máyaunanaya Áánútu kwenayáámúmbaare kwenáánimbaare síkenaya aúná-kuwawaa'a umásinkanintaveta amu'maréta máyaumne.

24 Áánútu kawer-ámpá'á mésinkonka'a séta árai'a Áánútuna iyámpóiya éta kweséya ménaumne séta amu'maréta máyaumne. awánasuwaunda-yantaataveta

íya amu'maréta ímo awánáúnda-yantaataveta amu'maréta ménaumpo

²⁵ ímo awánáúnda-yantaataveta amu'maréta méta séta árai'a paáriníye séta íma sívón-káínata asiramái amu'maréta ménaumne.

²⁶ íma asiramái-kwaasi méta kawer-ámpátá kwégunanaya umbai-yántáákó kwétatoraisana póna Áánútun-amanko kwésuwa'naa-isata nóraumaiya Áánútumba áísaa onanayá súwa'naa íníyo séta sirumpintá kanagíré su'mai téta íma kanaán-umai aai kwésunanaya Áánútun-amanko kentááyávéna imáyáa éna Áánútumpa'a aai kwésisana

²⁷ Áánútun-amanko Áánútumbo arááímo kwétain-aimba séna kwená kwaási-imayaa éna mirán-áímbá kwésimba póna Áánútu kentáási imáyáa awánaiwai póna kwenamankómó sin-áímbá kwéisiaye.

²⁸ maarán-áímbá ísaraumne. kwená kwaási-i'a ónaundayavenaya ítámakaisata kwená imáyáa kwéeta máyaunanaya sáwí-yantaare kawé-tántáaré kesópataamo timbá Áánútu mintántáá'á kawé'á kwéumasinkaintaawe.

²⁹ naaóvá'á Áánútu kwendéí-í'a umái ítámakowaiyavena séna kesááninkaamba ónááowe siráimba póna kwenááninko Ísu kentáásuwaao-i'a isatá kwenáúnavarita úne.

³⁰ naaóvá'á ítámakowaiyavenaya sááyena kwe-naúranka'a arupí umásinkenaya kwenááninkaani'a kwéumasinkaintaawe.

Áánútu arumbá kwésimenaya Ísumba ai'marówana kumpukáin-kwasai.

³¹ Áánútu miráumai súwa'naa uráimba pó'a imáyáa é'a simátíménda ísáaro. sáwí'a umátinkanæ sésayaamo mirámó ónááomba íma kanaán-umai kentáá usáyaaitanaaowe.

³² Áánútu kwenááninkomba íma tátorena kentáási sáwí-imayaa maisiyuwáinkwáe sénaya ai'marówana kumpukáíye. mirá uráimba póna súwa'naa ínín-tantaa'a úwoi simíníntaawe.

³³ Áánútu kentáá ítámakaiwaiya kwenáúranka'a arupíya umásínkarainta pósa évakarawai íma kanaán-umai aavimbá maisínkáanáontaawe.

³⁴ évakarawai kentááyávésa puwígwáe sésa íma aavimbá maisínkáanáowe. Ísu Káráísiti kentááyávénaya séna puwéna usásinena Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á ména kentáá súwa'naa umai Áánútumpa'a kwéaisaa-íye.

³⁵ mirá kwéintavesa évakarawai íma kanaán-umai Káráísitiyeyaaamo máyaundavakenta sirááwanaya Káráísiti kentááyávénaya íma auwinkéna kentáási

imáyáa íma kwétuwaiye. umbai-yántáá'ó kesópataamo tındawe aosaambó kwisinkánááontaawe sáwí'ó umásinkanaaontaawe sááimo sinkánintaawe unáánkwátóiyaaínta ménaundayaawe évakarawaimo sinkamonaaontaawe puwónaundayaawe mirán-tántáá'ó kesópataamo tínimba Káráísitiyeyaaamo máyaundavakenta íma kanaán-umai sirááwanaya Káráísiti kentááyávénaya íma auwinkéna kentáási imáyáa íma kwétuwaiye.

³⁶ naaóvá'á Áánútun-ai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

ená kwaásiya úndarakemba évakarawai kentááyávésa sésa tínkamonasa puwígwáe-imayaa úmae kwéiyowe. sipisípimo tuvúwówanamo púwíntemba kentááyávésa tínkamonasa puwígwáe kwésimae íyówe

agaimaréna siráiyé.

³⁷ mirá-sáwí'ó umásínkáanta íma imáyáa únánaya Ísu Káráísiti arumbá kwésimimba póna asiramásínkáísata miwí kwéusayaaitaundayaawe.

³⁸⁻³⁹ maarán-áimbá árair-aimba isa'á ísaraumne. Áánútu arumbá kwésimenaya Ísóigo Ísu Káráísitimba ai'marówana kentááyávénawe séna kumpukáimba pósa Áánútunopa'o máyaundavakenta íma kanaán-umai kwésiraantaawe. puwónaundayaawe úwoi máyaundayaawe Áánútunopa'o máyaundavakenta íma kanaán-umai kwésiraantaawe. kwíyómpaken-kwayo'naraware taraváá-kwáné ívé'o kwáyáin-tantaare naaémbo paárinin-tantaare kwíyómpakewaiye kwaántá-kwasiti máapakewaiye Áánútumo tarórurain-tantaare mirán-tántáátónkó íma kanaán-umai Áánútunopa'o máyaundavakenta sirááwanaya Áánútu kentááyávénaya íma auwinkéna kentáási imáyáa íma kwétuwaiye.

9

Póro Ísareri-kwaasi arumbá umátínkarain-kwasai.

¹ kemá Póro Ísu Káráísitina kwaásima é'a árair-aine su'mai kwésunana Áánútun-amanko kesirumpimbá ména kárakwiyisa'a maarán-áimbá árair-aimba kwésimatimune.

² kesí kwaási Ísareri-kwaasivinkembo kemá tiráunda isa'á imáyáa únana sirumbá kwéisana sirunkó umbai támae kwéiyiye.

³ miwí Ísu Káráísitin-aaiyavesa íma áraire sembá pósa árairemo sésamo kesí anondámo usámaiyanamo Áánútumo siyuwáinanamo Ísu Káráísitimo ánaaembo umásiyuwanimba mindá kanaániye kwésune.

4 miwí kesí kwaási Ísareri-andarakewai Áánútu kwenáánimbaari'a umái ítámakena kwená ságayamba agaráátinkena aaimá simái tarútinkena kwená áamáamba simátimena simái asirámakain-aimba simátimena Áánútuna imáyáamo mósá kwémaraan-amba agaráátinkowasa

5 ááéraan-anon-kwaasi miwí tíkwá'náma uwaná Ísu Káráisiiti iyámpói aú'mái miwítí ándáva'a kumbéna amáparawaira'a kárákwiyisata kwenáwíta mósá ma'maéta kwéiyunda mindá árair-aimban-iyé.

6 Áánútu Ísareri-andaraken-kwaasivinkemba íma amápa'a ítámakaivo évakarawai ítámakaimba Áánútu asirámakain-aimba arááiraiye íma seénáisiye.

7 Ááváramu aísavutantamba uráawai íma amáparawain-ovo évaka'a Áánútuna iyámpói owaná naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena séna enááninko áwí'a Áísákaa kwenáisaavutantamba ónááowaiye su'maiyavena séna enáisaavutantamba kwéowe sénááowe Áánútu siráiyé.

8 mináínkóná ááimba maarán-áimbán-iyé. Ááváramu aísavutantamba uráawaivinkemba íma amáparawain-ovo Áánútu kesí kwaásima owémó asiramáimo siráiwaiye su'mai Áánútuna kwaásiman-owe.

9 naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena simái asirámakain-aimba séna súnda-kanaama tína'a máyáanana Séraa inaamai-iyámpói ankáníye sirómba

10 mináímbá kentáá síkwá'náma Áísákaantavena siráiyé. kwemá anón-éna aaraí mayówana awainínkó áwí'a Árépéka agováraer-iyampo

11 íma tínkaroysarai miníyámpóirái íma mayái mairóyanka'a

12 Áánútu miníníntávéna séna ená iyámpóiraimo ésarai aivakéwái naaén-iyampoigona mayái mayáníye siráiyé. Áánútu kwená imáyáavinkemba kwená kwaási-i'a umái ítámarena tááyaraivo miwítí mayái íma awánarena tááyaraíye. miráumai naaóvá'á séna ená iyámpóiraimo ésarai aivakéwai naaén-iyampoigona mayái mayáníye siráiyé.

13 Áánútun-aii aúváívimba miníyámpóiráiyávéna agaimaréna séna

Yákópomba ítámare'a Ísomba

sínaeemba umámune Áánútu siráiyé
agaimaréna siráiyé.

14 évakarawai mindáyavesa imáyáa ésa kampa'á sésa Áánútu íma arupí kwéiyemo kwésemba mindá kampar-áimbán-iyé.

15 naaóvá'á Áánútu Mósesintavena séna
 sirumbá umátinkanae súndawaiyave'a sirumbá
 kwéumatinkaumne. kawe'á umátinkanae
 súndawaiyave'a mirá kwéune
 siráiyé.

16 miráumai kwaási tiráái kwétaintavenawe kwaási kawe'-
 máyái kwémayaantavenawe ímanivo Áánútu kwená
 imáyáavinkemba séna sirumbá umátinkanae siráintavena
 kwená kwaási-i'a umái kwéitamariye.

17 Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna
 Mósesi máyonka'a Ísípi-marava'a kárakwirowai
 kwentávéna Áánútu séna amápa'-maravaken-kwaasi
 kesí asirayándéímó enane'ó úndama awánésa
 kesúwí'a isáígwáe sé'a embá kárakwiyi-mayaira'a
 usásinankaraumne Áánútu siráiyé
 agaimaréna siráiyé.

18 miráumai Áánútu kwená imáyáavinkemba kwembó
 arááímo tainí'o énamo sirumbá umátinkanaemo
 simbá arumbá umátinkena kwembó arááímo tainí'o
 énamo tiruntémó márání'o imbá tiruntémá márání'a
 kwéumatinkaiye.

Áánútu áwáá'a tiyéna arumbá umátinkenamo in-kwásái.

19 mindáyave'a imáyáa é'a maarán-áímbá íma seró. sáwíta
 kwéundaya nóra séna Áánútu aavintá kwémaisinkaiyo.
 Áánútu imáyáa éna séna sáwí'a ónááowe siráimba mindáya
 sáwí'a kwéundayaawe. miráumai aavimbó kwémaisinkainta
 mindá sáwí'a kwéiyé mináímbá íma seró.

20 keinárawa'a úwoi-kwaasi máyáavo Áánútumo siráinda-
 aimba anondá íma seró. maarán-áímbá imáyáa oró. sawei-
 ánáveumba ombá karí'-márámá mairésa sawei-ánáveumba
 úmaraawana misáwéi-ánáveunko íma maarán-áímbá séna
 nóra éra kembá mirá kwéumasinkaaó íma kwésiye.

21 sawei-ánáveumbo ombá mimbórá-karí'-márámá
 mairésa kaer-ánáveumba úmaresa moórávimba úwoi-mayai
 maésa moórávimba kawe'-máyái kwémayaamba mindá
 miwínéimán-iyé.

22 Áánútu miraráámbá kwéiyé. Áánútuna asirayané
 áwáá'o kwésine awánanaaontavena sáwí'o uráan-kwaasimo
 tínkamimba miwítí meéyámbá póna ááéma íma tínkamimba
 timu'maréna ména naaémba tínkaminiye.

23 kentáá ítámarenaya arumbá umásínkáinta póta
 kweséya ságayan-ayampata méta kwená ó'oran-kawe'-
 mayai awánanaundayavenaya Áánútu sáwí'o uráan-kwaasi
 íma ááéma tínkamimba timu'maréna máyáiyé.

24 íma Yútaa-kwaasivinkene su'maiya sááyaraivo ó'onkaa-kwaasigwara'a tááyariye.

25 miráumai naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Ósíya agaimaréna séna

Áánútu séna íma kesí kwaási-i'a uráan-kwaasiyave'a kesí kwaásiman-owe sé'a ímo sirumbó tímakaundayave'a sirumbá kwétimune sénaumne.

26 íma kesí kwaásiman-owe siráundava'a máyáawaiyave'a naaémba kesáánimbaa'an-owe sénaumne Áánútu asirayáankwáráwái síníye

Ósíya agaimaréna siráíye.

27 naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna séna

Ísarerin-andaraken-kwaasi sáwíva'a ésa nonáámááíraamba umái sáwíva-kwaasi ménaaovo Áánútu íma amápa'a tiránívo évaka'a sáwí'o umái máyáampinkemba tiráníye.

28 Ísóigo amáparawai avekáán-umai aaivimbá maitinkéna sáwí-meyamba tímatuwaniye agaimaréna siráíye.

29 moóráva'a Áísáya agaimaréna séna

Ísóigo amápar-asirayambo tokáiwaimo sénamo évakarawai íma tínkamonda tiyúwáanasa mésa iyámpói tínkánaáowe siráinkakai Sótómu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiyemo putásaraantemba kesáágwárá'á miráyá úsino

agaimaréna siráíye.

Ísareri-kwaasi Ísun-aaiyavai íma áraire siráan-kwasai.

30 mináínkóná ááimba maarán-áimbán-íye. ó'onkaa-kwaasi Áánútu aúranka'a arupí umáímo máyáan-ambo ímo avakáá uráawai Ísu Káráisitín-aaí isésa sésa áraire siráamba póna Áánútu kwenaúranka'a arupí umátínkaraiye.

31 miwí mirá uráavo Yútaa-kwaasi Áánútu ítámakaiwai sésa Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwáráananaya kwenaúranka'a arupíya umásinkaniye siráavo Áánútu Mósesimbo simámakain-amaankona ááimba íma isésa kwenaúranka'a íma arupí umái máyáawe.

32-33 Áánútuna ámáámba kwáráananaya kwenaúranka'a arupíya umásinkaniye siráavo kwenááiyavesa íma áraire siráantavena íma arupí umátínkaraiye Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba Ísuntavena simái agaimaréna séna

Áánútu séna isáaro. Sáiyono-naopa'a moórá-ontamba maráúnda pósa minóntánká'á tísamaima turarésa

tanaambá vánaáowe. óntantavenamo siráintembo
 íníwaimpa'o agevamáímo ménaaowai íma tigeayávésa
 ónááowe siráíye

mináímbá agaimaréna siráíye. óntanemo siráimba
 Ísuntavena siráíye. óntanka'o tanaambó vaantembá
 Ísu Káráísitin-aqi araisésa miráumai tanaankáámbá
 vará'naumai máyáawe.

10

¹ maanáímbó simátíménda ísáaro. kesí kwaási
 Yútaa-kwaasi sáwí'o umáímo máyáapinkemba Áánútu
 iyátinkanintavena ávááraumai sirááíma kwétaisa'a
 Áánútumpa'a áísaa úmae'a kwéiyune.

² Yútaa-kwaasi Áánútuna mayáí mayánáe sésa karuwaa'á
 kwéombanivo Áánútun-aigona ááimba íma ísaraamba
 tuwánaraumne.

³ Áánútumo kwenaúranka'o arupímo kwéumatinkain-amba
 íma awánésa kampar-ántávésa árair-amban-iye sésa pósa
 Áánútuna árair-amba íma kwégwaraawe.

⁴ áamáamba kwaráúndayavena Áánútu kwenaúranka'a
 arupí umásinkaniye sésa Yútaa-kwaasi kwaráan-amba
 Ísu Káráísiti séna minámbá ánásaivo kesááyavesa
 áraire sewáiyávéna Áánútu kwenaúranka'a arupí
 kwéumatinkaimbanivo Yútaa-kwaasi minámbá íma
 kwégwaraawe.

⁵ Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwaráananaya
 Áánútu arupíya umásinkaniye kwésen-aintavena naaóvá'á
 Mósesi agaimaréna séna
 minámáámbó amápa'o kwaráiyawai
 kawé'á umái ménaaowe
 siráíye.

⁶ Áánútun-aaiyavesa árairemo kwésewaimo arupí
 umátínkain-aintavena agaimaréna séna
 maarán-áímbá íma seró. nááwa kwíyómpa'a irénawa
 Káráísitimba áí'maena kumíníyo.

⁷ nááwa pukáan-kwaasi máyáapa'a kuréwa Káráísitimba
 áí'maena tíníyo. mirán-áímbá íma seró.

⁸ Áánútun-aai kentirumpimbá egwaa'á kwáyáísa'a kwésewe
 agaimaréna siráíye. Ísu Káráísitin-aaiyave'a áraire seró-
 áímbá kwésimatimundayaawe.

⁹ mináímbá maarán-áímbán-iye. Ísu kentáási Ísóigoman-
 iye avora'ó simátíme'o kentirunkákémbó sé'o Ísu
 pukáimpinkemba Áánútu usásinankaraiyemo síyanamo éna
 sáwí'o umáímo máyáampinkemba Áánútu iyátinkaniye.

10 Áánútun-aaiyaveta kesirumpintá áraire kwésundaya kwenaúranka'a arupíya kwéumasinkaintaawe. avora'ó mináimbó kwésimatimundaya sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkenta kwéiyasinkaiye.

11 Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna siráintembo íníwaimpa'o agevamáímo ménaaowai íma tigeayávésa ónááowe siráíye.

12 mináimbá amápa-kwaasi Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye Áánútu aúranka'a mimbóráí'a kwéontavena siráíye. Áánútu amáparawaira'a kárákwiraiwai éna súwa'naa ínkwáe sésamo simámén-kwaasi anón-kawe'a kwéumatinkaiye.

13 Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna Ísóigontavesa sésa sáwí'o umáímo máyaundavinkemba siráníyone kwésewai amáparawai mirá íníye agaimaréna siráíye.

14 Áánútu íma máyáíye-aimbo sewáímó ombá súwa'naa uwo íma kanaán-umai kwésewe. Áánútun-aaimo ímo isáawaimo ombá mináíntávésa áraire íma kanaán-umai kwésewe. Áánútun-aaimo ímo kosimátíméwasamo ombá mináimbá íma kanaán-umai kwéisaawe.

15 ímo ti'marááwasamo ombá íma kanaán-umai kogwésimatimewe. Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna áséi-kwasaimo kosimátíméwai aamoí kwéumatinkaawe agaimaréna siráíye.

16 mináséi-kwásái kwéisesamanivo évakarawai arááíraawe. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna séna Ísóigo kawer-áimbá kosimátimunasaya mináíntávésa íma áraire kwésewe agaimaréna siráíye.

17 Ísu Káráísitin-aaimo simátíméwasamo isésamo ombá kanaán-umai áraire kwésewe.

18 Yútaa-kwaasi Ísu Káráísitin-aai árai'a á'a ísaraawe kwésune. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna amápa'-marava'a kwénaaesa simátímúwana mináínkó kóyáwé uráíye agaimaréna siráíye.

19 Yútaa-kwaasi Ísareri-kwaasi mináínkóná ááimba á'a ísaraamba mindá árair-aimban-iye. naaóvá'á Mósesi Áánútumo siráin-aimba agaimaréna séna Yútaa-kwaasi ó'onkaa-kwaasiyave'a sé'a úwoi-kwaasiman-owe siráamba miwiyávé'a kesí kwaásiman-owe

sénaundayave'a áwáá'a kwétiye'a tirunkó sáwí'a
umátinkaniye

Áánútu siráiyé Mósesi agaimaréna sirówana

²⁰ naaémba Áísáya íma áá'a kwégowana agaimaréna séna

Áánútu séna

nóra simáíya Áánútumpa'a ténaumno-aimba íma
kwésewaitopa'a paáruraumne. Áánútumba
agaráásínkáaro-aimba íma kwésewaitopa'a
paáruraumne séna

²¹ Ísareri-kwaasiyavena séna túwa'naa ónaumne sé'a kesópa'a
teró símae kwéiyunasa kesáái araaisésa kembá tínaaemba
kwéumasuwaawe

Áánútu siráiyé Áísáya agaimaréna siráiyé.

11

Áánútu Ísareri-kwaasi arumbá kwéumatinkain-kwasai.

¹ simátíménda ísáaro. árai'a Áánútu kwená kwaási Yútaa-
kwaasi íma ánaaemba umátímakaiye. kemá miwivínkéwái é'a
Ísareri-kwaasi pó'a Ááváramu aísavutantambo úndawai é'a
Pénisamini minándárakéwáímá úne.

² naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi ítámarena ánaaemba
íma umátímakaiye. Íráiyaaan-aaí agaimakáimba
ísaraawe. naaóvá'á Íráiyaa Ísareri-kwaasiyavena í'ái séna
Áánútuntavena séna

³ Ísóigoo enáái simátímakaawaivinkemba sáwívarawai
tínkamuwasa púwúwasa óntan-taareima tawísíyuwesa
entávésamo imáyáamo ésamo póímo tuvú'máímo
agaimakáan-taareima tawísíyukaawe. enááímo
simátímakaawaivinkemba keyáá máyaunda pósa
kenkwará'á sínkamonaawe

Íráiyaa súwana

⁴ Áánútu simáména séna

ímanivo kesí kwaási ménaaontavena sáwívarawai 7,000
kwaasi tátokaunasa kampar-ísóígó áwí'o Páárimba
kwenáwí'a íma mósá makáawe

Áánútu simámakaiye.

⁵ mirámó uráintemba ívékwar'a Áánútu arumbá
umátínkáiwaiyavena Yútaa-kwaasivinkemba évakarawai
ítámakaisasa máyáawe.

⁶ miwítí mayáiyávéna íma ítámakaivo arumbá
umátinkenayavena ítámakaiye. miwímó kawé'-máyáímó
mairáawaina anondá íma ítámakaivo kwemá arumbá
umátinkenayavena ítámakaiye.

⁷ miráumaj Ísareri-kwaasi Yútaa-kwaasi Áánútumo
kwenáuranka'o arupímo kwéumatinkain-amba avakáá

uwááesa owasá amáparawai íma awánaraavo Áánútumo ítamakawai évakarawai awánaraawe. Áánútu tááyaraimba táá'a káúnkurain-kwaasiraamba ésa íma ísáawasa évakarawai ísaraawe.

⁸ naaóvá'á Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna

Áánútu séna tívón-kamátinkaumne súwana tívo kwégowasa
 íma kanaán-umai aai ísaraamba mirámó uraántemba
 ivékwara'a mirá kwéowe
 agaimaréna siráísana

⁹ Tévíti agaimaréna séna

toóntávésawe su'mai anón-imayaa ésa sésa kawé'á umáíya
 máyaumne síyambanivo minímáyáágó kampa'á
 simátiyuwainasa sáwí'a umái mésa sáwí-meyamba
 mayánááowe.

¹⁰ mjíwí túramba kavíkurainasaraamba íma awánanaaowe.
 miwítí umbai-yántáá'á kwaíkwai'a éna íma ánásaniye
 Tévíti siráíye.

¹¹ mináímbá imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Yútaa-
 kwaasi kampar-ámbá kwégwaraambanivo naaémba íma mirá
 ónááowe. Yútaa-kwaasi Áánútun-aaí arááíraanka'a ó'onkaa-
 kwaasi Áánútumo sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-
 ámpá'ó métínkáin-aimba isésa áraire kwéseмба Yútaa-
 kwaasi isésa tirunkó sáwí'a ínasa kegwárátá miráumai
 kwaránáe sénááowe.

¹² Yútaa-kwaasi sáwí'a ésa sáwí-amba kwégwaraamba
 mindáyavesa ó'onkaa-kwaasi kawer-ámbá kwégwaresa
 kawé'á umái máyáawe. miráumai naaémba Yútaa-kwaasi Ísu
 Káráísitin-aiiyavesa áraire sésa kawer-ámbá kwaránááomba
 sáwívarawai tuwánésa ávááraumai kawé'á umái ménáaowe.

ó'onkaa-kwaasi kawer-ámpá'á mégwétinkain-kwasai.

¹³ íma Yútaa-kwaasin-ovo ó'onkaa-kwaasiyave'a imáyáa é'a
 simátíménda ísáaro. Áánútu kentávéna séna ó'onkaa-kwaasi
 kesáái kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaimba mimbáyái
 anóm-bayaiman-íye kwésune.

¹⁴ ó'onkaa-kwaasi kwésimatimunda imáyáa é'a kesí
 kwaási Yútaa-kwaasi isésa tirumbá sáwí'a ínasa kegwárátá
 miráumai kwaránáe sénááowe-imayaa kwéune. Yútaa-
 kwaasi mirá íyana Áánútu kawer-ámpá'á métinkanintave'a
 ó'onkaa-kwaasi simátíma'mae kwéiyune.

¹⁵ Áánútu Yútaa-kwaasi ánaemba umátímakainka'a
 ó'onkaa-kwaasi sáwívarawai kwená kwaási-i'a
 umátínkaraisasa miráumai naaémba Yútaa-kwaasi
 Áánútumpa'a tíyana Ísu Káráísitina kwaási-i'a
 umátínkanimba pukésa usásinaara'naraamba ónááowe.

16 Yútaa-kwaasiyave'a imáyáa é'a simátíménda ísáaro. évakarawaimo toómbó ayááímó topámbaimo Áánútumbo ámémba mintómbá mútú'a Áánútundeiman-iyé. évakarawaimo sésamo mintái-ánú'á Áánútundeiman-iyé sembá mintáímá amápa'a kwendéimán-iyé.

17 moórá-taigo áwí'a órívema kígauva'a kwáyáin-taima mintáiráámbá umái Yútaa-kwaasi máyáawe. Áánútu minórivé-táigó ayáánamai arátuwena úmípakemba áváár-orive-taigo ayáánamai ará'mai máyavusumaraisana ávóiraken-anomba tamandéna anón-uraiye. áváár-orive-taigo ayáánamairaamba kemá ó'onkaa-kwaasiman-owe.

18 mindáyave'a kentúwí'a íma maimaé iyé'a arátukain-ayaanamaiyave'a úwoisamba owatá kesáá anómba úne íma seró. mintáigó asirayámbá kwétimivo keinárawa'a mintáigómbá íma asirayámbá kwéamevo kentúwí'a íma maimaé íyóro.

19 kentúwí'a íma mósá maré'a sé'a Áánútu kentáá máyavusumarinintavena ayáánamai arátukaiye íma seró.

20 maarán-áímbá árair-aimban-iyé. Yútaa-kwaasi Ísu Káráisitín-aaiyavesa íma áraire siráantavena arátukaisa'a keinárawa'a áraire siráantavena miwí tinondá máyáawe. mindáyave'a íma kentúwí'a mósá máréwana táá'a káína'a kárakwiyo.

21 Yútaa-kwaasi ayáánamai-uramban-ovo Ísu Káráisitín-aaiyavesa íma áraire sentávéna arátúwáísasa máyáamba pó'a keinárawa'o mirámó íyanamo éna Áánútu mirá íníye.

22 Áánútu évakarawai arumbá umátinkena évakarawai sáwí-meyamba timínimba imáyáa oró. sáwí'o uráawai sáwí-meyamba tiména kembá kawé'á kwéumatinkaiye. kawé'ó umátínkáípa'o ímo maí'mai'o íyanamo éna ayáánamaimo arátukaintemba keinárawa'a mirá íníye.

23 Yútaa-kwaasimo sáwí-ambo tuwésamo Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire síyanamo éna Áánútu asirayámbá tokáiwai tiréna ááémo maémáempa'a mótinkaniye.

24 ó'onkaa-kwaasi áváár-orive-taigo ayáánamairaamba owaná Áánútu arátuwena kawer-órivé-táivímbá máyavusumakaimba mindá umbaí tairáiyé. Yútaa-kwaasi kawer-órivé-táiráámbá owaná Áánútu minkáwé-táigó ayáánamai arátukaimbanivo ókwara'a maimaí Yútaa-kwaasi máyavusumaranimba mindá íma umbaí téna kanaán-umai íníye.

Áánútu amáparawai arumbá kwéumatinkain-kwasai.

25 kesí kwaásiyono. kesáá anón-kwaasiya úne sevó sé'a avora'ó simátiménda ísáaro. Ísareri-kwaasi Ísu Káráisitinaaiyavesa íma áraire sembánivo íma mirá úmae iyésa naaémbo ó'onkaa-kwaasimo Áánútumo ítámakaiwaimo Áánútunopa'o tíyanka'a Ísareri-kwaasi Ísu Káráisitinaaiyavesa áraire sénááowe.

26 miráumai Áánútu Ísareri-kwaasi sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye. mindáyavena naaóvá'á Áánútun-ai aúvávimba agaimaréna séna sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkáiwai Sáiyono-naopa'a paaréna Yákópo aísavutantamba uráawaiti sáwí-imayaa maitiyuwániye.

27 sáwí-imayaa maitiyúwáandara'a simáímo tarúmakaunda-aimba paáriníye Áánútu siráíye agaimaréna Ísareri-kwaasi Yákópo aísavutantamba uráawaiyavenawe miwítí anón-daopa'a áwí'a Sáiyono-naopatavenawe agaimaréna siráíye.

28 Yútaa-kwaasivinkemba sáwívarawai Ísu Káráisitinaai arááíraamba pósa Áánútuna namuro-kwáásiráámbá ompínkémbá ó'onkaa-kwaasi kwenáái isé'a áraire siráawe. Yútaa-kwaasi tíkwá'náma Áánútu simái tarúmakaqintavena miwí tísavutantamba uráawai kwená kwaási-i'a umái ítámakaiye.

29 Áánútu kwená kwaási-i'a umái ítámakena kawé'a umátínkaraimba íma ivátíyuwena ó'on-imayaa íníye.

30 ááéma kemá ó'onkaa-kwaasi Áánútun-ai arááíraawasa naaémba Yútaa-kwaasi mirá uráamba póna ívé'a Áánútu keinárawa'a arumbá kwéumatinkaiye.

31 Yútaa-kwaasi Áánútun-ai arááíraawana keinárawa'o arumbó kwéumatinkaintemba naaémba miwí arumbá umátinkaniye.

32 amáparawai Áánútun-ai arááísúwana Áánútu séna sáwí'o kwéomba mindágo tátokaiye séna arumbá umátinkanintavena mináímbá siráíye.

Áánútu áwí'a anómba úmae kwéiyin-kwasai.

33 Áánútu ávááraumai arumbá umátinkena kawer-ímáyáá éna amápa-tantaatavena imáyáa isaná mirám-baaran-aimbo Áánútunopa'o kwáyáimba íma kanaán-umaiya kwéisaunanaya mirám-baaram-bayaimo kwémayaimba íma kanaán-umaiya kwéawanaundayaawe.

34 Áánútun-ai aúvávimba agaimaréna séna Ísóigomo imáyáamo kwéimba íma kanaán-umai kwéisaawe. Ísóigomo máyáim-bayai íma kanaán-umai táásá umai kwémayaawe.

35 moórá-yantaa'a simíya'a kemá anondá tíménoma íma siwáímá póna kwemá ísarena kwétimiwaiman-iyé agaimaréna siráiyé.

36 Áánútu amápa-tantaa'a úmáráísana kwená asirayámbá kwáyáíntavena amápa-tantaa'a kwáyáimba pósa kwenáwí'a mósá maránááontavena amápa-tantaa'a kwáyáiyé. mindáyaveta Áánútumo mayáímó kwémayaimba íma kanaán-umaiya amápa'a kwéawanasaundayaanivo kítoka'a kwéawanaundayaaniye. kwenáwí'o anómbó úmae kwéiyimba árair-aimban-iyé.

12

Áánútuna mayái kwémayaan-kwasai.

1 kesí kwaásiyono. Áánútu ávááraumai arumbá umátínkáintave'a maarán-áímbá asiramái simátimune. keinárawa'a kentúma Áánútumpa'a kwéame'a kwentávé'a imáyáa kwée'a kwená mayáiyé su'mai kwémayaiyana aamoí umátinkaniye. mirámó é'o é'a kwená imáyáa árai'a mósá maránááowe.

2 marapá-kwaásímó sáwí'o kwéontemba íma mirá é'a Áánútu kwésin-aintave'a owé síyana kentí imáyáa aúnái'a umátínkáina'a aúná-kwaasiraamba umái ménaaowe. mirámó é'o é'a Áánútumbo arááímo kwétain-aimba isé'a Áánútumo aamoimó kwéin-aimba isé'a kawe'-máayái-áímbá isé'a kwená kasenku-ímáyáámó kwéimba isánááowe.

3 Áánútu úwoi súwa'naa uráíntave'a maarán-áímbá simátimune. kentúma íma maé iyé'a anón-kwaasiya úne íma seró. Áánútu túwa'naa isa'á íma kwaásiiti asirayánká'án-ivo Áánútuna asirayánká'á kwená mayái kwémayaamba mindáyave'a imáyáa é'a kentúma íma maé iyóro.

4 kentúwawaa'a imáyáa oró. tiyayaanko kwená mayái kwémayaisana moórá-mora-yantaako mirá kwéisata

5 miráumai kesáá sáwíva-kwaasi méta Ísu Káráísitiyeya tarúmai mimbórá-kúwawaa'a ma'mái máyaunanaya

6 Áánútu úwoi súwa'naa isatá moórá-morawaiya kentáási mayái mayánaundayavena Áánútu asirayámbá siménaya Áánútu asirayámbó tíménamo kesáái simátíma'mae nááóromo siráinda árair-aimban-iyé sé'a mirán-oro.

7 asirayámbó tíménamo túwa'naa orómó siráindawai mirán-oro. asirayámbó tíménamo kesí aambó agaráátínkáaro siráindawai mirán-oro.

8 asirayámbó tíménamo asiramátínkáaro siráindawai mirán-oro. kentí náaindaambo taaímbaimo kwétimewai kawe'á kwéovo mirán-oro. kárákwiraawai kawe'á kwéovo

mirán-oro. kawé'ó kwéumatinkaawai aamoí kwéiyapakemba mirán-oro.

⁹ moórá-morawaivimbo tirumbó kwétimemba íma kampa'á síyamba árai'a tirumbá tíméro. sáwí-mayai tínaemba umáme'a kawé'-má'yái tátoraaro.

¹⁰ Ísu Káráístina kwaási ontávé'a mimbórá-ákúnkáání'a é'a pó'a moórá-morawaivimba tirumbá kwétimé'a moórá-morawai túwí'a mósá máraamba karuwaa'á é'a máéro.

¹¹ Ísóigompa'a imáyáa kwée'a íma tívón-káína'a tiyáántán-kwimai Ísóigona mayái karuwaa'á oró.

¹² Ísu Káráisitimo kumínintave'o amumaré'o máyáamba tirunkó aamoí ínana umbai-yántáá'ó kentópa'o kwáyáimba íma imáyáa é'a asiramái mé'a Áánútumpa'a námúnaa símae iyé'a íma agándáaro.

¹³ Áánútuna kwaási ímo toómbó makéwai túwa'naa e'a namu-kwaasímó tíya'o é'a toómbá naambá tíméro.

¹⁴ sáwí'o umátínkáawaiyava'a Áánútuntave'a sáwí'a umátinkaao íma sé'a kawé'á umátinkaao seró.

¹⁵ aamoimó kwéowaise kegwára'á aamoí oró. ivi'ó kwétaawaise kegwára'á ivi'á taaró.

¹⁶ mimbórá-ímáyáa umái mé'a anón-kwaasiya úne íma sé'a moórá-morawai túwa'naa e'a úwoi-mayaigwara'a máyáaro. kesavái-ímáyáámó ombá keyáa kawer-ímáyáágwára-kwáásíyá úne íma seró.

¹⁷ sáwí'o umátínkarewa'o é'a anondá íma mirá umátínkáaro. kwaási túranka'a kaweré su'mai umái máéro.

¹⁸ amáparawaivimba paru umái ménae sé'a tiyáántán-kwimai miráumai máéro.

¹⁹ sáwí'o umátinkaiya'o é'a anondá íma mirá é'a méwana Áánútu anondá sáwí-meyamba timíniye. mindáyavena Áánútun-aai aúvávimba agaimaréna séna

Ísóigo séna sáwí'o iyawaina anondá-meyamba timénaunda mindá kendéímán-íye. sáwí-mayaiyave'a meeyámbá timénaumne siráíye

agaimaréna siráíye.

²⁰ mináimbá imáyáa é'a maarán-oro. Áánútun-aai aúvávimba agaimaréna séna

namuro-kwáásímó tááimo kwétínkaimbo é'a toómbá tíméro. namuro-kwáásímó nontávénamo kwétínkaimbo é'a tíméro. mirámó íyasamo ésa sáwí'o umátínkáantavesa tigaemá íniye

agaimaréna siráíye.

²¹ sáwí'o kwéowaina áaimba íma usáyaaitanivo kentí kawé'-má'yáigó sáwí-mayaigomba usáyaaitano.

13

kárákwiraan-kwasai tísamaivimba áikwiyon-kwasai.

1 amáparawai marapá'ó kárákwiraan-anon-kwaasi tísamaivimba áikwiyo. Áánútumo asirayámbó ímo tímakainkakai íma kárákwiyi-mayai mairáasino. Áánútu miráumaimo kárákwiraawai usásintinkaraiye.

2 marapá'ó kárákwiraan-anon-kwaasi Áánútu usásintinkaimba pó'a miwí táái isé'a íma arááíséro. araaísíyambo é'a Áánútu aúranka'a sáwí'a é'a sáwí-meyamba mayánááowe.

3 kawé'ó kwéowai kárákwiraan-anon-kwaasiyavena íma táá'a kaisasá sáwí'o kwéowai kárákwiraan-anon-kwaasi táároi kwéinkaisewe. kárákwiraan-anon-kwaasi táároi íma inkaisénáemo sé'o é'a kaweré su'mai íyasa aamoí umátinkanaaowe.

4 kárákwiraan-anon-kwaasi túwa'naa íya'a kawé'á umái ménaaontavena Áánútu miwímá usásintinkaraiye. sáwí'o é'o é'a miwí táái inkaiséro. asirayámbá tokáamba pósa sáwí'o íyawai sáwí-meyamba tíménááovo inkaiséro. Áánútu usásintinkaraimba pósa sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba tíménááowe.

5 mindáyave'a marapá'ó kárákwiraan-anon-kwaasi tísamaivimba áikwiyo. Áánútu áwáá'a síníyeyavaiye su'mai ímanivo arupí-aintave'a kárákwiraan-anon-kwaasi tísamaivimba áikwiyo.

6 miwí mirám-báyáímó kwémayaamba mirám-báyái mayánááontavena Áánútu usásintinkaraimba pó'a táákisi

7 ó'on-o'on-takisi orómó síya'a arupí umái mirá é'a anón-kwaasi túwí'a mósá márááro.

moórá-morawaivimba tirumbá kwétimen-kwasai.

8 óntambo tímakaiya'a amatááma íma maé'a ááéma tíméro. moórá-morawaivimba tirumbá kwétime'a mirámó ombá Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwégwaraawe.

9 Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko séna aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné ó'on-o'on-tantaare íma oró. tinkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. túran-anda íma oró. mirám-baaran-amaankona ááimba maarán-íye. kesávái-ímáyáámó ontembá

kentí kwaásiti imáyáagwara'a oró.

10 miwítí kwaásiti imáyáamo kwéowai íma sáwí'a umátinkanaaowe. miwítí kwaásivimba tirumbá kwétimewai Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwégwaraawe.

11 Ísu Káráísitimo kumínín-kanaa sáwíyanka'a tína'a Ísumo kumínín-kanaamo ímo imáyáamo ontembá íma é'a

kárakwiyoro. Ísu Káráisitín-aaiyaveta áraire siráundarata Áánútumo siránín-kanaa sáwiyanka'a tínimba póta máyaundaya ívé'a minkánáá sáwiyanka'a tíníye.

¹² marapá'ó túnkain-ayampa'o máyáamba kwéanasaimba pó'a sáwiyanka'a kwíyómpa'a ságayan-ayampa'a ménaaovo mindáyave'a sáwí-mayai tínaaemba umáme'a tiyáántán-kwimai kawe'-má'yái maé'a máéro.

¹³ ságayan-ayampataamo máyaunda-kwaasiyaamo kwéundantenta mirá kwée'a kawe'á umái máéro. íma torupamáí mé'a uwo'aó'-nómbá kwéne'a uwo'aó'á oró. aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné íma kwée'a aaisané íma kwése'a kawe'-má'yáímó kwémayaantave'a kentirunkó íma simái sáwí'a umátínkáaro.

¹⁴ sáwí-imayaayave'o tirááyave'o kwéomba íma owé sé'a tínaaemba umáme'a Ísóigo Ísu Káráisitintave'a sé'a kentáará'á kárakwiyuwo seró.

14

kwaásiti mayáígómbá íma simái sáwí'a oró-kwásái.

¹ maísáaro. Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire kwésesamo ímo asiramáímo kwégwaraawiyave'a íma tiyuwé'a keséya máéro sé'a miwítí ó'on-o'on-imayaayave'a íma aaisambá simái taaínaaro.

² Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire kwésewaivinkemba évakarawai sésa amápa-tomba kwénaundaya kanaá kwéiye sewasá évakarawai Áánútuna aampa'ó ímo asiramáímo kwégwaraawai sésa kígaUVaken-tone su'mai néta póí-ama'a íya nánaumne sewasá

³ amápa-tombo kwénaawai póí-ama'o ímo kwénaawaiyavesa íma simái sáwí'a umátínkáaro. kwenááyavesa áraire kwésesa póí-ama'a kwénaawaiyavena Áánútu séna kesí kwaásiman-owe siráimba pósa kígaUVaken-tone su'mai kwénaawai póí-ama'o kwénaawaiyavesa sáwí'a kwéowe íma seró.

⁴ moóráwaina mayái-kwáásígóntávé'a sáwí'a óne íma seró. íma keinárawa'nein-ivo kwená anón-kwaasigondei póna kweyáárika'a séna kawe'-má'yái maé sáwí-mayai maé kwéone kwená anón-kwaasigo kwésiye. Ísóigo kanaán-umai áwa'naa ínimba póna kawe'-má'yái kwémaena asiramái méniye.

⁵ évakarawai moórá-mora-tawaiyavesa sésa anóm-bono'o síi-táwain-ivo amápa-tawai úwoi-kanaaman-iye sewasá évakarawai sésa amápa-tawai mimbórá-táwairaani'an-iye

kwésewe. amáparawai imáyáa ésa moórá-aimbo arupí-aimbo sésamo ésa mináimbá mirán-oro. évakarawai moórá-aimbo arupí-aimbo sésamo ésa mináimbá mirán-oro.

⁶ évakarawai Ísóigo áwí'a mósá maránáe sésa moórá-tawaiyavesa anón-tawaiman-iye sewasá évakarawai Ísóigo áwí'a mósá maránáe sésa toómbá Áánútunopa'a súwi simái kwénaawe. évakarawai Ísóigo áwí'a mósá maránáe sésa évaka-tontavesa íma nánaumne sésa kwénaan-tontavesa Áánútumpa'a súwi kwésewe.

⁷ métaamo puwónaundayaawe íma kendéiyáánivo Áánútundein-iye.

⁸ máyaundaya Ísóigontaveta imáyáa kwéeta máyaunda póta púwóndaya Ísóigontaveta imáyáa kwéeta puwónaumne. máyaundayaawe puwónaundayaawe Ísóigondei-ita kwéune.

⁹ Ísu Káráísiti pukáan-kwaasirare úwoimo súvamaimo máyaunda-kwaasirataawe kárákwiyinintavena pukéna usásinkaiye.

¹⁰ mindáyave'a imáyáa é'a Ísu Káráisitina kwaási ontáv'é'a moórá-morawaiti mayái awáné'a sáwí-mayaiman-iye íma sé'a íma simái sáwí'a umátínkáaro. Áánútu amáparawai máyáawaina ááimba tísaa ínínka'a Áánútu aúranka'a amáparawaiya máyaundayavenaya póna sísaáa ínintave'a mindáyave'a kwaásiti mayáígómbá íma simái sáwí'o oró.

¹¹ mináíntávéna Áánútun-aaí aúváiivimba agaimaréna séna Ísóigo séna máyaundayave'a sé'a kesúranka'a amáparawai kivaíresa kesí imáyáa mósá marésa avora'á sésa árai'a emá Áánútuma óne sénááowe Áánútu siráíye agaimaréna siráíye.

¹² miráumai minkánáámó tínimba Áánútu aúranka'a amáparawaiya kesáámó máyaundawaina ááinta simámenaundayaawe.

kentáási mayáígóná aambá kawer-áne su'mai awánésa íma sáwí-amba kwaráígwáe siráin-kwasai.

¹³ mindáyaveta imáyáa kwéeta moórá-morawaiti mayái awánéta sáwí-mayaiman-iye íma séta maarán-ímáyáá éta kesí kwaási kesí mayái awánésa sáwí'a ónáe seváínivo kaweré su'mai ónáe séta mirá ónaundayaawe.

¹⁴ Ísóigo Ísuwe tarúmai máyaunda pó'a maarán-áimbá árar-aimba iyé-áimbá ísaraumne. amápa-tomba kwáyáimba íma sáwí'a ísasá náíyanamo éna íma sáwí'a umátinkanivo kampa'ó sésamo naananá sáwí'a umásinkaniye sésamo náíyanamo éna sáwí'a umátinkaniye.

15 évakarawaimo mintómbá íma nánaumnemo sen-tómbó náiyasamo ésa mináimbó sewái tuwánésa mintómbó náiyantavesa sáwí-amba kwaránááowe. mirámó kwéomba sáwí'a é'a tirumbá íma kwétimeuwe. mirán-tómbó kwénaamba miwíyáwáiyé séna Káráísiti pukáiwai tuwánésa sáwí-amba kwáráavo sé'a kárákwiyoro.

16 kawé-tántáá'án-iye sé'o kwéomba évakarawai tuwánésa simái sáwí'a umásínkáavo sé'a kárákwiyoro.

17 Áánútu kentáará'á kárákwiraimba mirám-baaran-tone noné naawasá íma naawasamó kwéomba ímanivo Áánútu kentáará'á kárákwiraimba maará kwéiye. kwenaúranka'a arupí umái paru umái máyaunanaya Áánútun-amanko kwésuwa'naa-isana sirunkóya aamoí kwéiye.

18 mirámó kwéomba Ísu Káráísitina mayái kwémayaawana Áánútu aamoí kwéumatinkaisasa tuwánésa sésa kawé'á kwéowe kwésewe.

19 mindáyaveta imáyáa éta paru umái méta moórámorawai asirayámbá timénáe séta siyáántán-kwimaiya mayáiyá máyáano.

20 évakarawaimo kampa'ó sésamo mintómbá naananayá sáwí'a umásinkaniye sewa'ó ombá mintómbá nánáe sé'o né'o ombá tuwánésa sáwí-amba kwáráavainivo kárákwiyoro. Áánútumo kentirumpimbó kwémayaim-bayaigomba sáwí'a iváínivo kárákwiyoro. amápa-tombo naambá mindá kanaán-ivo évaka-tombo kwénaambo tuwánésa sáwí-amba kwáráamba sáwí'a umátinkaamba mindá sáwí'an-iye.

21 pói-amare ándá-aran-done ó'on-o'on-tone kwénaundamo suwánésa sáwí-amba kwáráavo sé'a miwíyávé'a imáyáa é'a mintómbó kwénaamba ivátiyuwe'a mirámó ombá kawé'á kwéowe.

22 mintántáátávé'o imáyáamo kwéomba Áánútune su'mai simáméro. kentirumpinkén-ímáyáánéimó kwéomba íma sáwí'a kwéune kwésevo kentirunkó kawé'á iní'a kwéowe.

23 évaka-tontave'a kaer-ímáyáa toké'a nánaum. íya nánaumnó kwésewai kentirumpinkén-ímáyáágó íma naaó kwésina'o né'o é'a Áánútu aúranka'a sáwí'a ónááowe. kentirumpinkén-ímáyáágó kawé'án-iye ímo kwésisasamo mirámó ombá sáwí'a kwéowe.

15

Ísumo ímo kwesávái-ímáyáámó uráintemba mirá oró-kwásái.

1 kesáá Áánútuna aampa'á asiramáíya kwégwaraundawaiya Áánútuna aampa'ó ímo asiramáímo kwégwaraawai túwa'naa ono. sirááímo tainí'o kwéundayaawe su'mai íma imáyáa éta

² kentáásí egwaa'ó máyáawai Áánútuna aampa'á asirámae kónááontaveta miwíyáváígwará'á imáyáa éta túwa'naa ono.

³ Ísu Káráísiti íma kwesávái-imáyáá éna kwaásiyavena imáyáa uráíye. mindáyavena naaóv'á Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna Káráísiti Áánútuntavena séna simái sáwí'o umánkaraawai pósa kembá sáwí'a umásínkaraawe siráíye agaimaréna siráíye.

⁴ naaóv'á Áánútun-aaí aúvávimba agaimakáamba maarán-áíntávésa agaimakáawe. súwa'naa ínanaya íma ááéma sívón-káínata Áánútun-aaíyaveta asiramái imáyáa kwéeta kwesé ménaundayaveta amu'maréta máyaumne. mindáyavesa aúvávimba agaimakáawe.

⁵ íma tívón-káína'a asiramái máéro séna Áánútu kwétuwa'naa-iye. Ísu Káráísitimo máyáíntemba miráumai mé'a keinárawapimba mimbórá-imáyáá oró séna Áánútu kwétuwa'naa-ísa'a

⁶ pó'a mimbórá-imáyáá kwée'a mimbórá-áímbá kwése'a Áánútu áwí'a Ísóigo Ísu Káráísiti avowa áwí'a mósá máráamba mindáyave'a námúnaa kwésune.

Ísu Ísareri-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye túwa'naa uráin-kwasai.

⁷ Ísu Káráísitimo keinárawatavenamo aamoí kwéíntemba keinárawapimba moórá-morawaiyave'a aamoí kwée'a mirámó kwéowana Áánútu áwí'a anómba kwéíye.

⁸ naaóv'á Áánútu Yútaa-kwaasiya síkwá'náyavenaya simái asirámarowana Áánútumo siráíntembo ínítavena minásíráyán-áímbó paárinintavena Ísu Káráísiti kumbéna Yútaa-kwaasi túwa'naa úwasa

⁹ ó'onkaa-kwaasi sésa Áánútu arumbá umásínkáísata kwenáwí'a mósá maráúmne sénááontavena Ísu Káráísiti kunkáíye. mináíntávéna Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna

ó'onkaa-kwaasivimba máyaunda enáwí'a mósá maré'a monor-ímó kwésunda enáwí'a mósá kwémaraumne agaimaréna súwana

¹⁰ moóráva'a agaimaréna séna

ó'onkaa-kwaasiyono. Áánútumo ítámakaiwaiye tirunkógwará'á aamoí íno agaimaréna súwana

¹¹ moóráva'a agaimaréna séna

ó'onkaa-kwaasiyono. Ísóigo áwí'a mósá máráaro. amáparawaise kwenáwí'a mósá máráaro agaimaréna súwana

12 Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna séna Tévíti ayowa áwí'a Yési kwenándarakemba moóráwai paárinana ó'onkaa-kwaasira'o kárákwiyinintavena Áánútu usásinankainasa kwembá amu'marésa ménaaowe agaimaréna Ísu Káráisitintavena siráiyé.

13 kwesé ménaaomba amu'maré'a máéro séna Áánútu kwétuwa'naa-iye. kwesé aráápamai máyáantavena paru umátinkena tirumbá kawé'á umátínkáisana kwenamankó asiramátínkáva'a kwéiyisa'a kwesémó ménaaomba amu'maré'a máyáamba mindáyave'a námúnaa kwésune.

Áánútuna mayái kwémayaundayavai aamoí kwéune siráin-kwasai.

14 kesí kwaásiyono. imáyáamo kwéunda-aimbo simátíménda isáaro. kawé-kwáásí-úrumba pó'a kawer-ámbo kwégwaraan-aimba amápa'a isé'a kanaán-umai kwéagaraatinkaawe. keinárawatave'a mirán-ímáyáá kwéune.

15-16 maanáúváívimbá évakar-aimba asiramái simátimunda mináimbá imáyáa ónááontavena íma sáá'a kwégaisa'a sune. ó'onkaa-kwaasivimba Ísu Káráisitina mayái mayánaundayavena Áánútu si'mákaimba póna íma sáá'a kwégaisa'a asiramái maanáúváívimbá simátimune. Áánútuntave'a sé'a maanó'ónkáá-kwáásí ená kwaási owaná enamankó ená kwaási-i'a umátínkaraiye senaná Áánútu aamoí ínintave'a kenáái áséi-kwasai kwésimatimune.

17 Ísu Káráisitiye tarúmai mé'a Áánútuna mayái kwémayaundayave'a aamoí kwéune.

18 Ísu Káráisiti asirayán-ímáyáá símísa'a ó'onkaa-kwaasi Áánútun-aaíyavesa áraire sénááontave'a mayái miwívimbá mairáunda mináimbá íma sáá'a káina'a pó'a simátíménda isáaro. aaí kwésimatime'a mayái kwémayaunda

19 Áánútun-amanko asirayámbá kwésimisa'a ó'on-o'om-bayai ímo awánaraam-bayai maimaé'a kuráumne. Yérúsaremu-naopakemba ó'on-o'on-daopa'a kwénaae'a Káráisitín-aaí áséi-kwasai simátíma'mae'a iyé'a Írírikamu-marava'a kuráumne.

20 kemá sé'a naaó'-nao'a Ísu Káráisitín-aaímo ímo ísaraan-daopa'a áséi-kwasai kosimátimenaé. kosimátímakaan-kwaasivimba íma kosimátimenaumpo ó'on-daopimpa'a kosimátíma'mae'a naaónaumne sé'a mináséi-kwásái ímo ísaraan-kwaasivimba kosimátímakaumne.

21 naaóv'á Áánútun-aaí aúváívimba mirán-áimbá agaimaréna séna

ímo simátíméwasamo ísaraawai naaémba Áánútuna aambá awánanaaowe. ímo ísaraawai naaémba

Áánútun-aaí isánááowe

agaimaréna siráimba pó'a Ísu Káráisitín-aaímo ímo ísaraan-kwaasivimba kosimátímakaumne.

Árómaa-naopa'a kónáe siráin-kwasai.

22 ímo ísaraan-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimundara'a kentópa'a kónáe sé'a úmae iyúnda simátimunda-mayaigo sáwívaka'a kembá tátokaiye.

23 kentópa'a kónáe sé'a úmae iyúnda sáwívar-ima maisuwé'a íma kanaán-umai kwégundayave'a ívé'a maandáópímpá'á kesí mayáí ánásasuwe'a

24 kentópa'a kónáe-imayaa kwéune. Sépéni-maravare sé'a kwégwe'a kentí naaópa'a kotuwáné'a komáyáana'a súwa'naa íya'a Sépéni-marava'a kónaumne.

25 aiva'á Yérúsaremu-naopa'a Áánútuna kwaási kotúwa'naa ónaumne.

26 Áánútuna kwaási Másétóniyaa-maravakewaiye Ákáyaa-maravakewaiye sésa ayawai taisasá Áánútuna kwaási Yérúsaremu-naopakewai toómbá íma makáawai túwa'naa ónáe sésa miwítí óntamba torupámakaamba pósa simíya'a maimaé'a Yérúsaremuva'a kwé'a mátimenaumne.

27 miwítí imáyáavinkembo mirámó kwéomba mindá kawé'án-íye. Yútaa-kwaasi ó'onkaa-kwaasi Ísu Káráisitín-aaí kosimátímakaamba pósa imáyáa ésa miwítí óntamba Yútaa-kwaasi toómbá íma makáawai kwétimemba mindá kawé'á kwéovo mirán-oro.

28 torupámakaan-ontamba maimaé'a kweéme'a amáparawai mátímatuwe'a Sépéni-maravare sé'a kwégwe'a kentí naa'ó'a kómé'a minkákémbá Sépéni-marava'a koónaumne.

29 kentí naaópa'a komáyáanana Ísu Káráísiti ávááraumai kawé'á umátinkaniye-imayaa kwéune.

30 kesí kwaásiyono. kentáási Ísóigo Ísu Káráisitintave'a imáyáa é'a Áánútun-amanko arumbá kwéumasinkaintave'a imáyáa é'a asiramái simátíme'a sé'a Áánútumpa'a námúnaa kwésumpo keinárawakwara'a súwa'naa umai asiramái námúnaa seró kwésune.

31 Yérúsaremu-naopa'a kónaunda Yútiyaa-ayampaken-Yútaa-kwaasi Ísu Káráisitín-aaiyavesa íma áraire kwésewai sínkamovo sé'a súwa'naa umai námúnaa seró. miv'á'á Áánútuna kwaási máyáawai túwa'naa on-óntántávésa aamoí ónááontave'a námúnaa seró.

³² mimbáyái ánásasuwaanana Áánútumo owémó sína'o é'a aamoí é'a kentópa'a kweéme'a kotuwáné'a aúnái'a umái ménaumne.

³³ Áánútu paru kwéumasinkaiwaiya keinárawate máyáiyé sé'a námúnaa kwésunda árair-aimban-iyé.

16

kawe'á umái máéro siráin-kwasai.

¹ moórá-ininko áwí'a Vípi kesímánaakaanta éna Áánútuna kwaási Sénkíríyaa-naopakewai kwétuwa'naa-isa'a kwenáái simátimune.

² keinárawate kwesé Ísóigona kwaási ontávé'a kentópa'o kwínimba aamoí umánke'a keséya maiyó sé'a évaka-tantaa'o kwempímbó ímo kwáyáinda áwa'naa oro. sáwívarawai túwa'naa ena kenkwárá'á súwa'naa intávé'a pó'a áwa'naa oro.

³ moórá-ininko áwí'a Párisiraawe awaikó áwí'a Ákwíraawe kawe'á umái máékaiyo kwésimatimune. mindáraiye kewé Ísu Káráisitina mayáiyá kwémayaumne.

⁴ ááema sínkamiyakai puwúyavo-imayaa íma ésarai súwa'naa uráaya'a aamoí kwéumatinkaumne. kewé su'mai ímanivo ó'onkaa-kwaasi ó'on-o'om-baravakewai Áánútuna kwaásigwara'a aamoí kwéumatinkaawe.

⁵ mindáraití naaúmpa'a Áánútuna imáyáa ésa torupamáí kwémaewaiyave'a kawe'á umái máéro kwésimatimune.

moóráwai áwí'a Épinitasi kwemá kesí kwaási-i'a kwéintave'a kawe'á umái maiyó kwésimamune. kwemá Ésiyaa-maravakewai aiva'á Ísu Káráisitín-aaiyavena áraire siráiwaiman-iyé.

⁶ moórá-ininko áwí'a Máriaantave'a kawe'á umái maiyó kwésimamune. kwemá keinárawatavena imáyáa éna anóm-bayai kwémayaiye.

⁷ kae'á Yútaa-kwaasi túwí'a Ádónaikasiye Yúníyasinteyave'a kawe'á umái máékaiyo kwésimatimune. kemá Ísu Káráisitín-aaiyave'a íma áraire siráundara'a áraire siráayawai Ísuna aantá-kwaasiyomba minkáé'narai tuwánaraan-kwaasirai ésarai ááema kesé ándáma uráaiye.

⁸ moóráwai Ámpíríyetasintave'a kawe'á umái maiyó kwésimamune. kwemá kesí kwaási-i'a éna Ísóigoe tarúmai máyáiyé.

⁹ moórá Épáanintave'a kawe'á umái maiyó kwésimamune. kwemá kesé Ísu Káráisitina mayái kwémayaiye. moóráwai kesí kwaási-i'a iwáímá áwí'a Sítékisintave'a kawe'á umái maiyó kwésimamune.

10 moórawai Ápérísi Ísu Káráísitina aampa'á asiramái kwégwaraiwaintave'a kawé'á umái maiyó kwésimamune. Árísítipurásina akúntávé'a kawé'á umái máéro kwésimatimune.

11 moórá Yútaa-kwaasigo áwí'a Érótiyoninteyave'a Násísáasina akúmbá Ísu Káráísitina kwaásiyeyave'a kawé'á umái máéro kwésimatimune.

12 moórawai Táráivinae moórawai Táráivosiye mindárai Ísóigona mayái kwémayaayawaiyave'a kawé'á umái máékaiyo kwésimatimune. moórawai Pésisi Ísóigo Ísuntavena imáyáa éna anóm-bayai kwémayaiwaintave'a kawé'á umái maiyó kwésimamune.

13 moórawai Árúvusi Ísu Káráísitina mayáímó kwémaenamo usáyaaitaraiwainte anówa kesinóraamba uráin-ininkoteyave'a kawé'á umái máékaiyo kwésimatimune.

14 évakarawai túwí'a Ásínkiritasiye Vírígonowe Émísiye Pátáropasiye Émásiye miwísé Ísóigona kwaási máyáawaiyave'a kawé'á umái máéro kwésimatimune.

15 évakarawai túwí'a Vírórógasiye Yúriyaawe Néríyasiye kwenámáánaakowe Órímpasiye miwísé Áánútuna kwaási máyáawaiyave'a kawé'á umái máéro kwésimatimune.

16 keinárawapimba moórá-morawaiti imáyáa kwée'a tiyáámba tíméro. Ísu Káráísitina kwaási amáparawai keinárawatavesa sésa kawé'á umái máéro kwésimatimewe.

17 kesí kwaásiyono. maarán-áimbá asiramái simátimune. évakarawai simátímakaunda-aimba íma kwa'mái sésa kampar-áimbá kwésimatimewasa isésa taainkaar-esa évakarawai kawer-ámbá tuwésa sáwí-ampa'a kwégo. kárákwiye'a mirán-kwáásí tínaaemba umátíméro.

18 mirán-kwáásí kentáásí Ísóigo Ísu Káráísitina mayái íma kwémaesa sáwí-imayaayavesa tirááiyavaimo ombáyái kwémaesa kampa'á simátiyuwanae sésa kwaasái kwésimatimesa simái tirumbá kwéairaraawasa ímo kawé'ó umáimo aaimó isáawai minkámpar-áintávésa áraire kwésewe.

19 keinárawa'o áséi-kwasaimo asiramáimo taagwiáyón-aimba amáparawai kwéisaantave'a imáyáa é'a aamoí kwéumatinkaumne. kawé'-máayáiyávé'a imáyáa úmae iyé'a sáwí-mayaiyave'a íma imáyáa kwéomba mindá sirááima kwétaiye.

20 Áánútu paru kwéumasinkaiwaiya túwa'naa ína'a sáwíyanka'a Sáátáánigomba usáyaaitanaaowe. kentáásí Ísóigo Ísu úwoi túwa'naa úmae iyíntave'a námúnaa kwésune.

21 kesé mayáí kwémayiwai áwí'a Tímóti kawé'a umái máéro kwésimatimiye. évaka-Yutaa-kwaasi túwí'a Árusiyasiye Yésónowe Sósipataawe kawé'a umái máéro kwésimatimewe.

22 kemá Tétiyasi Póro sin-áímbá maanáúvái kwéagaye'a keináraware kesé Ísóigona kwaasi úndayave'a kawé'a umái máéro kwésimatimune.

23 moórawai áwí'a Káyasi kawé'a umái máéro kwésimatimiye. kwená naaúmpa'a kwégwaunasa Áánútuna imáyáa kwéon-kwaasi mindáúmpá'á torupamáí kwémaewe. moórawai áwí'a Érásátasi kwená naaópakewaiti óntanka'a kárákwiraiwai kawé'a umái máéro kwésimatimiye. moórawai áwí'a Kótasi Áánútuna kwaásigo kawé'a umái máéro kwésimatimiye.

[24 kentáási Ísóigo Ísu Káráísiti úwoi túwa'naa úmae íyímba árair-aimban-iye sé'a námúnaa kwésune.]

25 Áánútu áwí'a anómba úmae íyóno. Ísu Káráísitin-aii áséi-aimba kwésimatimun-aimba ísare'a áraire kwéseмба póna Áánútu kanaán-umai asiramátínkáimba pó'a kwenááiyave'a asirayán-ímáyáa kwéowe. naaóvá'á Áánútu mináséi-kwásái aúpá'á makówasa kentáá síkwá'náwe miwí tísavutantamba uráawaiye mináínkóná ááimba íma ísaraawe.

26 Áánútun-aii simátímakaawai mináímbá agaimakáawe. Áánútu maí'mai'a kwéiwai ívé'a paáriniye kwésimba pósa amápa'-maravaken-kwaasi mináínkóná ááimba isánááowe. mináíntávésa áraire sésa taagwiyavónááontavena mináínkóná ááimba paáruraiye.

27 Ísu Káráísitimo uráintaveta Áánútu áwí'a anómba úmaeta kwéiyune. Áánútu mimbórá-Ísóigó ména kweyáá amápa-tantaatavena ísaraiwai kwenáwí'a anómba úmaeta kwéiyundaya árair-aimban-iye.

kemá Póro sún-da-aimba ánásaiye.

1 Kórinti

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai ava'moraé-iya'iyó. miráumai-ima maisuwéna Évésasi-naopa'a ména maanámbá agaimái Kórinti-naoraa-kwaasi mátimakaiye. Kórinti-naopa'a anón-daopa'a Ákáyaa-marava'a kwáyon-daopa'a Kíríki-kwaasi sáwíva'a máyówasa évaka-Yutaa-kwaasigwara'a máyáapa'an-iyé. ááéma Póro Ísun-aii kosimátíma'mae iyúwasa Ísuna aampa'á kwégwesa mésa naaémba taaínkaa'a ésa sáwí'a umái máúwana Póro mináimbá iséna maanámbá agaimái tuwówasa mátímakaawe.

¹ kemá Póro maanámbá agaimaráúmpo isáaro. Áánútu kwená imáyáavinkemba kembá aantá-kwaasi-i'a umái ításinkena séna Ísu Káráisitín-aii kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaiye. kentáásí kwaasi áwí'a Sósénisintave'a súnana maanáúvámá kwéagayaiye.

² Áánútuna kwaasi Kórinti-naopa'a máyáawai isáaro. Áánútu kwendéi-í'a umátínkaraisa'a Ísu Káráisitiye tarúmaimo máyáawai isáaro. amápa'-maravakewai Ísóigo Ísu Káráisitimpa'a námúnaa kwésewaiye keináraware Áánútu ítátinkaraiye. Káráisiti miwírá'á kárákwiraiwai éna kentáárákwará'á kárákwiraiye.

³ Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráisitiye úwoi túwa'naa ésarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

⁴ keinárawatave'a isámai aasiyaasí Áánútumpa'a súwi kwésune. Áánútu Ísu Káráisitina mayáiyávéna imáyáa éna kwétuwa'naa-imba mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

⁵ Ísu Káráisitiye tarúmaimo máyáantavena Áánútu kawé'ó umátínkáimba keinárawapimba anómba uráintave'a pó'a kwenáái isé'a kawé'á umái kwésimatimewe.

⁶ Ísu Káráisitín-aii simátímakaunata tirumpimbá tátoke'a asiramái mé'a pó'a kwenáái kawé'á umái kwésimatime'a

⁷ Ísóigo Ísu Káráisitimo marapá'ó kumínimba amu'maré'a máyáamba Áánútun-amanko kwétimin-asirayamba maimái tátokaawe.

⁸ asiramátínkáva'a iyínana póna naaén-kanaamo Ísóigo Ísu Káráisitimo kumínín-kanaa tínana kempimbá sáwí-aimba íma kwéniye.

9 Áánútu sintení'o kwéena kwenááninko kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitinte tarútinkaindayavena tááyaraimba sintení'o kwéiwai póna mirá uráiyé.

taaín-taimba uráan-kwasai.

10 kesí kwaásiyono. kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitina asirayámbá símakaintave'a asiramái kwésimatimune. mimbórá-áimbá sé'a íma taaínkaari'a é'a mimbórávimbá mé'a mimbórá-ímáyáá é'a mimbórá-máyái máyáaro.

11 keinárawatopakemba moórá-ininko áwí'a Kórówina akúmpákén-kwáásí évakarawai tasimásimesa sésa keiyái aaisan-áimbá kwésesa taaínkaar-umai máyáawe tasimásimakaawe.

12 mináísán-áinkóná ááimba évakarawai sé'a Póro kentáásí anónnda'an-iye sewa'á évakarawai sé'a Ápórosi kentáásí anónnda'an-iye sewa'á évakarawai sé'a Pítaa kentáásí anónnda'an-iye sewa'á évakarawai sé'a Ísu Káráisiti kentáásí anónnda'an-iye kwésewe.

13 Ísu Káráisiti mimbóráwái anónnda'a máyáivo íma taaínkaa'a umái máéro, kemá Póro íma keinárawatave'a ímáýáa é'a taaira'á pukáumne. íma kentávé'a ísámai nombá pékaavo Ísuntave'a ísámai nombá pékaawe.

14-15 évakarawai sé'a Póro kentáásí anóni'a índayavena nombá pésinkaraiye sevó sé'a sáwívarawai íma nombá pétinkaraunda mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune. keinárawapinkemba íma sáwívarawaiman-ivo kae-kwáásí túwí'a Kárísipasiye Káyásiye minkáé'náraiye su'mai nombá pétinke'a sáwívarawaimo ímo pétinkaraundayave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

16 ánivo moóráwai áwí'a Sétevanasiye kwená akúné nombá pétinke'a ímáýáa é'a á'owima íma pétinkaraumne.

17 Ísu Káráisiti íma simásimena séna nombá pétinkamae naauwó íma simásímakaivo áséi-kwasai simátíma'mae naauwó séna si'mákaiye. Ísu Káráisiti taaira'á pukáin-áinkona ááimba íma ísáavo sé'a Káráisitín-aaí avora'á kwésimatime'a kwaásiti kawer-ímáyáávínkén-áimbá íma sé'a tavisí-áimbá íma kwésimatime'a avora'á Káráisitín-aaí kwésimatimune.

Ísumo pukáimba Áánútuna asirayánkómán-iye kwaasái.

18 sáwí'o umáimo kwémaewaina aambó kwégwaraawai Ísu Káráisitimo kwaásiyavenamo ímáýáa éna pukáin-aintavesa sésa úwoi-aimban-iye kwésevo Áánútunopa'o kwégon-amba kwégwaraundawaiya mináintávéta séta Áánútu kwésuwa'naa in-ásíráyámbá iyéyá kwésune.

19 sáwí'o umáímo kwémaewaina aambó kwégwaraawaiyavena Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna

marapá-kwáásí kawer-ímáyáámán-iyé kwésen-imayaa ánásasuwe'a ó'on-o'on-imayaagwara-kwaasiti imáyáa maitiyuwánaumne

agaimaréna siráiyé.

20 marapá-tántáátávésa kawer-ímáyáá kwéowaiyavena Áánútu séna minímáyáá úwoisan-tantaa'an-iyé siráiyé. kawer-ímáyáágwáráwái íma aiva'á kwíyasa pósa ámáámbo ísaraawai íma aiva'á kwíyasa pósa marapá-tántáátávésa kwaasái símae kwénaaowai íma aiva'á kónááowe.

21 Áánútu kawer-ímáyáá éna séna marapá-kwáásí miwítí kawer-ímáyáávínkémbá íma kanaán-umai kesí ááimba suwánanaaowe súmbanivo imáyáá éna séna kesááiyavesa áraire síyawai sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkanuumne Áánútu súwata mináséi-kwásái kwésimatimunasaya évakarawai úwoi-aimban-iyé kwésewe.

22 Yútaa-kwaasi sésa ímo awánaanda-i'o inatá Ísu Káráísitin-aaiyavesa áraireya sénaumne sewasá Kíríki-kwaasi kawer-ímáyáámán-iyé kwésen-imayaa kwéavakaa-ombanivo

23 kesáá Ísu Káráísitimo kentááyávénamo imáyáamo énamo pukáin-ainta kwésimatimunasaya Yútaa-kwaasi mináímbá isésa Ísu Káráísitin-ai tínaaemba kwéumamewasa Kíríki-kwaasi mináímbá Áánútuna kawer-ímáyáávínkén-áímbá isésa úwoi-aimban-iyé kwésewata

24 Yútaa-kwaasivinkene ó'onkaa-kwaasivinkene Áánútu ításinkaraiwaiya séta Áánútuna kawer-ímáyáávínkémbá Ísu Káráísiti pukáisana Áánútuna asirayánkó sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkenta kwéiyasinkaintaawe.

25 marapá-kwáásí sésa Áánútuna imáyáa úwoi-imayaaman-iyé kwésen-imayao kawer-ímáyááo póna kwaasiti kawer-ímáyááómbá usáyaaitariye. kwaasi sésa Áánútu aamoisayámbá iyémó kwésen-aamoisayanko kwaasiti asirayámbá usáyaaitariye.

26 kesí kwaásiyono. Áánútumo kwená kwaási-i'o umátínkaronka'a máyówaina ááimba imáyáa oro. keinárawapimba marapá-kwáásí túranka'a kawer-ímáyáágwárá-kwáásí íma sáwíva'a máémba moórá-mora-umai mé'a marapá-kwáásí túranka'a asirayán-kwáásí íma sáwíva'a máémba moórá-mora-umai mé'a marapá-kwáásí túranka'a túwí'o kwáyon-kwaasi sáwíva'a íma máémba moórá-mora-umai méraawe.

27 marapá-kwáásí sésa úwoi-kwaasiman-owe kwésen-kwaasivinkemba Áánútu kwená kwaási-i'a umái ítátinkena marapákén-káwér-ímáyáágwára-kwáásí Áánútuna kwaási tuwánésa sésa kentáásí kawer-ímáyáá úwoisamban-iyé sénááontavena Áánútu mirán-kwáásí ítátinkaraiye. marapá-kwáásí sésa aamoisayán-kwáásímán-owe kwésen-kwaasivinkemba Áánútu kwená kwaási-i'a umái ítátinkena marapákén-ásíráyánkwára-kwáásí Áánútuna kwaási tuwánésa sésa kentáásí asirayámbá úwoisamban-iyé sénááontavena Áánútu mirán-kwáásí ítátinkaraiye.

28 marapá-kwáásí sésa úwoi-kwaasiman-owe sésa simái sáwí'a kwéumatinkaawaiye ímo méraawaiye Áánútu kwená kwaási-i'a umái ítátinkaraiye. marapá-kwáásí sésa anón-kwaasiman-owe kwésen-kwaasi ánásanaaontavena úwoi-kwaasivinkemba Áánútu ítátinkaraiye.

29 Áánútu aúranka'a miwí kentúwí'a íma mósá maránááontavena úwoi-kwaasivinkemba Áánútu ítátinkaraiye.

30 Áánútu Ísu Káráisitinte tarútinkaraisa'a máyáawana póna Ísu Káráisiti kentáásí kawer-ímáyááóná ááini'a Áánútu umánkaraiye. Ísu Káráisiti pukáintavena Áánútu kwenaúranka'a arupíya umásinkenaya kwená kwaási-i'a umásinkenaya sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkenta maisiyuwéna siráísata máyaumne.

31 mináíntávéna naaóv'á Áánútun-ai aúvávimba agaimaréna séna moóráwaimo kesúwí'o mósá maránáe sénamo éna íma mirá éna Ísóigo áwí'a mósá maráino agaimaréna siráíye.

2

Ísu taaira'á pukáin-kwasai.

1 kesí kwaásiyono. kentópa'o komé'a Áánútun-ai paárurain-aimba kosimátimewandara'a kesúwí'a maé iyígwáe-aimba íma simátime'a Áánútun-ai avora'á simátímakaumne.

2 ááéma imáyáa é'a sé'a kentópa'a komáénda íma mirám-baaran-tantaakona imáyáa é'a simátime'a Ísu Káráisitintave'a imáyáa é'a kentááyáváíyé séna taaira'á pukáin-aine su'mai imáyáa é'a kosimátimenaumne sé'a

3 kentópa'a komáéwandara'a sáá'a kwégowa'a tavaravamá kwéuwa'a aamoisayán-kwáásí mé'a

4-5 aaímó simátimewandara'a Áánútun-aiyavesamo áraire síyawaina ááimba íma kwaásiti kawer-ímáyáávínkémbán-ivo Áánútuna asirayámpínkémbán-iyé sé'a simátimé'a Áánútun-amankona mayáiyé asirayáné agaráátinkááwána'a awánaraawe.

Áánútuna kawer-ímáyáágóná kwaasái.

6 Áánútuntave'a asiramái máyáawaiyave'a kawer-ímáyáávínkémbá kawer-áimbá kwésimatimune. minkáwér-ímáyááo marapá-kwáásívínkéné marapá'ó kárákwiraawaimo ánásanaaowaivinkene ímanivo

7 minkáwér-ímáyááo Áánútumpakemban-iyé. Áánútu maramá íma urónka'a séna to'mayaa é'a naaémba paáronana mindá'á kawé'á umátinkainasa ságyan-ayampa'a ménaaowe siráimba kentááyávéna séna minkáwér-ímáyáá aúpá'á makáimba póna kwáyowasa

8 marapá'ó kárákwiraawai íma kawé'á umái ísaraawe. ísaresaraai Ísóigo ó'oran-aainkwarawaimba taaira'á íma tuvúwúwana pukáisino.

9 mináíntávéna naaóvá'á Áánútun-ai aúváiimba agaimaréna séna

Áánútu to'mayaa umái kwembó tirumbó amén-kwaasi timíniye. túrandei íma awánésa táá'a íma isésa íma imáyáa uráan-tantaa'a Áánútu to'mayaa úmakaimba timíniye

agaimaréna siráiyé.

10 ánivo Áánútu kwenamankómbá ai'marówana keséya ména Áánútumo to'mayaa úmakainta agaráásínkaraintaawe. Áánútun-amanko amápa-tantaa'a awánéna Áánútumo kwenarumpimbó imáyáa éna to'mayaa úmakaimba awánaraiye.

11 kwaásimo ombá moóráwaina imáyáa íma kwéawanaivo kwenamankówé su'mai kwéawanaiye. miráumai Áánútuna imáyáa íma kwéawanaavo kwenamankówé su'mai kwéawanaiye.

12 Áánútu marapákén-ásíráyámbá íma siménaya kwenamankómbá ai'marówana keséya ména asirayámbá símakaiye. Áánútumo to'mayaa umáímo kwésiminta awánanaundayavenaya kwenamankómbá ai'marówana keséya kumbáyáiye.

13 mináíntá kwésimatimunda íma kwaásiti kawer-ímáyáávínkén-áimbán-ivo Áánútun-amanko simásímakainta kwésimatimune. Áánútun-amankomo tirumpimbó máyáin-kwaasiyaveta Áánútuna árair-ainta kwésimatimune.

14 Áánútun-amankomo tirumpimbó ímo máyáiwai kwemó kwétimin-tantaa'a íma kanaán-umai kwémaesa mintántáátávésa sésa úwoisamban-iyé kwésesa marapá-kwáásí Áánútun-amankomo kwétimin-tantaa'a íma kanaán-umai kwéisaavo Áánútun-amankomo tirumpimbó máyáiwaiye su'mai mintántáá'á isésa kawé-tántáá'án-iyé kwésewe.

15 Áánútun-amankomo tirumpimbó máyáiwai kanaán-umai amápa-tantaakona ááimba taaínkaar-umai sáwí-aaine kawer-ááiné kwéisaavo marapá-kwáásí Áánútun-amankomo tirumpimbó máyáiwai tuwánésa miwítí mayáígóná ááimba íma kwéawanaawe.

16 naaóvá'á Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna Ísóigomo imáyáamo kwéimba íma ísáamba pósa íma kanaán-umai kwená imáyáa arupí kwéumankaawe agaimaréna siráimbanivo Áánútun-amankomo sirumpimbó máyáiwaiya Ísu Káráisitina imáyáaya kwéisaumpo marapá-kwáásí kentáásí mayáígóná ááimba íma kwéawanaawe.

3

Áánútuna mayái-kwáásítí kwaasái.

1 kesí kwaásiyono. Áánútun-amankomo tirumpimbó anómbo umáímo máyáin-kwaasimo kwésimatimundantemba kentópa'a komáyaawandara'a keinárawa'a íma mirá simátimé'a Ísu Káráisitintave'o ímo asiramáímo máyón-kwaasi untávé'a taíntuwe-yaintuwe'a simátímakaumne.

2 umarambó asirayán-tómbó ímo tímémbo náámbo tíméntemba Káráisitín-aaima íma asirayán-áímpímbán-ivo etóyói-aimpinkemba simátímakaumne. ááéma íma kanaán-umai ísaraantave'a mirán-áímpínkémbá Káráisitín-ai simátímakaumne. ívékwara'a mirán-umai mé'a pó'a íma kanaán-umai kwéisaawe.

3 Ísu Káráisitintave'a íma asiramái imáyáa kwée'a marapá-tántáátávé'a imáyáa kwée'a mé'a tirumbó sáwí'o kwéumatinke'o aaisan-áímbó kwéseмба marapá-tántáátávé'a imáyáa kwée'a marapá-kwáásímó máyáanten-umai mirán-umai kwémaewe.

4 évakarawai Póro kentáásí anónnda'an-iyé sewasá évakarawai Ápórosi kentáásí anónnda'an-iyé kwéseмба marapá-kwáásímó máyáanten-umai mirán-umai kwémaewe.

5 kenkáí súwí'a mósá maré'a taaínkaar-umai máévainivo Áánútuna mayái-kwáásíráiyé su'mai úye. Ísóigo Ápórosintavena séna kesí mayái mayaaó séna kentávéna kesí mayái mayaaó súwakai kwená mayái mayááwáya'a

Ísóigon-aaiyave'a áraire siráamba kwená mayái-kwáásiráí úye.

6 kígauva'o ánáyumbo ontembá Ísóigon-ai simátimewanana námáimo umáimo siyútúwáantemba Ápórosi miráumai túwa'naa úwana Áánútumo ánáyumbo anómbó umátínkáintemba kwemá imáyáa timúwa'a kwenáái tirumpimbá tátokaawe.

7 ánáyumbo iwáiyé námáimo umátínkáiwaiye mindárai íma anón-kwaasi óívo Áánútu anómbó kwéumatinkaiwai kwemá anóndakoman-iyé.

8 ánáyumbo iwáiyé námáimo iwáiyé mimbórái'a umái máyaayamba póna Áánútu miwítí mayáígóná meéyámbá timíniye.

9 kesé Ápórosiye Áánútuna mayái-kwáásí úya'a keinárawa'a Áánútuna kígauraamba owatá miráyáámó úndaya Áánútundeiya úmpo mirápá'á kenkáiyávé'a íma imáyáa ombá keinárawa'a kwétaainaawe. íma taaínkaar-oráámbá kwétaainaawe. keinárawa'a Áánútumo kwéin-dankaani'a kwéowe.

10 Áánútu súwa'naa úwa'a keinárawapimba mayái mairáumne. naambó kwéon-kwaasira'o kárákwiraiwaimo kawer-ímáyáámó énamo ávombo áyáíntemba Ísu Káráisitina-aimo simátímakaunda ávonkaamba aitínkáva'a kówánasa minávónká'ó naambó kwéowai mimbáyái kárákwiyoro.

11 ó'on-avomba íma ayánááovo mimbórá-ávómbó Áánútumo á'o aimakáimba minávómbá Ísu Káráisitiman-iyé.

12 minávónká'á naambá ónááovo évakarawaimo ésa Áánútuntavesamo ímo asiramáimo imáyáamo kwéowai kwááyu-yantaa'a taaineyé owáínéiyé iyasa évakarawaimo ésa Áánútuntavesamo asiramáimo imáyáamo kwéowai asiramáimo kwaíkwai'o ínín-tantaa'a kóri-ontandeyé ó'on-ó'on-ontandeyé ónááowe.

13 Áánútuna kwaásiti mayái naaémba paáríndara'a iramó évaka-tantaa'o kénamo évaka'o ímo kaintembá Ísu Káráisitimo kumínín-kanqamo tíndara'a Áánútuna kwaásiti mayái paárínana évaka'-mayai ánásainana évaka'-mayai úwoi kwéniye.

14 minávónká'ó naambó kwéomba asiramáimo kwaíkwai'o ínín-tantaa'nei kwéowai miwítí mayái kwáyainasa miwítí kawé'-méyámbá mayánááovo

15 kwááyu-yantaa'nei kwéowai miwítí mayái ánásainasa mimbáyáígóná meéyámbá íma maésa miwíyé su'mai kawé'á umái ménaoawe. kwaásiti náaindaambo kágwisasamo

miwíyé su'maimo kawe'ó umáímo máéntemba miwí mirá ónááowe.

¹⁶ keinárawa'a ímo taaínkaar-umaimo máéraamba taaínkaar-umai kwémáémbanivo Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáimba Áánútuna mono'-nánkáámbá kwéomba imáyáa oro.

¹⁷ Áánútuna mono'-námbá aoka'-námbá isa'á keinárawa'a mindánkáámbá owasá évakarawaimo keinárawa'o sáwí'o umátinkaawa'o sáwí'o umáímo máyáambo éna Áánútu miwí ánasasuwanimba ímo taaínkaar-oráámbá kwétaainkaar-owe.

¹⁸ kentí imáyáao kampa'á simátíyúwáivo sé'a kárákwiyoro kwésune. marapá-kwáásí túranka'a kawer-ímáyáágwárá-kwáásiyá úne kwésewai Áánútu aúranka'a kawer-ímáyáá ónááontavesa marapákén-káwér-ímáyáá íma aiva-tántáá'án-iyé seró kwésune.

¹⁹ marapá-kwáásí kawer-ímáyááwémó kwésen-imayaayavena Áánútu séna sáwí-imayaaman-iyé kwésiye. mináíntávéna naaóvá'á Áánútun-aaí aúváívimba agaimaréna séna

marapá-kwáásí miwítí imáyáa mósá kwémaraawana Áánútu sisaná miwítí imáyáao kampa'á kwésimatíyuiwaiye agaimaréna súwana

²⁰ moóráva'a agaimaréna séna kawer-ímáyááwémó kwésen-imayaayavena úwoi-imayaawe Ísóigo siráiyé agaimaréna siráimba

²¹ mindáyave'a kwaásimo kwéowain-auma íma maé iyóro. amápa-tantaa'a túwa'naa ínimba kwáyáiyé.

²² kemá Pórowe Ápórosiye Pítaawe túwa'naa ínimba ónaundaya máyaumne. marawé amápa-tantaa'o kwáyáine úwoimo ménaaona'i. puwónááona'i. mindá túwa'naa ínimba kwáyáiyé. ívé'o kwáyáin-tantaare naaémbo paárinin-tantaakwarare mindá túwa'naa ínimba kwáyáiyé

²³ keinárawa'a Káráísitina kwaási owaná Káráísiti Áánútundeiman-iyé.

4

Ísóigona aantá-kwaasiti kwaasíi.

¹ keinárawa'a kentááyávé'a imáyáa é'a sé'a Káráísitina mayái-kwáásí ésa Áánútumo aúp'ó makáimba agaráátinkena séna mináímbá simátíma'mae nááóro. mimbáyáír'á kárákwiyoro siráiwai owé-ímáyáá oro.

² moóráwaina mayáír'á kárákwiraiwaimo sisasamó on-tembá mirán-oro.

3 Áánútuna mayáír'á kárakwiraundawaiyave'a keinárawara'o ó'owiya'o sé'a kawé'-má'yá'yá'i. sáwí-mayaiya'iyó sé'o kwéseмба íma anón-imayaa é'a kesí mayá'yáv'á íma awáné'a kawé'-má'yá'yá'i. sáwí-mayaiya'iyó kwésune.

4 kesirumpinkén-ímáyááómó sénamo kaweré su'mai uráanemo sínimba kawé'-má'yá'yá'i. sáwí-mayaiya'iyó-aimba íma kendéímán-ivo Ísóigondei póna kwésuwanaiye.

5 mindáyave'a Ísóigomo ímo kunkáindarare Ísóigomo siráin-kanaamo ímo tiráindarare íma taaínkaare'a sáwí'an-owe. kawé'an-owe íma seró. Ísóigomo kumíndara'a kwaásiti aúpár-ímáyááwé kwaásiti ááine paárinana mitáwai Áánútu kwaásiti kawé'-má'yá'yáv'ena kawé'an-owe síníye.

6 kesí kwaásiyono. arupí ónááontave'a simátímakaunda-aimba Ápórosiye kesémo siráunda íma kenkáiráiyé su'mainivo amápa-kwaasiyavaigwara'a siráumne. Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimarésa siráantemba mirán-oro. moórá-anondako áwí'a maé iyé'a moórá-anondako áwí'a simái sáwí'a kwéomba kentúma maé kwéiyomba mirá ímo oráámbá kwéowe.

7 keinárawa'a íma usáyaaitaraawain-ovo mirámó kwéon-kwaasi-i'a Áánútu umátínkaraiye. Áánútu mirán-kwáásí-í'a umátínkaraivo kentúma íma maé iyé'a sé'a kesáá keyáárikata mirán-kwáásíyá máyaumne íma sero.

8 keinárawa'o maarán-áimbó sembá kampa'á sé'a kawé-kwáásí-í'a umáiyá máyaumne. íma Ápórosiye Pórowe simásímakaayan-imayaavinkemban-ivo kentáásí imáyáavinkenta Áánútuna imáyáa iséta mindáraiya usáyaaitaraumne kampa'á kwésewe. keinárawa'o usáyaaitaraankakai keiráígwárá'á miráumaiya usáyaaitauyasino. sáwí-yantaakomba usáyaaitaigwae sé'a súnda íma usáyaaitaraawe.

9 imáyáamo únda Áánútu kwená aantá-kwaasiya amápa-kwaasi tínaempata sínkarainta tínkamowasamo púwón-kwaasimo kwaási túranka'o mótingesamo tínkankaantemba kwíyómpaken-kwayo'narawa túrankare kwaási túrankare Áánútu kentáá mirá umásínkaraintaawe-imayaa kwéune.

10 Ísu Káráísitin-aaimo kwésimatimundayavesaya sésa sáwí-imayaagwara-kwaasin-owe kwésevo keinárawa'a kesáv'á sé'a Ísu Káráísitiye tarúmaiya méta kawer-ímáyáágwárá-kwáásíyá úne kwésewe. kesáá aamoisáyán-kwáásíyá úna'a keinárawa'a kesáv'á sé'a asirayán-kwáásíyá úne-imayaa owáímá pó'a kentúwí'a maé iyé'a kesúwita kwétuwaawe.

11 Áánútuna mayái maimaé kwénaaundaya ááéwe ívére nontáváiyé toóntáváiyé sáái kwésinkaisata íma naambá makéta íma kawer-únáánkwtói makáunasaya kwésinkamowata

12 toómbá íma úwoi mayánaundayaveta anóm-bayai kwémaeta óntamba kwémayaunasaya simáímo sáwí'o kwéumasinkaanta Áánútu kaw'e'á umátinkaniye-aimba kwésimatimunasaya sáwí'o kwéumasinkaanta asiramái méta íma ivátuwaunasaya

13 kentáá súwí'a kumínkwáe sésa kampar-áimbá kwéseмба anondá kawer-áimbá kwésimatimunasaya ááéwe ívére kentááyávésa sésa ovairáán-kwáásín-ovo miwí táái íma ísáaro kwésewe.

14 kesí iyámpóiyone sé'a imáyáa kwéundawai tááko pééi sína'a isé'a kaw'e'á ónááontave'a maanáúvái kwéagayaumne.

15 Káráísitina kwaási owasá sáwívarawai Ísu Káráísintin-aaí kwésimatimemba íma sáwívarawai kentivoísái máyáavo aiva'á Káráísitin-aaí simátimewana'a Káráísitiye tarúmai máyáantave'a keyáá kentivomá úne.

16 mindáyave'a kwakwiyé'a sé'a kemó úndantemba mirán-oro kwésune.

17 mindáyave'a moóráwaimba Tímótimba ai'maráanana kentópa'a kweémena kwíniye. kwemá Ísóigoema tarúmai máyáiwai íma siyuwéna asiramái ména kesááninkaamba umái máyáiwai kwená imáyáa kwéundawai kentópa'a kwéna Ísu Káráísiti aúranka'o máyaunda-aine Áánútuna kwaási naaó'-nao'a máyáawai kwésimatimunda-aine kosimátimena kemó máyaundanten-umai máéro-aimba kosimátiminiye.

18 keinárawapinkemba évakarawai sésa Póro úwoi aúváiinken-aimba kwésivo kentáásopa'a aaimó simásimindayavenaya íma tíniye kwéseмба kentúma maé iráawe.

19 ánivo Ísóigomo owémó sína'o é'a sáwíyanka'a kentópa'a kwé'a túmo maé iráawai siráan-aine su'maiyave'a íma kónaumpo miwítí asirayámbá Áánútunopakena'iyó. awánaandayave'a kónaumne.

20 Áánútumo kentáará'ó kárákwiraimba maarán-iye. íma aaineiyé su'mai kárákwiraivo Áánútuna asirayánk'á'ó kwémaewai miwír'á kárákwiraiye. mindáyave'a Áánútuna asirayánk'ará máyáa. íya Áánútuna asirayánk'ará máyáao sé'a kotuwánanaumne.

21 imáyáa oro. keinárawatopa'o ímo kuráandara'o sáwí-imayaamo tuwé'o kaw'e'ó umáímo méwa'a kentí imáyáa é'a paru umáíya koménaumne. ímo mirámó uréwa'o é'a asiramái arupí koumátinkanaumne. mindáyave'a imáyáa oro.

5

avowán-awaininkomba mairáin-kwasai.

1 keinárawapinkemba moóráwai anómba sáwí'a éna avowán-awaininkomba mairáiyé sewa'á ísaraumne. keinárawa'a Áánútun-aaiyave'a áraire kwésewai mirá-sáwí'ó kwéiwaintave'a étuwao íma sewaná úwoi mirá kwéimbanivo Áánútuna aambó ímo kwégwaraawai íma mirá kwéesa mirámó kwéowaiyavesa sáwí-meyamba mayánááowe kwésewe.

2 keinárawapimba moóráwai ména anó-sawí'a kwéisa'a kawé'á umáíya máyaumne kampa'á kwése'a kentúma maé kwéiyovo sáwí'a uráin-kwaasiyavena kentirunkómó umbaimó táina'a minkwáási ai'mátuwaaro.

3 kemó kentópa'o komékai minánó-sáwí'ó uráiwaimba aaivimbá mayanké'a sáwí'a kwéone súšina. kemá némpa'a mé'a kesí imáyáao kentópa'a kwáyáísa'a misáwí'ó uráiwaimba á'a aaivimbá mayánkaraumne.

4 torupamáimo maíyampimba kesí imáyáao kentópa'a kwáyainana Ísóigo Ísuna asirayámbá keinárawate kwáyaintave'a misáwí'ó uráiwaimba aaivimbá mayánkáaro.

5 Áánútuna kwaási kárákwiraampinkemba ai'mátuwenana Sáátáánigo umbai-yántáá'á amínana sáwí-amba tuwáinana Ísóigo Ísumo kumíndara'a kwembá airáníntave'a mirá é'a aaivimbá mayanké'a aúwáaro.

6 kawé'á umáíya máyaumne kwése'a makáawanamo moórá-kisaamo kampindénamo imbá amápa-kisaava'o kóyáwé intembá keinárawapimba moóráwai miráumai sáwí'ó índawai keinárawapimba tivó sé'a ai'mátuwaaro.

7 tíyótaasa-tanon-kanaa tóyo ésa Yútaa-kwaasi toómbó intóráin-tantaa'a tuwésa aúná-tomba marésa sipisípi-araa'a tuvú'mái kwénaawe. miráumai Ísu Káráísiti kentááyáváyíyé séna pukáimba pó'a aúnaí'a umái mé'a mindáyave'a misáwí'ó uráimba kwétuwe'a kawé'á umái máéro.

8 sáwí'o kwéone sáwí-yantaatavaiye íma aamoí é'a kawé-tántáátáváyíyé árair-aintavaiye su'mai aamoí oró.

9 ááema moórá-avai agaimái simátíme'a sé'a aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné kwéowaise íma máéro siráunda

10 mináímbó siráunda Áánútuna kwaásivinkembo mirámó kwéowaise íma máéro siráumne. Áánútunopa'o ímo tiráan-kwaasi aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné ó'on-o'on-tantaar-umoyane túran-andawe ésa marapá-tántáátávésa aamoí ésa íma Áánútuntavesa aamoí ésa mirámó kwéon-kwaasiyave'a íma sé'a Áánútuna kwaásivakewaimo mirámó iiyáv'é'a

siráumne. Áánútunopa'o ímo tiráan-kwaasi amápa'-marava'o máyáamba íma tiyuwé'a miwísé úwoi máéro.

¹¹ ánivo agaimakáunda-ainkona ááimba maarán-áimbán-iyé. moórawai Áánútuna kwaási úne kwésiwai aarai-úmóyáné ó'on-o'on-tantaar-umoyane aúran-andawe éna marapá-tántáátávéna aamoí éna Áánútuntavena íma aamoí éna simái túwí'a sáwí'o umátinkena uwo'aó'-nómbá néna uwo'aó'á kwéiwise íma mé'a kwesé íma toómbá naaró. agaimakáunda-ainkona ááimba mirán-áíntávé'a siráundawe.

¹²⁻¹³ ímo Áánútunopa'o tiráawai kemá íma aavimbá maitinkánaumpo Áánútu aavimbó maitinkánimba mindá kwendéímán-iyé. keinárawapinkemba Áánútuna kwaási sáwí'o uráawai aavimbá maitinkáaro. keinárawapinkemba moórawai misáwí'ó uráindawaimba ai'mátuwaaro.

6

Ísóigona kwaásivimbo umbai-yántáá'ó kwáinda arupí umátinkáaro siráin-kwasai.

¹ moórá-aimbo sáwí'o kwéomba simátíménda ísáaro. keinárawapinkemba évakarawai sáwí'o ombá ímo Áánútunopa'o tiráan-anon-kwaasitopa'a mátinkare'a aavimbá maitinkáamba sáwí'a kwéovo Áánútuna kwaásiti anón-kwaasira'a mátinkare'a iséise é'a arupí umái máéro.

² naaémba Áánútuna kwaási anón-kwaasi-i'a ésa amápa'-maravaken-kwaasi táái isésa kawé'-má'yáiyé sáwí-mayaiye sésa taaínkaar-esa naaémba mirá ónááovo ívé'a sáwíyan-aimba kanaán-umai iséise é'a arupí umái máéro.

³ naaémba kwíyómpaken-kwayo'narawa táái isánááomba mindá anón-tantaa'an-ivo marapá'ó máyáan-kwaasi tááimo arupí ónááomba mindá sáwíyan-tantaa'an-iyé.

⁴ moórá-yantaa'o arupí ónáe sé'o é'a Áánútuna kwaásivimbo túwí'o ímo kwáyainda-kwaasiyave'a arupí umásínkáaro íma sé'a túwí'o kwáyaindawaiyave'a arupí umásínkáaro seró.

⁵ sáwí'a kwéune sé'a misáwí'ó kwéomba ivátuwe'a kawé'á ónááontave'a maanáimbá kwéagayumne. keinárawa'a sé'a kawer-ímáyáágwárá-kwáásíyá úne kwésembanivo íma aai ísámai arupí kwéumatinkaavo

⁶ Áánútun-aaiyavesa ímo áraire siráawaira'a mátinke'a sé'a moórá-aimba arupí umásínkáaro sé'o kwéomba mindá sáwí'an-iyé.

⁷ Áánútunopa'o ímo tiráan-kwaasira'o mátinke'a aavimbá maitínkáamba sáwí'a é'a Áánútuna aambá íma kawé'á umái kwégwaraawe kwésune. kentí anón-kwaasimo ísátinkaiyan-ainkomo éna ayááímó úwoimo kwénimba mindá kítoka'a

sáwí'an-ivo Áánútunopa'o ímo tiráan-kwaasitopa'o aavimbó maitínkáamba mindá anómba sáwí'an-iyé.

⁸ mirámó ombá Áánútuna kwaási kentívá'awaawi sáwí'a kwéumatinke'a kentúwikwara'a sáwí'a kwéowe.

⁹ sáwí'o kwéowaimo Áánútumo kárákwiraipa'o ímo kónááowaimo ontembá kwéowe. kampar-ímáyáá íma é'a simátimunda-aimba ísáaro. aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné ésa marapá-tántáátávésa aamoí ésa Áánútuntavesa íma aamoí ésa kwaai keiyái kesuwainíné sisaná kesuwairé sésa sáwí'a úmae nááówasa aarai miráumai keiyái sáwí'a úmae kwénaesa

¹⁰ umóyámbá ombá túran-anda ésa uwo'aó'-nómbá nésa uwo'aó'á ésa simái túwí'a sáwí'a umátinkesa kwétinkamesa umóyámbá ésa mirámó kwéon-kwaasi Áánútu kárákwiraipa'a íma kónááowe.

¹¹ keinárawapinkemba évakarawai mirámó uráan-kwaasiraani'a kwéombanivo kentáásí Áánútun-amanko Ísóigo Ísu Káráisitina asirayándéí misáwí-yántáá'á maitiyuwéna Áánútunde-i'a umátinkena kwenaúranka'a arupí umátínkaraiye.

túwawaa'nei Ísóigona mayái mayánááon-kwasai.

¹² keinárawapinkemba évakarawai sé'a amáparitaamo kwéundaya kanaán-iyé kwésevo kemá sé'a évakari'o kwéomba íma kawé'á kwéumatinkaiye sé'a moórá-aimba amápari'o kwéunda kanaán-ivo évakari'o kwéunda miwá kembá tátoranintave'a a'áo kwésune.

¹³ toónkó tirumpimbó kumíníntavena isaná tirunkó toómbó náníntavena kwáyáimba póna Áánútu minkáé-tántáá'á ánásasuwaniye. mirá ínivo túwawaatavesa imáyáa ombá maarán-iyé. túwawaa'nei aarai-úmóyámbá ónááomba ímanivo mintúwáwáá'néí Ísóigona mayái mayánááowe. mirámó ónááontavena Ísóigo túwawaaka'a kwétuwa'naa-iyé.

¹⁴ Áánútu Ísóigomba pukáimpinkemba usásinankaraintemba kwená asirayándéí kentáá súwawaa'a usásisinkanintaawe.

¹⁵ kentúwawaa'a Káráisiti aiyayaankaambo kwéimba pó'a eénánká'ó kwénaaínda-ininkowe íma maé'a mimbórá-túmá aú'mái máéro.

¹⁶ moóráwai eénánká'ó kwénaaínda-ininkoe máyáimba mimbórá-túmá aú'mái máyááiyé. mindáyavena naaóv'á Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna minkáé'nárai mimbórá-túmá ma'mái máyááiyé agaimaréna siráiyé.

17 áńivo Ísóigoe tarúmai máyáiwai kwenamankó kwesé máyáísana mimbórái'a umái máyáiyie.

18 aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné kwéomba tínaaemba umáméro. ó'on-o'on-tantaa'o sáwí'o kwéomba túgo íma sáwí'a kwéivo aarai-úmóyámbó kwéomba túgo sáwí'a kwéiyie.

19 Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kentirumpimbá kumbáyáimba póna kentúma Áánútun-amankona naambá kwáyáimba á'a ísaraawe. kentúma Áánútundeima isa'á kesúma kendéiyáámá póta sirááímo kwétaini'a úwoi ónaumne íma seró.

20 Ísu Káráísiti keinárawatavaiye sénamo pukáimba mimbéyámbá keinárawa'a kwendéímán-ovo marapá'ó máyáamba Áánútu áwí'a anómba úmae iyóro.

7

aaraimó kwémayaan-kwasai.

1 évakar-aimbo agaimáímo sísa-uraan-aintave'a simátimune. awá-kwáásí aaraí íma maésa úwoimo ménaaomba mindá kawé'án-iyie.

2 áńivo keinárawa'a úwoi kwaásivimbo máyáawai aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné anómba kwéompimba máyáantave'a umóyámbá únavo sé'o aaraí mayáiyasa kwaai mayáiyasamo ónááomba mindá kawé'án-iyie.

3 kwaaiígó kwenáúma íma aambá aunínívo mindá awainínkóndéímá isaná awainínkó kwenáúma íma aambá aunínívo awaikóndéímá isaná miráumai kwenáwa'na-awa'naa umái méyaaoyie.

4 awainínkó kwenáúma íma kárákwiyisana awaikó kwégarakwisana awaikó kwenáúma awainínkó kwégarakwiyyie.

5 íma aambá aunésarai áńivo kanaán-iyie sésarai Áánútuntavesarai imáyáa ésarai námúnaa símae iyóyááoyantavesarai sáwíyan-kanaa agándayaaoyie. minkánaá ánásainasarai mimbórávimbá koyauwé'mái méyaaoyie. íma kanaán-umai kentúra'a kárákwirewana ayáátááka'a nénka'a méyana kawé'ó umáímo méyan-asirayamba ánásainana Sáátáánigo sáwí'a ígwáe séna tavisivó sé'a simátimundantemba mirán-oro.

6 mináíntávé'a íma asiramái simátimé'a sé'a mirán-oro sé'a mirán-áíntávé'o sísa omba simátimé'a sé'a mirámó ónááomba kawé'án-iyie kwésune.

7 kemó aaraimó ímo makáundantemba amáparawai mirámó ónááomba siráái kwétaiye. áńivo ímo mirámó ónááomba Áánútu mirám-baaran-tantaakona asirayámbá kwétimiye.

⁸ simátíménda awá-kwáásíyé ketor-íniné ísáaro. kemó máyaundantemba mirámó ónááomba kawé'an-íye.

⁹ ánivo ímo kanaán-umaimo kentúra'o kárákwiye'o é'a aaraí mayáiyasa kwaai mayáiyasa ónááowe. aaraí mayáiyasa kwaai mayáiyasa ónááomba mindá íma sáwí'an-ivo úwoimo mésamo aaraí mayánáe-imayaamo anómba únavo sé'a aaraí mayáiyasa kwaai mayáiyasa ónááomba kanaán-íye.

¹⁰ aaraí máyáísana kwaai máyáísana kwéowai simátíme'a sé'a íma kesí imáyáavinkemban-ivo Ísóigona imáyáavinkemba kwésimatimune. aaraigó awaikómbá íma auwéna kówíno.

¹¹ ánivo awaikómbó auwénamo éna ó'omba íma kwaai mayáino. ímo mirámó énamo éna koyauweréna awaikónópa'a tíno. kwaai íma kentuwainímbá'a tí'mátuwaaro.

¹² moóra-aimba simátíménda Ísóigo simátimiyo íma siráivo kemá kwésimatimune. keákwákómó ékai awaikó Áánútun-aaiyavena áraire siráísana awainínkó íma áraire kwésin-ininko awaikóntávéna esé méyae sínanamo éna íma ai'mátuwaano.

¹³ ánivo awainínkó Áánútun-aaiyavena áraire siráísana awaikó íma áraire kwésiwai awainínkóntávéna esé méyae sínanamo éna íma ai'mátuwaano.

¹⁴ kwaai Áánútun-aaiyavena íma áraire kwésiwai awainínkó Áánútun-aaiyavena áraire siráin-ininkoe tágárotamai máyáintavena Áánútu séna awaikómá isaná póna kanaán-íye kwésiye. aaraí Áánútun-aaiyavena íma áraire kwésin-ininko awaikó Áánútun-aaiyavena áraire siráiwaiye tágárotamai máyáintavena Áánútu séna awainínkómá isaná póna kanaán-íye kwésiye. ímo mirámó kwéinkakai miwítí iyámpói Áánútuna kwaásiti iyámpóiraamba íma osinó. ánivo miwíyávéna Áánútu séna kesí kwaásiti iyámpóiraamban-owe séna kanaán-íye kwésiye.

¹⁵ keákwákómó ombá awaikó Áánútun-aaiyavena áraire siráísana awainínkó íma mirá kwésisana awainínkó áraire siráísana awaikó íma mirá séna auwé'a kónáe sésa mirá ónááomba kanaán-umai kóyáwé ónááowe. Áánútun-aaiyavesa áraire sewái owasá íma áraire sewáíye íma tarúmai máyáamba pósa kóyáwé ónááomba kanaán-íye. Áánútu paru umái ménaaontavena tááyaraimba pósa auwé'a kónáe sésamo ésa kanaán-íye.

¹⁶ aaraí ísáaro. enawaikómbá áwa'naa inanawá Áánútun-aaiyavena áraire síní. íya áraire síníyo. mináimbá íma ísaraawe. ánivo kwaai ísáaro. enawainínkómbá áwa'naa

inanawá Áánútun-aaiyavena áraire síní. íya áraire síníyo. íma ísaraawe. mindáyave'a íma ááéma tuwé'a kóyáwé oro.

Áánútu kwená kwaási-i'o umátínkarainka'o máénten-umai miráumai máéro siráin-kwasai.

17 Ísóigo amápa-kwaasi tínkámae kuráimba kwená kwaási-i'o umátínkarainka'o máénten-umai miráumai máéro. Áánútuna kwaási naaó'-nao'a máyáan-kwaasi mináímbá kwésimatimune.

18 Áánútumo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'o mé'o Yútaa-kwaasi kentúmo kárámaimo araa'énamo owasamó ó'onkaa-kwaasi kentúmo ímo kárámaimo araa'énamo owasamó kwéomba mindá kanaán-ivo úwoi mirá kwée'a ó'on-kwaasi-i'a ónáe íma sé'a máéro.

19 túmo kárámaimo araa'énamo owasá ímo túmo kárámaimo araa'énamo owasamó kwéomba íma anón-tantaa'an-ivo Áánútun-aaimo kwétaagwiyavesamo máyáamba anón-tantaa'an-iyé.

20 Áánútumo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'a máénten-umai miráumai máéro.

21 Áánútumo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'a keinárawa'a meéyámbakaawaiti mayáímó mairáawaimo ombá íma anón-imayaa ombánivo mimbáyáímó tuwánááon-ambo kwáyaina'o é'a tuwánááowe.

22 Ísóigomo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'a keinárawa'a meéyámbakaawaiti mayáímó mairáawaimo é'a Ísóigo sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátínkaraiwaiman-owe. ánivo Ísóigomo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'a úwoimo máyáawaimo é'a Ísu Káráisiti meéyámbakaisa'a kwená mayáí-kwáásín-owe.

23 Ísu Káráisiti pukáimba keinárawatavena mimbéyámbá uráisa'a kwená kwaási-i'a uráamba pó'a kentí imáyáa tátóranae síya'o é'a a'áo sero.

24 Áánútumo kwená kwaási-i'o umátínkarainka'a máénten-umai Áánútuwe tarúmai máéro.

awá-kwáásítí kwaasái.

25 awá-kwáásíyávéna Ísóigo íma asirayán-áímbá simásímakaisa'a kesí imáyáavinkemba kwésune. Ísóigo arumbá umásínkáintave'a súnda-aimba pó'a kawer-áíné sénááowa'a simátimune.

26 umbai-yántáá'á kwáyáintave'a imáyáa é'a kwésumpo máyáantemba miráumai máéro. mirámó iyamba kawé'án-iyé.

27 aaraí makáawai ti'mátuwanae íma síyasa aaraí íma makáawai aaraí mayánáe íma seró.

28 ánvivo aaraimó mayánááombo é'a íma sáwí'a ónááowe. in-aamarúmó kwaaimó mayánááombo é'a íma sáwí'a ónááowe. aaraí mayáiyasa kwaai mayáiyasa ónááomba marapá'ó ménaaomba umbai-yántáá'á kwénimba mindá imáyáa é'a mirán-ovo sé'a aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááomba kawé'án-iyé kwésune.

29 kesí kwaásiyono ísáaro. Áánútumo siráin-kanaa sáwíyanka'a ánásanimba pósa aaraimó makáawai miwítí umbai-yántáátávésa íma anón-imayaa ésa aaraimó ímo makáawaimo mésamo Áánútuna mayáiyávésamo imáyáamo ésamo máéntemba miráumai máéro.

30 tirunkómó umbaimó kwétaiwai mindáyavaiye su'mai íma imáyáa ésa tirunkómó ímo umbaimó kwétaiwai mésamo Áánútuna mayáiyávésamo imáyáamo ésamo máéntemba miráumai máéro. tirunkómó aamoimó kwéiwai mindáyavaiye su'mai íma imáyáa ésa tirunkómó ímo aamoimó kwétaiwai mésamo Áánútuna mayáiyávésamo imáyáamo ésamo máéntemba miráumai máéro. óisambo kwémeyanowai mindáyavaiye su'mai íma imáyáa ésa óisambo ímo kwémeyanowai mésamo Áánútuna mayáiyávésamo imáyáamo ésamo máéntemba miráumai máéro.

31 marapá-tántáá'ó kwémeyanowai mindáyavaiye su'mai íma imáyáa ésa mirám-báyáimó ímo kwémayaawai mésamo Áánútuna mayáiyávésamo imáyáamo ésamo máéntemba miráumai máéro. marapá'ó máyáan-kwaasimo kwémayaambayai ánásanimba pó'a sún-da-aimba marapá'ó kwáyáin-tantaatavena íma aiva-tántáá'án-iyé seró.

32 marapá-tántáátáv'é'o ímo anón-imayaamo ombá siráái kwétaiye. awá-kwáási Ísóigona mayáiyávésa imáyáa ésa Ísóigomo aamoimó kwéini'a kwéovo

33 aaraigwáráwái marapá-tántáátávésa imáyáa ésa tuwainímbáá'o aamoimó kwéom-bayai kwémayaawana

34 kaer-ímáyááó kwétavisiye. ímo kwaaimó mairáan-inaamaru-inine Ísóigona mayáiyávésa imáyáa ésa sésa súwawaare imáyáawe Ísóigomba aménáe kwésevo kwaai gwárá-ínímbá marapá-tántáátávésa imáyáa ésa tuwai'máá'a aamoí ígwáe sésa mirám-báyái kwémayaawe.

35 aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa oró-áimbá íma kwésumpo túwa'naa ónaunda-aimba kwésimatime'a kawé'á umái ménaaontave'a mináimbá kwésimatime'a Ísóigontave'a imáyáa é'a kwená mayáiyé su'mai mayánááontave'a mináimbá kwésimatimune.

³⁶ moóráwaimo inaamarúmó siváúmakenamo ménamo naaémbo kwentávénamo mayánae-imayaa anómba énamo sénamo íma kawe'á umái máyaunda pó'a mayánaemo síndamo amápa-tantaa'o kanaamó ínanamo éna úwoi mayániye. mayáíndamo éna kanaán-iyé.

³⁷ moóráwaimo inaamarúmó siváúmakenamo kwená imáyáamo asiramáímo énamo kwenáúra'o kárákwiyenamo sénamo íma mayánaumpo úwoi méniye sínanamo amápa-tantaa'o kanaamó ínanamo éna mirámó énamo ímo mayánimba kawe'án-iyé.

³⁸ miráumai moóráwaimo inaamarúmó siváúmakaíndawaimo mayánimba kawe'án-ivo moóráwaimo inaamarúmó siváúmakaíndawaimo ímo mayánimba ávááraumai kawe'án-iyé.

³⁹ áamáánko séna keákkwákómó ésarai awaikó máyáíndara'a tarúmai méyana awaikó puwínana kwaaiyávénamo ankáínana Ísóigona kwaásigokare su'mai maíno.

⁴⁰ ánivo imáyáa é'a ímo kwaaimó maénamo úwoimo ménimba arunkó kawe'á kwéinana méniye. Áánútun-amanko mináíntávéna mimbórá-áímbá kwésiye-imayaa kwéune.

8

póimo tuvú'mái kampar-ísóígómbá ámén-kwasai.

¹ agaimái sísa e'a sé'a póimo kwétuvu'nesamo évakar-ama'o kárámaimo kwaántái-taareira'o marésamo évaka'o máákétira'o kwémaraamba minámá'á meeyámba'maimo nánaundaya kanaawá'iyó-aimbo sísa e'o sen-áímbá simátíménda ísáaro. mirám-baarawaina ááimba awánasaraundaya póta miráyá ónáe-aimba ááéma íma seró. mirámó kwéombo é'a kentúma maé kwéiyovo kwaásimo tirumbó tímémbo kwétuwa'naa-omba mindá kawe'án-iyé.

² évakarawaimo moórá-yantaatavesa imáyáa ésa sésa á'a awánasaraumnemo kwésiyawai íma kanaán-umai awánasaraavo

³ Áánútumbo tirumbó áméwanamo ímbá Áánútu miwí tuwánasaraíye.

⁴ mináímbá imáyáa é'a ké'naan-aimba póimo kwétuvu'nesamo évakar-ama'o kárámaimo kwaántái-taareira'o marésamo évaka'o máákétira'o kwémaraamba minámá'á meeyámba'maimo nánááon-aimbo sendá ísáaro. kwaántá-kwaasi íma asirayánkwará-kwáásín-ovo mimbóráwái asirayánkwaráwái Áánútuma iyé-áíntá ísaraumne.

⁵ kwíyómpare maraparé sáwíva-tantaa'a kwáyáísasa évakarawai sésa kentáási asirayánkwaráwái ména kenká'a

kárákwiraiye sewaná mirámó kwéšen-tantaa'a sáwíva'a kwáyáivo

⁶ kesáá mimbóráwáintávéta séta kentáásí Áánútu éna kentáásivowama iyéyá kwésune. amápa-tantaa'a úmakaimba póta kwenáwí'a mósá maréta kwená kwaási-i'a úndayaveta máyaumne. mimbórá-Ísóígómá máyáimba Ísu Káráisitima póna Áánútumo siráintemba amápa-tantaa'a uráimba kwená asirayánkátá máyaumne. miráumai kwaántá-kwaasi íma asirayánkwárá-kwáásí owé-áimbá ísaraumne.

⁷ mináintá ísaraumpo amáparawai íma ísaraawe. évakarawai póí tuvú'mái kwénesa kwaántá-kwaasiyavesa imáyáa ésa tímémaembanivo Áánútunopa'o tiráanka'a ááéraan-imayaa ésa kwaántá-kwaasi tímém-poiman-iye sésa mimpóí kwénaamba tirumpin-ímáyááómó sáwí'a kwéowemo kwésini'a kwéesa sésa mimpóímá ímo naaráámbá kwénaumne kwésewe.

⁸ mintómbó ímo néta nétaamo kwéundaya Áánútu íma imáyáa éna náúndayavenaya aamoí umásinkenaya ímo náúndayavenaya aamoí umásinkenaya íma mirá kwéiye.

⁹ kwaántá-kwaasi tímém-poimo né'o ímo né'o kwéomba mindá kanaán-ivo Áánútuntavesamo ímo asiramáímo máyáawai tuwánésa keinárawa'o ontembá mirá ésa miwí tirumpin-ímáyááómó sáwí'a kwéowemo kwésini'a mirá ovó sé'a kárákwiyoro.

¹⁰ keinárawa'a sé'a kwaántá-kwaasi íma asirayánkwáráwái ombá pó'a tímém-poimo úwoimo kwénaunda kanaán-iye sen-kwáásí kwaántá-kwaasiti mono'-náúmpá'ó toómbó kwénaambo ésa Áánútuntavesamo ímo asiramáímo kwéowai tuwánésa sésa keséya mintómbá nánaumnemo kwéesesamo kwénaamba tirumpinkén-ímáyááómó sáwí'a kwéowemo kwésini'a kwéowe.

¹¹ miráumai mintómbá kwénaunda kanaán-iye kwéseмба mindá Áánútuntavesamo ímo asiramáímo máyáawai sáwí'a umátínkáawe. Ísu Káráisiti miwíyáváiyé séna pukáiwai kentívá'awaawi sáwí'a umátínkáawasa sáwí-amba kwégwaraawe.

¹² kentívá'awaawi sáwí'a umátinke'a miwímó ímo asiramáímo máyáan-imayaa sáwí'a umátínkáamba Káráisitimba sáwí'a kwéumankaawe.

¹³ kemá Póro sé'a kwaántá-kwaasi tímém-poimo naanasá kesívarawaisai suwánésa sáwí-amba kwáráavo sé'o ama'ó ímo naanasá suwánésa misáwí-ámbá íma kwaránááowe.

9

Póro aantá-kwaasiti mayái kwémaena meéyámbá íma

mairáin-kwasai.

1 kwaási kembá íma kwétatoraavo Áánútu kesáái simátiminkwae séna aantá-kwaasi-i'a umásinkaraiwaima é'a súrandai kentáásí Ísóigo Ísumba awáné'a kwená mayái keinárawapimba komayááwánda suwáné'a Áánútun-aaiyave'a áraire siráamba mindá kesí mayáígón-áuma paáruraiye.

2 évakarawai kentávésa sésa íma Ísóigona aantá-kwaasiman-ivo úwoi-kwaasiman-iyé kwésewa'a keinárawa'a íma kanaán-umai mirán-áímbá kwésewe. Ísóigo si'mákowa'a keinárawa'a kwenáái kosimátimewana'a áraire siráamba pó'a mindáyave'a imáyáa é'a kentávé'a sé'a árai'a Ísóigona aantá-kwaasiman-iyé seró.

3 évakarawai keinárawapinkemba kentávé'a sé'a Ísóigon-ai simátiminkwae séna íma ai'mákaiwaiman-iyé kwésemba maarán-áímbá anondá simátimune.

4 áséi-kwasai kosimátimewandara'a toómbó ímo meéyámbare'o úwoimo naráundarakai kanaán-uráisino.

5 Ísóigona aantá-kwaasiye Ísóigo ává'awaawiye Pítaawe tuwainímbá'o tí'maesamo áséi-kwasaimo kosimátíma'mae kwénaaontemba kemó kesuwainímbó áí'mae'o áséi-kwasaimo kosimátíme'o kentí toómbó úwoimo naráundarakai kanaán-uráisino.

6 évakarawai áséi-kwasai kosimátíma'kaamba toómbó meéyámba'mai nánááontavesa íma mayái kwémayowa'a úwoi toómbá tímúwasa naráavo Páánápásinte kenkáiyavaiye su'mai imáyáa é'a sé'a toómbó náyááoiyantavesarai mayái kwémaesarai óntamba mairésarai toómbá kwémandaiye-imayaa kwéomba mindá sáwí-imayaa kwéowe.

7 maarán-áímbá imáyáa oro. i-kwáásí miwítí mayáírakém-béyámbá toómbá kwénaawe. kígauomo kwéowai minkígáúvákén-tómbá kwénaawe. póimo maráawai mimpóimá tuvú'mái úwoi kwénaawe. miráumai mayáímó kwémayaawai meéyámbá kwémaraawe.

8 mináímbá kwaásiti imáyáavinken-aimba kwésimatimumpo Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba mirán-áímbá kwáyáimba simátíménda ísáaro.

9 Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba agaimaréna séna

kwaásiti toómbá úwítí-aramba ásima piyíndayavena puru-makankó aísamai tamái mapándáapa umái ásima pitúwáínka'a purumakankóná óika'a íma asááésa túwéwana úwoi ména évaka'a náníye

siráimba mimbáyáígóná meeyámbá póna mintómbá évaka'a úwoi náníye. Áánútu íma purumakantáváyíe su'maiyavena mináimbá agayaaó siráivo

10 kentááyavenagwara'a mináimbá siráiyie. kígauomo kwéowai mimpínkén-tómbá nánaumne-imayaa kwéesa kwémaraawe. námáimo kwéowai minkígáúvákén-tómbá nánaumne-imayaa kwéesa kwéowe.

11 miráumai keinárawapimba Áánútun-aii kosimátímakaundaya pó'a toóné évaka-tantaaremo úwoimo siménaaonta kawé'án-iyie.

12 kentáásínaaemba évakarawai keinárawapimba Áánútuna mayái kogwémaesa sésa toómbá síméro suwa'á úwoi tímúwasa naráawe. miwímó toóné évaka-tantaare úwoimo mairáantemba kesáágwará'ó úwoimo máyáandaya kanaániye. kentópakemba toóné évaka-tantaare mayánaunda-amba kwáyáimbanivo kemó simíyan-tomba siyáán-umai máyáanata Ísu Káráisitín-aii íma ísáavo séta kesí mayáírákémbá toómbá meeyámba'mai néta anómbayai kwémaeta íma ivátuweta mimbáyáírákémbá toómbá meeyámba'mai naráumne.

13 maarán-áíntávé'a imáyáa oro. Yérúsaremu-naopa'a anóm-bono'-naumpa'a mayái kwémayaawai mindáúmpákén-tómbá úwoi kwénaawasa óntan-taareira'a Áánútuntavesa pói tuvú'mái kwéagayaawai mimpínkén-tómbá úwoi kwénaan-aimba ísaraawe.

14 miráumai Ísóigo Ísu asiramái séna áséi-kwasai kosimátimiyawaitopakemba toómbá úwoi tímíyasa nánááowe siráiyie.

15 keinárawapimba komé'a Ísu Káráisitína áséi-kwasai kosimátimewandara'a kentópakemba toóné évaka-tantaare mayánaunda-amba kwáyombanivo íma maéta toómbá síméro íma siré'a ívékwara'a simígwáe sé'a íma maanáúvái kwéagayaumne. ávááraumaimo sááimo sinkáína'o puwónáe sé'o é'a toómbá síméro íma sénaumne. miráumai kesí mayáírákén-tómbó kwénaandayave'o é'a íma aambá áúsinkaaro.

16 Áánútu asiramái simásímakaisa'a áséi-kwasai kwésimatime'a mináséi-kwásáimó ímo kwésimatimekai kesópa'a umbai-yántáá'á paárisino. mindáyave'a mináséi-kwásái kwésimatimundayave'a íma kesúma maé kwéiyune.

17 kesí imáyáavinkembo áséi-kwasaimo kwésimatimekai meeyámbá mayánae súšina. íma mirá é'a Áánútu simásímakaintave'a kwésimatimune.

18 mindá árair-aimba póna kesí meeyámbá maarám-béyámbán-iyie. áséi-kwasai kwésimatimunda toómbó

úwoimo kwémayaundarakai kanaán-isinó. toómbá íma úwoi mairáunda pósa íma maarán-áimbá sénááowe. áséi-kwasai ísaraundarata toóntá ámakaumne íma seró.

áséi-kwasaimo úwoimo kwésimatime'o aamoimó kwéunda mindá kesí meéyámbán-iyé. áséi-kwasaimo úwoimo kwésimatime'o aamoimó kwéunda mindá kesí meéyámbán-iyé.

¹⁹ keinárawa'a kembá íma táto'makaawa'a kemó siráanteni'a kwée'a toóné évaka-tantaare mayánaunda-amba kwáyáimbanivo íma maéta mirán-tántáá'ó mairáundarakai esimái-kwaasi Áánútunopa'a tiráasino. íma mairáundayave'a sáwívarawai túwa'naa únasa Áánútunopa'a kwétewe.

²⁰ Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sénááontave'a Yútaa-kwaasivinkemba mé'a miwímó ontem-báyái kwémayaunana Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko íma kembá tátokaivo minámáánkómó tátokain-kwaasivimba mé'a miwímó ontembá miráumai mé'a Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sénááontave'a miráumai máyaaumne.

²¹ Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sénááontave'a ó'onkaa-kwaasi Áánútuna amáámbo ímo ísaraan-kwaasivimba mé'a miwímó ontem-báyái kwémae'a Áánútuna amáámba Ísu Káráisiti siráin-amaamba íma araisé'a úwoi kwétaagwiyavune.

²² évaka-tontave'o náúnavo kwésen-kwaasi túwa'naa únasa Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sénááontave'a mirán-tómbá íma né'a máyaaumne. évakarawai Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire síyana Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkanintave'a mirám-baaran-kwaasivimba mé'a miwímó ontembá kwéune.

²³ áséi-kwasai kóyáwé ínana Áánútu kawé'á umátinkena kenkwará'á mirá umásinkanintave'a mirá kwéune.

²⁴ maarán-áimbá imáyáa oro. amáparawai isaaisésa kwégowana moórawai kóyaaitena meéyámbá kogwémaena aamoí uráiyé sen-áimbá kwéisaawe. miráumai Áánútumo aamoí umátinkanintave'a imáyáa é'a Áánútuna aampa'á miráumai koró.

²⁵ kesúma asiraínkwáe sésa isaaisésa kwénaaomba tiyáántán-kwimai kwégwesa miwí túra'a kwégarakwiyesa ánásanim-beyambo mayánááontavesa mirá kwéovo kwaikwai'a íním-beyamba mayánaundayaveta Áánútuna aampatá kwégune.

²⁶ miráumai íma úwoi kwégumpo ayááivá'á kwáyáim-beyantave'a imáyáa é'a Áánútuna aampa'á kwégune.

²⁷ kesúra'o sirááímo kwétaini'a ímanivo Áánútumbo arááímo kwétaini'a umái kwaráúundayave'a kesúra'a

kárákwire'a áséi-kwasai kwésimatimunana naaémba Áánútu íma aamoí umásínkáivo sé'a kesúra'a kwégarakwiyune.

10

kwaántá-kwaasiti imáyáa íma mósá máráaro siráin-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. maarán-áimbá imáyáa oro. naaóvá'á Yútaa-kwaasiya síkwá'náya Ísípi-marava'a ándávakemba Áánútu ayútinkowasa miwí túra'a íma kárákwiyesa sáwí'a uráamba imáyáa oro. Áánútu ayútinkowasa Ísípi-marava'a tuwésa kwéguwana aambá agaráátinkena ainámbá amáparawai túrampa'a makówasa mináínánkó kún-ayampa'a kwéguwana Áánútu anón-domba tuwínkaa'a úmarowasa amáparawai mimpímbá kóaatasa kavóná-marava'a kwégwesa

² miwítí anóndako Mósesiye tarúmai máyówana Mósesi mináínámbá kwa'maéna kwéguwasa kentáá síkwá'náma mirá kwéuwana Áánútu nombá tuwínkaa'a úmarowana mimpímbá Mósesi kóaatowasa miwígwará'á mimpímbá kóaatasa

³⁻⁴ noné toóné íma kwáyopa'a kwéguwana Áánútu toóné noné timúwasa amáparawai kwénowana Áánútu óntan-ayau tinkówana minóntámpínkémbá nombá kumúwasa kwénesa kwénaauwana minóntámbá miwítí egwaa'á kwáyowasa naráawe. minóntántávéta séta Ísu Káráisitiman-iyé kwésune.

⁵ kavóná-marava'a kweéme kweémesa Áánútun-aaimo kwárááraamba sáwívarawai íma kwarésa sáwí'a uwaná mindáyavena Áánútu íma aamoí umátinkena kavóná-marava'a tínkámaena kwénaauwasa pukáawe.

⁶ sáwí-imayaawe su'mai ésa sáwí'o kwéuntavesa aamoí uráavo kesáá miráyá únavo séta miwímó uráantaveta imáyáa éta kentáásúra'a kárákwiyono.

⁷ miwívínkémbá évakarawai kampar-ísóígómbá úmakesa kwená imáyáa mósá makáavo kesáá íma mirá ónáisaiye. mináíntávéna Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna kwaási mara'á mésa toóné noné násuwesa usásinesa tiraimá makáawe.

kampar-ísóígóntávésa imáyáa ésa mirá uráawe agaimaréna siráiyé.

⁸ miwívínkémbá évakarawai aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné uráavo kesáá íma mirá ónáisaiye. mirá untavéna mimbórá-kánáávímbá Áánútu sáwíva-kwaasi 23,000 kwaasi tínkamuwasa pukáawe.

⁹ miwívínkémbá évakarawai Ísóigomba masínkáánkái sésa Áánútu kentáará'á íma kawé'á umái kwégarakwiye kampa'á sésa sáwí'a uráavo kesáá íya mirá ónáisaiye. mirá untavéna Áánútu iraankavayaantómbá ti'marówasa vovasá pukáawe.

¹⁰ miwívínkémbá évakarawai Áánútumba í'ái ánkaraavo kesáá íma mirá síyataao. mirá untavéna Áánútumo kwíyómpakembo ai'marówai tínkamuwasa pukáawe.

¹¹ miwívimbá mirán-tántáá'á paárúwana Áánútun-aii aúváivimba agaimakáimba kesáá ánásanin-kanaavinta máyaundawaiya mináimbá kwéseta imáyáa éta íma miráyá éta kárakwiyono.

¹² miráumai kesáv'e a sé'a asiramái máyaundawaiya úne kwésewai moórá-yantaako tavisína'a sáwí'a únavo sé'a kárakwiyoro.

¹³ sáwí'o ónááon-umbai-yantaa'o kentópa'a tiráimba mindá amápa-kwaasitopa'a tiráiyé. Áánútu tiráváyáiwaima séna sáwí-asirayan-tantaako kentópa'a téna tavisína'a sáwí'a ovó séna mirán-tántáá'ó tuwánááon-amba amáá-ontama agaráátinkaina'a kanaán-umai asiramái mé'a íma sáwí'a ónááowe.

¹⁴ kesí kwaásiyono. Yútaa-kwaasiya síkwá'náma uráantemba mirá únavo sé'a kampar-ásiráyánkwáráwáítí imáyáamo mósá kwémaraamba tínaaemba umáméro.

¹⁵ kawer-ímáyáámó kwéon-kwaasi owa'á asiramái simátimé'a sé'a simátimunda-aimba kawé'á umái imáyáa oro.

¹⁶ Ísu Káráisitimo kentááyáváyé sénamo kwená naaemó kumúwanamo pukáintaveta imáyáa éta aráá-tomba kwénaundaya ándá-aran-domba Áánútumpa'a súwi séta mindómbá kwénaundaya maará séta Ísu Káráisitina naaenéiyá tarúmaiya máyaumne. minaráá-tómbá topámbaiya kwénaundaya maará séta Ísu Káráisiti áúneiya tarúmaiya máyaundaya

¹⁷ minaráá-tómbá mimbórá-tómbá kwáyáísata mimpínkéntáámó amáparawaiya kwénaundayaveta mimbórá-kwáásí-í'a umáíya méta sáwívarawaiya úndanivo mimbórá-kwáásí-í'a umáíya kwémaumne.

¹⁸ Ísareri-andarakewai Yútaa-kwaasimo kwéomba imáyáa oro. Áánútuntavesa imáyáa ésa óntan-taareira'a pói tuvú'mái agaimái kwéamesamo kwéomba Áánútuwe tarúmai máyáawe.

¹⁹⁻²⁰ sún-da-ainkona ááimba simátiménda ísáaro. kwaántá-kwaasimo toómbó tímémba kwaántá-kwaasi kwétuwa'naa-ontavaiya kwétimé. ímaniye. kwaántá-kwaasima

kwétimen-tomba anón-tantaara'iyo. ímanivo úwoisan-tomban-iyé. sùnda-ainkona ááimba maarán-áimbán-iyé. póimo kwétuvu'nesamo évakar-ama'o kwaántá-kwaasimo kwétimesamo máyáamba íma Áánútumba kwéamesa máyáawe. kwaántá-kwaasimo tímé'o miwísémo tarúmáimo máyáamba miráumai íma máéroyavena siráái kwétaiye.

²¹ Ísóigoe tarúmá maésa kwaántá-kwaasiye tarúmá maésa kwéomba íma kanaán-umai kwémaewe. Ísóigontave'a imáyáa é'a ándá-aran-done toóné kwénaavo kwaántá-kwaasiyave'o imáyáamo ésamo kwétimesamo mintómbó kwénaapa'a íma komé'a naaró.

²² mirámó é'o sé'o Ísóigo íma aivaráwáímán-iyé síyanamo éna áwáá'a tiyíniye. Ísóigona asirayánkó kentáásí asirayámbá usáyaaitaraivo íma mirán-oro.

²³ keinárawapinkemba évakarawai sé'a amáparitaamo kwéundaya kanaán-iyé kwésevo kemá Póro sé'a évakari'o kwéomba íma kawé'á kwéumatinkaisana évakari'o kwéomba íma kwétuwa'naa-iyé kwésune.

²⁴ miráumai kesávé'o túwa'naa ónááom-bayaiye su'mai íma maé'a ó'owigwara'o túwa'naa ónááom-bayaigwara'a máyáaro.

²⁵⁻²⁶ maarán-áimbá imáyáa oro. naaóvá'á Áánútun-aii aúváívimba agaimaréna séna

marawé minká'ó kwáyáin-tantaare

amápa'a Ísóigondeiman-iyé

agaimaréna siráimba Áánútu kentááyávéna imáyáa éna makáimba pó'a máákétirakemba pói-ama'a úwoi meéyán-ure'a íma anón-imayaa é'a sé'a sáwíra'u. kawerá'únó íma kwése'a úwoi naaró.

²⁷ moóráwaimo Áánútun-aaiyavenamo ímo árairemo siráindawai tááyena séna kesí naaúmpa'a toómbá naarómó sína'o owémó sé'o é'a komé'a íma áísaa e'a náávaken-tona'iyo íma sé'a úwoi kwéne'a sáwíra'u. kawerá'únó íma sé'a úwoi naaró.

²⁸⁻²⁹ ánivo moóráwaimo sénamo kwaántá-kwaasi tímakaan-tomba iyémó sínímbo é'a kanaámpó úwoi nánaumne-imayaa kwéombanivo mináimbó sin-kwáásígó imáyáa éna séna Ísu Káráisitina kwaási kwaántá-kwaasimo póimo tímémbo kanaán-iyé kwésivo íma naaró.

keinárawapinkemba évakarawai sé'a kwaántá-kwaasimo tímén-tombo náundaya mindá kanaán-iyé. ánivo moóráwaimo kwesávénamo sénamo kwaántá-kwaasimo tímén-tomba náúnavo kwésiwai kwemá kentááyávéna naavó íma sisinó.

³⁰ toóntávéta Áánútumpa'a súwi kwéseta kwénaunanaya moórawai séna íma naaró ímo seráámbá kwésiye keinárawa'a sentávé'a

³¹ kemá Póro sé'a Áánútu áwí'a mósá márám-bayaiye su'mai maé'a toóné noné kwéne'a mayáímó kwémayaamba Áánútuntave'a imáyáa é'a kwenáwí'a mósá máráaro.

³² Yútaa-kwaasiyavaiye ó'onkaa-kwaasiyavaiye Áánútuna kwaasiyavaiye imáyáa é'a kawé'á oro. tuwánésa sáwí-amba kwáráavo sé'a kárákwiyoro kwésune.

³³ imáyáa é'a sé'a suwánésa aamoí umásinkaigwae sé'a máyaumne. kesáváiyé su'mai kawé'ó íi-máyái íma kwémayaumpo amáparawaigwara'o kawé'ó umátínkáim-bayai kwémayaunda póna Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba tiráínasa kawé'á umái ménaaom-bayai kwémayaumne.

11

¹ Ísu Káráisitimo uráintemba mirá kwéumpo kemó úndantemba keinárawa'a mirán-oro.

Áánútuntavai imáyáa ésa torupamáí máyómba aarai ti'nónká'á káátaraan-kwasai.

² kentávé'a imáyáa úmae iyé'a simásímakain-aimbo simátímakaunda-aimba kwétaagwiyavontave'a aamoí kwéumatinkaumne.

³ simátíménda ísáaro. Káráísiti amáparawaira'a kárákwiyisasa kwaaimó ombá tuwainímbááka'a kárákwiyowana Áánútu Káráisitinka'a kárákwiraiye.

⁴ miráumai Áánútuntavesa imáyáa ésa torupamáí máyáamba kwaaimá námúnaa kwésesa Áánútun-aii kwésimatimemba ti'nónká'ó kánumo'o káátaresamo ésa Káráísiti áwí'a sáwí'a ónááowe.

⁵ torupamáí máyáamba aaraimá námúnaa kwésesa Áánútun-aii kwésimatimemba ti'nónká'ó ímo káátaresamo ésa tuwai'máá túwí'a sáwí'a ónááowo aarai ti'nónká'á káátaraamba tuwánésa tuwai'máá'a kárákwiraawe kwéseмба mindáyavesa ti'nónká'ó ímo káátaresamo ésa tuwai'máá túwí'a sáwí'a ónááowe. sáwí'o on-ínimbó tigaeyávái ígwáe sésamo ti'nóntáumo káráyuwaantemba ti'nónká'á íma káátaraan-inimba sáwí-ininkaamba ésa pósa tigaeyávái kwéowe.

⁶ aaraimó ti'nónká'ó ímo káátaresamo ésa ti'nóntáu káráyuwaaro kwésune. ánivo ti'nóntáumo káráyuwaamba tigaeyávái ésa pósa ti'nónká'á káátaro.

⁷ Áánútu asirayánkwáráwái amápa-tantaaka'o kárákwiraiwaimo intení'a kwaai mirá ésa pósa torupamáí

máyáamba ti'nónká'á íma káátaraawe. Áánútu tuwai'mááka'a kárákwiraisasa tuwai'máá'o ontení'a aaraí ésa pósa torupamáí máyáamba ti'nónká'á káátaraawe.

⁸ Áánútu aivar-ínímbá awaikó arausandéí úmakaivo kwaai íma aaraigó arausandéí úmakaiye.

⁹ kwaigó aaraigónká'á ménintavena íma úmakaivo aaraigómá kwaigónká'á ménintavena Áánútu úmakaiye.

¹⁰ mindáyavaiye kwíyómpaken-kwayo'narawa túranka'a máyáantavaiye aaraí ti'nónká'á káátaaro. tuwánésa sésa tuwai'máá'a kárákwiraawe sénááowe.

¹¹ ánivo Ísóigo aúranka'a máyáamba aaraí kwaai tiráváyáawasa pósa íma keyáá kwémaewe.

¹² Áánútu aivar-ínímbá kwaigó arausandéí úmakaisasa aaraí mésa kwaai matínkáawasa kwémaemba Áánútu amápa-tantaakona ááimban-iyé.

¹³ Áánútuntavesa imáyáa ésa torupamáí máyáamba aaraí ti'nónká'ó ímo káátaresa námúnáa kwéseмба kanaawá'i. íya kanaán-iyó. imáyáa oro.

¹⁴ kwaásiti ááimba imáyáa é'a sé'a kwaai miwí ti'nóntáu ayáátáaka'o kwáíntavesa tigeayávái owasá

¹⁵ aaraí kentí ayáátáa-ti'nontauyavesa aamoí kwéomba Áánútu tímakaisana ti'nóntáugo ti'nómayaanka'a kwégaataiye kwésewe.

¹⁶ keinárawapinkembo évakarawaimo ti'nónká'ó káátamakaantavesamo narú'nárúr-áímbó síya'o é'a sé'a kesáá Áánútuna kwaásiya torupamáí máyaunasaya ó'on-o'on-daopa'a Áánútuna kwaási torupamáí máyáamba mirá úndayaanivo ó'on-aaimba íma kwáyáiyé sénaumne.

Ísóigontavai imáyáa ésa aráá-tomba naráan-kwasai.

¹⁷ sáwí'o kwéon-aintave'a simátíménda ísáaro. Áánútuntave'a imáyáa kwé'e'a torupamáí máyáamba íma moórá-morawai kawé'á kwéumatinke'a sáwí'a kwéumatinkaawe.

¹⁸ torupamáí máyáampinkembo taaínkaar-umaimo máyáan-aimbo sewa'ó isáúnda árarir-aimban-iyé.

¹⁹ taaínkaar-umai mé'a évakarawai ó'on-imayaa owasá évakarawai ó'on-imayaa kwéowa'a árarir-aimbo sen-kwáási kwéisaawe.

²⁰ torupamáí máyáamba sé'a aráá-tomba nánaumne sembánivo Ísóigontave'a íma imáyáa é'a aráá-tomba né'a

²¹ évakarawai kentí naaúmpakembo maimaé'o tiráan-tontave'a imáyáa é'a kwénaawasa toómbó ímo makáawai táái kwétinkaisasa évakarawai uwo'aó'-nómbá kwénesa uwo'aó'á kwéowa'a mirá kwéomba aráá-tomba sáwí'a umái kwénaawe.

22 mirámó kwéomba toómbá íma taaínkaar-e'a toómbó ímo makáawai timé'a sáwí'a umátinkáawasa tigeayávésa ombá mindáyave'a íma aamoí kwéumatinkaumpo sáwí'a kwéowe. kentí naaúmpa'a toóné noné násuwe'a torupamáí mé'a Ísóigontave'a imáyáa é'a aráá-tomba naaró.

23 Ísóigo simásímakaimba simátímakaunda maarán-áímbán-íye. moórawai Yútási Ísóigo Ísumba kwená namuro-kwáásirá'á íma agaráátínkaronka'a mindó'wáámbá Ísu Káráisiti toómbá maisoréna

24 Áánútumpa'a súwi séna topaména séna mindá kesúman-ivo keinárawatave'a ísámai kesúma ayú'maranaumne. miráumai kentáv'é'a imáyáa kwée'a námae iyóro súwasa

25 toómbá násúwówana pérétimo mayóntemba ándá-aran-domba kwáyon-anaveumba maisoréna séna mindá kesí naaemán-íye. kesí naaemá keinárawatavena kumínimba póna Áánútu kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áímbá simái tarúmakaiye. maandómbó kwénaamba kentáv'é'a imáyáa kwée'a námae iyóro Ísu Káráisiti siráíye.

26 mintóné mindóné kwénaamba kentááyávéna Ísóigo pukáíye-aimba kwésimatimewe. mirá úmae kwéiyiyana Ísóigo marapá'á kumíníye.

27 miráumai Ísóigontavesa imáyáa ésa aráá-tomba nánáe sésa ombá aiva'ó ímo kawer-ímáyáámó ésamo úwoimo aráá-tone ándá-aran-done nésamo imáyáamo ésamo úwoisamba iyémó sésamo ésa Ísóigo áuwe naaewé sáwí'a iyana sáwí-meyamba tinkáníye.

28 mindáyavesa máyáawaina ááimba kawer-ímáyáá ésa taaímbai ísáiyuwesa sáwí'o umáímo máyáamba kawer-ímáyáá ésa aráá-tomba nánááowe.

29 Ísu Káráisiti kentááyáváíyé séna pukáin-ainkona ááimbo ímo imáyáamo urésamo úwoimo mintóné mindóné kwénaambo é'a kesávésa aaivimbá kwíyana Áánútu sáwí-meyamba timíníye.

30 keinárawapinkemba évakarawai mirá é'a Ísu Káráisiti kentááyáváíyé séna pukáimba íma imáyáa é'a aráá-tomba úwoisamba iyé-ímáyáá kwéomba pó'a évakarawai aamoisáyán-kwáásí máéwasa évaka'a tí'a iwái máéwasa évaka'a pukáawe.

31 ánivo máyaundawaina ááimbo imáyáamo kawe'ó étaamo taainétaamo sáwí'o kwéunda arupí kwéundarakaiya Ísóigo sáwí-meyamba íma símísino.

32 ánivo Ísóigo arupí umásinkanintavenaya sáwí-meyamba kwésiminta póna marapá-kwáásímó sáwí-meyambo

kwaikwai'o íním-beyambo timíndara'a miwísé sáwí-meyanta íma simíníntaawe.

³³ kesí kwaásiyono. mináíntávé'a imáyáa é'a toómbá né'a Ísóigontave'a imáyáa é'a aráá-tomba nánááontave'a torupamáí máyáamba moórá-morawai ténááontave'a timu'maré'a mé'a aráá-tomba naaró.

³⁴ tááimo kwétinkaina'o é'a kentí naaúmpa'a toómbá násuwe'a torupamáí mé'a toómbá nánááowe. mirámó íyanamo éna Áánútu sáwí-meyamba íma timíniye. ó'on-aintavaigwara'o agaimái sísa-uraan-aimba kentópa'a kweéme'a komé'a simátimenaumne.

12

Áánútun-amanko asirayámbá kwétimin-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. ó'on-o'om-bayaimo mayánááontavena Áánútun-amanko asirayámbá kwétimimba íma ísámai usúkáavo sé'a simátíménda ísáaro.

² Áánútuna aambó ímo kwakónka'a Sáátáánigo tátorena tavisúwa'a sáwí-amba kwaré'a kwaántá-kwaasi kampar-ásiráyánkwáráwái íma aai kwésewaiti imáyáa mósá makáamba ísaraawe.

³ Áánútun-amanko keinárawate íma máyowa'a sáwí-amba kwakáantave'a imáyáa é'a maarán-áímbá simátíménda ísáaro. évakaraiwaimo sésamo Ísu kárakwiraiwaima iyémó kwéseмба Áánútun-amanko miwí tirumpimbá máyáiwai kwésevo évakarawaimo sésamo Áánútu Ísumba sáwí'a umánkaniyemo kwéseмба Áánútun-amanko miwí tirumpimbá íma máyáíye.

⁴ Áánútuna kwaási-i'o owáímá kwená mayái kwémayaantavena Áánútun-amankoma ó'on-o'on-asirayamba kwétimimba mimbóráwái kwétimiye.

⁵ Áánútuna mayái ó'on-o'om-bayai kwémayaantavesa Ísóigo Ísuntavesa ísámai mimbáyái kwémayaawe.

⁶ Áánútuna mayái kwémayaantavena kwemá ó'on-o'on-asirayamba kwétimisasa mimbáyái kwémayaawe.

⁷ amáparawai kawé'á umátinkanaaontavena Áánútun-amanko moórá-morawai tirumpimbá ména Áánútuna asirayámbá kwéagaraatinkaiye.

⁸ Áánútun-amanko moórá-morawai kawer-ímáyáá kwétimisasa mináímbá kwésimatimewe. Áánútun-amanko moórá-morwai ímo ísaraan-aimba kwésimatimisasa kwésimatimewe.

⁹ Áánútun-amanko moórá-morawai imáyáa kwétimisasa Áánútuntavesa asiramái mésa sésa árai'a Áánútu siráini'a

íníye kwésewe. Áánútun-amanko moórá-morawai asirayámbá kwétimisasa tí'o imbá kwéasovamatinkaawe.

10 Áánútun-amanko moórá-morawai asirayámbá kwétimisasa ímo awánaraam-bayaigwara'a kawe'á umái kwémayaawe. Áánútun-amanko moórá-morawai imáyáa kwétimisasa Áánútu simátímakain-aimba kwésimatimewe. Áánútun-amanko moórá-morawai imáyáa kwétimisasa asirayánkómbá taainésa sésa moórá Áánútun-amankompinken-asirayamban-iyé sésa moórá kwaántá-kwaasiti asirayámbán-iyé kwésewe. Áánútun-amanko moórá-morawai imáyáa kwétimisasa íma ísaraan-aimpinkemba kwésewe. Áánútun-amanko moórá-morawai imáyáa kwétimisasa miwímó siráan-aimba miwígwará'á íma ísaraan-aimpinkemba pósa kwántámai kwésewe.

11 Áánútun-amanko kweyáá kwená imáyáavinkemba mirá éna moórá-morawai ó'on-o'on-asirayamba kwétimiye.

Ísóigo áúwawaakaamba umáíya máyaunda-kwasai.

12 moórá-aimba sénaumpo ísáaro. kwaási túvimba sáwíva-tantaa'a kwáyáimba mimbórá-áúmán-iyé. mirámó intembá kesáá Ísu Káráisitina kwaásiya sáwíva-kwaasimo máyaundaya kweséya tarúmai mimbórá-kwáásiráámbá umáíya máyaumne.

13 évakarawaiya Yútaa-kwaasiya únasaya évaka'a ó'onkaa-kwaasi owasá évaka'a meéyámbakaawaiti mayáí kwémayaan-kwaasi owasá évaka'a úwoimo máyaan-kwaasi owaná Áánútu kwenamambá ai'marówana kentáásirumpimba kumbéna tarúsinkenaya mimbórá-kwáásiráámbá kwéumasinkaiye.

14 kesáá mimbórá-kwáásiráámbá umái máyaundaya imáyáa é'a maarán-áimbó simátíménda ísáaro. mimbórá kúwawaapimba sáwíva-tantaa'a kwáyáimba

15 aísamaigomo sénamo kemá íma ayáámba únda pó'a íma mimbórá áúvinkemba úne sínimba mimbórá áúvimba kwáyáíye.

16 áácomo sénamo kemá íma aúrumba únda pó'a íma mimbórá áúvinkemba úne sínimba mimbórá áúvimba kwáyáíye.

17 amápa kúwawaapa'o aúrane su'maimo kwáyáinkakai íma áá'a ísáisino. amápa kúwawaapa'o ááre su'maimo kwáyáinkakai amápa-kwiyumba íma ísáisino.

18 ánivo Áánútu kwená imáyáavinkemba amápa kúwawaa'a úmakena amápa-tantaa'a kwenamááre su'mai ma'maéna kuráíye.

19 áúwawaapinkembo mimbórá-yántáá'ó kwáyáinkakai áúwawaa'a íma kwáyáisino.

20 amápa-tantaa'a kwáyáimbanivo mimbórá kúwawaa'a umái kwáyáiye.

21 miráumai aúranko ayáánkонтavena íma kanaán-umai séna emó ímo máyaandarakai úwoi máúsino íma sínana a'nónkó aísamaigontavena íma kanaán-umai séna emó ímo máyaandarakai úwoi máúsino íma síníye.

22 miráumai túwawaapinken-tantaataveta séta aamoisayámbán-iyé kwésundaya ímo kwáyáinkakai áúwawaa'a íma kawé'á umái kwáyáisino.

23 túwawaapinken-tantaatavetaamo séta úwoisamban-iyé kwésundaya kawé'á umáíya kwégarakwiyundayaawe. avora'á íma agaráátínkaraunda-yantaa'a aúpá'á makéta kwégarakwiyundayaawe.

24-25 avora'á kwáyáin-tantaa'a íma kwégarakwiyundayaawe. áúwawaapinken-tantaako amápa'a kawé'á umái mayáí maéna moórá-mora-yantaako kwenáúra kwenaura'a kárakwiyinintavena Áánútu kwenamááramaa'a maréna úwoisamban-iyé kwésunda-yantaa'a kwégarakwiyíye.

26 áúwawaapinkembo moórá-yantaakomo áí'o ínana amápa kúwawaapakemba áí'a umásaniye. áúwawaapinkembo moórá-yantaako kawé'ó ínana amápa kúwawaapakemba kawé'á umásaniye.

27 túwawaatave'o sún-da-ainkona ááimba maarán-áímbán-iyé. keinárawa'a Ísu Káráísiti áúwawaakaamba umái mé'a moórá-morawai kwenáiyayaankaane aúrankaane mirán-tántáákáámbá umái máyáawe.

28 Áánútu kwená kwaási moórá-morawai mayáí tiména mirám-báyái mayánááontavena asirayámbá kwétiména kwená aantá-kwaasi aiva'á usásintinkena miwí tínaaemba simátímakain-aimba simátímenaaowai usásintinkena miwí tínaaemba kwená aambá agaráátinkanaaowai usásintinkena miwí tínaaemba ímo awánaraam-bayai mayánááowai usásintinkena tí'o kwéin-kwaasimo asóvamatinkanaaowai usásintinkena miwí tínaaemba túwa'naa ónááowai usásintinkena miwí tínaaemba ó'on-o'om-bayaira'o kárakwiyonaaowai usásintinkena miwí tínaaemba ó'on-o'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo sénááowai usásintinkena mirá ónááowai usásintinkava'a kuráíye.

29 Áánútu aantá-kwaasiti mayáí tímakaimba amáparawai íma mirám-báyái máyáawasa évakarawai máyáawasa Áánútu simátímakain-aimba simátímémba amáparawai íma mirám-báyái máyáawasa évakarawai máyáawasa Áánútuna aambá kwéagaraatinkaamba amáparawai íma mirám-báyái

máyáawasa évakarawai máyáawasa ímo awánaraam-bayai kwémayaamba amáparawai íma mirám-báyái máyáawasa évakarawai máyáawasa

³⁰ Áánútuna asirayándéí tí'o kwéimbo asóvamatinkaamba amáparawai íma mirám-báyái máyáawasa évakarawai máyáawasa ó'on-o'on-aimba ímo ísaraan-aimpinkembo kwéseмба amáparawai íma mirá sewasá évakarawai sewasá mináinkóná ááimbo kwántámai kwéseмба amáparawai íma mirá owasá évakarawai kwéovo Áánútu kwená imáyáavinkemba mirán-ásiráyámbá kwétimiye.

³¹ Áánútu kwétimin-asirayamba mayánáemo kwéseмба imáyáa é'a sé'a Áánútuna mayái usáyaaitamai-mayai mayánáemo sé'a tiyáántán-kwimai mayái máyáaro.

mináimbá kemá imáyáa é'a sé'a kawer-áímbán-ivo kwaásimo tirumbó tímémба minánkó amápar-ankomba usáyaaitaraimba minánkóná ááimba simátíménda ísáaro.

13

kwaásimo tirumbó tíméwaina ááimban-iyé siráin-kwasai.

¹ Áánútun-amankomo asirayámbó simínataamo ó'on-o'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkembo sétaamo kwíyómpakenkwayo'narawa tááivinkenkwara'o sétaamo miráwé su'maimo étaamo ímo kwaásiti imáyáamo ondayáámó éta mináimbá úwoi-aimba séta kámoyambo úwoimo tontembá mirá éta peró'o úwoimo tuvúwóntemba mirá ónaundayaanivo kwaásiti imáyáamo étaamo éta kawé'á umátinkanaumne.

² Áánútumo asirayámbó simínataamo simásímakain-aimbo simátimetaamo Áánútumo aúpá'ó marénamo avora'ó marénamo uráin-aimba isétaamo ímo ísaraunda-aimba Áánútu simásímakain-aimba isétaamo Áánútuntavetaamo asiramáímo métaamo sétaamo árai'a Áánútu siráini'a íniye sétaamo Áánútumo siráintemba umbai-máyáímó maétaamo miráwé su'maimo étaamo ímo kwaásiti imáyáamo éta úwoi-kwaasiya úne.

³ makáunda-yantaa'o amápa'o tímatuwetaamo Áánútuna mayáiyá kwémayaundayavaiya sáwí'a umásinkaamba aamoí éta kanaán-iyemo sétaamo mirámó étaamo ímo kwaásiti imáyáamo ondayáámó éna siráunda-ainko íya súwa'naa íniye.

⁴ kwaásimo tirumbó tíméwaina ááimba maarán-áímbán-iyé. kwaásimo tirumbó tíméwai sáwí'o kwéumatinkaamba anondá íma mirá ombá túwa'naa esa kwaásimo tirumbó tíméwai túwí'o kwáyáin-kwaasiyavesa tirumbá íma sáwí'a umátinkesa kwaásimo tirumbó tíméwai miwí túwí'a íma maé iyésa

5 kwaásimo tirumbó tíméwai kesávésa amápa-tantaa'a kawé'á kwéune íma sésa sáwí-aimba íma sésa kwaásimo tirumbó tíméwai kesáái usáyaaitainkwae íma sésa kwaásimo tirumbó tíméwai íma ááéma áwáá'a sésa kwaásimo tirumbó tíméwai sáwí'o umátínkáamba íma imáyáa úmae iyésa

6 kwaásimo tirumbó tíméwai sáwí'o uráantavesa íma aamoí ésa kawé'ó uráantavesa aamoí ésa

7 kwaásimo tirumbó tíméwai umbai-yántáá'ó kwáyáimpimba úwoi mésa kwaásimo tirumbó tíméwai amáparawaiyavesa íma inkaisí-ímáyáá ésa amáparawai kawé'á ónááontavesa timu'marésa mésa kwaásimo tirumbó tíméwai amápar-umbai-yantaapimba asiramái mésa íma ivátuwesa miráumai kwémaewe.

8 kwaásimo tirumbó tímémba minánkómá kwaíkwai'a éna íma ánásainana Áánútu simátímakain-aimba kwésimatimim-bayai ánásainana ó'on-o'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkemba kwésem-bayai ánásainana ímo ísaraan-aimbo Áánútu simátímakain-aimba kwésimatimem-bayai ánásaniye.

9 ímo ísaraunda-aimbo Áánútu simásímakain-aimba íma kanaán-umai isáyasaraundayaawe. Áánútumo simásímakain-aimba simátímakaunda íma kanaán-umai simátímatasaraundayaawe.

10 Áánútu kasenkuí'a ónaumnemo siráimba naaémba paárinimba póta ímo isáyasaraunda-ainkwara'a ánásagwinata amáparawaina ááinta awánanaundayaawe.

11 iyámpói máyaawandara'a iyámpóimo kwésentemba mirán-áimbá sé'a iyámpóimo kwéontemba mirá é'a iyámpóimo kwéontemba mirán-ímáyáá uráumpo kwaási-i'a uráunda iyámpóira'o uráunda-yantaa'a tukáumne.

12 iyámpóimo ímo kawé'ó umáimo isáantemba Áánútuna kwaásiya íma kawé'á umáiya Áánútuna ááimba kwéawanaundayaawe. nompímbó kwaási tói'o ímo awánamaimo kawé'ó úndantenta ívé'a miraráántá kwéundaya Áánútuna ááimba íma kawé'á umáiya kwéawanaundayaanivo kwaási tói'o avoratáámó awánáúndantemba naaémba miráyá ónaundaya Áánútuna ááimba kawé'á umáiya awánanaundayaawe. ívé'a íma awánasaraundaya Áánútu kentáámó suwánasaraintemba naaémba Áánútuna ááimba awánasanaundayaawe.

13 mirá ínivo ívé'a Áánútuwe aráápamaiya máyaunda-amba isaná arai'a Áánútuwe maí'mai'a ónaundayaawemo kwésunda-amba isaná Áánútumbo tirumbó áméne kwaásimo tirumbó tímén-amba isaná umái minkáúmbó-ámbá kwáyáivo usáyaaitarain-amba Áánútumbo tirumbó áméne kwaásimo tirumbó tímén-amban-iyé.

14

Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimen-kwasai.

1 kwaásimo tirumbó tímén-amba asiramái kwaré'a Áánútumo kwétaain-timin-asirayamba mayánae sé'o Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimemba anóntantaa'a imbá pó'a minásiráyámbá mayánae seró.

2 Áánútun-amankomo asirayámbó kwétimisasamo ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwéseмба íma kwaásiyavesa kwésevo Áánútuntavesa sésa kwaásimo mináinkóná áaimbo ímo ísaraantavesa kwaásiyavesa íma kwésewe. Áánútun-amanko asirayámbá kwétimisasa aúpár-áimbá kwésevo

3 évakarawai Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimemba asiramái arupí umái kawe'á kwéumatinkaamba mindáyave'a sé'a Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimemba anón-tantaa'a imbá pó'a minásiráyámbá mayánae seró kwésune.

4 ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésewai kesávésa simái kwéasiraavo Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimewai Áánútuna kwaási amápa'a asirayámbá kwétimewe.

5 Áánútun-amankomo asirayámbó kwétimisa'o ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo sénááomba siráái kwétaivo Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimen-asirayamba ma'é'a simátimenaaomba ávááraumai siráái kwétaiye. torupamáí máyáamba ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwéseмба mináimbó kwántámai síníwaimo ímo ménamo simátiminasamo ésa mináinkóná áaimba íma kawe'á umái íséwana mináinkó íma túwa'naa íníye. miwí tááigo íma túwa'naa ínintavesa Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimewasa avora'á kwésimatimentavesa miwí ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésewai usáyaaitaraawe.

6 kesí kwaásiyono. kentópa'a komé'a ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkembo sendamó é'a íma isáiyana kesááigo íma túwa'naa ínivo Áánútumo paárurain-aina'i. ímo ísaraunda-aimbo Áánútu simásímakain-aina'i. Áánútumo simásímakain-aina'i. Áánútuna aambó kwáráan-aina'i. mirán-áimbó avora'ó simátíméndamo é'a isáiyana kesááigo túwa'naa íníye.

7 ontóímó ímo kawe'ó umáimo sínasamo ésa íma isámai kawe'á onááovo kawe'ó umáimo sínasamo ésa isámai kawe'á onááowe.

8 moóráwaimo ímo kawe'ó umáimo aayamáimo sínasamo ésa íma isésa tayorupanááowe.

9 miráumai torupamáí máyayampimba ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo síya'o é'a mináínkóná ááimba íma ísánááomba keáínkáámbá sénááowe.

10 amápa'-marava'a sáwíva-kwaasi mésa ó'on-o'on-aimba kwéseмба mináínkóná ááimba kwáyáivo

11 moóráwai kwenááivinken-aimba sína'a sé'a imáyáa é'a ó'on-daopaken-kwaasiye senaná kentávéna imáyáa éna ó'on-daopaken-kwaasiye síníye. mirámó kwéсен-ainko íma túwa'naa íníye. miráumai torupamáí máyáamba ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwéseмба mináínkó íma túwa'naa íníye.

12 Áánútun-amankomo kwétaain-timin-asirayamba mayánááomba aamoí é'a pó'a Áánútuna kwaási kawe'á umátínkáin-asirayamba tiráái kwétaina'a mairé'a Áánútuna kwaási kawe'á umátínkáaro.

13 mindáyave'a ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésewai Áánútumpa'a áísaa íyana mináímbó kwántámaimo simátimenaontavena asirayámbá timíníye.

14 Áánútun-amankomo asirayántáámó símakaisataamo ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkembo Áánútuntaveta námúnáa kwésundaya sóikakenta kwésumpo kentáási imáyáao úwoisankaamba umái kwémaiye.

15 mindáyaveta maaráyá ónaumne. Áánútun-amankomo asirayántáámó símakaimba ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkenta Áánútumpata námúnáa séta kentáá sááivinkenkwarata sénaumne. ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinken-ima séta kentáá sááivinken-igwarata sénaumne.

16 ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo Áánútumpa'a námúnáa kwése'a kwenáwí'a mósá maráamba moóráwaimo úwoi-kwaasimo miráwaina ááimbo ímo awánaraiwaimo keinárawa'o torupamáímo máyáampimbo ménamo éna kwéсен-ainkona ááimba íma ísaraindayavena póna íma kanaán-umai áraitavaiye síníye.

17 ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo Áánútumpa'o námúnáamo kwéseмба kawe'án-ivo mináínkóná ááimba íma ísaraindawaimba mináínkó íma asirayámbá aminíye.

18 ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwéseмба évakatawai kwésevo kemá ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkembo kwésunda sáwíva-tawai kwése'a mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

19 ánivo Áánútuna kwaási torupamáí máyáamba ó'on-aimbo ímo ísaraunda-aimpinkembo ayáátáár-aimbo kwésunda sáwíyan-tantaa'an-ivo ísaraan-aimpinkembo asirayámbá timínín-aimbo ákí-aimbo kwésunda mindá anón-tantaa'an-íye.

20 kesí kwaásiyono. iyámpóímo ímo kawer-ímáyáámó on-tembá íma mirá é'a táákaevayan-kwaasimo onten-ímáyáá oró. umarambó ímo sáwí-imayaamo ontembá mirán-oro.

21 naaóvá'á Áánútun-aii aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

Ísóigo séna kesí kwaási kesáái íma ísaraamba pó'a simátimenaumne. ó'on-aimbo kwésewai simátíménasa miwí tááivinkemba simátimesa sáwí'a umátinkaiyasa pósa kentávésa íma imáyáa ésa kesáái íma isánááowe agaimaréna siráiyé.

22 naaóvá'á Áánútu mirá éna kwená kwaási kwenáái ímo ísarowai kwená asirayámbá agaráátinkomba awánaraantemba Áánútun-aaiyavesa íma áraire kwésiyawai ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésen-aimba isésa sésa Áánútuna asirayámpinkémbá kwésewe sénááowe. ánívo Áánútu simátímakain-aimba kwésimátimemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésiyawai isésa sésa Áánútuna asirayámpinkémbá mirá kwésewe sénááowe. ánívo Áánútun-aaiyavesa íma áraire kwésiyawai isésa íma mirán-áimbá kwésewe.

23 Áánútuna kwaási torupamáí máyaiyampimba amáparawaimo ó'on-o'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo síyasamo úwoi-kwaasimo Áánútun-aaiyavesa ímo áraire síyan-kwaasimo usávé'maimo isésamo ésa maawí uwo'aó-kwáásímán-owe sénááowe.

24 ánívo amáparawaimo Áánútumo simátímakain-aimbo avora'ó síyasamo úwoi-kwaasimo Áánútun-aaiyavesa ímo áraire síyan-kwaasimo usávé'maimo isáíyanamo éna mináínkó tirumbá airaráínasa sáwí'a uráumne sésa

25 miwítí aúpá-sáwí-ímáyáá avora'á mémaresa Áánútu aúranka'a kívairesá kwená imáyáa mósá marésa sésa árai'a keinárawapimba Áánútu máyáiyé sénááowe.

Áánútuntavai imáyáa ésa torupamáí maíyanka'a arupí umái máéro siráin-kwasai.

26 kesí kwaásiyono. kemó sún-da-ainkona ááimba maarán-áimbán-iyé. Áánútuntave'a imáyáa é'a torupamáí maíyanka'a moóráwai maarán-iyá sénaumne sínana moóráwai Áánútun-aaivinken-aimba simátiminana moóráwai Áánútumo agarááránkaraimba simátiminana moóráwai ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkemba sínana moóráwai mináímbó kwántámai sína'a miráumai Áánútuna kwaási asirayámbá kwétimentavai mirá úmae'a íyóro.

27 ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo sénááombo é'a kaumbo-káé-kwaasiye su'mai sé'a aiva'á moóráwai sínda

kwántámai simásuwainana kwenánaaemba moóráwaimo sínda kwántámai simásuwainana kwenánaaemba moóráwaimo sínda kwántámai simásuwainana' a mirá sénááovo
 28 mináímbó kwántámaimo síníwaimo ímo máyaina'o é'o ó'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwésewai amáparawai túranka'a íma sé'a imáyáavinkemba Áánútuntave'a seró.

29 Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimemba kaumbo-káé-kwaasimo usásimbaimo kwésimatimemba évakarawai isé'a mináímbá taaímbai kwéisaawe.

30 mináímbó ísáan-kwaasivinkembo Áánútumo moóráwaimbo simáminanamo éna kwésimatiminda-kwaasigo kwenáái ánásainana moóráwai usásinena simátiminiye.

31 Áánútumo aai simátímakaiwai amápa'a sé'a moórá-morawai moórá-mora-tawai símae iyé'a pó'a amáparawai isé'a asirayámbá mayánááowe.

32 Áánútumo simátímakain-aimbo kwésimatimewai kwéseмба kenti imáyáarare su'mai kwégarakwiyovo mirán-oro.

33 kawer-ímáyáámó kwée'o paru umáímo máyáamba Áánútumba aráái kwétaivo simátímén-aimba kárákwiyoro.

Áánútuna kwaási amápa'-naopa'o torupamáímo máyáamba maará kwéowe.

34 torupamáí máyáampinkemba aaraí íma aai kwésewe. Áánútun-aai aúváí-kwandaavinkembo siráintemba aaraí íma kárákwiyonaaowe.

35 mindáyave'a torupamáí máyáampinkemba aaraí aai sevó sésa moórá-ainkona ááimba tísaá ónáe sésamo ésa miwítí naaúmpa'a tuwai'máá'a tísaá ónááowe.

36 kenti imáyáavinkembo mirámó kwéomba Áánútun-aai keinárawapinkene su'mai íma paáruraisa'a keináraware su'mai ímanivo ó'on-o'om-baravaken-kwaasigwara'a ísaraavo miwímó torupamáímo mésamo ontembá mirán-oro.

37 keinárawapinkemba évakarawai kesávésa sésa Áánútumo siráin-aimba ísaraundawai úne kwésiyawaiye évakarawai kesávésa sésa Áánútu asirayámbá símakaiwai úne kwésiyawaiye mirámó kwésewai maanáúváímó agaimáímo tímúndavimba awáné'a sé'a mináímbá Ísóigo asiramái siráin-aimban-iyé sénááovo

38 maanáúváímó agaimáímo tímúndamo ímo isé'o é'a miwí tááigwara'a íma ísáaro.

39 kesí kwaásiyono. Áánútumo simátímakain-aimbo simátimemba asirayán-ímáyáá é'a simátíma'mae iyé'a ó'on-o'on-aimbo ímo ísaraan-aimpinkembo kwéseмба íma aambá áúmbaraaro.

40 á nivo amápar-aimbo kwésemba íma sáwívar-aimba sé'a paru umai arupí umai máéro.

15

Ísumba pukáimpinkemba usásinankarain-kwasai.

1 kesí kwaásiyono. áséi-kwasai kosimátimakaunda-aimba moórágwara'a simátíménda ísáaro. mináséi-kwásáiyáv'é'a áraire sé'a tátoke'a asiramái máyáawe.

2 asiramáimo táto'mae iyé'o é'a kawer-ámbá kwa'maé iyónááovo tóikakene su'mai áraire siráambo é'a kawer-ámbá íma kwa'maé iyónááowe.

3 aiva'á Áánútu mináimbá simásimuwa'a kembá simátimakaunda anón-aimba póna Ááúnútun-aaí aúvái-kwandaivimba agaimarésa siráantemba sáwí-imayaaya maisiyuwánintavena Ísu Káráisiti puwúwasa

4 utámárovana kae'-nó'wáámbá kwaúwana Áánútu pukáimpinkemba usásinankaraiye. mináimbá Áánútun-aaí aúváiimba agaimarésa siráawe.

5 Ísu Káráisiti pukáimpinkemba usásinena Pítaa aúranka'a paaréna kwená kwayó-kwáási túranka'a paaréna

6 moórá-tawai sáwíva-kwaasi kwesé kwéngauwai 500 kwaasi túranka'a paáruraiye. minkwáásívinkémbá sáwívarawai úwoi túvamai máyáawasa évakarawai pukáamba minkwáási túranka'a paaréna

7 Yémési aúranka'a paaréna kwená aantá-kwaasi amáparawai túranka'a paaréna

8 naaémba kemá Póro kesúranka'a paaréna Ísu Káráisiti kwená kwaási-i'a umásinkainkwae-imayaa íma uráunda kembá kwená kwaási-i'a umásínkaraiwai súranka'a paáruraiye.

9 ááéma Ísu Káráisitina kwaási sáwí'a umátínkaraunda pó'a Ísóigona aantá-kwaasivinkemba kemá kító-kwaasi úne. íma kanaán-uraunda pósa kentáv'é'a Ísóigona aantá-kwaasima óne sembá uwó-áimbá kwésewe-imayaa kwéune.

10 á nivo Áánútu úwoi súwa'naa uráimba pó'a Áánútumo kesáái simátiminkwae séna si'mákaiwai ówánana kwemá úwoi súwa'naa úwa'a íma úwoi mé'a asirayám-báyái mayááwánana kesí mayáígó ó'owiti mayáígómbá usáyaaitaraivo keyáá mimbáyái íma mayááwánana Áánútu súwa'naa ena kesé máyowa'a mimbáyái mairáumne.

11 kemó áséi-kwasaimo simátimewanda-aimba isé'a miwímó simátímún-aimba mimbórá-áimbá pó'a isé'a áraire siráawe.

púwón-kwaasi usásinanaaon-kwasai.

12 Áánútu Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankarain-ainta simátimundaya keinárawapinkemba évakarawai sé'a púwón-kwaasi íma usásinanaaowe kwésemba nóra séra kwéseo.

13 púwómpinkembo ímo usásinanaaonkakai Áánútu Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba íma usásinankaraisino.

14 Áánútumo Káráisitimbo pukáimpinkembo ímo usásinankarainkakai simátimunda-ainta úwoisankaamba umágwisa'a minúwóisánkáán-áíntávé'a áraire sesinó.

15 púwómpinkembo ímo usásinanaaonkakai Áánútu Káráisitimba pukáimpinkemba íma usásinankaraisino. Áánútu Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankaraiyemo simátimundaya ánivo mináimbó kampar-áimbó inkákái Áánútumo uráintaveta kampar-áíntá simátiyuwasino.

16 púwómpinkembo ímo usásinanaaonkakai Áánútu Káráisitimba pukáimpinkemba íma usásinankaraisino.

17 Áánútumo Káráisitimbo pukáimpinkembo ímo usásinankarainkakai úwoi-aintave'a áraire sewaná sáwí-imagaa kempímbá úwoi kwáyáisino.

18 moórá-ainkwara'a simátimenaumne. Áánútumo Káráisitimbo pukáimpinkembo ímo usásinankarainkakai Káráisitiye tarúmaimo mésamo pukáawai pukáampinkemba íma usásinesa Áánútuna egwaa'á íma maésa sáwí-ayampa'a máésino.

19 marapá'á máyaundara'a séta púwóndavinkemba usásineta kwíyómpa'a Ísu Káráisitiye ménaundaya amu'maréta máyaumne-aimbo kampar-áimbó súndarakaiya marapá-kwáásí kentáá suwíráái sésa tirumbá umásínkáasino.

20 árair-aimba maarán-áimbán-iyé. Áánútu Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankaraiye. púwón-kwaasivinkemba aiva'á kwemá usásinkaimba pósa naaémbo púwón-kwaasi usásinanaaowe.

21 aiva-kwáásígó áwí'a Áándamu kwemá sáwí'a uráimba pósa púwón-amba amáparawai kwégwaraavo moórá-kwaasigo áwí'a Káráisiti kwemá kawe'á uráimba póna amáparawai púwómpinkemba usásintinkaniye.

22 amáparawai Áándamun-aísaavutantamba uráundawai póta kwévuwundayaanivo Ísu Káráisitina kwaásiya póta púwóndavinkemba usásinanaundayaawe.

23 Áánútu siráin-kanaa tínata púwóndavinkemba usásinanaundayaawe. aiva'á Áánútu Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankaraimba póna Káráisiti marapá'á

kumíndara'a Áánútu Káráístina kwaásiya púwóndavinkemba usásisinkainanaya

24-26 mindá ánásainda-kanaa Ísu Káráísiti kárákwiyinana Áánútu sínana Káráísiti kwená namuro-kwáásí usáyaaitena ó'owimo sáwí-mayaira'o kárákwiraam-bayaiye ó'on-o'o-sawiasirayane ánásasuwena púwón-amba ánásasuwena mirámó índa kwená namuro-kwáásítí asirayámbá ánásasuwena Áánútuntavena séna kesivoó amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo síníye.

27 Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútu kwembá amápa-tantaa'a usáyaaitamai-i'a umánkaraiye agaimaréna siráivo Káráísiti Áánútumba íma usáyaaitaniye. Áánútu sínana Káráísiti amápa-tantaa'a usáyaaitaniye.

28 Áánútu Káráísitimba amápa-tantaa'a usáyaaitamai-i'a umánkaraindara'a Káráísiti Áánútu ááninko Áánútuntavena séna emá amápa-tantaa'a usáyaaitamai-i'a umásinkaandawai po kenká'á kárákwiyiniyone sínana Áánútu amápa-tantaa'a kárákwiyiniye.

29 évakarawai sésa púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésembanivo pukáan-kwaasiyavesa imáyáa ésa mononómbá pékaawe. púwómpinkemba íma usásinanaaowe-aimbo árrair-aimbo inkákáí pukáan-kwaasiyavesa íma imáyáa ésa nombá péráasino.

30 púwóndavinkembo ímo usásinanaetaraiya moórámora-naopa'a sínkamonae kwéompa'a ásí-kwasai kosimátíma'mae'a íma nááúsino.

31 kesí kwaásiyono. keináraware kewé kentáásí Ísóigo Ísu Káráísitiye tarúmai méta keinárawatave'a aamoí kwéunda mirámó árai'o úndantemba aasiyaasi-táwai imáyáa é'a sé'a ívékaamba sínkamiya'a púwóno-imayaa kwéunda mindágwara'a árrair-aimban-íye.

32 púwómpinkembo ímo usásinanaaonkakai kemá kwaásiti imáyáavinkemba sé'a aváá-kwánkómó kwaási vándaiwo sésamo kwáráantemba kembá miraráámbó kwéumasinkaamba maanká'á Évésasi-naopa'a máyaunda anón-umbai-yantaa'a kesópa'a tisa'á anóm-bayai kwémayaunda úwoiyave'a kwéune súsono. púwómpinkembo ímo usásinanaaonkakai kwaásiti imáyáavinkemba kwésentemba mirá séta aaváyaa puwónaunda póta ívé'a kawetómbá néta sirááímo táínda-ita ónaumneya súsono.

33 púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésemba minkámpár-áíntáv'é'a árrair-aimban-íye sevó sé'a simátíménda-aimba isé'a kárákwiyoro. évakarawai árai'a

sésa sáwí'o kwéon-kwaasiyemo máyáambo é'a kawer-ámbá ivátuwe'a sáwí-amba kwaránááowe kwésevo

³⁴ púwómpinkemba íma usásinanaaowe minkámpár-áintáv'é'a sáwí-imayaawe sáwí-mayaiye ivátuwe'a kawer-ímáyáá oró. mirá ónááontave'a sé'a keinárawapinkemba évakarawai Áánútunopa'a íma tiráawe kwésune.

púwómpinkembo usásinanaaomba kwíyómpa'o ménaaon-kuwawaa'an-iyé kwaasái.

³⁵ púwómpinkemba íma usásinanaaowe-imayaa é'a sísa e'a sé'a púwón-kwaasi nóra umáiya usásinesawa nóran-tuwa ma'mái usásinanaaoo-aimbo

³⁶ sísa omba sáwí-imayaavinken-aimban-iyé. puwíyampinkembo usásinanaaomba maaráráámbá uráivo isé'a kígau-anayumpa'a imáyáa oro. ayumbá u'maráawana mináyúnkó ímo úwoi áruma kwiréna aáyánkarena naaémba áruma kwégwiraiye.

³⁷ toómbá ákákese naíyampinkemba íma ó'a kwéu'maraavo ayumbá mairésa kígau úmáraawana ó'omba áruma kwikéna kwéiyiye.

³⁸ Áánútu sisaná moórá-mora-anayumpinkemba áruma kwikéna kwéanon-imba Áánútu kwená imáyáavinkemba amápa-tomba á'on-a'on-augwara-tomba makáivo

³⁹ amápa'o máyáamba mimbórá kúwawaa'a íma maréna kwaási ó'on-kugwara'a tinkéna kwaí-kwaamba ó'on-kugwara'a maréna numamá ó'on-kugwara'a maréna noyáá'a ó'on-kugwara'a makáiyé.

⁴⁰ kwíyómpa'a ó'oran-tantaa'a kwáyáísana marapá'á ó'oran-tantaa'a kwáyáísana kwíyómpa'o kwáyáimpimba ó'oran-kanaagune kwáísana maramó kwáyáinka'a ó'oran-kanaagune kwáísana

⁴¹ aaváúvimbá ó'ora-sagayamba kwáísana kwíyómpimba ó'ora-sagayamba kwáísana okómpímbá ó'on-o'o-sagayamba kwáísana mirá umásaraiye.

⁴² mirámó intembá púwómpinkembo usásinanaaomba maará ónááowe. púwómbó kwéutamaraan-kuwawaa'a ánásanivo mimpínkémbá usásinanaaon-kuwawaa'a kwaíkwai'a íníye.

⁴³ kwéutamaraan-kuwawaa'a aamoisáyán-kúwawaa'a sáwí-kuwawaa'an-ivo púwómpinkemba usásinanaaon-kuwawaa'a asirayán-kúwawaa'a kawe-kúwawaa'an-ivo

⁴⁴ kwéutamaraan-kuwawaa'a marapá'ó máyáan-kuwawaa'an-ivo púwómpinkembo usásinanaaomba

kwíyómpa'o ménaaon-kuwawaa'an-iyé. marapá'ó máyáan-kuwawaa'o intembá kwíyómpa'o ménaaon-kuwawaa'a kwáyáiyé.

⁴⁵ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútu aiva-kwáásígó áwí'a Áándamumba umánkaraimba úwauwa kwéena mainin-kwaasi umánkaraiye

agaimaréna siráiyé. naaén-kwaasigo áwí'a Ísu Káráísiti kwaásimo aúnaí'o umáímo maí'mai'o ónááon-amba kwikáiwai paáruraiye.

⁴⁶ kwíyómpa'o ménaaon-kuwawaa'a íma aiva'á paáruraivo marapá'ó máyáan-kuwawaa'a aiva'á paáruraiye.

⁴⁷ Áánútu aiva-kwáásígómbá maranéí úmarowana naaén-kwaasigo Ísu Káráísiti kwíyómpakemba kunkáiyé.

⁴⁸ Áándamumbo maranéímó úmakain-kuwawaa'o kwáyáintemba amápa-kwaasi mirán-kúwawaa'a kwáyáivo Káráísiti kwíyómpaken-auwawaa'o kwáyáintemba kwená kwaasi mirán-kúwawaa'a kwéniye.

⁴⁹ Áánútumo maranéímó úmakain-kwaasiraambo úndantenta Káráísiti kwíyómpakewai intentá ónaumne.

⁵⁰ kesí kwaásiyono. simátime'a sé'a Áánútumo kwíyómpa'o kárákwiraipa'a marapákén-kúwawaakwara'a íma máyáiyana kwaikwai'o ínín-tantaa'o kwáyáindava'a ánásainin-tantaako íma mimpímbá kwéniye kwésune.

⁵¹ Áánútumo aúpá'ó makénamo agaráátínkarain-aimbo simátíménda ísáaro. amápata íma puwéta úwoi méta súwawaata ó'on-kuwawaata auvíninta

⁵² mimbórá-táwai kwíyómpakemba uwíremba sínana avekáámbó tawáombo intembá avekáámbá púwón-kwaasi usásintinkainasa maí'mai'a íyata súwawaata ó'on-kuwawaata auvíníye.

⁵³ marapá'ó máyaunda-suwawaata puwónaunda-suwawaatan-ivo kwíyómpa'o ménaunda-suwawaata íma puwónaunda-suwawaata auvíníye.

⁵⁴ marapá'ó máyáan-kuwawaa'a púwón-kuwawaa'an-ivo kwíyómpa'o ménaaon-kuwawaa'a íma puwín-kúwawaa'a auvíndara'a Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna siráin-aimba paáriniye. maará séna

púwón-amba ánásainana maí'mai'a ónááon-anko

púwón-ankomba usáyaaítaniye

agaimaréna súwana

⁵⁵ moóráwai séna

púwón-anko íma usáyaaítaraimba póna púwón-ambo sáwí'o umátínkain-asirayanko ánásaniye

agaimaréna siráiyé.

⁵⁶ Áánútuna áamáamba ísáe' maimo túwáan-imayaao tátokaiye. mirámó kwéontavena púwón-ambo sáwí'o umátínkáin-asirayanko tátokaivo

⁵⁷ Áánútu púwón-amba kentáá usáyaaitamai-i'a kwéumasinkaintaawe. kentáásí Ísóigo Ísu Káraísiti púwón-ankona asirayámbá ánásena usáyaaitaraimba póna Áánútu mirá kwéumasinkaisata súwi kwésune.

⁵⁸ mindáyave'a kesí kwaási asiramái mé'a íma tívón-káina'a Ísóigona mayái maimaé iyé'a íma ivátuwaaro. Ísóigona mayái kwémayaamba íma úwoi-mayaiman-ivo áúgwara'-mayaima kwémayaavo maimaé iyóro.

16

Ísóigona kwaási túwa'naa on-óntánkóná kwaasái.

¹ Ísóigona kwaási Yérúsaremu-naopa'a máyáawai toómbá íma makáawai túwa'naa ónááomba óntamba torupé'a maarán-oro. Káresiyaa-marava'a Ísóigona kwaási máyáawai simátímakaundantemba mirán-áimbá simátimumpo mirán-oro.

² moórá-mora-sontaara'a moórá-kigauvin-ontamba taaímbai Ísóigona kwaási túwa'naa ónááopa'a maré'a kentí naaúmpimpa'a maránááomba anómba ína'a naaémba kentópa'a komáyáana'a Ísóigona kwaási Yérúsaremu-naopa'a máyáawai timénááon-ontamba íma avakáá-iyamba úwoi mai-timénááowe.

³ keinárawapinkemba évakarawai usásintewa'a kentópa'a komé'a aúvái agaimái timé'a ti'maráanasa Ísóigona kwaási Yérúsaremu-naopa'a máyáawai mináúváiye torupámaranaaon-ontane maimaésa mátimenaowe.

⁴ mitáwai kemó komayánaunda-mayaimo kwáyaina'o é'a konasá miwí kesé kónááowe.

Kórinti-naopa'a kónáe siráin-kwasai.

⁵ Másétóniyaa-marava'a Áánútuna áséi-kwasai simátime'a naaónáe kwéunda pó'a mirá kósimatime'a kentópa'a komáéndama

⁶ ákírara koménaum. ayáátáákara koménaumno. ímo aampa'ó kwénaaon-kanaa uwí-nómpákén-úndámó maivaiyáíndarara ó'on-daopa'a kónaumno. ó'on-daopa'o kónáe ona'ó é'a súwa'naa íya'a kónaumne.

⁷ kentópa'o ayáátááka'o koménaemo kwésunda Áánútumo owé sína'o é'a ayáátááka'a koménaumne.

8-9 maanká'á Évésasi-naopa'a áséi-kwasai simátimenaunda-kwaasi sáwíva'a máyáamba pósa isésa áraire sésa asiramái ménaaowai máéwasa kesí mayáiyávésa aambá aunónááon-kwaasi sáwíva'a máyáawe. mimbáyáímó kwémayaunda toómbá áká'mai Áánútuntavesa ísámai kaunánáe sésa torupaambá minkánáá íma tiráisa'a mé'a mimbáyái kwémayaunda póna mintánón-kánáá ánásaina'a kónaumne.

10 moóráwai Tímótimo kentópa'o koménimba aamoí kwée'a áwa'naa oro. kemó úndantemba Ísóigona mayái kwémayaivo

11 kwentávé'a úwoi-kwaasiman-iye íma sé'a tínaaemba umáméro. keinárawa'o tiyuwénamo kesópa'o tínimba áwa'naa íyana kesópa'a kawé'á umái tíno. kwesémo Ísóigona kwaási kentáási kwaási kesópa'o ténááontave'a timu'maré'a máyaumne.

12 kentáási kwaási áwí'a Ápórosimba asiramái simáme'a sé'a Kórinti-naopa'a kentáási kwaási kwíya-tawai esé kwaaó súnnda póna ívé'a íma kanaán-umai kwínívo aambó kwáyainanamo éna kwíníye.

13 kentúra'a kárakwiye'a Áánútuwe aráápamai maí'mai'a úmae iyé'a íma táá'a káína'a asiramái máéro.

14 mayáímó kwémayaamba kwaásiti imáyáa umái mayái máyáaro.

15 kesí kwaásiyono ísáaro. Ákáyaa-maravaken-kwaasi Sétevanasina akúmbá aiva'á Áánútunopa'a tiráawai Ísóigona kwaási asiramái kwétuwa'naa on-áimbá ísaraawe. asiramái simátime'a sé'a

16 mirán-kwáási kwésen-aimba taagwiyavé'a miwísé Áánútuna mayái asirayám-báyái kwémayaawai táái ísáaro.

17 keinárawapinkemba kaumbonárou túwí'a Sétevanasiye Vótúnetasiye Ákáisiye mindárou kesópa'a tewa'á aamoí kwéumpo keinárawa'a íma amáparawai kanaán-umai kesópa'a tewasá mindárou kesópa'o tembá aamoí kwéune.

18 mindárou kesí imáyáa aúnaí'a umásinkesa kentí imáyáagwara'a mirá uráawe. mirán-kwáási túwí'a mósá máráaro.

19 Ésiyaa-marava'a naaó'-naokemba Ísóigona kwaási keinárawatavesa kawé'á umái máéro kwésewe. moóráwai áwí'a Ákwíra awainínkó Párisiraawe mindáraití naaúmpa'a torupamáí máyáawai Ísóigowe tarúmai máyáawai aamoí ésa keinárawatavesa kawé'á umái máéro kwésewe.

20 maanká'ó máyáawai Ísóigona kwaási amáparawai keinárawatavesa kawé'á umái máéro kwésewe. moórá-morawai tiyáamba tíméro.

²¹ ayááír'á kemá Póro agaimaráúmpo awáné'a kwe-nayáánavi'a póna kwenááiman-iye sé'a ísáaro. kemá Póro sé'a kawé'á umái máéro kwésune.

²² Ísóigompa'o ímo tirumbó améwai Áánútu sáwí'a umátinkaniye. kentáásí Ísóigo marapá'á kumíniye kwésune.

²³ Ísóigo Ísu úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

²⁴ Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawa'a kembá sirumbá kwétimune.

kemá Póro sún-da-aimba ánásaiye.

2 Kórinti

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaamba umái avakaeté-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimái Kórinti-naoraa-kwaasi Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasi agaimái tímakaiye. Póro Másétóniyaa-marava'a máyowana Táítási Kórinti-nao'a tuwéna Póronopa'a kweémena Kórinti-kwaasi táái kosimámuwana Póro iséna séna aúváima agaimái tímakaunda isasá isésa évakarawai sáwí'o uráamba tínaeamba umásukaawasa évakarawai íma mirá ésa kentávái sésa íma árai'a Ísuna aantá-kwaasiman-iyé kwésewe séna árai'a Ísuna aantá-kwaasiman-iyé sígwáe séna maanáúvái agaimarówasa mátímakaawe.

1 kéma Póro maanámbá agaimaráúmpo isáaro. moóráwai áwí'a Tímóti kentáásí kwaásigo kesé máyáisa'a agaimaráúmpo isáaro. Áánútu kwená imáyáavinkemba kentávéna séna aantá-kwaasi éma Ísu Káráísitin-aaí kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaivo isáaro. Kórinti-naopakewai Áánútun-aaiyave'a áraire kwésewai isáaro. Ákáyaa-marava'a Kórinti-naopakewaiye ó'on-o'on-daopakewaiye máyáawai Ísóigona kwaási isáaro.

2 Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi túwa'naa ésarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

3 kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti avowa Áánútu áwí'a mósá kwémaraumne. kwemá kentáásivowama arumbá kwéumasinkaiwai sirávayenaya súwa'naa iwái áwíta mósá kwémaraumne.

4 ó'on-o'on-umbai-yantaa'a amápa'a kentáásópa'a timbá Áánútu kwésiravayaimba póna ó'on-o'on-umbai-yantaa'o évakarawaitopa'o tínimba Áánútumo siráváyáintenta umái kesáá kanaán-umai miwí tirávayanaumne.

5 Káráísitimba áí'a úni'a umánkówasa Káráísitina kwaási-í'a úndarakemba sí'a iní'a umásínkáamba miráumai Áánútumo Káráísitimbo arávairaintemba miráumai anómba kwésiravayaintaawe.

6 keinárawate méta túwa'naa ówánanaya sáwí'a umái máyómpinkemba Áánútu tí'maena kawepá'á métínkaraiye. mirá ówándarakemba sí'a únita umásínkonta Áánútu sirávaraiye. keinárawate máyaawandaya sí'a únita umásínkonta íma ivátuweta asiramáíya méraumne. miráumai tí'a índai'a umátínkanaaomba kesáámó uráundantentaamo mirámó é'o ímo ivátuwe'o asiramáímo ménaaombo éna Áánútu keinárawakwara'a tirávayaniye.

⁷ sí'o úni'o umásínkaraantenta tí'a iní'a umátínkáamba miráumai Áánútumo sirávairaintemba tirávayaimba séta mindáyave'a asiramái ménaaowe asiramái séta timu'maréta máyaumne.

⁸ kesí kwaásiyono. Ésiyaa-maravata máyaawanda ó'on-o'on-umbai-yantaa'a kentáásópa'a túmba mináimbá isáígwáe séta simátimumpo isáaro. minúmbái-yántáá'ó ó'oran-anon-umbai-yantaa'a úwata kentáásópa'a túmba póta puwónaumne séta súvamaiya méta

⁹ sínkamiyata puwónaunda-kanaa tiráiyeyimayaa éta súvamaiya maémaumne. íma kentáásí asirayándéimánivo Áánútuna asirayándéi mayáiyá kwémaeta máyaumne. Áánútu pukáampinkemba usásitinkaiwaina asirayándéi mayáiyá kwémaeta máyaumne súndayavenaya minánón-úmbái-yántáá'á kentáásópa'a tiráiyeyi.

¹⁰ umbai-yántáápímbá puwónáe ówándavinkemba Áánútu síyótaasa umásinkowata súvamaiya maémaundaya póna mirá unté iyíniye. sáwíwinkemba síyótaasa unté kwéiyiye séta máyaumne.

¹¹ keinárawakwara'a kentááyávé'a Áánútumpa'a súwa'naa umai námúnaa seró. sáwívarawai námúnaa síyana Áánútu súwa'naa ínimba mindáyavesa Áánútumpa'a súwi sénááowe.

Póro kampar-áimbá íma simátímakain-kwasai.

¹² kwaási túranka'a máyaundayaveta imáyáa kwéundaya sirumpinkén-ímáyááó séna kawé'á umáiyá máyaumne sisatá aamoiyá kwéune. marapá-áínkóná ááimba íma imáyáa éta Áánútu úwoiya kwésuwa'naa-intaveta imáyáa éta Áánútuna mayáiyé su'mai kwémaeta méta íma árúvare-kwaasiraani'a umáiyá maúndantemba kentúranka'a árai'a miráyá umáiyá máyaumne.

¹³⁻¹⁴ kwéagaimai timúnda-auvaivimba íma kaumbo-káer-aimba kwésimatimumpo awáné'o ísaraan-aine su'mai tavisimái kwésune. kentáá sáwiyamba suwánaavo suwánamai kawer-ígwáe sé'a únda mirámó é'o é'a Ísóigo Ísu marapá'á kumíndara'a keinárawatavetaamo aamoimó ondantembá kentááyávé'a aamoí ónááowe.

¹⁵⁻¹⁶ keinárawa'a kentááyávé'a aamoí kwéumasinkaawe-aimba imáyáa uráundayave'a sé'a kae-táwai kentópa'a kómé'a Másétóniyaa-marava'a kónáe únda kentópa'a kómé'a tiyuwé'a kweéme'a Másétóniyaa-marava'a komé'a koyauweré'a ókwara'a kentópa'a támé'a tiyuwé'a Yútiyaa-marava'a ténaumne siráumne. kae-táwaimo kawé'ó

umátínkáana'a súwa'naa íya'a Yútiyaa-marava'a ténaumne-
imayaa uráundayave'a mináímbá siráumne.

17 mirá ónáe uráunda íma mirá uráundayavesa
keinárawapinkemba évakarawai kentávésa sésa árúvare-
kwaasiman-íye siráavo kentópa'a kónaumne siráunda
marapá-kwáásímó ontembá íma mirá únda mimbórá-ímáyáá
umái mimbórá-áímbá avora'á simátímakaumne.

18 Áánúto árair-aine su'maimo siráintemba
simátímakaunda-aimba íma kaer-ímáyáávinkémbán-
ivo mimbórá-ímáyáá umái mimbórá-áímbá avora'á
simátímakaumne.

19 Sáirásiye Tímótiye kewé umáíya kentópa'a máyaawanda
Áánútu ááninko Ísu Káráisitín-aaiya simátímakaunda kwemá
moóra-aimba avora'á séna moóra-aimba aúpá'á tuwéna mirá
íma iwái póna amápar-aimba avoraré su'mai siwáín-aaí
simátímakaumne.

20 Áánútu amápar-aimba simái asirámakaimba Ísu
Káráisitintavena siráimba póna paáruraiye. Ísu Káráisiti
mirán-ámápá'-máyái mairáintaveta Áánútu siráin-aintaveta
árai-aine kwésunanaya Áánútu áwí'a anómba kwáyáíye.

21 Áánútu Ísu Káráisitimba kentááwé keináraware
tarúsinkaraisata asiramái máyaundayaawe. kentáá
ítámarena

22 kesí kwaásiman-owe séna árai'a kwená kwaásiya
úne sénaundayavenaya kwenamankómbá ai'marówana
kentáásirumpimba kumbáyáimba mindáyaveta séta
to'mayaa umásínkarainta mirá íníye kwésundayaawe. mirá
uráintave'a íma árúvare-kwaasiraamba kwéune.

23 Áánútu kesí mayáígómbá awánaraiwai aúranka'a
kwésimatimunda-aimba árai-aiban-íye. Kórinti-naopa'a
kentópa'a kónáe séwánda asiramái simátíménana tirunkó
umbái taivó sé'a ivátuwe'a íma kuráumne.

24 Áánútun-aaiyave'a áraire asiramái kwése'a kwenká'á
agevamái máyáamba póta kentópa'a kondayá Áánútun-
aaintave'a áraire seró-áíntá íma ókwará'a sénaumpo
tirunkó aamoí ínintaveta keinárawapimba tágárotamai méta
mayáíyá komayánaumne.

2

1 imáyáá é'a sé'a ókwará'a kentópa'a kwé'a sáwí'o
kwéontave'a asiramái simátíménana tirunkó umbái taivó
sé'a ivé'a íma kónaumne siráumne.

2 kentirumbó umbaimó tamátínkáanasamo ésa kesirumbó
kawe'ó umásinkanaaowai íma ménaaowe.

3 kentópa'a íma kuráundara'a sé'a aúváivimba awáné'a
sáwí'o kwéomba kawe'á umátínkaigwae sé'a kentópa'o

kondá íma sirunkó umbaí táníye sé'a mináúvái agaimái timé'a kawé'ó umáimo máyáantavena kesirunkó kawé'á íníwai mináúvái agaimái tímakaumne. kesirunkómó kawé'ó ínanamo éna kentirunkógwará'á kawé'ó ínímba mindá árar-aimban-iyé.

⁴ mináúvái agaitimúnda sirunkó umbaí tówa'a keinárawatave'a anón-imayaa é'a ávááraumai ivi'á tamátinke'a tirunkó umbaí taínoyave'a íma mináúvái agaimái tímakaumpo Póro kwenarumbá ávááraumai símakaiye sénááontave'a mináúvái agaimái tímakaumne.

sáwí'o uráin-kwaasiyavai enáái ánásaiye seró siráin-kwasai.

⁵ keinárawapinkemba moórá-kwaasigo sáwí'a uráintavena íma kempíné su'mainivo keinárawapinkemba évakarawaivimba umbai-yántáá'á kwáyáiyé. amáparawaivimba umbai-yántáá'á kwáyáiyé-aimba mirán-ánón-áimpá'á íma sénáe sé'a évakarawaivimba umbai-yántáá'á kwáyáiyé-aimba kwésune.

⁶ tímakaunda-awvai awáné'a simái moórá-ainka'a maré'a asirayán-áimbá minkwáásigómbá simánke'a kwená egwaa'á íma mé'a sáwí'o uráintave'a mimbéyámbá amé'a íma ó'om-beyamba áméro.

⁷ ívé'a kwentávé'a sé'a enáái ánásaiye sé'a íma ókwara'a imáyáa úmae iyé'a aráváyáaro. kemá ámé-sawi-meyamba kwaikwai'a ínana séna íma kanaán-umai kawer-ámpá'á kónaumne séna ivátúwáivainivo

⁸ kwentávé'a sé'a embá siruntá kwéamumpo kawé'á umái maiyó seró-áimbá asiramái kwésune.

⁹ ááéma keinárawatave'a sé'a simátimúnda-aimba isánááo, íya isánááo sé'a kentópa'a íma kwé'a mináúváiimbá agaimái tímaka'a timu'maré'a méraumne.

¹⁰ sáwí'o uráin-kwaasigontave'a sé'a kwenáái ánásaiye sé'a ímo ókwara'o imáyáamo kwéontemba kegwará'á mirá kwéune. sáwí'o uráintave'a sé'a kwenáái ánásaiye sé'a íma ókwara'a imáyáa kwé'e'a Ísu Káráísiti aúranka'a keinárawatave'a imáyáa é'a mirá kwéune.

¹¹ Sáátáánigona sáwí-mayaigona ááimba awánéta kentáa usáyaaitaivo séta sáwí'o uráintaveta ókwara'a íma imáyáa úmae iyéta séta kwenáái ánásaiye kwésune.

Táróasiva'a ména Póro anón-imayaa uráin-kwasai.

¹² Ísu Káráísitin-aii áséi-kwasai kosimátimenae sé'a Táróasi-naopa'a komáyaawanda mináimbá isánááontavena Ísóigomo to'mayaa úmba awáné'a áséi-kwasai simátiménae sé'a ówánda

¹³ kesí kwaásigo áwí'a Táítási kentí naaópakemba Táróasi-naopa'a íma téna kentáái tasimásímíntave'a avakáá uwááe'a íma awáné'a anón-imayaa é'a sé'a tiyuwé'a kónaumne sé'a Másétóniyaa-marava'a tiráumne.

Ísuna asirayándéi siyáántán-tamai ávónta kwéuvunda-kwasai.

¹⁴ maarán-áíntávéta Áánútumpa'a súwiya kwésune. Ísu Káráísiti usáyaaitaraintavena Áánútu kwentéya tarúsinkenaya anónka'a sisatá siyáántán-tamai ávónta kwéuvune. Áánútu si'marówata Káráísitin-ai amápa'-marava'a kosimátimunasaya kwéisaawana kwenááigo áséi-kwiyunkaamba úmaena amápa'-marava'a kóyáwé kwéiye.

¹⁵ Áánútu séna Ísu Káráísiti kentávéna imáyáa éna kesí mayái kwémayaimba áséi-kwiyun-kanamo kwéagayaanteni'a kwéiye kwésimba mirámó intembá Ísu Káráísitin-ai simátimunanaya Áánútu kentááyávéna séna Ísu Káráísitimo intembá áséi-kwiyun-kanamo kwéagayaanteni'a kwéowe kwésiye. Áánútun-aráái kwáráawai minkwíyumbá ísááwasa Sáátáánigon-aráái kwáráawai minkwíyumbá ísááwasa kwéowe.

¹⁶ Sáátáánigon-aráái kwáráawai puwésa Áánútuna némpa'a maí'maí'a ónááowai Ísu Káráísitin-ai simátimunda-aintavesa ánkúkaamba kwéiye kwésewasa Áánútun-aráái kwáráawai mináíntávésa sésa áséi-kwiyunkaamba kwéiye kwésesa maí'maí'a ónááowe. Áánútun-ai simátíménaimba anóm-bayaiman-ivo kwaásiye su'maí íma kanaán-umai kwémayaawe.

¹⁷ Áánútu si'marówata Káráísitina mayái-kwáásí méta kwenaúranka'a Áánútun-ai árair-aimba simátimeta íma árúvare-kwaasiraani'a umái máyaunasaya meéyámbáréwa'a anón-ontamba mayánáe sésamo ontembá évakarawai Áánútun-ai simátíménasaya meéyámbá simígwáe sésamo ontembá kesáá íma mirá kwéeta Káráísitina mayái-kwáásí méta Áánútun-ai árair-aimba kwésimatimune.

3

aúná-aimba simái tarúmakin-kwasai.

¹ mináímbá kwésimatimundayaveta kentáá súwí'a íma maé kwéiyundayaawe. évakarawai aúvái agaimái tímúwasa maimaésa mátímúwa'a awáné'a kawé'án-owe siráavo kesáá íma mirá éta kentáásí mayáírár-áúvái agaimaéta mátíménata awáné'a aamoí umásinkaigwae-ita íma kweéta

íma kentáásí mayáírár-áúvái agáyáaro kwésumpo Áánútu si'marówata kwená mayáiyá kwémayaumne.

²⁻³ évakarawaimo ó'owiti mayáígóná aúváiimo awánésamo aamoimó umátinkáantemba évaka-kwaasi keinárawa'a tuwánésa sésa árai'a Ísu Káráisiti Póroe mayái kwémayaan-kwaasiye kwenté ti'marówasa kwenáái tasimátímúwasa isésa áraire suwaná Káráisiti kwená kwaási-i'a umátinkowana Áánútu asirayánkwáráwáin-amanko miwítirumpimba máyáísasa máyáawe kwésewe. mindáyave'a keinárawa'a Káráisiti agairáin-auvairaamba umái máyáawe. Ísu Káráisitina mayáígóná aúvái óntanka'o agairáin-auvairaamba ímanivo kempá'á kwáyáim-bayaima tuwánaantaveta aamoiyá kwéumatinkaundayaawe.

⁴ Ísu Káráisiti kentáá asirayámbá kwésimisata Áánútu aúranka'a asiramái méta mináintá kwésune.

⁵ kentáávímbá kesí asirayámbá íma kwáyáísata mimbáyáiyá kwémayaumpo Áánútuna asirayándéiyá mimbáyáiyá kwémayaumne.

⁶ Áánútu aúná-aimba simái tarúmakain-aimba kosimátimewananya kwenaúranka'a arupí umátinkainasa ménaaontavena asirayántá símakaiye. mináúná-áímbá simái tarúmakain-aimba Áánútu Mósesimba simámakain-amaamba ímanivo Áánútun-amanko kentáásirumpimba máyáísata kwemó siráintenta kwéunda-aimban-iyé. Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba íma kanaán-umai kwáráantavesa Áánútu aúranka'a íma arupí umái mésa puwí-ámpá'á kwégovo Áánútun-amanko imáyáaya símisata Káráisitina aaiyaveta áraire séta aúnái'a umáiyá maí'maita kwéune.

⁷ naaóvá'á Áánútu Mósesimba óntan-kwandaaira'a siyáánkai-amaamba agaimái ámakaimba minámáámbá kwaránée sésa umbá íma kanaán-umai kwarésa arááíšu'mae kwéiyesa mindáyavesa puwí-ámpá'á kwégowe. Áánútu Mósesimbo amáámbo simámakonka'a Áánútumpakemba ságayamba paáréna Mósesi óika'a ságayamba paárúwana óntan-kwandaaira'o siyáánkai-amaambo agaimarómba maimaéna Ísareri-kwaasitopa'a kumúwasa Mósesi óika'a ságayamba kwéna póna tógáyáagaya úwasa íma kanaán-umai awánowana kwéna naaémba uwákuraiye.

⁸ naaóvá'á Áánútu Mósesimba siyáánkai-amaamba simámakonka'a Áánútuna ságayamba paárúmbanivo ívé'a Áánútu kwenamankómbá ai'maráísana kwená kwaási tirumpimbá máyáiyé-aimba kwévaarimba póna Áánútuna ságayamba anómban-iyé.

⁹ Áánútu Mósesimba siyáánkai-amaamba simámakomba pósa íma kanaán-umai kwárántavesa puwí-ámpá'á kwégowe. Áánútu minámáán-áímbá paárúnka'a kwená ságayamba kwáyowana ívé'a Áánútu kwenamankó kwenauranka'o arupí umátínkáin-aimba kwévaarisana póna kwená ságayankona asirayámbá anómba kwáyáíye.

¹⁰ ívé'a aúná-aimba simái tarúmakain-aimba kwáyáísana usáyaaitarai-sagayankona asirayámbá kwáyáimba póta séta Áánútumo Mósesimbo siyáánkai-amaambo simámakai-sagayankona asirayámbá úwoisamba iyéyá kwésune.

¹¹ Áánútu Mósesimbo simámakain-aimba kwááyu-aimbanivo aúná-aimba simái tarúmakain-aimba kwaíkwai'a ínín-aimba anón-aimban-íye. kwááyu-aimba simámakonka'a ságayankona asirayámbá kwáyombanivo ívé'a kwaíkwai'a ínín-aimba paárisana póna anó-sagayamba asirayámbá kwáyáíye.

¹² mináímbá asirayán-áímbá kwaíkwai'a ínín-aimba ísaraunda póta íma sáá'a kwégaisata asiramái mináímbá kwésimatimundayaawe.

¹³ Mósesimo uráintemba íma miráyá kwéune. Mósesi Ísareri-kwaasiyavena séna kesóika'o kwáyái-sagayamba uwákwimba awánaavo séna ampaantanéi óika'a káátaraiye.

¹⁴ Ísareri-kwaasi táá'nei isésa tirunté marésa maémáenkakemba pósa ívé'a agáyáan-kwaasi Áánútumo simáímo tarúmakon-aimba aúváivinkemba awánamai isésa mináínkóná ááimba íma kawé'á umái kwéisaawe. Mósesimo óika'o ampaantanéi káátamakowasamo ságayambo ímo awánaraantemba ívé'a Áánútun-aaí aúváivimba awánaamba miwítí imáyáago ítáguraisana kumayu'á isasá pósa mináúváígóná ááimba íma awánamai kawé'á kwéowe. Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawaima Áánútun-aaí aúváíma awánésa mináínkóná ááimba kawé'á umái kwéisaawe.

¹⁵ ívé'o máyáan-Ísareri-kwaasigwara'a Áánútun-aaí Mósesimo agaimakón-aimba awánaamba miwítí imáyáago ítáguraisana kumayu'á isasá pósa mináínkóná ááimba íma ísaraavo

¹⁶ Ísóigo Ísu Káráísitinopa'o tembá minkúmáiyú-tántáá'á ánásainkakemba mináínkóná ááimba kawé'á umái kwéisaawe.

¹⁷ Ísóigo Ísu Káráísitiyemo súnnda kwenamankóntávé'a kwésune. Ísóigon-amankomo tirumpimbó máyáiwai sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba kwéiyatinkaisasa kawé'á umái kwémaewe.

¹⁸ Ísareri-kwaasiti imáyáagomo ímo kawé'ó umáímo ísaraantemba kentáásí imáyáago íma mirá isanayá Ísóigona

ságayanko kentáá sáma kwégamasinkaintaawe. Ísóigo Ísu Káráisitín-amanko kentáásirumpimba ména kwenkáání'a umásinkenaya kwená ságayamba kwésimenaya mirá úmae kwéiyiye.

4

anamó kwímakaawanamo ááémo karákwintemba miráráán-kwaasiya máyaunda-kwasai.

¹ Áánútu aruntá kwéumasinkenaya mindáyavena kesí mayái máyáaro séna símakaisata kwenáái kwésimatimundaya sívón-kaiye séta íma kwétuwaumpo

² kwenáái simátimenaundayaveta aúpá'ó tigeayávésamo kwéomba sínaaemba kwéumameta íma kampa'á simátiyuweta Áánútun-aaigomba kwaé'náer-aimba íma simátimeta Áánútu aúranka'a avora'á árrair-aimba simátimunasaya suwánésaya árrair-aime su'mai kwésewe tirunkakémbá sénááontaveta Áánútu aúranka'a miráyá kwésune.

³ áséi-kwasai avora'á kwésimatimundaya mináínkóná ááimbo ímo isésamo ésa miwímá Áánútuna némpa'a mésa puwí-ámpá'á kwégowaiman-owe.

⁴ Sáátáánigo marapá'á karákwiraiwai miwítí imáyáa kwétuntinkaisasa Ísu Káráisitín-aaiyavesa íma áraire kwésewe. Sáátáánigo séna Káráisitín-aaigo sáma kamátínkáivo séna miwítí imáyáa kwétuntinkaisasa Káráisitina ságayamba íma kwéawanaawe. Áánútumo máyáintemba Káráisiti miráumai máyáísana Sáátáánigo séna Káráisiti sáma kamátínkáivo séna miwítí imáyáa kwétuntinkaiye.

⁵ kesáá íma anón-kwaasi úmpo Ísu Káráisitintave'a kentáási anóndakoman-iyé sénááontaveta kwenáái kosimatimeta kwená mayái-kwáási máyaunda póta kwétuwa'naaundayaawe.

⁶ ááínka'a túnkuwana Áánútu sáma kaaó súwana sáma karáimba kwemá sáma kamásínkáíwaiyaaman-iyé. Ísu Káráisiti óir-imayaa kwéundaya Áánútuna ó'oran-aimba awánanaundayavena sáma kwégamasinkaintaawe.

⁷ kesáá íma asiramáíya méta áséi-kwasaiya tátokaumpo anamó kwímakaawanamo ááémo karákwintemba miráumaiya méta áséi-aimba tátokaundayaawe. suwánésa mináínkómó usáyaaitarain-asirayankomba awánésa sésa íma miwívínkémbán-ivo Áánútumpaken-asirayamban-iyé sénááontaveta íma asiramáíya méta minásiráyántá tátokaumne.

⁸ namuro-kwáásímó tĩnkamiyantavesamo úkóntemba ó'on-o'on-umbai-yantaako kentáá úkúraisata tu'maá'námo kwáyáimpinkenta móyuweta kwégune. évaka-tawai séta nóra séta Áánútuna mayáí kwémayaumno kwéseta íma ivátá tukáumne.

⁹ sáwíta umásínkáambanivo Áánútu íma siyúwáísata máyaumne. sínkamomba íma ánásasuwaawata úwoiya súvamai kwémaumne.

¹⁰ Ísumbo sáwí'o umánkesamo inkámówanamo pukáin-ampata kwégundaya pósa Ísu mai'mai'a isaná kwená asir-ayámá kentáávimbá kwáyáiyé-aimba kwéisaawe.

¹¹ máyaundaya aasiyaasi-táwai séta Ísuna kwaási-i'a úndarakemba ívéra sínkamiyata puwónaumno kwésundaya pósa kesáá máyaundawaina áaimba Ísuma póna kentáásúma ánásani-suvimba máyáiyé-aimba kwéisaawe.

¹² áséi-kwasai simátimundaya sáwíta umásinkesa sínkamiyata puwónaunda-ampata kwégundaya mindáyave'a áséi-kwasai isé'a aúnái'a umái máyáan-ampa'a kwégowe.

¹³ naaóvá'á Áánútun-aii aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútun-aaiyave'a áraire siré'a

pó'a kwenáái kwésimatimune

siráintemba Áánútun-aaiyaveta áraire séta kwésimatimune.

¹⁴ Ísóigo Ísumba pukáimpinkemba usásinankaraiwai Ísunte tarúsinkenaya puwónaundavinkenta usásisinkenaya kentááwé keináraware sí'maiya kwenaúrankata šinkánintaawe.

¹⁵ mayáiyá kwémayaundaya sáwíta umásínkáambanivo túwa'naa eta íma ivátuwaunasaya ó'on-o'on-kwasai Áánútumo úwoimo túwa'naa in-áimbá isésa sáwívarawai Áánútumpa'a súwi símae iyésa kwenáwí'a anómbe úmae kwéiyowe.

Áánútuna asirayánkátá máyaunda-kwasai.

¹⁶ mináimbá imáyáa kwéundaya sívón-kaiye séta íma ivátukaumne. kentáásúma sáwí'a úmae íyísana Áánútu kentáási imáyáa aúnái'a kwéumasinkaiye.

¹⁷ kentáásópa'o kwáyáin-umbai-yantaataveta séta úwoisan-umbai-yantaa'a kwááyu kwáyáiyé súnanaya naaémbe minúbái-yántáápínkémbá ó'oran-kawe-tantaa'a usáyaaaitaimba kwaíkwei'a ínín-kawe-tantaa'a paáriníye.

¹⁸ mindáyaveta marapá'ó awánáúnda-yantaa'a íma anón-imayaa éta kwíyómpa'o ímo awánáúnda-yantaataveta

imáyáa úmae kwéiyune. awánáúnda-yantaa'a kwááyu-yantaa'an-ivo kwíyómpa'a íma awánáúnda-yantaa'a kwaikwai'a íníye. mindáyaveta umbai-yántáátávéta séta úwoisamban-íye kwésune.

5

¹ kentáásúma kwááyu-nankaa-suwawaata isatá minkúwawaakwarata marapátá méta maarán-áimbá kwésune. maankwááyú-námbá tawísígwinata Áánútumo kwíyómpa'o úmakain-daumpa'a ménaundayaawe. mindámbá kwaási íma úmakaan-damban-ivo Áánútu kwená imáyáavinkemba úmakaimba kwaikwai'a ínín-damba mindá kwíyómpa'o ménaunda-kuwawaa'an-íye.

² marapá'ó máyaundaya anón-imayaa éta kwíyómpa'o ménaunda-kuwawaata simínkwáeya kwéseta

³ maarán-áimbá íma séta puwéta súwawaar-íyaainkaanta umáíya máyaumne íma kwésumpo maarán-áimbá séta kwíyómpa'o ménaunda-suwawaata naankáántá ónáeya kwésune.

⁴ kentáásúma kwááyu-nankaamba isatá máyaundaya umbai-yántáá'á kwáyáintaveta anón-imayaa éta marapá-súwawaataamo tuwánaunda-aimba íma séta kwíyómpa'o ménaunda-suwawaata mayánaunda-ainta kwésune. miráyá ónaunda marapáké-súwawaakaanta aúkáinata mai'maita ónaumne.

⁵ miráyáámó ónaundayavenaya Áánútu kentáá to'mayaa éna kwenamankómbá ai'marówana kentáásirumpimba kumbáyáísata mindáyaveta to'mayaa umásínkarainta mirá íníye kwésundayaawe.

⁶ Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kentáásirumpimba kumbáyáintaveta kentáásí imáyáa asiramáíya máyaumne. marapá'ó máyaundaya Ísóigo Ísu Káráísitiyeya íma kwíyómpakaani'a umáíya máyaundayaawe.

⁷ ívétá marapá'á máyaundaya kwenane'á íma kwéawaneta kwenááiyaveta áraire séta kwenká'á agevamáíya méta

⁸ kentáásí imáyáa asiramáíya méta puwétaamo kwíyómpa'o Ísóigo Ísu Káráísitiyemo métaaraiya aamoí úsino.

⁹ maanká'ó máyaundayaawe kwíyómpa'o uménaundayaawe Áánútumbo arááímo kwétaini'a ónái súndaya póna aamoí umásínkáisintaawe.

¹⁰ amáparawaiya Ísu Káráísiti aúranka'a máyáananaya kesáámó máyaundawaina ááintavena sísa ena marapá'ó máyáamba kawé'ó kwéowai kawé'-méyámbá tiména sáwí'ó

kwéowai sáwí-meyamba timínimba póta kwembó arááímo kwétaini'a ónáeya kwésune.

Ísuwemo tarúmaimo máyaundaya aúnaí'a umáíya máyaunda-kwasai.

11 Ísóigo máyaundawaina ááimba sísa íníntaveta kwentávèna sáá'a kwégaisata kwenópa'a tígwáe séta kwaási kwétavisundayaawe. Áánútu máyaundawaina ááinta suwánaisa'a keinárawatemo máyaundawaina ááinta kwésuwanaamba kawe'á kwéiye kwésune.

12 kentáá súwí'a íma maé kwéiyundanivo máyaundawaina ááintave'a aamoí ónááontaveta máyaundawaina ááinta kwésimatimune. aamoí é'a kentááyávésamo sáwí-aimbo kwésen-kwaasi táái kanaán-umai anondá simátimenaontaveta máyaundawaina ááinta kwésimatimune. minkwáásí paáká-túwawaare su'mai tuwánésa kawe-kwáásímán-owe sésa tirumpin-ímáyáá íma awáresa kawe-kwáásímán-owe kwésewe.

13 évakarawai kentááyávésa uwo'aó'á kwéowe kwésewata kanaán-iye séta Áánútuntaveta imáyáa éta miráyá kwéunasaya évakarawai kentááyávésa kawer-ímáyáágwára-kwáásímán-owe kwésewata kanaán-iye séta keinárawataveta imáyáa éta miráyá kwéune.

14 amáparawai sáwí'o kwéomba mimbéyámbá maésa púwóvo séna Ísu Káráísiti mimbóráwái kentááyávénawe séna pukáimba póta Káráísiti arumbá kwésimiwaina mayáíyé su'maiya kwémayaumne.

15 amáparawaiya sáwí-imayaago tátokaimpinkemba iyásinkanintavena Ísu Káráísiti pukáimba póta kentáámó sirááímo kwétaini'a íma kwéeta kwembó arááímo kwétaini'a kwéeta máyaumne. mirámó ónaundayavenaya kentááyávénawe séna puwúwana Áánútu usásinankaraiye.

16 ááéma marapá'ó máyáan-kwaasiti ááimba kwaréta évakarawaiyaveta kawe-kwáásímán-owe séta évakarawaiyaveta sáwí-kwaasiman-owe siráumpo ívé'a íma miráyá kwéseeta ááéma marapá'ó máyáan-kwaasiti ááimba kwakáunda Káráísitintaveta úwoi-kwaasiman-iye siráundaya ívé'a íma miráyá kwésune.

17 mindáyaveta Ísu Káráísitiyemo tarúmaimo máyaundaya aúnaí'a umáíya méta ááémo uráundanten-imayaa íma éta ívé'a aúna-imayaa umáíya máyaumne.

18 Áánútu mirá kwéivo ááéma Áánútuna namuro-kwáásíráámbá umáíya máyaawananya Áánútu kesí kwaási-i'a umái maígwáe séna Ísu Káráisitimba ai'marówana

kentááyávénawe séna kumpuwówana kwená kwaási-i'a umásinkenaya séna kesí kwaási-i'a ígwáe-aimba kosimátíméro séna si'mákaisata mimbáyáíyá kwémayaumne.

¹⁹ mináinkóná ááimba maarán-áimbán-iyé. Ísu Káráísiti amáparawaiyavenaya imáyáa éna pukáimba mindáyavena Áánútu imáyáa éna kwaásimo sáwí'o kwéomba íma aaivimbá kwémaitinkaivo kwená kwaási-i'a kwéumatinkena kentááyávénawe séna kesí kwaási-i'a ígwáe-aimba kosimátíméro séna si'mákaisata kwésimatimune.

²⁰ kesáá Ísu Káráísitina aantá-kwaasiya únanaya simásímísata keinárawa'a kwésimatimundayaawe. Áánútu keinárawatavena asiramái siráísata siráin-ainta kwésimatimune. Káráísiti pukáintavena Áánútuna namuro-kwáásíráámhá umái máyáampinkemba kwená kwaási-i'a kwéumatinkaivo kwenááyave'a owé seró.

²¹ Ísu Káráísitimpimba sáwí'o íí-áimbá íma kwáyowana Áánútu kesáámó sáwí'o únda-aimba kwempíntá ámakaiye. Káráísitiye tarúmaiya méta Áánútu aúranka'a arupí umáíya ménaundayavenaya Áánútu mirá úwana Káráísiti kesáámó sáwí'o únda-aimba maimaéna mindánankwara'a pukáimba póna Áánútu kwená namuro-kwáásíráání'a umáíya máyaundawai kwená kwaási-i'a kwéumasinkaiye.

6

¹ Áánútuwe tágárotamai méta mayái kwémaeta asiramái simátimeta séta Áánútu úwoi kwétuwa'naa-imba pó'a íma úwoi mé'a kwembó arááímo kwétaini'a oró kwésune.

² naaóvá'á Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba Áánútumo siráin-aimba agaimaréna séna

úwoi túwa'naa uráunda-kanaa kentáái
isé'a sáwí'o umáímo máyómpinkembo

tikaunda-kanaa túwa'naa uráumne

Áánútu siráíye agaimaréna siráimba mindáyave'a ísáaro.

ívé'a Áánútu úwoi kwétuwa'naa-in-kanaama éna sáwí'o umáímo máyáampinkemba kwétirain-kanaama ímbá pó'a íma úwoi mé'a kwembó arááímo kwétaini'a oro.

³ kentáásí mayáígómbá awánésa sáwí-amba kwaráavo séta kawé'-máíyá su'mai kwémayaundaya pósa íma árai'a sésa sáwí-mayai kwémayaawe kwésewe.

⁴ amápa'-mayai kwémayaundayaveta séta suwánésaya árai'a Áánútuna mayái-kwáásímán-owe sígwáe séta mimbáyái kwémaeta máyaumne. umbai-yántáá'ó kentáásópa'o tisasamó sí'o iní'o umásinkesaya sáwí'o umásínkáanta íma ivátuweta asiramáíya máyaumne.

5 Áánútuna mayáiyá kwémayaundarakemba sínkambai ándáva'o mósinkesayaamo úkúmakesamo sáwí-aimba simánkesa mirámó kwéonta anóm-bayai kwémaeta no'wáámba íma suúyá kwégwaeta úwoi mayái kwémaeta sááimo kwésinkainta íma ivátuweta asiramáiya máyaumne.

6 kentááyávésa Áánútuna mayái-kwáásimán-owe sénááontaveta kawé'-máiyáyé su'mai kwémaeta kawer-ímáyáá kwéeta paru umái méta kawé'á kwéumatinkaunanaya Áánútun-amanko keséya máyáísata árai'a miwítí imáyáa kwéeta

7 árair-aimba kwésimatimunanya Áánútu asirayámbá kwésimisata mirám-báyái kwémaeta Áánútu aúranka'a arupí umáiya máyaundaya mindá kweukáámbá araa'naa uráunanaya sáwí-ainko kentáávímbá íma kwétisata Áánútu aúranka'a arupí umáiya máyaundaya mindá iwevóiráámbá umásoketa umbai-yántáá'ó kesópataamo timbá kwéusayaaitaundayaawe.

8 évakarawai kentáá súwí'a mósá máraáwasa évakarawai kentáá súwí'a simái sáwí'a owasá évakarawai kawer-áímbá simásíméwasa évakarawai sáwí-aimba simásíméwasa árair-aimbo simátimundayavesaya évakarawai kentááyávésa kampa'á kwésewe sewasá

9 évakarawai kawé'á umái suwánésaya kampa'á sésa úwoi-kwaasiman-owe sewasá évakarawai kentááyávésamo puwónáesa owémó kwéseмба íma puwúndaya úwoiya súvamaiya máyaumpo suwánaaro. Áánútu arupíya kwéumasinkaimba íma sínkamisata kwévuwune.

10 sáwíva-tantaako kentáásirumba umbai kwétamasinkainta kentáásirumba kawé'á úmae kwéiyiye. kesáá óísamba íma makáundayawaiya éta Áánútun-ai sáwívarawaiya kwésimatimunasaya kawé'á umái kwémaewe. óísaniyaaiwai éta Áánútun-ai tátokaundayaveta kawé'á umáiya máyaumne.

11 Kórinti-naopaken-kwaasi ísáaro. kentí imáyáa éta kentáásirumpinken-aimba avora'á simátímakaundaya

12 keinárawataveta íma kayoráúna'a kentááyávé'a kayó'mái máyáawe.

13 kesí iyámpóimo simátimundantenkaamba simátimumpo kentí imáyáamo úndantemba kentáásí imáyáa é'a kentirumpinkén-áímbá simásíméro.

Áánútuna naankaantáán-úne siráin-kwasai.

14 oó'á tombá moóra anóm-purumakankwara moóra sáwíyam-purumakankwara'a íma kwétagarotamai kwisóvo awaira-púrúmákánkái tinumarampimbá kwímakaawasarai

o'á kwétoye. mirámó ontembá keinárawa'a Áánútun-
aaiyave'a áraire sewáiyé ímo áraire sewáiyé íma tágárotamai
mé'a mayái máyáaro. arupí umái máyáawaise Áánútun-
aai arááiraawaise íma kanaán-umai tágárotamai mésa mayái
kwémaraawe. ságayankwara tunígwara'a íma moórávimba
kwáyáiyé.

¹⁵ Ísu Káráísitiye Sáátáánigowe íma mimbórá-ímáyáá óyasa
Áánútun-aaiyavesa áraire sewáiyé ímo áraire sewáiyé íma
mimbórá-ímáyáá kwéowe.

¹⁶ Áánútuna naaúmpa'a kwesé kwaántá-kwaasi
mimbórávimbá íma ménaaowe. Áánútu asirayánkwáráwái
kentáásirumpimba máyáísata kwená naankaantáán-úne.
mináintávéna naaóvá'á Áánútun-aai aúvávimba agaimaréna
séna Áánútu séna
kesí kwaásiye mé'a miwívimbá kwénaae'a
miwítí Ísóigo onasá kesí kwaási-i'a ónááowe
Áánútu siráiyé.

¹⁷ mindáyavena Ísóigo séna
úwoi-kwaasivinkemba tiyuwé'a moóra-ayampa'a
mé'a sáwí-mayaigomba tínaaemba umátimiya'a
tiré'a

¹⁸ kentivoí'a ona'á kesáánimbaa'a
kesiyáámúmbaari'a ónááowe.

Ísóigo amápar-asirayamba tokáiwai siráiyé agaimaréna
siráiyé.

7

¹ kesí kwaási ísáaro. Áánútu kentááyávéna imáyáa éna
mináimbá simái tarúmakaaintaveta kesúrake-sawi-yantaare
kentáásí imáyáavinke-sawi-yantaare sínaaemba umámeta
kawe'á umáíya méta Áánútu aúranka'a sáá'a kwégaisata
Áánútunde-i'a umái méta kaweré su'maiya éta miráyá onó.

Póro arunkó aamoí uráin-kwasai.

² kentááyávé'a íma kayoré'a kentáásí imáyáa úwoi oró.
íma sáwí'a umátinkaawanasaya sáwí-amba kwakáawe. íma
kampa'á simátiyuweta miwítí óísanta íma mémairaumne.

³ mináimbó simátimunda íma aaivimbá kwémaitinke'a
súne. kentí imáyáa kwéundaya simátimeta ókwara'a miráyá
kwéune séta úwoimo máyaundaya kentí imáyáa kwéeta
puwónaunda-kanaa tínimba úwoi kentí imáyáa kwéonanaya
tíníye.

⁴ árai'a kawé'á umái máyáawe asiramái sé'a kentúwí'a
mósá kwémaraumne. anón-umbai-yantaa'a kentáásópa'a
kwétimba mindáyave'a íma imáyáa é'a kentí imáyáa únana

kentááigo asiramásínkáísana sirunkó ávááraumai aamoí kwéiye.

5 Táróasi-naopa'a tuwéta Másétóniyaa-marava'a tamáyaawanda íma kawekánáá úwata máyaawanasaya amápa'-naopimpa'a kae'náé'a ésa aaisambá kwésuwana kentáásí mayáiyávéna kentáásirunko umbái kwétowana

6 Áánútu tirunkó umbái kwétain-kwaasi tiráváyáiwai kwemá sirávayanintavena Táításimba ai'marówana keinárawa'a tiyuwéna kentáásópa'a téna

7 maavá'ó túntaveta aamoí éta keinárawatemo máyon-kawer-aimba simásimuntavetaagwara'a aamoí ówánanaya keinárawa'a kentáá suwánanae siráamba tasimásimenaya sáwí'o uráantavenamo kentirunkó umbaimó taráimba tasimásimenaya kentávésamo kampar-áimbó sen-kwáásí táái anondá simátímakaamba tasimásimenaya mirán-áintómbá tasimásimuwata isááwánanaya kentáásirunko aamoí uráiyé.

8 aúváí agaimái tímé'a asiramái sé'a ó'a íma mirán-oro siráunda minauváí awánowana sáwíyanka'a kentirunkó umbái tówa'a mináimbá isé'a mináúváí agairáundayavena sirumbá umátinke'a ívé'a sirunkó íma umbái téna

9 kawé'a kwéiye. kentirunkó umbái tóntave'a íma aamoí é'a kentirunkó umbái tówa'a sáwí'o uráambo tínaaembo umámakaantave'a aamoí kwéune. sáwí'o kwéontavena tirunkó umbái taíno Áánútu kwésiye. mindáyave'a mináúváí agaimái tímakaunda íma sáwí'a umátínkaraumne.

10 Áánútu tirumbá umbái tamátinkaiwai sáwí'o kwéomba tínaaemba umámewana sáwí'o umáímo máyáampinkemba Áánútu tiréna kawepá'á mógwétinkaisana mindáyavena tirunkó íma sáwí'a kwéivo marapá-kwáásí Áánútuntavesa íma imáyáa kwéowai tirunkó umbái tainká'á sáwí'o kwéomba íma tínaaemba umámesa úwoi sáwí'a ésa Áánútuna némpa'a maí'maí'a ónááowe.

11 sáwí'o uráantavena Áánútu kentirumbá umbái tamátínkaraimba pó'a kawé'a uráamba imáyáa oró. keinárawapinkemba moórawai sáwí'a uráimba íma asiramái simámake'a tímakaunda-avai-aimba isé'a sé'a arupí umátinketa kawer-ámbá kwaráano sé'a sáwí'o uráantave'a tigaeyávé'a é'a sáwí-meyambo kentópa'o tinintave'a táátave'a é'a sé'a arupí umátínkáananana Póromo ménamo éna súwa'naa íniye sé'a sáwí'o uráiwaimba ááéma sáwí-meyamba amé'a keinárawapinke-sawi-imayaa arupí umátinke'a mirá uráamba ánásaraiye-aimba ísaraumne.

12 mináúváí agaimái tímakaunda sáwí'o uráin-kwaasigontave'a íma aiva'á imáyáa é'a sáwí'o umánkarain-ininkontave'a íma aiva'á imáyáa é'a íma mirá uráumpo

Áánútu aúranka'a kentááyáv'é'a anón-imayaa é'a kentááyáv'é'a sé'a miwíyávéta anón-imayaaya kwéune sénááontave'a mináúvái agaimái tímakaumne.

¹³ mináúvái mó tímakaundanteni'o uráamba kentáási imáyáa kawé'á umásínkaraawe.

Táitásimba ai'marááwánanaya kentópa'a koména kwenarunkó umbaí kwétowana túwa'naa úwa'a kawé'á uwaná aamoí éna kwenarunkó kawé'á úwana kentáásópa'a téna tasimásimuwata iséta mindáyavetaagwara'a aamoiyá kwéune.

¹⁴ ááema Táitási aúranka'a kentúma maé iráunana simátímakaunda-aimbo árair-aimbo siráundantemba Táitásimbo kentááimo simámakaunda-aimba árair-aimban-iyé. Táitási keinárawate koména kemó kentááimo simámakaunda-aintavena árair-aimba siráiyé siráimba mindáyave'a íma sigaeyáv'é'a kwéune.

¹⁵ Táitási keinárawate komáyowa'a kwentáv'é'a aamoí é'a táátave'a é'a tiyántámhá kwétowa'a kwenáái isé'a mirá uwaná mindáyavena Táitási imáyáa éna arumbá kwétimiye.

¹⁶ keinárawatave'a sé'a amápa'-mayaimo ésa kawé'á úmae iyónááowe kwésunana sirunkó kawé'á kwéiye.

8

Ísóigona kwaási túwa'naa uráan-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. Másétóniyaa-marava'o naaó'-nao'a máyáawai Áánútuna kwaási kwemá kwétuwa'naa-in-aimba simátimenaumpo isáaro.

² anón-umbai-yantaa'a miwítópa'a téna kwétavisisasa íma ivátuwesa Áánútuntavena tirunkó kawé'á úmae íyísasa miwí kesávái óísaniyaain-kwaasi máyáantavesa íma imáyáa ésa Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaási máyáawaiyavesa imáyáa ésa sáwíyan-oisamba makáampinkemba sáwíva-tantaa'a torupásuwesa túwa'naa uráawe.

³ árair-aimba simátimune, miwí sésa maarán-tántáá'á kanaán-umai timénaumpo ó'omba torupamáí timénáe sésa miwítí imáyáavinkemba mirá ésa sáwíva'a tímakaawe.

⁴ kentááyávésa asiramái símae iyésa sésa Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaási máyáawai timénáe sétaamo únda aamoí kwéune siráawe.

⁵ imáyáawe su'maimo únda-yantaare su'mai íma tímakaavo ó'on-o'on-tantaakwara'a tímésa aiva'á Ísóigontavesa sésa ená kwaási-i'a umáíya méta ená mayáíyá kwémayaumne sirésa Áánútuna imáyáavinkemba kentááyávésa sésa Áánútuna mayáí simásimiyata keinárawate mayánaumne sésa

⁶ maanká'á Másétóniyaa-marava'a máyáawai mirán-áimbá siráamba póta Táításimba simámeta séta Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaási túwa'naa ónááom-bayai Kórinti-naopa'a koááimba ásáre tayauweré kuré túwa'naa inasá torupamá maráiyana ánásaino Táításimba simámakaumne.

⁷ ó'on-o'om-bayai kawé'á umái kwémaraawai é'a Áánútun-aiyave'a asiramái imáyáa kwée'a kwenáái kawé'á umái kwésimatime'a kwenááigona áaimba kawé'á umái kwése'a karuwaa'á é'a kwétuwa'naa-e'a kentirumbá kwésime'a mirámó kwéon-kwaasi ontávéta simátimeta séta Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaási máyáawai túwa'naa ónááomba kawé'á umái timénááowe kwésune.

⁸ maanká'á Másétóniyaa-maravakewai Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaási máyáawaiyavesa imáyáa ésa kawé'á umái tímakaan-aimba timénaunda mirán-oro íma kwésumpo timénááo. íya timénááo sé'a kentirunkómbá tísaa umái kwéisaumne.

⁹ kentáási Ísóigo Ísu Káráísiti úwoi kwétuwa'naa-imba ísaraawe. kwíyómpa'a ó'oran-kawé'a umái máyomba keinárawatavena imáyáa éna kwíyómpa'a tuwéna kawé'á umái ménaaontavena úwoi-kwaasiraamba umái marapá'á kumbéraye.

¹⁰ ké'naan-aimba kesí imáyáavinkemba súmpo ísáaro. ááéma Áánútuna kwaási vinkemba keinárawa'a aiva'á sé'a torupamá timénae sé'a áaimba asé'a moórá-ima maisukáavo ívé'a mimbáyái ánásasuwaaro.

¹¹ ááéma karuwaa'á umái to'mayaa é'a ívé'a karuwaa'á é'a sáwíva-tantaa'o makáawai sáwíva'a maráiyasa sáwíyambo makáawai miráumai maráiyasa miráumai maráiyana ánásaino.

¹² sáwíva-tantaa'o máraáne sáwíyambo máraáne Áánútu tuwánanivo timénaemo síyan-tantaa'a sáwíva-tantaapinkemba sáwíva'a maré'a sáwíyampinkemba sáwíyamba maré'a timénááomba Áánútu awánéna kanaáne íye síníye.

¹³ túwa'naa ónááomba íma amápa'a tu'mái ánáse'a kesávé'a kwémare'a oró.

¹⁴ ánivo ívé'a makáan-tantaa'a kwáyáintave'a mimpínkémbá timé'a naaémbo ímo maránááomba miwí keinárawa'a túwa'naa ónááomba mimbóráí'a umái ménaaowe.

¹⁵ miráumai naaóvá'á Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna moórá-tonko áwí'a máána-tone séna toóntáyéna séna sáwíva'a tókúmai kwénowai tímú'a vówasa íma aráá'a márówasa sáwíyamba tókúmai kwénowai tímú'a vówana íma táái tínkaraiye

agaimaréna siráiyé. miráumai ívé'a makáan-tantaa'a kwáyaintave'a mimpínkémbá timé'a naaémbo ímo maránááomba miwí keinárawa'a túwa'naa ónááowe.

Táitási Kórinti-naopa'a kuráin-kwasai.

16 Áánútu Táitásimba imáyáa ámisana kemó túwa'naa úndantemba kwegwárará'á túwa'naa ónáe kwésisata mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

17 Táitásimba simámeta séta kotúwa'naa inasá Yútiyaa-maravaken-kwaasi túwa'naa ónááontavesa évaka-tantaa'a torupamáí maránááowe súndayavenaya aamoí éna kwená imáyáavinkenkwara'a séna ó'a miwísé koménaumne Táitási siráiyé.

18 Táitásimba ai'maráandara'a moórá-kwaasigwara'a ai'maráanana kwesé kwíníye. kwemá áséi-kwasai simátíma'mae kwénaaisasa naaó'-naokemba Ísóigona kwaási kwenáwí'a mósá kwémaraawai kwemá Táitásiye kwíníye.

19 Ísóigona kwaási naaó'-naokemba kwembá usásinankesa sésa esé mimbáyái mayaaó sewaná keséya kwénaaena túwa'naa únda-mayaiya kwémayaisasa kentáási mayáígómbá awánésaya sésa toómbá íma makáan-kwaasi kwétuwa'naa-owe kwésesa Ísóigo áwí'a mósá kwémaraawe.

20 mimbáyáímó kwémayaundaya sáwí'an-owe seváiyé séta

21 Ísóigo aúrankare kwaási túrankare mimbáyái kawé'á ónáe séta naaó'-nao'a kwénaaeta torupámáráan-ontantomba maimaéta ímo makáan-kwaasi túwa'naa ondayávéta kwénaaumne.

22 minkáé'nárimo ti'maráandara'a moóráwainkwara'a ai'maráanana kwéna kaumbosé koinímba kwembá sáwiva-tawai áisaa umai awánanae súndaya kwétuwa'naa-in-kwaasigo isatá awánaraumne. keinárawa'a kawé'ó umáímo máyáan-aimba iséna póna kotúwa'naa ónáe siráiyé.

23 Táitásin-aai súnnda kesé tágárotamai ména túwa'naa índayavena kesé mayái kwémayaiye. kwesémo koóyááoiyan-kwaasi táái súnnda mimbáyái mayáyááoiyantavesa naaó'-naokemba Ísóigona kwaási keinárai usásintinkaraayasaraí Ísu Káráísiti áwí'a mósá kwémaraaiye.

24 mindárau kentópa'a komáyaiya'a kentirumbá tíméro. kentúmo maé kwéiyundayavesamo sésa árai'a kawé'á umái máyáawe kwésesa naaémba naaó'-nao'a Ísóigona kwaási kosimátíma'mae naaíyasa kentáái isánááowe.

9

Ísóigona kwaási túwa'naa ónáemo siráan-kwasai.

1 évaka-tantaa'o torupamáimo Yútiyaa-marava'a Ísóigona kwaásimo timénááon-aimba á'a ísaraantave'a maanáúváivimbá íma ayáátááka'a simátimenaumne.

2 túwa'naa ónáemo siráan-aimba ísaraumne. Másétóniyaa-maravaken-kwaasi kentáái simátimewanda kentúma maé iyé'a keinárawatave'a sé'a Ákáyaa-maravaken-kwaasi mimbáyái kwéto'mayaa-esa moórá-ima maisukáawe séwánasa isésa sésa kesáágwárá'á túwa'naa ónáe sésa évaka-tantaa'a torupámakaawe.

3 kentúma maé iyéta séta mimbáyái to'mayaa úmakaawe ya súnda-aimba úwoi-aimban-iyé sevó séta kaumbonárau ti'maráanasá kentópa'a kónááowe. kemó siráundantemba to'mayaa úmaranaaontaveta minkáúmbónárau ti'maráanasaya kotúwa'naa ónááowe.

4 naaémba kentópa'a konasá Másétóniyaa-maravakembo évakarawaimo kesémo kwésamo ésa ímo to'mayaa úmakemba kotuwánaiyamba tigaeyávé'a iya'a to'mayaa úmakaawemo siráunda-aintave'a sigaeyávé'a ónaumne.

5 mindáyave'a imáyáa é'a mindárauyave'a asiramái simátime'a sé'a kemó ímo kuráandara'a miwítópa'a koméwasa simáímo asirámakaantemba évaka-tantaa'a torupámáráaro simátímakaumne. naaémba kentópa'a kona'á kentí imáyáavinkembo torupámárémba úwoi maisiménááovo íma tísaa ónaumne.

6 maarán-áimbá imáyáa oró. kígau ombá moórá sáwíyan-kigau úmakesa sáwíyan-tomba áká'mai naawasá moórá anón-kigau úmakesa anón-tomba áká'mai kwénaawe. miráumaimo kwétimemba naaémba mirán-kánái'a umái mayánááowe.

7 miráumai moórá-morawai timíyan-tantaatave'a imáyáa uré'a miráumai tíméro. íma timénáe-imayaa kwée'a tímévainivo. kemó asirayán-áimbó siráundayavaiye sé'a tímévainivo. imáyáa umái kawé'á uré'a tíméro. timénááontavesamo aamoimó ónááowai miwí Áánútu aamoí kwéumatinkaimba pó'a timénááontave'a aamoí oró.

8 Áánútu kanaán-umai ávááraumai kawé'á umátinkaimba amápa-tantaatave'a kawé'á umái mé'a ó'on-o'on-kawé'-mayai mayánááontavena Áánútu ávááraumai kawé'á kwéumatinkaimba pó'a mirán-káwé'-máyái kanaán-umai mayánááowe.

9 mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aii aúváivimba agaimaréna séna

ímo makáawai túwa'naa esa tímatuwaawai miwítí kawé'-máyái kwaikwai'a íníye agaimaréna siráíye.

¹⁰ Áánútu amápar-anayumba tímísasa mairésa kwégigau-umandaawe. Áánútu minánáyúnkómbá anón-úmáráísasa áká'mai kwénaawe. miráumai Áánútu kawé'á umátinkaina'a túwa'naa iyana mimpínkémbá kawé'-má'yái anómba paáriníye.

¹¹ Áánútu kawé'á umátinkaina'a aasiyaasí kanaán-umai túwa'naa iyasa simíyataamo timénaunda-yantaatavesa Áánútumpa'a súwi sénááowe.

¹² miráumaimo túwa'naa ónááomba Ísóigona kwaási ímo makáawai túwa'naa iyana sáwívarawai tirunkó kawé'á ínasa Áánútumpa'a súwi símae iyónááowe.

¹³ keinárawatavesa sésa Ísu Káráísitin-aaiyavesa áraire sésa asiramái imáyáa kwéesa pósa súwa'naa uráawe sésa Áánútu áwí'a mósá marésa miwíyé amáparawaiye úwoi timénááontavesa Áánútu áwí'a mósá marésa

¹⁴ Áánútumo keinárawa'o anómba kwétuwa'naa-intavesa keinárawatavesa imáyáa ésa túwa'naa umai Áánútumpa'a námúnaa sénááowe.

¹⁵ Áánútu amáparawaiya ó'oran-kawé'a kwéumasinkaisata póta kwenáwí'a mósá kwémaraundayaawe.

10

Póro kwená mayáiyávái simátimakain-kwasai.

¹ keinárawapinkemba évakarawai kentávésa sésa Póro keséya taména paru umái aaí siráivo némpa'o máínka'a asirayán-áíntá kwésimasimintaawe kwésewe. Ísu Káráísiti marapá'ó máyonka'a paru umái ména íma aaisambá siráintave'a imáyáa é'a asiramái simátimune.

² kentópa'o kondá íma asiramái sénáe súndanivo imáyáa é'a keinárawapinkemba évakarawai kentááyávésa kampa'á sésa marará-kwáásítí ááimba kwégwaraawemo kwésentave'a asiramái simátimenaumpo kárákwiyoro.

³ marapá'ó máyaundaya namuro-kwáásí usáyaaitanae sésamo áái'o tíyáantemba íma mirá éta marapá-sáwí-yántáá'á usáyaaitanae séta Áánútuna mayái kwémayaumne.

⁴ taáné iwevoíyé úmakesamo áái'o tiyamáímo usáyaaitanaesamo ontembá íma mirá éta Áánútu asirayámbá símakaisata ó'on-o'o-sawi-asirayamba kwéusayaaitaundayaawe.

⁵ kentáá sááiyavesa kampar-áínéímó kwésewai tááigomba kesááigoya kwéusayaaitaiye. évakarawai miwí túwí'a mósá marésa Áánútun-ai isáavo sésa simái aambá áúmbaraawata

aambó áúmbaraan-aimba usáyaaiteta kentáásí imáyáago Ísu Káráisitín-ai isáínkwáe símae kwéiyundayaawe.

⁶ kentáá sááiya isáígwáe séta timu'maréta máyauna'a mirá iyata tuwánéta kentáá sáái íma kwéisaawai sáwí-meyamba timénaumne.

⁷ keinárawa'o máyáawaina ááimba imáyáa oró. keinárawapinkemba évakarawai sésa árai'a Ísu Káráisitina kwaásiya úne sentembá kesáágwará'á Ísu Káráisitina kwaásiya úmpo mindáyave'a imáyáa oró.

⁸ Ísóigo asirayámbá siménaya keinárawa'a íma sáwí'a umátinkanaumpo kentí imáyáa asiramátinkanaundayavenaya minásíráyámbá símakaiye. minásíráyámbó símakaimbo simátíma'mae iyúnda-aimba mindá árair-aimba isatá póta minásíráyámbó símakaimbo simátíma'mae iyúndaya mindáyaveta íma sigaeýáveta kwéune.

⁹ aúváí agaimáímo timúnda íma maarán-ímáyáá é'a inkáiséro sénaya maanáúváí agaimái kwésimiye sevó-ímáyáá kwé'e'a kwéagayaumne.

¹⁰ évakarawai kentávésa sésa aúváimba asirayán-áímbá simásimenaya ááéma keséya taména aamoisayán-kwáási ména úwoi-aimba simásímakaiye kwésewai

¹¹ miwí maarán-áímbá imáyáa oró. kentí némpa'a máyaunda póta aúváivimbo simátimunda-ainta kentópa'o kwéta mimbórá-áímbá póta kosimátimenaundayaaniye.

¹² kentávésa mirán-áímbó kwésewai miwí túwí'a mósá marésa anón-kwaasiya úne sewatá íma mimbórá-kwáásiráántá umái méta miwímó máyáawaina ááimba awánéta kesáá máyaundawaina ááinta íma taainéta séta kawé'á umáíya máyaumne. sáwí'a umáíya máyaumne séta íya taainánaumne. miwí moórá-morawaimo máyáawaina ááimba tuwánésa miwítí imáyáavinkemba sésa máyaundawaina ááinta kawé'án-íye kwésewe. mirámó kwéomba sáwí-imayaavinkemba kwéowe.

¹³ keinárawapimba Áánútumo símakainda-mayai-aimba sénaumpo ímo símakainda-aimba íma sénaumne.

¹⁴ keinárawa'o máyáapa'a Áánútu íma aambá aunéna úwoi kesáái kosimátíméro simásímakaisata úwoiya Ísu Káráisitina áséi-kwasqi kosimátímakaumne. mirámó uráunda Áánútu íma aambá áúnkaisata úwoiya kosimátímakaumne.

¹⁵ Áánútumo aambó áúsinkaraim-bayaiyaveta ó'on-kwaasimo mairáam-bayaiyaveta kesáá mairáumne íma séta kentáá súya maé kwéiyune. Ísu Káráisitín-aaiyave'a áraire sé'a asiramái imáyáa úmae iyónááomba timu'maréta

máyaunda pó'a mirámó íyata ávááraumai túwa'naa ónaundayaawe.

¹⁶ mirámó íyata kanaám-póta tiyuwéta ó'on-o'om-barava'a Ísu Káráisitín-aaí simátíma'maeta naaónaumne. ó'owimo Ísu Káráisitín-aaímo simátímaken-ayampa'a íma kométa kampa'á séta kesáá simátímakaumne séta kentáá súya maé iyónaumne.

¹⁷ naaóvá'á Áánútun-aaí aúváívimba agaimaréna séna miwí kesávái mayáiyávésa íma túwí'a mósá marésa Ísóigona mayáiyávésa kwenáwí'a mósá máráaro agaimaréna siráíye.

¹⁸ kwaási kesávái kawe-kwáásímá úne kwéseмба ímanivo Ísóigo kawe-kwáásímán-owe kwésiwai mindá Áánútu aúranka'a kawe-kwáásímán-owe.

11

kampar-áántá-kwáásítí kwaasái.

¹ kesúma maé iyé'a sáwíyan-aimbo sendá íma aambá áúsinkaiya'a úwoi sénaumne.

² keinárawa'a sáwí-amba kwáráavo sénamo Áánútu kárákwiraintemba miráumai kenká'á kárákwiraumne. kawer-ínáámárúmó moórá-kwaasionka'o síváúmaraantemba miráumai keinárawa'a tí'mae'a Ísu Káráisitínopa'a mátínkáana'a kwesé ménaaowe kwésune.

³ naaóvá'á iraankavayaankó moórá-ininko áwí'a Ívimba kampa'á simáuwowana mináíntávéna áraire siráíye. miráumai évakarawai kentí imáyáa sáwí'a umátinkaiya'a Ísu Káráisitíntave'a asiramái imáyáa kwéomba ivátúwáavaiye sé'a mindáyave'a anón-imayaa kwéune.

⁴ ááéma avora'á Ísu Káráisitín-aaí kosimátimewana'a ísówana Áánútun-amanko keinárawate máyowasa évakarawai kentópa'a komésa Ísu Káráisitín-aaigomba kwaé'náer-aimba simátimesa Áánútun-amankontayesa kampar-áímbá simátímúwa'a aamoí é'a minámbá kwaránée siráawe.

⁵ minkwáásiyávé'a kampa'á sé'a Áánútuna aantá-kwaasima pósa anón-kwaasiman-owe sembánivo minkwáási kembá íma usáyaaitaraawe.

⁶ aaímó kwésimatimunanamo sójkomo umbái kwétaimba mindá íma anón-tantaa'an-ivo Áánútun-aaigona ááimba kawe'á umái ísaraunda mindá anón-tantaa'an-íye. sáwíva-tawai árarir-aimba amápa'a simátimewana'a ísaraawe.

⁷ Áánútun-aaí simátimewanda meéyámbá íma mairé'a simátímakaumne. mirámó ówánda kentúwí'a maé iyé'a kesúwí'a úwoisankaamba uráumne. mirámó uráundayave'a

kentávé'a sáwí'a uráiyé-imayaa kwéombanivo íma sáwí'a uráumne.

⁸keinárawapimba Áánútuna mayáí mayááwánda Áánútuna kwaási ó'on-o'on-daopakewai súwa'naa esa évaka-tantaa'a símúwa'a keinárawapimba mayáí mairáumne. miwímá sésa naaémba kentáá simíniye íma sunkákémbá úwoi miwítí évaka-tantaa'a kwésimuwa'a keinárawapimba mayáí mairáumne.

⁹keinárawate komáyaawanda kesí óntamba ánásowa'a súwa'naa oró-áimbá íma sé'a máyaawanasa Másétóniyaa-maravakemba évaka'a Áánútuna kwaási téša ímo makáundayantaa'a másúwa'naa uráawe. minká'ó uráudantemba naaémba mirá ondá umbai-yántáá'á timúnavo sé'a súwa'naa oró-áimbá íma sénaumne.

¹⁰Ísu Káráísitina árair-aimba kwésimatimundawai úndantemba Áánútun-aai simátímakaundarakemba keinárawa'a Ákáyaa-maravaken-kwaasivinkemba óntamba íma mairáumne-aimba símae iyónasa mináíntávésa kamparáimbán-iyé íma sénááowe.

¹¹nóra séra mirán-áimbá kwésuno. sirumbá íyu kwétimeru kwésuno. sirumbá á'a kwétimunda Áánútu kwésuwanaiye.

¹²Áánútuna aantá-kwaasima owémó keinárawa'o kwésenkwaasi miwí túma maé iyésa sésa Póromo Áánútuna mayáímó kwémaenamo keinárawatopakembo óntambo kwémayaintemba miráyá kwéune sevó sé'a kentópakemba óntamba íma kwémae'a mirá ónaumne.

¹³miwí máyówana Áánútu kesí aantá-kwaasiman-owe íma séna ti'mákaiye. Ísu Káráísitina mayáí-kwáásíyá úne kampa'á sésa aká'áánkaamba sésa kwená mayáí kwémayaumne kwésewe.

¹⁴mirám-báyáímó kwémayaamba íma sáá'a kwégaiye. kwíyómpakemba Áánútuna kwayó'náko ságayawairaamba Sáátáánigo aká'ááni'a kwéiye.

¹⁵miwí kwená mayáí-kwáásí ontávésa kwemó intembá arupí-kwaasiraamba ésa aká'áánikaamba kwéowe. mindáyavena íma sáá'a kwégaivo keinárawa'a íma táá'a kaíno. miwítí sáwí-mayairakemba sáwí-meyamba mayánááowe.

Ísuna mayáímó mayáúndarakemba umbai-yántáá'á kempímbá tiráin-kwasai.

¹⁶maarán-áimbá ókwará'a súnda kentávé'a sáwí-imayaagwara-kwaasima iyé-áimbá íma seró. ánivo mirámó sé'o é'a íma a'áo sé'a siyuwáiya'a kítoka'a kesúma maé iyónaumne.

17 kesúma maé iyúnda Ísóigo siráini'a íma kwée'a sáwí-imayaavinkeni'a kwéune.

18 sáwívarawai marapákén-tántáátávésa imáyáa ésa miwí túma maé kwéiyovo kegwárá'á kesúma maé iyónaumne.

19 keinárawa'a kesávé'a kampa'á sé'a kawer-imáyáágwárá-kwáásiyá úne kwéseмба pó'a sáwí-imayaagwara-kwaasiyave'a kanaán-iyé sé'a aamoí kwéowe.

20 évakarawai kentópa'a komésa kentí imáyáa tavisewa'á siráani'a owasá kentí óntamba kampa'á simátiyuwesa kwénesa kentúwí'a simái sáwí'a ésa sáwí-aimba kwésimatinkesa mirámó ombá íma a'áo kwése'a kanaán-iyé kwésewe.

21 sáwí'o kwéumatinkaantemba kentópa'a kométa kesáá íma kanaán-umai miráyá umátínkaraumpo sirunkó sáwí'a kwéisa'a mináímbá kwésune.

évakarawaimo miwí túmo maé iyóntemba íma sáá'a káina'a miráumai kesúma maé iyónaumne. mirámó ondá sáwí-imayaagwara-kwaasigoraamba ónaumne.

22 miwí túma maé kwéiyowai sésa Ípíru-aimpinkemba kwésune kwésewa'a kegwárá'á mináímpínkémbá kwésundawai úne. miwí sésa Ísareri-andaraken-kwaasi úne kwésewa'a kegwárá'á minándárákén-kwáásímá úne. miwí sésa Ááváramu aísavutantamba uráundawai úne kwésewa'a kegwárá'á miráumai kwenáísavutantamba uráundawai úne.

23 miwí sésa Ísu Káráisitina mayái-kwáásímá úne kwésewa'a kegwárá'á miráumai Ísu Káráisitina mayái-kwáásímá é'a miwí kwéusayaaitaumne. mirán-áímbó kwésunda sáwí-imayaagwarawairaamba kwésune-imayaa é'a Ísu Káráisitina mayái kwémayaunda anómbayai kwémae'a miwítí mayái kwéusayaaitaumne. Áánútun-aai simátimundarakemba ándáva'a sínkaraamba sáwíva-tawaiman-ivo miwímó ándáva'o tínkaraamba íma sáwívaka'an-iyé. sáwíva-tawai sínkaraawa'a púwóra'naraamba úndanivo úwoi súvamai máyauumne. mirán-tántáá'á kesópa'a sáwívaka'a tiráivo miwítópa'a íma sáwívaka'a tiráiyé.

24 Ísu Káráisitina mayái kwémayaundarakemba Yútaa-kwaasi éva'aasei-tawai purumakan-áúwarasi-andanei sínkankaamba sáwívaka'a 39 ra'a sínkankaawe.

25 Ísu Káráisitina mayái kwémayaundarakemba Árómani-kamaani-kwaasi kaumbo-tawai kunánaandei sínkankaawe. moórá-tawai kentávésa puwínkwæ sésa óntandei sínkamuwa'a marapá'á tuvánkaumne. kaumbo-tawai nompí-sípívimbá kwénaaowanana mindómpí-sípí kunáverombanivo kemá úwoi súvamai máyauumne. moórá-tawai miráumai

nompí-sípí kunáverowa'a mindómpímbá ayáátááka'a moórá-no'waamba moórá-kwaya'wai mé'a íma puwé'a úwoi máyaumne.

²⁶ Ísu Káráisitina mayái kwémayaunda ó'on-o'om-barava'a kwénaaunda kavirayán-dónkó mayávóra'naraamba isa'á aampa'á umóyán-kwáásí sínkamora'naraamba kwéowa'a kesí kwaási Yútaa-kwaasi sínkamora'naraamba kwéowa'a ó'onkaa-kwaasi íma Yútaa-kwaasi mirá kwéowa'a ó'on-o'on-anon-daopimpa'a kwénaaunasa sínkamora'naraamba kwéowa'a aampa'á ó'on-daopare'o kwégunda sínkamora'naraamba kwéowa'a anón-dompimbo sípivimbo kwénaaunda sínkamora'naraamba kwéowa'a évakarawai kentávésa kampa'á sésa ená kwaásima úne kwésesa sínkamora'naraamba kwéowa'a mirámó ombá úwoi súvamai máyaumne.

²⁷ Ísu Káráisitina mayái kwémayaunda anóm-bayaimo mayáúnda sívón-kaisa'á mimbáyái kwémae'a sáwíva'-no'waamba íma suún-kwaé'a Ísu Káráisitina mayái kwémae'a sáwíva-tawai sáái kwésinkaimba noné toón-íyaaine mé'a sáwíva-tawai táúgwí'a kwésiyaisa'a sáwí-unankwatoi uré'a máyaunana

²⁸ íma mirán-úmbái-yántáaré su'mainivo ó'on-o'on-daopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiwiraunda-umbai-yantaako kesópa'a aasiyaasí kwétiye.

²⁹ Ísóigona kwaásivinkembo évakarawaimo ímo asiramáímo kwégwaraamba sirumbá kwéumatinkaunana minúmbái-yántáákó kesópa'a kwétiye. kawer-ámbó kwégwaraawanamo moóráwaimo tavisisasamó sáwí'o kwéomba sirumbá kwéumatinkaunana minúmbái-yántáákó kesópa'a kwétiye.

³⁰ íma moórá-amba kwáyáivo kesúmo maé kwéiyunda évaka-tantaa'a kesópa'a tisasá suwánésa sésa aamoisáyán-kwáásímán-iye kwéesen-aimba simátíménda ísáaro.

³¹ Áánútu kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitín-avowa áwí'a mósá ma'maé'a iyónaumne. simátimunda-aimba íma kamparáímbán-ivo Áánútu ísaraiye. évaka-tantaa'a kesópa'a tisasá suwánésa sésa aamoisáyán-kwáásímán-iye kwéesen-aimba simátíménda ísáaro.

³² moórá-anon-daoko áwí'a Támásikasi-naopa'a máyaawanana kárákwirowai áwí'a Árétása kwená mayáí-kwáásí anón-kwaasigo kentávéna simátiména séna áí'mae'a ándáva'a móauwaaro súwasa mindáókona iír-ontara'o kárákwirowasa

³³ évakarawai súwa'naa esa kunánáan-unampimba kembá áítumai iír-avaapimba máápa'a túsúsinkesa ándára'a tátokowa'a kumeéme'a marará'á kumówánasa siyúwówa'a

kóuraumne.

12

Ísóigo kaainampákáání'o umáimo agarááránkáin-kwasai.

¹ kesúma maé kwéiyunda mirán-ááinkó íma kentáá súwa'naa ínivo kentáv'é'a Áánútuna aantá-kwaasiman-iyé sénááontave'a kesópa'o tiráin-tantaakon-ai simátíménda ísáaro. Ísóigo kaainampákáání'o umáimo agaráásínkaraimba simátíménda ísáaro.

² Ísu Káráisitina kwaási máyaawanana Áánútu kusí'maena kwíyómpa'a sanaan-úrumba iyúmba kesimankóná kunáikái. mütú-kwaasi kusíkaiyo íma isáúmpo Áánútuwe su'mai ísaraiye. mirámó uráunda 14 íma maisukáumne.

³ Áánútu kusí'maena kwená kawe'-mápá'á iyúmba kesimankóná kunáikái. mütú-kwaasi kusíkaiyo íma isáúmpo Áánútuwe su'mai ísaraiye.

⁴ kusí'maena kwená kawe'-mápá'á mósinkarowa'a mivá'á mé'a évaka-tantaakon-ai ísaraunda pó'a simátíméndamo é'a sáwí'a ónaunda pó'a íma kanaán-umai simátimenaumne.

⁵ mirá uráintave'a kesúma maé iyé'a kesí mayáiyáv'é'a íma kesúma maé iyé'a évaka-tantaa'o kesópa'o tisasamó suwánésamo sésamo aamoisáyán-kwáásímán-iyé kwésen-aintave'a kesúma maé kwéiyune.

⁶ kesúma maé iyónáe sékai árair-aintave'a kesúma maé iyúna'a kentáv'é'a sáwí-imayaagwara-kwaasiman-iyé íma kanaán-umai sésino. ánivo kesúma íma maé kwéiyune. aaimó súndarakembo kesúmo maé iyúndarakai mináimbá ísésa évakarawai kentávésa sésa anón-kwaasiman-iyé sésino. mindá íma sirááíma kwétaiye. kesí mayái awáné'a simátimunda-aimba ísé'a pó'a máyaundawaina ááimba suwánaawana sirááíma kwétaimba mindáyave'a kesúma íma maé kwéiyune.

⁷ Áánútu sirówa'a ó'oran-kawe-tantaa'a sáwíva'a awánaawanana Áánútu kentáv'éna séna kwenáúma maé iyívo séna moórá-yantaa'a sí'o íí-yántáá'á kusúvimba marówana mindáyavena Sáátáánigo sáwí'a umásínkáísana kesúma íma maé iyónaundayavena Áánútu mirá umásínkaraiye.

⁸ kaumbo-táwai Ísóigo Ísu Káráisitimpa'a námúnaa sé'a maantántáá'á maisiyúwéna'a kawe'á umái ménaumne séwánana

⁹ minkáumbó-táwai séna ímanivo miráumai ména'a úwoi áwa'naa ondá embá kanaán-íníye. ímo asiramáímo máyaanda kesí asirayámbá aménana minásíráyánkó embá usáyaaitaina méniyone símaena iráiyé. Ísu Káráisitina

asirayánkó kenká'á kárakwiyimba pó'a ímo asiramáímo máyaundayave'a aamoí kwéune.

¹⁰ Ísu Káráísitintave'a imáyáa kwéunda ímo asiramáímo máyaundawe simáímo sáwí'o umásínkáane sáwí-aimbo simásínkáane umbai-yántáá'ó kwáyáine sáwí'o umásínkáane mirán-tántáátávé'a íma imáyáa é'a aamoí únda sé'a ímo asiramáímo máyaunda Ísu Káráísiti asirayámbá símísa'a asiramái máyaumne kwésune.

Kórinti-naoraa-kwaasi imáyáa arupí umátínkarain-kwasai.

¹¹ mirán-áimbó simátimunda kesúraamba maé kwéiye'a sáwí-imayaagwara-kwaasiraani'a kwéune. keinárawa'a kampa'á sé'a Áánútuna aantá-kwaasin-owe kwésenkwaasi miwí kembá íma usáyaataraawe. kemá úwoikwaasi úndanivo miwí kembá íma usáyaaitaraawe. Póroma Áánútuna aantá-kwaasima iyé-áimbá keinárawa'a kampar-áimbó sen-kwáásiyávé'a simátíméaamba íma simátímakaavo kemá Áánútuna aantá-kwaasima úneaimba imáyáa ónááontave'a kesópa'o tiráin-tantaakon-aii maanáúváívimbá kwésimatimune.

¹² Áánútuna aantá-kwaasiti mayái maarám-báyáímán-iye. ó'oran-kawe'-mayai ímo awánaraam-bayai Áánútuna asirayándéi mayái kwémayaambaniye. keinárawapimba komé'a mirám-báyái kwémae'a íma ivá tuwááwána'a suwánaraawe.

¹³ nóra séra kentávé'a sé'a Áánútuna kwaási ó'on-o'on-daopaken-kwaasira'a kawé'á umái kárakwiyenawa kentáára'a íma miránumai kwégarakwiyiyo kwéseмба ó'on-daopakewaira'o kárakwiraundanten-umai keinárawaka'a kárakwiraumne. ó'on-o'on-daopa'o Áánútuna kwaásivimbo komaéwanda miwí súwa'naa uráavo keinárawapimbo komaéwanda súwa'naa oró-áimbá íma séwándarakemba mirán-úmbái-áimbá íma simátínkaraumne. mirán-úmbái-áimbó simátínkaraundarakai kawé'á ówána'a pó'a aamoí umásínkaraasino. mirán-ímáyáámó ombá ivá túwáaro.

¹⁴ kae-táwai kentópa'a komé'a tiré'a ívé'a kwéto'mayaa é'a ókwara'a kónáe sé'a kwéumpo kondá umbai-yántáá'á íma timé'a kentí óntambo siménaaontavena íma kwésinkaivo kentirumbó siménaaontavena kwésinkaimba pó'a kónaumne. iyámpói íma tinóvwira'a kárakwimai kwétuwa'naa-ovo tinóvwimo iyámpóira'o kárakwimai túwa'naa ontembá kemá mirá kwéumpo

¹⁵ túwa'naa ónaundayave'a makáunda-yantaa'o túwa'naa umáímo kwéanasasuwe'o anóm-bayai kwémae'o mirámó ondavimbó puwónaundayave'a aamoí kwéune. kesirumbá

anómba kwétimumpo kentirumbá sáwiyamba kwésimemba mindágwara'a ánásaavainivo imáyáa umái kawe'á oro.

¹⁶ súwa'naa oro íma séwándarakemba umbai-yántáá'á íma tímakaunda-aintave'a árair-aimban-iyé seró. keinárawapinkemba évakarawai kentávésa kampa'á sésa kentáásí óntamba mayánáe séna kempatá simásíyukaiye kwésewe.

¹⁷ nóra séra mirá uráumno. ti'mákaundawaiya kentí óntamba maimaésawa kembá másímakaa.

¹⁸ Táitásimba asirayán-áimbá simáme'a ai'mákaunda moórawai Ísu Káráisitina kwaásigwara'a ti'mákaundarai mindáraiya kampa'á simái óntamba maé másímakaaíyo. Táitási íma mirá-sáwí'á uráiyé-aimba ísaraawe. kwewé kewé mimbórá-ímáyáávínkémbá mayái kwémayauye.

¹⁹ kesí kwaásiyono. maanáúvámó awánanaaomba maarán-kámpár-ímáyáá é'a kentáa súranka'a Póro kwenáái arupí ónáe séna maanáúvái agairáiyé sénááowe-imagaa kwéune. íma mirán-áíntávé'a kwéagae'a Ísu Káráisitiye tarúmai mé'a Áánútu aúranka'a kentí imáyáa túwa'naa ónáe'a mirán-áimbá kwésimatimune.

²⁰ kentópa'o kondamó ímo kawe'ó umáímo méwa'o kotuwáné'o ímo aamoimó ónaundayave'a anón-imagaa kwéune. kentópa'o kondamó asirayán-áimbó simátíméndamo isé'a íma aamoí ónááontave'a anón-imagaa kwéune. kentópa'o kondá aaisambá sé'a kayoré'a áwáá'a sé'a taaínkaar-umai mé'a simái sáwí'a umátinke'a kwantánaanta-aimba sé'a kentúma maé iyé'a ó'on-o'on-aimba kwése'a mirá-sáwí'á kwéiya'a kotuwánáúnavo sé'a mináimbá kwésimatimune.

²¹ kentópa'o kondá aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné kwéon-imagaa íma tínaaemba umámake'a sáwí-imagaaayave'a tirááiyave'a kwéowaimba íma tínaaemba umámakenka'a kotuwánáúnavo sé'a mináimbá kwésimatimune. kentópa'o kondá mirá-sáwí'ó kwéiya'o é'a Áánútu aúranka'a keinárawatave'a sigaeyávé'a onaná sirunkó umbái táníye.

13

Ísun-aaiyavai tirunkakémbá áraire simái kárákwiyon-kwasai.

¹ kae-táwai kentópa'a komáyaawandanivo ókwara'a kónaumne. kaumbo-káé-kwaasimo mimbórá-ánká'ó síyan-aimbo éta mináínkómbá arupí ónaundayaawe.

² íma aiva-táwaiman-ivo naaén-tawai kentópa'a komáyaawanda sáwí'o uráawaiye amáparawaiye asirayán-áimbá simátímakuumne. ívé'a kentí némpa'o máyaunda

mináimbá simátime'a sé'a kentópa'o kondá sáwí'o uráantave'a kogwésimatime'a íma eétínkáanda sáwí-meyamba timénaumne kwésune.

³ kentávé'a sé'a Ísu Káráísiti simámisanawa kwési. kwená imáyáávinkena kwésiyo kwésewe. kentópa'o kondá sáwí-meyamba timénaundara'a suwáné'a sé'a Ísu Káráísiti kwésimamintemba kwésimasimintaawe sénááowe. kwemá Káráísiti kentirumpimbá mayái kwémaena íma aamoisáyáwái éna kwená asirayándéí mayái kwémayaiye.

⁴ ááéma kwemá asirayámbá tuwéna aamoisayán-kwáásiráámbá umái máyowasa taaira'á inkámúwana puwúwana Áánútu usásinankowana Áánútuna asirayánk'á máyáiye. miráumai kesáágwárá'á aamoisayán-kwáási máyaundanivo Ísu Káráísitiyeya tarúmai méta Áánútuna asirayánk'á méta keinárawa'a kwétuwa'naa-une.

⁵ keinárawa'a moóra-morawai Ísu Káráísitin-aaiyave'a tirunkakéná áraire simáíya kwenká'á agevamáíya máyáaompo kesávái-ímáyáá kwée'a awánaaro. Ísu Káráísiti sirumpimbá máyáiye kwéseмба tirunkakéná kwése. tóikakena kwéseompo imáyáa oró. mirámó é'a Ísu Káráísitina kwaásiya úne sé'a

⁶ kentááyávé'a Áánútun-aai simásíméwain-owe sénááowe-imayaa kwéune.

⁷ kentááyávé'a sé'a Áánútun-aai simásíméwain-owe sénááontaveta íma námúnaa súndayaanivo keinárawa'a kawé'á ónááontaveta Áánútumpa'a námúnaa súndaya Áánútuwo túwa'naa inasá kawé'á oró kwésune. íma sáwí'a ónááomba póta íma sáwí-meyamba kotiménasaya évakarawai kentááyávésa sésa íma Áánútun-aai simásíméwain-owe sénááomba mindá íma anón-tantaa'an-ivo keinárawa'a kawé'ó umáímo ménaaomba mindá anón-tantaa'an-iyé.

⁸ árair-aínko usáyaaitaino séta mayáiyá kwémaeta kwétuwa'naa-une.

⁹ kentópa'o kondayá Áánútuntave'o asiramáímo ménaaombo éta aamoiyá ónaumne. mirámó iyambo éta íma sáwí-meyamba timéta aamoisayán-kwáásiráámbá umái méta mindáyavetaagwara'a aamoí ónaumne. sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawé'ó umáímo ménaaontaveta Áánútumpa'a námúnaaya kwésune.

¹⁰ kentópa'o kondá sáwí'o kwéontave'a asirayán-áimbá kosimátimunavo sé'a kentí némpa'a mé'a maanáúvái agaimái kwétimune. íma sáwí'a umáтинке'a kentí imáyáa asiramátinkanaundayavena Ísóigo usásisinkowa'a

keinárawaka'a kárákwiye'a kentí némpa'a mé'a maanáúváí agaimái timúmpo awáné'a súdantemba oró.

¹¹ kesí kwaásiyono. kawe'á umái mé'a kawer-ámbá kwaré'a súdantemba é'a mimbórá-ímáyáá umái mé'a paru umái máéro. mirámó iyambo éna Áánutu arumbá aména paru umátínkáiwai keinárawate méniye.

¹² Áánútuna akúní'a kwéontave'a moóra-morawai tiyáámba tíméro.

¹³ Áánútuna kwaási maanká'á máyáawai keinárawatavesa kawe'á umái máéro kwésewe.

¹⁴ Ísóigo Ísu Káráisiti úwoi kwétuwa'naa-isana Áánutu arumbá kwétimisana kwenamankó keinárawate máyáísa'a mimbóráí'a umái kwémaentave'a námúnaa kwésune.

kemá Poro súnda-aimba ánásaiye.

Kárésiya

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai ava'moraé-iyá'i. avakaeté-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Kárésiya-marava-kwaasi Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasi agaimái mátímakaiye. íma Yútaa-kwaasin-ovo ó'onkaa-kwaasiva'a Ísun-ai simátímapa'a kuwasá áraire sésa Ísuna aampa'á kuráawe. naaémba Póron-ai simái sáwí'a umánkaron-kwaasi Kárésiya-marava'a tésa sésa arupí umái máyáawain-owe Áánútu sínkwáe sésa Mósesina áamámba kwáráaro kampa'á siráawe. évakarawai minkámpár-áíntávái áraire sésa pósa Ísuna aampa'á íma kawé'á umái kwakáawe. Póro iséna maarán-áimbá agaimaréna séna Ísun-aaiyavai áraire sésa kwenká'á aráápamai máyáawaiye su'maiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawain-owe kwésiye. mináíntávái áraire sésa Ísuna aampa'á kawé'á umái kwaráígwáe séna maanáimbá agaimái Kárésiya-marava'a máyáan-kwaasi mátímakaiye.

¹⁻² kemá Póro maanáúvái agaimaráúmpo Ísóigona kwaási Kárésiya-marava'a máyáawai ísáaro. keséyaamo Ísóigona kwaásimo kesémo máyáawaiye keinárawataveta séta kawé'á umái máéro kwésune. Ísu Káráísitiye Áánútu kentáásivoma Ísumbo pukáimpinkembo usásinankaraiwaiye kentávésarai sésarai aantá-kwaasi-i'a éma kesáái kosimátíma'mae naauwó sésarai si'mákaayamba íma kwaási miwítí imáyáavinkemba si'mákaavo Áánútu kwená imáyáavinkemba si'mákaivo ísáaro.

³ Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi túwa'naa esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

⁴ sáwí'o umáimo máyáampinken-asirayanko tátokaimpinkemba iyásinkanintavenayaawe sáwítaamo kwéundavinkemba maisiyuwánintavenayaawe Ísóigo Ísu Káráísiti pukáiyé. Áánútu kentáásivona imáyáavinkemba mirá uráiyé.

⁵ Áánútu áwí'o aasiyaasimó anómbo umáimo kwaíkwai'o úmaenamo iyínimba árair-aimban-iyé.

áséi-kwasai mimbórá-áimbá kwáyáin-kwasai.

⁶ Ísu Káráísiti úwoi túwa'naa úwana Áánútu kwená kwaási-i'a umátinkaindayavena tááyowa'a isé'a ááéma Áánútumba

kwéauwe'a ó'om-bonor-aimba kwéisaantavena mindáyavena sáá'a kwégaiye.

⁷ mináimbá íma kawer-áséi-kwásáimán-iyé. évakarawai Ísu Káráisitina áséi-kwasai kwaé'mái kwésesa kentí imáyáa kwétavisewe.

⁸ kesááwá'i. kwíyómpaken-kwayo'narawara'i. ímo simátímakaunda-aintaamo ó'on-aimbo simátíménanayaamo éna Áánútu áwáá'a séna sáwí-meyamba simíníye.

⁹ ké'naan-aimba moórágwara'a sénaumpo ísáaro. moóráwaimo ímo simátímakaunda-aimbo ó'on-aimbo simátiminanamo éna Áánútu áwáá'a séna sáwí-meyamba amíníye.

¹⁰ kwaási aamoí umásinkaigwae sé'a mináimbá íma kwésumpo Áánútu kembá aamoí umásinkainkwae sé'a mináimbá kwésune. ááemo kwaásimo aamoí umásinkaigwae sé'o uráundantemba ívé'a íma mirá kwéune. ívé'o kwaásimo aamoí umásinkaigwae sé'o mirám-báyáímó kwémaekai Ísu Káráisitina mayáímá íma mayáúsino.

Póromba aantá-kwaasi-i'a umái usásinankarain-kwasai.

¹¹ kesí kwaási ísáaro. áséi-kwasaimo simátímakaunda íma kwaásiti imáyáavinkemban-iyé.

¹² Ísu Káráisiti paaréna simásímakaivo íma kwaási suwa'á ísaraumne.

¹³ ááema Yútaa-kwaasiti monor-ámbá kwarááwándara'a Ísuna aampa'ó kwégwaraawai ánásanaaowe sé'a ávááraumai sáwí'a umátínkáva'a kuráunda-aimba ísaraawe.

¹⁴ kentáa síkwá'námo uráantemba asiramái kwaré'a Yútaa-kwaasiti monor-ámbá kwarááwánda karuwaa'á kwée'a kesi-mantowí usáyaaitarumne.

¹⁵ mirá uráumpo íma kesinó masínkaronka'a Áánútu ításinkena kendéiyé siráimba póna arumbá umásinkena kwená mayáímá mayánaundayavena kembá ítámakaimbaniye.

¹⁶ Áánútumo siráin-kanaamo tiráimba kwenááninko agaráásinkena séna ó'onkaa-kwaasi kesáái kosimátíma'mae naauwó súwa'a isé'a mitáwai íma kwaási kotísaa e'a sé'a nóran-aina simátíma'mae naaónaumno íma sé'a

¹⁷ Yérúsaremu-naopa'a íma kwé'a Áánútuna aantá-kwaasi íma kotísaa e'a aantá-kwaasiti mayáír'á'ó kesí aivarí'o uráan-kwaasira'a íma kotísaa e'a Árépiyaa-marava'a kwaásimo ímo máyáapa'a komé'a naaémba moórágwara'a Támásikasi-naopa'a kuráumne.

¹⁸ komé'a kaumbo-ímá maisuwé'a Yérúsaremu-naopa'a kwé'a Pítaanopa'a komé'a sísamaivakemba éva'aaseino'waamba kwaé'a

19 mitáwai Ísóigo ávákomba áwí'a Yémésimba awáné'a íma ó'on-aanta-kwaasi tuwáné'a

20 Áánútu aúranka'a kwéagayaunda-aimba íma kampar-áimbán-ivo árair-aimban-iye.

21 mitáwai íma ó'on-aanta-kwaasi tuwáné'a Yérúsaremu-naopa'a tuwé'a Síriyaa-maravare Sírisiyaa-maravare komáyaawanasa

22 Ísu Káráisitina kwaási Yútiyaa-marava'o máyówai íma kembá suwánésa

23 kesááiyé su'mai ísarowasa évakarawai sésa Ísuna aampa'á kwégwaraawai ánásanaaowe séna ávááraumai sáwí'a umátínkáva'a kuráiwai ívé'a Ísun-aaí simátíma'mae kwénaaiye suwasá isésa

24 kentávésa aamoí ésa Áánútu áwí'a mósá makáawe.

2

Póroe ó'on-aanta-kwaasiye mimbórá-ímáyáá uráan-kwasai.

1 Áánútu áwí'a mósá márówa'a sísamaivakemba éiyain-ima maisuwé'a moóráwai Páánápáasiye kesé Yérúsaremu-naopa'a kwékai moóráwaimba Táításinkwara'a áí'mekai kwékai

2 Áánútu kentávéna siráintave'a Yérúsaremu-naopa'a komé'a Ísuna kwaásiti anón-kwaasiye su'mai torupamáí mé'a ó'onkaa-kwaasimo áséi-kwasaimo simátímakaundantemba simátímakaumne. ááémo simátímakaundawe ívé'o simátímundawe áséi-kwasai simátímunda-mayaigo sáwí-mayairaamban-ivo sé'a simátímewanda ísaraawe.

3 Táítási kesé ména íma Yútaa-kwaasin-ivo Kíríki-kwaasigoma kesé máyowasa áúra'a kárámai araa'éna uwó-áimbá Ísuna anón-kwaasi íma siráawe.

4 évakarawai kampa'á sésa Káráisitina kwaási úne sésa miwísé torupamáí máyaawanasa mindáyavesa Ísuna anón-kwaasi mináimbá siráawe. Yútaa-kwaasiti ámáánko tátokaimpinkemba Ísu Káráisitín-aaigo iyátínkáin-aimba kotivúntamai isánáe sésa keséya koyorupamáí mésa sésa Yútaa-kwaasiti ámáámbe kwarésa túra'a kárámai araa'éna oro sésa mináínkó tátorainkwae sésa Ísu Káráisitín-aaigo íma iyátinkaniye sumbánivo Ísuna anón-kwaasi miwí táái íma isésa Táítási áúra'a kárámai araa'éna uwó-áimbá íma siráawe.

5 miwítí kampar-áimbá íma kwakáundaya póna áséi-kwasai árair-aimba keinárawapimba asiramái kwaikwai'a íniye.

6 minánón-kwáásíyómbá kentávésa sésa áséi-kwasaimo simátímakaanda-aine su'mai simátimiyo siráawe. minánón-kwáásíyávésa évakarawai sésa túwíkwara-kwaasin-owe sewaná Áánútu túwítavai íma imáyáa kwéintavai kegwárá'á íma imáyáa é'a sé'a túwíkwara-kwaasiya'o. íya túwí'a kwáyáin-kwaasiya'o kwésune. minánón-kwáásíyómbá kentávésa moórá-ainkwara'a simátimiyo íma sembá

7 maarán-áimbá sésa Áánútu Pítaantavena súwanamo Yútaa-kwaasimo áséi-kwasai kwésimatimintemba Áánútu entávéna siráisa ó'onkaa-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimene kentávésa siráawe.

8 Áánútu Pítaamba asirayámbá amúwana Yútaa-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimintemba kegwárá'á asirayámbá símakaisa'a ó'onkaa-kwaasi kwésimatimune.

9 Yémésiye Pítaawe Yóniye Ísóigo Ísuna kwaásira'o kárákwiraawai kentávésa sésa Áánútumo ámakaini'a uwo sésa Páánápáasinte kenté tiyáámba símakaawe. maarán-áintávéta mimbórá-ímáyáá éta keirái ó'onkaa-kwaasi áséi-kwasai kosimátimeyauye. miwí Yútaa-kwaasi kwésimatimewe.

10 Ísuna anón-kwaasiyomba mimbórá-áimbá simásimesa sésa óísaniyaain-kwaasi túwa'naa oró-áimbá kosimátimiyo suwa'á mindáyave'a kegwárá'á á'a imáyáa kwée'a karuwaa'á urúmne.

Póro Pítaantavai séna sáwí'a óne siráin-kwasai.

11 karuwaa'á kwée'a Ántíoku-naopa'a komáyaawanana naaémba Pítaa túwa'a amáparawai túranka'a Pítaantave'a sé'a sáwí'a uráne sirúmne.

12 ááéma Pítaama ó'onkaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire kwésun-kwaasiye toómbá kwénowasa évaka-Yútaa-kwaasi Yémésinopakemba tésa sésa ó'onkaa-kwaasi túra'a kárámai araa'éna oro. Yútaa-kwaasi ó'onkaa-kwaasiye toómbá íma naaró suntavéna Pítaa áá'a kówana ivátuwena ó'onkaa-kwaasiye íma toómbá néna

13 póna kaer-áinkwárá-kwáásiráání'a úwasa ó'on-Yútaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire kwésun-kwaasi Pítaamo úmba awánésa miwígwárá'á mirá ésa Páánápáasina imáyáa tavisuwaná kwegwárá'á mirá uráiyé.

14 mirámó kwéomba árair-asei-ainkona aampa'á íma arupí umái kombá kemá Póro tuwáné'a amáparawai túranka'a Pítaantave'a sé'a emá Yútaa-kwaasi éma ó'onkaa-kwaasimo ontembá éma mindáyavai ó'onkaa-kwaasiyavai íma se Yútaa-kwaasimo ontembá oro íma siyó Pítaantave'a sirúmne.

Ísun-aaiyavai áraire sewái Áánútu séna arupí umái máyáawai-owe sin-kwásái.

¹⁵ simásuwe'a Pítaantave'a maarán-áimbá siráumne. kentáásinovowiya Yútaa-kwaasi pósa kentáá masínkaraawata Yútaa-kwaasiya éta ima ó'onkaa-kwaasi éta miwímó sáwí'o ontentá íya kwéundayaanivo

¹⁶ Yútaa-kwaasiti áamáantaamo kwégwaraundawaintavenaya Áánútu ima arupí umái máyáawain-owe séna Ísu Káráisitín-aaiyaveta áraire kwésundawaintavenaya séna arupí umái máyáawain-owe kwésisata ísaraumne. Áánútu kentááyávéna séna arupí umái máyáawain-owe síníntaveta Ísu Káráisitín-aaiyaveta áraireya kwésune. kentáási áamáambo kwáráananayaamo éna Áánútu suwánénaya arupí umái máyáawain-owe ima sínívo Ísu Káráisitín-aaiyaveta áraireya kwésendayavenaya arupí umái máyáawain-owe Áánútu síníye.

¹⁷ Káráisitiyeyaamo tarúmaiya máyaundaya Áánútu kentááyávéna séna arupí umái máyáawain-owe sisatá máyaunda ó'onkaa-kwaasimo sáwí'o ontentá sáwí'a kwéundaya Káráisiti misáwí-ímáyáá símakaisata sáwí'a kwéune ima sénáisiye.

¹⁸ Yútaa-kwaasiti áamáamba tukáunda pó'a moórá-imayaamo é'o é'a sé'a Yútaa-kwaasiti áamáamba kwaránáe. mirámó onanamó éna minámáánkó arupí umásinkainkwae sékai sáwí'a úsino.

¹⁹ púwón-kwaasimo Yútaa-kwaasiti áamáamba kwáráananamo éna minámáánkó arupí umásinkainkwae-imayaamo ímo kwéontemba miráumai mé'a Áánútuntave'a ímáýáa kwée'a kwená mayái kwémae'a máyaumne.

²⁰ Ísu Káráisitimba taaira'á tuvúwúwana puwúnkanaavimba sáwí'o uráundawaina ááimba ánásaraimba póna ívé'a Káráisiti kesé máyáisa'a ívé'o máyaunda ááéraani'a íma umái máyaumne. marapá'á máyaunda íma úwoi mé'a Áánútu ááninko kentávéna ímáýáa éna pukáiwain-aaiyave'a áraire súndayave'a aúnái'a umái máyaumne.

²¹ Áánútumo símakain-amaambo kwáráawaiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawai owémó sinkákái Ísu Káráisiti pukáimba úwoiyavena pukáisino. mindáyave'a sé'a Áánútumo úwoi kwétuwa'naa-imba íma úwoisan-tantaa'aníye kwésune.

3

ámáán-aimba kwarésa Ísun-aaiyavai áraire sésa kwéonkwasai.

¹ Kárésiya-maravaken-kwaasi sáwí-imayaa kwéowai ísáaro. Ísu Káráisitimba tuvúwúwana pukáin-aimba avora'á

simátímakaunda ísóm̄ba túrandeiraani'a umái awáné'a kawé'á umái ísaraambanivo évakarawai tésa kentí imáyáa tavisewa'á uwo'aór-ímáyáá kwéowe.

² moórá-aimba tísaá ónaumne. áamáambo kwakáantavaiya'i. áséi-kwasaiyave'a áraire siráantavaiya'iyó. Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáiya imáyáa oro. áséi-kwasaiyave'a áraire siráantavena Áánútun-amanko tirumpimbá máyáiyé kwésundanivo

³ íma kawer-ímáyáá kwéowe. Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáísa'a pó'a aúnái'a iígómbá áaimba ásáre'a ívé'a imáyáa kwéomba Yúta-kwaasiti áamáanko arupí umásinkaniye-imayaa kwéé'a íma kawer-ímáyáá kwéowe.

⁴ kawer-ámbó kwakáamba kentópa'a tiráin-tantaa'a íma úwoisan-tantaa'an-iyé.

⁵ Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kentirumpimbá kumbáyáísana Áánútu keinárawapimba ó'on-o'om-bayaimo ímo awánaraam-bayai mairáiyé. áamáambo kwakáantavena íma mirá éna áséi-kwasai ísé'a áraire siráantavena mirá uráiyé.

⁶ naaóvá'á Áánútun-aai aúváí-kwandaaivimba agaimaréna séna Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siráintavena Áánútu séna arupí umái máyaane siráimba

⁷ miráumai Ááváramu siráintemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai Ááváramu áráá'maa'an-owe.

⁸ naaóvá'á Áánútu imáyáa éna séna naaém̄ba ó'onkaa-kwaasi kesáaiyavesa áraire sénááowaiyave'a sé'a arupí umái máyáawain-owe sénaumne. Áánútumo ímo mirámó uráinka'a moóráwai aúváivimba áséi-kwasai agaimaréna séna Áánútu Ááváramuntavena séna ená imáyáa é'a amápa'-maravakenkwaasi kawé'á umátinkanaumne siráiyé agaimaréna siráiyé.

⁹ mindáyavena naaóvá'á Áánútu Ááváramumba kawé'á umánkaraintemba kwenáaiyavesamo árairemo kwésewai kawé'á kwéumatinkaiye.

¹⁰ naaóvá'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna agaimakáin-amaampinkemba amápar-amaamba ímo kwa'maé iyónááowai Áánútumpakemba miwítí

sáwí-meyamba mayánááowe agaimaréna siráiyé. mindáyavena áamáamba kawé'á umái kwáráanana Áánútu aamoí íniiye kwésewai miwítí sáwí-meyamba kwáyáiyé.

¹¹ naaóvá'á aúváivimba agaimaréna séna

Áánútu arupí umái máyáawai owémó siráiwai
kwenááiyavesa árairemo sirántavesa pósa

aúnái'a umái máyáawe

agaimaréna siráiyé. mindáyavena Áánútuma áamáambo
kwaránáemo sewáiyávéna íma arupí umái máyáawain-
owe séna kwenááiyavesa árairemo sewáiyávéna arupí umái
máyáawain-owe kwésiye.

¹² moóráva'a agaimaréna séna

ámáamba amápar-amaambo kwaránááowai

miwímá ménaaowe

agaimaréna siráiyé. mindáyavesa áamáambo kwarésamo
Áánútun-aaiyavesa áraire sé samo kwéomba íma mimbórá-
yántáá'án-ivo kae-tántáá'án-iyé.

¹³ moóráva'a agaimaréna séna

taaira'ó tínkamowasamo púwón-kwaasi Áánútumpakemba
sáwí-meyamba maésa kwéuwowe

agaimaréna siráiyé. mináíntávéna amápar-amaambo ímo
kanaán-umai kwakáundayavenaya Áánútumpakemba ken-
táásópa'a sáwí-meyamba tivó séna Ísu Káráisiti iyásinkenaya
misáwí-méyámbá maéna pukáiyé.

¹⁴ Áánútu Ááváramuntavena séna amápa'-maravaken-
kwaasi kawe'á umátinkanaumnemo siráintemba ó'onkaa-
kwaasi kawe'á umátinkanintavena Ísu Káráisiti kentáásí
sáwí-meyamba maéna pukáiyé. kwenááiyaveta árairemo
kwésundawaiya Áánútumo siráintemba kwenamankó
kentáásirumpimba ménintavena Ísu Káráisiti iyásinkowana
Áánútu kentáásí sáwí-meyamba íma siménaya kwembá
amúwana pukáiyé.

*Áánútu simái tarúmakain-aine Mósesimbo simámakain-
amaane minkáé-kwásí.*

¹⁵ kesí kwaásiyono. kwaásimo kwéomba imáyáa
oro. kae'nárai mimbórá-áímbá simái tarúmaresarai
agaimakááyamba moórawai mináímbá íma karéna ó'on-
aimba áúgwimai síníye.

¹⁶ miráumai naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena
simái asirámakain-aimba siráínka'a Ááváramuntavaiye
aísaavutantamba éna naaémbe paáriniwaintavaiye
siráiyé. aúváivimba agaimaréna séna aísaavutantambo
ónááowaiyavena íma siráivo aísaavutantambo íníwaintavena
siráiyé. aísaavutantambo íníyemo siráiwai Ísu Káráisitiman-
iyé.

¹⁷ agaimaráúnda-ainkona ááimba maarán-iyé. aiva'á
Áánútu Ááváramuntavena simái tarúmarena séna
asirámakaunda-aimba mirá ónaumne séna sáwívar-ima 430

ima maisuwéna Mósesimba áamáamba ámakaiye. áního mirámó uráinka'a Áánútu Ááváramuntavenamo simáímo tarúmakin-ainko íma ánásena kwaíkwei'a kwéiye.

18 Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaambo kwaráundayavenaya ímanivo Áánútu kawé'á umátinkanaumnemo ááémo asiramáímo siráintavena kawé'á kwéumasinkaiye. Áánútu Ááváramuntavena kawé'á umánkanaumne asiramái siráintavena kawé'á umánkarena póna kentáá kawé'á kwéumasinkaiye.

19 maarán-áíntávéna Áánútu Mósesimba áamáamba ámakaiye. sáwí'o owáímá Áánútuna áamáamba isésa sésa sáwí'o kwéunda ívé'a isáúmne sénááontavena Áánútu Mósesimba áamáamba ámakaiye. minámáámbá kwáyainana Ááváramu aísavutantamba íníwai kwentávénamo Áánútumo simáímo asiramánkaraiwai paaréna minámáámbá ánásasuwaniye. kwíyómpaken-kwayo'narawa'a Áánútuna áamáamba avumpin-kwáásí Mósesimba simámúwana simátímakaiye.

20 áního Áánútu Ááváramuntavenamo siráimba kweyáá siráíye. kae'nárimo kwéseyamba avumpin-kwáásí ména kwésimatimibanivo Áánútu Ááváramuntavenamo siráimba kweyáá siráíye.

21 Áánútuna áamáánko Áánútumo simáímo asirámakain-ainko íma kwéavararaiye. Áánútu Mósesimba simámakain-amaankomo asiramáímo kwénamo kwaásimo aúnái'o umátínkáinkakai minámáámbá kwégwaraawaiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawain-owe sisinó.

22 áního Áánútun-aii aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna sáwí-imayao amápa-kwaasi tátokaiye siráíye. Áánútu séna Ísu Káráísitin-aaiyavesa áraire kwésiyawaima kawé'á umátinkanaumne simáímo asirámakain-aimba siráintemba Ísu Káráísitin-aaiyaveta árai'a kentáásí sáwí-imayao tátokaimpinkemba iyásinkaiye kwésundawainta kawé'á kwéumasinkaiye.

23 Ísu Káráísiti ímo kunkówata ímo kwenááiyaveta áraire kwésewanderata Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáá tátokowana Káráísiti kunkáinka'a kwenááiyaveta áraire kwésunda-amba Áánútu kwégwisinkena áamáánko kentáá tátokain-amba ánásasinkaraintaawe.

24 Áánútu séna Ísu Káráísitin-aaiyavesa áraire síyawaiyavena arupí umái máyáawain-owe sénaumne súmba póna Ísu Káráísiti ímo kunkónka'a Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáá tátokaiye.

25 ívé'a Ísu Káráisiti á'a kunkáimba kwenáíyaveta áraire kwésunanaya póna Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáá ó'omba íma kwétatoraiye.

26 Ísu Káráisitin-aaiyave'a áraire kwése'a kwesé tarúmai máyáantave'a Áánútuna iyámpóin-owe.

27 keinárawa'a nombá péráamba Ísu Káráisitiye tarúmai máyáawai kwenkááni'a kwéowe.

28 Ísu Káráisitiye tarúmai máyáantave'a mimbóráí'a umái máyáamba póna maarán-áimbá íma anón-aimban-iyé. évakarawai Yútaa-kwaasi owa'á évakarawai ó'onkaa-kwaasi owa'á évakarawai meéyámbakaawasa miwítí mayái úwoi kwémayaawai owa'á évakarawai úwoimo máyáawai owa'á kwaaimá owa'á aaraimá owa'á kwéovo amáparawai mimbóráí'a umái máyáawe.

29 Ísu Káráisitina kwaásimo é'o é'a Ááváramumo uráintemba Áánútun-aaiyave'a áraire kwésemba pó'a Ááváramu aísaaavutantamba uráawai ombá póna Áánútu Ááváramuwe aísaaavutantamba ónááowaiye kawé'á umátinkanin-aimba simáímo asirámakaintemba kawé'á umátinkaniye.

4

1 simátíménda-aimba ísáaro. moóráwai puwéna kesááninko kesí náaindaamba mayáníye siráinana kwemá aanávó póna iyámpói máyaindayavena úwoi-kwaasiraamba umái máyainasa

2 avowámó simátímakainda-kwaasi kwená náaindaankare miniyámpóiraré kárákwirewana avowámó siráintemba anón-éna mindááíndáámbá mayáníye.

3 ááéma kesáá miráumai iyámpóíraamba umái méta kwaántá-kwaasiti aambá kwégwaraawananya minkwáántá-kwáási tááigo kentáá tátokowana

4 Áánútumo siráin-kanáa túwana ááninkomba ai'marówana marapá'á kumúwana moóra-ininko maránkarowana Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwégwarena ména

5 minámáánkó kentáá tátokaimpinkemba iyásinkanintavenaya Áánútuna iyámpóí-ita umásinkanintavenaya mirá uráiyé.

6 Áánútu keinárawa'a kwená iyámpóí-i'a ontávéna ááninkon-amaankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbáyáimba pó'a Áánútuntave'a kesivowé kwésemba

7 mindáyave'a kwaántá-kwaasi tááigo íma tátokaiwai é'a Áánútu áánimbaari'a ombá póna áánimbatavenamo to'mayaa uráin-tantaa'a timíníye.

Póro Kárésiya-kwaasiyavai anón-imayaa uráin-kwasai.

⁸ ááéma íma Áánútunopa'a té'a ísaraamba kampa-tántáaré kwaántá-kwaasiti imáyáawe mósá makáawana minímáyááo keinárawa'a tátokaimbanivo

⁹ ívé'a Áánútumpa'a tiráawana keinárawa'a kwemá kwétuwanaisa'a nóra éra úwoisan-tantaare aamoimó tain-tántáaré mivá'á tirumbá kwanté'a minkwáántá-kwaásítí imáyáa mósá maré'a miwítí mayáímó kwémayaantave'a owé kwéseo.

¹⁰ ánivo évaka-tawaiye évaka-kwiyone évaka-tawaimo toómbó kwénaantavaiye évakar-iye mintántáákóntávé'a kampa'á sé'a anón-kanaawe kwése'a anón-imayaa kwéomba

¹¹ keinárwapimba mase'masá'á kwéowana'a sáwíva-tantaakwara Áánútun-aagwara'a kwétatoraawana póna kesí mayáígó íma áúgwara'-mayaima iyé-ímáyáá kwéunana sirunkó umbái kwétaiye.

¹² kesí kwaásiyono. asiramái simátíménda-aimba ísáaro. kembó tátokain-amba tuwé'a keinárawakaamba umái máyaumpo keinárawa'a kembó tátokain-amba tuwé'a kenkáání'a oro. keinárwapimba komáyaawanda íma sáwí'a umásínkówana

¹³ sí'a úmbanivo íma kówanda mé'a áséi-kwasai simátimewana'a ísaraawe.

¹⁴ sáwí-sí'o úmba kesúma sáwí'a úwa'a mirá-sí'ó úwain-aaroi íma inkaisé'a siyuwé'a kawé'á umái kárákwiraawe. kwíyómpaken-kwayo'narawara'i. Ísu Káráísitiya'iyó. komáyowa'o kárákwiraantemba kenká'á miráumai kárákwire'a

¹⁵ súwa'naa ékai túramba pí'mai símakaasino. kawé'á umái kárákwire'a aamoí umásínkaraambanivo ívé'a mirán-áámóí-yántá'á íma kwáyáimba nóintavaiya'iyó.

¹⁶ árar-aimbo simátímakaundayave'a kentávé'a kesí namuro-kwáásí iyé-ímáyáá kwéowe.

¹⁷ Ísu Káráisitina áséi-kwasaigomba kwaé'náe'a kwéowai sáwí-imayaavinkemba kentirumbá kwéairaresa sésa kwenáái ísáavainivo kesááiya isáígwáe sésa kentirumbá kwéairaraawe.

¹⁸ kawer-ámpá'á métinkanae sésamo kentirumbó airaránááombo éna mindá kawé'an-iye. kemó keinárwapimbo maéwándawe moórá-naopa'o tamáyaundawemo kawer-ámpá'á métinkanaemo síyanamo éna kawé'an-ivo miwí áséi-kwasaigomba kwaé'naér-esa kentirumbá kwéairaraawe.

¹⁹ kesí iyámpóiyono. aaraimó iyámpóímo tínkáawanamo umbai-yántáárí'o intembá keinárawatave'o imáyáamo únda sirunkó umbái kwétaivo Káráísitinkaani'o ónááomba minúmbái-yántá'á ánásaniye.

20 anón-imayaa é'a keinárawapimba komé'o aaimó simátimenaunda kawé'á umái isánááon-imayaa kwéunana sirunkó aamoí kwéiye.

Ékaante Séraanteyavai kwántámai-aimba siráin-kwasai.

21 keinárawapinkemba évakarawai sé'a Mósesi siráin-amaamba kwaráúndaya Áánútu aamoí umásinkaniyemo kwésewai minámáánkóná ááimba íma kawé'á umái kwéisaavo simátiménda isáaro.

22 naaóvá'á Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna Ááváramu kaer-iyámpói tinkómba moórá-iyampoi kwayór-íninkó ánkárowana moórá-iyampoi aivar-íninkó ankówana

23 kwayór-íninkóná iyámpói miwítí imáyáavinkemba ánkaraivo aivar-íninkóntávéna Áánútu séna iyámpói ankáníyone simái asirámakonka'a ánkaraíye.

24-25 mináinkómbó kwántámai-aimbo sendá isáaro. mindá kaer-áimbá simái tarúmakaiye. moórá-aimba Árèpiyaa-marava'a Sáínai-omapa'a Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba póna moórá-ininko áwí'a Éka kwayór-ínimbá póna kwenárá'maa'a kwayó-kwáásí pósa áamáanko tátokaipa'a máyáawe. mináinkóná ááimba maarágwárá'á éna Yérúsaremu-naopa'a marapá'á kwáyáin-daopa'a isasá mindáópaken-kwaasi áamáanko tátokaipa'a máyáawe.

26 ánívo moórá-aimba simái tarúmakain-aimba maarán-áimbán-íye. aúná-nao'a Yérúsaremuvakaan-dao'a kwíyómpa'a kwáyáipa'a áamáanko kwaási íma tátokain-daopa'an-íye. ánívo mináinkóná ááimba maarágwárá'á éna Áánútun-aaiyaveta áraire súndawaiya kentáá sinówaraamba uráíye.

27 mináíntávéna Áísáya Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna ageíninkó iyámpóimo ímo ánkaraínda-ininko arunkó kawé'á íno. aúkain-ininko áráá'maa'a sáwíva'a maíyasa kwaai gwárár-íninkó áráá'maa'a sáwíyamba ménaaomba póna ímo áí'o kwéinanamo iyámpóimo ánkaraínda-ininko arunkó kawé'á ísana aamoí kwéiye agaimaréna siráíye.

28 kesí kwaásiyono. Áánútu Áísákaamba ankáníyone simái asirámakainka'a ánkaraíntemba keinárawatavena Áánútu simái asirámakainka'a pó'a kwená iyámpóin-owe.

29 naaóvá'á anóvowiti imáyáavinkemba ánkaron-iyampoigo éna Áánútun-amaankona imáyáavinkemba ánkaron-iyampoigomba sáwí'a umánkaraimba pósa mirán-kwáásí mésa mirá-sáwí'á kwéowe.

30 naaóvá'á aúváivimba agaimaréna séna

kwayór-ínínkónté ááninkonte ti'maraaó. tivowámá
puwínda aivar-ínínkó ááninko kwená náaindaamba
mayánimbanivo kwayór-ínínkó ááninko íma mayániye
agaimaréna siráiyé.

³¹ kesí kwaásiyono. kesáámá íma kwayór-ínínkó áráámaata
úmpo aivar-ínínkó áráámaata úne.

5

*Ísu sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátínkaraindava'a
maé'a miráumai máéro siráin-kwasai.*

¹ Ísu Káráísiti séna sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba
iyátinkanaumne séna iyásínkaraimba pó'a keinárawa'a
iyátínkaraindava'a mé'a moórágwara'a tátoranin-ampa'a
íma kwáráaro.

² kemá Póro simátimumpo kawé'á umái ísáaro. arupí
umái máyáawain-owe Áánútu síníntave'a túra'a kárámai
araa'éna oro kwéseмба mináíntávé'o owémó síyanamo éna
Ísu Káráísiti keinárawatavaiye sénamo pukáin-anko íma
túwa'naa íniye.

³ túra'a kárámai araa'éna orómó kwésewaiyave'a avora'á
súmpo ísáaro. Yútaa-kwaasiti ámáámbo kwaré'o túra'o
kárámaimo araa'énamo é'o é'a Yútaa-kwaasiti ámáámbo
amápa'a kwa'maé'a koró.

⁴ keinárawapinkemba évakarawai sé'a ámáámbo
kwaráúnda Áánútu suwánéna arupí umái máyáawain-
owe síníye-imayaa kwéowai Ísu Káráísitiyemo tarúmaimo
máyáamba ivátuwe'a Áánútumo úwoi kwétuwa'naa-imba
tínaaemba umámakaawe.

⁵ keinárawa'a mirá kwéovo kesáa maará éta Ísu Káráísitiye
aráápamai máyaunanaya Áánútun-amanko súwa'naa imbá
pónaya kentááyávéna séna arupí umái máyáawain-owe
sínimba amu'maréta méta séta árai'a mirá síníyeya kwésune.

⁶ Ísu Káráísitiye tarúmamiya máyaundaya moóráwaimo
áúra'o kárámaimo araa'éna ínana ímo áúra'o kárámaimo
araa'éna ínanamo ínimba mindá íma anón-tantaa'an-ivo
Ísu Káráísitiyemo aráápamaimo máyaundaya túwa'naa umai
máyaundaya mindá anón-tantaa'an-iyé.

⁷ Ísu Káráísitina aampa'á aamoí ésa kwégwaraamba
moóráwai minámbá áúntuwaisa'a ívé'a Ísu Káráísitina árain-
aimba íma kwégwaraawe.

⁸ Áánútu kwená kwaási-i'a umátinkaindayavena
tááyaraiwai minámbá íma áúntukaivo kwaási áúntukaawa'a
íma kwégwaraawe.

9 kwaási maarán-áimbá sésa kisaamó moórámó
kampindaisaná amápa'a kwégampindaiye kwésevo
kentúra'a kárákwiyoro.

10 keináraware kesááwé Ísóigowe tarúmaiya
máyaundayaveta asiramái simátíme'a sé'a kemó imáyáamo
úndantemba mirán-ímáyáá iyata mimbórá-ímáyáá
ónaundayaawe kwésunda póna kampar-áimbá séna
kentirumbá kwéairaraiwai kemá íma awánáúnda-kwaasi
kwemá sáwí-meyamba mayániye-aimba ísaraumne.

11 kesí kwaásiyono. évakarawai kentávésamo kampa'a
sésa arupí umái máyáawain-owe Áánútu síníntave'a
túra'a kárámai araa'éna oró-áimbá kwésiyemo kampa'ó
kwéseмба mináimbó paaímó kwésundarakai íma sáwí'a
umásínkáasino. kemá simátíme'a sé'a Ísu Káráísitimba
taaira'á tuvúwúwana kentááyáváiyé séna pukáiyé-aimba
kwésimatimunda-aintavesa áwáá'a kwésevo túra'a kárámai
araa'éna oró-áimbó kwésundarakai íma áwáá'a síyésino.

12 kampar-áimbó simátimesamo kentirumbó
kwéairaraawai miwí túma kárámai sáwí'a umásuwaaro-
imayaa kwéune.

13 kesí kwaásiyono. sáwí-imayaaomo tátokaimpinkembo
iyátinkaindayavena Áánútu tááyamai mirá uráimba pó'a á'a
iyátinkaisa'a máyáantave'a sáwí-yantaatave'o tirááiyave'o
kwéomba íma kwaré'a kwempá-kwempa'a tirumbá timé'a
túwa'naa umai máéro.

14 mindáyavena naaóvá'á Áánútun-aii aúváivimba
agaimaréna séna

kesávái-ímáyáámó ontembá kentí

kwaásiti imáyáagwara'a oro

agaimaréna siráiyé. Áánútumo siráin-amaankona ááimba
mirán-áimbán-iyé.

15 ánivo keinárawa'a keiyái aaisambá sé'a áwáá'a sé'a
ónááombo é'a sáwí'a umái ánásanaaovo kárákwiyoro.

*Áánútumbo arááimo tainí'o ésa sáwí-imayaagomba
tirááiyavai ésa on-kwásái.*

16 simátíménda ísáaro. Áánútun-amanko kwésintemba
miráumai mai'mai'a é'a Áánútumbo arááimo tainí'o
é'o é'a sáwí-yantaatave'o tirááiyave'o kwéon-ambo íma
kwaránááomba mindá kanaán-ivo mirán-oro.

17 sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o kwéomba isaná
Áánútun-amankombo arááimo tainí'o kwéomba isaná
minkáér-ímáyááo tiyankéya kwéivo Áánútun-amankomo
kentúra'o kárákwiraimbo é'a sáwí-yantaatave'o tirááiyave'o
kwéon-amba íma kwaránááowe.

18 Áánútun-amankomo sintembó mirámó é'o é'a sé'a Áánútun-amankomba arááima taini'a kwéunana póna Yútaa-kwaasiti áamáánko kembá íma tátokaiye kwésewe.

19 kwaási miwítí imáyáavinkemba avora'á maará kwéowe. áwáyo-tantaari'a ésa anómba sáwí'a ésa sáwí'o kwéon-tantaatavesa íma tigaeyávésa ésa

20 kígauomo umándai-yantaako áwí'a mósá marésa kwaántá-kwaasiyonti imáyáa mósá marésa uwaa'á kwévesa pukaa'á kwéagayesa tíyámba kwéumatinkesa aaisambá kwésesa tirumbá sáwí'a kwéumatinkesa áwáá'a kwétiyesa miwí tááigo usáyaaitainkwae sésa íma tágárotamai kawe'á umái mésa taaínkaar-umai mésa

21 túran-anda kwéesa uwo'aó'-nómbá kwénesa uwo'aó'á kwéesa uwo'aó'-nómbó nánááontavesa torupamáí mésa mirán-tántáá'á kwaásiti imáyáavinkemba kwéowa'a simái ságamatime'a ókwara'a simái ságamatime'a sé'a mirámó kwéowai Áánútumo kárákwirain-ayampa'a íma ménaaovo kárákwiyoro kwésune.

22 ánivo Áánútun-amanko tirumpimbá máyáiwai maará umátínkáisasa kwémaewe. tirumbá kwétimesa tirunkó kawe'á ésa paru umái mésa asiramái maésa íma tivón-káínasa mésa túwa'naa umai kawe'á umátinkesa miwítí mayái kawe'á umái kwémaesa

23 miwí túma íma maé iyésa miwí túra'a kárákwimai kawe'á ésa mirámó kwéowaina ááimba íma aambá áúnkaiye.

24 Ísu Káráisitina kwaási sáwí-imayaayavesamo tirááiyavesamo kwéon-imayaao kentáá táto'mai tavisivó sésa sáwí-imayaayavesamo tirááiyavesamo kwéon-amba tínaaemba umámesa tukáawe.

25 Áánútun-amanko aúnái'a umásínkaraisata aúnái'a umái máyaunda póta kwenamankómó kwésintenta umáiya kwáráano.

26 kentúma íma maé iyé'a kesááigo usáyaaitainkwae íma sé'a kawe-tántáá'ó índayave'a íma simái sáwí'a oró.

6

umbai-yántáá'ó kwáyaindawai túwa'naa oro siráin-kwasai.

1 kesí kwaásiyono. keinárawapinkembo évakarawaimo sáwí'o kwéombo ésa kwétuwanaamba pósa keinárawapinkemba Áánútun-amankomo sintembó mirámó kwéowai kwempa'á arupí umátinkanaaowe. kegwárá'á mirá-sáwí'á ónááovo kárákwiyoro.

2 umbai-yántáá'ó kwáyaindawai túwa'naa oro. mirámó é'o é'a Ísu Káráisiti siráini'a mirá ónááowe.

3 úwoi-kwaasigomo anón-kwaasi únemo sínimba minímáyááo kampa'á simáuwaniye.

4 kentí mayái awáné'a kawe'-máyáímó kwáyaina'o é'a aamoí é'a ó'owiti mayáiyávé'a kesí mayáígó usáyaaitariye íma seró.

5 amáparawaitopa'a umbai-yántáá'á tínimbanivo íma ivátuwe'a asiramái mé'a moórá-morawai túwa'naa oro.

6 Áánútuna áséi-kwasai ísámae kwéiyowai miwítí kawe-tántáá'á amápa'a taaímbai évaka-tantaa'a Áánútun-aaí kwésimatimewaitopa'a tíma'mae'a iyóro.

7 íma kanaán-umai Áánútumba kampa'á simáuwanaaovo árair-aimban-ivo íma moórá-imayaa oro. kawer-ánáyúmbó úmáráawaimo ombá kawe-tómbá kwéakaraavo sáwí-anayumbo úmáráawaimo ombá sáwí-tomba kwéakaraawe.

8 mirámó kwéomba sáwí-yantaatavesa tirááiyavaiye su'mai úmae kwéiyowai mirámó kwéowaina anondáma puwésa Áánútuna egwaa'á íma ménaaomba pósa némpa'a ménaaovo Áánútun-amankombo arááímo tainí'a úmae kwéiyowai mirámó kwéowaina anondáma aúnaí'a umái maí'mai'a ónááaowe.

9 mindáyaveta kesáá kawe'á úmaeta kwéiyundaya íma sívón-káínata ivátúwáano. kawe'ó úmaetaamo kwéiyundayaamo ímo sívón-káínataamo tuwétaamo éta naaén-kanaamo tínimba kawe'-mévántá maéta ménaumne.

10 mindáyaveta túwa'naa onda-ámbó kwáyáimbo éta amáparawai kawe'á umáíya túwa'naa ono. Áánútun-aaivyavesamo árairemo kwésewaiseya mimbórá-ákúni'a umái méta túwa'naayaamo ónaundaya mindá anón-tantaa'an-iyé.

11 ayááír'á kemá Póro anón-auvaivimba agaimaráúmpo awáné'a kwenayáánavi'an-iyé seró.

12 évakarawai sésa suwánésa anón-kwaasiman-owe sígwáe kwésewai keinárawatavesa sésa túra'a kárámai araa'éna oro kwésewana miwí tááigo keinárawa'a kwétavisiye. Ísu Káráísiti keinárawatavaiye séna taaira'á pukáíye-aíne su'maimo senkákái évakarawai ísámai sáwí'a umátínkáasino. ímo sáwí'o umátinkanaaontavesa sésa túra'a kárámai araa'éna oró-áínkwará'á kwésewe.

13 túra'a kárámai araa'éna orómó kwésewai Mósesimo siráin-amaamba íma amápa'a kwégwaraawe. kentúra'o araa'énamo mósá úmaranaaontavesa túma kárámai araa'éna ígwáe kwésewe.

14 miwí mirá kwésevo kemá Póro mimbórá-áimbá mósá maré'a Ísóigo Ísu Káráísiti kentááyáváiyé séna taaira'á pukáíye-aimba mósá kwémaraumne. Ísu Káráísiti kentááyáváiyé séna pukáintave'a púwón-kwaasimo

marapá-tántáátávésamo ímo imáyáamo ontembá marapá-tántáátávé'a íma imáyáa é'a úwoisamban-iye kwésunda póna mintántáákó kembá íma kwétavisíye.

¹⁵ moóráwaimo áúra'o kárámaimo araa'éna ínanamo moóráwaimo ímo áúra'o kárámaimo araa'éna ínanamo ínimba mindá íma anón-tantaa'an-ivo Áánútu aúná-kwaasiraani'o umásínkaraimba mindá anón-tantaa'an-iye.

¹⁶ simátimunda-aimbo kwa'maé iyíyanamo éna Áánútu paru umái arumbá umátinkena kwená kwaási amápa'a mirá umátinkaniye.

¹⁷ Ísun-aaí simátimewandarakemba sínkamuwana avimá sine'á kwáyáintave'a Ísu Káráísitina mayái-kwáásí óne kwésevo moórá-umbai-yantaa'a íma síméro.

¹⁸ kesí kwaásiyono. Ísóigo Ísu Káráísiti keinárawate ména úwoi kwétuwa'naa-isa'a áráir-aimban-iye sé'a námúnaa kwésune.

kemá Póro súnda-aimba ánásaiye.

Évésasi

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba kaer-íyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimái Évésasi-naoraa-kwaasi Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasitopa'a agaimái tuwówana Titikása maimaéna mátimakaiye. maanámbá isésa ó'on-o'on-daoraa tíméro séna agairáiyé. Ísun-ai simátíma'mae iyúnkakemba Árómaa-naopa'a ándáva'a ánkarrowana ména maanámbá agaimarówana mátimakaiye.

¹ kemá Póro maanáúvái agaimaráúmpo isáaro. Áánútu kwená imáyáavinkemba kentávéna séna aantá-kwaasi-i'a éma Ísu Káráisitiin-ai kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaivo isáaro. Évésasi-naopakewai Ísóigona kwaási Ísu Káráisitiye tarúmai máyáawai íma ivátuwe'a asiramái máyáawai isáaro.

² Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráisitiye úwoi túwa'naa esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

Káráisitinte tarúsinkenaya ításinkarain-kwasai.

³ Áánútuma Ísu Káráisiti avowámá éna Ísu Káráisitinteya tarúsinkenaya kwíyómpa'a kwenópakemba asirayámbá siménaya kawé'á kwéumasinkaisata póta kwentávéta súwi kwésune.

⁴ naaóvá'á Áánútu maramá íma tarórurainka'a Ísu Káráisitiyeya tarúmaiya ménaundayavenaya kwenaúranka'a kwendéi-í'a onanayá kentáávímbá íma sáwí-aimba kwénintavena ítámakaiye

⁵ Áánútu kentááyávéna imáyáa éna naaóvá'á séna Ísu Káráisitina mayáiyávé'o é'a kesáánimbaa kesiyáámúmbaari'a ónááowe séna kwená imáyáavinkemba aamoí éna mirán-áímbá siráimba póna mirá uráiyé.

⁶ ááninkomba arumbá ámakaiwainte tarúsinkenaya anón-kawé'a umásinkenaya úwoi súwa'naa umásinkaraimba póta kwená ááimba ó'oran-aimba mósá kwémaraumne.

⁷⁻⁸ pukáintavena sáwí-imayaaya maisiyuwénaya misáwí-ímáyááó tátokainta iyásinkenaya kentááyávéna ó'oran-imagaa kwéimba úwoi ávááraumai súwa'naa enaya póna kentáási sáwí-imagaa maisiyukaiye.

⁹ naaóvá'á kwená kawer-ímáyáávínkémbá aúpá'á to'mayaa úmakaimba ívé'a kwévaarisata kwéawanaumne. Káráisiti kesí imáyáa íníye siráintemba póna

10 Áánútumo siráin-kanaamo tínimba amápa-tantaa'ò taróuraimba kwíyómpakene marapákéne komaéyamae úmarainana Káráísiti anóndako mindára'a kárákwiyiniye.

11 Áánútu kwená imáyáavinkemba to'mayaa úmakaimpinkemba mirá kwéiye. imáyáa éna to'mayaa úmakaimba póna Yútaa-kwaasi kwená kwaási-i'a úndayavenaya Káráísitinte tarúsinkenaya ításinkaraintaawe.

12 aiva'á Káráisitimba amu'maréta máyaundawai kwená ááimba ó'oran-aaimba isatá mósá kwémaraumne.

13 miráumai ó'onkaa-kwaasi árair-aimba kawer-ámpá'á métinkaniye mináséi-áímbá isé'a Ísu Káráisitin-aaiyave'a áraire sé'a kwesé tarúmai máyáamba Áánútu kesimambá tíménaumne simái asirámakaintemba mirá uráimba pó'a kwená kwaási-i'a umái mé'a ísaraawe.

14 Áánútun-amanko keséya máyáintaveta séta árai'a Áánútu kwená kwaásiyavena simái asirámakainta kesópata tíníye. árai'a Áánútu kwená kwaásiya tátokaampinkemba iyásinkanintaawe kwéseta mindáyaveta kwená ááimba ó'oran-aaimba mósá kwémaraumne.

15 agairáunda árair-aimba pó'a keinárawa'a Ísóigo Ísuwe aráápamai mé'a Áánútuna kwaásiti imáyáa é'a máyáawe-aimba isé'a

16 Áánútumpa'a súwi símae iyé'a keinárawa'a túwa'naa umai námúnaa súnda

17 Áánútumpa'a maarán-áíntávé'a áísaa une. Ísóigo Ísu Káráísiti avowámá kentáásivowama ó'oran-aaimba kwáyáiwai kwemá kwenamambá tímínana kentí imáyáa kawé'á umátinkena Áánútumba agaráátinkaina'a pó'a kawé'á umái awánanaaowe.

18 kentí imáyáa ságamatinkena táayaraintave'a kwesémo ménaaombo amu'maré'ò máyáantave'a mindáyave'a námúnaa kwésune. kwemá kwená kwaási kawé'ó umáímo ménaaomba to'mayaa úmarena simái asirámakaimba awánanaaontave'a námúnaa kwésune.

19-20 kwenááiyaveta áraire kwésundawaivinta kwená asirayánkó mayáímá kwémayaimba minásíráyámbá usáyaaitarain-asirayanko isa'á awánanaaontave'a námúnaa kwésune. Áánútu minásíráyándéi Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankena kwenayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á kwíyómpa'a móankaraiye. minásíráyámbá kwenááiyaveta áraire kwésundawaimba símakain-asirayamba mimbórá-ásíráyámbán-iye.

21 Káráísiti amáparawaira'a kárákwirena kwíyómpa'ò kárákwiraawairare asirayánkwáráwáíréré aivaráwáíréré

ívé'o túwí'o kwáyáiwairare naaémbo túwí'o kwéniwairare kárákwiraiye.

²² Áánútu amáparawaira'a kárákwiyinintavena kwembá usásinankena kwená kwaásiyavena imáyáa éna simámena séna usáyaaitayan-Isoigo'i'a uréma amáparawaira'a kárákwiyuwo siráiyé.

²³ a'nómpínkén-ímáyááómó amápa-kura'o kárákwiraintemba Áánútuna kwaásiya Káráísitina áúraamba únanaya kwemá si'nónkáámbá éna kárákwiraiye. a'nónkó kweyáára'a íma máyáísana áúwawaako íma mirá éna mimbórá-kúwawaa'o kwáyáintemba Káráísiti amápa-kuwawaa'a aaómísamai-i'a umásinkena kwegwárá'a aaómísamai-i'a umái máyáiyé.

2

Áánútuna némpa'a máyaundavakenta aúnái'o umáímo máyaunda-ita umásínkáin-kwasai.

¹ ááéma sáwí-imayaa kwée'a sáwí'a uráan-kanaavimba máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a mé'a pó'a

² marapákén-kwáásítí sáwí-amba kwaré'a Sáátáánigo kwaántá-kwaasiti anóndakomba kwaré'a kwemá Áánútun-aaí íma ísámai kawé'á kwéowaira'a kárákwiraiwaimba kwakáawe.

³ mirámó kwéontemba ááéma miráyá uráunda sáwí-yantaataveta sirááiyaveta éta sáwí-imayaa kwarááwánanaya Áánútu sáwí-meyamba amáparawai tímínten-umai kanaán-umai simíníntavenaya ivátuwenaya

⁴ arumbá ávááraumai umásinkenaya kentáásí imáyáa anómbo éna póna

⁵ úwoi súwa'naa enaya kawer-ámpátá mésínkaraiye. sáwítaamo étaamo máyaawandawaina ááínka'a Áánútuna némpa'a máyaawandarata Ísu Káráísitimbo pukáímpinkembo usásinankaraintemba aúnái'o umáímo máyaunda-ita umásinkenaya

⁶ Káráísitimba pukáímpinkemba usásinankena kwíyómpa'a móankarena Ísu Káráísitinte tarúsinkenaya aúnái'a umásínkaraisata Káráísitimo kwíyómpa'o ménamo kárákwiraintemba kwíyómpata imáyáa éta máyaumne.

⁷ Áánútu Ísu Káráísitimba ai'marówana kumbéna kentááyáváiyé séna puwéna kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwéna miráumai anón-kawé'a umásinkenaya úwoi anómbo súwa'naa uráísasa pósa kwená kawé'-má'yái awánamae iyónááontavena mirá uráiyé.

8 Áánútu úwoi túwa'naa úwa'a kwenááiyave'a áraire suwaná sáwí-imayaaó tátokaimpinkemba iyátinkena kawer-ámpá'á métínkaraiye. íma kentí imáyáavinkemba kwenááiyave'a áraire siráavo Áánútuma imáyáa timúwa'a áraire siráawe.

9 túma maé iyésa sésa kawé'á kwéunda póta kawer-ámpátá kwégune sevó séna íma kawé'-máyáígóná meéyámbán-ivo Áánútu úwoi túwa'naa enayavena sáwí-imayaaó tátokaimpinkemba iyátinkena kawer-ámpá'á métínkaraiye.

10 Áánútu kentáámó tarórurawai séna kawé'-máyái maimaé kwéiyesa ménaaowe siráimba póna kawé'-máyái mayánaundayavenaya tarórurena Ísu Káráisitinteya tarúsinkaraiye.

mimbórá-kwáásí-íta umásínkarain-kwasai.

11 mindáyave'a imáyáa oro. kentinóvowi íma Yútaa-kwaasi ovó keinárawakwara'a íma Yútaa-kwaasi owatá Yútaa-kwaasiya Áánútuna kwaásiya úndayaveta súra'a kárámai araa'ényaya kwéeta keinárawataveta úwoi-kwaasi owé-imáyáá éta séta íma túra'a kárámai araa'éna owái owéyá kwésumpo mindáyave'a imáyáa oro.

12 minkánáávimbá keinárawa'a Káráisitina némpa'a mé'a ó'owima é'a íma Áánútumo ítámakain-kwaasi é'a Áánútu simái asirámarena tarúmakain-kwaasi íma é'a marapá'á máyówana Áánútu kesé íma máyowa'a kwesémo maéyave'a íma amu'maré'a máyówana

13 ááema Áánútuna némpa'a máyówai Ísu Káráisiti keinárawatavaiye séna puwéna póna tí'maena kwená egwaa'á tínkaraisa'a pó'a kwesé tarúmai méraawe.

14 Ísu Káráisiti puwúntavena Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye kentáásí avumpimbó kwénamo taaínkaar-umaimo namuro-kwáásí-í'o umásinkemayonta maisiyuwéna mimbórá-kwáásí-í'a umásinkenaya

15 Yútaa-kwaasiya kentáásí amáámba tuwéna Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye aúnaí'a umái mimbórá-kwáásí-í'a umásinkenaya kwempá'á tarúsinkenaya póna paru umásinkanintavena mirá uráiyé.

16 Ísu Káráisiti taaira'á pukáintavena síyámbo kwéundayantaa'a ánásamasinkenaya Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye mimbórá-kwáásí-í'a umásinkenaya sí'maenaya Áánútunopa'a mósinkenaya

17 mirá éna téna áséi-kwasai paru kwéumasinkain-ainta simátimena keinárawa'a ó'onkaa-kwaasi Áánútuna némpa'o

máyáawai tasimátimena kesáá Yútaa-kwaasi Áánútuna egwaa'á máyaundawaiya tasimásimenaya

¹⁸ Ísu Káráisiti mirá uráintavena Áánútun-amanko súwa'naa isanayá Káráisiti kentáá Yútaa-kwaasiye ó'onkaa-kwaasiye sí'maenaya kentáásivonopa'a kwégwisata kwená egwaa'á máyaumne.

¹⁹ mindáyave'a ááéma kwááyu-kwaasi é'a ívé'a íma mirá é'a Áánútuna kwaásiye keinárawakwara'a Áánútuna kwaási-i'a umái máyáamba kesááwé keináraware Áánútuna akún-kwáásí-íta umáíya máyaumne.

²⁰ Áánútumo naankáámbó kwéumaraimba Ísu Káráisiti ávonkaamba isasá Áánútuna aantá-kwaasiye Áánútun-aai simátíméwaiye naamayáánkaamba owa'á keinárawa'a naankáámbá kwéowe.

²¹ ávonkomo amápa'-nanamimo asááuraintemba kesáá Ísu Káráisitiye tarúmaiya máyaunda Áánútu kwená aoka'-námbá kwaási súneiya naankáámbá kwéumaraiye.

²² keináraware kesááwé kweséya tarúmai máyaundaya Áánútun-amanko kwaási súneiya naankáámbá kwéumarena mimpímbá kwémaiye.

3

Póro ó'onkaa-kwaasivimba mayái mairáin-kwasai.

¹ mindáyave'a kemá Póro ó'onkaa-kwaasi Ísu Káráisitin-aai simátimewandarakemba áwáá'a sésa ándáva'a mósínkarowa'a Ísu Káráisitina mayái-kwáásí é'a keinárawatave'a námúnaa kwésune.

² Áánútumo úwoi túwa'naa ínintavena mimbáyái símakowana mimbáyáígó kawe'á kwéumatinkaimba á'a ísaraawe.

³ Áánútumo to'mayaa úmakena aúpá'ó makáimba agaráásinkowa'a ááéma mináímpínkémhá ákí-aimba aúváivimba agaimakáumne.

⁴ ááéma Ísu Káráisitin-aai aúpá'á makáimba simásimuwa'a ísaraumne. maanáúvái mó agayáúnda ísámai kawe'á oro.

⁵ Áánútu naaóv'ó máyówai mináímbá íma simátimena ívé'a Áánútun-amanko kwená aantá-kwaasiyaawe kwenáái simátíméwaiye simásímakaiye.

⁶ mináséi-kwásái maarán-áimbán-iye. Yútaa-kwaasiyaamo áséi-kwasaimo ísaraundantentaan-umai ó'onkaa-kwaasi ísaraantavena Áánútu kawe'á umátínkáísasa ó'onkaa-kwaasiye Yútaa-kwaasiye mimbóráí'a umái máyaundayaawe. Áánútu séna Ísu Káráisitina mayáiyáv'é'a mirá ónaumne

simái asirámakaimba póna íma Yútaa-kwaasiye su'mainivo ó'onkaa-kwaasiyavenagwara'a simái asirámakaiye.

7 áséi-kwasai simátimenaundayavena Áánútu úwoi súwa'naa ena kwená asirayámbá siména kwená mayái-kwáásí-í'a umásínkaraiye.

8 Áánútuna kwaási kembá usáyaaitaraawa'a kíto-kwaasi p'ó'a ó'onkaa-kwaasi áséi-kwasai Ísu Káráisitina mayái ó'ombayai usáyaaitaraim-bayai-aimba simátimenaundayavena usásisínkaraiye.

9 Áánútu simásimena séna to'mayaa úmare'o aúpá'ó maré'o mirá ónaumne siráunda-aimba simái ságamatimiyo Áánútu simásímakaiye. Áánútu amápa-tantaa'o tarórurawai aiva'á mináímbá aúpá'á makáimba kwaíkwei'o eémáyáimba

10 ívé'a kárákwiraawaiye asirayánkwáráwáiyé kwíyómpa'o máyáawai Áánútuna kwaási tuwánésa sésa Áánútu ó'orankawer-imayaagwarawain-iye kwésewe.

11 ááinka'a Áánútu imáyáa éna to'mayaa éna séna mirá ónaumne séna Ísu Káráisiti kentáásí Ísóigomba imáyáa amúwana mirá uráiyé.

12 Ísu Káráisitiye tarúmaiya máyaundayavetaawe kwenááiyaveta áraire kwésundayavenawe íma sáá'a kaisatá Áánútunopata úwoiya kwégune.

13 mindáyave'a simátime'a sé'a keinárawa'a áséi-kwasai simátimewandarakemba áwáá'a sésa sí'a iní'a umásínkaraayo asiramái mé'a íma ivátuwaaro. umbai-yántáá'ó kesópa'o kwáyáimba kanaán-ivo úwoi aamoí oro.

Káráisiti aruntá kwésimin-kwasai.

14 mináíntávé'a imáyáa kwée'a Áánútu kentáásivowa aúranka'a kivaire'a mé'a námúnaa kwésune.

15 amápar-akumba marapá'á máyáawaiye kwíyómpa'a máyáawaiye miwítí ááimba Áánútuma isa'á kwenaúranka'a kivaire'a mé'a maarán-dámúnáá kwésune.

16 Áánútun-amanko kentirumpimbá ména ó'oran-anondako póna asirayámbá timína'a asiramái mé'a

17 Ísu Káráisitin-aaiyave'a áraire kwésentavena kentirumpimbá ména kwemá tirumbó kwétimewaina ááimba isa'á kwentávé'a asiramái tirumbá kwéame'a ménaaontave'a námúnaa kwésune.

18 Káráisiti amáparawaivimba arumbá kwétimimba anómba kwétimiye. Káráisiti asirayámbá timína'a keináraware Áánútuna kwaásiye amápa'a sé'a Káráisiti kentáávimba arumbá kwésimimba anómba kwésimimba póna íma ánásaniye sénáaontave'a námúnaa kwésune.

19 Ísu Káráisiti amáparawaivimba arumbá kwétimimba anómba kwétimimba iya kanaán-umaiya awánasaraundayaanivo ívé'a kítoka'a awáné'a naaémba awánamai kawe'á ónááontave'a námúnaa kwésune. asirayámbá Áánútumpimba anómba kwéna keinárawapimba anómba kwénintave'a námúnaa kwésune.

20 imáyáamo kwéetaamo Áánútumbo kwéaisaa-undaya sáwíyan-tantaa'an-ivo kwená asirayándéímó kwésuwa'naa-enayaamo kwéimba mindá usáyaaitarain-tantaa'an-iyé.

21 Áánútuna kwaásiya Ísu Káráisitiyeya tarúmaiya méta ívétaamo máyaunda-kwaasiye naaémbo paáronaaon-kwaasiye séta kwenáwí'a anómba úmae kwéiyimba árair-aimba iyéyá símae iyónaundayaawe.

4

Káráisiti áúwawaata úne siráin-kwasai.

1 Ísóigona mayáímá kwémayaundarakemba ándáva'a sínkaraawa'a mé'a maanáimbá kwakwiyé'a kwésimatimune. Áánútu tááyena séna maarán-umai máéro siráivo mirán-oro.

2 kentúma íma maimaé iyé'a paru umái mé'a imáyáa kwée'a túwa'naa e'a sáwí'o umátínkáambo é'a íma imáyáa é'a úwoi túwa'naa oro.

3 Áánútun-amanko imáyáa tímisa'a mimbórá-ímáyáará'á mé'a mirá é'a paru úmae iyónááontave'a íma ivátuwaaro.

4 Áánútun-amamba mimbórá máyáísata kesáá mimbórá-súráámbá umáíya máyaunanaya sááyaraimba póta kwesé ménaundayaveta amu'maréta méta mimbórá-yántáátávéta amu'maréta ménaumne.

5 Ísóigo mimbórá máyáísana Áánútun-aaiyaveta áraire kwésunda-anta mimbórá-ámbá isaná nombó kwéveraundaya mimbórá-ámbá isaná

6 Áánútu mimbóráwái ména amáparawaiya kentáásivowama ména amáparawairata kárákwirena amáparawaiya kawe'á umásinkenaya kwená kwaásivimba máyáíye.

7 Áánútu máyáísana Ísu Káráisiti kwená imáyáavinkemba kwená mayáíyá mayánaundayavenaya kwená asir-ayámpínkémbá moórá-morawaiya asirayántá símakaintaawe.

8 mindáyavena naaóv'á Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna

sanaambó iyúnka'a tátokowai tí'maena

iyéna kwaási aamoi-yántáá'á tímaturukaiye

agaimaréna siráíye.

⁹ iyúnka'o siráin-ainkona ááimba maarán-áímbán-ye. aiva'á marapá'á kunkéna

¹⁰ kwíyómpa'a iráimba mimbóráwáímá póna amápapimpa'a kwená asirayámbá kwáyáye.

¹¹ aamoi-yántáá'á tímatukaiye siráin-ainkona ááimba maarán-áímbán-ye. kwená mayáímá mayánááontavena asirayámbá kwaási tímúwasa évakarawaimo tímún-asirayandei aantá-kwaasiti mayái máyówasa évakarawaimo tímún-asirayandei Áánútu simátímakain-aimba simátímúwasa évakarawaimo tímún-asirayandei Áánútun-aaí íma ísaron-kwaasi simátíma'maesa kuwasá évakarawaimo tímún-asirayandei Áánútuna kwaásira'a kárákwiyuwasa évakarawaimo tímún-asirayandei Áánútuna aambá agaráátinkowasa miráumai Ísu Káráísitina mayáímá mairáawe.

¹² Áánútuna kwaásiya kwená mayáímá kwémaeta moórá-morawaiya túwa'naa umai mimbóráí'a umáíya méta asir-amátinkaundayavenaya asirayándéí mirá uráíye.

¹³ mindáyaveta méta Áánútu ááninkon-aaiyaveta áraire kwésundayavetaawe kwembá awánamai kawé'á kwéundayavetaawe mimbórá-ímáyáá éta tarúmai méta sáákaevayan-kwaasi-i'a umái méta Káráísitinkaani'a umáíya ménaumne.

¹⁴ miráyáámó onasayáámó ésa iyámpóímo kampa'ó kwésimatiyuwaantemba kentáá íma mirán-umai kampa'á simásiyuwanaaowe. mirám-baaran-aimba íya kwaréta kwaási sáwí-ampa'a métinkanae sésa sáwí-imayaavinkembo kwésiyan-aimba íma iséta mirán-áímbá íya kwaránaumpo

¹⁵ árair-aine su'mai kwéseta kwaásiti imáyáa kwéeta amápa-tantaa'a sáákaevayan-kwaasi-i'a umái méta Káráísitinkaani'a umái ménaumne. kwemá kentáará'á kárákwiraisata

¹⁶ kesáá Káráísiti áúwawaata únana kentáási'nonkaamba Káráísiti éna amápa-kuwawaaka'a kárákwiraiye. tiyáámba tísamaima tínúnkoma tátokaisana ti'nónkómó imbá amápa-kuwawaapa'a imáyáa tímísana tiyáánko kwená mayái máyáísana tísamaigo kwená mayái máyáísana mirámó kwéenamó anómbo kwéimba miráumai Káráísiti kwená kwaási imáyáa tímísasa moórá-morawai kwétuwa'naa-esa kwéasiramatinkesa máyáawe.

Káráísitinte tarútinkena aúnái'a umátínkarain-kwasai.

¹⁷ Ísóigo aúranka'a asiramái simátimumpo ísáaro. Áánútuna aambó ímo kwégwaraawaimo máyáantemba íma miráumai máéro. miwímá sáwí-imayaavimba mésa

18 íma ísámai kawe'á ésa Áánútun-aaiyavesa tirunté marésa ti'nómbá umbaí tamái máyáantavesa miwítí imáyáao túnkwisasa Áánútumo aúnái'o kwéumatinkain-ayampa'a íma mésa

19 sáwí'o kwéon-imayaawe su'mai ésa ó'on-o'on-tantaa'o sáwí'o kwéomba aamoí ésa mirámó kwéontavesa íma tigaeyávésa kwéowe.

20 miwí mirá kwéombanivo keinárawa'a Ísu Káráisitimpa'a té'a kwená aampa'á kwégwe'a

21 kwenáái isé'a áraire sumbá Ísumpakemba árair-aimba simátíma'maesa iyúwa'a ísaraawe.

22 ááéraan-imayaaomo sáwí-yantaatave'o tirááiyave'o uwanamó kampa'ó simátíyukaimba ivátuwe'a

23 mirámó íyanamo éna Áánútu kentí imáyáa aúnái'a umátinkena

24 kwembó arááímo kwétaini'a ónááontavena aúnái'a umái Áánútunkaani'a umátinkaina'a árai'a Áánútuntave'a imáyáa é'a arupí umái ménaaowe.

25 mindáyave'a kampar-áímbá tínaaemba umáme'a kentí kwaásivimba árair-aine su'mai seró. Ísu Káráisitina akún-ándá póta mimbórái'a umái méta póta miráyá onó.

26 áwáá'o síyamba íma sáwí'a é'a ááéma paru umái mé'a áwáá-tantaa'a kwaíkwei'a ivó sé'a ákíra'a túwáaro.

27 Sáátáánigo tavisína'a sáwí'a únavo sé'a áwáá'o sembá ákíra'a túwáaro.

28 umóyámbó kwéowai maarán-oro. íma umóyámbá é'a évaka-tantaa'o mayánááontave'a mayáímá kwémae'a minkákémbá mairé'a ímo makén-kwaasi túwa'naa e'a tíméro.

29 sáwí-aimba íma sé'a kawe'ó umátinkanin-aine su'mai sé'a mirámó é'o é'a mináímbó isánááon-kwaasi kawe'á umátinkaiyasa asiramái ménaaowe.

30 Áánútun-amanko arumbá umbaí taiváínivo íma sáwí'a oro. Áánútu amápa-tantaapinkemba iyásinkanin-kanaamo tínimba Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáintave'a sé'a Áánútuna kwaásima úne sénááontavena Áánútun-amanko arumbá umbaí taiváínivo íma sáwí'a oro.

31 keinárwapimba maarán-tántáá'ó é'a tínaaemba umáméro. kayorái-yántáaré tirumbó sáwí'o iiyé áwáá'o siiyé aaisambó siiyé simáímo sáwí'o umátinkaiye amápa-tantaa'o sáwí'o iiyé

32 íma mirá é'a tirumbá umátinke'a túwa'naa e'a Ísu Káráisitimo kentí sáwí-imayaamo maitiyúwáísanamo Áánútumo ímo anondá sáwí-meyambo tímíntemba ó'owimo sáwí'o umátínkaraamba íma imáyáa é'a anondá sáwí-imayaa umátínkáaro.

5

ságayan-ayampa'a máéro siráin-kwasai.

¹ Áánútu arumbá kwétimisa'a kwená iyámpói ontávé'a pó'a kwemó intembá miráumai kwée'a

² moórá-morawaivimba kentirumbá kwétime'a máéro. Ísu Káráisitimo kentáávimbó arumbó kwésimenayaamo énamo kentáási sáwí-imayaamo maisiyuwáníntavenayaamo puwúwanamo Áánútumo aamoimó uráintemba moórá-morawaivimba kentirumbá tíméro.

³ Áánútuna kwaási ontávé'a áwáyo-tantaare sáwí'o íiyé túran-andawe únavo sé'a mirán-tántáákón-áái íma seró.

⁴ sáwí-aine uwo'aór-áiné aká'áán-aine súnavo sé'o Áánútumpa'o súwimo sénááomba mindá kawé'á íníye.

⁵ árai'a áwáyo-tantaa'o kwéowaiye sáwí'o kwéowaiye túran-anda kwéowaiye mirámó kwéon-kwaasi Ísu Káráisitiye Áánútuwe kárákwirayapa'a íma mésa túran-anda kwéowai marapá-tántáátávésa aamoí ésa íma Áánútuntavesa aamoí kwéowai Káráisitiye Áánútuwe kárákwirayapa'a íma ménaaowe.

⁶ mirá-sáwí'ó kwéon-tantaatavesamo sénááomba kampa'á simátíyúwáivainivo kárákwiyoro. Áánútun-aaí ísámai sáwí'a kwéowai mirá-sáwí-áimbá kwéseмба póna Áánútu áwáá'a sínívo kárákwiyoro.

⁷ mirámó kwésewaise íma mé'a miwí íma kwáráaro.

⁸ ááema túnkon-ayampa'a máyómbanivo ívé'a Ísóigona kwaási ontávé'a ságayan-ayampa'a máyáamba pó'a ságayan-kwaasi-i'a umái máéro.

⁹ ságayan-ayampa'o mé'o é'a arupí umái kawé'á umái mé'a áraír-aimba simái mé'a

¹⁰ imáyáa é'a sé'a Ísóigo aamoí ínkwáe-i'a úne sé'a mirán-oro.

¹¹⁻¹² túnkain-ayampa'a máyáawai íma áúgwara'-mayai kwémayaavo íma miwísé mirá é'a avora'á simátítime'a sé'a sáwí'a kwéowe sé'a aúp'á'ó kwéombo sé'o é'a tigeayávé'a ónááovo avora'á simátítime'a sé'a sáwí'a kwéowe sé'a

¹³ avora'á agaráátinkaiyasa mintántáákóná ááimba awáanasuwesa koyauwerésa

¹⁴ ságayan-ayampa'a taménaaowe. mindáyavesa sésa tuúmó kwaésamo pukáara'naraambo umáímo mémpinkemba usásinewana Káráisiti sán-kamátinkaniye kwésewe.

¹⁵ mindáyave'a kárákwíye'a sáwí-imayaamo umáímo máyáawaimo ontembá íma é'a kawer-ímáyáa umái máéro.

16 ívé'a kentáásópa'a umbai-yántáá'á kwáyáintave'a Áánútunopa'a ténááontave'a úwoi maúnavo sé'a Áánútuna mayái máyáaro.

17 mindáyave'a íma sáwí-imayaa é'a Ísóigombo arááímo kwétaini'a umái máéro.

18 mindáyave'a sáwí'a ónááovo uwo'aó'-nómbá né'a uwo'aó'á únavo sé'a Áánútun-amanko kentáávímbá anómba umásinkainkwae sé'a máéro.

19 keinárawapimba Áánútun-aaí aúvávimba agaimakáan-aimba sé'a monor-ímá sé'a Ísóigontave'a tirumpimbá aamoí kwée'a imá seró.

20 Ísóigo Ísu Káráísitina asirayántávé'a imáyáa kwée'a amápa-tantaatave'a Áánútu kentáásivompa'a súwi símae íyóro.

aarakwátí kwaasái.

21 keinárawa'a Ísu Káráísiti áwí'a mósá kwémare'a Ísuna akúní'a umái mé'a minákúmpákén-kwáásí táái ísáaro.

22 aaraiyómbá ísáaro. Ísóigon-aaímo kwéisaanten-umai kentuwai'máá táái ísáaro.

23 Ísu Káráísitimo kwená kwaásira'o kárákwirainten-umaj kwaaimá kentuwainímbááka'a kárákwiyoro. Káráísiti kwená kwaási kawer-ámpá'á métínkaraiye.

24 Ísu Káráísitina kwaásimo kwenááimo ísáanten-umai aaraimá amápa-tantaatave'a kentuwai'máá táái ísáaro.

25 Ísu Káráísitimo kwená kwaásimo arumbó tíménamo miwíyávénawe simáímo pukáinten-umai miráumai kwaaimá kentuwainímbáá'a tirumbá tíméro.

26 Ísu Káráísiti kwená kwaási nondéi kawe'á umátinkena kwenááinei Áánúntunde-i'a umátinkanintavena

27 kwená kwaási kawe'á ésa miwívímbá sáwí-aimba íma kwáyainasa kasenkuí'a umái ó'oran-kawe'a umátinkanintavena pukáiyé.

28 miráumai Ísu Káráísitimo kwená kwaásimo arumbó tímíntemba kwaaimá kentuwainímbáá'a tirumbá tíméro. kwaási kentúyavesamo imáyáa onten-umái kentuwainímbááti imáyáa oro. tuwainímbááti imáyáamo kwéowai kesávái-ímáyáágwárá'á kwéowe.

29-30 kwaási kentúwawaatavesa íma tíyántavesa ésa kawe'á umái kárákwiresa toómbá námaesa kwéiyowe. kesáá Káráísitina kwaási éta kwenáúwawaakaamba únanaya póna kwemá miráumai kentáárá'á kawe'á umái kárákwiraiye.

31 naaóvá'á Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna mindáyavena kwaagómó imbá anóvowi tiyuwéna awainínkóe tágárotamai mimbórá-túmá ma'mái kwémaeiye siráiyé.

³² mináímpímbá moórá anón-aimba kwáyáísana mináínkóná áaimba maarán-iyé. Ísu Káráísitiye kwená kwaásiye moórái'a umái máyáawe siráiyé-imayaa kwéune.

³³ íma mindáyavenawe su'mai siráivo keinárawa'o kesávái-ímáyáámó ontembá kentuwanímbááti imáyáa oro. aaraiyómbá kentuwai'máá táái ísáaro.

6

tinóvowiye tíráá'maati kwaasái.

¹ iyámpóiyomba ísáaro. Ísóigona iyámpóí-i'a ontávé'a kentinóvowi táái ísáaro. mirámó ónááomba mindá kawé'án-iyé.

²⁻³ naaóvá'á Áánútu áamámba séna kentinóvowi túwí'a anómba oro aiva'á simái asirámakaintavena séna mirámó é'o é'a kawé'á umái ayáátááka'a marapá'á ménaaowe siráiyé.

⁴ iyámpóí tivoísái ísáaro. kentí iyámpóíra'a kawé'á umái kárákwirewana miníyámpóí tirunkó íma sáwí'a ína'a Ísóigo Ísun-aaí simátíma'mae kwéiyé'a arupí umátinkaiyasa anómba ónááowe.

mayái-kwáásíyé miwítí kawáá-kwáásíyéi kwaasái.

⁵ évakarawai miwítí mayái mayáígwáe sésa meéyámbakaan-kwaasi ísáaro. Ísu Káráísitin-aaí ísáanten-umai kentí anón-kwaasi-taai isé'a táátavai é'a tiyántámbá kwétaamba kentí anón-kwaasiti mayáiyávé'a íma kaer-ímáyáá é'a miwí táái ísáaro.

⁶ miwí túranka'a aamoí umásinkaigwae su'maiyave'a íma mirán-káwé'á é'a úwoi-kanaagwara'a mirán-káwé'á é'a Ísu Káráísitina mayái-kwáásí ontávé'a Áánútumbo arááímo kwétaini'a umái karuwaa'á oro.

⁷ kesí anón-kwaasiti mayáiyé su'mai ímanivo Ísóigona mayái-kwáásíyá úne sé'a tirunkó kawé'á kwéina'a mayáímá máyáaro.

⁸ maanáimbá imáyáa oro. meéyámbakaan-kwaasiye úwoi-kwaasiye kawé'-máayái kwémayaantavena Ísóigo kawé'-méyámbá timíníye.

⁹ meéyámbakaan-kwaasiti anón-kwaasi ísáaro. kentí mayái úwoi kwémayaan-kwaasira'a kawé'á umái kárákwire'a íma inkaisí-áimbá kwésimatinke'a maarán-ímáyáá oro. miwítí anóndako kentí anóndako mimbóráwái éna kwíyómpa'a ména íma taaínkaar-umai-meyamba timínívo arupí umai-meyamba timíníye.

Ísóigona asirayánká'á máéro siráin-kwasai.

¹⁰ maan-áimbá simátíménda ísáaro. Ísóigoemo tarúmáimo máyáamba kwená asirayámbá kwétimisa'a asiramái kwémaewe.

¹¹ Sáátáánigo tavisimái kampa'á simátiyuwaivainivo asiramái ménaaontave'a áái'o tiyái-yántáá'ó Áánútumo tímimba máyáaro.

¹² íma marapakén-dámúró-kwaásiyé áái'a tiyéta túnkurain-ayampa'o kárakwiraiwaiye kwaántá-kwaasiye sáwí-asirayankwarawaiye mirá-sáwí'ó kwéowaiye ááita kwétiyaumne.

¹³ mindáyave'a áái'o tiyái-yántáá'ó Áánútumo tímimba ívé'a mairé'a sáwí-kanaamo tínimba asiramái mé'a íma Sáátáánigon-aaiyave'a owé sé'a íma inkaisé'a kowé'a asiramái máéro.

¹⁴ miráumai to'mayaa umái máéro. tímúr-andamo uráantemba árair-aimba tirumpimbá tátoraaro. kweukáántántáá'ó tiraa'ó uré'o máyáantemba arupí umái asiramái máéro.

¹⁵ tísamaimo ánáan-kwiré'o nááóntemba áséi-kwasai paru kwéumatinkain-aimba kosimátíméro.

¹⁶ kweu'ó araa'naan-uráawanamo paroigómó túvimbo ímo péráintemba Áánútun-aaí tátokewana Sáátáánigon-aaigo íma túvimba perániye.

¹⁷ ti'nónká'ó kánumo'a kwimáimo kárakwiraanten-umai kawer-ámpá'á métinkena kwégarakwiyiye. taánasataneimo túvimbo airaráanten-umai Áánútun-amanko kwenááimo siráimba kosimátimiyasa mináínkó tirumbá airarániye. miráumai Áánútumo tímimba mairé'a to'mayaa umái máéro.

¹⁸ Áánútun-amankona asirayándéi námúnaavinkemba Áánútu kwétuwa'naa-intavai áísaa úmae iyóro. mirá ónááontave'a íma ó'on-o'on-imayaa é'a Áánútuna kwaásiyave'a amápa'a námúnaa símae iyé'a íma ivátuwe'a

¹⁹ kentáváigwará'á súwa'naa umai námúnaa seró. áséi-kwasai simátimenaunda Áánútu, aaí simínana íma sáá'a kwégaina'a avora'á simátime'a Áánútumo aúpá'ó makáin-aimba avora'á simátimenaumpo mindáyave'a súwa'naa umai námúnaa seró.

²⁰ mináimbá simátimenaundayavena Áánútu usásisinkowa'a simátimewandarakemba áwáá'a sésa ándáva'a másinkaraawe. áséi-kwasaimo simátimunda mindá kesí mayáímán-ivo mindáyave'a súwa'naa umai námúnaa síyana íma sáá'a káína'a simátíméno.

²¹ kemó mé'o kwéunda-aimba isánááontave'a moóráwai áwí'a Tikikása kosimátiminiye. kwemá kentáásí kwaási

Ísóigona mayái-kwáásí póna íma tuwéna kawé'á umái kwémayaiye.

²² Tikikásaamba ai'maráúnana kentópa'a kweémena kentáásái kogwésimatimena kentí imáyáa koasiramátinkaina'a asiramái ménaaowe.

²³ kentáásí kwaásiyono. Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráísitiye aráápamai máyáawai tirumbá kwétimesarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

²⁴ Ísóigo Ísu Káráísitimba tirumbá kwéamesa íma aúwáan-kwaasivimba úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.
kemá Póro súnda-aimba ánásaiye.

Vírípai

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba kaer-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Vírípai-naoraa-kwaasitopa'a agaimái tuwówana moóráwai maimaéna mátímakaiye. Póro áséi-kwasai kosimátimuwasa isésa áraire sésa Ísunka'a aráápamai méraawe. mináimbá aantá-kwaasi táái-auvaivimba 16:11-40-vimba kwáyáiye. Póro ó'on-o'on-daopa'a Ísun-ai simátíma'mae iyúnkakemba Árómaa-naopa'a ándáva'a ánkárowana máyowasa Vírípai-naoraa-kwaasi Póromba áwa'naa esa évaka-tantaa'a ámúwana súwi séna maanáimbá agaimarówana mátímakaiye.

¹ kemá Póro maanáimbá maanáúváivimbá agaimaráúmpo ísáaro. Tímóti kesé máyáísakai Ísu Káráísitina mayái-kwáásírái úye. Vírípai-naopakewai Ísóigona kwaási Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawaiye keinárawaka'a kárákwiraawaiye kwétuwa'naa-owaiye maanáimbá ísáaro.

² Áánútu kentáásivowae Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi túwa'naa esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

³ keinárawatave'a imáyáa únda-tawai Áánútumpa'a súwi kwésune.

⁴ keinárawatave'a Áánútumpa'a námúnaa súnda-tawai aasiyaasí sirunkó kawé'á kwéiye.

⁵ aiva'á Áánútuna áséi-kwasai simátimuna'a isé'a súwa'naa umai kwésimatima'mae kwéiye'a ívékwara'a kwésimatimentave'a mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

⁶ Áánútu kentirumpimbá kawé'-máyáígóná ááimba ásámai maimaé kwéiyena ívékwara'a kwéiyimba póna Ísu Káráísiti kumínda-tawai minkáwé'-máyái ánásaniye. mináimbá ísaraumne.

⁷ Ísu Káráísitin-ai simátímakaundarakemba ándáva'a sínkaraawa'a máyaundavakenkwara'a áséi-kwasai kwésimatime'a miwí táái anondá kwésimatimunana Áánútu úwoi kwésuwa'naa-ena keinárawakwara'a úwoi kwétuwa'naa-isa'a pó'a Áánútu kentirumpimbá kawé'-máyái maimaé kwéiyiye-imayaa únda mindá kawé'án-iye. kentí imáyáa kwéundayave'a mirán-áimbá kwésune.

8 imáyáamo tímakaunda íma kesí imáyáavinkene su'mainivo Ísu Káráisitina imáyáavinken-aimba tímakaunda árair-aimba isaná Áánútu suwánaraiye.

9 maanáintávé'a Áánútumpa'a námúnaa simátinkanaumne. imáyáa tíma'mae kwénaae'a kawé-tántáá'á awáné'a kawerí'a é'a

10 amápa-tantaa'a taaínkaa'a é'a kawé-tántáá'á awáné'a kawer-ámbá kwaré'a Ísu Káráisiti kumínda-tawai kawé'a umái méwana kentí sáwí-meyamba íma kwáyainana

11 Ísu Káráisiti imáyáa timína'a kawer-úramba umái méwasa tuwánésa mirámó iyamba Áánútu áwí'a mósá marésa súwi sénááontave'a mindáyave'a námúnaa kwésune.

12 kesí kwaásiyono maísáaro. umbai-yántáá'á kesópa'a tiráimba mindáyavesa sáwíva-kwaasi áséi-kwasai ísaraawe.

13 Ísu Káráisitin-aaí simátímakaundarakemba ándáva'a sínkaraawasa kenká'á kárákwiraawaiye évakarawaiye Ísu Káráisitin-aaí ísaraawe.

14 ándáva'a máyaunda mindáyavena Ísóigo kentáási kwaási sáwíva'a asirayámbá tímísana íma táá'a kaisasá Áánútun-aaí asiramái kwésimatima'mae kwégowe.

15 súwí'a kwáyáintavesa évakarawai tirumbá sáwí'a ésa kentávésa kwenáwí'a kumíniye sésa Ísu Káráisitin-aaí kwésimatimembanivo évakarawai kawer-ímáyáávínkémbá Káráisitin-aaí kwésimatimewe.

16 áséi-kwasai simátime'a miwí táái anondá sénaundayavena Áánútu owé sisasá ándáva'a sínkaraawe. ándáva'o máyaunda-aimba évakarawai isésa imáyáa umásinkesa Ísu Káráisitin-aaí kwésimatimewe.

17 évakarawai íma kawer-ímáyáávínkémbán-ivo sáwí-imayaa tokésa sésa Ísu Káráisitin-aaímo simátíméndamo ésa kesúya maé iyónááowe sésa Ísu Káráisitin-aaí kwésimatimewe. kentávésa sésa ándáva'a ména isáínana arunkó umbai táníye sésa Káráisitin-aaí kwésimatimewe.

18 mindáyave'a íma anón-imayaa kwéune. kawer-ímáyáávínkémbá Káráisitin-aaí kwésimatimewana sirunkó kawé'á kwéivo sáwí-imayaa tokáawaigwara'a Káráisitin-aaí kwésimatimewana úwoi sirunkó kawé'á kwéiye.

19 Áánútumpa'a námúnaa kwésewana póna Ísu Káráisitin-amanko kwésuwa'naa-isasa ayúsinkanaaombo isáúnda sirunkó kawé'á kwéiye.

20 sínkamiyara puwónaum. úwoi ménaumno. mindáyave'a timu'maké'a námúnaa sé'a Ísu Káráisitintave'a íma sigaeýávé'a é'a íma sáá'a káína'a asiramái Ísu Káráisiti

áwí'a mósá maránaumne. mirá úmae kwéiyundantemba Káráisiti áwí'a mósá maránaumne sùne.

²¹ marapá'ó máyaundamo é'a Ísu Káráisiti áwí'a mósá maránáe sé'a máyaundanivo puwé'o kwíyómpa'o iyóna marapá'ó máyaandawaimba usáyaaitanaumne.

²² marapá'ó úwoimo mé'o é'a áúgwara'-mayai mayánaumne. úwoimo máéndayavena siráái táinana puwónaundayavena siráái táinana mirá ina'a mirámó ónaundawaimba íma ísaraumne.

²³ minkáér-ímáyááó kembá kwétavisiye. puwé'a kwíyómpa'a Káráisitiye ménaundayavena usáyaaitaraintantaa'a póna siráái kwétaivo

²⁴ marapá'ó maúndamo é'a kawé'á umái kembá túwa'naa únda póna kawé'á íníye.

²⁵ mináímbá árair-aimba isa'á isáúnda pó'a marapá'á mé'a keinárawate koménaunda Áánútun-aaiyave'a áraire símae iyónana tirunkó kawé'á ínimba mináímbá ísaraumne.

²⁶ keinárawate ókwara'a koménaundayave'a kentáv'é'a imáyáa é'a Ísu Káráisiti áwí'a mósá maránááowe.

²⁷ moórá-aimba asiramái simátíménda isáaro. kawé'á umái mé'a Ísu Káráisitina áséi-aimba mósá maráiyasa tuwánanaaowe. mirámó íya'o é'a maanká'á mé'a isánaumno. kentópa'a komé'a tuwánanaumo. íma isáúmne. maarán-áímbá isánaundayavaiye sé'a kwésimatimune. mimbórá-ímáyáá é'a asiramái mé'a tiyáántámbo kwimái asiramái mé'a áséi-kwasai simátíma'mae'a kwíyasa mináíntávésa évakarawai áraire sénááowe.

²⁸ kentí namuro-kwáásí túranka'a íma moórá-yantaatavena táá'a kánimba pósa keinárawatavesa sésa Áánútu kwená aampa'á mótínkaraisasa máyáawe-imayaa ésa kesávésa Áánútuna némpata maí'maita kwéune-imayaa ónááowe.

²⁹ Áánútu imáyáa tímisa'a Ísu Káráisitin-aaiyave'a áraire siráawe. Áánútu íma tiyótaasa isa'á keinárawa'a Ísu Káráisitina kwaási-i'a onkákémbá tí'o iní'a kwéumatinkaawe.

³⁰ ááéma Ísu Káráisitina mayái siyáántámbo kwimáimo mayááwánda á'a suwánaraamba ívékwara'a mirámó únda kwéise'a tiyáántámbo kwimái kwémayaawe.

2

Káráisiti Áánútu aísamaivimba máyowana áwí'a anómba umánkarain-kwasai.

¹ Ísu Káráisitiyemo tarúmimo máyáamba kwemá kwétiravayaiye. Áánútumo kwenarumbó tímakaimba asirayámbá tímakaiye. Áánútun-amankomo arumbó

tímakaimba moórávimba máyáawe. tirumbá umátínkáva'a kwénaae'a túwa'naa umai máyáawe. mirámó íya'o é'a

² mimbórá-ímáyáá umái mé'a moórá-tirumba ma'mái mé'a kentirumbó tíma'mae'o naaiyamba sirunkó anón-kawe'a íniye.

³ mayáimó kwémayaamba íma kentúma maé iyé'a kesúwí'a maimaé iyígwáe íma sé'a Áánútu aísamaivimba mé'a ó'owiyave'a sé'a kentáá usáyaaitaraawe seró.

⁴ íma kesáváiyé su'mai túwa'naa e'a amáparawai túwa'naa oro.

⁵ Ísu Káráísitimo imáyáamo intembá maarán-ímáyáá oro.

⁶ Ísu Káráísiti Áánúturaamba umái ména kwená asir-ayánkómó intembá umái ména minásiráyámbá íma tokéna

⁷ ivátuwena umarankáání'a mórún-úwana moórá-ininko marankówana anón-éna kwayó-kwáásiráámbá umái ména

⁸ kwaásiraamba umái máyowasa awánowana Áánútu aísamaivimba kumbéna puwínín-aintavena owé simái kató éna íma úwoi pukáivo sáwí'a ésa taaira'á inkamúwana pukáiyé.

⁹ mirá uráintavena Áánútu pukáimpinkemba usásinankena sanaan-úramba móankena amáparawai túwíka'a kwenáwí'a anómba umánkowasa

¹⁰ pósa Ísu áwí'o tánááombo ésa anómban-iye sésa amáparawai kivaesa kwíyómpakewaiye marapákéwáiyé kwaántái marupákéwáiyé kivaiesa

¹¹ avora'á Ísu Káráísitintavesa sésa Ísóigoman-iye sésa Áánútumba kentáásivowa áwí'a mósá maránááowe.

kwaásivimba sáma kamátinke'a máéro siráin-kwasai.

¹² mindáyave'a kesí kwaásiyo isáaro. keinárawate máyaawandara'a kesáái isámae iráantemba ívé'a íma keinárawate máyaundara'a kesáái isé'a Áánútumo sáwí-imayaao tátokaimpinkemba iyátinkena kawer-ámpá'ó métinkarain-aimba imáyáa é'a kwentávé'a kwée'a kwenáái tuwáúnavo sé'a táátave'a kwée'a asiramái kwená mayái máyáaro.

¹³ Áánútu aamoimó kwéim-bayai mayánáe sé'a kwéontavena kentirumpimbá mayái maimaé kwéiyisa'a pó'a táátave'a kwée'a kawer-ámpá'á kwa'maé kwégowe.

¹⁴ íma í'ái tinké'a íma aaisambá tiyé'a miráumai máéro.

¹⁵ mirámó é'a kawer-úramba umái máiyana póna kentí sáwí-meyamba íma kwéniye. marapá'ó sáwí-ambo kwarésamo kae'náé'o úmae nááón-kwaasivimba keinárawa'a Áánútuna kwaási mé'a sáwí-imayaa kempimbá íma kwáyaina'a pó'a sáma kamátinke'a

16 maí'mai'o ónááon-aimba kentirumpimbá asiramái tátokaiya'a pó'a Ísu Káráisiti kumíndara'a aamoí é'a sé'a komáyaawanda pó'a maí'mai'o ónááon-aimba tirumpimbá asiramái tátoraamba pó'a sé'a íma úwoisan-tantaatave'a mayái kwémae'a méraumne sénaumne.

17 Áánútuna aamoí-yántáá'ó áménteni'a umái kwenká'á agevamái máyáawe. Áánútuntavesamo imáyáaamo ésamo ándá-aran-dombo átímaranteni'a umái kembó sinkamiyanamo kesí naaemó kumína'o púwónanamo éna ándá-aran-donkaamba kumíníye. mirámó ondamó éna kesirunkó kawé'á ínimba póna kentirunkógwará'á kawé'á íníye.

18 miráumai kesirunkómó kawé'ó índantemba kentirunkógwará'á miráumai kawé'á íníye.

Tímótiye Épavarotaitasi miwítí kwaasái.

19 sáwiyanka'a Tímótimba ai'maráanana kentópa'a kwíníntave'a Ísu Káráisitimpa'a námúnaavinkemba kwéaisaa-unda póna kentópa'a kuréna koyauweréna kesópa'a téna kentáái másimasimina'a isé'a aamoí ónaumne.

20 kwesé keiráiyé su'mai keinárawatavekai anón-imayaa ékai sékai kawerá umái máya. sáwíra umái máyaa kwésuvo

21 évakarawai kesávái-ímáyááwé su'mai ésa Ísu Káráisitina imáyáa íma kwéowe.

22 ánivo ááninkomo avowáná mayáímó áwa'naa intembá áséi-kwasaiyavena Tímóti kembá kwésuwa'naa in-áimbá ísaraawe.

23 kesópa'o tínín-tantaa'a amu'ma'mái awáné'a Tímótimba ai'maráanana kentópa'a kwína'a

24 kemá sáwiyanka'a kentópa'a kónaundayave'a Ísoígompa'a kwéaisaa-e'a kwéamu'maraumne.

25 imáyáa é'a kesí kwaásigo áwí'a Épavarotaitasi ai'maráanana kentópa'a kwíníye. mirá ónaumne kwésune. ai'marówana kesópa'a téna kentáái másimasimena kesí umbai-máyái tagwésuwa'naa-ena kesé asirayám-báyái kwémayaisana

26 áí'a isa'á kwenáái isáawana kwemá iséna anón-imayaa éna sí'o imbá asóvamasinkain-aimba kosimátimenae simbá pó'a ai'maráanana kwíníye.

27 árai'a áí'a isaná puwíndayavena kwéisana Áánútu arumbá umánkena asóvamankaraiye. umbai-yántáá'á kempimbá kwáyáinka'a póna puwínana ó'on-umbai-yantaa'a tivó séna Áánútu arumbá umásinkena asóvamankaraiye.

28 mindáyave'a ai'maráandayave'a aamoí únana kentópa'a kwína'a awáné'a aamoí íya'a íma anón-imayaa ónaumne.

²⁹ kentópa'a kwína'a awáné'a aamoí umánke'a Ísóigompa'a súwi síyana tirunkó anón-kawe'a íníye. mirán-kwáásí táái mósá máráaro.

³⁰ íma kanaán-umai tasúwa'naa ontávéna kentí anondá kwemá téna kovuwúnavo íma simbá úwoi tasúwa'naa ena Ísu Káráísitina mayáí kwémayaimba puwíndayavena uráivo kwembá awáné'a kwenáái mósá máráaro.

3

Káráísitin-aaiyavai áraire sewáí arupí-kwaasin-owe siráin-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono senda-áimbá ísáaro. Ísóigontavena tirunkó kawe'á íno, siráunda-aimbo ókwara'o sénaunda íma sívón-káínana mináínkó kenká'á kárákwiyiniye.

² évakarawai sésa túra'o kárámimo araa'énamo é'o é'a Áánútuna kwaási-i'a ónááowe kwésevo mináimbá íma ísáaro. miwímá iyánkáán-kwáásí sáwí-mayaima kwémayaan-kwaasi tááiman-ivo íma ísáaro. miwí túra'a kárámai araa'éna ésa Áánútuna kwaásiya úne sembánivo

³ kesáámá árai'a Áánútuna kwaási-uranta úne. Áánútun-amanko kentáá imáyáa símakaintaveta Áánútuna imáyáa éta áwí'a mósá maréta Ísu Káráisitimba aamoí umánketa kentáásí mayáiyávéta íya aamoí kwéeta séta kentáásí mayáígó kentáásí sáwí-imayaa íma kanaán-umai ánásasuwanivo Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-imayaa ánásasuwaniye kwésune.

⁴ évakarawai sésa kentáásí mayáígó kentáásí sáwí-imayaa kanaán-umai ánásasuwaniye kwésewe. mináimbó árair-aimbo inkákái kemá kawe'á úsina. kesí imáyáavinkem-bayai anóm-bayaiman-íye siráunda

⁵ kesinó masinkówa'a avakaumboé-no'waamba kwaéwánasa súma kárámai araa'éna uráawe. kemá Ísareri aísavutantamba uráundawai é'a Pénisamini-andarakemba ówánasarai kesinóvowi Ípíru-kwaasi-taivinkemba kwésuya'a mináímpínkémbá siráumne. Yútaa-kwaasiti amáámba amáán-kawaa-kwaasi asiramái kwégwaraamba kemá amáán-kawaa-kwaasiti aambá kwakáumne.

⁶ Áánútu aamoí umásinkainkwae kampa'á sé'a Ísuna aampa'á kun-kwáásí sáwí'a umátinkaraumne. amápar-amaambo kwakáunda suwánésa sésa kawe'á kwéiye siráawe.

⁷ mimbáyáiyávé'a kesí imáyáavinkem-bayai anóm-bayaiman-íye siráundanivo minímáyáá ivátuwe'a sé'a Ísu Káráísitin-aaiyave'a áraire súndayave'a ááémo mairáunda-mayaiyave'a úwoisam-bayaiman-íye kwésune.

⁸ Ísu Káráísiti kesí Ísóigoe tarúmai máyaunda pó'a sé'a mindá aiva-tántáá'á éna amápa-tantaakomba

usáyaaitaraiye. Ó'on-tantaatave'a úwoisan-tantaa'an-iyé kwésune. Ísu Káráisitintave'a imáyáa é'a sé'a Káráisiti aivarawái isa'á kwesé tarúmai máyaunda pó'a ááémo anómbayaimo mairáundayave'a mindá úwoisam-bayaiman-iyé sé'a ivátukaumne.

⁹ Áánútimo Mósesimbo simámakain-amaamba kwakáundayavai sé'a mináinkó kawé'á umásinkainana Áánútu kentávéna arupí-kwaasiman-iyé síníye mirá siráundanivo ívé'a minímáyáá ivátuwe'a sé'a Ísu Káráisitin-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyaundayavena Áánútu kentávéna arupí-kwaasiman-iyé kwésiye sune. mirán-áímbá sirááíma kwétaisa'a máyaumne.

¹⁰ Ísu Káráisitintave'a imáyáa únana mirán-ímáyááó anómba isaná sirááíma kwétaisa'a máyaumne. Ísu Káráisiti pukáimpinkemba usásinena asiramái máyáimba pó'a kemá mirá ónaumne-imayaamo únda sirááíma kwétaiye. Ísu Káráisitimba áí'a úní'a umánkaraamba pósa kembó sí'o índai'o umásinkaiya'o é'a kwená áíkona ááimba isánáe sé'a kwéunana sirááíma kwétaiye. Káráisitimo pukáimba kawer-ímáyáá kwéena pukówa'a mirán-ímáyáá ónáe sé'a kwéunana sirááíma kwétaiye.

¹¹ puwónaundavinkemba Áánútu usásisinkaniye-imayaa kwéunana sirááíma kwétaisa'a amu'maré'a máyaumne.

Póro ayáántán-kwimai mayái mairáin-kwasai.

¹² sirááímo kwétaiyemo sún-da-aimba Ísu Káráisitina ááimba á'a maisáúmne-imayaa íma kwéune. Ísu Káráisiti kwená kwaási-'i'a umásinkena kasenku'á íma umásínkaraisa'a mirán-kwáásí auvóndayave'a asiramái siyáántán-kwimai mayái kwémayaumne.

¹³ sirááímo kwétaiyemo sún-da-aimba á'a maisáúmne-imayaa íma kwé'e'a maará kwéune. amápa-kwaasimo isaaisésaraambo kwégwesamo mimbórá-ímáyáámó kwégwaraantemba kemá mirá kwéune. kesínaaempa'o kwáyáin-tantaa'a íma imáyáa é'a aáno paárinin-tantaare su'mai kwégware'a

¹⁴ ayááivá'o kwáyáim-beyamba mayánáe sé'a kwégwaraumne. Áánútu Ísu Káráisitina mayáíyávéna imáyáa éna séna kwíyómpa'o maí'mai'o ónááomba mindá kentí meyámbán-iyé siráintave'a mindáyave'a siyáántán-kwimai mayái kwémayaumne.

¹⁵ mirán-ímáyáámó úndantemba sáákaevayan-kwaasiya mimbórá-ímáyáá íyataao. évakarawai ó'on-imayaa owaná Áánútu avora'á mirámó kwéowaina ááimba agaráátinkaniye.

16 Áánútun-aaí ísaraamba póna mináínkó kentúra'a kárákwiya'na'a máéro.

17 kesí kwaásiyono. úndantemba mirá oro. kesáámó úndantembo kwéon-kwaasi tuwáné'a mirá oro.

18 ááémo símae'o iráunda-aimbo é'a sirunkó umbaí taimbá pó'a ókwara'a simátime'a sé'a Ísu Káráisiti taaira'á pukáin-aimba évakarawai isésa íma aamoí ésa namuroráání'a kwéowe.

19 toómbó naí-yántáákó áuma mósá marésa tigaemó ii-yántáá'á miwímá íma kwéisasa aamoí kwéesa marapá-tántáátávésawe su'mai imáyáa kwéiyana Áánútu miwímá ánásasuwanivo

20 kesáá kwíyómpata uménaunda-kwaasi únanaya Ísóigo Ísu Káráisiti kwíyómpakemba kuména kusiráníntaveta mindáyaveta amu'makáananaya

21 kuména mararákémbá aamoí-súwawaakomba ó'orasuwawaata aúsinkaniye. asirayámbá tokéna amápa-tantaa'a kanaán-umai kárákwirain-asirayandei kwená ó'oranauwawaakaanta kentáásúwawaa'a aúsinkaniye.

4

kawer-ímáyááwé su'mai úmae iyóro-kwasai.

1 kesí kwaásiyono. kentí imáyáa kwéunda-kwaasiyombanowe. Áánútun-aaí kosimátímakaundarakemba Áánútunopa'a tiráantavena sirunkó kawe'á kwéisa'a kotuwánanae sé'a kwéune. Ísóigo tarúmáimo máyáamba asiramái máéro.

2 kemá Póro kaer-ínínkáí túwí'a Yótiyaawe Síntikite asiramái simátime'a sé'a Ísóigontavekai imáyáa ékai aisan-áimbá ivátuwekai mimbórá-ímáyáá okaiyó kwésune.

3 kesémo mimbórá-máyáímó kwémayaandawai simáménda isaaó. minkáér-ínínkórásaráí áséi-kwasaiyavesarai súwa'naa urááyamba po minínínkáí túwa'naa inasarái aisan-áimbá ivátuwesarai mimbórá-ímáyáá okaiyó kwésune. minínínkáíyé moóráwai áwí'a Kérémentiyé évakarawaiye áséi-kwasaiyavesa kesé asirayám-báyái kwémaesa aúnái'a umái maí'mai'a ónááowai miwí túwí'a Áánútu kwená aúvái-kwandaivimba agaimakáiyé.

4 Ísóigo tarúmáimo máyáamba aasiyaasí tirunkó aamoí íno. ókwara'a mináimbá sé'a tirunkó aamoí íno kwésune.

5 paru umái mé'a túwa'naa iyamba amáparawai tuwánanaaowe. Ísóigo sáwíyanka'a marapá'á kumíníye.

6 amápa-tantaatave'a íma anón-imayaa é'a Áánútumpa'a áísaa e'a námúnaa sé'a súwi seró.

7 mirámó íyanamo éna Áánútu paru umátinkaniye. Áánútuna parugómá amápa-parugomba usáyaaitaraiye.

Ísu Káráísitiye tarúmaimo máyáamba mimpárúgó tirumpiné imáyáarare kárákwiyniye.

⁸ kesí kwaásiyono. senda-áímbá ísáaro. árarir-aine aiva-tántáaré arupí-yantaare kaweré su'mai íi-yántáaré aamoí kwéon-tantaare kasenku-yántáaré kawer-áímbó kwésentantaare áwí'o mósá kwémaraan-tantaare miráumai-yantaatave'a imáyáa úmae iyóro.

⁹ simátimakaunda-aimba kwéise'a táto'mai kawé'á úmae iyóro. mayáímó mairáunda suwánaraavo mirá úmae iyóro. mirámó íyanamo éna Áánútu paru umátinkena keinárawate méníye.

súwa'naa owe séna Póro súwi siráin-kwasai.

¹⁰ ááéma kentáv'é'a imáyáa uráamba súwa'naa ónááon-amba íma kwaémáimbanivo ívé'a kwésuwa'naa-on-amba kwáyáisa'a kwésuwa'naa-owana sirunkó aamoí kwéisa'a Ísóigompa'a súwi kwésune.

¹¹ ímo makáunda-yantaatavena íma sirunkó sáwí'a kwéiye. sáwíva-tantaa'o makáunda-tawai kanaawé sé'a sáwíva-tantaa'o ímo makáunda-tawai úwoi kanaán-íye kwésune.

¹² ímo makáunda-yantaakona aambá á'a awáné'a makáunda-yantaakona aambá á'a awáné'a kwéunana Áánútu imáyáa símísana sirunkó kawé'á kwéisa'a máyaumne. amápa-tantaa'a kesópa'a tiráimba évaka-tawai toómbá maré'a évaka-tawai káno'a maé'a évaka-tawai sáwíva-tantaa'a maré'a évaka-tawai íma sáwíva-tantaa'a maré'a miráumai mé'a kanaán-íye sé'a máyaumne.

¹³ Ísu Káráísiti asirayámbá símakaisa'a amápa-tantaa'o kesópa'o tiráimba asirayánkwará'á toké'a máyaumne.

¹⁴ ánivo umbai-yántáá'ó kesópa'o tiráimba keinárawa'a súwa'naa uráamba kawé'á uráawe.

¹⁵ aiva'á áséi-kwasai kosimátíma'mae'a kwéiye'a kentí maramá Másétóniyaa-marama tuw'é'a ó'on-o'om-barava'a kosimátíma'mae'a kwénaaunda-kanaavimba keinárawa'a Vírípai-naopaken-kwaasiye su'mai kwésuwa'naa-e'a évaka-tantaa'a násímakaawe. Áánútuna kwaási ó'on-daopimpakewai íma násímún-aimba ísaraawe.

¹⁶ Tésárónaikka-naopa'a komáyaawanda-kanaavimba évaka-tawai keinárawapinkemba évakarawai tim'é'a tí'márówasa mánásímakaawe.

¹⁷ nááwiya mánásimenaao-imayaa íma kwéunda pó'a násimiyawai Áánútu kawé'-méyámbá timínda-meyanko iyíníye-imayaa kwéune.

¹⁸ Épavarotaitasimba amé'a ai'márówana másímakain-tantaa'a aráá'a makáumne. másímakain-tantaa'a Áánútumba ámakaamba áséi-kwiyumba ísena aamoí kwéintantaakaamba makáumne.

19 Ísu Káráísitiye tarúmaimo máyáantavena kesí Áánútu amápa-tantaakona ááimba póna keinárawatavena kwembó arááimo tain-tántáá'á timíníye.

20 Áánútu kentáásivowa kwená ó'oran-aaimba kwaíkwai'a ínimba árair-aimban-iye.

21 Áánútuna kwaási Ísu Káráísitiye tarúmaimo máyáan-kwaasiyave'a sé'a kawe'á umái máéro kwésune. Áánútuna kwaási kesé máyáan-kwaasi keinárawatavesa sésa kawe'á umái máéro kwésewe.

22 Áánútuna kwaási Árómaa-naopa'a máyáawaiye Árómaani-kamaani anóndakona kwaásiti mayái kwémayaawai keinárawatavesa sésa kawe'á umái máéro kwésewe.

23 Ísóigo Ísu Káráísiti keinárawate ména úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

kemá Póro súnda-aimba ánásaiye.

Kórósi

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba kaer-íyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimakáiyé. Póro Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba Árómaa-naopa'a ándáva'a ánkárowana máyopa'a moóráwái áwí'a Épávarasi téna séna Kórósi-naopa'a Ísuna aampa'ó kwégon-kwaasivimba kampa'-mónór-áímbá kwésimatimewe siráiyé. mindá maarán-kámpár-áímbá sésa Áánútu isasá kwaási owasá avumpimbá égésinarawa'a máyáawái túwí'a mósá máráaro sésa Ísuntavai íma Ísóigoma póna kwíyómpaken-kwayo'nakaamban-iyé sésa évaká-tontavai íma naaró sésa kentú-augwiyaamba toró simái mirán-áímbá kwésewe kosúwana Póro iséna mirán-áímbá tuwáígwáé séna maanáúvái agaimái tuwówasarai Tikikásae Ónísímásiyé mátímakaaiyé.

¹ kemá Póro maanámbá maanáúváiívimbá agaimaráúmpo ísáaro. moóráwái áwí'a Tímóti kentáásí kwaásigo kesé máyáísa'a agaimaráúmpo ísáaro. Áánútu kwená imáyáavinkemba kentávéna séna aantá-kwaasi-i'a éma Ísu Káráísitin-aaí kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaivo ísáaro.

² Kórósi-naoapakewai Áánútuna kwaási Ísu Káráísitiye tarúmáimo máyáawái kwembá íma aúwáamba asiramáímo máyáawái ísáaro. Áánútu kentáásivowa úwoi túwa'naa ena paru kwéumatinkaintave'a námúnaa kwésune.

³ keinárawatave'o imáyáamo é'o námúnaamo kwésunda Áánútu Ísu Káráísiti avowámpá'á súwi kwésune.

⁴ Ísu Káráísitinka'a agevamái mé'a Áánútuna kwaási amáparawaivimba kentirumbó kwétimen-aimba isé'a mindáyave'a Áánútumpa'a súwi kwésune.

⁵ aiva'á moóráwái áwí'a Épávarasi áráir-aimba áséi-kwasai simátimuwa'a ísaraanka'a kwíyómpa'o Áánútumo to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'a máyáamba pó'a Ísu Káráísitinka'a agevamái mé'a Áánútuna kwaásivimba kentirumbá kwétimewe.

⁶ aiva'á Áánútu úwoi túwa'naa in-áímbá simátimuwa'a isé'a sé'a áráir-aimban-iyé suwaná mináínkó kawé'ó umátínkaraintemba mináséi-áínkó amápa'-marava'a kóyáwé éna kawé'á kwéumatinkaiyé.

⁷ Épávarasi mináséi-kwásái simátíma'mae iráiwai kwembá sirumbá ámakaundawai keséya kawé'-má'yái kwémayaiwai súwa'naa ena keinárawapimba Ísu Káráisitina mayái kogwémaena íma ivátuwena

⁸ tasimásimena séna Áánútun-amanko Kórósi-kwaasi imáyáa tímísasa kwaásivimba tirumbá kwétimesa kwétuwa'naa-owe siráiyé.

⁹ súwa'a isé'a námúnaa símae kwéiyé'a námúnaavinkemba maarán-áimbá kwésune. Áánútu kwembó arááímo kwétaintantaa'a sámá kamátinkaina'a awánewana Áánútun-amanko kawer-imáyáa tímína'a

¹⁰ Ísóigombo arááímo kwétaini'a íyana tuwánéna aamoí ina'a miráumai mémpinkemba ó'on-o'on-kawé'-mayai kwémae'a Áánútumba kawé'á umái kwéawanaantave'a námúnaa kwésune.

¹¹ Áánútu kwená asirayámbá ó'oran-asirayandei asiramátinkainana umbai-yántáá'ó kentópa'o tímimba íma mindáyave'a imáyáa é'a asiramái ménaaontavena kwená asirayámbá tímínana

¹² Áánútu kwená kwaásiyavena to'mayaa umái ságyan-ayampa'a kárákwirain-ayampa'a makáimba kawé'á umátinkena to'mayaa úmakaimba tímíniye. mindáyavena kentirunkó kawé'á ina'a Áánútu kentáásivompa'a súwi sénááontave'a námúnaa kwésune.

Káráisitina ááine kwená mayáiyégóná kwaasái.

¹³ Sáatáánigo túnkwi-ayampakewaina asirayánkó tátokaimpinkemba Áánútu sirénaya ááninko kwená imáyáa kwéiwai kárákwiraipa'a mósinkowanaya

¹⁴ ááninko sáwí-imayaaomo tátokaimpinkenta iyásinkenaya kentáásí sáwí-imayaa maisíyukaiye.

¹⁵ Áánútun-ane'ó súranderiya ímo awánáundaya Áánútumo máyáintemba Ísu Káráisiti máyáiwaintaamo awánáundayaamo mindá Áánútunta kwéawanaundayaawe. Áánútu kwíyómba maramá íma tarórurainka'a Ísu Káráisiti ména tarórurain-tantaakomba amápa'a usáyaaitaraiye.

¹⁶ Áánútu súwana Ísu Káráisiti amápa-tantaa'a tarórurena kwíyómpa'o kwáyáin-tantaare marapá'ó kwáyáin-tantaare awánáunda-yantaare ímo awánáunda-yantaare kwíyómpa'o kárákwiraawaiye asirayánkwáráwáiyé anómbó máyáawaiye mirán-tántáá'á amápa'a taróruraiye. ááninko áwí'a mósá maránááontavena Áánútu súwana ááninko mirán-tántáá'á amápa'a taróruraiye.

17 amápa-tantaa'a íma kwáyáinka'a ááninko máyáísana amápa-tantaa'o taróruraimba kwená asirayándéi tátokaisana kwenamááramaa'a kwáyáiyé.

18 a'nómpínkén-ímáyááo amápa-kura'o kárákwiraintemba Áánútuna kwaási Káráísitin-áúraamba owaná kwemá ti'nónkáámbá éna kárákwiraiye. kwemá aivarí'a éna amáparawai usáyaaitantavena kwená kwaásira'a kárákwiraiwai póna kwená kwaási aúnái'a umái máyáawaina ááimba póna Áánútu pukáimpinkemba usásinankaraiye. mindáyavena kwemá tarórurain-tantaakomba amápa'a usáyaaitaraiye.

19 Áánútuna imáyáavinkemba kwená asirayámbá amápa'a Ísu Káráísitimpimba kwáyáísana

20 Áánútu imáyáa éna séna kesááninko taaira'á puwínana kwená naaemá kumínimba pó'a amáparawai paru umátínkáanasa kwíyómpaken-tantaare marapákén-tántáaré simái tarútinkaanasa kesópa'a paru umái ménaaowe séna sáwí-imayaaomo tátokaimpinkenta iyásínkaraiye.

21 Áánútu mináímbá keinárawatavenagwara'a siráiyé. ááéma sáwí'a é'a sáwí-imayaa kwée'a pó'a Áánútuna némpa'a mé'a kwená namuro-kwáásiráámbá umái máyómbanivo

22 ááninko marapá'á kumbéna pukáimba póna mindáyavena simái tarútinkena Áánútundi-i'a umátínkarainana sáwí-aimba kempímbá íma kwáyainana aavimbó maitinkánín-aimba íma kwáyainana Áánútunopa'a mótinkanintavena pukáiyé.

23 ááninko mirá uráivo aiva'á Ísu Káráísitin-aaí áséi-kwasai ísaraanka'a áraire sé'a kwenká'á agevamái mé'a Áánútumo to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'a máyáamba póna mináímbó asiramáimo imáyáamo úmae iyé'o ímo kaer-ímáyáámó é'o kwenká'ó agevamáimo ménaaombo éna Áánútu ááninko keinárawa'a Áánútunopa'a mótinkainana kempímbá sáwí-aimba íma kwáyainana aavimbó maitinkánín-aimba íma kwéniye.

Ísóigona kwaási túwa'naa uráin-kwasai.

kemá Póro mináséi-kwásáigóna mayái-kwáásí únasa amápa'-marava'a simátíma'maesa kóyáwé kwéowe.

24 kwétuwa'naa-unda sí'a iní'a kwéumasinkaambanivo sirunkó kawé'á kwéiyé. Ísu Káráísiti kentávéna séna kesí kwaási kesúwawaakaamba umái máyáan-kwaasi kwétuwa'naa-indara'a áí'a índai'a umánkanaaowe siráinka'a minúmbái-yántáá'á kesópa'a tiráisa'a

mimbáyái kwémayaundanivo kwétuwa'naa-unda sí'a iní'a kwéumasinkaamba sirunkó kawé'á kwéiye.

25 Áánútuna kwaásira'a mayái maé'a kwenáái amápa'a simátíma'mae iyé'a kawé'á umátinke'a túwa'naa ónaundayavena Áánútu usásisinkaraiye.

26 ááéma Áánútu mináimbá aúp'á makáimba ááemo paáruron-kwaasiye minká'ó paáruraan-kwaasiye íma ísaraawana ívé'a Áánútu kwená kwaási kwéagaraatinkaiye.

27 Áánútu to'mayaa umái aúp'á makáimba imáyáa éna séna amápa-kwaasiyave'a ó'oran-kawe-tantaa'a to'mayaa úmakaunda agaráátinkanaumne siráíye. to'mayaa umái aúp'á makáimba maarán-íye. Káráísiti kempímbá máyáimba pó'a kwesé ó'ora-sagayan-ayampa'a ménaaowe. Áánútu mirán-áimbá isáígwáe séna ívé'a kwená kwaásiya kwésimasimintaawe.

28 mindáyaveta amáparawaiya Ísu Káráísitin-aiiya kwésimatimune. amáparawai Ísu Káráísitiye tarúmaimo mésa táákaevayan-kwaasiraamba umái mésa Áánútun-aiyavesa asiramái imáyáa kwéesa ménaaontaveta Áánútumo símakain-kawer-imayaanei simátíma'maeta kwéiyeta séta kárákwiyoro kwésune.

29 mimbáyái áúgwara'-mayai kwénintave'a siyáántán-kwimai kwémayaumne. Ísu Káráísiti ó'oran-asirayamba kwésimisana minásíráyánkó kawé'á umásínkáisa'a siyáántán-kwimai mimbáyái kwémayaumne.

2

1 maanáimbó simátíménda isáaro. keinárawate Áréótísiyaa-naopakewaiye kembó ímo suwánaraawaiye anón-imayaa é'a námúnaa sé'a kawerá umáiya máyaa-imayaa kwée'a anóm-bayairaamba umái kwémae'a

2 keinárawate miwísé asiramái ménaaontavena sirááíma kwétaiye. moórá-morawaivimba kentirumbá kwétime'a mimbórá-ímáyáa kwée'a Áánútun-aii ísámai kawé'á é'a íma kaer-ímáyáa é'a asiramái ménaaontavena sirááíma kwétaiye. Áánútumo aúp'á makénamo agaráátínkaraimba mináínkóná ááimba ísu Káráísitima isaná mináínkómbó kawé'ó umáímo isánááontavena sirááíma kwétaiye.

3 Áánútuna kawer-ímáyááwé kawer-áiné Káráísitimpimba kwáyáimba Káráísiti kweyáá imáyáaya símísata kwéisaumne. mináimbá isánááontave'a kwésimatimune.

Ísóigoemo tayarúmaimo mé'a maí'mai'a úmae iyóro-kwasai.

4 évakarawai kampar-áímbá kentirumbá airaráya'a kawer-áímbán-iyé sé'a kwaráavo sé'a mináímbá kwésimatimune.

5 keinárawate íma mé'a ándáva'a némpa'a máyaundanivo keinárawatave'a imáyáa kwéune. Ísu Káráisitín-aaiyave'o asiramáímo imáyáamo kwée'o mimbórá-imáyáámó kwée'o máyáantave'a keinárawatave'a imáyáa kwéunana sirunkó kawé'á kwéiye.

6 mináímbá isánááontave'a anóm-bayai mairáunda pó'a Ísu Káráisitíye tamé'a sé'a kentáási Ísóigoman-iyé kwésemba pó'a kwesé tayarúmáimo mé'a maí'mai'a úmae íyóro.

7 taaigó ánú'o maravímbó kuménamo taaimó tátoraísanamo asiramáímo kwáyáintemba Ísu Káráísití keinárawate máyaina'a asiramái mé'a kwenááiyave'a áraire símae iyíyana kentirumpimbá anómba íníye. moórawai áwí'a Épávarasi Ísu Káráisitín-aai simátimuwa'a isé'a asirayán-imáyáa kwée'a aamoí úmae íyóro.

8 évakarawai kampar-áímbá simátimesa ááéraan-kwaasiti aambá kwarésa kwaántá-kwaasiti aambá kwarésa íma Ísu Káráisitín-aaiwinkemban-ivo kwaásiti imáyáavinkemba úwoi-aimba pósa kampa'á simátiyuwsa tátoraavo kárákwiyoro.

9 Áánútuna asirayámbá amápa'a Káráisitimpimba kwáyáísana kwaási kunaúkáisa'a

10 kwesé tarúmai máyáawana asirayámbá tímisa'a minásiráyánkwará'á kasenkuí'a umái máyáawe. kwemá kárákwiraawairare asirayánkwaráwáíréré amáparawairare kárákwiyena asirayámbá tímisa'a kasenkuí'a umái máyáamba pó'a évakarawai kampa'á simásiyuwsa tátoraavo sé'a kárákwiyoro.

11 Yútaa-kwaasiya Áánútuna kwaásiya úne séta súra'a kárámaiya araa'éna kwéumpo keinárawa'a íma mirá kwéovo keinárawatavena Ísu Káráísití maará uráiyé. kentí sáwí-imayao tátokaimpinkemba iyátinkena kwenane'á méaraapatinkaimba pó'a Áánútuna kwaásin-owe.

12 Ísu Káráísití pukáísasa utámakaavo keinárawa'a nombó péráamba púwówasamo utámáráanteni'a kwéowe. Áánútu Káráisitimba pukáimpinkemba usásinankowa'a mindáyave'a sé'a árai'a asirayámbá tokéna mirá uráiyé sé'a Káráisitíye tarúmai máyáantave'a usásintínkáanteni'a kwéiye.

13-14 ó'onkaa-kwaasi ombá sáwí'a kwée'a sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o kwéon-ambo kwakáantave'a Áánútuna némpa'a máyómbanivo Áánútu Káráisitinte tarútinkena aúnái'a umátínkaraiye. kesáá Áánútuna áamámba íma ísámai kawé'á kwéowananya kesáámó

sáwí'o ówándaya aúváivimba agaimarówana kentáási sáwí-meyamba kentáásópa'a íma tínintavena Ísu Káráisiti taaira'á pukáimba póna kesáámó sáwí'o ówándayaawe sáwí-imayaawe Áánútu maisiyuwénaya Ísu Káráisitimo pukáimpinkembo usásinankaraintemba usásisinkenaya aúnái'a umásinkenaya kentáási sáwí-imayaayavena íma imáyáa úmae kwéiyiye.

15 Ísu Káráisiti taaira'á pukáinka'a Sáátáánigona asirayáné kwená kwayó'narawati asirayáné maisuwéna usáyaaitaraimba áái'o tiyésamo kwaásimo tínkankesamo tiyáántámbo taantembá Ísu Káráisiti miráumai amáparawai túranka'a usáyaaitaraiye.

16 Ísu Káráisitimo keinárawatavenawe séna uráintave'a kampar-áimbá simásiyuwaavo sé'a kárákwiyoro. évakarawai évaka-tomba aambá aunésa anón-kanaa aambá aunésa kwíyómbo tayain-kánáa aambá aunésa saavaatirá'á aambá aunésa mirán-tántáá'á aambá áúnkaavo keinárawa'o mirán-tántáákómbó ímo kwaráiyasamo aaivimbó maitinkáiyamba íma ísáaro.

17 mintántáá'á aánomo paárinin-tantaakona awaamé'a umái agaráátínkaraimba mintántáákóná ááimba Ísu Káráisitima éna á'a paáruraiye.

18 évakarawai kampa'á sésa kwaási úwoisan-tantaa'an-iyé sésa kwíyómpaken-kwayo'narawati imáyáa mósá maré'a aamoí oró kampa'á kwéseмба miwí táái íma ísáaro. miwí kaaínkáámbó awánaan-aimba kwésimatimesa sésa mindáyaveta amáparawai usáyaaitaraumne kwéseмба miwítí sáwí-imayaavinkemba kampar-ímáyáa kwéesa miwí túma maé kwéiyesa

19 Ísu Káráisiti kentáará'ó kárákwiraiwaimba íma tátoraamba áúkaawe. a'nónkó amápar-auwawaaka'o kárákwiraisanamo ánúnkomo amápa-kura'o tátokaisanamo anómbo intembá Káráisiti kwená kwaásira'a kárákwimai tátokaisasa Áánútuna imáyáavinkemba anómbo kwéovo minkámpá-kwáási Káráisiti kentáará'ó kárákwiraiwaimba íma tátoraamba áúkaawe. mindáyave'a miwí táái íma ísáaro.

Káráisitinte tarútinkena aúnái'a umátínkarain-kwasai.

20-21 Ísu Káráisitimo pukáintemba keinárawa'a kwemó uráinteni'o uráamba kwaántá-kwaasiti aambá kwégwarowana minánkó tátokompinkemba Káráisiti iyátínkaraiye. marapákén-kwáási aambá áúmbakaan-tontavesa sésa íma né'a íma uwá'namai awáné'a íma táto'mai awánaaro kwésen-aimba nóra séra kwégwaraao.

22 mináimbá kwaásiti imáyáavinken-aimba marapákén-tántáá'á póna nánááomba úwoi násuwanaaowe.

23 mirán-áimbá kwéesa kwíyómpaken-kwayo'narawati imáyáa mósá marésa karuwaa'á kwéesa kampa'á sésa kwaási úwoisan-tantaa'an-iyé sésa kentú-augwiyaamba toró sewasá évakarawai tuwánésa kampa'á sésa kawer-ímáyáágwáráwáin-owe sembánivo mirán-áimbá kwáráamba sáwí-imayaayavesamo tirááiyavesamo kwéomba íma kanaán-umai maisuwáinana ánásanivo úwoi kwaíkwaí'a íniye. mindáyave'a íma kawer-ímáyáágwárá-kwáásín-owe seró.

3

1 Áánútu keinárawa'a usásitinkena Ísu Káráisitinka'a tarútinkena aúnaí'a umátinkaraimba pó'a kwíyómpaken-tantaatave'a imáyáa é'a aamoí é'a Káráisiti Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á máyáin-ayampaken-tantaatave'a imáyáa é'a aamoí oro.

2-3 púwón-kwaasimo imáyáamo ímo ontembá keinárawa'a miráumai marapákén-tántáá'á íma imáyáa oro. Ísu Káráisitiyemo tarúmaimo máyáamba Áánútu miráumai kwentávái asiramái maígwáe séna kwégarakwiyiye. mindáyave'a marapákén-tántáátávé'a íma imáyáa é'a kwíyómpaken-tantaatave'a imáyáa úmae iyóro.

4 Ísu Káráisiti aúnaí'a umái máyáawaina áaimba pó'a kumíndara'a kwesé mé'a ó'ora-sagayan-ayampa'a ménaaowe.

aúnaí'a umátínkáva'a kwéiyiye siráin-kwasai.

5 mindáyave'a ánásanintave'a sáwí-yantaatave'o tirááiyave'o kwéowanamo kwéyavisin-tantaa'a túwáaro. mindá maarán-tántáá'án-iyé. áwáyo-tantaa'o kwéowaine tigeayávé'o kwéowaine sáwí-yantaatave'o tirááiyave'o kwéowaine túran-andamo kwéowaine mirámó kwéomba túwáaro. túran-anda kwéowai marapá-tántáátávésa aamoí ésa íma Áánútuntavesa aamoí kwéomba túwáaro.

6 Áánútun-aai íma ísámai kawé'á kwéesa mirá-sáwí'á kwéomba póna Áánútu áwáá'a séna sáwí-meyamba timíniye.

7 ááéma mirá-sáwí-ámbá kwaré'a miráumai méraawe.

8 miráumai máyómbanivo ívé'a tínaaemba umáméro. mindá maarán-tántáá'án-iyé. áwáá'a kwésewaiye aaisambá kwésewaiye tíyámba kwéumatinkaawaiye simái sáwí'a kwéumatinkaawaiye sáwí-aimba kwésewaiye mirán-tántáá'á tínaaemba umáméro.

9-10 sáwí-kwaasi mé'a mirá-sáwí'á uráambanivo á'a ivátuwe'a aúnaí'a umái mé'a Áánútumbo kawé'ó umáimo awánanaaontavena kwenkáání'a umái aúnaí'a umátinkena miráumai aúnaí'a umátínkáva'a kwéiyivo keinárawapinkemba kampar-áimbá íma seró.

11 Áánútu mirá uráintavena maarán-áimbá íma aivar-áimbán-iyé. évakarawai Yútaa-kwaasi owasá évaka'a ó'onkaa-kwaasi owasá túra'o kárámaimo araa'énamo kwéowai owasá évaka'a ímo túra'o kárámaimo araa'énamo kwéowai owasá anón-umipaken-kwaasi owasá ó'on-kwaasiti mayáír'á meéyámbakaan-kwaasi owasá úwoimo máyáan-kwaasi owasá mirá kwéovo mináimbá íma aivar-áimbán-ivo Ísu Káráísiti aivarí'a umái ména kwená kwaási amáparawaivimba máyáiyé-aimba aivar-áimbán-iyé.

12 Áánútuna kwaasi-i'a owaná arumbá kwétimena ítámarena séna kendéin-owe siráimba pó'a maará iyasa tuwánanaaowe. tiruntavé'a é'a kawé'á umátinke'a kentúma íma maé iyé'a paru umátinke'a umbai-yántáá'ó kwáyáimpimba asiramái máyáamba íma ivátuwe'a

13 íma ááéma áwáá'a sé'a évakarawaimo sáwí'o umátínkémba íma imáyáa é'a anondá mirán-oro. Ísóigo kentí sáwí-imayaamo maitiyuwéna ímo anondámo sáwí-meyambo tímíntemba keinárawa'a mirán-oro.

14 mirámó kwéomba keinárawapimba amáparawaivimba tirumbá kwétime'a mirámó é'o é'a mimbórá-ímáyáá kwée'a minámápár-áíntavé'a kawé'á umái ménaaowe.

15 mimbórá-ákuní'a umái mé'a paru umái ménaaontavena Áánútu ítámakaimba pó'a Ísu Káráisitimo parumó umátínkáimba kentáásirumpimba kwaíkwai'a ínkwáe-imayaa é'a súwi seró.

16 Ísu Káráisitina ó'oran-kawer-ainko kentirumpimbá anómba íno. keinárawapimba kawer-ímáyáávínkémbá kwenáái mósímam-besimamba úmae kwéiyé'a arupí umátinke'a Áánútumpa'a súwi kwése'a Áánútun-ai aúváivimba agaimakáan-aimba sé'a monor-ímá sé'a Áánútun-amanko simátimakin-ima sé'a Áánútuntave'a tirumpimbá aamoí kwée'a imá seró.

17 mayáímó kwémae'o aaimó kwésemba Ísóigo Ísuna asir-ayándéi mirá kwée'a kwemá keinárawate máyáintave'a Áánútu kentáásivompa'a súwi seró.

aarakwáré tíráá'maare miwítí kwaasái.

18 aaraiyómbá ísáaro. Ísóigondeiman-ovo kentuwai'máá táái ísáaro.

19 kwaai ísáaro. kentuwainímbáá'a tirumbá kwétime'a íma sáwí'a umátinke'a kawé'á umátínkáaro.

20 iyámpói-inaamaru ísáaro. amápa-tantaatave'a kentinóvowi táái ísáaro. mirámó íyanamo éna Ísóigo aamoí íniye.

21 iyámpói tivoísái ísáaro. kentí iyámpóimo arupí umátinkanaemo kwésemba kentí iyámpói íma kawé'á úmaesa íyóvo-imayaamo é'a úwoisan-aimpinkemba simái kaénáaro.

22 évakarawai miwítí mayáí mayáígwáe sésa meéyámbakaawai ísáaro. amápa-tantaatave'a kentí anón-kwaasi táái ísáaro. miwí túranka'a aamoí umásinkaigwae su'maiyave'a íma mirán-káwé'á é'a úwoi-kanaagwara'a mirán-káwé'á é'a Ísóigontave'a táátavai-imayaa kwéee'a kentí anón-kwaasiti mayáíyávé'a íma kaer-ímáyáá é'a kawe'-má'yáí máyáaro.

23 mayáímá kwémae'a sé'a kesí anón-kwaasiti mayáíyé su'mai ímanivo Ísóigona mayáí-kwáásiyá úne sé'a kawe'-má'yáí kwémae'a karuwaa'á oro.

24 mirámó kwéomba maarán-áimbá imáyáa oro. Ísóigo kwená kwaásiyavena to'mayaa úmakaimba mimbéyámbá timíníye. Ísóigo Káráísiti kentí anóndako úramba ména kentí meéyámbá tiména

25 sáwí'o uráawai sáwí-meyamba timíníye. íma taaínkaar-umai-meyamba timínívo arupí umai-meyamba timíníye.

4

1 meéyámbakaan-kwaasiti anon-kwaasi ísáaro. kentí mayáí úwoi kwémayaan-kwaasira'a arupí umái kawe'á umái kárákwire'a maarán-áimbá imáyáa oro. miwítí anóndakoe kentí anóndakoe mimbóráwáímá éna kwíyómpa'a máyáivo arupí umái kárákwiyoro.

námúnaa sésa arupí umái maésa owáíná kwaasái.

2 amáparawai ísáaro. námúnaa símae kwéíye'a mirá kwéomba íma ó'on-o'on-imayaa é'a námúnaamo kwésen-imayaa é'a Áánútumpa'a súwi seró.

3 námúnaamo kwésemba kentááyáváígwará'á súwa'naa umai seró. Áánútumba áísaa íyana aambá kwiyínata áséi-kwasaiya simátimenaumne. mináimbá aúpá'á makéna agaráátínkaraimba mináínkóná ááimba Ísu Káráísitiman-íye. aúpá'ó makéna agaráátínkarain-aimba simátimewandarakemba áwáá'a siyésa ándáva'a mósínkaraawe.

4 Áánútu mimbáyáí símakowa'a mairáundanivo kwenáái avora'á simátimenaundayave'a súwa'naa umai námúnaa seró.

5 Áánútumpa'a íma tamáyáan-kwaasivimba kawer-ímáyáávínkémbá kawe'á umái mé'a kanaamó kwáyaindara'a miwívimbá Áánútuna mayáí maimaé iyóro.

6 aaimó kwésemba kawer-áiné áséi-aine su'mai kwésemba pósa tísaa íyamba anondámo simátimiyán-aimba íma avakáá é'a áséi-aine su'mai simátíméro.

7 kentáásí kwaásigo áwí'a Tikikása kwená imáyáa kwéundawai kentópa'a kweémena kesáái amápa'a kosimátiminiye. kesáámó úndantemba Ísóigona mayáí-kwáásí ména mimbáyái íma ivátuwena kawé'á umái kwémaena

8 kentáásáái kosimátimena asiramátinkanintave'a ai'maráúnana kentópa'a kweémena kwíníye.

9 moóráwái kentí naaópakewai áwí'a Ónísímási kwemá kentáásí kwaásigo éna kwená imáyáa kwéundawai kawé'-máayái kwémayaiwai kwesé kwémesarai kentáávimbá paárrurain-tantaakon-aaí kosimátimeyaaoye.

10-11 moóráwái áwí'a Árisítakási kesé ándáva'a máyáiwái keinárawatavena séna kawé'á umái máéro kwésisana Páánápáasi anáávéigo áwí'a Mááka keinárawatavena séna kawé'á umái máéro kwésisana moóráwái áwí'a Yósúwa moóra-kwí'a Yásátási keinárawatavena séna kawé'á umái máéro kwésiye. ké'naamba maanáimbá simátime'a sé'a Máákaamo kentópa'o kwémenamo kwínímbo é'a kawé'á umánkáaro kwésune. Yútaa-kwaasi Ísu Káráisitíye tarúmáimo máyáampinkemba minkáúmbó-kwáásíyé su'mái kesé mayáí kwémaesa Áánútumo kárákwiraipa'o kwaásimo ménaaontavesa kesé mayáí kwémaesa kwéasiramásinkaawe.

12 moóráwái kentí naaópakewai áwí'a Épávarasi keinárawatavena séna kawé'á umái máéro kwésena kwemá Ísu Káráisitína mayáí-kwáásí éna keinárawa'a túwa'naa umái asiramái námúnaa símae kwéiyena Áánútumpa'a maarán-áimbá kwésiye. Áánútun-aaí asiramái táto'mái kawé'á é'a Áánútumbo arááímo tainí'a amápa'a kwée'a táákaevayan-kwaasiraamba umái asiramái ménaaontavena mindáyavena námúnaa kwésiye.

13 keinárawa'a Kórósi-naopaken-kwaasiye Áréótísiyaa-naopaken-kwaasiye Írápórisi-naopaken-kwaasiye túwa'naa ínintavena anóm-bayai kwémayaimba awáné'a kwésimatimune.

14 moóráwái áwí'a Árúku kwená imáyáa kwéundawaiya kentáásí sontaa-kwáásí éna keinárawatavena séna kawé'á umái máéro kwésisana moóráwái áwí'a Tímási keinárawatavena séna kawé'á umái máéro kwésiye.

15 Áánútuna kwaási Áréótísiyaa-naopakewaiyaveta séta kawé'á umái máéro kwéséta Áánútuna kwaási Nímpaana naaúmpa'a torupamáí máyáawaiyaveta séta kawé'á umái máéro kwésunda kosimátíméro.

16 maanáúváiínkén-áimbá táámpamai síya'a amáparawai isáiyuwe'a ti'maráiyasa maimaésa Áánútuna kwaási Áréótísiyaa-naopa'a máyáawái mátimiyasa awánésa isáaro.

miwíyávé'a tímakaunda-auvai timíya'a mimpínkén-áimbá ísáaro.

¹⁷ moóráwai Ákípáasimba simáme'a sé'a Ísóigo ámakaim-bayai asiramái kwémae ánásao siyé simáméro.

¹⁸ ayááírá'a kemá Póro agaimaráúmpo awáné'a kwe-nayáánavi'a póna kwenááiman-iye sé'a ísáaro. kemá Póro sé'a kawe'á umái máéro kwésune. kemá ándáva'o máyaunda-imayaa kwée'a Áánútumpa'a námúnaa símae iyóro.

*Áánútu úwoimo kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.
kemá Póro sún-da-aimba ánásaiye.*

1 Tésárónaika

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-
iya'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái
Tésárónaikaa-naoraa-kwaasitopa'a agaimái mátímakaiye.
Póro áséi-kwasai kosimátimuwasa isésa áraire sésa Ísunka'a
aráápamai méraawe. mináimbá aantá-kwaasi táái-
auvaivimba 17:1-9-vimba kwáyáiye. Ísun-aaí Póro ó'on-
o'on-daopa'a kosimátimena Kórínti-naopa'a komáyonka'a
Tímóti Tésárónaikaa-naopakén-kwaasi táái kosimátimena
kwéaisaa-un-aimba kosimámuwana anondá-aimba agaimái
timúwasa mátímakaawe.

1 kemá Póro maanáimbá maanáúváivimbá agaimaráúmpo
ísáaro. moóráwai áwí'a Sáírasiye moóráwai áwí'a Tímótiye
kesé máyaayanka'a moórá-kwasai sénaumpo ísáaro.
Tésárónaikaa-naopakewaima Áánútuna kwaási ísáaro.
Áánútu kentáásivowae tarúmaimo Ísóigo Ísu Káráisiye
tarúmaimo máyáawaima ísáaro. Áánútu úwoi kwétuwa'naa-
ena paru kwéumatinkaintave'a námúnáa kwésune.

*Tésárónaikaavaken-kwaasi Áánúntumpa'a agevamái
máyaan-kwasai.*

2 námúnaamo súndarataamo únda keinárawataveta
imáyáama éta Áánúntumpa'a aasiyaasí súwi kwésune.

3 Ísun-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái mé'a pó'a
kwená mayáimá kawé'á umái kwémayaawe. Áánútumba
tirumbá kwéametave'a pó'a kawé'-máyaímá asiramái
kwémayaawe. kentáásí Ísóigo Ísu Káráisi árai'a
kumíniye sentáv'é'a pó'a asiramái mé'a kwéamu'maraawe.
miraráán-umai máyáantaveta imáyáama éta Áánútu
kentáásivowampa'a súwi kwésune.

4 Áánútu arumbá kwétimena kwená kwaási-i'a
umátínkaraimba á'a tuwánaraumne.

5 íma kentáásí imáyáavinkemba úwoi-kwasai
kosimátimewandanivo Áánútun-amanko keséya máyowata
Áánútuna asirayánkwará'á áséi-kwasai kosimátimeta
áséi-kwasaiyaveta áraire asiramái siráundaya mináséi-
kwásái kosimátimewana'a ísaraawe. ísowata séta
Áánútuna kwaásiman-owe siráumne. keinárawate
keséya maéwándarata kwétuwa'naa-eta máyaawana'a
suwánaraawe.

6 Ísóigomo úntenkwara kesáámó ówándantenkwara'a mirá
uráawe. mirámó umbá umbái tiyómbanivo íma ivátuwanae

sumbá simátímakon-aimba méyatokaawe. Áánútun-amanko imáyáama timúwa'a tirumbá kawé'á umái mé'a áséi-kwasai méyatokaawe.

7 miraráán-umai máyómba pósa Áánútun-aaiyavesamo áraire kwésen-kwaasima Másétóniyaaavakente Ákáyaavakente miráumai-naoken-kwaasima kembá tuwánésa kemó untembá miwímá uráawe.

8 Ísóigona kwaasái keinárawatopakemba simátíma'maesa kuráawe. íma Másétóniyaa-kwaasigwara Ákáyaakwaasigwarare su'mainivo amápar-ayampakenkwaasigwara'a ísaraawe. Áánútun-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáan-aimba amápar-ayampakenkwaasi ísaraawe. Áánútunka'a agevamái máyáan-aimba á'a ísáamba póta íma ókwarata simátimenaumne.

9 kentópataamo komaéwándara'a kawé'ó umásinkarontavesawe sésa kawer-áimbá kwésewe. kwaántá-kwaasiti aambá tuwésa Áánútunopa'a tiróntavesawe sésa kawer-áimbá kwésewe. Áánútu asirayáankwáráwái árair-Isoigo kwená mayáímá kwémayaantavaiye sésa kawer-áimbá kwésewe.

10 ókwara'a kwíyómpakemba Áánútu ááninko Ísuma kumíníye sé'a kwéamu'maraantavesawe sésa kawer-áimbá kwésewe. Áánútu Ísumba pukáimpinkemba usásinankowana sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyásinkenaya kawepátá mósinkena séna Áánútu aavimbá maitinkáindara'a iyátinkaundawai íma maitinkáníyemo siráiwaimba amu'maráantavesawe sésa kawer-áimbá kwésewe.

2

Tésárónaikaava'a Póro mayái mairáin-kwasai.

1 kentáásí kwaásiyono. keinárawate komaéwándarata áúgwara'-mayaimo mayááwándaya áta suwánaraawe.

2 ímo kentópa'o kówánda-kanaavimba Vírípai-naopa'a komaéwánasaya suwánamai sínkamesaya sáwí'o umásínkón-aimba á'a ísaraawe. Áánútu kwená asirayámbá símakowana póna íma sáá'a kówata úwoi poposaa umáíya Tésárónaikaavata kentópata Áánútuna áséi-kwasai kosimátímaumne. sáwí'o umásínkówaiya umbaiyá siyómbanivo íma tuwááwándaya

3 íma kampa'naampár-ímáyáávínkémbá simátimeta íma aarai-úmóyán-ímáyáávínkémbá simátimeta íma kwaé'mái-aimpinkemba simátimewandayaanivo

4 Áánútu kentááyávéna séna kesí kwaási ontávé'a áséi-kwasai kosimátíma'mae'a koró súwata simásímakain-aimba kosimátíma'maeta kuráumne. Áánútu kwenísarena kesiruntá taainánimba póta mayáímá kwémaeta séta kwaásimo suwánésayaamo ésa évaka'a aamoí íyasa évaka'a íma aamoí ónááomba póna Áánútu suwánéna aamoí íníye-imayaama éta mayáímá kwémaeta

5 kentópa'a áséi-kwasai kosimátimeta íma tirunkáámbá koairá'mai-aimpinkemba kosimátiméwándaya ísaraawe. íma simái á'owana náaindaantaveta súran-anda kwéeta kosimátiméwándaya Áánútu suwánaraiye.

6 íma simáímo keinárawakwara ó'on-kwaasigwara'a kesúwíta anómba ónáe-imayaama ovó séta kosimátímaukumne. keinárawate maéwándarata Ísu Káráísiti sí'marón-kwaasiya ówándanivo íma anón-kwaasi-ita umái méta

7 kwempatá umái méta aaraigómó kwená iyámpóímo kárákwiyin-ita uráumne.

8 keinárawa'a kesiruntá tímaketa Áánútuna áséi-kwasai kosimátimeta sínkamiyata puwúnavo-imayaa íya ówándaya Áánútuna áséi-kwasai kosimátímaukumne.

9 kentáásí kwaásiyono. keinárawate maéwándarataamo asirayám-báyáímó mayááwánda tááka'a makáawe. Áánútuna áséi-kwasaimo simátiméwándaya no'wáámba irarómba enónka'a aaváyaara'a mayáiyá mairáumne. toómbá íma úwoi simígwáe séwándaya toómbá meéyán-umai kwéneta mairáumne.

10 keinárawa'a Áánútunka'a agevamái máyáawaiye maéwándarata kawé'á umái arupí umái méta íma sáwí'a ówándaya maéwána'a suwánontemba Áánútugwara'a suwánaraintaawe.

11-12 tivoísáímo kentí iyámpóímo kárákwiyonten-umai moórá-mora-umai kesáámá kárákwireta méta paru umátinketa Áánútun-aai kawer-áímbá kwésimatimeta séta miraráámbá íyantave'a Áánútu arááíma kwáréwana Áánútu aamoí íníye siráumne. Áánútu kwésimba pó'a kwemó kawááipa'a kwená ságan-ayamapa'a táménaaowe. mirámó íyantave'a Áánútu arááíma kwáréwana kwemá aamoí íníye.

13 maarán-áínkwará'á Áánútumpa'a aasiyaasí súwi kwésune. Áánútun-aai simátiméwándarata keinárawa'a sé'a kwaási taيمان-íye íma sumbá Áánútun-aaiman-íye sé'a tirumpimbá asiramái méyatokaawe. simátímaunda-aimba árai'a Áánútun-aaiman-íye. simátímaunda-aintave'a áraire kwésemba póna mináínkó kwétuwa'naa-íye. mindáyaveta iséta Áánútumpa'a aasiyaasí súwi kwésune.

¹⁴ kentáásí kwaásiyono. Yútaa-ayampaken-kwaasi Ísóigona kwaasi Ísu Káráisitiyemo tarúmaimo máyáan-kwaasimo uráantemba keinárawa'a mirá uráawe. Yútaa-ayampaken-kwaasimo miwívínkembá Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire kwéempinkemba sáwí'a umátínkaraantemba kentí kwaási kembá sáwí'a umátínkaraawe.

¹⁵ miYútáá-kwáásí tíkwá'náma naaóv'á Áánútun-
 aai simátímakowai tínkanto'na úmae kwéiyuwasa
 putásowasa maimaé kwéiyesa mátínkamae iyówasa
 miwí tísavutantamba ésa ívé'a máyáawai Ísóigo
 Ísumba inkámúwana puwúwasa kentáámá sáwí'a
 umásinkesa kwakáawe. mirá untávéna Áánútu íma
 aamoí umátínkaraiye. miwímá amápa-kwaasiti namuro-
 kwáásíráámbán-owe.

¹⁶ Áánútu sáwí-ampakemba kawer-ámpá'á
 métinkanintaveta ó'onkaa-kwaasiyaveta Áánútun-
 aai simátíma'maeta kwégundaya Yútaa-kwaasi aambá
 áúsinkesaya amápa-kwaasiti namuro-kwáásíráámbá
 kwéowe. tíkwá'náti sáwí-mayaigwara'a ívé'o máyáan-kwaasi
 maimaé kwéiyowana ívé'a Áánútu áwáá'a kwétiyiye.

Póro ókwara'a kotuwánanae siráin-kwasai.

¹⁷ kentáásí kwaásiyono. kembá tiyuwéta maanká'á
 sáwíyanka'a taméta keinárawataveta imáyáama ávááraumai
 kwéeta kembó kotuwánanaunda-antaveta kwéavakaa-eta

¹⁸ ókwara'a kotuwánanae séta kemá Póro sé'a ókwara'a
 kotuwánanae síma-síma'a kwéunana Sáátáánigo aambá
 áúsinkaraiye.

¹⁹ naaémba Ísóigo Ísuma kumínimba aúranka'a kométa
 nóintaveta amumaránaundayawa'i. nóintaveta aamoiyá
 ónaundayawa'iyó. keinárawataveta imáyáa éta aamoiyá
 ona'á

²⁰ kentáá súwí'a mósá maráiyana sirunkóyá aamoí íniiye.

3

¹ kentávékai ávááraumai imáyáama kwéekaimanivo
 maankákái maékai keinárawa'a ó'opa'a máyáantavekai
 Áténesi-naopa'a keirái maékai

² Tímótimba ai'marááwáyana kentópa'a kuráiyé. Tímóti
 kentáásí kawé-kwáásí póna kwesé keséya Áánútuna
 mayáiyá kwémayaunanaya póna Ísu Káráisitina áséi-kwasai
 simátíma'maena kwégwiye. kotirávayaina'a Áánútunka'a
 agevamái asiramái meígwáe sé'a Tímótimba ai'marááwánana
 kuráiyé.

3 Áánútun-aaí ímo ísááwai sáwí'a umátinkaiya'a Áánútumba aúwáavo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráíye. Áánútu séna kesááimo ímo ísááwai sáwí'a umátinkanaaowe siráimba pósa kentáá sáwí'a kwéumasinkaamba á'a ísaraawe.

4 keinárawate maéwáandarata séta sáwí'a umásinkanaaowemo siráundaya ívé'a magwévaaris'a'a kwéawanaawe.

5 kemá imáyáama é'a Sáátáánigo séna Áánútumba auwésa kesáái isáígwáe siráintave'a mirá uráawe. Áánútunka'a agevamái máyáao sé'a kentáái isánáe sé'a Tímótimba ai'marááwánana kentópa'a kuráíye. kentópa'a mayáímá komayááwánda áúgwara'-mayaima mairáunda ívé'a mimbáyáígón-áúma íma kwáívo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráíye.

6 Tímóti kentópa'a koména koyauweréna kesópa'a téna keinárawatavena séna Áánútumpa'a tirumbá kwétimesa kwenká'á agevamái asiramái máyaawe séna áséi-kwasai tasimásímakaiye. keinárawa'o kentávé'o sé'o kawer-áímbá kwésiyemo senkwará'á tasimásímakaiye. kesáámó sétaamo keinárawa'a kotuwánanaemo súna'o kentááyávé'o tatuwánanaemo senkwará'á tasimásímakaiye.

7 Áánútun-aaí kwésimatimundarakemba évakarawai sáwíta umásínkáanka'a Áánútun-aiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái asiramái máyáan-aimba tasimásímakaimba póna sirávayai-aimba tasimásímakaiye.

8 Ísóigompa'a tarúmaimo asiramáimo máyáan-aimba iséta póta kaweté umái máyaumne.

9 Áánútunka'a asiramái máyáawata póta Áánútunopata kentáásirunko kawé'á kwéisata Áánútumpata súwi kwésune.

10 keinárawatopa'o kónaunda-amba Áánútu kwi'maráníntaveta eénáínka'a aaváyaara'a Áánútumpata asiramái áísaa úmae kwéiyune. Áánútun-aiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáambanivo moóráva'a kwéyuwaantaveta kotúwa'naa ónáe séta Áánútumpa'a asiramáíya kwésune.

11 námúnaa kwésundaya pósarai Áánútu kentáásivoe Ísu kentáási Ísóigoe umái kentópa'o kónaunda-amba kwisínkáyááoiye.

12 námúnaa kwésundaya póna kesiruntá ávááraumai tímakaundanten-umai Ísóigoma imáyáa tímína'a moórámora-umai ísámai kentirumbá kwétimé'a amápa-kwaasivimba kentirumbá kwétimé'a ménaaowe.

¹³ mirá íyana Áánútu kentirunkómbá asiramátinkaina'a Ísu kentáási Ísóigomo kwená kwaásiyemo kumíndara'a Áánútu kentáásivowa aúranka'a kawé'á umái maíyana sáwí-aimba kempímbá íma kwénintaveta námúnaa kwésune.

4

miráyáámó kwéunanayaamo Áánútumo aamoiyáámó kwéumasinkain-kwasai.

¹ kentáási kwaásiyono. moórá-ainkwará'a isáaro. Ísoigo Ísuwe tarúmáimo máyaundayaveta kwákwiyyeta asiramái simátimeta séta Áánútumbo arááímo taiwáíná ááimba agaráátinkaundaya kwa'maé kwégwiyyana Áánútu tuwánéna aamoí umátinkaniye. mináínkóná ááimba á'a kwégwaraavo miráumai kwa'maé'a koró.

² Ísóigo Ísu simásímakain-amaanta simátimewanda á'a isé'a kwégwaraawe.

³ Áánútu maarámó iiyávéna kwéankaiye. keinárawa'a Áánútumpa'a té'a kwendéi taaúráaro. aarai-úmóyáné inaamaru-úmóyáné aseráaro.

⁴ kwaaimó é'a aaraimó mayánááomba arupí umái máyáaro. mirámó ónááomba Áánútu mirámó iiyávéna kwéankaiye.

⁵ Áánútumpa'o ímo tiráan-kwaasimo ontembá íma mirán-oro. pói-iyankomo kwaaván-ínímbó máráintemba íma mirán-oro.

⁶ Áánútuna amáámba miráumai kwáyáintavai aaraimó mayánááomba kentí kwaásima íma sáwí'a umátínkáaro. ké'naamba simái ságamatimeta séta mirá-sáwí-ámpá'ó kwíyanamo éna Áánútu umbai-méyámbá timíniye.

⁷ Áánútumo kwená kwaási-i'o umásínkáinta kawé'ó umáímo maíyaváiyá kwéumasinkaintaawe. íma sáwí'a umái mai-íta kwéumasinkaintaawe.

⁸ mindáyavesa súnda-aimba isésa tínaaemba umámiyawaima íma kwaásiye su'mai tínaaemba umátimenaamomba pósa Áánútu kwenamambá kwétimiwainkwará'a tínaaemba umámenagowe.

⁹ keinárawa'a kentí kwaásima Áánútun-aaiyave'a áraire kwésen-kwaasi moórá-morawaivimbo kentirumbó kwétimen-aimba Áánútu agaráátínkaraimba pó'a á'a mirá kwéovo moórá-morawaivimbo kentirumbó kwétimen-aimba maankwándááivímbá íma agayánaumne.

¹⁰ keinárawa'a Másétóniyaa-ayampaken-kwaasi Áánútun-aaiyavesa áraire kwésen-kwaasivimba á'a kentirumbá tímakaawe. asiramái séta moórá-morawaivimba kentirumbá tíma'mae'a iyóro kwésumpo

11 asiramái imáyáa kwée'a paru umái mé'a kentúra'a kárakwiye'a toómbó mayánááontave'a mayáímá máyáaro. mináímbá á'a simátímakaunda

12 mirá é'a mayái mayáíya'a Áánútumpa'o ímo tiráan-kwaasi tuwánésa keinárawatavesa kawe-kwáásímá owémá sénááowe. mirá é'a mayái mayáíyana íma tááin-tinkaniye.

Ísóigoma kumínín-kwasai.

13 kentáásí kwaásiyono. Áánútun-aaiyavesamo árairemo siráan-kwaasimo púwówasamo utámakaan-kwaasi tááiyave'a tĩrunkó sáwí'an-ivo séta árair-aimba simátíménda ísáaro. Áánútunka'o ímo agevamáímo mésamo Ísu kumíndara'o pukáampinkembo usásinaiyavesamo ímo amu'maráan-kwaasi tĩrumbá sáwí'a kwéivo keinárawa'a mirá ovó séta senda-áíntá ísáaro.

14 Ísu pukáimpinkemba usásinkaintaveta áraire kwésumpo Ísun-aaiyavesamo árairemo sésamo pukáan-kwaasi Áánútu miwígwará Ísunkwara'o tiránín-aintaveta áraire kwésune.

15 simátíménda-aimba Ísóigoma siráin-aimban-iye. Ísóigomo kumíndara'a úwoimo túvamaimo máyáan-kwaasi pukéwai aiva'á íma usáyaaitanaaowe.

16 Áánútuna kwayó-káwáánákó kwíyómpakewai aai sínana Áánútuna uwírenko anónka'a aai sínana Ísóigo anónka'a kwésindavinkemba kwíyómpakemba kumínimba Ísu Káráísitin-aaiyavesamo árairemo sésamo pukáan-kwaasi aiva'á usásinaiyata

17 Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraire sétaamo úwoimo súvamaimo máyáandawaiya kusirámbayainata ainámpímbá aiva'ó iráawaise uyorupéta Ísóigomba uawánéta miráumai aasiyaasi Ísóigowe maí'mai'a ónaundayaawe.

18 mindáyave'a síma-sima kwée'a tirávaimai máéro.

5

Ísóigo kumíníntavetaamo to'mayaa ónaunda-kwasai.

1 kentáásí kwaásiyono. Ísóigo Ísumo kumínín-kanaama íma ísare'a maankwándááivímbá íma agairúmne.

2 kemá ísaraamba no'wáamba umóyán-kwáásímó anomp-intumáivimbo tintenkáan-umai Ísoigo Ísumo éna miráumai kumíníye.

3 kwaásimo maarámó sésamo ívé'a kawe-kánaávímbá aánoumai máyaumne sénááombanivo avekáámbó éna sáwí-kanaao téna tasáwí'a umátinkaniye. aaraigóná kanaamó tisanamó ímbá iyámpói kwémarankaiye. mirámó ontembá

misáwí-kánááómó éna íma asétinkainda amáparawaivimba tátoraniye.

4 kentáásí kwaásiyono. umóyán-kwáásígómó kenti náaindaambo tamaimairáina'o awáné'o é'a táátave'a ónááombanivo íma túnkaimpimba máyáamba póna Ísóigo Ísumo kumínimba íma táátave'a ónááowe.

5 keinárawa'a sáma kaiwái áráá'maa'a owatá kesáágwárá'á íma túnkaiwaindeiya úmpo sáma kaiwáíndéiya úne. íma saátaveta ónaumne.

6 évakarawaimo ombá Ísumo kumínín-imayaa ímo ombá tayú'máímo tuúmó kwáéntenkaamba kwéovo kesáá íya miráyá éta kárákwimaiya kawer-ímáyááyá umáíya ménaumne.

7 kwaásima no'wáámba tuún-kwáéwasa uwo'aó'-nómbó kwénaan-kwaasi no'wáámba nésa uwo'aó'á ónááovo

8 kesáá sáma kaiwái áráá'maa'a póta íma miráráántá ondayá kawer-ímáyáá umáíya ménaumne. miráumai méta kweukáámbó avérimaiyaamo máyaundantemba Áánútunka'a agevamái méta kwaásivimba siruntá kwétimeta máyaumne. kweu'néímó súwawaa'o ánáan-kwimaimo máyaundantemba Ísu Káráísiti kusiráníntaveta amu'maréta ménaundayaawe.

9 Áánútu kwená kwaási-ita umásínkaraimba kentáási sáwí-mayairakemba Áánútu áwáá'a simásinkanintavena ímanivo Ísóigo Ísu Káráísiti kentáási sáwí-mayaigomo tátokaimpinkemba iyásinkenaya kawepátá mósinkanintavena Áánútu kwená kwaási-ita umásínkaraintaawe.

10 Ísóigo Ísu Káráísiti kentávénáya ísámai pukáimba póta kumínataamo éta úwoimo máyaunda-kwaasigwara pukáan-kwaasigwara'o éta kweséya ménaumne.

11 mindáyave'a moórá-mora-umai túwa'naa e'a kawer-áímbá síma-síma'a íyamba pó'a asiramái ménaaowe. á'a kwéomba pó'a mirá úmae iyónááowe.

12 kentáási kwaásiyono. moórá-aimbo asiramái simátíménda ísáaro. keinárawapimba mayáímá maésa kawer-áímbá simátimesa asiramái arupí umátinkanaaontavena Ísóigo miwí usásintinkarain-kwaasi táái taagwiyávóro.

13 keinárawapimba miwí mayái kwémayaantave'a pó'a miwí táái mósá maré'a kentirumbá kwétime'a máéro. keinárawapinkemba moórá-morawai paru umái máéro.

14 kentáási kwaásiyono. asiramái súndaya kavóná-kwaasiyave'a asiramái sé'a arupí umátínkáaro. táákavuravumo íyan-kwaasi tirumbá asiramátínkáaro. aamoisayán-kwáásígwárá'á túwa'naa oro. amápa-kwaasinamba kwempa'a aánoumai máéro.

15 kembó sáwí'o umátínkéwa'a anondá miwí sáwí'a umátínkáavo sé'a aambá áúntinkaaro. aasiyaasí miráumai keinárawate umái ó'on-kwaasigwara'a kawé'á umátínkáaro.

16 aasiyaasí tirunkó aamoí ína'a mé'a

17 Áánútumpa'a námúnaa símae iyé'a íma agándaaro.

18 kentópa'a ó'on-o'on-tantaa'a kawé-tántáá'á umbai-yántáákwará'á tínimba Áánútumpa'a súwi sé'a máéro. mirámó ónááomba Áánútu mirá iíyávéna kwéankaiye. Ísu Káráísitiye tarúmai mé'a Áánútumpa'a amápa-tantaatave'a súwi kwésemba Áánútu mirá iíyávéna kwéankaiye.

19 Áánútun-amankomba íma aambá áúnanke'a

20 Áánútun-amankoma simátímakain-aimba kwésimatimiya'a mináímbá íma tínaaemba umáméro.

21 amápa-tantaa'a taaíntuwe'a kawé-tántáák'á asiramái méyatoraro.

22 amápa'a ó'on-o'o-sawi-yantaatave'a aséráaro.

23 Áánútu paru kwéumatinkaiwaina ááimban-iyé. kwemá keinárawa'a kwendéi auráníntaveta námúnaa kwésune. Áánútu kentí imáyáara'a túwawaaka'a timanka'á kárakwiya'a kawé'á umái ménaaomba Ísóigo Ísu Káráísiti kumíndara'a íma sáwí-aimba kempímbá kwénintaveta námúnaa kwésune.

24 Áánútu áraikona ááimba póna kwená kwaási-i'a umátinkaindayavena tááyarawai kwemó siráinteni'a mirá umátinkaniye.

25 kentáásí kwaásiyono. Áánútumpa'a kentááyávé'a súwa'naa umai námúnaa seró.

26 Áánútun-aaiyave'a áraire kwésewai tiyáámba tíméro kwésune.

27 Ísóigo simásímakaintave'a asiramái simátime'a sé'a maankwándááivínkén-kwásái Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai amáparawai simátíméro.

28 Ísóigo Ísu Káráísiti aasiyaasí úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

kemá Póro siráunda mináímbá kwéanasaiye.

2 Tésárónaika

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-iyayo. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Tésárónaika-naoraa-kwaasi Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasitopa'a agaimái tuwówana moóráwai mátimakaiye.

¹ kemá Póro maanáimbá maanáúváivimbá agaimaráúmpo ísáaro. moóráwai áwí'a Sáírasiye moóráwai áwí'a Tímótiye kesé máyaayanka'a moórá-kwasai sénaumpo ísáaro. Tésárónaika-naopakewaima Ísóigona kwaási ísáaro. Áánútu kentáásivoe tarúmai Ísóigo Ísu Káráisitiye tarúmai máyáawaima ísáaro.

² Áánútu kentáásivowawe Ísóigo Ísu Káráisitiye úwoi kwétuwa'naa-esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

³ kentáási kwaásiyono. ááéma Áánútun-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái mé'a ívé'a asiramái Áánútuwe aráápamái máyáawe. ááéma moórá-morawaivimba kentirumbá tímakaamba isa'á ívé'a kentirumbá tíma'mae kwégowe. mirámó kwéomba mindáyaveta Áánútumpa'a súwi símae kwéiyeta námúnaaya kwésundaya kawetá kwéune.

⁴ Ísu Káráisitina kwaási ontávésa sáwí'a umátinkesa tí'a iní'a kwéumatinkaamba Áánútunka'a agevamái mé'a íma auwé'a kwentávé'a ísámai asiramái máyáamba póta Áánútuna kwaási moórá-mora-naopimpa'a máyáanta simátimeta kentúwí'a mósá makáumne.

⁵ miráumai asiramái máyáamba pósa tí'a iní'a kwéumatinkaamba iséta séta Áánútu arupí-meyamba timínimba póna kawe'náráwari'a kwéumatinkena kwégaragwiyiye kwésune.

⁶ Áánútu arupí umái máyáiwai sáwí'o kwéumatinkaawai sáwí-meyamba tiména

⁷ kentí umbai-yántáaré kentáási umbai-yántáaré ánásasiyuwanintaawe. Ísóigo Ísu kwíyómpakemba kumíndara'a kwená asirayán-kwáyó'nárakwara'a iraráámbá kúra'mae kumíndara'a kentí umbai-yántáaré kentáási umbai-yántáaré Áánútu ánásasiyuwena

⁸ Áánútumpa'o ímo tésamo nénka'o máyáawai sáwí-meyamba tiména Ísóigo Ísuna áséi-kwasai ímo taagwiyawai sáwí-meyamba timíniye.

9 miwítí sáwí-meyamba maarán-iyē. sáwí-meyambo kwaikwai'o ínín-ayampa'a aasiyaasí maí'mai'a íyana Ísóigo aambá ítáyuwainasa kwenópa'a íma iyésa kwená ó'oran-asirayamba íma awánanaaowe.

10 mitáwai kumíndara'a kwená kwaási kwenááiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyáawai kwenáwí'a anómba umánkesa áwí'a mósá marésa aamoí ónááowe. Ísun-ai simátimewanata keinárarakwara'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáamba pó'a mirá ónááowe.

11 mindáyaveta keinárawa'a túwa'naa eta maarán-áimbá námúnaa símae kwéiyune. Áánútu kwená kwaási-i'a umátinkaindayavena tááyena kawe'náráwari'a umátinkanintaveta námúnaaya kwésune. Áánútu asirayámbá timína'a kentí imáyáavinkemba kawe'-máyaí maimaé iyónááontaveta námúnaaya kwésune. Áánútu asirayámbá timína'a kwenká'á agevé'a asiramái ménaaomba pó'a kawe'-máyaí mayánááontaveta námúnaaya kwésundaya pó'a

12 keinárawapimba Ísóigo Ísu áwí'a anómba íyana Ísu kwená kwaási-i'a kwéontavena kentúwí'a maimaé iyíníye. kentáásí Áánútuwe Ísóigo Ísuwe úwoi túwa'naa úyamba pó'a Ísóigo Ísu áwí'a mósá maránááontaveta námúnaaya kwésune.

2

sáwí-mayaigombo avowái'o owáiná kwaasái.

1 kentáásí kwaásiyono. kentáásí Ísóigo Ísu Kárásiti kuména kuntorupásinkainata kweséya ménaunda-ainta avora'á simátimenaumne.

2 évakarawai sésa Ísóigo Ísu á'a kunkáiyē siráan-aimba íma anón-imayaa íyana tirunkó sáwí'a íno. mináimbó simátímakaawai kentí imáyáavinkena sirá. mirámó sembá Áánútu simásímakaiye sirá. kentávésa aúváivinkemba simásímakaiyewa sirá. náávaken-ainewa siráao.

3 minkámpár-áimbá kwésimatimewa'a árai'a siyé seváimpó'a maanáimbá avora'á simátimenaumpo ísáaro. Ísóigo Ísu kumíní-tawai íma úwoi kumínívo aiva'á sáwívarawai Áánútumba tínaaemba umámiyana sáwí-mayaigomba avowái'a uráiwai sáwí-marupa'o iramó kaíkai'o kwéipa'o kumbéniwainonkaamba paáriníye.

4 évaka-tantaatavesamo kwaásimo sésa kesí ísóigomaníye sésa mintántáákóná imáyáa mósá kwémaraambo éna aambá aunéna séna úwoisan-tantaa'an-ivo keyáá anómba

úne séna Áánútuna mono'-náúmpá'á uména kampa'á séna kemá Áánútu úne síníye.

⁵ keinárawate maéwándara'a mináimbá simátímakaunda ímo tuwinkaráámbá tuwinkaráawe.

⁶ ívé'a sáwí-mayaigomba avowáí'a uráiwaimba aambá ítánkaraimba kwéisaawe. Áánútu séna sáwí-mayaigomba avowáí'a uráiwaina kanaamá kwétiye sínda-tawai mindá'á paáriníye.

⁷ ívé'a sáwísawaa-mayaima aúpá'á kwémayaawana sáwí-mayaigomba avowáí'a uráiwaimba aambá tawísiyankainana paáríndara'a sáwísawaa-mayaima avora'á paárínana

⁸ sáwí-mayaigomba avowáí'a uráiwai gwara'a paárínana Ísóigo Ísu ságayankwara'a kuména áama áútinkena inkaména kwená asirayámbá maisuwáníye.

⁹ sáwí-mayaigomba avowáí'a uráiwai paáríndara'a Sáátáánigona asirayákwará'á paáréna ó'on-o'om-bayai ímo awánaraam-bayai kampa'-má'yái kwémaena

¹⁰ ó'on-o'on-tantaatavena kampar-áimbá simátiminasa sáwí-meyambo kwaíkwai'o ínín-ayampa'o koménaaonkwaasi mináántávésa áraire sénááowe. árair-aintavesa íma aamoí íyamba Áánútu sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátínkáiwain-aaiyavesa íma aamoí íyamba póna Áánútu íma kawer-ámpá'á métinkaniye.

¹¹ mirá-sáwí-kwáásí pósa minkámpár-áintávésa áraire sénááowe. mirá-sáwí-kwáásí póna Áánútu étinkainana kampar-áínkó miwí asiramái tátorainasa kampar-áintávésa árair-aimban-íye sénááowe.

¹² miráumai árair-aintavesa kampar-áiné sésa sáwí'o kwéontavesa aamoí íyawai sáwí-meyamba timíníye. kemá Póro sé'a aiva'á sáwí-mayaigomba avowáí'a uráiwai paárínana Ísóigo Ísu kuména inkaména kwená asirayámbá maisuwáníye.

asiramái má'yáan-kwasai.

¹³ kentáásí kwaásiyono. Ísóigo arumbá kwétimiye. aiva'á Áánútu keinárawatavena séna sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátinke'a kawer-ámpá'á métinkanaumne séna kwenamambá ai'marówana Áánútuna kwaási-i'a kunumátinkowa'a árair-aintave'a áraire siráantaveta aasiyaasí Áánúntumpa'a súwiya kwésimankaumne.

¹⁴ áséi-kwasai kosimátimewananya kwená kwaási-i'a umátinkaina'a Ísóigo Ísu Káráísiti ságayankwara'a má'yáipa'a uménaaontavena Áánútu tááyaraiye.

¹⁵ mindáyave'a asiramái mé'a kosimátímakaunda-aíne aúváivimba agairáunda-aíne tirumpimbá tátoraaro.

16 Ísóigo Ísu Káráisitiye Áánútu kentáásivowawe kentáási imáyáa ésarai úwoi súwa'naa esarai aasiyaasi kentáási imáyáa kawé'á kwéumasinkaayata Ísu Káráisitiye ménaundayaveta kwéamu'maraundayaawe.

17 Ísóigo Ísu Káráisitiye Áánútu kentáásivowawe kentí imáyáa kawé'á umátinkesarai asiramátinkaiyamba póna kentí mayáiyé kentááiye kawé'á ínintaveta námúnaa kwésune.

3

súwa'naa umai námúnaa seró siráan-kwasai.

1 kentáási kwaásiyono. moórá-aimba simátimenaumpo isáaro. kentáa súwa'naa umai Áánútumpa'a námúnaa seró. Ísóigon-aaí simátiménana amápar-ayampa'a avekáámbá kóyáwé ínasa mináímbá tátoranaaontave'a Áánútumpa'a námúnaa seró. keinárawapimba Ísóigon-aaigo á'a mirá umái tátokaiye.

2 moórá-yantaatave'a Áánútumpa'a námúnaa seró. évakarawai Áánútun-aayavesa áraire sewasá évakarawai kamparé kwésesa miwíwínkémbá sáwí-kwaasi sáwí-mayai kwémayaawai sínkamovainivo kentáa súwa'naa umai Áánútumpa'a námúnaa seró.

3 Sáatáánigo tátoraiwo séna Ísóigo kwemó sintembó mirámó iwái póna kárákwimai asiramátinkaniye.

4 keinárawataveta asiramái séta Ísóigoe tarúmai máyáamba pó'a simátimunda-ainta taagwiyavé'a mirá úmae'a iyónááowe kwésune.

5 Ísóigo imáyáa timína'a sé'a Áánútu arumbá kwésimiye sé'a ménaaontaveta námúnaaya kwésune. Ísu Káráísiti imáyáa timína'a kwemó asiramáímo máyáísanamo ímo ávómo kaintembá kemá mirá ónááontaveta námúnaaya kwésune.

mayáímá máyáaro siráin-kwasai.

6 kentáási kwaásiyono. Ísoigo Ísu Káráísitina mayáiyá kwémayaundayaveta asiramái simátimeta séta keinárawapinkemba évakarawai Ísu Káráísitin-aayavesa áraire siráambanivo simátímakaunda-ainta íma kwarésa kavóná-kwaasiraamba umái máyáawata séta tiyuwé'a miwísé íma máéro kwésune.

7 keinárawate maéwándara'a kavóná-kwaasiraamba íma umái maéwána'a suwánaraamba kesáámó uráundantemba mirán-oro.

8 kentí toómbá íma úwoi kwéneta meéyán-umasuweta kwéneta no'wáámba aaváyaara'a enónka'a siyáántán-kwimai

mayáiyá kwémaeta mimbáyáivínkén-tómbá mairáumne. keinárawa'a mase'á umátinkaunavo séta toómbá síméro íma súndaya mayáivínkén-óntándéi mairáumne.

⁹ Áánútuna áséi-kwasai kosimátímakaunda-anonda tísaa umáimo toómbó mairékaiya kawé'á éta úsina íma tísaa úndaya mairáumne. mayáímó asiramáimo mayááwánda suwáné'a keinárawakwara'a mirá ónááontaveta kosimátímakaunda-anonda íya úwoi mairáumpo meéyámbakaumne.

¹⁰ keinárawate maéwándaarata maarán-áimbá simátimeta séta kavóná-kwaasi mayáímó ímo kwémayaan-kwaasi toómbá íma tíméroya simátímakaumne.

¹¹ keinárawapinkemba évakarawai kavóná-kwaasi mayáímá íma máyáamba kwantánaanta-aimba símae kwénaaonta ísaraumpo

¹² miwíyávéta asiramái símae iyéta séta Ísóigo Ísu Káráisitina mayáímá kwémayaundayaveta séta ivátuwe'a kawer-umái mé'a mayáímá kwémae'a kentí mayáivínkémbá toómbá naaró kwésune.

¹³ kentáásí kwaásiyono. kawé'-máiyáímá kwémayaamba íma tívón-káina'a mirán-káwé'-máiyáímá máyáaro.

¹⁴ maanáúváiímbá agaimakáunda-aimba évakarawai ísámai tínaaemba umásuwaiyawai tuwáné'a miwítí nénkakaamba umái méwasa imáyáa ésa tigaevimpín-umai koyauwé'mai teró.

¹⁵ namuro-kwáásíyémo kwéontemba mirá íma é'a kentí kwaásiyemo kwéontemba mináimbá simái ságamatimero.

¹⁶ Ísóigo paru kwéumatinkaiwaina ááimban-iye. kwemá kawé-kánáá sáwí-kanaa paru umátínkámaena iyínintave'a námúnaa kwésune. keinárawate Ísóigo ménintave'a námúnaa kwésune.

¹⁷ ayááirá'a kemá Póro agaimaráumpo awáné'a kwe-nayáánavi'a póna kwenááiman-iye sé'a ísáaro. amápar-auvaivimba miráumai kwéagayaumne.

¹⁸ Ísóigo Ísu Káráisiti úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

kemá Póro súnda-aimba kwéanasaiye.

1 Tímóti

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba ava'moraé-iyaiyo. miráumai-ima maisuwéna Tímótina imáyáa éna maanáimbá agaimái tuwówana kwenópa'a kuráiyé. Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba ándáva'a ánkárowana ména Tímóti Évévasinaopa'o Ísóigona kwaásira'o kárákwirontavai imáyáa éna maanáimbá agaimarówana kwenópa'a kuráiyé.

1 Tímótiyo kemá Póro maanáimbá maanáúváivimbá agaimaráúmpo isaaó. Áánútu kentáásí sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyásínkáiwaiye Ísu Káráísiti kumíniye sé'a amu'maráúndawaiye kentávésarai sésarai aantá-kwaasi-i'a éma Ísu Káráísitin-aaí kosimátíma'mae naauwó sésarai sí'mákaaivo

2 Tímótiyo Ísu Káráísitinka'a agevamái maéndawai árai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Áánútu kentáásivowawe Ísu Káráísiti kentáásí Ísóigowe úwoi áwa'naa esarai tirumbá umánkesarai paru umánkaayantave'a námúnaa kwésune.

3 ááéma Másétóniyaa-marava'a kónáe séwánda-tawai entávé'a asiramái sé'a Évésasi-naopa'a úwoi maiyó. Áánútun-aaigomba kwaé'náer-aimba kwésewaiyavai íma mirán-áimbá seró simátimiyo.

4 aasiyaasí íma imáyáa umái manír-áiné tíkwá'náwe tináávúwísáiyé túwíkwara'a íma taaró simátimiyo simámakaumne. mirán-áimbó kwésemba kwaásiti imáyáa taviséna íma túwa'naa ínasa pósa Áánútumpa'a íma aráápamai maí'mai'a ónááowe.

5 ánivo simámunda-aimbo amáparawaimo kwarésamo ésa imáyáavinken-aine tirumpinkén-áiné kaweré su'mai úmae kwéiyinasa Áánútun-aaiyavesa áraire sésa íma tóikakene su'mai sésa tirunkakénkwará'á sénááomba pósa tirumbá tíméro kwésune.

6 évakarawai mináimbá ivátuwesa úwoi-aimba símae naaésa

7 Áánútuna amáámba simátimenae sésa ombánivo minámáámbá íma kawé'á umái isésa asiramái sen-áínkóná ááimba íma ísaraawe.

8 amáámba kawé-tántáá'á póna mindámo kwégwaraan-kwaasi amáánko kwétuwa'naa-imba ísaraumne.

9 kesí amáámba kwa'mái máéro séna amáámba tíména sáwí'o uráan-kwaasi kawer-ámpá'ó kónááontavena amáámba

tímakaiye. áamáambo káraan-kwaasiye aaimó ímo ísáan-kwaasiye Áánútuntavesamo ímo imáyáamo on-kwáásiyé sáwí'o kwéon-kwaasiye Áánútun-aaiyavesa kwíráái kwésen-kwaasiye tinóvowi tínkamowasa púwón-kwaasiye évakarawai tínkamowasa púwón-kwaasiye

¹⁰ aarai-úmóyámbó on-kwáásiyé kwaai-úmóyámbó on-íniné umóyán-ánká'á nááón-kwaasiye iyámpóí-umoyambo on-kwáásiyé kampar-áímbó sen-kwáásiyé kampar-áímbó simátiyuwaan-kwaasiye Áánútuna árair-aimbo káraan-kwaasiye mirámó kwéon-kwaasimo kawer-ámpá'ó kónááontavena áamáamba tímakaisata ísaraumne.

¹¹ mináímbá áséi-kwasavimba kwéna Áánútu kaweré su'mai iwái kwená ááimba ó'oran-aainkwarawaina árair-aimban-iyé. kembá Póromba simásimena séna mináímbá simátíma'mae naauwó siráiyé.

Áánútu arumbá umásínkaraiye Póro siráin-kwasai.

¹² Ísu Káráisiti kentáási Ísóigo simásimena séna kesí mayái kawé'á umái mayáníyondayavai mayaa'ó séna mimbáyáímó mayánaundayavena asirayámbá símísa'a súwi kwésimankaumne.

¹³ ánivo mimbáyái íma mairáawandara'a kwenáwí'a simái sáwí'a umánke'a kwená mayái-kwáási sáwí'a umátinke'a kwembá simái sáwí'a umánkaraumne. minkánáará'á Ísuma Ísóigoma iyé-áíntávé'a íma áraire sé'a íma ísámai kawer-é'a pó'a sáwí'a uráunda mindáyavena arumbá umásinkena

¹⁴ Ísóigo úwoi súwa'naa úmae iyísa'a Ísu Káráisitiye tarúmai mé'a kwenááiyave'a áraire sé'a kwená imáyáa kwéune.

¹⁵ Ísu Káráisiti sáwí'o kwéon-kwaasi sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátinkanintavena marapá'á kunkáiyé siráivo mináímbá árair-aimban-ivo isé'a tirumpimbá asiramái tátoraaro. kemó Póromo sáwí'o uráundawai amáparawaimo sáwí'o uráamba usáyaaitaraumne.

¹⁶ mirámó uráundayavena arumbá umásinkena ayáátáaka'a simu'marómba kwaási mindá awánésa kwenááiyavesa áraire sésa aúnái'a umái maí'mai'a ónááontavena íma sínkamimba simu'maréna ména arumbá umásínkaraiye.

¹⁷ Áánútu kwégarakwiyiwai maí'mai'a éna íma puwíníwai éna kwenane'á súrandei ímo awánáúndawai kweyáá Ísóigoma éna kwená ááimba ó'oran-aaimba kwaikwai'a isaná kwenáwí'a anómba kwaikwai'a kwéiyé.

¹⁸⁻¹⁹ Tímótiyo kesááninkaawai maanáímbá asiramái simámenaumpo isaaó. ááéma Ísóigona mayáímá

mayáníyonda-aimba entá simámakaundayaama isa'á imáyáa é'a pó'a asiramái simáme'a sé'a mináintávái imáyáa umái kwaréma Ísóigowe aráapamai méma arunkakémbá árrair-aimba isé méma i-kwáásímó tiyáántámbo kwimáímo asirayám-báyáímó kwémaesamo máentemba Áánútun-aaíyavai ayáántámbo kwimái asirayám-báyái kwémae maiyó kwésune. évakarawai tirunkakémbá árrair-aimba tínaaemba umámesa pósa Ísóigon-aaí tínaaemba umámesa máyáawe.

²⁰ miwívínkémbá kae'nárai túwí'a moórawai áwí'a Áíméniyasi isaná moórawai áwí'a Arekesándaa isa'á ti'maráúnana Sáátáánigo tátokaiye. Áánútunka'a sáwí-aimba simái tuwáyááoiye sé'a ti'maráúnana Sáátáánigo tátokaiye.

2

Áánútumpa'a námúnaa sen-kwásái.

¹ maarán-áimbá simátimiyo sé'a kwésimamune. Áánútumpa'o námúnaamo kwéseмба anón-tantaa'an-iyе. mindáyavesa námúnaamo kwéseмба Áánútu amápa-kwaasi túwa'naa ínkwáe sésa kwéaisaa-esa súwi kwésewe.

² Áánútu anón-kwaasiye kenká'á kárákwiraan-kwaasiye túwa'naa ínasa námúnaa síyamba paru umáíya moórávinta méta Áánútuntaveta imáyáa éta arupí umáíya ménaumne.

³ mirán-dámúnáámó sembá Áánútu aúranka'a kawе'á umái sewaná póna aamoí éna kwemá sáwí-imayaavinkembo iyásínkáiwaiya póna aamoí kwéiye.

⁴ Áánútu amáparawai sáwí-imayaavinkemba iyátinkainasa kwená árrair-aimba isánááontavena arááíma kwétaiye. miráyávésamo amápa-kwaasiyavesamo imáyáa ésamo Áánútumpa'o námúnaamo kwéseмба kawе'án-iyе.

⁵ Áánútu mimbóráwái máyáísana Áánútuwe kwená kwaásiyeti avumpimbó máyáimba mimbóráwái ména minkwáásígó áwí'a Ísu Káráísiti ména kwaási Áánútunte kwétarutinkena

⁶ amáparawai sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaumne séna taaira'á pukáiyе. Áánútu amáparawai kentí sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaumne séna mirán-kánáá tíniye siráimba póna Ísu Káráísitimba ai'marówana kumpukáiyе.

⁷ miráumai Áánútu simásimena séna aantá-kwaasi-i'a éma ó'onkaa-kwaasi simátíma'mae naauwó séna si'marówa'a kwená árrair-aintavesa áraire sénááontave'a simátíma'mae'a kwéiyune. mináímbó súnda íma kampar-áimbá kwésumpo árrair-aimba kwésune.

⁸ naaó'-naoken-kwaasi tayorupamáí mésa Áánútuntavesa imáyáa ésa íma áwáá'a sésa íma aaisambá sésa námúnaa sénááontave'a mirán-oro kwésune.

⁹ tayorupamáí mésamo Áánútuna imáyáamo mósá maránáaomba aaraimá maarámó iyyávéna sirááíma kwétaiye. íma túma maé iyésa kawé'á umái unáánkwátói ésa kwaási aráá'a súrampimba sivúwóvo sésa íma konaarirí ésa

¹⁰ íma mirá-sáwí'á ésa kawé'-máayáiyé su'mai máéwasa tuwánanaaowe. aaraimó kesáváímó sésamo Áánútuntave'a imáyáa kwéune sen-ínímbó kawé'-máayáímó kwémayaantemba mirán-oro.

¹¹ aaraí íma túma maé iyésa aánoumai mésa Áánútun-aaímo kwésen-kwaasi táái isánááowe.

¹² aaraimá íma kwaairá'á kárákwiraawai mésa kwaai túranka'a íma komésa aai kwésimatimesa aánoumai máyáawe kwésune.

¹³ naaóvá'á Áánútu Áándamumba aiva'á úmarena naaémba awainínkómbá Ívimba úmakaintave'a mináímbá kwésune.

¹⁴ Sáátáánigo íma Áándamuntavena siráivo Ívintavena kampar-áímbá simámuwana áraire séna aiva'á Áánútun-aaí káráyukaiye.

¹⁵ ánuvo aaraimá iyámpóímo matínkáiyambo éna sáwí'a umái mémpinkemba Áánútu tiráníye. aaraimó Áánútunka'o agevamáímo mésamo kwená imáyáamo ésamo arupí umáímo aánoumaímo mai'mai'o úmae iyésamo mirámó íyanamo éna Áánútu sáwí'a umái mémpinkemba tiráníye.

3

Ísóigona kwaásira'a kárákwiraawaiti kwaasái.

¹ évakarawaimo Áánútuna kwaásira'a kárákwiyi-mayai mayánáe síyawaimo ésa tirááímo taí-máyái kawé'-máayáímán-iyé siráamba mináímbá árair-aimban-iyé.

² moóráwaimo Áánútuna kwaásira'o kárákwiraiwaina mayáímó mayáíndawai maarán-kwaásígómán-iyé. kwempímbá íma sáwí-aimba kwáyaindawai éna mimbórá-ínímbá makáíndawai éna arupí umái kawer-ímáyááwé su'mai kwéíndawai éna kwenáwí'a mósá maréwai éna namu-kwaasí naambá tiména toómbá tiména índawai éna Áánútun-aaí kanaán-umai simátíma'maena kwéiyíndawai éna

³ íma uwo'aó'-nómbá námae naaéna uwo'aó'á índawai éna íma aaisan-áímbá séna paru umái máyáíndawai éna íma óntantavena aúran-anda kwéíndawai éna

⁴ kwená naaúmpa'a máyáan-kwaasira'a kawé'á umái kárákwiraindawai éna kwená iyámpói kwentávésa ésa

kwenáái kwéisiyawai éna mirán-kwáásígómó éna Áánútuna kwaásira'o kárákwiraiwaina mayáímá mayáníye.

⁵ moóráwaimo kwená aarai-iyámpóira'o ímo kawé'ó umáímo kárákwiraindawaimo éna Áánútuna kwaásira'a íma kanaán-umai kárákwiyiniye.

⁶ ívé'o Áánútuntavenamo ísámaimo tíndawaimo éna Áánútuna kwaásira'a kárákwiraiwaina mayáímá íma mayáníye. mirán-kwáásígómó mimbáyáímó maéname éna kwenáúma maé iyínana Sáátáánigomo sáwí-meyambo mayánínteni'a mirá íniye.

⁷ kwembá simái sáwí'a umánkáavo Sáátáánigo tamainái kweivarí'a iváínivo Áánútunopa'o ímo tiráan-kwaasigwara'o sésamo kaweré su'mai umái máyáiwaiman-iyé siyan-kwaasigomo éna mirán-kwáásígówé su'mai Áánútuna kwaásira'a kárákwiraiwaina mayáímá mayáníye.

⁸ Áánútuna kwaásira'a kárákwiraawai kwétuwa'naa-owai maarán-kwáásímán-owe. arupí umái máyáiyawai ésa íma kaumbo-káér-imayaamo tokáiyawai ésa íma uwo'aó'-nómbá námae nááiyawai ésa íma óntantavesa túran-anda kwéiyawai ésa

⁹ tirunkakémbó árar-aimbo ísésamo kwéomba Áánútuna árar-ainkona ááimba tátoraawai ésa

¹⁰ mirán-kwáásímá ésa Áánútuna kwaásira'a kárákwiraawai kwétuwa'naa-owaiti mayáímá mayánááovo aiva'á miwítí mayáímá tuwánewasamo kawé'ó íya'o é'a mimbáyáímá tíméro.

¹¹ mirá íyasamo ésa miwí tuwainímbáá'a maarán-ínímbán-owe. kawé'á umái máiyawai ésa íma kwantánaanta-aimba kwésen-inimba pósa arupí umái mésa amápa'-mayai kawé'á umái kwémayaawe.

¹² Áánútuna kwaásira'a kárákwiraawai kwétuwa'naa-om-bayaima kwémayaawai maarán-kwáásímán-owe. kimbora-inimba mapá kuráawai ésa miwítí iyámpóirare miwítí naaúmpa'a máyáan-kwaasirare kawé'á umái kárákwiraawai ésa mirán-kwáásímó Áánútuna kwaásira'a kárákwiraawai kwétuwa'naa-om-bayaima mayánááowe.

¹³ mimbáyáímó kawé'ó umáímo mayánááowai ésa Ísu Káráísitiye aráápamai máyáan-aimba asiramái simátimiyasa ísésa miwí túwí'a mósá maránááowe.

árai'-monor-ainkona ááin-kwasai.

¹⁴ Tímótiyo kemá Póro sáwíyanka'a embá koawánanae sé'a kwé'e'a maanáúvái kwéagaimai tuwáúmpo awánaao.

¹⁵ enópa'a kónáe sé'a onda-ámbó itáinamo e maanáúvái awané sé kesá Áánútuna akúntá únanaya agaimakáimba símakaimba póta miráyá ónaumne síníyone. ávombo

aimakésamo megwímegwigomo ávonka'o tátoraintemba kesáá Áánútu máyáiwaina kwaásiya éta kwená árair-aimba tátokaundayaawe.

¹⁶ árai'a árai'-monor-ainkona ááimba paárúwana anón-kwaasi éna maarán-iyé.

Ísu Káráísiti marapá'á kwaási-i'a umái paárúwana Áánútun-amanko kwentávéna séna arupí umái máyáiwaiman-iyé súwasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai awánowasa kwaási ó'on-o'om-baravakewai kwenáái simátíma'mae kuwasá kwenááiyavesa áraire suwaná Áánútu kunáí'maena kwíyómpa'a móankaraiye.
mináimbá árai'-monor-ainkona ááimban-iyé.

4

kampar-áimbó simátimenaon-kwaasi paáronaaon-kwasai.

¹ Áánútun-amanko avora'á séna naaén-kanaa tínsa évakarawai Ísu Káráísitimba tínaaemba umámesa Sáátáánigowe kwená kwayó'nárawaremo síyan-aimba isésa kampar-áimbó síyamba kwaránááowe siráiyé.

² iramó ane'ó kaimbó áúmo pukáin-kuvinkaambo intembá tirumpimbá miráráá ínasa tirumpinkémbá íma árair-aimba isésa tóikakene su'mai kampar-áimbá sésa

³ aaraiyé kwaaiyé mayánááomba aambá áúntinkesa évaka-tomba aambá kwéauntinkesa mirá-kámpár-áimbá síyasa naaén-kanaa tínsa évakarawai mirán-ámbá kwaránááowe. mintóntávéna Áánútu kwená árair-aintavesa áraire síyawaiyavena séna mirán-tómbá umátinkaunda kwéne'a súwi sígwáe sé'a umátínkaraumne Áánútu siráiyé.

⁴ amápa-tantaa'o Áánútumo úmakaimba kawé-tántáá'án-ivo aambá áútinkaavainivo úwoi kwéne'a Áánútuntave'a súwi seró.

⁵ námúnaaya súndayaanivo Áánútu kawé'án-iyé siráimba pósa mintómbá aambá áúsinkaavainivo.

Ísuna kawé'-máýáí-kwáásí óne siráin-kwasai.

⁶ Tímótiyo simáménda-aimba Áánútuna kwaási simátímínda Ísu Káráísitina mayáí-kwáásí-í'a éma po kawé-kwáásí auráníyone. toómbó nénamo asiramáímo máyáintemba Ísu Káráísitina árair-aimba kwaré kawé'á umái simátíma'mae íyínana mináínkó asiramánkaniye.

⁷ manír-áimbá íma Áánútun-agiman-ivo úwoi-aimban-ivo ánaaemba umámiyo. emá ayáántán-kwimai mé árai'-monor-amba kwégware enáúma kárákwiyuwo.

⁸ sùgomo kawe'ó ínkwáe-imayaamo ésamo ésa tiyáántán-kwimai mayái mayánááomba mindá kawe'an-ivo árai'-monor-ampa'a kónáe sésamo imáyáamo ésa tiyáántán-kwimai Áánútuna mayái mayánááomba mindá anón-kawe'an-iyé. mirámó ésamo ésa ívékwara naaénkwara'a ménaaon-ayampa'a mimbáyáigó túwa'naa iye.

⁹ mináimbá árair-aimban-ivo ísámai tirumpimbá tátoraaro.

¹⁰ Áánútu asirayánkwáráwái póna amápa-kwaasira'a kárákwiraiwai éna kwenááiyaveta áraire súndawaiya sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaiwaimba kwéamu'mareta póta siyáántán-kwimai mayáiyá kwémayaumne.

¹¹ Tímótiyo mináimbá simátíme se mirán-oro siyó.

¹² ívé-kwaasi óndayavesa úwoi-kwaasi óne sésa sáwí'a umánkaavainivo kawe'á umái mé kawer-áimbá se imáyáa timé arupí umái mé kaweré su'mai kwéinasa Áánútun-aaivavesa áraire sewái awánésa óndantemba mirán-oro.

¹³ enópa'o ímo kondará'ó éma kwaási túranka'a Áánútuna aúvái-kwandaavinken-aimba táámpamai simátíma'mae kwéiye agaráátinkaa.

¹⁴ ááema entávéna Áánútu siráin-aimba simátímúwasa Áánútuna kwaásiti anóndarawa'a tiyáamba enane'á tátoresá sésa Áánútuna mayáimá mayaaó suwamá mimbáyái máyéndayavai ónana Áánútu asirayámbá ámakaivo íma tuwé asiramái maimaé iyuwó.

¹⁵ simátimunda-aíne su'mai imáyáa e mirá úmae íyínasa amáparawai awánésa sésa Áánútuntavena asiramái máyáimba póna minásíráyánkó iyíniye sénááowe.

¹⁶ enáúma kárákwimai méma simátímínda-aimba imáyáa umái kawe'á umái simátimiyo. mirámó ónda kawer-ámpá'á kwégonasa enáái ísáan-kwaasi kawer-ámpá'á kwégowe.

5

Ísóigona kwaásiti imáyáa arupí umátinkaa siráin-kwasai.

¹ Tímótiyo anónuntantontavai égési-aimpakemba íma simátíme enavontávemo aánoumaimo kwempa'ó séndantemba mirá simátimiyo. enávámaa'o óndantemba ívé-kwaasi mirámá umátinkaa.

² enanóisaimo óndantemba aráankantomba mirámá umátinkaa. enáúmbaa'o óndantemba ívér-inintomba mirá e kaweré su'mai umátinkaa.

³ ketor-ínintí tíráá'maara'i. tinówaimbaara'i. mésamo ésa miwí túwa'naa oro. ánivo ketor-ínimbó timááraawimo ímo mén-inimba túwa'naa uwo.

⁴ ánivo ketor-ínintí tíráá'maara'i. tinówaimbaara'i. mésamo ésa miwí túwa'naa oro. árai'-mono-kwaasimo

mésamo ésa miwítí akúmbá túwa'naa oro. mirámó íyambo ésa kárákwiamesamo iráam-beyamba timénááomba Áánúntu aamoí íniye.

⁵ ketor-ínímbá timááraawi íma máyáan-inimba ésa sésa Áánúntu kenká'á kárákwiyiye sésa Áánútumpa'a námúnaa símae kwéiyesa súwa'naa ínkwáe sésa námúnaa kwésewe.

⁶ ánivo ketor-ínímbó marapá-tántáátávésamo tirááiyavesamo ésamo ombá Áánútuna némpa'a kwémaewe.

⁷ ketor-íníntávésa sésa sáwí'a umái máyáawe seváinivo simámunda-aimba simátimiyo.

⁸ Áánútun-aaiyavesamo kamparémó sembá mindá sáwí'a kwéombanivo évakarawaimo ésamo miwítí akúnkáré miwí timááraararemo ímo kawe'ó umáimo kárákwiyoambo ésa Áánútun-aai tínaaemba umámakaamba mindá anó-sawí'a kwéowe.

⁹ ketor-ínímbó Áánútuna mayáímó mayánááon-inimba tivakáá-umai túwí'a agayaaó. mindá maarán-ínímbán-owe. áráankamba kesa 60 íma maisukáan-inimba ésa kimbora-kwambo maivá kuráan-inintomba ésa

¹⁰ miníníntóntávésa kawé'máyái kwémayaawe kwésen-inintomba ésa miwí tiráá'maaka'a kawé'á umái kárákwiwaan-inintomba ésa namu-kwaasi toómbá kwétimen-inintomba ésa Áánútuna kwaasi kawé'á kwéumatinkaan-inintomba ésa umbai-yántáá'ó makáan-kwaasi kwétuwa'naa-on-inimba ésa mirán-káwé'-máyáímó kwémayaan-ketor-inin-tuwi'a agayaaó.

¹¹ ívé-ketor-inin-tuwi'a íma agayaaó. miwí Áánútuna mayái kwémaesa naaémba kwaai mayánáe-imayaa ésa Ísu Káráisitinka'a asirayán-áímbá símaresa íma imáyáa ésa kwaai mayáiyasa

¹² évakarawai tuwánésa sésa Ísu Káráisitinka'a asirayán-áímbá símakaan-aimba karésa sáwí'a uráawe sénááowe.

¹³ miráumai maará ésa íma mayái maesa nambaré su'mai naaésa íma mayái kwémaesa kwantánaanta-aimba símae kwénaaesa náaindaantavesa kwendéi kwendei iyé-áímbá simátíma'mae naaésa aánávómó ímo senká'á ke ísaresa símae naaónááowe.

¹⁴ mindáyave'a simáme'a sé'a ívé-ketor-inimba kwaai maesa iyámpói tinkésa kawé'á umái kárákwiyesa mirámó íyamba kesáámá íma sáwí'a umáíya máyaunda pósa Áánútuntavesamo ímo aamoimó íyawai kentáásí ááimbo sivakáá ésayaamo ésa íma simái sáwí'a umásinkanaaontaaniye.

¹⁵ évaka-ketor-inimba kawer-ámbá á'a ivátuwesa Sáátáanigona sáwí-ampa'a kwégwaraantave'a súnda-aimba kwésimamune.

16 Áánútun-aaiyavesa áraire sen-ínímbá miwí timááraavinkembo ketor-ínímbó máyáamba túwa'naa oro. Áánútuna kwaási ketor-ínímbá timááraawimo máyáan-inimba mono'-máýáirá'ó tukáan-ontandei túwa'naa ováinivo ketor-ínímbá timááraawimo ímo máyáan-inimba minóntándéi túwa'naa oro.

17 Áánútuna kwaási miwítí anón-kwaasi kawé'á umái kárákwiraawaiyavesa imáyáa ésa miwítí meéyámbá mósá ma'mai tíméro. minánón-kwáásívínkémbá évakarawai Áánútun-aaí asiramái simátimesa anóm-bayai kwémayaawaiyavesa imáyáa ésa miwítí meéyámbá mósá ma'mai anómba tíméro.

18 mináíntávéna naaóvá'á Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna purumakankóná mayáirá'-méyántávéna séna

kwaásiti toómbá úwiti-aramba ásimá piyíndayavena purumakankó aísamai tamái mapándáampa umái ásimá pítúwáínka'a purumakankóná óika'a íma asááésa túwéwana úwoi ména évaka'a náníye

agaimaréna siráíye. moóráva'a agaimaréna séna mayáímó máyáawai meéyámbá máyáaro

agaimaréna siráíye. Áánútuna kwaási mináímbá imáyáa ésa miwítí anón-kwaasiti meéyámbá tíméro.

19 Áánútuna kwaásiti anón-kwaasi tíyó'o vaiyáíyan-aimba íma isaaó. ánivo kaumbo-káé-kwaasimo tésamo síyan-aimba miwí táái isaaó.

20 sáwí'o úmae iyówaiyavai amáparawai túranka'a asirayán-áímbá simátimiyo. mirámó inasamó ésa amáparawai táátavesa ésa miwí túra'a kárákwiyonaaowe.

21 Áánútu aúrankare Ísu Káráísiti aúrankare Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa túrankare asiramái simáme'a sé'a simámundantemba uwo kwésune. aaigóná ááimbo ímo ísarendarakembo e íma aaí simátiminyone. aaigóná ááimbo ísarendarakembo e kawé'á umái simátiminyone. íma kwaási taaínkaakai uré simátime amápar-aimba avoraré su'mai simátimiyo.

22 moóráwaimo Áánútuna mayái mayáínkwáe sémo e íma ááéma usásinanke awánasuwe naaémba usásinankaao. moóráwaimo sáwí'o kwéina íma egwárá'á mirán-e kawé'á umái kárákwiyuwo.

23 Tímótiyo enarumpinkémbó áí'o énamo évaka-tawaimo áúva'o kwínamo e non-úrane su'mai íma ne taaérampinkendomba naaó sune.

24 évakarawaimo sáwí'o ombá tuwánaawasa sáwí-meyamba máyáambanivo évakarawaimo sáwí'o ombá miwítí ááimba naaémba paáriníye.

25 miráumai évakarawaimo kawé'-má'yáímó má'yáamba tuwánaawasa évakarawaimo kawé'-má'yáímó má'yáamba íma tuwánaamba mirámó kwéowaiti ááimba naaémba paáriníye.

6

1 kárákwiraan-kwaasi évakarawai meéyámbakaawasa miwítí mayái úwoi kwémaesa óntamba íma kwémayaawai Áánútuna kwaásiyavai maanáímbá simátimiyo. kárákwiraan-kwaasi túwí'a anómba umátinke'a miwítí mayái kawé'á umái má'yáaro simátimiyo. mirámó íyasamo ésa Áánútu áwíre Áánútun-aiye íma simái sáwí'a ónááowe.

2 kárákwiraan-kwaasi Áánútun-aaiyavesa áraire sewáiyávésa miwítí úwoi-mayai-kwaasi sésa Ísu Káráisitina kwaásimo úndantemba miwígwará'á Ísu Káráisitina kwaásima póta miwí túwí'a íma anómba umátinkanamne seváinivo maarán-áimbá seró. Áánútun-aaiyave'o árairemo súndantemba miwígwará'á Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewa'a sirumbá tímé'a pó'a miwítí mayái kawé'á umái má'yáanda mimbáyáivínkémbá kawé-tántáá'á mayánááowe se úwoi-mayai-kwaasiyavai mináímbá simátimiyo.

Áánútuntavaimo imáyáamo ésamó má'yáamba anón-tantaari'a kwéon-kwasai.

Tímótiyo simámunda-aimba asiramái simátimiyo.

3 évakarawaimo ó'on-aimbo simátimesamo kentáási Ísóigo Ísu Káráisitín-aaimo kawer-áimbó ímo kwarésamo árai'-monor-aimbo ímo kwégwaraawai

4 miwí túma maé iyésa amápa-tantaakona ááimba íma ísaraawe. miwívímbá sáwí-imayaa kwáyáísasa aaigóná ááintavesa sáwívar-aimba kwésesa kesááigo usáyaaítainkwae-aimba kwésewasa mirá-sáwí-áímpínkémbá tirumbá sáwí'a umátinkesa aaisambá sésa túwí'a simái sáwí'a umátinkesa sáwí-imayaa umátinkesa

5 aaisan-áimbá símae kwénaaowe. mirámó kwéon-kwaasi miwítí imáyáa simái sáwí'a ésa árair-aimba ivátuwesa kampar-ímáyáá ésa sésa sáwívar-oisamba mayánáe sésa monor-áimbá kwégwaraawe-kampar-imayaa kwéowe.

6 mirán-kámpár-ímáyáá kwéombanivo Áánútuna aambó árai'o kwégwaraawai imáyáa ésa sésa Áánútuntave'o imáyáamo é'o máyaunda anón-tantaa'a isaná makáunda-oisamba mindá kanaán-íye kwésewe.

7 kesinóisaiya masínkónka'a íya óísanta makáawanasaya másínkaraawe. púwóndaya íya óísankwarata maimaéta puwónaumne.

⁸ unáánkwtóiyē toóné makétaamo éta séta mindá kanaán-iyēya sénaundayaaniye.

⁹ óísamba mayánáe-imayaawe su'mai owái misáwí-ímáyááó tavisínana sáwí-yantaatavesamo tirááiyavesamo íyan-tantaako miwí tátorainasa sáwí'a umái mésa ánásanaaowe.

¹⁰ ó'on-o'o-sawi-imayaona ááimba óntamba mayánáe-imayaayavesa aamoí kwéowe. évakarawai óntamba mayánáe-imayaawe su'mai kwéesa Áánútun-aaí ivátuwesa umbai-yántáá'á maésa tirunkó umbai kwétaisasa máyáawe.

Áánútu aúranka'a arupí umái maiyó siráin-kwasai.

¹¹ Tímótiyo emá Áánútuna kwaási éma mirán-tántáákómbá ánaaemba umáme Áánútu aúranka'a arupí umái mé kwentávái imáyáa kwéema amápa'-mayai kawe'á umái kwémae imáyáa kwétime Áánútuntavai asiramái aánoumai mé mirán-tántáátávái ayáántán-kwimai máyaane.

¹² kwaásimo meéyámbó mayánáesamo isaaisésamo kontembá emá Áánútun-aaiyavai áraire kwése ayáántán-kwimai minámbá kwaré aúnaí'a umái maí'mai'a kwéonda-amba kwa'maé iyuwó. ááema sáwíva-kwaasi túranka'a paárumai séma Áánútun-aaí árair-aimba pó'a kwenká'á agevamái máyaumne sundará'á Áánútu entávéna aúnaí'a umái maí'mai'a kwéone siráiyē.

¹³ Áánútu amápa'a máyáawaiti ááinkontave'a imáyáa é'a Ísu Káráísiti aaimó isái-náúmpá'á anón-kwaasigo áwí'a Póntiyasi Páírátimba kawer-áimbá simámakaiwaintave'a imáyáa é'a embá asiramái simáme'a sé'a

¹⁴ kentáási Ísóigo Ísu Káráísiti marapá'ó ímo kunkáindara'a kwemó siráin-aimba kwa'maé kwéiyē kaweré su'mai kwéonasa awánésa sésa mináimbá árair-aimban-iyē sénááowe kwésune.

¹⁵ Áánútu Ísu Káráísitintavena séna kumuwo sínda-tawai kumíniye. Áánútu kaweré su'mai kwéiwai éna kweyáá amáparawaira'a kárákwiraiwai éna amápar-asirayankwara-kwaasi kwená asirayánkó usáyaaitaraiwai éna amápa-kawaa-kwaasira'a kawáá uráiwai éna

¹⁶ kweyáá íma puwíníwai éna ó'ora-sagayanka'a máyáiwai isasá mirá-ságáyánká'á íma kwaási kanaán-umai koménaaowe. Áánútumba amápa-kwaasi íma túrandei awánésa íma kanaán-umai túrandei awánanaaowe. kwenáwí'a anómba kwaikwai'a kwéisana kwená asirayámbá kwaikwai'a kwéimba mindá árair-aimban-iyē.

¹⁷ Tímótiyo óísankwara-kwaasiyavai asiramái simátime se íma túma maé iyé'a íma óísantave'a aamoí é'a mindá

ánásanin-tantaa'a íma amu'maré'a mé'a Áánútu amápa-tantaa'a kwésimiwaintave'a amu'maré'a mé'a aamoí oro simátimiyo.

¹⁸ moórá-aimba óísankwara-kwaasi simátíme se kawé'máyái kwémae'a túwa'naa úmae kwéiye'a óísamba taaínkaakaumai tíma'mae íyóro.

¹⁹ mirámó é'o é'a mirámó íyan-tantaatave'a naaémba keinárawa'a túwa'naa ínín-tantaa'a kwáyaina'a mirámó é'a kawé'á umái ménaaowe simátimiyo.

²⁰ Tímótiyo Áánútu simámakain-aine agarááránkarain-aine kárákwimai kawé'á uwo. Áánútun-arááímo ímo kwáráan-kwaasi úwoi-aimba kwésevo mináímbá ánaaemba umátimiyo. kampa'á sésa amápa-tantaa'a ísaraumne sésa aainakákémbá aaisambá símae kwéiyon-aimba ánaaemba umátimiyo.

²¹ évakarawai sésa amápa-tantaa'a ísaraumne sésa pósa Áánútunka'a agevamáímo máyáan-amba ivátukaawe.

Áánútu amáparawai úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

kemá Póro súnda-aimba ánásaiye.

2 Tímóti

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba avakaeté-iya'iyó. miráumai-ima maisuwéna Tímótina imáyáa éna maanáimbá agaimái tuwówana kwenópa'a kuráiyé. Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba Árómaa-naopa'a ándáva'a ánkárowana ména Tímóti Ísóigona kwaásira'o kárákwirontavai imáyáa éna maanáimbá agaimarówana kwenópa'a kuráiyé.

¹ Tímótiyo kemá Póro maanáimbá maanáúváívimbá agaimaráúmpo isaaó. Áánútu kwená imáyáavinkemba kentávéna séna aantá-kwaasi-i'a éma Ísu Káráísitin-aaí kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaiyé. Áánútu asiramái séna Ísu Káráísitiyé tarúmai máyáamba pó'a aúnái'a umái mai'mai'a ónááowe siráin-aimba kosimátíma'mae naauwó séna si'mákaiyé.

² Tímótiyo kesááninkaamba éma sirumbó kwéamundawai ómpo maanáimbá maanáúváívimbá agaimaráúmpo isaaó. Áánútu kentáásivowawe Ísu Káráísiti kentáási Ísóigowe úwoi áwa'naa ésarai tirumbá umánkesarai paru umánkaayantave'a námúnaa kwésune.

³ kesíkwá'námo Áánútumbo kwakáantemba kemá mirá kwéunana mindáyavena kesirumpimbá íma aai kwáyáiyé. Áánútumpa'a námúnaa kwésunda entávé'a imáyáa é'a aasiyaasí áísaa umai súwi kwésimankaumne.

⁴ ivi'ó tamásínkaraanda imáyáa é'a ókwara'a awánanae-imayaa úmae kwéiyé'a embó awánaanda sirunkó anón-kawe'a íníyé.

⁵ Ísu Káráísitin-aaiyavemo árairemo sendá ímo óikakembo séndamo arunkakémbó séndayave'a imáyáa kwéune. aiva'á enaráárámá áwí'a Árówisi Áánútun-aaiyavena áraire siráimba minkákémbá enanó áwí'a Yúnisi Áánútun-aaiyavena áraire siráimba egwará'á mirá kwée Áánútunka'a agevamái máyaanda árai'a mindá ísaraumne.

⁶ mindáyave'a simáme'a sé'a Áánútumo asirayámbó ámakaimba tátoke kwená mayái mayaaó. Áánútuna mayáímó mayániyodayave'a siyáámba ane'á tátoraawanana Áánútu asirayámbá ámakaiyé.

⁷ Áánútu imáyáaya símakowata asiramáíya méta íya saátaveta éta imáyáaya kwétimeta kesúrata kárákwimai

kawer-urétaaya úndaya po Áánútumo asirayámbó ámakaimba tátoke kwená mayái mayaaó.

8 mindáyavai kentáásí Ísóigo siráin-aimba kwésimatimendayavai íma áá'a kaíno. Ísóigona kwaási-i'a úndarakemba ándáva'a sínkaraawa'a máyaundayavai íma áá'a kaíno. Áánútu asirayámbá kwéamimba po áséi-kwasai kwésimatiminasamo áí'o índai'o umánkanaaomba sí'o úni'o umásínkaraantemba umánkanaaomba íma imáyáa éma asiramái maiyo.

9 Áánútu séna sáwí-imayaavinkemba iyátínkáana'a kaweré su'mai umái máéro siráíye. kesáá kawe'-máayái mayáundayavenaya ímanivo kwená imáyáavinkemba séna úwoi túwa'naa ónaumne siráimba póna kentáásí sáwí-imayaavinkemba iyásinkena séna kaweré su'mai umái máéro siráíye. ááinka'a Áánútu maramá íma taróruronka'a Ísu Káráisitina mayáiyávéna imáyáa éna séna úwoi túwa'naa ónáe'a to'mayaa úne siráíye.

10 Áánútu kentááyávénawe séna to'mayaa uráimba paárúwana Ísu Káráisiti marapá'á kuména kentáásí sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaiye. kwaási púwówaina ááimba kwemá usáyaaitena ánásasuwowasa kwíyómpa'a aúnái'a umái mai'mai'a ésa íma puwónááowe. mináséí-áímbá paárúwata ísaraumne.

11 mináséí-kwásái simátimenaundayavena Áánútu simásimena séna aantá-kwaasi-i'a éma ai'maráana maanáseí-kwásái simátíma'mae naauwó súwa'a

12 mirá ówándarakemba sí'a úni'a umái ándáva'a sínkaraawa'a mé'a íma sigaeyávé'a kwéune. moóráwain-aaiyave'o árairemo sé'a kwenká'ó agevamáimo máyaundawaimba awáné'a símakaim-bayai kwégarakwiyisa'a mináímbá árair-aimban-iyé súnda pó'a íma sigaeyávé'a úne. Áánútu kwaásimo máyáawaina ááimba tísaa ínín-kanaama íma tiráindara'a símakaim-bayai kwégarakwiyiye.

13 Tímótiyo árair-aimba simámakaunda arumpimbá tátore kwaré Ísu Káráisitiye tarúmai mé kwenááiyavai áraire kwése kwembá arumbá amé mirá úmae iyuwó.

14 Áánútu árair-aimba simámakaimba Áánútun-amanko kentáásirumpimba máyáimba po kwená asirayándéi mináráir-áímbá kárákwiyuwo.

15 Ésiyaa-maravaken-kwaasi amápa'a tínaaemba umásiyukaampinkemba kae-kwáásí moóráwai áwí'a Vísérasa isaná moóráwai áwí'a Émósénisi isamá mináímbá ísaraane.

¹⁶ moóráwai áwí'a Ónésívorasa kesópa'a tóyo éna kawer-áimbá simásimena kesí imáyáa aúnái'a umásinkena ándáva'o máyaunda íma agaeyávéna isa'á mindáyave'a Ísóigompa'a námúnaa súnda Ónésívorasa kwená naaúmpa'a máyáan-kwaasiye kawé'á umátinkaniyone sé'a námúnaa kwésune.

¹⁷ kwemá Árómaa-naopa'a taména sivakáá úmae kwéiyena ándáva'o máyaunda tasuwánéna kesí imáyáa aúnái'a umásínkaraiye.

¹⁸ ááema Évésasi-naopa'a komáyaawanana sáwíva-tawai kwemá súwa'naa úwa á'a awánaraane. mirá uráintave'a sé'a Ísóigo kwaásimo máyáawaina ááimba tísaa ínín-kanaa tínana Ísóigo kwentávéna arumbá umánkaniye sune.

2

i-kwáásímó asiramáímo máyáantemba miráumai asiramái maiyó siráin-kwasai.

¹ kesááninkoo Ísu Káráísiti úwoi kwéawa'naa-ivo asiramái maiyó.

² sáwíva-kwaasi túranka'a simátimewanda-aimba isé kawer-imáyáágwárá-kwáási asiramáímo máyáawai kawé'ó umáímo simátimenaawai simátímínasa miwígwárá'á tátokesa simátíméro.

³ i-kwáásímó umbai-yántáá'ó tímémbo asiramáímo máyáantemba Ísu Káráísitina kwaási-'i'a óndarakemba embá umbai-yántáá'á ámébanivo asiramái maiyó.

⁴ i-kwáási miwítí anóndako aamoí ínkwáe sésa kwenáái kwégwaresa íma ó'on-o'on-tantaatavesa imáyáa kwéesa anóndakona mayáiyávésa imáyáa kwéowe.

⁵ isaaisésamo kwégontemba moóráwaimo kwená anóndakon-aaimo isénamo isaaisénamo iyénamo éna meeyámbá mayáníye.

⁶ kígauva'o asiramáímo kárákwiyowaimo ombá toómbó akarái-kánáámó tisasá aiva'á áká'mai kwénaawe. mináímbá imáyáa é Ísu Káráísitiye asiramái maiyó.

⁷ simámunda-aimba imáyáa inaná Ísóigo imáyáa amína mináínkóná ááimba isáníyone.

⁸ Ísu Káráísiti Tévíti aísavutantambo uráiwai puwéna usásinkaiwaintavai imáyáa uwo. mináímbá áséi-kwasai simátímakaunda-aimban-iyeye.

⁹ mináséi-kwásái simátimewandarakemba ándáva'a másinkesa sáwí'o uráiwaimbo aiyayaanka'o asááúmaesamo máánkaraantemba kembá síyayaanka'a asááúmaesa sí'a iní'a umái ándáva'a másínkaraavo kemá úwoi ménaumpo Áánútun-aaiigo kóyáwé ínasa ísáaro.

10 mindáyave'a Áánútumo kwéitamaraín-kwaasiyave'a imáyáa é'a pó'a umbai-yántáátávé'a íma imáyáa é'a máyaumne. Ísu Káráísiti miwítí sáwí-imayaavinkemba tí'maena kawepá'á métinkainasa ságayan-ayampa'a maí'maí'a ónááontave'a umbai-yántáátávé'a íma imáyáa é'a asiramái máyaumne.

11 maanáimbá áraír-aimban-iyé.

Ísu Káráísitiye tarúmaiya máyaundaya póta puwétaamo éta kweséya ménaundayaaniye.

12 umbai-yántáá'ó ímo imáyáamo éta asiramáimo métaamo éta kwaásira'o kárákwiyintemba kesáágwárá'á miráyá ónaumne. sínaaembo umámenanayaamo éna kentáágwárá'á mirá íniye.

13 kwenááiyavetaamo árairemo sirétaamo ivátúwáananayaamo éna kwemó sintembó mirámó kwéena íma kanaán-umai tuwéna ó'on-aimba síníye. mináimbá áraír-aimban-iyé.

Áánútuna mayái arupí umái maénana aamoí umánkaino siráin-kwasai.

14 Tímótiyo Áánútu aúranka'a maanáimbá simái ságamatime asiramái simátíma'mae iyé sé maanáimbá imáyáa oro. úwoi-aintave'a sáwívar-aimba kwése'a áwáá'a kwésevo mináimbá ivátuwaaro. mináimbó isáíyananamo éna mináínkó íma kawe'á umátinkaina'a sáwí'a ónááovo súnda-aimba simátíma'mae iyuwó.

15 maarán-kwáásí-í'a ónáe se mirán-uwo. áraír-aimbo arupí umái simátímíndawaima éma Áánútuna mayái-kwáásí éma ená mayáiyávái íma aigaeyávái ínáyondawai éma mirámó émo e Áánútu aúranka'o ménda simáména séna kawe'á umái máyaane síníye.

16 úwoi-aimba Áánútun-arááimo ímo kwaráan-kwaasi kwésen-aimba ánaaemba umátimiyo. mirán-áimbó kwésen-kwaasi Áánútuntavesa imáyáa íma kwéesa sáwísawaa úmae kwéiyowe.

17 sóyavitausambo énamo amápa-kuva'o intembá miwí tááigo kóyáwé imbá pósa sáwí'a ónááowe. miwívínkémbá kae-kwáásí túwí'a moórawai áwí'a Áíméniyasi isaná moórawai áwí'a Váírítasae

18 minkáé'nárai áraír-aimba ivátuwesarai sésarai puwúndavinkenta á'a usásinkaunda póta naaémba ó'a íma usásinanaumne séyasa isésa évakarawai Ísu Káráísitin-aaiyavesa kaer-ímáyáá kwéowe.

19 ávombo asiramáimo aimaráantemba Áánútu ávonkaan-tantaa'a asiramái aimaréna minká'á aúvái agaimaréna

séna Ísóigo kwená kwaási á'a tuwánaraiye séna moórá-aimba agaimaréna séna Ísóigona kwaási únemo sewái sáwí'o kwéomba tínaaemba umáméro agaimaréna siráiyé.

²⁰ moórá-aimba simáménda isaaó. anón-daumpa'a évaka-taave'a marésa évaka'a ságyan-ontandei úmakaan-taave'a marésa évaka'a taainéi úmakaan-taave'a marésa évaka'a karí'-máranéi úmakaan-taave'a marésa anón-kanaawe su'mai óntan-taavepinkemba nésa úwoi-kanaa taai-taavépinkémbá kwénaawe.

²¹ simátímakaunda-sawi-mayaigombo tínaaembo umámesamo kawé'ó umáímo máyáawai kawé-táávékáámbá umái mésa Áánútuntavesa imáyáa kwéesa Áánútumo kawé'-má'yái timínintavesa to'mayaa umái máyáawe.

²² ívé-kwaasimo sáwí-yantaatavesamo tirááyavesamo ombá ánaaemba umáme arupí umái méniyonda-imayaa e Áánútun-aaiyavai áraire símae iyí-ímáyáa kwétime paru umái mé tirumpimbó kaweré su'mai imáyáamo ésamo Ísóigompa'o kwéaisaa-esamo súwa'naa ínkwáe sésamo ontembá mirán-uwo.

²³ úwoi-aintavesamo sáwívar-aimbo kwésemba mináinkákémbá áwáá'o kwésemba ísaraampo ánaaemba umámiyo.

²⁴ Ísóigona mayái-kwáási íma aaisambá sésa paru umátinkesa kanaán-umai agaráátinkesa áwáá'o sembá tasí umátinkesa

²⁵ kwempa'á mésa miwímó kentááimo arááísén-kwaasiti imáyáa kawé'á umátinkesa mirámó íyanamo éna Áánútu imáyáa timínasawa Áánútunopa'a tésawa árair-aintavesa áraire sénááo. íya sénááo. mindáyavesa Ísóigona mayái-kwáási amu'marésa ménaaowe.

²⁶ Sáátáánigo kesí imáyáa ígwáe séna miwí tátokaiye. árair-aintavesamo árairemo sésamo ésa kawer-ímáyáa ésa Sáátáánigomo tátotuwenamo máyáimpinkemba tuvíyuwesa Áánútunopa'a ténááowe.

3

naaén-kanaaona kwaasái.

¹ Tímótiyo naaén-kanaamo tíanamo umbai-yántáá'ó paárinintavai imáyáa uwo.

² minkánaávímbá kwaási maará ónááomba kesáváiyé su'mai aamoí kwéesa óntantavesa aamoí kwéesa kesávésa kawé-kwáási úne kwésesa kentúma maé iyésa évakarawai simái sáwí'a umátinkesa tinóvowi táái kwéaraaisesa túwa'naa owáiyávésa íma súwi kwésesa Áánútuntavesa íma imáyáa kwéesa

³ miwítí kwaási íma imáyáa timésa tói'o matuwé máyáamba íma paru ésa kampar-áimbá simátinkesa miwí túra'a íma kárákwiyesa ááite kwétiyesa kawe-tántáátávésa tíyántavesa kwéumatinkesa

⁴ namuro-kwáásiyávésa miwítí kwaási kwéagaraatinkesa sáwí'a umátínkáaro kwésesa sáwí-amba ááéma kwégwaresa miwí kentúma mósá marésa sáwí-yantaatavesa tirááiyavesa kwéesa aamoí ésa Áánútuntavesa íma aamoí ésa

⁵ kwaási túranka'a mono-kwáásí úne kampa'á kwésesa Áánútuna asirayámbá tínaaemba kwéumamevo mirámó kwéon-kwaasi ánaaemba umátimiyo.

⁶ miwívínkémbá évakarawai ó'on-o'on-daumpa'a iyésa ímo kawer-ímáyáámó on-ínintávésa kampar-áimbá sewasá isésa miwí tááiyavesa áraire kwésewe. minínímbá sáwí'a owaná anóni'a isasá mirá-sáwí-yántáá'á tirááiyavesa kwéowana misáwí-yántáákó miníníntómbá tátokaiye.

⁷ miníníntómbá amáparawai táái isésa íma kanaán-umai taaímbai isésa árair-aimba tátokaawe. mindáyavesa mirán-kámpá'-mónó-kwáásí tááiyavesa áraire kwésewe.

⁸ naaóvá'á Mósesima máyonka'a kae'nárai túwí'a moórawai áwí'a Yánisi úwana moórawai áwí'a Yámbárisiyemo Mósesin-aaimo arááírayantemba minkámpá'-mónó-kwáásí miráumai árair-aimba araisésa imáyáa sáwí'a ésa tóikakemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésevo

⁹ sáwíyan-kanaawe su'mai mirá ónááowe. miwí kampar-áimbá kwésesa máyáamba tuwánésa sésa kampa'-mónó-kwáásímán-owe sésa miwí táái íma kwaránááowe. naaóvá'á Yánisiye Yámbárisiyemo sirááíyan-kampar-aintavesa mirá siráawe.

árrair-ainkomba táto'mai maiyó siráin-kwasai.

¹⁰ miwí mirá kwéovo emá íma mirá uráampo naaó'-nao-kwaasi simátimunda-aimba isé kemó máyaundawaina ááimba suwáné kemó kwénaaundawaina ááimba suwáné uréma po mináímbá kwégwaraane. Áánútuwe aráápamai maé'a paru umái mé'a imáyáa timé'a umbai-yántáápímbó asiramáímo máyaunda-aimba ísaraane.

¹¹ Ántioku-naopare Áíkóniyaa-naopare Árisitaa-naopare máyaawandara'a umbai-yántáá'á simésa sí'o úní'a umásínkówa'a íma imáyáa é'a asiramáímo máyaawanda suwánaraane. kempímbá anón-umbai-yantaa'a kwáyombanivo Ísóigo mimpínkémbá síkaiye.

¹² íma kené su'mai sáwí'a umásínkésa maarán-kwáásígwárá'á sáwí'a umátinkanaaowe. Ísu Kárásitiye

tarúmai mé'a kwentávé'a imáyáa é'a mé'a mirá ónáe sewái umbai-yántáári'a umátinkanaaowe.

13 sáwí-kwaasi kampar-áimbá kwésesa ó'owiti imáyáa koyavisewái sáwí'a úmae iyésa évakarawai kampa'á simátiyuwewasa miwí kampa'á mésimatiyuwanaaowe.

14 emá íma mirá indá simátímakaunda-aintavai áraire asiramái sé mináimbá asiramái tátoraao. mináráir-áimbá simátímakaundawaiya kawé'á umái suwánaraanda po mináimbá asiramái tátoraao.

15 emá iyámpói máyóndara'a Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinken-aimba simátíma'mae iyúmba ísaraanda ívékwara'a kwéisaane. Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinken-aimba kwéawanaawai kawer-ímáyáá ésa Ísu Káráísitin-aaíyavesa áraire kwésewana Áánútu sáwí-imayaavinkemba kwéiyatinkaiye.

16 Áánútu imáyáa timúwasa Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba amápar-aimba agaimakáamba pósa mináúvái-kwándááivínkén-áíndéi Áánútuna aamba agaráátinkesa sáwí'o uráantavesa asiramái sésa sáwí-imayaa arupí kwéumatinkesa kaweré su'mai umái ménaaon-amba kwéagaraatinkaawe.

17 Áánútuna mayái-kwáásímó Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinken-aimbo ísámaimo kawé'ó íyanamo éna mináínkó kawé'-má'yái-kwáásí-í'a umátinkainasa Áánútumo kawé'-má'yáímó timíním-bayai asiramái kawé'á umái mayánááowe.

4

1 Tímótiyo Áánútu aúrankare Ísu Káráísiti pukáan-kwaasiye túvamai úwoi máyáan-kwaasiye miwítí ááimba tísaa íníwai aúrankare asiramái simáme'a sé'a Ísu Káráísiti marapá'á kumínín-imayaa é'a kwená kwaásira'a kawáá ínín-imayaa é'a asiramái simáme'a sé'a

2 amápa-kanaa Áánútun-aaí asiramái simátíme kawé-kánáámó inda simátíme sáwí-kanaaamo inda úwoi mindágwara'a simátíme kwempakémbá kwésimatiminana mináínkó tirumbá kwantáínasa isáiyama miwítí imáyáa arupí umái asiramátinke simátíma'mae iyé íma ivátuwaaao.

3 naaémba moóra-kanaa tínsa árair-aimba íma ísámae iyónááontavai ívé'a árair-aimba simátíma'mae iyuwó. naaémba moóra-kanaa tínsa sáwí-yantaatavesa tirááiyavesa kwéesa aamoí ónááon-aimba simátímenaaon-kwaasiyavesa tivakáá ésa miwí tááíye su'mai isésa

4 árair-aimba tínaaemba umámesa manír-áimbá isánááombanivo

⁵ emá asiramái ménana umbai-yántáá'ó enópa'o tínimba asiramái méma Áánútun-ai simátíma'mae iyé kwená mayái kwémae ánásaa.

⁶ Áánútuntavesamo imáyáamo ésamo nombó atiyuwaantemba sáwiyanka'a kembá Póromba sínkamiyana kesí naaeó miráumai kumína'a puwónaumne.

⁷ isaaisésamo kwégontemba kawe'á umái kwégwe'a ayááir'á komé'a Áánútuna árain-aimba tátoke'a simátímakaunda

⁸ Ísóigo kesí meeyámbá tátokaimba póna arupí umáimo máyaunda-anonda simíniye. naaémba Ísóigo arupí umái-meyambo timíniwai siména íma keyáá kembá siména marap'ó kumínintavesamo aamoimó ésamo amu'makáawaigwara'a kwétimena simíniye.

⁹ Tímótiyo sáwiyanka'o kesópa'o tíniyonda-imayaa kwée maiyó.

¹⁰ moórawai áwí'a Tímási marapá-tántáátávéna aamoí éna póna siyuwéna Tésárónaika-naopa'a kówisana moórawai áwí'a Kéréséni Káresiyaa-marava'a kówisana moórawai Táitási Táomésiyaa-marava'a kówisana

¹¹ Árúku kweyáá kesé máyáivo Máakaamba koái'mae kesópa'a tiyó. Máaka tasúwa'naa umai Áánútuna mayái tamayániye.

¹² moórawaiimba Tikikásaamba ai'maráúnana Évésasi-naopa'a kóuraiye.

¹³ ááema Táróasi-naopa'a kesí kwáá'a tuwááwánana Kápasa kárakwiraivo maimaé téma aúvái-kwandaagwara'a aiva-tántáá'á sáwiyau-avaigwara'a maimaé tiyó.

¹⁴ moórawai áwí'a Arekesándaa kwená mayái kópaa-ontandei évaka-tantaa'a kwéiwai anómba sáwí'a umásínkáimba póna Ísóigo anondá sáwí-meyamba amíniye.

¹⁵ Áánútun-ai simátimewanda kwemá simái arááísukaivo kwembá kárakwiyo.

¹⁶ aiva-táwaimo aaimó simásínkáamba mináimbó sénáe'o kwéunda amáparawai íma sááyavo tésa siráváyáawa'a Áánútuntave'a íma anondá sáwí'a umátinkaaó sune.

¹⁷ miwí íma siráváyáawana Ísóigo sirávayena asirayámbá símisa'a Áánútun-ai amápar-aimba simátímakaunda íma Yútaa-kwaasira'a ivo ó'onkaa-kwaasira'a siráunda ísaraawe, áwáávitemo in-iyánkó óipinkembo mayauwénamo kawepá'ó móánkaintemba Ísóigo aavimbá kwémaisinkaampinkemba síkena

¹⁸ sáwí'o kwéumasinkempinkembo éna sí'mai kwíyómpa'a kwemó kwégawaipa'a kawe'á umái mósinkaniye. kwená ságayambo kwaikwai'o ínimba árain-aimban-iyé.

19 Párisikaante Ákwíraante simátime se kawé'á umái máékaiyo siyó. Ónésívorasaante kwená naaúmpa'a máyáan-kwaasiye simátime se kawé'á umái máéro siyó.

20 Érásátasi Kórinti-naopa'a máísana Tóvimasa áí'a kwéuwa'a Máíritasi-naopa'a auwé'a tiráumne.

21 áú'o sií-kánáá íma tiráina imáyáa é kesópa'a tiyó. Yúpúrásawe Púténésiye Áráínásawe Kírótiyawe amápa'a Áánútuna kwaásiye entávésa sésa kawé'á umái maiyó kwésewe.

22 Ísóigo keinárawate ména úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnáa kwésune.

kemá Póromo sún-da-aimba ánásaiye.

Táitási

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moóra-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba avamoraé-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Táitásina imáyáa éna maanáimbá agaimái tuwówana kwenópa'a kuráiyé. Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba ándáva'a ánkárowana ména Táitási Kírítimarava'o Ísóigona kwaásira'o kárákwirontavai imáyáa éna maanáimbá agaimái tuwówana kwenópa'a kuráiyé.

¹ Táitásiyo kemá Póro moóra-aimba sénaumpo isaaó. kemá Áánútuna mayái-kwáásí é'a Ísu Káráisitina aantá-kwaasi-í'a umásinkena si'mákaiwai úne. Áánútumo kwéitamaraín-kwaasi kwesé aráápamái maí'maí'a kwéesa árai'-monoraimba ísámae kwéiyesa Áánútuna aampa'ó kwéiyontavena Ísu Káráísiti mináimbá simátimiyo séna si'mákaiye.

² naaóvá'á Áánútu ímo kampa'ó kwéisiwai árair-aíne su'maí kwéisiwai asiramái séna kwéitamaraunda-kwaasi aúnaí'a umái maí'maí'a ónááowe súwata árair-aimban-íye kwéseta máyáumne.

³ Áánútumo imáyáamo urón-kanáa tíniye kwéuwana Ísu Káráísiti kwenáái simátimuwana Áánútu simásiména séna kesáái simátíma'mae iyuwó séna kentáásí sáwí-imayaavinkentaamo kwéiyasinkaiwaiya mináimbá siráiyé.

⁴ Táitásiyo maanáimbá maanáúváívimbá agaimaráúmpo isaaó. Ísu Káráisitinka'o agevamáímo maúndantemba emá mirán-umai méma árai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Áánútu kentáásivowe Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-imayaavinkentaamo kwéiyasinkaiwaiye úwoi áwa'naa esarai paru umánkaayantave'a námúnaa kwésune.

Táitási Kírítimarava'a koména mayái mairáin-kwasai.

⁵ eséma keiráímá Kírítimarava'a komékai embá auwé'a kenkáísí mayái íma ánásarainka'a embá auwé'a tiráumne. mimbáyái kawé'á ínáyondáyave'a embá auwé'a simáme'a sé'a amápa'-naopa'a Áánútuna kwaásiti anón-kwaasi usásintinkava'a kwíníyone sé'a auwé'a tiráumne.

⁶ usásintinkaan-kwaasi maarán-kwáásímán-owe. miwívímbá íma sáwí-aimba kwáyáiwai ésa kímbora-inimba mapá kuráawai owasá miwítí iyámpói maarán-iyámpóín-owe. Áánútun-aiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyáawai ésa kawer-iyámpóímán-owe kwésen-iyampói ésa tinóvowi táái ísáawain-owe.

7 Áánútuna kwaásira'a kwégarakwiyowai Áánútuna mayáír'á kwégarakwiyomba pósa maarán-kwáásímán-owe. miwívimbá íma sáwí-aimba kwáyáiwai ésa kesáái usáyaaitainkwae íma kwésewai ésa íma ááéma áwáá'a sewái ésa íma uwo'aó'-nómbá námae naaésa uwo'aó'á owái ésa íma aaisan-áimbá sewái ésa óntantavesa íma túran-anda owái ésa

8 namu-kwaasi naambá toómbá timésa owái ésa amápa'a kawé-tántáátávésa aamoí owái ésa kawer-ímáyáá owái ésa arupí umái máyáawai ésa Áánútun-arááímo kwégwaraawai ésa miwí túma kawé'á umái kwégarakwiyowai ésa Áánútuna kwaásira'a kwégarakwiyowai mirán-kwáásímán-owe.

9 Áánútuna áráir-aimba simámakaunda-aimba asiramái táto'maesa iyóro. mirámó ésamo ésa áráir-aimba kanaán-umai simátimesa asiramátinkanaaovo miwí tááiyavesa kampar-áimbán-íye sewái tááigomba usáyaaitanaaowe.

10 sáwíva-kwaasi kawer-áimbá íma kwégwaresa úwoi sáwívar-aimba símae kwénaaesa miwívínkémbá Yútaa-kwaasi sáwívarawai mirá ésa kampa'á simátiyuwesa

11 óntamba mayánáe sésa kampar-áimbá simátimesa évakar-akumba sáwí'a kwéumatinkesa sáwí'a kwéovo mináimbá aambá áúntinkaaó.

12 Kírítí-kwaasivinkemba moóráwai kawer-áimbá kwésiwai séna Kírítí-kwaasi aasiyaasi kampar-áimbá kwésesa aváá-kwámbó óntembá sáwí'a umái kavónái'a umái mésa sáwíva-tomba naí'nai'a kwéowe siráíye.

13 siráin-aimba áráir-aimban-íye. mindáyavai miwítí ímá'yáa asiramái arupí umátínkénasa Áánútun-aai kawé'á umái kwarésa

14 Yútaa-kwaasiti manír-áimbá íma isésa áráir-aimbo arááiraawai táái íma isáiyamba ivátúwáaro. mirá ónááontavai miwítí ímá'yáa arupí umátinkaaó.

15 ímá'yáa kaweré su'mai owái amápa-tantaatavesa ímá'yáa ombá kawer-ímáyááwé su'mai kwéovo ímá'yáamo sáwí'o owái Áánútun-aai arááísén-kwaasi miwítí ímá'yáao sáwí'a isaná tirumpimbá kampar-áimbá kwáyáísasa pósa amápa-tantaatavesamo ímá'yáamo ombá íma moóra kawer-ímáyáá kwéowe.

16 miwí tóikakemba kampa'á sésa Áánútun-aai kwégwaraumne kwésevo sáwíre su'mai kwéesa kawer-áimbá araaísésa íma kanaán-umai kawé'á ombá miráumai máyáawaina ááimba Áánútumba tínaaemba kwéumasuwaawe.

2

áséi-kwasai arupí umái simátíma'mae iyuwó siráin-kwasai.

1 Táitásiyo áséi-kwasaigona ááimba árair-aimbo simámakaunda simátíma'mae iyuwó.

2 anónu'maiyomba simátíme se íma uwo'aó'-nómbá námae naaé'a uwo'aó'á kwée'a arupí umái mé'a kentúra'a kárákwimai kawer-é'a Áánútumpa'a agevamái asiramái mé'a imáyáa timé'a asiramái maíyana íma tívón-káino simátimiyo.

3 áráankantomba simátíme se Áánútuntave'a imáyáa kwée'a mé'a íma kwantánaanta-aimba kwése'a íma uwo'aó'-nómbá námae naaé'a uwo'aó'á kwée'a ívér-inintave'a kawer-ámbá agaráátínkáaro simátimiyo.

4 mirámó íyasamo ésa ívér-inimba minkáwér-ámpá'á kwégwesa tuwai'máare iyámpóíye tirumbá timésa

5 túra'a kárákwimai kawer-ésa kaweré su'mai kwéesa tuwai'máákare iyámpóírare naankaré kawé'á umái kárákwiyesa tuwai'máa táái isánááowe. mirámó íyasamo ésa tuwánésa sésa Áánútun-aaí kawer-áimbán-íye sénááowe.

6 ívé-kwaasiyomba asiramái simátíme se kentúra'a kárákwimai kawé'á oro siyó.

7 amápa-tantaa'a kawé'á inasá awánésa emó óndantemba miwí mirá íya simátíma'maemo íyínda íma óikakene su'mai simátíme arunkakénkwár'á simátimiyo.

8 kawer-áiné su'mai simátímínasa kampar-áimbán-íye sésamo kampar-áimbó avakáá íyanamo éna íma kwáyainasa tigeayávésa ésa íma simái sáwí'a umásinkanaaowe.

9 kárákwiraan-kwaasi évakarawai meéyámbakaawasa miwítí mayái úwoi kwémaesa óntamba íma kwémayaawaiyavai maanáimbá simátimiyo. kárákwiraan-kwaasi táái isé'a aamoí umásinkaigwae sé'a kawé'-máayái kwémae'a miwiyávé'a íma anondá seró.

10 miwítí náaindaampinkemba íma umóyámbá é'a kaweré su'maimo íyamba tuwánanaaowe se mirán-áimbá simátimiyo. mirámó íyanamo éna Áánútun-aaí kentáási sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkain-aaigo anómba íniye.

11 Áánútu úwoi súwa'naa ena Ísu Káráisitimba ai'marówana ó'on-o'on-kwaasi miwítí sáwí-imayaavinkemba iyátinkanintavena marapá'á kunkáimba póna

12 Áánútu úwoi súwa'naa ena kawer-ámpá'á kónaunda-anta agaráásínkaraiye. minánkómá maarán-áimbán-íye. Áánútuntavesa íma imáyáa kwéowai sáwí'o kwéomba sínaaemba umátimeta marapá-tántáátávéta sirááyaveta úndaya sínaaemba umámeta marapátáámó máyaundara'a kesúrata kárákwiyeta arupí umái méta Áánútuntaveta imáyáa éta méta

13 amu'maréta Áánútu asirayáncwáráwáiyé Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaiwaiye ságayankogwara'a paároyaaoiyantaveta timu'maréta méta paároyaaoiyan-kanaa sirunkóyá kawetá íniye.

14 Ísu kentáásí sáwí-imayaaoomo tátokaimpinkemba iyásinkenaya kawekwáásí-í'a umásinkenaya kwená kwaási-í'a kwéumasinkaiwaiya méta kawekwé-máyái mayánae séta máyaundayavenaya mindáyavenawe séna Ísu Káráísiti pukáiyé.

15 Táitásiyo mináimbá simátíme Áánútuna asirayándéi miwítí imáyáa kawekwé'á umátínkénana aai íma kwéisaiyawai mináinkó tirumbá kwantáinasa aai ísáaro. sénda-aimba íma ísávainivo asiramái simátimiyo.

3

Áánútuntavai imáyáa é'a arupí umái máéro simátimiyo siráin-kwasai.

1 Táitásiyo Ísóigona kwaásira'a kárákwiraandawai ómpo maarán-áimbá simátimiyo. marapá'-máýáirá'ó kárákwiraanon-kwaasi tísamaivimba mé'a miwí táái isé'a kawekwé-máyáiyávé'a to'mayaa umái amu'maré'a mé'a

2 íma kampa'á simái sáwí'a umátinke'a íma aaisan-áimbá sé'a paru umái mé'a amáparawai kawer-áíné su'mai kwése'a máéro.

3 ááéma sáwí-imayaagwara-kwaasiya méta aai íma iséta sáwí-ampa'a kwégweta sáwí-yantaataveta sirááiyaveta kwéeta máyaawanana misáwí-yántáákó tátorowata sáwí-imayaayaveta sirááiyaveta kwéeta sáwí'a umái méta ó'owiti náindaantaveta súran-anda kwéeta síyánta kwéumatinkaawanasa kentáá tiyámba kwéumasinkowata méraumne.

4 ánivo Áánútu kentáásí sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaiwaiya séna sirumbá umátinkaunda pó'a túwa'naa ónaunda agaráátinkanaumne sirónka'a Ísu Káráísitimba ai'marówana marapá'á kumúwana

5 Áánútu kawer-ámpátá mésínkaraiye. kesáámó kawekwé'ó ówándayavenaya ímanivo arumbá umásinkenaya kawer-ámpátá mésínkaraiye. nombá pésinkowata aúnaí'a umái máyaawananya Áánútun-amanko aúnaíta umásinkontavena kawer-ámpátá mésínkaraiye.

6 Ísu Káráísiti sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaiwaiyavena Áánútu imáyáa éna kwenamankó kentáávimbá úwoi anómba kwéumasinkainta

7 póna úwoi súwa'naa umásinkenaya séna arupí-kwaasiman-owe. árai'a aúnái'a umái máí'mai'a ónááoni'a umátinkanaumne kwésisata amu'maréta máyaumne.

8 mináimbá árair-aimban-ije. miráumai kárákwiraan-kwaasi táái isésa kawé'-má'yái maésa máéro.

Táitásiyo mináimbá asiramái simátiminiyonda sirááíma kwétaiye. mirámó inasamó ésa Áánútun-aaiyavesa áraire sewái asirayán-ímáyáá ésa kawé'-má'yái mayánááowe. mináimbá kawer-áínkó póna kwaási túwa'naa ínaye.

9 ániyo úwoi-aintavesa sáwívar-aimba kwésesa tíkwa'náwe tináávúwísáiyé túwíkwara'a kwétesa aaisan-áímbó kwésesa Mósesimo sirón-amaantavesa aaisan-áímbá kwésemba mirán-áímbá úwoi-ainkoma póna íma túwa'naa ínivo ánaaemba umátimiyo.

10 évakarawaimo sáwí-aimbo simáímo taaínkaar-umátínkáawaimba kaumbo-káé-tawai asiramái simátímínasamo ímo isáiyamo e ánaaemba umátimiyo.

11 mirán-kwáásí kaé'mai má'yáawai ésa sáwí'o ombá keyáárika'a kwétuwanaawata kesáágwará'á kwétuwanaumne.

12 moóráwai áwí'a Átémásaana'i. moóráwai Tikikásaana'iyó. moóráwaimba ai'máráanana enópa'a kwíndara'a ímá'yáa é Níkópórisi-naopa'a kesópa'a tiyó. áú'o sií-kánáá Níkópórisi-naopa'a máyaana kesópa'a tiyó.

13 moóráwai áwí'a Sínása aaimó isáí-kwáásígóe moóráwai Ápórosiye emá túwa'naa inasarái Áánútuna mayái maimaésarai naaóyááoiye.

14 Áánútuna kwaási sún-da-aimba simátímínasa kawer-ímáyáá ésa mayái kwémaesa umbai-yántáá'ó kwáyainda-kwaasi túwa'naa esa pósa íma úwoi-mayai maésa ménaaowe.

15 amápa'o kesémo má'yáawai entávésa sésa kawé'á umái maiyó kwésewe. kentáásí kwaási Áánútuwe aráápamai má'yáawaima esé má'yáawai kawé'á umái máéro simátimiyo.

Áánútu amáparawai úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

kemá Póro sún-da-aimba ánásaiye.

Vírímóni

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba kaer-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Vírímónina imáyáa éna maanámbá agaimái tuwówana kwenópa'a kuráiyé. ááéma Vírímóni kesí mayái mayáínkwáe séna Ónísímasimba meéyámba'mai máánkarowana mayááena mimbáyáígón-áároi inkaiséna ó'-mapa'a koména Ísun-aaí isáapa'a téna Póro ándáva'o máyopa'a kwéawa'naa-uwana Póro Vírímóni Ónésímasimba tayauwé'mai airáínkwáe sé'a maanáúvámá agaimái amúne séna agaimái tuwówana Vírímóninopa'a kuráiyé.

1-2 Vírímóniyo kemá Póro maanáúvámá kwéagayaumne. kesí kwaási po kesé tágárotare mayái kwémayaandawai isaaó. Ísóigona kwaási ená naaúmpa'a torupamáí kwémaewai isáaro. Ápíyao kentáá símánaakogwara'a isaaó. Ákípaasiyo keséya tágárotare asiramái mayái kwémayaandawai egwárá'á isaaó. Ísu Káráísitin-aaí simátimewandarakemba ándáva'a sínkaraawa'a mé'a maanáúvái agaimái amúne. kenkái síváko Tímóti kesé máyáiyé.

³ kentáásivo Áánútuwe kentáási Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi kwétuwa'naa-esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune.

⁴⁻⁵ Vírímóniyo kentáási Ísóigo Ísuwe aráápamai mé Áánútuna kwaásivimba arumbá kwétime máyaanda-aimba isé'a pó'a Áánútumpa'a námúnaa kwésunda entávé'a imáyáa kwée'a súwi kwésune.

⁶ enté kentési mayáígó moórái'a kwéisata méta Ísóigowe tarúmaiya máyaundayavenaya kwemá kawetá kwéumasinkaisa awánaniyodayave'a námúnaavinkemba Áánútumba kwéaisaa-une.

⁷ Vírímóniyo kesíváko po Ísóigona kwaásivimba arumbá kwétime túwa'naa ónasa aúnaí'a umái máyáan-aimba isé'a aamoí kwémankaunana sirunkó kawé'á kwéisa'a áwa'naa umai námúnaa kwésune.

⁸ Ísu Káráísiti asirayámbá símakaimba pó'a íma inkaisé'a emá moórái'a uwo sé'a kwésundanivo mirán-áímbá íma sénaumpo

⁹ aánoumai kwempakémbá áísaa e'a sé'a sendantembá mirá ínnyone sénaumne. emá arumbá kwésimena'a kemá sirumbá kwéamunda pó'a aánoumai kwempakémbá

simáméndai'a mirá ínnyone kwésune. kemá Póro Ísu Káráísiti kwená mayái símakaimba kwémae'a anónu'mai káúnasa ándáva'a sínkaraawa'a mé'a

¹⁰ moóráwai áwí'a Ónísímasintave'a kwésune. ándáva'a mé'a Ísóigon-aaí simámunana iséna Ísóigompa'a tisa'á sé'a kesí iyámpóiraamba óne sé'a pó'a kwentávé'a kwésune.

¹¹ ááema ená mayái íma kawé'á umái mayómba mayáigón-áároi inkaiséna kóuraimbanivo ívé'a kesí mayái kawé'á umái kwémaena ená mayái kawé'á umái mayányie.

¹² ívé'a ai'maráanana enópa'a kwínama kesááninkaani'a umái airányono.

¹³ Ónísímasimba tátokaanana súwa'naa ínkwaé sé'a únda isa'á úwoi mirán-ímáyáá úne. Ísu Káráísitin-aaí simátimewandarakemba ándáva'a mósínkaawa'a máyaunda enanondá Ónísímasi súwa'naa ínnye óndanivo

¹⁴ némpa'a mémpo íma owé sínnyundayave'a pó'a íma úwoi tátóranaunda póna kesé ména súwa'naa ínnye. íma súwa'naa ónáe sindá súwa'naa ónavainivo ená imáyáavinkemba súwa'naa ínnyone.

¹⁵ Ónísímasi mayáigón-áároi inkaiséna embá auwéna sáwíyanka'a ó'om-bapa'a tamáyáimbanivo enópa'a kwéna aasiyaasí koménye-imayaa kwéune.

¹⁶ Ísóigona kwaásigomo óndantemba kwemá mirá kwéena enávakaamba póna íma ená mayái kwémayaiwaiye su'mainivo enávákoraamba éna enópa'a kwínnye. kemá kwembá sirumbá kwéamundantemba egwará'á arumbá kwembá améma kesívá'an-nye sínnyone.

¹⁷ Ísóigona mayáigó enté kentési mayáigó moórái'a kwéimba po kentávái kesí naaúmpa'a iyuwó kwésendantemba Ónísímasintavai mirá sínnyone.

¹⁸ embó sáwí'o umánkenamo moórá-yantaa'o mairénamo ímo ámakainamo e íma kwenópa'a te kesópa'a tina'á kemá meéyán-ónaumne.

¹⁹ kemá Póro kesiyáándeí kwéagaye'a mimbéyámbá aménaumne kwésune. Ísu Káráísitin-aaí simámewana áaire siráanda maí'mai'a ínnyonda-meyamba kempá'á kwáyáimba pó íma kanaán-umai meéyán-ínnyonda-aimban-nye.

²⁰ kesívákoo Ísóigona kwaási ómpo áísaa úndantemba mirá ina'á Ísóigo aúranka'a aúnái'a umái máéno.

²¹ maanáúvái agayáúnda imáyáa é'a sé'a kesáái isé áísaa úndantemba mirá ínnyone. emó ínnyondawai kemó áísaa úndawaimba usáyaitaniyone.

²² enópa'a ke kónaundayavai kesí maru'á usúkasinkaa. ándávakemba ayúsinkaiya'a ená naaúmpa'a kónaundayavai

Áánútumpa'a námúnaa simásinke moórá-maru'a usúkasinkaa.

²³ moóráwai áwí'a Épávarasi kwemá Ísu Káráisitinaai simátimunkakemba ándáva'a ánkaraawana kesé ména keinárawatavena séna kawé'á umái máéro kwésiye.

²⁴ kesé mayái kwémayaawai túwí'a moóráwai Mááka moóráwai Árísitakasi moóráwai Tímasi moóráwai Árúku miwí sésa kawé'á umái máéro kwésewe.

²⁵ Ísóigo Ísu Káráisiti keinárawate ména úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.

Póro mináimbá simái ánásaumne.

Ípíru

Ísu kwíyómpa'a irówana moóráwai áwí'a íma agaimakáiwai moórá-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba avakaeté-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái Yútaa-kwaasi moórá-kwi'a Ípíru-kwaasi Ísun-aaí isésa kwená aampa'ó kwéguntavai tuwíráái sésa sáwí'a umátínkówasa minámbá ivátuwesa ááéraam-bonor-amba ókwara'a kwaráavo séna maarán-áimbá agaimái mátímakaiye.

Ísu Áánútu ááninkoma Mósesimba usáyaaitaraiye. Ísu aiva'mónó-káwáánákómá mono'-má'yái-kwáásí usáyaaitaraiye. pói tuvú'mái Áánútumba ámakamba aiva'-mónór-ámbá isaná Ísu marapá'á kumbéna kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwáníntavai puwéna kwenáuma Áánútumba ámakaimba póna kentáásí monor-ámbá kwikáimba pó'a Ísumba íma auwé'a asiramái máéro séna agaimái mátímakaiye.

Áánútu ááninko áwíkoma kwíyómpaken-kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitarain-kwasai.

¹ naaóvá'á moórá-mora-tawai Áánútu kwenáái simátímakowaiyavena súwasa miwí Áánútu siráin-aimba mirám-biran-aimba kentáá síkwá'náyomba simátíma'mae tiráimba isaná

² ívé'a naaén-kanaavimba Áánútu ááninko Áánútun-aaí simásímakaintaawe. naaóvá'á kwíyómba maramá íma kwáyonka'a Áánútu súwana ááninko kwíyómba maramá tarórumakena naaémba amápa-tantaaka'a kárákwiyiniye.

³ Áánútuna ságayanko ááninkompinkemba sáma kaisaná Áánútumo máyáintemba miráumai ména miráumaimo máyáiwai kentáá kwéagaraasinkaisana kwená asirayán-áínkóntávéna kwíyómba maramá kwaikwai'a kwéiye. kwemá pukáintavena kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwéna pukáimpinkemba usásinena kwíyómpa'a iyéna Áánútu asirayámbó usáyaaitaraiwai ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á ména

⁴ póna kwenáwí'a Áánútu ááninko áwíko póna Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitaraiye.

⁵ Áánútu kwená kwíyómpaken-kwayo'narawatavena íma siráivo ááninkontavena séna emá kesáánimba óna'a kesí mayáír'á ánkaraumne

Áánútu séna moórá-ainkwara'a séna
 kemá avowámá úmae iyónana kwemá
 kesááninko mirá úmae iyíniye
 séna kwíyómpaken-kwayo'narawatavena íma siráivo
 ááninkontavena séna

⁶ Áánútu kwenááninko usáyaaitaraiwaimba ai'marówana
 kunkáinka'a séna

Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a
 kwená imáyáa mósá maránááowe
 kwenááninkontavena siráimbanivo

⁷ kwená kwíyómpaken-kwayo'narawatavena súwana
 Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna
 kemá súnasa kesí kwíyómpaken-kwayo'narawa'a
 úndáraamba to'maésa kwénaaowe. kemá súnasa
 kesí kwayó'narawa'a tawáombo intenkaám-báyái
 kwémayaawe

siráivo

⁸ Áánútu kwenááninkontavena séna
 Áánútuwo kwaásira'o kárákwimaemo iyínda íma ánásaniye.
 kárákwiyonda arupí umái kwégarakwiyone.

⁹ kawé-tántáátávái aamoí é sáwí-yantaatavai áyámba
 kwéone. mindáyavena Áánútu ená Ísóigo embá
 usásinankaraisa amáparawai usáyaaitaraanana enarumbá
 kawé'á umánkaraiye

séna

¹⁰ ááninkontavena moórá-aimba séna
 Ísóigoo ááinka'a maramá taróre enayáándeí kwíyómba
 taróruanda

¹¹ mintántáá'á ánásaina emá maí'mai'a ínáyone.
 unáánkwátóimo atúmó kénamo ánásaintemba kwíyómba
 maramá miráumai ánásaniye.

¹² kwátóimo tavúmáráantemba kwíyómba maramá mirá
 ínáyone. unáánkwátóimo aúnámo ontembá kwíyómba
 maramá mirá éma ívé'o máyáanten-umai maí'mai'a éma íma
 puwínáyone
 siráiyé.

¹³ Áánútu maanáímbá íma kwíyómpaken-
 kwayo'narawatavena siráivo ááninkontavena séna
 kesiyáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á uména'a ená
 namuro-kwáásí tínkamona emá usáyaaitaniyone
 siráiyé.

¹⁴ mináímbá siráivo Áánútuna kwíyómpaken-
 kwayo'narawa'a nórandarawara'o. miwí íma túma
 kwáyáiwai timané su'mai kwáyáiwai ésa Áánútumo sintembá
 mirá kwéowana Áánútu simátimena séna kawer-ámpá'á
 métinkaunda-kwaasi kuntúwa'naa oro séna kwéti'maraiye.

mindáyavena Áánútu ááninko áwíko kwíyómpaken-
kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitaraiye.

2

*Ísuma sáwí'o umáímo máyaundavinkemba kawer-ámpá'á
mésínkáíwaina kwaasái.*

¹ Áánútu ááninko kwíyómpaken-kwayo'narawa'a
usáyaaitaraintaveta árar-aimbo ísaraunda-aimba asiramái
tátoreta mináímbá ivátuwaunavaiyaanivo imáyáaya úmae
iyónaumne.

² Áánútuna áamáamba kwíyómpaken-kwayo'narawa'a
siráan-amaamba árar-aimba póna káráraawaiye ímo
ísaraawaiye sáwí-meyamba arupí umái tímakaiye.

³ ánivo Áánútu séna sáwí-imayaavinkemba kawer-ámpá'á
métinkanae séna anóm-bayaiyavena ááninko kentáásí
Ísóigomba ai'marówana marapá'á kunkáíye. minánón-
áímbó ísámaimo ivátuwetaamo éta árai'a sáwí-meyamba
kentáásópa'a tínimba íma aseránaundayaawe. aiva'á
Ísóigo minánón-áímbá simátimuwasa ísaraan-kwaasi
simásímúwana

⁴ mináímbá árar-aimban-iyé sénaundayavenaya póna
Áánútu asirayámbá tímúwasa ó'on-o'om-bayai ímo
awánaraunda-mayai sáá'a kwégom-bayai máyówana Áánútu
kwená imáyáavinkemba kwenamankó túwa'naa úwasa
mirám-báyái mairáawe.

⁵ ménaaon-kwaasiyave'a kwésune. íma kwíyómpaken-
kwayo'narawa'an-ivo kwenááninkomba usásinankaraimba
póna kwemá kwaásira'a kwégarakwiyiye.

⁶ mináíntávéná moóráwai Áánútun-aaí aúvái-
kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútuwo kwaási úwoisan-tantaa'a owá nóra se miwíyávái
imáyáa éwa kwaási sáwíyan-tantaa'an-ovo nóra se
miwírá'á kwégarakwiyono.

⁷ kwíyómpaken-kwayo'narawa tínaaempa'a kwaási
mótinkaanasa sáwíyanka'a mivá'á máyáambanivo ívé'a
anómba umátinkaanana túwíko anómba isá

⁸ usásintínkaraanasa amápa-tantaaka'a kwégarakwiyowe
agaimaréna séna Áánútuwo usásintínkaraanasa amápa-
tantaaka'a kwégarakwiyowe siráimba íma moórá-
yantaa'a aváántuwesa amápa-tantaaka'a kanaán-umai
kwégarakwiyonta ívéta íya kwétuwanaumne.

⁹ ánivo Ísuna ááinta awánaraumne. Áánútu
sáwíyanka'a kwíyómpaken-kwayo'narawa tínaaempa'a
Ísumba móankarena ai'marówana marapá'á kumbéna

amáparawaiyavena imáyáa úwasa áí'a úni'a umánkówana puwúwana mindáyavena Áánútu anón-kwi'a tamánkena áwí'a anómba umánkaraiye. Áánútu úwoi túwa'naa ónáo séna Ísumba ai'marówana marapá'á kumbéna amáparawaiyavena imáyáa éna pukáiyé.

¹⁰ Ísumba áí'a úni'a umánkóntave'a imáyáa é'a sé'a Áánútu amápa-tantaakona ááimba póna amápa-tantaa'a tarórena séna ságayan-ayampa'a sáwívarawai maígwáe séna sáwí-imayaavinkemba iyátinkena ságayan-ayampa'a métinkaniwaiyavena Áánútu kanaán-iyé súwasa Ísumba áí'a úni'a umánkómbe mindáyavena kasenkuí'a uráiyé. Áánútu mirámó uráimba kawé'á uráiyé kwésune.

¹¹ Ísu kwaásiya Áánútundei-i'a kwéumasinkaiwaiyaawe Áánútundei-i'a kwéumasinkaiwaiye Áánútu mimbórá tivowámá intávéna Ísu séna kesúnava'maa'an-owe siráin-aimba íma sáwí-imayaa éna kawer-ímáyáá kwéiyé.

¹² mindáyavena moóráwai Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútuwo enáái kesúnava'maa'a simátime'a torupamá ménka'a monor-ímó sendavímbá enáwí'a mósá maránaumne

séna

¹³ moóráva'a agaimaréna séna

kegwará'á Áánútumpa'a agevamái máyaumne séna moóráva'a agaimaréna séna

Áánútumo símakain-iyampoi kesé máyáawe agaimaréna siráiyé.

¹⁴ Áánútumo símakain-iyampoiyavenamo siráimba marará-kwáásímó onten-áúwawaagwara'a Ísu ména séna Sáátáánigo kwaásimo puwónáon-asirayambo tokáimba ánásasuwanaumne.

¹⁵ aasiyaasí puwónaumne-imayaamo kwéesamo táátavesamo kwéowanamo tátokain-imayaa iyátinkanuumne séna puwéna usásinena Sáátáánigomba usáyaaitaraiye.

¹⁶ árai'a íma kwíyómpaken-kwayo'narawatavainivo Áávaramumo Áánútun-aaiyavenamo áraire siráintemba kesáámó mirámó kwéundawaiyavena súwa'naa índayavenaya miráumai pukáiyé.

¹⁷ kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó éna kentááyávéna imáyáa éna Áánútumpa'a aai simái kawé'á éna aruntá umásinkenaya kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwénaya mirá ínintavena marapá'á kuména kwaási áúwawaagwara'a ména kwenáúnava'maate kesáámó úndantenta miráumai ména

súwa'naa ínín-amba mimbórá-ámbá kwáyáintavena mirá uráiyé.

¹⁸ ááémo marapá'ó máyonka'a sáwí-aimbo sínda ísare'a áí'a índai'a umánkanae sésa áísaa úmaesa kwéiyesa áí'a úni'a umánkaraamba íma sáwí-ampa'a kuráimba pósa kentááyávésa sáwí-aimbo síyamba isánáe sésamo ombá kanaán-umai kwésuwa'naa-intaaniye.

3

Ísu áwíkoma Mósesi áwíkomba usáyaaitarain-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. súnda-aintave'a Ísumpa'a imáyáa úmae iyóro. Áánútu keinárawa'a kwendéi-í'a umátínkarain-kwaasiyavena séna kwíyómpa'a kesé ménaaowe súmba ísaraavo Ísuntave'a imáyáa úmae iyóro. Áánútu kwembá ai'marówana marapá'á kumbéna árair-aintavetaamo árairemo súnda-ainkata kárákwiraiwai éna aiva'mónó-káwáánákó isa'á kwentávé'a imáyáa úmae'a iyóro. aiva'mónó-káwáánákóná mayái

² mimbáyái mayáíndayavena Áánútu Ísumba usásinankowana íma ivátuwena mimbáyái kawé'á umái kwémayaiye. naaóvá'ó Mósesimo Áánútuna kwaásivimbo mayáímó ímo tuwénamo kawé'ó umáímo mairáintemba Ísu mirá uráiyé.

³ naambá kawé'-námbán-iye siráavo mindámbó uráin-kwaasigo áwí'ó mósá kwémaraantemba Mósesi kawé'-máiyáikwáásímán-ivo Ísu áwí'a mósá maráúndaya kwéusayaaitaiye.

⁴ amápa'-nambo kwaásimo kwéomba mindágwara kwaásigwara amápa-tantaakwara'a Áánútu úmakaiye.

⁵ Mósesi Áánútuna mayái-kwáásígó éna Áánútuna kwaásivimba mimbáyái íma tuwéna kawé'á umái kwémaena Áánútumo sínda-yantaa'o paárinimba simátímakaiye.

⁶ Mósesi mirá uráimbanivo Ísu Káráísiti íma mayáikwáásígómán-ivo Áánútu ááninko úramba póna Áánútuna kwaásira'a kárákwiyimba íma ivátuwaimba kawé'á umái kwémayaiye. Áánútun-aaiyavetaamo áraire sétaamo aamoímó étaamo asiramáímo amu'marétaamo métaamo éta Áánútuna kwaási-ita ónaumne.

Áánútuna kwaási kwenópa'a koagándaan-kwasai.

⁷ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-amanko kentáá síkwá'náyontavena siráin-aimba imáyáa oró. maará séna ívé'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro.

8 naaóvá'ó Áánútun-aaimo arááisúmbó tiruntémo makáantemba kemá mirá ováínivo kwenáái ísáaro. kavóná-marava'a mésa kentíkwá'náma mirá kwéesa Áánútumba kwembásínkáánkái ésa sáwí-mayai maésa kwenáái arááíraawe.

9 ayáátááka'a 40 ima kentíkwá'náma túwa'naa uráunda-mayai awánaraambanivo kesáái araisésa kembásínkáánkái ésa sáwí'a umásínkáantave'a

10 áwáá'a tiyé'a sé'a miwítí imáyáa sáwí'a úmae iyésa agaráátinkaunda-amba íma kwáráawe sé'a

11 áwáá'o tiyúnda asiramái sé'a kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe siráumne Áánútun-amanko siráíye.

12 kesí kwaásiyono. Áánútun-amanko mináímbá siráintavai kárákwimai kawe'á oró. keinárawapinkemba évakarawai sáwí-imayaa kwéesa Áánútun-aaiyavesa íma áraire sésa Áánútu asirayáankwáráwáímbá tínaaemba umámévainivo kárákwimai kawe'á oró.

13 keinárawapinkemba évakarawai sáwí-imayaa íyana minímáyááo kampa'á simátiyuwainasa Áánútuntavesa íma imáyáa ésa tirunté máráavainivo moórá-morawai kentí imáyáa asiramátínkáaro. kentí kanaamó kwáyáinka'a mirán-oró.

14 aiva'á Áánútumpata imáyáaya ówándara'a kentáási imáyáao asirayámbá póta miráumaimo maí'mai'o étaamo éta Ísu Káráísitiye tarúmai méta marapá'á máyaunda-kanaaya ánásaindara'a asiramái ménaundayaaniye.

15 Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

ivé'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro. naaóvá'ó Áánútun-aaimo arááisúmbó tiruntémó makáantemba kemá mirá ováínivo kwenáái ísáaro.

agaimaréna siráíye.

16 sún-da-kwaasi nááwiya Áánútun-aai kwéisesawa arááíraana'iyó. kentáá síkwá'náma Ísípi-maravakemba Mósesi ayútiyuwena tí'maena tiráiwai miwí Áánútun-aai kwéisesa arááíraawe.

17 nááwiya ayáátááka'a 40 ira'a Áánútu áwáá'a tíkaiyo. kavóná-marava'o mésamo sáwí'o kwéesamo pukáawai miwíyávéna áwáá'a tíkaiye.

18 nááwiyavenawa asiramái séna kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe siráíyo. kwenááimo ímo ísáimaimo kawe'ó uráawaiyavena siráíye.

19 kwenááiyavesa íma áraire sésa kwenká'á íma agevamái máyomba pósa íma kanaán-umai kwenópa'a kwésa kwesé koagándaraan-ainta ísaraumne.

4

1 kentááyávéna Áánútu séna kesópa'a taagándanaaowe simái tarúmakain-aimba kwáyáimba pó'a keinárawapinkemba évakarawai sé'a kwenópa'a kwé'a kwesé koagándanaumne-kanaa matuké'a arávasuwaiyavainivo kárákwimai kawé'á oró.

2 Áánútuna kawer-áimbó ísaraundantemba ááéma kentáá síkwá'náma ísaraambanivo úwoi tááre su'mai ísésa íma áraire sésa tirumpimbá tátorowana póna mináínkó íma túwa'naa uráíye. mindáyave'a keinárawapinkemba évakarawai sé'a Áánútunopa'a kwé'a kwesé koagándanaumne-kanaa matuké'a arávasuwaiyavainivo kárákwimai kawé'á oró.

3 naaóvá'á Áánútu kwíyóne marawé tarórumai ánásena agándarain-kanaa kwáyáimbanivo kwenááiyavesa íma áraire sésa kwenká'á agevamái méraawaiyavena séna áwáá'o tiyúnda asiramái sé'a kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe siráimbanivo kwenááiyaveta áraire séta kwenká'á agevamái máyaundawaiya kwenópa'a kwéta kwesé koagándanaundayaaniye.

4 Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba kwesé koagándanaundayavenaya agaimaréna séna Áánútu ava'moraé-kanaa mayái maimái ánásasuwena avakaeté-kanaa agándaraiye agaimaréna siráimba póna agándai-kanaa kwáyáimbanivo

5 Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe siráimba póna

6 agándai-kanaa to'mayaa úmakaimba pósa évaka-kwaasi kwenópa'a kwésa kwesé koagándanaaowe. aiva'á Áánútun-aaí ísaraawai íma áraire siráimba pósa kwenópa'a íma kwésa kwesé agándaraawe.

7 sáwívar-ima maisuwéna Áánútu moórá-kanaama maréna séna minkánáá tíniye séna Tévítimba simámuwana Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna ívé'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro. tirumbó makáanteni'a íma é'a kwenáái ísáaro agaimaréna siráin-aimba kaeká'á mináímbá agaimái simátimumpo ísáaro.

8 naaóvá'á moóráwai áwí'a Yósúwa tí'maena kawer-áyámpá'á mátinkomba mináyámpá'ó Áánútumpa'o agándai-ayampa'o kwáyonkakai naaémba Áánútu íma moórá-kanaama maréna séna agándanaaon-kanaa tíniye íma siráisino.

9 Áánútu kwená mayáí ánásasuwena agándai-kanaa makáimba pósa kwená kwaási agándaan-kanaa kwáyáiyé.

10 Áánútumo kwená mayáímó ánásasuwenamo agándaraintemba Áánútunopa'a kwésa kwesé agándaawaima miwígwará'á mayáí ánásasuwesa agándanaaowe.

11 mindáyaveta Áánútunopa'a kwéta kwesé agándanaundayaveta siyáántamba kwimáíya mayáíyá kwémayaundaya miráyá onó. kentáá síkwá'náma uráantemba mirá-sáwí'á únavaiyaanivo kwenáái ísámai kawé'á éta kárákwimai kawer-íyataao.

12 Áánútu máyáiwai isaná kwenááigo mayáí kwémayaiye. évarevar-ayampa'a áwáima táí'matan-tusuwaaineimo póimo kárámaimo túwinkaa'o ontembá Áánútun-aaigo kentáásirumpinken-imayaa sáwí-imayaawe kawer-ímáyááwé taaímbarisata kwéawanaumne. sirááimo tain-tántáaré kwésunanaya Áánútun-aaigo taaímbarisata sáwí-yantaare kawé-tántáaré kwéawanaumne.

13 kwíyómpare marapáre amápa-tantaa'a Áánútu aúranka'a íma kwéauyoraivo kwíyómpare marapáre amápa-tantaa'a avora'á kwáyáísana kwéawanaíye. kwemá mirá iwáí póna kesáá máyaundawaina ááinta sísa ínata simámenaundayaaniye. Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba súnda-aimba mirán-áímbá kwáyáíntaveta kentáá síkwá'námo uráantemba mirá-sáwí'á únavaiyaanivo kwenáái ísámai kawé'á éta kárákwimai kawer-íyataao.

Ísuma aiva'-mónó-káwááná'án-íye kwaasái.

14 Ísu Áánútu ááninko kentáásí anóndako éna aiva'-mónó-káwáánákó póna kwíyómpa'a Áánútuwe uména kentáá súwa'naa enaya kwéaisaa-imba póta kwenááiyaveta áaire siráundayaveta ívéta mináímbá asiramáíya tátoraano.

15 kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó marapá'á máyonka'a amápa-tantaatavesa sáwí-aimbo sínda isánáe sésa áisaa úmaesa kwéiyumbanivo íma sáwí'a uráimba póna kentááyávésamo sáwí-aimbo síyambo isánáe sésamo ombá kentáávímbá íma asirayámbá kwáyáísana kwemá suwánénaya aruntá kwéumasinkaiye.

16 mindáyavena kentáávímbá umbai-yántáá'á kwáyaindara'a íma sáátaveta kwéonanaya Áánútu úwoi kwésuwa'naa-iwainopa'a konanayá aruntá umásinkenaya úwoiya súwa'naa íníye.

5

1 aiva'-mónó-káwáánákóná mayáímá mayánááontavesa Yútaa-kwaasivinkemba moórá-morawai usásintinkaawasa

kwévukowasa ó'omba usásintinkaawasa kwaásiyavesa ísámai Áánútumpa'a áísaa esa kwaásimo sáwí'o kwéontavesa póimo tuvú'mái Áánútumba kwéamesa évaka-tantaakwara'a kwéamewe.

² miwí kwaásima pósa íma asirayáncwáráwái ésa mindáyavesa ímo kawé'ó umáimo isésamo sáwí'o on-kwáásiyávésa kanaán-umai kawé'á umái tirumbá umátinkesa

³ íma kawé'á umái asiramái mésa sáwí'a kwéontavesa amápa-kwaasiti sáwí-mayaiyavesawe su'mai ímanivo miwítí sáwí-mayaiyavesagwara'a imáyáa ésa póima tuvú'mái Áánútumpa'a kwéamewe.

⁴ évakarawai íma imáyáa ésa sésa anóndako pó'a aiva-mónó-káwáánákóná mayái mayánáe-imayaa ésa mirám-báyái kwémayaavo naaóvá'ó Áánútumo moórawai áwí'o Éronimba usásinankowana mirám-báyáimó mairáintemba Áánútu usásintinkaraiwaiye su'mai mimbáyái kwémayaawe.

⁵ miráumai Ísu Káráisiti íma imáyáa éna séna anóndako pó'a aiva-mónó-káwáánákóná mayái mayánáe íma siráivo Áánútu usásinankena aiva-mónó-káwáánákóná mayái aména séna emá kesáánimba óna'a kesí mayáirá'á ánkaraumne séna

⁶ moórá-ainkwara'a súwana agaimaréna séna moórawaiwo áwí'o Méókíséteki anóm-bono-kawaanako uráintemba emá mirám-báyái maimaé iyíníyone Ísu Káráisitintavena siráiyé.

⁷ Ísu Káráisiti marapá'á máyonka'a eésé'á éna ivi'á téna námúnaa séna puwínintavena Áánútumpa'a áísaa ena puwíndamo kanaamó umáimo áwa'naa íníwaintavena súwa'naa uwo séna Áánútuna imáyáa kwakáimba póna áwa'naa uráiyé.

⁸ Ísu árai'a Áánútu ááninko úwana umbai-yántáá'ó kwempímbó túmba íma mindáyavena imáyáa éna Áánútuna imáyáa kwaréna

⁹ kasenkuí'a éna kwenáíiya taagwiyavúndawaiya sáwí-imayaavinkemba kwéiyasinkaisata aúnái'a umáiya maí'maita kwéune. Ísu mintántáákóná ááimba póna

¹⁰ Méókísétekimo mono-káwáánákó uráintemba aiva-mónó-káwáánákóná mayáimá mayánintavena Áánútu Ísumba usásinankaraiye.

Ísuna aampa'á kwaré'mai ivá'á túwáavo siráin-kwasai.

¹¹ simátimunda-aimpimba sáwívar-aimba kwáyáimbanivo íma ísámai kawé'á kwéontavena agaráátinkanaunda-mayaigo umbái kwétaiye.

¹² ááéma Ísu Káráisitin-aii isé'a ayáátáá-kanaa maisukáavo nóra séra íma simátíma'mae kwéiyo. Áánútun-aaivinkemba avorar-áimbá íma ísámai kawé'á é'a moóráwai ókwara'a simásiminkwae sembánivo umarambó náámbo nésamo asirayán-tómbó ímo kwénaantenkaani'a é'a pó'a Áánútun-aii íma kanaán-umai simátímakaawe.

¹³ umarambó náámbo nésamo ímo kawé'ó umáimo aaimó ísántemba miráráán-umai kawé'ó umáimo máiyé sáwí'o umáimo máiyé miwáná ááimba íma ísámai kawé'á kwéowe.

¹⁴ tinón-ésamo asirayán-tómbó naantembá kawer-ímáyáá úmae iyówai amápar-imayaa taaímbai kwéisaawe.

6

¹ mindáyaveta Ísu Káráisitin-aii paákákén-áiné su'mai íma iséta asirayán-áimbá arumpimbá kwáyáin-ainkwarata iséta sáákaevayan-kwaasiraanta iyataao.

Ísu Káráisitin-aii paákákén-áimbá á'a simátímakaunda pó'a íma moórágwara'a simátíma'mae iyónaumne. simátímakaunda-aimba maarán-áimbán-iye. úwoi-mayaiyave'a tínaaemba umáme'a Áánútun-aiiyave'a áraire kwése'a kwenká'á agevamái máyáawe.

² nombó kwévetinkaan-aimba simátíme'a Áánútuna mayái mayáinkwáe sésa usásintinkesa tine'á tiyáámba kwétatoraan-aimba simátíme'a kwaásimo pukémpinkemba usásinanaaon-aimba simátíme'a Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ena timínana mimbéyámbá kwaikwai'a ínín-aimba simátímakaunda mináimbó á'o simátímakaunda-aimba ísaraavo asirayán-áimbá arumpimbá kwáyáin-aimba ísáaro.

³ Áánútumo súwa'naa ínataamo éta iséta sáákaevayan-kwaasiraanta ónaumne.

⁴ Áánútuna aampa'á kwaré'mai ivátukaawai ó'omba ko-tavisíyasa koyauwerésa kawer-ámpá'á ténááombanivo íma ténááowe. miwí Áánútu sáma kamátínkarain-ayamap'a máyówana túwa'naa ena kwenamankó miwísé máyowasa

⁵ miráumai mésa sésa Áánútun-aii kawer-áimbán-iye sésa Áánútuna asirayámbá évaka'a awánaraawe. naaémba Áánútuna asirayámbá amápa'a paárínasa minásíráyámbá évaka'a awánamai

⁶ ivátuwesa íma ó'omba koyauwerésa Áánútumpa'a ténááowe. mirámó kwéon-kwaasi maará kwéowe. Áánútu ááninkombo taaira'ó tuvúwúwanamo pukáintemba miwí mirá

kwéowasa tuwánésa Ísumba simái sáwí'a umánkáawasa mirámó ontávésa íma kanaán-umai koyauwerésa Áánútumpa'a teénááowe.

⁷ mirámó kwéon-kwaasi maararáán-kwáásimán-owe, moórá-mora-tawai aa'á tisaná maramá kawé'á isaná toómbá anómba isasá kwaási kwénaawana Áánútu mirám-bárámá kawé'á kwéumatinkaiye.

⁸ ánivo moórá-ayampa'-marama karaan-tantáaré námáíye kwáyáim-barama úwoi-marama isaná sáwíyanka'a Áánútu iravímbá agaisuwániye. miráumai Áánútuna aampa'á kwaré'mai ivátukaawai íma kanaán-umai koyauwerésa Áánútumpa'a teénááowe. mindáyave'a Ísu Káráisitín-aii paákákén-áimbá íma moórágwara'a simátimenaumne.

⁹ kesí kwaásiyono. mirán-áimbá súndanivo keinárawatave'a sé'a íma sáwí-mararaan-kwaasi é'a kawé-máraráán-kwáási owaná Áánútu kawer-ámpá'á kwémetinkaiye sune.

¹⁰ Áánútuntave'a imáyáa kwéontave'a kwená kwaási kwétuwa'naa-e'a ívékwara'a mirá kwéowana Áánútu arupí umái máyáiwai mimbáyáiyávéna íma kwéawinkaiye.

¹¹ maaráyávéna sirááíma kwétaiye. moórá-morawai Áánútuntave'a imáyáa kwé'e'a karuwaa'á é'a íma ivátuwe'a naaémbo ménaaombo paárinintave'a amu'maré'a mé'a

¹² íma tívón-káína'a íma ivátuwe'a Áánútuwe asiramáímo aráápamaimo mésamo Áánútumo timénaumne siráintavesamo amu'marésamo máyáan-kwaasiraani'a oró. maarán-kwáásírání'o ombá sirááíma kwétaiye.

Áánútu simái tarúmakain-kwasai.

¹³ naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena siráimba simái tarúmakonka'a póna kwembá usáyaaitaraawai íma máyáantavena Áánútu séna amáparawai usáyaaitaraundawai mé'a kesúranka'a sé'a kemó súnda-aimba árai'a ónaumne séna simái tarúmarena

¹⁴ Ááváramuntavena séna árai'a kawé'á umánkaumpo enaísaavutantambo ónááomba sáwíva'a paáronaaowe súwana

¹⁵ Ááváramu áraire séna asiramái ména íma ivátuwena amu'maréna ména Áánútumo simái tarúmakainteni'a uráíye.

¹⁶ Yútaa-kwaasi tiká'ó maráamba maará kwéowe. évakarawai mirá ónaumnemo sembó ombá usáyaaitaraiwai aúranka'a sésa mirá ónaumpo ímo mirámó onanamó éna sáwí-meyamba simíniye kwésewe. mirámó sésumo ombá ó'owi ó'on-aimba íma mimpímbá sembá maará sésa kemó sentení'a kwéowe sénááowe.

17-18 miráumai Áánútu kawe'á umátinkaniwaiyavena imáyáa éna séna mirá ónaumne simái tarúmakaimba póna Áánútu séna kwaási kentávésa sésa siráintemba íma éna ó'oní'a íníye seváimpo'a amáparawai usáyaaitaraundawai é'a kesúranka'a sé'a mirá ónaumpo ímo mirámó onanamó éna sáwí-tantaa'a paáriníye Áánútu simái tarúmakaimba miráumai aanávó kwenauranka'a simái tarúmakaimba póna íma karáníye. mirámó siráintaveta kesáá kwenópata máyaundaya kweukáambá aisínkaraisata minándámpá'á méta asiramái séta siráinteni'a íníye séta asiramái méta kwéamu'maraumne.

19-20 naambó ésamo ávombo aimakáawanamo asiramáimo kwáyáintemba Áánútumo siráinteni'a kawe'á umátinkaniyemo siráin-ainko kentáá asiramásínkáisata Áánútumo kwíyómpa'o máyáiwaintaveta imáyáa éta amu'maréta máyaumne. Ísu kentáásí aiva'á kwíyómpa'a iyéna mono'-nánkómbá Áánútuna aoka'-náúmpá'á ontamó úmakaan-ampaantama tarurúwa'marena iréna kentááyávéna imáyáa éna mirá uráimba póta asiramáiya máyaumne. Méókísétekimo uráintemba kwíyómpa'a Ísu kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó éna mirám-báyái maimaé kwéiyisata asiramáiya máyaundaya pó'a Áánútuntave'a imáyáa kwée'a karuwaa'á é'a íma ivátuwe'a naaémbo ménaaombo paárinintave'a amu'maré'a máero.

7

mono-káwáánákó áwí'a Méókísétekina kwaasái.

¹ minkwáásígó Méókíséteki kwemá Sérími-naopakenkwaasiti kawáánákó éna Áánútu usáyaaitaraiwaina mono-káwáánákó úwana naaóvá'á Ááváramu namuro-kwáásítí anón-kwaasiye áái'a tiyéna usáyaaitaron-ayampakemba túwana Méókíséteki Ááváramumba aampa'á awánéna kawe'á umánkowana

² Ááváramu namuro-kwáásítí óisambo mayómba siyáánkaira'a taaímbakena Méókísétekimba moóra-inkwima ámakaiye. Méókísétekintavesa mináwíkóná ááimba kawekáwáánákómán-iye sésa kwántámai kwésewe. kwemá Sérími-naopakenkwaasiti kawáánákó áwíkona ááimba paru-káwáánákómán-iye sésa kwántámai kwésewe.

³ Méókíséteki aikwá'ná túwíkwara anóvowi túwíkwara'a íma agaimakáamba kwáyáísana kwembó ánkaraín-kanaawe pukáin-kanaawe íma agaimakáamba kwáyáiye. kwenáái mirán-áímbá íma kwáyáintavena Áánútu ááninkoraani'a umái ména mono-káwáánarí'a umái mai'mai'a íníye.

4 maanáimbá imáyáa oró. kentáá síkwá'náma Ááváramu anón-kwaasi úmbanivo kwemá Méókísétekimba namuro-kwáásítí óísampinkemba moórá-inkwima ámakaimba póta mindáyaveta séta Méókísétekima Ááváramumba usáyaaitaraiye kwésune.

5 moóráwai Ááváramu aisaavutantamba uráiwai áwí'a Árívái kwenándáraken-kwaasivinkemba évakarawai mono'-má'yáír'á usásintinkaraiye. Áánútuna áamáampinkemba moórá-amaanko séna Ísareri-kwaasiyono. kentí óísamba kwémayaampinkemba aasiyaasí siyáánkaira'a taaímbarempinkemba moórá-inkwima kentí kwaási Árívái-andaraken-kwaasi tíméro siráiyé.

6 Méókísétekimo Árívái-andaraken-kwaasigomo uráinkakai séta Ááváramu kwembá moórá-inkwima ámakaimba áamáanko siráini'a uráiyé súsinó. ánivo Méókíséteki íma Árívái-andaraken-kwaasigon-ivo Ááváramumo siyáánkai-inkwimo kwimakáimpinkemba moórá-inkwima úwoi maimaéna kawé'á umánkena Áánútumo Ááváramuntavena kawé'á umánkanaumnemo simáímo tarúmakaiwaimba kawé'á umánkaraiye.

7 anón-kwaasigo sáwíyan-kwaasigomba kawé'á umánkáimba mináimbá iséta póta Méókísétekima Ááváramumba usáyaaitaraiye kwésune.

8 Árívái-andaraken-kwaasi siyáánkai-inkwivinkemba moórá-inkwi kwémayaawai kwévuwon-kwaasin-ovo Méókíséteki siyáánkai-inkwivinkemba moórá-inkwima maráiwaintavena Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kwemá aúvamai úwoima má'yáiyé kwésisana póna kwemá Árívái-andaraken-kwaasi usáyaaitaraiye.

9 imáyáa é'a sé'a Ááváramuma Méókísétekimba moórá-inkwi ámakonka'a Áríváigwara'a ámakaintenkaani'a éna kwemá moórá-inkwima kwémayaiwai ámakaintenkaani'a uráiyé.

10 Ááváramu Méókísétekimba awánéna moórá-inkwima ámakonka'a Árívái íma paárurena aikwá'nágo arumpimbá máyonka'a uráintave'a mindáyave'a sé'a Áríváigwara'a Méókísétekimba ámakaintenkaani'a uráiyé kwésune.

11 naaóvá'á Áánútu áamáamba simátímakonka'a Árívái-andaraken-kwaasi mono'-má'yái maésa póí tuvú'mái Áánútumba aménááontavena Áánútuma usásintinkena Éronimba aiva'-mónó-káwááná'á usásinankaraiye. Árívái-andaraken-kwaasiti mayáímó arupí kwéumatinkainkakai Áánútu íma moórágwara'a aiva'-mónó-káwááná'á

usásinankaisino. íma Érónikaan-kwaasin-ivo Méókísétekinkaan-kwaasi usásinankaraiye.

¹² Áánútu séna aúná-aiva'-mono-kawaana'a usásinankanae súmba póna ááéraan-amaamba mono'-má'yái-kwáási Áánútuntavesa ísámai pói tuvú'mái kwéamen-amaamba ivátuwena aúná-amaamba simásimuwata ísaraumne.

¹³⁻¹⁴ mináimbá Ísóigo Ísu Káráisitintavena séna íma Árívái-andarakemban-ivo moórá-anda Yútaa-andarakemba paáururaiye. naaóvá'a Mósesi mono'-má'yái-kwáásiyávéna sirónka'a íma Yútaa-andaraken-kwaasiyavena siráiyé. íma Yútaa-andaraken-kwaasin-ovo Árívái-andaraken-kwaasi Áánútuntavesa imáyáa ésa pói tuvú'mái óntan-taareira'a agairáamba ísaraumne.

Ísu Méókísétekiraam-bono-kawaana'an-iyé kwaasái.

¹⁵ mináínkóná ááimba maarán-iyé. Áánútu aúná-amba agaráátinkena aúná-aiva'-mono-kawaana'a Méókísétekinkaan-kwaasi usásinankaraiye.

¹⁶ íma Árívái-andarakemban-ivo asirayámpínkémbá maí'maí'a éna íma ánásaniwai aiva'-mónó-káwáánárí'a umái usásinankaraiye.

¹⁷ mindáyavena Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

moóráwai áwí'a Méókíséteki anóm-bono-kawaanako uráintemba emá mirám-báyái maimaé iyíníyone

Ísu Káráisitintavena siráiyé.

¹⁸⁻¹⁹ ááéraan-amba Árívái-andaraken-kwaasiti mono'-má'yáigó íma asiramái kwáyontavena íma túwa'naa umai arupí umátinkowana Áánútu ááéraan-amba ivátuwena moórá-amba kawer-ámbá agaráásinkowata áraire séta asiramái méta Áánútunopata kwégune.

²⁰⁻²¹ Árívái-andarakemba mono'-má'yái-kwáási usásintinkonka'a úwoi usásintinkesa íma aaí simái tarúmakaambanivo Áánútu Ísu Káráisitimba aiva'-mónó-káwááná'á usásinankonka'a aaí simái tarúmakaiye. mindáyavena agaimaréna séna

Ísóigo séna emá mono-káwáánákómó éma maí'maí'a íníyone séna mináimbá íma karáníye

Áánútu kwenááninkontavena simái tarúmakaiye.

²² mináínkó ááéraan-ainkomba usáyaaítowana Áánútu simái tarúmakaontavena Ísu Káráisiti séna mináimbá árair-aimba kwaikwai'a íníyone siráiyé.

²³ moórá-aimba ísáaro. ááéma mono'-má'yái-kwáási sáwíva'a mésa pósa púwúntemba anondára'a ó'owima mimbáyái usá maimaé iráambanivo

24 Ísu Káráisiti maí'mai'a éna íma puwíníwai aiva'-mónó-káwáánákóná mayái usá maimaé iyéna

25 maí'mai'a éna kentááyávéna imáyáa éna Áánútumpa'a áísaa úmae kwéiyena póna kanaán-umai sáwí-imayaavinkenta kwéiyasinkaiye. Ísu Káráisitinka'a agevamáiya méta Áánúmpata kwégunda-kwaasiya sáwí-imayaavinkenta kwéiyasinkaiye.

26 Ísu Káráisiti aiva'-mónó-káwáánákómá éna Áánútuntavena imáyáa éna sáwí-aimba kwempímbá íma kwáyáísana kaweré su'mai umái ména marapá'á sáwí-kwaasivimba máyonka'a íma sáwí'a uréna kwíyómpa'a asirayán-áyámpá'á uména mirán-áivá'-mónó-káwáánákómá ména kanaán-umai amápa-tantaa'a kwésuwa'naa-iyé.

27 kwaásimo sáwí'o kwéuntavesawe miwímó sáwí'o kwéuntavesawe Árívái-andaraken-kwaasi aiva'-mónó-kwáásí pói tuvú'mái Áánútumba áma'mae iráambanivo Ísu Káráisiti sáwí'o íí-áímbá kwempímbá íma kwáyowana póna miwímó uráantemba íma pói tuvú'mái Áánútumba áma'mae iyéna kwaásimo sáwí'o ontávénawe séna mimbórátáwai puwéna mimbáyái ánásaraiye.

28 áamáán-aimpinkemba aiva'-mónó-kwáásí usásintinkowasa marará-kwáásí pósa sáwí'a uráambanivo minámáánkó ánaaemba Áánútu simái tarúmarena séna mirá ónaumne séna kwenáánimba kasenkunákómbá usásinankowana aiva'-mónó-káwáánáí'a umái maí'mai'a kwéiyé.

8

Ísuma kentáásí aiva'-mónó-káwááná'án-iyé kwaasái.

1 sún-da-ainkona ááimba maarán-iyé. mirán-áivá'-mónó-káwáánákó kentáásí mono-káwáánákó kwíyómpa'a ména usáyaaitaimo kawáá uráiwai ayáánúrap'a asirayán-áyámpá'á mara'á máyáiyé.

2 kwaásimo naambó kwéesamo Áánútuntavesa mindáúmpá'á imáyáa kwéombanivo kwíyómpa'a Ísóigo naan-úramba úmakowana Ísu Káráisiti mimpímbá Áánútuna aoka'-náúmpá'á uména aiva'-mónó-káwáánákóná mayái kwémayaiye.

3 marapá'-áivá'-mónó-kwáásí pói tuvuwésa toómbá maésa umái Áánútumba aménááontavesa usásintinkaraavo Ísu Káráisiti kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó moórá-yantaa'o Áánútumbo ámakaimba mindá puwéna kwenáúma ámakaiye.

4 kwaásimo sáwí'o uráantavesa áamáánkomo siráintemba póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámém-bayai kwémayaan-kwaasi máyáambanivo Ísu Káráisiti marapá'ó ménaraankasi íma póí tuvú'mái Áánútumba amísino.

5 kwíyómpa'o naan-úrambo úmakaiwaina amankó'naankaan-damba marapá'á kwáyáísasa mindáúmpá'á mono'-má'yái kwémayaawe. miráumai naaóvá'á Mósesi aiva'-mónó'-námbá índayavena úwana Áánútu simámena séna Sáínai-omapa'a agaráárankaunda-namba mirán-dámbá uwó súwana Mósesi kwíyómpa'o kwáyáin-dankona amankó'naankaan-damba úmakaiye.

6 kwíyómpa'a Ísu mono'-má'yái kwémayaim-bayaigo marapá'ó mono'-má'yáímó kwémayaam-bayaigomba usáyaaitaraiye. Áánútu séna kawe'á umátinkanaumne simái tarúmakain-aimba Ísu Káráisiti kwéagaraasinkaimba mináinkó ááémo simáímo tarúmakain-ainkomba usáyaaitaraiye.

7 ááémo simáímo tarúmakain-ainkomo kwaásimo arupí umátínkarainkakai Áánútu íma aúná-aimba simái tarúmakaisino.

8 Áánútu kwená kwaási tuwánómba sáwí'a uwaná mindáyavena áwáá'a séna maarán-áímbá súwana Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

Ísóigo séna moórá-kanaa tína'a aúná-aimba simái tarúmare'a Ísareri-kwaasiye Yútaa-kwaasiye aúná-aimba simái tarútinkanaumne.

9 Ísípi-maravakemba miwí tíkwá'náma ayútinke'a tí'mae'a tiráundara'a aái simái tarúmaundanivo mináímbá kárówa'a sínaaemba umátímaumne. aúná-aimba simái tarúmare'a íma ááéraan-ainkaamban-ivo aúná-aimban-iyé Ísóigo séna

10 moórá-ainkwara'a séna moórá-kanaa tína'a Ísareri-kwaasiyave'a aúná-aimba simái tarútinkaandara'a kesí áamáamba tirumpiné imáyáavine timé'a miwítí Áánútu máyáanasa kesí kwaási-i'a umái ménaaowe.

11 minkánáá tínasa miwítí kwaasiye ó'on-kwaasiye íma tááyesa Áánútunopa'a teró sénááowe. anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye amáparawai á'a tiráamba pósa íma ókwara'a tááyanaaowe.

12 sirumbá umátinke'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a misáwí-ímáyááyávé'a íma imáyáa úmae iyónaumne Ísóigo siráíye agaimaréna siráíye.

13 Áánútu aúná-aimba simái tarúmaranaumne siráimba póna aiva'ó simáímo tarúmakain-aimba ááéraan-aimba isaná

ááéraan-tantaa'a sáwíyanka'a kwéna ánásanimba póna
ááéraan-aimbo éna sáwíyanka'a ánásaniye.

9

*naaóvá'á aiva'-mónó-káwáánákó purumakaná naaemá
Áánútumba áma'mae iyúwana Ísu kwená naaemá ámakain-
kwasai.*

¹ naaóvá'á Áánútu aiva'á simái tarúmakain-aimba
kwáyompinkemba Áánútuna imáyáa mósá kwémaraan-aimba
kwáyowasa Áánútuna imáyáa mósá kwémaraan-damba
úmakaawe.

² ampaanta-námbá úmakesa moóra-ampaantama
avumpimbá ítámakea mósá arátukopatavesa Áánútuna
aoka'-náúmparé sésa móruna arátukopatavesa kawer-úran-
ayampare sésa mimpímbá oómbá kúra'mai marésa taarei
úmakesa mintááréirá'á Áánútuna péréti-tomba marésa

³ mósá arátukon-daumpatavesa Áánútuna aoka'-náúmparé
sésa

⁴ mimpímbá kóri-ontandei úmakaan-taarei marésa
mintááréirá'á áséi-kwiyumba ún-kanama kwéagayesa kawer-
ánáveumba úmaresa kóri-ontan-kwandaainei minánáveumba
ánáan-kwimaresa mimpímbá kóri-ontandei úmakaan-
anaveumpimba naaóvá'á kwíyómpakembo marapá'ó
kunkáin-tonko áwí'a máána-tomba minánáveumpimba
ma'mái minkáwé-ánáveumpimba marésa naaóvá'á Áánútu
kwená mayáírá'á Érónimba usásinankowana kwená
tááúnkakemba áruma kwíkáin-taumba minánáveumpimba
marésa naaóvá'á Áánútumo Mósesimbo simámakain-
amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaira'o
agaimakón-kwandaai kae-kwándáái minánáveumpimba
marésa

⁵ kae-tántáá'á ayóígwárá-tántáákái anón-kawe'a úmaresa
sésa Áánútuna áaimba ó'oran-aainko póna sama kaiyé
kwésuwana mintántáákáígó ayóígoráámbá minánáveumba
káátena Áánútumo miwítí sáwí-imayaamo maitiyúwáin-
anaveumba káataraiye. mindáyave'a ívé'a íma ayáátáár-
aimba agayáúmne.

⁶ mirá úmakesa aasiyaasi-táwai mono'-máyaí-kwáási
mimbónó'-nánkómbá móruna arátukon-ayampa'a irésa
mayái kwémayombanivo

⁷ moóra-mora-ira'a moóra-tawai morá-tawai Áánútu
aoka'-náúmpá'á aiva'-mónó-káwáánákó iréna póígona
naaemá maimaéna iréna kwemó sáwí'o úntavenawe
kwaásimo ímo táá'o isésamo sáwí'o untávénawe mirá-sáwí'ó

kwéomba maitiyuwánintavena mindááémá Áánútumba ámakaiye.

⁸ mirá éna Áánútun-amanko maarán-umai kwéagaraasinkaiye. mono'-nánkómbó móruna arátukaapa'o kwáyomba Áánútuna aoka'-náúmpá'á kwenópa'a iyónááon-amba íma avora'á kwéraiye.

⁹ mintántáá'á umásitai'a umái ívétaamo máyaunda-kwaasiya kwéagaraasinkaiye. Áánútuna imáyáa mósá makón-kwaasi póí tuvuwésa toómbá maimaésa umái Áánútumba ámakaambanivo miwí tirumpinkén-ímáyáá íma kasenkuí'a umátínkaraiye.

¹⁰ miráumai minámpá'á toóné noné kwénesa nombá kwéveresa kwéomba túyavesawe sésa mirá kwéuwana Áánútu aúna'-amba agaráátinkowana ááéraan-amba ánásaraiye.

¹¹ mirá uráambanivo Ísu Káráisiti aiva'-mónó-káwáánákó ívé'a kwáyáin-amba kawer-ámbá agaráásinkena mono'-má'yái kwémayain-daumpa'a mindámbá íma marapá'á kwaási úmakaan-damban-ivo usáyaaitarain-damba kasenku-námbán-iye.

¹² mimbórá-táwai Ísu Káráisiti Áánútuna aoka'-náúmpá'á kwíyómpa'a Áánútu máyopa'a iyúmba mono'-má'yái-kwáásígómó mémeona naaewé purumakan-aráákóná naaewé maimaénamo iráintemba íma mirá éna kwená naaemá maimaéna iyéna sáwí'o umáiyáamo máyaundavinkenta siráinata aúnaí'a umáiya maí'mai'a ónaundayavenaya mirán-umai pukáiyé.

¹³ mémeona naaewé purumakankóná naaewé anááé-aráá'á purumakan-aráá'ó agaisukáampinken-kanaowe Áánútu aúranka'o sáwí'o uráan-kwaasi tinépimpá'á ayáútinkava'a kwéesa miwí túma kawe'á umátínkówana Áánútu tuwánéna séna kawe'án-iye siráiyé.

¹⁴ mémeona naaenéiyé purumakankóná naaenéiyé mirá uráambanivo Ísu Káráisitina naaeómá usáyaaitaraiye. kwempímbá íma sáwí'-aimba kwáyáiwai Áánútun-amanko maí'mai'a kwéiwai kwesé má'yáintavena kwená naaemá kumúwana kwenáuma Áánútumba ámakaiye. sáwí'o kwéowaina ááinko tátokaimpinkemba iyásinkainanaya kentáásirumpimba íma aai kwáyainata Áánútuna mayái mayánaundayavenaya kwená naaemá kumúwana kwenáuma Áánútumba ámakaiye.

¹⁵ mindáyavena ááéraan-aimba simái tarúmakonka'a sáwí'o uráampinkemba iyátinkaindayavena Ísu Káráisiti

pukáiyē. mindáyavena Ísu Káráísiti aúná-aimba simái tarúmakomba póna Áánútumo asiramáimo séna kawē'ó umátínkáandamo kwaíkwaí'a ínīye siráimba Áánútumo kwétaayain-kwaasi mayánááowe.

16-17 kwévuwesamo ombá kwaaró'á tumái tarúmaresa kwévuwowe. moóráwai puwíndayavena kwéena kwená náaindaamba mayánááon-aimba kwésivo úwoi máyaindara'a íma mayánááovo puwínasa árai'a púwiye sésa mayánááowe.

18 miráumai naaóvá'á Áánútu aivar-áimbá simái tarúmakonka'a Mósesi póí tuvuwúwana puwúwana mimpóígóná naaemá kunkáintavena Áánútu simái tarúmakonka'a

19 aiva'á Mósesi amápa-kwaasivimba Áánútuna amáámba amápa'a simátímatuwena purumakan-áráákóná naaevímbá non-úramba atímakena méme-ayauma tamayóka'a úsumarena mindááévimbá tu'mái Áánútun-aii agaimái makáan-auvai-kwandaaira'a tuvimpín-úmarena kwaási tinepimpá'á mirá umásuwena

20 séna maandááémá umásítai'a umái agaráátinkaumpo Áánútumo simáimo tarúmakain-aimba asirayán-áimbá kwáyáivo ísámai kawē'á oró séna

21 miráumai mindááémá Áánútuna imáyáa mósá kwémaron-danka'a tuvimpín-úmarena mindáúmpá'ó kwáyon-tantaaka'a mirá úmakaiye.

22 árai'a Áánútuna amáánkona ááimpa'a naaeómá amápa-tantaa'a kawē'á umátínkáísana moóráwaiya'i. póíya'i. ímo púwísanamo kwená naaemó ímo kúmínkakai Áánútu sáwí-imayaa íma maisiyúwáísino. naaemá kunkáimba póna Áánútu kentáásí sáwí-imayaaya kwémaisyuwaintaawe.

Ísu sáwí-imayaaya maisiyuwáníntavai pukáin-kwasai.

23 Áánútuna imáyáa mósá makáan-dane mindáúmpá'á kwáyon-tantaare maarámán-īye. kwíyómpa'o kwáyáin-dane mindáúmpá'ó kwáyáin-tantaare miwá amankó'naankaan-damban-īye. mintántáá'ó marapá'ó kwáyon-tantaaka'a póígona naaenéí kawē'á umátínkówana mindá kawē'á uráambanivo kwíyómpaken-tantaaka'a íma póígona naaenéín-ivo usáyaaitaraiwaina naaenéí kawē'á kwéumatinkaiye.

24 miráumai Ísu Káráísiti kwíyómpa'a iyéna Áánútu aúranka'a uména kentááyávénaya imáyáa éna Áánútumba kwéaisaa-īye. úmakaan-damba naan-úrunkona amaankó'naankaan-damba ímanivo kwíyómpa'a uména kentááyávénaya imáyáa éna Áánútumba kwéaisaa-īye.

25 moórá-mora-ira'a moórá-tawai Áánútuna aoka'-náumpá'á aiva'-mónó-káwáánákó póigona naaemá maimaéna iyóiyó uráintemba Ísu Káráisiti íma mirá éna mimbórá-táwai kwená naaemá maimaéna móamakaiye.

26 Ísu Káráisitimo miráumaimo maimaé iyóiyó urénaraankasi kwíyóne marawé taróruronkakemba moórá-mora-ira'a moórá-tawai morá-tawai puwípuwi'a úmae iyísino. íma mirá éna ááéraan-kanaa sáwíyanka'a ánásonka'a marapá'á kuména sáwí-imayaaya maisiyuwáníntavenaya mimbórá-táwai pukáiyé.

27 kentáásí kanaamo tínataamo puwónaundaya kesáámó máyaundayaina ááintavenaya sísaá ínintaawe.

28 miráumai sáwívarawaiti sáwí-imayaa maitiyuwáníntavena mimbórá-táwai Ísu Káráisiti puwéna Áánútumba kwenáúma aména ókwara'a kuména íma sáwí-imayaa maitiyuwáíndayavena kumínívo kwéamu'maraan-kwaasimo kuntiráíndayavena kumíníyé.

10

1 Mósesimo siráin-amaankona aambá íma aan-úrambilan-ivo Ísu Káráisiti kawé'á kwéumatinkaiwaina aankóná amaankó'naankaan-amban-iyé. miráumai moórá-mora-ira'a mono'-máayái-kwáásí póí tuvú'mái Áánútumba ámakaamba mirám-báyáígó Áánútumpa'a tiráan-kwaasi íma arupí umátínkaraiye.

2 póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámakaan-anko kawé'ó umátínkarainkakai Áánútuna imáyáa mósá makáawai miwívimbá sáwí-aimba íma kwáyowasa sáwí-yantaatavesa íma umbái tésa íma úwoi póí tuvú'mái Áánútumba áma'mae iráasino.

3-4 ánivo maará kwéowe. purumakankóná naaeówé mémeona naaeówé íma kanaán-umai sáwí-imayaa maitíyukaimba pósa moórá-mora-ira'a póí tuvú'mái Áánútumba ámakonka'a miwítí sáwí-mayaigotavesa imáyáa uráawe.

5 miráumai Ísu Káráisiti marapá'á kumíndayavena kwéena Áánútuntavena séna póimo tuvú'máimo embó ámakaane toómbó ámakaane íma embá arááíma kwétaivo kemá embá arááíma táíndai'a ónaundayavai súma to'mayaa umásínkaraane.

6 póimo agaisukáantavai íma aamoí kwéone. sáwí'o uráantavesamo póimo tuvú'máimo ámakaamba mindáyavai íma aamoí kwéone

7 simásuwe'a sé'a enáái aúvái-kwandaavimba kentávéna simái agaimaréna séna Áánútuwo kemá mé'a embá aráái

táindai'a umái ménaumne simái agaimakáintemba kwéune kwésune

Áánútuntavena Ísu siráiyé.

8 aiva'á Ísu Káráisiti séna áamáambo siráinten-umai póima tuvú'mái ámakaamba toómbá maimái ámakaamba póima agaisukáamba sáwí'o uráantavesa póima tuvú'mái ámakaambanivo minámbá íma arááíma kwétaisa aamoí íma kwéone

9 simásuwena séna Áánútuwo kemá mé'a embá aráái táindai'a umái ménaumne siráiyé. mindáyavena Ísu Káráisiti póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámakaunda-anta ivátuwena aúna-amba Áánútumbo arááímo táinda-imayaamo kwaránaunda-anta agaráátínkaraiye.

10 Ísu Káráisiti Áánútuna imáyáa kwaréna Áánútumba kwenáúma aména mimbórá-táwai pukáimba póna sáwí-imayaaya maisiyuwénaya Áánútundeí'ia umásínkaraintaawe.

11 aasiyaasi-táwai mono'-má'yái-kwáásí usásimbai mimbórá-má'yái maésa pói tuvú'mái Áánútumba ámakaamba mimbáyáigó íma kanaán-umai sáwí-imayaa maitíyukaimbanivo

12 Ísu Káráisiti mimbórá-táwai Áánútumba kwenáúma aména pukáiyé. sáwí'o uráantavenawe sáwí'o ónaundayavenayaawe puwéna mimbáyái ánásasuwena Áánútu ayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á mara'á uména

13 Áánútumo kwená namuro-kwáásímó tínkaminanamo kwemó usáyaaítanintavena amu'maréna umáyáiyé.

14 miráumai Áánútumba kwenáúma ámakaimba pósa Áánútundeí-i'a kwéumatinkain-kwaasi kasenkuí'a úmae iyónááowe.

15 mináíntávéna Áánútun-amanko avora'á simásimuwana Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

16 Ísóigo séna moórá-kanaa tína'a aúna-aimba simái tarútinkaandara'a kesí áamáamba tirumpiné imáyáavine timénaumne siráiyé.

17 moórá-ainkwara'a séna miwítí sáwí-imayaawe áamááne káráraamba íma mindáyave'a imáyáa úmae iyónaumne siráiyé agaimaréna siráiyé.

18 Áánútu sáwí-imayaa maitiyuwéna íma imáyáa úmae íyísana póna sáwí'o uráantavesamo póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámakaan-amba ánásaiye.

Áánútunopata iyóno siráin-kwasai.

19 miráumai kesí kwaásiyono. Ísu Káráisiti puwúwana kwená naaemá kumúwana kentáásí aambá kwikáimba póta íma sáátaveta éta Áánútuna aoka'-náúmpátá kwéiyune.

20 puwéna Áánútumba kwenáúma ámakaintavena aúná-amba kwaíkwei'a ínín-amba agaráásinkena Áánútuna aoka'-náúmpá'á mósá arátukon-ampaanta awásámai aambá kwi'mái Áánútunopata iyónaunda-amba agaráásínkaraimba mindáyavetaawe

21 kwemá anóm-bono'-mayai-kwaasigo Áánútuna kwaásira'a kárákwiraimba mindáyavetaawe

22 Áánútunopata iyóno. kentáásí sáwí-imayaaya maisiyúwáisanaya kentáásirumpinta íma aai kwáyáísata kawe'-nóntá peréta kwenááigonta sirumpintá tátoreta Áánútuwe aráápamai asiramái méta Áánútunopata iyóno.

23 Áánútun-aaí árair-aimban-iye séta póta asiramáíya tátoreta íya ivátuweta Áánútumo kawe'á umátinkanaumne siráintemba mirá ínimba póta kwenáái asiramáíya tátoreta amu'maréta méta miráyá onó.

24 kesáá imáyáaya kwéeta moórá-morawai túwa'naa umai asirayáné imáyáawe timéta kawe'-má'yáíyá kwémaeta miráyá onó.

25 Áánútuntaveta imáyáa éta torupamáí maí'mai'a úmae iyéta évakarawaimo torupamáímo maivár-iyúmbo ivátukaantemba kesáá íma mirá éta torupamáí maí'mai'a úmae iyéta moórá-morawaiya asiramátinkanaumne. Ísu Káráisitimo kumínimba sáwíyan-kanaa kwáyáintaveta moórá-morawaiya asiramátinketa miráyá onó.

26 maísáaro. Áánútuna árair-aimba iséta tátoketa kentáásí imáyáavinkembo kwembó sínaaembo umámetaamo sáwí'o úmaetaamo iyónanayaamo éna Áánútu sáwí-imayaaya maisiyuwánintavena ó'on-amba íma kwáyáivo

27 sáátaveta kwéonanamo Áánútumbo tínaaembo umámiyantavenamo sáwí-meyambo timínasa anón-iravimbo káúgonaaontaveta amu'maréta ménaumne.

28 Mósesi timún-amaambo arááíraawai aaiyimbá usásintinkaresa kaumbo-káé-kwaasimo tuwánésamo sésamo árai'a mirá kwéowe sésamo ésa íma tirumbá umátinkaiyamba tínkamiyasa puwónááomba

29 mindá umbai-yántáá'an-ivo Áánútu ááninkomba tínaaemba umámémba mindá anón-umbai-yantaa'an-ivo Áánútu simái tarúmakonka'a Ísu Káráisitina naaemá kumúwasa sáwí'o umbá maitiyukaimba mindáyavesa sésa úwoisan-tantaa'an-iye síyawai anómba sáwí-meyamba mayánááowe. Áánútun-amanko úwoimo súwa'naa

iwáíntávésa simái sáwí'a umánkaraawai anómba sáwí-meyamba mayánááowe.

³⁰ maarán-áímbó siráimba mindá Áánútuma póna maará séna

anondá meéyámbá timénaunda mindá kendéímán-iyé. sáwí-mayaiyave'a meéyámbá timénaumne

séna moórá-ainkwara'a séna

Ísóigo kwená kwaási tísaa umai iséna

taaínkaa'a umái-meyamba timíníye

siráíye.

³¹ Áánútu asirayánkwáráwái póna tíkena sáwí-meyambo timínímba mindá anómba táátavesa ónááovo Áánútuntave'a imáyáa é'a torupamáí maí'maí'a úmae iyé'a moórá-morawai asiramátinkanaaowe.

³² ááéma Áánútu keinárawatavena sáma kamátinkonka'a umbai-yántáarí'a umátinkowa'a íma ivátuwe'a asiramái méraavo mindáyave'a imáyáa oró.

³³ moórá-mora-tawai amáparawai túranka'a sáwí'a umátinkesa simái sáwí'a umátínkómbanivo asiramái mé'a moórá-mora-tawai kentí kwaásimo sáwí'o umátínkómba túwa'naa úmae iyúwasa keinárawakwara'a sáwí'o umátínkómba asiramái méraawe.

³⁴ Áánútuna kwaási-i'o unkákémbá keinárawapinkemba évakarawai ándáva'o mótínkómba tiruntávé'a umátínkówasa kentí náaindaambo tavíyááví umbá íma imáyáa é'a sé'a usáyaaítarain-tantaa'a kwíyómpa'a kwáyáimba póta maí'maita ónaumne suwaná tirunkó kawé'á uráíye.

³⁵ mirá uráavo Áánútuntave'a asiramái mé'a kawé'-méyámbá kwémayaawe.

³⁶ Áánútuna imáyáavinkení'a é'a kwemó mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'o mayánááontave'a asiramái maí'maí'a úmae iyíyana íma tívón-kaíno.

³⁷ mindáyavena Ísu Káráísitimo kumínímba amu'maréna ména Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna sáwíyan-kanaa kwáyáimba póna tíníwai íma úwoi ména tíníye.

agaimaréna siráíye. moóráva'a agaimaréna séna

³⁸ kesí kwaásigo arupí umái máyáiwai kesé

aráápamai máyáimba póna inkaisénamo siyuwénamo

kówína'o é'a íma aamoí umánkanaumne siráíye

agaimaréna siráíye.

³⁹ mináímbá siráímbanivo kesáámá inkaisésamo auwésamo kówésamo ánásanaaon-kwaasiraanta íya éta Áánútun-aaíyaveta áraire séta kwenká'á agevamáíya méta kawé'á umáíya maí'maita ónaumne.

11

Áánútun-aaiyavai áraire sésa kwenká'á agevamái máyáan-ankona kwaasái.

¹ Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyáan-amba maarán-ámbán-iyé. Áánútu to'mayaa uráin-tantaataveta séta árai-tantaa'an-iyé séta amu'maréta méta súrandeiyaa mo ímo awánaraunda-yantaataveta séta árai'a kwáyáiyé kwésune.

² kentáá síkwá'náma Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái asiramái máyóntavena Áánútu séna kawe'án-owe siráiyé.

³ naaóvá'á Áánútu séna kwíyómbe maramá paáruwo súwana paáruwata mináíntávéta áraire kwéseta kwéisaumne. ímo awánáúnda-yantaapinken-tantaa'nei awánáúnda-yantaa'a Áánútu taróruyaiye.

⁴ naaóvá'á moóráwai áwí'a Épeo Áánútun-aaiyavena áraire séna póí tuvú'mái agaimái Áánútumba ámakowana awaaó áwí'a Kááini kwemá toómbá áká'mai Áánútumba amúwana Épeo Áánútumo sirónteni'o úntavena Kááinimo ámakowaimba usáyaaitaraiye. Épeo Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyontavena Áánútu ámakon-tantaa'a awánéna kawe'án-iyé séna kwembá awánéna arupí umái máyaandawai óne siráiyé. naaóvá'á Épeo pukówasa kwentávésa sésa Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyon-kwaasiman-iyé kwésewata ísámaeta kwéiyumne.

⁵ naaóvá'á moóráwai áwí'a Ínóki Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyontavena Áánútu púwivo séna kunáí'maena kwíyómpe'a móankarowasa avakáá uwááesa túwómbanivo Áánútumo áíkomba íma awánaraawe. Ínókimba Áánútumo ímo kunáíkonka'a marapá'ó máyonka'a moóráwai Ínókin-aii aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútuma aamoí ínkwáe-i'a úmae iráiyé agaimaréna siráin-aintaveta séta Ínóki Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái méraiye kwésune.

⁶ Áánútunopa'o kwétewai Áánútu ména kwembó avakáá ónááon-kwaasi kawe'á umátínkain-aintavesa aiva'á sésa árair-aimban-iyé sésa kwenópa'a kwétewe. ímo árair-aimban-iyemo sésamo ésa íma kwenópa'a ténááowe. miráumai Áánútun-aaiyavesamo ímo áraire sésamo kwenká'ó ímo agevamáímo máyáawai Áánútu íma aamoí umátinkaniye.

⁷ naaóvá'á Áánútu Nówaamba naaémbo nonkó tuwaatena kwaási tínkaminiye-aimba simámuwana iséna séna áraire séna non-avóvomayaapa'o kwínín-damba úmarena kwená aarai-iyámpóiyé kwenanáávú'maare umáyówana nonkó miwí íma nawíkaraiye. Nówaa Áánútun-aaiyavena áraire súntavena Áánútu Nówantavena séna arupí umái máyaane súwana Áánútumo marapá-kwáásímó sáwí-meyambo timínín-aimba iséna simátímakaiye.

⁸ naaóvá'á Áánútu Ááváramuntavena séna ená maramá tuwé aménaunda-marava'a kwaaó súwana áraire séna kwená maramá tuwéna ímo awánarom-barava'a Áánútumo amúpa'a kuréna

⁹ Áánútumo aménaumne siróm-barava'a koména mináintávéna áraire séna ó'om-baravaken-kwaasigoraamba kwááyu-namba úmarena méraiye. mimbárá Ááváramuntavenamo siróntemba ááninko Áísákaante anówainko Yákóponteyavenagwara'a timénaumne siróm-barava'a Ááváramu-iyaise mésaya kwááyu-namba úmaresaya méraawe.

¹⁰ Ááváramu miráumai ména moórá-naopatavena imáyáa éna Áánútumo kwíyómpa'o to'mayaa úmakain-daopa'a asirayán-ávómbá kwaikwai'a ínín-daopatavena imáyáa éna amu'maréna méraiye.

¹¹ Ááváramu awainínkó áwí'a Séraa Áánútun-aaiyavena áraire siráiyé. Áánútu simáména séna iyámpói ankáníyone súwana árai'a kwemó sintení'a owáimán-iyé séna iyámpóimo ankánaunda-kanaa ánásaraiye séna íma imáyáa éna asirayámbá maéna ámú'a kauréna iyámpói ánkariye.

¹² miráumai Ááváramu iyámpói ankómba anónu'mai kómpinkemba sáwíva-kwaasi aisaavutantamba ónááowaiyavena kwíyómpa'o o'ó sáwíva'o kwáísanamo nompá'ó nonáámááimo sáwíva'o kwáyáintemba mirán-kwáásí uwasá íma kanaán-umai táámparaawe.

¹³ maanáúvái vímbó túwí'o agaimakáunda-kwaasi Áánútun-aaiyavesa áraire símae kwéiyesa kwenká'á agevamái maivá kwéiyesa pukáawe. Áánútu asiramái séna mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'a íma máyómba némpa'a kwáyowasa úwoi aái iséna aamoí ésa séna marapátáámó máyaundaya ó'om-baravaken-kwaasiraamba umáiyá sáwíyanka'a ménaumne símae kwéiyesa pukáawe.

¹⁴ mirán-áimbó kwésen-kwaasi miwítí mara-úrapa'a imáyáa kwéuwata ísaraumne.

¹⁵ miwímó tukóm-barayavesamo imáyáamo urésaraai koy-auweránááon-amba kwáyomba pósa awánaraasino.

16 íma mirá ésa kwíyómpa'o usáyaaítarain-ayampa'a imáyáa uráawe. mindáyavena Áánútu aamoí éna séna kesí kwaásiman-owe séna póna miwítí maru'á to'mayaa uráíye.

17-18 Áánútu Ááváramuntavena asiramái séna enááninko Áísákaampinkemba enaísaavutantambo ónááowai paáronaaowe siréna naaémba moórá-aimba áísaa umai isánáe séna enáánimba Áísákaamba tuvú-simiyo súwana Ááváramu séna Áánútu simásimena séna enááninko Áísákaampinkemba enaísaavutantamba ónááowe siráimba árai'a miráumai paárumasinkaniye séna Áísákaa mimbórá-iyámpói úwana íma tátorena áí'maena tuvuwíndayavena kwéena

19 imáyáa éna séna Áánútu kanaán-umai puwíndavinkemba usásinankaniye séna tuvuwíndayavena úwana Áánútu séna étuwaaó súwana ivátuwena ááninkomba inkamúwana puwóntenkaani'a kwéumpinkemba áíkaiye.

20 Áísákaa Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútumo naaémbo paárinin-tantaatavenamo sirón-aintavena ááninkai Yákóponte Ísonte kwaaró'á tumátínkaraiye.

21 naaémba Yákópo anónu'mai kéna puwíndayavena kwéena tááúnka'a tátorena kívaena Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútuna imáyáa mósá maréna naaémbo paárinin-tantaatavenamo sirón-aintavena Yósépi ááninkai kwaaró'á tumátínkaraiye.

22 naaémba Yósépi anónu'mai kéna puwíndayavena kwéena Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena simátimena séna Áánútu kentáási kwaási Ísareri-kwaasi Ísípi-maravakemba ayú'mai tí'maena kentáási maravá'á mótinkaindara'a kesiyáántamba maimaésa máútaaro Yósépi siráíye.

23 naaémba Mósesi anóvowi kwembá ánkaresarai awánésarai kawer-iyámpóimán-íye sésarai Áánútun-aaiyavesarai áraire sésarai kwenká'á agevamái máyóyantavesarai Ísípi-maravaken-anon-kwaasigo iyámpóiyomba tínkantuuwaromo sirón-aintavesarai íma táátavai uyambá mináimbá karésarai Mósesimba aúpá'á ánkarojana kaumbo-kwíyómbá ánásowana minánón-kwáásígó ayáámúnko áí'maena kwená naaúmpa'a móankarowana

24 naaémba Mósesi anón-úwasa awánésa sésa Ísípiwaken-anon-kwaasigo ayáámúnko ááninkoman-íye kwésuwana Mósesi Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái

máyontavena mirámó sun-áimbá ánaaemba umátimena séna kemá íma kwenáánimba úne siráiyé.

25 Ísípivaken-kwaasi sáwívar-oisamba marésa sáwí'o kwéontavesa aamoí kwéumba Mósesi ááémo ánásanintantaatavena íma arááíma kwétowana séna umbai-yántáá'ó siménááombo éna kanaán-iyé séna Áánútuna kwaási kwená kwaási póna máyón-ayampa'a koména

26 imáyáa éna séna Áánútu kentááyávéna tiráníwaine séna usásinankaraiwaina mayái mayánaunda póna umbai-yántáá'ó kempá'ó tínimba minánkó Ísípi-kwaasiti sáwívar-oisamba mayánaunda-ankomba usáyaaitaraiye séna Áánútuma kawe'-mékámbá simíniye-imayaa éna mirá uráiyé.

27 naaémba Mósesi Ísípi-marava'a tuwé'a kónaumne sirónka'a anón-kwaasi áwáá'a áúwana Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena kwenáároi íma inkaiséna úwoi kówéna Áánútumba íma túrandei awánarowaimba imáyáavinkemba awánarontavena úwoi kóuraiye.

28 naaémba Ísípi'a Áánútuna kwayó'nákó kwíyómpakewai moórá-mora-naumpimpakemba aivar-iyámpóí tínkamindayavena kwéuwana Mósesi Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Ísareri-kwaasiti aivar-iyámpóí íma tínkaminkwae séna Ísareri-kwaasiyavena póí tuvuké'a ááto-taira'a naaemá pé'mare'a mimpóí kemá naaró súwasa mirá uráawe. mindáyavesa áwí'a tésa páásowa-tanone siráamba mindá tiyótaasa-tanone siráawe.

29 naaémba Ísípi-marava'a Ísareri-kwaasi tuwésa tésa anón-donko áwí'a naae-nóné supa'á tésa Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena mindónkó tuwínkaa'a úwasa nonáámááíravamba táatowasa Ísípivaken-kwaasi kwa'maésa tésa mindómpímbá tuwaná mindónkó kunátawisena minkwáásí tínkantasaraiye.

30 naaémba Ísareri-kwaasi sésa Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuweta mimbárává'á koménae sésa kumbá Áánútu mirán-oro sirómba áraire siróntavesa mindáo'á óntandeimo í'ó úmakopa'a kókuyauku uwááesa tóyo eémesa ava'moraéra'a mirá ésa avakaetégomba komirá uwaná kweyáárika'a miní'á tawísímaena marapá'á kumúwasa Yéríko-kwaasi tínkantuwesa koméraawe.

31 Ísareri-kwaasi Yéríko-naopa'a íma kurónka'a kae'nárai tí'márówasarai mindáo'pa'a kotivúntamai awánayae sésarai kuyambá moórá-ininko áwí'a Áré'api eénánká'á nááún-ininkona naaúmpa'a kuyaná Áánútun-aaiyavena áraire séna

minkáé'nárai aúpá'á tiyuwówasarai tirááiyé. Ísareri-kwaasi Yéríko-naoapaken-kwaasi kotínkantuwe'a koménae sésa kurónka'a Yéríko-kwaasi Áánútun-aaiyavesa íma áraire sirówai tínkamesa Áré'api Áánútun-aaiyavena áraire sirón-inimba íma inkánkaawe.

³² amáparawai tááimo agáyáanda ayáátáár-aimba imbá p'ó'a amáparawai táái íma agayánaumne. miwí túwí'a Kítiyono úwana Péréke úwana Sámúsoni úwana Yépeta úwana Tévíti úwana Sámúwéri úwasa Áánútun-ai simátímakowaiye miráumai-kwaasi ésa

³³ Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavesa pósa miwívínkémbá évakarawai namuro-kwáásí usáyaaitesa arupí umái miwítí kwaásira'a kárakwiyesa Áánútumo asiramáímo séna mirámó ónaumnemo siróntemba umái máyówana Áánútu aváár-iyán-tóika'a awáá urówana íma vówasa mésa

³⁴ miwívínkémbá évakarawai anóni'a písíntukowasa miwítí namuro-kwáásí tínkamonaé suwaná Áánútu tíyótinkowasa kawé'á umái mésa íma asiramái máyówana Áánútu asiramátinkowasa mésa miwítí namuro-kwáásí tínkantuwesa méraawe.

³⁵ évakar-inimba Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena miwí tímááraamo pukómpinkemba Áánútu usásintinkaraiye.

namuro-kwáásí évakarawai tátoresa sésa Áánútumbo tínaaembo umámiyataamo éta íya tínkameta étinkanaumpo Áánútumbo tínaaembo ímo umámiyataamo éta tínkamonaumne suwasá Áánútumba íma sínaaemba umámenaumne sésa imáyáa ésa púwónana Áánútu súwa'naa ínata kwíyómpata maí'maita ónaumne suwasá tí'a úní'a umátínkówasa pukáawe.

³⁶ Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavesa miwítí namuro-kwáásí évakarawaiyavesa tuwíráái sésa tínkambae kwéiyesa évaka'a tíyayaanka'a asááumai tí'maesa ándáva'a mágwétiyuwesa

³⁷ évakarawai óntandei tínkamuwasa púwúwasa évaka'a maánkáára'nei taasa'naasá kwéumasuwesa évaka'a taánasatanei túvimba aira'naará kwéuwasa kwévuwuwasa évakarawai íma kawer-únánkwátói urésa sipisípi-ayau-unankwatoi uwasá évaka'a méme-ayau-unankwatoi urésa íma kawé'-náúmpímpá'á kwégwaesa úwoivimpa'a kogwáísagwai ésa íma toómbá makówasa sáwí'a umátinkesa umbai-yántáárí'a umátinkesa

³⁸ kawé-kwáásí-í'a umái máyóntavesa tí'mátuwowasa

kówésa kwaásimo ímo máyópa'a kwénaaesa omápa'a mésa maipíné muri-áíviné kwaésa miráumai mésa kawekwáásímá pósa sáwí'o umátínkówaivimba íma máúmba keyáára'a maémáéwe.

³⁹ mirán-kwáásí Áánútu-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena Áánútu séna kawé'an-owe siráivo marapá'á máyónka'a Áánútumo mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'a íma awánowana

⁴⁰ Áánútu miwiyávéna amu'maráaro séna naaémbo keséyaamo ménaaon-kwaasiyavena imáyáa éna kawer-ámbá kentááwé miwiyé kasenkuí'a umásinkanin-anta kwisínkaraiye. mindáyavesa marapá'ó máyónka'a íma awánaraawe.

12

Áánútu kentáásivowai-i'a kwéin-kwasai.

¹ miwí miráumai máyómbanivo kesáá maaráyá ónaumne. miwí Áánútu-aaiyavesa áraire siráawai torupamáimo máyómpimbo kesáá avumpinkáántá máyaunasaraanta Áánútu-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyón-amba kwéagaraasinkaawata mindáyaveta umbai-yántáá'á ivátuweta kentáámó sáwí-imayaaomo tátokaimba ivátuweta kwaásimo isaaisésaraambo kwégwesaraambo mimbórá-ímáyáámó kwégwaraantemba Áánútumo agaráásínkarain-ampata íma sívón-káínata asiramáiya kónaumne.

² kwaásimo isaaisésaraambo kwégwesaraambo ayááivá'ó kwáyáim-beyantavesamo imáyáamo ontembá Ísuntavetaawe su'mai imáyáaya onó. Ísu imáyáaya símakaisata Áánútu-aaiyaveta áraireya kwésunanaya imáyáaya kwésimimba póta Áánútuweya aráápamai maí'maita úmaeta iyónaundayaawe. Ísu naaémbo arunkó aamoí ínín-imayaa éna póna taaira'ó puwínintavena íma a'áo séna taaira'ó púwón-antavesamo tigeayávésa kwéomba íma imáyáa éna póna Áánútu kawáá uráiwai ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á máyáiyé.

³ Ísuntave'a imáyáa oró. marapá'ó máyonka'o sáwí-kwaasi sáwí'o umánkáva'o iyúwanamo asiramáimo maimaénamo iráimba imáyáa é'a íma tívón-káína'a íma ivátuwe'a asiramái máéro.

⁴ sáwí-yantaatave'a kárákwimae'a kwéiyé'a asiramái máyáampinkemba íma tínkamowa'a pukáawe.

⁵⁻⁶ Áánútu asiramátinkanintavena séna kesiyáámúmbaare kesáánimbaare ísáaro súwana agaimaréna siráin-aimba imáyáa oró. maarán-áimbá séna

Ísóigo arumbá tímakawai arupí kwéumatinkena kesáanimba owémó kwésiwayiavena kesáái isáígwáe séna kwétinkamiye. mindáyavai kesááninkoo Ísóigo arupí umánkáimba íma úwoisan-tantaa'an iyé-ímáyáá éma sáwí'o uráanda asiramái simámakaimba enarunkó íma sáwí'a íno

agaimaréna siráíye.

7 umbai-yántáá'ó kentópa'o kwétimba Áánútu kawe'á kwéumatinkena kwená iyámpói owaná póna mirá kwéumatinkaiye. amápar-iyampoi kawe'á ónááontavesa miwí tinóvowi arupí kwéumatinkaawe.

8 Áánútu amápa'a kwená iyámpói umbai-yántáápínkémbá arupí kwéumatinkaimba umbai-yántáá'ó kwáyáiwai Áánútuna iyámpóin-ovo umbai-yántáá'ó ímo kwáyáiwai ó'owiti iyámpóin-owe.

9 moórá-ainkwara'a súnnda ísáaro. marapákén-késívóisaiya arupí umásínkaraawata miwí táái iséta miráumai kwíyómpaken-kentaasivo áái iséta kawe'á umái méta minánón-áimbá miráyá onó.

10 sáwíyan-kanaa marapákén-késívóisaiya miwítí imáyáavinkemba arupí umásínkáantaanivo Áánútu kawe'á umátinkanæ séna kaweré su'maiya umáíya ménaundayavenaya kwemó kawe'ó umáímo máyáintemba miráyá ónaundayavenaya arupíya kwéumasinkaiye.

11 arupí kwéumasinkaindarata sirunkó umbái kwétainata íya aamoí éta naaémba minúmbái-yántáákó kawe'á umásinkaindarata minúmbái-yántáákóná anondá paru umái kawe'á umái ménaumne.

mirám-baaran-oro siráin-kwasai.

12 miráumai kárákwíye'a tiyáántán-kwimai mé'a

13 arupí-amba imáyáa umái kwáráaro. keinárawapinkemba évakarawai tuwánésa sáwí-amba kwáráavo sé'a kawe'á umái mé'a arupí-amba kwáráaro.

14 tiyáántán-kwimai amáparawaiye paru umái máero. ímo kaweré su'mai umáímo máyáawai Ísóigomba íma awánanaaovo kaweré su'mai umái máero.

15 keinárawapinkemba évakarawai Áánútu úwoi kwétuwa'naa-iwaimba auwáúnavo sé'a kárákwiyoro. keinárawapinkemba évakarawai tirunkó sáwí'a índarakemba misáwí-ímáyááo amápa-kwaasivimba kóyáwé iváínivo kárákwiyoro.

16 sáwí-yantaatave'a tirááiyave'a ováínivo kárákwiyoro. naaóvá'á moóráawai áwí'a Íso Áánútuntavena íma imáyáa éna sáwí'o uráintemba keinárawapinkemba évakarawai mirá

ováínivo kárákwiyoro. kwemá Áánútuntavena íma imáyáa kwéuwaimba moórá-tawai áái kwéankowana ávákontavena séna ená toómbá nasímínana mintónkóná anondá emá aivar-iyámpói aúrenana kenkáisivowa kawé-kwááró'á tumánkaniye séna

17 ména naaémba moórá-imayaa éna kesivo kawé-kwááró'á tumásinkainkwaé séna anón-ivi'a tówana avowámá ávákomba kawé-kwááró'á tumánkena póna kwembá íma tumánkowane ááémo sáwí'o uráin-tantaako ayowámá kawé-kwááró'á tumánkanin-amba ítáraiye. keinárawapinkemba évakarawai mirá-sáwí'á ováínivo kárákwiyoro.

18 naaóvá'á Ísareri-kwaasi Sáínai-omar-andampa'a komáyówana anón-irama kwégena tinepái kwégowasa uwaná anómba túnkuwana anón-unda torówana

19-20 uwíremba anónka'a aú'mai iyúwana aaigówé su'mai séna kwaásiye póíye maanómáká'ó tíya'o é'a óntandei tínkamiyasa puwónááowe súwasa mináimbó ísón-kwaasi táátavesa ésa sésa ókwara'a moórá-aimba íma sínata isánáe sésa táátavesa ésa

21 awánon-tantaa'a anómba táátavesa uwaná Mósesi séna saáte kéné siyántámbá taráíye siráíye. naaóvá'á Ísareri-kwaasi mirán-tántáá'á koawánaraavo keinárawa'a mirán-tántáá'á íma kogwéawanaawe.

22 íma mirá é'a Áánútunopa'o tiráamba maarááni'a kwéowe. moórá-omako áwí'a Sáíyono-omapa'a té'a Áánútu asirayánkwáráwáíná naaópa'a té'a kwíyómpa'a aúna-nao'a Yérúsaremu-naokaan-daopa'a té'a kwíyómpakenkwayo'narawa'o sáwíva'o torupamáimo mésamo Áánútu áwí'o mósá marésamo aamoí kwéopa'a té'a

23 aiva'ó Áánútunopa'o tésamo kwená kwaási-i'a umái máyáapa'a tiráawe. kwíyómpa'a aúváivimba miwí túwí'a agaimakáíye. Áánútu amáparawai miwímó máyáawaina ááintavena tísaa íníwainopa'a té'a marapá'ó arupí umáimo máyówanamo Áánútumo kasenkuí'o umátínkaraiwai kwíyómpa'a miwí timantómbó máyáapa'a té'a

24 Ísunopa'a Áánútu aúna-aimbo simáimo tarúmakaimba kwéagaraasinkaiwainopa'a tiráawe. naaóvá'á Kááini ávákomba Épeomba tuvuwúwana puwúwana kwená naaemá kumúwana mindáyavena anondá sáwí-meyamba amínkwáe siráimbanivo Ísuna naaemó kunkáimba kwaási kawé'a kwéumatinkaimba kwenópa'a tiráawe.

25 Áánútu keinárawatavenamo aaimó sínda-aimba íma araisé'a kárákwiyoro. naaóvá'á Mósesi marapá'á ména Áánútun-aaí simátimuwasa arááiraawai sáwí-meyamba

mairáawe. miráumaimo kwíyómpakewaimo simátiminda-aintaamo araisénááowai árai'a sáwí-meyamba mayánááovo kárákwiyoro.

²⁶ naaóvá'á Áánútu Sáínai-omapinkemba aaí súwana anóm-barima taráimbanivo ívé'a asiramái séna moórá-kanaa tinímbe ókwara'a anóm-barima taaó senaná kwíyónkowe maraówé anóm-barima táníye siráíye.

²⁷ ókwara'a anóm-barima taaó sénaumnemo siráin-ainkona ááimba maarán-íye. marímo tánín-tantaa'a naaóvá'ó taróurain-tantaa'a póna ánásanivo maríma ímo kanaán-umai táinda-yantaa'a kwaíkwaí'a íníye.

²⁸ miráumai marímo tánímbe Áánútu kentáará'á kárákwiraimba póna íya siyuwánímbe póta sirunkó kawé'a ínata aamoí éta kwentávéta éta kwenáwí'a mósá maréta kwená imáyáa mósá maráandayavenaya aamoí íníye.

²⁹ kankambó aú'maimo iravímbó agaisúwáantemba Áánútu mirá ínata póta kwená imáyáa mósá maréta ménaumne.

13

Áánútu aamoí inkwáe-i'a oro siráin-kwasai.

¹ Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawai Áánútuna akúní'a umái máyáamba pó'a moórá-morawaivimba kentirumbá kwétime'a íma ivátuwaaro.

² namu-kwaasímó tiya'ó é'a toómbá naambá kwétime'a íma ivá'á tiyúwáaro. évakarawaimo mirámó uráamba íma marapá-kwáásí kawé'a umátinkaraavo kwíyómpakenkwayo'narawa'a mirá umátinkaraavo íma kwíyómpakewai owé-ímáyáa uráavo marapákén-kwáásí owé-ímáyáa uráawe. mindáyave'a namu-kwaasí túwa'naa oro.

³ Áánútuna kwaásivinkemba kwená kwaási onkákémbá évakarawai tí'maesa ándáva'a mótínkáamba miwísé ándáraamba umái maémáyáambanivo mindáyave'a imáyáa é'a túwa'naa oro. umbai-yántáá'á miwívímbá kwáyáin-kwaasi keinárawapinkwara'a miráumai umbai-yántáákáámbá kwáyáiwain-ovo imáyáa é'a túwa'naa oro.

⁴ aaraimó kwaaimó máyáawasa kwaaimó aaraimó máyáawasa kwéon-amba kawer-ámbán-ivo aarai íma sáwí-anká'a nááowasa kwaai íma sáwí-anká'a nááowasa miráumai máyáavo aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné íma oró. mirámó íyanamo éna Áánútu sáwí-meyamba timíníye.

⁵⁻⁶ Áánútu séna íma tiyuwé'a túwa'naa ónaumne mináímbá siráintaveta asiramái méta séta Ísóigo kwésuwa'naa-imba pó'a kwaásimo sáwí'ó umásinkaiyamba íma sáá'a káníye

séna Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna siráimba pó'a óntantave'a íma anón-imayaa é'a mirán-tántáákó kembá tátoraina'a sáwí'a íyáváinivo makáan-tantaatave'a sé'a mindá kanaán-íye seró.

7 ááéma kentí anón-kwaasi Áánútun-aaí simátímakaawaiyave'a imáyáa oró. miwímó máyón-aaíne pukáan-aaíne imáyáa é'a Áánútuwemo aráápamaimo maémáéntemba mirá oró.

8 Ísu Káráísiti naaóvá'ó uráintene minká'ó mirá uráintene ívékwara'a mirá kwéintene naaénkwara'a mirámó ínintene. mindáyave'a

9 toómbá aambá áúmbakaan-amba kwaránááomba íma túwa'naa ínivo Áánútu úwoi súwa'naa umáíya kwéasiramasinkaivo ó'on-o'om-bonor-aimba kampa'-mónór-áímbá isé'a kwaráavainivo kárákwiyoro.

10 Ísu Káráísitimo puwénamo kwenáúmo Áánútumbo ámakaintavenaya kwésuwa'naa-imbanivo mono-náúmpá'ó mono'-máiyáí-kwáásímó póimo tuvú'máímo Áánútumbo ámén-kwaasi íma kanaán-umai kwétuwa'naa-íye.

11 aiva'-mónó-káwáánákó kwaási sáwí'o uráantavena pói tuvukéna naaemá umaéna Áánútuna aoka'-náúmpá'á íréna mindááemá tuvimpín-úmáráísasa mimpóí mindáókona aaumépa'a íma nésa agaisukáawe.

12 miráumai Ísu Káráísiti kentááyávéna imáyáa éna sáwí-imayaa maitiyuwánaumne séna íma a'áo súwasa áí'maesa mindáókona aaumépa'a móankaresa tuvúwúwana puwúwana kwená naaemá kunkáíye. mirámó uráimba póimo tuvú'máímo Áánútumbo ámén-kwaasi íma kanaán-umai kwétuwa'naa-ivo kentáá kwésuwa'naa-íye.

13 Ísumba áí'maesa mindáókona aaumépa'a móankaresa tuvúwúwana pukáimba miráumai mono'-náúmpá'ó póimo tuvú'máímo Áánútumbo ámén-amba tuwáúnasaya kwembó simáímo sáwí'o umánkaraantemba kentáágwárá'á simáí sáwí'a umásínkáamba póta íya kwentá auwánaumne.

14 marapá'ó kwaíkwai'o ínín-dao'a íma kwáyáintaveta kwíyómpa'o maí'maitaamo ónaunda-naopata imáyáaya éta póta íya kwentá auwánaumne.

15 Áánútumbo póimo ámentemba Ísu Káráísiti kentááyávénawe séna pukáintaveta Áánútuna kwaási úne súndawaiya aamoí umánkamae kwéiyeta kwenáwí'a mósá maréta íya túwáano.

16 kawé'á umátinketa túwa'naa eta íyaamo túwáandayavena Áánútu aamoí íníye.

17 kentí anón-kwaasi táái isé'a kwésentemba mirán-oro. keinárawaka'a kawé'á umái kárákwimae kwéiyesa naaémba Áánútumba mimbáyáiyávé'a simáménaaowe. miwí tááimo isámáimo kawé'ó íyasamo ésa aamoí íya'a mindáyave'a kawé'á umái ménaowe. miwí tááimo ímo isámáimo kawé'ó íyasamo ésa miwítí mayái umbái táína'a mindáyave'a íma kawé'á umái ménaowe.

18 imáyáa éta kentáásirumpinta íma aai kwáyáísata amápa-tantaataveta arupíya ónáeya kwésumpo kentááyávé'a Áánútumpa'a námúnaa símae íyoro.

19 asiramái simátíme'a sé'a ókwara'a kentópa'a sáwiyanka'a kónaunda-amba Áánútu paárinintave'a námúnaa seró sune.

námúnaa siráin-kwasai.

20 Áánútu paru kwéumatinkaiwaina ááinko éna Ísóigo Ísu pukáimpinkemba usásinankarowana puwúwanamo kwená naaemó kunkáintavena póna simái tarúmákain-aimba kwaikwai'a ínana sipisípíra'o kárákwiraiwaimo intembá Ísóigo Ísu kentáárá'á kwégarakwiyiye.

21 Áánútuna imáyáavinkení'a ónááontavena Áánútu asirayámbá timíníntave'a námúnaa kwésune. Áánútu kentáásirumpinta mayái kwémayaimba Ísu Káráísítina asirayándéí kwembó arááímo taim-báyái Áánútu mayáníntave'a námúnaa kwésune. Ísu Káráísítí áwí'a aasiyaasí anómbe kwaikwai'a kwéimba árair-aimba intávé'a námúnaa kwésune.

22 kesí kwaásiyono. asiramái simátíme'a sé'a asir-amátinkanaundayave'a maanáúvámá agaimái timúnda íma ayáátáár-aimban-ivo kwempa'á mé'a ísáaro.

23 moórá-aimba ísáaro. moóráwají áwí'a Tímóti ándávákemba kwéayurankaamba póna ááémo tina'o é'a kentópa'o kón dara'a áí'mae'a kónaumne.

24 kentí anón-kwaasiyavetaawe Áánútuna kwaási amáparawaiyavetaawe simátíme'a sé'a kawé'á umái máéro kwésune. Áánútuna kwaási Ítári-maravakewai simátimesa sésa kawé'á umái máéro kwésewe.

25 Áánútu úwoi kwétuwa'naa-intave'a námúnaa kwésune.
kesáái ánásaiye.

Yémési

Ísu kwíyómpa'a irówana Yémési Ísun-áváko póna Yérúsaremuva'a ména Ísóigona kwaásira'a kárákwiraiwai moórá-kwaai aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimái Yútaa-kwaasi Ísuna aampa'ó kwéguwai agaimái mátímakaiye.

¹ kemá Yémési maanáúváímá agaimái timúne. Áánútuna mayáiyé Ísu Káráisitina mayáiyé kwémayaundawai maanáúváímá agaimái kwétimumpo Ísareri áánimbaa'a sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tísaavutantambo uráawai ó'on-o'om-barava'a kóyáwé umái máyáawai ísáaro.

asiramátínkáin-kwasai.

² kesí kwaásiyono. umbai-yántáá'á ó'on-o'on-tantaa'a kentópa'a kwétivo tirumbá etóyóí umái máero.

³ umbai-yántáá'á kentópa'a kwétimba Ísóigo Ísuwe aráápamaimo mé'o ímo auwé'o é'a asiramái ménaaowe. mindáyave'a ísaraamba póna umbai-yántáá'á kentópa'a kwétivo tirumbá etóyóí umái máero.

⁴ asiramái maí'mai'a úmae iyíyana íma tívón-káína'a mirán-káwér-ímáyáá úmae kwéiyiyana Áánútuna kawetántáátávéna íma táái tinkániye.

⁵ kawer-ímáyáá mayánáe síyawai Áánútumpa'o áísaa íyanamo éna timíniye. Áánútu nóintavera kwésisaaoo íma séna íma tátorainda úwoi timíniye.

⁶ Áánútumpa'o áísaa íyamba íma kaer-ímáyáá é'a úwoi kesáái isániye seró. kaumbo-káér-imayaamo tokáiyawaimo ésa kavóná-kwaasima pósa avumpin-kwáásimá mésa kogwaétuwe tagwaétuwe-kwaasiraamban-owe.

⁷⁻⁸ mirámó owáímá kaumbo-káér-imayaa ésa íma mimbórá-ímáyáá umái kwarésa kawé'-má'yái kwémayaavo sáwí-imayaa kwarésa mirámó kwéowaima Áánútumpa'o áísaa íyan-tantaa'a simíniye-imayaan-ovo.

óísaniyaain-kwaasiye óísankwara-kwaasiyei kwaasái.

⁹ óísaniyaain-kwaasi Ísu Káráisitín-aaiyavesa árairemo kwésewanamo imbá Áánútu séna kesí kwaásiman-owe kwésimbanivo tirunkó kawé'á kwéivo

¹⁰ óísankwara-kwaasi Ísu Káráisitín-aaiyavesa árairemo kwésewanamo imbá Áánútu séna kentí óísamba íma aiva-tántáá'án-íye kwésimbanivo miwígwárá'á tirunkó kawé'á kwéiye. konaarirí-yántáá'ó moigwáán-arambo kwénamo

avurankambó tintenkaámbá óisamba aiva-tántáá'á iyé-ímáyáá kwéon-kwaasi mirá umái ánásanaaowe.

11 aaváúmá iyéna aa'á kaisaná moigwáán-arambo aáyánkénamo minkáwé-tántáá'ó avurankambó tintembá óisamba aiva-tántáá'á iyé-ímáyáá kwéon-kwaasi mayáímá kwémayaamba miráumai ánásanaaowe.

sáwí-imayaamo kentópa'o tína'o a'áomo sénááon-kwasai.

12 Ísu Káraístin-aaiyavesamo árairemo kwésewanamo imbá miwívá'ó sáwí'o ii-yántáá'ó tínimbo ésa a'áomo síyanamo éna tirunkó kawe'á íníye. miráumai asiramái maí'mai'o íyanamo éna Áánútu timénaumne siráin-tantaa'a timíníye. ááéma Áánútu séna tirumbá kwésimen-kwaasi aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe siráintemba mirá umátinkaniye.

13 sáwí'o ii-yántáá'ó kentópa'o tína'o sáwí'a ónaumne-imayaamo é'o é'a Áánútuntave'a sáwí-imayaa símakaiye sevó. Áánútu íma sáwí'a ii-ímáyáá tiména íma kwená ímáýáavinkemba sáwí-imayaa tavisimái mémaraniye.

14 kentáá sáwí-imayaayavena sinkáinda misáwí-ímáyáágó kentáá tavisínata kwégwaraananaya

15 misáwí-ímáyáágó tátorainata sáwíta ónaumne. sáwítaamo úmaeta kwéiyonanayaamo éna misáwí-ímáyáágóná anondá máyaundawaina ááimba Áánútuna némpa'a ménaundayaaniye. mindáyave'a Áánútuntave'a sáwí-imayaa kwésimiye sénááovo ímáýáa umái kawe'á oró.

16 kesí kwaásiyono. mindáyave'a kampar-áintávái áraire seváinivo kawe'á umái ísáaro.

17 amápa'a árai-tantaa kawe-tántáá'á kentáásópata kentáásivoma Áánútunopakemba kwégumiye. aaváúmá kwíyómba o'á úmakowana aaváúmá kumpékéna usaréna kwéivo Áánútu íma mirá kwéena aasiyaasí sáma kamásinkena íma ó'on-o'on-imayaa kwéiye.

18 Áánútu kwená ímáýáa kwégwarena árair-aimba kwésimasimenaya mináráír-áintávéna aúna-kwaasiraanta kwéumasinkaisata aiva'á kwená kwaási-ita uráanasaya naaémba ó'on-o'on-kwaasi mirá ónááowe.

Áánútun-aaí isésa mirámó kwéon-kwasai.

19 kesí kwaási kentí ímáýáa kwéunda-kwaasi ísáaro. Áánútun-aaí ísámai kawer-é'a ímáýáa uré'a aaí sé'a íma ááéma áwáá'a sé'a oró.

20 áwáá'o kwésen-amba Áánútuna kawer-ámpá'á íma áwáá'a kwésen-amban-iye.

21 mindáyave'a sáwí-imayaaneimo sáwí'o kwéon-tantaa'a tuwé'a umaé kumé'a Áánútun-aaí tirumpimbó

makáin-aimba ísámai kawer-íyana mináinkó kawer-ámpá'á métinkaniye.

²² Áánútun-*aa*i tááre su'mai isé'o Áánútun-*aa*i isáúnda á'a kwéisaumne sé'o é'a kesávái kampa'á kwésevo Áánútun-*aa*i íma tááre su'mai isé'a kwemó siráintemba oró.

²³ Áánútun-*aa*i isésa kwemó siráintemba íma kwéiyawai

²⁴ non-kwaaúmpímbá tó'i'a awánasuwesa kówasa mirámó ombá ááema kwétuwinkagwimba mirámó owái Áánútun-*aa*i isésa kwemó siráintemba mirá íma kwéowe.

²⁵ Áánútun-*aa*i kasenku-áinkó póna mináinkó sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba iyátinkaniye. Áánútun-*aa*i isésa kwemó siráintemba kwéiyawai isésa íma tuwinkáinda mirá úmaesa kwéiyiyana mináinkó tirumpimbá kawé'á umátinkaniye.

²⁶ mono-kwáásímá úne sembánivo kwésen-ainka'o ímo kárakwiyombo ésa kesávái-ímáyáágómbá kampa'á kwésimauwesa tóikakene su'mai sésa mono-kwáásímá úne kwésewe.

²⁷ ketor-íninkaré megusaa-iyámpóiraré umbai-yántáá'ó kwáyáiwairare kárakwiyesa marapá-kwáásítí sáwí-ampa'a tínaaemba kwéumasuwaawai Áánútun-*aa*i ísámai kawer-ésa Áánútu kentáásivo aúranka'a árai'-mono-kwaasi mésa Áánútun-arááíye su'mai kwégwaraawe.

2

amáparawai mimbórá-ímáyáán-oro-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. Ísóigo Ísu Káráísti ó'oran-*aa*imba kwáyáiwain-*aa*iyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáavo túwí'o kwáyainda-kwaasi kawé'á umátinke'a túwí'o ímo kwáyainda-kwaasi tínaaemba umátímémba mindá sáwí'a kwéovo

²⁻³ kárakwiyoro. torupamáímo máyáampimbo moóráwaimo óísankwara-kwaasi éna kawer-únánkwátói úmae tisanamó óísaniyaain-kwaasi éna sáwí-unankwatoi úmae tisa'ó kawer-únánkwátóigwarawaintave'a suwóká'á tamaiyó sé'o sáwí-unankwatoigwarawaintave'o nénka'a maiyómó kwéseмба mindá sáwí'a kwéowe.

⁴ mirámó sembá keinárawapinkemba évakarawai túma maimaé iyé'a évakarawai simái sáwí'a é'a sáwí-imayaaneí taaínkaa'a kwéowe.

⁵ kesí kwaási kentí imáyáa kwéunda-kwaasi ísáaro. marapá'á máyáan-kwaasi óísaniyaain-kwaasi tuwánésa sésa úwoi-kwaasiman-owe kwésevo Áánútu óísaniyaain-kwaasi kwesé aráápamai asiramái máyáan-kwaasi tuwánéna séna

kesí kwaásiman-owe kwésiye. ááéma Áánútu séna tirumbá kwésimen-kwaasi kwégawaa úndava'a ménaaowe siráimba

⁶ óísaniyaain-kwaasiyavena mirá siráimba pó'a móruna tiyúwáavo. óísankwara-kwaasi túma íma maimaé iyóro. óísankwara-kwaasi keinárawa'a sáwí'a umátinkesa aaimá kwésimatinkesa

⁷ Ísu Káráísiti áwí'a usáyaaitarain-awi'a kentí anóndako áwí'a simái sáwí'a kwéumankaamba pó'a miwí túma maimaé iyóvo.

⁸ Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna esávái-ímáyáámó óndantemba

ó'owiti imáyáagwara'a uwó siráimba pó'a minkáwér-ámáámbó asirayán-ámáámbó kwaré'o é'a kawe'á ónááombanivo

⁹ óísankwara-kwaasi túmo maimaé iyé'o óísaniyaain-kwaasi móruna tiyuwé'o é'a sáwí'a ónááowe. mirámó é'o é'a kawer-ámáámbá araisiyana Áánútu aaimá simátinkaniye.

¹⁰ amápar-amaambo kwarésamo moórá-amaambo araisiyambo éna aaimá simátinkena séna amápar-amaankomba arááíséwaiman-owe síníye.

¹¹ Áánútu séna íma aarai-úmóyámbá kwaai-úmóyámbá oró séna moórá-ainkwara'a séna íma kwaási tñkamiyasa púwóro siráíye. ímo aarai-úmóyámbó kwaai-úmóyámbó ombánivo kwaási tñkamiyasa puwónááomba áamáánkomba kwéaraaisewe.

¹² Áánútun-aaí kasenku-áínkó póna mináínkó sáwí-imayaagomo tátokaimpinkemba iyátinkaniye. Áánútu kwenáái kwáráawaiye arááíséwaiye tuwánéna tísaa ínimba pó'a imáyáa é'a kentóikare kentúrare kárákwiyoro.

¹³ Áánútu aaivimbá maitinkáíndara'a tirumbó ímo umátinkaraawai Áánútu kwenarunkwára'á íma umátinkaniye. Áánútu aaivimbá matinkáíndara'a tirumbó umátinkaraawai íma táá'a kwégainana Áánútu aruntavái umátinkaniye.

Ísun-aiyavesa áraire sésa kawe'-má'yái mayáan-kwasai.

¹⁴ kesí kwaásiyono. Ísu Káráísitin-aiyavesa áraire kwésesamo ímo kawe'-má'yáímó kwémaesamo ésa miwí táái úwoi tóikaken-aimba kwésewe. mináímbá tóikakene su'mai kwésemba póna Áánútu íma kawer-ámpá'á métinkaniye.

¹⁵ Áánútuna kwaásivinkembo moóráwaimo ménamo unáánkwátóíye toóné ímo makáíndawaintave'o

¹⁶ keinárawa'o sé'o toómbá nenaná ámú'a váinama unáánkwátóí ane'á márénana koko'á ínama kwaaó sé'o toómbó unáánkwátóímo ímo amé'o é'a kentáái úwoi tóikaken-aimba sénááowe.

17 mindáyave'a Ísu Káráísitin-aaiyave'a áraire kwése'anivo ímo kawé'-má'yáímó kwémayaambo é'a áraire sen-áimbá tóikakene su'mai kwésevo tirunkakembá íma kwésewe.

18 évakarawaimo sésamo Áánútun-aaiyave'a áraire kwésunda pó'a Áánútuna kwaási únemo kwésewasamo évakarawaimo sésamo kawé'-má'yái kwémayaunda pó'a Áánútuna kwaási únemo kwéseмба kemá Yémési sé'a Áánútun-aaiyave'a áraire sembánivo kawé'-má'yái íma kwémayaamba pó'a Áánútuna kwaásiya'o íma tuwánáúmne. kemá kawé'-má'yái kwémayaunda suwáné'a sé'a Áánútun-aaiyavai áraire kwéseene sénááowe kemá Yémési súne.

19 Áánútu kímborawai má'yáíye kwése'o árairemo kwéseмба kawer-áimbá kwésembanivo miráwé su'mai kwéseмба Áánútu kawer-ámpá'á íma métinkaniye. Sáátáánigona kwayó'nárawa'o mináímbó kwéseмба tiyántámbá kwétaisasa kwéseмба póna Áánútu íma kawer-ámpá'á métinkaniye.

20 íma kawer-ímá'yáágwárá-kwáásín-owe. Ísun-aaiyave'a áraire kwése'o kwéomba íma kawé'-má'yái kwémayaamba úwoima aaimá kwéseмба pó'a simáímo agaráátinkaanda ísáaro.

21 naaóv'á kentaá síkwá'náma Ááváramu Áánútu simámakaini'a índayavena ááninko áwí'a Áísákaamba óntantaaireira'a mósá ánkarena tuvuwíniye úwana Áánútu séna a'áo siráíye. Ááváramu mirá uráintavena Áánútu séna arupí umái má'yáane siráíye.

22 Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire kwéseña íma miráwé su'mai uráivo simámakaintemba uráimba Áánútun-aaiyavena asiramái áraire siráimba á'a ísaraawe.

23 Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútu séna arupí umái máyaanemo siráimba mináínkóná ááimba Ááváramu Áísákaamba tuvuwindavena uráinka'a avora'á paáruraiye. naaémba Ááváramuntavesa sésa Áánútuna kwaásiman-iye siráawe.

24 Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kawé'-má'yái kwémayaawaiyavena Áánútu séna arupí umái má'yáawe kwésivo Áánútun-aaiyavesa áraire sésa íma kawé'-má'yái kwémayaiyawaiyavena Áánútu séna arupí umái má'yáawe íma síníye. mináímbá ívé'a kwéisaawe.

25 Áánútun-ai aúváivimba naaóv'á agaimaréna moórá-ininko eénánká'á nááún-ininko áwí'a Áré'api ó'onkaa-ininkona kwaasái siráíye. Yósúwa maramá aúpá'á koawánaakaiyo

séna ti'marówasarai minínínkóná naaúmpa'a tuyaná mindárai táái iséna áraire séna kwenamááraa tínkamovo séna moórá-ampa'a agaráátinkowasarai kóuraaiye. minínínkó mirá uráintavena Áánútu séna arupí umái máyáin-inimban-iye siráiyé.

²⁶ timambá kówisasamo kwaásimo púwóntemba Áánútun-aaivesa áraire sésa íma kawé'-má'yái kwémayaawai miráráán-umai íma tirunkakémbá áraire kwésevo tóikakemba kwésewe.

3

tói-kawaan-oro-kwasai.

¹ kesí kwaásiyono. Áánútuna mayái agaráátinkaiyam-bayai íma sáwívarawai mayánááovo moórá-morawai mayánááowe. agaráátinkai-mayaiya kwémayaundawaiya Áánútu asiramáiya kwésisaa índarakemba úwoi-kwaasi miwítí mayáiyávéna úwoisamba tísaa íniye. mindáyave'a íma sáwívarawai sé'a agaráátinkai-mayai mayánáe sénááowe.

² amáparawaiya évaka-tantaa'a sáwíta kwéundayaawe. tói-kawaan-esa kawer-áiné su'mai kwésewai árai'a kawé-kwáási mésa túra'a amápa-tantaaka'a kanaán-umai kwégarakwiyowe.

³ moórá-aimba imáyáa oro. anóm-poi áwí'a ósimba kwaási kentí imáyáaomo kwín-ámpá'ó kónáesamo ombá óipimba ákí-asirayan-tamayo'a áárankesa évarevar-ayaaíra'a ándáma aríkwímai tiyáámpimba tokésa kentí imáyáaomo kwín-ámpá'á moórá-ayampar-anda tavisewaná minánóm-póimá kwégwiye.

⁴ nompí-sípígwará'á imáyáa oro. mindá anón-tantaa'a isaná úndágoma améntámai ópa'a tuwánáe kwéisananivo avúsúmaenamo nááin-tamayo'a íma anón-tamayo'an-ivo sáwíyan-tamayo'a kwemó kónáe sipa'á mintámáyó'á kwántáísana minánó-sípígó kwégwiye.

⁵ maarágwará'á imáyáa oro. kwaásiya anón-tantaa'a únanaya sóikoma sáwíyan-tantaako sáwívar-aimba kwésena súyaama maimaéna kwéiyimba imáyáa oro.

aiva'á sáwíyan-irama karéna kámaena anón-umi'a kwégautaapaiye.

⁶ iramó kámae kwéna anón-umi'o sáwí'o intembá sáwí-ainko miráumai kwégwena amápa súwawaata sáwí'a úmaena kwégwiye. sáwí-ainkona mayáígó amápar-ayampa'a amápa-sawí-mayaigomba kwéusayaaitaiye. misáwí-yántáákóná ááimba Sáátáánigompimba kwéena kentáási mayái tasáwí'a kwéena amápar-ayampa'a kóyáwé kwéiye.

⁷ aváá-kwáí-kwaamba numamá iraankavayaambá noyáá'a amí'mír-umai kárákwiraambanivo

⁸ sáwí-ainko usáyaaitarain-tantaa'a pósa kwaási íma kanaán-umai kwégarakwiyowe. kwaavainkómó kwaásimo vaisanamó sáwí'o întembá sáwí-ainko mirá kwéiye.

⁹ kentáá sói'nei kentáásivowa Ísóigo áwí'a mósá maréta Áánútu kweiráání'a úmakain-kwaasi simái sáwíta kwéune.

¹⁰ mimbórá-sóipinkéntá kawer-áímbá kwéseta sáwí-aimba kwéseta kwéune. kesí kwaásiyono. mirán-ááínkó sáwí'a kwéiye.

¹¹ nonayumpinkémbá íma kawe'-nónkwará sáwí-nonkwara'a kwégumiye.

¹² inaómá íma terarambá iyáísana túsigoma kondóiaramba íma kwéiyaiye. uwí-nónkó íma kawe'-nómbá auvínasa kwaási nánááowe. mindáyavena mimbórá-kwáásígómpinkémbá kawer-áínkwará sáwí-ainkwara'a sisaná mirán-ááínkó sáwí'a kwéiye.

kawer-ímáyáá Áánútumpakemba kwégumin-kwasai.

¹³ keinárawapimba évakarawai kawer-ímáyáá torésa kawer-ísái-yántáá'á toráawai mésa kawer-ímáyáágwára-kwáásí pósa íma túma maésa iyésa kawe'-máiyái maésa kawe'á umái méwa'a tuwáné'a sé'a kawer-ímáyáágwára-kwáásímán-owe sénááovo

¹⁴ keinárawapinkembo évakarawaimo miwítí kwaásima tirumbá sáwí'a umátinkesa sésamo anón-kwaasi-i'a ovó sésamo keyáá anón-kwaasi-i'a umái ménaumnemo sénááombo ésa miwí túma maimaésa iyésa kesávái kampa'á sésa kawer-ímáyáágwára-kwáásí úne seváínivo.

¹⁵ mirán-ímáyáá íma Áánútumpakemban-ivo marapákémbá kwaásiti imáyáa Sáátáánigona imáyáavinkemba kwésewe.

¹⁶ évakarawaimo miwítí kwaásimo tirumbó sáwí'o umátinkesamo sésamo anón-kwaasi-i'a ovó sésamo keyáá anón-kwaasi-i'a umái ménaumnemo sénááombo ésa íma moórava'a tágárotamai maésa ó'on-o'on-tantaa'a sáwí'a úmae iyónááomba mindá marapákémbá kwaásiti imáyáa Sáátáánigona imáyáavinkemba kwéovo

¹⁷ Áánútumpakemba kawer-ímáyáá tokáawai kaweré su'mai ésa íma sáwíkwara'a ombá paru kwéesa íma aaisampinkémbá kwésesa ó'on-kwaasi táái kawe'á umái kwéisesa tirumbá kwéumatinkesa umbai-i'o on-kwáásí kwétuwa'naa-esa íma kaumbo-káér-aimba sésa íma taainkaar-umai kawe'á umátinkaa sáwí'a umátinkaa kwéovo amápa'a kaweré su'mai kwéumatinkaawe.

¹⁸ paru umái maénáe síyawai paru umátinkaiyasa tuwánésa miráumai paru umái ménaaowe.

4

marapá-tántáátávésa imáyáa kwéon-kwasai.

¹ keinárawapimbo aaisambó sé'o áwáá'o sé'o mirámó kwéomba miwáná ááimba maará kwéiye. sáwí-yantaakomo tirááímo taintávé'a imáyáa owaná mínímáyáágómá tátoraisana aaisambó sí-áímbá kwévaariye.

² tirááímo tain-tántáá'ó makáawa'o ombá tuvúwónana puwína'a kemá mayánáe-imayaa kwéowe. ó'owiti náaindaamba túran-anda é'a íma kanaán-umai mayánááontave'a aaisambá tiyé'a áwáá'a kwésewe. tirááímo tain-tántáátávé'a Áánútumpa'a íma áísaa owaná póna íma kwétimiye.

³ Áánútumpa'o áísaa ombá áísaa on-tántáá'á íma kwétimiye. sirááímo tain-tántáá'á kesávái mayánáe sé'a Áánútumpa'a áísaa ombá misáwí-ímáyáá tokáantavena íma kwétimiye.

⁴ aaraimó kwaairakémbó tiyuwésamo ó'on-kwambo máyáantemba Áánútumbo auwé'o kwégon-kwaasiyono ísáaro. marapá-tántáá'ó imáyáamo eéme'o é'a Áánútuna namuro-kwáásíráámbá kwéovo mináímbá imáyáa oró. marapá-tántáá'á mayánáe símae iyíyawai Áánútuna namuro-kwáásíráámbán-owe.

⁵ Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútu séna kesimambá kempímbá maráúnda sáwí'an-ovo sé'a asiramái kwégarakwiyune siráíye agaimaréna siráimba mináímbá íma úwoi-aimban-ivo árair-aimban-ivo imáyáa oró.

⁶ ánivo Áánútuna imáyáa úndayavenaya súwa'naa umáíya kwéasiramasinkaintaawe. Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútu kentúmo maimaé kwéiyowai kwétuwentayuwaivo kwenáísamaivimba kwémaewai kwétiravayaiye agaimaréna siráimba póna Áánútu súwa'naa umáíya kwéasiramasinkaintaawe.

⁷ mindáyave'a Áánútun-ai isé'a kwenáísamaivimba máyáambanivo Sáátáánigon-aaiyave'a a'áo síyanamo éna ááema tiyuwéna kówina'a

⁸ Áánútuna egwaa'ó méwanamo éna Áánútu kentí egwaa'á méniye. sáwí'o kwéowai kawé'ó umáímo ménaaontave'a imáyáa é'a misáwí-yántáá'á túwáaro. Áánútuna imáyáawe marará-ímáyááwé tokáawai sáwí-imayaa tuwé'a kawer-ímáyáá oró.

⁹ sáwí'o kwéontave'a íma aamoí é'a kanagí'á kwéte'a máero. sáwí'o kwéontave'a íma kwírááima síyamba tó'i'a matuwé'a máero. sáwí'o kwéontave'a tirunkó íma kawé'á éna sáwí'a kwéina'a máero.

¹⁰ Ísóigon-ai isé'a kwenaísamaivimba méwana kwemá mósá tinkániye.

¹¹ kesí kwaásiyono. kentí kwaásiyave'a keiyái íma sáwí-aimba seró. Áánútu áamáan-aimpimba séna íma mirán-oro siráimba pó'a mirámó kwéomba Áánútuna áamáamba simái sáwí'a umánke'a sé'a sáwí-amaamban-iyé sembá mindá kampa'á kwésewe. Áánútuna áamáambo taaínkaar-uré'o sé'o sáwíyan-amaane anón-amaane kwése'a minámáámbá íma kawé'á umái kwaré'a kwéaraaisuwaawe.

¹² Áánútu kweyáá áamáamba siménaya kwaási kwétaainkaar-ena kanaán-umai kweyáá kawer-ámpá'á mégwétinkena kweyáá kwaási ánásasuwaníye. mindáyave'a kwaási keyáárika'a íma tainánááovo Áánútuna mayáímán-iyé.

ímo túmo maimaé iyí-kwásái.

¹³ keinárawa'a imáyáa é'a sé'a ívéra'i. aaváyaawa'i. anón-daopa'a komé'a mayái kwémae'a moórá-ima maisuwé'a sáwívar-ontamba mayánaumne. mirán-áímbó kwésewai ísáaro.

¹⁴ aaváyaavimbo ainámbó sáwíyanka'o kwénamo ááemo turákwintemba keinárawa'o máyáamba miraráán-umai ááéma ánásanaaowe. aaváyaa kentópa'o tínín-tantaa'a íma ísaraawe.

¹⁵ mindáyave'a kwésen-aimba íma ókwara'a sé'a maará seró. Ísóigomo owémó sína'o é'a mirá ónaumpo ímo owémó sína'o é'a íma mirá ónaumne seró.

¹⁶ mirán-áímbá kwése'a kentí imáyáavinkemba kentúma maimaé kwéiye'a anóni'a umái ménae kwéseмба mirán-ímayáá sáwí-imayaaman-iyé.

¹⁷ miráumai ísáaro. kawé'ó iígóná ááimba ísámai ivátuwesa mirámó ónááomba sáwí'a ónááowe.

5

óísankwara-kwaasiti kwaasái.

¹ óísankwara-kwaasiyono. senda-áímbá ísáaro. kentópa'o umbai-yántáá'ó tínimba anón-imayaa kwée'a kanagí'á kwéte'a ménaaowe.

² sáwívar-oisamba makáan-oisamba atúnkaisana sáwívar-unankwatoi kwaígo ánáamba kárayuwaisana

³ óntamba makáamba atúnkaisasa kwaási awánésa sésa íma túwa'naa ombá makáawana atúnkaiye sénááomba íramó ane'ó kwégainten-umai sáwí-meyamba kentópa'a

tíniye. sáwívar-oisamba makáambanivo Áánútu kwaásimo máyáawaina áaimba tísaa ínín-kanaama tíniye.

⁴ kenti kígau on-kwáásítí meéyámbá íma kawe'á umái timé'a sáwí'a kwéomba Áánútu awánaraiye. minkwáási anónkar-anonka'a kwésewana Áánútu asirayánkwáráwái kwéisaiye.

⁵⁻⁶ marapá'ó máyáanka'a sáwívar-oisamba maré'a kenti imáyáavinkemba kembó tínkáim-bayai kwémayaawe. ímo sáwí'o uráan-kwaasi aaivimbá maitínkówa'a íma anondá aaí suwa'á tínkamuwasa pukáawe. póimo toómbó kwétimewanamo anón-isasamó tuvú'naantemba kembó tínkáisa'o mirámó kwéomba Áánútu sáwí-meyamba timíniye.

asiramái mésa námúnaa kwésen-kwasai.

⁷ mindáyave'a asiramái maimaé kwéiye'a Ísóigo ókwara'o kumínimba amu'maráaro. kígau avowámá kígau úmakena amu'maréna séna kaeká'á aa'á téna kígau anón-ína'a nánée séna amu'maráintemba

⁸ miraráán-umai Ísóigomba amu'makéwana kumíniye. Ísóigo sáwiyanka'a kumínimba pó'a asiramái aánoumai máero.

⁹ Áánútu aaivimbá maitinkánivo kenti kwaási íma í'ái tínkáaro. Áánútu aaivimbá maitinkánín-kanaa sáwiyanka'a tíniye.

¹⁰ kesí kwaásiyono. naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowaimo uráamba imáyáa oro. Ísóigo simátímakonaimba simátíma'mae iyúwasa íma ísówana umbai-yántáá'á sáwíva'a miwítópa'a túwasa Áánútun-ai íma ivátuwesa asiramáimo mésamo uráantemba miráumai máero.

¹¹ naaóvá'á Áánútuna imáyáa ésa asiramái máyónkwaasiyaveta séta Áánútu kawe'á umátínkarain-kwaasimanowe kwésune. naaóvá'á moórá-kwaasi áwí'a Yópoma uráinaimba imáyáa oro. umbai-yántáá'á sáwíva'a kwenópa'a túwana Ísóigontavena asiramái maí'mai'a úmae kwéiyuwana naaémba Ísóigo kawe-tántáá'á ámakaiye. miráumai Ísóigo anón-arumba umásinkena kwésuwa'naa-iye.

¹² kesí kwaásiyono. anón-aimba ísáaro. kentááiyavesa áraire sénááontavesa íma tiká'á kwémare'a árair-aimba sune sembá kwíyómpa'a máyáiwai aúranka'a árai'a kwésune íma sé'a marapá-kwáási túranka'a árai'a kwésune íma seró. ánivo owémó sé'o é'a úwoi owé sé'a íma tiká'á kwémare'a seró. a'áomo sé'o é'a úwoi a'áo sé'a íma tiká'á kwémare'a seró. mirámó síyanamo éna Áánútu mináintávéna íma sáwí-meyamba timíniye.

13 keinárawapinkembo umbai-yántáá'ó mayáiyawai Áánútunka'a námúnaa seró. keinárawapinkembo tirunkó aamoí iyawai monor-ímá kwésesa Áánútu áwí'a mósá máráaro.

14 keinárawapinkembo tí'o índawai Ísóigona kwaásiti anón-kwaasi tááyaiyasa tésa Ísóigona asirayámbá imáyáa ésa masawémba túra'a pétinkesa námúnaa seró.

15 Áánútumo siráintemba íníye kwésesa námúnaa kwésemba póna Áánútu minkwáásí kawe'á umátinkena usásintinkena minkwáásímó sáwí'o uráiyaname éna miwívínkémbá maitiyuwáníye.

16 mindáyave'a kentí kwaási sáwí'o kwéomba avora'á simátíme'a námúnaa simái túwa'naa oro. mirámó iyanamo éna tí'o índamo éna Áánútu asóvatinkaniye. arupí umái máyáawaimo námúnaa kwésemba Áánútu iséna asiramái kwétuwa'naa-iyé.

17 naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráiyaa ména kwemá kesáámó úndanten-kwaasi ména Áánútunka'a asiramái námúnaavinkemba séna aa'á íma tíno súwana íma aa'á téna kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba maisuwówana íma aa'á túwana

18 minkákémbá naaémba námúnaavinkemba aa'á tíno súwana aa'á túwana kígauva'a amápa-tomba kawe'á uráiyé. miráumai arupí umái máyáawaimo námúnaa kwésemba Áánútu iséna asiramái kwétuwa'naa-iyé.

19 kesí kwaásiyono. keinárawapinkembo évakarawaimo kawer-ámpá'ó tuwáíya'o é'a méyavisiyasamo tésamo kawer-ámpá'ó tíya'o é'a kawe'á umátinkanaaowe.

20 sáwí'o uráiyawaimo méyavisiyasamo sáwí-ampa'o tuwésamo Áánútumpa'o tíyanamo éna Áánútu misáwí-yántáá'á sáwíva'a maitiyuwáínasa Áánútuna némpa'o iramó kwégaindava'a íma kónááowe. minááimbá imáyáa oró.

kemá Yémésimo súnda-aimba ánásaiye.

1 Pítáa

Ísu kwíyómpa'a irówana Pítáa Ísuna kwayó-kwáásí moórá-kwaai umái sísamaivakemba éiyain-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái mátímakaiye. Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasiyavesa ak'áámba simái sáwí'a kwéumatinkomba miwítí imáyáa asiramátinkanae séna Ísuntavai ísámai asiramái máéro séna Pítáa maanáimbá agaimái mátímakaiye.

¹ kemá Pítáa maanáimbá maanáúvái'imbá agaimaráúmpo ísáaro. kemá Ísu Káráisitina aantá-kwaasi úndanivo Áánútumo séna kesí kwaási owémó siráin-kwaasi ísáaro. kwatúwówa'a kenti maramá tuwé'a kóyáwé é'a Pontasi-márávéré Kárésiyaa-maravare Kápátósiyaa-maravare Ésiyaa-maravare Pítíniyaa-maravare miráumai-marava'a kóyáwé uráawai ísáaro.

² naaová'á Áánútu kentáásivowa keinárawatavena séna ítámaraanasa kesí kwaási-i'a ónááowe súwana Ísu Káráísti puwúwana kwená naaemá kumúwana keinárawa'a kawé'á umátinkaina'a kwenáái taagwiyavónááontavena Áánútun-amanko Áánúntunde-i'a umátínkaraiye. Áánútu úwoi túwa'naa úmae iyéna paru umátínkáva'a iyína'a ménaaowe.

Áánútu to'mayaa umásínkarain-kwasaiya.

³ Ísóigo Ísu Káráísti avowámá Áánútu kwenáwíta mósá maráúmne. kentááyávéna anómba arumbá umásinkenaya Ísu Káráístimba pukáimpinkemba usásinankaraintavena aúnái'o umáíya máyaunda-i'a umásínkaraimba póta naaéntaamo ménaundayaveta amu'maréta máyaumne.

⁴ kwíyómpa'o uménaundaya Áánútu to'mayaa umásínkarainta íma sáwí'a umái ánásena kwaikwai'a ínbaniye.

⁵ Áánútun-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáantavena kwená asirayándéi kweukáámbá umái tíyótinkena Ísu Káráístimo kumíndara'a sáwí'o umáímo máyáampinkemba kunti'mai to'mayaa umátínkaraintantaa'a agaráátinkaniye.

⁶ mindáyavena kentirunkó kawé'á íno. ívé'a ó'on-ó'on-umbai-yantaa'a kentópa'a kwénamo umbaimó taimbá sáwíyanka'a kwéna naaémba ánásainana kentirunkó kawé'á íniye.

⁷ umbai-yántáá'á kentópa'a kwáyáinka'a Áánútuwemo asiramáímo mémba tuwánésa sésa árai'a Áánútuwe

aráápamai máyáawe sénááowe. moórá-ontamba áwí'a kóri-ontamba aamoí kwéon-tantaa'a imbánivo kító-tantaa'an-ivo Áánútuwemo aráápamaimo máyáamba mindá anón-tantaa'an-iyé. minóntámbá iravímbá kágwisana sáwí-yantaa'a ánásaisana kóri-ontan-uramba túkúmai kwégwaiye. miráumai umbai-yántáá'á kentópa'a tisa'á Áánútuwe asiramái mé'a kwesé aráápamai méwana Ísu Káráisiti kumíndara'a kentúwí'a anómba umátinkena aamoí umátinkaniye.

8-9 Ísu Káráisitimba íma túrandei awánaraavo úwoi kentirumbá kwéamewe. íma túrandei kwéawanaavo kwenááiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáawe. kwenááiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáantavena sáwí'o umáimo máyáampinkemba kwéiyatinkaiye. mindáyave'a anón-aamoí kwée'a mindáyave'a aai símae kwéiyiyana mirán-áimbá íma ánásaina'a anón-aamoí ónááowe.

10 naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai Áánútu keinárawa'a úwoi kwétuwa'naa-in-aimba siráawe. Áánútu sáwí'o umáimo máyáampinkemba iyátinkanin-aintavesa sésa mináinkóná áaimba nóran-aina'iyó sésa Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba awánantesa iráawe.

11 Káráisitin-amaanko miwívímbá ména Káráisitimbo áí'o índai'o umánkaiyanamo naaémbo ságayambo paárinin-aimba simátímakowasa miwí kesávái-áimbá sésa mináimbá náawantavena simbá póna nósa-tawai paáriníyo sésa Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba awánantesa iráawe.

12 miwítí mayáigówé simátímakon-ainkowe íma miwí túwa'naa ena keinárawa'a naaémbo paáronaaon-kwaasi túwa'naa ínimba mindá Áánútu agaráátínkaraiye. Áánútun-amankomba ai'marówana kwíyómpakemba kuména naaóvá'ó agaráátínkaron-aimba simátímakowasa mináséi-kwásái simátíma'maesa kuwa'á ísaraawe. kwíyómpakenkwayo'harawa'a mintántáá'á awánanae sésa ombá miwívímbá íma sáwí-yantaa'a kwáyáisana Áánútumo iyátínkáim-bayai íma kanaán-umai kwéawanaawe.

arupí umái máéro-kwasai.

13 mindáyave'a arupí-imayaa é'a kárákwiyoro. Ísu Káráisiti kumíndara'a kawe'á umátinkanintave'a amu'maré'a asiramái máéro.

14 Áánútun-aai ísámai kawe'á oró. Áánútun-aaimo ímo ísaronka'o sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o uráantemba íma mirá é'a Áánútun-aai ísámai kawe'á oró.

15 Áánútumo tááyaraiwaimo kaweré su'maimo kwéintemba amápa-tantaa'a kaweré su'mai oró.

16 Áánútun-aai aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna

kemó kaweré su'maimo umáimo
máyaudentemba mirán-oro

Áánútumo siráimbanivo kaweré su'mai oró.

17 Áánútu arupí umái sáwí'o uréwai sáwí-meyamba tiména kawé'ó uréwai kawé'-meyámbá timíníwaintave'a námúnaavinkemba sé'a kesivomán-iyé sé'a pó'a marapá'ó kwááyumo máyáanka'a anóndakoman-iyé sé'a kwená imáyáa úmae iyóro.

18 kentíkwá'náma úwoi-mayai-amba kwárówana Áánútu keinárawatavena mirán-ámbá kwaráavo séna meéyámba'mai ayútínkaraiye. kentí meéyámbá kóri-ontambo ánásanin-tantaakaamba ímanivo

19 Ísu Káráísitina naaegómá usáyaaitarain-daaegoman-iyé. sáwí'o uráankakemba íma sáwí-meyamba mayánááontavesa sipisípi-araa'a tuvú'mái Áánútumba ámakaantemba sáwí'o uráundavinkemba ayúsinkanintavena Ísu Káráísiti ímo sáwí'o urówai puwúwana kwená naaemá kunkáiye.

20 Áánútu kwíyómba maramá íma tarórunonka'a mimbáyái mayáníntavena Ísu Káráísitimba ítámakaimba póna naaénkanaa keinárawatavenawe séna marapá'á kumbéna

21 pukáimba pó'a Áánútumpa'a imáyáa kwéowe. Áánútuwe aráápamai mé'a sé'a árai'a kwesé uménaumne sénááontavena Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba usásinankena áí'maena ságyan-ayampa'a móankaraiye.

22 árair-aimbo taagwiyávóntavena mináínkó kentirumbá kawé'á umátínkaraisa'a mé'a Áánútuna kwaási kentí kwaási owa'á moórá-morawaivimba kentirumbá kwétime'a asiramái mirá úmae iyóro.

23 Áánútun-aaí kwaíkwai'a ínín-aimba ísaraamba mináínkó aúnái'a umái máyáani'a umátínkaraiye. marapá-kéntínóvówí matínkaraawa'a máyáambanivo Áánútu mai'mai'a kwéiwai aúnái'a umátínkaraisa'a aúnái'a umái máyáawe.

24 mirán-áimbá Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

karaan-tantáaré kanaagunéwe aáyánkamaenamó

marapá'ó kúmíntemba kwaásiye miwítí kawé'-máyaíyé

miráumai ánásanivo

25 Ísóigon-aaí kwaíkwai'a kwéiye

agaimaréna siráiyé. mináimbá áséi-kwasai simátímakaan-aimba ísaraamba mináínkó aúnái'a umái máyáani'a umátínkaraiye.

2

Ísu ávon-ontankaanda'an-iyé-kwasai.

¹ aúnaí'a umái máyáamba pó'a sáwí-yantaakomba tínaaemba umásuwe'a íma kampa'á sé'a íma kaumbo-káér-imayaa é'a kawé'-má'yáímó kwémayaiyantavena kentirunkó íma simái sáwí'a umátinkaina'a túwíkwara'a íma simái sáwí'a umátinke'a máéro.

² umarambó náantavenamo tínkáintemba Áánútuna kawer-áíntávéná mirán-umai táái tinkáíno. Áánútun-ai toónkáambá kwéne'a táákaevayan-kwaasiraamba umái mé'a Áánútuna aambá kwa'maé'a íyóro.

³ Ísóigo kawé'á umátinkarina'a miráumai mé'a Áánútuna aambá kwa'maé'a íyóro.

⁴ naaóvá'á mono'-námbá óntandei urónka'a ávonkaan-ontamba awánésa úwoi-ontamban-iyé sésa tukáawe. miráumai Ísumba Áánútu kawé'ná'an-iyé séna ítámakaimba awánésa áúkaawe. kwemá ávon-ontankaamban-ivo kwenópa'a teró.

⁵ óntandei mo naambó ontembá Áánútu keinárawa'nei kwená naankáambá úmarena keinárawate méníye. kwená mayái-kwáásí é'a kwená mayáiyé su'mai kwémayaiyana Ísu Káráísiti túwa'naa ínimba póna Áánútu kentí mayáiyávéná aamoí íníye.

⁶ mindáyavena naaóvá'á Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna

Áánútu séna kawer-óntámbá ítámare'a naambó asiramáímo kwaíkwaí'o ínintave'a Sáiyono-naopa'a ávonkaan-ontamba makáumne, óntantavenamo siráintembo íníwaimpa'o agevamáímo ménaaowai íma tigaeyávésa ónááowe siráíye

mináimbá Ísu Káráísitintavena simái agaimakáíye.

⁷ Áánútun-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáawai minóntánkó anómban-iyé kwésevo Áánútun-aaiyavesa íma áraire kwésewai minóntánkóntávésa íma mirán-áimbá kwésewe. mindáyavena Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna

óntan-damba on-kwáásí moóra-ontantavesa sáwí'a kwéíye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba uráíye

agaimaréna siráíye.

⁸ moóráva'a agaimaréna séna

minóntánká'á tísamaima turarésa tanaambá vánááowe

agaimaréna siráíye. tanaambó vaantembá Áánútun-ai araisésa miráumai tanaambá kwévaawe. ááéma íma

mirá uráanka'a Áánútu séna mirá ónááowe siráinka'a pósa miráumai tanaambá kwévaawe.

9 miwí Áánútun-aaí arááíráavo íma mirá é'a mimbórá-ándá-kwáásiráámbá é'a Áánútu ítámakain-kwaasi é'a anóndakona mono'-máayái-kwáásí é'a Áánútunde-i'a umátinkarain-kwaasi owaná Áánútu túnkwiyan-ayampakemba kwená ságyan-ayampa'a mégwétinkaisa'a ó'oran-kawe'-mayai máyáin-aimba kosimátíma'mae naaónááontavena ítámakaiye.

10 ááéma íma Áánútuna kwaási-i'a uré'a ívé'a kwená kwaási-i'a owaná ááéma íma arumbá umátinkaraimba isaná ívé'a arumbá kwéumatinkaiye.

Áánútuna mayái-kwáásín-owe kwaasái.

11 kesí kwaásiyono. ó'om-baravaken-kwaasi pó'a marapá'á kwááyu mé'a mindáyave'a marapá-tántáátávésa tirááiyavesamo kwéomba tínaaemba umátíme'a ímo tínaaembo umátimiyano éna mintántáákó tavisimái kentí imáyáa sáwí'a umátinkaniye.

12 Áánútunopa'o ímo tiráán-kwaasivimba mé'a kaweré su'mai úmae iyíyasa sáwí'a kwéowe suwááesa kentí kawe'-máayái tuwánésa pósa Áánútuma marapá-kwáásíyávéna imáyáa índa-kanaavimba kogwantésa kwenáwí'a mósá maránááowe.

13 Ísóigonatave'a imáyáa é'a marapá'ó kárákwiraan-anon-kwaasi tísamaivimba áíkwiye'a aiva'ó kárákwiraiwai aísamaivimba áíkwiye'a

14 kwemó usásintinkaraiwai tísamaivinkwara'a áíkwiyoro. sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba tímésa kawe'ó kwéowai kawer-áímbá simátimenaontavena usásintinkaraiwai mindáyave'a tísamaivinkwara'a áíkwiyoro.

15 Áánútu maarámó ónááontavena arááíma kwétaiye. kawe'ó íyasamo ésa sáwí-imayaavinkembo úwoi-aimbo kwésewai táái kentí kawe'-máayáigó itániye.

16 Áánútu kentí sáwí-imayaago tátokaimpinkemba iyátinkaraisana póna íma tátokaisa'a mé'a miráumaimo máyáamba íma aúpá'á sáwí'a kwée'a Áánútuna mayái-kwáásí pó'a kwemó sintení'a kwée'a

17 amáparawaiyave'a imáyáa é'a Áánútuna kwaási kentí kwaásivimba kentirumbá kwétíme'a Áánútu áároi kwéinkaise'a mé'a marapá'ó kárákwiraiwai áái mósá máraaro.

Ísumo uráinteni'a mirán-oro-kwasai.

18 mayáí-kwáásíyóno. kentí anón-kwaasi táái isé'a síyanteni'a mirán-oro. íma kawer-ánón-kwáásí tááíye su'mai isé'a túwáávitemo íyan-anon-kwaasi tááígwara'a ísáaro.

19 keinárawa'o ímo sáwí'o íyasamo umbai-yántáá'ó úwoimo timíya'o Áánútuntave'a imáyáa é'a asiramáímo méwanamo éna Áánútu kawé'á umátinkaniye.

20 ánivo sáwí'o íyasamo tínkamiyambo aánoumaimo méwanamo éna Áánútu kentúwí'a íma mósá marániye. ánivo kawé'ó íyasamo tínkamiya'o asiramáímo méwanamo éna Áánútu kawé'á umátinkaniye.

21 Ísu Káráísitimba áí'a úni'a umánkaraamba keinárawatavena imáyáa éna asiramái ména mirán-ámbá agaráátínkaraimba pó'a mirán-oro. mirá ónááontavena Áánútu tááyaraiye.

22 Áánútun-aai aúváivimba agaimaréna séna íma kampar-áimbá séna íma sáwí-aimba simbá ísaraawe Ísuntavena mináimbá agaimaréna siráíye.

23 simái sáwí'a umánkowana anondá íma sáwí'a umátinkowasa áí'a úni'a umánkowana anondá sáwí-meyamba mayánááowe íma simátimena arupí umai-meyambo timíníwaina imáyáa asiramái uráíye.

24 Ísu Káráísiti sáwítaamo uráunda-meyamba maimaéna taaira'á pukáíye. sáwí'o kwéundaya sínaaemba umáméta arupí umáíya ménaundayavenaya pukáíye. kwenáúmo sáwí'o umánkaraantavena póna kentáá kawé'á umásínkaraiye.

25 keinárawa'a uwóváguraawana tí'maena tisa'á keinárawaka'a kárákwiraiwaina aampa'á kwégwaraawe.

3

aarakwátí kwaasái.

1-2 aaraiyónó maarán-oro. kentuwai'máá táái ísáaro. kentuwai'máápinkemba évakarawai Áánútun-aaiyavesa íma áraire kwésesa máyáawai kembá tuwánésa Áánútumpa'a ténááontave'a kawé'á umái méwasa tuwánésa Áánútun-aaiyavesa áraire sénááowe. íma ayáátáár-aimba sé'a Áánútuntave'a imáyáa é'a kawé'á umái méwasa tuwánésa Áánútun-aaiyavesa áraire sénááowe.

3 kwaási aráá'a súrampimba sivúwóvo sé'a íma konaarirí é'a kawer-únánkwátói konaariríyávé'a íma anón-imayaa é'a

4 paru umái kentirunkó kawé'ó ínimba íma ááéma ánásainana mindá Áánútu aúranka'a kawé'án-íye.

5 naaóvá'á aaraí Áánútuntavesa imáyáa ésa kwemó to'mayaa umátínkaron-tantaa'a amu'marésa máyón-inimba miwí tuwai'máá táái isésa kawé'á umái maémáembaniye.

6 minínimpínkémbá moórá-ininko áwí'a Séraa awaikó áwí'a Ááváramu úwana kwenáái iséna kesí anóndakoma óne siráiyé. kawé'ó é'o ímo amápa-tantaatave'o táátave'o é'o é'a kwenayáámúmbaari'a ónááowe.

7 miráumai kwaaimó é'a maarán-oro. kentuwainímbáá'a kawé'á umátinke'a miwí túma íma asiramái kwáyáintave'a imáyáa é'a túwa'naa oro. keináraware kentuwainímbááare aúnaí'a umái ménaaontavena Áánútu kawé'á kwéumatinkaivo mindáyave'a kawé'á umátínkáaro. mirámó íyanamo éna moórá-umbai-yantaako kentí námúnaa-ampimba íma itániye.

mimbórá-ímáyáán-oro-kwasai.

8 moórá-aimba isáaro. kentúma íma maimaé iyé'a mimbórá-ímáyáa é'a keáváráwáínónndaamo imáyáamo on-tembá moórá-morawai mirán-imagaa é'a túwa'naa oro.

9 sáwí'o umátinkaiya'o é'a anondá íma sáwí'a umátínkáaro. sáwí-aimbo simátinkaiya'o é'a anondá íma sáwí-aimba simátínkáaro. sáwí'o iyawai anondá kawé'á umátínkáaro. Áánútu tááyonka'a kawé'á umátinkaumne siráimba pó'a kawé'á umátínkáaro.

10 mindáyavena Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna évakarawai ayáátáaka'a sirunkó kawé'á ína'a ménae sésamo ésa kampar-áiné sáwí-aíne

11 sáwí'o kwéon-tantaare tínaemba umámesa kawé'á ésa paru umái ménaaontavesa tiyáántán-kwimai máéro.

12 Ísóigo arupí umáímo máyáawaira'a kwégarakwiyea miwítí námúnaa kwéisená túwa'naa éna sáwí'o kwéowai ánaemba kwéumatimiye agaimaréna siráiyé.

13 kemá tiyáántán-kwimai kawé'á kwéomba pósa íma sáwí'a umátinkanagaombanivo

14 arupí umái máyáambo umbai-yántáá'ó timíyanamo éna Áánútu kawé'á umátinkanivo minúmbái-yántáátávé'a íma anón-imagaa é'a minúmbái-yántáá'ó timínín-kwaasiyave'a íma táátave'a é'a

15 Ísu Káráisitintave'a kawer-ímáyáa kwéé'a kwentávé'a sé'a kweyáá Ísóigoman-iye síyasa tísa esamo sésamo Áánútuntave'o imáyáamo ombá nóra simáíya kwéoo síya'o é'a kawer-áimbá simátiménaontave'a to'mayaa umái mé'a

16 kawé'á umái kwempakémbá simátíméro. kentirunkó íma kae'náé'a éna arupí umái kwaína'a Ísu Káráisitimpa'a aráápamai arupí umái máyáiyasa évakarawaimo simáímo

sáwí'o umátinkaiyambo ésa miwí tááigo tosé'mái tigeamá íniye. mirá ónááontave'a kárákwiyo.

17 kawé'ó kwéombo Áánútumo ímo ítátinkainasamo ésa umbai-yántáá'ó timénááomba mindá Áánútundein-iyé. ániwo sáwí'o kwéombo umbai-yántáá'ó timénááomba mindá kentí ááinkoman-iyé.

18 miráumai ímo arupí umáímo máyáawai Áánútunopa'a kónááontavena Ísu Káráisiti arupí umái máyáiwai mimbórá-táwai puwéna mimbáyáímá ánásariye. kwenáúgo pukówana amankó ména

19 évakarawai timankó ándáraambo kwímai máyómpimba kwenáái kosimátimakaiye.

20 naaová'á moóráwai áwí'a Nówaa ména non-avóvomayaapa'o kwínín-damba úmakonka'a Áánútu kesáái isáaro séna timu'marówasa kwenáái arááísúntavesa pukówana naaémba Ísumo puwú-tawai miwí timankómbá kwenáái kosimátimakaiye. avakaumboé-kwaasi non-avóvomayaapa'o kwínín-daumpa'a umáyówana miwí nonkó íma nawíkwasa íma puwésa kawé'á umái maémáembaniye.

21 mindónkómó uráinten-umasitai'a mono'-nómbá kwévetinkaawana Áánútu tí'mai kawepá'á mégwétinkaiye. nombó kwévetinkaamba paáká-kúrákémbá íma kwésese ovo Áánútumba áísaa owaná tirumpimbá íma aai kwaíndayavena sáwí-imayaa maitiyuwániye. Ísu Káráisiti pukáimpinkemba usásinkaintavena sáwí'o umáímo máyáampinkemba tí'mai kawepá'á mégwétinkaiye.

22 Ísu Káráisiti pukáimpinkemba usásinena Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á uména kwíyómpakenkwayo'naraware anóndaraware asirayándáraware miráumainarawaka'a kwégarakwiyiye.

4

Áánútuna imáyáavinkení'a oró-kwásái.

1 Ísu Káráisiti áí'a úni'a umánkówana asiramáímo imáyáamo uráintemba keinárawakwara'a asiramái imáyáa oró. túra'o tí'o úni'o umátínkówai miwímó sáwí'o ónááonimayaago íma tátokaiye.

2 marapá'ó máyáamba sáwí-imayaayave'a tirááiyave'a íma kwée'a Áánútuna imáyáavinkení'a oró.

3 Áánútunopa'o ímo tiráán-kwaasimo kwéontemba keinárawakwara'a mirá uráavo ívé'a íma mirá kwéowe. ááema maarán-umai áwáyo-tantaa'a kwée'a sáwí-imayaayave'a tirááiyave'a kwée'a uwo'aó'-nómbá kwéne'a uwo'aó'á kwée'a toómbá námae kwéiye'a uwo'aó'-nómbó

kwéne'o uwo'aó'ó ónááontave'a torupamáí mé'a kígáumo umándanaao sumpur-áínkón-ááima mósá maré'a kwaántá-kwaasiyonti imáyáa mósá maré'a mirá uráambanivo

⁴ ívé'a íma miwísé torupamáí mé'a mirá-sáwí-yántáá'á íma owasá tuwánésa sésa ívé'a nóra séra íma mirá kwéoo simái sáwí'a kwéumatinkaawe.

⁵ Áánútu to'mayaa umái ména pukén-kwaasigwara túvamaimo mén-kwaasigwara'a miwímó máyáawaina ááimba tísaa ínasa simámíyana miwítí meéyámbá timíníye.

⁶ marapá'ó máyónka'o uráam-beyamba mairésamo pukáawai Áánútumo máyáintemba miwí timankómó miráumaimo ménaaontavena Ísu Káráísiti kwenamankó kwená áséi-kwasai púwún-kwaasi kosimátímakaiye.

Áánútu mayáígóná asirayámbá tímakain-kwasai.

⁷ amápa-tantaa'a ánásanin-kanaa sáwíyanka'a tínimba pó'a námúnáa símae'a kwéiyon-aimpimba kawer-ímáyáá umái kárákwiyoro.

⁸ moórá-morawaivimba kentirumbá timí-timi kwée'a mirámó é'o é'a sáwí'o umátinkanaaomba mirá-sáwí-yántáátáv'é'a íma anondá ónáe-imagaa é'a

⁹ namu-kwaasímó tíyamba naambá toómbá timé'a íma í'ái simátínkáaro.

¹⁰ kawe'á umátinkanaaontavena Áánútu moórá-mora-kwaasi ó'on-o'om-bayaigona asirayámbá tímakaimba pó'a íma úwoi maé'a minásíráyándéí moórá-mora-kwaasi túwa'naa oro.

¹¹ Áánútun-aaí kwésimatimewai mináín-úrumba arupí umái simátíméro. kwétuwa'naa-owai Áánútu kwétimin-asirayandei túwa'naa oro. Ísu Káráísiti kwétuwa'naa-isa'a mirá kwée'a mindáyave'a amápa-tantaatave'a Áánútu áwí'a mósá kwémaraawe. Áánútu áwí'a anómba kwaíkwai'a kwéisana kwená asirayánkó mirámó kwéimba mindá árair-aimban-íye.

Ísumbo umánkaraantemba kembá tí'a índai'a ónááon-kwasai.

¹² kesí kwaási kentí imáyáa kwéunda-kwaasi owaná kentópa'a anón-umbai-yantaa'a timbá minúmbáí-yántáápímbá mé'a mindáyave'a íma táátave'a é'a sé'a ó'orantantaa'a kesópa'a tiráíye íma seró. Áánútuwema asiramáíya máyáantavaiya'i. íya asiramáíya máyáantavaiya'iyó. minúmbáí-yántáá'á kentópa'a kwétiye.

¹³ Ísu Káráísitimbo áí'o úní'o umánkóntemba keinárawa'a tí'a úní'a umátínkaraamba póna kentirunkó kawe'á ínana Ísu Káráísiti ságayankwara'a kumíndara'a kentirunkó anón-kawe'a íníye.

14 Ísu Káráisitina kwaásima ontávésamo simáímo sáwí'o umátinkanaaombo é'a íma imáyáa íyana kentirunkó kawé'á éna Áánútun-amanko ó'oran-amanko keinárawate máyáintavena kentirunkó kawé'á íníye.

15 keinárawapinkemba íma moóráwai kaekó kwaási tinkámbai puwésa íma umóyámbá ésa íma ó'on-o'on-tantaa'a sáwí'a ésa íma aosaambá kwiyésa mirámó iyawaimo ésa sáwí-meyamba mayánááovo

16 Ísu Káráisitina kwaási-i'o onkákémbó umbai-yántáá'ó timíya'o é'a íma táátave'a oró. miwí tirunkómó sáwí'o kwéinasamo Káráisitina kwaási owémó kwésiyamba Áánútumpa'a súwi seró.

17 Áánútu amáparawaimo máyáawaina ááimbo tísaa ínínkanaamo tínimba aiva'á kwená kwaásiya sísaa ena kentáámó umbai-yántáá'ó siménamo ényaya kwená áséi-kwasaimo arááírán-kwaasi anón-umbai-yantaa'a timíniye.

18 mindáyavena Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútu arupí umái máyáawaima sáwí-imayaavinkemba tí'mai kawepá'á métínkáimba mindá umbai-máyáímánivo Áánútuntavesamo ímo aamoimó ésamo sáwí'o kwéowai miwí sáwí'o umáímo máyáampimba miráumai sáwí'a umái ménaaowe agaimaréna siráíye.

19 miráumai Áánútu kwená imáyáavinkemba séna umbai-yántáá'á kentópa'a tíníye siráin-kwaasi kawé'á úmae kwéíye'a Áánútunka'a agevamái máéro. Áánútumo taróruaiwai éna sintení'a iwái kwégarakwiyivo kwenká'á agevamái máéro.

5

Áánútuna kwaásira'a kárákwiyoro siráin-kwasai.

1 kemá Ísóigona kwaásira'a kárákwiraundawai úna'a keinárawate Ísóigona kwaásiti anón-kwaasi simátíménda ísáaro. Ísu Káráisitimbo áí'o úni'o umánkaraamba kesúrandai awáné'a kwemó ságayankwara'o kumíndara'a miságáyámpimbá ménaumpo

2 monor-ánón-kwáásí simátíménda ísáaro. sipisípira'o kárákwiraawaimo kawé'ó ontembá miraráán-umai Áánútumo kwená kwaásimo tímakaiwaira'a kárákwiyoro. íma kárákwiyonae síyampinkembo kárákwíye'a Áánútumba arááíma táíndai'a umái kárákwiyoro. óntamba mayánáe-imayaa íma é'a túwa'naa ónáe-imayaa é'a mimbáyáír'á kárákwiyoro.

3 Áánútumo tímakain-kwaasira'a kárakwiyomba íma móruna tiyuwé'a kawé'ó umáímo mémba tuwánésa keinárawa'o ontembá mirá ónááowe.

4 aiva'ó kárakwiraiwaimo kwíyómpakembo kumíndara'a keinárawa'a usáyaaitaraawaiti ó'oran-kawe'-meyamba tímínana íma ánásena kwaíkwei'a íníye.

5 ívé-kwaasi kentí anón-kwaasi táái ísáaro. amáparawai kentúma íma maimaé iyé'a moórá-morawai túwa'naa umai máéro. mindáyavena Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna

Áánútu kentúmo maimaé kwéiyowai kwétuwentayuwaivo
kwenáísamaivimba kwémaewai kwétiravayaiye
agaimaréna siráíye.

6 mindáyave'a Áánútu asirayáwái aúranka'a kentúma íma maimaé iyíyana kwemó imáyáamo índa-kanaa kentúwí'a mósá marániye.

7 Áánútu keinárawa'a kwétuwa'naa-ená kárakwiraivo umbai-yántáákóná imáyáa kwembá ámatuwe'a máéro.

8 áwáávitemo in-íyánkómó póímo kwaásimo vándaintemba Sáátáánigo kwaásimo kweivári'o índayavena kwéivo táátave'a kwée'a kárakwiyoro.

9 Áánútun-aaíyave'a asiramái imáyáa kwée'a Sáátáánigon-aaí a'áo seró. amápa'-maravakewaimo Áánútun-aaíyavesamo árairemo kwésewaitopa'a mirán-úmbái-yántáá'á kwétivo imáyáa é'a Sáátáánigon-aaí a'áo seró.

10 umbai-yántáá'á kentópa'a sáwíyanka'a kwénimba Áánútu kasenkuí'a umátinkena tirávamai asiramátinkaina'a asiramái ménaaowe. Áánútu úwoi túwa'naa úmae kwéiyena Káráísitiye tarútinkena séna kesí ságayan-ayampa'a ságayambo ímo ánásanin-ayampa'a métinkanaumne siráíwai mirá íníye.

11 kwená asirayánkó kwaíkai'a éna íma ánásanimba mindá árair-aimba-íye.

12 moórawai áwí'a Síyóvénesi súwa'naa isa'á kínda simái kwéagayaumne. kwemá Áánútuna kwaási éna kesí mayáímá kawé'á umái kwémayaiye. asiramátinkanaundayave'a maanáúvái kwéagayaumpo árai'a Áánútu úwoi kwésuwa'naa-in-aimba kwésimatimunda tirumpimbá asiramái tátore'a máéro.

13 Áánútuna kwaási Pépíróni-naopa'a máyáawai Áánútumo keinárawa'o ítámakaintemba miwí ítámakaiwai keinárawatavesa sésa kawé'á umái máéro sewaná kesááninko áwí'a Máákaagwara'a séna kawé'á umái máéro kwésiye.

¹⁴ Ísu Káraísitina kwaásin-ovo moóra-morawaivimba kentirumbá timé'a tiyáamba tíméro. Káraísiti kwená kwaási paru kwéumatinkaintave'a námúnaa kwésune.

kemá Pítaamo súnda-aimba kwéanasaiye.

2 Pítáa

kampa'-mónó-kwáásí Ísun-aagomba kwaé'náer-umai simátímún-aimba Pítáa iséna Ísuna árair-aimba tátoraigwae séna maanáimbá agaimái mátimakaiye. Ísumba awánéta kwemó sirón-aimba isááwándawai simátíma'mae iyówándaimba tátoraigwae séna maanáimbá agaimái mátimakaiye.

¹ kemá Sáimoni Pítáa maanáimbá maanáúváivimbá agaimaráumpo isáaro. kemá Ísu Káráisitina aantá-kwaasi úndanivo kesáámó úndantembo Áánútuun-aaiyave'o árairemo kwésewai isáaro. kentáásí Áánútuwe Ísu Káráisiti sáwí-imayaavinkemba iyásínkáiwaiye arupí umái mésarai kawer-ímáyáá símakaayata mindáraise aráápamaiya kawe'á umáíya máyaumne.

² Áánútuwe kentáásí Ísóigo Ísuntetopa'a té'a kawer-ímáyáá tamaé'a mirámó úmae kwéiyomba úwoi túwa'naa úmae iyésarai paru umátínkáva'a iyíya'a ménaaowe.

Áánútu kentáámá ításinkarain-kwasai.

³⁻⁴ Ísu Káráisiti sááyowana kwená ságayanko kwená ó'oran-kawe'-mayaigo tavisúwata kwenópata téta kawer-ímáyáá táisaraumne. Ísu Káráisiti mirán-kwáásígó póna kwemó kawe'á umátinkanaumnemo siráin-aimbo éna mirá ínimba póna kwená asirayámbá kwésimisata Áánútuntaveta aamoí éta arupí umái méta kwenáái simátímakaundaya póna marapáké-sáwí-ásiráyánkómó kwaásimo sáwí'o kwéiwai keinárawa tine'á íma tátoraina'a tuvintuwe'a Áánútuwe tarúmai ménaaowe.

⁵ mindáyave'a imáyáa é'a maarámó ónááontave'a asiramái mayái máyáaro. Áánútuun-aaiyave'a áraire sé'a kwenká'á agevamái máyáamba kawer-ááimbá maré'a minkákémbá kawer-ímáyáávínkéní'a kwée'a minkákémbá

⁶ kentúra'a kárakwiye'a minkákémbá asiramái mé'a íma tívón-káína'a Áánútuntave'a aamoí umái mé'a

⁷ Áánútuna akúmbá máyáantave'a túwa'naa úmae kwéiye'a kentirumbá timé'a

⁸ mirán-oro. mirámó úmae iyé'o é'a Ísóigo Ísu Káráisitina kawer-ímáyáá isé'a anóni'a umái mé'a kentí mayái áúgwara'-mayai mayánáaowe.

⁹ mirán-káwé'-má'yáímó ímo kwémayaawai Áánútumo sáwí-imayaamo maitiyukain-aimba tuwinkásuwesa táá'o káúnkaiwairaamba umái máyáawe.

10 kesí kwaásiyono. Áánútu keinárawa'a tááyamai ítámakaivo imáyáa é'a kwesé asiramái máéro. mirámó é'o é'a sáwí-amba íma kwaránááowe.

11 miráumaimo méwanamo éna kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti sáwí-imayaavinkenta iyásínkáiwai keinárawatavena séna tíya'a kárákwiraana'a kesópa'a maí'mai'a úmae iyónááowe síníye.

12 mináráír-áímbá á'a ísare'a asiramái kwégwaraamba pó'a simátíma'mae íyóna'a imáyáa úmae iyónááowe.

13 marapá'ó máyaundara'a simátíma'mae íyóna'a imáyáa úmae iyónááowe. mirámó ónaunda kawerí'a ónaumne.

14 ááéma kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti simásimena séna puwíníyone siráimba pó'a sáwíyanka'a puwé'a íma marapá'á ménaunda pó'a

15 mináímbá agaimaré'o púwóna awáné'a mináíntávé'a imáyáa úmae iyónááowe.

Ísuna ságayamba awánáúmne siráin-kwasai.

16 kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti asirayánkwará'á kumíníye-aimba íma manír-áínkáántá simátímakaundayaanivo súrandeiya kwená usáyaaitaya-sagayanta awánaraundayaveta árar-aimba simátímakaumne.

17-18 Áánútu ítámakain-omaka'a Ísuwe máyaawananaya Áánútu kentáásivowa Ísu áwí'a anómbe éna usáyaaitaya-sagayampinkemba séna kesááninko ónana ávááraumai entávéna kwésinkaisa'a ávááraumai aamoí kwéumankaumne kwíyómpakemba súwata ísaraumne.

19 ísaraundayaveta asiramái séta naaóvá'á Áánútun-ai simátímakon-aimba árar-aimban-iye. súndaya mináímbá imáyáa oró. túnkain-ayampa'a sama kwégain-aimban-ivo mináímbá aúváívimba awánáiyana aaváúmó usénamo sámó kaintembá kentí imáyáavinkemba miráumai sama káínana Ísu Káráísiti aaváúmó usaráisanamo kwáyáin-okoraamba umái sama kamátinkaniye.

20 simátíménda-aimba ísámai kawé'á oró. naaóvá'á Áánútun-ai simátímakowai aúváí-kwandaavimba agaimakón-ainkona ááimba kemá kwaási kentáásí imáyáavinkemba íma kanaán-umai isánaundayaawe.

21 íma miwítí imáyáavinkemba simái agaimakáavo Áánútun-amanko kwenáái simátimuwasa agaimakómbe Áánútun-amanko mináínkóná ááimba kwésuwa'naa-isata kwéisaumne.

2

Áánútun-aaigomba kwaé'náer-aimba sénááon-kwasai.

1 naaóvá'á Áánútuna kwaásivimba Áánútun-aaigomba kwaé'náer-aimba simátímakowai paáruraantemba keinárawapimba mirán-kwáásí paárésa kampa'-mónór-áimbá simátimesa Áánútuna kwaásimo sáwí'o ónááon-aimba simátimesa anóndako sáwí-imayaavinkemba iyátínkaraiwaimba tínaaemba umámiyana naaémba Áánútu avekáán-umai tínkaminiye.

2 sáwívarawai miwítí aambá kwaásimo sáwí'o kwéon-amba kwarésa mirá íyasa tuwánésa sésa Áánútuna kwaási sáwí'a kwéowe mináimbá simái árair-amba sáwí'a ónááowe.

3 óntamba mayánáe sésa aamoí kwéesa kentí imáyáa tavisénáe sésa kampa'-mónór-áimbá simátimenaao. sáwí-meyamba timíníwai naaóvá'á to'mayaa umái ména tínkaminintavena timu'maréna máyáiyé.

4 kwíyómpaken-kwayo'narawa'a sáwí'a untávéna Áánútu íma eétinkomba sáwí-ayampa'a mótinkowasa túnkain-ayampa'a ándáva'a mésa sáwí-meyambo mayánááontavesa amu'marésa máyáawe.

5 naaóvá'á Nówaa máyonka'a Áánútuntavesa íma aamoí ésa sáwí'a untávéna Áánútu íma eétinkomba nonkóntávéna amápa'-marama aávú'naao súwana aávú'nowasa putásowana mimpínkémbá Áánútu Nówaa kwená akúmbá avakaeté-kwaasiye tíyótinkowasa túvamai maémáembaniye. Nówaa Áánútun-aaí arupí umáimo maí-áimbá simátimuwasa íma ísónkakemba putásaraawe.

6 naaóvá'á Sótómu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiye sáwí'a untávéna Áánútu íma eétinkomba iravímbá agaisukáivo Áánútuntavesa íma aamoí ésa sáwí'a kwéowai mináimbá isésa sésa sáwítaamo kwéundamo ímo ivátúwáananayaamo éna kentáágwárá'á miráumai sínkaninimba póta ivátáámó túwáandaamo éna íma sínkaminiye sénááowe.

7 moórawai áwí'a Áróti Áánútu kwentávéna púwivo séna íma auwómba áíkaiye. kwemá arupí-kwaasi éna sáwí-kwaasimo áwáyo-tantaa'o untávéna arunkó umbái taráiyé.

8 miwívímbá ména aasiyaasi-táwai miwítí sáwí-aimba iséna miwítí sáwí-mayai awánówana arunkó ávááraumai umbái tómbanivo kwemá arupí umái máyontavena Áánútu íma auwómba áíkaiye.

9 miráumai Áánútunavesa aamoí kwéowai umbai-yántáápínkémbá Ísóigo kawé'á umái tíyótinkena sáwí'o kwéowaiti sáwí-meyamba toréna kwaásimo máyáawaina ááiimbo tísaá ínín-kanaamo tándara'a sáwí-meyamba timíníye.

10 áwáyo-tantaari'o kwéowai Áánútumo kwégawaaimba tínaaemba kwéumankaawai anó-sawi-meyamba timíniye.

minkámpá'-mónó-kwáásí miwí túma mósá marésa kesááigo usáyaaitainkwaesésa kawe'nárawa'a kwíyómpakewaiyavesa sáwí-aimba kwésimatinkaantavena íma táá'a kwégaisasa úwoi sáwí-aimba kwésimatinkaawe.

11 kwíyómpaken-kwayo'narawa'a miwítí asirayánkó minkámpá'-mónó-kwáásítí asirayánkómbá usáyaaitaraimbanivo minkwíyómpákéwái Ísóigo aúranka'a íma aai simátinkesa íma sáwí-aimba kwésewe.

12 kwaí-kwaambo kwétuvu'naan-tantaakomo amáparawaina ááimbo ímo awánaantemba minkámpá'-mónó-kwáásí mirá ésa évaka-tantaakona ááimba íma awánaraantavesa sáwí-aimba simátinkáamba pósa kwaí-kwaambo ánásaantemba miwí mirán-umai ánásanaaowe.

13 miwí umbai-yántáári'a umátínkáamba pósa anondá umbai-yántáá'á mayánááowe. miwí sáwí-ímayaayavesa tirááiyavesa avora'á kwéesa aamoí kwéesa keinárawatemo toómbó nánááontavesa torupamáí mésa sáwí'a umátinkesa kentí imáyáa tavisésa sáwí-ampa'o mógwétinkaantavesa aamoí kwéesa

14 aarai túrampimba ta'mai-ya'mai kúráamba tivú'mae iyésa aamoisayán-kwáásí sáwí-ampa'a tavisimái mótinkesa túran-andamo kwéowai tíráá'a póna Áánútu sáwí-meyamba timíniye.

15 arupí-amba tuwésa sáwí-amba kwégwaraawe. naaóvá'á Pío ááninko áwí'a Péramu kwemá Áánútun-aaí simátímakowai éna sáwí'o uráimpinkemba óntamba mayánáe-aamoí uráintemba miwí mirán-ámbá kwégwaraawe.

16 ánivo Péramu sáwí'a uráintavena Áánútu áwáá'a séna kwená póigo áwí'a tónkigomba kwaási amósánkaamba umánkowane aai súwana Péramu iséna kwená uwo'aór-ámbá tukáiyé.

17 minkámpá'-mónó-kwáásí íma kwétuwa'naa-onkwaasi máyáawe. nonayumpinkémbá nombá íma usamái kúmíntenkaan-kwaasima owaná póna Áánútu miwíyávéna túnkain-ayampa'a to'mayaa umátínkaraimba pósa mivá'á komáí'mai'a ónááowe.

18 miwímá sáwí'o umáímo máyáapinkembo kawepá'ó kwétewai keivári'a méonae sésa áwáyo-tantaakon-auma mósá kwémaresa kampar-áimbá kwésimatimesa

19 kentí imáyávinkení'o íyanamo éna misáwí-yántáákó íma tátoraniye sembánivo miwí sáwí'o kwéon-tantaako tátokaimba pósa misáwí-yántáápímbá mésa ánásanaaowe.

moórá-yantaako kwaásimo kwéusayaaitaimba minímáyáágó kweivári'a umái tátokaisasa kwenaráái kwégwaraawe.

²⁰ kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti sáwí-imayaavinkemba iyásínkáiwaimpa'a tésa sáwí'o kwéom-bayai ivátuwesamo tínaaembo umásukaawai miwímá moórágwara'o sáwí-ambo kwaráíyanamo misáwí-máyáígómó tátorainasamo ésa ááémo sáwí'o uráamba mindá sáwíyanka'an-ivo naaémbo sáwí'o ónááomba mindá anó-sawí'a umái ménaaowe.

²¹ arupí-ambo ímo kwakésaraai sáwí'a uráasino. ánivo arupí-amba kwakésa ivátuwesa Áánútuna kawer-ámáámbá tínaaemba umáméntavesa pósa ávááraumai sáwí'a kwéowe.

²² miráumai kwéesen-aimba árair-aimban-iyé. iyánkómó miimo kwi'makénamo imbá ó'omba kwénaiye kwésesa moórá-aimba sésa póígomba nombó pérankaawana imbá toivimbá kwémaiye kwésewe. iyánkó póígomo intembá minkámpá'-mónó-kwáásí mirá-sáwí'á kwéowe.

3

Ísu ókwara'a kumíníye-kwasai.

¹ kesí kwaási arupí-imayaa ígwáe sé'a moórá-auvai agaimái tímaka'a maanáúvái gwará'á kwéagayaumne.

² naaóvá'á Áánútun-ai simátimakowai sirón-aimba isé'a Ísóigo sáwí-imayaavinkemba iyásínkáiwaiya siráin-aimba kwená aantá-kwaasiya simátímakaunda-aimba imáyáa oró.

³ simátíménda imáyáa oró. naaén-kanaa tínimba sáwí-imayaayavesamo tirááyavesamo ésa aamoí íyan-kwaasi tésa kentuwiráái sésa

⁴ Ísumo sénamo marapá'á kumónaumnemo siráimba náávara máyáiyó. naaóvá'á kwíyómba maramá tarórunonka'a kwáyáin-tantaa'a íma ó'on-tantaa'a paárisata kwéawanaumpo kesivoísáíya á'a pukuráawana íma ó'on-tantaa'a kwévaariye sénááowe.

⁵ miwí maarán-ímáyáa ónáe íma kwésewe. naaóvá'á Áánútu súwana kwíyómba maramá paárúwana nonpínkémbá maramá iyéna non-avumpimbá maramá kwéraiye.

⁶ naaémba Áánútu nonkóntávéna súwana marapá-kwáási ánásasukaiye.

⁷ Áánútu sisaná kwíyóne marawémó kwáyáimba póna kwaásimo máyáawaina áaimba tísa ínín-kanaamo tíndara'a Áánútu kwentávésamo ímo aamoimó ésamo sáwí'o kwéowai sáwí-meyamba tíména kwíyóne marawé iravimbá agaisuwániye.

⁸ kesí kwaásiyono. maarán-ímáyáá oró. imó kwétaamba táámpamaiya kwéawanaumpo Áánútu íma mirá imbá amápa-kanaa mimbórá-kánááráámbá aamun-úmarena sáwívar-ima 1,000 íma maréna mimbórá-kánáámán-íye siráivo

⁹ kwemó marapá'ó kumónaumnemo siráin-aimba íma tukáisasa évakarawai mináímbá ivá'á tukáíye-imayaa kwéowe. Ísóigo séna kesí némpa'a maí'maí'a ésa sáwí-ayampa'a kovo séna sáwí-imayaa tuwésa kesópa'a tíyantavaiye séna timu'maréna ména íma ááéma marapá'á kunkáíye.

¹⁰ umóyán-kwáásígómó anompintumáivimbo tintenkáán-umai Ísóigo miraráán-umai kumíniye. minkánáá anónka'a awairái kwésindavinkemba kwíyómba áúyokwinana kwíyómba o'á aaváúmá iravímbá agaisuwáinana marapá'á amápa-tantaa'a kwáyáine marawé iravímbá agaisuwániye.

¹¹ miráumai amápa-tantaa'a ánásanintaveta kesáámó máyaundayaveta imáyáá éta Áánútuntaveta aamoí kwéeta arupí umái méta

¹² Ísumo marapá'ó kumíníntavena siráái kwétaisata amu'maréta méta ááémo kumíndawe séta siyáántán-kwimai Áánútuna mayái kwémayaundaya póna minkánáá paárinana kwíyómba iravímbá agaisuwáinana o'á kwíyómba aaváúmá anón-iravimba agaisuwáinana nonkáámbá umágwiniye.

¹³ ánivo Áánútu asiramái séna aúná-kwiyone aúná-marawe tarórumaraanana arupí-yantaare su'mai kwéniye siráinta amu'maréta máyaumne.

¹⁴ kesí kwaásiyono. mirán-kánááyáv'é'a amu'maré'a máyáamba Áánútu aúranka'a kaweré su'mai umái mé'a kempímbá íma sáwí-aimba kwáyaina'a paru umái ménaaontave'a tiyáántán-kwimai mayáímá máyáaro.

¹⁵ kentáásí Ísóigo séna sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkanaumne séna kwempá'á ténááontavena timu'maréna ména imó kunkáimba imáyáá oró. kentáásí kwaási áwí'a Póro Áánútu kawer-ímáyáá kwembá ámakaimpinkemba keinárawatavena imáyáá éna mináímbá agaimakáíye.

¹⁶ Póro mináímbó agaimakáimba amápar-auvaivimba mirán-áímbó simáímo agaimakáin-aintompimba évakar-aimba umbaí taisasá imó ísámaimo kawé'ó ésamo imó asiramáímo máyáawai mináínkóná ááimba kwaé'mai kampar-áímbá kwésewe. Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba amápar-aintavesa mirá ésa mirámó kwésentavesa ávááraumai sáwí'a umái ménaaowe.

¹⁷ miwí mirá kwéombanivo imó kunkáinka'a simátimumpo

kárákwiyo. sáwí'o kwéowai keinárawa'a Áánútuwe asir-
amái máyáampinkembo tavisíyanesa kwéovo kárákwiyo.

¹⁸ kentáásí Ísóigo Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-
imayaavinkemba iyásínkáiwai úwoi túwa'naa úmae iyína'a
kwenópa'a anón-imayaa é'a máero. kwenáwí'o aasiyaasimó
anómbo umáímo kwaíkwei'o úmaenamo iyínimba árair-
aimban-iyé.

kemá Pítaamo súnda-aimba kwéanasaiye.

1 Yóni

Ísu kwíyómpa'a irówana Yóni Ísuna kwayó-kwáásí kaumbo-kwáái aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimái tímakaiye. évakarawai kampar-ámbá simátimesa sésa Ísu Áánútu ááninko póna kwaási-uramba íma aú'mái méraiye sésa ó'on-kampar-ainkwara'a simátíma'mae nááúwana Yóni iséna miwítí imáyáa arupí umátinkanae séna maanámbá agaimái mátímakaiye.

Áánútuna imáyáama agaráásínkáiwaina kwaasái.

¹ Ísu Káráísiti Áánútuna imáyáa agaráásínkáiwiyaama póna kwaási aúnái'a umái maí'mai'a ónááowaina ááinkomaniye. mináíntávé'a maanáúvái agaimái kentópa'a tuwáúnana kwégwiye. ááinka'a maramá íma kwáyónka'a kwemá maémáimba marapá'á kuména keséya máyowata súranta awánamai kawé'á éta kwenáái iséta siyáándeí ane'á tátokaundayaawe.

² aúnái'a umái maí'mai'a ónááowaina ááinkoma avowánópa'a máyomba marapá'á kuména keséya máyowata awánareta póta mináímbá kwésimatimundayaawe.

³ kesáá Áánútuwe ááninko Ísu Káráísitiye tarúmaiya máyaumne. awánaraunda ísaraunda keinárawakwara'a kwésimatimunda póta Áánútuwe ááninkowe tarúmaiya máyaundantemba keinárawa'a mirá ónááowe.

⁴ kentáásirumba kawé'á umái anómba umásinkanintave'a maanáúvái agaimái kwétimune.

Áánútu sámó kaiwáíná ááinkona kwaasái.

⁵ Áánútu ááninko simásímakain-ainta simátimeta séta Áánútu sámó kaiwáíná ááimba póna túnín-tantaa'a kwempímbá íma kwáyáíye.

⁶ miráumai túnín-ayampa'a máyáamba Áánútuwe tarúmaiya máyaumne kwésewai kampa'á kwésesa áair-ainkona ááimpimba íma máyáawe.

⁷ ánivo Áánútu sámó kain-áyámpá'ó máyáintemba miráumaimo sámó kain-áyámpá'ó máyaundaya kwená kwaásiye tarúmaiya máyaumne. miráumai Áánútu ááninko Ísuma kentááyávéna imáyáa éna kumpuwúwana kwená naaegó kuména póna kentáásí sáwí-imayaa kwémaisyu'maenaya kwéiyiye.

8 kempíntá sáwí-imayaa íma kwáyáiyee súndaya kesirunkómbá kampar-áintá simá-uwáúnanaya Áánútuna árair-aimba kesirumpintá íma kwáyáiyee.

9 avora'ó Áánútumpataamo sáwí-imayaayavetaamo simáménanayaamo éna Áánútu kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwénaya amápa-sawi-imayaa arupí umásinkanintaawe. Áánútu kwemó siráini'a mirá éna miráumai kaweré su'mai kwéena póna sáwí-imayaa maisiyuwénaya arupí kwéumasinkaiye.

10 Áánútu séna amáparawai sáwí'a uráawe simbánivo kesáámá séta íma sáwí'a kwéune kwéseta Áánútu kampar-áimbá kwésiye súnana Áánútuna áséi-kwasaigo íma sirump-intá kwégwaiye.

Karáísiti amáparawaiya siráváyáin-kwasai.

2

1 kesí iyámpóiyono. íma sáwí'a ónááontave'a maanáimbá aúváivimba agaimái timúne. ánivo sáwí'o íyanamo éna siráváyáiwaiya ména kesivompátá áísaa íniiye. kwemá Ísu Káraísitima arupí iwáiyá kesivompátá áísaa íniiye.

2 sáwítaamo uráunda-meyamba kentáává'á íma tíno séna maimaéna pukáiyee. íma kentáásí sáwí-meyane su'mainivo amáparawaiti sáwí-meyankwara'a maitiyuwáníntavena pukáiyee.

3 Áánútun-aaimo taagwiyavéetaamo únda árai'a kweséya tarúmaiya máyaumnaya kwésune.

4 Áánútun-aaimo ímo taagwiyávónka'o ombá Áánútuwe tarúmai máyaumnemo sembá kampa'á sewaná miwívimbá Áánútuna árair-aimba íma kwáyáiyee.

5-6 ánivo Áánútun-aaimo taagwiyávówai Áánútumpa'a tirumbá áma'mai kawé'á kwéowe. kesáámó Áánútuwe tarúmai máyaumnemo kwésundawaiya Ísu Káraísitimo máyontemba kesáá miráyá umáiyá ménaumne. miráyáámó kwéunda árai'a Áánútuwe tarúmaiya máyaumnaya kwésune.

ááéraan-amaankoma aúnáí'a uráin-kwasai.

7 kesí kwaási ísáaro. kemó kwéagayaunda íma aúná-amaamban-ivo ááéraan-amaamba kwéagaimai timúne. aiva'á simátímakaamba á'a ísaraan-amaamba kwéagaimai timúne.

8 ánivo túnín-tantaa'a kwéauyokwisana árai'a sámó kain-tántáá'á kwévaarimba póna ááéraan-amaamba aúnáí'a umái kwévaariye. Ísu Káraísitina mayáivínkémbá minámáámbá paárurena keinárawapinkwara'a minámáámbá kwévaariye.

⁹ kentí kwaásiyavai tíyámba kwéumatinkaambanivo sámó kain-áyámpá'á máyaumne sembá sámó kain-áyámpá'á íma máémba túnín-ayampa'a paai máyáawe.

¹⁰ ánivo kentí kwaásimo tirumbó tíméwai sámó kain-áyámpá'á máyáamba pósa miwíwímbá sáwí-yantaa'a íma kwáyáimba pósa ó'owi tuwánésa sáwí-ampa'a íma kwégowe.

¹¹ ánivo kentí kwaásiyavaimo tíyámbo kwéumatinkaawai miwí túnín-ayampa'a máyáawana túnín-tantaako túrampa'a káátagwisasa múgu'maagu'a úmaesa kwégowe.

¹² kesí iyámpóiyono. keinárawatavena Ísu Kárásiti pukáimba póna Áánútu kentí sáwí-imayaa maitíyukaintave'a kemá maanáúvái agaimái kwétimune.

¹³ anón-kwaasiyono. ááinka'a maramá íma kwáyowana moórawai maémáimba kwemá ívékwara'a máyáísa'a kwená ááimba kwéisaantave'a maanáúvái agaimái kwétimune. ívé-kwaasiyono. Sáátáánigomba usáyaaitaraantave'a maanáúvái agaimái kwétimune.

¹⁴ iyámpóiyono. Áánútu kentivo isa'á kwempá'á tiráantave'a maanáúvái agaimái kwétimune. anón-kwaasiyono. ááinka'a moórawai maémáimba kwemá ívékwara'a máyáísa'a kwená ááimba kwéisaantave'a maanáúvái agaimái kwétimune. ívé-kwaasiyono. asiramái mé'a Áánútun-ai tirumpimbá tátore'a Sáátáánigomba usáyaaitaraantave'a maanáúvái agaimái kwétimune.

¹⁵ Áánútumpa'o ímo tiráawaimo ontembá mindáyave'a aamoí íma oró. marapákén-tántáátávé'a aamoí íma oró. marapákén-tántáátávésamo aamoimó owáímá Áánútuntavesa íma aamoí kwéowe.

¹⁶ marapákén-kwáásímó kwéowaina ááimba íma Áánútumpakemba kwéowe. kwaási kentí imáyáavinkemba kwéesa á'owiti náindaamba túran-anda kwéesa túwí'a maimaésa kwéiyesa kwéomba íma Áánútumpakemba kwéovo marapákén-ámbá kwégwaraawe.

¹⁷ marapákén-tántáá'ó tirááimo kwétain-tantaa'a maambárá'á ánásainasa Áánútumba arááíma tainí'a kwéon-kwaasi aasiyaasi mai'mai'a ónááowe.

Kárásitina namuro-kwáásiti kwaasái.

¹⁸ kesí iyámpóiyono. naaén-kanaa maramó ánásaninkanaa sáwíyanka'a tíniye. naaémba Ísu Kárásitina namuro-kwáásígó tíniye suwa'á ísaraawe. Kárásitina namuro-kwáásí sáwíva'a á'a paáruraamba póta mindáyaveta naaén-kanaa sáwíyanka'a tíniye kwésune.

¹⁹ kentáávínkémbá Kárásitina namuro-kwáásí moórámora máyómba pósa usásimbai paárésa siyuwésaya

kóuraawe. árai'o kentáásí kwaásimo máyáankakai úwoi máésino. siyuwésaya kóuraantaveta íma kentáásí kwaásin-owe kwésune.

²⁰ Ísu Káráísiti Áánútun-amankomba ai'marówana kuména kentirumpimbá máyáisa'a pó'a árair-aimba kwéisaawe.

²¹ árair-aimba íma kwéisaantavaiye sé'a ímanivo árair-aimba kwéisaantave'a maanáúvái kwéagayaumne. árair-aimpinkemba kampar-áimbá íma paárisa'a ísaraantave'a maanáúvái agaimái timúne.

²² anón-kampa'o sen-kwáásí maarán-kwáásímán-owe. Ísu Káráisitintavesa Áánútu íma usásinankaraiwaiman-iye kwésen-kwaasi ésa Ísu Káráisitina namuro-kwáásí-í'a ésa Áánútunte ááninkonte tínaaemba kwéumatimewe.

²³ Áánútu ááninkomba tínaaemba umámewai avowánkwará'á mirá kwéombanivo Ísu Káráisitintavesa Áánútu ááninkoman-iye kwésewai ááninkonte avowántéyópa'a tarúmai máyáawe.

²⁴ Ísun-aaí aiva'á ísaraan-aimba tirumpimbá asiramái tátoraamba íma ivátuwe'a miráumai Áánútunte ááninkonteyopa'a tarúmai maí'mai'a oró.

²⁵ maarán-áimbá Ísu Káráísiti asiramái simásimenaya séna aúnaí'a umái maí'mai'a ónááoni'a kwéumatinkaumne simásimakaintaawe.

²⁶ kampar-áimbá simátiyuwaavo sé'a maanáúvái agaimái timúne.

²⁷ kampar-áimbá simátiyuwaawai kwéombanivo Ísu Káráísiti Áánútun-amamba tirumpimbá tínkaraimba póna maí'mai'a éna íma kampar-áimbá simátimena árair-aimba kwésimatimiye. mirámó kwésimatimisa'o ombá árair-aimba kampar-áimbá taaínkaa'a kwéowe. simátímintemba mirá é'a Ísu Káráísitiye tarúmai kwémaewe.

²⁸ kesí iyámpóiyono. kwesé tarúmai máyáamba pó'a Ísu Káráísiti kumíndara'a kwenaúranka'a íma tigaeyávé'a é'a úwoi asiramái ménaaowe.

²⁹ Ísu Káráísiti arupí umái máyáin-aimba á'a ísaraawe. moórá-ainkwara'a ísáaro. miráumai arupí umái máyáawai árai'a Áánútuna iyámpóíman-owe.

3

Áánútuna iyámpóiti kwaasái.

¹ Áánútu arumbá avááraumai kwésimiye. mindáyave'a imáyáa oró. Áánútu arumbá kwésimenayaampona kentááyávéna kesí iyámpóíman-owe kwésiye. kesáá árai'a kwená iyámpóíya úne. Áánútumpa'a íma tiráawai

Áánútuna ááimba íma awánésa kentáásí ááinkwara'a íma kwésuwanaawe.

² kesí kwaásiyono. ívé'a Áánútuna iyámpói'a umáíya máyaundaya naaémba nóra kwaásiyaawa ménaumno. mináimbá íma ísaraundanivo moórá-aimbo ísaraunda simátimenaumne. Ísu Káráísiti kumíndara'a kawé'á umái awánanaundaya póta kwenkáánita umáíya ménaumne. mirán-áimbá ísaraumne.

³ mináimbá ísésa amu'maráawai Káráísiti arupí umáímo máintemba arupí umái máyáavo kárákwiyoro.

⁴ sáwí-imayaamo kwéomba isaná áamáambo arááísémba isaná minkáé-tántáákó mimbóráí'a kwéiye. miráumai sáwí-imayaamo kwéowai Áánútuna áamáamba tínaaemba umámesa kwéaraaisemba póna mirámó kwéon-anonda miwívimbá kwéniye.

⁵ Ísu Káráísiti kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáníntavena marapá'á kunkáimba kwempímbá sáwí-imayaa íma kwáyáíye-aimba á'a ísaraawe.

⁶ miráumai Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawai miwívimbá íma sáwí-imayaa kwaíkwai'a kwéivo sáwí-imayaa kwaíkwai'a kwéiwai Káráísitimpa'a íma tésa kwenáái íma kwéisaawe.

⁷ kesí iyámpóiyono. kampar-áimbá simásiyuwaavo sé'a kárákwiyoro. Káráísiti arupí umái máyáiwai kwemó intembó mirámó úmae kwéiyowai arupí-kwaasiman-owe.

⁸ ááinka'a Sáátáánigo sáwí'a uréna mirá úmae kwéiyena ívékwara'a mirá kwéiye. sáwí'o úmae kwéiyowai Sáátáánigona kwaásiman-owe. Sáátáánigona mayái ánásasuwainkwae séna Áánútu ááninkomba ai'marówana marapá'á kunkáíye.

⁹ Áánútuna iyámpói pósa Áánútuna asirayánkó miwívimbá kwáyáintavesa pósa íma sáwí'a úmae kwéiyowe. Áánútuna asirayán-aráátómbá pósa íma sáwí'a úmae kwéiyowe.

¹⁰ ímo arupí umáímo máyáawai íma Áánútuna iyámpóíman-owe. kentí kwaásimo tirumbó ímo kwétimewai íma Áánútuna iyámpóíman-owe. miráumaiya Áánútuna kwaásiye Sáátáánigona kwaásiye taaímbaiya ísaraumne.

moórá-morawaivimba tirumbá kwétimen-kwasai.

¹¹ moórá-mora-kwaasivimba tirumbá tíméro-aimba ááéma ísaraawe.

¹² Áándamu ááninko áwí'a Kááinimo uráintemba íma mirán-oro. Kááini Sáátáánigon-aráá'a póna ávákomba tuvuwúwana pukáimba maarántávéna tuvuwúwana pukáíye. áváko kawé'á umái máyowana Kááini sáwí'a umái ména póna ávákomba tuvuwúwana pukáíye.

13 miraráán-umai Áánútumpa'a íma tiráawai keinárawapa'a tirumbá sáwí'a umátinkaiyantavena íma táá'a kaíno.

14 Áánútun-akumba sirumbá kwétimundayaveta séta Áánútuna némpa'a maénaundawaina ááimpa'a tuwéta kawé'á umái maénaundawaina ááimpa'a tamáyaumne kwésune. kentí kwaási tirumbá íma kwétimewai Áánútuna némpa'a paai máyáawe.

15 kentí kwaásiyavai tíyamba umátinkáan-kwaasi títankamiyasa puwónááon-kwaasiraamban-owe. mirámó kwéowai aúnaí'o umáimo mai'mai'o kwéowaina ááimpa'a íma máyáawe.

16 Ísu Káráisiti arumbá siménaya íma úwoi máimba súwa'naa ínintavena kentááyávéna ísámai pukáiyé. mirá uráintaveta arumbá símakaiye kwésune. Áánútun-akumba túwa'naa eta puwúnavo íma sendayá úwoi túwa'naa ónaumne.

17 óisankwara-kwaasi kentí kwaási toómbá íma makáawaima tuwánésa íma túwa'naa ombá sésa Áánútumba sirumbá kwéamune sembá kampa'á kwésewe.

18 kesí iyámpóiyono. sirumbá kwétimunemo sembá íma toíkakemba sé'a árai'a tirunkakémbá kwése'a túwa'naa oro.

Áánútumpa'a asiramáiya máyaunda-kwasai.

19 sirumbá kwétimetaamo kwétuwa'naa-undaya mirámó únda-kwaasiya arupí umáiya kwémaumne. mirámó kwéunda Áánútu aúrankata asiramáiya kwémaundayaawe.

20 ánivo kesáá sáwí'a úndayavenaya kentáásirunko umbái kwétaivo Áánútu amápa-tantaa'a awánéna minúmbáiyántáákómbá usáyaaitaisata Áánútu aúrankata asiramáiya máyaumne.

21 kesí kwaásiyono. mindáyaveta imáyáa úndaya kentáásirunko íma umbái taisatá Áánútu aúrankata asiramáiya máyaumne.

22 kwenáái taagwiavétaawe kwemó aamoimó iní'a kwéundayavetaawe áísaa únda-yantaa'a úwoiya kwésimiye.

23 Áánútu asiramái séna kesááninko Ísu Káráisitin-aaiyavé'a áraire sé'a kwenká'á agevamái mé'a amápa-kwaasivimba tirumbá kwétime'a máéro siráimba mináímbá Ísu Káráisiti asiramáiya simásímakaiye.

24 Áánútun-aaí taagwiavéowai Áánútuwe tarúmai máyáawana miwísé tarúmai máyáiyé. Áánútu kwenamambá ai'marówana sirumpintá kumbéna simásimenaya séna Áánútu keinárawate tarúmai máyáiyé kwésisata kwéisaumne.

4

árrair-amankonte kampar-ámánkóntéi kwaasái.

1 kesí kwaásiyono. sáwíva-kwaasi kampa'-mónór-áimbá simátíma'maesa kwénaaesa Áánútun-amanko kesirumpimbá máyáiyemo sembá íma ááéma áraire seró. mirá sentávé'a miwí tirumpimbá máyáin-amamba Áánútun-amana'i. á'owan-amana'iyó. mindá awáné'a mináimbá ísáaro.

2 Ísu Káráísiti Áánútunopakemba marapá'á kwaási kunáúkaiye kwésewai miwí tirumpimbá Áánútun-amanko máyáiyé. mináimbó sewa'ó ísáamba Áánútun-amankoma miwívimbá máyáiyé seró.

3 Ísu Káráísitintavesa mináimbá íma sewáí miwí tirumpimbá máyáin-amanko íma Áánútun-amankoman-ivo Káráísitina namuro-kwáásígón-amankoman-iyé. Káráísitina namuro-kwáásígó tínín-aimba ísaraamba isaná marapá'á máyáiyé.

4 kesí iyámpóíyono. Áánútu árá'a é'a kampa'-mónór-áimbá kwésimatimewai usáyaaitaawe. Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáivo Áánútumpa'o ímo tiráawai miwí tirumpimbá ó'on-amanko máyáiyé. Áánútun-amanko minámánkómbá usáyaaitaraiye.

5 kampa'-mónór-áimbá kwésimatimewai Áánútumpa'a íma tembá marapá'á kwémaen-aimba kwésimatimewasa marapá-kwáásí miwí táái kwéisaawe.

6 kesáá Áánútuna kwaásiya únasaya Áánútuna kwaási kesááiya kwéisaavo ó'on-kwaasi íma Áánútuna kwaási pósa kesááiya íma kwéisaawe. miráumaiya árrair-amanko miwívimbá máyáin-kwaasiye kampar-ámánkó máyáin-kwaasiye taaínkaar-úmaeta kwéiyune.

Áánútu arumbá kwétimin-kwasai.

7 kesí kwaásiyono. tirumbá kwétimewaina ááimba kwemá Áánútuma póta Áánútun-akumba sirumbá tíméno. tirumbá kwétimewai Áánútumpa'a tésa kwená kwaási-i'a kwéowe.

8 Áánútu tirumbá kwétimewaina ááimba pósa tirumbá íma kwétimen-kwaasi Áánútumpa'a íma kwétewe.

9 Áánútu mimbórá ááninkomba ai'marówana marapá'á kumbéna kentááyávéna ísámai puwéna aúnái'a umái mai'mai'a ónaundayavenaya puwéna arumbá símakainta póna mirá uráiyé.

10 Áánútumba siruntáámó amúndaya íma anónata ámakaumne. Áánútu arumbá símakenaya ááninkomba

ai'marówana marapá'á kumbéna sáwítaamo uráunda-meyamba maisiyuwáinana kentáává'á íma tínintavena pukáiyé. mirámó uráimba Áánútu anómba arumbá símakaiye.

¹¹ kesí kwaásiyono. Áánútu miráumai arumbá kwésimimba póta kentáási kwaási miráumai siruntá tíméno.

¹² kwaási Áánútumba ane'á íma kwéawanaawe. kentáási kwaási siruntá kwétimunda Áánútu keséya máyáísata árai'a siruntá Áánútumba kwéamune.

¹³ Áánútun-amanko kentáásirumpimba máyáintaveta séta kesáá Áánútuwe tarúmai máyaunanaya Áánútu keséya tarúmai máyáiyé-aimba kwésune.

¹⁴ kentáásivowa ááninkomba ai'marówana sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkaindayavena marapá'á kumúwata awánaraunda kwésimatimundayaawe.

¹⁵ Ísuntavesamo Áánútu ááninkoman-iyé kwésewai Áánútuwe tarúmai máyáawana Áánútu miwísé tarúmai máyáiyé.

¹⁶ Áánútu arumbá kwésimisata mindáyaveta áaireya kwésune.

Áánútu tirumbá kwétimewaina ááimba pósa tirumbó kwétimewai Áánútuwe tarúmai máyáawana Áánútu miwísé máyáiyé.

¹⁷ Áánútu kentáá imáyáa símakaisata siruntá Áánútumba kwéameta póta máyaundawaina ááimbo sísaá ínín-kanaamo tíndara'a asiramáiya ménaumne. Ísu Káráísiti arumbá símíntenta marapá'á máyaundarata siruntá kwétimundaya póta sísaá ínín-kanaamo tíndara'a asiramáiya ménaumne.

¹⁸ Áánútumba tirumbá kwéamewai íma kwéinkaisewe. árai'a Áánútumba tirumbá kwéamewai miwívínkémbá inkaisí-ímáyáá íma kwáyáiyé. sáwí'o uráam-beyantavesa kwéinkaisewai Áánútumba íma árai'a tirumbá kwéamewe.

¹⁹ aiva'á Áánútu arumbá símakaintaveta póta siruntá kwéamune.

²⁰ miwítí kwaásiyavesa tirumbó sáwí'o kwéumatinkaawa'o ombá Áánútumba sirumbá kwéamune sembá kampa'á kwésewe. miwítí kwaási tine'á tuwánésa tirumbá íma tímakaawai pósa Áánútun-ane'a íma awánaraawai íma kanaán-umai tirumbá kwéamewe.

²¹ Ísu Káráísiti asiramái séna Áánútumba tirumbá kwéamewai miwítí kwaásigwara'a tirumbá tíméro siráiyé.

5

marapá-sáwí-máyáígómbá kwéusayaaitaan-kwasai.

1 Ísuntavesa sésa Áánútu usásinankarawai iyémó sen-áintávésa áraire kwésewai Áánútuna iyámpóíman-owe. avowámbá tirumbá améwai ésa kwená iyámpóígwará'a tirumbá kwéamewe.

2 Áánútumba siruntá améta kwenáái taagwiyavéta póta mirá kwéundayaveta séta Áánútuna iyámpóígwará'a siruntá kwétimune.

3 Áánútun-aaí taagwiyavúndaya mindá Áánútumba siruntá kwéamunanaya kwenááigoya íya umbaiyá kwésiyaaisata póta kwétaagwiyavune.

4 Ísumpa'a asiramái agevamái máyaundaya póta marapá-sáwí-máyáígómbá kwéusayaaitaundayaawe. Áánútuna iyámpói amápa'a kanaán-umai marapá-sáwí-máyáígómbá kwéusayaaitaamba póna Áánútun-aaigoma íma umbái kwétaiye.

5 maarán-kwáási marapá-sáwí-máyáígómbá kwéusayaaitaawe. Ísuntavesa Áánútu ááninkoman-íye kwésewai marapá-sáwí-máyáígómbá kwéusayaaitaawe.

Áánútu Ísu Káráisitimba agaráátínkarain-kwasai.

6 Ísu Káráisiti marapá'á kuména nombá peréna puwúwana kwená naaemá kunkáíye. nombá peráníntavenawe su'mai íma kunkáíye. nombá peréna puwínana kwená naaemá kuníníntavena kunkáíye. Áánútun-amanko árair-ainkona ááimba póna séna áraire Ísuma Áánútu ááninkoman-íye kwésiye.

7-8 Áánútun-amanko siráin-aintaveta nombá pékaintaveta puwúwana kwená naaemá kunkáintaveta séta Ísuma Áánútu ááninkoman-íye kwésune. minkáúmbó-yántáá'á paáruraintaveta mimbórá-áímbá séta Ísuma Áánútu ááninkoman-íye kwésune.

9 kwaásimo simátímén-aimba sewatá iséta áraire kwésundayaanivo Áánútun-aaigo kwaási tááigomba usáyaaitaimba póta Áánútu ááninkontavena siráin-ainta ísáano.

10 Áánútu ááninkontavesa asiramái agevamái máyáawai sésa Áánútu siráintemba áraire Ísuma Áánútu ááninkoman-íye kwésewe. Áánútuntavesa íma asiramái máyáawai sésa Áánútu kampar-áímbá siráíye kwésewe. kwemá Áánútu ááninkontavena siráin-aintavesa íma áraire senkákémbá Áánútu kampar-áímbá siráíye kwésewe.

11 Áánútu ááninkoma aúnaí'a umái maí'mai'a kwéowaina ááimban-iyé. Áánútu imáyáaya símísata aúnaí'a umái maí'mai'a kwéundayaawe. mináíntá Áánútu simásímakaiye.

12 Áánútu ááninkoe tarúmai máyáawai aúnaí'a umái maí'mai'a kwéovo Áánútu ááninkoe íma tarúmai máyáawai íma aúnaí'a umái maí'mai'a kwéowe.

aúnaí'a umái maí'mai'a kwéon-kwasai.

13 Áánútu ááninkontave'a asiramái agevamái máyáan-kwaasi keinárawa'a maanáúvái agaimái timúne. aúnaí'a umái maí'mai'a kwéon-aintave'a áraire sígwáe sé'a maanáúvái agaimái timúne.

14 Áánútumbo arááimo tainí'o kwéetaamo námúnaavinkembo áísaa úndaya kesááiya kwéísaiye. mindáyaveta kwenaúranka'a asiramáiya máyaumne.

15 námúnaa súndaya kwéísain-aintaveta árair-aimban-iyé kwésundaya maarán-áíntáváígwará'á árair-aimba námúnaavinkemba súnda-yantaa'a úwoiya kwésimiye kwésune.

16 kentí kwaásimo sáwí'o kwéiya'o tuwáné'o é'a Áánútumpa'a áísaa íyana túwa'naa ínasa Áánútuna némpa'a sáwí-ayampa'a maí'mai'a ónááopa'a íma kónááowe. évaka-sawí'o kwéowaina anondá-meyamba Áánútuna némpa'a sáwí-ayampa'a maí'mai'a ónááopa'a kónááomba mindáyave'a Áánútumpa'a áísaa oro íma kwésune. évaka-sawí'o kwéowaina anondá-meyamba íma Áánútuna némpa'a kónááomba mindáyave'a sé'a Áánútumpa'a áísaa oro kwésune.

17 amápa-sawí'o kwéowaina anondá-meyamba kwáyáivo évaka-sawí'o kwéowaina anondá-meyamba Áánútu maitiyuwáínasa kwená némpa'a sáwí-ayampa'a maí'mai'a ónááopa'a íma mirá-sáwí'ó kwéiya'o tuwáné'o é'a Áánútumpa'a áísaa íyana túwa'naa ínasa Áánútuna némpa'a sáwí-ayampa'a maí'mai'a ónááopa'a íma kónááowe.

18 Áánútuna iyámpói ésa íma sáwí'a úmae kwéiyowe. Áánútu ááninko kárákwiraisana póna Sáátáánigo íma kwétatoraisasa pósa íma sáwí'a úmae kwéiyowata mináíntá kwéisaumne.

19 Sáátáánigo marapá-kwáásítí anóndakoman-ivo kesáá Áánútuna kwaási éta mináíntá kwéisaumne.

20 Áánútu ááninko kuména imáyáa símísata árair-Isoigo-uramba isatá kwéawanaumne. Áánútu ááninko Ísu Káráísitiye tarúmaiya máyaundayaveta árair-Isoigo-uranteya tarúmaiya méta kwéisaumne. árair-Isoigo-uranko éna kwaásiya aúnaí'a umáiya maí'mai'a kwéundawai ááninkoman-iyé.

²¹ kesí iyámpóiyono. kwaántá-kwaasi kampar-ísóígómbá
tínaaemba umátíméro.
kemá Yóni kesáái ánásaiye.

2 Yóni

Ísu kwíyómpa'a irówana Yóni Ísuna kwayó-kwáási kaumbo-kwáái aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimái tímakaiye. évakarawai sésa aaraiyáwái-áúwái agaimái ámakaiye sewasá évakarawai sésa Ísóigona kwaási mimbóráwá'á torupamáí kwémae'maeropa'a agaimái tímakaiye kwésewe.

1 kemá Ísóigona kwaásira'a kárákwiraundawai é'a maanáúwái agaimái timúne. embá kendéi-í'a úne séna Áánútu ááyarain-ininkoma ómpo ená iyámpóiyonte awánaaro sé'a maanáúwái agaimái timúne. Ísóigona árar-aimba ísaraundayave'a sirumbá kwétimune. íma kewé su'mainivo Ísóigona árar-aimba ísáawaigwara'a tirumbá kwétimewe.

2 kentáávímbá árar-aimba kwaíkwai'a éna íma ánásanintaveta kentáásirumba kwétimune.

3 Áánútu kentáásivowe ááninko Ísu Káráísitiye úwoi kwésuwa'naa-esarai tirumbá kwéumasinkesarai paru kwéumasinkaayata póta árar-ainta séta kentáásirumba tímúndayave'a Áánútumpa'a námúnaa kwésune.

4 évaka'a ená iyámpói kentáásivo simásímakaintemba miráumai árar-ampa'a kwégon-aimba isáúnana sirunkó kawé'á kwéiye.

5 aaraigoó embá simáme'a sé'a Ísóigona kwaási moórámorawaivimba kentirumbá kwétime'a máéro. mináímbá íma aúná-amaamba kwésimatimumpo aivakwára minkákwára ívékwara'a ísaraan-aimba kwésimatimune.

6 Áánútun-aaiyaamo taagwiavúndaya mindá Áánútumba sirumbá amúndayaveta kwenáái kwétaagwiavune. Áánútunkwara kwaásigwara'a tirumbá tímé'a máéro Áánútu siráimba aivakwára minkákwára ívékwara'a kwéisaawe.

7 sáwíva-kwaási kampa'á kwésen-kwaási marapá'á kwénaaowe. miwí Ísu Káráísitintavesa sésa íma kwaásiraani'a umái kunkáiye kwésewe. miwí Káráísitina namuro-kwáási pósa sáwí-ampa'a kwígwáe sésa minkámpár-áímbá kwésevo kárákwiyoro.

8 Áánútuna mayáímó kwémayaam-beyamba íma máyáavainivo kawé'á umái kárákwiyé'a amápa'-meyamba kawé'-mékámbá mayánááontave'a kárákwiyoro.

9 Ísu Káráísitin-ai íma tátoraamba mináímbá tuwésa ó'on-ampa'a kwégowai íma Áánútuwe tarúmai máyáawe. Ísu Káráísitin-ai tátokaawai kentáásivowe ááninkowe tarúmai máyáawe.

10 miráumai kentópa'o tésamo mináímbó ímo simátimesamo ó'on-aimbo simátimiya'o é'a íma tiyáámbo timé'a íma kentí naaúmpa'a mósá tínkáaro.

11 mirán-kwáásí tiyáámbo timé'o é'a minkwáásítí sáwí-mayai túwa'naa ónááowe.

12 ayáátáár-aimba simátimenae'a maanáúváíimbá íma agayáúmpo kentópa'a kwé'a kentúranka'a komé'a kosimátíménana ketáásirunkoya ávááraumai kawé'á íníye.

13 enanaanontávéna kendéi-í'a úne séna Áánútu ááyarain-ininkowe kwená iyámpóiyonte keinárawatavesa sésa kawé'á umái máéro kwésewe.

kemá Yóni kesáái ánásaiye.

3 Yóni

Ísu kwíyómpa'a irówana Yóni Ísuna kwayó-kwáási kaumbo-kwáái aiyayaan-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimái moóráwai áwí'a Káyásimba ámakaiye.

¹ kemá Ísóigona kwaásira'a kárákwiraundawai é'a maanáúvái agaimái amúne. Káyásiyo maanáúvái awánaao. Ísóigona árrair-aimba ísaraundayave'a sirumbá kwéamune.

² kesí kwaási óna'a sirumbá kwéamune. Ísu Káráisitina aampa'á kawé'á umái kwégonda-aimba ísaraumne. miráumai kawé'á umái ménana íma áí'a ínintave'a Áánútumpa'a námúnaa kwésune. ená mayái kawé'á kwéondayave'a Áánútumpa'a námúnaa kwésune.

³ Ísóigona kwaási évakarawai enópakemba kesópa'a tésa entávésa tasésa enarumpimbá árrair-aimba tátore máyaane sewa'á isáúnana kesirunkó kawé'á kwéiye. miráumai árai'a arupí-ampa'a kwégwe máyaane.

⁴ kesí iyámpói árai'a arupí-ampa'a kwégowe-aimba isé'a aamoí kwéunda póna mináámóígómá évaka-tantaatave'o aamoimó únda-aamoigomba usáyaaitaraiye.

⁵ kesí kwaásigompo Ísóigona kwaási enópa'a kuráamba túwa'naa ema kawé'-má'yái mairáanasa minkwáásívínkémbá ó'om-bapaken-kwaasi enópa'a kuráamba miwígwará'á túwa'naa éma kawé'-má'yái mairáne.

⁶ miwí maanká'á Ísóigona kwaásiya tasimásimesa sésa emá arumbá tímakaandawai tasimásímakaawe. ó'om-bapa'a Áánútuna mayái komayánée kwésewai emá aambó kónááontantaa'a kwétuwa'naa-onda mindá kawé'á kwéone.

⁷ miwímá Ísu Káráisitina mayái maimaé kwénaesa Ísu Káráisitimpa'o ímo tiráan-kwaasirakemba meéyámbá íma kwémayaawe.

⁸ mindáyaveta Ísu Káráisitimpa'o tiráunda-kwaasiya miwíyá túwa'naaya onó. miráumai tágárotamaiya máyaundaya pósa árrair-aimba isánááowe.

⁹ ákí-avvai agaimái tuwááwánana Ísóigona kwaásitopa'a kúwana moóráwai áwí'a Táyótevi kentávésa anóndakomaniye sígwáe séna mináúváiínkén-áímbá iséna íma ísámai kawé'á uráimba pó'a

¹⁰ enópa'a kwé'a kwaási túranka'a Táyótevi uráin-kwasai kosimátimenamne. Táyótevi kentáá sáwí'a umásinkenaya kampar-áíntá simásínkaraiye. íma mináíné su'mainivo Ísóigona kwaási kwenópa'a kuráamba kwená naaúmpa'a

íma mósá tínkaraiye. évakarawai kentí naaúmpa'a mósá tinkánáe suwaná íma mirán-oro séna mono'-náúmpákémbá ti'mátukaiye.

¹¹ kesí kwaásiyo. sáwí'o ontembá íma mirá éma kawé'ó ontembá mirán-owo. kawé'ó úmae iyówai Áánútuna kwaásiman-ovo sáwí'o úmae iyówai Áánútumpa'a íma kwétewe.

¹² amáparawai Témítiyaantavesa kawé'ná'án-iye kwésewe. kwená mayáí awánésa sésa árai'a kawé'-máyaí kwémayaiye kwésewe. kesáágwárá'á miráyá kwésune. kwésunda-ainta árair-aimba ísaraawe.

¹³ ayáátáár-aimba simámenae'a maanáúváíimbá íma agayáúmpo

¹⁴ sáwíyanka'a enópa'a kwé'a enaúranka'a komé'a kosimámenaumne.

¹⁵ paru umái máyaantave'a Áánútumpa'a námúnaa kwésune. ená kwaási kesé máyáawai sésa kawé'á umái ménaro kwésewe. kentáásí kwaási esé máyáantaveta séta kawé'á umái máéroya kwésumpo moórá-mora-kwaasi simátimiyo.

kemá Yóni kesáái ánásaiye.

Yúte

Ísu kwíyómpa'a irówana Yúte Ísun-áváko kae-kwáái aiyayaan-iyá'i. kae-kwáái umái siyáánkai-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanáimbá agaimái tímakaiye.

¹ kemá Yúte Ísu Káráisitina mayái-kwáásí Yémési áváko maanáimbá maanáúváívimbá agaimaráúmpo ísáaro. Áánútu kentáásivowa arumbá tiména tááyaraiwai Ísu Káráisitimo kawáá uráiwai ísáaro.

² Áánútu arumbá umátinkena imáyáa tiména paru umái mósá kwétinkaintave'a Áánútumpa'a námúnaa kwésimatinkaumne.

³ kesí kwaásiyono. Áánútu keinárawate kenté sáwí'o umáimo máyaundavinkemba kwéiyasinkaintave'a maanáúváívimbá agayánáe únana Áánútu simásimena séna moórá anón-aimba simáména agayaaó simbá pó'a mináimbá agayánaumne. ááéma Áánútu kwená kwaási imáyáa timúwasa Ísu Káráisitín-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyáan-aimba ísare'a mináimbá asiramái tirumpimbá tátore'a máyáamba tuwáúnava sé'a kárakwiyoro. Ísu Káráisitín-aaiyavesa sáwí-aimba sewái tááigona anondá Ísu Káráisitina árair-aimba simátíméro.

⁴ évaka'a kampa'-mónó-kwáásí Áánútun-aaí íma kwégwaraawai kentí imáyáa tavisenááontavesa komésa tirumpin-imáyáá ésa sésa Áánútu úwoi súwa'naa enaya íma sínkaminivo kentáásí imáyáavinkenita ónaumne sésa sáwísawaa ésa Ísóigo Ísu Káráisiti kweyáá kentáásí anóndakomba tínaemba umámakaawe. naaóvá'á Áánútu mirá-sáwí-máyáígóná sáwí-meyamba timénaumne siráiyé. mirán-kámpá'-mónó-kwáásí keinárawate komáyáantave'a maanáimbá kwésimatimune.

⁵ maanáimbá á'a simátímakaamba ísaraambanivo ókwara'a simátimenaumpo ísáaro. naaóvá'á Áánútuna kwaásiyomba Ísípi-marava'a tátokowana Áánútu ayútinkena tí'maena kwétena kwenááiyavesamo ímo árairemo sirówai Áánútu tínkamuwasa pukáawe.

⁶ moórá-aimba imáyáa oro. naaóvá'á Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai miwítí kawáá-máyái tuwésa miwítí kawé'-náópá'á túwówai Áánútu tíyayaanka'a asááúmarena túnkwi-ayampa'a sáwí-mapa'a tiyuwówasa

maí'mai'a ésa naaémbó Áánútu sáwí-meyambo timínín-kanaa amu'marésa máyáawe.

⁷ moórá-aimba imáyáa oro. naaóvá'á Sótómu-naopakewaiye Kómóraa-naopakewaiye mindáór-egwaa'-naopakewaiye sáwí'a úmae iyésa aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné mirá úmae iyúwana Áánútu tínkambai iramó kwégaipa'a tínkamuwasa iramó kaikai'o kwéipa'a maí'mai'a kwéowe. kentááwákwará'á mirá ovó sé'a kárákwiyoro.

⁸ naaóvá'á mirámó uráantemba ívé'a kampa'mónó-kwáásí kentí imáyáa tavisénáe sewái mirá ésa miwítí sáwí-imayaavinkemba áwáyo-tantaa'a ésa Áánútumo kwégawaaimba tínaaemba umámesa sáwí'a ésa kawe'nárawa'a kwíyómpakewaiyavesa sáwí-aimba simátínkaraawe.

⁹ ánsito Mósesi pukówana kwíyómpaken-kawaanako áwí'a Máíkeri kwemá séna Mósesin-auma mayánáe súwana Sáátáánigo séna kemá mayánáe súwasarai miráumai asiramái suyaná Máíkeri Sáátáánigontavena íma sáwí-aimba súmba kemá íma aai simánkanaumpo Ísóigo aai simánkaniye siráiyé.

¹⁰ ánsito kampa'mónó-kwáásí kentí imáyáa tavisénáe sewái évaka-tantaakona áaimba íma awánaraantavesa sáwí-aimba simátinkesa kwaí-kwaambo amáparawaina áaimbo ímo awánésamo ontembá miwí mirá owaná miwítí sáwí-imayaago tátorena miwí sáwí'a kwéumatinkaiye.

¹¹ naaóvá'á moóráwai áwí'a Kááini sáwí-amba kwakáintemba miwí mirá kwéowe. naaóvá'á moóráwai áwí'a Péramu óntan-aamoimo uráintemba miwí mirá kwéowe. naaóvá'á moóráwai áwí'a Kóra Áánútun-ai araiséna kawáá-kwáásí táái araiséna pukáintemba minkámpá'-mónó-kwáásí mirá kwéomba pósa miwí sáwí-meyamba mayánaáowe.

¹² keinárawa'a Áánútuna kwaási kwená imáyáa é'a toómbá né'a torupamáí máentemba kesé miwí komésa sáwí'a umátinkesa kesávái-ímáyáa umái náma'-nama'a kwéesa íma tigaemá kwéowe. miwímá kampa'mónó-kwáásí ésa íma kwétuwa'naa-on-kwaasi máyáawe. miwí taaérambo iyáin-kanaamo arambó ímo iyáin-tairaan-kwaasi máyáawe. úndágo mo taaimó taawítúwáisanamo aáyánkaintenkaan-kwaasi máyáawe.

¹³ kavirayán-dómbó kúmísanamo non-awirááimo avora'ó kwáintemba miwítí sáwí-mayai avora'á kwáyáiyé. miwímá kentí imáyáa tavisimái sáwí-ampa'a métinkanáe senkwáásí máyáawe. Áánútu miwí túnkain-ayampa'a to'mayaa umátínkaraimba pósa mivá'á komai'mai'a ónááowe.

14 aiva-kwáásígo áwí'a Áándamu ména Sétimba ankówana Sétima Ínósimba ankówana Ínósima Kénáánimba ankówana Kénáánima Má'árareomba ankówana Má'árareoma Yárétimba ankówana Yárétima Ínókimba ankówana Ínóki mirán-kámpá'-mónó-kwáásíyávéna imáyáa éna séna maisáaro. Ísóigo kwená kawe'nárawa'a sáwívarawaise téna

15 sáwí'o uráawaimo amápa'o sáwí-meyambo timíndayavena téna Áánútuntavesamo aamoimó ímo ésamo sáwí'o uráawaiyavena aavimbá maitinkáíndayavena téna Áánútuntavesamo aamoimó ímo ésamo simáímo sáwí'o umánkaraawaiyavena aavimbá maitinkáíndayavena kwétiye Ínóki siráíye.

16 kentí imáyáa tavisénáe sewái í'ái simátínkáva'a iyésa amápa-tantaa'o miwítópa'o tiráimba tirunkó sáwí'a kwéisasa sáwí-imayaawe su'mai kwégwaresa túma mósá marésa tirááímo tain-tántáá'á mayánáe sésa simái tirumbá kwéairaraawe.

17 kesí kwaásiyono. miwímá mirá-sáwí'á kwéombanivo kemá maarán-oro. kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitina aantá-kwaasi siráan-aimba imáyáa oro.

18 miwí simátimesa sésa naaén-kanaama tínimba Áánútuntavesa íma aamoí ésa sáwí-imayaayavesamo tirááiyavesamo ésa aamoí íyan-kwaasi kentuwíráái sénááowe minántá-kwáásí siráawe.

19 miwí tirumpimbá Áánútun-amanko íma máyáísasa miwítí marapár-imáyáá kwarésa kampa'-mónór-áimbá simái Áánútuna kwaási kwétaainaawe.

20 miwí mirá kwéombanivo keinárawa'a Áánútuna kawer-áimbá aasiyaasi kwése'a kwenká'á agevamái mé'a moórá-morawai asiramátinke'a Áánútun-amankona asirayánkóntávé'a námúnaa seró.

21 Áánútu arumbíya tímakaimba pó'a arupí umái mé'a Ísóigo Ísu Káráisiti arumbá umátinkaina'a kwíyómpa'a aúnái'a umái maí'maí'a ónááontave'a amu'maráaro.

22 Áánútun-aaiyavesa kaer-imáyáá tokáawai tirumbá umátinke'a miwítí imáyáa taviséro.

23 iramó kaipa'á kováinivo Áánútun-aai simátimiyana Áánútu tavisimái kawer-ámpá'á métinkaniye. évakarawaiyave'a tirumbá umátinkaiyasa minkwáásí tavisíya'a sáwí'a únavo sé'a miwítí sáwí-mayaiyavena táá'a káína'a kentúma kárákwiyoro.

24 Áánútu kanaán-umai túwa'naa ína'a íma tínaaemba umámenaontave'a árair-aimba kwésune. Áánútu tí'maena kwená ságayan-ayampa'a métinkaina'a kentí sáwí-aimba

íma kwáyainana tirunkó anón-kawe'a ínítave'a árrair-aimba kwésune.

²⁵ Áánútu asirayánkwáráwái mimbóráwái ména kentáásí Ísóigo Ísu Káráisitina mayáiyávéna imáyáa éna sáwí'o umáíya máyaundavinkemba iyásínkáintave'a árrair-aimba kwésune. kwená ó'oran-aaimba kwáyáísana kwenáwí'a anómba isaná kwená asirayánkó usáyaaítasana amápa-tantaaka'a kwégawaaiye. naaóv'á kwíyómba maramá íma tarórunonka'a kwemá ménama ívékwara'a ména maí'mai'a kwéintavena árrair-aimban-iyé kwésune.

kemá Yúte súnda-aimba ánásaiye.

paárurain-kwasai

Ísu kwíyómpa'a irówana Yóni kaumbo-kwáái aiyayaan-umai-ya'iyó. miráumai-ima maisuwéna maarán-áimbá agaimakáiyé. agaimarónka'a Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasiyavesa aká'áamba simái sáwí'a umátinkaraawe. Ísuntavai isámai asiramái mégwae séna maanáimbá agaimakáiyé. Ísu Káráisitina mayáiyávái Áánútu kwená namuro-kwáásinté Sáátáánigonte usátaaitena kwená kwaási kwembó imo auwésamo kwenarááimo kwégwaraan-kwaasi kawé'á umátinkaniye. Yóni mirán-áimbá agaimakáiyé.

¹ Áánútu Ísu Káráisitintavena séna sáwíyanka'a paárinin-tantaa'a isáígwáe sé'a kesí kwayó-kwáásí simátimiyo súwana Ísu Káráisiti kwíyómpaken-kwayo'na'a ai'marówana kuména Ísu Káráisitina kwayó-kwáásígó áwí'a Yónimba kusimámakaiye.

² Yóni Áánútuna áséi-kwasaigwara Ísu Káráisiti mináintávéna siráin-ainkwara amápa-tantaa'a awánarainkwara'a kwésimatimena maanáúváiímbá agaimakáiyé.

³ paárinin-tantaa'a sáwíyanka'a paárinimba póna Áánútu maanáúváiíwínkén-áimbó táámpamai awánanaaon-kwaasiye maanáimbó isésamo taagwiyavíyan-kwaasiye kawé'á umátinkainana tirunkó kawé'á íniye.

⁴ kemá Yóni maanáúváiímá agayáúmpo Ésiyaa-marava'a avakaeté-naopa'a Ísóigona kwaási máyáawai isáaro. Áánútu aiva'á ména ívékwara'a ména aasiyaasí maí'mai'a íniwai úwoi kwétuwa'naa-ena paru umátinkaina'a máéro. Áánútun-amanko avakaeté-asirayamba tokáiwai Áánútumo kwégawaain-ayampa'a ména úwoi kwétuwa'naa-ena paru umátinkaina'a máéro.

⁵ Ísu Káráisiti Áánútun-aii arupí umái simátímíwaima úwoi kwétuwa'naa-ena paru umátinkaina'a máéro. kwemá aiva'á pukáimpinkemba usásinkaiwai marapá-káwáá-kwáásír'á kwégarakwiyiye. Ísu Káráisiti kentáásí imáyáa éna kentááyávéna puwéna kentáásí sáwí-imayaa kwéayusinkaiye.

⁶ kawáái'a umásinkaisata Ísu avowámá Áánútuna mayáiyá kwémayaundayaawe. kwená ó'oran-aaimba kwaikwai'a isaná kentáará'á kawáá úmae iyíniye. árar-aimban-iye.

7 maisáaro. Ísu ainámpímbá kumínasa amápa-kwaasi tuvúkáan-kwaasigwara'a awánáiyana aavimbó maitinkánintavai tirunkó sáwí'a ínana umbaí táníye. miráumai paárinimba mindá árair-aimban-íye.

8 Ísóigo Áánútu séna amápa-tantaakona ááimba pó'a naaémbó amápa-tantaa'o ánásaindara'a kemá úwoi ménaumne. aiva'á mé'a ívékwara'a mé'a maí'maí'a ónaumne. amápar-asirayankwarawaima úne siráíye.

Yóni Káráisitimba awánarain-kwasai.

9 kemá Yóni kentuwáámá úne. keinárawate kesé Ísumpa'a tarúmai mé'a keinárawate Áánútu kwégawaaipa'a kesé mé'a keinárawate umbai-yántáápímbá kesé asiramái mé'a kwéamu'maraundayaawe. Áánútun-aaí simátíme'a Ísu siráin-ainkwar'a simátimundarakemba áwáá'a kwésiyesa táto'maí sí'maesa nonavuvumpa'-máráv'á áwí'a Pá'móso-marava'a másínkówa'a máyaawanana

10 sontaará'á Áánútun-amanko kempímbá anómba umásinkowa'a Áánútuna imáyáawe su'maí ówánana kesínaaempakemba avekáámbá aaigó uwírenkaamba anónka'a

11 séna awánenda-yantaa'a aúvái-kwandaavimba agaimaré túwénasa Ísóigona kwaási avakaeté-naopa'a máyáawai ísáaro. mindáo-kwi'a Évésasi-naore Séménaa-naore Pégámamu-naore Táyatairaa-naore Sátisi-naore Vírátéoviyaa-naore Árétísiyaa-naore miráumai-naokenkwaasi ísáaro siráíye.

12 súwa'a nááwa kwésiyo sé'a kwántámai awánaawanda avakaeté-omba óntanko áwí'a kóri-ontamba úmakaampimba minómbá kúra'makowa'a awánaawanda

13 minónkóná avumpímbá moórawai kwaásiraamba ména ayáátáár-ampanta uréna áíntaara'a terávu-amuranda uréna

14 a'nónkwará a'nóntáugwara'a kwayání'a kwégowana súgáyáagaya kwéuwana ména aúranko iraráámbá kwégowana

15 aísamaima óntambo agaimakáawanamo kasúvintemba aísamaigo miraráámbá kwéuwana aaigómá nosiyarákénkáámbá anónka'a kwésena

16 ayáánúrapa'a avakaeté-o'a toréna óipinkemba taánasatama évarevar-ayaira'a áwááima kwáyowana óikakemba aaváúmó usénamo iní'a uráíye.

17 úwa'a awané'a ávááraumai sáá'a kówa'a kwenaísamaivimba kumbé'a tavaravá kwéowanana ayáánúrapaken-ayaandei sine'á tátorena séna íma áá'a kaíno. aívaré naaéne miwáná ááimba kemá úne.

18 pukáundavinkemba usásine'a aasiyaasí maí'mai'a úndawai súvamai máyaundawai úne. púwón-ayamapa'a kwaási timanká'á kwégarakwiyundawai úne.

19 miráumai awánenda-yantaa'a aúváivimba agayaaó. ívé'o kwáyáin-tantaakwara naaémbo paárininkwara'a aúváivimba agayaaó.

20 siyáánúrapa'a avakaeté-o'a toré'a avakaeté-ombo kúratoraunda awánáanda mintántáákóná ááimba íma paáruraindara'a simámenda isaaó. minávákáété-omba Ísóigona kwaási minávákáété-naopa'a máyáawai owaná minávákáété-o'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraawain-owe Ísu simásímakaiye.

2

mináímbá Évésasi-naopa'a simátímakain-kwasai.

1 Ísu simásímatuwena séna Évésasi-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaiimba maanámbá agaimái túwénana awánáino. avakaeté-o'a siyáánúrapa'a toré'a avakaeté-onkona avumpimbá kwénaaundawai maanámbá simámumpo Évésasi-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaiimba simámiyo.

2 mirá úndawai pó'a kemó kwéomba á'a tuwánaraumne. íma ivátúwáamba tiyáántámba asiramáímo máyáamba tuwánaraumne. sáwí'o umáímo máyáan-kwaasiti mayáiyáváímó ímo tirááímo taimbá tuwánaraumne. évakarawai kampa'á sésa Áánútuna aantá-kwaasiya úne kwéseмба keinárawa'a miwí táái isé'a miwítí mayái awáné'a miwíyávé'a kampa'á kwésewemo sembá tuwánaraumne.

3 kesí kwaási onkákémbá umbai-yántáá'á tímémba kembá íma siyuwé'a kentávé'a ísámai asiramáí máyáamba tuwánaraumne.

4 mirán-káwé'á umái máyáamba tuwánáúndanivo moórá-yantaari'o kwéontave'a íma aamoí kwéumatinkaumne. aiva'á kentávé'a ávááraumai imáyáa uráambanivo tuwé'a ívé'a íma mirá kwéovo

5 aiva'ó kawé'ó umáímo maémaéwaina ááimba imáyáa oró. ívé'a íma miraráámbá umái maé'a tuwé'a aiva'ó kawé'ó uráantemba miráumai máero. ímo mirámó é'o kesópa'o tíya'o é'a kentópa'a kwé'a kentí oómbá maisúwána'a úwoi-kwaasiraamba umái ménaaowe.

6 ánivo Níkorási-kwaasiti mayáiyávé'a tíyámba umátínkáawa'a kegwárá'á síyámba kwéumatinkauna'a mindáyave'a kawé'á kwéowe.

⁷ Ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawé'á oró. aai senasá sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawai Áánútuna kawer-áyámpá'á kwáyáin-taeramba nésa maí'maí'a ónááowe. mináímbá aúváivimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

mináímbá Séménaa-naopa'a simátímakain-kwasai.

⁸ Ísu simásímatuwena séna Séménaa-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanámbá agaimái túwénana awánáino. aivaré naaéne miwáná ááimba é'a pukáundavinkemba usásine'a súvamaimo máyaundawai maanámbá simámumpo simámiyo.

⁹ umbai-yántáá'á tíméwa'a úwoisan-kwaasiraan-umai máyáamba tuwánaraumne. úwoisan-kwaasiraan-umai máyáambanivo Áánútunopakemba sáwíva-tantaa'a mairáawe. évakarawai kampa'á sésa Yútaa-kwaasiya úne sembánivo Sáátáánigo aráái kwarésa simái sáwí'a kwéumatinkaamba tuwánaraumne.

¹⁰ tí'a índai'a umátinkanaaomba íma táá'a kaíno. maanámbá ísáaro. Sáátáánigo imáyáa tímínasa keinárawa'a tísaa umai isánáe sésa tayáto'mai tí'maesa ándáva'a mátinkesa siyáánkaira'a sáwí'a umátinkanaaowe. kentávé'a asiramái méwasa évakarawai tínkamonasaya puwígwáe sénááombanivo kentávé'a asiramái méwa'a imáyáa tíména'a kwíyómpa'a maí'maí'a ónááomba mindá kentí kawé'-mékambán-iyé.

¹¹ Ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawé'á oró. sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawai sáwí-marupa'o iramó káma-kama kwéipa'a íma maí'maí'a ónááowe. mináímbá aúváivimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

mináímbá Pégámamu-naopa'a simátímakain-kwasai.

¹² Ísu simásímatuwena séna Pégámamu-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanámbá agaimái túwénana awánáino. sóipinkemba taánasatama évareva'a áwááima kwáyáiwai maanámbá simámumpo simámiyo.

¹³ kemó máyáapa'a á'a tuwánaraumne. Sáátáánigo kwégawaaipa'a máyáambanivo kentávé'a imáyáa é'a arupí umái máyáamba tuwánaraumne. ááéma moórawai áwí'a Ántípása kentí naaópa'a Sáátáánigo máyáipa'a ména kesáái arupí umái simátíma'maena iyúwasa tuvúwúwana puwú-kanaavimba íma kembá siyúwáamba kesé aráápamai máyáawe.

¹⁴ mirán-káwé'á umái máyáamba tuwánáúndanivo kaumbo-káé-tantaa'o tokáantave'a íma aamoí

kwéumatinkaumne. naaóvá'ó moóráwai áwí'a Péramu sáwí'o uróntemba keinárawapinkemba évakarawai mirá kwéowe. Péramuma moóráwai áwí'o Pérekumba agaráárakowana kwemá Ísareri-kwaasi sáwí-ampa'a agaráátinkowasa kampar-ísóígónká'á póima tuvúkésa toóni'a umái kwénesa á'owa a'owa awainínkóe awaikóe umóyání'a uráawe. keinárawapinkemba évakarawai mirá-sáwí-ámbá kwéagaraatinkaawe.

15 miráumai keinárawapinkemba évakarawai Níkórásikwaasiti sáwí-amba kwéagaraatinkaawe.

16 mindáyave'a misáwí-ámpá'á tuwé'a kesópa'a teró. ímo mirámó íya'o é'a sáwíyanka'a kentópa'a kumé'a taánasataneimo káráantemba sóipinken-tanasataneiminkwáásí karánaumne.

17 ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawé'á oró. sáwíyantaakomba kwéusayaaitaawaima kwíyómpaken-tomba tímé'a kwayán-óntámbá minóntánká'á aúná-kwí'a agaimakáin-ontamba tíménaumne. mayánááowaiye su'mai mináwí'á awánanaaowe. mináímbá aúváivimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

mináímbá Táyátairaa-naopa'a simátímakain-kwasai.

18 Ísu simásímatuwena séna Táyátairaa-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanáímbá agaimái túwénana awánáino. Áánútu ááninko súranko iraráámbá kwégaisana sísamaima óntambo agaimakáawanamo kasúvintemba sísamaigo miraráámbá uráisa'a maanáímbá simámumpo simámiyo.

19 kemó kwéomba á'a tuwánaraumne. kentávé'a imáyáa é'a kesé aráápamai mé'a á'owi kwétuwa'naa-e'a íma kembá siyuwé'a asiramái máyáamba tuwánaraumne. ívé'o kwémayaam-bayaigo aiva'ó mairáam-bayaigomba usáyaaitaimba tuwánaraumne.

20 ánivo moórá-yantaari'o kwéontave'a íma aamoí kwéumatinkaumne. naaóvá'á moórá-ininko áwí'a Yésépeo sáwí'o uróntemba keinárawapinkemba moórá-ininko kampa'á séna Áánútun-aai simátimundawai úne simbá íma tínaaemba kwéumamewana kesí kwayó-kwáásí sáwí-amba kwéagaraatinkena tí'maena kwégwisasa kampar-ísóígónká'á póima tuvúkésa toóni'a kwéumandesa á'owa a'owa awainínkóe awaikóe umóyání'a kwéowa'a íma simái aambá áúnkaawe.

21 minínínkómbá simáme'a tuwániya sé'a amu'makáunana íma tuwéna úwoi tokáiyé.

22 mindáyave'a sé'a kwenkwára kwesé sáwí'o kwéowaigwara'a anómba tí'a índai'a umátinkanaumne kwésune. sáwí'o kwéombo ímo tuwésamo kesópa'o tíya'o é'a súndai'a umátinkanaumne.

23 kwenáráá'maa'o tínkamonasamo puwíyasa Ísóigona kwaási amápa'-mapa'o máyáawai mináímbá isésa kentávésa sésa kwaási sirumpiné imáyáawe suwánaraiwaiya póna kawé'ó ondawáiyá kawé'-mékámá siménaya sáwí'o iyawai sáwí-meyamba timíníye sénááowe.

24 keinárawa'a Táyátairaa-naopaken-kwaasivinkemba Yésépeon-aaí íma taagwiyavé'a Sáátáánigo aúpar-áímbá íma taagwiyavíyawai íma moórá-umbai-yantaa'a timénaumne.

25 Áánútuna árair-aimba tirumpimbá tátoke'a kumónaunda simu'maráaro.

26 sáwí-yantaakomba kwéusayaaitesa kúmóndara'a simátímakaundantembo iyawaiyave'a sé'a marapá-kwáásirá'á kawáá oro.

27 kesivo kentávésa séna kwaásira'a kawáá uwo siráintemba marapá-kwáásirá'á kawáá oro sénauumne. asirayán-tántáá'néímó saweimó tuvántuwaawanamo sáwívari'o intembá mirámó ésa asiramái kawáá urésa tínkamonaanowe.

28 minkwáásí sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawaima moórá-o'a timénaumne. aaváúmá usaráisana kwáyáin-o'a timénaumne Ísu siráimba mináímbá kwesávái siráíye.

29 Ísu simásímatuwena séna Ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawé'á oró. mináímbá aúvávimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

3

mináímbá Sátisi-naopa'a simátímakain-kwasai.

1 Ísu simásímatuwena séna Sátisi-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanáímbá agaimái túwénana awánáino. Áánútun-amamba avakaeté-asirayan-amamba toré'a avakaeté-o'a tokáundawai maanáímbá simámumpo simámiyo. mirá úndawai pó'a kemó kwéomba á'a tuwánaraumne. keinárawatavesa sésa Áánútuna kwaásiman-owe sembánivo máyáawaina ááimba tuwánaraumne. Áánútun-aaí tóikakene su'mai kwése'a máyáawaina ááimba Áánútuna némpa'a máyáavo

2 kentúra'a kárákwiyoro. Áánútun-aaí tuwáúnavo sé'a táto'mai kawé'á oró. Áánútu aúranka'a kentí mayái íma arupí-mayain-ivo kentúra'a kárákwiyoro.

³ Áánútun-ai ísámai tátokaan-aimba imáyáa é'a kesópa'a té'a mináimbá kwétaagwiyave'a máéro. ímo mirámó íya'ó é'a kumé'a sáwí-meyamba timénaumpo umóyán-kwáásímó tembó ímo ísaraawasamo tentenkáán-umai íma ísarenka'a kumé'a sáwí-meyamba timénaumne.

⁴ ánivo keinárawa'a Sátisi-naopaken-kwaasivinkemba évakarawai íma sáwí'a umái mé'a kawe'ó umáímo máyáan-kwaasi kwayán-únánkwátóiraamba umái máyáamba pó'a kesé ménaaowe.

⁵ sáwí-yantaakomba usáyaaitaraiyawai miráumai kwayán-únánkwátói úmaresa ménaaowe. Áánútu aúrankare kwíyómpaken-kwayo'narawa túrankare miwí túwí'a té'a kesí kwaásiye sé'a miwí túwí'a íma tawígáúvaranaumne. aúnái'a umái maí'mai'a ónááon-kwaasi túwí'a agaimakáin-avvai-kwandaavinkemba íma tawígáúvaranaumne.

⁶ ísáwai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawe'á oró. mináimbá aúváivimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

mináimbá Vírátéoviyaa-naopa'a simátímakain-kwasai.

⁷ Ísu simásímatuwena séna Vírátéoviyaa-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaimba maanáimbá agaimái túwénana awánáino. ó'oran-kwaasi é'a árair-aine su'mai kwésundawai úne. Tévítimo kárákwironteni'a umái kárákwiyé'a ontarákén-kirá'á kárákwiraunda pó'a usáveraaromo senda-kwáásímó ésa usáveranaaowe. íma usáveraaromo sendawáímó ésa íma usáveranaaowa'a maanáimbá simámumpo simámiyo.

⁸ mirá úndawai pó'a kemó kwéomba á'a tuwánaraumne. ísáaro. aambá kwitinkáúnda pósa íma aambá ítátinkanaaowe. sáwíyan-asirayamba mairé'a máyáambanivo kesáái íma tuwé'a taagwiyavé'a kwaási túranka'a Ísuna kwaási úne sembá tuwánaraumne.

⁹ évakarawai kampa'á sésa Yútaa-kwaasiya úne sembánivo Sáátáánigo aráái kwégwaraawai imáyáa tíménasa kentópa'a tésa kívairea keinárawatavesa sésa Ísu arumbá tímakaiwaiman-owe sénááowe.

¹⁰ kemá sé'a asiramái mé'a simu'maráaro siráunda pó'a miráumai méraawe. amápa'-marava'a máyáan-kwaasiva'a umbai-yántáá'á téna sáwí'a umátinkanimba asiramái mé'a simu'maráantave'a kemá kárákwiyonaumne.

¹¹ sáwíyanka'a kumónaunda pó'a kesí imáyáa tavisimái sáwí'a umásinkaiyata kawe'-mévámbá íma mayánaumpo sé'a kesáái tirumpimbá táto'mai kawe'á oró.

12 naamayáámbo naambó ésamo áyáántemba sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawai kesivo Áánútuna mono'-náúmpá'á naamayáánkaamba aitínkáánasa aasiyaasí mai'mai'a ónááowe. sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaawai tine'á Áánútu áwí'a agaé'a kesúwí'a aúná-kwi'a agaé'a Áánútuna naaór-awí'a agaé'a ónaumne. mindáó'a Yérúsaremu-naopakaan-dao'a imbánivo aúná-nao'a kwíyómpakemba Áánútumpakemba kumínín-dao-kwi'a tine'á agayánaumne.

13 ísáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba ísámai kawé'á oró. mináímbá aúváivimba agaimái simátimiyó Ísu simásímakaiye.

mináímbá Áréótísiyaa-naopa'a simátímakain-kwasai.

14 Ísu simásímatuwena séna Áréótísiyaa-naopa'a Ísóigona kwaásira'a kárákwiraindawaiimba maanáímbá agaimái túwénana awánáino. árain-ainkona ááimba kemá é'a Áánútun-aaí arupí umái simátimé'a Áánútu taróurain-tantaakona ááimba úndawai maanáímbá simámune.

15 mirá úndawai pó'a kemó kwéomba á'a tuwánaraumne. kesáái íma siyúwáambanivo tirumpimbá íma asiramái tátokaawe. kesááimo tínaaembo umásiyuwaankakai mirán-kwáásímá é'a ombá kanaán-iyé súsono. kesááimo tirumpimbó asiramáimo tátokaankakai mirán-kwáásímá é'a ombá kawé'án-iyé súsono.

16 kesáái íma siyuwé'a kítoka'a tátokaavo íma anónka'a tátokaamba pó'a kesópakemba tí'maránaumne.

17 keinárawa'a kampa'á sé'a kawé'á umái mé'a íma moórá-yantaa'a aáváán-tukáumne kwésembanivo kesúranka'a sáwí'a umái mé'a óisaniyaain-kwaasiraamba é'a unáánkwátóiyaaain-kwaasiraamba é'a túramba kavíkain-kwaasiraamba mé'a íma awánamai kawer-owaná sirumbá kwéiye.

18 kawer-áímbá simátíménda ísáaro. kesópa'a té'a kesópaken-tantaa'a mayánááontave'a moórá-ontanko áwí'a kóri agaimáimo kawé'ó úmakaan-ontamba meéyáambaranaaowe. unáánkwátóiyaaain-kwaasi tigaeráámbá kwéiye sé'a kesópakemba kwayán-únáankwátói meéyáambaranaaowe. túramba awánamai kawer-ónááontave'a kesópakemba túrankona masawémba meéyáambaranaaowe.

19 kesirumbá tímúnda-kwaasi kesáái kawé'á umái isáígwáé sé'a asémbai kwéarupi-umatinkanaumne. mindáyave'a sáwí-imayaa tuwé'a kesópa'a teró.

20 maisáaro. keinárawate ménæ sé'a kwétaae'a timu'maré'a máyaumne. kesimósamba isé'a ontá tisinké'a iyuwó síyawai kemá kesé mé'a toómbá naana'á kesé mé'a toómbá nánááowe.

21 sáwí-yantaakomba kwéusayaaitaiyawaiyave'a sé'a kesé kwaásira'a kawáá ónááowe sénaumne. sáwí-yantaakomba usáyaaitare'a kesivowé kwaásira'a kawáá úyantemba kwéusayaaitaiyawai kesé kawáá ónááowe.

22 isáawai pó'a Áánútun-amanko Ísóigona kwaási amápa'a kwésimatimin-aimba isámai kawé'á oró. mináímbá aúváivimba agaimái simátimiyo avakaeté-onkona avumpimbá máyowai mináímbá simásímakaiye.

4

Áánútu áwí'a mósá makáan-kwasai.

1 Ísu simásímatuwowa'a awánaawanda kwíyómpa'a ontá tigurówana aiva'ó uwírenkaambo anónka'o súwai simásimena séna kemá máyaundava'a íyína'a aáno paárinin-tantaa'a agaráárankanaumne.

2 avekáámbá Áánútun-amanko kempímbá anómba umásinkowa'a awánaawanda kwíyómpa'a kawááin-avama kwáyowana minká'á moóráwai máyowa'a awánaawanda

3 anekémbá sama kwégowana taayáná-kwisiyani'a kwéuwana naaerírí'a kwéuwana minávárá'á osámbá taayáná-kwisiyani'a umái úkúraa'namankowana kawááiwai máin-ayampa'a avumpimbá kwáyowasa

4 moórá-kwaai aiyayaan-umai éiyain-kwaasi kawááuwaiti avamá úkúmarena kwáyowasa minká'á moórá-kwaai aiyayaan-umai éiyain-kwaasi anón-kwaasi mésa kwayán-únánkwátói úmaresa mésa anón-kwaasiti kánumo'a óntanko áwí'a kórinei úmakaan-kanumo'a ti'nómpímbá umásokaawe.

5 avumpimbó kawááin-avarakemba tawáomba úwana kwíyónaai kwésuwana awairái kwésuwana mináváóná aúrampa'a avakaeté-omba kwégena minómbá Áánútun-amanko avakaeté-asirayan-amankoman-iyé.

6 kawááin-avaona aúranka'a nonkwaaúmbá ságayandomba kwáyowasa éiyain-awampa'a éiyaimba túvamaimo máyówai mésa tínaaempare túrampare sáwíva-turamba kwáyówai mésa

7 moóráwai amápar-asirayamba usáyaaitarowai anón-iyankaani'a umái máyowana moóráwai purumakankááni'a umái Áánútuntavai isámai kwétuvu'mai nówai máyowana moóráwai kwaási óikaani'a umái máyowana moóráwai anón-evontaankaani'a umái ayóísántámbá kwétena máyowana

8 minéiyáimbá túvamai máyówai ava'moraé-ayoima kwáyowana amápa-turare ayóí-ándámparé túramba kwáyowasa aasiyaasí aaváyaavimba enónka'a no'wáámba maarán-ímá símae kwéiyesa sésa

Ísóigo Áánútu amápar-asirayankwarawai ó'oran-kawe'a umái máyáye. aiva'á ména ívékwara'a ména maí'mai'a íníye kwésesa minímá símaesa iráawe.

9 minéiyáimbó túvamaimo máyówai kawááin-avara'a ména aasiyaasí maí'mai'a íníwaimba áwí'a mósá marésa súwi sésa ó'oran-aaimban-iye kwésumba

10 moórá-kwaai aiyayaan-umai éiyain-kwaasi anón-kwaasi kawááin-avara'a ména aasiyaasí maí'mai'a íníwai aísamaivimba kívaiesa áwí'a mósá marésa anóndakoman-iye sésa tí'nónkákén-tántáá'á akwáimai aísamaivimba marésa

11 maarán-ímá sésa

kentáásí Ísóigo Áánútu kawenár-úramba éma amápa-tantaa'a taróruraane. imáyáa éma amápa-tantaa'a taróruraandayaveta kesáa máyaunanaya amápa-tantaakwara'a kwáyáye. mindáyaveta enáwí'a mósá kwémareta séta kwaási ená ó'oran-aaimba awánáiyama asirayankwára'á méniyone kwésune kwésesa minímá siráawe.

5

tavú úmakaan-kwandaaignona kwaasái.

1 mirá suwa'á awánaawanda kawááin-avara'a máyowai ayáánúrappa'a tavú úmakaan-kwandaaima évarevar-ayampa'a aúváí kwáyon-kwandaaima tokéna íma awánaigwae séna avakaeté-sanomba minkwándááír'á tásuwena tokówa'a

2 kwíyómpaken-kwayo'na'a asirayáwáimbá awánaawanana anónka'a séna nááwa kawenár-úramba kanaán-umaiya máyaindawaiya misánómbá tátuwena arírámai awánaniyo súwana

3 kwíyómpakewai marapákéwái kwaántái marupákéwái amáparawai misánómbó tátuwesamo awánáiyamba uwóví'a ónááowe.

4 kawe'á umái mésa misánómbá íma tátuwai-kwaasi máyóntavai pó'a ivi'á táma-tama'a ówána

5 minánón-kwáásívinkémbá moóráwai simásimena séna ivi'á táánavo awánaao. moóráwai Yútaa-andarakewai usáyaaitaraiwai Tévíti aísavutantambo uráiwai sáwí-yantaakomba usáyaaitaraimba póna kanaán-umai misánómbá tátuwena minkwándááímá arirániye siráye.

6 súwa'a awánaawanda minéiyáimbó túvamaimo máyówaiye minánón-kwáásíyé kawááin-avara'a úkúmaresa

máyówana moórawai sipisípi-araakaawai kawááin-avara'a ména tuvúwúwana puwéna usásinkaiwairaamba ména a'nómpínkémbá avakaeté-awaayaamba kwáyowana avakaeté-auramba kwáyowana mináúránkóná ááimba Áánútun-amanko avakaeté-asirayan-amamba uráísana Áánútu kwembá ai'maráísana amápa'-marava'a kunkwénaaiye.

⁷ misípísípí-áráákaawai kentáási sáwí-meyamba mairáiwai téna kawááin-avara'a máyowai ayáánúrapakemba tavú úmakaan-kwandaaima mairéna

⁸ minéiyáímbó túvamaimo máyówaiye moóra-kwai aiyayaan-umai éiyain-anon-kwaasiye sipisípi-araakaawai aísamaivimba kívaíresa uwíremba tátokesa óntanko áwí'a kóri-ontandei úmakaan-taave'a tátorowana mimpímbá áséi-kwiyumba ún-kanama kwáyowana minkánáóná ááimba Áánútuna kwaási kwempá'ó námúnaamo kwéseмба mináséi-kwíyumbá kwéisaintemba námúnaamo semba kwéisaiye.

⁹ aúná-ima maarán-ímá sésa

embá tuvúwówa puwéma usásinkaanda mindáyavai sáwí'o umáímo máyáampinkemba tí'mai Áánútundei-i'a umátinkaraane. amápar-akun-andavinkemba évakarawai kwétire ó'on-o'on-aimbo kwéšen-kwaasivinkemba évakarawai kwétire ó'on-o'on-kuwara-kwaasivinkemba évakarawai kwétire amápa'-maravakemba évakarawai kwétire mirá kwéondayavai kawenár-úramba po kanaán-umai misánómbá tátuwe kwandaaimá ariráníyone.

¹⁰ kawáái'a umátinkaraanasa Áánútu kentáási Ísóigona mayáímá maésa marapá'á mésa kwaásira'a kawáá ónááowe. mindáyavai misánómbá tátuwe kwandaaimá ariráníyone sésa minímá siráawe.

¹¹ suwa'á awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'narawa'a ávááraumai sáwíva'a uwa'á íma kanaán-umai táámpaawanda-kwaasi mésa kawááin-avara'a minéiyáímbó túvamaimo máyówaiye úkúmaresa mésa

¹² maarán-ímá anónka'a sésa

sipisípi-araakaawaimba tuvúwówana puwéna usásinkaiwai kawenár-úramban-iye. mindáyavena póna kwená asirayánkó kwaikwai'a isaná kawe-tántáá'á maráísana kwená kawer-ímáyáágó kwaikwai'a isaná kwaásira'a kawáá úmae kwéiyisana kwenáwí'a anómba isaná kwená ó'oran-aimba kwaikwai'a isatá kwenáwíta mósá kwémaraumne kwéseмба mirán-ímá suwa'á ísaraumne.

13 minkákémbá kwíyómpakewaiye marapákéwáiyé
kwaántái marupákéwáiyé uwí-nómpínkéwáiyé maarán-ímá
sésa

kawááin-avara'a máyáiwaine sipisípi-araakaawai kentáási
sáwí-meyambo mairáiwaine túwí'a mósá maréta
túwí'a anómban-iyé kwésunanaya kentí

ó'oran-aaimba kwaíkwai'a ínana kentí

asirayámbá kwaíkwai'a íníye

kwésesa mirán-ímá suwa'á isááwánasa

14 minéiyáímbó túvamaimo máyówai sésa árair-aimban-
iyé suwasá minánón-kwáásíyómbá aísamaivimba kívairea
kwená imáyáa ésa áwí'a mósá makáawe.

6

Ísu misánómbá tátukain-kwasai.

1 kwená imáyáa mósá márówa'a awánaawanda sipisípi-
araakaawai kentáási sáwí-meyambo mairáiwai aiva-sánómbá
tátuwowana minéiyáímbó túvamaimo máyówaivinkemba
moórawai anónka'a kwíyónaairaamba umái séna tiyó súwa'a
isé'a

2 awánaawanda moórá-poigo áwí'a ósimba kwayán-
ósínkómá moóráwaimba ayáá'maena túwana imá
ayáámpimba tokówana moórawai usáyaaitaraiwaina
kánumo'a ámakowana usáyaaitaraiwai namuro-kwáási
usáyaaitanae séna kúwa'a awánaraumne.

3 minkákémbá kentáási sáwí-meyambo mairáiwai
minkáké-sánómbá tátuwowana minéiyáímbó túvamaimo
máyo waivinkemba moórawai séna tiyó súwa'a isááwánana

4 moórá-poigo áwí'a ósimba naeeyayán-ósínkómá
moóráwaimba ayáá'maena túwana taánasatama aména
asirayámbá amúwana taumó karái-yántáá'á ivá
kwétuwowasa áái'a tiyésa tínkankaawe.

5 minkákémbá kentáási sáwí-meyambo mairáiwai
minkáké-sánómbá tátuwowana minéiyáímbó túvamaimo
máyo waivinkemba moórawai séna tiyó súwa'a isé'a
awánaawanda moórá-poigo áwí'a ósimba avután-ósínkómá
moóráwaimba ayáá'maena túwana sikerimá tokówana

6 minéiyáímbó túvamaimo máyo waivinkemba moórawai
ayawaimá táinana sáwíyan-tomba kwénintavena séna
moórá-tawai-kigaugona meéyán-tómbá sáwíyan-tomba
maésa moórá-mora-umai mayánááowe. masawémbo
atiyén-taeramba mintáímá íma sáwí'a íníyone. ándágo
arampinkémbá anombá kwénaan-kigau íma sáwí'a íníyone
siráiyé.

7 minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai minkáké-sánómbá tátuwowana minéiyáimbó túvamaimo máyówaivinkemba moóráwai séna tiyó súwa'a isé'a

8 awánaawanda moórá-poigo áwí'a ósimba terávu áúmaisán-osinkoma moóráwaimba ayáá'maena túwasa minkwáásígó áwí'a púwówe suwaná kwenánaaemba túwai áwí'a púwón-ayampare siráawe. amápa'-marama éiyainka'a taaínkaar-éna asirayámbá timúwasarai moóráva'a kwégwesarai tínkambae kuyasá púwúwana ayawaimá tówana toómbá íma úwasa púwúwana tí'a kwéuwasa púwúwana aváá-póiyónkó kwaási kwévowasa púwúmba tuwánaraumne.

9 minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai minkáké-sánómbá tátuwowa'a awánaawanda Áánútuntavesa ísámaimo póimo tuvú'máimo agáyón-onta-taareigona améndaampa'a kwaási timankó méraawe. minkwáásíyómbá Áánútun-aai kwésimatima'maesa kwéiyuwasa áwáá'a tiyésa tínkamuwasa pukésa

10 anónka'a sésa Ísóigoo asirayán-úramba mé ó'oran-kawe'a umái mé árarair-ainkona ááimba po marapá-kwáásí sínkankaawai nósa-tawai anondá aai simátinke sáwí-meyamba timíníyono suwaná

11 moóráwai kwayán-únákwátói moórá-mora-umai kwétimena séna sáwíyanka'a timu'máréwasa keinárawa'o Áánútuna mayáímó mairáantemba Áánútuna kwaási mirá kwéomba tínkamiyasa puwíyana ánásaina'a miwítí sáwí-meyamba timénaumne siráiyé.

12 minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai minkáké-sánómbá tátuwowa'a awánaawanda anóm-barima tówana aaváúmá avuwúwana avután-ampaantaraamba úwana kwíyómba naerírí'a úwana

13 anón-unda torówana taaéramba ímo ávumo karón-taeramba kútúmaena marapá'á kumúnten-umai o'á kásímaena marapá'á kunkáiyé.

14 kwátóimo tavú úmáráantemba sokón-tawaai tavú úmarena aúyokuwana amápar-omare nonavuvumpa'-máráwé moóráva'-moravata uráiyé.

15 marapá'á kwaásira'a kawáá uráawaiye anón-kwaasiye i-kwáásítí anón-kwaasiye ósankwara-kwaasiye asirayánkwará-kwáásíyé ó'owiti mayái kwémaesa íma meéyámbá kwémayaawaiye úwoi kwénaaon-kwaasiye amáparawaiye omákare óntampine muri-áivíné aúpá'á mésa

16 omákontavaiye óntankontavaiye sésa kawááin-avara'a máyáiwaiye sipísípi-araakaawaiye suwánésarai áwáá'a siyéyavaiyaanivo augwímae siráápaaro.

17 áwáá'o siyí-kánáá tísatá íya aseránaumpo augwímae siráápaaro sumbá ísaraumne.

7

Ísareri-kwaasi 144,000 kwaasi méraan-kwasai.

1 isé'a minkákémbá awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'narawa'a éiyaimba mésa amápa'-maragona éiyain-ayampa'a mésa marararé taairaré uwí-nónkáré úndáma toráivo sésa tátokowa'a

2 awánaawanda kwíyómpakemba moórá-kwayo'na'a aaváúmó usópakemba téna agayái-yántáá'á Áánútu asirayánkwáráwáíndéí toréna minéiyáíndárou tááyena Áánútumo marawé uwí-nóné sáwí'a ónááon-asirayamba tímakon-eiyaindarau tááyena

3 anónka'a séna marawé taaiyé uwí-nóné íma sáwí'a é'a amu'makéwata Áánútuna mayái-kwáásí túwayaanka'a aúvái agaimáranata keinárawa'a naaémba marawé taaiyé uwí-nóné sáwí'a oró súwa'a isááwánana

4 séna Ísareri áánimbaa'a tísaaavutantambo uráawai túwayaanka'a Áánútuna aúvái agaimakáawai táámpamai séna 144,000 kwaasin-owe.

5 minkwáásí Yútaan-andaraken-kwaasi 12,000 kwaasi uwasá Árúpenin-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Kátaan-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá

6 Ásan-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Návatarain-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Mánásaan-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá

7 Símiyonin-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Áríváin-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Isakáán-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá

8 Sépiyuraanin-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Yósépin-andarakemba 12,000 kwaasi uwasá Pénisaminin-andarakemba 12,000 uwasá miráumai-kwaasi Áánútuna aúvái túwayaanka'a agaimakáawe súwa'a ísaraumne.

Ísu Káráísitina kwaásiti kwaasí.

9 isé'a minkákémbá awánaawanda sáwíva-kwaasi íma kanaán-umai táámpaawanda-kwaasi mésa amápa'-maravaken-kwaasi amápar-akun-andaraken-kwaasi ó'on-o'on-kuwara-kwaasi ó'on-o'on-qimbo kwésun-kwaasi mésa kawááin-avaona aúrampa'a mésa kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai aúranka'a mésa kwayán-únánkwátói urésa aamoí kwéuntavaiye sésa kwáátaan-anama tokésa

10 anónka'a séna Áánútu kentáásí Ísóigo kawááin-avara'a máyáiwaiye kentáásí sáwí-meyambo mairáiwaiye sáwí'o

umáimo máyaundavinkemba kawer-ámpátá mégwésinkaaiye suwasá

11 kwíyómpaken-kwayo'narawa'a amápa'a kawááiwai máin-ayampare anón-kwaasiye éiyaimbo túvamaimo máyówaiye úkúmaresa mésa kivaíresa Áánútuna imáyáa ésa áwí'a mósá marésa

12 sésa árair-aimban-iye séta Áánútu áwí'a mósá kwémaraunanaya kwená ó'oran-aaimba kwaikwai'a isaná kwená kawer-ímáyáágó kwaikwai'a isatá kwentávéta súwiya kwésunanaya kwenáwí'a anómba isaná kwená asirayánkó kwaikwai'a isaná kwaásira'a kawáá úmae kwéiyisata árair-aimba iyéyá kwésune siráawe.

13 mindákémbá anón-kwaasivinkemba moórawai sísa ena séna kwayán-únánkwátói uráan-kwaasi náavakena nááwa'iyo súwa'a

14 kemá sé'a anóndakoo kemá íma ísaraumpo emá ísaraane séwánana kwemá séna miwímá anón-umbaima tíméwasa Áánútumba íma auwésa asiramái méraawe. unáánkwátóimo sese owanamó kawé'ó kwéintemba miwímá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai puwúwana naaemá kunkáimba pósa kwayán-únánkwátóiraamba úmaresa kawé'á umái máyáawe.

15 mindáyavesa Áánútu kawááin-avaona aúrampa'a mésa aaváyaavimba eénáinka'a no'wáámba kwenópa'a kwená mayái mayái'-mayai'a kwéowe. kawááin-avara'a máyáiwai miwí tapáinana

16 íma ókwara'a táái tinkéna nontáváígwará'á íma tinkáinana miwí tine'á íma aa'á kéna íma koko'á ínasa kawé'á umái ménaaowe.

17 kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai kawááin-avaona avumpimbá máyáimba póna miwír'á kárákwiyena tí'maena kawé'-nómpá'á mótinkainasa minkáwé'-nómbá nésa maí'mai'a ónááowe. Áánútu miwí ti'numá uwátiyuwainasa íma ivi'á táiyana moórá-yantaa'a íma aáváán-tuwáiyamba kawé'á umái ménaaowe anón-kwaasivinkemba moórawai simásímakaiye.

8

naaé-sanomba tátukain-kwasai.

1 simásímatuwowana sipisípi-araakaawai kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai naaé-sanomba tátuwowana kwíyómpa'a sáwíyanka'a íma aái sésa íma túwai kwésuwa'a

2 awánaawanda Áánútu aúranka'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'a avakaeté máyówana moórawai avakaeté-wiremba tímúwasa maisorésa máyówana

³ moóráwai kwíyómpaken-kwayo'na'a kawááin-avaona egwaa'á taména áséi-kwiyumba ún-kanama agáyón-taareira'a taména óntanko áwí'a kóri-ontandei úmakon-taave'a torówana áséi-kwiyumba ún-kanama agayáínkwáe séna sáwíva-kanama aména séna Áánútuna kwaási kwempá'ó námúnaamo kwésen-ainkwara'a kwéisiaye súwana

⁴ tátokon-taavepimba agaimarówana úmúmba iyúwana Áánútu iséna kwená kwaási námúnaamo sun-áínkwará'á isówana

⁵ minkákémbá mintáávé'á mairéna taareirákémbá iráámba maimái mintáávépímbá marówana iramá kówana marapá'á tuwówana kwíyónaai kwésuwana awairái kwésuwana tawáomba kwéuwana anóm-barima taráiyé.

avakaeté-uwirenkona kwaasái.

⁶ maríma tówasa minkákémbá minávákáété-kwayo'narawa'a kwíyómpakewai uwíremba tuvuwíyanesa to'mayaa uwaná

⁷ aivakéwai uwíremba tuvuwúwana kaaígwará iragwárá naaegwárá'á tuwówana marapá'á kuména moóra-ayampa'a maragwárá taaigwará amápa'a owáígwará'á iramá kagúwana kaer-áyámpá'á taaigwará maragwárá'á kawé'á uráiyé.

⁸ úwana miwá ánaaemba moóráwai uwíremba tuvuwúwana anón-tantaa'a omákaan-tantaa'a iramá kamái kará'maena uwi-nómpímbá kumúwana kaer-áyámpá'á kawé'á úwana moóra-ayampa'-nomba naaeráámbá úwana

⁹ mináyámpá'á máyówai amápa'a púwúwana nompí-sípí amápa'a tawísímai ánásasukaiye.

¹⁰⁻¹¹ ánásasuwowana minkáé'nárai tínaaemba moóráwai uwíremba tuvuwúwana oómbó kúraráantemba anón-oko áwí'a ikaa'á vain-ó'an-iye suwaná kwíyómpakemba kásímaena nompákwará nonayumpinkwárá'á kumúwana mindómbá ikaa'á vówana kaer-áyámpá'á nombá kawé'á úwana moóra-ayampa'a nombá ikaa'á vówasa sáwíva-kwaasi nésa pukáawe.

¹² púwúwana minkáúmbónárau tínaaemba moóráwai uwíremba tuvuwúwana aaváúmá kwíyómba o'á kaer-áyámpá'á kawé'á úwana moóra-ayampa'a túnkuwana aaváyaavinkemba sán-karéna aaváúmá toráétaápa'a marówana túnkena no'wáán-avuntamba sán-karéna eénáínka'a túnkena mirá úwa'a

¹³ awánaawanda anón-evontaanko sanaan-úramba araravámaena kwénaaena anónka'a séna kaumbo-sáwíméyámbá marapá-kwáásítópa'a kuména kwíyómpakemba kaumbonárau úwoi máyáamba pósa mindáraumo uwírembo

tuvuwíyana marapá-kwáásítópa'a sáwí-meyamba kumíníye súwa'a ísaraumne.

9

¹ isááwánana minéiyáíndárau tínaaemba moóráwai uwíremba tuvuwúwa'a awánaawanda kwíyómpakemba moóra-o'a kásímaena marapá'á kunkón-okomba moóráwai kíma aména maipímbá avéúmba íma kwáyom-baikaken-kima amúwana maimaéna

² mimbáikóná ontá tisuwówana kígaumo ésamo agáyáawanamo anón-umumbo intembá mimbáípinkémbá iyéna aaváúgwará kwíyónkwar'a'a mói úyatuwowana

³ minúmúmpinkémbá a'nórímbá marapá'á kuména taairaaú'ó kavúwówanamo títemo intembá miná'nórintónkó mirán-ásíráyámbá torówana

⁴ miná'nórintóntávéna moóráwai simátimena séna taaigwará owáígwará karaan-tantáákwará'á íma né'a Áánútuna aúvái túwayaanka'a agaimakáan-kwaasi íma tiyé'a Áánútuna aúvái túwayaanka'a íma agaimakáan-kwaasi tiyáaro.

⁵ íma puwígwaívo íma anónka'a tiyé'a éva'aasei-kwiyonka'a tiyáiyana tí'a íno. taairaaú'ó kavúwówanamo títemo intembá mirá tí'a íno.

⁶ minkánaávímbá títe ínasa puwónaumne síyambanivo puwónááon-amba avakáá uwááesa túvamai ménaaowe siráíye.

⁷ súwa'a awánaawanda miná'nórintónkó moóra-poigo áwí'a ósínkaan-a'norintomba mésa áái'o tiyáíyanesa to'mayaa ésa kwaásiraan-toi'a kwáyowasa ti'nómpímpá'á óntanko áwí'a kórinei úmakon-kanumo'a kwirówana

⁸ miwí ti'nóntáu ayáátáá'a aarai ti'nóntáuraamba úwana miwí túwáayaamba asirayámbá anón-iyanti túwáayaankaamba úwasa

⁹ tíntaara'a asirayán-kwéú'á kausokésa áái'o tiyánáesamo tiyáántámbo taantembá miná'nórintónkó tiyóísántámbo kwétesa

¹⁰ miwí timéraampa'a kwaivain-áwáayaankaamba ésa kwaásimo vaawanamó títemo intembá éva'aasei-kwiyonka'a mirán-ásíráyámbá tokáawe.

¹¹ miwítí anóndako avéúníyaai-maika'a kárákwirawai áwí'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba Ípiru-aimpinkemba Ápátono suwasá Kíríki-kwaasi tááivinkemba Ápóriyono suwaná mináwíkoná ááimba sáwí'a umásúwáiwaiman-íye siráawe.

¹² kemá Yóni awáné'a sé'a aiva-sáwí-méyámbá ánásaimba póna kae-sáwí-méyámbá kwáyáimba póna paáriníye kemá Yóni sune.

13 kwíyómpakendarawa'a éva'aaseinarawa'a uwíremba
tuvúkáawana miwí tínaaemba moóráwai uwíremba
tuvwúwana Áánútu aúranka'a kóri-ontandei úmakon-
taaireira'a évarevar-ayaairakemba aaigówé su'mai súwa'a
isááwánana

14 minkwíyómpákén-kwáyó'ná'á uwíremba
tokówaintavena séna anón-donko áwí'a Yúvérétísi-nompa'a
kwíyómpaken-kwayo'narawa'a éiyaimba ándávakemba
ayútinkao súwasa

15 amu'ma'máesa kwéiyuwana minkánáá túwana
ayútinkowasa kaer-áyámpá'ó máyón-kwaasi tiyuwésa
moórá-ayampa'o máyón-kwaasi tínkamonasaya puwígwáe
sésa kuwasá

16 áái'o tiyánááon-kwaasi ósin-arósáanumpimba kun-
kwáásímó táámpomba sáwíva'a 200,000,000 kwaasiman-owe
isé'a

17 kaainkááni'a umái awánaawanda sáwívar-osin-
arosaanumpimba máyón-kwaasi tintaava-kweu'a naeeyayáne
sokóne terávuwe mirán-kwéútómbá araa'naanurówa'a
awánaawanasa ósin-ti'nóntómbá anón-iyán-a'nonkaamba
asirayán-tí'nóntómbá kwáyowana tóipinkemba iramá kéné
úmumba éna sáwí-kwiyumba kwéena mirá kwéuwasa

18 kaer-áyámpá'ó máyón-kwaasi tiyuwésa moórá-ayampa'o
máyón-kwaasi tóipinken-tantaa'nei tínkamuwasa pukáawe.

19 minósintómbá íma tóipine su'mai asirayámbá
torésa timéraampakwara'a irankavayaan-á'nónkáámbá
asirayámbá tokésa kwaási vowasá pukáawe.

20 vowasá púwúmbanivo túvamaimo máyón-kwaasi
miwítí sáwí-mayaima íma tuwésa kwaántá-kwaasiyonti
imáyáa mósá marésa ó'on-o'on-ontandei taainéi úmakon-
tantaatavesa kesí ísóigowe sésa íma aúramba awánéna íma
aai iséna íma kwénaain-tantaakontavesa kesí ísóigowe sésa
imáyáa mósá ma'maé kwéiyesa

21 miwítí sáwí-mayai íma tuwésa tínkamuwasamo púwóni'a
uwasá pukaa'á kwéagayesa uwaa'á kwévesa aarai-úmóyáné
kwaai-úmóyáné ó'on-o'on-tantaakwarar-umoyane kwéesa
mirá úmae iráawe.

10

sáwíyan-kwandaagona kwaasái.

1 mirá úmae iyúwa'a minkákémbá awánaawanda
kwíyómpaken-kwayo'na'a asirayáwái kwíyómpakemba
kuména ainánkó káátarowana a'nónká'á osámbá
tawenówana aaváúmó kumperénamo aúgáyáagayaamo
intembá óikakemba mirá kwéuwana naamayáánkakembo
iramó kwégaintemba mirán-áisámáimá kwáyowana

2 sáwíyan-kwandaai arírámai ayáámpimba tokéna ayáánúrapar-aisamaima uwí-nómpimbá támarena ayáánépar-aisamaima marará'á támarena

3 kwaási inkáíséeraan-kwa'a túwana kwíyónaai avakaetéra'a súwa'a

4 avakaetéra'o kwíyónaaimo sún-aimba aúváivimba agayánáe kwéowanana moórawai kwíyómpakemba simásimena séna mináimbá aúpá'á kwáyáivo íma aúváivimba agayaaó súwa'a

5 minkákémbá awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'na'a moórá-aisamai marará téna moórá-aisamai táá'mai uwí-nómpimbá ténamo úwai ayáamba mósá tuwéna

6 Áánútuma aasiyaasí maí'mai'a íníwai aúranka'a kwíyóne mivá'á kwáyáin-tantaare marawé mivá'á kwáyáin-tantaare uwí-nóné miwán-arumpimba kwáyáin-tantaare úmakowai aúranka'a asiramái séna íma ókwarata amu'maránaunanaya paárinin-kanaama kwétiye.

7 naaóvá'á Áánútu kwená kwayó-kwáásí kwenáái simátímakowaiyavena séna aúpá'á tukáunda-aimba paáriníye siráimba ava'moraénarawa'a kwíyómpakendarawa'a uwíremba á'a tuvúwómba póna tínaaemba moórawai uwíremba tuvuwínana mináimbá paáriníye siráíye.

8 minkákémbá kwíyómpakewai simásímakowai simásimena séna moórá-aisamai marará téna moórá-aisamai táá'mai uwí-nómimbá ténamo iwái ayáámpinkemba sáwíyan-kwandaai aríráyokaimba komayaaó súwa'a

9 kwenópa'a kwé'a sé'a sáwíyan-kwandaai simiyó séwánana séna maimái naaó. enóipimba taakáámbá ínana enarumpimbá ikaa'á váníye súwa'a

10 minkwándáái maimái násuwaawanana sóipinkemba taakáámbá úwana sirumpinkémbá ikaa'á vówana

11 minkákémbá simásimena séna moórágwara'a Áánútun-ai simátiminyone. ó'on-o'on-kuwara-kwaasiye amápa'-maravaken-kwaasiye ó'on-o'on-aimba kwésen-kwaasiye kawáá-kwáásígwáraré Áánútumo ínín-aimba simátiminyone simásímakaiye.

11

Áánútun-ai simátímakaayan-kwasai.

1 simásímatuwowana moórawai naambó agambat-uwésamo on-ándámá siména séna Áánútuna mono'námbá koagambaré póimo tuvú'máimo agáyáan-ontan-taarei koagambaré Áánútuna imáyáa kwéon-kwaasi táámpe

² áńivo naamáúva'a íma agambaré ivá túwénasa úwoi-kwaasi íma Áánútuna kwaási tésa minkáwé'-náópa'a sáwí'a úmae iyónááomba kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba maisuwésa ánásanaaomba mindáyavai naamáúva'a íma agambaraaó.

³ kae'nárai asirayámbá timé'a ti'maráanasarai kwésarai tirumbá kwéoyantavesarai avután-únánkwátói urésarai 1,260 kanaara'a kesáái árai'a simátíma'maesarai iyóyááoye simásímakaiye.

⁴ Ísóigo marará'á kárákwiraiwai aúranka'a kae-táimá mintáigó arampinkémbá masawémba kwéatiyen-taima kwáyáísana mintáigóná ááimba minkwáásírái óye. Ísóigo aúranka'a kaer-ómbá kúra'maraisana kwáyáísana minónkóná ááimba minkwáásírái óye.

⁵ minkwáásíráiyávésamo sésamo sáwí'a umátinkanae síyanamo éna mindárai tóipinkemba íra-ausankó miwítí namuro-kwáásí kavuwíniye. minkwáásírái sáwí'a umátinkanae síyawai mirámó iyamba kavuwínasa puwónááowe.

⁶ Áánútu mindárai asirayámbá timúwasarai aa'á íma tíno síyanaraimo éna Áánútun-ai kwésimatimiyán-kanaavimba íma aa'á tíniye. nonkóntávésaraimo naae-nómbá auvuwómó síyanaraimo éna mirá íniye. tí'a ínomo sésarai amáparumbai-yantaa'a kwaásitopa'a tínor-aimo síyanaraimo éna mirá íniye.

⁷ mirá ínasarai mindárai Áánútun-ai simátímatuwaiyana avéúmbó ímo kwáyáim-baikakewai téna áái'a tiyéna usáyaaitainasarai puwíyana

⁸ anón-daopa'-marupa'a mindárai túma kwéniye. kentí Ísóigo taaira'á pukáipa'a mindáoko áwí'a aúpá-kwí'á Sótómu-naopare Ísípi-naopare mivá'á mindárai túma kwáyainasa

⁹ ó'on-o'on-kuwara-kwaasiye amápar-akun-andaraken-kwaasiye ó'on-o'on-aimba kwésen-kwaasiye amápa'-maravaken-kwaasiye tóyo esa mindárai túma taawánésa sésa íma utaró kwésiyana kaumbo-táwai umái éiyainkomba kwáyá'wái íniye.

¹⁰ Áánútun-ai simátímakaayandarai marapá-kwáásiyávésarai sáwisawaa kwéowe séyááoyan-ainko tirumbá sáwí'a íniye. mindáyavai mindáraimo puwóyááoyantavena tirunkó kawé'á ínasa aamoí ésa amápa-tantaa'a kwenamín-kwenamimba ónááowe.

¹¹ minkáúmbó-táwai umái éiyainkomba kwáyá'wái Áánútu mindárai táama timínasarai usásinesarai méyasa tuwánésa

táátavai iyana

¹² kwíyómpakemba moórawai anónka'a simátimena séna maavá'á iyókaiyo sínasarai ainámpímbá iyíyasa kentí namuro-kwáásí tuwánáiyana

¹³ mirá-íya-tawai anóm-barima táinda anón-daopa'a avaréiyain-ayampa'a úwoi máyaiyasa moórá-ayampa'a naambá tawisínaawisi umái sáwíva-kwaasi 7,000 kwaasi puwíyasa úwoimo túvamaimo máyaiyan-kwaasi tiyántámbá kwétainasa táátavai kwéesa Áánútuntavai kwená ááimba ó'oran-aaimban-iyé sénááowe.

¹⁴ kemá Yóni mirán-kááíní'a awáné'a sé'a mirá umbá póna kae-sáwí-méyámbá ánásowana naaé-sawi-meyamba sáwíyanka'a tíníye sune.

naaén-uwiremba tuvúkáin-kwasai.

¹⁵ minkákémbá kwíyómpakendarawa'a ava'moraénarawa'a uwiremba tuvúkáawana miwí tínaaemba moóráwai uwiremba tuvuwúwa'a isááwánasa kwíyómpa'a sáwívarawai sésa

marapá-kwáásír'á kawaá uráawai ánasaawasarai kentáásí
Ísóigoe usásinankaiwaiye aasiyaasí

kawaá úmae iyóyááoiye

¹⁶ suwasá moórá-kwaai aiyayaan-umai éiyain-anon-kwaasi Áánútuna egwaa'á kawaáuwai máyón-ayampa'a mésa aísamaivimba kívairesá kwená imáyáa ésa áwí'a mósá marésa

¹⁷ sésa

Áánútu Ísóigoo amápar-asirayamba tokáandawai aiva'á mé ívékwará'a máyaandawai e sáwívar-asirayamba toké kwaásira'a ááimba ásámai kwégawaa ónda póta súwiya kwésune.

¹⁸ amápa'-maravaken-kwaasi embá áwáá'a kwéaeewa ívé'a miwímó áwáá'o tiyíníyonda-kanaama kwétiye. pukáan-kwaasi miwí táái tísaa umai isé ená kwayó-kwáásí enáái simátímakaawaiye anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye miwí ená imáyáa mósá marésa enáwí'a mósá maráawaiye kawé'-méyámbá timé marapá'á sáwí-mayai mairáawai sáwí-meyamba timíníyone siráawe.

¹⁹ suwaná minkákémbá kwíyómpa'a Áánútuna mono-nánkóná ontá tigúwa'a awánaawanda mimbónó'-náúmpá'á kawé-ánáveumba kwáyowana naaóvá'ó Áánútumo Mósesimbo simámakon-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaira'o agaimái mimpímbó makón-anaveumba awánaawanana kwíyónaai kwésuwana tawáomba kwéuwana

anón-awairai kwésuwana anóm-barima kwétowana anón-
kaiyaramba kwégumuwana mirá kwéuwa'a awánaraumne.

12

aaraigónté arááinkóntéi kwaasái.

1 awánaawanda kwíyómpa'a umásítai'a éna kwaási
agaráátinkai-umasitai'a maarán-úmásítái'a éna moórá-
ininko máyowana aaváúgó kwená unáánkwátóiraamba éna
áúgomba ánáan-kwirowana máyowana kwíyónko aísamai-
andampa'a kwáyowana a'nómpímbá kánumo'a kwáyowana
minkánúmópímbá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-o'a
kwáyowana

2 ámúkwara'a máyowana kwená kanaamá túwana iyámpói
ankáindayavena áí'a úwana kwáá'a túwana

3 minkákémbá kwíyómpa'a moórá-umasitaikwara'a éna
kwaási agaráátinkai-umasitai'a maará éna arááímbá anón-
araaimba ména naaeyayán-áúgwará'á ména avakaeté-
a'nomba kwáyowana a'nómpímbá siyáánkai-awaayaamba
kwáyowana usáyaaitaraiwaina kánumo'a avakaeté-kanumo'a
a'nómpímbá kwáyowana

4 kaer-áyámpákén-ó'á tuwéna moórá-ayampaken-
o'a améraandei kwiyúmai awéntayuwowana marapá'á
kumúwana iyámpói ankánín-ininkona egwaa'á ména
ankáína'a tuvú'-nasuwánáe séna máyowana

5 inaamaíyámpói marankówana anón-éna amápa'-
maravaken-kwaasira'a asiramái kawáá ínín-iyampoi
marankówana Áánútu kárakwiyinintavena miníyámpói
ááéma mósá tavímairena kwemá kawááin-avara'a
móankowana

6 minínínkó inkaiséna kavóná-marava'a kwéna Áánútu
kwentávéna to'mayaa umánkanaumne sirópa'a koména
ayáátáaka'a 1,260 kanaama komáyowana Áánútu kawáá
uráíye.

7 kawáá úwasa kwíyómpa'a áái'a tiyésa Áánútuna
kwayó'nárawaka'a kárakwirowai áwí'a Máikeri kwemá
kwená kwayó'náraware arááínkówé kwená kwayó'náraware
áái'a tíyówasa

8 Máikeriye kwená kwayó'náraware usáyaaitesa
kwíyómpakemba arááínkówé kwená kwayó'náraware
kwatuwésa

9 anón-araainkomba awéntáyukaawe. naaóvá'á
marapá'á iraanavayaambá aúkéna kwenáwí'a Sáátááni
póna marapá-kwáásí kampar-áímbá simátíma'maena
kwéiyisasa árai'a siyé kwésewana kwaási simái sáwí'a

kwéumatiyuwaiye. kwenté kwená kwayó'nárawate
tuwétayuwowasa marapá'á kunkáawe.

10 kúmúwa'a isááwánda kwíyómpa'a moóráwai anónka'a
séna

Áánútu aúranka'a ména kentáási kwaásiyavena sáwí-
kwaasiman-owe kampa'á símae iráiwaimba
awéntayuwaisana marapá'á kúmísana póna Áánútu
Sáátáánigo tátokaimpinkemba kentáá mégwésiraiye.
kentáára'á kawáá éna asirayán-úrاندako póna
mégwésiraisata awánaraumne. Áánútu ai'marówana
marapá'á kunkáiwaina asirayántá awánaraumne.

11 Ísu sipisípi-araakaawai miwítí sáwí-meyamba mairáiwai
puwúwana kwená naaemá kunkáimba pósa Áánútun-
aai arupí umái simátima'maesa kwéiyesa sínkamiyata
puwúnavo-imayaa íma umbá asiramái mésa Sáátáánigomba
usáyaaitaraawe.

12 keinárawa'a kwíyómpa'a máyáawai mináintávé'a imáyáa
é'a aamoí oró. ánivo Sáátáánigo marapá'á kumbéna
sáwí'a kwéimba pó'a marapá'á uwí-nómpá'á máyáan-
kwaasi sáwí'a umái ménaaowe. Áánútu Sáátáánigomba
tuvuwínín-kanaama sáwiyanka'a tínimba póna Sáátáánigo
iséna áyántavena kwéiye
kwíyómpakewai siráiyé.

13 súwana minarááínkó áwí'a Sáátáánigo imáyáa éna
kwíyómpakemba suwéntayuwaissa'a marapá'á kumbáyaumne
séna inaamaiyámpóimo maránkaron-ininkomba kwa'maéna
kúwana

14 arááínkó minínínkómbá tuvúwívo séna Áánútu anón-
evontaanko ayóíráámbá kae'á amúwana araravámaena
kavóná-marava'a kwentávénamo to'mayaa umánkaropa'a
kúwana Áánútu kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba
kárákwiraiye.

15 arááínkó minínínkómbá kwa'maéna ói'a káá'maena
nombá umpíyankaanana maya'maéna kówinkwae séna
kwa'maéna kúwana

16 maragó áwa'naa ena kweyáárika'a maramá kitúwana
kwenóipinken-donko mimpímbá kumúwana

17 arááínkó minínínkómbá áyántavena umánkena imáyáa
éna séna kwenaráá'maatemo é'a áái'a tiyánaumne-imayaa
uráiyé. kwenaráá'maa'a miwí Áánútun-aai ísámai kawé'á
ésa Ísu siráin-aimba simátíméwaiman-owe. áái'a tiyánaumne
séna uwí-nón-awampa'a to'mayaa umái méraiye.

13

anón-avaa-kwankona kwaasái.

¹ máyowana awánaawanda moórá anón-avaa-kwamba uwí-nómpínkémbá iyéna avakaeté-a'nomba kwáyowana áwááyaamba a'nómpínkémbá siyáánkai irówana usáyaaitaraiwaina kánumo'a siyáánkai mináwááyaámpímbá kwáyowana Áánútuntavai simái sáwí'a umánkaron-aimba a'nómpínká'á agaimái kwimakówana

²⁻³ kwemá anón-avaar-iyankaamba ména aísamaima anón-iyanko aísamairaamba kwáyowana ói'a aváár-iyán-óikaamba kwáyowa'a awánaawanana ááéma moóráwai puwínkwáe séna tuvuwúwana urón-karevu'a kawáúgun-avima kwáyowana tuvuwúwana íma puwéna úwoi máyowana arááínkó kwená asirayámbá aména simáména séna marará'á kawáá úndava'a kawáá uwo súwasa amápa'-maravaken-kwaasi awánésa táátavai ésa kentáásí anóndakoman-iye sésa kwenarááíma kwarésa

⁴ arááínkó anón-avaa-kwankomba asirayámbá ámakontavesa arááínkóná imáyáagwara'a mósá marésa anón-avaa-kwankona imáyáa mósá marésa sésa anón-avaa-kwanko usáyaaitaraimba pósa íma kanaán-umai áái'a tiyamánkanaaowe siráawe.

⁵ suwaná Áánútu mináváá-kwámbá érankowana ména kwenáúma maimaé kwéiyena Áánútumba simái sáwí'a kwéumankowana kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba Áánútu érankowana ména

⁶ Áánútumba simái sáwí'a umánkena kwenáwí'a simái sáwí'a kwéena Áánútumo máyáipa'a simái sáwí'a kwéena kwíyómpa'o máyáawai simái sáwí'a umátinkomba isááwánana

⁷ Áánútu érankowana ména Áánútuna kwaásiye áái'a tiyamái kwéusayaaitena amápar-akun-andaraken-kwaasiye ó'on-o'on-kuwara-kwaasiye ó'on-o'on-aimba kwésun-kwaasiye amápa'-maravaken-kwaasirare kwégawaa úwasa

⁸ amápa'-marava'a máyón-kwaasi anón-avaa-kwankona imáyáa mósá makáawe. Áánútu maramá íma tarórunonka'a sipisípi-araakaawai kentáásí sáwí-meyamba mairáiwai pukáiwai kwená aúváívimba maí'mai'a ónááon-kwaasi túwí'a agaimakáivo mináúváívimbá túwí'a íma agairáin-kwaasi anón-avaa-kwankona imáyáa mósá makáawe.

⁹ kemá Yóni súnda isáawai pó'a mináímbá isámai kawé'á oró.

¹⁰ ándáva'a mótinkanae sésamo ésa mirá ónááowe. tínkamónasa puwígwáe sésamo ésa mirá ónááowe.

mindáyavesa Áánútuna kwaási íma Áánútumba auwé'a kwenká'á aráápamai asiramái máéro kemá Yóni kwésune.

11 minkákémbá awánaawanda moórá-avaa-kwamba maravínkémbá íréna sipisípi-araakaamba umái ména a'nómpínkémbá kaer-áwááyáámbá kwáyowana amósámba arááínkó amósánkaamba éna

12 ké'naan-avaa-kwanko aúranka'a ména asirayámbá kwenkákémbá kwémaena mayáímá kwémaena amápa'-maravaken-kwaasiyavena séna anón-avaa-kwankona imáyáa mósá máráaro séna ááémo moóráwaimo puwínkwáe séna tuvúwúwana úwoi máyowaintavena ké'naan-avaa-kwankontavena mináímbá séna

13 ó'on-o'om-bayai ímo awánarom-bayai kwémaena séna kwíyómpakemba iramá kumuwó súwana kwaási túranka'a kwégumuwana

14 Áánútu érankowana ména ké'naan-avaa-kwanko aúranka'a ó'on-o'om-bayai ímo awánarom-bayai kwémaena marapá-kwáásí sáwí-ampa'a tavisimái mégwétiyuwena simátimena séna anón-avaa-kwanko áúwawakaani'a úmaraiyana kwenáwí'a anómba íno séna ááémo moóráwaimo puwínkwáe séna tuvúwúwana úwoi máyowaintavena mináímbá súwasa isésa mirá uwaná

15 Áánútu érankowana ména ké'naan-avaa-kwanko áúwawakaani'o úmárowaimba ááma amúwana aai séna kesí imáyáama íma mósá makáawai tinkamiyasa púwóro súwasa mirá kwéuwana

16 maravínkémbá usaráiwai asiramái súwasa anón-kwaasiyeúwoi-kwaasiye óísankwara-kwaasiye óísaniyaain-kwaasiye úwoi kwénaaun-kwaasiye ó'owiti mayáímá kwémaesa meéyámbá ímo kwémayon-kwaasiye miráumai-kwaasi anón-avaa-kwankona aúvái agayésa évaka'a túwayaanka'a agáyówasa évaka'a tiyáánka'a agáyówasa

17 évakarawai mináváá-kwánkó áwí'a agáyówasa évakarawai náámpaamba agayésa mindáámpáánkóná ááimba kwenáwí'a agaimárón-kwaasi toómbá meéyán-uwasá ímo mirán-áúvái agaimárón-kwaasi íma toómbá meéyán-uráawe.

18 kemá Yóni súmpo mináímbá kawé'á umái imáyáa oró. kawer-ímáyáágwárá-kwáásí mindáámpáánkóná ááimba isánááowe. mindáámpáámbá kwaásigontavaiman-íye. mindáámpáámbá 666 iye kemá Yóni kwésune.

14

aúná-ima siráan-kwasai.

1 minkákémbá awánaawanda kentáásí sáwí-meyamba mairáiwai moórá-omaka'a minómákó áwí'a Sáiyono-omaka'a

máyowasa kwesé sáwíva-kwaasi mésa kwenáwíre avowán-
áwíre túwayaanka'a agaimakón-kwaasi 144,000 kwaasi
máyówa'a

² isááwánda kwíyómpakemba nosiyarákémbó
sintenkáámbá kwésuwana kwíyónai sintenkáámbá
kwésuwana sáwíva-kwaasimo uwírembo tuvúwówanamo
sintenkáámbá kwésuwa'a isááwánasa

³ kawááin-avaona aúrampa'a mésa éiyaimbo túvamaimo
máyówai túrankare anón-kwaasi túrankare mésa aúná-ima
kwésesa marapá-kwáásívinkémbá Áánútu meéyámbakain-
kwaasiye su'mai mi-144,000-kwáási mínímá kanaán-umai
kwésesa

⁴ miwímá íma aarai-úmóyámbá kwéesa arupí umái mésa
kentáásí sáwí-meyamba mairáiwai aráái kwégwarowana
kwemá kwaásivinkemba meéyámbarena Áánútuntavena séna
miwímá kesí kwaási ésa ená kwaásigwara'a ombá pósa
naaémba ó'on-o'on-kwaasi mirá ónááowe kwésuwasa

⁵ miwímá íma kampar-áímbá kwésesa miwívímbá íma
sáwí-aimba kwáyowai mináúná-ímá suwa'á ísaraumne.

kwíyómpaken-kwayo'narauti kwaasái.

⁶ minkákémbá awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'nako
sanaan-úramba araravámaena ásí-kwasai kwaíkwaí'a ínín-
kwasai marapá'á máyón-kwaasiyavena amápa'-maravaken-
kwaasiye amápar-akun-andaraken-kwaasiye ó'on-o'on-aimba
kwésun-kwaasiye ó'on-o'on-kuwara-kwaasiye miráumai-
kwaasiyavena simátimindayavena araravámaena kwénaaena

⁷ anónka'a séna Áánútu aavimbá maitinkánín-kanaama
kwétivo Áánútun-áároi kwéinkaise'a kwentávé'a kwená
ááimba ó'oran-aaimban-iyé seró. kwíyómba maramá uwí-
nómbá non-úramba tarórurairawina imáyáa é'a áwí'a mósá
máráaro kwíyómpaken-kwayo'nako siráiyé.

⁸ súwana kwenánaaembo kwíyómpaken-kwayo'nako
túwai séna anón-daoko áwí'a Pépíróni-nao'a tawisínaawisi
umásukaiye. mirá úwasa mindáópaken-kwaasi amápa'-
maravaken-kwaasi sáwí-ampa'a tavisimái métínkówasa
ó'on-o'on-tantaa'a sáwísawaa uráawe minkwíyómpákén-
kwáyó'nákó siráiyé.

⁹⁻¹⁰ súwana minkáé'nárai tínaaembo kwíyómpaken-
kwayo'nako túwai anónka'a séna kwaásimo anón-avaa-
kwankona imáyáawe kwenáúwawakaani'a úmárówaina
imáyáawe mósá máráan-kwaasi Áánútu áwáá'a tiyíníye.
mináváá-kwánkóná aúvái túwayaankare tiyáánkare
agaimakáan-kwaasi Áánútu áwáá'a tiyéna íma sáwíyan-
awaa'a tiyínívo anón-awaa'a tiyínasa kwíyómpakemba kawe-
kwáyó'nárawa túrankare kentáásí sáwí-meyamba mairáiwai

aúrankare iramá kwégaipa'a sáwí-kwiyumba ún-ontamba agaimakáipa'a mésa títe kwéinasa ménaaowe.

¹¹ iravínkémbó úmúmbo iyíntemba aasiyaasí títe úmae iyíniye. anón-avaa-kwankona imáyáawe kwenáúwawakaani'o úmárówaina imáyáawe mósá kwémaraawai mináváá-kwánkóná aúváí tine'á agaimakáawai íma aagándésa aasiyaasí títe úmaena iyíniye.

¹² kemá Yóni sumpo Áánútuna kwaási ísáaro. Áánútun-ai kwétagwiyave'a Ísuwe aráápamai máyáawai asiramái máero kemá Yóni kwésune.

¹³ minkákémbá isááwanda moórawai kwíyómpakemba simásimena séna maanáimbá aúváí-kwandaavimba agayaaó. ívékwara naaénkwara'a Ísóigowe tarúmai máyáawai puwíyanamo éna Áánútu kawé'á umátinkaniye. Áánútun-amanko simásimena séna mináimbá árair-aimban-iyé. ívé'a mayáímá kwémaesa naaémba aagándésa miwítí mayáívínkémbá paárinin-tantaa'a miwívá'á kwéniye simásímakaiye siráiyé.

kwaásiyavena kwántámai-aimba siráin-kwasai.

¹⁴ súwa'a awánaawanda moórawai kwaási-úrandakoraawai kwayán-áinánká'á ména a'nómpímbá usáyaaitaraiwaina kánumo'a kóri-ontandei úmakonkanumo'a kwáyowana ayáámpimba áwááiyemo tómbankara'a kaetám-bánkárá'á tokówana

¹⁵ minkákémbá kwíyómpaken-kwayo'nako kwíyómpa'-mono'-naumpakemba kunákárúwena ainánká'á máyowaintavena anónka'a séna marapá-tómbá kareparáivo toómbó akaráníyonda-kanaama kwétivo kaetám-bánkárá'á toké akaraaó súwana

¹⁶ ainánká'á máyowai kwená kaetám-bánkárá'á tokéna mintómbá ákákaiye.

¹⁷ akarówana mimbónó'-náúmpákémbá ánaaembo kunákárúwowai kwegwárá'á áwááiyemo tómbankara'a kaetám-bánkárá'á tokéna máyowana

¹⁸ moórawai kwenánaaemba kwíyómapaken-kwayo'nako irará'á kárákwirawai póimo tuvú'máimo agáyáan-ontantaareirakemba kunákárúwena áwááiyemo tómbankara'a kaetám-bánkárá'á tokówaintavena anónka'a séna marapá'á ándá-aramba ávun-kaivo ená kaetám-bánkárá'á toké minándá-árámbá akaraaó súwana

¹⁹ iséna minándá-árámbá kárámai makáiyé. aísamaivimbo makénamo mapamínanamo anombó kumínanamo uwínín-ayampa'a makáiyé. minándá-áránkóná ááimba sáwí-kwaasimo éna Áánútu anón-awaa'a tiyéna ándá-arambo mapámintemba mirá éna

20 ándá-aramba mapánkon-ayampa'a anón-daokona awámpá'á mináyámpákáámbá kwaási tuvúkáiye. ándá-aranombo kúmíntemba miwítí naaemá kuména kavirayán-dónkáámbá kumeémena kwaási kwénawikena ayáátááka'a kunkáiyé.

15

avakaeté-sawi-meyankona kwaasái.

1 kumúwa'a awánaawanda kwíyómpa'a umásítai'a éna kwaási agaráátinkai-i'a úwana sáá'a kówana avakaeté-sawi-yantaa'a kwáyowasa kwíyómpakemba avakaeté-kwayo'narawa'a mésa misáwí-yántáá'á timíyanesa kwéesa minávákáété-sáwí-méyámbá tímaturaiyanamo misáwí-méyámbó ánasagwinanamo éna Áánútuna áwáá'a ánasanimba awánaraumne.

2 awánaawanda nonkwaaúnkáámbá ságayamba kwáyowana évaka'a iraráámbá kwégowasa mindón-awampa'a kwaási mésa íma anón-avaa-kwankona imáyáawe kwenáúwawakaani'o úmárówaina imáyáawe íma mósá kwémaraawai kwená náámpaamba tine'á íma agaimakáawai anón-avaa-kwankomba usáyaaitarowai máyówana Áánútu uwíremba tímakowasa tokésa mésa

3 imá sésa Áánútuna mayáí-kwáásígó áwí'a Mósesinte kentáásí sáwí-meyamba mairáiwainte imá simátinkesa maará sésa

emá Ísóigo Áánútu amápar-asirayamba tokáandawai ená mayáí ó'oram-bayai kwémayaanda awánéta sáátavai kwéunaya emá amápa'-maravaken-kwaasira'a kawáá uráandawai ená mayáí arupí umái kawé'á umái kwémayaane.

4 Ísóigoo ewé su'mai ó'oran-kawe'a umái aoka'á máyaandawaimba pósa amáparawai enáároi inkaisésa ená ááimba ó'oran-aaimban-iye sénááowe. ená kawé'-máýáiyé su'maimo kwémayaanda paáruraisasa kwéawanesa amápa'-maravaken-kwaasi enópa'a tésa ená imáyáa enáwí'a mósá maránááowe non-awámpá'á máyówai minímá siráawe.

5 suwa'á minkákémbá awánaawanda kwíyómpa'a mono-náúmpá'á Áánútuna aoka'-náúmpá'á ontán-tigurówasa

6 kwíyómpakemba avakaeté-kwayo'narawa'a avakaeté-sawi-meyambo tíménááowai mináóká'-náúmpákémbá kunákárúwesa kwayán-únánkwátói súgáyáagaya ún-unankwatoi urésa tíntara'a terávu-timur-anda urésa máyówasa

7 éiyaimbo túvamaimo máyówaivinkemba moóráwai avakaeté-taave'a timúwasa mintáávépimbá Áánútu aasiyaasimó mai'mai'o íníwaimo áwáá'o tíyín-tantaa'a kwáyowana

8 naaúmpa'o úmúntemo intembá Áánútuna mono'-náúmpá'á kwená asirayánkówé kwená ó'oran-aainkona ságayankowe anómba úwasa kwaási íma kanaán-umai mindáúmpá'á kwéiyesa avakaeté-kwayo'narawa'a avakaeté-sawi-meyamba tímatuwere sésa mindáúmpá'á íma iráawe.

16

Áánútu áwáá'a tíkain-kwasai.

1 minkákémbá isááwánda mono'-náúmpákémbá moóráwai minávákáéténárawatavena anónka'a séna avakaeté-taavepinkemba Áánútu áwáá'o tíyín-tantaa'a marapá'á ayáúsuwaaro súwana

2 minávákáéténárawapinkemba aivakéwái kwená táávepinkemba marapá'á ayáúsuwowasa anón-avaa-kwankona aúvái tine'á agaimakésa kwenáúwawakaanio úmárówaina imáyáa mósá makáawaitopa'a anón-karevutomba túwawaapimpa'a kówana títe uráiyé.

3 úwana kwenánaaembo máyowai kwená táávepinkemba uwí-nómpá'á ayáúsuwowana uwí-nónkó púwín-kwaasigona naaeráámbá úwana uwí-nómpínkén-kwámbá putásaraiye.

4 putásowana minkáé'nárai tínaaembo máyowai kwená táávepinkemba nonayumpinká'á ayáúsuwowana nae-nómbá aúkúwa'a

5 minkákémbá isááwánda kwíyómpaken-kwayo'na'a nonká'á kárakwirowai séna emá kawer-úramba umái máyaandawai aiva'á mé ívékwara'a máyaandawai misáwí-méyámbó tímakaanda kawé'á umái arupí uráane.

6 ená kwaásiye enáái simátímakaawaiye tínkamuwasa pukáantavai nae-nómbá aútínkaraane. mindáyavai kawé'á kwée miwítí sáwí-mayaigona anondá tímakaane nonká'á kárakwirowai súwa'a

7 isááwánda moóráwai póimo tuvú'máimo agáyáan-ontantaareirakemba séna

Áánútu Ísóigo amápar-asirayamba tokáandawai misáwí-méyámbó tímakaanda kawé'á umái arupí uráane siráiyé.

8 súwana minkáúmbónárau tínaaembo máyowai kwená táávepinkemba aaváúrá'á ayáúsuwowana Áánútu érankowana kwaási tine'ó iramó kaintembá aa'á kéna tinepái ó'oraumai kówana

9 títe úwasa Áánútumba simái sáwí'a umánkesa Áánútunopakemba misáwí-méyámbá kwétiye sumbánivo miwítí sáwí-mayai íma tuwésa Áánútunopa'a tésa kwená ááimba ó'oran-aaimban-iye íma siráawe.

10 íma suwaná minéiyáíndárau tínaaembo máyowai kwená táávepinkemba anón-avaa-kwanko kwaásira'a kawáá urópa'a ayáúsuwowana túnkuwasa kwemá kawáá urówai tuní-áyámpá'á mésa títe kwéuwasa kwáá'a kwétesa timáávi túwááyaandei kwéunkaresa

11 títe kwéuwana karevú'a kwégontavai Áánútumba kwíyómpakewaimba simái sáwí'a umánkómbanivo íma sáwí-mayai tuwésa kwenópa'a tiráawe.

12 íma tuwaná minévá'áásínárawa tínaaembo máyowai kwená táávepinkemba anón-donko áwí'a Yúvérétisi-nonka'a ayáúsuwowana mindómbá ká'náguwasa aaváúmó usón-ayampa'-marapimpa'a kawáá urówaiti aambá kwíyúntavena mindómbá ka'náguraiye.

13-14 mindómbá ká'náguwa'a awánaawanda arááínkó óipinkemba awáímá túwana anón-avaa-kwanko óipinkemba awáímá túwana kampar-áimbó simátímakowai óipinkemba awáímá túwasa minkáúmbó-áwáígó tirumpimbá kaumbo-táráváá-kwámbá mésa ó'on-o'om-bayai ímo awánarom-bayai kwémaesa Áánútuwemo áái'o tíyénesa amápa'-marava'a kwénaesa kawáá-kwáásí tí'maesa Áánútu amápar-asirayamba tokáiwaina anón-kanaama áái'o tíyénesa tiráawe.

15 kemá Yóni simátíme'a sé'a Ísu séna umóyán-kwáásímó timbó ímo ísaraawanamo tintembá íma ísarenka'a kúmóna simu'marésa unáánkwátói úmaresa máyaiyawai íma unáánkwátói-iyaintavesa tigaemá ónááowe Ísu siráiyé kemá Yóni súné. awánaawaanda

16 minkákémbá kawáá-kwáásí tí'maesa moórá-ayampa'a máúpa'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba Ípíru-aimpinkemba Áámagétoni-maravare kwésesa torupamáí méraawe.

17 máyówana minává'móráénárawa tínaaembo máyowai kwená táávepinkemba úndámo torópa'a ayáúsuwowana moóráwai mono'-náúmpá'á kawááin-avarakemba anónka'a séna amápa'-mayai ánásagwiye súwana

18 kwíyónaai kwésuwana awairái kwésuwana tawáomba kwéuwana anóm-barima téna marapá'á kwaási máyónkakene ívékwara'o máyáankare mirám-bárímá íma kwétena

19 anón-daopa'a kaumborá'á maramá kítíraa'a uréna tawákaa'a úwana amápa'-marava'a anón-daopimpa'a taw-ísínaawisi úwana Áánútu Pépíróni-anon-daopaken-kwaasi

sáwí'a umbá Áánútu imáyáa éna áwáá'a tiyéna miwítí sáwí-meyamba anómba timúwana

²⁰ nonavuvumpa'-márámá amápa'a nawíkasuwowana omátomba arúwáásé umágúwana

²¹ kwíyómpakemba anón-umbai tain-óntánkáámbá kaaíyaramba kuména kwaási tínkamuwasa Áánútumba simái sáwí'a umánkaraawe. anón-kaaiyaramba anómba sáwí-meyamba timúntavesa Áánútumba simái sáwí'a umánkaraawe.

17

Pépiróni-kwaasi kwántámai-aimba siráin-kwasai.

¹ sáwí'a umánkówana kwíyómpakemba avakaeté-kwayo'narawa'a avakaeté-taave'a tokówaivinkemba moóráwai simásimena séna tiréna'a eénánká'á nááin-inimba sáwí-meyamba mayáinda agarááránkáano. minínínkóná ááimba anón-daopa'a sáwíva'-non-awampa'-naopa'an-iye.

² mindáópaken-kwaasimo ó'on-o'on-tantaa'o sáwí'o ombá amápa'-maravaken-kawaa-kwaasi mirá uráawe. uwo'aó'-nómbó nésamo uwo'aó'ó ontembá mindáópaken-kwaasi sáwí'o ombá ó'on-o'om-baravaken-kwaasi tuwánésa mirá uráawe simásímakaiye.

³ simásímatuwowana Áánútun-amanko kempímbá anómba umásinkowana minkwíyómpakéwái sí'maena kavóná-marava'a mósinkowa'a awánaawanda moórá-anon-avaa-kwanko moórá-inimba ayáá'marena ména áúwawaa'a nae-áúmá kwáyowana Áánútumba simái sáwí'a umánkaron-aimba ane'á agaimakówana avakaeté-a'nomba kwáyowana miná'nómpímbá áwááyaamba siyáánkai usarówana

⁴ minínínkóná unáánkwátói évaka'a naae-únánkwátói évaka'a sokón-unankwatoi uréna kwená konaarirí-yántáá'á sáwívar-ontamba tuwéna maimái umásokena kóri-ontandei úmakon-don-anama ayáámpimba tokéna mindón-ánávímbá sáwí-yantaare su'mai ógwitena sáwísawaamo uwáiná ááimba mindón-ánávímbá kwáyowana

⁵ aúwayaanka'a agaimakéna séna anón-daopa'a áwí'a Pépiróni-naopa'a eénánká'á nááówai tinówa é'a marapá'ó sáwísawaa kwéowai tinówa úne agaimaréna súwana

⁶ Áánútuna kwaásiye Ísun-ai simátímakowaiye tínkamuwasa púwúwana uwo'aó'-nómbó nésamo uwo'aó'ó ontembá minínínkó tínkamena uwo'aó'á úwa'a awánaawanda sáá'a kówana

⁷ kwíyómpakemba simásimena séna íma áá'a káino. mináváá-kwánkó minínínkómbá ayáákaimba avakaeté-a'nomba iráisana siyáánkai-awaayaamba kwáyáiwaiye minínínkónté miwítí ááimba simámenaumne.

8 awánáánda-avaa-kwankona ááimba ááéma ména pukáimba póna avéúniyaaim-baipinkemba usásinainana Áánútu ánásasuwaniye. Áánútu maramá íma taróruronka'a mai'mai'a ónááon-kwaasi túwí'a agaimaréna ímo túwí'o agairáin-kwaasi mináváá-kwámbá usásinainda awánésa táátavai ónááowe. ááéma ména pukáimba usásinanintavai táátavai ónááowe kwíyómpaken-kwayo'nako simásímakaiye.

9 simásímatuwena séna kawer-ímáyáágwáráwái mináinkóná ááimba isánááowe. minávákáété-á'nónkóná ááimba avakaeté-omaka'a miníninkó méraipa'an-iyé. miná'nónkóná ááinkwara'a avakaeté-kawaa-kwaasin-owe.

10 minávákáété-kawaa-kwaasivinkemba éva'aqsei kawáá urésa púwúwana moóráwai máyáimba póna moóráwai aáo paáréna sáwíyanka'a méníye.

11 mináváá-kwánkó ááémo ménamo pukáiwaina ááimba minávákáété-kawaa-kwaasi tínaeemba kawáá umai méníwai éna minávákáété-kawaanarawakaamba mirá ínana Áánútu ánásasuwaniye.

12 siyáánkai-awaayaamba kwáyáiwaina ááimba siyáánkai-kawaa-kwaasi kawáá-máyái íma mairésa naaémba anón-avaa-kwankona asirayámbá mairésa sáwíyanka'a kawáá ónááowe.

13 miwítí asirayámbá kwaásira'a kawáá ónááontavesa mimbórá-ímáyáá ésa anón-avaa-kwankona imáyáa kwarésa

14 kentáásí sáwí-meyamba mairáiwaimba áái'a tiyáiyana kwemá usáyaaitena amápar-asirayankwara-kwaasi kwená asirayánkó usáyaaitaraiwai póna amápa-kawaa-kwaasira'a kawáá uráiwai póna usáyaaitaniye. tááyena kesí kwaásin-owe siráísasa kwembá íma auwésa kwenaráái kwégwaraawai usáyaaindara'a kwesé ménaaowe kwíyómpaken-kwayo'nako simásímakaiye.

15 simásímatuwena séna awánáánda-nónkona ááimba eénánká'ó nááín-ininko máyáin-donkona ááimba sáwíva-kwaasi amápa'-maravakemba ó'on-o'on-kuwara-kwaasi ó'on-o'on-aimba kwésen-kwaasin-owe.

16 aváá-kwánkóé siyáánkai-awaayaankwarawai awánáandawai eénánká'ó nááín-ininkomba tíyántavesa umánkesa sáwí'a umánkesa unáánkwátói ayú'máyáawana unáánkwátói-iyaimba máyainasa ama'á násuwesa ayáántamba agaisuwánááowe.

17 Áánútu misáwí-kwáásí imáyáa timúwasa mimbórá-ímáyáá ésa kwaásira'o kawáá í-ásíráyámbá anón-avaa-kwankomba amésa pósa Áánútuna imáyáavinkení'a íyana Áánútumo siráin-aimba paáriníye.

18 minínímbó awánáánda-ininkona ááimba anón-daopakewai amápa'-maravaken-kawaa-kwaasira'a

kwégawaa-owain-owe
simásímakaiye.

kwíyómpaken-kwayo'nako

18

Pépíróni-nao'a tawisínaawisi uráin-kwasai.

1 simásímatuwowana awánaawanda moórá-kwayo'nako kwíyómapakemba kuména anón-asirayamba tokéna kwe-nanekembá marará'á kusá kwégowana

2 anónka'a séna tawisínaawisi uráimba anón-daopa'a áwí'a Pépíróni-naopa'a tawisínaawisi umásuwaisana taraváá-kwántóné ó'on-o'o-sawi-yantaare mindáópa'a máyáísana sáwí-numawe inkáísén-dumawe mindáópa'a máyáíye.

3 Pépíróni-naopaken-kwaasi ó'on-o'on-tantaa'o sáwísawaamo umbá amápa'-maravaken-kwaasi tuwánésa mirá uráawe. amápa'-maravaken-kawaa-kwaasi Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba kwakáawe. amápa'-maravaken-kwaasi óísamba tíma'maesa kwénaaun-kwaasi anón-ontamba mayánáe sésa Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba kwakáawe. mindáyavena Pépíróni-naopa'a tawisínaawisi umáguwana kwaási ánasaguraawe siráíye.

4 minkákémbá isááwánda kwíyómpakemba moóráwai séna kesí kwaásiyono. sáwí'o ontembá mirá ováinivo mindáópa'a túwáaro. miwítí sáwí-meyamba máyáavainivo mindáópa'a túwáaro.

5 Pépíróni-naopaken-kwaasi sáwí'a úmae iráamba Áánútu misáwí-yántáá'á imáyáa éna sáwí-meyamba kwétimivo mindáópa'a túwáaro.

6 Áánútuwo mindáópaken-kwaasi sáwí'a uráantavai sáwí'a umátinkaa. sáwívaka'a sáwí'a uráantavai kaesé-umai sáwí-meyamba tíma'mae iyuwó.

7 tirááímo taim-báyáímó kwémaesamo sésamo kawe'-má'yáiyá kwémayaumne sentembá títemo índai'a umátinke tirumbá sáwí'a umátinkaa. miwí túma maimaé iyésa sésa amápa'-maravaken-kwaasira'a kawáá úndampo íma ketor-ínkáántá umái méta ivi'á tánaumne siráawe.

8 Áánútu Ísóigo aavimbá kwémaitinkaiwai amápar-asirayamba tokáimba póna mimbórá-táwai sáwí-meyamba tímínasa évakarawai puwíyasa ivi'á kwétaiyana ayawaimá kwétainasa puwíyana mindáópa'a iramá kágwiniye siráíye.

9 simásuwena séna amápa'-maravaken-kawaa-kwaasiyomba Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba kwarésa ó'on-o'on-tantaa'a sáwí'a uráawai mindáópa'a iramá kánín-umumba awánésa toikampói'a urésa ivi'á tánááowe.

¹⁰ miwítí sáwí-meyamba awánésa tiyántámbá kwétainasa táátavai kwéesa némpa'a mésa eésé'á ésa sésa anón-daopa'a Pépíróni-naopa'a awánáúndaya siruntá kwéiye. asirayán-dáópa'a isaná mimbórá-táwai sáwí-meyamba tiráiyé sénááowe.

¹¹ síyasa Pépíróni-naopaken-kwaasi óísamba íma meéyán-unkakémbá pukáantavesa mindáyavai amápa'-marava'a óísamba tíma'maesa kwénaaon-kwaasi ivi'á tánááowe.

¹² miwítí óísamba tíma'maesa kwénaaon-óisamba anón-ontamba tuwésa kawer-óntámbá ó'on-o'on-ontamba meéyán-uraan-ontane kawer-únánkwátói évaka'a sokón-unankwatoiyé évaka'a naaeyayán-únánkwátói taaimá kawe-kwíyúmbá ún-taiye évaka-tantaa'a póáwááyandei ésa taainéi ésa naaeyayán-óntándéi ésa asirayán-óntándéi ésa kaawai-óntándéi úmakaan-tantaare

¹³ áséi-kanama toópímbá umándaan-kanawe áséi-kwiyumba ún-kanawe áséi-kwiyumba úm-basawene ándá-aran-done masawéne kanaráán-tóné ampaantaríraan-tone póíma évaka'a purumakané sipisípiye ósine póímo maimaénamo nááín-kaariye kwayó-kwáásíyómbá miwítí mayáímá kwémaesa meéyámbá íma kwémayaan-kwaasiye mirám-baaran-tantaa'a Pépíróni-naopaken-kwaasi íma meéyámbarésa pukáantavesa ivi'á kwétesa

¹⁴ sésa tirááímo kwétain-tantaa'a ánásaimba miwítí óísane miwítí konaarirí-yántááre ánásaimba póna íma ó'a paáriníye sésa

¹⁵ óísamba tíma'maesa kwénaaon-kwaasi mirán-tántáá'á kwétimesa anón-ontamba kwémayaan-kwaasi Pépíróni-naopa'o sáwí-meyambo máyáamba awánésa tiyántámbá kwétainasa táátavai kwéesa némpa'a mésa toikampóí'a urésa ivi'á tésa

¹⁶ eésé'a ésa sésa anón-daopa'a Pépíróni-naopa'a awánáúndaya siruntá kwéiye. miwí kawer-únánkwátói naaeyayán-únánkwátóiyé sokón-unankwatoiyé urésa miwítí konaarirí-yántáá'á anón-ontamba tuwésa maimái umásokaawe.

¹⁷⁻¹⁸ mimbórá-táwai miwítí anón-óisamba sáwísawaa umásukaiye sénááowe. nompí-sípíyó tivoísáiyé nompí-sípívímbá mayáímá kwémayaawaiye nompí-sípívímbá úwoi kwénaaowaiye nompí-sípívímbá óísamba tíma'maesa kwénaaowaiye miráumai-kwaasi mindáópa'a iramá kwégain-umumba awánésa némpa'a mésa sésa mindáókoma amápa'-naokomba usáyaaitarain-daokoman-iyé sésa

¹⁹ tirunkó sáwí'a ínasa ovaimá káúmai ti'nómpá'á avésa toikampóí'a urésa ivi'á kwétesa eésé'á ésa sésa anón-daopa'a Pépíróni-naopa'a awánáúndaya siruntá kwéiye. mindáópaken-kwaasi sáwívar-óisamba makáamba pósa

nompí-sípívimbá kwénaaon-kwaasi amáparawai sáwívar-ontamba mairáawe. mimbórá-táwai mindáó'a sáwísawaa umásukaiye sénááowe.

²⁰ kemá Yóni súnnda keinárawa'a kwíyómpa'a máyáawaiye Áánútuna kwaásiye Ísuna aantá-kwaasiye Áánútun-aaí simátímakaawaiye tirunkó kawe'á íniye. Pépíróni-naopaken-kwaasi keinárawa'a sáwí'a umátínkáamba póna Áánútu anondá sáwí-meyamba tímínana póna tirunkó kawe'á íniye kemá Yóni súnne.

²¹ minkákémbá kwíyómpaken-kwayo'nako asirayáwái anón-ontamba umbaiyé tón-ontamba maimaéna uwí-nómpímbá mámetuwena séna minúmbái-óntámbó máasiramaimo mámetuwáúndamo nompímbó kumeémenamo aúyokwintemba minánón-dáoko Pépíróni-naokomba asiramái sáwísawaa umásuwaanasa íma ó'a ónááowe.

²² mindáópa'a kwaási íma ó'a uwíremba tuvuwésa kámoyamba tésa nasé'nasepaamba tésa ímá sésa íma mirá síyasa isánááowe. amápa-tantaa'a íma taróriyasa awánanaaowe. toómbá íma agáyémba awánanaaowe.

²³ oómbá íma kúra'maesa nááiyamba awánanaaowe. aaraiyé kwaaiyé íma mésa unáánkwátói-i'o káínda íma awánanaaowe. mindáópaken-kwaasi óísamba tíma'maesa kwénaaon-kwaasi amápa'-marava'o tíma'mae kwénaaon-kwaasi usáyaaítaraawe. pukaa'ó agáyáamba amápa'-maravaken-kwaasi tuwánésa kampa'á sésa kawe'á kwéowe sésa misáwí-ámbá kwakáawe.

²⁴ mindáópaken-kwaasi imáyáa tímúwasa Áánútun-aaí simátímakaawaiye Áánútuna kwaásiye tínkamuwasa pukáamba póna Áánútu anondá sáwí-meyamba tímakaiye siráíye.

19

kwíyómpa'a ímá siráan-kwasai.

¹ simásuwowasa kwíyómpakemba sáwíva-kwaasimo kwésuntemba suwa'á isááwánasa sésa

Áánútu áwíta mósá kwémaraumne. kentáásí Áánútu amápa-tantaa'a usáyaaítarena kwená ááimba ó'oran-aaimba isaná asirayáankwáráwái ména

² mindáyavena misáwí-méyámbó tímakaimba kawe'á umái arupí uráíye. mindáópaken-kwaasi amápa'-maravaken-kwaasi sáwí-ampa'a tavisimái métínkówasa

ó'on-o'on-tantaa'a sáwísawaa uráamba póna sáwí-meyamba tímakaiye. mindáópaken-kwaasi Áánútuna kwayó'nárawa'a

tínkamowasa pukáamba póna anondá sáwí-meyamba tímakaiye

simásuwesa

³ ó'a sésa

Áánútu áwíta mósá kwémaraumne. mindáópa'a iramá kwégena úmúmba úmae kwéiyena íma ánásaniye

suwasá

⁴ moórá-kwaai aiyayaan-umai éiyain-anon-kwaasiye éiyaimbo túvamaimo máyówaiye Áánútu kawááin-avara'a máyowai aúranka'a kivaíresa kwená imáyáa mósá marésa sésa árair-aimba isatá Áánútu áwíta mósá kwémaraumne siráawe.

⁵ suwaná minkákémbá kawááin-avarakemba aaijówé su'mai séna keinárawa'a anón-kwaasivinkene úwoi-kwaasivinkene Áánútuna kwayó'nárawa'a kwe-naísamaivimbo máyáawai amáparawai kwenáwí'a mósá máraaro siráiyé.

Ísu kwená kwaási kwétirain-kwasai.

⁶ simásuwowasa sáwíva-kwaasimo suntembá kwésuwana nosiyarákémbó sintenkaámbá kwésuwana kwíyónaaimo sintenkaámbá kwésuwa'a isááwánasa anónka'a sésa

kentáásí Ísóigo Áánútu amápar-asirayamba tokáiwai kwégawaa-isata póta kwenáwíta mósá kwémaraumne.

⁷ aúwinimbo tuwai'máátópa'o kwígwaésamo tokwaa ontembá kentáásí sáwí-meyambo mairáiwai kuntiránínkanaa amu'marésa ménaaon-kanaa kwétisana póna sirunkóyá aamoiyá kwéisata kwená ááimba ó'oran-aaimban-iyé kwésune.

⁸ Áánútu Ísumo kuntiránín-kwaasi kawer-únánkwátói kwayán-únánkwátói umátínkáísasa méraawe siráawe.

minúnánkwátóigona ááimba Áánútuna kwaási arupí-mayaima kwémayaawe.

⁹ minkákémbá kwíyómpaken-kwayo'nako Ísun-aaiyavai áraire kwésewaiyavena imáyáa éna kembá Yónimba simásimena séna maanáimbó simáménda aúváivimba agayaaó. kentí sáwí-meyamba mairáiwaina aaraimó tokwaa on-tánómbá nánááontavena Áánútu kwétaayain-kwaasi tirunkó aamoí kwéiyé simásímatuwena séna Áánútu mináimbá árai'a siyé kwíyómpaken-kwayo'nako simásimuwa'a

¹⁰ kwená imáyáa mósá maránáe kwése'a aísamaivimba kivaíraawanana simásimena séna íma mirán-uwo. emó ená kwaásiyemo Áánútuna kwayó'nárawa'o é'ó Ísumo siráimbo taagwiavúntemba kegwára'á Áánútuna kwayó'ná'á úmpo kesí imáyáa íma mósá maré Áánútuna imáyáawe su'mai

mósá maraaó simásímakaiye. Áánútun-ai simátíméwaimo semba Ísuntavesa kwésewe.

Ísuntavena kwántámai-aimba siráin-kwasai.

¹¹ minkákémbá awánaawanda kwíyómpa'a ontá tigurówana moórá-poigo áwí'a ósimba ména moóráwaimba ayáá'mare máyowana kwenáwí'a árai'na'a éna arupí umái máyainda'a póna aavimbó maitínkáimba arupí kwéena áái'o tíyáimba arupí kwéena

¹² aúranko iraráámbá kwégowana a'nómpímbá usáyaaitaraiwaina kánumbo'a sáwíva'a kwiréna kwenané'á moórá-awí'a agaimakówana mináwíkóná ááimba ó'owi íma ísówana kwewé su'mai kwéisená

¹³ kwená unáánkwátói naaevímbá tu'mái umásokowasa kwenáwí'a Áánútuna imáyáa agaráátínkáiwai Áánútun-aaigoman-iyé kwésuwasa

¹⁴ kwíyómpakewai áái'o tiyánááowai kwayán-ósín-arósáánumpimba ména kawer-únánkwátói kwayán-únánkwátói umásokesa kwenánaaemba kwárówana

¹⁵ kwenóipinkemba taánasatama áwááigwara'a kwáyowana amápa'-maravaken-kwaasi karánín-tanasatama kwáyowana asirayán-támayo'a tokéna asiramái kawáá íniye. Áánútu amápar-asirayankwarawai kwená namuro-kwáásíyávéna anón-awaa'a tiyínana asirayán-támayo'a tokáiwai sáwímeyamba timínana ándá-arambo mapámówanamo anombó kúmíntemba mirá-sáwí-méyámbá timíníye.

¹⁶ kwená unáánkwátóirare amúntánkáré áwí'a agaimaréna séna amápar-asirayankwara-kwaasi kwená asirayánkó usáyaaitaraiwai éna amápa-kawaa-kwaasira'a kawáá uráiwaiman-iyé séna agaimakáiyé.

¹⁷ agaimarówa'a awánaawanda moóráwai kwíyómpaken-kwayo'nako aaváúmó kwáyonka'a ména sanaan-úrambo araravámaenamo kwénaain-dumaontavena anónka'a séna Áánútu anón-tomba kwaási timakáán-tómbá timínimba pósa tayorupanááowe.

¹⁸ kawáá-kwáásí timaré i-kwáásítí anón-kwaási timaré asirayán-kwáásí timaré ósinton-timare tiyáá'maesamo kwénaaon-kwaasi timaré amápa-kwaasi timaré úwoi kwénaaon-kwaasi timaré ó'owiti mayáímó kwémaesamo meyéyámbó ímo kwémayaan-kwaasi timaré anón-kwaasi timaré úwoi-kwaasi timaré miráumai-kwaasiyon-timare tamandaaró siráiyé.

¹⁹ súwa'a awánaawanda anón-avaa-kwankoe amápa'-maravaken-kawaa-kwaasiye miwítí i-kwáásíyé torupésa ósín-arósáánumpimba máyowaiye kwená kwaásiye áái'a tiyáíyanesa toruparówasa

20 ósin-aróráánumpimba máyowai anón-avaa-kwankomba tátoresa kampar-áimbó simátímakowaimba tátokowana kwemá ááéma anón-avaa-kwanko aúranka'a ó'on-o'ombayai ímo awánarom-bayai kwémaena anón-avaa-kwankona aúváímo tine'ó agaimakáan-kwaasi kwenáúwawakaani'o úmárówaina imáyáamo mósá makáan-kwaasi sáwí-ampa'a tavisimái métínkarowainte anón-avaa-kwankonte mindárai tátokesa úwoi máyówasa sáwí-marupa'a iramá káma-kama kwéena sáwí-kwiyumba kwéum-barupa'a túwówana

21 ósin-arósáánumpimba máyowai minkáé'náraití kwaási óipinken-tanasatanei karówasa putásowana numayónkó tima'á ááinaraiye.

20

ayáátááka'a 1,000 ima kwémaen-kwasai.

1 ááinasuwowa'a awánaawanda kwíyómpakemba moórá-kwayo'nako kuména avéúnyaaím-baipinken-kima tokéna asirayán-ándá umbaí tón-andama tokéna

2 arááínkómbá kuntátokena naaóvá'á marapá'á iraan kavayaambá aúkéna marapá-kwáásí kampar-áimbá simátíma'maena iráiwai áwí'a Sáátáánigomba kuntáto'mai 1,000 ima úwoi ménintavena asááúmarena

3 avéúnyaaím-baipimba awéntayuwena óika'a awááumai sanómbá támakaimba 1,000 ima mimpímbá ména amápa'-maravaken-kwaasi kampar-áimbá simátíminasa árai'a siyé seváímpóna mimpímbá ména 1,000 ima ánásainana ayúrankainana sáwíyanka'a naaíníye.

4 minkákémbá awánaawanda kawááuwaiti avamá kwáyowasa minkávámbá kwaási máyówana Áánútu imáyáa timúwasa kwaásiti ááimba tísaa umai isánááomba awánaawanda kwaási timambá kwáyowai Áánútun-aaí Ísumo siráimba simátímúwasa tinumarambá arátúwówasa pukáawai miwímá anón-avaa-kwankona imáyáawe kwenáúwawakaani'o úmárówaina imáyáawe ímo mósá makówai anón-avaa-kwankona aúváí túwayaankaare tiyáánkare ímo agaimakówai miwímá pukáampinkemba usásinesa Ísu Káráísitiye kawáá ésa 1,000 ima ménaaowe.

5 minkánáá kwaási pukémpinkemba usásinanaaonkanaa aiva-kánáá ínasa 1,000 ima maisuwésa ó'on-kwaasi pukémpinkemba usásinanaaowe.

6 pukémpinkembo aiva'ó usásinanaaowai tirunkó kawe'á ínasa aamoí ésa sáwí-marupa'o iramó kwégaim-barupatavesa íma táátavai ésa Áánútuna mayái Ísu Káráísitina mayái kwémaesa Káráísitiye kawáá-máyái kwémaesa 1,000 ivimba mirá ónááowe.

Sáátáánigomba usáyaaítain-kwasai.

⁷ 1,000 ima maisuwéna Sáátáánigomba ayúrankainana

⁸ amápa'-marava'a kwénaaena amápa-kwaasi kampar-áimbá simátíma'maena kwénaaena Kóko-kwaasiye Mékoko-kwaasiye áái'o tiyáíndayavena tí'maena sáwíva-kwaasi íma kanaán-umai táámpawanda-kwaasi mésa

⁹ amápar-ayampa'a kwaasi-marimba kwimakésa tésa Áánútuna kwaási máyópa'a Áánútu mindáópa'a imáyáa kwéin-daopa'a taúkúmaresa máyówana kwíyómpakemba iramá kuména minkwáásí kunkavútuwowana

¹⁰ Áánútuma kampar-áimbó simátímakowaimba Sáátáánigomba táto'mai sáwí-marupa'a iramá káma-kama kwéena sáwí-kwiyumba kwéum-barupa'a améntayuwena anón-avaa-kwante kampar-áimbó simátímakowainte timéntayukaim-baipimba améntayuwowana tí'a úmae kwéiyena íma ánásaniye.

pukáan-kwaasiti ááintavai tísaa ínín-kwasai.

¹¹ minkákémbá awánaawanda kawááin-avama anómba kwayá-ávámá kwáyowana moóráwai minká'á máyowana kwenópakemba maramá kwíyóm-baru'a taaínkaar-uréna aúyokuwa'a

¹² awánaawanda pukáan-kwaasi anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye kawááin-avaona aúrampa'a máyówana Áánútu aúvái-kwandaaiyomba awaséna moórá-kwandaaivimba kwaási aúnaí'o umáímo maí'mai'a ónááowai túwí'a kwáyowana évaka-kwandaaivimba kwaási marapá'ó uráan-aimba kwáyowana Áánútu mináúvái awánéna miwítí ááimba tísaa umai kwéisenaaivimbá maitínkaraiye.

¹³ uwí-nómpímbó pukáan-kwaasi usásinowasa mara-úrapa'o pukáan-kwaasi usásinowasa pukáan-kwaasi timambá kwáyowai usásinowana Áánútu moórá-mora-kwaasi miwítí ááimba tuwánéna aavimbá maitinkéna

¹⁴⁻¹⁵ kwaási aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowai túwí'a agaimakón-kwandaaivimba ímo túwí'o agaimakówai Áánútu sáwí-marupa'a iramá káma-kama kwéum-barupa'a timéntayuwowasa kwaántái maru'á ánásowasa kwaási íma ókwara'a púwúwa'a awánaraumne.

21*aúná-mara aúna-kwiyom-barukona kwaasái.*

¹ minkákémbá awánaawanda marawé kwíyóm-barure ánásaguwana aúna-marawe aúna-kwiyom-barure kwáyowana marará'á uwí-nómbá íma kwáyowa'a

2 awánaawanda aúná-nao'a kawe'-náór-úramba kwíyómpa'a paárrurena Áánútunopakemba kuména Yérúsaremu-naopakaan-dao'a úmbanivo aúná-nao'a úwana aúwininko aúná-unankwatoí konaarirí úmarenamo awaikónópa'o kwintembá mindáo'a konaarirí úmakowana

3 kawááin-avarakemba moórawai anónka'a séna ívé'a Áánútumo ménimba kwaásivimba ména miwísé máyainasa miwí kwená kwaási-i'a íyana miwísé ména íma tiyuwéna

4 miwí ti'numá uwátiyuwainana ááéraan-tantaa'a amápa'a ánásasuwainasa pósa íma puwésa íma toikampóí'a ésa íma ivi'á tésa íma tí'a éna mirá íníye siráíye.

5 súwana kawááin-avara'a máyowai séna amápa-tantaa'a aúnáma kwéune simásuwena séna maanáimbó simámunda aúváivimba agayaaó. mináimbá árarir-aimba póna paárriniye simásimena

6 séna amápa'-mayai ánásagwiye. aivaré naaéne miwáná ááimba kemá úne. aiva'á mé'a ívékwará'a mé'a maí'mai'a ónaumne. amápa-tantaakona ááimba kemá úne. nontávái táái tinkáindawai nombá tíménasa íma meéyáambaraiyamba úwoi tíménasa aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowe.

7 sáwí-yantaakomba kwéusayaaitawai kesópakemba kawe-tántáá'á amápa'a tíménda miwítí Ísóigo onasá kesí iyámpóí'a ónááowe.

8 ánivo ímo asiramái kesé máyáawaiye ímo kesé aráápamái máyáawaiye sáwí'o umái máyáawaiye kwaási tínkamowasa púwóni'a owáiyé aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné kwéowaiye pukaa'ó agáyáawaiye uwaa'á on-kwáásiyé kampar-ísóígóné kwaántá-kwaasiyeti imáyáa mósá máráawaiye kampar-áimbó kwésewaiye mirámó on-kwáási sáwí-marupa'a iramá káma-kama kwéena sáwí-kwiyumba kwéim-barupa'a Áánútuna némpa'a mésa maí'mai'a ónááowe siráíye.

9 súwana kwíyómpakemba avakaeté-kwayo'narawa'a avakaeté-taave'a tokésa avakaeté-sawi-meyamba tímakowaivinkemba moórawai simásimena séna tiréna'a Ísun-aaiyavesa áraire kwésewai kentí sáwí-meyambo mairáiwaina aúná-ininkaani'o on-kwáási agarááránkáano súwana

10 Áánútun-amanko kempímbá anómbe umásinkowana sí'maena anón-omapa'a ayáátáár-omapimba móisinkena awánaao súwa'a awánaawanda kawe'-náór-úramba Yérúsaremu-naopakaamba kwíyómpakemba Áánútunopakemba kumúwana

11 Áánútuna ságayamba mindáoopa'a kwáyontavena mindáo'a sán-kówasa anón-ontambo kwétuwesamo mairáan-ontambo taayáná-kwisiyan-ontambo makáawanamo sámó kaintembá mindáo'a mirá éna sán-kwégowasa

12 ii'á óntandei sanaan-úramba úmakowana minípímbá ontamá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ontama kwáyowasa minóntará'á kwíyómpaken-kwayo'narawa'a sísamaivakemba kae'á kumbaimáinarau kárákwiresa máyówana Ísareri áánimbaa túwí'a sísamaivakemba kae'á kumbaimáiwai túwí'a minóntará'á agaimakówana

13 aaváúmó usón-ayampa'a kaumbo-óntámá kwáúwana aaváúmó kumperón-ayampa'a kaumbo-óntámá káúwana évarevar-akwampa'a kaumbo kaumbó kwáyowasa

14 óntamba sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ontamba marésa minóntánká'á ii'á úmakowasa minóntánká'á kentáásí sáwí-meyambo mairáiwaina aantá-kwaasi túwí'a agaimakówa'a awánaraumne.

15 awánaawanda kwíyómpaken-kwayo'nakomo simásímakaiwai ayáámpimba moórá-tamayo'a kóri-ontandei úmakon-tamayo'a tokéna mindáoore minóntáwé miníré agambaráinda-tamayo'a tokéna

16 mindáoopa'a kwená támayo'nei évarevar-akwampa'a agambaréna toráúva'a agambarówana amápar-awampa'a mimbóráí'a éna ayáátáá'a 12,000 úwana

17 iikóná a'nónká'ó agambarómba 144 úwana kwaásimo táámpomba mirá úwana

18 mini'á taayáná-kwisiyan-ontandei úmakesa mindáo'a kóri-ontandei úmakowana ságayani'a kwéuwasa

19 ii'á úmakon-ontanka'a konaarirí úmakesa kawer-óntándéí konaarirí úmakesa aiva'á taayáná-kwisiyan-ontamba makésa miwá avóvomayaa'a sokón-ontamba asirayán-óntámbá marésa miwá avóvomayaa'a kwayán-óntámbá marésa miwá avóvomayaa'a taayáná-kwisiyan-ontamba marésa

20 miwá avóvomayaa'a avután-óntámbá marésa miwá avóvomayaa'a naaeyayán-óntámbá marésa miwá avóvomayaa'a terávu-ontamba marésa miwá avóvomayaa'a taayáná-kwisiyan-ontamba asirayán-óntámbá marésa miwá avóvomayaa'a terávu-ontamba marésa miwá avóvomayaa'a taayáná-kwisiyan-ontamba marésa miwá avóvomayaa'a sokón-ontamba marésa miwá avóvomayaa'a naaeyayán-óntámbá marésa miráumai-ontamba konaarirí úmaresa

21 moórá-ontara'a suwáásuwaakinei úmakesa sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ontara'a sísamaivakemba kae'á kumbaimái-suwaasuwaakinei minóntarávámhá úmakesa aambá kóri-ontandei kwi'makówana ságayani'a uráíye.

22 ságayani'a úwana Ísóigo Áánútu amápar-asirayankwarawaiye kentáásí sáwí-meyamba mairáiwaiye máyóyana póna mono'-námbá íma kwáyowa'a awánaawanana

23 mindáópa'a Áánútuna ságayanko sáma kwégamatinkowana kentáásí sáwí-meyamba mairáiwai mirá kwéuwana póna aaváúmá kwíyómba mindáópa'a íma kwáyowa'a awánaawanana

24 mindáópa'o sámo kwégamatinkaiwai amápa'-maravaken-kwaasi sáma kamátinkainasa amápa'-maravaken-kawaa-kwaasi túwí'o kwéiyiwai mindáópa'a komáyaiyana

25 mindáópa'a no'wááni'a íma ínasa pósa íír-óntámá íma úmaresa úwoi tisuwéwana kwáyainasa

26 amápa'-maravaken-kwaasi túwí'o kwéiyiwai miwítí kawe-tántáá'á maimaésa mindáópa'a komáyaiyana

27 mindáópa'a sáwí-yantaa'a íma kwáyainasa sáwí'a kwéiyawaiye kampar-áímbá kwésiyawaiye íma komaiyasa kentáásí sáwí-meyamba mairáiwaina aúvái-kwandaavimba aúnaí'a umái maí'mai'a ónááowai túwí'a agaimakáinda-kwaasiye su'mai mindáópa'a koménaaowe.

22

1 minkákémbá kwíyómpaken-kwayo'nako moóra-nomba agaráásinkowana mindómbá ságayan-domba úwasa kwaási nésa maí'mai'a ónááon-domba Áánútuwe kentáásí sáwí-meyamba mairáiwainteí avarákémbá kwégumumba

2 mindáókona aampimbá kwégumuwana évarevar-awampa'a taaimá kwéna arambá irówana kwaási nésa maí'mai'a ónááon-taeramba moóra-kwiyontavai moóra-kwiyontavai arambá imaé kwéiyena úwana mintáyánama amápa-kwaasi kwénewana íma tí'a éna ánásainana

3 Áánútumo sáwí'a kwéovo túwáaro sínda-yantaa'a íma kwáyainana Áánútuwe kentáásí sáwí-meyamba mairáiwainteí avamá kwáyainasa kwená kwayó-kwáási kwená imáyáa mósá marésa

4 kwenói'a awánésa kwenáwí'a túwayaanka'a agaimaráiyana

5 no'wáámba íma ínana aa'á íma káínana Ísóigo Áánútu sáma kwégamatinkainasa pósa oómbá íma kúra'mare maésa kawáá-máyái maimaésa kwéiyesa ménaaowe.

6 minkákémbá kwíyómpaken-kwayo'nako simásimena séna mináímbá árair-aimba póna paáriníye. Ísóigo Áánútu kwenáái simátíméwai kwenamankómbá tímiwai kwená kwayó'nakómbá kwíyómpakemba ai'maréna séna sáwíyanka'o paárinin-tantaa'a kesí mayái-kwáási agaráátinkao siráíye súwana

7 Ísu séna isaaó. sáwiyanka'a kumónaumne. mináúváímbó kwáyáin-aimbo sáwiyanka'o paárinin-aimbo isésamo taagwiyavónááowai tirunkó aamoí íníye Ísu siráíye.

8 súwa'a kemá Yóni mináímbá isé'a awáné'a kwíyómpakewai agaráásinkarawai aísamaivimba kivaire'a kwená imáyáa mósá maránáe sé'a ówánana

9 simásimena séna íma mirán-uwo. emó ená kwaásimo Áánútun-aaimo simátímakaandawaiyemo maanáúváíwinkén-áímbó taagwiyávón-kwaasiyemo Áánútuna kwayó'nárawa'o ontembá kegwárá'á Áánútuna kwayó'ná'á úmpo kesí imáyáa íma mósá maré Áánútuna imáyáawe su'mai mósá maraaó siráíye.

10 simásímatuwena séna maanáúváíwinkén-áímbá paárinin-tantaa'a sáwiyanka'a paárinivo íma aúpá'á maré avora'á maraaó.

11 minkánáámó tínimba sáwí'o kwéiyawai sáwí'a iyasa sáwí'o umái máyaiyawai sáwí'a umái maiyasa kawé'ó kwéiyawai kawé'á iyasa kawé'á umái máyaiyawai kawé'á umái ménaaowe siráíye.

12 súwana Ísu séna isáaro. sáwiyanka'a kumónaumne. kemó kwémayaam-bayaigona meéyámbá maimaé'a kumónaumne.

13 aivaré naaéna miwáná ááimba kemá úne. aiva'á mé'a ívékwara'a mé'a mai'mai'a ónaumne Ísu siráíye.

14 súwasa mindáókona ontará'á iyésa taaéramba nésa mai'mai'a ónááontavesa unáánkwátóimo sese owanamó kawé'ó kwéintemba miwímá kawé'á umái máyáawana tirunkó aamoí kwéíye.

15 sáwí'o umáimo máyáawaiye pukaa'ó agáyáawaiye uwaa'á kwéowaiye aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné kwéowaiye kwaási tínkamowasa púwóni'a owáiyé kampar-ísóígóné kwaántá-kwaasiyeti imáyáa mósá máraáawaiye kampar-áíntávésa aamoí owáiyé mirámó úmae kwénaaowai mindáópa'a íma iyónááowe.

16 Ísu séna kemá Ísu kwíyómpakemba kesí kwayó'nákómbá ai'maráúnana kentópa'a kuména mináímbá Ísóigona kwaási isáígwáe séna kusimátímakaiye. kemá Tévíti aísavutantamba uráundawai é'a aaváúmó usaráisanamo kwáyáin-o'a kemá úne Ísu siráíye.

17 súwasa Áánútun-amankoe kentáási sáwí-meyamba mairáiwaina aúna-ininkaani'o on-kwáásiyé sésa Áánútunopa'a teró kwésiyasa mináímbá kwéisaawai Áánútunopa'a teró sénááowe. nontávái táái kwétinkaindawai Áánútunopa'a teró. Áánútunopa'a kónáe síyawai tíyana

Áánútu maí'maí'a ónááon-domba úwoi timínasa nésa maí'maí'a ónááowe.

¹⁸ kemá Yóni paárinin-tantaa'a maanáúváívimbá agaimaré'a maanáúváívínkén-áímbá isánááon-kwaasiyave'a asiramái sé'a maanáímpímbó évakarawaimo kentí imáyáavinken-ainkwara'o síyanamo éna Áánútu sáwí-meyamba timínimba agaimaré'o simátimunda-sawi-meyamba timíniye.

¹⁹ évakarawaimo maanáíntómpínkémbó paárinin-tantaa'o tínaaembo umámiyanamo éna Áánútu minkwáásiyávéna séna minkáwé'-náópar-uramba íma iyé'a maí'maí'a ónááon-taeramba íma nánááowe. maanáúváívimbó simátimunda-aintavena síniye kemá Yóni kwésune.

²⁰ mináímbá áráir-aimban-iyé kwésiwai sáwíyanka'a kumónaumne sisa'á áráir-aimban-ivo Ísóigo Ísu árai'a úwoi kumuwó kwésune.

²¹ Ísóigo Ísu Áánútuna kwaási úwoi kwétuwa'naa-ina'a máéro. mináímbá áráir-aimban-iyé.

mináímbá ánásaiye.